

॥ मैत्रायणी संहिता ॥

MAITRĀYANĪ SAMHITĀ

HERAUSGEGEBEN

VON

DR. LEOPOLD VON SCHROEDER.

(Vol. 3-4.)

DRITTES BUCH.

GEDRUCKT AUF KOSTEN DER DEUTSCHEN MORGENLÄNDISCHEN
GESELLSCHAFT.

DEUTSCHE
MORGENLÄNDISCHE
GESELLSCHAFT
F. A. BRÖCKHAUS
LEIPZIG

OTTO HARRASSOWITZ
LEIPZIG

1923

S

294.59214

v 414 m. n

v. 324

82-10-074513

5229

Vorwort.

Für die Ausarbeitung des vorliegenden dritten Buches der *Māitrāyaṇi Samhitā* hat mir leider nur ein sehr beschränktes handschriftliches Material zu Gebote gestanden, und sind auch weitere Mss. dieses Buches bisher nicht bekannt geworden. Vergebens hatte ich gehofft, dass auch für dieses Buch, wie für alle andern, sich in Indien eine alte Handschrift werde auffinden lassen. Es ist dies bis jetzt nicht der Fall gewesen.

Die einzigen bisher bekannten und von mir benutzten Handschriften dieses Buches sind:

1. Die Haug'sche Handschrift, der Münchener Hof- und Staatsbibliothek gehörig, von einem älteren Ms. in Nasik im Jahre 1884 copiert; ich habe dieselbe schon in der Einleitung zum ersten Buche der *Māitr. Samh.* p. XXXV erwähnt und mit H bezeichnet.

2. Die Handschrift von Bombay, moderne Copie, aus derselben Quelle stammend, mit Bb bezeichnet (vgl. Einleitung zum ersten Buche p. XXXVI).

3. Die unaccentuirte Bühler'sche Handschrift, von mir mit B bezeichnet, moderne Copie, ebenfalls aus Nasik stammend (s. Einleitung zum ersten Buche p. XXXVI).

Alle diese drei Handschriften sind ganz moderne Copieen und gehen eigentlich auf dieselbe Quelle, ein älteres, in Nasik (Dekhan) befindliches Ms. zurück; sie vertreten demnach alle zusammen ein und dieselbe ältere Handschrift, und musste also der Text eigentlich nach einer einzigen Handschrift festgestellt werden. Dazu kam dann nun freilich noch der *Padapāṭha*, und es ist auf denselben bei dem geringen sonstigen Material vielleicht mehr Gewicht gelegt worden, als dies sonst geschehen wäre.

Unter solchen Umständen war die Aufgabe, den Text des vorliegenden Buches lesbar und korrekt herzustellen, keine ganz leichte. Die Zahl der nothwendigen Verbesserungen, die eine einzige ältere Handschrift uns wohl zum grossen Theil erspart hätte, war sehr beträchtlich und es werden Irrungen im Einzelnen

unvermeidlich gewesen sein. Auch haben einige Stellen in der völlig unverständlichen Form bleiben müssen, wie sie die Handschriften bieten, da sich für alle Schwierigkeiten eine befriedigende Lösung schlechterdings nicht finden liess.

Wenn ich nun auch nicht daran zweifle, dass ein schärferes Auge noch manch Schwierigkeit hätte lösen können, manche scheinbar gelöste richtiger gelöst hätte, so glaube ich doch, dass die oben dargelegten ungünstigen Handschriften-Verhältnisse mir für manchen bei der mühsamen Arbeit begangenen Fehler die Indemnität von Seiten der berufenen Richter sichern werden.

Eine Reihe von Berichtigungen und mehrere zum Theil evidente, zum Theil sehr beachtenswerthe Conjecturen, die ich meinem verehrten Freunde, Prof. B. Delbrück in Jena verdanke, sind als „Corrigenda“ aufgeführt.

Endlich erfülle ich noch eine angenehme Pflicht, indem ich dem Hochverordneten Conseil der Kaiserl. Universität zu Dorpat für die Verleihung des Heimbürgerschen Reisestipendiums meinen wärmsten Dank abstatte. Nur durch diese Unterstützung war ich im Stande, die erforderlichen handschriftlichen Studien in Deutschland auszuführen, namentlich auch das Ms. des *Kāthaka* in Berlin zu vergleichen.

Auch die Verwaltung der Königl. Bibliothek zu Berlin, welche mir die Benutzung der *Kāthaka*-Handschrift möglich machte, bitte ich meinen Dank entgegen nehmen zu wollen.

Zum Schluss noch die Bemerkung, dass auch das vierte Buch der *Mātr. Samh.* vollständig druckfertig in der Officin liegt und der Druck desselben unverzüglich in Angriff genommen werden soll.

Dorpat, im August 1885.

Dr. L. v. Schroeder

मैचायणी संहिता

जनविक्रमिणा श्रीचा लीवोण्यदेशेऽङ्गवेन शोधिता

प्रुश्यनाम्नि राष्ट्रे बेल्लोणाख्यायां राजधान्यां मुद्रिता

संवत्सरे १८८५

जुहूमये संमार्हिं जुहूवै यज्ञमुखं मुखतो वा एतच्छ्रमालम्बं
 जुह्वा वै देवा विराजमह्यन्तं तज्जुह्वा जुहूतमंबं वै विराडंबं
 जुहूरं३र्वा ऽयिर्येज्जुह्वा जुहोत्यन्नस्य चार्कस्य चावस्था अहौ कृत्वो
 जुह्वा गृह्णात्यंष्टाक्षरा गायत्री गायत्री यज्ञमुखं यज्ञमुखमेवालम्बं
 यत्सावित्राणि हूयन्ते प्रसूत्या अथो यजुषामेव नानावीर्यत्वायां- 5
 यिर्यै यच्च यचागच्छत् सविता न्वपश्यद्यत्सावित्राणि हूयन्ते ऽयेरेवा-
 नुक्शत्या अयिं ज्योतिर्निचाय्य पृथिव्या अंध्याभरदिति सविता
 वा एतदये ज्योतिः पृथिव्याः संभरत्तस्मादेवमाह युक्तिमन्ति च
 जुहोति मनस्वती च युक्तेन हि मनसा यज्ञस्तायते षडृग्माणि भव-
 न्ति षड्वा चतुर्व चतुष्वेव प्रतितिष्ठत्येति वा एष यज्ञमुखाद्३यो 10
 ऽन्यामायेया अये देवतामुपैति यत्सावित्राणि न स्युरियात्सावित्रा-
 प्रसवादहौ वा एतानि यजूंषंष्टाक्षरा गायत्री गायत्री यज्ञमुखं तेन
 यज्ञमुखाच्चैति यदु सावित्राणि तेन सावित्रात्प्रसवाच्चैति छन्दो-
 भिर्जुहोति छन्दोभिर्वा एतदयं बलिं हारयति बहवो हास्य ब-
 लिहृतो भवन्त्येवै यज्ञस्य नेदीयो यजुर्यजमानस्य यदि कामयेत 15
 यज्ञं यज्ञयशसेनार्पयेयमित्यृगुह्यमानि कुर्याद्यज्ञं वा एतद्यज्ञयशसे-

1) Die Mss. जुह्वा 2) H u. Bb जुह्वा; B जुह्वा 3) Das Verb in den Mss.
 accentuirt जुह्वात् 4) Die Mss. *जात्वा 5) So Bb; in H accentuirt जुहोति
 6) Die Mss. रिग्मावि 7) Die ३ fehlt in den Mss. 8) Die Mss. *येर्वा 9) So
 corrigirt; die Mss. सुरीचात्; cf. unten 3, 3, 3 a. A.

नार्पयति' यदि कामयेत' यजमान० यज्ञयशसेनार्पयेयमिति' यजुरु-
 त्तमानि कुर्याद्यजमान० वा एतद्यज्ञयशसेनार्पयत्याहुतीना० वा अ-
 भिक्रान्त्या यजमानं चक्षते' यं कामयेत' चक्षुष्यादिति' तस्य सकृ-
 त्सर्वाण्यनुदृत्य जुहुयादधोत्यं यं कामयेत' पापीयान्स्यादिति' तस्य
 5 नाना जुहुयात्पापीयान्भवत्यृचा स्तोम० समर्थयेत्याह' समृद्धा एव'
 गायत्रेण रथन्तरिमतीयं० वै गायत्रीयं० रथन्तरिमसौ बृहदनेयोर्वा
 एषा लोकयोर्ध्याप्या अन्ततः क्रियते' ऽष्टौ वा एतानि यजूंष्यष्टा-
 क्षरा गायत्र्यंक्षरशो वा एतन्नायत्रीं प्रीणान्येष यदाहुतिर्नवमी तेन
 चिवृतो यज्ञमुखाच्चैत्यं यदेकामाहुतिमष्टाभिर्भुजुर्भिर्जुहोति' तस्मादे-
 10 कस्यै सते बहवो बलि० हरन्ति' बहवो हास्य बलिद्वतो भवन्ति'
 यजुरुत्तमान भवन्ति' ब्रह्म वै यजुर्ब्रह्मणि वा एतदन्ततो यज्ञस्य
 यजमानः प्रतितिष्ठति ॥ १ ॥

Vgl. 2, 7, 1. — TS 5, 1, 1 (ukhyāgniḥ; sāvitrābutir abhrey ca svikārah); Kap. S. 29, 7;
 Cat. Br. 6, 3, 1, 1 flg.

सावित्रैरभिमादत्ते प्रसूत्यै' चतुर्भिर्वादत्ते' चत्वारि वै छन्दा०सि' छ-
 न्दोभिरेवादत्ते' ऽथो ब्रह्म वै छन्दा०सि' ब्रह्मणैवादत्त' इयं वै गायत्रि-
 15 त्र्यंक्षरिणं चिदुन्ध्वीर्जगती' दिशो ऽनुष्टुप्सवितुप्रसूतो वा एतदेभ्यो
 लोकैभ्यश्छन्दोभिर्दिग्भ्यश्चायि० संभरति' यं वा अ३दे ऽग्निर्होत्राग्नी-
 षापाक्रामत्स सर्वेषु भूतेष्ववसद्वा० वनस्पतिष्ववसत्ता० वैष्णा अ-
 वसत्सं यं निरदहन्तानि कल्माषाण्यभवन्त्येन समचरत्सुषि०' य-
 चावसत्तत्पर्व' यज्ञैष्यभिर्भवति स्वैनैर्वैन० योनिना संभरति' यो वै
 वनस्पतीनां फलयहितमः स एषा० वीर्यवत्तमो' वैष्णुर्वै वनस्पतीनां
 फलयहितमः' स एषा० वीर्यवत्तमो' ऽन्न० वै फलमन्नम३को' ऽ३को

ऽयिर्वै वा एतदन्तर्मर्कमयि० संभरति० ध्याममापी काश्येतावै
 पुरुषे वीर्य० वीर्यसंमिता क्रियते० ऽथो एतावान्वै पुरुषे महिमा० म-
 हिम्नो ऽवरुद्धा० अरणिमापी कार्या यज्ञपुरुषासंमिता० प्रादेशमापी
 काश्या विष्णुना यज्ञेन संमितोभयतः ह्युत्काश्याभयस्यान्नाद्यस्या-
 वरुद्धा० अन्यतः ह्युत्कार्या० अन्यतः ह्युत्ति० कालस्तावन्तर्मर्कं करो- 5
 त्वन् वा अश्वो० ऽन्नाद्यस्यावरुद्धा० औदुम्बरी कार्याग्नीं त्रीं उदुम्बरं
 जर्जो ऽवरुद्धा० अपरिमिता कार्यापरिमितस्यावरुद्धो० य एव कश्च
 वृक्षः फलयहिस्तस्य काश्यान्नाद्यस्यावरुद्धो ॥ २ ॥

Vgl. 2, 7, 1. — Kāph. 19, 1; Kap. S. 29, 8; Cat. Br. 6, 3, 1, 80 flg.

अथेन वै देवा अये विजिति० व्यजयन्त० यदथेन यन्ति० विजित्या०
 अयिर्वै यच्च यथागच्छन् प्रजापतिरन्वपश्यन् प्राजापत्यो ऽथो० यदथेन 10
 यन्त्यप्रेरेवानुकशत्यै० प्रजापतिर्वा अयि० संभरिष्यन्तस एभ्यो लोके-
 भ्यो ऽन्धं निर्माय दिग्भ्यश्चायि० संभरह्यंदाह० दिवि ते जन्म परम-
 मन्तरिक्षे तव नाभिः पृथिव्यामधि योनिरिदिति० यथादेवत० वा एत-
 देभ्यो लोकेभ्यो ऽन्धं निर्माय दिग्भ्यश्चायि० संभरति० युञ्जाथा० रा-
 सभ० युवमिंषाह० युञ्ज्या एव० गर्दभेन संभरत्येष हि पशूनामनुपजी- 15
 वनीयतमो० ऽयिर्वा एतस्याये सृष्टस्य योने रेतो निरदहसंस्मादेष्ट
 समावदत्यैः पशुभी० रेतो धत्ते० ऽथ कनिष्ठो० ऽन्धं पूर्वं नयन्ति गर्दभम-
 परं पापवसीयसस्य धावृत्यै० तस्माञ्ज्रेया० सं पूर्वं० यन्तं पापीया-
 न्यथादन्वेति० यदि कामयेत० पापवसीयस० स्यादिति० गर्दभं पूर्वं न-
 येयुरपरमंश्चमेतैन वै विपूजनः सौराकिः पापवसीयसं चकार० त- 20
 त्पापवसीयसमेवैतैन करोति० योगे योगे तवस्तरमिं न्यूतिमत्या वाजव-

त्वा यन्यन् वाँ वाजो'गातु'रुति'रजाय च खलु वै गातवे चायि-
 क्षीयते' यदूतिमत्या वाजवत्या यन्यन्स्य च गातो'षावरुह्यै' भवति
 वा एष ३यो ऽयि चिनुते' सर्वो वै भवत' इरस्यति' वज्री वा एष
 प्राजापत्यो यदंशो' यदाह' प्रतूर्वेजै'सवक्रामन्नशस्ती'रिति' वज्रेण वा
 ५ एतदंशस्तीररातोयन्तमवक्रामति' रौद्रा वै पशवो' ऽमी रुद्रो' यदुद्रा-
 त्पशून्ननिर्याच्यायि चिन्वीत रुद्रो ऽस्य पशून्भिमानुकः स्याद्यदाह'
 रुद्रस्य गाणपत्यान्मयोभूरेहीति' रुद्रावा एतत्पशून्चिर्याच्यायि चि-
 नुते' ऽघातुको ऽस्य पशुपतिः पशून्भवत्यु'र्वन्तरिष्वा' वीहीत्याहैषां
 लोकानां विंध्युतै' रक्षा'सि वा एतौ जिघा'सन्त्ययि' संभरिष्यन्तौ'
 १० यदाह' स्वस्तिगभूतिरभयानि कृष्वन्निति' स्वस्तिमेवाभ्यामकः' पु-
 गीष' वा अयेरायतनमंक्षिरस एतमये संभरद्यदाहोयि' पुरीष्टम-
 क्षिरस्वदभरेति' सायतनमेवैनं देवताभिः संभरति' येन पुरुषेण संग-
 ह्येत तमभिमन्त्रयेतायि' पुरीष्टमक्षिरस्वद्वेमा इति' वाजमेव तेन
 तस्माद्भृङ्गे' प्रजापतये प्रोच्यायिष्येत ३या' इत्याहुर्द्यतः सूर्येस्योदयनं
 ५ ततो वल्मीकवपामपशून्प्रादयि' पुरीष्टमक्षिरस्वन्नरिष्यामा इतीय'
 वै प्रजापतिस्तस्या एष कर्णो यद्वल्मीकस्तस्या एव प्रोच्यायि चिनुते'
 ऋषन्ति हेनमयि चिक्षानमसा अयिमचेहेति' तस्मात्पापीयाञ्च्येयसः
 कर्षे आह' कर्षेः कर्षायाह ॥ ३ ॥

Vgl. 2, 7, 2. — TS 5, 1, 2 (mr̥tkhanam gachann aṣvenākramayed bhuvaṃ); Kāth. 19, 2; Kap. S. 29, 8; Çat. Br. 6, 3, 2 u. 3, 1-5.

1) In den Mss. nicht recht deutlich; B eher वै ज्ञयत; H u. Bb अयिषत; wobei jedoch das यय sich einem entstellten म in der Form nähert; vgl. Kāth. 19, 2 ययुर्वै भवतो आतुषो भवति; s. folg. Anm. 2) So B; ich übersetze: jeder neidet den, dem es gut geht (भवति), wozu dann das Schutzmittel paast, welches gleich darauf empfohlen wird; in H u. Bb इतरस्यति 3) So corrigirt; die Mss. अक्षिररतीक-
 तमवक्रामन्ति; vgl. Kāth. 19, 2 यजेष्वैव याज्यायं आतुषमवक्रामति

अन्वयिरुषसामयमकशदित्याहोनुकशात्या' एवांगत्य वाज्यध्वान्
 सर्वा मृधो विधूनुता इति' मृध एवं व्यास्यतेछ्वा एतं प्रजापतिः
 पूर्वयर्वाविन्ददुस्तरयैषीदेवैनं पूर्वयर्वाविन्ददुस्तरया' छौस्ते पृष्ठं पृ-
 थिवी सधस्यमिति' छौऽस्तेतस्य' पृष्ठं' पृथिवी सधस्यमात्मानं-
 रिष्ट' समुद्रो योनिरित्यात्मा ऽस्तेतस्यान्तरिष्ट' समुद्रो योनिः
 विक्शाय' चक्षुषा तमभितिष्ठ पृतन्यत इति' पृतन्यन्तमेवाभितिष्ठति'
 ये द्विषासं ब्रूयात् ॥ अमुमभितिष्ठ ॥ इति तमेवाभितिष्ठत्युत्क्रामे-
 त्याहोत्क्रान्या एवं यच्च वै यज्ञस्यानुरूपं क्रियते तद्वजमानं चक्षुषो-
 त्क्रामोदक्रमीदित्यनुरूपं वा एतन्क्रियते यज्ञस्यावरुद्धै' कृष्णो वै
 भूतामिरिशं प्राविशसं एतदगच्छच्च मृगशफो' यदंशस्य पदे जुहो-
 त्यग्नित्येव जुहोत्यायतनवत्यन्यो ऽध्वर्युः स्याद्यदनायतने जुहुयादेतैर्ह
 तद्वदाहुर्मृगशफमरेन्वराडिति' मनस्वतीभ्यां जुहोति' मनसा द्याहुती-
 रायन्ते' चिष्टुभ्यां जुहोतीन्द्रियस्यावरुद्धा' अन्नवतीभ्यां जुहोत्यन्ना-
 दस्यावरुद्धै' गायत्र्या परिलिखत्यस्या एवैनं तेन परिगृह्णाति' चिष्टु-
 भान्तरिक्षात्तेनानुष्टुभा परिलिखत्यनुष्टुब्धै सर्वाणि छन्दांसि परिभू-
 स्तस्मादनुष्टुभा परिलिखति' सावित्रैरभिमादत्ते प्रसूत्यै' बाभ्यां सनति'
 द्विषाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै' ऋग्वा अन्नं प्रजां च्छति यचाग्निः सायते
 चीयते वा' यदाह' शिवं प्रजाभ्यो ऽहिंसन्तमिति' प्रजाभ्य एवैनं
 शिवमकः ॥ ४ ॥

[Vgl. 2, 7, 2. — TS 5, 1, 2 u. 3 (utkramayyācāvam bhūsamśkāro jalādibhiḥ); Kāth. 19, 3 u. 4; Kap. S. 30, 1; Çat. Br. 6, 3, 3, 6 fig.]

1) So corrigirt; H u. Bb. *अदिताहानुक्शात्या; B *अदिताहानुक्शात्या;
 Kap. S. 30 *मयमचादित्यनुक्शात्या; Kāth. 19, 3 *मयमचादित्यनुक्शात्या 2) Die ३
 fehlt in den Mss. 3) Die ३ fehlt in den Mss. 4) So corrigirt; die Mss.
 विषाद्य

अपां पृष्ठमसीत्याहोपा० ३ ह्येतत्पृष्ठं पृष्ठेनैवैनत्पृष्ठमकयोर्निरसे-
 रिति योनिर्वा ए३षो ऽप्रेयैत्युष्करपर्णं नाभिवैधकः संयोनिरिव सं-
 नाभिः संधियते दिवो माचया वरिणा प्रथस्वेत्यनयोरेवैनं माचया
 वरिणा प्रथयति शर्म च स्थो वर्म च स्या इति कृष्णाजिनं च पु-
 ५ ष्करपर्णं च संस्तृणाती मे एवास्मा एतद् द्यावापृथिवी संस्तृ-
 णाति व्यचस्वती संवसेयामिति न वा एतन्मनु३ष्या यन्तुमर्हन्त्या-
 भ्यामेवैनं परिगृह्णाति कृष्णाजिनं संभरत्येषं हि पशूनामनुपजी-
 वनीयंतमो ऽथो आरण्यानेव पशून्पुत्रार्पयति लोमतः संभरत्यंती
 वै कृष्णाजिनस्य संदेव यज्ञेनैव यज्ञं संभरति पुष्करपर्णेन संभरति
 10 योनिर्वा ए३षो ऽप्रेयैत्युष्करपर्णं स्वेनैवैनं योनिना संभरति गाय-
 त्रीभिर्ब्राह्मणस्य संभरति गायत्री हि ब्राह्मणस्त्रिष्टुभा राजन्यस्य त्रै-
 ष्टुभो हि राज३न्यो जगतीभिवैश्यस्य जागतो हि वैश्यो यं काम-
 येत च्छुभ्यादिति तस्य गायत्रीभिश्च त्रिष्टुभिश्च संभरेदंभ्रोति पु-
 रीषो ऽसि विश्वभरा अथर्वा ता प्रथमो निरमन्यदया इति प्रजा-
 15 पतिर्वा अथर्वा स एतमये ऽमन्यास्तो ऽजनयास्व एवैनं मन्यति सं-
 जनयति तिसृभिः संभरति च यो वा इमे लोका एभ्य एवैनं लोकैभ्यः
 संभरति यजुस्तुरीयं दिग्भ्य एवैनं तेन संभरति पुरोवात वै वात
 वर्षमनुप्रतिष्ठति वर्षमन्वोषधया ओषधीरनु पशवः पशून्नु म-
 नुष्या एता वै प्रतिष्ठास्ता यजमानो ऽवरुन्धे ऽपो देवीरुपसृजा म-
 20 धुमती रित्याहोषधीनां प्रतिष्ठित्ये तासामास्थानादुज्जिहतामोषधयः
 सुपिप्पला इति तस्मादेतासामास्थानादुज्जिहतामोषधयः सुपिप्प-
 लाः स ते वायुर्मातरिषा दधान्विति तस्मादेतस्या यत्कथ्यते य-

त्सायते तत्संधीयते' यद्वृत्तेन जुहुयाङ्मुचेमानपेयेदं यदप उपसृजति'
 शमयत्येव' यो देवानां चरसि प्राणयेन कसै देव वषडस्तु तुभ्यमिति'
 षड्वा ऋतव' ऋतुषु वा एतद्वृष्टिं प्रतिष्ठापयति' तस्मात्सर्वं ऋतवो
 वृष्टिमन्तः सुजातो ज्योतिषेति' स्वर्ग्युमेवैनमकर्वीसो अये विचरुषः
 संष्यस्व विभावसा इति' छन्दांसि वा अग्नेर्वीस' छन्दांस्त्वेव 5
 वस्ते' छन्दोभिरेवैनं परिददात्यागामुकमेनमस्मिंस्त्र्योके वासो भवत्यं-
 नयो' ऽमुष्मिंस्त्र्योके भवति य एव' वेद' वरुणमेनिर्वो एष एतद्वृष्टि-
 तिष्ठ स्वध्वरेत्यूर्ध्वमेव वरुणमेनिमुत्सृजति' द्वाभ्यामुत्सृजति' द्विपाद्य-
 जमानः प्रतिष्ठित्यै' सं जातो गर्भो असि रोदस्वोऽरित्यनयोर्वो एष
 गर्भे' आभ्यामेवो ऽधिजायत' आभ्यामेवैनमधिजनयत्ये चारुर्विभृता 10
 ओषधीष्विति' तस्मात्सर्वोषधीष्वग्निः 'प्र' मातृभ्यो अधि क-
 निक्कद्रा इत्योषधयो वा एतस्य मातरस्तोभ्या एवैनमधिप्रच्यावयते'-
 रुद्रा एतं प्रजापतिः पूर्वैणाधश्चचेनोनूहरेणातिष्ठतैषीदेवैनं पूर्वैणा-
 धश्चचेनोनूहरेणास्थित ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 7, 3. — TS 5, 1, 4 (mṛdaṃ khātvā sambharec carmapattrayoh) u. 5; Kāth. 19, 4 ff. 5; Kap. S. 30, 2 u. 3; Çat. Br. 6, 4, 1, 6 flg.

स्थिरो भव वीडुङ्गा' इति गर्दभं आदधाति' वीर्यमस्मिन्धाति' 15
 तस्मात्सर्वेषां पशूनां गर्दभो वीर्यवत्तमो' वीर्ये' ह्यस्मिन्धातीश्वरो'
 वा इ३षो' उत्तरिष्ठसङ्ख्या प्रजा हि' सितोर्ध्वदाह' शिवो भव प्रजा-
 भ्या इति' प्रजाभ्य एवैन' शिवमकर्मा पाद्यायुषः पुंर्येज्यायुरेवा-
 स्मिन्धाति समष्ट्यै' वृषाग्निं वृषणं भरविति' वृषा इ३षेव वृषणं

1) So corrigirt; die Mss. उप सृजति 2) Die Mss. ऋतवो 3) In den Mss. ohne Accent. 4) So corrigirt; die Mss. वीर्युङ्गा 5) So corrigirt; die Mss. ह्य-
 स्मिन् 6) So corrigirt; in den Mss. इ३षी

- भरक्षपां गर्भे० समुद्रियमित्यपां० ३द्येव गर्भः समुद्रियो० ऽप्या आ-
 माहि वीतया इत्यग्निना वै मुखेन देवा इमांस्तोक्तानभ्युजयन्मग्निना
 वा एतन्मुखेन यजमान इमांस्तोक्तानभिजयत्यृत० सत्यमृत० सत्यमृते
 चैव सत्ये च प्रतितिष्ठतीत्य० वा ऋतमंसौ सत्यमनयोरेव प्रतितिष्ठ-
 5 त्यहर्वा ऋत० राशिः सत्यमहोरात्रयोरेव प्रतितिष्ठत्यौषधयः प्रतितृ-
 ण्णीताग्निमेतमित्यौषधीरेवैन० सम्यञ्चं दधाति पुष्पवतीः सुपि-
 प्पला इत्यौषधीरेव फलं याहयति तस्मादौषधयः शीर्षम्फलं गृह्णा-
 ति वरुणमेनिर्वा एव एतर्क्षुपनद्धो वि पाजसा पृथुना शोभुचाना
 इत्यनुरूपेणैव वरुणमेनि विचति द्वाभ्या विचति द्विपाद्यजमानः
 10 प्रतिष्ठित्या आपो हि हा मयोभुवा इत्येव उपसृजत्यौपो वा अ-
 शान्तस्य शमयिषिद्, तस्मादप उपसृजति शान्त्यै तिसृभिरुपसृजति
 चिवृद्धयिर्वरुणमेनिर्वा एव एतर्हि मिचः स० सृज्या पृथिवीमिति
 मिचैणैव वरुणमेनि स० सृजति रुद्राः स० सृज्या पृथिवीमित्येता
 वा एतामये देवताः प्रजापतये समसृज० स्तोभिरेवैन० स० सृजति
 15 पञ्चभिः स० सृजति पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्तमालम्ब ॥ ६ ॥

Vgl. 2, 7, 4. 5. — TS 5, 1, 5 (sambhrtām etāp yajñabhūmān samāharet) u. 6 (ukhām
 nirmimita); Kāth. 19, 5 u. 6; Kap. S. 30, 4; Çat. Br. 6, 4, 4, 3 fig.

- मुखस्य शिरो ऽसीत्याह यज्ञो वै मुखस्तस्य वा एतज्जिह्वो यदुक्ता
 मुखतो वा एतद्यज्ञमालम्ब वसवस्त्वा कृण्वन्तु गायत्रेण छन्दसेति
 छन्दोभिश्च वा एषा देवताभिश्च क्रियते छन्दोभिश्चैवैनां देवताभिश्च
 कांति ध्रुवासि पृथिञ्चसीति छन्दसामेवैषाशीरदित्या राक्षास्य-
 20 दितिष्टे बिलं गृणात्विति यजुषा करोत्ययजुषा हि मनुष्याः कुर्वन्ति

1) Die ३ fehlt in den Mss.

व्यावृत्त्यै तां पुत्रेभ्यः प्रायश्छेदं दितिः अपयान्तित्यादित्या वा इदं स्तो-
 यन्मनु३ष्या० स्तेभ्य एवैना० संपादात् शुद्धिः का३र्या० चयो वा इमे
 लोका० एषा० वा एषा० लोकानामुक्ता प्रतिमा क्रियते ऽहस्तना
 कार्या० गायत्र्या रूपं चतुस्तना कार्यादित्या दोहाय० द्विस्तना का३-
 र्यान्तरिक्ष० वा उत्तमौ लोकौ स्तनौ प्रत्तौ ह वा इमौ लोकौ दुहे 5
 य एव० वेद० व्याममाभी का३र्येतावहै पुरुषे वीर्यु० वीर्यसंमिता
 क्रियते० ऽथो एतावान्वै पुरुषे महिमा० महिम्नो ऽवरुद्धा० अरान्नि-
 माभी कार्या यज्ञपुरुषासंमिता० प्रादेशमाभी का३र्या विष्णुना
 यज्ञेन संमिताथो प्रजापतेरेवानन्तिवादाय सप्तभिधूपयति० सप्त वै
 शीर्षप्राणाः शिर एतच्छब्दस्य यजुषा० शीर्षन्वा एतत्प्राणान्दधाति० सप्त- 10
 भिधूपयति० सप्त वै छन्दा० सि० छन्दोभिरेवैनां धूपयत्यथो ब्रह्म वै छन्दा०-
 सि० ब्रह्मणैवैनां धूपयति० वैष्णव० वा एतत्पा० तत्स्वया देवतया धू-
 र्धयति यदन्याभिर्देवताभिर्धूपयति० यदाह० विष्णुस्त्वा धूपयत्क्लिस्व-
 दिति० स्वयैवैनां देवतया समर्धयत्यश्वशक्नेन धूपयति० वृषा ह्यश्वो वृ-
 षाभिः समृद्धा० अथो प्राजापत्यो वा अश्वः० प्राजाप३त्यो ऽग्निस्ते- 15
 स्सादश्वशक्नेन धूपयति सयोनित्वाय ॥ ७ ॥

Vgl. 2, 7, 6. — TS 5, 1, 6 u. 7 (ukhâp nirmimîta; samskaroti tâm); Kâth. 19, 6;
 Kap. S. 30, 4; Çat. Br. 6, 5, 2, 2 fig.

प्रजापतिर्वा अमन्यत० यो वा अस्या अये विखनिथन्त्यार्ति० स
 आरिष्यतीति० स एतच्छजुरपश्यददितिष्टा देवी विश्वदेव्यवती० पृथिव्याः
 सधस्ये अङ्गिरस्वस्वनत्ववटेतीये० वा अदितिर्देवी विश्वदेव्यवत्यनया

1) Vgl. Kâth. 19, 6 शुद्धि und पंचोद्धि 2) Die Mss. एषा cf. 4, 1, 3. 3) Die Mss.
 ०पुष्यासंमिता 4) B देवीर्विश्वदेव्यवतीः; Kap. S. 30, 5 देवीर्विश्वदेव्यवती; Kâth. 19, 7
 देवीविश्वदेव्यवती

वै स तदस्यामखनदहि सायै न हि स्वः स्वः हिनस्ति देवानां ता
 पत्नीर्देवीर्विश्वदेव्यवतीः पृथिव्याः सधस्थे अङ्गिरस्वहधनूसा इत्योष-
 धयो वै देवानां पत्नीर्देवीर्विश्वदेव्यवतीरोषधीष्वेवैनां प्रतिष्ठापयति
 धिषणा ता देवी विश्वदेव्यवती पृथिव्याः सधस्थे अङ्गिरस्वदभीन्वा-
 5 तामुखा इति वाग्वै धिषणा देवी विश्वदेव्यवती वाचैवैनामभीन्वे
 मांस्त्वा देवीर्विश्वदेव्यवतीः पृथिव्याः सधस्थे अङ्गिरस्वज्यपयन्नुखा
 इति क्रन्दासि वै मां देवीर्विश्वदेव्यवती क्रन्दोभिरेवैना अपयति
 वरूची ता देवी विश्वदेव्यवती पृथिव्याः सधस्थे अङ्गिरस्वत्यचता-
 मुखा इत्यहोरात्रे वै वरूची देवी विश्वदेव्यवती अहोरात्राभ्यामेवैनां
 10 पचति जनयस्त्वा छिन्नपत्रा देवीर्विश्वदेव्यवतीः पृथिव्याः सधस्थे अ-
 ङ्गिरस्वत्यचनूखा इति नक्षत्राणि वै जनयोऽछिन्नपत्रा देवीर्विश्व-
 देव्यवतीर्नक्षत्रैरेवैना पचत्येता वा एतामप्ये देवताः प्रजापतयेऽपच-
 स्तस्मादेतानि पङ्क्तिमन्ति यजूंषि तैरेवैनां पचति द्वाभ्यां पचति
 द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै वरुणमेनिर्वा एष एतर्ह्यभीष्टो मिचस्य
 15 चर्षणीधृता इति मिचैणैव वरुणमेनिमुपैति देवस्त्वा सवितोऽपतु
 सुपाणिः स्वङ्कुरिरिति सवितृप्रसूत एवैनामुपपत्त्यात्मनोऽहि-
 साया उत्तिष्ठ बृहती भवेत्याह धृत्या एवाप्यथमाना पृथिव्यामांशा
 दिशा आपृणोति तस्मादग्निः सर्वा दिशा आभाति ॥ मिचैतां न

1) So corrigirt; B स; in H u. Bb स; TS 5, 1, 7, 1 सः; Kāth. सस्स; Kap. S. सः स हि 2) Von hier bis zum folgenden वै (incl.) in H fehlend; in Bb von विश्वदेव्यवती: bis zum folgenden विश्वदेव्यवती fehlend; die Accente mussten daher nach den entsprechenden Stellen ergänzt werden; Kap. S. धिषणास्त्वा देवीर्विश्वदेव्यवती-रिति; B धिषणा ता देवीर्विश्वदेव्यवती; Kāth. 19, 7 धिषणास्त्विति 3) Die Mss. सदाभीधाताम् 4) Die Mss. देवीर्विश्वदेव्यवती 5) Die Mss. पांस्त्वा 6) B वरूची 7) B देवीर्विश्वदेव्यवती: (s. TS 5, 1, 7, 2); Kap. S. 30, 5 वरूचीस्त्वा देवी-र्विश्वदेव्यवतीरिति; Kāth. 19, 7 वरूचीस्त्विति 8) Von hier bis अहोरात्राभ्याम् in H u. Bb fehlend; daher die Accente ergänzt. 9) B देवीर्विश्वदेव्यवती

उक्षां परिददाम्यभित्या' एषा मा भेदि ॥ इति मिषायेवैनां परिददा-
त्यभित्यै' यच्च मिषायापरित्ता भिद्येत पुनः कार्या स्याद्वसवरत्ना-
दृन्दन्तु' गायत्रेण छन्दसेति' छन्दोभिश्च वा एषा देवताभिश्च क्रियते'
छन्दोभिश्चैवैनां देवताभिष्ठादृणस्ति' स्वेनायतनेनाजक्षीरेणादृणस्या-
मेयं वा एतत्पयो यदजक्षीरमांमेयमेतत्पाणं यदुक्षा' स्वेन वा एत- 5
त्पयसा स्व पाचमादृणस्ति' परमं वा एतत्पयो यदजक्षीरं परममेत-
त्पाणं यदुक्षा' परमेण वा एतत्पयसा परमं पाचमादृणस्ति ॥ ८ ॥

Vgl. TS 5, 1, 7 (samskaroti tām); Kâth. 19, 7; Kap. S. 30, 5; Çat. Br. 6, 5, 4.

षडेतान्याधीतयजूंषि जुहोति' षड्वा चतुर्व' चतुर्भिर्वा एतत्पृ-
थिव्या वी३र्यमुद्यच्छते' नाना जुहोति' नानावीर्या ३हीमे प्राणाः' प्रा-
णानां विधृत्यै' यं कामयेत' बधिरे' स्यादिति' तस्य सकृत्सर्वोण्य- 10
नुदुत्य जुहुयात्प्राणानस्य संभिनस्ति' बधिरो भवति' तस्माद्बधिरो वाचा
वदति' न शृणोति' वाचं हृत्वेन्द्रियमनुपद्यते' प्राणा वा एतां नीतराणि
छन्दा'सि' वागनुष्टुब्धदनुष्टुभा सप्तमं जुहोति वाचं वा एतत्प्राणै-
षूपसं दधाति' तस्मादियं वाक्सप्तमी प्राणानां मां सु भित्या मां
सु रिषा' इति प्रवृणक्त्यसुरमाया वा एषासीत्तां देवा एतेन यजुषावृ- 15
ज्जतांसुरी माया स्वधया कृतांसीति' तन्मायांमैवैतेन यजमानो भा-
तृष्यस्य वृद्धे' डाभ्यां प्रवृणक्ति' द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै' प्रवृज्याहू-
तिकामस्व' भविष्यद्वा इदमुपजीवामो' भविष्यदेवोपैति' ष्वः ष्वः ष्वे-
वाभवति' जातमवदध्यान्नतश्चीर्जोतो वा एष यो गतश्चीर्जोतेनेवैनं
जनयति' भद्रादाहरेष्टं कामयेतांजादः स्यादित्येषं वा अपीना- 20
मन्नादो' ऽवकरणं भद्रमन्नाद्यमस्मा अवरुद्धे' प्रदावादाहरेष्टं काम-

येत' प्रसेनेनास्य राष्ट्रं जायुक' स्यादिति' प्रसेनेनास्य राष्ट्रं जायुकं
 भवति' यतः कृतश्चाहृत्यावदध्याद्यं कामयेतांस्य पाप्मा भानृत्यो
 द्वितीयो जायेतेत्येतद्वै यजमानस्यायतन' स्वै वावासा एतदायतने
 पाप्मानं भानृत्यं द्वितीयं जनयति' दुजः' सर्पिरामुतिरिति' कुमुकं घृता-
 5 न्वक्लमादधात्येषा वा अग्नेः प्रिया तनूर्यत्कुमुकस्तेजो घृतं' प्रिययैवेन
 तङ्वा तेजसा च समर्धयति' परस्या अधि स' वता' इत्यौदुबरी' देवा
 यचोर्जे' व्यभजन्त तत उदुबरा उदतिष्ठद्यदौदुबरी' जमेवावरुन्हे' परम-
 स्याः परावता' इति वैकङ्कतीर्मयेवै सृष्टस्य भां आपाक्रामंश्चिकङ्कतं
 प्राविशद्यद्वैकङ्कती' भां एवावरुन्हे' यदमे यानि कानि चे'ति शमीम-
 10 यी' शान्या' अग्रये वै न किंचनापरश्रुवृक्षणमस्वदन' तस्मै वा
 एतया सङ्गः प्रयोगिः सर्वमस्वदयद्यदमे यानि कानि चे'ति' तदग्रय
 एवैतया सर्व' स्वदयति' सर्वमस्मै स्वदितं भवति' राची' राचीम-
 प्रयावं भरन्ता इत्यांशिषमेवाशास्ते' नाभा पृथिव्याः समिधानो अ-
 मिमिति' पृतनाजितमेवैनमकरंयि' वै सृष्ट' रक्षा'स्यजिघा'स-
 15 स्तानि वा एताभिरेवापाहत' याः सेना अभीत्वरीरिति' तदग्नेरिवैता-
 भी' रक्षा'स्यपहन्येतां एव समिधा आदध्याद्यं च रक्षोभ्यो विभीया-
 द्रक्षसामपहत्या' अथो याहुका ह ता' समा' स्तेनाभवन्ति' तैत्वकी-
 मभिचरन्नादध्यादेधै वै वनस्पतीना' वज्रस्तोजघ प्रमीयते' यं द्वि-
 ष्यासै तर्हि मनसा ध्यायेन्नो वा आशीर्थो वाच आहुतिमेवैनं भूत-
 20 मग्रये ऽपिदधाति' यो असंभ्यमरातीयाद्यं नो वैषते जना इति'
 तस्मादपिचितो ऽष्टीलं न कीर्तयितुं नो' अमिर्विदः' स' शितं
 मे ब्रह्मं स' शित' वीर्यं बलमिति' ब्रह्मणा वा एतंक्षय' स-

1) Die Mss. ब्रह्मः; vgl. aber 2, 7, 7. 2) Mss. शानि

श्रयति' क्षयेण ब्रह्मणो ब्रह्म चैव क्षयं च समुजा अकरोत्तद्वा एषाभ्य-
नूक्ता ॥ ब्रह्म क्षयं समुजा न प्यथेते इति' ब्रह्माह क्षयं जिन्वति क्ष-
यिष्यस्य ।

क्षयं ब्रह्म जिन्वति ब्राह्मणस्य यत्समीची कृणुतो वीर्याणि ॥ ९ ॥

Vgl. 2, 7, 7. — TS 5, 1, 9 (vahnar ukhyasya janih) u. 10 (ukhyam dadhita); Kāth.
19, 9 u. 10; Kap. S. 30, 7 u. 8; Çat. Br. 6, 1, 15 flg.

अग्निभ्यः ॥ इति कामायालभ्यन्ते' यत्कामो भवति स० हासै स० ५
कामो नमत्याग्नीणति' यज्ञियानेवैनान्मेध्यान्कुर्वन्ति' पर्यगिकृतानु-
त्सृजन्ययातयामत्वायैकेन स०स्थापयन्ति यज्ञस्य सैतत्या अविच्छेदाय'
पुष्करा भवन्ति सेन्द्रियत्वाय' चिद्बुधो याज्यानुवाक्या भवन्तीन्द्रिय-
स्यावरुद्धा' अथै३षो ऽस्ये वैश्वानराय द्वादशकपालः' स०वत्सरो वा
अग्निर्वैश्वानर' एषा वा अप्रेः प्रिया तनूर्यैवैश्वानरः' प्रिययैवैनं त३न्वा १०
समर्धयत्यथो अयातयामत्वायैवायातयामा हि वैश्वानरः' श्वेत० वा-
यवे नियुत्वता आलभेत तैजस्कामो वायुर्वा अप्रेस्तेजस्तेजसावायुम-
पिरन्वेति' यद्वायवे ऽप्रेः सतेजस्त्वाय' यद्वायव एकधा स्यादुन्मादुको
यजमानः स्याद्यैन्नियुत्वते द्वितीयत्वायाथो धृत्या अनुन्मादाय' सर्वेषा०
' वा एष पशूना० रूपाणि प्रति' यद्वायव एकधा स्यादुन्मादुको य- १५
जमानः स्याद्यैदेष प्राजापत्यो द्वादशकपालो द्वितीयत्वायाथो धृत्या
अनुन्मादायाथैष आपावैष्णव एकादशकपालो' ऽग्निर्वै सर्वा देवता'
विष्णुर्यज्ञो' देवताश्चैव यज्ञं चालम्बाथैष आदित्यो घृते चरुरादित्या
वा इत उत्तमाः स्वर्गं लोकमाय०स्तेभ्य एव प्रोष्य स्वर्गं लोकमेत्या-
दित्वा वा अस्मिन्नलोकं चृद्धा' आदित्या अमुष्मिन्पुरोडाशेन वै देवाः २०

1) Die Mss. ब्रह्मति 2) Die Mss. चपिचितिब्रह्मणं ब्रह्मण

अस्मिंस्लोकं अर्धुव० च० रुणामुष्मिन्ब० स्मिन्नेव लोके पुरोडाशेन शुद्धोति०
 च० रुणामुष्मिन्ब० चै० ३० ऽयमे वैश्वानराय द्वादशकपालो देवायतन०
 वा अग्निर्वैश्वानरो देवायतनं एवं प्रतिष्ठाप्याग्निं विभर्त्यथो कामो वै
 वैश्वानरो यत्कामो भवति स० हासै स० कामो नमति ॥ १० ॥

Vgl. TS 5, 1, 8, 2 (paçavah); Kâth. 19, 8; Kap. S. 30, 6.

॥ इत्युपरिकारं जुहुमयीयः प्रथमः प्रपाठकः ॥

- 5 दृशानो रुक्मं उरुया विभातीति रुक्मं प्रतिमुञ्चते ऽमृत० वै
 हिरण्यं मृत्योरेतद्रूपं यदग्निं रथ्याशो ऽमृतेनैव मृत्युमन्तर्धत्ते ऽद्येते
 निर्बाधो देवाश्च वा असुराश्चास्पृधन्त ते देवा एतां निर्बाधानपश्य-
 स्तैरसुरानेभ्यो लोकेभ्यो निरबाधन्त तन्निर्बाधानां निर्बाधत्वं तदेतै-
 रेव निर्बाधैर्यजमानो भ्रातृष्यमेभ्यो लोकेभ्यो निर्बाधता एकवि०
 10 शतिनिर्बाधो भवति प्रतिष्ठित्या उपरिष्ठां निर्बाधं विभर्त्यधस्तां नि-
 र्बाधं सादयति भ्रातृष्यस्य विनुत्स्यै नक्तोषासा समनसा विरूपा
 इत्यहोरात्राभ्यामेवाग्निमाधत्ते धापयेते शिशुमेकं समीची इत्येतं
 ३द्येते धापयेते शिशुमेकं समीची द्वावाक्षामा रुक्मो अन्तर्विभाती-
 त्येषं ३द्येतयो रुक्मो ऽन्तर्विभाति देवा अग्निं धारयन्द्रविणोदा
 15 इति प्राणा वै देवा द्रविणोदाः प्राणैरेवाग्निमुद्यच्छते विश्वा रुपाणि

1) Von hier bis zum folgenden वैश्वानरो (incl.) in B fehlend. 2) Das इति
 fehlt in den Mss. 3) H u. Bb जुहुमयीयः; B जुहुमप्रियः 4) Die Mss. (H u. Bb)
 betonen एकवि० शतिनिर्बाधो; s. TS 5, 1, 10, 3.

प्रतिमुञ्चते कविरिति विष्वा हि रूपाख्ययिः प्रासावीन्द्रं द्विपदे
 चतुष्पदा इत्याह प्रसूत्या एवं वि नाकमकशत्सविता वरेण्या इति
 सवितृप्रसूत एवायिं विभर्त्येनु प्रयाणमुषसो विराजतीति तस्मा-
 दुषसो व्युष्टिमन्वयिराधीयते सुपर्णो ऽसि गरुत्मा स्निवृत्ते शिरो
 गायत्रं चक्षुरित्येवैवा एषा संभृतिरयिमेतत्संभरति तस्मात्संभरति ५
 तस्मात्सर्वैरङ्गैः पञ्चर्जायते पञ्चर्षेयिर्दिवं गच्छ स्वः पतेत्याह स्व-
 र्गस्य लोकस्य संमष्ट्या अर्चते क्रमा देवाश्च वा असुराश्चास्पृधन्त
 ते देवा एतान्क्रमानपश्य स्तैरसुरानेभ्यो लोकेभ्यः प्राणुदन्तानन-
 पजयमजय स्तैर्देवैरेव क्रमेयैजमानो धातृष्यमेभ्यो लोकेभ्यः प्राणुदते
 ऽनपजयम् ह जयति षडुद्याव शिष्यं भवति षडा चतव चतु- 10
 भिरैवायिं परिगृह्णात्युपरिनाभि विभर्त्युपरिनाभि ऽद्यात्मनः संदेव
 संदेव एवं देवता आत्मन्विभर्ति यदधोनाभि विभृयाद्योनि निर्देहेद-
 यो ऽवधेन धातुक स्यात्त्रैकामति तस्माद्गाम्याः पशवः प्रेतैः ऽथ
 यत्पुनरभ्यावर्तते तस्मात्पुनः समावर्तन्त ऊर्जा वा एष पञ्चभिरुक्ता-
 मन्तसहोत्क्रामति पुनरूर्जा निवर्तस्वेति तदूर्जमेव पञ्चपुनरवरुन्धे 15
 पुनर्वर्तीर्भवन्ति समृद्धौ चतसृभिरभ्यावर्तते चतुष्पादो वै पशवः
 पञ्चनैवावरुन्धे इत्थं पर्यावर्तते एवं हि यज्ञः पर्यावर्तते ऽथो अमुष्य
 वा एतदादित्यस्यावृतमनुपर्यावर्तता आ त्वाहावैमन्तरभूरित्यन्त 20
 ऽर्क्षे एतर्क्षुदुक्षमे वरुण पाशमस्यदिति वरुणपाशमेवोन्मुञ्चत आ-
 त्मनो ऽहि साया अये बृहच्चुषसामूध्वो अस्यादिति ज्योतिषैवैन २५

1) Die ३ fehlt in den Mss. 2) Die Mss. तानपजयमजयम् 3) Die Mss.
 नपजयम्; (B schreibt wieder नपजयम्). 4) Die Mss. schreiben षडुद्याव 5)
 Die Mss. नाभी; Kāth. 19, 11 नाभौनाभि 6) In den Mss. fehlt die ३ 7) So B
 (ohne Accent); H u. Bb. ऽवधो 8) H u. Bb. धातु; B धातुक 9) In den Mss.
 पुनः ohne Accent. 10) H u. Bb. त्वाहवैन

समर्धयति' ह०सः शुचिष्वसुरन्तरिक्षसंदिदिति' सादयति' सप्त' एवैन०
 होचासु प्रतिष्ठापयत्येषो सप्त' वा एतेन सामान्यपेक्षेभ्यो' 'सप्तमा-
 त्पुरुषादन्नादो भवति' रेतो वा अग्निरेन्तरिक्ष० वै रेतो अनुविध्यते'
 यदधो निदध्यादधृताः पशूनां गर्भाः प्रपादुकाः स्युरथ यदुपरि सा-
 5 दयत्यन्तरिक्षसंदमेवैनमकर्णभोणां धृत्यै' सूयते वा एषो ऽग्नीना० य-
 क्षीयते' तस्मादेव आसन्दीसंस्तीद' त्वं मातुरस्या उपस्था इतीय० वा
 अपेयैर्गोनिः' स्व' एवैन० योनौ संवेशयति' तिसृभिरुपतिष्ठते' चिबृ-
 ३द्यमिः' ॥ १ ॥

Vgl. TS 5, 1, 10 (ukhyam dadhita) u. 9; Kāth. 19, 11; Kap. S. 32, 1; Çat. Br. 6, 6, 4 u. 7, 2.

अथैतद्वात्सप्रमे'तेन वै वात्सप्रीर्भालन्द३नो ऽयैः प्रियं धामारा-
 10 भोस्तदपे'रेवैतेन' प्रियं धाम राभ्योत्यागामुकमेनं' प्रियं भवति' वात्स-
 प्रिय० वै भालन्दनमृषयो ऽध्यवदन्स्तेना¹⁰ इति'स एतत्सूक्तमपश्यत्ते-
 नाधिवादमपाजयत्तेनापचितिमगच्छत्तदधिवादमेवैतेनापजयत्यपचि-
 त्तिमेव गच्छति' द्वादशभिरुपतिष्ठते' द्वादश मासाः स०वात्सरः' स०व-
 त्सरमेवाग्रावरुद्धे' चिष्टुभो भवन्तीन्द्रियस्यावरुद्धा' अन्येष्टुः प्रजा-
 15 मयत्यन्येष्टुरुपतिष्ठते' योगक्षेम० वा एतत्प्रजानां दाधार' तस्माद्याया-
 वरा अन्याः प्रजाः' क्षेम्या अन्या' अथ' यत्प्रक्रम्योपतिष्ठते तस्मा-
 द्यायावरः' क्षेम्यमभिप्रयाति¹²' तस्माद्यायावरस्य क्षेम्यो ऽन्नं बभूव'

1) Die Mss. *चक्षत्सदिति 2) Bb दत्त 3) Bb दत्त 4) So corrigirt; H दत्तान्; desgl. B, ohne Accent; Bb दत्तान्; cf. Kāth. 19, 11 und Kap. S. 32, 1 वात्सप्रीरिति वा ग्रीवाति 5) H u. Bb *ये चक्षोः; B ये कुक्षो 6) In den Mss. सीद ohne Accent. 7) So corrigirt; H u. Bb चिबृ द्यमिः; B चिबृत् द्यमिः 8) Die Mss. धामाराभ्योत्या; Kāth. 19, 12 प्रियं धामावरुषाधिरैतेन प्रियं धामावरुषे 9) Die Mss. राभ्योत्या; vgl. die vor. Anm. 10) B अवदत् सीना 11) In den Mss. ohne Accent. 12) B प्रायाति

यदहश्चेयमायः स्वात्तदहस्त्वय० समस्वोम्रं च क्रामेदुप च तिष्ठेत्' यो-
 गक्षेम० वा एतद्वत्ता० यजमानो भानृष्यस्य वृक्षा' उदु ता विन्ने
 देवा इति' विन्ने इहीदं देवाः सो यन्मनु३चा' अये भन्त' चित्तिभि-
 रिति' यस्मा एवं चित्तावापिराधीयते तैनेन चित्तेन समर्थयति'
 प्रेदमे ज्योतिषान्याहीति' ज्योतिषेवैन० समर्थयित्वा प्रवापयत्यैकद- 5
 मिः' स्तनयन्निव द्यौरित्येनुग्रयाद्यं द्यौः उद्देवेदीश्वरो वा एष उद्दे-
 दयजमानस्य प्रजां पशून्निद्विदस्तत्क्रदितमेवास्याकर्षो' शमयित्वै-
 वाशिषमाशास्ते' सर्माधायि दुवस्यते'ति गायत्र्या ब्राह्मणस्यादध्या-
 प्रायचो हि ब्राह्मणस्त्रिष्टुभा राजन्यस्य' वैष्टुभो हि राज३न्यो' वाभ्यां
 गायत्रीभ्या० वैश्यस्य' ये हि वे गाय३त्री सा जगत्येषो ब्रह्मणे 10
 वा एतद्विशमकं करोति' यदि भस्' प्रतिपूर्येताप्सु प्रवेशयेदापो वा
 अयेयैर्नोनिः' स्व एवैनद्योनी दधाति' पुरीषं कुर्यात्पशुकामस्य' पशवो
 वै पुरीषं' पशुमांभवतीष्टका वा संयुयांसेनास्य' सर्वा आपेयीरिष्टका
 भवन्मूर्जो वा एष पशुभिरुत्सीदनस्तहोत्सीदति' पुनरूर्जो निवर्तस्वे-
 ति' तदूर्जमेव पशून्पुनरवरुन्वे' बोधा मे अस्य वचसो यविहे'ति बो- 15
 यवतीभ्यामुपतिष्ठते' तस्मात्प्रजाः सुप्तं पुनः प्रबुध्यन्ते' वाभ्यामुप-
 तिष्ठते' द्विषाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै ॥ २ ॥

Vgl. TS 5, 2, 1 (āsandyām vahnyavasthitiḥ, vātsaprenāpyupasthānam) u. 2 (ukhya-
 nayanam); Kāth. 19, 12; Kap. S. 32, 2; Çat. Br. 6, 7, 4; 6, 6, 4.

- 1) S. 2, 7, 10; Kap. S. 32, 2 अर्तु; Kāth. undeutlich, wahrscheinlich अर्तु 2) B
 प्रवापय 3) So wohl zu lesen; in H u. Bb यज्ञाच; B यज्ञाच; Kāth. यदि स्तेहेत्
 4) Die Mes. चित्तिद्वयं 5) So ist wohl zu schreiben; in B भस्मा प्र; H u. Bb
 भस्मात्; Kāth. 19, 12 भस्मैतद्विषयं भस्म प्रवपति 6) So B (ohne Accent); H u. Bb
 संयुयात् 7) So meine Correctur; H u. Bb सुप्ता; B सुगता

अपेत व्रीत वि च सर्पताता इत्याह यमदेवऽन्यो वा अयं लोको
य३मो ऽमुंथ लोकस्याधिपत्यमानश् यद्यमाहेवयजनमनिर्याच्यामि
चिन्वीतायमदेवयो ऽस्यामिः स्यादस्वर्ग्यो यदाहोदादिदं यमो
ऽवसानं पृथिव्या अक्रन्मिं पितरो लोकमस्मा इति यमाश्वा एतेनास्या
5 देवयजनं निरयाचिष्ट स्मृतं देवयजने ऽग्नें चिनुते यमदेवयो ऽस्या-
ग्निर्भवति स्वर्गं उदु घ्नन्ति यदेवास्या अयज्ञियममेध्यं तदुद्घ्नन्ति
व्याममाचमुद्घ्नन्त्येतावधै पुरुषे वीर्यं वीर्यसम्मिते चीयते ऽथो
एतावान्वै पुरुषे महिमा महिम्नो ऽवरुद्धा अवोक्षात यदेवास्या उ-
द्घ्नन्तः क्रूरमक्रूतदक्रूरमकस्तं ज्जमयत्यथो आपो वा अग्नेर्योनिः
10 स् एव योनौ चीयते ऽग्नेर्भस्मास्यग्नेः पुरीषमसीति सिंक्ता नि-
वपत्यग्नेर्वा एतद्वैश्वानरस्य भस्म यत्सिंक्ता स्वं एव भस्मश्चीयते
योनिरै सिंक्ता रैता ऊषा यत्सिंक्ता न्युषोषान्निवपति योनौ
वा एतद्रेतो दधाति तस्माद्योनौ रैतो हितं तस्माद्योने रेतः प्र-
जायते प्रजापतिः प्रजा असृजत ता वा ऊषेभ्य एव योनेरसृजत
15 प्रजननं वा ऊषाः प्रजनने वा एतदग्निश्चीयत इमे वै सहास्ता
ते वियंती अब्रूतामस्तु नौ प्रियं धाम सहेत्यापो वा अस्या यज्ञिया
मेध्यास्ता अमूर्खा अमुषा यज्ञिया मेध्यास्त इमे यदापञ्चोषा
भवन्ति यदेवैनयोर्ध्वं यज्ञियं मेध्यं तदवरुद्धे ऽथो अनयोरेवैनं प्रियं
धामन्निधत्ते संज्ञानं वा ऊषा उभये वा एतान्पशवो ऽभिसंजानते
20 ये याम्याः पशवो ये चारण्या उभये हैनं पशवो ऽभिसंजानते च-

1) B तदुदु इति 2) Die Mss. *मुद्घ्नः; cf. 4, 1, 10. 3) Bb उदु इति; deagl. B, ohne Accent; cf. 4, 1, 10. 4) So corrigirt; die Mss. उषेभ्य (cf. oben ऊषा). 5) So corrigirt; die Mss. उषा. 6) So corrigirt; die Mss. *उषा. 7) So corrigirt; die Mss. उषा; cf. TS 5, 2, 3, 2. 3.

तसः प्राचीः सादयति चत्वारि वै छन्दासि छन्दोभिर्वै देवाः स्वर्गं
 लोकमायस्ते दिशा आक्रमन्ता आद्वीयन्ता एताभिरेह हव्यं-
 देता उपधीयन्ते दिशा धृत्यै पशवो वा इष्टका गार्हपत्यं वै पशवो
 ऽनूपतिष्ठन्ते वै समीची पुरस्तादुपदधाति वै समीची पश्चादुभयत
 एवासौ समीचः पशूनुपदधाति पशूनां परिगृह्यत्या अष्टौपदधात्यं- 5
 षाक्षरा गायत्री गायत्र्यो ऽमिर्गोवानेवागिस्ते चिनुता एकविं-
 शतिः कात्र्या प्रतिष्ठित्यै प्रतिष्ठा ह्येकविंशो ऽथो एकविंशति-
 विधो हि गार्हपत्यस्त्रिचिंतिकः कात्र्यस्त्रयो वा इमे लोका इमानेव
 लोकानाप्नोति पञ्चचिंतिकः कात्र्यः पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्तं-
 मालब्ध चतुर्भिः संनिवपति चत्वारि वै छन्दासि छन्दोभिरेव सं- 10
 निवपत्यथो ब्रह्म वै छन्दासि ब्रह्मणैव संनिवपति क्षत्रं वा एष्टो
 ऽमीनां यञ्चीयते क्षत्रं य उख्यो ब्रह्म यजुर्ब्रह्म जुषा संनिवपति
 ब्रह्मणा वा एतत्क्षत्रं संनयति तस्माद्ब्रह्मणा क्षत्रं सं चेति वि च
 द्वौ वा एतौ व्याघ्रौ संपद्येते ता ईश्वरा अशान्तौ यजमानं हिं-
 सितोर्ब्रह्माह भवतं नः समनसौ समोकसौ सचेतसा अरेपसा इति 15
 शमयत्येवं शान्तं एवं न्युष्यते यजमानस्याहिंसायां श्रुतुभिर्वै पृ-
 थिव्या वीत्र्यमुद्यतं तद्वतुभिः पुनर्विमुच्यते यदाह प्रजापतिर्विश्व-
 कर्मा विमुञ्चत्विति प्रजापतिरेवैनां विश्वकर्मा विमुञ्चति ॥ ३ ॥

Vgl. TS 5, 2, 3 (gārhapatyam cinoti); Kāth. 20, 1; Kap. S. 32, 3.

अथैतां नैर्ऋतीस्त्रिस्तुषपक्ता भवन्त्येतैर् नैर्ऋतमन्त्रस्य यजुषाः
 कृष्णा भवन्त्येतद्भिर् निर्ऋत्या रूपमेतौ दिशं हरन्त्येषां हि निर्ऋत्या 20
 दिक्ताः स्वकृता इरिणे पराचीर्निदधान्येतैर् नैर्ऋतिगृहीतं पृथिव्यां

1) B आक्रमन्तु 2) So meine Correctur; die Mss. उच्यो

निर्ऋतिगृहीत एवं निर्ऋतिं निरवदयते' प्राणमेवास्य प्रथमया मु-
 च्छत्त्वपानं द्वितीयया' ध्यानं तृतीयया' चो अक्षरो वै पुरुषो' यावानेव
 पुरुषस्तं निर्ऋत्याः पाप्मनो मुञ्चति' निर्ऋतिर्वै कर्मण उपद्रष्टृका'
 ता' वा एतत्स्वेन भागधेयेन शमयित्वाथ सवितृप्रसूतो ऽयिं चिनुते'
 5 यं ते देवी निर्ऋतिरावबन्धेति' जालमिष्टकास्वध्यस्यति' निर्ऋति-
 पाशमेवोन्मुञ्चत आत्मनो ऽहिंसायै ॥

यदस्य पारे रजसो महश्चिचं ज्योतिरजायत ।

तन्नः' परिषदति द्विषो ऽये वैश्वानरः ॥

स्वाहेत्यपः परिषच्चन्परेति निर्ऋत्या अनन्ववायाय' भूत्यै नमा' इ-
 10 त्युक्तावर्तते' भूतिरेव भूत्वावर्तत आत्मनो' ऽहिंसाया' अनपेक्षमाणा
 आयन्ति निर्ऋत्या अनन्ववायाय' परोगोष्ठं मार्जयन्ते' परोगोष्ठमेव
 निर्ऋतिं निरवदयन्' इन्द्रियेण वा एष वीर्येण शृण्वते यो नैर्ऋतीरु-
 पधत्ते' निवेशनः संगमनो वसूनामिन्द्रेन्द्र्या गार्हपत्यमुपतिष्ठत' इ-
 न्द्रियेणैवात्मानं' समर्धयति' चिष्टुभोपतिष्ठता' ओजो वै वीर्यं चि-
 15 ष्टुबोजस्येव वीर्यं प्रतितिष्ठति' गार्हपत्यो ऽये चीयते प्रतिष्ठित्यै' गा-
 र्हपत्ये वै देवाः प्रतिष्ठाया प्राञ्चः स्वर्गं लोकमभिजंयन्त आयन्त्या-
 वान्पुरुष ऊर्ध्वबाहुस्तावता वेशुना विमिमीत' एतावन् वै पुरुषे वीर्यं'
 वीर्येणैव विमिमीते' ऽथो एतावान् वै पुरुषे महिमा' महिषो ऽव-
 रुद्धे' यो वै वनस्पतीनां फलयहितमः स एषा' वीर्यवत्तमो' वेशुर्वै
 20 वनस्पतीनां फलयहितमः' स एषा' वीर्यवत्तमो' ऽन्नं वै फलमन्नम-
 ३को' ऽर्द्धको ऽपिरेवेण वा एतदन्नमर्कमपि' विमिमीते' सप्त पु-

1) So B; in H *संवेति; Bb *संवेती; Kap. 9. 32, 4 *वचंवेति द्विष(त)मधि-
 वचति; Kāth. 20, 2 द्विषुमधिबुद्धति 2) So im Anschluss an H u. Bb तं कः; B
 licet तेन 3) Die Mos. चार्त्तयो

रुषान्प्रमिमीति' सप्रभ्य एवं पुरुषेभ्यो लोकं विन्दत्यां सप्रमात्पुरुषा-
 दन्नादौ भवत्येवमिमाषं पक्षयोरत्युपदधाति' पक्षं बृहदि' वयः' षड्भिः
 कृषति' षड्वां ऋतव' ऋतुभिरेव कृषतीत्यमभ्यावर्तन्त' कृषत्येषां हि
 देवानामावृदंषो अमुष्य वा एतदादित्यस्यावृतमनुपर्यावर्तन्ते' तिस्र-
 स्तिस्रः सीताः संपादयति' त्रिवृद्धयिर्द्वादश' सीता भवन्ति' द्वादश 5
 मासाः सवत्सरः' सवत्सरस्य वा एष विधामनुविधीयत' इयं वा
 अविभेदेयिर्मोतिधस्यतीति' यत्कृषत्यस्या वा एतद् द्विगुणं क्रियते ऽन-
 तिदाहायांथो पृथिव्या वा एतद् द्विगुणेनायेवीर्ध्वमुद्यच्छन्त' एतां
 दिशमुत्सृजन्त्येषां हि देवानां दिग्गो स्वर्गमेवैनां लोकमनूत्सृज-
 न्ति' ॥ ४ ॥ १०

Vgl. TS 5, 2, 4 (ukhyāgnim tatra samvapat) u. 5 (krshati kshetram); Kāth. 20, 2 u. 3;
 Kap. S. 32, 4 u. 5.

कृष्टे वपति' कृष्टे ह्योषधयः क्षेत्रिष्ठं प्रतितिष्ठन्त्येवमस्यान्नस्य
 वपत्योषधीनामृग्भिर्भक्ष वा ऋग्भक्षयैवासा अन्नाद्यमवरुद्धे'
 चतुर्दशभिर्वपति' द्वादश मासाः सवत्सरो' ऽथ य एते चतुर्दशे अ-
 होरात्रे एवैते' तत्सवत्सरेण च वावासा एतद्दहोरात्राभ्यां चान्ना-
 द्यमवरुद्धे' ऽन्नं वै फलमन्नमर्कं' ऽर्कं ऽपिरर्केण वा एतदन्नमर्कं 15
 मयि' वपति' यस्यान्नस्य निवपति यत्तस्यास्त्रीयाद्यान्यवरुद्धानि तै-
 र्युध्येतेध्मे तस्यापिकुर्यादंषो तन्मनसा ध्याये' तेनैव तदवरुद्धे' यदि
 सर्वे न सविन्देष्टवान्मधूधुतान्वपेष्टंष्टवा यास्यं तेनान्नाद्यमवरुद्धे'
 यन्मध्वारण्यं तेन' तेनैव तदुभयमवरुद्धे' ऽथैते संभारा' दिग्भ्यो वा

1) So die Mss.; also ein Adjectiv पक्षं बृहत्; Kāth. 20, 3 u. Kap. S. 32, 5 पक्ष-
 ब्रह्मब्रह्मि ब्रह्मि 2) In den Mss. das Verb ohne Accent. 3) Die ३ fehlt in den
 Mss. 4) Die Mss. *नुत्सृजति

- एतत्पृथिव्या ऊर्जं सभरत्यूर्ज्यमिच्छीयते' यां जनतां कामयेत' क्षो-
 धुका स्यादिति धर्ममूर्जमहमित आदीति' तस्या अर्धादाददीत' क्षोधुका
 ह सा जनता भवति' कामं कामदुषे धुष्वेत्यभिमुखति' तेनास्य सर्वा
 इष्टकाः कामदुषा भवन्त्युत्तरवेदिं निवपत्युत्तरवेदिमित्येवास्यामि-
 5 शीयते' ऽथो यज्ञपरुषो' जनन्तिहेत्या' अमिर्वा एष न्युषते यदुत्तरवे-
 दि' यदुत्तरवेदिं न्युषायि चिनोत्यमौ वा एतदमिच्छीयते' ऽप्ये तव श्रवो
 वया' इति सिक्ता निवपत्येता वै वैश्वानरीरिष्टका अपरिमिता'
 एतदप्येपरिमितं चीयते' ऽप्येर्वा एतद्वैश्वानरस्य सूक्तमेषा वा अयेः
 प्रिया तनूयैवैश्वानरः' प्रियाया' वा एतत्तन्वामिच्छीयते' संतनूरको
 10 निधीयते' लोमश' वा एतच्छन्दः' पश्यमूनातिरिक्तं प्रजननाया-
 शीत्युत्तरमे' तेन वै देवाः स्वर्गं लोकमाय' स्तदस्याशीत्युत्तरत्वं' स-
 मुद्रं' वा एतच्छन्दो' योनिः समुद्रः' सोमो रेतोधा' यत्सौमीभ्या' षू-
 हति योनी वा एतद्रेतो दधाति' तस्माद्योनी रेतो हितमाप्यानवती
 भवतस्त्वाद्योनी रेतो आप्यायते' छन्दोभिर्वा अपिरुत्तरवेदिमभिप्र-
 15 ह्रियते' या अयौ प्रह्रियमाणे ऽन्वाहुस्तां तर्हि मनसा ध्यायेच्छन्दो-
 भिरैवैनमुत्तरवेदिमभिप्रहरति' 'मनसा'वाहानिरुक्तमिव ऽद्येतदध्या-
 वृत्त' 'ध्यावृतं' पाप्मना भ्रातृष्येण गच्छत्यंशं पुरस्ताच्चयन्ति रक्षसाम-
 पहत्या' आक्रमयन्ति' य एवैनं भ्रातृष्यः सहङ् तं वज्रेणाववाधन्ते'
 प्राञ्चं प्रक्रमयन्ति' य एवैनं भ्रातृष्यो ऽति तं वज्रेण प्रणुदते' प्रत्य-
 20 षमभ्यावर्तयन्ति' य एवैनं भ्रातृष्यो ऽनु तं वज्रेण प्रतिनुदते' तन्ना-

1) Bb चादिति; Kap. S. 32, 6 चादिति; aber K&th. 20, 4 इवमूर्जमहमित चा-
 दीतिवनेवाका ऊर्जमादने 2) So B (ohne Accent); in H u. Bb यज्ञपरुषो, K&th.
 20, 4 u. Kap. S. 32, 6 यज्ञो यज्ञपरुषेव cet. 3) So corrigirt; B एतच्छन्दः; H एतत्सदः;
 Bb एतत्सदः; cf. anten. 4) Die Mss. ध्याये छं 5) So B (ohne Accent); in H
 u. Bb मतिप्रहरति 6) So B (ohne Accent), in H u. Bb ध्यावृतं

तृष्यस्य वा एष विनोदः कृष्णो वै भूत्वापिरश्वं प्राविशत्सं एतद्ग-
च्छत्तु मृगशफो यदंशमाक्रमयन्ति यदेवाचार्यैर्नृक्तं तस्यावरुद्धे ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 7, 13. — TS 5, 2, 5 (krshati kshetram) u. 6 (atra sikatādikam vapet); Kāth. 19, 3 a. E. u. 4; Kap. S. 32, 5—7.

तपो योनिरसीति पुष्करपर्णमुपदधाति योनिर्वा ए३षो ऽयेर्यत्यु-
ष्करपर्णं नाभिर्वधकः संयोनिरिव संनाभिश्चीयत इयं वा अविभेद-
मिर्मातिधक्ष्यतीति यत्पुष्करपर्णमुपदधात्यस्या अन्तिदाहायाधस्ता- 5
न्नाभि सादयत्योषधीनां प्रतिष्ठित्या अथो ३ये ऽ३प्स्वयंयस्तानिवा-
वरुद्धे प्रजापतिः प्रजा असृजत याः पुरा ब्रह्मणो ऽसृजत ताभिर्नो-
राधोदंथं या ब्रह्ममुखा असृजत ताभिरराधोदंथं ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं
पुरस्तादिति रुक्ममुपदधात्यृद्धा ऋध्नोत्येवाथो मिथुनत्वाय न पृ-
थिव्यामपिष्ठे त३ष्यो नान्तरिक्षे न दिवीत्याहुर्मृतं वै हिरण्यममृते 10
वा एतदपिश्चीयते श्मशानचितो वा एते चीयन्ते चित्या चित्या
हिरण्यशक्लमुपास्यति तेन वा एषो ऽश्मशानचित्तेन स्वर्गो ऽथैष
पुरुषो हिरण्ययो यजमानलोकमेवैष दाधरिषं ह ३त्वेव यजमानो
ऽग्निनामुष्मिंल्लोके सम्यङ् यस्यैष उपधीयते ऽथो मध्ये ज्योतिरेव
चीयते द्रक्ष्यस्त्वनु पृथिवीमनु ह्यमित्यभिमृशति होवास्वेवैनं प्र- 15
तिष्ठापयत्यैतानि सर्पनामानि मृत्युर्वै सर्पनामानि यदुपदध्या-
न्नमायुकः स्यात्तस्मादनुदिशति सोमे वा एका त्रिभिर्ध्यान्न एका
सर्प एका वा एवावरुद्धे वामदेवस्य राक्षोघ्नेन व्याधारयत्येतैनं वै

1) So ist wohl zu lesen; die Mss. *धस्तान्नाभि; cf. *धस्तान्निर्वाधन् Cat. Bt. 7, 4, 1, 10. 2) So corrigirt; die Mss. *नोराधोदंथ; cf. folgende Anmerkung.

3) So H u. Bb; in B wieder *राधोदंथ 4) So corrigirt; die Mss. एषो श्मशानचित्; s. unten 3, 2, 7; 3, 5, 1 a. A. u. TS 5, 2, 8, 5.

वामदेवः कुसिताभ्याः शिरा आदीपयद्रक्षसामपहत्यै पञ्चभिर्बाष्पा-
 रयति पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्तमालब्धांषो यावानेव यज्ञस्त-
 स्माद्रक्षास्वपहन्त्यैते सुचीं कार्ष्ण्यमयीं दक्षिणतः सादयति रक्ष-
 सामपहत्यै दक्षिणतो वै देवानां यज्ञं रक्षास्यजिघांसतांनि
 5 कार्ष्ण्यैरेवापातत यत्कार्ष्ण्यमयीं दक्षिणतः सादयति रक्षसाम-
 पहत्यै घृतस्य पूर्णा भवत्येषा वा अयेः प्रिया तनूर्यद् घृतं प्रियैवैनं
 तञ्वा समर्धयति गायत्र्या सादयति तेजो वै गायत्री ब्रह्मवर्चसे
 तेज एव ब्रह्मवर्चसमवरुन्वा औदुम्बरीमुत्तरतः सादयति दध्नीं पूर्णा-
 भूगर्वा उदुम्बरोऽन्व दध्युञ्जैवास्यान्व दधाति विष्टुभा सादयत्येजो
 10 वै वीर्यं विष्टुवोज एव वीर्यमवरुन्वे पूर्णं सादयत्यक्षिते यजमान-
 लोकमुपतिष्ठेते मूर्धन्वतीभ्यां सादयति मूर्धन्योऽसानीति विराज्य-
 मिषेतञ्वा इत्याहुः मची वै विराजो यत्सुचा उपदधाति विरा-
 जि वा एतदमिषीयते ऽथैषा स्वयमातृष्यै वै प्रथमा स्वयमा-
 तृष्यामरिष्टं द्वितीयासौ तृतीयेमानेव लोकानुपधत्ते ऽन्मुपप्राप्य
 15 सादयति प्रजापतिचित् एवास्य भवत्येषो प्राणानामुत्तमृष्टं भूरसी-
 ति प्राचीमुद्देद्यधेनं भ्रातृष्यो ऽतीव स्याद्भूमिरसीति प्रतीषी य-
 द्यन्वदितिरसि भूमिरसीति तिरषी यदि सदृष्टिं वा अदितिर-
 नवा वा एतद्यजमानो भ्रातृष्यं प्रभूतं प्रयुदते ऽनया प्रतिनुदते
 ऽनया विनुदते तन्नातृष्यस्य वा एष विनोदः काशडाकाशडाग्रो-
 20 हन्तीति दूर्वेष्टकानुपदधात्येषधीनां प्रतिष्ठित्यै काशडाकाशडाग्रो

1) So schreibe ich; die Mss. कुसिताभाः; den Nom. कुसिताभी oben 2, 1, 11.

2) Die Mss. उदुम्बरो 3) So meine Correctur; Bb दध्युञ्जैवास्यान्व H दध्युञ्जैवा-
 क्षातः; B दध्युञ्जैवाकादध्नी 4) So corrigirt; die Mss. विराजी; f. TS 5, 2, 7, 5.

5) Die Mss. मूर्धन्वती 6) So H u. Bb (desgl. Kap. S.); in B मूर्धन्वती 7) B
 पूर्ववत्काम

प्रतिनिहतीति' पशवो वा इष्ट्वा'न वै पशवा आयवसे रमन्ते'
 यद्वैष्ट्वामुपदधात्यायतनमिव' वा एतन्क्रियते' पशूनां यत्या' अथैषा
 वामभृद् धिर्यजुर्जमानलोकमन्येन' दाधार' भ्रातृष्यलोकमन्येन' वृद्ध'
 एतया वै देवा असुराणां वामं पशूनवृक्षत' तद्वामभृतो वामभृच्च' छ-
 दा'सि वै देवानां वामं पशवच्छंदा'स्यैवैतया वामं पशून्यज- 5
 मानो भ्रातृष्यस्य वृद्धे' ऽथैते रेतःसिचा' इयं' विराडंसौ स्वराडंसा
 एवं रेतः सिञ्चतीयं प्रजनयत्यपिरत्यन्नादौ' भवति यस्यैते उपधी-
 येते' यदि पुषी चिन्वीत प्रथमायां चित्यामन्यामुपदध्यादुत्तमाया-
 मन्या' रेतसः सिक्तस्य परिगृहीत्यै' यद्यपुषः प्रथमायां चित्यामुभे
 उपधये' सम्यञ्चै हि भूत्वा रेतः सिञ्चतः ॥ ६ ॥

10

Vgl. 2, 7, 15. — TS 5, 2, 6 a. E. 7 (rukṃādy upadadhyāt) u. 8 (sthāpayet avayamā-
 trṇām); Kāth. 20, 5 u. 6; Kap. S. 32, 7 u. 8.

अथैता विञ्चज्योतिष' एषु वा एतैस्त्र्योकेषु ज्योतिष्मन्तमपि निधत्ते'
 ऽथो प्राणानां विधृत्वा' अथैषा यालिखिते' मे¹⁰ वै लोकास्यालिखि-
 तैर्मानेव लोकान्नुपाधत्त' उभये वा एतामुपादधत्त देवाश्च वा असुरा-
 षोपरिहृल्लक्ष्माणं देवा उपादधतांधंस्तल्लक्ष्माणमसुरास्ततो देवा
 अभवन्परासुरा' उपरिहृल्लक्ष्माणमुपदधीत भ्रातृष्यवान्यो वास्य प्रियः 15
 स्वास्तस्य भवत्यात्मना' परास्य भ्रातृष्यो भवत्येष¹¹ वा असपत्ने-
 ष्ट्कांसपत्नो भवति य एतामुपधत्ते' ऽथो देवलक्ष्म' वा एषा' देव-
 लक्ष्ममेवोपधत्ते' या सोखाया' अधि मृदुञ्जिष्यते' तस्या एतां कु-

1) Die Mss. •इतीति 2) Die Mss. ररमन्ते 3) So corrigirt; in H u. Bb वद्वैष्ट्वा; B वायवैष्ट्वा 4) So corrigirt; die Mss. यजमानलोकम 5) So corrigirt; die Mss. भ्रातृष्यलोकम 6) So corrigirt; H u. Bb रेतः सीचा; B रेतः सीषा 7) H इयं; desgl. B, ohne Accent. 8) Die Mss. •क्षपीर 9) So die Mss. 10) Die Mss. स्वास्तस्य 11) So die Mss. 12) So corrigirt; die Mss. सीषाया 13) Die Mss. मृदुञ्जिष्यते

र्योत्तेनास्य' सर्वा आपोयीरिष्टका भवन्त्येषैः कूर्मैः 'श्मशानचितो
 वा एते चीयन्ते' जीवः कूर्म उपधेयस्तेन वा एषो 'श्मशानचितेनो-
 त्याती' पशूनां वा एष मेध एतं वै मेधं पश्यन्त एनं पशवो ऽमु-
 ष्मिंस्त्रोक्तं उपतिष्ठन्ते' प्रत्वंच सादयति' प्रत्वंचो हि पशवो मे-
 5 धमुपतिष्ठन्ते' द्यावापृथिवीयया सादयति' द्यावापृथिवी हि' पश-
 वो ऽनूपतिष्ठन्ते' पशुभिरेवैनं सम्यञ्च दधाति' विष्णोर्नाभ्याममि-
 श्रेत३या 'इत्याहुः' प्रादेशमात्रं मुलूखलं कार्यमेतावान्वै विष्णुर्विष्णो-
 र्वा एतन्नाभ्याममिच्छीयत' ऊ३र्ज्यमिश्रेत३या 'इत्याहुः' उदुम्बरो
 यदौदुम्बरमुलूखलं भवन्त्यूर्जि वा एतदमिच्छीयते' वैष्णव्या सादयति'
 10 वैष्णव३मुलूखलं' स्वयैव देवतया' चैषोक्ता' पृथिव्या वा एतदोजो
 वी३र्यं संभ्रियता' ओजो वा एतद्वीर्यं मध्य३तो ऽपेधीयते' ऽथो
 मध्ये ज्योतिरेव चीयते' यद्विक्तामवेक्षेत क्षोभुको यजमानः स्यादथ
 ग्रन्थपूर्णांमवेक्षते तथा हाक्षोभुको भवति' सिकताभिः पूरयित३या-
 मेवा एतद्वैश्वानरस्य भस्म यत्सिकताः' स्वेनैवैनां भस्मना प्रीणाति'
 15 दध्नः पूरयितव्यो' वै दध्यूर्जमेवावरुद्धे' घृतस्य पूरयित३वेषा वा अग्नेः
 प्रिया तनूर्यद् घृतं' प्रिययैवैनं त३न्वा समर्धयति' मधोः पूरयितव्यो
 हास्य प्रजायां मधव्यो जायते व्यृध्यैन्द्रियाणि वै पशुशीर्षाण्यय-
 क्षियान्यमेध्यानि' यच्छिद्रेषु¹⁰ हिरण्यशकलान्ययस्यतीन्द्रियैरैवैनानि
 वीर्येण समर्धयति' मेध्यान्येनानि यक्षियानि करोत्यर्थं वै पुरुषः

1) Die Mss. schreiben एतां und betonen कूर्मात्; Kāth. एता 2) So corrigirt;
 in den Mss. एषो श्मशानचित (cf. Māitr. S. 3, 5, 1 u. TS 5, 2, 8, 5). 3) In den
 Mss. ohne Accent. 4) So corrigirt; in den Mss. उदुम्बरम् 5) Die ३ fehlt in
 den Mss. 6) So corrigirt; die Mss. चैषोक्ता 7) So corrigirt; H u. Bb वै प्रीयते;
 8) B ये चीयते 9) ज्योतिर in den Mss. ohne Accent. 10) So corrigirt; die Mss.
 यच्छिद्रैः 10) Die Mss. यच्छि

सहस्रस्य' यङ्गन्त्यर्धमितरे पश्वस्त्ससादेतन्मध्यत उ'पदधात्येभि'ता इ-
तराणि' पशोः सवीर्यत्वायो'थो सायतनत्वाय' यं कामयेत' पशुमा-
नस्यादिति' तस्य समीचीनानि पशुशीर्षाण्युपदध्यात्समीच' एवासौ
पशूनुपदधाति' पशुमान्भवत्यथ' यं कामयेतांपशुः स्यादिति' तस्य
विषूचीनानि पशुशीर्षाण्युपदध्याद्विषूच' एवासौ पशूनुपदधात्यपशु-
र्भवत्येता वै साहस्रीरिष्टकाः पश्विष्टकास्ताः सोमदक्षः कौश्रेयो
विदांचकार' ताः श्यापर्णायोपदधौ' स सहस्रं पशून्प्राप' प्र सहस्रं पशू-
नाप्नोति यस्येता उपधीयन्ते' यविष्टो वै नामै३षो' ऽयिस्त्ससाच्चिन्वता-
न्तरा न धेतवै' यङ्गीयात्प्राणानस्य युवेतोत्सर्गेरुपतिष्ठत' आरण्या-
नेव पशूञ्चमनूत्सृजति ॥ ७ ॥

10

Vgl. TS 5, 2, 8 u. 9; Kāth. 20, 6 u. 7; Kap. S. 32, 8 u. 9.

पुरुषशीर्षमुपदधात्येष हि पशूनां० वीर्यवत्तमो' वीर्यमस्मिन्दधा-
त्येकमुपदधात्येकधास्मिन्वीर्यं दधाति' सौर्या पुरुषशीर्षमभिजुहोति
स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै' सौर्या वा एषा सती मैत्रावरुण्यैहवै'
मित्रो' रात्रिर्वरुणो' ऽहोरात्रयोरेव प्रतितिष्ठत्यर्धं च्छाभ्यां जुहोतीयं
वा अर्धं च्छु३चो' ऽसा अर्धं च्छु३चो' ऽनयोरेव प्रतितिष्ठत्येष यदेकय 15
च्छु३चा विजुहोति' तस्मादेकः सन्पुरुषो द्विपाद्यं द्वा एतत्किंचाकरोनि'
वा एतच्छु३कं देता अपस्याः सादयति तस्मिन्नेव योनौ रेतो दधातीयं

1) So meine Correctur; H u. Bb तांसांपर्षा; desgl. B, ohne Accent; Kap. S. 32, 10 सोमदक्षः वीत्रेयः क्षापर्षावोपदधौ; Kāth. 20, 8 सोमदक्षः वीत्रेयश्चापर्षावो-
पदधौ 2) In den Mss. प्राप ohne Accent. 3) In den Mss. ohne Accent. 4) Da
die Mss. dieses Buchs nur nach der gewöhnlichen Weise des RV accentuirt sind,
lässt sich nicht entscheiden, ob sie धेतवै od. धेतवै lesen. 5) So meine Correctur;
Bb मैत्रावरुण्यैहवै; desgl. B, ohne Accent; H मैत्रावरुण्यै वै 6) In dem
Mss. द्विर ohne Accent.

वा अविभेदमिर्मातिधक्ष्यतीति' सैता इष्टका अपश्यदंषो आहुः'
 प्रजापतिरपश्यदिति' ता उपाधत्ते' यदेता उपधीयन्ते' इत्या अन-
 तिदाहाय' यदिदं चमि' ति होवाचेय' य एता उपदधाता इत्येवादी
 भवति यस्यैता उपधीयन्ते' तस्मादेतसः सिक्तादेव पशुः संभवति' य-
 5 देता' इन्द्रस्याः' पशवो वै इन्द्रा' सि' यदक्षिणा उपदध्यादभीपते.
 प्रजा वरुणो गृह्णीयादंष' यदुत्तरं उपदधात्यपवाहत् एवा' चैताः
 प्राणभृतस्तं सिन्धुषी संभूते प्राणं चक्षुः श्रोत्रं वाचं तानि दधात्य-
 द्दणया' सादयति' पशु' वा एतदाक्रमयति' तस्मात्पशवो इष्टया-
 क्कानि ग्रहरन्तो यन्ति' दशभिर्दशभिर्वा अता इष्टकाभिर्घृष्य आ-
 10 ध्रुव' स्तां ऋचीर्चुधोति यस्यैता उपधीयन्ते' इत्येताः स' यतो' रेतो
 वा एतत्सिच्यते यदग्निषीयते' यदेता उपधीयन्ते रेतसः सिक्तस्य
 स' यत्नै' लोकं पृण छिद्रं पृथेन्येषां वा अछिद्रेष्टका' अछिद्रा वा एत-
 या चितयश्चीयन्त' इन्द्रा'मी ता' बृहस्पतिरित्योजो वै वीर्यमिन्द्रा'मी
 ओजसा वा एतश्चीर्येणाग्निषीयते' ता अस्य सुददोहसा' इति परुषि
 15 परुषेव' रसं दधाति' सोम' अग्निं पृथया इत्यंज' वै पृथ्व्यं ब-
 मेवावरुन्धे' जन्मन्देवाना' विशा' इत्याह' प्रजात्या एव' पिप्वा रोचने
 दिवं इति' सवनानि वै चीणि रोचनानि' सवनचितमेवैनमकरुणु-
 न्वा एषा' वाग्वा अनुष्टुप्' प्राणो वै वाग्यदेवां सर्वा इष्टका अनु-
 संचरति तस्मात्प्राणः सर्वाण्यङ्गान्यनुसंचरत्यापेयी वा एषा वरेण

1) Die Mes. schwanken; Bb तानिदध्यात्; H तां निदध्यात्; B तानिदध्यात्;
 Kap. S. 32, 11 प्राणभृत उपदधाति रेतसवति प्राणं मनश्चक्षुः श्रोत्रं वाचं दधाति—
 वाचमेव मन्वती दधाति तस्मात्प्राणो वाग् (व) इत्यण्यथोपदधाति तस्माद्विचरत पदः
 पश्यतः ग्रहरन्तो यन्ति cet. 2) B तां

स्वेन वा एतच्छन्दसामिषीयते' नान्धर्युः सन्नास्तिमार्द्धेति य एव
वेद ॥ ८ ॥

Vgl. 2, 8, 1. — TS 5, 2, 9 u. 10; Kāth. 20, 8 u. 9; Kap. 8. 32, 10 u. 11.

उत्सन्नयज्ञो वा एष यदग्निश्चित्यः' को ह तद्वेद यदेतस्य क्रियते
यन्नाग्निनी वै देवानां भिषजा अकूपस्य कल्पयितारौ' यदेता आ-
ग्निनीरुपधीयन्ते ऽकूपस्य कूप्ये' पञ्चोपदधाति' पाङ्को यज्ञो' यावानेव 5
यज्ञस्तमालब्धाणि यावानेव यज्ञस्तमचीकूपदधेता आग्निनीर्चतया
अनूपधीयन्ते' रेतसे वा एतत्सिक्ताय चतूनुपाधात्तस्मात्सर्वेवृतुषु
रेतो हिते' तस्मात्सर्वानृतूनेतो ऽनुप्रजायते' ऽथेता अतया वायया
अनूपधीयन्ते' तस्मात्सर्वानृतून्वायुरन्वावरीवर्य'थेता वायया अप-
स्या अनूपधीयन्ते' तस्मात्पशवो नानाव्रताः' सन्तो ऽप एवाग्निं सं- 10
व्रताश्चेतसः पुरस्तादुपदधाति' चतुर्विधं हि शिरः' प्राणश्चक्षुः श्रोत्रं
वाङ्' मूर्धन्वतीभिः सादयति' मूर्धन्यो ऽसानीति' पञ्च पञ्चाभिता
उपदधाति' पशोः सवीर्यत्वायाथो सायतनत्वाय' तस्मात्पशुः पञ्चाङ्ग-
रीयाञ्छ्रोणिमत्तरस्त्वेसादु' प्राङ् संहाना' इन्द्रायी अथ्यमानामि-
ष्टकां हृहत्' युवमित्यन्तरिक्षं वा एषा चितिरन्तरिक्षमिमाः प्रजा' 15
इन्द्रायी वै देवानामोजोभृता' ओजो वीर्यमिन्द्रायी' ओजो वा एत-
द्भीर्यं मध्यतः प्रजानां धीयते' ऽथेता दिश्या' देवा वै स्वर्गं लो-
कमाय'स्ते दिशा आक्रमन्त' तां अवीयन्त' तां एताभिरह'हयदेता
उपधीयन्ते दिशां धृत्ये' पञ्चोपदधाति' पाङ्को यज्ञो' यावानेव यज्ञ-
स्तमालब्ध' दधेताः पुरस्तात्सादयति' दंशाक्षरा विराड्' विराट् खलु 20

1) Die Mss. एतच्छन्दः 2) H u. Bb नावावृताः Kāth. 20, 10 नावाव्रताः 3) So. corrigirt; die Mss. अग्निमुत्तर

वै चक्षुर्ज्योतिश्छन्दसां चक्षुर्वा एतज्ज्योतिः पुरस्तात्पशेदधाति' त-
 स्मादिदं पुरस्ताच्चक्षुरणो अन्नं वै विराडन्नं वा एतन्मुखतो दधाति'
 मा छन्दः' प्रमा छन्दः' प्रतिमा छन्दा इतीयं वै मान्तरिक्षं प्रमा-
 सौ प्रतिमैमानेव लोकानुपधत्ते' ऽथो देवछन्दसानि वा एतानि' देव-
 १५ छन्दसान्येवोपधत्ते' द्वादश द्वादशाभिता उपदधाति' तत्षट्चि' शत्षट्-
 चि' शदक्षरा बृहती' बृहती खलु वै छन्दसां स्वाराज्यमानशे' गच्छति
 स्वाराज्यं यस्यैता उपधीयन्ते' पशवो वै बृहती' पशवो मध्यमां चि-
 तिसंस्मादेतस्यां चित्यामेता उपधीयन्त' आदित्यधामानो वा उत्तरे
 प्राणां अङ्गिरोधामानो ऽधरे' मूर्धोसि रण्डिति' य उत्तरे प्राणास्तानि-
 १० ताभिर्दोधार' यन्वी रण्डिति' ये ऽधरे प्राणास्तानि ताभिर्दोधार' तंदेषां
 वावैताः प्राणानां विधृत्यै' समावद्भाजः सादयति' समावद्भाजो
 ऽहीमे प्राणाः' प्राणानां विधृत्यै' यं द्विषात्तस्याक्षण्या सादयेत्प्राणा-
 नस्य मोहयति' प्रमायुको भवति' मूर्ध्वन्तीभिः सादयति' मूर्धन्यो
 ऽसानीति ॥ ९ ॥

Vgl. 2, 8, 1—3. — TS 5, 3, 1 u. 2; Kāth. 20, 10 u. 11; Kap. S. 32. 12 u. 13.

१५ चिवृद्धतीं पुरस्तात्सादयति' चिवृद्धै' यज्ञमुखं' मुखतो वा एतद्यज्ञ-
 मुखं दधाति' सप्तदशवतीं दक्षिणतो' ऽन्नं वै सप्तदशो' ऽन्नं वा
 एतदक्षिणतो दधाति' तस्मादक्षिणेन हस्तेनान्नमद्यते' तस्मादक्षिणो
 ऽर्ध आत्मनो वीर्यवत्तरस्तस्मादक्षिणमर्धं वया' स्यनुपर्यावर्तन्ते' पञ्च-
 दशवतीमुत्तरत' ओजो वै पञ्चदश' ओजो वा एतदुत्तरतो दधात्येक-
 २० वि' श्वतीं पञ्चात्प्रतिष्ठित्यै' चिवृद्धतीं पुरस्तात्सादयति' चिवृद्धै' यज्ञ-
 मुखं' मुखतो वा एतद्यज्ञमुखं दधाति' पञ्चदशवतीं दक्षिणतः साद-
 यति' सप्तदशवतीमुत्तरतः' पक्षयोः सवीर्यत्वायांथो सायतनत्वाय'

तस्मादुभाभ्यां हस्ताभ्यामक्षमद्यते ऽथो वञ्जो वै पञ्चदशो वञ्जो
 वा एतद्यजमानो भ्रातृष्यमुभयतो निर्भजत्येकविंशवतीं पञ्चाप्र-
 तिष्ठित्यै प्रतिष्ठां ह्येकविंशो ऽर्कस्य वा एष विधामनुविधीयते
 ऽक्षमर्कौ ऽच्चादो भवति यस्यैता उपधीयन्ते ऽग्नेर्भांगो ऽसि दीक्षाया
 आधिपत्यं ब्रह्म स्पृते चिवृत्स्तोमा इति स्पृतो वै नामैता इष्टका 5
 एताभिर्वै प्रजापतिर्यद्यदकामयत तत्तदस्पृणोद्यद्यदेवैतामर्यजमानः
 कामयते तत्तदस्पृणोत्येकयास्तुवत प्रजा अधीयन्तेति सृष्टयो वै ना-
 मैता इष्टका एताभिर्वै प्रजापतिर्यद्यदकामयत तत्तदसृजत यद्यदेवै-
 ताभिर्यजमानः कामयते तत्तत्सृजते अग्ने जाताम्रणुदा नः संपन्ना-
 निति पुरस्तात्सादयति य एवं जाताः संपन्नास्तानितया प्रणुदत 10
 प्रत्यजाताञ्जातवेदो नुदस्वति पञ्चाष्टि एवं जाताः संपन्नास्तानितया
 प्रतिनुदते तज्जातृष्यस्य वा एष विनोदश्चतुश्चत्वारिंशी स्तोमो वर्चा
 द्रविणमिति दक्षिणतः सादयति षोडशी स्तोमा ओजो द्रविणमि
 त्युत्तरतश्चतुश्चत्वारिंशदक्षरा वै चिष्टुर्व्वेजस्त्रिष्टुर्व्वेजः षोडशी सव्या-
 पयहणो वै वञ्जो दक्षिणाप्रहरणः सव्यापयहण वा एतद्वजं दक्षिणा 15
 प्रहरण यजमानो भ्रातृष्याय प्रहरति पुरीषवतीं मध्यतः सादयति
 पुरीषमिव ऽहीदं मध्यतः पशोः पुरीषं मध्यमात्मनः सात्मानमेवा-
 मि चिनुते ऽथैता विराजो वाग्वै विराट् पशवो वा एता इष्टकाः
 पशुषु वा एतदुत्तमा वाचं दधाति तस्मात्पशुमानुत्तमा वाच
 वदति ॥ १० ॥ Vgl. 2, 8, 6 u. 7. — TS 5, 3, 3—5; K&h. 20, 12 u. 13; Kap. S. 32, 14—17.

॥ इत्युपरिकारो हशानो नाम द्वितीयः प्रपाठकः ॥

1) Die Mss. यद्यदेवैतामि 2) H u. Bb कामयेत; vgl. aber gleich weiter unten die entsprechende Wendung, wo die Mss. übereinstimmen. 3) Das इति fehlt in den Mss.

अथैताः स्तोमभागा' एता० वै बृहस्पतिरसुरेभ्या ऽधि यज्ञस्य
 प्रतिष्ठांमाहरद्यदेता० उपधीयन्ते यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै' यज्ञो वै देवाना-
 मपद्यत' तं देवाः स्तोमभागाभिः प्रत्युदस्तबुवन्त्येता०' उपधीयन्ते
 यज्ञस्योत्तम्यै' प्रजापतिर्वा एतत्पृथिव्या अयेत्तेजः संभरत्तेज-
 ५ येरेवैत्तेजः संभरन्ते' ऽथैता नाकसदो' नाक० ह वा अस्मा अ-
 पि चिक्षानाय भवति' न वै तच्च किं चने जग्मुषे कं' तस्मा-
 नाकसदो' नाकसत्सु पञ्चचूडा अभ्युपदधाति स्वर्गस्य लोकस्य
 संमध्या' एष ह ३ त्वेव यजमानः पत्नीभिरपिनामुष्मिन्लोके
 सम्मह् यस्यैता उपधीयन्ते' ऽथो मध्ये ज्योतिरेव' चीयत' एता वा
 10 अमुष्मिन्लोके यजमानस्य पत्नीस्त्वेत्सादपिचिता स्त्री नोपेत्यैर्था हि'
 सा' पश्चात्प्राचीमुत्तमांमुपदधाति' पश्चाद्ध्येतं' प्राचीं' पत्न्यन्वास्ते'
 ऽथैताः कूप्रयः' प्रजापतिः प्रजा असृजत' ता एन०' सृष्टा अत्यमन्यन्त'
 स प्रजापतिरेता इष्टका अपश्यन्ता उपाधत्त' ततो वा अकल्पत' यदेता
 उपधीयन्ते प्रजानां कूप्र्या' अथैता वृष्टिसनयो' वृष्टिर्वै देवेभ्यो ज्ञा-
 15 द्यमपाक्रामन्त इदं० सर्वमनुष्यै देवाः प्रजापतिमेवोपाधावनसं
 प्रजापतिरेता इष्टका अपश्यन्ता उपाधत्त' तेभ्यो वृष्टिमन्त्राद्यमवाहन्त'
 यदेता उपधीयन्ते वृष्ट्या अन्नाद्यस्यावरुद्धा' आवपन् वा उत्तमां
 चित्तिरेत्या अन्य इष्टका उपदधात्यन्यान्यानेवास्मै पशून्मृजयति'
 प्राणो वै स्वयमातृषांयुर्वायव्या' समीची उपदधात्यापुश्चैव' प्राणो च

1) So corrigirt; (s. auch Kap. S. 32, 17); die Mss. प्रबृहस्पतिरसुरेभ्या; Kāth. 21, 2 प्रबृहस्प-
 तिभ्यः 2) In den Mss. ज्योतिरे० ohne Accent. 3) H u. Bb बोपेतिर्था हि; B बोपेतिर्था-
 हि 4) Die ३ fehlt in den Mss. 5) In den Mss. ohne Accent. 6) In den Mss.
 ०न्वास्ते 7) Die Mss. एषः 8) So corrigirt; die Mss. ०न्वास्ते 9) So corrigirt;
 die Mss. उपदधात्या

सयुजा अकरंधो समीचीनाभ्यां ह्यायुषा च प्राणेन च भुञ्जते प्राणो
 वै स्वयमातृणां तामुत्तमामुपदधात्युत्तमं ह्यायुर्धेद्व्यामुत्तरामुपद-
 ध्यात्प्राणमस्यापिदध्यात्प्रमायुकः स्यात्तस्मात्तामुत्तमामुपदधात्युत्तमं
 ह्यायुः ॥ १ ॥

Vgl. 2, 8, 8—10. — TS 5, 3, 5—7; Kāth. 21, 1—3; Kap. S. 32, 17.

अथैषा छन्दश्चितिं छन्दांसि वै देवानां वामं पशवः छन्दा- 5
 'स्यैतया वामं पशून् यजमानो ऽवरुन्ध' एतां वै यज्ञसेनश्चैव उ-
 पदधे' स आनर्धं चृध्नोति य एतामुपधत्ते गायत्रीभिः पुरस्तात्सा-
 दयति तेजो वै गायत्री ब्रह्मवर्चसे तेज एवं ब्रह्मवर्चसमवरुन्धे'
 तिस्र उपदधाति चिद्वृद्धयिर्मूर्धन्वतीभिः सादयति मूर्धन्यो ऽसा-
 नीति चिद्वृद्धिर्देक्षिणत ओजो वै वीर्यं चिद्वृद्धौ एवं वीर्यम- 10
 वरुन्धे जगतीभिः पञ्चाङ्गागताः पशवः पशून् एवावरुन्धे ऽनुष्टु-
 भिरुत्तरतो ऽनुष्टुभ्यै सर्वाणि छन्दांसि सर्वाण्येवास्य छन्दांस्यु-
 पहितानि भवन्त्येव पङ्कतीरेण बृहतीरेणोष्णिहो ऽथ ककुभो ऽथ वि-
 राज एवमस्य यथापूर्वं छन्दांस्युपहितानि भवन्ति द्विपदा उत्तमाः
 सादयति द्विपदाञ्जमानः प्रतिष्ठित्यै छन्दांसि वै देवानां वामं 15
 'पशवो यजमानायतनं वा आहवनीयो भ्रातृष्यायतनं धिष्या'
 यत्पञ्चोपदध्याद्भ्रातृष्यायतनं वामं पशून् दध्यादथ यत्पुरं उपदधाति
 यजमानायतनं वा एतद्वामं पशून् दधात्यष्टोपदधात्यष्टाक्षरा गायत्री
 ४ गायत्र्यो ऽयिर्गोवानेवायिस्ते चिनुते ऽष्टौ गायत्रीभिः पुरस्ताद्बहिः-

1) H u. Bb चर्चिचि 2) B उपहृद्यो 3) Die Mss. चिद्वृद्धिः; so auch Kap. S.
 4) H u. Bb ऽनुष्टुभिरः; Bb ऽनुष्टुभिः; in Kap. S. 32, 19 चचानुष्टुभिरः 5) So
 corrigirt; die Mss. भ्रातृष्यायतनं 6) H u. Bb धिष्या 7) Die Mss. भ्रातृष्यायतनं
 8) H u. Bb चत्परं

पवमानस्योपदध्याद्यद्येन भानृष्यो ऽतीव स्यादेकादश विष्टुभिः
 पुरस्तान्माध्यंदिनस्य पवमानस्य ऽद्वादश जगतीभिः पुरस्तादाभिवस्य
 पवमानस्यैता एव पश्चात्पवमानानामुपदध्याद्यद्येन भानृष्यो ऽतीव
 स्यात्प्राणो वै पवमानो ऽप्येस्तेजः पवमानस्तेजसा वा एतद्यज-
 5 मानो भानृष्यं प्रभूतं प्रणुदते तेजसा प्रतिनुदते तेजसा विनुदते तद्भा-
 नृष्यस्य वा एष विनोदो जानुदघ्नं प्रथमं चिन्वानश्चिन्वीत गायत्री-
 चितं नाभिदघ्नं द्वितीयं चिन्वानश्चिन्वीत विष्टुचितं चुबुकदघ्नं
 तृतीयं चिन्वानश्चिन्वीत जगच्चितं यज्यायांसं चित्वा कनीयांसं
 चिन्वीत कनीयांसं यज्ञक्रतुमुपेयात्कनीयसीं प्रजां कनीयसः पशू-
 10 न्कनीयो ऽन्नाद्यं पापीयान्स्यादं यत्कनीयांसं चित्वा ज्यायांसं
 चिनुते ज्यायांसमेव यज्ञक्रतुमुपैति भूयसीं प्रजां भूयसः पशून्भूयो
 ऽन्नाद्यं वसीयान्भवत्येषा वा अयेरुत्तरवती नाम चितिरुत्तरमुत्तर-
 ष्यः ष्यः श्रेयाभवति य एव वेद ॥ २ ॥

Vgl. 2, 8, 11. — TS 5, 3, 8; Kāth. 21, 4; Kap. S. 82, 19.

पञ्चचितिकः काश्येः पाङ्क्तो यज्ञः पाङ्क्तः पञ्चवक्त्रं स्यात्पञ्चचि-
 15 तिकः पञ्च चितयः पञ्च पुरीषाणि तद्विराजं संपद्यते तद्यद्विराजं
 संपद्यते तदयेः स्तोत्रं काश्ये यत्पञ्चचितिकः स्यादियाद्विराजो य-
 हश्चितिक इयाद्यज्ञाश्च पशुभ्यश्च यत्पञ्चचितिकस्तेन यज्ञाश्च पशु-
 भ्यश्च नैत्येष यत्पञ्च चितयः पञ्च पुरीषाणि तेन विराजो नैति त-
 दुभाभ्यां वावासा एतद्वर्णाभ्यां पशून्वरुद्धे यदेषां पाङ्क्तं यज्ञ-
 वैराजं दृष्ट्वरं लोमं दृष्ट्वरा त्वग् दृष्ट्वरं मांसं दृष्ट्वरमस्थिं दृष्ट्वरो
 मज्जां तद्दृशं दशाक्षरा विराजं वैराजाः पञ्चवः पशून्वेवावरुद्धे पञ्च-

1) Die Mss. विष्टुभिः 2) So H u. Bb; in B प्राणो 3) Die Mss. चितं

चितिकः कार्ये' इमे वै लोकास्तिस्रश्चितयो' यजमानो वै' यजमान०
 वा एतद्देवु लोकेषु प्रतिष्ठापयामकः' का प्रथमा चितिः' किं पुरीष-
 मित्याहुर्नियं० वाव प्रथमा चित्तिरोषधयः पुरीष' का द्वितीया चि-
 तिः' किं पुरीषमित्याहुर्नन्तरि० वाव द्वितीया चित्तिर्वैयासि पुरीष'
 का तृतीया चितिः' किं पुरीषमित्याहुर्नसौ वाव तृतीया चित्तिर्नै- 5
 क्षणाणि पुरीष' का चतुर्थी चितिः' किं पुरीषमित्याहुर्नैक्षो वाव
 चतुर्थी चित्तिर्दैक्षिणा पुरीष' का पञ्चमी चितिः' किं पुरीषमित्या-
 हुर्नैजमानो वाव पञ्चमी चितिः' प्रजा पुरीषमेतावद्वा अस्ति' यावदे-
 वास्ति तत्स्पृणोति' तदेवरुद्धे' ऽथैतां क्षुतंभ्याः' स० वात्सरो वा अग्नि-
 वैश्वानर' एषा वा अग्नेः प्रिया तनूर्यद्वैश्वानरस्तस्य वा अहोरात्राण्ये- 10
 वेष्टका उपधीयन्ते' वै वै उपदधाति प्रतिष्ठित्या' अंबकामुपास्य सा-
 दयति शान्त्या अनिर्दाहाय' चतस्रो मध्यमायां चित्यामुपदधात्यप्रति-
 स्थितमिव ३ ह्यन्तरिक्षं' प्रतिष्ठित्यै' द्वादशोपदधाति' द्वादश मासाः
 स० वात्सरः' स० वात्सरो वा अग्निवैश्वानर' एषा वा अग्नेः प्रिया तनूर्य-
 द्वैश्वानरः' प्रियाया० वा एतत्सन्वामग्निं चिषीयते' सतनूरको निधीयते' 15
 ऽग्रेरन्तःस्ते ३ षो ऽसीत्येतस्य ह ३ न्वेवाग्निः स० छिष्टो यस्यैता उपधी-
 यन्ते' स० छिष्टो वा एतस्याग्निर्व्यस्येता उपधीयन्ते' कल्पेतां द्वावापु-
 ष्विवी इति' कल्पते ह वा अस्मा अग्निं चिष्यानाय' प्र समानानां
 ज्यैष्ठ्यमाप्नोति य एव० वेद' स० वा एतदग्निमिन्दे यश्चिन्नोति' तं दी-
 पयत्येव क्षुतंभ्याभिः ॥ ३ ॥

20

Vgl. 2, 8, 12. — TS 5, 4, 2; Kāth. 21, 5; Kap. 8. 32, 20.

तमो वै स्वर्गं लोकमन्तरा तिष्ठत्येता वै ज्योतिष्मतीरिष्टका य-
 क्षिरण्यशकलैः प्रोक्षति' विवासयति वा एतद्यजमानां य ज्योतिः

रस्मिन्धाति' सहस्रं भवन्ति' साहस्रो' वै प्रजापतिः' प्रजापतिमेवाप्नोति'
 यावच्चै' सहस्रं तावदि३तो ऽसौ लोकः' स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या' इमा मे
 अया इष्टका धेनवः सन्विति' धेनवो वै नामैता इष्टका' एताभिर्वै प्रजा-
 पतिर्यद्यदकामयत तत्तददुह' यद्यदेवैताभिर्यजमानः कामयते तत्तदुह'
 ५ ऋतुष्टाः स्य ऋतावृधा इत्यृतुष्टा एवैना' अकृत ऋतावृधो' घृतच्युतो
 मधुच्युता इति' घृतच्युत एवैना अकृत मधुच्युता' ऊर्जस्वतीः प-
 यस्वतीरित्यूर्जस्वतीरेवैना अकृत पयस्वतीः' स्वधायिनीः कुला-
 यिनीरिति' कुलायिनीर्धेता' विराजो नाम' कामदुघा इति' यष
 वा अदौ देवैभ्यः कामदुघाः काममदुह तदेता अपि दुदुहे' तत्पुष्टिमे-
 १० वैताभिरवरुन्धे' ऽमुषामुष्मिंस्लोक इत्यमुषै हि लोकायापिष्ठीयते'
 रुद्रं वै देवा यज्ञादन्तराय० स्नानायतयाभिपर्यावर्तत' तस्माद्वा अ-
 बिभयुस्ते' देवाः प्रजापतिमेवोपाधावनसं प्रजापतिरेतच्छतरुद्रियम-
 पश्यन्तेनैनमशमयन्तद्य एव० वेद वेदाह वा एनं प्रजापतिर्नैनमेष देवो
 हिनस्ति' यष रुद्रः प्रजाः शमायेत तदुदङ् परेत्येतदेव वद० अक्रम्येत'
 १५ स्वाया० वा एतद्दिशि स्वेन भागधेयेन रुद्रं शमयति' जानुदग्ने प्रथमं
 जुहोत्यस्या एवैनं तेन शमयति' नाभिदग्ने द्वितीयमेनरिक्षास्तेन' छुबु-
 कदग्ने तृतीयं दिवस्तेन' चिजुहोति' चयो वा इमे लोका' एभ्यो वा
 एतं लोकैभ्यो रुद्रं शमयति' चिरमुतः पुनः प्रत्यवहारं जुहोति'
 यानिवेतो रुद्रान्यजति' तानमुतो ऽवयजति' चिरितो जुहोति' चि-
 २० रमुतस्तन्षट् षड्वा ऋतव' ऋतुभ्यो वा एतदुद्रमवयजति' समावञ्शो
 विभाजै' जुहोति' समावज्जाजो' हि रुद्राणां भागा' वासाहानि जुहो-

१) So corrigirt; die Mss. सहस्रो २) Die Mss. betonen एवैना ३) Die Mss.
 ३ष्टेता ४) Die Mss. ० भिषिताभिरवरुन्धे ५) Die Mss. अग्निमपुस ६) H u. Bb
 अयति ७) B विधाव ८) So corrigirt; B समावज्जाजो; H u. Bb समावत् जाजो

ति' वासाहिवै' स तमशमयद्' वासाहिरैवैन' शमयत्यैकपथेन जुहो-
 त्यैकेण वा एतदर्कमवयजति' यत्पात्रेण' जुहुयादुद्रं प्रजास्वन्ववन-
 येत्तस्मादारण्येन' जुहोति' पशुर्वा अयिः' स वै तस्यैव जायते यर्हि
 चीयते' स भागधेयमिच्छति' यथा वास्तो जातः स्तनमिच्छति सो
 ऽध्वर्युं च यजमानं च प्रैक्षते' यज्जतरुद्रियं जुहोति स्वेनैवैनं भाग- 5
 धेयेन शमयति' यासां उत्तरार्धे जघनार्धे ओणिस्तस्या' होत३ष्य'
 स्वाया' वा एतदिशि स्वेन भागधेयेन प्रतिद्वय रुद्रं शमयत्यङ्गिरसो
 वै स्वयन्तो' ऽजायां घर्मे प्राप्तिञ्चनसां शौचन्ती पथीं परामृश३त्तो
 ऽर्को भवद्यैर्दर्कपथेन जुहोत्यैकेण वा एतदर्कमवयजति' यं द्विषा-
 त्स्य पशनां संचरे नृस्येष्टैः प्रथमं आक्रमति स आर्तिमार्छति ॥ ४ ॥ 10

Vgl. 2, 8, 14. — TS 5, 4, 2 (s. oben) u. 3 (çatarudriyahomah); Kāth. 21. 6; Kap. 8.
 32, 21.

अशमचूर्जे पर्वते शिश्रियाणामित्यपः परिषिञ्चन्पर्येति' प्रजा-
 पतेर्वा एष रसः' प्रजापतेरेव रसेन परिषिञ्चत्यैशम'स्ते क्षुद्रित्यैशमा-
 नमेव क्षुधार्पयति' मयि ता ऊर्गित्यात्मन्नेवोर्जं धत्ते' यं द्विषास्तं ते
 भृगुहृत्ति' यमेव वेष्टि तमयेः भृचापयति' बिः परिषिञ्चन्पर्येति'
 चयो वा इमे लोका' एभ्यो वा एतं लोकैभ्यो ऽयैः भृच' शमयति' 15
 बिः परिषिञ्चन्पर्येति बिःपरिषिञ्चन्स्तम्भद्' घडां चतुव' चतुभ्यो
 वा एतदयेः भृच' शमयति' यद्यभिचरेदेतदेव यजुर्वेदक्षपरिषिञ्चन्पुनः
 परीयाँष्टैर्वायैः भृक्तयेनमर्पयति' यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुषामुषा-

1) Die Mss. तमशमयद्वात् 2) Die Mss. यत्पात्रेण 3) So H; in Bb *य-
 त्पात्रे; B *यत्पात्रेण 4) So die Mss.; cf. auch 3, 6, 7; 3, 9, 6; 1, 9, 5 s. A.;
 vgl. TS 5, 4, 3, 2 u. 3. 5) So corrigirt; H u. Bb प्राप्तिञ्चत्; B प्राप्तिञ्चत् 6) Die
 Mss. वैवाचिः भृक्तये

यत्नममुष्मात्पुत्रममुष्मा० दिशि प्रक्षिणामि ॥ इति कुम्भं जघन्याया०
 ओण्यां प्रक्षिणीयाद्यैत्रक्षिणाति तस्यैवार्तिमन्त्रार्तिमाह्वयैष यन्नाम
 गृह्णात्यायतनमेवास्य छिनत्स्यामेयपावमान्यां गायत्रं गायते प्राणो
 वै पवमानः शिरो गायत्री यदापेयपावमान्यां गायत्रं गायते शी-
 5 धेन्वा एतन्प्राणान्धातीये वै रथन्तरमेन्तरिक्षं वामदेष्टुमसौ बृह-
 त्त्रिधातुर्वा एतदको निधीयत आत्मा वै वामदेष्टुं प्रतिष्ठा यज्ञाय-
 क्षियं बृहद्रथन्तरे पक्षौ यंबृहद्रथन्तरे अभितो गायत आत्मन्नेव
 पक्षौ धत्ते यज्ञं वै देवानां रक्षास्यजिघासस्तानि बृहद्रथन्तरा-
 भ्यामेवापावत यंबृहद्रथन्तरे अभितो गायते रक्षसामपहत्यै प्रजाप-
 10 तेर्हृदयमपिपक्षं गायते तस्मादिदमपिपक्षं आत्मनो हृदयमनृचं
 गायते तस्मादनस्यकं हृदयमंशकैः सामभिरकं परिष्ठुवन्ति संतनू-
 रको निधीयते ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 10, 1. — TS 5, 4, 4 (parishecapam, vikarshapam); Kāth. 21, 7.

वरुणमेनिर्वा एष एतर्ह्याभीष्टस्तिष्ठति० सं एनं तर्ह्यधीयांसस्य
 प्राणेन वीयान्मण्डूकेनाध्येति० तस्यैव प्राणेन ध्येति० न याम्यान्पशू-
 15 न्हिनस्ति नाण्यानं वक्या विकर्षत्येषा० वा एषा योनिर्यदवकांषा० वा
 एतद्योनिनामैः शुचं शमयत्येषा० वा एतद्रूपं यदवकांषा० वा एतद्रूपे-
 णामैः शुचं शमयति वेतसेनाध्येत्येषा० वा एतत्पुष्पं यद्येतदसोऽपा०
 वा एतत्पुष्पेणामैः शुचं शमयति सप्तभिर्विकर्षति सप्त वै छन्दांसि
 छन्दोभिर्वा एतदपैः शुचं शमयत्येषो ब्रह्म वै छन्दांसि ब्रह्मणा वा एत-
 20 दपैः शुचं शमयत्येषिर्वै सृष्टो भागधेयमैछत्सं प्रजापतिमेवोपाधावसं-

1) In den Mss. das Verb ohne Accent. 2) B पशो 3) So corrigirt; die Mss. प्रजापतिहृदयम्; cf. TS. 5, 3, 4, 2. 4) Die Mss. एतर्ह्याभीष्टस्तिष्ठति; cf. Kāth. 21, 7 वरुणमेनिर्वा एष संधितः 5) B वीर्यान् 6) H u. Bb वतर्ह्यान् 7) B वदितश्चो

स्मा अन्नं प्रायश्चित्कत्वाय^१ तदस्मै कमभवदन्नं^२ वै कर्मत्वेन वा एतदग्निमु-
 पचरति कत्वाय^३ कं हास्मा अग्निं चिक्षानाय भवति^४ पराञ्चमध्ये-
 ति^५ पराङ् हि पशुः शान्तरथो^६ पराङ् हि पशुः रेतो दधात्यन्या^७ स्ते
 अस्सत्तपन्तु हेतयः^८ पावको अस्सभ्य^९ शिवो भवेत्यन्नं^{१०} वै पावकम-
 नेन वा एतदग्नेः शुचमन्तर्धत्ते^{११} हिरण्यशकलैर्ब्याधारयत्यमृतं^{१२} वै हि-
 रण्यं तेजो ऽग्निर्मृतेन वा एतत्तेजो ब्याधारयति^{१३} पञ्चभिर्ब्याधारयति^{१४}
 पाङ्क्तो यज्ञो^{१५} यावानेव यज्ञस्तमालब्ध^{१६} दद्यात् वै देवा यजमानस्य
 गृहमागच्छन्ति^{१७} यद्दधा मधुस^{१८} ष्टिष्टेन व्यवोक्षति तानेव प्रीणाति^{१९}
 सर्वमनु व्यवोक्षति^{२०} सर्वानेवैनान्प्रीणाति^{२१} तिसृभिर्व्यवोक्षति^{२२} चिद्वृ-
 ३ द्याग्निंस्त्रिष्टुभिर्व्यवोक्षतीन्द्रियस्यावरुद्धा^{२३} अन्नवतीभिर्व्यवोक्षत्यन्ना-
 द्यस्यावरुद्धी^{२४} दर्भगुरुमुष्टिना व्यवोक्षति^{२५} स^{२६} हि प्राजापत्यः^{२७} प्राणैर्वा
 एष व्यृध्यते ३यो ऽग्निमध्येति^{२८} यदाह^{२९} प्राणदा अपानदा इति^{३०} प्राणा-
 नेवात्मन्यस्ते^{३१} प्रजया च वा एष पशुभिश्च व्यृध्यते ३यो ऽग्निमध्येति^{३२}
 प्रजा वै वर्चः^{३३} पशवो वरिवो^{३४} यदाह^{३५} वर्चोधा^{३६} वरिवोधा इति^{३७} प्रजां
 चैव पशू^{३८} आत्मन्धित्वावरोहति ॥ ६ ॥

15

Vgl. 2, 10, 1. — TS 5, 4, 4 (parishecanam, vikarshanam) u. 5 (vyāghāraṇam vai-
 ṣvakarmanāhutiṣ ca); Kāth. 21, 7.

इन्द्रो वै वृचमहन्ते^१ प्राङ्पद्यत^२ स पद्यमाना इन्द्र^३ षोडशभिर्भोगैः
 पर्यगृह्णाते^४ वा अग्निनैव वृचस्य भोगानपिदद्य वैश्वकर्मेणाभ्यां पा-
 प्मनस्तमसो निरमुच्यतांमिस्त्रिग्मेन शोचिर्वै^५ ति यज्जुहोत्यग्निना वा
 एतत्पाप्मनो भोगानपिदद्य वैश्वकर्मेणाभ्यां पाप्मनस्तमसो निर्मु-
 च्यते^६ नाना जुहोति सूक्तयोर्नानावीर्यत्वाय^७ षोडशगृहीतेन जुहोति^८

20

1) Die Mss. शान्तरथो 2) In den Mss. fehlt die ३; auch schreiben die Mss.
 चिद्वृत्ति 3) H u. Bb वर्चोधा; deagl. Kāth. 21, 7.

षोडशभिर्हि सं तं भोगैः पर्यगृह्णादेतेन वै सं वृषस्य भोगेभ्यो नि-
 रमुच्यत' तत्पाप्मन एवैतेन भोगेभ्यो निर्मुच्यते' ऽथैतदप्रतिरणमे'तेन
 वै देवा असुरान्प्रवृजय'स्तदप्रतिरणस्याप्रतिरणत्वं' तदप्रत्येवैतेन
 यजमानो भ्रातृष्वं जयत्येतेनैव याजयेत्संयामे जयति' संयाममे'तेनैव
 5 याजयेद्भ्रातृष्ववन्त' यो वास्य प्रियः स्यात्' भवत्यात्मना' परास्य
 भ्रातृष्वो भवत्ये'तेन वै भरद्वाजः प्रतर्दनं दैवोदासि' समनस्यत्सं रा-
 ध्रंमसवर्धं कामयेत'राष्ट्रियमय' राष्ट्र' स्यादिति' तमेतेन सैनस्ये'द्राष्ट्र'
 ह भवत्येतेन वै देवा विराजसम्भुजयन्दंशान्वाह' दशाक्षरा विराज'
 विराजमेवैतेनाभिजयति' दक्षिणतो वै देवाना' यज्ञ' रक्षा'स्यजि-
 10 घा'भ'स्तानि वा अप्रतिरणेनैवापाप्तत' यज्ञस्याप्रतिरणं दक्षिणतो
 वदन्नेति' रक्षसामपहत्यै ॥ ७ ॥

Vgl. 2, 10, 2 u. 3. — TS 5, 4, 5 (vyâghâraṇap vâçvakarmanâhutic ca); Kâth. 21, 8.

उदेनमुत्तरं नये'ति समिधा आदधाति' ग्रहियमाणायैवासौ भाग-
 मकस्तिस्त्वं आदधाति' चिवृड्यामिहं दु' त्वा विष्णे देवा इति' विष्णे
 ३हीदं देवाः सो यन्मनु३ष्या' अये भरन्त' चित्तिभिरिति' यस्मा एव
 15 चित्तायामिराधीयते तेनेन चित्तेन समर्धयति' पञ्च दिशो दैवीर्यज्ञ-
 मवन्तु' देवीरितीमा एवैनं पञ्च दिशो ऽनु तेजस्विनं करोत्युत्थं पचा
 ईड्यो गृभीतं इत्युत्थं पचो ३क्षेवं परिगृह्य यज्ञमायन्निति' परिगृह्य
 ३क्षेत' यन्ति' हरिकेशः सूर्यरश्मिः पुरस्तादित्यसौ वा आदित्यो ह-
 रिकेशः सूर्यरश्मिः पुरस्तात्सविता ज्योतिरुदय' अजस्रमिन्त्याह प्रसूत्या

1) H u. Bb betonen वचात (so also die einzigen betonten Mss.). 2) B वैराजन्; auch betonen die Mss. हंशान्वाह 3) So B (ohne Accent); in H वदन्नेति; Bb वदन्नेति 4) Die ३ fehlt in den Mss. 5) H u. Bb अरन्त; B अरन्तु; cf. 2, 7, 10 u. 3, 2, 2. 6) B दैवीर्य; vgl. aber auch 2, 10, 5. a. A.

एवं तस्य पूषा प्रसवे याति विज्ञानिति पशवो वै पूषा पशून्नेवा-
 वरुन्हे ततो वाका आशिषो नो जुषन्तामित्याशिषा वा एष दोह
 आशिष एवं दुहा इन्द्र विश्वा अवीवृधन्ति वृधन्त्या यन्ति
 वृद्धिमेवोपयन्त्यनुष्टुभा यन्ति वाग्वा अनुष्टुब्धैश्चदेवी वाग्वैश्चदे३ वो
 ऽयिस्तेस्मादनुष्टुभा यन्ति षडभिराग्नीध्राश्चन्ति षडा ऋतव ऋतु- 5
 भिरेव यन्ति विमान एष दिवो मध्य आस्ता इत्यश्मान सादयति
 विमानो ऽक्षसा आदित्यः स्वर्गस्य लोकस्य सुहूर्येज्ञ आ च वक्ष-
 द्दक्षदग्निर्देवो देव आ च वक्षदित्याशीरेवैषा देवहूर्येज्ञ आ च
 वक्षद्वक्षदग्निर्देवो देव आ च वक्षदित्याशिष एवैष परियहो वा-
 जस्य मा प्रसवेनोद्गर्भेणोदजियभदित्यसौ वा आदित्य उद्गर्भ एष 10
 नियाम उद्यन्वा एतद्यजमानमुद्गृह्णाति निषोचन्नस्य भ्रातृष्य नि-
 गृह्णात्युद्गर्भस्य नियामश्चेति ब्रह्म वा उद्गर्भो ब्रह्म नियामो ब्रह्मणा
 वा एतद्यजमानमुद्गृह्णाति ब्रह्मणास्य भ्रातृष्य निगृह्णात्यथा सपत्ना-
 निन्द्राग्नी मे विषूचीनाभ्यस्यतामित्येजो वै वीर्ये निन्द्राग्नी ओ-
 जसा वा एतद्वीर्येण यजमानो भ्रातृष्य विष्वच्च विनुदते चतु- 15
 भिराहवनीयाश्चन्ति चत्वारि वै छन्दासि छन्दोभिरेव यन्त्यथो ब्रह्म
 वै छन्दासि ब्रह्मणैव यन्ति ॥ ८ ॥

Vgl. 2, 10, 4 u. 5. — TS 5, 4, 6 (samidādhānam agniprapāyanam tathā | hotānvāhā-
 pratiratham daçarcam savikalpakam); Kâṭh. 21, 8.

क्रमधर्मिणा नाकमित्याह स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै दिवः पृष्ठं
 स्वर्गत्वेति पृष्ठेन हि यन्त्यूर्जो नो धेहि द्विपदे चतुष्पदा इति द्विपास्तु
 चैव चतुष्पास्तु च पशुर्बुर्ज दधातीयक्षमाणा भृगुभिः सहेति भृ-

1) Die Mss. चा चक्षत्; vgl. aber das Folgende, sowie 2, ३, 5. 2) Die Mss.
 schreiben चक्षत् ॥ दत्ताग्निर्वैवा ॥; vgl. aber das Folgende. 3) Die Mss. वक्षत् रक्ष

- गवो ह्यमे यज्ञेनाध्वेनृष्टौ पृथिव्या अहमुदन्तरिक्षमाहमन्तरिक्षा-
 द्विमाहमिदेषां वा एष लोकानां समारोहः पञ्चभिराक्रमते
 पाङ्क्तो यज्ञो यज्ञेन वा एतद्यज्ञमभ्यारोहत्यप्रतिनोदाय कृष्णायाः श्वे-
 तवासायाः पयसा जुहोत्यहवै वत्सो राचिर्मातांहे वा एतद्राचीं
 5 प्रदापयति प्रसे ह वा अहोरात्रे दुहे य एव वेद सर्वे वै पशवो
 नानारूपाः सन्तः पय एव प्रत्येकरूपा यदेव प्रत्येकरूपास्तदेनाग्रत्य-
 वरुन्धे नक्तोषासांमे सहस्राश्च सुपर्णो ऽसि गरुत्मान्पृष्ठे पृथिव्याः
 सीदैत्येषु वा एतं लोकेषु ज्योतिष्मन्तमयि निधत्ते ऽथो प्राणानां
 विधृत्यैवाभ्या सादयति द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्वा आजुह्वानः
 10 सुप्रतीकः पुरस्तादित्याह स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै तां सवितुर्वरे-
 ण्यस्य चिचामिदित्येतं वै कण्व आवयऽसो ऽपेदोहं विदांचकारां-
 मेवा एष दोहो ऽमि वा एतेनापिचिहुहे सर्वान्ह वा अस्मा अमि-
 दोहान्सर्वान्कामान्दुहे य एव वेद विधेम ते परमे जन्मन्नया
 इत्याह ऋद्धा एवं प्रेक्षो अमे दीदिहि पुरो ना इत्येषा वै कर्णकवती
 15 सूर्य्यजसं ज्योतिरंजसं वावास्मा एतज्ज्योतिरप्यधादेतां वै वा-
 सिष्ठः सात्यहव्यः सच्चिणा आसीनान्पप्रच्छ विद कर्णकवती सूर्मी-
 मिति विद्येति होतुर्या वनेषु तां विद्येति पशवो वा एतस्याः
 कर्णाः पशुमान्भवत्येतां वै वज्र शतघ्नी विघ्नी देवा असुरेभ्य
 उपप्रवर्तयस्तेषां शततर्हमह ह स्तदेतामेव वज्र शतघ्नी विघ्नी
 20 यजमानो भ्रातृष्यायोपप्रवर्तयति शततर्ह ह ह हत्यमे तमधैति
 पङ्क्तौ जुहोति यजमानो वै पङ्क्तिर्यजमान वा एतद्विराजि प्रति-
 ष्ठापयामकर्णे पङ्क्तौ वाहुत्या यज्ञमालभते सन्न ते अमे समिधः

1) Die Mss. अपिदोहान्धवां 2) So B (ohne Accent); in H u. Bb कर्णकवती

सप्तं जिह्वा इत्येतावतीर्वा अयेस्तन्वुः षोढा सप्त सप्त यो वा अस्थेता
 अग्निं चिक्षणानो वितर्षयति वि ह तृषति ता एवास्य तर्षयति
 चितिं जुहोमि मनसेत्येषा वा अयेरदाभ्याहुतिर्वैश्वकर्मेणी नैनं भा-
 तृष्यो दधोत्यग्निं चिक्षणं प्र समानानां ज्यैष्ठ्यमाप्नोति य एवं
 वेदाग्निर्वा अमन्यत न वा अहमिदमभागधेयस्तेजो यस्यामीति 5
 तदेतेन भागधेयेनायच्छदेतं वा अग्निरग्निहोचमग्निं वा एतेनाग्निचि-
 छति सर्वाह वा अस्मा अग्निर्दोहान्सर्वान्कामान्दुहे य एवं वेद
 स वा एतदग्निमिच्छे यच्चिनोति तं दीपयत्येवाग्निरग्निहोचैण ॥ ९ ॥

Vgl. 2, 10, 6. — TS 5, 4, 7 (citim āruhya vahnim tatra vinikshipet); Kāth. 21, 9.

अथैषो ऽप्ये वैश्वानराय द्वादशकपालः स वत्सरो वा अग्निर्वै-
 श्वानरः स वत्सरमेव प्रीणत्यथो प्राहतायैवासौ भागमकरोहुतीना 10
 वै प्रतिष्ठित्या यजमानः प्रतितिष्ठत्याहुतीनामप्रतिष्ठित्या न प्रतिति-
 षति यदेतं जुहोत्याहुतीनां प्रतिष्ठित्यै ताः प्रतितिष्ठन्तीयेष्टो ऽनुप्र-
 तितिष्ठति यज्ञं यजमानो ऽथो कामो वै वैश्वानरो यत्कामो
 भवति स हासै स कामो नमति यत्प्राङ् पर्यावर्तेत दैवीर्विशो
 मुखेयुर्यहस्त्रिणा यमदेवत्या स्याद्यत्प्रत्यङ् सौत्रयो यदुदङ् रौद्रं च 15
 होतृष्यः प्रतिष्ठित्यै सर्वहुतं करोति प्रतिष्ठित्यै क्षत्रं वै वैश्वानरो
 विश्वमारुता यदेतं हुत्वा मारुतान्जुहोति विश्वं वा एतत्क्षत्राय
 नियुनक्त्यथो विश्वमेव क्षत्रायानुकां करोत्यग्निमुखान्वै प्रजापतिः
 पशूनसृजत पशवो मारुता यदेतं हुत्वा मारुतान्जुहोत्यग्निमुखाने-

1) So schreibe ich; die Mss. schwanken; H u. Bb प्राहताय वासै; B प्राहतायै-
 वासै 2) So corrigirt; die Mss. यजमानो वा 3) Hier scheint B eine kleine
 Lücke anzudeuten durch Freilassung eines Zwischenraumes, wo mehrere Silben
 Platz hätten. 4) So meine Correctur; die Mss. वृषो

वास्यै प्रजापतिः पशून्प्रजनयति सप्तकपाला भवन्ति सप्त सप्त मा-
 रुता गणास्तस्मात्सप्तकपाला गणैर्न गणेन जुहोति गणशं एवं
 मरुतः प्रीणाति यो ऽरण्येऽनुवाक्यो गणस्तन्मध्यतो जुहुयात्क्षचं
 वा एषं मरुता विडितरे विशो वा एतत्क्षचं मध्यमेष्टं करोति यदि
 5 कामयेत विशा क्षचं हन्यामिति यो ऽरण्येऽनुवाक्यो गणस्तन्मिति-
 र्गणैर्मोहयेद्विशं वा एतत्क्षचं हन्ति यदि कामयेत क्षचेण विशं
 हन्यामिति यो ऽरण्येऽनुवाक्यो गणस्तैर्नेतराणां मोहयेत्क्षचेण
 वा एतद्विशं हन्ति तस्य षिष्टुभौ याज्यानुवाक्ये स्यातामौजो वै
 वीर्यं षिष्टुबौजो वा एतद्वीर्यं विशं आदाय क्षचायापिदधाति यदि
 10 कामयेत क्षचेणास्य क्षचं हन्यां प्र स्वादायतनाध्यवेतेति यो
 ऽरण्येऽनुवाक्यो गणस्तैर्नामिष्टं रथवाहनं व्यङ्गयेत्क्षचं वा एषं
 मरुताममिष्टं रथवाहनं क्षचियस्य क्षचं विभर्ति क्षचेणैवास्य क्षचं
 हन्ति प्र स्वादायतनाध्यवता इन्द्रं दैवीर्विशो मरुतोऽनुवर्त्माना
 इत्येतैर्देवानामनुवर्त्मानं दैवीं च वावासा एतद्विशं मानुषीं चा-
 15 नुवर्त्मानौ करोति स वा एतदपिमिन्धे यच्चिनोति तं दीपयत्येव
 मारुतैः ॥ १० ॥

Vgl. Kāth. 21, 10.

॥ इत्युपरिकारुडे स्तोमभागो नाम तृतीयः प्रपाठकः ॥

- 1) So corrigirt; die Mss. वक्षेष्टं 2) Die Mss. तेनेतराण 3) Die Mss. हन्यां
 4) Die Mss. स्वादायतनाध्य 5) Das इति fehlt in den Mss.

वसोर्धारां जुहोत्यकूमस्य कूप्सा अशान्तस्य शान्त्या अनभिजित-
 त्याभिजित्या अनवरुद्धस्यावरुद्धै'संततं जुहोति प्राणानां संतत्या
 एषां लोकानां संतत्या अनाद्यस्य संतत्या' अविद्धिन्नं जुहोत्यना-
 द्यस्याविद्धेदाय' यद्विद्धिन्वात्माणां विद्धिन्वाद्यै' विद्यात्तस्य विद्धिन्वा-
 दनाद्यस्य विद्धिनत्यस्तुष्टानं चेत्येतानि वा अन्नस्य रूपाणि'रूपैरे- 5
 वान्नमवरुद्धे ऽग्निष्ठापश्चेत्येषां वा अन्नस्य योनिः'संयोन्येवान्नमव-
 रुद्धे' वसोर्मे धारासि'दिति वसोर्धारां जुहोति' घृतस्य वा एषा धारा
 यजमानममुष्मिंस्लोक उपतिष्ठन्ते' द्वादश द्वादशाति जुहोति' द्वादश
 मासाः स० वत्सरः' स० वत्सरमेवावरुद्धे' ऽर्धेन्द्राणि जुहोत्यर्धेन्द्रैर्वै देवा
 इन्द्रियं वी३र्यमसुराणामवृज्जते'न्द्रियमेवैतैर्वी३र्यं यजमानो भ्रातृ- 10
 ष्यस्य वृज्जे' देवाश्च वा असुराश्चास्यर्धन्' तै देवा इन्द्रमब्रुव० स्तंया
 मुखेनेमान्जयामेति' सौ ऽब्रवीद्भागो मे ऽस्त्विति' वृणीष्वेयं ब्रुवन्सौ
 ऽब्रवीद३र्ध्यां वा अहं देवतानामसानीति' ततो वा अजय० स्तंसा-
 देष्टो ऽर्धभागदेवतानां' यदर्थेन्द्राणि हूयन्ते विजित्या' इन्द्रोत्तमानि
 भवन्ती'न्द्रियं वै वी३र्यमिन्द्र' इन्द्रिये वा एतद्वीर्यं ततो यज्ञस्य य- 15
 जमानः प्रतितिष्ठत्य० शुच रश्मिश्चेति' यज्ञमुत्' वा अ० शुच
 रश्मिश्च' यज्ञमुत्समेवावरुद्धे' ऽधिपतिष्ठादाभ्यश्चेति' नैनं भ्रातृष्यो दभो-
 त्यमिं चिक्षानं' प्र समानानां ज्यैष्ठ्यमाप्नोति य एव० वेदै' तै यहा
 भवन्त्येतानि वै यज्ञस्य रूपाणि' रूपैरेव यज्ञमवरुद्धे' सुचश्च च- 2
 मसाश्चे'ति यज्ञायुधानि संभरति' यज्ञायुधान्येव संभृत्य यज्ञं प्रयुक्ते' 20

1) So meine Vermuthung; H u. Bb *दृ३र्धो वाहं; B *दृ३र्धो वाहं; cf. TS 5, 4, 8, 3
 यत्सर्वेषामर्थमिन्द्रः प्रति तस्मादिन्द्रो देवताणां भूयिष्ठभाक्त्वनः; Kāth. 21, 11 यदर्थेन्द्राणि
 जुहोति तस्मादिन्द्रो देवताणां भूयिष्ठभाक् 2) So corrigirt; die Mss. *देवी चैवान्

पाषाणि जुहोति' पाषैर्वा अन्नमद्यते' ऽनुरूपेणैवान्नाद्यमवरुन्धे' व-
हिष्य वेदिष्वेत्याशीरेवैषावभृष्यश्च स्वगाकारश्चेति प्रतिष्ठित्ये ॥ १ ॥

Vgl. 2, 11, 5. — TS 5, 4, 8 (vasor dhārā); Kāth. 21, 11.

- अग्निं घर्मश्चेत्येतद्वा अग्नेर्ब्रह्मवर्चऽस्य' रुचं चैवैतेन ब्रह्मवर्चसं
चावरुन्धे' तेजस्वी ब्रह्मवर्चसी भवत्यृतुश्च व्रतं चैत्यहोरात्रे वा चतुश्च
5 व्रतं चाहोरात्रे एवास्यैतेनाभीष्टे प्रीते भवता' एका च तिस्रश्चेति'
देवछन्दसं' वा एका च तिस्रश्च' देवछन्दसमेवावरुन्धे' चतस्रश्चाष्टौ
चेति' मनुष्यछन्दसं' वै चतस्रश्चाष्टौ च' मनुष्यछन्दसमेवावरुन्धे'
देवलोक एव देवछन्दसेन चक्षुर्धोति' मनुष्यलोके मनुष्यछन्दसेनैका च
तिस्रश्च चतस्रश्चाष्टौ चेति' रोहो वा एष एषां लोकानां' संक्रान्तिः'
10 स्वर्गस्य लोकस्य' द्युत्तरेण वै स्तोमेनादित्याः स्वर्गं लोकमाय' चतु-
रुत्तरेणाङ्घ्रिस्ती' यदेतौ स्तोमी जुहोति स्वर्गस्य लोकस्य समष्टौ'
युग्मदयुजौ वा एतौ स्तोमी मिथुनौ प्रजननाय' रेत एव द्युत्तरेण
दधाति' रेतो हितं चतुरुत्तरेण प्रजनयत्येका च तिस्रश्चेत्यां चयस्त्रि-
शतस्त्रयस्त्रि' शदेवतास्ता एवास्यैतेनाभीष्टाः प्रीता भवन्ति' चतस्रश्चा-
15 ष्टौ चैत्यष्टाचत्वारि' शतो ऽष्टाचत्वारि' शदक्षरा जगती' जागताः
पशवः' पशून्नेवावरुन्धे' अविष्य अवी चेत्येतानि वै वया'सि पशूनां'
पशव एव पशून्वरुन्धे' आयुर्यज्ञेन कल्पते' प्राणो यज्ञेन कल्पता
इति' यज्ञस्य वा एषा कूर्मिर्यज्ञमेवैतदचीकूपद्वाजाय स्वाहा' प्रसवाय
स्वाहेति' चयोदश वा एता आहुतयस्त्रयोदश मासाः स' वात्सरः' स'-
20 वात्सर' वावासा एतदुपदधाति स्वर्गे लोके' तस्मिन्नेव प्रतिष्ठिति'
स्तोमश्च यजुश्चेत्यन्नं' वै स्तोमश्च यजुश्चांनं' वा एतदात्मन्धित्वाद्वादो

1) So corrigirt; die Mss. चर्वेत् 2) So corrigirt; die Mss. संक्रान्तिः

भूत्वा देवक्षेत्रमन्तः प्रावसत्यग्निर्वै वसुसेस्य वा एषा धारा सर्वाह
वा अस्या अग्निर्दोहान्सर्वान्कामान्दुहे य एव वेद स वा एतद-
ग्निरन्नाद्यमिन्द्रे यच्चिनोति तं दीपयत्येव वसोर्धारया ॥ २ ॥

Vgl. 2, 11, 6. — TS 5, 4, 8 (vāsoṛ dhārā); Kāh. 21, 11.

वाजप्रसव्यं जुहोति वाज वा एतेनाग्निरन्नाद्यमुदजयद्वाजमेवैते-
नान्नाद्यं यजमाना उज्जयत्येवस्यान्नस्य जुहोति वाजप्रसव्याभिरन्नं 5
वै वाजो ऽन्नाद्यस्यावरुद्धा उभयं याम्यं चारण्यं च जुहोत्युभयस्या-
न्नाद्यस्यावरुद्धा औदुम्बरेण सुवेण जुहोत्यूर्वा उदुम्बरज्जो ऽवरुद्धौ
देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां सं-
रस्वत्या वाचा यनुर्मन्त्रेण बृहस्पति सांवाज्यायाभिषिञ्चामीत्य-
भिषिञ्चेष्टदि ब्राह्मणो यजेत बृहस्पतिसवो ऽक्षेष्ट इन्द्र सांवाज्या- 10
याभिषिञ्चामीत्यभिषिञ्चेष्टदि राजान्यो यजेतेन्द्रसवो ऽक्षेष्ट कृष्णा-
जिने ब्रह्मवर्चसकाममभिषिञ्चेष्टब्राह्मणो वा एतद्वक्सामयो रूपमृक्सामे
ब्रह्मवर्चसं ब्रह्मवर्चसमेवावरुद्धे वस्ताजिने पशुकामं पशवो वै
वस्ताजिने पशूमेवावरुद्धे सूयते वा एषो ऽमीनां यच्छीयते स्वे-
नैवैनं सवेन समर्धयति देवा औषधीषु पक्वास्वाजीमयुस्ता अग्नि- 15
रुदजयदग्नेर्वा एषो ऽभिषेको ऽन्नस्य वा एतासूयते सवाना वा एष
एको बृहस्पतिसवो वा एष बार्हस्पत्यो ब्राह्मणो देवतया स्वेनैव
सवेन सूयते तदाहुर्होतृष्वमेव न हि सुषुवाणः क्व चन प्रत्यवरो-
हतीति सुषुवाणो वा एष देवतया यो ऽग्निर्चिह्नतवो वै सुषुवाणस्य

1) So H u. Bb; in B अक्षेष्टे 2) In den Mas. das Verb ohne Accent. 3) In den Mas. das Verb ohne Accent. 4) So H, desgl. B (ohne Accent); in Bb अस्वाधिनं; vgl. aber 2, 1, 11. 5) न हि in den Mas. ohne Accent. 6) In den Mas. च ohne Accent. 7) So wohl zu schreiben; die Mas. schwanken; Bb प्रत्यवरोहतीति; H प्रत्यवरोहतीति

युनक्ति' तस्मिन्नुक्ते सर्वे ह्य' समाधीयते' पञ्चभिर्युनक्ति' पाङ्क्तौ
 यज्ञो' यावानेव यज्ञसंमालम्ब' स' वा एतमेतौ तपतो यञ्जीयते
 यश्च वैश्वानरो' यदप्सुमतीभ्यां पुरस्ताद्यज्ञायज्ञियस्य संमृशति शा-
 न्या' एषा वै यज्ञस्य माषा यदमिष्टोमो' भूम ३त्वेवास्यात' ऊर्ध्व
 5 क्रियते ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 12, 3. — TS 5, 4, 10 (vahniyogaç ca, punaçcitih); Kâth. 21, 12 u. 22, 1.

यो वा अयि' योगा आगते न युङ्क्ते न युञ्जानेषु युङ्क्ते' ऽपे युक्त्वा हि
 येतवेत्ययि' वा एतद्योगा आगते युङ्क्ते' युङ्क्ते युञ्जानेषु' यो वा अयि' वि-
 मोक्त आगते न विमुञ्चते न विमुञ्चमानेषु विमुञ्चते' वि ते मुञ्चामि
 रशना' वि रश्मीनित्ययि' वा एतद्विमोक्त आगते विमुञ्चते' वि मुञ्च-
 10 मानेषु मुञ्चते' यथा वै पुनराधेयमेव पुनश्चित्तिर्यो वा आधेयेन ऋ-
 भोति पुनः स आधत्ते' ३यो ऽयि चिक्यानो मन्येत' वि स्या ऋध्यता
 इति' स एतां पुनश्चित्तिमुपदधीतां पि प्रथमं चिन्वानश्चिन्वीता' ऋद्या'
 ऋभोत्येवाधो मिथुनत्वाय' या' वा अयिचिदनष्टका आहुति जुहो-
 ति स्रवति सा' ता' स्रवन्ती' यज्ञो ऽनुस्रवति' यज्ञ' यजमानो'
 15 यदेतां पुनश्चित्तिमुपदधात्याहुतीनां प्रतितिष्ठति' ताः प्रतितिष्ठन्तीर्यज्ञो
 ऽनु प्रतितिष्ठति' यज्ञ' यजमानो' ऽष्टोपधात्यष्टाक्षरा गायत्री' गाय-
 ३पो ऽयिर्योवानेवायिस्त्वं चिनुते' ऽष्टौ लोकपूणा' उपधाय पुरीषेणा-
 भ्यूहत्यष्टाक्षरा गायत्री' ब्रह्म गायत्री' गायत्रैर्वैन' छन्दसा ब्रह्मणा
 चिनुता' एकादश लोकपूणा' उपधाय पुरीषेणाभ्यूहत्येकादशाक्षरा

1) In den Mss. मूल सेवाकांत 2) In den Mss. हि चे त' ohne Accent. 3) So corrigirt; H u. Bb lesen चित्का ऋध्यता; B. चित्का ऋध्यता; für die Dehnung des च in चा vgl. Bd. I, p. 110, Z. 8; oben 3, 4, 4 *तेना ऋतयो; desgl. Bd. I, p. 71 Anm. 5; vgl. auch das folg. चिन्वीता 4) 3. die vorhergehende Anmerkung. 5) Die Mss. चोर्वपुवा

चिष्टुर्वीर्यं^१ चिष्टुर्भैवेनं छन्दसा वीर्येण चिनुते^२ द्वादश लोकपृष्ठा
 उपधाय पुरीषेणाभ्यूहति^३ द्वादशाक्षरा जगती^४ जागताः पशवो^५ ज-
 गत्येवैनं छन्दसा पशुभिश्चिनुते^६ एषा वा अयेरुत्तरवेदिरेतदयिरुत्तर-
 वेदिमा^७श्चीयते^८ यो ऽस्यामिः पुरा चितः स्यात्तमन्ववसाय यजेत^९
 यथा वा इदं दीपमाने भूयो ऽभ्यादधात्येव^{१०} वावास्मिन्नेतदभिपूर्वै^{११} भू- 5
 यस्तेजो दधाति^{१२} तदाहुः^{१३} कः श्रेया^{१४}स^{१५} विष्णुं बोधयिष्यतीति^{१६} यद्य-
 जता आहुत्येवैनं^{१७} व्यर्धयति^{१८} गृहान्वा एष कुरुते ३यो ऽमिं चिनुते^{१९}
 यद्वा अन्यतो विन्दते गृहा^{२०}स्तदाहरति^{२१} य इष्ट्या वा पशुना वा सोमेन
 वा यजेत यो ऽस्यामिः पुरा चितः स्यात्तमन्ववसाय यजेत^{२२} यथा वा
 इदमन्यतो विष्ट्वा गृहानाहरत्येवं तत्तदाहुः^{२३} पुनर्वा सुवा एतद्यज्ञे 10
 क्रियते^{२४} यच्चैव कृ च यजेत तदेता एकवि^{२५}ंशतिमुपधाय यजेत प्रति-
 ष्ठित्यै^{२६} प्रतिष्ठा एकवि^{२७}ंश इति ॥ ५ ॥

Vgl. TS 5, 4, 10 (vahnīyoga ca, punaṣṭiṭh); Kāth. 22, 2; Kap. S. 34 a. E.

समास्तामा ऋतवो वर्धयन्विति^१ समाभश्चैवैनमृतुभिश्च समिन्धे^२
 स दिव्येन दीदिहि रोचनेनेति^३ ज्योतिष्मन्तमेवैनं चिनुते^४ विश्वा आ-
 भाहि प्रदिशश्चतस्रा इति^५ तस्मादमिः सर्वा दिशा आभात्यमुषभू- 15
 यादध यद्यमस्य बृहस्पते^६ अभिशस्तेरेमुष्वा^७ इत्यामयाविनः कुर्या-
 न्मृत्युर्वै यमो^८ ब्रह्म बृहस्पतिर्योवदेव ब्रह्म तेनैनं भिषज्यति^९ प्रत्यूहताम-
 श्विना मृत्युमस्मादित्यश्विनी वै देवानां भिषजो^{१०} त! अस्मान्मृत्युं प्रत्यू-
 हता^{११} उद्ययं तमसस्परीति^{१२} पाप्मानमेव तमो ऽपहत्य स्वर्गं लो-
 कमभ्यारोहत्याहता^{१३} वै हैतनामनः सर्वतेरापाधेरपेक्षित्यस्य होता- 20

1) In den Mss. •इत्तरवेदिमा•

2) In den Mss. das Verb ohne Accent.

3) Die Mss. बृहस्पते

- सीत्तमब्रुवन्त्या अप्सुमंतीस्ता इहेति' तस्मै वा एता गन्धर्वाप्सरसः
 प्राब्रुवन्त्यदप्सुमंतीः सामिधेनीर्भवन्ति' शान्यै' चतुर्विंशतिमन्वाह'
 चतुर्विंशत्यक्षरा वै गायत्री' गायत्री यज्ञमुखं' यज्ञमुखमेवालब्धा-
 यो चतुर्विंशतिर्वा अर्धमासाः स०वत्सर' एषा वा अस्थिता श्रीर्य-
 5 त्स०वत्सरो' न वा एष अयेलयति' न हास्य श्रीरिलयति' गायत्रीर-
 न्वाह' तेजो वै गायत्री ब्रह्मवर्चसं' तेज एवं ब्रह्मवर्चसमवरुद्धे' चि-
 ष्टुभो' ऽन्वाहौजो वै वीर्यं चिष्टुर्बोज एवं वीर्यमवरुद्धे' यन्नायश्च
 चिष्टुभश्च भवन्ति तेनैव तदुभयमवरुद्धे' या आग्नेयीरनिरुक्तास्ताः
 काऽर्या' अनिरुक्तमिव ऽद्येतदव्यावृत्तं' व्यावृत्तं पाप्मना भ्रातृष्येण
 10 गच्छति' ता अग्नीषोमीयस्य पशोः कुर्यात्को हि देवक्षेत्रं द्विरभ्यारो-
 ह्यतीति' तिस्रो रात्रीर्भृत्वाप्तिश्चेत३य्या' इत्याहुस्त्रिपदा विराड्' विरा-
 जमेवाप्नोति षड्रात्रीर्भृत्वाप्तिश्चेत३य्या' इत्याहुः' षडा ऋतवः स०-
 वत्सरः' स०वत्सरमनु विराडांयत्ता' विराजमेवाप्नोति' दश रात्रीर्भृत्वा-
 प्तिश्चेत३य्या' इत्याहुर्दशाक्षरा विराड्' विराजमेवाप्नोति' द्वादश रात्री-
 15 र्भृत्वाप्तिश्चेत३य्या' इत्याहुर्द्वादश मासाः स०वत्सरः' स०वत्सरमनु वि-
 राडांयत्ता विराजमेवाप्नोति' चतुर्विंशति' रात्रीर्भृत्वाप्तिश्चेत३य्या'
 इत्याहुश्चतुर्विंशतिर्वा अर्धमासाः स०वत्सरः' स०वत्सरमनु विराडां-
 यत्ता' विराजमेवाप्नोति' मासं भृत्वाप्तिश्चेत३य्या' इत्याहुर्मसश्च एवं
 स०वत्सरमाप्नोत्यष्टौ वा एतन्मासौ' वसवो ऽविभुस्तं इमं लोकमा-
 20 जयन्त्यायत्रीं छन्दा' एकादश रुद्राऽस्ते' उत्तरिष्ठं लोकमाजय-

1) Das Verb in den Mss. ohne Accent. 2) So H u. Bb; B जोवेचयति; K&th.
 22, 1 नास्व जोवेचयते यक्षिताः क्रियते 3) Die Mss. चिष्टुभो 4) Die Mss. चिष्टुभश्च
 5) Die Mss. व्यावृत्तं. 6) Von hier bis zum folgenden इत्याहुः in H u. Bb fehlend;
 die Accente daher ergänzt. 7) Die Mss. एतं मासौ 8) Die ३ fehlt in den Mss.

स्त्रिष्टुभं छन्दो' द्वादशादित्याश्चे' ऽमुं लोकमाजयन्जगतीं छन्दस्तं
 आर्ध्ववर्चमोति य एवं विद्वानस० वत्सरमयि विभर्ति' तस्मादाहुः'
 स० वत्सरभृत एवाग्निरित्यथैता आग्नेयः प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा रि-
 चानो' ऽमन्यत' स एता आग्नेरपश्यन्ताभिरात्मानमाग्नीणीताभिर्वै
 प्रजापतिर्यदेता आग्नेयो भवन्यग्निमेवैताभिर्यजमाना आग्नीणीते' 5
 लोमश० वा एतच्छन्दः' पश्यन्मूनातिरिक्तं प्रजननाय' विराजो भवन्ति'
 विराड्' सर्वाणि छन्दा०सि' सर्वाण्येवास्य छन्दा०स्युपहितानि भवन्ति'
 ता विश्वचितः कुर्यान्माणा वा एता ज्यायसीरिव च कनीयसीरिव
 च भवन्ति' ज्याया०सं इव च ऽहीमे कनीया०स इव च प्राणाः' प्रा-
 णानेवात्मन्धत्ते ॥ ६ ॥ ✓

10

Vgl. 2, 12, 5 u. 6. — Kāth. 22, 1.

यस्याग्निरुत्थो' ऽनुगच्छति यथा पुत्रो जातः प्रमीयत एवं तंछ-
 द्नुगच्छेत्तामेवोखां पुनः परीन्धीतिषा' वा अग्नेयोनः' स्वादेवैना०
 योनैः प्रजनयतींश्चरो वा एषो प्रजनितोऽयो' ऽग्निं चिनुते ॥

यास्ते अय आर्द्रा योनयो याः कुलायिनीर्ये ते अया इन्दवो

या उ नाभयः ;

ताभिष्टुमुर्भवीभिः स० विदानः प्रजान०स्तश्चेह निषीद ॥
 इति यदेषार्द्रा योनिमति शान्त्यै' प्रजा वै कुलायं' पशवः कुलाय०
 यत्कुलायिनीः प्रजायै' हविर्भूतो' वा एष ऽयो ऽग्निं चिनुते' ऽयो
 ऽग्निं चित्वा न्यस्य' स्त्रियमुपैति यथा हविः स्वन्मेव० स्याद्यथा हविषे

1) Die Mss. तै ohne ३ 2) So corrigirt; B चक्षुषागो; Bb चक्षुषागो; H चक्षुषागो
 3) Die Mss. एतच्छन्दः 4) So corrigirt; H u. Bb एषो; B एषो 5) So corrigirt;
 H u. Bb परीधीति०; B परीधीति० 6) So corrigirt; die Mss. ऽयो 7) Die Mss. हवि-
 र्भूतो a. 8, 8, 7 u. a. 8) Die ३ fehlt in den Mss. 9) Die Mss. चित्वा न्यस्य

स्तन्नाय प्रायश्चित्तिमिद्वन्त्येवमसौ प्रायश्चित्तिमिद्वयुर्गुणपेयान्नैवाव-
 रुण्यामिक्षया यजेत 'मैवावरुणतामेवोपैत्यात्मनो ऽस्तन्नाय' प-
 ण्पूर्वा अयिर्गो वै पण् पुरस्तादुपचरति हिनस्ति वा एन० सं तस्मा-
 त्पुरस्तात्प्रत्यञ्चं नाक्रामति तस्मादु पश्चात्प्राञ्चमुपचरत्यात्मनो ऽहि-
 5 सायै यो वै यथावृत्तमयि चिनुते यथारूपं प्रजाश्च चतुर्वक्ष क-
 ल्पन्ते या दक्षिणावृतस्ता दक्षिणत उपदधाति याः सध्यावृतस्ता
 उत्तरतस्यालिखिताः पश्चात्प्राचीरुपदधाति यथावृत्त० वा एतदयि
 चिनुते यथारूपं प्रजाश्च चतुर्वक्ष कल्पन्ते संसत्यो ऽयिष्येतश्च
 इत्याहुः ॥ भूर्भुवः स्वः ॥ इति पुरस्तात्स्वयमातृणां वावदेतै वै वाचः
 10 सत्यं संसत्यमेवायि चिनुते प्राणो वै स्वयमातृणांमृत० हिरण्य०
 यद्विरण्येष्टकामुपधाय स्वयमातृणांमुपदधात्यमृत एवास्य प्राणान्द-
 धाति तेजो ऽसि तेजो मे यद्वैति हिरण्येष्टका उपदधात्येताभिर्वा
 इमे लोका विधृता अथो एताभिरेवायि चिनुत इमे लोकाः प्रभा-
 न्ति देवा असुरान्हत्वा मृत्योरेविभयुस्ते छन्दास्यपश्यन्तानि प्रा-
 15 विशस्तेभ्यो यद्यदंछदयत्तेनात्मानमछादयन्त तच्छन्दसां छन्दस्ते चि-
 ति चित्तमुपधायायेया धाम छन्दो ऽभिमृशति स्वामेव देवतामु-
 पप्रविशत्यात्मनो ऽहि सायै ॥ इयेनचित्तिं चिन्वीत स्वर्गकामः
 इयेनो वै भूत्वा गायश्चमृ लोकमपतत्स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै रथ-
 चक्रचित्तिं चिन्वीत भ्रातृष्ववान् रथचक्र० वै वज्रं कृत्वा देवा असु-
 20 रेभ्य उपप्रवर्तयस्तेषां शततर्हमह० ह० स्तदेतामेव वज्रं कृत्वा यज-
 मानो भ्रातृष्यायोपप्रवर्तयति शततर्ह० ह० ह० हति प्रौगचित्तिं चिन्वीत

1)) प्राज्ञ० in den Mss. ohne Accent. 2) In den Mss. दक्षिणत० ohne Accent;
 of. oben. 3) H u. Bb प्र भ्राति; B प्रभाति

भ्रातृष्वानुभयतो वै देवान्सुराः परीयन्ता आसन्पुंरस्तादन्ये' पक्षा-
 दन्ये' तांवा एतेन ध्युदन्त' तद्भ्रातृष्यस्य वा एष विनोदो' द्रोणचिति
 चिन्वीताञ्चकामो' द्रोणेन वा अचमद्यते' ऽनुरूपेणैवाञ्चाद्यमवरुद्धे'
 पक्षाश्चरुर्भवत्यनुरूपत्वाय' श्मशानचितिं चिन्वीत यः कामयेतो' असा
 पितृलोकमुपेयामित्यञ्जसा पितृलोकमुपैत्युप' चान्य' चिन्वीत या- 5
 मकामो' यथैवैतमुपचिनोत्येवमस्मै याममुपचिनोति' समूहं चि-
 न्वीत पशुकामो' यथैवैत' समूहत्येवमस्मै दिग्भ्यः पशून्समूहति ॥ ७ ॥

Vgl. TS 5, 4, 11 (kāmyāni vihavyāc ca).

प्रजापतिर्वा एतमये ऽपिमचिनुत ऋतुभिः स'वत्सर' वसन्तेन
 पुरस्तादचिनुत' यीष्मेण दक्षिणं पक्ष' वर्षाभिरुत्तर' शरदा पुंछ'
 हेमन्तेन मध्यं ब्रह्मणैव पुरस्तादचिनुत' क्षत्रेण दक्षिणं पक्ष' वि- 10
 शोत्तर' पशुभिः पुंछमाशया मध्यमेतोवद्वा अस्ति' यावदेवास्ति त-
 त्स्युणोति' तदवरुद्धे' स्वर्गाय वै लोकायामिच्छीयते' वज्र एकाद-
 शिनी' यदेकादशिनीं मिनुयाद्वज्रः पुरस्तादवगृह्णीयादस्वर्ग्यः स्या-
 द्द्विच मिनुयादपशुः स्यादेकयूप' एकादश पशवो नियुज्यास्तेन' पश-
 ३य्यास्तेन स्वर्गो' यत्पक्षसंमितां मिनुयात्कनीया' स' यज्ञक्रतुमुपेया- 15
 त्कनीयसीं प्रजां कनीयसः पशून्कनीयो ऽन्नाद्य' पापीयानस्यादध'
 यदेदिसंमितां मिनोति ज्याया' स' चिनुते ज्याया' समेव यज्ञक्रतुमुपे-
 ति भूयसीं प्रजां भूयसः पशून्भूयो ऽन्नाद्य' वसीयान्भवत्येषा वा अप्ये-
 रुत्तरवती नाम चितिरुत्तरमुत्तर' ऋः ऋः अयान्भवति य एव' वेद'

1) So corrigirt; die Mss. पञ्चादये 2) रूप in den Mss. ohne Accent. 3) So B, ohne Accent; in H u. Bb चान्य; beachte den Accent. 4) Die Mss. नियुज्या
 5) Die Mss. पापीयान् चा; cf. Einleitung zum ersten Buch, p. XLIII.

श्रेष्ठा वा अमिं चिक्षानस्य यश इन्द्रियं गच्छत्यमिं वा गच्छत्या-
त्मानं वा ॥

रुचं नो धेहि ब्राह्मणेषु रुचं राजसु धारय ।

रुचं विश्वेषु बूटेषु मयि धेहि रुचां रुचम् ॥

इति यज्जुहोत्यात्मानं वा एतदयेर्यशसार्पयतीश्वरो वा एष दुष्टमर्मा
भवितोऽयं ॥ अमिमर्थेति ॥

तत्स्वायामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशस्ते यजमानो हविर्भिः ।

अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशंसमा ना आयुः प्र मोषीः ॥

इति यज्जुहोति शान्तिर्वा एषामैर्गुप्तिरात्मनो वयो वा अमिस्तंस्मा-
१० दमिचिता पक्षिणो नाशितश्च नो अमिविदा यदस्मोयास्तमेवाप्नी-
यात्स एनमार्तिं निनयेत्प्रजापतिर्वा एतमये अमिमचिनुत ज्यैष्ठ्य-
क्वामः स ज्यैष्ठ्यं महिमानमगच्छज्यैष्ठ्यं महिमानं गच्छति य एवं
विद्वानमिं चिनुते प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा ता अनुप्राविशत्सो ऽब्रवी-
द्यो मेतः संचिनवद्धुवत्स इति तं देवाः समचिन्वत्स आर्धुवत्स-
१५ चित्यस्य चित्यत्वं तच्च एवं विद्वानमिं चिनोति प्रजापतिमेव संचि-
नोत्युध्नोति तस्मादाहुः प्रजापतिचित एवामिरिति ॥ ८ ॥

Vgl. IŚ 5, 5, 7 (ekayūpādhividhayah); Kāth. 22, 4; Kap. S. 35, 1 u. 2.

देवेभ्यो वा अमिं चिक्षानेभ्यो न ष्यीच्छश्चेत्या आहुतिमजुह-
वुस्तुभ्यमये ष्युच्छं तथासंभ्यं विवत्स्यतीति तयापये ष्यीच्छश्चेत्या
अौच्छर्वाहुत्यै ष्यीच्छत्स्या आहुत्यै यज्ञेन ष्यीच्छश्चाहुत्या अौच्छर्वा
२० ष्यीच्छत्सै यज्ञाय दक्षिणाया ष्यीच्छं यज्ञायौच्छर्वा दक्षिणायै ष्यी-

1) Dies Wort in der Ms. ohne Accent.

2) So corrigirt; B भवितोऽयो;

छत्तस्यै दक्षिणायै ब्राह्मणेन ष्ठीछत्तिं दक्षिणाया औछत्तं ब्राह्मणाय
 ष्ठीछत्तस्यै ब्राह्मणाय ब्रह्मणा ष्ठीछत्तिं ब्राह्मणायौछत्तं ब्रह्मणे ष्ठी-
 छत्तस्यै ब्रह्मणे तपसा ष्ठीछदेता वै तपःपरार्धा ष्युष्टयः श्रोवसी-
 यस्यस्यै ष्युछति य एव विज्ञान्युष्टीरुपधत्ते यो वै यथापूर्वं ष्युष्टी-
 वैद यथापूर्वमस्यै ष्युछत्यौषसी वाव प्रथमा ष्युष्टिर्वैवाडिति वा 5
 आहुंयदौषस्युदेति यद्युछति यदमिराधीयते यत्सूर्य उदेति यद्वस्ता
 अवनेनित्ते यदम्राति यत्पिबत्येता वै यथापूर्वं ष्युष्टयो यथापूर्व-
 मस्यै ष्युछति य एव विज्ञान्युष्टीरुपधत्ते ॥ ९ ॥

यो वा अमिमयोनिमनायतनं चिनुते ऽयोनिमनायतनो भवत्यापो
 वा अमैर्योनिर्यैकुम्भेष्टका उपदधाति योनिमन्तमेवायतनवन्तमपि 10
 चिनुते योनिमानायतनवान्भवत्यंधरसपत्नो ऽमिश्रेतऽथा इत्या-
 हुंरपो वा अमैः सपत्नो यैकुम्भेष्टका उपदधात्यंधरसपत्नमेवापि
 चिनुते ऽधरो ऽस्मात्पाप्मा भवत्यंधरः सपत्नः शुग्वा अमिरापः
 शानिर्यैकुम्भेष्टका उपदधाति शान्यै यैकुम्भाश्च कुम्भ्यश्च तन्मिथुनं
 यद् द्वन्द्वं प्रजात्यै द्वादशोपदधाति द्वादश मासाः स वत्सरः स व- 15
 त्सरमेवाप्नावरुन्धे नैवारश्च रुस्त्रयोदशो भवत्यस्ति मासस्त्रयोदश-
 स्त्रमेवैतेनाप्नावरुन्धे ऽयसि भवति यत्पयो यान्यं तेनाच्चाद्यमवरुन्धे
 यन्वीवारा आरण्यं तेन तेनैव तदुभयमवरुन्धे ॥ १० ॥

॥ इत्युपरिकारुडे¹⁰ वसोर्धारीयः चतुर्थः प्रपाठकः ॥

1) B प्रथ प्रथमा 2) Die Mss. राधीयते 3) पिबत्त् ohne Accent in den Mss.
 4) Die Mss. कुंष्टयो 5) Die Mss. कुंष्टीर 6) Die Mss. चिनुते 7) Die Mss.
 कुम्भ्यश्च 8) भवत्त् in H betont; in Bb zweifelhaft. 9) H u. Bb चरत्त् 10) Das
 रति fehlt in den Mss.

आ वा एष प्रजापतये वृक्षते यः शिर उपदधाति नैतराण्यङ्गान्य-
स्थिचिदस्य श्मशानचिह्नवति' यदेतां पुरुषचितिमुपदधाति न प्रजा-
पतया आवृक्षते' ऽनस्थिचिदस्याश्मशानचिह्नवति' षट्चि' शतमेतां
उपदधाति' षट्चि' शदक्षरा बृहती' बार्हताः पशवो' बार्हतः पुरुषः'
5 पुरुषस्य प्रतिमोपधीयते' स ऽहोष' धीयत' एष ह ऽत्वेव यजमानो
ऽमुं लोकं नाति प्रमीयते यस्यैतां उपधीयन्ते ॥ १ ॥

अथैताः पञ्चापञ्चीनाः' शिथिर इव वा अपिचित्यो' यत्पञ्चाप-
ञ्चीना उपदधात्यैर्धृत्या' अशिथिरत्वाय' पञ्चोपदधाति' पाङ्क्तो यज्ञो'
यावानेव यज्ञस्तमालब्ध' भूयस्कृदसि' वरिवस्कृदसीत्यया एव भूमानं
10 दधाति' भूयान्नजया पशुभिर्भवत्येषुषदसि' गृध्रसदसीति' वयो वा
अपिः' समिष्ट्यमेवैन' वयः करोति' वयो भूत्वा स्वर्गं लोकमेति
यस्यैतां उपधीयन्ते ॥ २ ॥

चितः स्थ परिचितः स्येति' शर्कराः परिच्ययति' यञ्शर्करा अपरि-
चित्य सिक्ता निवपेद्रेतः सिक्तं' परासिच्येतां यञ्शर्करा अपरि-
15 चित्य सिक्ता निवपति रेतसः सिक्तस्य परिगृहीत्यै ॥ ३ ॥

वि वा एष यज्ञश्चिह्नते यदस' स्थितं पशुमुत्सृजन्ति' स' ह स
वा एतमाशोकेयः' स्थापयत्याज्येन स' स्थाप्य' यज्ञस्य सैतत्या अ-
विद्धेदाय ॥ ४ ॥

1) Die Mss. •श्मशानचिह्नवति; vgl. das Folgende. 2) Die ३ fehlt in den Mss. 3) भूत्वा in den Mss. ohne Accent. 4) So B, ohne Accent; in H u. Bb •इतमेवैन' चित्तं 5) So corrigirt; die Mss. •शोकेय; bisher nur gāṇa मुधादि zu P 4, 1, 123 belegt.

स्वर्गं वा एष लोकमन्वारोहति ३ यो ऽपि चिनुते यदन्वा-
रोहान्जुहोति स्वर्गमेवैनं लोकं गमयित्वा च कामं चरति ॥ ५ ॥

॥ इत्युपरिकारः पञ्चमः प्रपाठकः ॥

आपावैष्णवंमेकादशकपालं निर्वपेदपि वै सर्वा देवता विष्णुयेज्ञो
देवताश्चैव यज्ञं चालब्ध्वापि वै यज्ञस्याऽन्तो ऽवस्ताविष्णुः पुरस्तादु-
भयत एव यज्ञस्यान्ता आलब्ध्वा तदाहुर्न चत इन्द्राद्यज्ञो ऽस्त्व- 5
ति यदष्टाकपालस्तेनामेयो यत्त्रिकपालस्तेन वैष्णवो यदेकादशक-
पालः संपद्यते तेनेऽन्दो ऽपि वै यज्ञस्य पवित्रं विष्णुयेज्ञः पवि-
त्रपूतमेव यज्ञमालब्ध्वा मेधस्य वा एतद्यज्ञस्य रूपं यत्पुरोडाशस्तेस्मा-
त्पुरोडाश एव कार्यश्चेह कुर्वन्ति धेन्वा वै घृतं पयो ऽनुहहस्तगुला-
स्तन्मिथुनै मिथुनमेवास्य यज्ञमुखे दधाति तेजो वै घृतं तेजस एव 10
प्रजायते पुरुषो वा एष मेधायालभ्यते पुरुषस्येव ३ शेषा प्रतिमा
यत इव हि रूपं तस्माच्चरेव काऽर्यो वेदिमति दीक्षते विन्दा इति
वै वेदिमति दीक्षते विन्दते ह वै यो वेदिमति दीक्षते ऽथो यज्ञ-
पथ एवादीक्षते वेद्या वै देवा इममसुराणामविन्दते मामेव वि-
न्दते यो वेदिमति दीक्षते ऽथो यज्ञपथमेवालब्ध्वा प्राचीनवशं कुर्व- 15

1) Das इति fehlt in den Mss. 2) So corrigirt; die Mss. *वसाद्, was nicht richtig sein kann; man vgl. चवसात् unten 8, 9, 4. 3) So corrigirt; die Mss. चत रेजो चशो 4) So corrigirt; die Mss. स्वीति 5) So H u. Bb; in B चवः 6) B तन्मिथुनमेवाश 7) So B (ohne Accent); in H u. Bb प्रजापतये 8) So B (ohne Accent); H u. Bb दीक्षते 9) Die Mss. एवादीक्षते

न्ति दिशो^१ यदिमा^२ व्यकल्पयन्निमामेव देवेभ्यो ऽकल्पयन्निमां पि-
 तृभ्य^३ इमामसुरेभ्य^४ इमां मनुष्येभ्यो^५ देवतामेष उपैति यो दीक्षते^६ दे-
 वानामेव दिशमुपावर्तते^७ प्राचीनामेव दिशमुपावर्तते^८ ऽथो देवस्येव-
 मेव प्रावस्यति परिश्रयन्यन्तर्हितो वै दैवान्क्षयान्मानुषः^९ क्षयो^{१०} मानु-
 ५ षादेवैनं क्षयादन्तर्दधत्यथो रक्षसामनन्ववायार्यै^{११}ति वा ए३षो ऽस्मा-
 ल्लोकाद्यो^{१२} दीक्षते^{१३} जन^{१४} ह्येति^{१५} देवलोकमभ्यारोहति^{१६} परिश्रयन्तो ऽति-
 रोकाकुर्वन्ति^{१७} तेनास्माल्लोकाभैति^{१८} तेनास्मिंल्लोके धृतः पुरस्तात्प्रायणं
 कुर्यात्स्वर्गकामस्यासौ वा आदित्यः स्वर्गो लो३को^{१९} ऽमुष्येनमा-
 दित्यस्य सामक्षं गमयति^{२०} दक्षिणतः प्रायणं कुर्याद्यं कामयेत^{२१} पि-
 १० तृलोकं ऋधुयादित्येषा वै पितृणां दिक्^{२२} पितृलोकं एवं ऋधोति^{२३}
 पश्चात्प्रायणं कुर्यात्प्रजाकामस्य^{२४} पश्चाद्वै^{२५} रेतो धीयते^{२६} रेतो दीक्षितो^{२७}
 रेतो ऽस्मिन्दधातुंत्तरतः प्रायणं कुर्याद्यं कामयेत^{२८} मनुष्यलोकं ऋधु-
 यादित्येषा वै मनुष्याणां दिङ्^{२९} मनुष्यलोकं एवं ऋधोतुंत्तरतः पुर-
 स्तात्प्रायणं कुर्याद्यं कामयेतोभयोलोकयोर्ऋधुयादितुंभयोर्वा एतल्लो-
 १५ कयोर्भयोरेव लोकयोर्ऋधोति^{३०} सर्वतः प्रायणं कुर्याद्यं कामयेत^{३१}
 सर्वासु दिक्ष्वित्युधुयादिति^{३२} सर्वासु दिक्ष्वित्युधोति ॥ १ ॥

Vgl. Kāth. 22, 13.

केशश्मश्रु^१ वपते^२ दतो धावते^३ नखान्निकृन्तते^४ स्नाति^५ मृता वा
 एषा त्वर्गमेध^६ वा अस्यैतदात्मनि शमलं तदेवापहते^७ मेध एव

1) Die Mss. schwanken; II u. Bb कुर्वति दिशो; B कुर्व दिशो 2) So corrigirt; die Mss. यदिमा 3) So corrigirt; die Mss. देवा वयावा 4) So corrigirt; die Mss. वेति 5) So corrigirt; die Mss. क्षाणं लोकां वा 6) So H u. Bb; in B दिक्षि ऋधुयादिति 7) Die Mss. केशश्मश्रु 8) Die Mss. नखां नि 9) So H u. Bb; in B त्वर्ग मेध

मेधमुपैत्येषु दीक्षां प्रवेशयित्वा देवाः स्वर्गं लोकमायन्यदप्सु स्नाति
तामेव दीक्षामलभते' ऽथ यदप्सो ऽवभृथमभ्यवैति तां वा एत-
द्दीक्षां पुनरप्सु प्रवेशयत्येषधे चायस्वेनमिन्त्याह चात्या एव' स्वधिते
मैन' हि'सीरिति' वज्रो वै स्वधितिः' स ईश्वरो ऽशान्तो' यजमान'
हि'सितोर्यैस्तृणमन्तर्दधाति' यजमानस्याहि'सायै' देवश्रुदिमान्प्रवपा ५
इति' देवश्रुद्वेतां प्रवपते' स्वस्त्युत्तरं' अशीयेति' स्वऽस्यस्य यज्ञस्यो-
हचमशीये'ति वा एतदाहोपो मा मातरः सूदयन्वित्यापो हि यज्ञो'
घृतैन मा घृतप्लवः पुनन्विति' देवताभिरेवात्मानं पावयते' विश्व'
हि रिप्रं प्रवहन्तु देवीरिति' यदेवास्य रिप्रममेध्यमात्मनि शमलं
तदस्मादधि प्रवहन्त्युदिदाभ्यः शुचिरा पूत एमीति' शुचिरेवाभ्यो 10
यज्ञियो मेध्यः पूत उदेति' हविर्वै दीक्षितो' यदा वै हविर्यजुषा प्रोक्ष-
त्यथ हविर्भवति' यद्यजुषा स्रपयति हविरेवैनमकरंश्चाति' प्राणा वा अ-
शनं' प्राणानेवात्मन्धित्वा दीक्षते' सुषिरो' वै पुरुषः' स वै तर्ह्येव सर्वो
यक्षीशितो' यदाशितो भवति मेध्य एव मेधमुपैति' यथा वा इह
दीक्षित एव' वा ए३षो ऽमुषिंल्लोक एव वा अत्याशितस्य तिष्ठति' 15
तस्मात्तात्याशितेन भवित३ष्य' तन्न सूर्ह्यमोशितेनैव' भवित३ष्य'
यथैव कनीयः' कनीयो ऽस्त्रीयादेवमस्त्रीयाद्यं हि दीक्षितः सन्कनीयो
ऽस्नाति तेन दीक्षित आङ्के' ऽभ्युङ्के' वासः परिधत्त' एतां वै पुरुषस्य
त३न्वः' सतनूरेव मेध्यमुपैति' नवनीतेनाभ्युङ्के' घृतं देवानामायुतं
मनुष्याणां निष्पक्वं' गन्धर्वाणां' स्वयं' बिलीनं पितृणां' सर्वदेव- 20

1) Die Mss. ईश्वरो शान्तो 2) B चमनः; H u. Bb चमृथम 3) So B, ohne
Accent; in H u. Bb स्वस्त्युत्तर; vgl. 1, 2, 1. 4) So corrigirt; die Mss. दीक्षिते
5) So H u. Bb; in B शुचिरो 6) Die Mss. तिष्ठति 7) B तेविषा 8) In den Mss.
ohne Accent. 9) Die Mss. निःपक्वं

३त्य० वा एतत्तस्मान्नवनीतेनाभ्यूङ्क्ते' दर्भपिञ्जलाभ्या० समायौति'
तत्स्विदभ्यञ्जनमकारं० अ३भ्येवैतद् घारयति मेध्यत्वाय० महीनां पयो
ऽसीत्याह० महीना० ३द्येतत्पयो' ऽपामोषधीना० रसा इत्यपा० ३द्येष'
अमोषधीना० रसो वर्चोधा असि वर्चो मे धेहीत्याशिषमेवाशास्ते ॥ २ ॥

Vgl. 1, 2, 1. — TS 6, 1, 1 (adhvarādīnāṃ trayāṇāṃ vidhiḥ; prāḡvaṃṣaṃ kshura-
karmādisaṃskṛtaḥ praviṣet); Kāth. 22, 13 u. 23, 1; Kap. S. 35, 7.

- 5 प्रस्ताङ्के प्रजात्या' ईधीकयाङ्के' शल३त्या हि मनुष्या आजन्ते'
संतूलयाङ्के' ऽपतूलया हि मनुष्या आजन्ते' दक्षिणं पूर्वमाङ्के' सव्यं
हि पूर्वं मनुष्या आजन्ते' चिरन्त्यन्त्रिरन्त्यदाङ्के' ऽपरिमित० हि मनुष्या
आजन्ते' न पुननिषेवयति' पुनरावर्त० हि मनुष्या आजन्ता' इन्द्रो वै
वृषमह० स्तस्य कनीनिका परापतसां चिकुभमगच्छत्तदाञ्जनं चैक-
10 कुभमाङ्के' सत्य० वै चक्षुर्नैव वाचं ग्रहधाति' सत्यमेवांलभ्य दीक्षा-
मुपैत्यन्तरहं त्वया द्वेषो अन्तरांरातीर्दधे' महतां पर्वतेनेति' पर्वतेन
वा एतद् द्वेषो ऽरातीरन्तर्धत्ते' चक्षुःपां असि' चक्षुर्मे पाहीत्याशि-
षमेवाशास्त' ऊर्ध्वं चावाञ्चं च पावयत्यूर्ध्वं च ३क्षयमवाङ् च प्राणो'
यं द्विषात्तमहृणया पावयेत्प्राणानस्य मोहयति' प्रमायुको भवति'
15 चित्पतिस्त्वा पुनात्विति' यज्ञो वै चित्पतिर्वाचस्पतिस्त्वा पुनात्विति'
वाचस्पतिरेवैन० यज्ञाय पावयति' देवस्त्वा सविता पुनात्विति'
सवितृप्रसूत एवैताभिर्देवताभिर्मेधायात्मानं पावयते' ऽद्धिद्रेण पविचे-
रोत्येतद्वा अद्धिद्रं पविच० यत्सूर्यस्य रश्मयो' ऽद्धिद्रेणैवैनं पविचेण

1) Die Mss. सर्वदेवदत्त० 2) Die ३ fehlt in den Mss. 3) So H; in B ईधि-
कया, welche Form ebenso berechtigt wäre (cf. das Pet. W. s. v.); Bb ईधीकया;
so auch Kap. S. 35, 7 u. Kāth. 23, 1. 4) B वैव 5) Diese Lesart ist wohl auch
oben 1, 2, 1 mit M 1 in den Text zu setzen. Die Mss. unserer Stelle schreiben च-
तरांराती०

पुनरिति तस्य ते पवित्रपते पवित्रेणेति यज्ञो वै पवित्रपतिर्यज्ञाय
 खलु वा एष कमात्मानं पावयते ॥ यज्ञं शक्यम् ॥ इतीन्द्रो वै
 वृचमप्यध्यहस्तासां यद्यज्ञियं मेध्यमासीत्तदुदकामसां इमा ओ-
 षधयो ऽभवस्तासां वा एतत्तेजो यद्दर्भो एतां वै शुष्का आपो
 यदेवासां स्तेजस्तदवरुद्धे चयीर्वा आपो दिव्याः पार्थिवाः समुद्रि- 5
 यास्ताः सर्वा दर्भो विवस्थैतस्माद्दर्भः पवित्रं द्वाभ्यां पावयति वै
 पवित्रे द्विपाद्यजमानो यावानेवास्यात्मा तं पावयति चिः पावयति
 चिषत्या हि देवा अथो चयो वा इमे प्राणाः प्राणो ऽपानो व्यानो
 यावानेवास्यात्मा तं पावयति सप्रभिः पावयति सप्रं वै छन्दासि
 छन्दोभिरेवैनं पावयत्यथो ब्रह्म वै छन्दासि ब्रह्मणैवैनं पावयत्येक- 10
 विशत्या पावयति दश हस्त्या अङ्गुलयो दश पाद्या आत्मैकवि-
 शो यावानेवास्यात्मा तं पावयति चया वै नैर्ऋता अक्षाः स्त्रियः
 स्वप्नो यदीक्षते तेनाक्षैश्च स्त्रीभिश्च व्यावर्तते यां प्रथमां दीक्षितो
 रात्रीं जागर्ति तया स्वप्नेन व्यावर्तते यां प्रथमां दीक्षितो वसति
 यज्ञं तयावरुद्धे यां सोमे क्रीते प्रजां तया यां श्वः सुत्यया पशू- 15
 स्तया ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 2, 1. — TS 6, 1, 1 (s. oben); Kâth. 23, 1; Kap. S. 35, 7.

आकूत्यै प्रयुजे अयं स्वाहेत्याकूत्या वा आकूतिर्यस्यते स्य इति
 प्रयुजः खलु वा एनं यज्ञाय प्रयुजते मेधायै मनसे अयं स्वाहेति
 मेधया हि मनसा यज्ञमश्नुते दीक्षायै तपसे अयं स्वाहेति दीक्षया

1) Die Mss. भव 2) Die Mss. तेजो ohne Accent. 3) So H u. Bb!! In B
 विश्वे तसा 4) So corrigirt; die Mss. आत्मानं 5) So corrigirt; H u. Bb प्राणा;
 B प्राणो 6) So corrigirt; die Mss. आत्मानं 7) In den Mss. ohne Accent. 8) Das
 Verb in den Mss. ohne Accent; B यदीक्षते

- हिं तपसा यज्ञमश्नुते^१ सरस्वत्यै पूषो अग्रये स्वाहेति^२ वाग्वै सर-
 स्वती^३ वाचा व्याहरति^४ यक्ष्यते^५ स्य इति^६ पूषा खलु वा एन^७ यज्ञं
 प्रापिबद्धं^८ एनमपूपुषदापो देवीर्बृहतीर्विश्वशंभुवा इत्यापो हि यज्ञो^९
 द्यावापृथिवी उरो अन्तरिक्षेति^{१०} द्यावापृथिवी वा अन्वन्तरिक्ष^{११}
 ५ यज्ञं उपधितस्तं एव यज्ञमालब्धं^{१२} बृहस्पतिर्नो हविषा वृधातु
 स्वाहेति^{१३} ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणा वा एतत्पुरस्तात्सर्वान्कामानाम्ना
 दीक्षामालभते^{१४} यच वा अस्य यज्ञः श्रितो^{१५} यच यचोपधितस्त-
 स्ततो वा एतत्सर्वं ब्रह्मणा यज्ञं^{१६} संभृत्यालब्धं^{१७} न वा एकाहुतिर्दी-
 क्षितं करोति^{१८} यदेतानि जुहोति द्वितीयत्वाय^{१९} प्रजापतिर्वै यक्षिष
 १० मनसादीधेक्षदाधीतयजुर्भिरेवाभ्रोक्षदाधीतयजुषामाधीतयजुष्टं^{२०} तद्य
 एवं विद्वानाधीतयजूंषि जुहोति यदेव किंच मनसा दीध्यज्जुहोति
 तदाम्रोत्येते वै यज्ञस्य संभारा^{२१} एष ह ऽत्वेव संभृतसंभारेण यज्ञेन
 यजते यस्यैतानि हूयन्त^{२२} एतच्च स वा आहारुणं औपवेशिः^{२३} किमु
 स यज्ञेन यजेत यो यज्ञस्य संभारान्न विद्यादिति^{२४} पञ्चभिर्जुहोति^{२५}
 १५ पाङ्क्तो यज्ञो^{२६} यावानेव यज्ञस्तमालब्धं^{२७} षडभिर्जुहोति^{२८} षड्वा श्रुतव
 श्रुतुष्वेव प्रतितिष्ठति^{२९} यज्ञो वै सृष्टः^{३०} प्र सामाविनात्प्रं यजुस्तं^{३१} वा
 श्रुगेवायद्धदैका^{३२} वा एनमृगयद्धद्^{३३} द्वादश यजूंषि^{३४} नव सामानि^{३५}
 तस्मान्नवभिर्बहिष्यवमाने स्तुवते^{३६} नव ह्येन^{३७} सामान्ययद्ध^{३८} स्तं सोढा-
 त्संबन्धविदो^{३९} द्वादशभिरोद्भूतं जुहति^{४०} द्वादश ह्येन^{४१} यजूंषायद्ध-
 २० नेतिर्हि^{४२} खलु वा एष सृज्यते यर्हि दीक्षते^{४३} यहचौद्भूतं जुहोति यज्ञं^{४४}

१) So B, ohne Accent; H u. Bb चयते २) In den Mss. प्रापिबद्ध ohne Accent.

३) So corrigirt; H u. Bb चय चितो; B चया चितो ४) B संभृता ५) So corrigirt; die Mss. प्र सांवाविनात् प्र; s. TS 6, 1, 2, 4. ६) H u. Bb यक्षिष ७) H u. Bb वा-
 त्संबन्धविदो; in B तस्माद्वादत्संबन्धविदो; cf. übrigens TS 6, 1, 2, 5. ८) So corrigirt; die Mss. दीक्षिते

वा एतत्सृष्टमृचायकृति तत्सादारुणिविदं च्चौभ्रभणं जुहोत्येका
ष्टेनमृगयकृत् ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 2, 2. — TS 6, 1, 2 (dikahābūṭayāḥ); Kāth. 28, 2; Kap. 8. 35, 8.

यज्ञो वै प्रजापतिः 'प्राजापत्यमेतच्छन्दो यदनुहुम्यदनुहुभा जुहो-
ति स्वेनैवेन छन्दसावरुन्वा' एकया जुहोत्येको हि प्रजापतिरनिरु-
क्तया जुहोत्यनिरुक्तो हि प्रजापतिः 'पूर्णया जुहोति' पूर्णो हि प्रजा- 5
पतिर्यदूनया जुहुयाज्जातृष्याय' लोकमुञ्चिष्येदेष यत्पूर्णया जुहोति
न भातृष्याय लोकमुञ्चिष्येदयूजो वा एतदूपं यत्पूर्णं यत्पूर्णया
जुहोति यज्ञे वा एतदूर्जं दधाति 'विष्णो देवस्य नेतुरिति सावित्रं'
मर्तो वुरीत सत्यमिति पितृदेवय्यं 'विष्णो राय इषुध्यातीति वैश्व-
देवं युक् वृणीतेति बार्हस्पत्यं पुष्यं सा इति पौष्णं' सारस्वतः 10
स्वाहाकारः 'सर्वदेवय्यं' वा एषा च्चौभ्रभणं सत्यौभ्रभणं पं-
रिवभूव' सर्वाभ्यो देवताभ्यो यज्ञं जालभ्या इत्याहुः 'सर्वदेवय्यं
वा एषा च्चौभ्रभणं जुहोति सर्वाभ्यो वा एतदेवताभ्यो
यज्ञं जालभते' ऽनुहुभो वा एतस्याः सत्यास्त्रीण्यष्टाक्षराणि पदान्येकं
सप्ताक्षरं यासप्ताक्षरं तस्य चत्वार्यक्षराण्येकस्मिन्पदं उपयन्ति' भीरण्ये- 15
कस्मिन्त्येव चत्वार्युपयन्ति सा जगती' येष भीणि सा षिष्टुम्यदष्टाक्षरं
तेन गायत्री' यदनुहुमेनानुहुसंवेरिवास्य छन्दोभिर्हुतं भवति' छन्दः-
प्रतिष्ठानो वै यज्ञं छन्दःसु वाव' स्यैतद्यज्ञं प्रतिष्ठापयामकः' स्वाहा-

1) So corrigirt; B *दाविर्विदं; H u. Bb *दाविर्विदं 2) Von hier an bis zum folgenden *कोचन* in B fehlend. 3) B पौष्णं 4) Die Mss. betonen सर्वदेवय्यं
5) So corrigirt; die Mss. betonen छन्दः प्रतिष्ठानो; es liegt aber doch jedenfalls ein Compositum vor: „auf die Metra gegründet, seine Grundlage in den M. habend.“
6) Die Mss. betonen प्रतिष्ठापयामकः, was offenbar ein Versehen ist.

कारेण संलु वा एषा पङ्क्तिः पाङ्क्तो यज्ञः पङ्क्तिप्रायणः पङ्क्त्युदयनः^१
 पङ्क्तिप्रायणमेवास्य यज्ञं पङ्क्त्युदयनमकरंथो वाग्वै छन्दासि वाच^२
 वा एतन्मध्यत आप्तावरुन्हे तस्मादियं वाङ् मध्यतो वदति मध्यतो
 ३हीयं वाक् प्रजापतिर्वै स्वां दुहितरमघ्यैदुषसं तस्य रेतः परापतंते
 ५ देवा अभिसमगच्छन्त तस्माद्दीक्षितो न ददाति न पचत्यथैनमभिसं-
 गच्छन्ते तदुदगृभ्ण स्तदौगृभ्णस्यौगृभ्णत्वं तेन यज्ञमतन्वन्त यज्ञे
 यदये व्यभवत्स चेधा व्यभवत्स वा ऋ३स्त्वेव तृतीयेनाश्रयत सामसु
 तृतीयेन यजुःषु तृतीयेन या वा अस्य प्रिया तनूरासीत्तया यजु-
 रश्रयतो वैर्ऋचा क्रियत उच्चैः साबोपांशु यजुषा यज्ञस्य ह्यत्र प्रिया
 १० तनूर्यद्यजुषोच्चैः कुर्याद्यज्ञस्य प्रियां तन्वमुद्धृतां कुर्यादब्रह्मवर्चसीं स्वा-
 नयंभायुकः ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 2, 2. — TS 6, 1, 2 (dikshâhutayah; s. oben); Kâth. 23, 2; Kap. S. 35, 8.

आहितामिवा एषं संचामिहोषं जुहोति न दर्शपूर्णमासौ यजते
 तस्या आहुतिभाजो देवतास्ता अनुध्यायिनीः करोति कर्षयत आ-
 त्मानं तेनेवास्य तद्धृतं भवति देवा असुरान्हवैभ्यो लोकेभ्यः प्रा-
 १५ णुदन्त^{१०} तेषामसवो मनु३ष्यान्नाविश स्तदिदं रिप्रं पुरुषे ऽन्तरंथो^{११}
 कृष्णमिव चक्षुचक्षस्तंवाग्नीयादंसूर्यमेवापहते यदा वै पुरुषे न किं-
 चनान्तर्भवति यदास्य कृष्णं चक्षुषोर्नश्यत्येष मेघो यदि कुर्यान्नक्तं
 कुर्यादंसु३यो वै राचिरंसूर्यमेवासूर्यं^{१२} क्रियते वाचं वा एतद्दीक्षयन्ती-

१) So corrigirt; die Mss. पङ्क्तिः प्रायणः 2) H u. Bb पङ्क्त्युदयः 3) H u. Bb पङ्क्तिः प्राय 4) Die Mss. पचत्य 5) Die Mss. चक्षुषु 6) Das Verbum in den Mss. ohne Accent. 7) Die Mss. betonen *इन्द्रवर्चसी 8) Die Mss. betonen वाक् 9) वा in den Mss. ohne Accent. Auch schreiben die Mss. एषा (1) 10) So corrigirt; die Mss. प्रणुदन्त 11) In den Mss. *रचो ohne Accent. 12) So H u. Bb; in B *इन्द्रवर्चो 13) H u. Bb *इन्द्रवर्चो; B *इन्द्रवर्चो 14) So die Mss.

ति ह स्वाहारुणं औपवेशिर्न उताञ्जानो ऽभ्यञ्जानो ऽथ दीक्षित-
 वादं वदति स वाव दीक्षित इति सायं प्रातर्वे मनुष्याणां देवहि-
 तमंशनमतिनीय सायमशनमतिनीय प्रातरशनं व्रतं व्रतयति
 मानुषस्य प्यावृत्त्या अदन्तीति वै गा आहुंरंस्तीति मनुष्यान्जु-
 हुधीति देवभ्यो ऽथवा एतमाहुः ॥ व्रतमुपेहि व्रत्य ॥ इति व्रतं 5
 ३द्योतस्य व्रतेन यज्ञः संततो व्रतेनैव यज्ञः संतनोत्यभ्यर्धो वा अ-
 क्सामे यज्ञादास्तां तयोरीं महिमाना आस्तां ता अपिनिधाय यज्ञ-
 मुपावर्तेतां तौ महिमाना अहोरात्रे अभवतां तयोर्वा एतदूषं
 यत्कृष्णाजिनस्य यङ्मुक्कं तदहो रूपं यत्कृष्णं तद्रात्रेस्तौ वा एतन्म-
 हिमाना अम्वारभते संपारणाय स मा पारयता इत्यहोरात्रे मिथुनं 10
 संभवतां तयोस्तेजो ऽपाक्रामसत्कृष्णं प्राविशसंज्ञा एतदम्वारभते
 छावापृथिवी मिथुनं संभवतां तयोर्वीर्यमपाक्रामसत्कृष्णं प्रा-
 विशसंज्ञा एतदम्वारभते यथा वा इदं नाव पारं तरिष्यन्नारोहत्येव
 वा एतदकसामे आरुक्षते एनमा यज्ञस्योदचः संपारयतो यतो वै
 लोमानि कृष्णाजिनस्य ततो यज्ञो यतो यज्ञस्ततो देवता यज्ञहिलोमं 15
 पर्यूर्णुवीतान्नर्हितो दीक्षितो यज्ञात्स्याद्यदन्तलोममन्नर्हितो यज्ञो
 देवताभ्यो वै विषूची प्रतिमुष्ये अनन्नर्हितो दीक्षितो यज्ञाद्भवत्य-
 नन्नर्हितो यज्ञो देवताभ्यो यद्येकं स्यादन्नं प्रतिभुजे सैनैव तदुभ-
 यमाप्नोति हविर्न दीक्षितो यदन्यत्र कृष्णाजिनादासीत यथा हविः
 स्तन्नेमेव स्याद्यथा हविषे स्तन्नाय प्रायश्चित्तिमिद्वत्येवमसौ प्रायश्चि- 20
 त्तिमिद्वेयुद्धंदासि च वा एवं देवताद्याभ्यारोहति तान्येनमीश्वरा-

1) Die Mss. betonen *मतिर्धीच 2) So H; desgl. Bb, ohne Accent; in B वाच
 3) So corrigirt; die Mss. *वी 4) Die Mss. चावृत्ते 5) So corrigirt; H u. Bb
 schreiben चव चाद्; B चवः चाद् 6) Die Mss. यवेच 7) So H u. Bb; in B इत

णि प्रतिनुदो' यदाह' नमस्ते अस्तु' मा मा हि' सीरिति' नमस्कारो'
 वा एषो ऽप्रतिनोदाय' देवता वै यज्ञस्य शर्म' यज्ञो यजमानस्य'
 यदाह' विष्णोः शर्मोसि' शर्म मे यद्येति' देवता वा एतद्यज्ञस्य शर्मो-
 कर्ष्यज्ञ' यजमानस्य' प्रोर्णुते' प्रावृत इव हि दीक्षितो' ऽथो एतदिव
 5 हि दीक्षितस्य रूप' यत्प्रावृत' तस्मात्प्रोर्णुते' वासः परिधत्ते' सर्वदेव-
 ३त्य' वै वासः' सर्वाभिर्वा एतद्देवताभिरात्मानं परिधयन्ति ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 2, 2. — TS 6, 1, 3 (kr̥ṣṇājīnena vastreṇa dikṣhā mekhalayā, tathā kr̥ṣṇa-
 vishāṇayā); Kāth. 23, 3; Kap. S. 35, 8 a. E.

यज्ञस्य वै सृष्टस्योल्बम' बलवत् तद्वासः क्षौममभवत्' तस्मात्क्षौ-
 मेण दीक्षयन्ति यज्ञस्य सयोनित्वाय' प्राचीनमाषा पत्नी दीक्षय-
 न्तीन्द्रस्य वै प्राचीनमाषे'न्द्रिय' स्त्रियाः प्रजा' यत्प्राचीनमाषा'
 10 पत्नी दीक्षयन्तीन्द्रियमस्यां दधाति' योनिर्वै दीक्षितस्य दीक्षितवि-
 मितं' जरायु' कृष्णाजिनमुल्बं दीक्षितवासो' नाभिर्मेखला' गर्भो दी-
 क्षितः' स्व' वा एतद्योनिं दीक्षित आशयेत्' तस्माद्दीक्षितेन दीक्षितवि-
 मितान्नानृतुभिः' क्रम्यमेधे ३द्येतस्य योनिर्जते ३द्येषो ऽधि प्रजायते
 गर्भो दीक्षितो' यदहं आविःकुर्वीत दत्तन्तो गर्भा जायेरन्यदनृतु
 15 संयेत तेजो ऽस्य परापातुक' स्यात्' तस्मान्नानृतु स्मेत' ३थ तेजसो
 ऽपरापातायांजातो' वै पुरुषः' स वै यज्ञेनैव जायते' स वै तर्ह्येव
 जायते यद्येदः सोमे क्रीते' प्रोर्णुता' इतो ऽये' प्रोर्णुते' ऽथो संये पुरु-
 षो जायते' स वै तर्ह्येव सर्वो जायते यद्येदो ऽप्यो ऽवभृषमभ्यवेति'

1) So corrigirt; die Mss. betonen नमस्कारो 2) So ist wohl zu lesen; die
 Mss. schwanken; H प्रावृत; desgl. B, ohne Accent; Bb प्रावृते 3) Die Mss. प्राची-
 नमाते 4) In der Mss. चत् ohne Accent. 5) H u. Bb जरायुः 6) So corrigirt;
 die Mss. मितं वा 7) Die Mss. वाजातो 8) B क्रीयते 9) Die Mss. वै

तर्हि सं तस्मात्सर्वो निर्मुच्यते चिवृता वै स्तोमेन प्रजापतिः प्रजा असृ-
 जतं यच्चिवृत्नेखला भवति प्रजननाय चिवृत्तै वज्र उदरं वृषः पाप्मा
 क्षुद्रं भानृष्यः पुरुषस्य यन्नेखला पर्यस्यते वज्रमेव सपत्नाय भानृ-
 ष्याय प्रहरति यं द्विषासं तर्हि मनसा ध्यायेद् वज्रमेवासौ प्रहरति
 स्तृणुत एवाङ्गिरसो वै स्वयन्तो यच मेखलाः संन्यास्यस्ततः ५
 शूरो ज्ञायत तस्माज्जरमयूग्वी ओषधया ऊर्जं वा एतन्मध्यत
 आत्मनो धत्ते प्रजानां च योक्त्रेण पत्नी सैनस्यते मेखलया दीक्षितो
 ऽथो मिथुनत्वायोर्ध्वं वै पुरुषस्य नाभिर्मध्यमवाचीनममेध्यं यन्ने-
 खला पर्यस्यते मेध्यस्य चामेध्यस्य च विधृत्यै देवताभ्यो वा एष
 मेधायात्मानमालभते यो दीक्षते वधीत इव वा एतदात्मानं य- 10
 न्नेखला पर्यस्यते तस्माद्वा एतस्यान्मन्त्राद्यमोर्त इव ऽक्षेष्टं वज्र-
 स्तस्मादु वज्रस्यान्मन्त्राद्यं यथा वा इह गरगीरेव वा ए३षो
 ऽमुष्मिंस्त्रोके यो दीक्षितस्यान्मन्त्रं यज्ञेन उत्वेवास्य तता उन्मुक्तिर्ह-
 विर्वै दीक्षितो यदस्य जुहुयात्तमेव जुहुयात्प्रमायुकः स्यात्सर्वाभ्यो
 वा एष देवताभ्या आप्यायते यो दीक्षते यदस्य जुहुयाद्यज्ञमस्य वि- 15
 दुष्यादुपधीतो ऽस्य यज्ञः स्यात्सं वा एतदांगते काले सर्वं सं-
 स्मीतं १० यज्ञं देवताभ्यो दुहेक्षेधा वा एतस्य पाप्मानं विभजन्ते
 यो दीक्षते ३यो ऽस्यान्मन्त्रं सं तृतीयं यो ऽस्याष्टीलं कीर्तयति ११
 सं तृतीयं वा एनं पिपीलिका दशति तास्तृतीयं तस्माद्वा एतस्या-

1) In den Mss. **वृह** ohne Accent; cf. TS 6, 1, 3, 5. 2) B **मेधावि** 3) So die Mss.; cf. 1, 9, 5; 3, 3, 4; 3, 9, 6. 4) So corrigirt; B **सन्वासास्ततः**; H u. Bb **सन्वासास्ततः** 5) So corrigirt; die Mss. **यन्ने** **सं वज्रमेव** 6) In den Mss. das letztere Wort ohne Accent. 7) So corrigirt; die Mss. **दीक्षिते** 8) So corrigirt; die Mss. betonen **मन्त्राद्यं** 9) Die Mss. betonen **मन्त्राद्यं** 10) So B (ohne Accent); H u. Bb **संस्मीतं** 11) In den Mss. das Verb ohne Accent.

नमन्नाद्यं^१ तस्मादस्याह्वीलं न कीर्तयितॄष्यं^२ तस्माद्दीक्षितवासो^३
 उभर्तव्यमेष हि ताः पिपीलिका या एनं दंशन्ति ॥ ७ ॥

Vgl. TS 6, 1, 3 (s. am Schluss des vor. Cap.); Kāṇh. 23, 2—4; Kap. S. 36, 1.

दक्षिणा वै देवेष्यासीद्यज्ञोऽसुरेषु^४ तौ दक्षिणा^५ यज्ञोऽभ्यूका-
 मयत^६ तामभिपर्यावर्तत^७ तौ^८ संभवत्सं इन्द्रोऽवेद्यो वा अस्मा-
 5 द्योनेः संभविष्यति स इदं भविष्यतीति तामिन्द्रः^९ प्राविशत्तता इन्द्रः
 संभवत्तता इन्द्रोऽजायत^{१०} स जायमानोऽवेद्यो वा अस्माद्योनेरन्यो
 मत्संभविष्यति मादृक्संभविष्यतीति^{११} तया सहोपवेष्टयन्नजायत^{१२} य-
 न्यवेष्टयत्तस्मान्निवेष्टिता^{१३} यन्निवेष्ट्यमाना^{१४} ग्यावाभवत्तस्मात्कृ-
 ष्णोन्द्रं च वा एष प्रैप्सति दक्षिणां चैन्द्रस्य^{१५} च खलु वा एतद्योनि-
 10 मालम्ब्य दक्षिणायाश्चात्मानमेषो संयोनिमेव यज्ञमालभते^{१६} कृषिं
 सुसस्यामुत्कृषा इति^{१७} विषाणया भूम्यामुपहन्ति^{१८} कृषिमेवास्य सस्येन
 समर्धयति^{१९} यजुषा कराडूयते^{२०} यजुषा^{२१} हि मनुष्याः कराडूयन्ते ष्वावृत्त्यै^{२२}
 यजुषा कराडूयते^{२३} तस्मात्प्रजा अपामंभविष्णावः^{२४} पामंभविष्णावः प्रजाः
 स्युर्यदयजुषा कराडूयते^{२५} सुपिप्पला ओषधीस्कृधी^{२६} ति^{२७} शिरः कराडूयता^{२८}
 15 ओषधीरेव फलं याहयति^{२९} तस्मादोषधयः शीर्षेऽफलं गृह्णन्ति^{३०} वाग्वा
 सृष्टां चतुर्थी व्यभवत्ततो या अत्यरिष्यत सा वनस्पतीन्प्राविशत्सैषा
 याक्षे या दुन्दुभी^{३१} या तूणवे या वीणायां दण्डं प्रयच्छति तामेवासौ
 वाचं प्रयच्छत्येषो वज्रमेवासौ प्रयच्छति गोपीणांयांस्यदध्ने^{३२} प्रयच्छत्ये-

1) Die Mss. betonen *मन्नाद्यं 2) So H; Bb कीर्तयित्वाह्वी; vgl. aber auch oben zu Anfang dieses Cap. 3) So corrigirt; H u. Bb तामिन्द्रः; B तामिन्द्रः 4) Die Mss. खर्षिपवेष्टय 5) So corrigirt; B चक्षवे; H u. Bb च क्षवे 6) H u. Bb उडिता 7) H u. Bb चां नि 8) Die Mss. *माणाः 9) So corrigirt; die Mss. पद्वि 10) So corrigirt; die Mss. यजुषा; vgl. für den Sinn auch Māitr. S. 3, 6, 9 यजुषा इत्या च-
 वनेति यजुषा हि मनुष्या चवनेति यजुषा वावृत्त्यै 11) H u. Bb दुन्दुभी 12) So corrigirt; H u. Bb दुन्दुभी; B दुन्दु

तावती ३हीयं वाग्वदत्येषो' एतावती हि वाचा वीर्यं क्रियते' य-
 द्बर्षीयां० सं प्रयच्छेत्स्वा० वाचं मैत्रावरुणो विभजेत्० अःसुत्यायां
 मैत्रावरुणाय प्रयच्छति' ता० अो भूते मैत्रावरुणं ऋत्विग्भ्यो वि-
 भजति ॥ होतयैज पोतयैज नेष्टयैज॥ इति सा सह वषट्कारेणाहवनीयं
 गच्छति' तां पुरो ऽध्वर्युर्विभजति ॥ होतयैज पोतयैज नेष्टयैज ॥ इत्य- 5
 ध्वर्युः पुरो वाचं विभजति' मैत्रावरुणः पश्चात् ॥ स्वाहा' यज्ञं म-
 नसा ॥ इति मनसा' यज्ञमभिगच्छन्ति' तत एव यज्ञमालब्ध' स्वाहा
 दिवः स्वाहा पृथिव्या इति' द्यावापृथिवी वा अन्वन्तरिक्षं यज्ञं
 उपश्चितस्तेत' एवं यज्ञमालब्ध' स्वाहोरोरन्तरिक्षादित्यन्तरिक्षं वै
 यज्ञो' यदि वातो यदि वा पशवस्तेत एव यज्ञमालब्ध' स्वाहा वाता- 10
 त्परिगृह्णामि स्वाहेत्येयं वाव यः पवत एष यज्ञस्तमेवालब्ध' वाचं
 यच्छति' यज्ञं वा एतद्यच्छति' यज्ञाचं विसृजेद्यज्ञं विसृजेत्तदाहुः'
 पुनर्दीक्षयित्वा वाग्यन्तर्ध्येति' यत्पुनर्दीक्षयेदाहुतीरतिरेचयेद्' वैष्णवी-
 मनूय वाग्यन्त३ध्या' विष्णुर्वै यज्ञो' यज्ञमेवालब्ध्यां पावैष्णवीमनूय
 वाग्यन्त३ध्यां भिर्वै सर्वा देवता' विष्णुर्यज्ञो' देवताश्चैव यज्ञं चालब्ध' 15
 सारस्वतीमनूय वाग्यन्त३ध्या' वाग्वै सरस्वती' वाचा यज्ञः संततो'
 वाचैव यज्ञं संतनोति बार्हस्पत्यामनूय वाग्यन्त३ध्या' ब्रह्म वै
 बृहस्पतिर्ब्रह्मणा यज्ञः संहितो' ब्रह्मणैव यज्ञं संदधाति ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 2, 2. — TS 6, 1, 3 (s. oben) u. 4 (dapdam ādāya mushṭikarapavāgyamāu |
 kṛtvāśau dikṣhito bhūtvā niyamān anutishthati); Kāth. 23, 4 u. 5; Kap. S. 36, 1 u. 2.

1) H u. Bb वाचादत्येषो 2) In den Mss. ohne Accent. 3) Die Interpunktion,
 die der Hiatu fordert, ist von mir ergänzt; dem entsprechend auch zu Anfang
 dieses Satzes. 4) इति मन्सा fehlt in H u. B. 5) So B (ohne Accent); in
 H u. Bb यज्ञमभिगच्छति 6) Die Mss. schwanken; H u. Bb *दाहुतीरतिरेचयेद्; B
 *दाहुतिरिति रेचयेद्; Kap. S. 86, 1 *दाहुतीरिति रेचयेद्; auch in Bb, wie es
 scheint aus *दाहुतीरिति corrigirt; Kāth. 23, 5 यत्पुनर्दीक्षयेदाहुतीरतिरेचयेद्

दीक्षितोऽयमस्मां आमुषायणः ॥ इत्युच्यते वा आह 'प्रियो'
 वै देवानां दीक्षितो 'देवेभ्य एवैनं प्राह' चिराह' चिषत्या हि देवा'
 अथो वयो वा इमे लोका' एभ्य एवैनं लोकेभ्या आवेदयति' तस्मा-
 दीक्षितं दूराञ्जृणन्त्येभ्यो ह्येनं लोकेभ्या आवेदयति' नक्षत्रं दृष्ट्वा
 5 वाच० विसृजते' वौ वा ऋतू' अहश्च रात्रिश्चान्यमेव ऋतु० संप्राप्य
 वाच० विसृजते' व्रतं चरते'ति वाच० विसृजते' व्रत० ३ ह्येतस्य' व्रतेन
 यज्ञः संततो' व्रतेनैव यज्ञः संतनोति' दैवीं धियं मनामहा' इति
 यजुषा हस्ता अवनेनिके' यजुषा हि मनुष्या अवनेनिकते व्यावृत्त्यै
 ब्रह्मणः सदेवतायां चो आपो मे दीक्षां नेप्रमुष्णानित्यं च० वै मनु-
 10 ष्येभ्या' उदबीभत्सत' तद्देवा मनुष्येवदिधीर्ष० संदापो' ऽब्रुवन्वयं
 व' एता० शुन्धामां चोपावर्तस्वेति' ततो ऽन्नं मनुष्यानुपावर्तन्त' त
 इदमन्नं मनुष्येषु धृतं' तस्मान्नास्येण आहा३र्या' आहते हस्ता अवने-
 निजीतां चाद्यस्यावरुद्धा' अथो अन्नाय वा एतदात्मानं पावयते'
 ये देवा मनुजाता' मनोयुजा' इति व्रत० व्रतयत्येति' वै देवा मनुजाता'
 15 मनोयुजो यदिमे प्राणा' एषा वा अस्मिन्नेतर्हि देवता' तां प्रीणाति'
 तस्या० हुत० व्रतयति' यदेतो ऽन्यथा व्रतयेत्प्राणैरेन० अर्थयेत्प्रमायुक्तः
 स्यात्सममे व्रतपां असी'ति वदेत्स्वप्स्यन्त्सुप्ता' वा प्रबुध्य' यदि वा०
 दीक्षितवाद्०११ वदेदमि' वै देवाना० व्रतपतिस्तेसादेवाधि व्रतमाल-
 भते' नोक्तानः शयोत'१२ यदुक्तानः शयीतेमे लोका ययेयुर्नोपेरेधि य-

1) So corrigirt; die Mss. प्रियो 2) So corrigirt; die Mss. ऋतू 3) Die ३ fehlt in den Mss. 4) So H u. Bb, nur dass चक्ष० ohne Accent ist; B नेप्रमुदवा-
 तिलक्ष० 5) Die Mss. मनुष्येभ्या 6) Die Mss. मनुष्येवदिधीर्षी 7) So die Mss.
 8) So die Mss. S. 1, 2, 3. Auch Kāth. 23, 5 देवा मनुजाताः 9) Die Mss. ०००००
 बु०; cf. Einleitung stum. ersten Buch, p. XLIII. 10) H, Bb वौ 11) In den Mss.
 ohne Accent. 12) Die Mss. betonen शयीत

राह् पय्यीचर्तेत' यत्पय्यीचर्तेत यज्ञात्पय्यीचर्तेत' नान्यचदीक्षितं दीक्षित-
विमितामसूयोऽभिनिघोचेबाभ्युदियाहीक्षितव्रतमेव' तद्यज्ञो वै देवा-
नां न सम्भवसं भृत्या' सम्भावयय्यमृति' वनुते यज्ञस्य संभूयै' रास्वेय-
त्सोमे'ति यज्ञ्यादेतावदस्य स्यान्न भूयो' यदाहो भूयो भरेत्यपरिमितस्या-
वरुह्य देवः सविता वसोर्वसुदावै'ति सवितृप्रसूत एवैताभिर्देवताभिरूप 5
प्रतिगृह्णात्पात्मनोऽहि'सायै' वायुर्गोपास्वहाधिपति' पूषा प्रतियही-
ते'ति वायुमेवासां गोभारमकस्वहारमधिपति' पूषणं प्रतियहीता-
रमोपो वै यज्ञो' यदपो दीक्षितो' उवगाहेत यज्ञमवकृषीयाद्यदाह'
देवीरापो अपां नपादि'ति यदेवासा' यज्ञियं मेध्यं तच्चाक्रामति'
यदपो दीक्षितो उवगाहेत विहृदिनीः' स्युस्तंसाच्चावगाहेत' यद्यव- 10
गाहेत लोष्ट' विमृण'स्वरेसमेव' सेतुमनुसंतरति'न वै दीक्षितं तरन्तं
देवता अनुतरन्त्यरणिभ्या' सह तरति' सहैव देवताभिस्तरति'न वै
दीक्षितं तरन्त' यज्ञोऽनुतरति' रषाङ्गेन सह तरति' सहैव यज्ञेन
तरति' ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 2, 3. — TS 6, 1, 4 (s. a. E. des vor. Cap.); Kāth. 23, 5 u. 6.

अमुं वा आदित्यं सर्वा वाचो गच्छन्ति' ता उद्यति' सर्वाः सृ- 15
ज्यन्ते' यदाह' याः पशूनामृषभे वाचा इति' सृज्यमाना' वा एतच्चाचं
पुनरालभते' वायवे तै'ति नष्टमनुदिशति' वरुणाय तै'त्यप्सु मया'

1) Die Mas. वायुदिवाह 2) So H u. Bb; in B भूया 3) So H u. Bb; auch Kāth. 23, 6 मृति; B मृति; vgl. unten 3, 6, 10. 4) So corrigirt; die Mas. दीक्षितो; s. d. Folgende. 5) So corrigirt; cf. Kāth. 23, 6 विहृदिनीरापस्वः; B विहृदिनी desgl. B, ohne Accent; H विहृदिनी 6) So corrigirt; B प्रावगाहेत; H u. Bb प्रावगाहेह 7) H u. Bb जोष्टः 8) So corrigirt; in H u. Bb विमृते; B wohl विमृते; aber Kāth. 23, 6 जोष्ट विमृचन्नासीत 9) H u. Bb चरति 10) So corrigirt; die Mas. उद्यति

रुद्राय त्वेति महादेवाहतां निर्जृम्भ्य त्वेयवसन्नामिन्द्राय त्वेति वृष्ण-
 हता^१ या वा स^२ शीर्येत^३ मरुद्भस्त्वेति^४ ह्रादुनिहतामेते^५ वै
 देवा भृत्या स्तन्त्रभागास्तानेव^६ प्रीणाति^७ देवेभ्यो वा अन्या द-
 क्षिणा दीयन्ते^८ मनुष्येभ्यो ऽन्या^९ एता वै देवेभ्यः प्रत्यक्षं दक्षिणा
 ५ दीयन्त^{१०} एताभिर्वै भूयो^{११} ऽवरुन्धे^{१२} यदु चेतराभिर्देवाश्च वा असुराश्चा-
 स्पर्थनैतावान्वै तर्हि यज्ञ आसीदमिहोच^{१३} दर्शपौर्णमासौ चातुर्मा-
 स्यानि^{१४} ते देवा यज्ञमपश्य^{१५} स्तेनादीक्षन्त^{१६} तेषां यदमिहोचमासी-
 त्त्तद्वत्तमुपाय^{१७} स्तस्माद्विव्रतेन^{१८} भवित३यं^{१९} द्विर्दृमिहोच^{२०} हूयते^{२१} यदमी-
 षोमीयं पूर्णमासे हविरासीत्तममीषोमीयं^{२२} पूर्वद्युः पशुमालभन्त^{२३}
 १० यदैन्द्रायममावास्यायां तमायेय^{२४} श्वो भूते पशुमालभन्त^{२५} वैश्वदेवं
 प्रातःसवनमकुर्वत^{२६} वरुणप्रघासान्माध्यंदिनं^{२७} सवनं^{२८} साकमेधा-
 न्पितृयज्ञं^{२९} श्रृचकास्तत्तृतीयसवनं^{३०} तस्मात्तृतीयसवनं विश्वं रूपं श-
 स्यते^{३१} विश्वं^{३२} होतदूर्पं^{३३} तमेषां यज्ञमसुरा णान्ववाय^{३४} स्तेन वा एना-
 नपानुदन्त^{३५} ततो देवा अभवन्परासुरास्तैश्च^{३६} व^{३७} वेद भवत्यात्मना^{३८}
 १५ परास्य भ्रातृष्यो भवति^{३९} ते^{४०} ऽध्वतो^{४१} ऽयमभूदित्यपाक्राम^{४२} स्तद्ध्वरस्या-
 ध्वरत्वं^{४३} तस्मादेकव्रतेन भवितव्यं^{४४} सकृद्दृमिहोच^{४५} हूयते ॥ १० ॥

Vgl. 1, 2, 3. — Kāth. 23, 7; Kap. 8. 36, 4.

॥ इति तृतीयकाण्डः^१ आयावैष्णवं^२ माम वष्टः^३ प्रपाठकः ॥

1) So H u. Bb; in B वृष्णहता^१; Kāth. 23, 6; 37, 13 u. 14 zeigt die Form वृष्ण

2) H u. Bb प्रीर्येत^२ 3) Die Mss. त्वेति^३ 4) So corrigirt; B ह्रादुनिहिताम^४;

H u. Bb. ह्रादुनिहिताम^५ . 5) So corrigirt; die Mss. तानेव^६ 6) Die Mss. भूयो^७

7) So corrigirt; die Mss. तेषां हीचन्त^८ 8) In den Mss. ist चासीत् ohne Accent.

9) Die ३ fehlt in den Mss. 10) So meine Vermuthung; die Mss. schreiben, wie es

scheint तेषुतो^{११} 11) Die Mss. भवितव्यं^{१२} vgl. oben Z. 8. 12) Die Mss. वरुन्धे^{१३}

13) Die Mss. मिहोच^{१४} 14) Die Mss. वष्टः^{१५}

अकृत् वा इदमासीद्विशो वा इमानप्रजानस्तेदेवा अश्न्यो
 ऽन्यस्मिन्नैहस्तेनाविन्दस्ते देवा अदितिमब्रुवस्त्वया मुखेनेमा
 दिशः प्रजानामेति साब्रवीद्भागो मे ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रु-
 वन्सो ऽब्रवीन्मेदेवत्यमेव प्रायणीयमसन्मेदेवत्यमुदयनीयं मा-
 मेवानुप्रायाथ मामनूदयाथेति स एष आदित्यश्चस्तेदिति वा 5
 एतदनुप्रयन्येदितिमनूद्यन्ति ततो वा इमा दिशः प्राजानन्पथ्या
 यजतीमामेव तेन दिशः प्राजानन्यदपिमिमां तेन यस्तोममिमां
 तेन यत्सवितारमिमां तेन यददितिमियं वा अदितिर्ह्यवा वा
 अस्या दिग्धोमेव तेन दिशं प्राजानस्तेतो वा अकल्पताकृप्सस्य वै
 कृष्यै प्रायणीयस्तेह एव विद्वान्प्रायणीयेन चरति कल्पते कल्पन्ते 10
 हासा चतवस्तेतो वा इमा दिशो ऽन्वपश्यन्त्यपथ्या यजतीमामेव
 तेन दिशमन्वपश्यन्त्यदपीषोमौ चक्षुषी वा अपीषोमा अनु ताभ्या
 समपश्यन्त्यत्सवितारं सवितृप्रसूता एवेमा दिशो ऽन्वपश्यन्त्येददिति-
 मियं वा अदितिरेस्या वै प्रतिष्ठाय देवा यज्ञमतन्वत यत्पथ्या
 यजति वाग्वै पथ्या वाचमेवावरुन्हे यदपि देवतास्तेन यस्तोम 15
 यज्ञं तेन यत्सवितारं प्रसून्यै यददितिमादित्या वा इमाः प्रजास्ता
 एवावरुन्हे ता आद्या अकृत यज्ञं यज्ञस्यान्तर्यन्ति तच्छिद्रं तेन
 यज्ञः स्रवति तेन यजमानो ऽस्ये समवद्यत्ययिर्वै समिष्टिरयिः
 प्रतिष्ठितिः समिष्ट्या एव प्रतिष्ठित्या अपि प्रथमं यजत्यपिमुत्तमं
 समानी वा एषा देवता पाङ्क्त्याय पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्त- 20

1) So corrigirt; die Mss. betonen *प्रायाथ; es ist Conjunctiv des Präsens-
 Stammes चय 2) So corrigirt; die Mss. schreiben मामनूदयाथेति; vgl. das

Vorhergehende. 3) In den Mss. तेष ohne Accent. 4) कृष्यै in den Mss. ohne
 Accent; B वै अ कृष्यै 5) Bb यज्ञस्तांतेति; B यज्ञस्तांतेति 6) Die Mss. तच्छिद्रं

मालव्यं स्वस्ति० यजति यज्ञस्य स्वस्ते० पंथ्या० यजति वाग्वै पंथ्या०
 वाचमेवानुप्रयन्ति० तामुत्तमामुदयनीये यजति वाग्वै पंथ्या० वा-
 चमेवानुष्ठानि० मरुत्वतीः पंथ्याया ऋचो भवन्ति देवविशा वै
 मरुतो देवविशामेवाचीकूपतां० शान्तां कूर्मां मनुष्यविशां अनुक्-
 5 स्पन्ते स्तेनभविष्णुर्हविर्भवति ॥ १ ॥

Vgl. TS 6, 1, 5 (prāyaṇīyā); Kāth. 23, 8 u. 9; Kap. 8. 86, 5—6.

जुषायेनान्य आज्यभागा इज्यन्ते० ऽथाच ऋचोभयतो यजति द्रविणे
 ऽशिधिरवाय सप्तदश सामिधेनीः काश्याः पंथ ऋतवो वादश
 मासा एव स० वात्सरः स० वात्सरादेवाधि यज्ञमसं प्रतनुते तदाहुः
 पंथदश सामिधेनीः काश्या न सप्तदश स० वात्सरीयस्यैवायनस्व
 10 सप्तदश कार्याः स० वात्सरस्या ऋद्धा इति तत्र सूर्यो सप्तदशैव
 कार्याः प्रयाजवत्स्याग्रायणीयमननुयाजमनुयाजवत्स्यादुदयनीयम-
 प्रयाजमुभयतो वा एतत्प्रयाजानुयाजा यज्ञमभिसंधीयते समानो ऽक्षेच
 यज्ञो निष्कार्यं च मैक्ष्णं च निदधाति तेन यज्ञः संतत आत्मा वै
 प्रयाजाः प्रयाजानुयाजा देवक्षेच यज्ञो देवक्षेपमाक्रममायः प्रजा-
 15 मन्तरियाद्येदनुयाजानन्तरियाग्रायजवत्स्याग्रायणीयमनुयाजवदनु-
 याजवत्स्यादुदयनीयं प्रयाजवत्संयसि प्रायणीयः स्वाप्ययस्युदयनीयो
 ऽपा वा एतज्जुक्रियमेषामेव जुक्रियमवरुन्धे पञ्चवो वै जुक्रि-
 यन्तुनेवावरुन्धे ऽथो प्रायणे च वावासा एतदुदयने च पन्मूदयावा-
 दित्वः प्रायणीयः स्वादादित्य उदयनीय इय वा अदितिरस्वा वा

1) Die Mss. नैवाज्यंति

2) B चो

3) In den Mss. ता० ohne Accent

4) So H. u. Bb., nur ohne Accent; B मापुषविद्या; cf. TS 6, 1, 5, 8; Kāth. 23, 8 देववि-
 शामेव यजयति तां कर्मावावा यपुषविद्यापुषयते 5) So die Mss. 6) Die 3 fehlt
 in den Mss. 7) So corrigirt; die Mss. प्रयामन्तरीयाद्येदनुयाजावन्तरियाद्य

एतच्छ्रमुत्तेन प्रतिनिधयस्थानुपरिहाद्यै वै यज्ञस्यार्थे' ऽये समृद्धं
 क्रियते क्रियमाणं क्रियमाणं ह वा अस्य समृध्यते' स'स्थाप्य प्रा-
 यणीयं यज्ञस्य समृद्धे'याः प्रायणीये ऽनुवाङ्मयास्तां उदयनीये
 याज्याः स्युर्वा उदयनीये ऽनुवाङ्मयास्तां प्रायणीये याज्याः स्युः'
 पचः प्रतिप्रज्ञात्या 'अथो अनुसंतत्ये' यदतो ऽन्यथा कुर्युश्चद- 5
 क्युः ॥ २ ॥

Vgl. TS 6, 1, 5 (prāyaṇīyā); Kāth. 23, 9; Kap. 8. 36, 6.

इयं वै कद्रुर्वीक्सुपर्णी' छन्दासि सौपर्णानि गायत्री चिदुज्ज-
 गती' सा वै कद्रुः सुपर्णीमात्मानमयजत्सोमवीत्सोममाहर' तेना-
 त्मानं निष्क्रीणीष्वेति' सा छन्दासि प्रैषदमुतः सौममाहरत' तेन
 मा निष्क्रीणीतेति' ततो जगत्युदपतत्सां' यन्मुनिष्ठागच्छहीक्षया च' 10
 तस्मात्पशवा इति जगतीमाहुस्तेसाद्यदा यन्मून्विन्दते ऽथ दीक्षते'
 ततस्त्रिष्टुदपतत्सां दक्षिणया चागच्छत्तपसा च' तस्माच्चिदुभो लोके
 दक्षिणा दीयन्ते' तस्मादु मध्यदिने तपस्तपनीयमिति' ततो गायत्र्युद-
 पतत्सां सौममाहरत्समाह्वयमाणं सामिगन्धर्वो विष्वावसुरांमुष्णात्सं-
 तिस्रो रात्रीरुपहतो' ऽवसत्ससात्तिस्रो रात्रीः क्रीतो वसति' ते ऽनु- 15
 वम्पुनर्याचामहा इति' ते देवा अब्रुवन्स्त्रीकामा वै गन्धर्वो वाच-
 नेव संभृत्य' यथा योर्विद्वन्पक्षेयतमेव तया निष्क्रीणामेति' तं वै
 निष्क्रीणं स्तेसादाहुर्वीग्वै सोमक्रयणी' वाचं वा एतन्नवा नि-

1) H betont चवचाधि 2) Die Mes. चनुवतसि; cf. 2, 2, 8. 3) वा in den Mes. ohne Accent. 4) So meine Vermuthung; in H तपस्तपनीयमिति; desgl. B, ohne Accent; in Bb तपस्तपनीयमिति; vgl. Kāth. 23, 10 तस्मादाहुर्वीग्वै यद्विद्वन्पक्षेयतमेव तया निष्क्रीणामेति 5) So corrigirt; die Mes. चाविगन्धर्वो; vgl. 3, 7, 8. 6) रात्री in den Mes. ohne Accent. 7) B वृत्ती 8) Dies Wort in den Mes. ohne Accent. 9) So corrigirt; H a. Bb हतन्नवा; B हतन्वा

ष्कीणातीति' ते ऽब्रुवन् नृतीयामहा' इति' तामन्वातीं यन्त' तदनु-
 तस्य' जन्म' तद्य एव विज्ञानसत्यानृता वाच' वदति न हेनं
 दुष्णाति' ते ऽब्रुवन्' विह्वयामहा इति' तां व्यह्वयन्त' गाथां देवा
 अगायन्' ब्रह्म गन्धर्वा अवदन्सां देवानुपावर्तत' तस्माद्विवाहे गाथां
 ५ गीयते' तस्मान्नायन्तिस्त्रयाः' प्रियस्तंछ एव विज्ञान्गाथां' गायन्हस्तं
 गृह्णाति' स' हि जीर्यतः' सर्वमायुर्गति' नार्ति नीतस्तंदाहुरी वै
 सा पुनरगच्छन्वै' किं चन सोमक्रयणोति ॥ ३ ॥

Vgl. TS 6, 1, 6 (arunayā krayah); Kāph. 23, 10, Kap. S. 37, 1.

या द्विरूपा सा वार्षज्ञी यज्ञया क्रीणीयाज्यायुकमस्य राष्ट्रं स्यादथ
 यस्य तादृश्यनुस्तरणी भवति ताजगेषामपरः प्रमीयते' या रोहिणी
 10 कृष्णाक्षी कृष्णवाला कृष्णशफा सा पितृदेवज्ञ्या यज्ञया क्रीणीयात्ममा-
 युको यजमानः स्यादथ यस्य तादृश्यनुस्तरणी भवत्यनुमदेषामपरः 10 प्रमी-
 यते' यारूणा' बभ्रुलोक्षी' श्वेतोपकाश शुच्यदक्षी' तत्सोमक्रयणा' रूपं
 स्वेनैव रूपेण क्रीयते' काणा स्यादस्वा श्रोणा सप्तशफा' तथा' सर्वया'
 क्रीयता' एकहायन्याक्रम्या' वाग्वै सोमक्रयणी' तस्मात्प्रजाः स' वास्तरे

1) So meine Correctur; H u. Bb. • ब्रुवतीयामहा; B • ब्रुवतीयामहा; vgl. das Folgende. 2) So meine Vermuthung; H u. Bb. तामन्वातीयेत; B तामन्वातिधित
 3) Das त् fehlt in H u. Bb. 4) So corrigirt; die Mss. वाचा 5) Die Mss. वाचन्
 विधाः 6) In den Mss. गाथां ohne Accent. 7) B स जीर्यतः 8) Die Mss.
 नार्ति; s. 1, 4, 7. 9) Die Mss. वै 10) So meine Correctur; die Mss. भवत्यनुमदे
 11) H u. Bb. वाचवदा 12) So corrigirt; H u. Bb. बभ्रुलोक्षी; B बभ्रुलोक्षी 13) In
 diesem Compositum steckt wohl das Participle des bisher nur aus dem Dhātup. be-
 kannten मुञ्च मुञ्चति; vgl. die Einleitung. 14) So corrigirt; H u. Bb. तत्सोमक्रयः; B
 तत्सोमक्र 15) So corrigirt; die Mss. क्रीयते 16) Dies Wort in den Mss. ohne
 Accent. 17) So H u. Bb.; in B vielleicht तथा; vgl. aber das Folgende. 18) H u. Bb.
 सर्वाया 19) So corrigirt; die Mss. विद्यता 20) So corrigirt; die Mss. एकहायवा;
 B vielleicht एकहायवा

वाचं वदन्त्येषु क्रम्यां औषधयो वै सोमा आपा औषधीनां रस-
 स्तथा स रसः क्रियते क्रये वा अहं सोमस्य तृतीयं संवनम-
 वरुन्धे वेदेति ह स्माहारुणं औषधेशिः पशवो वै तृतीयं संवनं
 पशूनां चर्म यच्चर्मणि निवपति तेनैव तृतीयं संवनमवरुन्धे रो-
 हिते निवपति तस्मात्पशूनां रोहितरूपमोनुद्धे निवपत्यनुद्धे 5
 सर्वाणि वयांसि पशूनां सर्वाण्येव वयांसि पशूनामाप्नावरुन्धे
 ऽथो बह्वेव यज्ञस्यावरुन्धे सोमं विचिन्वन्ति पापवसीयस्य ध्या-
 वृत्या अथो देवेभ्य एवैनं जुन्वन्ति नाध्वर्युः सोमं विचिनुयात्
 यजमानो न यजमामस्य पुरुषा नोपद्रष्टारो विचीयमानस्य स्युर्य-
 दुपद्रष्टारो विचीयमानस्य स्युः क्षुधं प्रजा नीयुरवर्तिर्यजमानं गृह्णी- 10
 यात्क्षौध्रको ऽध्वर्युः स्यात् ॥ जुन्धं सोममापन्न निरस्य ॥ इति ब्रूयाद्
 यसितं¹⁰ वा एतत्सोमस्य यदापन्नं¹¹ यसितमेते सोमस्य निष्पिद-
 न्ति¹² ये सोमं विचिन्वन्ति¹³ तस्मात्सोमविक्रियणो बहु क्राणन्तो
 बहु विन्दमानाः¹⁴ क्षौध्रका यसितं¹⁵ ह्येते¹⁶ सोमस्य निष्पिदन्त्यासा-
 ऽको¹⁷ ऽसीत्यभित्सार एवास्येषं शुक्रस्ते यहा इति शुक्रमेवास्य गृह्णा- 15
 त्यभि त्यं¹⁸ देवं सवितारमिति सवितृप्रसूत¹⁹ एवं गृह्णात्येति छन्दसा
 गृह्णाति सर्वाणि वै छन्दास्यति छन्दाः सर्वैरेवैनं छन्दोभिर्गृह्णाति

1) Die Mss. betonen कृत्वा 2) So die Mss. 3) So corrigirt; die Mss. schwanken; B कृत्वा; Bb कृत्वा; H कृत्वा 4) B सोमसा 5) B षष्ठायां 6) B चहिते 7) So meine Vermuthung; die Mss. betonen रोहितरूपमं; cf. Kāth. 24, 9 रोहितरूपं पशवो भूषिडाः 8) So corrigirt; die Mss. पुष्यं 9) So corrigirt; in den Mss. जुन्ध ohne Accent. 10) B यहीत 11) B यदापन्नं 12) Die Mss. निः पिदन्ति 13) Das Verb in den Mss. ohne Accent. 14) So corrigirt; die Mss. विन्दमानोः 15) Die ३ fehlt in den Mss. 16) Das Verb in den Mss. ohne Accent; auch schreiben die Mss. निः पिद 17) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 18) So corrigirt; die Mss. सवितृप्रसूत

वर्षं वा एषा छन्दसा० वषमे० समानानां गमयति० पञ्चभिर्गृह्णा-
 ति० पाङ्क्तो यज्ञो० यावानेव यज्ञस्तमालयैकैकामुत्सर्जं० मिमीते० ऽया-
 तयाम्न्यायातयाम्न्यैव० मिमीत० एतावती वा आसामेकैकस्या वी-
 र्यमाप्यते० तस्मादिमाः कामं प्रसारयति० कामं प्रत्यञ्चति० दंश कृत्वो
 5 मिमीते० दंशाक्षरा विराड्० विराजमेवाप्नोत्यथो वैराजाः पशवः० पशू-
 नेवावरुन्धे० द्विर्गृह्णाति० वै हि संवने० यावानै सोमो गृहीतः सं य-
 जमानस्य० यमभ्यूहति० सं सदस्यूनां० प्रजाभ्यस्त्वैत्यभ्यूहति० गोषाप्नो-
 चाङ्गि प्रसर्पन्त्यौषधयो वै सोमो० ऽपरिमितं० जीवनं० यत्परिमितं०
 गृह्णीयात्परिमितं जीवनं० स्यादथं यदभ्यूहत्यपरिमितस्यावरुद्धै० यज-
 10 मानो वै प्रजापतिः० प्रजा अश्वो० यस्तोममुपनस्यति प्रजानां० वा
 एतत्प्राणमुपनस्यति० यदाह० प्रजास्त्वानुप्राणन्विति० प्राणमासु दा-
 धार० क्षौममुपनस्यत्यौषधं०१० वै क्षौममौषधयः सोमस्य योनिः० स्व
 एवैनं० योनौ दधाति० यज्ञो यदये० देवानामगच्छत्०१२ रक्षास्यजिघा-
 सन्त्सं१३ देवता अवासर्पत्सर्वदेवउत्थं० वै वासो० यत्क्षौममुपनस्यति
 15 सर्वाभिर्वा एतद्देवताभिर्यज्ञाद्रक्षास्यपहन्यथो१४, १५ सर्वाभिरेव देव-
 ताभिर्यज्ञं समर्धयति ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 2, 5. — TS 6, 1, 6 (aruṇayâ krayaḥ) u. 9 (somonmānam); Kâṭh. 24, 1 u. 2; Kap. 37, 2 u. 3.

- 1) So corrigirt; B वषमे०; H वैषमे०; B वैषमे० 2) In den Mss. तम० ohne Accent. 3) So corrigirt; B यातयाम्नायातयाम्न्यैव; H u. Bb यातयाम्नाया-
 तयाम्न्यैव 4) So corrigirt; H u. Bb अभ्यूहति; B अभूयति 5) So B, ohne Accent;
 H u. Bb अभूयति 6) So corrigirt; die Mss. सोमो परिमितं 7) So corrigirt; in
 den Mss. परिमितं ohne Accent. 8) So corrigirt; H u. Bb दृष्टुं; in B दृष्टुं
 9) So corrigirt; die Mss. betonen प्राणं 10) So corrigirt; H तौषधं; B तौ-
 षधं; desgl. B, ohne Accent. 11) In den Mss. दृष्टे ohne Accent. 12) So corrigirt;
 die Mss. देवानावच्छत्सं; H तं 13) So corrigirt; स in den Mss. ohne Accent.
 14) So corrigirt; in den Mss. द्रवा० ohne Accent. 15) B दृष्टुं

चतुर्गृहीतमाज्यं भवति चतुष्पादो वै पशवः पशून्नेवावरुन्धे
 हिरण्यमवधाय जुहोत्यामेयं घृतमभिज ॥ हिरण्यं सतनूरेवं संतेजा
 हूयत एषा वा अयेः प्रिया तनूर्यद् घृतं तेजो हिरण्यं यद्विरण्यमव-
 धाय जुहोत्यमेयी एतन्प्रियां तद्वत् तेजसा संमर्धयत्यथो रूपाण्येव
 ग्राहयति पशवो वै घृतं रेतो हिरण्यं यद्विरण्यमवधाय जुहोति 5
 पशुषु वा एतद्रेतो दधाति तस्मादनस्थकाद्रेतसो ऽस्थन्वन्तः पशवः
 प्रजायन्ते बह्वेन जुहोति तस्मात्पशूनां गर्भो अग्रपादुकाः प्रपादुकाः
 पशूनां गर्भोः स्युर्यदबह्वेन जुहुयाज्जूरसीति यद्वाव जवत इत्थमसा-
 ३दित्थमसा३दिति तदस्या जूत्वं धृता मनसेति मनसा हि वाचं
 दाधार जुष्टा विष्णवा इति यज्ञाथैवेनां जुष्टा विष्णवे ऽकस्तेस्यास्ते 10
 सत्यंसवसः प्रसव इति वाचा हि प्रसूतं क्रियते तन्वो यन्त्रमशीय
 स्वाहेत्याशिषमेवाशास्ते शुक्रमसि चन्द्रससीत्युद्धरति स्वर्गस्य लोकस्य
 संमर्ध्वै वाग्वै सोमक्रयणी शास्ति वावैनामेतत्तस्मात्प्रजाः सृष्ट्वा प्रजा-
 यन्ते वत्सो जातः स्तनमिच्छति स्तनं कुमार इच्छति चिदसीति यद्वाव चि-
 कित्सत इत्थमसा३दित्थमसा३दिति तदस्याश्चित्त्वं मनासीति यच्चि 15
 मनसा मन्यते यन्मनसाभिगच्छति तद्वाचा वदति धीरसीति यद्वाव ध्याय-
 तीत्थमसा३दित्थमसा३दिति तदस्या धीत्वं दक्षिणासीति यन्निस्-
 वाचा दीयते तदस्या दक्षिणात्वं यज्ञियासीति वाग्धि यज्ञिया
 क्षत्रियासीति यं हि वाग्जुषते सं क्षत्रियो ऽदितिरस्युभयतः शी-

1) So corrigirt; die Mss. चतुर्गृहीतम् 2) So corrigirt; die Mss. betonen स
 तनूरं 3) Das Verbum in den Mss. ohne Accent. 4) So B, ohne Accent; H u. Bb
 दवसेन 5) So H; in Bb दवसेन; B दवसेन 6) Die ३ fehlt in H u. Bb.
 7) So corrigirt; H u. Bb चित्त्वं नासीति; B चित्त्वं मनासीति; (s. 1, 2, 4). 8) In
 den Mss. चायती ohne Accent. 9) So B, ohne Accent. In H u. Bb शीतोचं

शीर्षीति" यस्त्विददित्यः प्रायशीय आदित्य उदयनीयस्तदस्या उभयतः-
शीर्षत्" सा नः सुप्राची सुप्रतीची भवेति सुप्राची ३शेषा प्रायशीये
सुप्रतीच्युदयनीये ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 2, 4. — TS 6, 1, 7 (tatprakārah); Kāth. 24, 3; Kap. S. 37, 4.

यत्कर्णगृहीतया क्रीणीयाहार्चनी स्याद्यज्ञाभिहितया मनु-
१ यदेव ३त्या' यत्पदि बहया पितृदेव ३त्या' यदेव बहयायता स्याद्यज्ञाह'
मिचस्त्वा पदि बह्नात्विति' मिचस्त्वैवैनां पाशेन यच्छति' पूषाध्वनः
पात्वितीयं वै पूषेयमेवास्या' अध्वानं संभरतीन्द्रायाध्यक्षायेतीन्द्रो
वै देवानामोजिह्वस्त्वमेवास्या' अध्वस्त्वमकारं तु ता माता मन्यतामनु
पितेयं नुमत एवैनं माचां पिचा भाचा' संस्था क्रीणाति' सा देवि
१० देवमंछेहीति' देवी ३शेषा' देवः सोमा इन्द्राय सोममितीन्द्राय ३शेषा'
सोममंछेति^{१०} रुद्रस्त्वावर्तयत्विति^{११} रुद्रमेवास्याः परस्तादधाति' स्व-
स्ति सोमसखा पुनरेहीति' प्रत्यक्षमेवालम्ब' रुद्राय वा एतत्पशून-
पिदधाति' यदाह' रुद्रस्त्वावर्तयतु" यदाह' स्वस्ति सोमसखा" पुनरे-
हीति' स्वस्तिमेवास्मै पुनरावृत्तायै दधाति' वाग्वै सोमक्रयणी' सा
१५ देवरूपाणि प्रविशति' यदाह" वस्यसि रुद्रासीतीदमसीदमसीति"
वाग्वैनामेतदाह यद्यज्ञवति' यदा एतत्किंच बन्दयेतां वा एतदाहु-
वरुन्धे' वद पदान्यनु निष्कामति" वद्वा अहामि" वाग्विभज्यते न वै

1) So corrigirt, die Mss. betonen चर्षिचो दितिर"; Kap. S. चदितिर" cet.
2) So corrigirt; die Mss. betonen उभयतः शीर्षत्" 3) So corrigirt; H u. Bb मनुष-
देवता; B मनुषदेवता 4) B चच्छति 5) Die Mss. betonen पूषेयमेवास्या 6) So corrigirt;
die Mss. तामिवाचा 7) Die Mss. माचा 8) Dies Wort in den Mss. ohne Accent.
9) Die ३ fehlt in den Mss. 10) So betonen die Mss. 11) H u. Bb रुद्राह
12) H u. Bb सोमसखा 13) So corrigirt; die Mss. यदाह 14) So corrigirt;
H u. Bb रुद्रासीति इमसीदमसीति; B रुद्रासीति इमसीति 15) Die Mss. वद यदा-
वरुन्धे: कामति 16) In den Mss. dies Wort ohne Accent; B आहामि

षष्ठमहर्वागतिवदति' सर्वा वै वष्टे ऽहम्बागाप्यते' यावत्येव वाक्तामा-
 प्रोति' दक्षिणेनार्धेन' दक्षिणमर्धमनु निष्कामति' तस्मादक्षिणेन हस्ते-
 नाक्षमद्यते' तस्मादक्षिणो ऽर्ध आत्मनो वीर्यवत्तरस्तस्मादक्षिणमर्ध-
 वया' स्वानु पर्यावर्तन्ते' सप्तमे पदे जुहोति' सप्त छन्दा'सि' छन्दा'सि
 वाग' यावत्येव वाक्तामाहुत्याप्तावरुन्धे' सप्त छन्दा'सि' सप्त होवाः' सप्त 5
 याम्याः पशवः' पशू'स्तानेवावरुन्धे' बृहस्पतिष्टा मुक्ते रम्याविति'
 ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवैना' यद्यति' रुद्रो वसुभिराचक' इति' रुद्रमे-
 वास्या वसुभिराकर्तारमकः' पृथिव्यारत्वा मूर्धन्नाजिघर्मीत्येध' वै पृथि-
 व्या' मूर्धो यदेवयजनंमिडायास्पद' इति' गौर्वा इडा' तस्या वा एत-
 त्पद' घृतवति¹⁰ स्वाहेति' स्वाहाकोरेणैवैना' यद्यति ॥ ६ ॥ 10

Vgl. 1, 2, 4. — TS 6, 1, 7 (tatprakārah) u. 8 (padasamgrahah); Kāth. 24, 3 u. 4;
 Kap. S. 37, 4 u. 5.

हिरण्यं निधाय जुहोत्यपिमत्येव जुहोत्यायतनवत्यन्धो ऽध्वर्युः स्या-
 द्यदनायतने जुहुयात्पशवो वै घृतं पशवः पदं' वज्र' स्पर्धो' य-
 त्स्पर्धेन' पदे परिलिखति' वज्रेण वा एतद्यजमानाय पशू'म्परिगृ-
 ह्णाति' विषाणयानुपरिलिखाति' संयोनीनेवास्मै' पशू'म्परिगृह्णाति'
 स्यात्स्यां पदं' स'वपत्यस्या वा एषाधिक्रियत' इयं हि पशूनां 15
 योनिः' त्व एवैनान्योनौ दधाति' शोचन्ति' वा एतत्पशवो योने-

1) So corrigirt; B ह्वागाप्यते; H ह्वागाप्यते; Bb ह्वागाप्यते 2) Die
 Mss. 'मार्धेन' 3) Die Mss. 'मनुषिः कामति' 4) H u. Bb रावाविति' 5) H u. Bb
 'रावाव' 6) H u. Bb 'मार्धेन' 7) So corrigirt; die Mss. पृथिव्यारत्वा; vgl. auch
 TS 6, 1, 8, 2. 8) ब्रह्म in den Mss. ohne Accent. 9) B 'मीडावा' 10) So corrigirt;
 cf. 1, 2, 4; H u. Bb घृतवति; B घृतं घृतवती 11) So corrigirt; H स्पर्धो वज्रं येन;
 Bb वज्रं वज्रं येन; B वीडावा वीडावा 12) So corrigirt; die Mss. परिलिखति
 13) B 'वेवास्मै' 14) So corrigirt; H u. Bb शोचन्ति; B शोचति

ऋक्षाः यदप उपसृजति शर्मयत्येव यजमानाय पदे प्रयच्छति
 तदध्वर्युरपशुर्भवति यजमानाय हि पशून्संप्रादाद्येदाह तव राया
 इति तदध्वर्यु पशुष्वभजति तेनाध्वर्युः पशुमाङ्गुहेषु पदे निदधाति
 गृहेष्वेवास्य पशून्दधाति स्वर्गो वै लोक आहवनीयो यदाहवनीय
 5 उपवपेदत्यलोके ऽस्य पशून्दध्याग्राहपत्या उपवपति ग्राहपत्यं हि
 पशवो ऽनूपतिष्ठन्ते पशुभिरैवैनं सम्यञ्च दधाति पशवो वै पद-
 ममीं रुद्रो यदपिमत्युपवपेदुद्रायास्य पशून्दध्याद्यं च शानं तदुपोष्य
 पशूनामप्रदाहाय यत्सोमक्रयण्या पत्नी संकशापयन्ति मिथुनत्वाय
 त्वष्ट्रिमन्तस्वेति त्वष्टा हि रूपाणि विकरोति संपेमिति संपाच्चिं प्रजाः
 10 प्रजायन्ते सूर्यस्य चक्षुरारुहमित्येष वा अपरिपरः पन्था अरक्षस्यो
 येनासा आदित्य एत्यमुष्य¹⁰ वा एतदादित्यस्य पथ इति वृणक्ति वि-
 न्दते वस्विति वसोऽश्वेषं¹¹ विन्दते यः सोमं क्रीणाति ॥ सोमविक्रयि-
 त्सोमं ते क्रीणानि महान्तं बह्वर्हं बहु शोभमानं¹² कलया ते क्रीणा-
 नि कुट्टया ते क्रीणानि शर्पेन ते क्रीणानि पदा ते क्रीणानि ॥
 15 इति गोर्वा¹³ एतन्महिमानमुदाचष्टे ऽथो महयत्येवैनानमथो अक्षरशो
 वा एतद्यज्ञं मिमीते सुवाङ्महाङ्गुरे¹⁴ बम्भारा¹⁵ इत्येते वै देवानां
 सोमरक्षय एतेभ्यो वा अधि हन्दांसि सोममाहरस्तेभ्य एवैनाननु-
 दिशत्यथो यदेवाच यज्ञस्योपस्थिदं¹⁶ तत्परिक्रीणीते दशभिः क्रीणाति

1) In den Mss. ऋक्षा ohne Accent.

2) In den Mss. पशु ohne Accent.

3) So meine Correctur; die Mss. betonen इत्यमुष्य

4) So betonen die Mss.

5) So corrigirt; die Mss. ममि

6) So corrigirt; die Mss. पिमत्यु

7) So

corrigirt; B संक्षापयति; H u. Bb संक्षापयति; Kap. S. 37, 5 संक्षापयति 8) B
 सपात् हि, während H u. Bb सपात् हि 9) H u. Bb प्रजा 10) In den Mss. das
 Verb ohne Accent. 11) So die Mss. 12) So B, nur ohne Accent; H u. Bb शो-
 भमान 13) B गोर्वा 14) So corrigirt, gemäss 1, 2, 5, w. s.; H u. Bb सुवाङ्महाङ्गुः;
 B सुवाङ्महाङ्गुः 15) H u. Bb बम्भारा 16) H u. Bb उपस्थिदं

दशाक्षरा विराट् तेषा वैराजः क्रियत एकादशभिः क्रीणाति दश
 वै पशोः प्राणा आत्मैकादशस्तेषा सर्वः क्रियते धेन्वा क्रीणात्या-
 शिरमेवास्य क्रीणात्यथो वाचमेव गृह्णाति हिरण्येन क्रीणाति शुक्र-
 मेवास्य क्रीणात्यथो तेज एव गृह्णाति वाससा क्रीणाति सर्वदेव-
 त्युमेवास्य क्रीणात्यजया क्रीणाति तप एवास्य क्रीणाति यष वा
 अदच्छन्दासि सोममाहरस्तानि तमसा न प्राजानस्ततो गाय-
 ३ अजामादायोदपतस्तां वा एभ्यः प्रारोचयस्ततो वै छन्दासि सो-
 ममाहरस्तसोमं ना आजामिंति वावाजानदुहा क्रीणाति बहूचे-
 वास्य क्रीणात्यृषभेण क्रीणाति सेन्द्रमेव क्रीणाति यदृषभेण क्रीणी-
 यात्प्रजापतिना विक्रीणीते वत्सतरेण साखडेन क्रम्यस्येन्द्रमहः क्रीणा- 10
 ति न प्रजापतिना विक्रीणीते मिथुनाभ्यां गोभ्यां क्रीणाति मिथु-
 नमेवास्य क्रीणाति ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 2, 4 u. 5. — TS 6, 1, 8 (padasamgrahah) (9 somonmānam) u. 10 (anyāi-
 ca tatkrayah); Kāth. 24, 5 u. 6; Kap. S. 87, 5 u. 7.

सोमो वा अमुचासीत्ते देवा गायत्रीं प्राहिषन्नुं सोममाहरे-
 ति सा वितत यज्ञमवापश्यसिंक्षत यज्ञस्यान्तरेषाम्यात्मानम-
 न्तरेषामीति तस्यै वा एत सोमो जीवयहं प्राब्रवीत्स्वजा असि 15
 स्वभूरसीति सोमस्य वा एष जीवयहः सोमस्य वा एतज्जीवयहं
 गृह्णीते नाध्वर्युः सन्वार्तिमार्छेति य एव वेद वरुणो वा एष एत-
 हि वरुणदेव इत्यो यधुपनद्धो वरुण एनं भूत्वा प्रविशेद्यदाह मिषो

1) So corrigirt; die Mss. हिरण्येन 2) So corrigirt; die Mss. चत्वारि 3) B
 तमसाप्राजान 4) H u. Bb प्रारोचयत 5) Die Mss. सोममा 6) So H u. Bb;
 in B वरुणा 7) H u. Bb मेवा 8) Die Mss. चत्वारिन्तरेषाम्यात्मानमन्तरेषामिति
 9) H u. Bb गृहीतेषा 10) So lese ich; die Mss. schwanken; H u. Bb यधुपनद्धो;
 B यधुपनद्धा

ना एहि सुमिचधा इति 'मिचमेवैनमकः' शमयत्येवैन्द्रस्योरुमाविश
 दक्षिणमित्यैन्द्रो वै यज्ञं इन्द्रः सोमस्य योनिः 'स्व एवैनं योनौ
 दधातीन्द्रो वा एतमया आगतमूहं न्यूगृहीत' तां वा एतदनुकृ-
 तिमूरा आसादयते ऽपोर्युते यथा अयस्यायत्युपोर्युते एवं तदुर्वन्न-
 5 रिक्षं उवीहीत्यन्तरिक्षदेवउत्यो' वा एष एतर्हि प्रच्युत इतो ऽप्रा-
 प्तो ऽमुषादित्याः सदा आसीदेत्यादित्यो वै यज्ञो ऽदितिः सोमस्य
 योनिः 'स्व एवैनं योनौ दधाति वरुणं वा एनमेतत्सन्नं मिचमक-
 स्तदेनं स्वया देवतया व्यर्थयति यदाह ॥

अस्तश्चाद् द्यामृषभो अन्तरिक्षममिमीत वरिमाणं पृथिव्याः ।

10 आसीदद्विष्टा भुवनानि सप्ताङ्घ्रिष्वेक्षानि वरुणस्य व्रतानि ॥

इति वरुणमेवैनमकः 'स्वयैवैनं देवतया समर्थयति' वनेषु उष्यन्तरिक्षं
 ततानेति वाससा पर्याणह्यति सर्वदेवउत्यं वै वासः 'सर्वाभिर्वा
 एतद्देवताभिर्यज्ञं क्रीतं परिश्रयति' धूरसि ध्वर ध्वरन्तमित्याह रक्षसां
 ध्वरायै रक्षसामन्तरित्यै वारुणमसि वरुणस्त्वोत्तश्चात्ति वारुणं
 15 उद्येष एतर्हि वरुणदेवउत्यं मनसा छ यन्ति महिमानमेवास्या छ
 यन्यनसा वहन्ति तस्मादनोवा उद्यमोषधयः फलं पच्यन्ते शीर्षाहा-
 र्यमोषधयः फलं पच्येरन्यत्सोमं क्रीतं शीर्णा हरेयुस्तस्माज्जिरा औ-
 षधयः शीर्षाहार्यं फलं पच्यन्ते शीर्णा हि सोमं क्रीतं हरन्ति प्र-
 च्यवस्व भुवनस्पता इति भूतानां उद्येष पतिर्विश्वान्यभि धामानीति
 20 विश्वानि उद्येष धामान्यभि प्रच्यवते मां त्वा परिपरिणो मां परिप-

1) So meine Vermuthung; B त्रिगृहीत; H u. Bb त्रिगृहीत 2) Die ३ fehlt in den Mss. 3) Die Mss. वीहि 4) B प्रच्युत 5) Die Mss. एतो प्राप्तो; cf. Kāth. 28, 1 प्रच्युतो ऽप्ताङ्घ्रिष्वेक्षानि; vgl. unten 3, 9, 1; 3, 9, 7; 3, 10, 1. 6) H u. Bb वाद्यं 7) cf. 1, 6, 5 u. 1, 8, 1. 8) So corrigirt gemäss dem Obigen; B श्रीर्षाहार्यं; H u. Bb श्रीर्षाहार्यं 9) B प्रधावते

निधनो मां त्वा वृका अघायवो विदन्ति' यच्च वा एनमद आह्वय-
माणं सामिगन्धर्वो' विश्वावसुरमुष्णात्तादृशेभ्यो' वावासा एतद्र-
क्षोभ्यो भीषा स्वस्तिमकर्षरुणो वा एष क्रीतो यजमानस्य गृहमो-
क्षते' स ईश्वरो' ऽशान्तो यजमानं हिंसितो' र्येदाह' नमो मिचस्य
वरुणस्य चक्षसा इति' शर्मयत्येव' शान्तं एवोक्षते यजमानस्याहि- 5
सायै' सर्वाभ्यो वा एष देवताभ्या उक्षते' यदेकोल्मुकेन प्रतितिष्ठे-
त्पितृदेवत्यो ऽस्य यज्ञः स्यादपिर्महत्समाधेयो' ऽपिर्वै सर्वा देवताः'
सर्वाभिर्वा एतद्देवताभिर्यज्ञमायन्तं प्रतितिष्ठत्यपीषोमी वा एतौ
संभवतो' यजमानं वा एता अभिसंभवेतां यजमानस्य वा पशू-
स्तद्य एष पशुर्धार्यते तमेव भागधेयमभिसंभवतो' देवता वा एतौ 10
पशुं धार्यमाणं नाभिप्राच्यवन्तांस्मिन्यज्ञं आशंसमानाऽद्यो ऽयमि-
तरस्तमपीषोमा' उपप्राच्यवेतां' तस्मादेषो ऽपीषोमीयो' ऽपीषो-
माभ्यां वा एष मेधायात्मानमालभते' यो दीक्षते स वा एतेनैव
पशूनात्मानं निष्क्रीणीते' स्थूलः पीवा स्यादात्मनो निष्क्रीत्यै' तस्मा-
दपीषोमीयस्य' पशोर्नाशितऽयं' पुरुषो ऽद्येतेनात्मानं निष्क्रीणीते' 15
तस्मादपीषोमीये संस्थिते यजमानस्य गृहे' ऽशितऽयं' तर्हि नि-
ष्क्रीतो ऽनृणो' वार्ष्णेयं वा एतत्सीमो वै वृषः' पूर्वेषुर्वा इन्द्रो वृ-
षमहन्पूर्वेषुर्वावैनमेतत्सत्वायापरेषुर्भिषुणोति' वरुणपाशाभ्यां वा
एषो ऽभिधीयते यो दीक्षते' ऽहोरात्रे वरुणपाशौ' यद्दिवा संस्था-

1) Die Mss. सामिगन्धर्वो; cf. 3, 7, 8. 2) So corrigirt; die Mss. *रमुष्णा*; cf. aber 3, 7, 3. 3) So corrigirt; die Mss. betonen ईश्वरो 4) So die Mss.

5) Die Mss. schwanken; B यमितरस्तमः; H u. Bb यमितितस्तमः 6) So corrigirt; die Mss. *देवा पीषोमीयो 7) So corrigirt; die Mss. *पीषोमीयस्य 8) So corrigirt; die Mss. वृह 9) Das Verbum in den Mss. ohne Accent.

पयेदनुन्मुक्तो वरुणपाशाभ्यां स्यान्नक्तं स० स्याथो वरुणपाशाभ्या-
मेवोन्मुच्यत आत्मनो ऽहिंसायै ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 2, 6. — Kāth. 24, 7 u. 8; Kap. 8. 37, 7. 8.

यु३क्तो ऽन्यो ऽनङ्गाभवति विमुक्तो ऽन्यो ऽद्यातिथ्यं निर्वपति
5 यज्ञस्य सैतव्यै पत्न्या हस्तानिर्वपति पत्नी वै पारेणस्येशे० पं-
त्न्यैव रातमनुमतं क्रियते यज्ञे पत्नी यज्ञे करोति तन्मिथुनं मिथु-
नत्वाय वै पत्न्या हस्तानिर्वपत्येष वै पत्न्या यज्ञस्यान्वारम्भो यद्यज्ञे
करोत्यन्वारम्भाय वै पत्न्या हस्तानिर्वपत्येस्तनूरसि विष्णवे तैति गायत्रीं
तेन छन्दसा गृह्णाति सोमस्य तनूरसि विष्णवे तैति बि-
10 रुंभं तेनातिथेरातिथ्यमसि विष्णवे तैति जगतीं तेनाप्ये त्वा राय-
स्योषदे विष्णवे तैत्यनुबुंभं तेन श्येनाय त्वा सोमभृते विष्णवे तैति
गायत्री वै श्येनः सोमभृता वा एतत्पुनरालभते ऽयातयात्री पा-
ङ्क्त्याय पाङ्को यज्ञो यावानेव यज्ञस्तमालभ्येतै छन्दास्यपही सै-
छन्दोभिर्गृहीतैर्यज्ञं गृह्णाति यावन्तो वा अतिथिमन्वायन्यपि तेषां
15 भागं छन्दासि वा एतममुतो ऽन्वायन्ति तेभ्य एष भागः क्रीयते
वरुणो वै यज्ञः क्रीतो विष्णुः प्रततः प्रततो वा एतर्हि यज्ञस्तस्माद्वैष्ण-
वो नैवकपालो भवति चिवृत वा एतद्यज्ञमुखे व्यायातयन्ति चिवृता
प्रयन्ति ते वै चयस्त्रिकपालास्त्रिकपालो वैष्णवो देवतया विष्णु वै

1) So corrigirt; die Mss. betonen नी 2) So die Mss.; wohl in पारेणस्य० zu corrigieren. 3) B क्रीयते 4) So corrigirt; die Mss. चिवृतं 5) So corrigirt; die Mss. सोमभृता 6) So corrigirt; die Mss. betonen ते यातयात्री 7) So schreibe ich im Anschluss an H छन्दास्यपहीति छं; Bb छन्दास्यपहीति छं; B छन्दास्यपहीति छं 8) So corrigirt; in den Mss. न्यपि ohne Accent, und zwar schreiben H u. Bb न्यायन्यपि; B न्यायन्यपि 9) In den Mss. भाव० ohne Accent. 10) So corrigirt; die Mss. मूर्तो 11) Die Mss. betonen क्रीतो 12) Die Mss. यायातयन्ति

देवा' आनयन्वामनं कृत्वा' यावदयं चिर्विक्रमते तदस्माकमिति'
 स वा इदमेवापे व्यक्रमतो'येदमथादस्तं'सात्त्विकपालो वैष्णवः'सो-
 मस्य वा एतदातिथ्यं' यदातिथ्यमंथवा एतदप्येरातिथ्यं' यदमा
 अपि मन्थन्त्यथो यज्ञाय वा एतत्क्रीताय देवतां जनयन्त्यथो' तैज
 एवासौ जनयन्त्यथो उपसत्सु वावासा एतद्बीरं जनयन्त्यां हास्य 5
 वीरो जायते'ये वै देवाः साध्या यज्ञमत्यमन्यन्त तेषां' वा एतद्वद-
 तिरिक्तं' यज्ञे क्रियते'ऽतिरिक्तं' वा एतद्वद्वे क्रियते यदमा अपि
 जुहति'यञ्चालादुपर्यूपस्य' तदेवैना' स्पृशति'संस्थाप्याऽन्नं' स-
 स्थाप्याऽमिति' मीमांसन्ते' यत्संस्थापयेद्यज्ञमुखं यज्ञं' संस्थाप-
 येदातिथ्यं' वा उपसदां प्रयाजास्तानूनप्रमाशीस्तंसादिडान्तमेव 10
 कार्यमितिथ्यं' वा उपसदां प्रयाजास्तंसात्ता अप्रयाजा'उपसदो वा
 आतिथ्यस्यानुयाजास्तंसात्तास्तिस्रस्तयो ह्यनुयाजाः' शिरो वा आ-
 तिथ्यं' ग्रीवा उपसदो'ऽथैष इतरो यज्ञः संहितः' प्रजापतेर्वा एता-
 नि पद्माणि यदश्ववारा' अस्य भुवा' इक्षुकारा' यज्ञमुखं प्रजाप-
 तिर्येज्ञमुखादेवाधि यज्ञमुखं प्रतनुते'ऽथो वै मेध्यो' यज्ञः प्रजापतिः' 15
 प्राजापत्यो'ऽथस्तंस्मादाश्ववारः प्रस्तरः' कार्ष्ण्यमयाः परिधयो भव-
 न्ति रक्षसामपहत्यै ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 2, 6. — TS 6, 2, 1 (âtithyeshṭih); Kâṭh. 24, 8; Kap. S. 38, 1.

1) So corrigirt; die Mss. देवा 2) Die Mss. चधरादीनां 3) In den Mss. इति-
 रिक्तं ohne Accent. 4) So corrigirt; die Mss. कीर्तते 5) So, mit der eigenthüm-
 lichen Verschmelzung von ह und य sind die Mss. offenbar zu verstehen; H u. Bb
 चधरादीनादुपर्यूपस्य; B चधरादीनादुपर्यूपस्य 6) So corrigirt; die Mss. संस्थाप्याऽन्नं;
 cf. 1, 8, 7. 7) So corrigirt; die Mss. संस्थाप्यामिति; cf. 1, 8, 7; 1, 10, 20 u. dgl.
 8) So B; in H u. Bb अस्ते 9) So meine Vermuthung; H u. Bb चधुवा; B चधुवा;
 oder ist vielleicht चधुवा zu lesen; Kap. S. 38, 1 चधुवाः प्रस्तरो भवतीषुवानुवा-
 वापच एव वै तत्प्रजापतिरासीत्तस्मै वावा चाश्व चधुवा एता वाहू चाधुवावी

देवा अ३न्योन्यस्य चैष्टये तिष्ठमानाश्चतुर्धा' व्युदक्रामन्मभिर्विमुभिः
 सौमो रुद्रैरिन्द्रो मरुद्भिर्वरुण आदित्यैस्तान्वा' एतेन बृहस्पतिरया-
 जयंतेषामिन्द्रो ऽभवत्तद्य एतेन यजते भवति' ते वा अ३न्योन्यस्या-
 भिद्रोहादविभयुस्तेषां याः प्रियास्त३न्वा आस०स्ताः समवाद्य०स्ताः
 5 समवामृशन् ॥ यौ नस्तन्नपाद्यौ' नो ऽ३न्योन्यसौ दुष्टादित एव स
 निर्जुष्टात्' ॥ इति' ते यदा समवामृश०स्ततो देवा अ३भवन्परासुरास्तद्य
 एवं विद्वांसः समवमृशन्ति भवन्त्यात्मना' परेषां भ्रातृष्या भवन्ति'
 ये कामयेत' ऋधुयादिति' तं प्रथममवमर्शयेद्भोति' यदि कामयेत'
 सर्वे सहशः स्युरिति' सर्वान्सहावमर्शयेत्सर्वे ह सहशा भवन्ति' ये
 10 वै ते समवामृशन्तपि' वा इदानीं ३ते ऽन्योन्यसौ न दुष्टान्ति' तस्मा-
 त्सतानूनमिणे' न द्रोग्धवै' यद् दुष्टेप्रियायै¹⁰ तन्वै¹¹ दुष्टेते' वा अमु-
 ष्मिन्नादित्ये प्रियास्तन्वः संन्युदधत' तस्मादेष तेजिष्ठं तपति' तस्मा-
 त्सूर्यदेव३त्या हि सर्वे सौमा गृह्यन्ते' ऽथो अ३च वै देवानां प्रियास्त-
 ३न्वस्ता¹² एवावरुन्वा' आपतये¹³ त्वा गृह्णामीत्यमये तेन वसुभ्यो
 15 गृह्णाति' परिपतये त्वेति' सौमाय न रुतेद्रैभ्यस्तनूनम्रा इतीन्द्राय तेन
 मरुद्भ्यः शक्त्रने शाक्त्रार्येति' वरुणाय तेनादित्येभ्यः¹⁴ एतेभ्यो वै तदे-
 वेभ्यो ऽये गृह्यते¹⁵ तेभ्य एवैनमृह्णाति' चतुर्गृह्णाति' चतुर्धा हि ते¹⁶

1) So corrigirt; H u. Bb अ३ष्टे; B अ३ष्टे 2) B तिरमाना 3) So corrigirt; die Mss. चरवादिभिः 4) So die Mss. In TS 6, 3, 2, 2. चः प्रचमो; Kāth. 24, 9 एषा नक्षत्र पारवाची नो नो नक्षत्री दृष्टादिति; Kap. 8, 38, 2 एषां नक्षत्रः पारवाची नो नो नक्षत्री दृष्टादिति 5) So H u. Bb; in B संनिर्जुष्टात् 6) So corrigirt; H u. Bb विद्वांसः समवमृशन्ति; B विद्वांसः समवमृशन्ति 7) So corrigirt; die Mss. समवाद्य-
 शन्तपि 8) So betont H; in Bb सतानूनमिणे 9) So corrigirt; in H ganz ohne Accent, in Bb द्रोग्धवै 10) So corrigirt; in den Mss. दुष्टेत् ohne Accent. 11) H u. Bb तन्वै 12) So corrigirt; in den Mss. प्रियास्त ohne Accent. 13) H u. Bb आपतये 14) B ते तेनादिः 15) So corrigirt; H देवेभ्यो ये गृह्यते; Bb देवेभ्यो गृह्यते; B देवेभ्यो ये गृह्यते 16) In den Mss. ते ohne Accent.

व्युदकामर्जापतये त्वा गृह्णामीत्यात्मानमेव तेन गृह्णाति^१ परिपतये
 त्वेति^२ प्रजां तेन^३ तनूनम्रा इति^४ यज्ञं तेन^५ शक्नने^६ शाकुरायेति^७ पशू-
 स्तेन^८ यो^९ वै देवान्साध्यान्वेद^{१०} सिध्यति ह वा अस्मै^{११} यच्च कामयेत^{१२}
 इह मे सिध्येदिति^{१३} मे^{१४} वै लोका देवाः साध्या^{१५} आत्मानमेव दीक्षया
 स्पृणोति^{१६} प्रजामवान्तरदीक्षया^{१७} संतराम्मेखलामायकते^{१८} कनीयो व्रत- 5
 मुपैत्यन्तरा^{१९} इत्यात्मानं^{२०} प्रजां^{२१} द्विव्रतेन भवितुं यच्च^{२२} द्वौ वा चतु^{२३} अ-
 हश्च संविष्य^{२४} यदेकव्रतः स्यात्पत्नीमन्तरियाद्यां ते अये रुद्रिया तनू-
 रि^{२५}ति व्रत^{२६} व्रतयथेषां वा अस्मिन्नेतर्हि^{२७} देवता^{२८} तां प्रीणाति^{२९} त-
 स्या^{३०} हुतं^{३१} व्रतयति^{३२} यदेततो^{३३} अन्यथा व्रतयेद्रुद्रं एनमभिमानुकः स्या-
 हेवताभिर्वा एष सायुज्यं गच्छति^{३४} यो दीक्षते यज्जशीताभिर्माज्जयेत 10
 शमयेयुरथो यथेदमस्त्रिरपिरुपसृष्ट एव^{३५} स्यादथ यत्तप्ताभिर्माज्जयेते
 शान्त्या^{३६} अथो तेजो वै मदन्तीस्तेज एवावरुद्धे ॥ १० ॥

Vgl. 1, 2, 7. — TS 6, 2, 2 (tānūnaptram); Kāṭh. 24, 9; Kap. S. 38, 2.

॥ इत्युपरिकारो^{१०} सप्तमः प्रपाठकः ॥

- 1) Bb शक्नने 2) So corrigirt; H u. Bb पशूस्तेन ये वै; B पशूस्तेन एवै 3) Die
 Mss. देवान् 4) So B, ohne Accent; H u. Bb प्रजामवांतरदीक्षया; Kap. S.
 38, 2 प्रजामवांतरदीक्षया 5) So corrigirt; in den Mss. संतराम् ohne Accent, Kap. S.
 38, 2 संतरां मेखलाम् cet.; TS 6, 2, 2, 7 संतराम् 6) So corrigirt; die Mss. be-
 tonen व्रतमुपैत्यन्तरा 7) So corrigirt; H u. Bb आत्मानः; B आत्मान 8) Bb यो ते चक्षे
 9) So corrigirt; die Mss. चक्षेति 10) Die Mss. schreiben इति उपरि

असुराणां वा एषु लोकेषु पुर आसन्नयस्यस्मिन्नोके 'रजता-
 न्नरिक्षे' हरिणी दिवि 'ते' देवाः स०स्तम्भ० स०स्तम्भं पराजयन्ताना-
 यतनां ह्यास०स्तं एताः प्रतिपुरो ऽमिन्वत हविर्धानं दिव्यापीधमन्त-
 रिक्षे 'सदः पृथिव्यां' ते ऽब्रुवन्मुपसीदामोपसदा वै महापुरं जयन्ती-
 5 ति 'त' उपासीद०स्तदुपसदामुपसत्त्वं तानिभ्यो लोकेभ्यः प्राणुदन्त'
 त एभ्यो लोकेभ्यः प्रणुत्ता अहरश्चयन्त यन्त्रातरूपसदमुपायन्तू
 एना०स्तेन प्राणुदन्त 'ते ऽहः प्रणुत्ता राचीमश्चयन्त यन्त्रायमुपसद-
 मुपायनाया एना०स्तेन प्राणुदन्त 'ततो देवा अभवन्परासुरास्तंश्च
 एवं विद्वानुपसदमुपैत्यहोरात्राभ्यामेव भ्रातृष्यमेभ्यो लोकेभ्यः प्रणु-
 10 दते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृष्यो भवत्येष वै तर्हि नैषुरासी' ते देवा
 एतामिषु समस्कुर्वन्मि० ऋक्० सोम० शल्य० विष्णुं कुल्मलं ते
 ऽब्रुवन्क इमामिषुमवस्रस्यतीति 'ते देवा अब्रुवन्नयमेव रुद्र इति'
 स्रो ऽब्रवीन्नागो मे ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यवदन्तो ऽब्रवीन्वैवमेकश्चनैषु-
 मस्ताम्मीमा०साता¹⁰ इति तस्मादेतस्येषुरस्ता न मीमा०सितव्या ॥
 15 सत्य०हम्¹¹ ॥ इत्येव ब्रूयात्तो०¹² वै रुद्रो ष्टसृजदेधं हि देवानां क्रूरत-
 मस्तयेमाः पुरो ऽभिनर्दयिना वै स तास्तेजसाभिनर्तस्मादयिः प्रथमं
 इज्यते यदस्यां देवतां पूर्वा० यजेदवीर्यवतीः स्युरेहौ कृत्वो जुह्वां गृ-
 ह्णाति चतुरूपभृति पूर्वाधो हीषोः समाहिततमः सकृत्पराङ्मति-

1) So corrigirt, H अन्नयसावसिन्नोके; Bb अन्नयसावसिन्नोके; B अन्नयसा-
 वसिन्नोके; cf. aber TS 6, 2, 3; Ait. Br. 1, 2, 3; Cat. Br. 3, 4, 4, 3. 2) In den Mss.
 ohne Accent. 3) So B, ohne Accent; H u. Bb नातयना 4) Dies Wort fehlt in
 H u. Bb. 5) H u. Bb उपसीद 6) Von hier bis zum folgenden प्रणुत्ता in H u. Bb
 fehlend, daher die Accente ergänzt. 7) So corrigirt; die Mss. schreiben सान्
 8) So corrigirt; die Mss. सन्नतोति 9) So corrigirt; die Mss. betonen अन्नयमेव
 10) So corrigirt; die Mss. schreiben मस्ताम् 11) So H u. Bb; in B सत्यं 12) In
 den Mss. ब्रूयात्

क्रामति' सकृद्वेष्टेष्टुः' पराच्यपतर्दतिक्रम्याश्चावयति' यज्ञस्याभि-
 जित्यै' यदंनतिक्रम्याश्चावयेदंनभिजितो' ऽस्य यज्ञः स्यान्मुर्वेणोपसंदो
 जुहोति' पुरा० वा। एष जितानामन्वारोह' एकामेकाहं जुहोत्यै' कामे-
 काहमेका० हि तं एकाहमजयन्नेकामेकाहं' तिस्रं उपसंदो जुहोति'
 चयो वा इमे लोका' एषां लोकानामभिजित्या' अग्निना वै मुखेन ४
 देवा इमांस्तोकानन्ववायन्नुपसंस्त्रिरसुरान्पराणुंश्चाग्निना वा एतन्मुखेन
 वजमान इमांस्तोकानन्ववैत्युपसंस्त्रिर्धातृष्वं पराणुंश्च' याः सायमनुवा-
 ३ क्वास्ताः प्रातर्याज्याः स्युर्याः प्रातरनुवा३ क्वास्ताः सायं याज्याः
 स्युस्तं चोभयीवीर्यवतीर्भवन्ति ॥ १ ॥

Vgl. TS 6, 2, 3 (upasad); Kâth. 24, 10 u. 25, 1; Kap. S. 38, 3 u. 4.

अयः प्रथमायामवधाय जुहोति' रजतं मध्यमाया०' हरितमुत्तमा- 10
 यामेतैवै बृहस्पतिदेवैभ्यः पूज्यनमकरोद्यं च पुरा० युध्येयुस्तदेताभिर्जु-
 हुयात्सरा वा एषा यज्ञस्य' तस्माद्यत्किंच प्राचीनमपीषोमीयास्तदु-
 पा० शु चरन्त्यथ वा एतदपीषोमीयं प्रति वाच० विसृजन्ते' यज्ञमे-
 वाप्ता' वाच० विसृजन्ते' धृत० वै देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्नन्मुचौ'
 बाहू' तस्मान्मुचौ सोमीमाहुतिं नाशाते' अवधिषुर्वा एतत्सोम० 15
 यदस्य मुचौ चाज्यं चान्तिकमभार्षुर्यदाहां० पुरा० शुष्टे देव सोमाप्या-
 यतामिति' यदेवास्य घ्नन्तः' क्रूरमक्र०स्तदक्रूरमकस्तदाप्याययति' सर्व
 च्युतिजा आप्याययन्ति' सर्वे हि तानां' भिषज्यन्ति' यन्ति वा ए३ते

1) So corrigirt; in den Mss. सप्तपुरा० ohne accent. 2) So corrigirt; H u. Bb सप्तद्वेष्टेष्टुः; desgl. B, ohne Accent. 3) So corrigirt; die Mss. •येदंनभिजितो
 4) So corrigirt; die Mss. •जेष्ठाया 5) Bb •मघ्नन्मुचौ; B •मघ्नन् मुचौ 6) So
 corrigirt; die Mss. घ्नन्तः 7) So corrigirt; die Mss. तदक्रूरमकुल 8) H u. Bb तारत;
 B तारत

ऽस्मास्त्रोकाद्यै सोममाषाययितुमुदंस्युः¹⁾ पराञ्चो हि यन्तीधराः
 प्रमेतोर्दोहैष्टा राया एष्टा वामानि प्रेषे भगायेति तेनास्मास्त्रोका-
 नैति तेनास्मिंस्त्रोके धृता अनयोर्वा²⁾ एष गर्भे आभ्यामेव आवृषते
 यः सोमं हन्ति यदाह नमो दिवे नमः पृथिष्या इत्याभ्यामेव नमो
 5 ऽकरातिथ्यं वा उपसदां प्रयाजास्तानूनप्रमाशीस्तस्मान्न होतारं
 वृणीते नार्धेयम् ॥ सीद होतः ॥ इत्येवाह चतुर्व्रतस्त्रिंशत्वारि
 हीषोः पणानि चिब्रतस्त्रिंशत्त्रिंशद्भिर्हीषुः³⁾ शल्यः⁴⁾ कुल्मलं⁵⁾
 द्विब्रतस्त्रिंशत् द्विषन्धिर्हीषुः⁶⁾ शल्यश्च कुल्मलं चैकब्रतस्त्रिंशत् एका
 ३स्त्रेवेष्टुरेषा⁷⁾ वै⁸⁾ परोवरीयसी दीक्षा कनीयो व्रतमुपैति ज्यायांसं
 10 लोकमभिजयत्येकब्रतस्त्रिंशत् द्विब्रतस्त्रिंशत् त्रिब्रतस्त्रिंशत् चतुर्व्रतस्त्रिंशत्
 एषा वा उत्क्रामन्ती स्वर्गकामस्योत्तरमुत्तरं श्वः श्वः श्रेयाभभवति
 य एव वेदं यद्वा दशमिष्टोमस्योपसदः स्युरशान्ता निदहेयुर्द्वैत्रिंशो
 ऽहिनस्य⁹⁾ यथा¹⁰⁾ गरीयाभार उष्णिहां निश्रिणान्येव¹¹⁾ तत्तस्त्रिंशत्
 एवामिष्टोमस्योपसदः काड्या¹²⁾ द्वादशाहिनस्य सवीर्यत्वाय ॥ २ ॥

Vgl. 1, 2, 7. — Kāth. 25, 1; Kap. 8. 38, 4.

15 अभ्यर्धो वै देवेभ्यो यज्ञ आसीत्तेनाविदुरिह वा स इह वेत्यस्ति
 यज्ञ इति तृविदुस्तेन¹³⁾ वै सप्तसृष्टिमैष्ट¹⁴⁾ त्रैषमैष्ट¹⁵⁾ त्वाविन्द¹⁶⁾ त्

1) In den Mss. सोम ohne Accent. 2) So corrigirt; die Mss. माषाययितुमु-
 3) So die Mss.; cf. 1, 2, 7. 4) So corrigirt; die Mss. एष्टा; cf. 1, 2, 7. 5) So
 corrigirt; die Mss. वामानि; cf. 1, 2, 7. 6) H चतुर्व्रत; desgl. B, ohne Accent.
 7) So corrigirt; die Mss. नार्धेयं 8) So corrigirt; die Mss. चतुर्व्रत 9) So corrigirt;
 die Mss. चिब्रत 10) So corrigirt; die Mss. bloss शल्य 11) Die Mss. betonen
 एष्टा; (Bb एष्टा 12) H u. Bb वै 13) Cf. den Schluss des Capitels. 14) Die
 Mss. चषा 15) So H u. Bb; in B निश्रिणान्येव 16) In den Mss. तेष ohne Accent.
 17) So corrigirt; in den Mss. तेषु द्वैत्रिंशत् betont.

वया०स्युपैर्गुपरि नात्ययत०स्तेमिन्द्र उपैर्गुपर्यैत्यक्रामस्तमचायस्तो
 वेदे०चिके० मेति० सो ऽब्रवी०त्की ऽसा इत्येहं दुर्गे हन्तेत्यथ० कस्त्व-
 मसीत्येहं दुर्गादाहर्तेति० सो ऽब्रवीद् दुर्गे वै हन्तावोचथा० अयं
 वराहं आमुषं एकवि०शत्याः पुरां पातु ऽश्ममयीनां० तस्मिन्मुराणा०
 वसु वाममन्त०स्ते जहीति० तस्येन्द्रो० दुभूत्याभ्यायत्य० पुरस्ताद्भि०त्वा 5
 इदं प्रावृषदेत०त्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

अतिविद्या विधुरेणा चिदस्तास्त्रिःसप्तं सानु स०हिता गि-
 रीणाम् १ ।

न तद्देवो न मर्त्यस्तुतुर्याद्यानि प्रवृद्धो वृषभश्चकार ॥
 इति सो ऽब्रवीद् दुर्गात्वा आहर्तावोचथा० एतमाहर्तेति० तं वै वि- 10
 ण्पुराहरद्यंज्ञो वै विष्णुर्यज्ञो वै तद्यज्ञमसुरेभ्यो० ऽध्याहरद्यंज्ञेन वै तद्यज्ञं
 देवां अमुराणामविन्दन्तेत०त्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

विश्वेत्ता विष्णुराभरदुरुक्रमस्त्वेधितः ।

शतं महिषांक्षीरपाकमोदनं वराहमिन्द्र एमुषम् १० ॥

इति तच्चै० देवा यज्ञमविन्दन्त्येवै० तद्यज्ञमविन्द०स्तद्देवयजनस्य ११ देवय- 15
 जनत्वं० यद्देवयजनमिच्छन्ति यज्ञमिच्छन्ति० यद्विन्दन्ति० यज्ञं० विन्दन्ति०
 यथाव० यजमानो जोषयते तद्देवयजनं० यज्ञं० वावै० तद्यजमानो० जोषयते

1) H u. Bb. ०चिके० 2) So corrigirt; die Mss. इति०त्वा, vgl. aber weiter unten
 sowie TS 6, 2, 4, 2. 3) So B, nur ohne Accent; in H u. Bb. इतावोचथा; cf. TS
 6, 2, 4, 2. 4) So corrigirt; die Mss. तस्माद् इतो 5) So die Mss.; Kāth. 25, 2 तमिन्द्रो
 दास्युषामिषिषुष पराभिजत् 6) So die Mss.; vgl. dagegen RV 8, 85 (96), 2
 चिदस्ता त्रिः सप्त 7) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 8) So corrigirt; die
 Mss. betonen आहर्ता; cf. oben. 9) So corrigirt; H u. Bb. ०भ्यो भ्यो; B भ्यो भ्यो
 10) So corrigirt; die Mss. एमुषम्; fehlerhaft für das एमुषम् RV 8, 66 (77), 10; ख u. व
 sehr häufig in unsern Mss. verwechselt. 11) So corrigirt; in den Mss. ०मविन्द०
 ohne Accent. 12) H u. Bb.; चिदति 13) So corrigirt, die Mss. यजमाना (ohne
 Accent).

ऽसुराणां वा इयमयं आसीद्यावन्निषद्य परापश्यत्सहेवानां ते
 देवाः सलावृकीमब्रुवन्यावदियं चिः समन्तं पर्येति तदस्माकमिति
 सा वा इमां चिः समन्तं पर्येत्तद्वै देवा इमामविन्दन् तद्वेद्या वेदि-
 त्वं विष्णुं वै देवा आनयन्वामनं कृत्वा यावदयं चिर्विक्रमते त-
 5 दस्माकमिति स वा इदमेवाये व्यक्रमतांथेदमथादस्त्वै देवा इह मा-
 मविन्दन् तद्वेद्या वेदित्वं सर्वा वा इयं पृथिवी वेदिरियं मैखल-
 मिंति इत्वेवास्या यजमानः परिगृह्णीते यावद्यावद्वै यजमानो
 वेद्याः कुरुते तावत्तावत्तावत्पृथिव्या जयति तस्मान्महती काऽयो
 ज्यायसी ज्यायसी देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त तद्यत्किंचासुराणां
 10 स्वमासीत्सहेवा वेद्याविन्दन् तद्वेद्या वेदित्वं तेषां यन्त्रियं वस्वा-
 सीत्तेनापाधावर्चनेन चिन्मुच्यामहा इति तदेवा उत्तरवेद्याविन्दन्
 तदुत्तरं वै श्रेयो विदामहीति तदुत्तरवेद्या उत्तरवेदित्वं तद्य एव
 विद्वान्वेदिं चोत्तरवेदिं च कुरुते ऽभिपूर्वमेव सपत्नस्य भ्रातृष्यस्य
 वसु वेदो वृज्जान एति ॥ ३ ॥

Vgl. TS 6, 2, 4 (vedih); Kāth. 25, 2; Kap. 8, 88, 5.

15 षट्चिंशत्प्रक्रमाः प्राची चतुर्विंशतिरयेण चिंशज्जघनेन तथा
 विराजा संमिताथो छन्दासि वै विराट् छन्दासि वावास्तैतद्यज्ञ-
 मुखे युनक्त्येतद्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

1) In den Mss. वा ohne Accent. 2) In den Mss. मय ohne Accent. 3) So Bb; B सलावृकीम; H ursprünglich सलावृकीम geschrieben, dann in मीम corrigirt. 4) In den Mss. पर्येत् ohne Accent. 5) So corrigirt; die Mss. मैखला. 6) So corrigirt; H u. Bb द्वेयाः B वेद्या 7) B इहमा 8) So corrigirt; die Mss. मैखला 9) So corrigirt; die Mss. रियं 10) So corrigirt; H u. Bb यावेद्यावद्वै; desgl. B, ohne Accent. 11) So corrigirt; die Mss. betonen वस्वासी 12) So corrigirt; in den Mss. इति

इन्द्राणीं पन्था सुजितं जिगायोदंशेन पतिविद्ये विभेद ।

चि० श्रद्धस्या जघन० योजनान्युपस्था इन्द्र० स्थविरं विभर्ति ॥

इति 'यद्वाचं प्राचीनप्रवणं तद्देवयजनं' प्राञ्च० हि तं शयानमवि-
दकं यन्प्राचीनप्रवणमुदीचीनापनतं तद्वजेत० यः कामयेतोभयोर्लो-
कयोर्ऋष्यामित्युभयोर्वा एतल्लोकयोर्ऋभयोरेव० लोकयोर्ऋभ्योर्ऋष्य 5
यस्य देवयजनस्योत्तरादन्यद्देवयजनं तद्वजेत० यः कामयेतोभि मोक्षरो
यज्ञो नमेदित्येतद्वा उत्तरावन्नाम देवयजनमभ्येनमुत्तरो यज्ञो नमत्यथ
यस्य देवयजनस्य मध्यतो बहुला औषधयस्तत्पशुकामो यजेत० पश-
वो वा औषधयः पशुमान्भवति० यस्तमं प्रतिष्ठितं तन्नतश्चिर्यजेत०
प्रतिष्ठित० वा एतन्नप्रतिष्ठित एष यो गतश्चीस्तेदेवैनं प्रतिष्ठापयति० 10
पापो हि स० ततः प्रच्यवमानो० ऽथ यस्य देवयजनस्यापः पुरस्तात्त-
द्वजेत० यः कामयेतोभि मोक्षरो यज्ञो नमेदित्येतद्वा पुरोहविर्नाम
देवयजनमभ्येनमुत्तरो यज्ञो नमत्यथ यस्य देवयजनस्य पन्थाः पुरस्ता-
दिरेण० वा कर्तो वा भानृष्यवान्यजेतैतद्वा आर्षं देवयजन० संदेव०
यच्चि देवयजनाद्देवयजनमुज्जि० षेज्जातृष्याय लोकमुज्जि० षेदंथ० यस्य 15
देवयजनस्याहवनीयादन्याः प्राचीरापो धावन्ति गार्हपत्यादन्याः प्रती-
चीस्तद्वजेत० यं तल्पे वा पात्रे वा मीमा० सेरत्ननुषक्तो हि वा एष
पाप्मनाथैतन्मीमा० सन्त० एतद्वै ध्यावृत्तं पाप्मना० पाप्मनैवैन० ध्या-
वर्तयन्ति० यद्वै यज्ञः संतिष्ठते प्राचीनमस्य समृद्धमेति प्रतीचीन०

1) So meine Vermuthung; B यज्ञात्तघन०; Bb यज्ञा जघन०; H यज्ञा जघन०;
cf. oben. 2) So corrigirt; die Mss. एतल्लोक० 3) In den Mss. पुरस्तात् ohne Accent.
4) So vielleicht zu lesen; s. TS 6, 2, 6, 1; H कर्तोवाङ्मा०; desgl. B, ohne Accent; Bb
कर्तोवाङ्मा० 5) Die Mss. आर्षं; cf. TS 6, 2, 6, 1. 6) Die Mss. betonen *मुज्जि० षे०
7) So corrigirt; die Mss. schreiben प्रतीची० 8) So corrigirt; die Mss. पाप्मना०

- षुद्धं पशवो वै यज्ञस्य समृद्धमापः खलु वै पशवो यत्प्रत्यङ्गवभृथम-
 भ्यवेयाद्यज्ञस्य षुध्येन षुध्येतांथ यन्नाडवभृथमभ्यवैति यज्ञस्य वा
 एतत्समृध्येन समृध्यते यत् शुचतं तन्नातृष्यवान्यजेत यस्याहवनीयं
 च हविर्धानं चान्तरोक्षतं यस्य हविर्धानं च संदधान्तरोक्षतं यस्य
 5 संदध गाहपत्यं चान्तरोक्षतमेतो वै विष्णुरिमांस्त्रिकानुदजयेद्विष्णोरे-
 वोज्जितमन्विमांस्त्रिकानुज्जयति प्रैभ्यो लोकेभ्यो भानृथं नुदते ऽथ
 यस्य देवयजनस्य दक्षिणत उक्षतं तन्नातृष्यवान्यजेतां वै दिशं
 देवा असुरान्गुणं स्वर्गं लोकमायन्तेभ्यो ऽमुमादित्यं परिधिं पर्य-
 दधुरपुनराभावायैतां वा एतद्दिशं यजमानो भानृथं प्रगुह्य स्वर्गं
 10 लोकमेत्यथास्मा अमुमादित्यं परिधिं परिदधात्यपुनराभावाय स्थले
 यजेत यः कामयेतोभ्येषां देवमनुष्याणां प्रकाशं गच्छेयमिति प्रकाशो
 वै नामैतद्देवयजनमुभ्येषां देवमनुष्याणां प्रकाशं गच्छत्यभिशस्यमानं
 याजयेत्परोक्षं गुहा वने परोक्षं पृष्टान्यपेयुः परोक्षं वा एषं यम-
 भिशंसति परोक्षमेवास्माद्गुहा पापीया वाचं करोत्यथ यस्य
 15 होता प्रातरनुवाकमनुब्रुवन्निमपः सूर्यं तानि पश्येत्ब्रह्मवर्चस-
 कामो यजेत ब्रह्मवर्चसं वा अग्निर्ब्रह्मवर्चसमापो ब्रह्मवर्चसमस्मा
 आदित्यो ब्रह्मवर्चसमेव संदधाति ब्रह्मवर्चसी भवत्यथ यस्य देवय-
 जनस्यान्या अन्या मध्यतो बहुला ओषधयो ऽतो वा अङ्गिरसः
 पशूनसृजन् तपशुकामो यजेतांथ यस्य देवयजनस्य मध्यत उक्ष-
 20 तमेतो वा अङ्गिरसः स्वर्गं लोकमायन्तेस्वर्गकामो यजेत निर्वर्द्धे

1) So H u. Bb; in B • रेवोज्जितम् 2) Die Mss. प्रैभ्यो 3) So corrigirt;
 alle Mss. पुररा 4) Von hier bis zum folgenden प्रकाशं in H u. Bb fehlend; die
 Accente mussten daher ergänzt werden. 5) Wohl पापीयांश्च zu lesen? 6) Die
 Mss. सर्व 7) So corrigirt; in den Mss. तत् ohne Accent. 8) So B, aber ohne
 Accent; H निर्वर्द्धे; Bb निर्वर्द्धे

ऽभिचरन्त्यजेत' यथैवैतं निर्णयत्येवं तं निर्णयति यमभिचरति' यत्कार्यमिव
 स्यात्तद्यजेत' यः कार्यं इव स्यादात्मा वै देवयजनं करोत्येवैन' ये युवान
 आर्षेयां ऋत्विजो वह्नयस्तद्देवयजनं' तस्मादाहुर्मुवैवात्विजीना' इत्ये-
 पिर्वाव देवयजनं' तद्य एव' विद्वान्यथैव कृचापिमाधाय यजते देव-
 यजन एव यजते ॥ ४ ॥

5

Vgl. TS 6, 2, 4 (vedih) u. 6 (kâmyâ yâgabdhûmih); Kâth. 25, 3; Kap. S. 38, 6.

यथा अस्यां यज्ञियं मेध्यं यत्सदेवं तदुत्क्रम्यातिष्ठदन्तरा देवा-
 सुरान्संयतान्ति' हीरूपमिव भूत्वा' ते ऽविर्दुर्यतरान्वा इयमुपावत्सी-
 ति' त इदं भविष्यन्तीति' तस्या' वा उभय ऐह्यन्त' सा नान्यतरा-
 ष्वनोपावर्तत' तां देवा अपाशासुरूपं ना आवर्तस्तेति साब्रवीज्ञागो
 मे ऽस्तिवति' वृणीष्वेत्यब्रुवन्ताब्रवीन्मामेव पर्वाभयेर्थाधारयात्स' य- 10
 त्कामो' मा' व्याधारयात्समेवं स काममब्रुवदिति' तां देवाः पूर्वा-
 भयेर्थाधारय' स्तेतो' देवा अभवन्परासुरास्तद्य एव' विद्वानेता' पू-
 र्वाभयेर्थाधारयति' भवत्यात्मना' परास्य' भ्रातृभ्यो भवति' यथै तदु-
 त्क्रम्यातिष्ठदन्तरा देवासुरान्संयतान्ति' हीरूपमिव^{10. 11} भूत्वा' सा
 वा उह्रवेदिस्त्वेप्रायनी मे ऽसीति' तत्रा हि ते तामविन्दन्त' विज्ञा- 15
 यनी मे ऽसीति' विज्ञा हि ते तामविन्दन्तावतान्मा' नाथितमिति'
 नाथिता' हि सा तानावदवताद्यथितमिति' व्यथिता' हि सा ता-
 नावदेतदेतद्वा एतया देवा असुराणामविन्दन्तीतदेतदेवैतया यज-

1) H u. Bb. °वात्विजीना 2) So corrigirt; H u. Bb. ईयमुपावत्सीति; B ईयमुपा-
 वत्सीति 3) B °ये जा; vgl. unten. 4) So corrigirt; die Mss. यत्कामो 5) B
 तमेवं 6) So corrigirt; die Mss. कामम° ohne Accent. 7) H u. Bb. °ये जा 8) So
 corrigirt; die Mss. °येता 9) B bloss परा 10) So corrigirt; H देवासुरास्त' यत्ता-
 सि; B देवासुरास्त' यता' सि; B देवासुरास्त' यता' सि 11) So corrigirt; die
 Mss. °मिव 12) So corrigirt; die Mss. °यतास; s. 1, 2, 8.

मानो भ्रातृष्य वृद्धे^१ ऽये अङ्गिरो^२ ३यो ऽस्यां पृथिव्यामध्यसीति^३
य एवैषु विषु लोकेष्वयं यस्तानि वावरुन्हे^४ विदेरये नभो^५ नाम यत्ता
इति^६ नभो हि नाम ३सो ऽयिरासीज्जानुदघ्नं^७ खेयमेतावती^८ वा
अस्याः पृथिव्या जीव^९ यज्ञियं^{१०} तदेवावरुन्हे^{११} सि^{१२} हीरसि^{१३} महिषी-
५ रसीति^{१४} सि^{१५} हीरूपमिव हि तन्महिषीरूपमिव भूत्वातिष्ठेदेवेभ्यः शु-
न्यस्व^{१६} देवेभ्यः शुभ्रस्वेति^{१७} देवेभ्य एवैना^{१८} शुन्यन्ति^{१९} देवेभ्यः शुभ्रन्ति^{२०}
निःसारयति^{२१} यदेवास्या उद्घ्नन्तः^{२२} क्रूरमक्र^{२३} संदक्रूरमकस्तंभिः सार-
यतीन्द्रघोषास्ता^{२४} पुरस्ताद्भुभिः पान्तिन्त्येतद्देव^{२५} इत्या वा इमा दिशो^{२६}
यथादेवतमेवैना प्रौक्षीदन्तो वै देवा असुरान्मनसा विनुद्य स्वर्गं^{२७}
१० लोकमाय^{२८} सं एता देवता अन्ततो^{२९} उदधतासुराणामनन्वग्भावायी-
तो^{३०} वा एतद्यजमानो भ्रातृष्य मनसा विनुद्य स्वर्गं लोकमेति^{३१} स
एता देवता अन्ततो धत्ते भ्रातृष्यस्यानन्वग्भावाय^{३२} ते ऽकामयन्त^{३३}
सपत्नं भ्रातृष्य^{३४} सहेमहीति^{३५} सि^{३६} हीरसि सपत्नसाही स्वाहेति^{३७} तमेव
तेन काममाप्नुवत^{३८} सपत्नं भ्रातृष्य^{३९} साढा ते ऽकामयन्त^{४०} पशवो नः^{४१}
१५ स्युरिति^{४२} सि^{४३} हीरसि रायस्योषवनिः स्वाहेति^{४४} तमेव तेन काममाप्नुवत^{४५}
सपत्नं भ्रातृष्य^{४६} साढा पशून्भिस्त्वा ते ऽकामयन्त^{४७} प्रजा नः^{४८} स्यादिति^{४९} सि^{५०}-
हीरसि सुप्रजावनिः स्वाहेति^{५१} तमेव तेन काममाप्नुवत^{५२} सि^{५३} हीरस्यादि-
त्यवनिः सजातवनिः स्वाहेत्यादित्याभिर्हि सा प्रजाभिः सह^{५४} ते^{५५} ऽकाम-

1) So corrigirt; die Mss. ये; s. 1, 2, 8. 2) So corrigirt; die Mss. चङ्गिरो; s. 1, 2, 8. 3) So corrigirt; in den Mss. नभो ohne Accent; s. aber 1, 2, 8. 4) So corrigirt; H u. Bb *दघ्नः; desgl. B, ohne Accent. 5) wohl in *तावद् zu corrigiren. 6) B जीव 7) So Bb; H शुन्यन्ति; B शुन्यति 8) So corrigirt; die Mss. शुभ्रन्ति 9) So corrigirt; H u. Bb उद्घ्नन्तः; B उद्घ्नन्तः 10) In den Mss. *मक्र ohne Accent. 11) So meine Vermuthung; die Mss. *मक्रमक्रभावायती 12) So meine Vermuthung; die Mss. *क्रूरमक्रभावाय 13) Die Mss. न 14) So corrigirt; die Mss. न 15) So corrigirt; B सहेति oder सहेति; H wahrscheinlich ebenso, vielleicht सहेति oder सहेति; B सहेति

यन्त देवानो यज्ञं विष्णुरिति^१ सि^२ हीरस्यां बह देवान् देवायते यजमा-
 नाय स्वाहेति^३ तमेव तेन काममाप्नुवत भूतेभ्यस्तेत्युद्दिशति देवा ऽद्येव
 भूता येष वा अद्दो ऽग्निर्होवादिषा पाकामसं सर्वेषु भूतेष्ववसद्यां पशुष्व-
 वसतामनाद्विचक्षुकस्यान्तराशृङ्गमवसद्यां^४ वनस्पतिषु^५ पूतुद्रौ^६ यामो-
 षधीषु तां सुगन्धितेजने^७ यत्संभारान्संभरति^८ यदेवा चाग्नेर्युक्तं तत्संभर-
 ति^९ यानि वा अद्दो ऽग्निरस्यान्वधूनुत स पूतुद्रुभवद्यन्मा^{१०}सं तद्गुगुलु^{११}
 यत्पूयितमुपस्विष्टं^{१२} स सुगन्धितेजनो^{१३} यदेते संभारा भवन्ति यदेवा-
 चाग्नेर्युक्तं तस्यावरुद्धौ^{१४} विश्वायुरसि^{१५} पृथिवीं ह^{१६} हेत्येषां^{१७} ऽद्येते लो-
 कानां^{१८} विधृत्य परिधीयन्ते^{१९} ध्रुवक्षिति रस्यन्तरिक्षं^{२०} ह^{२१} हेत्यन्तरिक्षं^{२२}
 हि यज्ञो^{२३} ऽच्युतस्त्रिदसि^{२४} दिवं ह^{२५} हेति^{२६} दिवमेवैनमजीगमदं मेभ्यो^{२७} स्म-
 स्यमे^{२८} पुरीषमसीत्यग्ने^{२९} ऽद्येते तत्र स्यामि^{३०} पुरीषं देवपाचं^{३१} वा उत्तरवेदिं^{३२}
 देवेभ्यो देवपाचं प्रोच्य^{३३} वैभाजां देवा^{३४} यदाह^{३५} विभाङ् बृहत्पिबतु
 सोम्यं मध्विति^{३६} देवेभ्यो वा एतदेवपाचं प्राह^{३७} प्र वंसीयसः पाचमा-
 प्रोति^{३८} ब्राह्मणं तु पाचे न मीमांसेत यः पाचिय इव स्यात्^{३९} ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 2, 8. — TS 6, 2, 7 (vedir uttarā) u. 8 (vyāghāṇam); Kāth. 25, 6; Kap. 8. 39, 2—4.

एतावती वा इयं पृथिवी यावती वेदिं परिमिताह्वं^१ एतद्वातृष्यं^२
 निर्भज्य यजमानाय परिगृह्णात्यृक्षं^३ वा अमेध्यमपो हविर्यत्प्रो-^{१५}

1) Die Mss. विष्णु. 2) So corrigirt; in den Mss. चा ohne Accent. 3) So corrigirt; H u. Bb वनस्यतीषु; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; H u. Bb पूतुद्रौ; desgl. B, ohne Accent; cf. unten; Kāth. 25, 6 वा द्वितीयां तां वनस्यतिषु योत्तदारी तस्यात्यो-
 तदाहर्भवति 5) So corrigirt; die Mss. संभारात्सं 6) Bb betont यत्सं 7) So
 meine Vermuthung; die Mss. पूतुद्रुभवद्यन्मा 8) So corrigirt; die Mss. चात्य 9) So
 corrigirt; die Mss. यत्संभारं 10) So corrigirt; die Mss. betonen यत्सं 11) So
 meine Vermuthung; die Mss. मवीमह 12) So corrigirt; in den Mss. trägt dieses
 Wort den Svarita. 13) So corrigirt; die Mss. वेदि 14) So corrigirt; H लुचं;
 desgl. B, ohne Accent; Bb betont लुचं oder लुच

क्षति मेध्यमेवैनत्करोत्यृक्ष^१ वा अमेध्य^२ यद्वहिः स्तृणाति मेध्या-
 मेवैनां करोत्येतावती वा इयं पृथिवी यावती वेदिः प्रजा बहि^३र्यद्व-
 हिः स्तृणात्यस्या^४ वा एतत्प्रजाः प्रतिष्ठापयति यजमानो वै प्रस्तरः
 प्रजा बहि^५र्यद्वप्रस्तरमुत्तरं बहिषः सादयति यजमान^६ वा एतदुपरिष्ठा-
 दासीं प्रजानां दधात्यथ यत्तृणे अन्नदधाति तेन यजमानो यजमानेन
 ष्यावर्तते बहुलं बहिः स्तृणात्यस्रोधुका अस्य पशवो भवन्ति प्रा-
 चीनं बहिः स्तृणाति प्राङ् हि यज्ञो यत्प्रतीचीनं स्तृणीयात्प्रत्यादा-
 ज्यास्य राष्ट्रं घातुकं स्याद् देवेषु वै वेदिर्यच वै देवेष्वा संनतया
 कामयते तद्वन्ति यद्वेदिं कल्पयति देवेषु^७ वा एतत्संनमति^८ तया
 10 संनतया पञ्च यजमानः कामयते तद्वन्ति च यो वै पूर्वं उपयः प्रा-
 धन्वन्हृष्यं देवेभ्यो वहन्तो वषट्कारः प्रावृषदथ ३ यो यमिदानीं सं
 भीषापाद्रवदीर्गु^९ सं आरिषतीति तं देवा अपाशासुरूपं ना आ-
 वर्तस्वेति सू ओषवीज्ञागो मे ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो ओषवीज्ञयो
 वै मे पूर्वं भ्रातरः प्राधन्वन्हृष्यं देवेभ्यो वहन्तो वषट्कारः प्रावृषत्तेषां
 15 भाङ्गो ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो ओषवीज्ञदेवं किंचाहुतं बहिष्य-
 रिधिं स्कन्देष्टदेवं तेषां भागधेयमसदिति तेषां वा एतज्जागधे-
 यमस्यन्वन्तो हि वै त आसन्नैष ते प्राधन्वन्सो ओषवीदस्यानि नु
 धविष्ये ऽघोपावर्त्यामीति ते वा अन्वायस्ते समन्तं पर्यवशन्त्य-

१) So corrigirt; die Mss. •स्तृणुचं 2) So corrigirt; die Mss. चमेध्य 3) So
 corrigirt; in den Mss. •मुत्तरं ohne Accent. 4) In den Mss. हि ohne Accent. 5) So
 die Mss. ! 6) Die Mss. schreiben संनतया 7) So meine Correctur; die Mss.
 देवेषु 8) Die Mss. संनमति 9) Dies Wort fehlt in B; H u. Bb संनतया 10) So
 mein Versuch, zu corrigiren; die Mss. schreiben ganz unverständlich भीषायाद्रव-
 तीर्गुः 11) So B, ohne Accent; in H u. Bb अपाशासुरूपं 12) So corrigirt; die
 Mss. प्रधन्व 13) Die Mss. बहिःपरिधिः; vgl. aber weiter unten. 14) So corrigirt;
 in den Mss. स्कन्देत् unbetont. 15) So corrigirt; die Mss. •मसदिति

इस्य गोपीद्यायां वाव यज्ञायोपधीयते' इयं यजमानायां धा-
 तृष्यायेमौ प्रतरं करोतीतिमपतरं' यज्ञेन वा एतद्वजमानं प्रतरं करो-
 ति' यज्ञेनास्य धातृष्यमपतरं करोति' संधिं प्रतिजुहोति' न इह्यमि-
 माहुतस्तरति' मुखत एवैनान्ग्रीणात्यंघो सुतीर्धेन वा एतदाहुती-
 स्तारयत्यंघं वाव भूपतिरंघं भुवनपतिरंघं भूतानां पतिरंघ ३योः
 इयमिदानीं स भूतिर्येदाहुतं बहिष्परिधिं स्कन्देत्तदभिमन्त्रयेत्' ॥
 भूपतये स्वाहा' भुवनपतये स्वाहा' भूतानां पतये स्वाहा ॥ इति भा-
 गधेयं वावैषामेतत्तं ग्रीणात्येवैनानंघो हविषा वा एतत्स्कन्धेन' द्विती-
 यामाशिषमवरुन्ध' एतच्च स्म वा आहारुणं औपवेशिः' किमु स
 यज्ञेन यजेत यो हविषा स्कन्धेन द्वितीयामाशिषमवरुन्धं न विद्यादि- 10
 ति' तद्वितीयामेवैतेनाशिषमवरुन्धे ॥ ६ ॥

Vgl. Kāth. 25, 7; Kap. 8. 39, 2 u. 5.

ये पुरा यन्त्रयो भवन्ति तान्विस्मसयन्ति मानुषस्य व्यावृत्त्यै
 प्रणेनिजति' यदेवैनयोरभिनिषस्य' शमलममेध्यं तं ऋण्यन्ति' युजते
 मन उत युजते धिया' इति जुहोति' युक्त्वा एव' सावित्र्या' जुहोति'
 सवितृप्रसूते एव प्रवर्तते' हविर्वै हविर्धोने' यदुपानक्ति हविर्भूत एव 15
 प्रवर्तते' अथो अभिवृत्ते एव पन्थुपानक्ति' यज्ञे पत्नी यज्ञे करोति
 तन्मिथुनं' मिथुनत्वाय वै पन्थुपानक्षेत्रं वै पत्न्या यज्ञस्यान्वारम्भो यद्यज्ञे
 करोत्यन्वारम्भाय वै पन्थुपानक्ति' प्राचीनमुपानक्ति' प्राङ् हि यज्ञ-

1) So corrigirt; die Mes. *ममतरं 2) So H u. Bb; in B *हुतीस्तरति 3) So
 corrigirt; die Mes. schwanken; H u. Bb *सुहृदि; B *रुहृदि 4) So corrigirt; die
 Mes. *स्वर्जित 5) So meine Vermuthung (cf. PA 6, 1, 5 Sch.); die Mes. *प्राक्षपिबति;
 Kāth. 25, 8 हविर्धोने प्राक्षेवेति 6) So corrigirt; H u. Bb *मिनिषस्य; B मिनिषसा
 7) So corrigirt; die Mes. सावित्र्या

स्त्रिरन्यस्त्रिरन्यदुपानक्त्यपरिमितं हि मनुष्या उपाञ्जन्ति दक्षिणत उ-
 पानक्त्युदीची ३ ह्येते मनुष्यलोकमुपावर्तेते निश्चेति गृहीतो वा एष
 उभयतः सैदष्टः शुष्को यदुपानक्ति शमयत्येवं शुष्को वा एष दुर्वा-
 ग्यजमानस्य गृहमावदति स ईश्वरो ऽशान्तो यजमानं हि सितो-
 5 स्तदनुगृह्णन्तो यन्ति यद्युत्सवे देसु वा गावद देव दुर्बानिति वदेऽशम-
 यत्येवांघो शमयिष्वैवाशिषमाशास्ते हविर्वै हविर्धाने स्तीर्त्वा वै
 बर्हिर्हविरासादयन्ति तस्मात्प्रस्तरं स्तीर्त्वा प्रवर्तयन्ति हविर्वै हवि-
 र्धाने अनूष्यमानासु वै सामिधेनीषु हविरासादयन्ति तस्मात्प्रव-
 र्त्तमानयोर्होतावाहेमे वा एते इमे वा एतत्प्रवर्तयन्ति यच्चवि-
 10 र्धाने तस्मात्पूर्वस्या जनताता अपरा जनता क्षेपमभ्यारोह्नुका ते
 यर्हि प्रवर्तयेयुस्तर्हि होतानुष्ठुवन्मनसा पदा तां जनतां प्रतिनुदेदप
 जन्मं भयं नुदेति विद्वां एषां विश वा एतत्प्रतिनुदेते ऽनभ्यवचा-
 रुकास्य विद्वां क्षेपं भवति नीयानं वै रक्षासि यज्ञमवयन्ति य-
 ज्ञस्मिन् जुहोति रक्षसामपहत्यै वैष्णव्या जुहोति विष्णुवै यज्ञो वि-
 15 ष्णुनैव यज्ञेन यज्ञाद्रक्षास्यपहन्ति यन्नायच्या जुहोतीमां तेनाक्रमते
 यच्चिष्टुभान्तरिक्षं तेनां यदाहवनीयं गच्छतः स्वर्गं तेन लोकं चीन्म-
 क्रमान्प्रतिविक्रमते च यो वा इमे लोका इमानेव लोकान्यजमाना-
 योऽन्मवति वैष्णवमसि विष्णुस्त्वोत्तभ्रातृति वैष्णवं हि हवि-
 र्धानं दिवो विष्णु उत वा पृथिव्या इति दक्षिणस्य हविर्धानस्य

1) So meine Correctur; die Mss. शुष्को 2) So meine Correctur; die Mss.
 नुर्वा 3) So corrigirt; die Mss. चयन 4) Die Mss. हिंसी 5) So corrigirt;
 die Mss. चयुर्दे 6) So corrigirt; die Mss. चाशिषम 7) Die Mss. होतावा-
 ह्ये 8) So corrigirt; die Mss. जनता 9) In den Mss. तां ohne Accent. 10) Die
 Mss. विद्वां 11) So corrigirt; die Mss. betonen इते ऽनभ्यवचा रुकास्य 12) So
 die Mss. 13) Die Mss. यज्ञाद्रक्षा 14) Die Mss. तेनाक्रमते 15) Bb विष्णु;
 cf. 1, 2, 9.

मेधीन्निहन्ति' मुखत एव यज्ञस्याशिषमवरुन्हे' यमध्वर्युः प्रथमं
यन्धिं यथाति तं प्रथमं' विस्र'सयति' यदन्यं पूर्वं' विस्र'सयेदमेहेन
प्रमीयेत' विष्णोर्नु क' वीर्याणि प्रवोचमित्युत्तरस्य हविर्धोनस्य
मेधीन्निहन्ति वैष्णव्या' वैष्णव' हिं हविर्धोन' स्वयैव देवतया'
यो अस्वभायदुस्तर' सधस्थमित्यदो वा उत्तर' सधस्थममुष्मिन्नेव ५
हविर्धोन' सैमिनोति ॥

आ वामुपस्थमद्रुहा देवाः सीदन्तु' यज्ञियाः ।

इहाद्य सौमपीतये ॥

इत य एव देवा यज्ञियास्तान्हविर्धोना आसादयति' ता' श्रौ भूते
ऽभियजते' दग्धो वा एतदौपरो वषट्कारेण निरहन्यच्छदिभिनिदधा- 10
त्यपिहित्या' अछिद्रत्वाय' विष्णोः पृष्ठमसीत्यद एव' विष्णो रराटम-
सीत्यद एव' विष्णोः शिप्रे स्या' इतीमे एव' मुखतो वा एतत्स्वया
देवतया शिरो यज्ञस्य संभरति' विष्णोः स्थूरसीति' तस्मादिदं शिरः
षोढाविष्कृतं' प्र तद्विष्णुः स्ववते वी३र्येणे'ति प्राङ्मुक्तस्य वदत्यतो
वै विष्णुरिमांस्त्रोकानुदजयं विष्णो रेवोज्जितिमन्विमांस्त्रोकानुज्जयति 15
प्रेभ्यो' लोकेभ्यो धातुष्व नुदते ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 2, 9. — TS 6, 2, 9 (havirdhānam); Kāth. 25, 8; Kap. S. 40, 1.

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवं इति' सवितृप्रसूत एवैनामादत्ते' ऽग्नि-
नोर्बाहुभ्यामित्यग्निनी वै देवानामध्वर्युः' पूष्णो हस्ताभ्यामिति'
देवताभिरेवाधिरसि' नारिरसीति' क्रूरमिव वा एतद्यदधिः' शमय-

1) उत्तर' in den Mss. ohne Accent. 2) Die Mss. betonen वी३र्यु; cf. RV 2, 41, 21. 3) So corrigirt; die Mss. मिषवते 4) Die Mss. षट्दि 5) So corrigirt; die Mss. कुर' cf. aber 1, 2, 9. 6) So corrigirt; die Mss. •नुदजयति प्रेभ्यो 7) H u. Bb •नादत्ते 8) So die Mss.; vgl. unten 3, 9, 6.

त्येवैदमहं^१ रक्षसो यीवा अणिकृन्तामीत्याह रक्षसां धरायै रक्षसामन्तरित्या इदमहं सौमे समानो यो ऽसमानो ऽरातीयति^२ तस्य यीवा अणिकृन्तामीति समानो वा ह्यसमानो वारातीयति^३ सर्वमेवैतया पर्यापणप्राणा वा उपरवाः शिरो हविर्धनं^४ शीर्षन्वा इमे प्राणास्तस्माच्च विर्धने^५ ऽन्तर्वा इमे शीर्षप्राणास्तस्मादन्तर्वा^६ वा इमे शीर्षप्राणास्तस्माच्चत्वारः संतृणाः परः संतृणा हि परः प्राणा विधृता उपरिष्टा विधृता इहीम उपरिष्टात्प्राणाः पूर्वार्धं वा इमे मुखस्य प्राणा एतत्सलु वै हविर्धनस्य पूर्वार्धं यदक्षिणं हविर्धनं तस्मादक्षिणे हविर्धने बृहच्चसि बृहद्राया इति देवा इषेवं बृहद्बृहतीमिन्द्राय वाचं वदेत्यैन्द्रो हि यज्ञो रक्षोहणं बलगाहनमित्याह रक्षसां धरायै रक्षसामन्तरित्यै वैष्णवीमिति विष्णुर्हि यज्ञो ऽसुरा वा एतान्बलगादेवेभ्यः प्राणेषु नृसनस्तांवाहुमाचं ऽन्वविन्दस्तस्माच्चाहुमाचं खेमं यद्वाचं कृत्वा यज्जफं यदभिचरितं तदेतदुद्वपति प्राणा वा उपरवा यदवसिञ्चति तस्मादिमं उदन्वन्तः प्राणाः प्राणा वा उपरवा यदवस्तृणाति तस्मादिमे लोमशाः प्राणा अथ यदवसिञ्चत्यव च स्तृणाति मस्तिष्को वा एष क्रियते हनू अधिष्ववयो शिरो हविर्धनं शीर्षन्वा इमे हनू तस्माच्चविर्धने ऽन्तर्वा इमे शीर्षहनु तस्मादन्तरिमे वा एते यस्तन्तृणादिमे एव संतृणास्तस्-

1) So corrigirt; die Mss. betonen ^०विदेदमं 2) So corrigirt; Bb रातीयती; deagl. B, ohne Accent; H रातीयती 3) So corrigirt; H u. Bb रातीयती; B रातीयती 4) So corrigirt; die Mss. संतृणाः; cf. Çat. Br. 3, 5, 4, 14. 5) So corrigirt; die Mss. संहवा 6) B सुचवा 7) In den Mss. सुचु ohne Accent. 8) cf. 1, 2, 10. 9) So meine Correctur; die Mss. bloss हव 10) So meine Correctur; die Mss. वदित्यै 11) Die Mss. schreiben मस्तिष्को 12) In den Mss. वा ohne Accent.

पांष्टे एव' द्यङ्गुलमन्तरां कार्ष्णि' द्यङ्गुल' ३हीदमन्तरां वै नाकेव'
 शिरो हविर्धानं' पृष्ठमाग्नीध्रमुदर' सदः' प्राङ् हि यज्ञः संहितो' हनू
 अधिषवणे' जिह्वाधिषवणं' यावाणो दन्ता' मुखतो वा एतत्प्रजा-
 पतेः सोमं पिबन्तीन्द्रो वै वृषमहनसं' इमां प्राविशसं देवताः' प्रैष-
 मैछ'स्तंवाविद'स्तं भूतान्युपारवन्त' यो नो ऽधिपतिरभूत्तन्न वि- 5
 दामा इति' तदुपरवाणामुपरवत्' यज्ञदुपरवन्त' तच्चतुर्धावस्ता-
 देवैछन्नैकधा' परो ऽवविन्द'स्तस्माच्चतुर्धावस्तादेकधा परो' यदुपरवा-
 ननुमृशती'न्द्रियस्यावरुद्धै ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 2, 10. — TS 6, 2, 10 (śadah) u. 11 (uparavāḥ); Kāth. 25, 9; Kāp. 8. 40, 2.

पृथिव्यै त्वान्तरिक्षाय त्वा' दिवे त्वे'ति प्रोक्षत्येषां' ३ष्टेषां लोका-
 नां विधृत्यै मीयते' चिः प्रोक्षति' चिषत्या हि देवा' अथो चयो वा 10
 इमे लोका' एभ्य एवैनां लोकेभ्यः प्रौक्षीदन्न' वै यवा' ऊर्गुदुश्चरो'
 यज्ञवमतीभिः प्रोक्षत्यूर्जा वा एतदन्न' समर्धयत्यृक्ष' वा अमेध्यमां-
 पो हविर्धेदवसिञ्चति मेध्यमेवैनत्करोत्यृक्ष' वा अमेध्य' यदवस्तु-
 णाति मेध्यमेवैनत्करोति' पितृदेवश्च' वै निखातममेध्यमन्यदेवस्तु-
 मस्याः' खलु वा इमा उत्तमार्ध औषधयो' यदवस्तुणात्यस्या एवै- 15
 नामुत्तमार्धे' मिनोत्येनिखातैवाभूदन्न' वै यवा' ऊर्गुदुश्चरो' यज्ञवम-
 वास्यत्यन्ने वा एतदूर्जे दधाति' न ह्यन्नमृत ऊर्जो धिनोति' नो ह्यूर्गेते'

1) So die Mas.; Kāth. 25, 9 द्यङ्गुलमन्तराधिषवणे भवति तस्मादधिषमन्तरा इव रा-
 खावेव; Kap. 8. 40, 2 तस्मादिदमन्तराधिषे च oder *धिषे च 2) Die Mss. *हृत्सं
 3) Die Mss. देवाताः 4) Die Mss. *रवत्; auch Bb eigentlich so; dann corrigirt
 in *रवत् 5) H तच्चतु; Bb eigentlich ebenso, dann corrigirt in तच्चतु; B तं चतु
 6) So meine Correctur; H u. Bb मौचलेषां; B योचलेषां 7) Die Mss. *मन्वदेव-
 हन् 8) So B, ohne Accent; in H u. Bb *मार्धै 9) So meine Correctur; H u. Bb
 ह्यूर्गेते; B ह्यूर्गेते

ऽवाङ्मनोति' नितानरत्ना मास्तो निहन्ति' मनो वै नितानः'
 प्राणा मास्ता' मिषावरुणी ध्रुवेण धर्मरेति' मिषमेवैनां दाधार'
 वरुणः कल्पयति' विधृत्यै च खलु वा एषां प्रजानां कूप्यै च मीयते'
 मिषावरुणी वै देवानां धर्मधारयौ' 'दैव' वा एतच्चमदीधरता'
 5 यदौदुषरी' ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनिं पर्यूहामीत्याशीरेवैषा' ब्रह्म ह॥ह
 क्षत्रं ह॥हेत्याशिष' एवैष' परिरहो' धृतेन द्यावापृथिवी आपृथेति'
 धृतेनैव द्यावापृथिवी ध्रुनच्युंदर' वै सदा' ऊर्गुदुषरो' यदौदुषर्यूर्जे'
 वा एतन्मध्यत आत्मनो धत्ते प्रजानां च' प्रजापतेर्वा एतदुदर'
 यत्सदः' प्राजापत्य उन्नाता' तस्मादुन्नातान्वाभते' यजमानो वा' औ-
 दुषरी वर्षिष्ठा काश्या' वष्येन' समानानां गमयति' विश्वजनस्य
 10 द्यायासी'ति छदिंराभनिदधाति' गोचान्नोचाङ्गि प्रसर्पेन्युंदर' वै सदा'
 यदन्येनान्येन संमिनोति' तस्मादुदरमन्येनान्येनामेन' संतत' उदर' वै
 सदा' यदनूचीनं मिनुयात्पराचीनं जग्धमतीयादेष' यत्तिरक्षीनं मि-
 नोति' तस्माज्जग्ध' सर्वाण्यङ्गान्यनुवेति' प्रजा वा एतत्समीचीनं
 मिनोति' समीचीरेन प्रजा अभिसमावर्तते' स॥यात इव स' भवति'
 15 समान' सांकाशिनं' कार्य' समानां ३हीमे प्राणा' यं द्विषात्त-
 स्यात्प्राणा मिनुयात्प्राणानस्य मोहयति' प्रमायुको भवति' यदि का-
 मयेत' वर्षेत्पर्जन्या इति' नोचैः सदा' मिनुयाद्' वृष्टिमेव नियच्छति'

1) So meine Vermuthung; die Mss. schreiben धर्मधारयौ; cf. Pā. 3, 1, 188.
 2) So B, aber ohne Accent; H u. Bb दैव' 3) So H u. Bb; in B चररी 4) So
 corrigirt; die Mss. ह॥हेत्या 5) So corrigirt; die Mss. एवैष 6) So die Mss.
 7) So B, ohne Accent; H u. Bb चामेन; dürfte hierin das von einigen Gramma-
 tikern überlieferte चले oder चाम „Krankheit“ stecken? 8) So corrigirt; die Mss.
 चरवन्त; vgl. das Folgende. 9) So corrigirt; die Mss. च 10) So H u. Bb; in B
 चाकाशिनं 11) B कामयते 12) Von hier bis zum folgenden सदा in H u. Bb
 fehlend; die Accente mussten daher ergänzt werden.

यदि कामयेत^१ न वर्षेत्पर्जन्या इत्युच्यते^२ स दो मिनयाद् वृष्टिमेवापा-
यहीनवच्छदिरमिष्टोमे स्यात्तेजसा चिवृता संमितं^३ पञ्चदशछदि-
रुक्थ्ये^४ पञ्चदशेन वज्रेण संमितं^५ सप्तदशछदिरतिराचे^६ सप्तदशो वै
प्रजापतिः^७ प्राजापत्या राचिरानुष्टुभी^८ यज्ञकृतूनामेवैषा व्यावृत्तिः^९ प्रा-
चीनव^{१०}श^{११} हविर्धानं मिनोत्पूर्व्वं हि द्यौः^{१२} प्राचीनव^{१३}शमापीधर्मू-
र्ध्वं^{१४} ३ ह्यन्तरिक्षं^{१५} तिरश्चीनव^{१६}श^{१७} सदस्तिरश्चीं^{१८} ३ हीय^{१९} यं जुषा हवि-
र्धानं मिनोति^{२०} निरुक्ता हि द्यौः^{२१} यं जुषा सदो^{२२} निरुक्ता ३ हीयमं यं जुषा-
योधर्मनिरुक्तमिव ३ ह्यन्तरिक्षमर्धमापीधस्यान्तर्वेदि मिनोत्पूर्व्वं ब-
हिर्वे^{२३} ३ ह्यन्तरिक्षस्यास्मिन्नो^{२४} ३ के^{२५} ३ धर्ममुष्मिन् ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 2, 11. — TS 6, 2, 11 (uparavāḥ); Kāth. 25, 10; Kap. 40, 3.

सुवाङ्गभाङ्गारे^१ बम्भारा इत्येते वै देवानां^२ सोमरक्षय^३ एतेभ्यो^४ 10
वा अधि छन्दांसि सोममाहर^५ स्ते सोमपीथेन व्यार्ध्यत^६ त एतानि
द्वितीयानि नामान्यथक्षमङ्गलेछायै^७ सोमपीथो^८ ना उपनमादिति^९
तस्मादेते द्विनामानस्ते वा अन्वाय^{१०} स्ते न प्राप्नुव^{११} तस्मादेते ऽतिहाय
वषट्क्रियन्ते^{१२} न हि प्राप्नुव^{१३} स्तेषां वा एष लोको यावदभि न्यु-
प्यते^{१४} तद्यो ऽविद्वानाक्रामत्यार्त्तिमार्द्धत्यर्थं य एव^{१५} विद्वानाक्रामति न^{१६} 15
सद^{१७} ३ स्यामार्त्तिमार्द्धति^{१८} तेषां वा एष भागो यद्याघार्यन्ते^{१९} त एवा-
सै^{२०} तेनाभूरीष्टाः प्रीता भवन्ति^{२१} यज्ञमुखं^{२२} वै पवमानो^{२३} यत्पवमाने

1) So meine Correctur; die einzige Hdschr., in welcher sich diese Partie findet, B, liest: इति विधिः तद्विधिः cf. Kāth. 25, 10 यदि कामयेत न वर्षे-
दित्युच्यते हि वीरवर्षिष्यन्ती भवति 2) So B, ohne Accent.; in H u. Bb ०३३

3) B ०३३ 4) So corrigirt; in den Mss. तिरश्ची ohne Accent. 5) Die ३ vor
ह्यस्ते fehlt in den Mss. 6) So corrigirt; die Mss. सुवाङ्ग भाङ्गारे; s. 1, 2, 5; 3, 7, 7.

7) Mir ganz unverständlich; so Bb; in H ०३३ यत्पवमाने; B यत्पवमाने 8) So
corrigirt; die Mss. वीमपीथो 9) So B, ohne Accent.; H u. Bb उपनमा 10) So
corrigirt; die Mss. वीथी 11) H u. Bb एवासी

- स्तुते ३मयो विहित्यन्ते यज्ञमुखादेवाधिविहित्यन्ते' जम्भो वै नामा-
 सुरं आसीत्सं यज्ञमगिरत्सं' आमीध्रं न प्राप्नोत्समापीध्रात्युनर्ष्यरुज-
 देतं वै जीवं' तस्मादापीध्राविहित्यन्ते' दक्षिणतो वै देवानंसुरा यज्ञ-
 मजयत्सं उदञ्चा आमीध्रं समातिष्ठत्समापीध्रात्युनर्भृजयचेतं वा'
 5 अनभिजितं' तस्मादापीध्राविहित्यन्ते' एतत्प्रति वै देवानंसुरा यज्ञ-
 मजयत्सं आमीध्रादधि बहिष्यवमानेन' यज्ञमभिजित्यामीनाधाय
 बर्हिस्तृणत' पराजिज्ञानां वा एतत्सर्पेन्ति यंबहिष्यवमाने' स्तो-
 थन्तः सर्पेन्ति' यंबहिष्यवमाने' स्तुतं आह' ॥ अमीदमीन्विहर' बर्हिः
 स्तृणाति ॥ इत्यामीध्राद्वा एतदधि बहिष्यवमानेन यज्ञमभिजित्यामी-
 10 नाधाय बर्हिः स्तृणते' ऽथ वा एतर्हि यज्ञो यवास्तुत' स्तोच' यचैव
 यज्ञस्तदभिपर्यावृत्य जुहोति' शुक्रवती वै पूर्वे सवने' अशुक्रं तृतीय
 सवनं' यज्योतिष्मतीस्तृतीयसवने' व्याधारयन्ति तेन तृतीयसवनं
 शुक्रवत्संवत्सरो वा अमिष्टोमस्तस्य वा एतास्तद्वो यं धिष्यास्ता'
 वा अस्यैतत्समुद्धर्षयित्वा' ज्योतिष्मतीः कृत्वा यामिष्टोमेन स्तुवते' स-
 15 वत्सरो वा अमिष्टोमो' द्वादश मासाः सवत्सरो' यत्पाचीराहुतयो
 हूयन्ते' प्रत्यञ्चो धिष्याया' व्याधार्यन्ते सवत्सरस्य विधृत्या' उभयतो
 वै देवानंसुराः परीयता' आसपुंरस्तादन्ये' पञ्चादन्ये' यत्पाचीराहुतयो
 हूयन्ते' वै पुरस्तादासस्ता' स्तेनापानुदन्ते' यत्प्रत्यञ्चो धिष्याया व्या-

1) So corrigirt; die Mss. यज्ञमंभिरत् 2) So ist wohl die Schreibung der Mss. zu bessern; H u. Bb तमापीध्रापुरनर्ष्यरुजदे; B तमापीध्रापुरनर्ष्यरुजदे 3) Die Mss. तमापीध्रात् 4) Die Mss. schreiben बर्हिः पव 5) In den Mss. 'मभिजित्वा' ohne Accent. 6) Die Mss. बर्हिः पवमाने 7) Die Mss. बर्हिः पवमाने 8) So corrigirt; in den Mss. चाह ohne Accent. 9) So corrigirt; B यज्योतिष्मतिस्तृतीयसवने; H यज्योतिष्मतिस्तृतीयसवने; B यज्योतिष्मतिस्तृतीयसवने 10) So corrigirt; H u. Bb यं धिष्या; deagl. B, ohne Accent. 11) Die Mss. betonen समुद्धर्षयित्वा 12) B हूयते 13) So corrigirt; die Mss. धिष्या 14) So B, ohne Accent; in H u. Bb परीयता

घार्यन्ते^१ ये पञ्चादास^२ स्नानापादान्^३ तद्वातृष्य वा एव वि-
नोदो^४ ऽध्वर्युणा वै यज्ञो विधृत^५ इदमिव वा एतद्यज्ञस्य यद्विष्ण्या^६
यदध्वर्युः प्रत्यङ् धिष्यान्तीयात्प्राणात्संकरेत^७ प्रमायुक्तः स्याद्यज्ञाती-
याद्यज्ञपरुष्यतीयादिन्द्रीमनुब्रूयादिन्द्र^८ हि संदः^९ स्वयैवैनहेवतयोपच-
रत्यात्मनो^{१०} ऽहिंसायै^{११} प्राचीन^{१२} वै धिष्येभ्यो ऽध्वर्योर्लोको^{१३} यद-^५
ध्वर्युः प्रत्यङ् धिष्यान्तीयादन्यजनतास्य क्षेत्रमभ्यारोहका^{१४} स्या-
३न्यन्य^{१५} उच्यन्ते^{१६} नान्ये^{१७} तदेषां मिथुनं प्रजायै^{१८} निरुक्ता अन्ये^{१९} ऽनि-
रुक्ता^{२०} अन्ये^{२१} ये निरुक्ता३स्ते ऽसौ लोकाय^{२२} ये ऽनिरुक्ता३स्ते ऽमुष्मै
क्षयाय^{२३} यथा वा इदं मैखला पर्यस्यते मैध्यस्य चामेध्यस्य च विधृत्या^{२४}
एव^{२५} वा एते न्युप्यन्ते यज्ञस्य विधृत्यै^{२६} यत्प्राचीनं धिष्येभ्यस्तद्देवा-^{१०}
ना^{२७} यत्प्रतीचीनं तन्मनुष्याणां तस्मात्सोमं पिबते^{२८} प्राञ्चो धिष्या
नातिसृपे^{२९} जन^{३०} ह्येति^{३१} देवलोकमभ्यारोहति^{३२} चात्वालाद्विह्रियन्^{३३} एव
वा अग्नीनां^{३४} योनिः^{३५} स्वादेव योनेर्विह्रियन्ते^{३६} ऽस्कन्ताय^{३७} तेषां
वा एतदध्ववायनं^{३८} चोदयनं च^{३९} यदन्तरा चात्वालं चाग्नीध्रं चैतद्वै
यज्ञस्य तीर्थं^{४०} तस्मादेतेन संचरति^{४१} तेन यो ऽविद्वान्संचरत्यार्तिमाह्वे-^{१५}
त्येष^{४२} य एव^{४३} विद्वान्संचरति^{४४} न सदस्यामार्तिमाह्वेति ॥ १० ॥

Vgl. TS 6, 8, 1 (dhishniyāh); Kāth. 26, 1; Kap. S. 40, 4.

॥ इत्युपरिकारणे^१ असुराणां नाम अष्टमः प्रपाठकः समाप्तः ॥

1) In den Mss. °दास ohne Accent. 2) So corrigirt; in Bb ohne Accent; in H विनोदो 3) So B, ohne Accent; Bb यद्विष्ण्या; H यद्विष्ण्या 4) H u. Bb पि-
चाण 5) B देवतवापचर 6) So B, ohne Accent; in H u. Bb चचन 7) Die
Mss. schreiben खाश्चन 8) H u. Bb उच्यन्ते 9) Die Mss. schreiben गीर्षि 10) Die
Mss. betonen प्रजायै 11) Die Mss. betonen पिबता 12) H u. Bb पिबत 13) So
corrigirt; die Mss. योने विह्रियन्ते 14) So corrigirt; die Mss. °वाद्यं 15) So Bb;
in H विद्वान्संच; desgl. B, ohne Accent. 16) So corrigirt; d. Mss. विद्वान्संच; s.
Einl. z. I. Th. p. XLIII. 17) So corrigirt; in Bb fehlt das इति; in H u. B इति उपरि

यज्ञो वा एष संक्रामन्नेति प्रायणीयादध्यातिथ्यमतिथ्यादध्युपसदः
 सं उपसङ्घो^१ ऽधि प्राङ् प्रणीयते^२ यदगृहीत्वाज्यानि प्रणयेयुरपघ्नीत
 यजमानमथ यदगृहीत्वाज्यानि प्रणयन्ति यज्ञं वा एतद्वजमानो ऽन्वा-
 रभते प्राञ्चः सोमेन प्रयन्ति प्राची पत्नी पूर्वमग्निमभ्युदैति^३ सोमेन
 वा एतद्राज्ञाभिजयन्तो यन्ति यस्य वै मनुष्यराजो गृहमागच्छति
 5 तस्य वै तर्हि तदैश्वर्ये यदा वै सं ततः स्थायते ऽथ तेषां तत्पुनर्भवति
 तस्मादाहुरपिघ्नता इत्यपि ब्रूषां तस्मिन्वतं^४ सोमो वा एतद्राजा
 गृहं प्राप तस्य वै तर्हि तदैश्वर्ये यदा वै सं ततः प्रच्यवते ऽथ सं
 तत्संभ्यो विसृजते तद्विसर्जनानां^५ विसर्जनत्वं^६ त्वं सोम तनुकृद्वा
 इति यदेव तनुकृतं चान्यकृतं चैनस्तदेतेनावयजति^७ द्वाभ्यां गाहंपत्वे
 10 जुहोति^८ द्विषाद्वजमानः प्रतिष्ठित्या^९ आप्रेम्यामीध्रे^{१०} ऽन्तरिक्षमेव प्रा-
 यान्यदेवं रूपमकवैष्णव्या हविर्धाने^{११} ऽद एव प्राप्य^{१२} विष्णुर्वै यज्ञो^{१३}
 विष्णुमेव यज्ञमकरं सुरा वा एतं देवानामादित्सन्तं^{१४} तं देवा अमुं कृ-
 त्वांमुं लोकमहरन्त्यदमुमत्या जुहोत्यमुमेवैनं कृत्वांमुं लोकं हरन्ति^{१५}
 सर्वेभ्यो वा एष भूतेभ्य आह्रियते^{१६} यत्सौम्या जुहोति मनुष्येभ्यस्ते-
 15 नाह्रियते^{१७} यदमुमत्या पितृभ्यस्तेन^{१८} यदाप्रेम्या देवेभ्यस्तेन^{१९} यद्वैष्णव्या
 यज्ञाय तेन^{२०} सर्वा वा एतत्प्रजा वरुणो गृह्णाति^{२१} यत्सौम्या जुहोति

1) So corrigirt; die Mss. उपसङ्घो 2) So H u. Bb; in B मभ्युदैत (doch reicht das Zeichen des ए im Ms. innormal bis an den oberen Theil des च hinüber). 3, B चक्षी 4) So schreiben hier alle vorliegenden Mss. (nur ohne Accent); aber 1, 2, 13 hatten die alten Mss. तनुकृतो, was wir darum dort in den Text nehmen mussten; H, Bb u. B lasen auch dort तनु; im Hinblick auf die älteren Mss. für 1, 2, 13 möchte man auch in unserer Stelle तनुकृद्वा lesen; es würde daraus aber wohl die Aenderung des gleich folgenden तनुकृतं in तनुकृतं sich ergeben, was uns hier doch zu weit von den vorliegenden Mss. abführt. 5) So die Mss. 6) So B, ohne Accent; H u. Bb चक्षपतेन

मनु३था० स्तेनं वरुणान्मुञ्चति० यदमुमत्या पितृ० स्तेनं० यदायेया दे-
वा० स्तेनं० यद्वैष्णवा यज्ञं तेन० सर्वा वा एतत्प्रजा वरुणान्मुञ्चत्यग्नि-
ना वै मुखेन देवा इमाँल्लोकानभ्युजनयन्गार्हपत्येनामुँ लोकमाँयीध्रे-
णान्तरिक्षमाँहवनीयेनामुँ लोकं० तस्माच्चेधा अयंया आधीयन्त एषां
लोकानामभिजित्या० इन्द्राभी वा अपरा अयी० अपिरपरा० इन्द्रः पूर्वः० 5
प्रजापतिराहवनीयस्तस्मादेष्ट उपोमे साद्यता० उक्तरो हि पिता पु-
चादुक्तरो भ्रातृव्यान्नवति य एवं वेदायेण प्रणयेद्व्रतधीः श्रिय एवं
परिगृहीत्यै० सोम्यो वै ब्राह्मणो देवतया० स्वयैव देवतया० प्रजा वै
पशवो ऽ० शवो० रुद्रं आहवनीयो० यदयेण प्रणयेदुद्रायास्य पशूनपि-
दध्यामेषादेव प्राङ् प्रणीयः पशूनां गोपीथायो० उर्वन्तरिक्ष० उवी- 10
हीत्यन्तरिक्षदेवउत्यो वा एष एतर्हि० प्रच्युत इतो० आप्नो० ऽमुषाँदि-
त्याः सदा आसीदेत्यादित्यो वै यज्ञो० ऽदितिः सोमस्य योनिः० स्व
एवैन० योनौ दधाति० देव सवितरेष ते सोमा इति० मनुष्येषु वा एष
पुराभूदेवेभ्य एवैन० संप्रादादेतैश्च देव सोम देवानुपावृता० इति०
देवो उक्षेष्ट देवानुपावर्तत० इदमहं मनुष्यान्सह० रायस्पोषेण प्रजया० 15
चोपावर्तता० इत्याश्वमेवाशास्ते० नमो देवेभ्यः० स्वधा पितृभ्या इति०
नमस्कारो देवाना० स्वधाकारः पितृणां० निर्वैरुणस्य पाशादमुक्षीति०
वरुणपाशादेव निर्मुच्यत आत्मनो० ऽहि० सायै स्वरभिष्यृक्षमिति०
यज्ञो वै सूर्येज्ञमेवाभिर्विपश्यति० ज्योतिर्वैश्वानरमित्यसौ वा आ-
दित्यो ज्योतिर्वैश्वानरमग्निना वा एष तन्व० विपरिधत्ते यो दीक्षते० 20

1) H u. Bb so, oder उपोमे; B उपोमे 2) So corr.; die Mss. इतो० आप्नो! Kap. S.
40, 6 प्रच्युतमिती प्राप्त सदृशं सोमेति; s. 3, 9, 7 u. 3, 10, 1; 3, 7, 8. 3) B ०पावृति 4) B
०वात्सह; H u. Bb वां सह 5) H प्रवाधा; Bb प्रवाधा; deagl. B, ohne Accent.
6) So corrigirt; H स्वरभिष्यृक्षमिति; Bb स्वरभिष्यृक्षमिति; deagl. B, ohne Accent.

ऽमी रुद्रो' यदग्निना पुनर्यथायथं तद्वत् न' विपरिदधीत रुद्र एन-
मभिमानुकः स्याद्यदाहोमे व्रतपते या तव तनूर्मय्यभूदेवा' सा त्वय्यमे
व्रतपते या मम तनूर्स्त्वय्यभूदिय' सा मयीत्यग्निना वा एतत्पुनर्यथा-
यथं तन्वृ' विपरिधत्त आत्मनो ऽहि'सायै ॥ १ ॥

Vgl. 1, 2, 13. — TS 6, 8, 2 (agnishomapraṇayanam); Kāth. 26, 2; Kap. 8, 40, 6.

- 5 न यूपमंछेयता' होत३र्थ' न हि दीक्षितस्यागौ जुहति' वैष्णवी-
मनूष्याछेत्यो' वैष्णवो हि यूपस्तदाहुर्होतव्यमेव' परस्येव जुहोत्याय- 1
तना इति' तच्च मूर्ध्य' यूपस्यैवान्ते ऽग्निं मथित्वाच होत३र्थ' तस्मिन्-
दुभयमकर्जुहोत्याह' न दीक्षितस्यागौ जुहोत्येत्यनानगा' नान्यानुपा-
गामित्येती' ३न्यानेति' नान्यानुपैत्येकीक्' त्वा परेभ्यः परो ऽबरेभ्यो
10 ऽविदमित्यर्वाग्येन' परेभ्यः परो ऽबरेभ्यो विन्दति' तं त्वा जुषामहे
देवयज्याया इत्येत' ३स्येव' जुषते' जुष्ट' विष्णवा इति' यज्ञायैवैनं
जुष्ट' विष्णवे ऽर्कर्विष्णवे त्वे'ति' पर्येनक्ति' हविर्भूतमेवैन' वृषत्य-
थो अभिघृतमेव' य इत्थं' वेत्यर्वाहुणो' मेधा३सो ऽपावृत्तो' य'
अजुर्ध्वंशल्कः स वाच मेधमुपस्थितो' य अजुर्परिष्टादुपावनतो'
15 यो ऽधिशाखी' योनिः स' यो वा अस्या अधिजायते स योनिमा-
निय' हि वनस्पतीना' योनिः' परुषि व्र३ण्यो' १८ यदपरुषि' वृक्षेष्टया 1

1) So corrigirt; die Mss. पिबही 2) Die Mss. न्वत् 3) So corrigirt; die Mss. मर्चभू 4) Die Mss. त्वर्चभू 5) So corrigirt; H u. Bb मंछेयते; desgl. B, ohne Accent; Kāth. 26, 3 न दीक्षितेन होतव्यं. 6) So corrigirt; B ३स्य; H u. Bb ३स्ये 7) So die Mss. 8) Die Mss. मनात्वा 9) So die Mss. 10) So corrigirt; die Mss. नावांसो 11) Die Mss. ०र्वाक् ह्येव 12) Die ३ fehlt in den Mss. 13) So corrigirt. H u. Bb त्वति; B त्विति 14) In den Mss. wie es scheint हृष्ट' वेष्ट' geschrieben; 15) H u. Bb वाहुवी; B वाहुवी 16) So corrigirt; die Mss. धिशाखा 17) So corrigirt; die Mss. betonen योनिः स 18) Die Mss. व्र३ण्यो 19) H u. Bb ०पुर्वि

परुषवकृत्तमेव^१ स्यादंनक्षसङ्ग^२ स्याणुहृज्जिष्यो^३ यदक्षसङ्ग^४ स्या-
 णुमुज्जिष्येहजो भूत्वा यजमानस्य पशून्प्रतिहन्त्यापञ्चारलिः कार्युः^५
 पङ्क्त्या^६ संमितः^७ षडरलिः कार्युः^८ ऋतुभिः संमितः^९ सप्तरलिः
 कार्युः^{१०} सप्तपदया शङ्कर्या संमितो^{११} ऽष्टारलिः कार्युः^{१२} गायत्र्या संमितो^{१३}
 नवारलिः काश्यपेक्षेत्रजसा चिवृता संमितो^{१४} दशरलिः कार्युः^{१५} विराजा^{१६}
 संमिता^{१७} एकादशरलिः कार्युः^{१८} चिष्टुभा संमितो^{१९} द्वादशरलिः का-
 श्यो^{२०} जगत्या संमितस्त्रयोदशरलिः कार्युस्त्रयोदशेन प्रजापतिना
 संमितः^{२१} पञ्चदशरलिः कार्युः^{२२} पञ्चदशेन वज्रेण संमितः^{२३} सप्तदशर-
 लिः कार्युः^{२४} सप्तदशेन प्रजापतिना संमिता^{२५} एकविंशत्यरलिः^{२६} कार्युः^{२७}
 एकविंशतेन संमितस्त्रयोविंशत्यरलिः कार्युस्त्रयोविंशतेन संमितः^{२८}
 पञ्चविंशत्यरलिः कार्युः^{२९} पञ्चविंशतेन संमितः^{३०} सप्तविंशत्यरलिः
 कार्युस्त्रिंशत्वेन संमिता^{३१} एकविंशदरलिः कार्युः^{३२} एकविंशतेन संमित-
 स्त्रयस्त्रिंशदरलिः कार्युस्त्रयस्त्रिंशतेन संमितो^{३३} यावान्पुरुष ऊर्ध्वबाहु-
 स्तावान्काश्यो यदि वा यावानृषे तिष्ठन्त्यावान्वे पुरुष ऊर्ध्वबाहुः
 सैतस्यावमा मांवाच^{३४} ततो वर्षीयान्वर्षीयानेव काश्यो^{३५} यो बहुशा-
 खो बहुपर्शः सु कार्युः^{३६} भूक् एवं भूमान^{३७} इषेष्ट एतस्य जयाह^{३८} भू-
 मानमस्य गृह्णाति^{३९} भूमानमस्य पशवो ऽनूपतिष्ठन्ते ॥ २ ॥

Vgl. 1, 2, 14. — TS 6, 3, 3 (yupakhaṇḍanam); Kāth. 26, 3 u. 4; Kap. 8, 41, 1 u. 2.

औषधे चायस्त्रैनमित्याह चात्या एवं स्वधिते मैत्रि^१ हिंसीरिति^२
 वज्रो वै स्वधितिर्वैजाहवासा एतदन्तर्दधात्यहिंसायै^३ यो वा एत-
 स्वाभिहतस्याये^४ शकलः परापतति तमस्य तेजो ऽन्वपक्रामति^५

1) H पुर्वच^१ 2) Die Mss. विंशत्यरलिः 3) Die Mss. मांवाच 4) काये
 in den Mss. ohne Accent.

यस्य पुनराहरति सतेजस्त्वाय' प्राञ्चं प्रहापयति' मेधमेवैनमनुपर्याव-
 र्तेयति' वज्रो वै यूपस्तस्माद्वा इमे लोका नीर्यमाणाश्चिभ्यतीश्वरो
 ३ श्वेषो ऽशान्तो नीर्यमाण' इमांल्लोकान्हि' सितोर्येदाह' दिवमयेषा
 मा हि' सीरन्तरिक्षं मध्येन पृथिव्याः संभव भाजं गच्छेति' शमयत्येव'
 ५ शान्त एव नीर्यत' एषां लोकानामहि' सार्यै' सर्वस्य वा एष मिच'
 यो दीक्षितः' सं एतमहि' सीदीश्वरा वनस्पतयो ऽपिधिष्यथ' भविता'
 यदाव्रश्चने जुहोति पुनरेवैनं प्रजनयति' तस्मादाव्रश्चनाङ्गुया'सः प्र-
 जायन्ते' पशुना संमितः का३र्यो' दश वै पशोः प्राणा' आत्मैकाद-
 ३ शो' ऽष्टाश्वयो ब्रह्मणी' दशमे' आत्मैकादशस्तथा पशुना संमितो'
 १० ऽष्टाश्विः कार्यो' गायत्र्या रूपं' गायत्रौ हि यूपो' गायत्र्या वै पतन्त्या
 यच' पणौ परापतत्ततः पणौ ऽजायत' तस्मात्पणमय' एतत्सल्लु वै
 पणस्य सार' यत्सल्लुदिरस्तस्मात्सादिर' इह वा असा आदिष्य आसी-
 त्समितो' ऽध्यमुं लोकमहर' स्तद्यतो' ऽध्यमुं लोकमहर' स्तस्माज्ज्योतिषो
 बिल्वो' ऽजायत' तस्माद्विल्वो' ब्रह्मवर्चसकामेन कार्यो ब्रह्मवर्चसस्य
 १५ संमध्या' अथो ज्योतिषैव तमस्तरतीन्द्रो' वै यतीन्सालावृकेयेभ्यः'^{१०}
 प्रायङ्गैषा' वा एष ब्रह्मचारी चमसाध्वर्युरासीदधो' ऽयं हरिण-
 स्तस्य यः सोमपीथ आसीत्स स्वजो' अभवत्तस्माद्धरिणः' स्वजं खाद-
 ति' सोमपीथो ह्यस्यैष सं यच चमसं न्यूञ्जत्ततो' रोहितको' ऽजायत'

1) Die Mss. संतेजस्त्वाय 2) B *मावा 3) B *अथोब्रह्मचारी 4) So meine Cor-
 rectur; cf. unten; H आवा; desgl. B, ohne Accent; Bb आवा 5) So corrigirt;
 die Mss. यच 6) So corrigirt; H u. Bb संयती; desgl. B, ohne Accent. 7) B वि-
 ल्वो 8) B *द्विल्वो 9) So corrigirt; H u. Bb तमनसार; B तमानसार 10) Die
 Mss. यतीन्सा 11) So corrigirt; die Mss. betonen चमसाध्वर्यु 12) आसीत् in
 den Mss. ohne Accent; H u. Bb संस्वजो; desgl. B, ohne Accent. 13) So cor-
 rigirt; die Mss. भवत्तस्माद् 14) Die Mss. न्यूञ्जत् 15) So die Mss.

1) So corrigirt; H u. Bb. **द्वैतीतकसः**; desgl. B, ohne Accent. 2) So die Mss. 3) Die Mss. **पुचिषी** 4) Die Mss. **प्रेषी** 5) So corrigirt; die Mss. **यूयो** 6) So meine Correctur; die Mss. **खानं** 7) So vielleicht zu lesen; H u. Bb. **बुबु**; B etwa **बुबुष** 8) So meine Correctur; H u. Bb. **एवाभूद्वृत्तेन**; desgl. B, ohne Accent. 9) So corrigirt; in B **अपिष्टानेतो**; H u. Bb. **अपिष्टां नेतो**; cf. 3, 9, 4; vgl. aber Kāth. 26, 5 **वृत्तेनापिष्टानमन्ति तेनो वै वृत्तं यजमानो ऽपिष्टास्तेष्वेव यजमानं समर्चयन्ति**; ähnlich in demselben Capitel noch einmal; ferner Kap. S. 41, 3 **तेनापिष्टानमन्ति तेनो वै वृत्तं यजमानो ऽपिष्टास्तेष्वो वै यजमानं समर्चयन्तानि संतमनन्ति**; ähnlich weiter unten noch einmal. 10) So B, nur ohne Accent (**वृत्तमांतमनि**); in H u. Bb. **वृत्तमांतमनिच** 11) So corrigirt; die Mss. **ऋवे** 12) So corrigirt; H u. Bb. **वद्वृत्त**; desgl. B, ohne Accent. 13) So corrigirt; Bb **वुपियषा**; H **वुपियषा**; desgl. B, ohne Accent; Kap. S. 41, 3 **वुपियषा**; Kāth. 26, 5 **वुपियषा** 14) Die Mss. **धीवृषी**

ते धामान्युश्मसि गमध्या' इत्यवदधाति वैष्णव्या' वैष्णवो हि यूपः'
स्वयैव देवतया' विष्णोः कर्माणि पश्यते'ति संकल्पयति संमितत्वाय'
ब्रह्मवनिं त्वा स्रष्टवनिं पर्युहामीत्याशीरेवैषा' ब्रह्म ह० ह स्रष्टं ह० ह-
त्याशिष एवैष' परिय३हो' ऽष्टो ऽनुपरिषिञ्चति धृत्यै ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 2, 14. — TS 6, 3, 3 (yûpakhaṇḍanam); Kâth. 26, 5; Kap. S. 41, 3.

- 5 वज्रो वै यूपो' यदन्तर्वेदि' मिनुर्यान्निदेहेद्यं बहिर्वेद्यं वरुद्धः स्याद-
र्धमन्तर्वेदि' मिनोर्त्यर्धं बहिर्वेद्यं वरुद्धो ह भवति' न निर्देहति' नोपर-
स्याविः कर्तैवै' यदुपरस्याविः' कुर्याद्वेष्टाः' स्यात्प्रमायुको' यजमानो'
नातिस्थूलः का३र्यैः' क्षुधं प्रजा नीयुर्नो' अत्यणुरभयमेवान्तरा' य-
ज्ञेन वै देवाः स्वर्गं लोकमाय० स्ते ऽमन्यन्तानेन वै नो ऽन्ये लोकम-
10 न्वारोक्ष्यन्तीति' त० यूपेनायोपय० स्तेद्यूपस्य यूपत्वं' यद्यूपः पुरस्ता-
न्मीयेत' स्वर्गस्य लोकस्यानुकशत्यै' तद्विष्णोः परमं पदमि' तिसमुन्मा-
हि' स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै' नाभिदग्ने परिष्यत्यूर्ग्वी औषधया' ऊर्ज०
वा एतन्मध्यत आत्मनो धत्ते प्रजानां च' यदि कामयेत' क्षुधं प्रजा
नीयुर्नित्यं रश्नान्यूपान्मिनुर्यात्क्षुधं प्रजा नियन्ति' यदि कामयेत' व-
15 र्धेत्यर्जन्य' ऊर्जा यजमान० समर्धयेयमिति' परिबीयोर्ध्वामुदूहेद्' वृ-
ष्ट्या एवेमा' न्यूहत्यूर्जा यजमान० समर्धयति' यदि कामयेत' न वर्षे-
त्यर्जन्य' ऊर्जा यजमान० व्यर्धयेयमिति' परिबीयावाचीमवोहेद्' वृ-

1) Die Mas. एवैष 2) So corrigirt; Bb यदुपरस्याविः; H यदुपरः स्याविः; desgl. B, ohne Accent; Kâth. 25, 6 यदाविषपरस्य कुर्यान्नर्तमित्यात् 3) So meine Vermuthung; Bb कुर्याद्वेष्टा; H कुर्याद्वेष्टा; B कुर्याद्वेष्टा; Kâth. 25, 6 वर्तमि; s. die vor. Anm. 4) So corrigirt; die Mas. प्रमायुका 5) So B, nur ohne Accent; in H u. Bb मीयति 6) So corrigirt; die Mas. मीयति 7) So corrigirt; die Mas. एवेमा

छ्यैवेमां न्यूहृत्यूर्जा यजमानं व्यर्धयति सर्वदेवश्चैव यूपो यन्नि-
 खातं तत्पितृणां यदूर्ध्वं तन्मनुष्याणां यच्च रशनां तदोषधीनां
 यदूर्ध्वं रशनायास्तद्विश्वेषां देवानामिन्द्रस्य चषालं ये वै देवाः
 साध्या यज्ञमत्यमन्यन्त तेषां वा एतच्छदुपरिष्ठाच्चषालस्याङ्गुलिमात्रं
 कार्यमङ्गुलिमात्रं हि तदया आसीद्यत्ततो वर्षीयः कुर्याद्वज्रो भूत्वा
 यजमानस्य पशूनवतिष्ठेदिन्द्रो वै वृचाय वज्रमुदयच्छत्सो ऽवीयत
 तस्य वा एतदनुनद्यै यच्चषालं पृथुमात्रं कार्यं पृथुमात्रं हि तदया
 आसीद्यदणिमतो ऽगृह्णात्तस्मादणिमतो यदिन्द्र उदयच्छत्तस्मादिन्द्रं
 यदि कामयेतां न्ये ऽस्य लोकमन्वारोहयेयुरित्येन्यस्य वृक्षस्य स्वरं कुर्या-
 दन्ये ऽस्य लोकमन्वारोहन्ति यदि कामयेत प्रजामनुसंतनुयादिति 10
 यूपस्य स्वरं कुर्यात्प्रजामेवानुसंतनोति यजमानो वा अपिष्ठांस्तेजो
 ऽग्निर्येदित्यं वेत्यं वा मिनुयाद्वज्रमानं तेजसा व्यर्धयेदग्निना स-
 तृशं मेतश्च यजमानस्य सतेजस्त्वायांवृष्ट ह स वै पुरा संस्थिते
 यज्ञे ऽपौ यूपं प्रास्यति संभज्य सुचस्ते देवा अमन्यन्त यज्ञवेशसं-
 मिदं कुर्या इति ते ऽब्रुवन्परिधिभिरेव नः सुचः स्वर्गाकृताः संनु 15
 स्वरुणा यूपः प्रस्तरेण सदा इति तेषां वा एष स्वर्गाकारो न ह
 स वै पुरा पुरुषं महादेवो हन्ति तत इदं रुद्रो ऽन्ववातिष्ठत्तै
 देवा एतां रुद्रस्यावेष्टिमपश्यस्त्रिः परस्तादनक्ति चिरवस्तास्तत्षट्
 षड्वा चतुर्वचः चतुर्भ्यो वा एतदुद्रमवयजत्याहुतिभाजो वा चतुर्वो
 ऽस्तोमभाजस्त एवास्त्वैतेनाभीष्टाः प्रीता भवन्ति यद्युपाज्जुहोति व- 20

1) H u. Bb. ०३३ 2) So corrigirt; die Mas. ०३३ 3) So corrigirt; die Mas.
 अपिष्ठां तेजो; vgl. aber oben 3, 9, 3. 4) So corrigirt; die Mas. ०३३ ५) In B Lücke von ०३३ bis zum folgenden (चोष) धोषलेन 6) So corrigirt;
 die Mas. चतुर्वो अस्तोमभाज

नस्पतिभ्यस्तेनावयजति यदशनाया औषधीभ्यस्तेन यदात्मनो मनु-
 ष्येभ्यस्तेन यदाह दिवं ते धूमो गच्छन्निति हविर्धानात्तेनानरिष्टं
 ज्योतिरित्यापीधात्तेन पृथिवीं भस्म स्वाहेति सदसस्तेन सर्वतो
 वा एतदुद्रमवयजत्या वा एत वनस्पतिभ्यः प्रच्यावयन्युपयज्य मनु-
 5 ऽथाः प्रयन्ति तत्स्वाया देवताया अन्नधीयते यूपो वै यज्ञस्य
 दुरिष्टमामुञ्चते यद्धूपमुपस्पृशेद्यज्ञस्य दुरिष्टमामुञ्चते तस्माद्धूपो नो-
 पस्पृश्यः शुग्वा एष मीयते स ईश्वरो ऽशान्त इमांस्त्रोकांश्शुचार्पयि-
 तोर्येष्टेकः स्यात् ॥ एष ते वायो ॥ इति ब्रूयाद्यदि बहवः ॥ एते ते
 वायो ॥ इति ब्रूयाद्वायूगोपा वै वनस्पतयः स्वामैवैभ्यो देवताम-
 10 पिसृजत्येषां लोकानामहिंसायै यथा वै प्रौगं रज्जुभिर्न्युत्तमेवमिमं
 लोकां यूपैर्युक्तास्ते एनमार्तिं निनयन्ति यदाह ॥ नमः स्वरुभ्यः ॥
 इति तेभ्य एव नमो ऽकस्त्रे ऽस्मै विजिहते ते ऽस्मै लोकं विन्द-
 न्येते वै देवानामुडयाता अस्मिंस्त्रोके सन्नाः¹⁰ स्वरवो¹¹ अभिरोच्चारो
 याचं पश्यति ते सन्ना अथ यांन्पश्यति ते बृहन्त ऊर्जो यदाह ॥
 15 नमः स्वरुभ्यो बृहद्भ्यो मारुतेभ्यः सन्नान्मावगाम् ॥ इति तानिव प-
 रिवृणुतेते वा अमुष्मिंस्त्रोके ऽन्नस्य प्रदातारस्ते ऽस्मा अन्नं प्रयच्छ-
 न्ति ॥ अप्यद्याहृष्टानं¹² भूयासम् ॥ इत्यप्यद्याहृष्टानं¹³ भवति ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 2, 14. — TS 6, 3, 4 (sthāpayed yūpam); Kāth. 26, 6; Kap. 8. 41, 4.

1) So corrigirt; die Mss. सन्ना 2) So corrigirt; die Mss. चतर्दशिते 3) In den Mss. ohne Accent. 4) Sc corrigirt; in den Mss. मुञ्चते 5) Die Mss. betonen वायुवीपा 6) So H; Bb प्रौगं; desgl. B, ohne Accent; wohl in प्रचव zu corrigiren. 7) Die Mss. betonen एनम् 8) So corrigirt; die Mss. एव 9) So die Mss., mir unverständlich. 10) So corrigirt; die Mss. सन्ना 11) So corrigirt; die Mss. स्वरवो 12) So corrigirt; B अप्यद्याहृष्टानं; H u. Bb अप्यद्याहृष्टानं 13) So meine Correctur; H u. Bb इति पद्याहृष्टानं; desgl. B, ohne Accent.

साध्या वै देवा आसन्नैश्च वै तर्हि नान्याहुतिरासी'ते देवा अग्निं
मथित्वायां अजुहवुस्ते वै तथैवाहुत्या पशून्सृष्ट्वाय' पशुमालभन्त'
यदग्निं मथित्वागौ जुहोति तया वा एतदाहुत्या पशून्सृष्ट्वाय' पशुमा-
लभन्ते' ऽथो पशवो वा एतदालम्बा यदेवतां जनयन्त्यथो' तेज
एवासौ जनयन्त्यथैर्जनिचमसीत्यायतनमिव वा एतत्क्रियते' वृषणी 5
स्था इति' रेत एवैतद्दधाति' न हि तस्य रेतो धीयते यस्येतौ न भ-
वत' उर्वश्यसीति' वाग्वा उर्वशी' पुष्ट्वा' असीति' प्राण एव त-
न्मिथुनमायुरसी'ति समनक्ति' तस्मिन्नेव मिथुने रेतो दधाति' गा-
यत्रमसि' चिष्टुवसि' जगदसीति' छन्दोभिरेवैनं प्रजनयति' सावित्री
प्रथमामन्वाह प्रसूत्यै' सवितृप्रसूता हि प्रजाः प्रजायन्ते' ऽथ द्यावा- 10
पृथिवीयामपि हि द्यावापृथिव्योः पशुषु द्यावापृथिवी हि पशवोऽनुप्र-
जायन्ते' गायत्रीन्वाह' गायत्री' ऽहमिर्गायत्रं छन्दा' अपरिमिता अ-
न्वाहोपरिमिता ऽहमेतत्तद्वो' ऽग्निना वा अनीकेनेन्द्रो वृचमह' स्तस्य
समासृप्तस्य भीतस्य यच्च व्यार्धत ततो भूष्टो' ऽसृज्यत' तस्माच्चर्मवती'
नानूच्या' ष्टुष्टा 10 हि सा' रक्षसामनन्ववजयाय" परिधयः परिधी- 15
यन्ते' यात्समर्या" परिधीन्ग्रहरेत्तदनु रक्षा'सि यज्ञमवजयेयुरपेण परि-
धयः प्रहत्या" रक्षसामनन्ववजयाय' क्रूरमिव वा एतद्यज्ञे क्रियते'

1) Die Mss. schreiben पशू बुद्धाय; cf. weiter unten, sowie die Einleitung zum 1. Buch p. XLIII. — Von hier an bis zum folgenden बुद्धाय incl. ist in H u. Bb eine Lücke; die Accente mussten daher ergänzt werden. 2) B, die einzige für diese Stelle vorhandene Handschrift, schreibt पशू बुद्धाय 3) Das Verb in den Mss. ohne Acc. 4) Die Mss. betonen पुष्ट्वा 5) So corrigirt die Mss. गायत्री 6) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 7) So corrigirt; die Mss. द्यावे. 8) So corrigirt; H u. Bb भूष्टो; desgl. B, ohne Accent. 9) Die Mss. तस्माच्चर्मवती 10) So B, ohne Accent; in H u. Bb ष्टुष्टा 11) So corrigirt; die Mss. नन्ववजया 12) So die Mss. 13) So meine Correctur; die Mss. परिधीन्ग्रहवी; s. übrighens Whitney, Ind. Gramm. § 1212, a. 14) Die Mss. वीचते

यदप्रां अग्निं जुहति' यदाह' भवतं नः संमनसौ संमोकसौ सचेतसा
 अरेपसा इति' शमयत्येव' शान्तं एवं ग्रहियते यंजमानस्याहि'सायै'
 सुवेणाभिजुहोति' संजग्मानाभ्यामेवाभ्यां भागधेयमपिदधाति' यः
 कूटो वाकणो वा काणो वा शुष्को वावर्तत' तस्य यातयामा' सं
 5 योऽपन्नदम्भलं तत्पशूनामायेयः' पशुराग्निष्टोम आलभ्य' आयेयो ह्यु-
 मिष्टोम' ऐन्द्रायः पशुरुक्थ्य' आलभ्य' ऐन्द्रायानि ३ शुक्थ्यान्वैन्द्रो'
 वृष्णिः षोडशिन्यालभ्य' ऐन्द्रो वै वृष्णिरेन्द्रः षोडशी' सारस्वती मेष्टु-
 तिराच' आलभ्या' वाग्वै' सरस्वती' वागनुष्टुबांनुष्टुभी राचिर्यज्ञक्रतू-
 नांमेवैषां ध्यावृत्तिर्यथा वै मास्योऽविचितो जनमवधूनुत' एवं वा
 10 एते प्रजायमाना जनमवधून्वते' यस्त्वा एतानेव' वेद तमेतेनावधू-
 न्वते' कथं सवनानि पशुमन्ति वेहेति पृष्ठेष्टपया प्रातःसवने
 चरन्ति तेन प्रातःसवने पशुमंष्टत्परोडांशैर्मध्यदिने' सवने तेन मा-
 ध्यदिनं सवनं पशुमंष्टदक्षैस्तृतीयसधने तेन तृतीयसवनं पशुमंक्षियता
 तत्पशोश्चरन्ति यज्ञपया चरन्ति' क्षियता' तद्यत्परोडांशैः' क्षियता' तद्यदव-
 15 दानै' रूपेण तत्पशोश्चरन्ति यज्ञपया चरन्त्यात्मना तद्यत्परोडांशैः' शरीरेण
 तद्यदवदानैः' कस्यै पशुः प्रत्यङ् नियुज्यता' उदङ् प्रणीयते' दक्षिणत उ-
 पसाद्यते' प्राङ् हूयता' इति पृष्ठेष्टप्रत्यङ् नियुज्यत इमां तेन दिशमभिज-
 यति' यदक्षिणत उपसाद्यत इमां तेन यत्प्राङ् हूयत इमां तेन यदुदङ् प्र-
 णीयते मनुष्यलोके तेनाभिजयति' यदक्षिणत उपसाद्यते पितृलोके तेन
 यत्प्राङ् हूयते देवलोके तेन यदाहुत्या ऊर्ध्वो धूम उदयते स्वर्गे तेन¹⁰

1) Die Mss. वावर्तत 2) So corrigirt; H u. Bb तत्पशूनामः; desgl. B, ohne Accent. 3) So corrigirt; H u. Bb *दक्षु; B *दक्ष 4) So corrigirt; die Mss. *वृष्णिः 5) So meine Correctur; die Mss. षोडशी 6) H u. Bb *वाग्वधून्वते 7) Die Mss. *वाग्विना. 8) In den Mss. ohne Accentbezeichnung. 9) So corrigirt; die Mss. वीचता 10) In den Mss. ohne Accent.

लोकं' यदिदोपहृतं प्रत्यङ् हरन्तीमं तेन लोकं' सर्वा वा इमा दिशः
पश्यादज्यभिजयति सर्वोऽस्त्रोकागंसर्वा' एवास्येमा दिशो ऽभिजिता
भवन्ति सर्वे लोकाः ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 2, 7. — TS 6, 3, 5 (vahnim mathnāti); Kāth. 26, 7 u. 8; Kap. S. 41, 5.

अथैतां आप्रियः प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा रिरिचान्नो' ऽमन्यत' सं
एतां आप्रीरपश्यत्तांभिरात्मानमाप्रीणीत' यज्ञो वै प्रजापतिर्यै- 5
देता आप्रियो भवन्ति यज्ञमेवैताभिर्यजमाना आप्रीणीते' वपया
वै पशोर्देवाः प्रातःसवने स्वर्गं लोकमायन्यद्वपया प्रातःसवने चर-
न्ति वपया वा एतत्पशोर्यजमानः प्रातःसवने स्वर्गं लोकमेति' ते
वै स्वर्गन्तो' ऽस्थानि शरीराण्यधून्वत' यदङ्गैस्तृतीयसवने चरन्त्येकां
शीरीणां निष्क्रीत्यै' पशुं स्रपयन्ति' यदेवास्याभिनिषस्य' शमलम- 10
मेष्टं तज्जुन्यन्ति' पशुमुपाकृत्यापि मन्यन्ति पशूनामवरुद्धौ द्वौ वै
वज्री' घोऽरो ऽन्यो' यः शुष्कः सं घोरो' य आर्द्रः सं
शिवो' वज्रेण खलु वै वीर्यं क्रियते' वज्रं वा एतदादत्ते वीर्याये' वै
तेतीधं' एवैनमुपाविरसीत्युप ऽखेवो ऽवत्युपो देवान्देवीर्विशः प्रागु-
रित्येतां वै देवीर्विशो यत्पशवो' बह्व उशिजा इत्येते वै बह्व उ- 15
शिजो यद्विजस्य धिष्याथाच' बृहस्पते धारया वसूनीति' ब्रह्म वै बृहस्प-
तिर्ब्रह्मैवैनां यद्धति' हव्या ते स्वदन्ति' स्वदितमेवैनमालभते' देव
त्वद्वेषु रणा' इति' त्वहा हि रूपाणि विकरोति' रेवतीरमेध्यमिति"

1) Die Mss. *कां सर्वा; s. Einl. z. 1. Buch, p. XLIII. 2) Die Mss. schreiben चत्वारो 3) So B; in H *मेति betont. 4) So die Mss. 5) So die Mss.; cf. चिरा 6) Die Mss. निःक्रीत्यै 7) So corrigirt; H u. Bb *निषस्य'; B *निषसा' 8) Die Mss. क्रीयते 9) So meine Vermuthung; die Mss. तैतीषु (sic). 10) Die Mss. schwanken; H u. Bb *जमां चरन्ति; B *जमन्ति 11) S. 1, 2, 15. 12) So corrigirt; die Mss.; *रेवतीरमेध्यमिति

पशवो वै रेवती^१ यैष्ठ्येवैनां^२ देवस्य त्वा सवितुः प्रसव इति^३ सवितृ-
 प्रसूत एवैनामादत्ते^४ ऽश्विनोर्बाहुभ्यामित्यश्विनौ^५ वै देवानामध्वर्युः^६
 पूष्यो हस्ताभ्यामिति देवताभिरेव^७ द्वौ वै पाशौ^८ घोऽरो ऽन्यः^९ शिऽवो
 ऽन्यो^{१०} यो यज्ञियः स घोरो^{११} यो ऽयज्ञियः स शिव^{१२} चतस्य त्वा देव-
 ५ हविः पाशेनेति^{१३} य एवं यज्ञियः पाशस्तेनैनमालभते^{१४} प्रतिमुञ्चामी-
 त्यमि हि मनु३ष्या दधत्यमुष्यै त्वा जुष्टमिति^{१५} यस्या एवं देवतायै
 पशुरालभ्यते तस्या एनं जुष्टमकर्धर्षा मानुषा इति^{१६} मनु३ष्या हि धार-
 यन्ति^{१७} ऋष्को^{१८} वा एषो ऽमेध्यो^{१९} यत्पशुं नियुनक्तुमा एवैनौ^{२०} मेध्यौ
 करोति^{२१} प्रत्यञ्चं नियुनक्ति^{२२} प्रत्यञ्चो हि पशवो मेधमुपतिष्ठन्ते^{२३} प्रा-
 १० तेषु वा एतस्य देवता उपस्थिता यत्पशुं नियुनक्ति^{२४} प्रतीचीरेवासौ
 देवता नियुनक्त्यंघ्रस्त्वौषधीभ्या इत्यंघ्रौ^{२५} ऽहोष औषधीभ्यो जुष्टं प्रो-
 क्षामीति^{२६} यस्या एवं देवतायै पशुरालभ्यते तस्या एनं जुष्टमकरं
 त्वा माता मन्यतामनु पितेत्यनुमत एवैनं माषा पिषा भाषा^{२७} संस्था-
 लभते^{२८} ऽनुमानावह देवान्देवायते यजमानायते^{२९} देवताभ्य एवैनं
 १५ निर्दिश्यतां^{३०} पेरुरसीत्यपां^{३१} ऽहोषं पेरुः^{३२} स्वात्तं^{३३} सङ्घविरापो देवीः
 स्वदन्विति^{३४} स्वदितमेवैनमालभते^{३५} ऽथ यदुप गृह्णात्युप च सिञ्चति
 सर्वत एवैनं मेधेन संमर्धयति^{३६} सं ते वायुर्वातेन गच्छतामिति^{३७} वातमे-
 वास्य प्राणमन्ववार्हति^{३८} सं यजचैरङ्गानीति^{३९} यज्ञियमेवैनमकः^{४०} सं

1) Die Mss. °श्विनो 2) So die Mss.; cf. oben 3, 8, 8; TS 6, 3, 6, 3. 3) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 4) So corrigirt; die Mss. एवैनौ 5) So H u. B; in B प्रोक्षामीति हि पशवो मेध यत्पशुं नियुनक्तुमा एवैमुपतिष्ठते; cf. Kap. 41, 6 पुरस्ताद्वै पशवो मेधमुपतिष्ठते 6) So corrigirt; H u. Bb इतिश्वौ; desgl. B, ohne Accent. 7) In den Mss. ist जुष्ट ohne Accent. 8) In den Mss. भाषा ohne Accent. 9) In den Mss. fehlt die ३. 10) In den Mss. स्वदं betont; cf. aber 1, 2, 15.

यज्ञपतिराशिवेति' यजमानमेव यज्ञस्याशिषा समर्धयति' शिरो' वा
 आघारं' आत्मा हविर्वैदाधारमाघार्यं' पशुना समनन्त्यात्मन्वा' एत-
 जिश्रो यज्ञस्य प्रतिदधाति' वज्रो वै स्वरुर्वज्रः स्वधितिर्यत्स्वधिति-
 नानक्ति वज्रेणैवैनं' स्मृणुते' याक्ता' तया श्रुतस्यावद्यति' हविर्भूता
 वा एषा' हविषैव हविषो ऽवद्यति ॥ ६ ॥

5

Vgl. 1, 2, 15. — TS 6, 3, 6 (niyunakti paçum) u. 7, 2—4 (āghārāu); Kāth. 26, 8;
 Kap. S. 41, 6 u. 7.

अग्निना वै मुखेन देवा इमांल्लोकानभ्युजयन्त्येयमिं करोत्यग्निना
 वा एतन्मुखेन यजमान इमांल्लोकानभिजयति' रक्षांसि वा एतं जि-
 घांसन्ति' यत्पर्यमिं करोति' रक्षसामपहन्यै' चिः पर्यमिं करोति'
 चयो वा इमे लोका' एभ्यो वा एतल्लोकैभ्यो' यज्ञाद्रक्षास्यपहन्ति'
 चात्वालमपि पर्येत्येषा वा अग्नीनां' योनिः' स्कन्दति वा एतच्चवि- 10
 रैश्चिच्छीतति यच्चिलिष्यते' ऽग्निर्वै सर्वा देवता' अच वै सापि देवता
 यस्या आलभ्यते' यत्पर्यमिं करोति तमेवैनम्रमयति' किंयद्वाहैतत्पशोः'
 किंयद्वा यत्प्रयाजा' एतर्हि खलु वै सर्वो यस्याप्रीतस्तेस्मादाश्चाथो
 ऽपप्रेष्यति' देवताभ्यो वै पूर्वमाशुश्रवदेय वा अच पशोराश्चावयति'
 तस्मादाश्चाथो ऽपप्रेष्यत्युभये वा एतं बध्यमानमनुबध्यन्ते ये याम्याः 15
 पशवो ये चारण्या' ये बध्यमानमनु बध्यमाना अन्वैक्षन्त मनसे'ति

1) So B, ohne Accent; in H u. Bb शिवो; auch Kap. S. 41, 6 liest शिवो वा एत
 यज्ञस्य वदाधार, weiter unten aber auch शिर एव यज्ञस्यास्य प्रतिदधाति; Kāth. 26, 8
 शिरो वा एतयज्ञस्य वदाधार: 2) So die Mss.; dagegen Kap. S. 41, 6 वदाधारमा-
 घार्यं पशु समनन्ति शिर एव यज्ञस्यास्य प्रतिदधाति 3) So corrigirt; H समनन्त्यात्मन्वा;
 Bb समनन्त्यात्मन्वा; B समनन्त्यात्मन्वा 4) So corrigirt; die Mss. schreiben eigentlich
 याक्ता 5) So corrigirt; die Mss. एतं चोर्वैभ्यो 6) In den Mss. °द्रक्षा° ohne
 Accent. 7) So corrigirt; die Mss. वच्चि विष्यति 8) So corrigirt; H u. Bb °चो प्र-
 प्प्रेष्यति; B °चो प्रप्रेष्यति; s. d. Folgende.

यज्जुहोति' तेषां वा एषोन्मोक्षा' यन्नं जुहुयादनुन्मुक्ताः स्युरु३र्वना-
 रिक्ष् ३वीहीत्यन्तरिक्षदेव३त्यो वा' एष एतर्हि' रक्षांसि वा एतं
 जिघांसन्ति' प्रप्युतमितो' ऽप्राप्तमनुचांयि' पुरस्ताच्चरन्ति रक्षसां प-
 राणुत्यै रक्षसामपहत्या' अघो हव्याय वा एतत्प्रणीयमानाय देवताः
 ६ पुरस्ताच्चरन्त्यसि पुरस्तान्निदधात्यस्कन्वाय' पशोर्वै मारणायानीयमा-
 नस्याहवनीयं मेघो ऽभ्युपक्रामति' यो वै तर्हि पशुमन्वारभते तं
 यज्ञस्याशीर्गच्छति' यदाह' रेवति प्रेधा यज्ञपतिमाविशेति' यष वा
 एतत्क्रच यजमानं सन्तं यज्ञस्याशीर्गच्छति' वपाञ्चपणीभ्यामन्वा-
 रभते' तत्स्विदुभयमर्करो अन्तरिक्ष सज्जूदेवेन वातेनेत्यन्तरिक्षं वै
 10 पशवो' वातः प्राणः' प्राणानस्निदधाति' त्मनास्य हविषो यजेति'
 देवता एवं प्रीणाति' समस्य तन्वा भवेति' पुनरेवैनं संभावयति'
 वर्षीयो वर्षीयसा इति' तेन यजमानो वसीयान्भवति' यद्यज्ञं पशुमाहु-
 र्यसमभिमन्यन्ते ३क्क' तर्हि यज्ञो भवतीति' यदाह' यज्ञं यज्ञपतौ धा इति'
 यज्ञपतौ वा एतद्यज्ञं प्रतिष्ठाप्याथ पशुमालभते' स्कन्दति वा एतच्च-
 15 विर्यद्विद्योतति यद्विलिप्यते यष्टृणमुपास्यत्यस्कन्वाय' प्रत्यञ्च' संज्ञ-
 पयन्ति' प्रत्यञ्चो हि पशवो मेधमुपतिष्ठन्त उदीचीनपादं व्या-
 वृत्त्यै ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 2, 15. — TS 6, 3, 8 (himsanam paçoh).

ऋत्विजो वृणीते' छन्दांसि वा ऋत्विजश्छन्दांसि वा एतवृ-

1) So corrigirt; die Mss. जुज्जुहोति 2) So corrigirt; die Mss. चनुं 3) So cor-
 rigirt; die Mss. schwanken; B चा; H u. Bb वा; vgl. aber unten 3, 10, 1. 4) So
 corrigirt; H u. Bb प्रप्युतमितो; B प्रप्युतमितो cf. 3, 10, 1 u. 3, 9, 1. 5) So corrigirt;
 die Mss. प्राप्तम्; s. 3, 10, 1 u. 3, 9, 1. 6) So corrigirt; die Mss. मारणवा 7) Die
 Mss. schwanken; B-चपौ अभ्युपक्रामति; H u. Bb मेघा अभ्युपक्रामति 8) So corrigirt;
 die Mss. वपाञ्चपणीभ्याम् 9) In den Mss. ohne Accent (d. h. ohne die 3).

णीते' यन्त्रोत्तरं वृणीते जगतो तद्वृणीते यदध्वर्युं पङ्क्तिं तद्यदपी-
 धर्मतिष्ठन्दसं तद्यन्मैत्रावरुणं गायत्रीं तद्यन्नासृणाञ्जसिनं विष्टुभं
 तद्यन्पोतारमुष्णिहं तद्यन्नेष्टारं ककुभं तद्यदाह ॥ अग्निर्देवीनां वि-
 शीं पुरएतां ॥ इति यंजमानं वा एतद्वृणीते स वृत्तो वषट्करोति
 नाद्यावाकं वृणीते पञ्चाजैव वा एषा होषाः स्वर्ग्या यदद्यावा- 5
 क्पृष्टा द्विदेवत्याः शंसति द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्या अथ यदपीधं
 मध्यतो वृणीते तस्मादयमग्निमध्यत ओषधीनां यदुत्तमः स यंज-
 ता स यंजति तस्मादुपरिष्टान्मध्यमानः प्रजायत एतद्वा अस्य छ-
 दासि वृत्तानि युक्तान्यभूवन् यदवृता वषट्कुर्युर्भोतृष्य यज्ञस्याशी-
 गच्छेदेष यद्वृता वषट्कुर्येन्येकधा वा एतद्यजमाने यज्ञस्याशीः प्रति- 10
 तिष्ठति तस्मादेकः पशोर्वषट्करोत्येकं हि वृणुते दश वै पशोर्देव-
 ता दशास्मिन्प्राणा यद्दश प्रयाजा या एवास्मिन् देवतास्ता एतद्यज-
 त्व्येष य एष एकादशो यस्या एव देवतायै पञ्चुरालभ्यते तामेवैतद्य-
 जत्व्येष यदेकादशानुयाजा या एवैतद्देवता अयास्तीता एतैरनुप्रीणा-
 ति हतो वा एष मृडतो ऽमुच भूतो दश वै पशोर्देवता दशास्मिन्प्रा- 15
 णाः प्राणाः खलु वै पशोर्देवता यद्दश प्रयाजा प्राणानेवास्व प्रय-
 जत्यात्मा वै प्राणानामेकादश आत्मा वषा पशोर्देवेष एकादशः प-

- 1) So corrigirt; die Mss. अर्धुः. 2) B पङ्क्तिं. 3) In den Mss. तद्यद् ohne Accent
 4) Das Zeichen || fehlt in den Mss., ist aber durch den Hiatus sowie das erste ||
 schon gefordert. 5) So die Mss.; Kāth. 26, 9 पञ्चावनिष वा एतद्वृत्तो यद्वृष्टुष्यवा-
 वेवैवा होता यद्वृष्टावपवा; Kap. S. 41, 7 पञ्चावनिष वा एतद्वृत्तो यद्वृष्टुष्यवा-
 वेवैवा होता यद्वृष्टावपवा. 6) So stand ursprünglich in H, dann corrigirt in ह्यः;
 in Bb अर्धः. 7) So corrigirt; die Mss. तस्मादयम. 8) So corrigirt; die Mss. वृष्टुता;
 9) So corrigirt; die Mss. वृष्टुते

रिशंय आत्मा वा एतदात्मानं परिश्ये' ऽथ यदेकादशानुयाजाः प्रा-
णानस्मिन्धाति ॥ ८ ॥

* Vgl. TS 6, 3, 7, 5 (prayājāh); Kāth. 26, 9; Kap. S. 41, 7.

॥ इति तृतीयकाण्डे नवमः प्रपाठकः ॥

पत्नी वै प्रथ्वमानामुषादित्यस्य लोकमभिप्रथ्वेते' हिनस्ति
खलु वा एष त० यो ऽस्य लोकमभिप्रथ्वेते' यदाह' नमस्त आता-
5 नैत्यमुषा एव नमो ऽकरंर्वाक्प्रेहीत्यनेनाः प्रेही'ति वा एतदाह'
यजमानाय' धृतस्य कुत्स्यामनु सह रायस्योषेणेत्याशिषमेवाशास्ते'
देवीरापः शुद्धा यूय देवान्युध्वमित्यपो वा एतदूषन्ति' पूताभिरभिः
पूताश्चरन्ति' तस्माद्वा एतां बहु रिप्रममेध्यं चरन्तीमापो न हि' सन्ति'
हतो वा एष मृ३तो ऽमुच भू३तो ऽह्यो वै प्रजाः प्रजायन्ते' पत्नी प्रज-
10 नयति' यदन्निरभिषिञ्चति पुनरेवैनं प्रजनयति' सर्वाङ्ग्राणान्तै-
मृशति' सर्वाण्यङ्गान्येतावान्हि पशुः' पशोर्वै मार्यमाणस्य प्रा-
णाञ्जुगृह्णति' यदाह' वाचमस्य मा हि' सीः' प्राणमस्य सा हि-
सीरित्यङ्गिर्वावास्येतप्राणाञ्जुचो मुञ्चति' यत्ते क्रूरं' यदास्थितं
तदेतेन शुन्धस्व' देवेभ्यः शुम्भस्वेति' यदेवास्य गमयन्तः क्रूरमक्रू-
15 त्तदक्रूरमकस्तंश्मयति' ये वा एते स्तोका अवपद्यन्ते त इमामंशा-
न्ना ऋहन्ति' तत इमाञ्जुगृह्णति' यदाह' शमस्य इति' शमयत्येव'

1) Das इति fehlt in den Mss. 2) So H u. Bb; in B *चवते 3) So die Mss.

4) Die Mss. प्राणाञ्जुमृशति; s. Einl. z. I. Buch, p. XLIII.

शान्ता एवेमामृद्धन्त्यहिंसायां श्रोषधे चायस्वैनमित्याह चात्या एवं
 स्वधिते मैना हिंसीरिति वज्रो वै स्वधितिर्वैजाद्यावासा एतद-
 न्तर्द्धात्यहिंसायै सर्वाभ्यो वै देवताभ्यः पशुरालभ्यते यदाह रक्षः
 सां भा३गो ऽसीत्येतेन वा एतज्जागधेयेन रक्षांसि पशोर्निर्भजतीद-
 मह रक्षो ऽवबाध इदमह रक्षो ऽधमं तमो नयामीत्याह रक्षसां ५
 धरायै रक्षसामन्तरित्यै पशवो वै वपा यदुपतृन्नात्यशून्हिंस्याद्यन्तो-
 पतृन्नादयताः स्युर्येष तन्निष्ठं तदुपतृन्नात्यशूनां यत्या इषे त्वोजं
 त्वेतीषे ऽद्येषोर्जे ऽद्येषोर्जे देवेभ्यः शुभ्यस्व देवेभ्यः शुभस्वेति देवे-
 भ्य एवैनां शुभ्यति देवेभ्यः शुभ्यति घृतेन द्यावापृथिवी प्रोक्षुवा-
 तामिति घृतेनैव द्यावापृथिवी प्रोक्षीत्यमुष्मै त्वा जुष्टमिति यस्या 10
 एवं देवतायै पशुरालभ्यते तस्या एनं जुष्टमर्कनैमः सूर्यस्य संहशा इ-
 त्यमुष्मा एवं नमो ऽकर्त्तव्यं पर्यावर्तत एवं हि यज्ञः पर्यावर्तते
 ऽथो अमुष्य वा एतदादित्यस्यावृतमनु पर्यावर्तत उ३र्वन्तरिक्षं
 उ३वीहीत्यन्तरिक्षदेव३त्यो वा एष एतर्हि रक्षांसि वा एतं जिघां-
 सन्ति प्रप्युतमितो ऽप्राप्तममुष 10 कार्ष्ण्यमयी वपाश्चपणी भवतो र- 15
 क्षसामपहत्यै यस्या एवामुतो ऽयिं पुरस्ताच्चरन्ति तस्मा इतो देवता
 वा एतच्चव्यमनुपर्यावर्तमानमेति चरमत उपप्रतिगृह्णात्युच्चद्वाराय
 यदतिहरेदेतमेवातिहरेद्विच्यतोमुखो ऽद्ययिः प्रत्युष्ट रक्षः प्रत्युष्टारा-
 तिर्यिंयाह रक्षसां धरायै रक्षसामन्तरित्यै वायोः स्तोत्रानामिति

1) In den Mss. das Verbum ohne Accent. 2) So meine Vermuthung; in Bb रक्षो
 वपा; in H ebenso oder वपा; in B वपा (vielleicht auch वपा). 3) So die Mss.
 4) So corrigirt; die Mss. betonen तदुपतृन्ना. 5) Die Mss. •वीर्वै 6) Die ३ fehlt in
 den Mss. 7) So B, ohne Accent; in Bb शुभ्यति; H शुभ्यति; vgl. das Folgende. 8) So
 corrigirt; H u. Bb प्रीवीत्तः B प्रीवीत्तः 9) Die Mss. एष 10) •मिति प्राप्तमः; cf.
 oben ३, १, 7; ३, १, 1; ३, 7, 8. 11) So corrigirt; die Mss. एवामुतो

* तृणमुपास्यति स्तोत्राणां विधृत्यैवायुर्धैतानमुतो विसृजति प्र-
जानां क्लृप्ता अयं वा एतद्व्यस्यायमोषधीनामपेक्षेवायं समर्थ-
यत्थेयो अयाय वा एतद्व्यस्यायमोषधीनामिध्मे चिनोति हविषो
वा एते स्तोकाः स्कन्दति वा एतद्विविधैश्चिन्तति यद्विलिखते
५ यदाह ॥

जुषस्व सप्रथस्तमं वचो देवप्सरस्तमम् ।

हृषा जुहान आसनि ॥

इति तैत्तिरीयास्य तै हुता अस्कन्ता वषट्कृता भवन्ति नानादेवज्ञा
वा एकादशिन्यां पञ्चवा आलभ्यन्ते ऽथाचामेयी प्रथमानूच्यते
10 ऽयिर्वै सर्वा देवता अत्र वै सापि देवता यस्या आलभ्यते तामेवै-
नन्नमयति यर्हि लोहिनीव शृता तर्हि रौद्री यस्तर्हि जुहुयादुद्राया-
स्य पशूनपिदध्यार्धर्हि श्वेनीव शृता तर्ह्यामेयी तर्हि होत३या त-
थास्य रुद्रः पशूननभिमानुको भवति क्रथं वा एतर्हि पशुयैर्द्या-
शृतो यद्वपामभिघार्ये पृषदाज्यमभिघारयेदुद्रायास्य पशूनपिदध्यार्ध
15 यत्पृषदाज्यमभिघार्ये वपामभिघारयति यथापूर्वं वा एतत्पशुमुपेत्यथो
एवमस्य रुद्रः पशूननभिमानुको भवति पुरस्तात्स्वाहाकारा वा अन्ये दे-
वा उपरिष्ठात्स्वाहाकारा अन्ये त उभये ऽश्वे मेघ्ये ऽवरुध्यन्ते ॥ स्वा-
हा देवेभ्यः ॥ इति पुरस्ताद्वपाया जुहुयात् ॥ विष्वेभ्यो देवेभ्यः स्वा-
हा ॥ इत्युपरिष्ठात्तथास्य त उभये ऽवरुद्धा भवन्ति पशोर्वै मार्यमा-
20 नस्य प्राणाङ्गुक्षति प्राणान्संगृह्य वपामुपविसृजेदात्मा वपा प-

1) Die ३ fehlt in den Mss.

2) So corrigirt, die Mss. betonen *वर्षस्वायन*

3) Die Mss. एकादशिन्यां 4) Die Mss. शृता, vgl. aber das Folgende. 5) So die

Mss. (उभयेभ्यः)

6) So B; desgl. in H durch Correctur, wo ursprünglich वरुधि

stand; in Bb वरुधेति 7) Bb पशुपविषुजेद्

शौरात्मन्नेवास्य प्राणान्दधाति'दक्षिणस्य पूर्वपदस्वावदेयमि'ति ह
स्माद्गुर्दक्षायणांस्त्रिधास्य सर्वस्य पशोरवत् भवतीति'स्वर्गहोर्ध्वनभस'
मारुतं देवं गच्छतमि'ति वपाश्चपणी अनुप्रास्यतूर्ध्वनभसो वा एते
मारुतस्य' भागधेयं'तमेवैनेन गमयती'मे वा एते विष्णूची अनुप्रास्य-
त्यनयोर्विधृत्यै ॥ १ ॥

5

Vgl. 1, 2, 16. — TS 6, 3, 8 a. E. (s. oben) und 9 (vapāhomah).

पुरुष० वै देवा मेधायालभन्त'तस्य मेधोऽपाक्रामस्तो ऽव्यं प्रा-
विशत्ते ऽव्यमालभन्त'तस्य मेधोऽपाक्रामस्तं गां प्राविशत्ते गामा-
लभन्त'तस्य मेधोऽपाक्रामस्तो ऽविं प्राविशत्ते ऽविमालभन्त' तस्य
मेधोऽपाक्रामस्तो ऽजं प्राविशत्ते ऽजमालभन्त'तस्य मेधोऽपा-
क्रामस्तं यवं प्राविशत्ते यवमालभन्त'तस्य मेधोऽपाक्रामस्तं व्रीहिं' 10
प्राविशत्ते व्रीहिमालभन्त'त० व्रीहां आमुवन्त्यव्रीहिमयः पुरोडाशो
भवति मध्यतो' वा एतत्पशोमेधो धीयते'सुषिरो वै तर्हि पशुर्यैर्हि
वपामुन्त्सिदन्ति'१० यवव्रीहिमयः पुरोडाशो भवत्यपिहित्या अमुषिरत्वाय'११
द्वादशकपालो भवति द्वादश मासाः स० वात्सरः' स० वात्सरमनु पशवः
प्रजायन्ते'प्रजननयैकादशकपालः काश्रयो'एकादशाक्षरा चिहुवैन्द्रमे- 15
तच्छब्दो'१२ यन्निहुवैन्द्राः पशवः'पशुष्वेवास्य पशून्दधाति'देवा अ३-
न्योन्यस्मै पशुमालभ० स्वर्गं लोकमाय० स्तु ऽमन्यन्तानेन' वै नो ऽन्ये

1) So corrigirt; die Mss. ०जमसं; cf das Folgende u. oben 1, 2, 16. 2) Die Mss.
betonen मादतस्य 3) So corrigirt; H u. Bb इत्तो चं; desgl. B, ohne Accent.
4) So corrigirt; H u. Bb तै चवाचमन्त desgl. B, ohne Accent. 5) So corrigirt; H
1. Bb इत्तोचिं desgl. B, ohne Accent. 6) So corrigirt; H u. Bb तै चिन्त; desgl.
B, ohne Accent. 7) So corrigirt; H u. Bb. ०वृषै चन्त; desgl. B, ohne Accent.
8) So B, ohne Acc.; Bb व्रीहि; H व्रीही; 9) So corrigirt; die Mss. मध्यतो;
10) So wohl in Bb durch Correctur; H ०मन्त्सिदन्ति; desgl. B, ohne Accent. 11) So
corrigirt; die Mss. चमुषि 12) So corrigirt; die Mss. ०चरात्रिहु 13) So corrigirt;
die Mss. तच्छब्दो 14) So corrigirt; H ०च० च मन्वता; Bb ०च० च मन्वता; B च
वि मन्वता

लोकमन्वारोक्ष्यतीति^१ तस्य मेघं साक्षात्पश्यन्सं सख्यो ऽभवत्त
 सख्यस्य सख्यत्वं^२ कोचो वै^३ तं हृदयात् साक्षात्पश्यन्संसादेतत्सुषिरं
 यत् सख्यशाखायां अवद्यति^४ मेधादेवाध्यवद्यति^५ पृषदाज्यस्योपहत्य
 परैति ॥ श्रुतं हविः शमिता ॥^६ इति श्रुतत्वाच्चिराह^७ चिषत्या हि
 ५ देवा^८ अथो यथेदं^९ ब्राह्मणेभ्य ओदनं पक्वं प्राहैव^{१०} वा एतदेवेभ्यो
 हविः श्रुतं प्राहोत्तरतः परीत्याभिधारयति पशूनामवरुद्धै^{११} प्राणा-
 पानौ वै पृषदाज्यमात्मा हृदयं^{१२} यत्पृषदाज्येन हृदयमनक्ति मध्यतो^{१३}
 वा एतत्पशोः प्राणापानौ दधाति^{१४} सोमस्य वा एतद्बहिर्हिर्यद्बहिर्हिर्य
 वा एतत्पशोर्यदुत्तरबहिर्हैर्बहिः^{१५} अद्वा^{१६} एतद्बध्यमकरंस्त्वमविद्युभ्यं
 १० मे हव्यं देवता गच्छदिति^{१७} देवानां वै सर्वेषां मनांसि गच्छति^{१८} पशां
 आलभ्यमाने मनो वै मनोता^{१९} यन्मनोताया^{२०} अन्वाह मनांस्येवैषां
 संभावयति^{२१} हतो वा एष मृडतो ऽमुच भूतो मनो वै मनोता^{२२} यन्म-
 नोताया^{२३} अन्वाह पुनरेवैनं संभावयति ॥ २ ॥

Vgl. TS 6, 3, 9 (s. oben) u. 10 (avadānāni).

हृदयस्यावद्यति^१ मनस एव तेनावद्यत्यथो यावानेव पशुस्तस्यावत्तं
 १५ भवति^२ जिह्वाया अवद्यति^३ वाच एव तेनावद्यत्यथो एतया ह्यया ओ-
 षधीनां रसं प्राप्नोति^४ श्येनस्यावद्यति^५ वंक्षस एव तेनावद्यत्यथो अथ
 हि स रसः प्रतितिष्ठति दोष्णो^६ ऽवदाय पार्श्वयोरवद्यति यज्ञस्य परि-

१) Die Mss. •यन्सं 2) So corrigirt; Bb सख्यो मन्व; H सख्यो मन्व; 3) B वा
 4) So corrigirt; die Mss. हृदयात् 5) So corrigirt; die Mss. सख्यशाखाया 6) Das
 || fehlt in den Mss. 7) B चदेवं 8) In den Mss. fehlt der Visarga. 9) So die
 Mss. 10) So die Mss. 11) So corrigirt; die Mss. मनोता; 12) So corrigirt; die
 Mss. मनोताया 13) So corrigirt; die Mss. दोष्णो

गृहीत्यै' यक्को ऽवद्यति' मध्यस्थैव तेनावद्यति' मतस्तयोरवद्यति' रूपस्थैव
 तेनावद्यति' ओण्या अवदाय गुदस्यावद्यति' तदुत्तमस्यावद्यत्युत्तमं' ह्या-
 यु' यैदन्त्यस्योत्तरस्यावद्येत्प्राणमस्यापि दध्यात्प्रमायुकः स्यात्तं स्मात्तस्थीत्त-
 मस्यावद्यत्युत्तमं' ह्यायुर्द्वेदयस्यावदाय जिह्वाया अवद्यति' यथापूर्व' वा
 एतत्पञ्चमुपैत्यथो' एवमस्य सर्वस्य पशोरवत्तं भवत्येकादश कृत्वो ऽवद्य- 5
 ति' दश वै पशोः प्राणा' आत्मैकादशस्तथास्य सर्वस्य पशोरवत्तं भवत्ये-
 कादश वा एतान्यवदानानि' तानि त्रिर्द्विरेवद्यति' तद्वावि' शतिस्त्रीणि
 अङ्गानि' तत्पञ्चवि' शतिः' पञ्चवि' शेन वै स्तोमेन मनुः प्रजा असृजत'
 तन्मनुस्तोमो' वा एष प्रजननायैतद्वै' सर्वस्य पशोरवत्तमंष वै' प्राण-
 स्यापानस्य ध्यानस्य तेषामनवत्तं' यन्त्यङ्गाणामवद्यति तेनैव प्राण- 10
 स्यापानस्य ध्यानस्य तेषामवत्तं भवति' विश्वरूपो वै त्वाष्ट्रः पञ्चनभ्यु-
 वमत्तं स्मात्पशवो विश्वरूपा' अभिवान्तो वै पशुः पूयितस्तं स्मात्पृष्टीनी'
 मज्जा नाद्यः' स वा' अधस्तान् प्राप्नोदेतद्वै' जीवै' तस्मादतो ऽवद्यत्यं-
 दृण्याङ्गानामवद्यति' पशु' 10 वा एतदाश्रुमयति' 11 तस्मात्पशवो ऽदृण-
 याङ्गानि प्रहरन्तो यन्त्यामेयो वै सर्वः पशुरंष वा उतान्यस्यै देव- 15
 ताया आलभ्यते' यद्दोषः पूर्वाधीदमये ऽवद्यति गुदस्य मध्यतः
 ओण्या जघानतस्तथास्य सर्वस्य पशोरमये ऽवत्तं भवति' चेधा
 गुदं करोति' चेधा ऽद्येतेहि' पशुर्ऽश्वाङ्गाणि संमवत्तमवदानानि' या-
 वानेव पशुस्तस्मिन्नायुर्दधाति' चेधा मेदः करोति' मेदोरूपा' हि पशवः'

- 1) So corrigirt; H. u. Bb. मतस्तयोरवद्यति; B मतस्तयोरवद्यति; 2) So corrigirt;
 H u. Bb. यैदन्त्यस्योत्तमं; B यैदन्त्यस्योत्तमं 3) In den Mss. मुपैत्य ohne Accent. 4) B मत
 ततस्तयोरु 5) So B, ohne Accent; in H u. Bb. मध्यस्थैव 6) Die Mss. पृष्टीनी; 7) So
 corrigirt; die Mss. जावः, 8) So corrigirt; die Mss. ह्येव 9) So corrigirt; H
 u. Bb. प्राप्नोदेतद्वै; B प्राप्नोदेतद्वै od. द्वै; 10) So B, ohne Accent; H u. Bb. पशु
 11) So die Mss! 12) Die 3 fehlt in den Mss. 13) Die Mss. संमवत्तमं 14) So
 corrigirt; die Mss. मेदोरूपा;

सर्वाणि वै पशोर्मेघतो ऽङ्गानि मेघानि यावानेव पशुस्तस्मिन्मेघो
 रूपं दधाति बहुभया यज्ञकुणपीति ह स्माह यज्ञवचा राजस्तथा-
 यनः प्र वा इतो मनुष्याः पशुं व्यावयन्ति नामुष गच्छन्तीति य-
 क्षिरण्यमवधाय जुहोति हिरण्यज्ज्योतिषमेवैनं स्वर्गं लोकं गम-
 5 यति ॥ ३ ॥

Vgl. Ts 6, 3, 10 (avadānāni).

वसाहोमं प्रयौति रसं वा एतत्प्रयौति स्वधितिना प्रयौत्येतेन ही-
 तेषामङ्गानामवद्यति तत्स्विदवदानमकारं धो वज्रेणैवाहुतिमवरुन्धे
 यूषं एतयान्वितं शमयत्यूर्गवै रसो यूहूर्जो वा एतद्रसेन पशुं सं-
 मर्धयत्यधो यावानेव पशुस्तस्मिन्सैदधाति पाथेनापिदधात्यूर्जः प-
 10 रिगृहीत्यैहतो वा एष मृदतो ऽमुष भूतो यत्पशुं संमृशति पुनरेवैनं
 संभावयति हव्यं पूर्वं देवता गमयित्वाथ शरीरमन्वारोहयित्वा ३ ध्यमित्या-
 हुयिदाहुतीर्हुत्वा पशुं संमृशति हव्यं वा एतत्पूर्वं देवता गमयि-
 त्वाथ शरीरमन्वारोहयत्यर्धञ्च जुहोतीत्यं वा अर्धञ्च ३ चो ऽसा अर्ध-
 ञ्च ३ उत्तरेमे अन्तरिक्षमन्तरिक्षमिमाः प्रजाः प्रजास्वेव रसं दधाति
 15 वनस्पतिं यजति सोमो वै वनस्पतिः सौमीरिमाः प्रजाः प्रजास्वेव
 रसं दधाति प्राणापानौ वै पृषदाज्यमात्मा हविर्वैत्पृषदाज्यं जुहोत्या-
 त्मन्वा एतत्पशोः प्राणापानौ दधाति दिग्भ्यो जुहोतीमा एव दिशो
 रसेन व्युनक्ति प्राचीमुत्तमां जुहोति प्राचीमेव दिशं पुनरुपावर्तन्ते

1) Die Mss. चतुर्जर्वा 2) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 3) So ist viel-
 leicht zu lesen; H schreibt यूषं एवंचान्वितं; Bb यूषं एवंचान्वितं; in B चतुर्जर्वा-
 न्वितं; (das ist aber undeutlich). 4) Die Mss. शमयत्यूर्गवै 5) Die Mss. तस्मिन्मेघो
 6) So die Mss. (मन्वारोहयित्वा) 7) So corrigirt; die Mss. व्युनक्ति 8) B प्रा-
 चीमुत्तमाः 9) So corrigirt; die Mss. पुनरुपावर्तन्ते

अधूमी० 'होवेहरन्ति' वैश्वदेवो वै होता वैश्वदेवीरिमाः प्रजा० ऊधः खलुः
 वै प्रजा० अनूपजीवन्ति० सर्वा एवैनाः० पयस्विनीः करोति० गुदेनोपयज-
 ति० प्राणा वै गुदः० प्राणादधि प्रजाः प्रजायन्ते प्रजननाय० स्थविमतं उ-
 पयजति० स्थविमतो हि प्रजाः प्रजायन्ते० यदणिमतं उपयजेत्प्रजननम-
 पिह्यास्तस्मात्स्थविमतं उपयजत्यसंभिन्दन्नुपयजति प्राणानामसंभेदाय०
 यत्संभिन्द्यात्प्राणान्तसंभिन्द्याद्यं द्विधास्तस्य संभिन्द्यात्प्राणानस्य संभिन-
 त्सि० नोपयज्य० यदुपयजेत्प्राणानुपयजेत्प्रमायुक्तः स्यात्तदाहुर्हपयज्यमेव०
 प्रजनन० वा उपयजो० ऽपि ह स प्रजायते य उपयजतीत्याभारह्यार्जे-
 ति ह स्माह शुचिवृक्षो गौपालायनः० किं तर्हि प्रजा आसन्त्यर्हि यज्ञो
 नानोपयज्जिभिरासीत्० प्रजाः प्राजायन्त० नौषधयः फलमगृह्णन्त्येदा वाव०
 यज्ञ उपयज्जिभिः० समभवदथ प्रजाः प्राजायन्ता० नौषधयः० फलमगृह्णन्ते-
 कादश प्रयाजा० एकादशानुयाजा० एकादशोपयजस्तं च यस्मिन् शत्र्य-
 स्मिन् शत्र्वेतास्ता एवास्यैताभिरभीष्टाः० प्रीता० भवन्त्येते० ह्यस्य प-
 शोरनर्वागिष्टो ऽनभीष्टो ऽभूद्योस्य माषा तामेनं० गमयति० स्वर्ग्यो
 वै सर्वः० पशुर्नैदव्यं बाहवनीयाञ्जुहुयादस्वर्ग्यः स्यात्पशुप्राणादग्नि-
 माहरन्ति तेन स्वर्ग्यः सर्वः पशुर्नैत एव पूर्वमवादास्ततो ऽपरम-
 वद्यति० तस्मात्समानाद्योनेर्नानारूपाः पशवः प्रजायन्ते० यज्ञो वै दे-
 वानामन्त्यनेदस्ते देवा उपयज्जिभिरप्यवपन्नन्तिनेदाय०० यदेता उपयजोभ-

1) B अधूमी 2) So B, ohne Accent; H u. Bb एवैना 3) So corrigirt; die Mss. प्रजननाय 4) B उपयजति 5) Die Mss. नौषधय 6) Die Mss. नौषध 7) So corrigirt; die Mss. नानोपयज्जिभिर 8) So corrigirt; die Mss. प्रजायन्त 9) So corrigirt; die Mss. उपयजति 10) So corrigirt; die Mss. प्रजायन्ता 11) So corrigirt; die Mss. नौषधय 12) So corrigirt; die Mss. प्रीता 13) So B, ohne Accent; H u. Bb तामेनमेनं 14) Von hier bis zum folgenden सर्वः (incl.) in B fehlend. 15) Die Mss. schreiben उपयजि

वन्ति यज्ञमेवैताभिरपि वपन्यनतिनेदाय' यदाथा' वै पुरुषः प्रत्यङ्
छिद्रं एव० यज्ञः प्रत्यङ् छिद्रस्ते देवा उपयङ्भिरप्यदधुरच्छिद्रत्वाय' यदे-
ता उपयजो भवन्ति यज्ञमेवैताभिरपि दधात्यच्छिद्रत्वाय ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 2, 17. — TS 6, 8, 11 (anûyâjâh).

ये केचार्वाचीनमेकादशिन्याः पशवस्तानुत्तरमर्धे० यूपस्य नियु-
५ ज्याद्रीद्रा वै पशवो' ऽपिर्विधृति'दैक्षिणे' हविर्धाने सोममासादय-
न्ति' तेषास्य रुद्रः पशूननभिमानुको भवति' पात्रेषु वा अहमध्वर्युं
चानध्वर्युं' च विजानामी'ति ह साहारुणं औपवेशिः' कति पाचा-
शी'ति पृष्ठेद्वादश' पाचाण्युपा०नुसवनस्त्रयोदश' यत्तन्मीमा०सन्ते'
पाचा३च' पाचा३मिति' मीमा०सन्ते हि त्रयोदश मासं' मासा३च' मा-
१० सा इति^{१०} पञ्च प्रातःसवने पुरोडाशाच्चत्वारो माध्यन्दिने सवने चत्वा-
रस्तृतीयसवने' इतो वा एतां निरमिमीत प्रजापतिरात्मन एव' यत्
एवैतां निरमिमीत तदेतैरपिधीयते' देवाश्च वा असुराश्चास्पृधन्तांय-
तनवन्तो ऽसुरा आसन्नयतना देवा' इमे लोका असुराणामायतन-
मास०स्ते देवाः स०स्तम्भं स०स्तम्भं पराजयन्तांनायतना ह्यास०स्ते वै
१५ सवनान्येवायतनमचाय०स्तानि प्राविश०स्तानि नाध्रियन्त' ते वै पुरो-
डाशानेव सवनानामायतनमचाय०स्तान्निरवप०स्तान्यध्रियन्त' ततो दे-
वा अभवन्परासुरास्तैश्च एव० वेदायतनवान्भवति' भवत्यात्मना' प-
रास्य धातृषो भवति' तस्मादनुसवनं पुरोडाश निरूपाः सवनानां
धृत्यै' तस्मादनुसवनं पुरोडाशः प्राययः सोमपीथस्य धृत्यै' घृत० वै

1) So corrigirt; H *त्वमेतिविहाय; desgl. B, ohne Accent; Bb *त्वमेतिविहाय

2) So die Mss. 3) So corrigirt; die Mss. अपयज्ञि 4) So B, ohne Accent; in Hu. Bb इषिषो 5) Die Mss. पाचध्वर्युं 6) Die Mss. पृष्ठेद्वा 7) So die Mss.; wohl पाचा३च zu accedtuiren. 8) So die Mss.; wohl पाचा३मिति zu schreiben.

9) So die M s. 10) So die Mss.

देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्नन्भिं खलु वा एतं धारयन्ति यन्प्राज्ञीया-
 त्सोमपीथं हन्याद्यं प्राज्ञीयात्सोमपीथेन व्युद्येत यच्चानभिघृतं त-
 त्प्राश्यः सोमपीथस्य धृत्यै तन्न सूर्य्यै प्राश्य एवेन्द्रो वै वृषमह-
 स्तन्न किं चनाधिनीतं पुरोडाश एवाधिनीतं स्यात्पुरोडाशः प्राश्यः
 सोमपीथस्य धृत्यै पञ्च प्रातःसवने पुरोडाशः पुरोडाशः परिवापो 5
 धानाः करम्भः पयःस्या सा पुरोडाशपङ्क्तिर्विनाराशसाः प्रातःस-
 वने विनाराशसा माध्यन्दिने संवना एकनाराशसास्तृतीयसवने सा
 नराशसपङ्क्तिस्त्रीणि संवनान्यवभृथोऽनुवन्ध्या संवनानां पञ्च 6
 मी सा संवनपङ्क्तिरेषा वै सा पङ्क्तिर्यामाहुर्ब्रह्मवादिनो वेत्थ तां
 पङ्क्तिं यया न स्तुवते न शसन्त्यथ यज्ञं वहन्त्यथ यज्ञं सस्था- 10
 पयन्ता इति ॥ ५ ॥

Vgl. Kāth. 29, 1.

देवाश्च वा असुराश्चास्पर्थन्त¹⁰ तेषां वा इन्द्रियाणि वीर्याण्यपा-
 क्रामन्तृक्सामे वा एभ्यस्तदपाक्रामतां¹¹ पशवो वाग्निन्द्रियं प्राणा-
 पानौ तैर्वा इन्द्रो ऽकामयत् सायुज्यं गच्छेयमिति ॥ हरिवं इन्द्रो
 धानां अक्षु ॥ इत्यृक्सामे वा इन्द्रस्य हरी ऋक्सामाभ्यामेव सायु- 15
 ज्यमगच्छत् ॥ पूषणान्करम्भः¹² ॥ इति पशवो वै पूषा पशुभिरिव
 सायुज्यमगच्छत् ॥ सरस्वतीवान्भारतीवान्परिवापः ॥ इति वाग्वै सर-

1) So corrigirt; Hu. Bb सोममघ्नन्भिः; B सोममघ्नन्भि 2) So B, ohne Accent; in Hu. Bb एवेन्द्रो 3) In den Mes. ohne Visarga; Kāth. 29, 1 विनाराशसाः 4) So corrigirt; in den Mes. वृषमहो ohne Accent (dagegen वृषमहः) 5) So meine Vermuthung; Hu. Bb lesen वेत्थ; in B वेत्थं 6) B ता (also वेत्थता, während H u. Bb वेत्थ तां) 7) स्तुवते in den Mes. ohne Accent. 8) Das Verbum in den Mes. ohne Accent. 9) So corrigirt; die Mes. पयता 10) Die Mes. वासा 11) Die Mes. betonen ह्य 12) So meine Correctur; H u. Bb करम्भः; B करम्भं

स्वतीं वाचैव सायुज्यमगच्छत् ॥ इन्द्रस्यापूपः ॥ इतीन्द्रियं वा इन्द्रं
 इन्द्रियैश्चैव सायुज्यमगच्छत् ॥ मिषावरुणयोः पयस्या ॥ इति प्राणा-
 पानौ वै मिषावरुणौ प्राणापानाभ्यामेव सायुज्यमगच्छन्तो देवा
 अभवन्परासुरास्तंश्च एव वेदैर्नैरेवेन्द्रियैर्वीरैरैर्महिमभिः सायुज्यं
 5 गच्छति भवत्यात्मना परास्य भ्रातृभ्यो भवति दीर्घजिह्वी वै देवानां
 प्रातःसवनंमवालेद् तद्धृमाद्यत्सां पयस्याभवत्सात्ययज्ञस्या विमदि-
 तरूपेव मैषावरुणी प्रातःसवनं स्यात् प्राणापानौ वै मिषावरुणौ
 प्राणापानौ वा एतन्मुखतो यज्ञस्य धीयेत न गुदः पर्याकर्तवै यद्गुदं
 पर्याकुर्यादुदावर्तः प्रजा हन्याद्रक्षसामनन्ववजयाय यूपः पुरस्तान्मी-
 10 यते यदपेण यूपं पशुं हरेयुस्तदनु रक्षांसि यज्ञमवजयेयुरन्तराधिं च
 यूपं च हृत्यो रक्षसामनन्ववजयाय ॥ ६ ॥

Vgl. Kāth 29, 1 u. 2.

समुद्रं गच्छ स्वाहेत्यपस्थं वा एतद्यजत्यन्तरिक्षं गच्छ स्वाहेति रेत
 एवैतद्धधाति देवं सवितारं गच्छ स्वाहेत्याह प्रमूत्या एवाहोरात्रं गच्छ
 स्वाहेत्याहोरात्रं ह्यनु प्रजाः प्रजायन्ते मिषावरुणौ गच्छ स्वाहेति प्रा-
 15 णापानौ वै मिषावरुणौ प्राणापाना एवासु दधाति द्यावापृथिवी
 गच्छ स्वाहेत्याभ्यामेवैनाः सृष्टाः परिगृह्णाति छन्दांसि गच्छ स्वाहेति
 वाग्वै छन्दांसि वाचमेवासु दधाति सोमं गच्छ स्वाहेत्यन्नं वै सोमो

1) So meine Vermuthung; H u. Bb lesen दीर्घजिह्वी; B दीर्घाजीह्वी; aber auf unsere Stelle bezieht sich aller Wahrscheinlichkeit nach das ved. Citat beim Schol. zu Pā. 4, 1, 59 दीर्घजिह्वी वै देवानां इत्यमलेद्; vgl. auch Ait. Br. 22, 2; das Femininum wird auch durch das Folgende सा पयस्याभवत् cet. gefordert. 2) So corrigirt; die Mss. प्रातःसवनंमवालेद्; vgl. die vorige Anm. sowie bes. Ait. Br. 22, 2. 3) So corrigirt; B यद्गुदं; H u. Bb यद्गुदं; 4) So B, ohne Accent; in H u. Bb यद्गुदं 5) So corrigirt; H रेतराधि; Bb रेतराधि; desgl. B, ohne Acc. 6) So corrigirt; die Mss. च; 7) Statt dessen schreibt B स्वाहेति रेत एवैरात्रि 8) In den Mss. एवैरात्रि ohne Accent.

उच्चमेवासु दधाति यज्ञं गच्छ स्वाहेति यज्ञिया एवैना अर्कोर्दिष्य नभो
 गच्छ स्वाहेति वृष्टिमेवाभ्यो निनयन्त्यग्निं वैश्वानरं गच्छ स्वाहेति
 स० वत्सरं वा अग्निर्वैश्वानरः स० वत्सर एवैनाः प्रतिष्ठापयति स०
 वत्सरायुषमेनाः करोति मनो हार्दि० यज्ञेत्याह प्राणानां गोपीषा-
 यौषधीभ्यस्त्वेत्यौषधीष्वेवं रसं दधाति यो वै विद्वान्वाविद्वान्बोप- 5
 यंजो मिथुनयोप यंजति प्राणान्वा एतन्मिथुनयाकुरुते यदाह मनो
 हार्दि० यज्ञेति प्राणान्वा एतद्वतुशः कल्पयते पशुर्वा आलम्बः शो-
 चति तस्य मध्यं शुग्भिसमेति सा हृदयेष्वागच्छति यत्पुरुषमुपस्पृशे-
 न्ननु३ ष्याञ्शुगृछेद्यंतामुपस्पृशेत्पञ्चशुगृछेद्यं हारूपस्पृशेन्ननस्पृशेत् ॥ शु-
 गृछेद्यं वृणमुपस्पृशेदौषधीः शुगृछेद्यं दुदकमुपस्पृशेदपः ६ शुगृछेद्यं दार्द्रम- ॥
 नूदकं तज्ज्वात्तं तचोपोष्यं तद्देवतां शुचमवयजति ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 2, 18. — TS 6, 4, 1 (gudayāgah).

॥ इति तृतीयकारण्डे पाल्नीवन्ता नाम दशमः प्रपाठकः ॥

समिद्धा इन्द्र उषसामनीके पुरोरुचा पूर्वकृष्टावृधानः ।
 चिभिर्देवैस्त्रिंशता वज्रबाहुर्जघान वृचं विं दुरो ववार ॥
 नराशंसः प्रति शूरो मिमानस्तनूनपात्प्रति यज्ञस्य धाम ।
 गोभिर्वपावान्मधुना समञ्जग्निं हिरण्यैश्चन्द्री¹⁰ यजति प्रचेताः ॥
 इदितो¹¹ देवैर्हरिवा¹² अभिष्टिराजुह्वानो हविषा शर्धमानः ।

- 1) Die Mss. एवैना 2) So meine Correctur; die Mss. एतद्वतुशं 3) die Mss. कल्पयते;
 4) So corrigirt; die Mss. पशुर्वा 5) So corrigirt; die Mss. यत्पुरुषं und औषधी; 6) So
 corrigirt; die Mss. शुगृछे; 7) So die Mss. (पाल्नीवन्ता) 8) So corrigirt; die
 Mss. देवैर् चि० 9) In den Mss. ohne Accent; s. VS. 20, 36. 10) So B, ohne
 Accent, in H u. Bb हिरण्यैश्चन्द्री; K&h. 38, 6 हिरण्यैश्चन्द्री 11) So die Mss.
 auch K&h. इदितो 12) So B, ohne Accent; H u. Bb हरिवा; wohl हरिवा z. l.

- पुंरदरो गोषभृषजबाहुरायातु यज्ञसुप नो जुषाणः ॥
 जुषाणो बर्हिर्हरिवान्ना इन्द्रः प्राचीनं सीदात्प्रदिश पृथिव्याः ।
 उरुप्रथाः प्रथमानं स्योनमादयैरक्तं वसुभिः सजोषाः ॥
 इन्द्रं दुरः कव३ षो धावमाना वृषाणं यन्ति जनयः सुपत्नीः ।
 5 वारो देवीरभितो विश्रयन्तां सुवीरा वीरं प्रथमाना महोभिः ॥
 उषासानक्ता बृहती बृहन्तं पयस्वती सुदुधे शूरमिन्द्रम् ।
 पेशस्वतीं तन्नुना स० वयन्तीं देवानां देवं यजतः सुरुक्त्रे ॥
 दैव्या मिमाना मनसा पुरुषां होतारा इन्द्रं प्रथमां सुवाचा ।
 मूर्धन्यज्ञस्य मधुना दधाना प्राचीनं ज्योतिर्हविषा वृधातः ॥
 10 तिस्रो देवीर्हविषा वर्धमाना इन्द्रं जुषाणां वृषणं न पत्नीः ।
 अञ्जिन्नं तन्तुं पयसा सरस्वतीडां देवी भारती विश्रन्तूतिः ॥
 त्वष्टा दधदिन्द्राय शुष्ममपाको ऽचिष्टुर्यशसे पुरुणि ।
 वृषा यजन्वृषणं भूरिरेता मूर्धन्यज्ञस्य समनक्तु देवान् ॥
 वनस्पतिरवमृष्टो न पशैरत्मन्या समञ्जश्शमिता न देवः ।
 15 इन्द्रस्य हव्यैर्जटारं पृणानः स्वदातु हव्यं मधुना घृतेन ॥
 स्तोकानामिन्द्रं प्रति शूरा इन्द्रो वृषायमाणो वृषभस्तुराषाट् ।

1) So die Mss. ! (नोषभृद्); ich habe diese var. lectio für नोषभिद् nicht zu ändern gewagt; Kâth. 38, 6 नोषभिद् 2) So corrigirt; die Mss. पेशस्वती; Kâth. 38, 6 पेशस्वती 3) So corrigirt; die Mss. स० वयन्ति; Kâth. 38, 6 संवयन्ती 4) So B; desgl. Kâth. 38, 6; vgl. VS 20, 42; in H ursprgl. वावृतः geschrieben, dann am Anfang über der Zeile वा eingefügt und bei वु Umstellung angemerkt, so dass wir वावृधातः erhalten; in Bb वावृधानः oder वावृधातः 5) So H; in Bb तन्तु; desgl. B, ohne Accent. 6) So corrigirt; die Mss. गीष्ठी; cf. RV 2, 8, 8 u. a.; Kâth. 38, 6. 7) Die Mss. पुरुष्बी 8) So der P; die Samh. Mss. स्वन्वा (sic)! auch Kâth. 38, 6 स्वन्वा 9) P शूरः ।

घृतमुषा^१ मनसा हव्यमुदन्स्वाहाकृतं जुषता^२ हव्यमिन्द्रः ॥ १ ॥

Vgl. K&th. 38, 6; VS 20, 36—46; TBr 2, 6, 8.

होता यक्षत्समिधामिमिडस्पदे ऽश्विनेन्द्रं^३ सरस्वतीमजो धूवो
न गोधूमेः कुवलैर्भेषजं^४ मधुशष्यैर्न तैज इन्द्रियं पयः सोमः परि-
सुता घृतं मधु व्यन्वाज्यस्य होतयैजं^५ होता यक्षत्तनूनपात्सरस्वतीम-
विर्मेषो^६ न भेषजं पथा मधुमदाभरत्वाश्विनेन्द्राय वी३र्यं बदरैरुपवाका-
भिर्भेषजं तोक्त्रभिः^७ पयः सोमः परिसुता घृतं मधु वेत्वाज्यस्य हो-
तयैजं होता यक्षत्तराशंसं न नमहुं पतिं^८ सुरायां भेषजं मेषः सर-
स्वती भिषयथो^९ न च३न्द्र्यश्विनोर्वपा इन्द्रस्य^{१०} वी३र्यं बदरैरुपवाका-
भिर्भेषजं तोक्त्रभिः पयः सोमः परिसुता घृतं मधु वेत्वाज्यस्य होत-
यैजं होता यक्षदिडेडितं^{११} आजुह्वानः सरस्वतीमिन्द्रं बलेन वर्धयन्धुष-
मेण गवेन्द्रियमश्विनेन्द्राय^{१२} भेषजं यवैः कर्कन्धुभिर्मधु लाजैर्न मा-
सरं पयः सोमः परिसुता घृतं मधु व्यन्वाज्यस्य^{१३} होतयैजं होता य-
क्षद्विर्हृणमदा^{१४} भिषङ् खासत्या^{१५} भिषजाश्विनाश्वा^{१६} मिश्रुमती भिष-
ग्धेनुः सरस्वती भिषगिन्द्राय दुह^{१७} इन्द्रियं पयः सोमः परिसुता घृतं
मधु व्यन्वाज्यस्य^{१८} होतयैजं होता यक्षदुरो दिशः कव३थो न व्यच-^{१९}

1) So corrigirt; die Mss. घृतमुषा 2) So Bb; in B कुवली; in H eigentlich कुवली
geschrieben, später in कुवली corrigirt; P कुवली; cf. VS 21, 29. 3) So betonen
Hu. Bb; dagegen P मधु। शष्यैः। न।; cf. VS. 4) Hu. Bb मेषो 5) B तो-
क्त्राति 6) P सुरायाः। VS 21, 31 सुराया 7) Die Mss. भिषकथो 8) So die
Samb. Mss.; aber P वपा। इन्द्रस्य। demgemäss वर्धयन्धुष zu schreiben. 9) In den
Mss. वेत्वाज्यस्य ohne Accent, aber cf. dasselbe oben und unten. 10) P रवा। इ-
डितः।; cf. dagegen 1, 1, 12. 11) P वपा। इन्द्रियं। चविना। इन्द्राय। 12) So cor-
rigirt; die Mss. व्यन्वाज्यस्य; P वन्तु।; cf. oben. 13) P कर्कन्धुमदा। 14) So ist
wohl zu lesen; B भिषङ् खासत्या; Bb भिषकासत्या; in H hat zwischen भिष und खा
noch etwas gestanden, was aber durch einen grossen Klex ausgemerzt ist; P भि-
षङ्। खासत्या; cf. übrigens VS 21, 33. 15) P भिषवा। चविना। चवा। 16) Bb दुह
17) Die Mss. व्यन्वाज्यस्य

- स्वतीरश्विभ्यां न दुरो दिशा^१ इन्द्रो न रोदसी दुर्धे^२ दुर्हे धेनुः सरस्वती
 शुक्रं न ज्योतिरिन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्वाज्यस्य^३
 होतय्यजं होता यक्षत्सुपेशसोर्धे^४ नक्तं दिवाश्विना^५ संजानाने^६ सुपेशसा
 समञ्जाते^७ सरस्वत्या त्विषिमिन्द्रेण^८ भेषजं^९ श्येनो न रजसा हृदा पयः
 ५ सोमः परिस्रुता घृतं मधु वीतामाज्यस्य होतय्यजं होता यक्षद् दै-
 व्या होतारा भिषजाश्विनेन्द्रं^{१०} न जागृवि दिवा^{११} नक्तं न भेषजैः श्रूषं^{१२}
 सरस्वती भिषक्सीसेन दुह^{१३} इन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु
 वीतामाज्यस्य होतय्यजं होता यक्षत्सिद्धो देवीर्न भेषजं चयस्त्रिधा-
 तवो ऽपसो^{१४} रूपमिन्द्रो^{१५} हिरण्ययमश्विनेडा न भारती वाचा सरस्व-
 १० ती मंहा^{१६} इन्द्राय दुह^{१७} इन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्वा-
 ज्यस्य^{१८} होतय्यजं होता यक्षस्वहारं रूपकृतं सुपेशसं वृषभं नर्या-
 पसं^{१९} त्वहारमिन्द्रमश्विना भिषजं नः सरस्वतीमौजो^{२०} न जूतिरि-
 न्द्रियं वृको न रभसो भिषग्यशः सुरायां^{२१} भेषजं श्रिया न मांसं
 पयः^{२२} सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्वाज्यस्य होतय्यजं होता यक्षन्नस्य-
 १५ तिं शमितारं शतक्रतुं भीमं न मन्युं राजानं व्याघ्रं नमसाश्विना
 भामं सरस्वती भिषगिन्द्राय दुह इन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं

1) P दिशः । 2) P दुर्धे इति दुर्धे । 3) Die Mss. व्यन्वाज्यस्य; P व्यन्तु । 4) P
 दुर्धे इति । 5) P दिवा । 6) Die Samph. Mss. संजानाने; P
 संजानानेति सं. जाजाने । 7) H u. Bb संजानाने; B संजानाने; P सं. संजाति इत्यंजति ।
 8) P इन्द्रि । 9) H u. Bb भिषजाश्वि । 10) So P; in H u. Bb दिवा । 11) So cor-
 rigirt; P श्रूषं; H u. Bb श्रूषं; deagl. B, ohne Accent. S. VS 21, 36. 12) P दुर्हे ।
 13) So corrigirt; H u. Bb दुहो; deagl. B, ohne Accent; P चपलः । 14) So H, Bb
 u. P; in B श्विनेन्द्रो । 15) So corrigirt; H u. Bb मंहा; P मंहा; 16) Bb दुहं; P
 दुर्धे । 17) Die Mss. व्यन्वाज्यस्य; aber P व्यन्तु । 18) P नर्यापसमिति नर्या. चपलः ।
 19) Die Mss. नौजो; P नौजः । 20) P शुरायाः; cf. oben; VS 21, 38 शुराया
 21) In den Samph. Mss. ohne Accent; in P nicht vorhanden. 22) So nur P (वाघं ।
 नमसा 1); in den Samph. Mss. वाघं; s. VS 21, 39.

मधु वेत्ताज्यस्य होतयेज होता यक्षदयि स्वाहाज्यस्य स्तोत्रानां
 स्वाहा मेदसां पृथक् स्वाहा छागमग्निभ्या स्वाहा मेघं सरस्वत्यै
 स्वाहा ऋषभमिन्द्राय सिंहाय सहस इन्द्रियं स्वाहायि न भेषजै-
 स्वाहा सोममिन्द्रियैः स्वाहेन्द्र सुषामाण सवितार वरुणं भिष-
 जां पति स्वाहा वनस्पतिं प्रियं पाथो न भेषजैः स्वाहा देवा आ- 5
 ज्यपां जुषाणो अग्निर्भेषजं पयः सोमः परिधुता घृतं मधु व्यन्ताः
 ज्यस्य होतयेज ॥ २ ॥

Vgl. VS 21, 29—39; TBr 2, 6, 11.

समिद्धो अग्निरग्निना तप्तो घर्मो विराट् सुतः ।

दुहे धेनुः सरस्वती सोमं जुक्रमिहेन्द्रियम् ।

10

तनूपां भिषजा सुते ऽग्निनोभां सरस्वती ।

मध्वा रजासीन्द्रियमिन्द्राय पथिभिर्वह ॥

इन्द्रायेन्दु सरस्वती नराशसेन नयहुम् ।

अधातामग्निना मधु भेषजं भिषजा सुते ॥

आजुह्वानां सरस्वतीन्द्रायेन्द्रियाणि वीर्यम् ।

15

इडाभिरग्निना इषं समूजे स रयिं दधुः¹⁰ ॥

अग्निना नमुचे¹¹ सुतं सोमं जुक्रम परिधुता ।

सरस्वती तमाभरद्बर्हिषेन्द्राय पातवे ॥

1) Die Samh. Mss. स्वाहाजां; P पृथक् । जां । 2) P वक्षे । 3) Die Mss. (Hu. Bb) स्वाहायि 4) Hu. Bb जुलाज्य; P जुगु । 5) So P; in Hu. Bb चविना 6) So corrigirt; Hu. Bb तप्यपा; desgl. B, ohne Accent; P तप्येति तनूपा । cf. VS 20, 56; auch K&h. 38, 8 तप्यो 7) In B hier noch श्रीरामायणी eingeschoben. 8) P आजुह्वाना. जुह्वाना । 9) P चविनी । 10) So P; in Hu. Bb इषुः 11) So P चविना । नमुचे: ; in Hu. Bb चविना न नमुचे:; desgl. B, ohne Accent; K&h. 38, 8 चविना नमुचेस्तु

- कवऽघो न व्यचस्वतीरश्विभ्यां न दुरो दिशः ।
 इन्द्रो न रोदसी उभे दुहे कामान्सरस्वतीं ॥
 उषासा नक्तमश्विना दिवेन्द्र सायमिन्द्रियैः ।
 संजानाने सुपेशसा समञ्जाते सरस्वत्या ॥
 पातं नो अश्विना दिवा पाहि नक्त सरस्वति¹⁰ ।
 दैव्या होतारा भिषजा पातमिन्द्र संचा सुते ॥
 तिस्रस्त्रेधा सरस्वत्यश्विना भारतीडा¹¹ ।
 तीव्रं परिस्रुता सोममिन्द्राया सुषुवुर्मदम्¹⁴ ॥
 अश्विना भेषजं मधु भेषजं नः सरस्वती ।
 इन्द्रे त्वष्टा यशः श्रियं रूपं रूपमधुः¹⁶ सुते ॥
 ऋतुधेन्द्रो वनस्पतिः शशमानः परिस्रुता¹⁸ ।
 कीलालमश्विभ्यां मधु दुहे धेनुः सरस्वती ॥
 गौभिर्न सोममश्विना मासरेण परिस्रुता²¹ ।
 समधाता सरस्वत्या स्वाहेन्द्रे सुतं मधु ॥ ३ ॥

Vgl. Kāth. 38, 8; VS 20, 55—66; TBr. 2, 6, 12.

1) So Bb; B व्यचस्वती; auch H eigentlich व्यचस्वती, dann corrigirt in व्यच; व्यचस्वती; Kāth. 38, 8 व्यचस्वती 2) So P; in Hu. Bb दुहे 3) Die Mss. कामान्स 4) So P; desgl. B, ohne Accent; in Hu. Bb उषासा 5) So Hu. Bb; P अश्विना 6) Hu. Bb दिवेन्द्र; aber P दिवा । इन्द्रं 7) Hu. Bb संजानाने; P संजानति स. जानाने 8) So P; in Hu. Bb दिवा 9) So P; in Hu. Bb पातं 10) So P; in H u. Bb सरस्वति 11) P दैव्या । होतारा । भिषजा; dagegen in Hu. Bb दैव्या होतारा भिषजा 12) B सरस्वत्यमश्विना 13) P भारती । इषा 14) H u. Bb सोममिन्द्राया सुषुवुर्मदम्; desgl. B, ohne Accent; P इन्द्राय । सुषुवुः । सुषुवुरि सुषुवुः 15) Hu. Bb भेषजं 16) So das Verb ohne Accent in P मधु; ; dagegen H u. Bb मधुः 17) Hu. Bb ऋतुधेन्द्रो; aber P ऋतुधेनुतु. वा । इन्द्रः 18) So corrigirt; die Mss. परिस्रुता; P परिस्रुति परिस्रुता 19) So P; in H u. Bb धेनुः 20) So Hu. Bb; in P अश्विना 21) So corrigirt; die Mss. परिस्रुता; P परिस्रुती परिस्रुता 22) So corrigirt; Hu. Bb स्वाहेन्द्र; B स्वाहे; P स्वाहा । इन्द्रि 23) E P सुतं मधु; in Hu. Bb सुतं मधु; B नुतमधु

अश्विना हविरिन्द्रियं नमुचेर्धिया सरस्वती ।

आ जुक्रमासुरांश्च सु मद्यमिन्द्राय जभिरि ॥

यमश्विना सरस्वती हविर्वेन्द्रमवर्धयन् ।

सं बिभेद बलं मद्यं नमुचा आसुरे संचा ॥

तमिन्द्रं पशवः संचाश्विनोभा सरस्वती ।

5

दधाना अभ्युनूषत हविषा यज्ञं इन्द्रियम् ॥

य इन्द्र इन्द्रियं दधुः सविता वरुणो भगः ।

सं सुषामा हविष्यतिर्यजमानाय सद्यत ॥

सविता वरुणो दधद्यजमानाय दामुषे ।

आदत्तं नमुचेर्वसु सुषामा बलमिन्द्रियम्¹⁰ ॥

10

वरुणः क्षममिन्द्रियं भगेन सविता श्रियम् ।

सुषामा यशसा बलं दधाना¹¹ यज्ञमाशत ॥

युव^{१२} सुराममश्विना नमुचा^{१३} आसुरे संचा ।

विपियानां^{१४} सरस्वतीन्द्रं कर्मेस्वावत^{१५} ॥

होता यद्यदश्विनौ सरस्वतीमिन्द्रमिमे सौमाः सुरामाण्यङ्गाग्निं^{१६}

मेवैर्ष्यपभैः सुताः शब्दैर्न तोकप्रभिलजैर्महस्वन्तो मदा^{१७} मासरेण^{१८}

परिसुता^{१९} जुक्राः पयस्वन्तो ऽमृताः प्रस्थिता वो मधुच्युतस्तान-

1) So die Mss.; auch P मद्यं. (cf. unten); S. VS 20, 67 मद्यम्. Desgl. Kâth. 38, 8, nur ohne Accent. Vielleicht darnach zu corrigiren. 2) So die Mss.; auch P यज्ञं.

3) So die Mss.; auch P (s. oben). S. dagegen VS. 20, 68; Kâth. 38, 8. 4) P मद्युची !;

5) So B, ohne Accent und P तं. इन्द्र; in H u. Bb तमिन्द्र; 6) P दधाना: ।

7) P यज्ञे !; 8) P ये. इन्द्रि. 9) P चा। यदत्त !; 10) So mit P बलं !; in H

u. Bb बलमिन्द्र. 11) P दधाना: । 12) P मद्युची. 13) So im Anschluss an P वि-

पियार्थेति वि. पियानां !; ebenso RV 10, 131, 4; auch Kâth. 38, 9 विपियाना; in H

u. Bb विपियाना; B विपियाना; 14) P कर्मेस्विति कर्म. सु। आवतं. 15) So B,

ohne Accent; P मदा: !; aber H u. Bb मदा; 16) H u. Bb मासरे 17) So corrigirt;

H u. Bb परिसुता:; desgl. B, ohne Accent. P परिसुतेति परि. सुता। परिसुता

इति परि. सुता: !; s. VS 21, 42.

श्विना^१ सरस्वतीन्द्रो जुषन्ता^२ सोम्यं मधुपिबन्तु^३ मदन्ता^४ व्यन्तु^५
होतयज ॥

पुषमिव णतरा अश्विनोभेन्द्रावधुः^६ काव्येदे^७ संनाभिः ।

यासुराम^८ व्यपिबः^९ शचीभिः सरस्वती त्वा मघवन्नभिष्णक्^{१०} ॥

५ अश्विना^१ गोभिरिन्द्रियमश्वेभिर्वी^३ र्यं बलम् ।

हविषेन्द्र^२ सरस्वती यजमानमवर्धयन् ॥

तां नासत्या सुपेशसा हिरण्यवर्त्तनी^४ नरा^५ ।

सरस्वती हविष्मतीन्द्र^६ कर्मस्ववतु^{१०} ॥

तां भिषजा मुकर्मणा तां सुदुषा सरस्वती ।

१० स वृषहा शनक्रतुरिन्द्राय दधुरिन्द्रियम् ॥

अहाव्यये हविंरात्ये^{११} ते मुच्रीव^{१२} घृतं चम्प्रीव^{१३} सौमः ।

वाजसनि^४ रयिमस्ते सुवीरं प्रशस्तं धेहि यशसं बृहन्तम् ॥

यस्मिन्नश्वास ऋषभास^{१४} उक्षणो^{१५} वशां मेषां अवसृष्टासा^{१६} आहुताः^{१७} ।

कीलालपे सौमपृष्टाय वेधसे हृदा मतिं जनये चारुमयये ॥

॥ ४ ॥ Vgl. Kāth. 38, 8 u. 9; VS 20, 67—79; TBr. 2, 6, 18.

1) So im Anschluss an P मधुच्युत इति मधु · च्युतः ।; H मधुच्युत^२; desgl. B, ohne Accent; cf. 3, 3, 4. Bb मधुच्युत^३ 2) Die Samh. Mas. जुषन्ता^४; aber P जुषन्ता । 3) So P; in H u. Bb पिबन्त; desgl. B, ohne Accent. 4) P पितरी । अश्विना । उभा । ईद्र । आवधुः । 5) P वि । अपिबत् । 6) Die Samh. Mas. अश्विना । P अश्विना । 7) So P; in H u. Bb अश्विना 8) So P हिरण्यवर्त्तनी इति हिरण्यवर्त्तनी ।; H u. Bb हिरण्यवर्त्तनि; desgl. B, ohne Accent. 9) So P; in H u. Bb नरा; desgl. B, ohne Accent. 10) So corrigirt; H u. Bb कर्मस्ववतु; desgl. B, ohne Accent; P कर्मस्विति कर्म · सु । आवतु । 11) H u. B चम्प्रीव; P चावृ । 12) P मुच्रीव इति मुच्रीव इव । 13) H u. Bb चावृमीव; desgl. B, ohne Accent; P चावृमीवेति चम्प्रीव इव । 14) P ऋषभासः । ऋषभासः । 15) So Bb; in H उषावो; desgl. B, ohne Accent; P उषावः ।; s. RV 10, 90. 14; VS 20, 78; Kāth. 38, 9 तषावो 16) P वशाः । मेषाः । अवसृष्टास इत्यव · सृष्टासः । 17) H u. Bb आहुतः; desgl. B, ohne Accent; aber P आहुता इत्या · हुताः ।

देव बर्हिः सरस्वती सुदेवमिन्द्रायश्चिना तेजो न चक्षुरक्षोर्बर्हिषा
 दधुरिन्द्रियं^१ वसुवने वसुधेयस्य वेतुं^२ यज देवीद्वारो^३ अश्चिना भिषजेन्द्र^४
 सरस्वती प्राणानं^५ वीर्यं नसिं^६ द्वारो^७ दधुरिन्द्रियं^८ वसुवने वसुधेयस्य
 व्यन्तुं^९ यज देवी उषासा^{१०} अश्चिना सुचामेन्द्र^{११} सरस्वती बलं^{१२} न वाच-
 मास्य^{१३} उषाभ्यां दधुरिन्द्रियं^{१४} वसुवने वसुधेयस्य वीता^{१५} यज देवी^{१६}
 ज्ञाष्ट्री सरस्वत्यश्चिनेन्द्रमवधयन्^{१७} श्रोत्रं न कर्णयोर्येशो ज्ञाष्ट्रीभ्यां दधु-
 रिन्द्रियं^{१८} वसुवने वसुधेयस्य वीता^{१९} यज देवी ऊर्जाहुती दुधे^{२०} सुदुधेन्द्र^{२१}
 सरस्वत्यश्चिना भिषजावत^{२२} अक्लं न ज्योतिः स्तनयोराहुती^{२३} धत्त^{२४}
 इन्द्रियं^{२५} वसुवने वसुधेयस्य वीता^{२६} यज देवा देवानां^{२७} भिषजा होतारा
 इन्द्रमश्चिना वषट्कारैः सरस्वती त्विषिं न हृदये मतिं^{२८} होतृभ्यां दधुरिन्द्रियं^{२९}
 वसुवने वसुधेयस्य वीता^{३०} यज देवीस्तिस्तिस्तिस्ति देवीरश्चिनेडा सरस्वती
 श्रूषं^{३१} न मध्ये नाभ्या^{३२} इन्द्राय दधुरिन्द्रियं^{३३} वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तुं^{३४}
 यज देव इन्द्रो नराशं^{३५} सुस्त्रिवरूषः सरस्वत्याश्चिभ्यामीयते रथो रेतो न
 रूपममृतं जनिचमिन्द्राय त्वष्टा दधदिन्द्रियाणि^{३६} वसुवने वसुधेयस्य
 वेतुं^{३७} यज देवो देवैर्वनस्पतिर्हिरण्यपर्णो अश्चिभ्यां सरस्वत्या सुपि-
 प्ल^{३८} इन्द्राय पच्यते मध्वोजो^{३९} न जूतिर्वृषभो न भाम^{४०} वनस्पतिर्नो^{४१}

1) So im Anschluss an P चक्षुः । चक्षोः ।; H u. Bb चक्षुरक्षोर्बर्हिषा; B चक्षुरक्षो
 बर्हिषा; s. VS 21, 48 •क्षोर्व• 2) P भिषजा । इन्द्र ।; cf. VS 21, 49. 3) P प्राणैः । न ।
 4) So P; in H u. Bb ohne Accent; 5) So B, ohne Accent; P द्वारः ।; in H u. Bb
 द्वारो; 6) P उषासा । उषासाचितुषासा । 7) So P; in H u. Bb ohne Accent.
 8) H u. Bb •मास्यः; aber P चास्ये ।; 9) P दधुः । 10) So das Verb ohne Accent
 in P चवर्धयन् ।; dagegen H u. Bb •मवर्धयन् । 11) So P दुधे इति दुधे ।; aber H
 u. Bb इधे; 12) H u. Bb सुदुधेन्द्र; desgl. B, ohne Accent; P सुदुधे । इधे ।
 13) P । भिषजा । चवतं । 14) P ज्योतिः । स्तनयोः । 15) P धत्तः ।; 16) So Bb;
 in B देवानां देवा; in H eigentlich देवानां देवा geschrieben, dann corrigirt wie
 in Bb; P देवा । देवानां । 17) So P (श्रूषं । न ।); H u. Bb श्रूषः; desgl. B, ohne
 Accent; s. VS 21, 53. 18) So corrigirt; H u. Bb नाभ्याः । P नाभ्याः । 19) So
 corrigirt; H u. Bb सुपिप्लः; desgl. B, ohne Accent; P सुपिप्ल इति सु. पिप्लः ।
 (20 P मधु । वीचः । 21) So in Uebereinstimmung mit P भाम ।; in H u. Bb
 भाम; 22) P वनस्पतिः । न । 10*

दधदिन्द्रियाणि वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवं बर्हिर्वा रितिना-
 मध्वरे स्तीर्णमश्विभ्यामूर्णमदाः सरस्वत्या स्योनमिन्द्र ते सद ईशाया
 मन्यु राजानं बर्हिषा दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवो
 अग्निः स्विष्टकृद्देवान्यस्तृणायथ होतारा इन्द्रमश्विना वाचा वाच
 5 सरस्वतीमग्निं सोमं स्विष्टकृत्स्विष्टा इन्द्रः सुचामा सविता वरुणो
 भिषगिणो देवो वनस्पतिः स्विष्टा देवा आज्यपाः स्विष्टो अग्निरग्निना
 होता होत्रे स्विष्टकृत्सहो न दधदिन्द्रियमूर्जमपचिति स्वधा वसुवने
 वसुधेयस्य वेतु यज ॥ ५ ॥

Vgl. VS 21, 48—53; TBr 2, 6, 14.

- सोमो राजामृतं सुतं ओषधीनामपा रसः ।
 10 ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विषानं शुक्रमन्थसः ।
 इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥
 अद्भ्यः क्षीरं अपिबत्क्रुद्धाङ्गिरसो धिया ।
 ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विषानं शुक्रमन्थसः ।
 इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥
 15 अद्भ्यः सोमं अपिबच्छन्दोभिर्हंसः शुचिषत् ।
 ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विषानं शुक्रमन्थसः ।
 इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥

²⁸ 1) Hu. Bb *तोत्रम 2) So P; cf. VS 21, 57; in Hu. Bb सरस्वत्याः; deagl. B, ohne Accent. 3) P सदः । 4) So Hu. Bb; P ईशायाः ; B ईशाया 5) So corrigirt; Hu. Bb *मग्निं सोमं 6) P स्विष्ट इति बु. रष्टः । 7) P स्विष्टा इति बु. रष्टाः । देवाः । 8) P राजा । अमृतं ; in Hu. Bb *मृतं 9) P सुतः ; Kāth. 38, 1 सुतं 10) So im Anschluss an P (cf. auch VS 19, 78); P वि । अपिबत् । क्रुद्ध । आङ्गिरसः ; H अपिबत्क्रुद्धाङ्गिरसो (doch scheint क्रुद्ध getilgt zu sein); deagl. B, ohne Accent; Bb अपिबत्क्रुद्धाङ्गिरसो ; Kāth. 38, 1 अपिबत्क्रुद्धाङ्गिरसो

अज्ञात्परिमुतो रसं ब्रह्मणा क्षुचं व्युपिबत् ।

अतृतेन सत्यमिन्द्रियं विषानं शुक्रमन्थसः ।

इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥

रेतो मूचं विजहाति योनिं प्रविशदिन्द्रियम् ।

गर्भो जरायुणा वृता उल्बं जहाति जन्मना ॥

5

अतृतेन सत्यमिन्द्रियं विषानं शुक्रमन्थसः ।

इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥

हृष्टा रूपे व्याकरोत्सत्यानृते प्रजापतिः ।

अश्रद्धामनृते ऽदधाञ्श्रद्धा सत्ये प्रजापतिः ॥

अतृतेन सत्यमिन्द्रियं विषानं शुक्रमन्थसः ।

10

इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥

वेदेन रूपे व्युपिबत्सुतासुतो प्रजापतिः ।

अतृतेन सत्यमिन्द्रियं विषानं शुक्रमन्थसः ।

इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥

हृष्टा परिमुतो रसं शुक्रमेण शुक्रम व्युपिबत्पयः सोमं प्रजापतिः । 15

अतृतेन सत्यमिन्द्रियं विषानं शुक्रमन्थसः ।

इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥ ६ ॥

Vgl. Kāth. 38, 1; VS 19, 72—79; TBr. 2, 6, 2.

परीता विजिता सुतं सोमो यं उन्नमं हविः ।

1) P गर्भः । जरायुण (1) । आवृत इत्या. वृतः ।; H u. Bb गौमिर्जं Kāth. 38, 1 गर्भो जरायुणा 2) B अज्ञाना 3) P वि । जा । व्याकरोत् । सत्यानृते इति सत्यानृते ।; H u. Bb सत्यानृते 4) Die Mss. schreiben दधात्; P अन्नुते । अदधात् । 5) So P; in H u. Bb सुतासुतो 6) So corrigirt (s. RV 9, 107, 1; VS 19, 2); H u. Bb परितो; in H eigentlich परितो; B परि नो; P परि । रतः । 7) P विजित । सुतं । सोमं । यः ।

दधन्वान्यो^१ नर्यो अ३प्स्वन्तरा^२ सुषाव सौममद्रिभिः ॥

सौमो ऽस्यश्विभ्यां पच्यस्व सरस्वत्यै पच्यस्वेन्द्राय सुषाम्णे प-
च्यस्व ॥

पुनातु ते परिमुत^३ सौम^४ सूर्यस्य दुहिता ।

5 वारिण शश्वता तना ॥

वायुः^५ पूतः पवित्रेण प्राक् सौमो अतिदुतः ।

इन्द्रस्य युज्यः संखा ॥

वायोः पूतः पवित्रेण प्रत्यक् सौमो अतिदुतः ।

इन्द्रस्य युज्यः संखा ॥

10 ब्रह्म क्षत्रं पवते तेज इन्द्रियं सुरायाः^६ सौमः सुतं आसुतो^७
मदाय ।

शुक्रेण देव देवताः पिपृग्धि रसेनाब्जं यजमानाय धेहि ॥

कुर्विदङ्गं नाना हि वाम् ॥

या व्याघ्रं विषूचिकोभौ^८ वृकं च रक्षति ।

15 श्येनं पतचिणं सिंहे^९ सैमं^{१०} पात्वंहसः ॥

सुरावन्तं बर्हिषदं सुवीरं यज्ञं हिन्वन्ति महिषा^{११} नमोभिः ।

दधानाः सौमं दिवि देवतासु मदेनेन्द्रं यजमानाः स्वर्काः ॥

यस्ते रसः संभृता^{१२} ओषधीषु सौमस्य शुष्मः सुरायां सुतस्य ।

१) Die Samph. Mes. दधन्वान्यो; aber P दधन्वान् । यः 1; s. RV 9, 107, 1. 2) So im Anschluss an P अप्सिस्वन्तरा. सु । संतः । खा ।; Hu. Bb स्तरा; s. RV 9, 107, 1. 3) So die Mes., auch P. 4) P प्राक् । 5) So B, ohne Accent; Hu. Bb प्रत्यक्; P प्रत्यक् । 6) Hu. Bb सुरायाः । 7) P सुतः । 8) H चासुतो; in Bb ohne Accent; aber P चासुत इषाः सुतः । 9) So Bb; P विषूचिका । उभौ ।; H विषूचिः; desgl. B, ohne Accent. 10) So im Anschluss an P सौ । रसं ।; Hu. Bb सौमं; desgl. B, ohne Accent; cf. VS 19, 10. 11) P महिषाः । 12) P संभृत रति सं. भृतः ।

तेन जिन्व यजमानं मदेन संस्वतीमश्विना इन्द्रमग्निम् ॥
यमश्विना नमुचेरासुरादधि संस्वत्यमुनोदिन्द्रियाय ।
इमं तं शुक्रं मधुमन्तमिन्दुं सोमं राजानमिह भक्षयामि ॥
यदेष शिष्टं रसिनः सुतस्य यमस्येन्दो अपिबञ्जचीभिः ।
अहं तमस्य मनसा शिवेन सोमं राजानमिह भक्षयामि ॥ ७ ॥ 5

Vgl. Kāth. 38, 2; VS 19, 2—7. 10. 32—35; TBr 2, 6, 1 u. 3.

देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददे ॥
चया देवा एकादश चयस्त्रिंशाः सुराधसः ।

बृहस्पतिपुरोहिता देवस्य सवितुः सर्वे देवा देवैरवन्तु त्वा ॥
प्रथमास्त्वा द्वितीयैरभिषिञ्चन्तु द्वितीयास्त्वा तृतीयैस्तृतीयास्त्वा स-
त्येन सत्यं त्वा ब्रह्मणा ब्रह्म त्वा यजुभिर्यजूंश्चि त्वा सामभिः सामा- 10
नि त्वा अग्निर्चक्षस्त्वा पुरोनुवाक्याभिः पुरोनुवाक्यास्त्वा याज्याभि-
र्याज्यास्त्वा वषट्कारैर्वेषट्कारास्त्वाहुतिभिरभिषिञ्चन्ताहुतयस्ते कामान्स-
मर्धयन्वसा 7 8 अश्विनोस्त्वा तेजसा ब्रह्मवर्चसायाभिषिञ्चामि सं-
स्वत्यास्त्वा वीर्येण यशसे ऽन्नाद्यायाभिषिञ्चामीन्द्रस्य त्वेन्द्रियेणौजसे
बलायाभिषिञ्चामि भूः स्वाहा ॥ 15

शिरो मे श्रीर्यशो मुखं त्विषिः केशाश्च रमश्चूणि ।

राजा मे प्राणो अमृतं सम्राट् चक्षुर्विराट् ओचम् ॥

1) So corrigirt; die Mes. (H u. Bb) *त्वसुनोदिन्द्रियाय; B *त्वासुनो; P संस्वतो ।
चसुनोत् । इन्द्रियाय । 2) P सं । चसु । इन्द्रः । 3) P अपिबत् । 4) P चयाः । देवाः ।
5) H u. Bb बृहस्पतिः पुरोहिता; aber P richtig बृहस्पतिपुरोहिता इति बृहस्पतिः पुरो-
हिताः । 6) So im Anschluss an P चाहुतिभिरिवाहुतिभिः । चभि । चिचंतु । Die
Samp. Mes. लाहुतीभिरभिषिचत् 7) Die Mes. कामान्स 8) P सं । चर्धयंतु । चवी ।;
in den Samp. Mes. ist nach *त्वसा das Zeichen II gesetzt, das aber schon die Be-
obachtung des Samdhi als nicht hingehörig zeigt. Vielleicht wäre der Vocativ त्वसा
zu schreiben (cf. P). 9) P रमश्चूणि

जिह्वां मे भट् वाङ्महो मनो मन्यु स्वराइ भासः^१ ।

मोदाः प्रमोदा^२ अङ्गुलीरङ्गानि मिषं मे सहः ॥

बाहू मे बलमिन्द्रियं हस्तौ मे कर्म वीर्यम् ।

आत्मा क्षत्रमुरो^३ मम ॥

५ पृथीमें राष्ट्रमुदरमसौ यीवाञ्च ओण्यौ ।

ऊरु अरत्नी जानुनी विशो मे ऽङ्गानि सर्वतः ॥

नाभिमें चित्तं विज्ञानं पायुमें ऽपचितिर्भसत् ।

आनन्दनन्दा^४ आण्डौ मे भगः सौभाग्यं पंसः ॥

लोमानि प्रयतिर्मम त्वं मा^{१०} आनतिरागतिः ।

१० मासं मा^{११} उपनतिर्वस्वस्थि^{१२} मज्जा मा आनतिः ॥

जङ्घाभ्यां पद्भ्यां धीरो ऽस्मि विशि राजा प्रतिष्ठितः ।

प्रति ब्रह्मप्रतितिष्ठामि क्षत्रं प्रत्यञ्चेषु प्रतिष्ठामि गौषु ॥

प्रति प्रजायां प्रतिष्ठामि पृथ्वे^{१३} प्रति प्राणेषु प्रतिष्ठाम्यात्मन्धा-
वापथिष्योः^{१४} प्रतिष्ठामि यज्ञे ॥ ८ ॥

Vgl. Kāth. 38, 4; VS 20, 3.5—13; 1 Br. 2, 6, 5.

1) So P; die Samph. Mss. schreiben बुद्धा 2) So H u. Bb; P वाङ् । महः 1; B वाङ्महो; Kāth. 38, 4 वां महो 3) So H. Bb u. P; in B भासः 4) P प्रमोदा इति प्र. मोदाः । 5) So im Anschluss an P चक्षुषीः । Die Samph. Mss. चक्षुषिरो; Kāth. 38, 4 चक्षुषीरो 6) Im Anschluss an P चक्षुः । उरुः । H u. Bb चक्षुषीरो 7) So im Anschluss an P पृथ्वीः । मे 1; die Samph. Mss. पृथ्वीमें; Kāth. 38, 4 पृथ्वीमें 8) P मे । चवानि । 9) H u. Bb आनन्दनन्दा; aber P आनन्दनन्दा । 10) P त्वं । मे । 11) P मे । 12) So im Anschluss an P उपनतिर्वस्वस्थि । H u. Bb उपनमतिर्वस्व; desgl. B, ohne Accent; Kāth. 38, 4 उपनतिः 13) P पृथ्वे । 14) So P; in H u. Bb वावापथिष्योः

सीसेन तन्त्रं मनसा मनीषिणं ऊर्णसूत्रेण कवयो वयन्ति ।
 अश्विना यज्ञं सविता सरस्वतीन्द्रस्य रूपं वरुणो भिषज्यन् ॥
 तदस्य रूपममृतं शचीभिस्त्रिभ्यो दधुर्देवताः सगराणाः ।
 लोमानि शष्पैर्बहुधा न तोक्यभिरत्नंगस्य मांसमभवच्च लाजाः ॥
 तदश्विना भिषजा रुद्रवर्तनी सरस्वती वयति पेशो अन्तरम् । 5
 अस्थि मज्जानं मांसं कारोतरेण दधतो गवां त्वचि ॥
 सरस्वती मनसा पेशलं वसु नासत्याभ्यां वयति दर्शतं वपुः ।
 रसं परिस्रुतो न रोहितं न प्रहृषीरस्त्वं न वेम ॥
 पयसः शुक्रममृतं जनिचं सुराया मूचाज्जनयन्तं रेतः ।
 अपामतिं दुर्मतिं बाधमाना ऊवध्यं वातात्सु ३७ तदारात् ॥ 10
 इन्द्रः सुचामा हृदयेन सत्यं पुरोडाशेन सविता जजान ॥
 यकृत्क्रोमानं वरुणो भिषज्यन्मंतस्त्रे वायुश्चैर्न मिनाति पितृन् ॥
 आन्वाणि स्थालीर्मधु पिबमाना गुदाः पांचाणि सुदुषा न धेनुः ।
 श्येनस्य पंचं न ग्रीहां शचीभिरासन्दी नाभिरुदरं न माता ॥
 कुम्भो वनिष्टुर्जनिता शचीभिर्यस्मिन्बये १० योन्यां गर्भो अन्तः ॥ 15

1) P मनीषिणः 2) P ऊर्णसूत्रेण ऊर्णाः सूत्रेण 1; H u. Bb ऊर्णसूत्रेण 3) So P; in H u. Bb अश्विना 4) P अभवत् । न 1 5) B सरस्वति 6) P अश्वि 7) So P; in H u. Bb मज्जानं; desgl. B, ohne Accent; Kāth. 38, 3 मज्जानम् 8) So P; मांसं । कारोतरेण 1; H u. Bb मांसं कारोतरेण; desgl. B, ohne Accent; Kāth. 38, 3 मांसैः कारोतरेण 9) P परिस्रुत इति परिस्रुतः 10) P सुरायाः । मूचात् । जनयन्त 11) P अप । अमतिं 12) P बाधमानाः 13) P सभ्यं । (!) Bb सभ्यं; Kāth. 38, 3 wohl सभ्यं oder सभ्यं 14) P तत् । आरात् 1; die Samh. Mes. न हारात् (cf. Kāth. 38, 3 तदारात्). 15) So corrigirt; die Mas., auch P, schreiben जजान (!) Kāth. 38, 3 जजान 16) So P मंतस्त्रे इति मंतस्त्रे 1; die Samh. Mes. मंतस्त्रे; Kāth. 38, 3 मंतस्त्रे 17) P आन्वाणि । मधु । पिबमानाः 18) So corrigirt; die Mas. वनिष्टुः; auch P वनिष्टुः 1; Kāth. 38, 3 वनिष्टुः 19) P यस्मिन् । बये ।

- प्राशिर्ब्यूक्तः^१ शतधारा^२ उत्तो^३ दुहे^४ न कुम्भी^५ स्वधां पितृभ्यः ॥
मुखं^६ सदस्यं^७ शिरा इत्सतेन^८ जिह्वा^९ पविषमश्चिनासन्सरस्वती^{१०} ।
चषं न पायुर्भिषंगस्य वालो^{११} वस्तिर्न^{१२} शेषो^{१३} हरसा^{१४} तरस्वी ॥
अश्विभ्यां चक्षुरमृतं^{१५} यहाभ्यां छागेन तैजो हविषा घृतेन ।
५ पक्ष्माणि गोधूमैः कुवलैरुतानि^{१६} पेशो न शुक्रमसितं^{१७} वसाते ॥
अविर्न मेघो नसि वीर्याय प्राणस्य पन्था^{१८} अमृतं यहाभ्याम् ।
सरस्वत्युपवाकैर्ब्यानि^{१९} नस्यानि^{२०} बर्हिर्बदेरैर्जजान^{२१} ॥
इन्द्रस्य रूपमृषभो^{२२} बलाय कर्णाभ्यां ओषममृतं यहाभ्याम् ।
यवैर्न बर्हिर्ध्रुवि कैसराणि कर्कन्धु जज्ञे मधु सारधं मुखे ॥
१० आत्मन्नुपस्थे न वृकस्य लोमं^{२३} मुखे श्मश्रूणि न व्याघ्रलोमं^{२४} ।
केशा^{२५} न शीर्षन्यशसे अत्रियै शिखा^{२६} सिंहस्य^{२७} लोम त्रिषिरिन्द्र-
याणि ॥

अश्वैरात्मानं भिषजा तदश्चिनात्मानमग्नेः समधात्सरस्वती ।

इन्द्रस्य रूपं शतमानमायुः शुक्रं न ज्योतिरमृतं दधाना^{२८} ॥

१) P प्राशिः । यूक्त इति वि. चक्षः । २) P शतधार इति शत. धारः । ३) Die Samph. Mss. schreiben उत्तो; aber P richtig उत्सः । ४) Bb नकुम्भी; H नकुम्भी; B न कुम्भी; aber P न कुम्भी । ५) Kāth. 38, 3 न कुम्भी ६) H u. Bb मुखं सदस्य; aber P मुखं सदस्य । ७) s. VS 19, 38. ८) So die Mss.; auch Kāth. 38, 3 इत्सतेन ७) So P; in H u. Bb जिह्वा; desgl. B, ohne Accent; Kāth. 38, 3 जिह्वा ८) P चविना । ९) चविना । सरस्वती । १०) So H u. Bb; P वालः । B वालो; Kāth. 38 3 वारो १०) P वस्ति । न । ११) Dies Wort in den Samph. Mss. ohne Accent; P वेशः । Kāth. 38, 3 शेषो १२) So P; die Samph. Mss. हरसा; Kāth. 38, 3 हरसा १३) P चमृतं । १४) P कुवलैः । उतानि । १५) So corrigirt gemäss P चविना । (s. VS 19, 89); die Samph. Mss. नश्चितं; Kāth. 38, 3 शुक्रमसितं । १६) P पेशाः । १७) So P; die Samph. Mss. न-स्यानि; s. VS 19, 90; Kāth. 38, 3 व्याघ्रलोमं १८) P अजानं । Kāth. 38, 3 अजान १९) So corrigirt; H u. Bb रूपमृषभो (desgl. B, ohne Accent); P रूपं । वृषभः । Kāth. 38, 3 रूपमृषभो २०) In den Samph. Mss. dies Wort ohne Accent. २१) P व्याघ्रलोमं । Kāth. 38, 3 व्याघ्रलोमं २२) P केशाः । २३) So P; die Samph. Mss. शिखा; Kāth. 38, 3 शिखा २४) So P; in H u. Bb सिंहस्य २५) P दधाना; Kāth. 38, 3 दधाना

सरस्वती योन्यां गर्भमन्तरश्चिभ्यां पत्नी सुकृतं विभर्ति ।
 अपां रसेन वरुणो न सांवेन्द्र^१ श्रियै जनयन्नप्सु राजा ॥
 तेजः पशूनां हविरिन्द्रियावत्परिमुता पयसा सारधं मधु ।
 अश्चिभ्यां दुग्धं भिषजा सरस्वती सुतासुताभ्याममृतः^२ सोमा^३
 इन्द्रः ॥ ९ ॥ ५

Vgl. Kāth. 38, 3; VS 19, 80—95; TBr. 2, 6, 4.

पुनन्तु मा पितरः सोम्यासः पुनन्तु मा पितामहाः ।

पवित्रेण शतायुषा विश्वमायुष्यैश्च वै ॥

पुनन्तु मा पितामहाः पुनन्तु प्रपितामहाः ।

पवित्रेण शतायुषा सर्वमायुष्यैश्च वै ॥

10

अपां आयूषि पवसे ॥

पवमानः ऽस्वर्जनः^४ पवित्रेण विचर्षणिः ।

यः पोता स पुनातु मा ॥

पुनन्तु मा देवजनाः पुनन्तु मनवो^५ धिया ।

पुनन्तु विश्वा भूतां मा^६ जातवेदः पुनाहि मा ॥

15

पवमानः पुनातु मा क्रत्वे दक्षाय जीवसे ।

ज्योक् च सूर्ये दृशे ॥

उभाभ्यां देव सवितः पवित्रेण सवेन च ।

मां पुनाहि विश्वतः ॥

1) P सांवा । इन्द्रः ॥; in H u Bb सांवेन्द्र^१; 2) P सुतासुताभ्यां ॥; in H u. Bb सुतासुताभ्याम^२ 3) P सोमः । 4) So H u. Bb; P विश्वं । आयुः ॥; aber B सर्वमायु^३
 5) P चधि । 6) So H u. Bb; in B fehlt die ऽ; P स्वर्जन इति स्वः. जनः । (Accente
 fehlen). 7) P मन्ववः ॥; anders VS 19, 39; Kāth. 38, 2 मन्ववा 8) Kāth. 38, 3
 भूतानि

पवित्रेण पुनाहि मा शुक्रेण देव दीद्यत् ।

अये क्रत्वा क्रतूरेनु ॥

यत्ने पवित्रमर्चिष्यमे विततमन्तरा ।

ब्रह्म तेन पुनीमहे ॥

5 वैश्वदेवी पुनती' देव्यागाद्यस्या' बह्वृक्षन्वो' वीतपृष्ठाः ।

तया मन्दन्तः सधमाद्येषु' वयं' स्याम पंतयो रयीणाम् ॥

वैश्वानरो रश्मिभिर्मा पुनानु वातः प्राणैर्नेषिरो मयोभूः ।

द्यावापृथिवी पयसा पयोभिर्ऋतावरी' यज्ञिये मा पुनीताम् ॥

बृहद्भिः सवितस्त्रिभिर्वैर्षिदैर्देव' मन्मभिः ।

10 अये दक्षैः पुनीमहे ॥

ये समानाः समनसः पितरो यमराज्ये ।

तेषां लोकः स्वधा नमो यज्ञो देवेषु' कल्पताम् ॥

ये समानाः समनसो जीवा जीवेषु मामकाः ।

तेषां श्रीर्मयि कल्पतामसिंस्त्र्योके' शतं समाः ॥

15 वै सुती' ॥

इदं हविः प्रजननं मे अस्तु दशवीर' सर्वगण' स्वस्तये ।

आत्मसंनि प्रजासंनि क्षेचसंनि पशुसंनि लोकसन्त्यभयसंनि ॥

अग्निः प्रजां बहुलां मे कृणीत्वचं पयो रेतो अस्मासु धेहि ॥

1) So P; in Bb पुनती; B पुनीत; in H eigentlich auch so, dann corrigirt in पुनती; Kāth. 38, 2 पुनती 2) P देवी । चा । चगात् । चक्काः । 3) So corrigirt (cf. VS 19, 44); Bb बहुस; B बह्मस; H बहुस P बहु; 1; Kāth. 38, 2 द्वास्त्यो 4) P सधमादिष्विति सध. मादिषु 1; 5) P ऋतावरी । ऋतावरी रऋता । वरी । in B ऋता-वरीर्ष; 6) P सवितरिति सवित; 1 चिभिः 1; die Samh. Mas. सुसुभिः 7) P यज्ञः । देवेषु 1; die Samh. Mas. यज्ञोयदेवेषु; Kāth. 38, 2 यज्ञो देवेषु 8) P अस्मासु । कोमे (Accente fehlen) 9) P सुतो रति सुती । अमुषाचं । (Accente fehlen); Kāth. 38, 2 वै सुती

यद्देवा देवहेडनं देवासश्चकृमां वयम् ।

अयिर्मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वहसः^२ ॥

यदि स्वपत्यदि जायदेनासि चकृमां वयम् ।

वायुर्मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वहसः ॥

यदि दिवा यदि नक्तमेनासि चकृमां वयम् ।

5

सूर्यो मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वहसः ॥

धाक्को धाक्को^४ ॥ यङ्गामे^५ ॥

पविचमसि यज्ञस्य पविच यज्ञमानस्य ।

तन्मा पुनातु सर्वतो विश्वस्माद्देवकिल्बिषात्सर्वस्माद्देवकिल्बि-

षात् ॥ 10

द्रुपदादिवेन्मुमुचानः^७ स्विन्नः स्नात्वी^८ मलादिव^९ ।

पूतं पविचेषेवाज्य^{१०} विश्वे मुञ्चन्तु मेनसः^{११} ॥

समावृतपृथिवी^{१२} समुषाः^{१३} समु सूर्यः ।

वैश्वानरज्योतिर्भूयास^{१४} विभुं काम^{१५} व्युत्थीय भूः स्वाहा ॥ १० ॥

Vgl. Kâth. 38, 2 u. 5; VS 19, 37—43 u. 20, 14—23; TBr 2, 6, 3 u. 6.

समिद्धो अयिः समिद्धा सुसमिद्धो वरेण्यः^{१४} ।

15

गायत्री छन्द इन्द्रियं चियविर्गोर्वियो^{१५} दधुः ॥

1) P चकृम । 2) P विश्वान् । मुञ्चतु । चहसः । 3) P स्वपन् । 4) P धाक्को
धाक्को इति धाक्कः धाक्कः । राजन् । 5) P यत् । यानि । यत् । अरक्षे । 6) P तत् ।
मा । 7) So ist wohl zu lesen; H u. Bb द्रुपदादिवेन्मुमुचानः; desgl. B, ohne
Accent. P द्रुपदादिवेति द्रुपदात् . इव । इत् । मुमुचानः ।; Kâth 38, 5 द्रुपदादिवेन्-
मुचानस् 8) So P; in H u. Bb स्नात्वि; desgl. B, ohne Accent; Kâth. 38, 5 स्नात्वी
9) In den Samph. Mss. मलादिवेति मलात् . इव ।; Kâth. मलादिव
10) So im Anschluss an P पविचेषेवेति पविचिण . इव । आज्यं ।; (s. auch VS 20, 20);
Die Samph. Mss. पविचेषेवाज्यम्; Kâth. 38, 5 पविचेषेवाज्यम् 11) P मा । मेनसः ।
12) So die Mss. P सं । आ । वृतत् । Kâth. 38, 5 समाववर्ति 13) P सं । उषाः ।; die
Samph. Mss. समुषाः; Kâth. 38, 5 समुषास् 14) So P; die Samph. Mss. वरेण्यः 15) P
चियविति चि. चयिः ।; Kâth. 38, 10 चियवि

- उष्णिक्छन्द इन्द्रियं दित्यवाङ् गौर्वयो दधुः ॥
 इडाभिरमिरीडयः सौमो देवो अमर्त्यः ।
 अनुष्टुप्छन्द इन्द्रियं पञ्चाविर्गौर्वयो दधुः ॥
 सुबर्हिरमिः पूषणामस्तीर्णबर्हिरमर्त्यः ।
 5 बृहती छन्द इन्द्रियं चिदास्तो गौर्वयो दधुः ॥
 दुरो देवीर्दिशो महीर्ब्रह्मा देवो बृहस्पतिः ।
 पङ्क्तिछन्द इन्द्रियं तुर्यवाङ् गौर्वयो दधुः ॥
 उषे यज्ञी सुपेशसा विश्वे देवा अमर्त्याः ।
 बिधुप्छन्द इन्द्रियं पृष्ठवाङ् गौर्वयो दधुः ॥
 10 दैव्या होतारा भिषजेन्द्रेण समुजा युजा ।
 जंगती छन्द इन्द्रियमनङ्गान् गौर्वयो दधुः ॥
 तिस्रो देवीरिडा मही भारती मरुतो विशः ।
 विराट् छन्द इन्द्रियं धेनुर्गौर्न वयो दधुः ॥
 त्वष्टा तुरीयो अङ्गुत इन्द्रायी पुष्टिवर्धना ।
 15 क्षिपदा छन्द इन्द्रियमुखा गौर्न वयो दधुः ॥
 शमिता नो वनस्पतिः सविता प्रसुवन्भगम् ।
 ककुप्छन्द इहेन्द्रियमृक्भो गौर्वयो दधुः ॥
 स्वाहा यज्ञं वरुणः सुश्रवो भेषजं कार ।
 अतिछन्दा इन्द्रियं बृहदृशा वेहद्वयो दधुः ॥ ११ ॥

Vgl. Kāth. 38, 10; VS 21, 12—22; TBr. 2, 6, 18.

1) Die Samh. Mss. दिव्यवाङ्; aber P दिव्यवाङिति दिव्य. वाङ् । 2) P महीः । ब्रह्मा ।
 die Samh. Mss. मही ब्रह्मा; s. VS 21, 16; Kāth. 38, 10 मही ब्रह्मा 3) So P यज्ञी
 इति यज्ञी ; in B यज्ञी; Hu. Bb यज्ञी; Kāth. 38, 10 यज्ञी यज्ञी 4) So die Samh.
 Mss.; P पृष्ठवाङिति पृष्ठ. वाङ् । Kāth. 38, 10 पृष्ठवाङ् 5) P अङ्गुतः । 6) So P; die
 Samh. Mss. अङ्गुतः; s. VS 21, 21; Kāth. 38, 10 अङ्गुतः 7) P अतिछन्दा इति. चन्दाः ।

वसन्तो न चतुना देवा वसवस्त्रिवृता स्तुतम्^१ ।
 रथन्तरेण तैजसा हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥
 यीष्मेण चतुना देवा रुद्राः पञ्चदशे स्तुतम्^२ ।
 बृहता यशसा बलं हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥
 वर्षाभिर्चतुनादित्याः स्तोमे सप्तदशे स्तुतम् ।
 वैरूपेण विशौजसा^३ हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥
 शारदेन चतुना देवा एकविंशं ऋभवः स्तुतम् ।
 वैराजेन श्रिया श्रियं हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥
 हेमन्तेन चतुना देवास्त्रिणवै मरुतः स्तुतम् ।
 बलेन शकरीः संहो हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥
 शैशिरेण चतुना देवास्त्रयस्त्रिंशे ऽमृतं स्तुतम् ।
 सत्येन रेवतीः क्षत्रं हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥ १२ ॥

5

10

Vgl. VS 21, 23—28; TBr. 2, 6, 19.

॥ इति तृतीयकाण्डे सौषामणीयो नाम एकादशः प्रपाठकः ॥

इमामगृह्णन् शनामृतस्य पूर्वा आयुनि^४ विदग्धेषु कथा^५ ।
 सा नो अस्मिन्स्तुतं^६ आबभूव चतस्य सामन्तरमारपनी^७ ॥

1) P स्तुतं ; vgl. unten; VS 21, 28 स्तुताः und so auch in den folgenden Versen; Kāth. 38, 11 स्तुतम् 2) Auch P स्तुतं । 3) P विशा । जीवसा ।
 4) P पूर्व । 5) So P; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb चापुर्भिः; Kāth. 5, 1, 2 चापुर्भिः
 6) So P; desgl. B, ohne Accent; cf. VS 22, 2; in H u. Bb कथाः; Kāth. 5, 1, 2 कथा
 7) P मा । नः । अस्मिन् । स्तुतं ; die Samh. Mes. सा नो अस्मिन्स्तुतं; s. VS 22, 2; Kāth. 5, 1, 2 स्तुतम् 8) P सामन् । सरं ; die Samb. Mes. schreiben सामन्तरम्

स्वाहा' धावते स्वाहोद्गावाय' स्वाहोद्गुताय' स्वाहा' शूकाराय' स्वाहा'
 शूकृताय' स्वाहोपस्थिताय स्वाहा' संहानाय स्वाहा' निषण्णाय' स्वा-
 हो' न्थिताय' स्वाहा' विष्टिताय' स्वाहा' विवर्तमानाय स्वाहा' विवृ-
 त्ताय' स्वाहा' विधून्वानाय' स्वाहा' विधूताय स्वाहा' श्रुतते स्वाहा' श्रुशू-
 षमाणाय स्वाहे' क्षिताय¹⁰ स्वाहा' वीक्षिताय स्वाहा' वीक्षमाणाय⁵
 स्वाहा' निमेषाय¹¹ स्वाहा' यदन्ति तस्मै स्वाहा' यन्तिवति तस्मै
 स्वाहा' यन्नेहति तस्मै स्वाहा' कुर्वते स्वाहा' कृताय स्वाहा ॥ ३ ॥

Vgl. TS 7, 1, 13 (uddrāvāh) u. 19 (aṣvacarītāni); Kāth. 5, 1, 10 u. 4; VS 22, 7. 8.

विभूर्माँचा' प्रभूः पिचाँश्चो¹² ऽसि' हयो¹³ ऽस्यैवो ऽसि' मयो ऽसि' नरो
 ऽस्यैवोसि' सन्निरसि' वाज्यसि' वृषासि' नृमणा¹⁴ असि' ययुर्नामा-¹⁰
 स्यादित्यानां¹⁵ पत्नान्विहि¹⁶ देवा आशापाला¹⁷ एतं देवैभ्यो अश्वं मे-
 धाय प्रोक्षितं रक्षतेह धृतिरिह स्वधृतिरिह रम¹⁸ इह रम-
 न्ताम् ॥ ४ ॥

Vgl. TS 7, 1, 12 (aṣvanāmāni); Kāth. 5, 1, 3; VS 22, 19.

काय स्वाहा' कस्य स्वाहा' कतमस्य स्वाहा' सवित्रे स्वाहा' सवि-

- 1) H u. Bb स्वाहोद्गावाय ; P उद्गावायेत्युत् . द्गावाय । 2) P उद्गुतायेत्युत् . द्गुताय ।
 die Samh. Mss. स्वाहोद्गुताय ; vgl. aber auch noch VS 22, 8. 3) H u. Bb शूकाराय
 4) So P, desgl. VS 22, 8 ; die Samh. Mss. शूकृताय 5) So corrigirt ; die Samh. Mss.
 निषण्णाय ; P निषण्णाय (!) । निषण्णयेति नि. सन्नय । ; s. VS 22, 8 ; Kāth. निषण्णाय 6) So
 corrigirt ; die Samh. Mss. स्वाहोक्षिताय ; P उन्थिताय ; s. VS 22, 8. 7) So cor-
 rigirt ; H u. Bb विष्टिताय ; desgl. B, ohne Accent ; in P fehlt dieses Wort. 8) So
 die Samh. Mss. ; cf. TS 7, 1, 19, 3 ; P विवृतायेति वि. वृताय ; Kāth. 5, 1, 10 विवृताय
 9) So corrigirt ; vgl. VS 22, 8 ; TS 7, 1, 19, 3 ; die Samh. Mss. schreiben विधून्वानाय ;
 P विधून्वानयेति वि. धून्वानाय । Kāth. 5, 1, 10 विधून्वानाय 10) P वीक्षिताय ; cf. VS
 22, 8 ; die Samh. Mss. schreiben स्वाहोक्षिताय 11) B निमेषाय 12) P पिचाँ . चक्षुः ।
 13) P हयोः । (!) 14) H u. B नृमणः ; Bb नृमणा ; P नृमणा इति नृ. मेनाः । 15) P ययुः ।
 नाम । 16) P यत्न । चनु । इहि । 17) P देवाः । आशापाला इत्याशा. पाताः ।
 18) P रमः ।

त्रे प्रसवित्रे स्वाहा सवित्रे आसवित्रे स्वाहा दित्यै स्वाहा दित्यै मरुतै
 स्वाहा दित्यै सुमृडीकायै स्वाहा सरस्वत्यै स्वाहा सरस्वत्यै बृहत्यै
 स्वाहा सरस्वत्यै पावकायै स्वाहा पूष्णे स्वाहा पूष्णे प्रपथ्याय
 स्वाहा पूष्णे नरधिषाय स्वाहा तष्ट्रे स्वाहा तष्ट्रे तुरीपाय स्वाहा
 5 तष्ट्रे परुरुपाय स्वाहा विष्णवे स्वाहा विष्णवे शिपिविष्टाय स्वाहा
 विष्णवे निभूयपाय स्वाहा ॥ ५ ॥

Vgl. Kâth. 5, 3, 5; VS 22, 20; Mân. Cr. 9, 2, 2.

आ ब्रह्मन्ब्राह्मणस्तेजस्वी ब्रह्मवर्चसी जायतामो राष्ट्रे राज्ञ्यः
 शूर इष्यो महारथो जायतां दोग्ध्री धेनुर्वोढानङ्गानांशुः सन्निःसभे-
 यो युवा पुरंधियोषा जिष्णू रथेष्टा आस्य यजमानस्य वीरो जा-
 10 यतां निकांमे निकामे नः पर्जन्यो वर्षतु फलवतीर्ना ओषधयः प-
 च्यन्ता योगक्षेमो नः कल्पताम् ॥ ६ ॥

Vgl. TS 7, 5, 18 (annahomamāntrāḥ); Kâth. 5, 5, 14; VS 22, 22.

अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहेन्द्राय स्वाहा पृथिव्यै स्वाहान्तरि-
 क्षाय स्वाहा दिवे स्वाहा दिग्भ्यः स्वाहांशाभ्यः स्वाहोर्ध्वै दिशे स्वा-
 हा प्राच्यै दिशे स्वाहा नक्षत्रेभ्यः स्वाहा नक्षत्रिभ्यः स्वाहाहोरात्रेभ्यः
 15 स्वाहा धर्मासेभ्यः स्वाहा मासेभ्यः स्वाहा ऋतुभ्यः स्वाहार्तवेभ्यः
 स्वाहा सवत्सराय स्वाहा द्वावापृथिवीभ्या स्वाहा चन्द्रमसे स्वा-
 हा सूर्याय स्वाहा रश्मिभ्यः स्वाहा वसुभ्यः स्वाहा रुद्रेभ्यः स्वाहा-

1) P नरधिषाय। (!); vgl. aber auch VS 22, 20. 2) P जिष्णुः। 3) P रथेष्टाः। रथेष्टा
 इति रथे. स्थाः। 4) P आ। अस्मै। 5) P फलवत् इति फल. वत्सः। नः। 6) P उर्वै।
 7) So P; H u. Bb मासेभ्यः 8) P आर्तवेभ्यः। 9) H u. Bb betonen द्वावापृथिवीभ्या;
 aber P द्वावापृथिवीभ्या।

दित्येभ्यः स्वाहा'मरुद्भ्यः स्वाहा'विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा'मूलेभ्यः
 स्वाहा'शाखाभ्यः स्वाहा'वनस्पतिभ्यः स्वाहा'पुष्पेभ्यः स्वाहा'फलेभ्यः
 स्वाहा'षधीभ्यः स्वाहा ॥ ७ ॥

Vgl. TS 7, 1, 15 (pûrvanâmakahomântahpâtirvenâiva hutvâ); 7, 3, 19 (oshadbihoma-
 mantrâh) u. 20 (vrkshamantrâh) Kâth. 5, 1, 5 und 6; 5, 3, 9 und 10; VS 22,
 27 und 28.

प्राच्यै दिशे स्वाहांवाच्यै दिशे स्वाहा'दक्षिणायै दिशे स्वाहांवाच्यै
 दिशे स्वाहा'प्रतीच्यै दिशे स्वाहांवाच्यै दिशे स्वाहांदीच्यै दिशे स्वाहां- 5
 वाच्यै दिशे स्वाहोर्ध्वायै दिशे स्वाहांवाच्यै दिशे स्वाहा ॥ ८ ॥

Vgl. TS 7, 1, 15. (s. oben); Kâth. 5, 1, 6; VS 22, 24.

आयुषे स्वाहा'प्राणाय स्वाहांपानाय स्वाहा'व्यानाय स्वाहा'
 समानाय स्वाहोदानाय स्वाहा'चक्षुषे स्वाहा'श्रोत्राय स्वाहांमनसे
 स्वाहा'वाचे स्वाहा ॥ ९ ॥

Vgl. (TS 7, 1, 19); Kâth. 5, 4, 10; VS 22, 23.

पृथिव्यै स्वाहांनरिक्षाय स्वाहा'दिवे स्वाहा'सूर्याय स्वाहांचन्द्रमसे 10
 स्वाहा'नक्षत्रेभ्यः स्वाहांज्ञः स्वाहा'षधीभ्यः स्वाहा'वनस्पतिभ्यः
 स्वाहा'परिखर्वेभ्यः स्वाहा'सरीसृपेभ्यः स्वाहा'चराचरेभ्यः स्वाहा
 ॥ १० ॥

Vgl. TS 7, 1, 17 (ekaviṃṣinî dikshâ); VS 22, 29.

असवे स्वाहांवसवे स्वाहा'वि३भ्ये स्वाहा'विवस्वते स्वाहा'गण-
 श्रिये स्वाहा'गणपतये स्वाहांभिषाहे स्वाहांभि३भ्ये स्वाहांधिपतये 15
 स्वाहा'शूषाय स्वाहा'सप्तर्षाय स्वाहा'चन्द्राय स्वाहांज्योतिषे
 स्वाहांमलिम्लुचाय स्वाहा ॥ ११ ॥

Vgl. VS 22, 30.

धर्मेसाय स्वाहा' द्रविणाय स्वाहा' प्रसवाय स्वाहो'पयामाय
स्वाहा' सिन्धवे स्वाहा' समुद्राय स्वाहा' काटाय स्वाहा' र्णवाय स्वाहा
सरस्वत्यै स्वाहा' विश्वयचसे स्वाहा' सुभूताय स्वाहा' नरिक्षाय
स्वाहा ॥ १२ ॥

Vgl. (TS 7, 4, 13). VS 22, 25.

5 मधवे स्वाहा' माधवाय स्वाहा' शुक्राय स्वाहा' शुचये स्वाहा'
नभसे स्वाहा' नभस्याय स्वाहे'षाय स्वाहो'र्जाय स्वाहा' सहेसे स्वाहा'
सहस्याय स्वाहा' तपसे स्वाहा' तपस्याय स्वाहा' स'सर्पे' ऽस्य' हस्य-
न्याय स्वाहा ॥ १३ ॥

Vgl. VS 22, 31.

10 संवयसे' स्वाहा' भिवयसे' स्वाहो'र्ध्वयसे' स्वाहा' बृहद्वयसे स्वाहा'
संहीयसे स्वाहा' संहमानाय स्वाहा' सासहये स्वाहा' संहस्वते स्वाहा'-
भीषाहे' स्वाहा' भि३भ्वे स्वाहा' भिमातिषाहे स्वाहा' भिमातिघ्ने स्वाहा
॥ १४ ॥

एकस्मै स्वाहा' द्वाभ्यां स्वाहे'कान्नशताय स्वाहा' शताय स्वाहे'कै-
शताय स्वाहा व्युष्ट्यै स्वाहा' स्वर्गाय स्वाहा ॥ १५ ॥

Vgl. VS 22, 34.

1) P इषाय । 2) P ऊर्ध्वाय 3) Die Samh. Mss. संवसे; aber P संवयस इति सं-
वयसे । 4) P अभिवयस इति भि. वयसे । 5) P ऊर्ध्वयस इति ऊर्ध्व. वयसे 6) P अ-
भिषाहे । अभिसंह इति भि. संहे । 7) So ist wohl zu lesen; B liest so, nur ohne
Accent; H u. Bb स्वाहो'कान्नशताय P एकाग्रशतायैति कान्न. शताय । 8) P एकशता-
यैति क. शताय ।

हिरण्यगर्भः संभवर्तताये भूतस्य जातः पतिरेक' आसीत् ।
 स दाधार पृथिवीं द्यामुर्तेमां कस्यै देवाय हविषा विधेम ॥
 उपयामंगृहीतो ऽसि' प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिः' सूर्य-
 स्ते महिमा ॥ १६ ॥

Vgl. (TS 7, 5, 16); Kâth. 5, 5, 11; VS 28, 1 u. 2; Mân. Çr. 9, 2, 3.

यः प्राणतो निमिषतश्च राजा पतिर्विश्वस्य जगतो बभूव । 5
 ईशे यो अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्यै देवाय हविषा विधेम' ॥
 उपयामंगृहीतो ऽसि' प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिश्च-
 द्दमास्ते महिमा ॥ १७ ॥

Vgl. TS 7, 5, 16 (pûrvasya mahimâkhyagrabasya mantrah); Kâth. 5, 5, 13; VS 23, 3 u. 4.

युञ्जन्ति ब्रह्मरूपं चरन्तं परि तस्थुषः ।
 रौचन्ते रोचना' दिवि ॥ 10
 यद्वातो ऽपो अगनीगन् प्रियामिन्द्रस्य तन्वम् ।
 एतं स्तोतरेण पथा पुनरंश्मवर्तयासि नः ॥ १८ ॥

Vgl. TS 7, 4, 20 (jîvato ścvasyopacârah); VS 23, 5 u. 7; Mân. Çr. 9, 2, 4 u. 3.

वसवस्त्वाञ्जनु गायत्रेण छन्दसा' रुद्रास्त्वाञ्जनु चैष्टुभेन छन्दसा'दित्या-
 स्त्वाञ्जनु जागतेन छन्दसा' भूर्भुवः ३ स्वर्लो'जी३' शा'ची३' यन्वे गण्य' 15
 एतदंश्मस देवा' एतदंश्मसि प्रजापते' ॥

कः स्वदेकाकी चरति कं उ स्विज्जायते पुनः ।

1) In den Samh. Mss. पति* ohne Accent; in P nur das erste Wort des Verses angeführt. 2) H विधेम; in Bb eigentlich विधेम geschrieben, dann auch in विधेम corrigirt. 3) P रोचनाः । 4) In Bb fehlt die ३; P रौचन्ते । 5) P शाची । Kâth. 5, 4, 9 जावी३ज्जातीन 6) P यन्वे । Kâth. 5, 4, 9 यवायै यवाया 7) P चरन्तं । चरन्त । देवाः । 8) So corrigirt; die Samh. Mss. प्रजापतेः; P प्रजापत इति प्रजा . पते । 9) P कः ।

किं^१ स्वद्धिमस्य^२ भेषजं किमवावपनं^३ महत् ॥

सूर्यं^४ एकाकी चरति चन्द्रमा^५ जायते पुनः ।

अग्निहिंसस्य भेषजं भूमिरावपनं महत् ॥

का^६ स्वदासीतूर्वचिन्तिः किं^७ स्वदासीबृहद्भयः^८ ।

5 का^९ स्वदासीत्पिलिप्पिला^{१०} का^{११} स्वदासीत्पिशङ्गिला ॥

द्यौरासीतूर्वचिन्तिरश्च आसीबृहद्भयः^{१२} ।

अविरासीत्पिलिप्पिला^{१३} राचिरासीत्पिशङ्गिला ॥ १९ ॥

Vgl. TS 7, 4, 20 (jivato ścvasyopacārah) u. 18 (brahmodyam); Kāth. 5, 4, 9 u. 7; VS 28, 8 — 12. 23.

प्राणाय स्वाहोपानाय स्वाहा^१ व्यानाय स्वाहा ॥

अम्यश्चिके^२ अञ्चालिके^३ न मा नयति कश्चन ।

10 संसत्यश्चकः^४ सुभद्रिका^५ काम्पीलवासिनीम्^६ ॥

गणानां त्वा गणपति^७ हवामहे^८ प्रियाणां त्वा प्रियपति^९ हवामहे^{१०}

निधीनां त्वा निधिपति^{११} हवामहे वसो^{१२} ममोहमजानि^{१३} गर्भधमो^{१४}

त्वमजासि गर्भधम् ॥

1) P स्वि । हिंसस्य । 2) So Hu. Bb; in P भेषजं । किं । ऊं इत्यु । आवपनमित्या. वपनं । B भूमिरावपनं; es ist wohl mit VS 23, 9, किमवावपनं zu lesen. 3) P सूर्यः । 4) P चन्द्रमाः । 5) So im Anschluss an P बृहत् । वयः ।; cf. VS 23, 11; TS 7, 4, 13, 1, in Hu. Bb बृहद्भयः; Kāth. 5, 4, 7 बृहद्भयः । 6) So P; s. VS 23, 11; die Saph. Mss. पि- र्पिका । 7) P चक्षः । आसीत् बृहत् । वयः ।; Hu Bb बृहद्भयः; s. oben Kāth. बृहद्भयः । 8) So P; (s. VS 23, 12); die Saph. Mss. पिर्पिका । 9) P चने चन्विके । चन्वाचिके ।; Kāth. 5, 4, 8 चने चन्वाचिके । 10) So im Anschluss an P संसत्यः । चक्षः । (cf. VS 23, 18; TS 7, 4, 19, 1); die Saph. Mss. संसत्यश्चकः; Kāth. 5, 4, 8 समसत्यश्चकः । 11) So im Anschluss an P सुभद्रिकामिति सु. भद्रिका । कापीलवासिनीमिति कापील वा- सिनी ।; die Saph. Mss. सुभद्रिकापिलवासिनी; s. TS u. VS. In Kāth. 5, 4, 8 स भवे काम्पीलवासिनि । 12) So corrigirt; die Saph. Mss. निधीपति; P निधिपतिमिति निधि. पति । 13) P वसो इति वसो ।; Hu. Bb वसो । 14) P मम । चा । चहं । च- जानि ।

तौ सह चतुरः पदः संप्रसारयावः स्वर्गे लोके प्रीणुवाता^७ वृषा
वामश्वो^८ रेतोधा रेतो दधातु ॥ २० ॥

Vgl. TS 7, 4, 19 (aṣṭvasya maraṇottarakālina upacārah); Kāth. 5, 4, 8; VS 23, 18—20;
Mān. Çr. 9, 2, 4.

गायत्री चिष्टुब्जगत्यनुष्टुप्पङ्क्त्या सह ।

बृह३त्युष्णिहा^९ ककुब्देवानां पत्नयो विशः सूचीभिः^३ शमयन्तु त्वा ॥

विपदा या चतुष्पदा चिपदा या च षट्पदा ।

5

विहन्दा^४ या च संहन्दाः सूचीभिः^५ शमयन्तु त्वा ॥

रजताः सीसा^६ हरिणीर्युजो युञ्जन्तु कर्मेभिः ।

अश्वस्य वाजिनस्त्वचिं स्यूमाः^७ कृण्वन्तु शाम्यन्तीः ॥

महानास्त्री रेवंतयो दैव्या^८ आशाः प्रसूवरीः^९ ।

मेघ्या^{१०} विद्युतो वाचः सूचीभिः^{११} शमयन्तु त्वा ॥

10

योषास्ते पत्नयो लोम विचिन्वन्तु यथायथम् ।

सुपत्नीः पत्नयो वाजिन्प्रजया भुक्षीमहि^{१२} ॥

कुविदङ्ग ॥ २१ ॥

Vgl. TS 5, 2, 11 (sūcibhir asipathaklptih); Kāth. 5, 10, 5; VS 23, 33—38.

॥ इति तृतीयकाण्डे द्वादशः प्रपाठकः ॥

1) So im Anschluss an P वां । चक्षः ।; H u. Bb वामश्वः; doch ist das ~~स्व~~ erst durch Correctur hineingebracht; B मास्व 2) So corrigirt im Anschluss an P बृ-
हती । उष्णिहा ।; cf. VS 23. 33; TS 5, 2, 11, 1; die Samh. Mss. बृहत्तुष्णिहा 3) So
P; die Samh. Mss. सूचीभिः 4) P विहन्दा इति वि. हन्दाः । 5) So corrigirt; die
Samh. Mss. सूचीभिः; in P fehlend. 6) P सीसाः । 7) P त्वचिं । स्यूमाः ।; die
Samh. Mss. त्वचिः स्यूमा 8) P महानास्त्रीरिति महा. नास्त्रीः । रेवंतयोः । दैव्याः ।
9) P प्रसूवरीरिति प्र. सूवरीः ।; B प्रसुवरीः; Bb eigentlich प्रसूवरीः geschrieben, dann
aber auch in प्रसू corrigirt; H प्रसूवरीः 10) Die Samh. Mss. मेघ्या; P मेघ्याः ।
11) So P; die Samh. Mss. सूचीभिः 12) So P; B भिषुषीमहि; Bb भिषसीमहि

जर्ध्वामेनामुञ्चापय' गिरौ भारं हरन्निव' ।
 अथास्या' मध्यमेधता' शीते वाते पुनन्निव ॥
 यासकौ' शकुन्तिकाहलगिति' वञ्चति ।
 आहतं पंसो निचलचलीति ॥
 माता च ते पिता च ते ऽयं^६ वृक्षस्य रोहतः' ।
 प्रतिलामीति' ते पिता ॥
 यञ्चरिणो' यवमन्ति न पुष्टं पशुं मन्यते ।
 शूद्रा^{१०} यदर्यजारा न पोषाय धनायति ॥

दधिक्राव्यो अकारिषम् ॥ १ ॥

Vgl. TS 7, 4, 19 (aṇvasya maranottarakālina upacārah); VS 23, 22--27.30. 32.

- 10 अश्वसूपरो^{११} गोमू... प्राजापत्याः कृष्णायीव आमेयो ललाटे पुर-
 स्तात्सोरस्वती मेधधस्ताङ्गवोः^{१२} श्यामः पौष्णो नाभ्यामांश्चिना^{१३} अ-
 धोरामी बाहोस्त्वाष्ट्री^{१४} लोमसकथौ^{१५} सकथ्योः^{१६} सौर्ययामौ^{१७} श्वेतश्च कृ-
 णाश्च पार्श्वयोर्वाययः श्वेतः पुष्टा^{१८} इन्द्राय स्तृपस्याय^{१९} वेहद्वैष्णवो वा-
 मनः ॥ २ ॥

Vgl. TS 5, 5, 22 u. 23 (grāmyās trayah saṃghāh); Kāth. 5, 8, 2; VS 24, 1; Mān. Çr. 9, 2, 4.

1) P ऊर्ध्वी । एना । संत । आपय । 2) P हरन्निवेति हरन्. एव । 3) P चंच । च.
 खाः । 4) P यो । चसकौ । 5) Hu. Bb शकुन्तिकाहलगिति ; P शकुन्तिका । अहलग.
 इति ; cf. VS 23, 23. 6) P ते । चयं । 7) P रोहयः । (1) 8) P प्र । तिलामि (1) ।
 इति 1; die Samph. Mss. प्रतिलामीति 9) P संत । हरिणः । 10) P शूद्रा । (1)
 11) Die Samph. Mss. अश्वसूपरी ; P चंच । तपरः । 12) So corrigirt; (cf. VS 24, 1);
 die Mss. मेधधस्ताः ; P मेधो । चधस्ता । ह्वोः । 13) P चाचिनी । 14) So corrigirt;
 H वा ह्वोस्त्वाष्ट्री ; Bb बाह्वो स्त्वाष्ट्री ; B बाहोस्त्वाष्ट्री ; P बाह्वीः । स्त्वाष्ट्री । 15) Die Samph.
 Mss. लोमशसकथौ ; aber P लोमशसकथाविति लोमश. संकथौ ; Kāth. 5, 8, 2 लोमशस-
 क्ती 16) So P; in Hu. Bb सकथ्योः ; B सकथोः । 17) So P; die Samph. Mss. सौर्यया-
 मी 18) P fehlerhaft; पुष्टे । statt पुष्टे । 19) Die Samph. Mss. (Hu. Bb) स्तृपस्याय
 P स्तृपस्यायैति सु. चपस्याय ।

बभ्रुरण्वबभ्रुः शुक्रबभ्रुस्ते वारुणा^१ रोहितो धूमरोहितः कर्कन्धुरो-
हितस्ते सौम्याः^२ शितिबाहु^३रन्यतः शितिबाहुः समन्तशितिबाहुस्ते^४ बा-
ह्वस्यन्ताः^५ शितिरन्ध्रो^६ अन्यतः शितिरन्ध्रः समन्तशितिरन्ध्रस्ते^७ सावित्राः^८
पृषती छुद्रपृषतो स्थूलपृषती तां मैत्रावरुण्युः ॥ ३ ॥

Vgl. TS 5, 6, 11—13 (ashṭādaçināmānaḥ paçavo śvamedhikāḥ); Kāth. 5, 9, 1—3; VS 24, 2.; Mān. Çr. 9, 2, 4.

शुद्धवालः सर्वशुद्धवालो मणिवालस्त आश्विनाः^९ श्येतः^{१०} श्ये- 5
ताक्षो^{११} ऽरुणस्ते रुद्राय पशुपतये^{१२} कर्णा^{१३} यामां^{१४} अवलिप्तां^{१५} रौद्रां^{१६} न-
भोरूपाः पार्जन्याः ॥ ४ ॥

Vgl. TS 5, 6, 13. 11. 15 (wie oben); Kāth. 5, 9, 3; VS 24, 3.

पृश्निस्तिरश्चीनपृश्निर्ह्वयपृश्निस्ते मारुताः^{१७} फल्गूलोहितोणी^{१८} व-
लक्षी तां सारस्वत्यूः^{१९} श्रीहाकर्णः^{२०} शुण्ठाकर्णो^{२१} ऽधिहृदाकर्णस्ते त्वाष्ट्राः^{२२}
कृष्णायीवः शितिकक्षो^{२३} ऽञ्जिषक्थस्त ऐन्द्रायाः^{२४} कृष्णाञ्जिरत्पाञ्जिर्म- 10
हाञ्जिस्त उषस्याः ॥ ५ ॥

Vgl. TS 5, 6, 12 u. 16 (wie oben); Kāth. 5, 9, 2 u. 6; VS 24, 4.

शिल्पा वैश्वदेवी^{२५} रोहिणीस्यवयो वाचे^{२६} ऽविज्ञाता^{२७} अदित्यै^{२८} स-
रूपा^{२९} धाचे^{३०} वत्सतय्यो देवानां पत्नीभ्यः ॥ ६ ॥

~ Vgl. TS 5, 6, 18 fg. (s. oben); VS 24, 5.

- 1) Die Samh. Mss. समन्तः शितिबाहुः; P समन्तशितिबाहु^३रिति समन्तः शितिबाहुः ।
2) Die Samh. Mss. समन्तः शितिरन्ध्रः; P समन्तशितिरन्ध्र इति समन्तः शितिरन्ध्रः ।
3) Die Samh. Mss. आश्विनी; P अश्विनीः । 4) So corrigirt; die Samh. Mss. श्येतः;
P श्येतः 1; cf. VS 24, 3. 5) So corrigirt; die Samh. Mss. श्येताक्षी 6) P कर्णाः ।
7) Die Samh. Mss. यमा; P यामाः । 8) Die Betonung so im Anschluss an TS
5, 6, 23; VS 24, 3; P अवलिप्ता इत्यव. लिप्ताः । die Samh. Mss. अवलिप्ता 9) So cor-
rigirt; die Samh. Mss. फल्गू जोः; P फल्गूः । 10) P सारस्वत्यूः । 11) P शिल्पाः ।
वैश्वदेवीरिति वैश्व. देवीः । 12) P अवविज्ञाता इत्यवि. ज्ञाताः । 13) P सरूपा इति
स. रूपाः ।

कृष्णयीवा^१ आमेयाः^२ शितिभुवो वसुना^३ रोहिता^४ रुद्राणा^५ श्वेता^६
अवरोकिण^७ आदित्यानां^८ नभोरूपाः पार्जन्याः ॥ ७ ॥

Vgl. VS 24, 6.

उन्नतः शितिबाहुः शितिपृष्ठस्त एन्द्राबाहस्पत्या^९ उन्नत^{१०} ऋषभो
वामनस्त^{११} ऐन्द्रावैष्णवाः^{१२} शुक्ररूपा^{१३} वाजिनाः कल्माषा^{१४} आयिमा-
५ ताः^{१५} श्यामाः पौष्णाः ॥ ८ ॥

Vgl. TS 5, 6, 14 (wie oben, cf. 3, 13, 3); VS 24, 7.

एता ऐन्द्रामा^{१६} द्विरूपा^{१७} अमीषोमीया^{१८} वामना अनङ्गाह आमा-
वैष्णवा^{१९} अन्यतएनीमैचीर्वशा^{२०} मैचावस्तुयुः ॥ ९ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23; cf. oben); VS 24, 8.

कृष्णयीवा आमेया^{२१} बभ्रवः सौम्याः^{२२} श्वेता^{२३} वायउष्वा^{२४} अविज्ञा-
ता^{२५} अदित्यै^{२६} सरूपा^{२७} धाचे^{२८} वत्सतयुं देवानां पत्नीभ्यः ॥ १० ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 9.

१० कृष्णा भौमा^{२९} धूमा^{३०} आन्तरिक्षा^{३१} बृहन्तो देवाः शबला^{३२} वैद्युताः^{३३}
सिध्मास्तारकाः ॥ ११ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 10.

कृष्णयीवा आमेया^{३४} बभ्रवः^{३५} सौम्या^{३६} उपध्वस्ताः साविता^{३७} वत्स-

- १) P कृष्णयीवा इति कृष्ण. यीवाः । २) P रोहिताः । ३) P श्वेताः । अवरोकिण
रत्नव. रोकिणः । ४) P तै । ऐन्द्राबाहस्पत्याः । उन्नत इत्युत्. नतः । ५) P तै । ६) P
शुक्ररूपा इति शुक्र. रूपाः । ७) P कल्माषाः । ८) P एताः । ऐन्द्रामाः । ९) P द्वि-
रूपा इति द्वि. रूपाः । अमीषोमीयाः । १०) P वामनाः । अनङ्गाहः । आमावैष्णवाः ।
११) So B, ohne Accent; Hu. Bb अन्यतयेनी^{११}; P अन्यतएना इत्यन्यत. एनाः । मैचीः ।
आमाः । (!) १२) P कृष्णयीवा इति कृष्ण. यीवाः । आयिषाः । १३) P श्वेताः । १४) P
वायउष्वाः । अविज्ञाता इत्यवि. ज्ञाताः । १५) P सरूपा इति सं. रूपाः । १६) P कृष्णाः ।
भौमाः । १७) P धूमाः । आन्तरिक्षाः । १८) P शबलाः । १९) P कृष्णयीवा इति कृष्ण.
यीवाः । आयिषाः । २०) Hu. Bb बभ्रवः २१) P सौम्याः । २२) P साविताः ।

तर्ह्यः सारस्वत्युः श्यामाः पौष्णाः पृथ्व्यो मारुताः पिशङ्गा वैश्वदेवाः
वशा द्यावापृथिवीयाः ॥ १२ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 14.

कृष्णयीवा आमेया बभ्रवः सौम्या उपध्वस्ताः साविचा वत्स-
तर्ह्यः सारस्वत्युः श्यामाः पौष्णा एता ऐन्द्रायाः पृथ्व्यो मारुताः
कृष्णा वारुणाः कायास्तूपराः ॥ १३ ॥

5

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 15.

अग्रये ऽनीकवते प्रथमजानां लभते मरुद्भ्यः सांतपनेभ्यः सवात्या-
न्मरुद्भ्यो गृहमेधेभ्यो वंष्कहान्मरुद्भ्यः क्रीडिभ्यः समृष्टान्मरुद्भ्यः स्व-
तवद्भ्यो ऽनुसृष्टान् ॥ १४ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 16.

कृष्णयीवा आमेया बभ्रवः सौम्या उपध्वस्ताः साविचा वत्सतर्ह्यः
सारस्वत्युः श्यामाः पौष्णा एता ऐन्द्रायाः प्राशृङ्गा ऐन्द्रा बहु-
रूपा विश्वकर्मणाः¹⁰ ॥ १५ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 17.

कृष्णयीवा आमेया बभ्रवः सौम्या उपध्वस्ताः साविचा वत्स-
तर्ह्यः सारस्वत्युः श्यामाः पौष्णा श्वेता वायव्याः प्राशृङ्गा ऐन्द्राः
सौर्याः श्वेताः ॥ १६ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23).

1) P पिशङ्गाः । वैश्वदेवाः । 2) P वशाः । 3) P एताः । 4) P प्रथमाबाधिति प्रथमा-
जान् । 5) H स्वावत्ताः; Bb स्वावत्ताः; deagl. B, ohne Accent; aber P स्वावत्ता-
ति स्वावत्ताः । 6) P पीष्णाः । एताः । 7) P प्राशृङ्गा इति प्र.शृङ्गाः । 8) P ऐन्द्राः ।
9) P बहुरूपा इति बहु-रूपाः । 10) Die Samh. Mss. विश्वकर्मणाः; aber P विश्वकर्मणा
इति विश्व.कर्मणाः ।

अवयो गायत्र्यै^१ पञ्चावयस्त्रिष्टुभे^२ दित्यवाहो जंगत्यै^३ चिवात्सा^४ अ-
नुष्टुभे^५ तुर्यवाह^६ उष्णिहे ॥ १७ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 12.

पष्टवाहो विराज^७ उक्षाणो बृहत्या^८ ऋषभाः ककुभे^९ धेनवो ज-
गत्या^{१०} अनङ्गाहः पङ्क्त्यै^{११} ॥ १८ ॥

Vgl. VS 24, 13.

5 धूमा^{१२} वसन्ताय^{१३} श्वेता^{१४} यीष्माय^{१५} कृष्णा^{१६} वर्षाभ्यः ॥ १९ ॥

Vgl. VS 24, 11.

अरुणाः शरदे^{१७} पृषन्तो हेमन्ताय^{१८} पिशङ्गाः शिशिराय ॥ २० ॥

Vgl. VS 24, 11.

॥ इति ततीयकारणे चयोदशमः प्रपाठकः ॥

वसन्ताय कपिञ्जलानालभते^{१९} यीष्माय कलविङ्गान्वर्षाभ्यस्तिति-
रांशरदे^{१०} वर्तिका^{११} हेमन्ताय ककरान् ॥ १ ॥

Vgl. VS 24, 20; Mân. Çr. 9, 2, 4; hier wie beim Folgenden ist ferner im Allgemeinen
zu vergleichen TS 5, 5, 11—24 (aṣvamedhacāśabhūṭā āikādaṣināḥ paçavalā); Kāṭh.
5, 10, 4.

1) P चिवात्सा इति चि. चत्साः । 2) P तुर्यवाह इति तुर्य. वाहः । 3) P विराज
इति चि. राजे । 4) P बृहत्या । 5) P जंगत्यै । 6) P पञ्चावयै । 7) P ऋषभाः । 8) P
श्वेताः । 9) P कृष्णाः । 10) P तित्तिरीन् !; aber die Samph. Mss. तित्तिरीन्; Kāṭh.
5, 10, 4 तित्तिरीन् 11) P वर्तिकाः ।

समुद्राय शिञ्जुमारानालभते' पर्जन्या मण्डूकानङ्घ्रौ मत्स्यान्' मि-
चाय पुलीक्यान्'वरुणाय नाक्रान् ॥ २ ॥

Vgl. VS 24, 21.

सौमाय ह०सानालभते' वायवे बलाका' इन्द्राग्निभ्यां कुञ्जान्मि-
चाय मङ्गून्वरुणाय चक्रवाकान् ॥ ३ ॥

Vgl. VS 24, 22.

अग्रये कुरङ्गानालभते' वनस्पतया' उलूकानर्षीषोमाभ्यां चाषान्- 5
श्विभ्यां मयूरांन्मिचावरुणाभ्यां कपोतान् ॥ ४ ॥

Vgl. VS 24, 23.

सौमाय लवानालभते' त्वष्ट्रे कौलीकान्गोषादीर्देवानां' पत्नीभ्यः
पुलीका' अग्रये गृहपतये पारुणान् ॥ ५ ॥

Vgl. VS 24, 24.

अह्ने पारावतानालभते' रात्रौ सीचाग्रैरुहः' संधिभ्यां जतूः' स०व-
त्तराय महतः सुपर्णांन्मासेभ्यो दात्वीहान्' ॥ ६ ॥

10

Vgl. VS 24, 25.

भूम्या¹⁰ आखूनालभते' ऽन्तरिक्षाय पाङ्क्तान्¹¹ दिवे कशान्' दि-
ग्भ्यो नकुलांन्बभ्रुकानवान्तरदिशाभ्यः¹² ॥ ७ ॥

Vgl. VS 24, 26.

1) P बलाकाः । 2) So B, ohne Accent; P कुरङ्ग 1; in H u. Bb कुरङ्ग 3) P वनस्पतये । 4) P क्षाण् । H u. Bb क्षाण 5) So im Anschluss an P गोषादीः । गोषादीरिति गो.षादीः । (cf. VS 24, 24); die Samh. Mss. गोषादी 6) P पुलिकाः । 7) So im Anschluss an P सीचाग्रैः । (s. VS 24, 25); die Samh. Mss. सीचाग्रैः 8) So im Anschluss an P जतूः । (s. VS 24, 25; Pā. 4, 1, 71, Vārtt.); die Samh. Mss. जतूः 9) P दात्वीहान् । 10) P भूम्यै । 11) So P; s. VS 24, 26; die Samh. Mss. पतङ्गान् 12) So P बभ्रुकान् 1; s. VS 24, 26; die Samh. Mss. बभ्रुकान्

प्रजापतये पुरुषान्हस्तिना' आलभते' वाचे' बुधी' चक्षुषे' मशका-
उश्रीचाय' भृङ्गाः ॥ ८ ॥

Vgl. VS 24, 29.

वसुभ्यो ऋष्यानालभते' रुद्रेभ्यो रुरुनादित्येभ्यो न्यङ्गून' विश्वेभ्यो
देवेभ्यः पृषतान्सौधेभ्यः⁵ कुलङ्गान⁶ ॥ ९ ॥

Vgl. VS 24, 27.

5 ईशानाय परस्वता' आलभते' मिचाय गौरान्वरुणाय महिषान्वृह-
स्पतये गवयां' स्तृष्ट्रा⁸ उष्ट्रान ॥ १० ॥

Vgl. VS 24, 28.

प्रजापतये च वायवे च गोमृगौ' वरुणायारण्यौ⁹ मेघौ' यमाय
कृष्णो' मनुराजाय¹⁰ मर्कटः¹¹ शार्दूलाय रोहिर्बृषभाय गवयी¹² क्षिप्रश्चे-
नाय¹³ वर्तिका¹⁴ नीलङ्गवे¹⁵ कृमिः' समुद्राय शिशुमारो' हिमवते हस्ती
10 ॥ ११ ॥

TS 5, 5, 11 (prathamâ ekâdaciñi); Kâth. 5, 7, 1; VS 24, 30.

मयुः प्राजापत्य¹⁶ उलो' हलिहृणो¹⁷ वृषद' शस्ते धाचे' दिशां कङ्को¹⁸

1) P हस्तिनः । 2) P बुधीन् । चक्षुषे । 3) P मशका । 4) So Bb; in H eigentlich ऋष्यान् geschrieben, dann पा corrigiert, aber undeutlich; B ऋष्यान्; P ऋष्यान् । 5) P सौधेभ्यः ।; aber die Samph. Mes. सौधेभ्यः; 6) P कुलङ्गान् 7) P परस्वतः । 8) P गवयां । स्तृष्ट्रि । 9) P आरण्यः । 10) P मनुष्यराजयिति मनुष्य.रा-
जाय ।; diese Lesart vielleicht vorzuziehen; Kâth. 5, 7, 1 पुष्यराजाय 11) So P
u. VS 24, 30; H u. Bb मर्कटः; B कर्कटः; Kâth. 5, 7, 1 मर्कटः 12) So P; H u. Bb
गवयी; B गवहः 13) H u. Bb क्षिप्रःश्चेनाय; B क्षिप्रःश्चेनाय; P क्षिप्रश्चेनायिति क्षिप्र-
श्चेनाय । 14) P वर्तिका (1) 15) So P; die Samph. Mes. नीलान्गवे; 16) P प्रा-
जापत्य इति प्राजा.पत्यः । 17) P हलिहृणः । 18) In den Samph. Mes. ohne Accent
P कङ्कः ।;

धुङ्गायेयी¹ कलविङ्कः पुष्करसादौ² लोहिताहिस्ते त्वाष्ट्रा³ वाचे
कौञ्चः ॥ १२ ॥

Vgl. TS 5, 5, 12 (daçini); Kâth. 5, 7, 2: VS 24, 31.

सौमाय कुलङ्ग⁴ आरउण्यो उजो⁵ नकुलः शंका ते पौष्णाः क्रोष्टा
मायो⁶ रिन्द्रस्य गौरमृगः⁷ पित्रो न्यङ्कुः ककुठस्ते⁸ अनुमत्यै⁹ प्रतिश्रुत्तायै
चक्रवाकः¹⁰ ॥ १३ ॥

Vgl. TS (5, 5, 11 flg; s. oben); VS 24, 32; Kâth. 5, 7, 7.

सौरी बलाका¹¹ शार्गः सृजयः¹² शयाराडकस्ते¹³ मैत्राः¹⁴ श्वाविङ्गौमी¹⁵ सर-
स्वत्यै शारिः¹⁶ पुरुषवाक्¹⁷ शार्दूलो वृकः पृदाकुस्ते¹⁸ मन्यवे¹⁹ सरस्वते शुकः
पुरुषवाक् ॥ १४ ॥

Vgl. VS 24, 33; Kâth. 5, 7, 4-6.

सुपर्णः पार्जेन्य²⁰ आतिर्वाहसो²¹ दर्विदा ते वायवे²² कृकवाकुः सा-
विचो²³ हसो वातस्य²⁴ श्रवो मद्गुर्मत्स्यस्ते²⁵ नदीपतये²⁶ द्यावापृथिवीयः²⁷
कूर्मः ॥ १५ ॥

Vgl. VS 24, 34; Kâth. 5, 7, 3.

पुरुषमृगश्चन्द्रमसो गोधा कालका दार्वाघाटस्ते²⁸ वनस्पतीनां बृह-

1) die Saph. Mss. धुङ्गायेयी; aber P धुङ्गा. चायेयी । 2) P पुष्पसादा इति पुष्प-
सादा । 3) P लोहिताहिस्ति लोहित-चर्हि । ते । त्वाष्ट्राः । 4) P कुलङ्गः । 5) P आ-
रकः । चकः । 6) P कक्राटः । ते । अनुमत्या इत्यनु-मत्यै । 7) So betont P; in H u.
Bb चक्रवाकः । 8) P बलाकाः । (1) 9) So P; die Saph. Mss. सृजया; (cf. VS).
10) P शयाराडक इति शय-आडकः ; die Saph. Mss. शयाराडक 11) P शारिः ।
12) H पिदाकुः; desgl. B, ohne Accent; P पृदाकुः । 13) P पार्जेन्यः । 14) So
corrigirt; H u. Bb आतिवाहसी; B अतिवाहसी; P आतिः । वायवेः । (s. VS 24, 34);
15) So im Anschluss an P नदीपतय इति नदी-पतये ।; (s. VS 24, 34); die Saph.
Mss. नदीपते 16) P दार्वाघाटः । दार्वाघाट इति दाव-आघाटः ।

स्यंतये वाचस्यंतये पैङ्गराजोऽलजं आन्तरिक्षोऽनाक्रो मकरः पुली-
कयन्तेऽकूपारस्यः^१ द्वियैः शल्यकः ॥ १६ ॥

Vgl. VS 24, 35 u. 34; Kâth. 5, 7, 5.

एतयोऽहो मण्डूको मूषिका तित्तिरिस्ते सर्पाणां लोपाशं आश्विनः
कृणो रात्र्या चक्षो जतूः शुशुलूकां तं^{१०} इतरजनानां जहका^{११}
५ वैष्णवी ॥ १७ ॥

Vgl. VS 24, 36; Kâth. 5, 7, 5.

अन्यवापोऽर्धमासानामृश्यो मयूरः सुपर्णस्ते गन्धर्वाणामपामुद्रः^{१२}
कश्यपो मासा रोहिंकुण्डूणाची गोलत्तिका^{१३} तां अप्सरासां मृत्यवे
५ सितः^{१४} ॥ १८ ॥

Vgl. VS 24, 37; Kâth. 5, 7, 6.

वर्षाहूर्जतूनामालुः^{१५} कशो मान्यालवस्ते^{२०} पितृणां वसुभ्यः क-
१० पिञ्जलो^{१६} बलायाजगरः^{२१} कपोता उलूकः^{२२} शशस्ते निर्ज्वलि रात्रौ
कृणः ॥ १९ ॥

Vgl. VS. 24, 38; Kâth. 5, 7, 8.

१) P चक्रवः । २) P कुलीपयः । तै । चकूपारस्य । ३) So P; die Samh. Mss. द्वियैः^२ ४) P एषी । चक्रः । ५) P तित्तिरिः । ६) P लोपाशः । ७) P रात्र्यै । ८) So P (cf. VS 24, 36); die Samh. Mss. बतैः । ९) P सुषिरीकैति सुषि. कीचा । १०) P तै । ११) P चक्षः । १२) So corrigirt; die Samh. Mss. चक्रवापो; P चक्रवापं रत्नव. वापः । १३) P चक्षः । १४) P अपां । चक्रः । १५) So P; H वसुभ्योऽपि; deagl. B, ohne Accent; Bb कश्यपो १६) So P; die Samh. Mss. गोल्तिका; Kâth. 5, 7, 6 गोल्तिका १७) P तै । १८) P चक्रितः । १९) P वर्षाहूर्जित वर्ष. चातुः । २०) So im Anschluss an P मांसावसः I; die Samh. Mss. मातावसः Kâth. 5, 7, 8 मंथीलवस २१) P कश्यपः I; die Samh. Mss. कीर्षवसो २२) P बलाय । अजगरः । (s. VS); B बलाया अजगरः H u. Bb. बलाया अजगरः २३) P कपोताः । उलूकाः ।

चिच' आदित्यानामुद्रो घृणावान्वाध्रानसस्ते' मत्या' आरणाय'
मृमरो' रुह' गेद्रः' कुवयः' कुठरुर्दात्यौहस्ते वाजिनां कामाय'
पिकः ॥ २० ॥

Vgl. VS 24, 89; Kâph. 5, 7. 9 u. a.

सङ्गो वैश्वदेवस्तरक्षुः आ कृष्णः' कर्णो गर्दभस्ते रक्षसामिन्द्राय'
सूकरः' सि'हो मारुतः' कृकलासः पिप्पका शकुनिस्ते शरण्यायै' विश्वे- 5
भ्यो देवेभ्यः पृषतः ॥ २१ ॥

Vgl. VS 24, 40; Kâph. 5, 7.

॥ इति तृतीयकारणे चतुर्देशमः प्रपाठकः ॥

शदं दक्षिरवकान्दनामूलै' मृदं' बस्वस्तिगान्द' द्याभ्यामवक्रन्देन' 11
तालु' वाज' हनुभ्या' सरस्वत्या' अयजिह्व' जिह्वाया' उतादमप'
आस्येन' वृषणा' आण्डाभ्यामादित्याञ्जमश्रुभिः' 12 पन्था' भूभ्या' द्यावा-
पृथिवी वर्तोभ्या' 13 विद्युतंकनीनिकाभ्या' कर्णाभ्या' ओचे' ओचाभ्या' 10

- 1) P चिचः । 2) So ist wohl zu lesen; B घृणावाध्रानश्रुः; H u. Bb घृणावाध्रान-
श्रुः P घृणावामिति घृणा. वाज् । वाज्रीनः । 3) P मति । 4) P सरस्वा ।
5) P रुहः । 6) P कुवयः । 7) H u. Bb कामाय 8) So im Anschluss an P तरपुः ।
चा । कुवयः । H u. Bb तरपुचाकुवयः (in H aber erst durch Correctur so; eig.
तरपुचाकुवयः; so auch B, ohne Accent); a. VS. 9) P शरण्यायै । 10) P चक्षुः ।
11) Die Samh. Mss. वरक्षिषेवाज्; P वरक्षिः । तेवा । 12) Die Samh. Mss. नावक्रन्देन;
P चक्षुः । 13) P सरस्वति । 14) P जिह्वायाः । 15) P चक्षुः । 16) P घृणा ।
17) P आदित्याना । रजमुभिरिति रजमु. भिः । die Samh. Mss. रजमुभिः; 18) P
पन्था । 19) So P वर्तोभ्यामिति वर्तो. भ्याः । H u. Bb वर्तोभ्याः; B वदोभ्या

कणी' अवार्याणि पक्ष्माणि' पार्या' इक्षवः' पार्याणि पक्ष्माण्य-
वार्या' इक्षवः ॥ १ ॥

Vgl. TS 5, 7, 11. 12 (aṣvamedhāngamantrāḥ; ṣarirahomāḥ; dasselbe auch weiterhin im ganzen Prapāṭhaka); Kāth. 5, 13, 1 u. 2; VS 25, 1; Mān. Cr. 9, 2, 5.

वातं प्राणैर्नापानेन नासिकामुपयाममधेरणीष्टेन' सदुत्तरेण' शुक्ला-
य स्वाहा' कृष्णाय स्वाहा' स्तनयितुं निर्वाधेन' मूर्ध्निन निवेधेणांशनि'
5 मस्तिष्केण' विद्युतं कनीनिकाभ्यां' प्रकाशेनान्तरमनुकाशेन' बाह्यं तेद-
नीमधरकरलेनापः' शुष्ककरलेन' चित्तं मन्याभिरिति' शीष्णी' निच्यु-
तिं निर्जल्पेन शीष्णी' प्राणागसंक्रोशै' रेष्माण' सूपेन' ॥ २ ॥

Vgl. TS 5, 7, 12—14 (cf. oben); Kāth. 5, 13, 2; VS 25, 2.

मशकाङ्केशै' रित्द्र' स्वपसा' 11' वहेन बृहस्पति' शकुनिसादेन' कूर्मा-
उशैराक्रमण' 13' स्थूराभ्यां बल' कुशाभ्यां 14' जवं' जङ्घाभिरध्वान' बाहुभ्यां
10 जाम्बिलेनारण्यमपिमतीरुभ्या' 15' रुद्र' रोराभ्यां 16' पूषण' दोर्ध्यामन्वि-
ना असाभ्याम् 17 ॥ ३ ॥

Vgl. TS 5, 7, 11 fig. (s. oben); VS 25, 3; Kāth. 5, 13, 3.

अग्नेः पक्षतिर्वायोर्निपक्षतिः' सौमस्य तृतीयोपां चतुर्थ्यदित्याः 18

1) P कणी । 2) So P; die Samh. Mss. पञ्चादि; 3) P पार्याः । 4) P पञ्चा-
दि' अवार्याः । 5) die Samh. Mss. पञ्चादि 6) Die Samh. Mss. निवेधेणांशनि; P
निवेधेण । चर्यानि । 6) P प्रकाशेनेति प्र. काशेन । अन्तरं । अनुकाशेनानु. काशेन । die
Samh. Mss. प्रकाशेनान्तरम् 7) Die Samh. Mss. तेदाभीन; P तदानीं । चधर.
वर्तनेनचधर. वर्तनं । 8) H u. Bb वर्तनाय शुष्कवर्तन; B वर्तनय मु; P चर्यः ।
शुष्क. वर्तन । 9) P संक्रोशैरिति सं. क्रोशैः । 10) P रेष्मां । सुपेन । 11) P
स्वपसेति सु. स्वपसा । 12) H u. Bb शकुनिसादेन; B शकुनिसादेन; P शकुनिसा-
देनेति शकुनि. सादेन । 13) P कूर्मीन । 14) Kāth. 5, 13, 3 कुशाभिरध्वं 15) P
जाम्बिलेन । चर्यः । चर्या । चतिसंभ्यामितिचर्य. आ । 16) P रोराभ्यां । 17) So
P; die Samh. Mss. असाभ्यां; Kāth. असाभ्यां 18) So corrigirt; die Mss. चतुर्थी
दित्या; P चतुर्थी । चादित्याः । (1)

पञ्चम्यंसीषोमयोः' षष्ठी'मरुता'सप्तमी'बृहस्पतेरष्टमी'पूष्णो नवमी'
तदष्टम्यंसीषोमयोः'वरुणस्य द्वादशी'यमस्य त्रयोदशी ॥ ४ ॥

Vgl. TS 5, 7, 21; VS 25, 4.

इन्द्राग्न्योः पक्षतिः'सरस्वत्या' निपक्षतिरिन्द्रस्य तृतीया'बृहस्पते-
श्चतुर्थी'निर्ऋत्याः पञ्चमीन्द्राण्याः षष्ठी'सर्पोणा' सप्तमी'विष्णोरष्ट-
म्यूर्यम्णो नवमी'धातुर्दशमीन्द्रस्यैकादशी'वरुणस्य द्वादशी'यम्यास्त्र- 5
योदशी'द्यावापृथिव्योर्दक्षिणं पार्श्वं'विशेषां देवानामुत्तरम् ॥ ५ ॥

Vgl. TS 5, 7, 22; VS 25, 5.

मरुता'स्कन्धा'विशेषां देवानां प्रथमा कीकसा'रुद्राणां द्वितीयां-
दित्यानां तृतीया'वायोः पुष्टमंसीषोमयोर्भोसदौ'कुञ्ची श्रोणिभ्यां मि-
चावरुणा'जरुभ्यामिन्द्रावरुणा'अत्याभ्यामाक्रमणं कुष्ठाभ्यामंस्त-
राभिः'कपिञ्जलान् ॥ ६ ॥

10

Vgl. TS 5, 7, 15; Kāth. 5, 13, 5, VS 25, 6.

इन्द्रस्य क्रोडो'ऽदित्याः पाजस्य'दिशां जषवो'ऽदित्या भसञ्जीमूता-
हृदयोपशाभ्यामंस्तारिख'पुलीतता¹⁰'नभ'उदर्येण'वल्मीकान्क्रोवा'¹¹
ह्रीभिर्गुल्मा'शंक्रवाकौ'मत्तलाभ्या'दिव'वृक्षाभ्या'हिराभिः संव-
नी'गिरीन्पाशिभ्यामुपलान्पीडा'¹²ह्रदान्कुक्षिभ्या'¹³'समुद्रमुदरेण'
वैश्वानरं भस्मना ॥ ७ ॥

15

Vgl. TS 5, 7, 16; Kāth. 5, 13, 6; VS 25, 8.

1) So corrigirt; die Mas. पञ्चम्यंसीषोमयोः 2) P वरुणस्यः । 3) P घाग्याः । 4) P
अर्वाः । 5) P मिचावरुणी । 6) P रूद्रावरुणी । 7) P कुष्टाणां । चत्तराभिः ।;
die Samh. Mas. कुष्टाभ्यां मत्तराभिः; cf. Kāth. 5, 13, 5 नृष्टाभ्याम् TS 5, 7, 13 चत्त-
राभिः; VS 25, 8 चत्तराभिः; 8) H u. Bb जषवोः; 9) P भवत् । जीमूताम् ।
हृदयोपाशाः ।; H भवद्गीमूता' हृदयोपाशाः; Bb भवद्गीमूता'हृदयोपाशाः;
B भवद्गीमूता' हृदयोपाशाः ॥ 10) P पुलीतता । पुरितेति पुरि. तता । Kāth. 5,
13, 6 पुषितता 11) P नभः । 12) So corrigirt; die Samh. Mas. वक्षीयां क्रोवाः;
P वक्षीयाः । क्रोवाः । Kāth. 5, 13, 6 वक्षीयान्क्रोवा 13) ग्नीभिः ohne Accent
P ग्नीभिः । गुल्माः । 14) Die Samh. Mas. संवती विः; aber P संवतीः ।; 15) di
Samh. Mas. ह्रदाः ; aber P ह्रदाः ।

विधृतिं नाभ्यां घृतं रसेनापो यूष्णा मरीचीर्विमुषा नीहारमू-
षणा शीनं वसया ह्रादुनीर्दूषीकाभिः प्रुष्वा अञ्चुभिरक्षा रक्षासि
चिचाण्यञ्जैर्नक्षत्राणि रूपैः पृथिवी तचा जुषकाय स्वाहा ॥ ८ ॥

Vgl. TS 5, 7, 20; VS 25, 9.

पूषणं वनिष्ठुनान्धाहीनस्यूरुदया सपोन्मुदाभिर्विहुतं आन्तैरपं
5 आस्येन वृषणा आराडाभ्या शेषो वाजिनेन प्रजा रेतसा चाषा-
न्पित्तैनं प्रदरांन्यायुना कूष्माञ्शकपिरैः ॥ ९ ॥

Vgl. TS 5, 7, 17; VS 25, 7; K&th. 5, 13, 7.

अयमे गायत्राय चिबृते राधन्तराय वासन्तिकाय पुरोडाशमहाक-
पालं निर्वपतीन्द्राय चैष्टुभाय पञ्चदशाय बार्हताय यैष्णाय पुरोडा-
शमेकादशकपालं विंशेभ्यो देवेभ्यो जागतेभ्यः सप्तदशेभ्यो वैरूपेभ्यो
10 वार्षिकेभ्यः पुरोडाशं द्वादशकपालं मिषावरुणाभ्यामानुष्टुभाभ्यामे-
कविंशाभ्या वैराजाभ्या शारदाभ्या पयःस्यां बृहस्पतये पा-
ङ्गाय षिणवाय शक्राय हैमन्तिकाय चरुं सविचं आतिष्ठन्द-
साय चयस्त्रिंशाय रैवताय शैशिराय पुरोडाशं द्वादशकपालमनुमत्यै
चरुं वैश्वानरं द्वादशकपालमदित्यै विष्णुपत्यै चरुं कार्यमेककपा-
15 लम् ॥ १० ॥

Vgl. TS 7, 5, 14 (daçahaviṇ sarvapreṣṭhā); VS 29, 60.

1) P वाभां । 2) P रसिण । चयः । 3) So corrigirt; die Samh. Mss. युष्वा; P
यूष्वाः । 4) So P; die Samh. Mss. सीनं 5) So corrigirt; die Samh. Mss. दूषी-
काभिः; in P die erste Silbe des Wortes ganz undeutlich. 6) Die Samh. Mss. वनिष्ठ-
नाभ्यां ह्रादुदया; P वनिष्ठुना । चंधाहीनिर्वध. चहीन । ह्रादुदयेति ह्रादु. दया ।
K&th. 5, 13, 7 पूषो वनिष्ठुरादि ह्रादुदया 7) P विहुत इति वि. हुतः । 8) P
चयः । 9) P चृवही । 10) P शेषः । 11) Die Samh. Mss. चंवा 12) P कूष्मां ।
13) Die Samh. Mss. मनुष्टु; P चानुष्टुभा । चानुष्टुभाभिर्नानु. शुभाभ्यां । 14) P
चिचवाच । चिचवाचेति वि. चवाच । 15) P सविचं ।

अयमे ऽहोमुचे पुरोडाशमष्टाकपालं निर्वपतीन्द्रायाहोमुचे पु-
 रोडाशमेकादशकपालं मिषावरुणाभ्यामागोमुग्भ्यां पयस्या वायु-
 सवितृभ्यामागोमुग्भ्यां पयो ऽश्विभ्यामागोमुग्भ्यां धानां मरुद्वा ए-
 नोमुग्भ्यः पुरोडाश सप्तकपालं विश्वेभ्यो देवेभ्य एनोमुग्भ्यः पुरो-
 डाशं द्वादशकपालमनुमत्यै चरुं वैश्वानरं द्वादशकपालं द्यावापृ-
 थिवीभ्यामहोमुग्भ्यां पुरोडाशं द्विकपालम् ॥ ११ ॥

Vgl. TS 7, 5, 22 (daçahavir mrgâreshṭih).

॥ इति तृतीयकाण्डे पञ्चदशमः प्रपाठकः ॥

मा नो मिषो वरुणो अर्यमायुरिन्द्रं ऋभूक्षां मरुतः परिक्षन् ।
 यद्वाजिनो देवजातस्य सन्नेः प्रवक्ष्यामो विदधे वीर्याणि ॥
 यन्निर्णिजा रेकणसा प्रावृतस्य रातिं गृभीतां मुखतो नयन्ति ।
 सुप्राङ्गजो मेम्यद्विचक्षुषा इन्द्रापूर्णाः प्रियमप्येतु पाथः ॥
 एष छागः पुरो अश्वेन वाजिना पूर्णो भागो नीयते विश्वदेभ्यः ।

1) P वायुसवितृभ्यामिति वायुसवितृ भ्यां ; B वायुसविषाभ्यां 2) P धानाः ।
 3) P मरुद्वा इति मरुतः भः । 4) So corrigirt; die Mas. (H u. Bb) betonen चक्षुःमे-
 धः; aber P चक्षुःमेधः । वायुः । रद्वा । 5) P चक्षुषाः । 6) So corrigirt; die Samh.
 Mas. परिक्षन् । P परि । चरुं । s. Einl. z. I. Bd. v. XLIII. 7) So corrigirt;
 H u. Bb विश्वदेभ्यः ; B विश्वदेभ्यः ; P विश्वदेभ्य इति विश्वदेभ्यः । 8) So P; die Samh.
 Mas. इन्द्रापूर्णाः

- अभिप्रियं यत्पुरोडाशमर्वता त्वेदेन सौश्रवसाय जिन्वति ॥
यज्ञविष्मृतुशो देवानां चिर्मनुषाः पर्यश्वं नयन्ति ।
अचा पूषाः प्रथमो भाग एति यज्ञं देवेभ्यः प्रतिवेदयन्नजः ॥
उप प्रागात्सुमन्मे ऽधायि मन्म देवानामाशा उप वीतपृष्ठः ।
5 अन्वेन विप्रा ऋषयो मदन्ति देवानां पुष्टे चकृमा सुबन्धुम् ॥
होताध्वर्युरावया अयिमिन्यो यावयाम उत शंस्ता सुविप्रः ।
तैन यज्ञेन स्वरंकृतेन स्विष्टेन वक्षणा आपृणध्वम् ॥
यूपवस्का उत ये यूपवाहाश्चषाल ये अश्वयूपाय तक्षति ।
ये चार्वते पचन संभरन्त्युतो तेषामभिगूर्तिर्न इन्वतु ॥
10 यज्ञाजिनो दाम संदानमर्वतो या शीर्षण्या रशना रज्जुरस्य ।
यज्ञा घास्य प्रभृतमाऽस्ये तृण सर्वा ता ते अपि देवेष्वस्तु ॥
यदूवध्यमुदरस्यापवाति य आमस्य क्रविषो गन्धो अस्ति ।
सुकृता तञ्जमितारः कृण्वन्तु मेध शृतपाकं पचन्तु ॥
यदश्वस्य क्रविषो मक्षिकाश यज्ञा स्वरौ स्वधितौ रिप्रमस्ति ।
15 यज्ञस्तयोः शमितुर्यन्नखेषु सर्वा ता ते अपि देवेष्वस्तु ॥
यज्ञे गावादयिना पच्यमानादभि शूलं निहतस्यावधावति ॥

1) So nach Anleitung von TS 4, 6, 8, 1 u. VS 25, 26; die Samh. Mss. *मर्वत; R₁ चर्वतः । 2) P त्वहा । इत् । एन । 3) Die Samh. Mss. *मृतुशो; P ऋतुश रंनुतु. शः ।
4) So corrigirt; Bb पर्यश्वं; H पर्यश्व; desgl. B, ohne Accent; P परि । चच । 5) P चच । 6) P भागः । 7) P सुमदिति सु. मत् । मे । 8) P अधायि 9) P जोज्ञाः ।
10) P मदन्तु । desgl. Kāth. 5, 6, 4. 11) P चकुम । 12) P चावया रंजा. वयाः ।
13) P यावयाम इति. याव. यामः । 14) So P; in den Samh. Mss. ohne Accent.
15) P वक्षणाः । 16) P यूपवस्का इति यूप. वस्काः । 17) P ये । च । पचवे । 18) P मदा । (I) 19) P चत् । वाच । चक्ष । 20) P सर्वाता । (cf. aber unten) 21) P चप. वाति । 22) P चः । 23) P तत् । जमितारः । 24) P कृण्वन्तु । उत । 25) P मक्षिका । चाश । 26) So P (s. VS 25, 29); die Samh. Mss. स्वरौ; Kāth. 5, 6, 4 स्वरौ 27) P चत् । नखेषु । 28) P सर्वा । ता । 29) P चवधावतीक्ष. धावति ।

मा तंभूम्यामांश्चिषन्मा^१ तृणेषु देवैभ्यस्तदुशङ्गो रातमस्तु ॥
 ये वाजिनं परिपश्यन्ति पक्कं^२ यं ईमाहुः सुरभिर्निर्हरेति^३ ।
 ये चार्वतो मांसमिक्षामुपासते उतो तेषामभिगूतिर्न इवतु ॥
 यन्नीक्ष्णं मांस्यचन्या^४ उखाया^५ या पाचाणि यूष्णं^६ आसेचनानि ।
 ऊष्णयूपिधानां^७ चरुणामङ्गाः सूनाः^८ परिभूषण्यश्चम् ॥ 5
 यदंश्चाय वास^{१०} उपस्तृणन्यधिवासं^{११} या हिरण्यान्यस्मै^{१२} ।
 संदानमवन्तं पंडीशं प्रिया देवैष्वायामयन्ति^{१३} ॥
 निक्रमणं^{१४} निषदनं विवर्तनं^{१५} यच्च पंडीशमवन्तः ।
 यच्च पयौ यच्च घासिं^{१६} जघास सर्वा ता ते अपि देवैष्वस्तु ॥
 मा त्वामिधनयीभूमगन्धिर्मोखा^{१७} भाजन्यभिविक्तं^{१८} जघ्निः^{१९} ॥ 10
 इष्टं^{२०} वीतमभिगूतं वषट्कृतं तं देवासः प्रतिगृह्णन्त्यश्चम् ॥ १ ॥

Vgl. TS 4, 6, 8 u. 9 (aṣvamedhah); Kāth. 5, 6, 4 u. 5; VS 25, 24—39.

समिद्धो अञ्जन्कृदरं मतीनां घृतमये मधुमयिन्वमानः ।
 वाजी^{२०} वहन्वाजिनं जातवेदो देवानां वक्षि प्रियमां सधस्यम् ॥
 तनूनपात्सं पथो देव्यानाम्प्रजानन्वाज्ययेतु देवान् ।

1) P चा। अिषत्। मा। 2) P चै। 3) So corrigirt; die Samh. Mss. निर्हरेति;
 P निः। हर। रति।; Kāth. 5, 6, 5 निर्हरेति 4) P यत्। भीषमायमिति नि. ईचमायं ।
 5) P मांस्यचन्याः। 6) P उखायाः। 7) P यूष्णः। 8) P ऊष्णयू। अपिधिनिषधि.
 धाया। 9) So P (cf. VS 25, 36); die Samh. Mss. सूनाः; Kāth. 5, 6, 4 सूनाः 10) P
 वासः। 11) P अधीवासं। अधिवासंमिषधि. वासं। 12) Die Samh. Mss. ०व्यसैः; P
 हिरण्यानि। चक्षै। 13) P देवेषु। चा। यामयन्ति। यमयन्तीति यमयन्ति। 14) So P;
 die Samh. Mss. निः क्रमणं 15) P निषर्तनमिति नि. वन्तं।; die Samh. Mss. विवर्तनं; s.
 aber auch RV 1, 162, 14. 16) So P; die Samh. Mss. घासं; s. RV 1, 162, 14. 17) So
 corrigirt; die Samh. Mss. त्वामिधनयैर्ममगन्धिर्मोखा; aber P त्वा। चपिः। धनयीत्। धु-
 मगन्धिरेति धम. गन्धिः। मा। उखा।; Kāth. 5, 6, 5 त्वामिधनयेद् 18) In den Samh.
 Mss. das Verb ohne Accent; aber P धावन्ति। चभि। विक्तं। 19) So Bb; in H, B
 und auch P चिघ्निः; Kāth. 5, 6, 5 जघुः 20) P; die Samh. Mss. वाचिं

- अनु त्वा सप्ते' प्रदिशः सचन्ता० स्वधां देवैर्यजमानाय धेहि ॥
 ईड्यथासि' वन्द्यथासि वाजिन्नापुथासि' मेध्यथासि सप्ते ।
 अपिष्टा देवैर्वसुभिः सजोषाः प्रीत० वह्नि० वहतु जातवेदाः ॥
 स्त्रीणै बर्हिः सुहरीमा जुषाणोहं पृथु प्रथमानं पृथिष्याम् ।
 ८ देवैर्भिरक्तमदितिः सजोषाः स्योनं कृषानां सुविते दधातु ॥
 एता उ वः सुभंगा विश्ववारा विं पक्षोभिः९ अयमाणा उदतिः१० ।
 क्षुब्धाः सतीः कवषः शुभमाना११ द्वारो देवीः सुप्रायणा१२ भवन्तु ॥
 अन्तरा मिषावरुणा चरन्ती१३ मुख० यज्ञानामभि स० विदाने ।
 उषासा वा० सुहिरण्ये सुशिल्ये श्रुतस्य योना१४ इह सादयामि ॥
 १० प्रथमा वा० सरथिना सुवर्णा१५ देवीं पश्यन्ती भुवनानि विधा ।
 अपिप्रयं चोदना वां मिमाना होतारा ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता१६ ॥
 आदित्यैर्नो भारती बहु यज्ञ० सरस्वती सह रुद्रेन आवीत१७ ।
 इडोपहूता१८ वसुभिः सजोषाः स्योनं कृषानां सुविते दधातु ॥
 तंष्टा वीरे देवकामं जजान तंष्टुरवा जायत१९ आनुरंषः ।
 १५ तंष्टेमा११ विधा भुवना जजान बहोः कर्तारमिह यक्षि होतः ॥
 अश्वो घृतेन तन्या समक्ता२० उप देवै२१ क्षुतुशः पाच२२ एतु ।

1) So P; die Saph. Mss. सप्ते: 2) P च । चक्षि । (s. VS 29, 3; TS 5, 1, 11, 1). 3) P वाविष् । वायुः । च । चक्षि । 4) P सुहरीम । सुहरीमिति सु. चरुम । 5) P जुषाणा । जुषा । 6) P एताः । उ हतुं । वः । सुभगा इति सु. भंगाः । विश्ववारा इति विश्व. वाराः । 7) Das विं fehlt in P. 8) In den Saph. Mss. ohne Accent पक्षोभि 9) P अयमाणाः । 10) Die Saph. Mss. उदतिः; aber P उत । चातिः । 11) P शुभमानाः । 12) P सुप्रायणाः । सुप्रायणा इति सु. प्रायणाः । 13) P चरन्ती इति चरन्ती । B चरतिः । Hu. Bb चरति 14) P योना । 15) So P सुवर्णा इति सु. वर्णा । (s. VS 29, 7; TS 5, 1, 11, 3); die Saph. Mss. सुवर्णा; Kāth. 5, 6, 2 सुवर्णा 16) So corrigirt; die Saph. Mss. अपिप्रयं; P अपिप्रयण् ।; cf. VS 29, 7; TS 5, 1, 11, 3; Kāth. 5, 6, 2 अपिप्रयं 17) P दिशन्ता । 18) P नः । चावित् । 19) So mit P इडा । तंष्टुरेतत्तुप. हुता; die Saph. Mss. इडोपहूता 20) P जायते । 21) P तंष्टा । इमा । 22) Die Saph. Mss. समक्ता; aber P समक्ता इति सं. चक्ता । 23) P द्वेषाण् । 24) P पाचः ।

वनस्पतिर्देवलोकं प्रजानंक्षयिना हव्यां स्वदितानि वक्षत ॥
 प्रजापतेस्तपसा वावृधानः^१ सद्यो जातो दधिषे यज्ञमये ।
 स्वाहाकृतेन हविषा पुरोगां^२ याहिं^३ साध्यां^४ हविरदन्तु देवाः ॥ २ ॥

Vgl. TS 5, 1, 11 (aṇṇasyāpriyah); Kāth. 5, 6, 2; VS 29, 1—11; Mān. Çr. 9, 2, 5.

युञ्जन्ति ब्रह्मरूपं चरन्तं परि तस्थुषः ।

रोचन्ते रोचनां^५ दिवि ॥

5

युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी विपक्षसा रणे ।

शौणा धृषू नृवाहसा ॥

केतुं कृषन्केतवे^६ पेशो मर्या^७ अपेशसे ।

समुषन्निरजायथाः^८ ॥

जीमूतस्येव भवति प्रतीकं यद्वर्मी याति समदामुपस्थे ।

10

अनाविद्यया तन्वा जय त्वं स त्वा वर्मणो महिमा पिपर्तु ॥

धन्वना गा धन्वनाजिं^९ जयेम धन्वना तीघ्राः समदो जयेम ।

धनुः शंभोरपकामं कृणोतु धन्वना सर्वाः पृतना^{१०} जयेम ॥

वह्न्यन्तीवेदांगनीगन्ति^{११} कर्णे प्रियं सखायं परिषस्वजानां ।

योषेव शिङ्गे वितताधि धन्वज्या इयं समने पारयन्ती ॥

15

ते आचरन्ती समनेव योषा मातेव पुषं विभृतामुपस्थे ।

अयं शंभून्विध्यतः^{१२} स विदानं आत्मी इमे विस्फुरन्ती अभिचान ॥

1) P वावृधानः । ववृधान इति ववृधानः । 2) P पुरोगां इति पुरः गाः । 3) So P; in den Samph. Mss ohne Accent. 4) H u. Bb स्वाध्या; P साध्याः ।; Kāth. 5, 6, 2 स्वाध्या 5) P रोचनाः । 6) Die Samph. Mss कृषन्तु केतवे; aber P कृषन् । चक्षुषे । 7) P मर्याः । 8) H u. Bb समुषन्निरः; B समुषन्निरः; P सं । उपन्निरिस्तु-
 र्धत् । निः । (s. RV 1, 6, 3). 9) P नाः । धन्वना । चार्धि । 10) P पृतनाः । 11) P
 चक्षुषीति चक्षुषी इव । इत् । 12) Die Samph. Mss विध्यतः; P विध्यतः ।

- बहूनां^१ पिता बहुरस्य पुत्रः चिन्ता^२ कृणोति संमनावगत्य ।
 इषुधिः संज्ञाः पृतनाश्च सर्वाः पृष्ठे निनद्धो जयति प्रसूतः ॥
 रथे तिष्ठन्नयति वाजिनः पुरो यत्र यत्र कामयते सुषारथिः ।
 अभीष्टूनां महिमानं पनायत मनः पश्चादनुयच्छन्ति रश्मयः ॥
 ५ तीव्रान्घोषान्कृण्वते वृषपाणयो ऽप्या^३ रथेभिः सह वाजयन्तः ।
 अवक्रामन्तः प्रपदैरभिचान्क्षिणन्ति^४ शृण्वन्नपथ्ययन्तः^५ ॥
 वनस्पते वीडङ्गो हि भूया^६ अस्मत्सखा प्रतरणः सुवीरः ।
 गोभिः सैनद्धो असि वीडयस्वास्थाता^७ ते जयतु जैत्रानि ॥
 दिवस्पृथिव्याः पर्यन्तरिक्षावन्नस्पतिभ्यः पर्यावृत^८ सहः ।
 १० अपामोऽमानं परि गोभिरावृतमिन्द्रस्य^९ वज्र^{१०} हविषा रथ^{११} यज ॥
 इन्द्रस्य वज्रो मरुतामनीकं मित्रस्य गर्भो बरुणस्य नाभिः ।
 सैमां^{१२} नो हव्यदातिं जुषाणो देव रथ^{१३} प्रति हव्यां^{१४} गृभाय ॥
 स्वादुष^{१५}सदः पितरो वयोधाः कृच्छ्रेऽश्रितः शक्तीवन्तो^{१६} गभीराः ।
 चित्रसेना^{१७} इषुबला^{१८} अमृधाः सतोवीरा उरवो व्रातसाहाः^{१९} ॥
 १५ ब्राह्मणासः पितरः सौम्यासः^{१७} शिवे नो द्यावापृथिवी उभे स्ताम् ।
 पूषा नः पातु दुरिताद्वतावृधो रक्षा^{१८} माकिर्नो अधश्^{१९} ईशत^{२०} ॥
 ऋजीते परिवृङ्ग्धि^{२१} नो ऽश्मा^{२२} भवतु नस्तनूः ।

१) So P; die Samh. Mss बहूनां; Kāth. 5, 6, 1 बहूनीनां २) So P; die Samh. Mss चिन्ता; Kāth. 5, 6, 1 चिन्ता ३) P चन्ताः । ४) Die Samh. Mss चीवेति; Kāth. 5, 6, 1 चिवाति ५) So die Mss; P शृण्वन् । चणपथ्ययन्त इत्यप. अचन्तः । ६) P भूयाः । ७) P वीडयस्व । चावर्तित्वाः चाता । ८) P आवृतमिन्ता. वृत्त । ९) So H; P आवृतमिन्ता. वृत्त । in Bb u. B *वृत्त १०) Die Samh. Mss सैमां; P सः । सैमां । ११) Die Samh. Mss देवरथः; P देव. रथ १२) Bb हव्यः १३) P शक्तीवन्तः । शक्तिवन्त इति शक्ति. वन्तः । B शक्तिवन्तो १४) P चित्रसेना इति चित्र. सेनाः । १५) P इषुबला इतीषु. बलाः । १६) Die Samh. Mss व्रातसाहाः; P व्रातसाहाः । व्रातसाहा इति व्रात. साहाः । १७) P सौम्यासः । १८) P रक्षा । १९) P अधश्च इत्यधश्चः । २०) So P; die Samh. Mss ईशते २१) P परि । वृङ्ग्धि । २२) P अश्मा

सोमो अधिब्रवीतु नो ऽदितिः शर्म यच्छतु ॥
 सुपर्णो वस्ते मृगो अस्या दन्तो गोभिः सैनजा पतति प्रसूता ।
 यथा नरः सै च वि च द्रवन्ति तचासभ्यमिषवः शर्म यस्न ॥
 अहिरिव भोगैः पर्येति बाहुं ज्याया हेति परिबाधमानः ।
 हस्तघ्नो विश्वा वयुनानि विष्टान्युमान्युमासं परिपातु विश्वतः ॥ 5
 आजङ्गन्ति सान्वेषां जघनं उपजिघ्रतु ।
 अश्वाजनि प्रचेतसो ऽश्वानसमत्सु नोदय ॥
 उपश्वासय पृथिवीमुत छां पुरुषा ते मनुता विष्टितं जगत् ।
 सै दुन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैराराहवीयो अपसेध शूचन ॥
 आक्रन्दय बलमोजो ना आधा निष्टनिहि दुरिता बाधमानः । 10
 अपप्रोथ दुन्दुभे दुक्षुना इत¹⁰ इन्द्रस्य मुष्टिरसि वीडयस्व ॥
 आमूरज¹¹ प्रत्यावर्तयेमाः¹² केतुमहुन्दुभिर्वावदीति ।
 समन्वपर्णाश्चरन्तु नो नरो ऽस्माकमिन्द्र रथिनो जयन्तु ॥ ३ ॥

Vgl. TS 7, 4, 20 (jivato ṣvaasyopacārah); 4, 6, 6 (mahāprabhāham); Kāth. 5, 6, 1;
 VS 23, 5 u. 6; 29, 87—87; Mān. Cr. 9, 2, 3 u. 4.

समिद्दिशामाशयानः¹³ स्वर्विन्मधु रेतो¹⁴ माधवः पात्वसान् ।
 अमिर्देवो¹⁵ दुष्टरितुरदव्य इदं क्षयं रक्षतु पात्वसान् ॥
 रथन्तरं सामभिः पात्वसान्गायत्री छन्दसा विश्वरूपा ।

15

1) P चक्षुःश्रवणः; die Samph. Mss चक्षुःश्रवणः 2) P चक्षुःश्रवणः 3) P ज्यायाः 4) P जघनम् ।
 5) P उपजिघ्रतु । 6) P चक्षुःश्रवणः । समिर्देवोऽस्ति समिर्देवः सु । 7) So die Samph. Mss;
 P चक्षुःश्रवणः; desgl. Kāth. 5, 6, 1. 8) B उपश्वासय 9) P नः । चक्षुःश्रवणः । 10) P
 दुक्षुनाः । रेतोः । 11) Bb आमूरजः; H आमूरजः; desgl. B, ohne Accent; P चक्षुःश्रवणः ।
 चक्षुःश्रवणः; Kāth. 5, 6, 1 आमूरजः 12) P प्रत्यावर्तयेति प्रति. चक्षुःश्रवणः । रेतोः ।
 13) P दिशामाशयानः । 14) P स्वर्विन्मधु रेतोः । मधुः । रेतोः । Bb मधु रेतोः;
 H मधु रेतोः; desgl. B, ohne Accent 15) So B, ohne Accent; P चक्षुःश्रवणः । देवः ।
 H u. Bb चक्षुःश्रवणः

- चिवृक्षो विष्टया स्तोमो अहा समुद्रो वात इदमोजः पिपतु ॥
 उया दिशामभिभूतिर्वयोधाः शुचिः शुक्ले अहन्नोजसीने ।
 इन्द्राधिपत्यैः पिपृतादतो नो महि क्ष्वचं विष्टतो धारयेदम् ॥
 बृहत्साम क्ष्वचभृष्टवृष्णं चिष्टुभौजः शुभितमुपवीरम् ।
 5 इन्द्रः स्तोमेन पञ्चदशेन मध्यमिदं वतितन संगरेण रक्षतु ॥
 प्राची दिशा सहयशा यशस्वती विष्टे देवाः प्रावृषाहा स्तुर्वती ।
 वैरूपे सामन्नधि तज्जकेयं जगत्यैन विष्ट्वावेशयामि ॥
 इदं क्ष्वचं दुष्टरमस्त्वोजो ज्नाधृष्ट सहस्र्य सहस्वत ।
 विष्टे देवाः सप्तदशेन वर्च इदं क्ष्वचं सलिलवातमुपमं ॥
 10 धर्षी दिशा क्ष्वचमिदं दाधारोपस्थाशानां मिचवदस्त्वोजः ।
 मिचावरुणा शरदाहा चिकित्समस्ते राष्ट्राय महि शर्म यक्षतम् ॥
 वैराजे सामन्नधि मे मनीषानुष्टुभा संभृत वीर्ये सहः ।
 इदं क्ष्वचं मिचवदार्द्रदानु मिचावरुणा रक्षतमाधिपत्यैः ॥
 सखाइ दिशा सहसास्त्री सहस्वत्युर्हमन्तो विष्टया नः पिपतु ।

1) P चिवृक्षिति चि. वृत् । नः । 2) B रिष्टया 3) P वातः । 4) P चहृ । चो-
 वसीने । 5) Die Samph. Mss. वृष्टवृष्णं; P वृष्टवृष्णमिति वृष्ट. वृष्णं ; Kāth. 22, 14
 वृष्टवृष्णं 6) P चिष्टुभा । चिष्टुमेति चि. सुभा । चोः । 7) So corrigirt; die Samph.
 Mss. शुक्लीतमुः; P शुक्ति 1; TS 4, 4, 12, 2 शुभितम्, auch Kāth. 22, 14 शुभितम् 8) P
 सहयशा इति सह यशाः । 9) So corrigirt; die Samph. Mss. प्रावृषाहाः; P प्रावृषा ।
 चहा 1; TS 4, 4, 12, 2 प्रावृषाहाः; Kāth. 22, 14 प्रावृषाहा 10) P तत । वृष्टिचं । 11) P
 वनता । एनं । 12) P ज्नाधृष्ट । 13) P देवाः । 14) P वर्चः । 15) So mit P;
 सलिलवातमिति सलिल. वातः ; (cf. TS 4, 4, 12, 3); Hu. Bb सलिलवतितम्; B सलि-
 ल-वतितम् 16) P रक्षार । उपेक्ष इत्युप. खे । चाशानां । 17) P शरदा । चहा ।
 Kāth. 22, 14 शरदाहा 18) So ist wohl zu lesen; die Mss. schwanken; H चिकि-
 त्समः; deagl. B, ohne Accent; Bb चिकित्समः; P चिकितम् 1; Kāth. 22, 14 चिकित्
 19) P मनीषा । चनुष्टुभा । चनुष्टुमेति च. सुभा । 20) So im Anschluss an P सहस्वती ।
 चतुः । (cf. TS 4, 4, 12, 3); die Samph. Mss. सहस्वत्युः 21) So corrigirt; die Mss.
 विष्टया; cf. oben u. TS 4, 4, 12, 3.

अवस्युवाता बृहती न शङ्करी दिशं तेष्ववतु^१ नो घृताची ॥
 स्तुर्वती सुदुधा नः पयस्वतीम^२ यज्ञमवतु या घृताची ।
 त्वं गोपाः पुरएतोतं पञ्चाबृहस्पते यास्या^३ युङ्ग्धि वाचम् ॥
 ऊर्ध्वी दिश^४ रत्नीराशौषधीना^५ स^६वत्सरेण सविता नो अंहा ।
 रेवास्तामातिहृन्दा^७ उ छन्दो^८ ऽजातशत्रुः^९ स्योना नो अस्तु ॥
 स्तोमस्त्रयस्त्रिंशे^{१०} भुवनस्य पत्नी^{११} विवस्वद्वाते^{१२} अभि नो गृणीहि ।
 घृतवती सवितुराधिपत्ये^{१३} पयस्वती रातिराश^{१४} नो अस्तु ॥
 अम्बवक्ष^{१५} नो अनुमतिर्यज्ञं देवेषु मन्यताम् ।
 अग्निश्च हव्यवाहनो भवतं दार्शुषे मयः ॥
 अन्विदनुमते त्वं मन्यासै शं च नस्कृधि ।
 क्रन्वे दक्षाय नो हिनु प्र ना^{१६} आयूषि तारिषत् ॥
 वैश्वानरो न^{१७} ज्याया प्रयातु परावतः ।
 अग्निरुक्थेन वाहसा ॥
 पृष्टो दिवि ॥
 ध्रुवा दिश^{१८} विष्णुपत्न्यघोरास्येशाना^{१९} सहसो या मनोता ।
 बृहस्पतिर्भातरिन्धोत^{२०} वायुः संध्वाना^{२१} वाता^{२२} अभि नो गृणन्तु ॥

1) So H! In Bb तेष्ववतु; desgl. B, ohne Accent; P तेषी । अवतु 1; TS 4, 4, 12, 4
 हेतुवतु; K&th. 22, 14 एवं चक्षमवर्तया घृताची 2) Hu. Bb यास्या; K&th. 22, 14 यास्या
 3) So corrigirt; Hu. Bb रत्नीरा; in B रत्नीरा; P रत्तिः । चाश्रा । औषधीना ।; K&th.
 22, 14 रत्तिर 4) P क्षाम । अतिहृन्दा । 5) P उच्छन्द इत्युत्. छन्दः । 6) P चवत्स-
 रेणुरित्येवात. शत्रुः । 7) P पयिषि 14 K&th. 22, 14 पयि 8) P विवस्वद्वाते इति वि-
 वस्वत्. वाते । 9) So die Mas.; P सवितुः । आधिपत्य इत्याधिपति । 10) So im
 Anschluss an P रातिः । चाश्रा न । die Samh. Mas. रातीरा; K&th. 22, 14 रत्तिरा
 11) B अग्निरनुमते च 12) P नः । 13) P चञ्चोरा । चक्ष । इत्याना । 14) P मात-
 रिषा । अतः । 15) P वैश्वाना इति वै श्वानाः । 16) P वाताः ।

विष्टम्भो दिवो धरुणा पृथिव्या अस्थेशाना जंगतो विष्णुपत्नी ।

यच्चस्वतीषयन्ती सुभूतिः शिवा नो अस्त्वदितेरुपस्थे ॥

कया नः ॥

को अद्य युक्ते धुरि गा अतस्य शिमीवतो भामिनो दुर्दृणायून ।

5 आसन्निषून्हत्स्वसो मयोभून् एषां भृत्यामृणधत्स् जीवात् ॥ ४ ॥

Vgl. TS 4, 4, 12 (yājñānuvākyaḥ, açvamedhaprakaraṇe); Kāth. 22, 14.

अप्रेर्मन्वे प्रथमस्यामृतानां यं पाञ्चजन्यं बहवः समिन्धते ।

विश्वस्या विशिं प्रविविशिवा समीमहे स नो मुञ्चत्व हसः ॥

यस्येदं प्राणनिमिषद्यदेजति¹⁰ यस्य जातं जनमानं च केवलम् ।

स्तौम्यमि¹¹ नाथितो जोहवीमि स नो मुञ्चत्व हसः ॥

10 इन्द्रस्य मन्वे प्रथमस्य प्रचेतसो वृषघ्नः स्तोमा¹² उप मामुपागुः¹³ ।

यो दामुषः सुकृतो हवमुप गन्ता स नो मुञ्चत्व हसः ॥

यः संयामं नयति स वशी युधे यः पुष्टानि स मृजति चयाणि ।

स्तौमीन्द्र नाथितो जोहवीमि स नो मुञ्चत्व हसः ॥

मन्वे वां मिवावरुणा तस्य वित्तं सत्यौजसा दुर्दृणा यं नुदेधे¹⁴ ।

15 यां राजाना सरणं यातं¹⁵ उया तां नो मुञ्चतमांगसः ॥

यो वा रथं¹⁶ अजुरग्निमः सत्यधर्मा मिषुचरन्तमुपयाति¹⁷ दूषयन् ।

1) P पृथिव्याः । 2) P चक्ष इष्टाना । 3) P चक्षस्वती । इषयन्ती । Kāth. 22, 14
विश्वस्या विशिं प्रविविशिवा समीमहे स नो मुञ्चत्व हसः ॥ 4) P चक्षति । उपस्थ इत्युप. खे । 5) P गाः । 6) So im An-
schluss an P शिमीवत इति शिमी. वतः ।; (cf. RV 1, 84, 16); die Saph. Mss. इमेव-
तो 7) P आसन्निषून्हत्स्वसो. इषून् । 8) P घः । 9) So corrigirt; die Saph. Mss. मुञ्चा-
नृधत्स्वः P भूत्वा । चक्षयन्त । 10) P प्राणं । निमिषदिति नि. मिषत् । घत् । एषति ।
11) P स्तौमि । चक्षि । 12) P स्तोमाः । 13) P उपमानितुप. मां । उपमां । (11)
14) Die Saph. Mss. दुर्दृणाचक्षुर्दृधे; P दुर्दृधेति दुः दृधा । घं । नुदेधे । 15) P यातः ।
16) P रथः । 17) P मषुचरन्तमिति मषू. चरन्त ।

स्तौमि मिषावरुणौ नाथितो जोहवीमि तां नो मुञ्चतमांगसः ॥
 वायोः सवितुर्विदधानि मन्महे यां आत्मन्वद्भिभृतो यौ च रक्षतः ।
 यौ विश्वस्य परिभू बभूवयुस्तां नो मुञ्चतमांगसः ॥
 उप श्रेष्ठा नं आशिरो देवयोर्धर्मां अस्थिरन् ।
 स्तौमि वायुं सवितारं नाथितो जोहवीमि तां नो मुञ्चतमांगसः ॥ 5
 रथीतमौ रथीनामहं ऊतये शुभं गमिष्टौ सुयमेभिरश्वैः ।
 ययोर्वी देवौ देवेष्वनिधितमोजस्तां नो मुञ्चतमांगसः ॥
 यदयातं वहतुं सूर्यायास्त्रिचक्रेण स०सदमिच्छमानौ ।
 स्तौमि देवां अश्विनौ नाथितो जोहवीमि तां नो मुञ्चतमांगसः ॥
 मरुतां मन्वे अग्निं नो ब्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वामवन्तु विश्वे । 10
 आश्रून्हुवे सुयमानूतये ते नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥
 तिग्ममायुधं वीडितं सहस्वद्विष्यं¹⁰ शर्धः पृतनासु जिष्णुं¹¹ ।
 स्तौमि देवान्मरुतो नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥
 देवानां मन्वे अग्निं नो ब्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वामवन्तु विश्वे ।
 आश्रून्हुवे सुयमानूतये ते नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥ 15
 यदिदं माभिर्शोचति पौरुषेयेण दैव्येन ।
 स्तौमि विश्वान्देवान्नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥
 अन्वद्यं नो अनुमतिरन्विदनुमते त्वं वैश्वानरो न जत्यां ॥

1) P वी । 2) श्रेष्ठाः । नः । 3) P धर्माः । 4) So Bb; H रथिनामहः; desgl. B, ohne Accent; P रथीनां । चक्रः ।; Kāth. 22, 15 रथीनां ऊच 5) So P; die Samh. Mss देवीः 6) So die Samh. Mss; in P देवेषु । अग्निधितमिजिभिः । पितृ ।; Kāth. 22, 15 देवेष्वनिधितम 7) H u. Bb यदयातं; B यदायातं oder वा-
 दायातं; P यत । वायातमिजां । यात ।; s. aber auch TS 4, 7, 15, 4; Kāth. 22, 15 यदयातं 8) P देवी 9) So corrigirt; die Samh. Mss प्रेमां वाचं; P प्र ।
 रमां । वाचं । 10) P सहस्र । (!) द्विष्यं । 11) So corrigirt; alle Mss, auch P, lesen
 जिष्णुः; Kāth. 22, 15 जिष्णु

- तममे शोचिषा ज्ञोमुचाना' आ रोदसी अपृणा जायमानः' ।
 तं देवं अभिशस्तेरमुञ्चो वैश्वानर जातवेदो महिषा ॥
 उर्वी रोदसी वरिवस्कृणोतं क्षेपस्य पत्नी' अधि नो ब्रुवाथः ।
 स्तौमि द्यावापृथिवी नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चतम'हसः ॥
 5 ये अप्रचेताममि ते भिरोजोभिर्ये' प्रतिष्ठे अभवता' वसूनाम् ।
 स्तौमि द्यावापृथिवी नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चतम'हसः ॥
 यच्चिद्धि ते पुरुषचा यविष्ठाचित्तिभिश्चकृमा कश्चिदांगः' ।
 कृधी ऽध्वस्य' अदिनेरनागानेना'सि शिश्नयो विध्वगये ॥
 यथा ह त्यङ्सवो' गौर्ये चित्पदि धिताममुञ्चता' यजथाः ।
 10 एवो'¹⁰ ऽध्वस्यन्मुञ्चता'¹¹ व्य'हः प्रतार्यये प्रतरं ना'¹² आयुः ॥ ५ ॥

Vgl. TS 4, 7, 15 (aṣṣamedhasambandhīno yājñānuvākyaḥ); Kāth. 22, 15.

॥ इत्युपरिकारुडे षोडशः प्रपाठकः ॥

॥ इत्युपरिकारुडं समाप्तम् ॥

1) P ज्ञोमुचानः । 2) Die Samh. Mss अपृणाजायमानः; aber P अपृणाः । जायमानः । 3) P देवान् । 4) So mit P पत्नी इति पत्नी ।; die Samh. Mss पत्नी; cf. TS 4, 7, 15, 6. 5) So corrigirt nach Anleitung von Kāth. 22, 15 'मनितिभि-रोजोभिः'; die Mss. schreiben 'मनुतेभिर'; auch P मनुतेभिः ।; beachte den Accent, der auf den Fehler hinweist. 6) P कर्त् । चित् । चाविः । 7) P कृषि । सु । च-क्षुषः ।; die ३ ist von mir hinzugesetzt. 8) So im Anschluss an P कर्त् । (s. auch unten 4, 11, 1 u. RV. 4, 12, 6); die Samh. Mss. तद्वसवो 9) P चितो । चमृचत । 10) P हवो हविषो । 11) So corrigirt; die Mss. व्यङ्ग्यमुञ्चता (ohne ३); P बु । चक्षुषः । (cf. RV 4, 12, 6). 12) P नः ।

Corrigenda.

- S. 5 Z. 3 lies •विद्दुत्तरया statt •विद्दुत्तरया
„ 8 „ 7 „ गृह्णाति statt गृह्णाति
„ 39 „ 3 „ शान्तरघो पराङ्क statt शान्तरघो पराङ्क
„ 40 „ 14 „ खीं statt खो
„ 42 „ 6 „ प्रत्येकरूपा statt प्रत्येकरूपा
„ 42 „ 17 „ होतुर्घां statt होतुर्घां
„ 59 „ 12 u. 13 lies दीचते statt दीचते
„ 64 „ 3 lies प्रापिपयं statt प्रापिपयं
„ 72 „ 12 ist das Zeichen ° vor चाहते zu streichen.
„ 75 „ 1 lies हमा न प्रजाप० statt हमानप्रजाप०
„ 75 „ 4 „ खान्नीयं statt खीं खान्नीयं
„ 77 „ 8 „ मयवत् statt मयवत्
„ 84 „ 12 u. 13 lies खीमविक्रयिन्सीमं statt खीमविक्रयिन्सीमं
„ 96 „ 12 lies विदामहीति statt विदामहीति
-

Manuldruck der Spamerischen Buchdruckerel in Leipzig.

॥ मैत्रायणी संहिता ॥

MĀITRĀYAṆĪ SAMHITĀ

HERAUSGEGEBEN

VON

DR. LEOPOLD VON SCHROEDER.

~~~~~  
VIERTES BUCH.  
~~~~~

GEDRUCKT AUF KOSTEN DER DEUTSCHEN MORGENLÄNDISCHEN
GESELLSCHAFT.

DEUTSCHE
MORGENLÄNDISCHE
GESELLSCHAFT
F. A. BROCKHAUS
LEIPZIG

OTTO HARRASSOWITZ
LEIPZIG

1923

Vorwort.

Die vorliegende Ausgabe des vierten Buches der Māitrāyaṇī Saṃhitā bringt das ganze Werk zu seinem endlichen Abschluss.

Handschriften.

Die bei der Feststellung des Textes benutzten Handschriften sind folgende:

1. Die Bühler'sche Handschrift (B).
2. Die Handschrift von Bombay (Bb).
3. Die moderne Haug'sche Handschrift (H).

Diese drei Handschriften, durchweg moderne Copieen ein und desselben älteren, in Nasik befindlichen Ms., sind den Benutzern meiner Ausgabe der Māitr. Saṃhitā bereits von den früheren Büchern her genugsam bekannt. Es kommen nun noch dazu, und zwar als besonders wichtig:

4. Eine alte Handschrift von Morbi auf 112 Blättern, den grössten Theil des Kāṇḍa IV enthaltend, von mir mit M bezeichnet. Diese Handschrift ist nach dem alten System der Māitr. Çākhā accentuirt. Die alten Blätter derselben sind mehrfach durch neue unterbrochen, offenbar zum Ersatz von allzuschadhaft gewordenen alten Blättern; eine Mittheilung aus solch einem neuen Blatte wird stets durch den Zusatz (n. Bl.) besonders gekennzeichnet. Die Handschrift darf als eine recht gute bezeichnet werden und steht ungefähr auf gleicher Stufe mit M 1 und 2 für Kāṇḍa I (während M 3, zu Kāṇḍa II, bedeutend schlechter war).

5. Eine alte Handschrift, dem Sanskrit-College zu Benares gehörig, von mir mit Ben (d. h. Benares) bezeichnet. Dieses Ms. enthält auf 105 Blättern den grössten Theil von Kāṇḍa IV. Dasselbe ist sehr schön und correct geschrieben, nach dem alten System der Māitr. Çākhā accentuirt. Es erinnert sehr an das, ebenfalls vortreffliche, alte Haug'sche Ms. zu Kāṇḍa II (Hg); Papier und Ductus

sind ganz ähnlich; die Buchstaben schwarz, die Accente roth (wie in Hg und den Morbi-Mss.). Dieses Ms. stammt allem Anschein nach aus derselben Zeit wie Hg. Die auf f. 105 vermerkte Jahreszahl (samvat 1529) ist offenbar späteren Ursprungs. Sehr sonderbar, ja ein wirkliches Curiosum ist die Reihenfolge der Capitel in dieser Handschrift. Dieselbe beginnt auf f. 1 mit dem Anfang von Māitr. S. IV, 9, 1 und geht regelmässig fort bis IV, 12, 5; in der Mitte dieses Capitels bricht sie am Schluss von f. 31 plötzlich ab; f. 32 geht sie dann auf IV, 2, 10 über (wovon aber der erste Anfang fehlt), und bricht am Schluss von f. 37 mitten in IV, 3, 1 ab; geht dann f. 38 auf IV, 13, 1 a. E. über und bricht f. 45 in den letzten Parteen von IV, 13, 9 wieder ab; f. 47 beginnt mit IV, 14, 1 (doch fehlt der erste Anfang) und geht fort bis IV, 14, 14 in der Mitte, wo die Handschrift wieder auf f. 59 abbricht; f. 61 beginnt IV, 5, 3 a. A.; dann geht es regelmässig fort, bis endlich f. 105 mit dem Schluss von IV, 8 endigt. Es schliesst sich also f. 1 fig. direct an die letzte Seite an!¹⁾ Diese sonderbare Anordnung vermag ich mir nur durch die Annahme zu erklären, dass die Vorlage des Abschreibers aus einer Handschrift in losen Blättern bestand, welche ganz in Confusion gerathen waren; vielleicht hatte dieselbe keine Paginirung, oder der Abschreiber wusste sie doch nicht wieder in Ordnung zu bringen, und schrieb nun die Blätter in der ihm vorliegenden Reihenfolge ab.

Dem Sanskrit-College zu Benares, welches mir diese werthvolle Handschrift mit grösster Liberalität zur Benutzung zusandte, und speciell Herrn Griffith, Director of Public Instruction N. W. Provinces, spreche ich hiermit meinen besten Dank aus.

Zu den erwähnten Mss. des Saphitâ-Pâṭha kommt endlich ergänzend noch das Ms. des Padapâṭha (P), welches den Benutzern meiner Ausgabe ebenfalls bereits bekannt ist²⁾.

1) f. 46 u. 60 scheinen nicht zu K. IV zu gehören.

2) Endlich mache ich nachtragweise noch darauf aufmerksam, dass B. Lindner eine bisher unbekannte Handschrift des 1. Buches der Māitr. S. in Oxford in der Bodleiana entdeckt hat. Diese Handschrift (Wilson 505) ist im Catalog irrigerweise bezeichnet als Pañcasvastayana und ist datirt samvat 1622 (= 1566 nach Chr.), also ungefähr gleichen Alters mit M 1 u. 2. Näheres theilt Lindner mit Ztschr. DMG. XXXIX p. 103.

Correcturen und Conjecturen.

Dem vorliegenden letzten Bande der Māitr. Samhitā habe ich ein Verzeichniss von Correcturen und Conjecturen für das ganze Werk beigelegt, wobei ich die schon früher mitgetheilten Corrigenda für K. I und III nochmals aufgeführt habe, damit die Benutzer der Ausgabe alle Corrigenda für das ganze Werk an einer Stelle zusammenfinden und mehrfachen Nachschlagens überhoben sind. Das betreffende Verzeichniss berichtigt eine leider nicht ganz kleine Reihe von Druckfehlern und Versen, und bringt ausserdem eine Anzahl von Conjecturen zur Verbesserung schwieriger Stellen. Einen Theil dieser Berichtigungen und Verbesserungen habe ich selbst gefunden, bei weitem das meiste verdanke ich jedoch den gütigen Nachweisungen befreundeter Forscher, denen ich an dieser Stelle für das meinem Werke zugewendete Interesse meinen aufrichtigen Dank ausspreche. Für das 1. Buch haben insbesondere Roth und Whitney mir eine grössere Anzahl werthvoller Berichtigungen brieflich zukommen lassen; eine Reihe anderer sind der inhaltreichen Recension von R. Garbe entnommen (Gött. Gel. Anz. 1882 Stück 3. 4); von Böhtlingk stammen mehrere vorzügliche Emendationen; Anderes verdanke ich Delbrück. Die von Delbrück zum 3. Buche gelieferten Correcturen und Besserungsvorschläge habe ich bereits am Schlusse des betreffenden Buches mitgetheilt, und werden dieselben hier nur wiederholt, mit Weglassung eines einzigen Falles, wo ich Roth's Conjectur den Vorzug gebe (III p. 39 Z. 3). Die zahlreichen übrigen Verbesserungen, sowohl für das 3. als auch für das 4. Buch, darunter eine Reihe glänzender Conjecturen, verdanke ich fast sämmtlich Hrn. Prof. Roth, der sich der Mühe unterzogen, auch die Aushängebogen des 4. Buches durchzugehen und mir seine darauf bezüglichen Bemerkungen mitzutheilen. Ihm, der ja auch die erste Anregung zu dem vorliegenden Werke gegeben und der dasselbe somit von Anfang bis zu Ende mit seinem Interesse begleitet, durch seinen Rath gefördert hat, fühle ich mich darum zu ganz speciellem Danke verpflichtet.

Den Namen Desjenigen, von dem eine Verbesserung her stammt, habe ich nur in einigen wichtigeren Fällen ausdrücklich anzuführen für nöthig befunden.

Der Index.

Um die Brauchbarkeit des Werkes zu erhöhen, habe ich diesem Bande ein alphabetisches Verzeichniss aller in der Māitr. Samhitā vorkommenden Vers- und

Capitel-Anfänge beigelegt, nebst Anführung der zu vergleichenden Stellen aus den verwandten Texten. Zum besseren Verständniss dieses Verzeichnisses bemerke ich, dass die fettgedruckten Ziffern einen Capitel-Anfang bezeichnen, einerlei ob Vers oder Prosa. Bei den Vers-Anfängen bedeuten die in Klammern gegebenen Ziffern, dass der Vers an den betreffenden Stellen nicht vollständig, sondern nur mit den Anfangsworten angeführt ist. Diese Unterscheidungen machen den Index jedenfalls bequemer benutzbar, wie ich dies selbst bereits praktisch erprobt habe.

Schluss.

Zum Schluss erinnere ich noch einmal dankend an alle diejenigen Personen und Institute, welche das Zustandekommen der nunmehr abgeschlossenen, ersten Ausgabe der Mātrāyaṇī Saṃhitā durch ihre Gunst gefördert und unterstützt haben. Das Vorwort zum ersten Bande hat ihre Namen zum grössten Theile bereits genannt; das Vorwort zum zweiten und dritten Bande noch einige ergänzend hinzugefügt. Ihrer Aller sei hier noch einmal mit warmem Danke gedacht.

Möge der Beitrag, den ich mit dem vorliegenden Bande zur Förderung unserer vedischen Studien geliefert habe, trotz aller Mängel, deren ich mir wohl bewusst bin, ebenso freundlich aufgenommen, ebenso nachsichtig beurtheilt werden, wie seine Vorgänger. Mögen insbesondere die Männer, deren Namen das Widmungsblatt des ganzen Werkes zieren — Otto Böhtlingk, Georg Bühler, Rudolf Roth — mögen sie die in Verehrung und Dankbarkeit ihnen dargebrachte Arbeit freundlich entgegennehmen.

Dorpat. im Juli 1886.

Dr. L. v. Schroeder.

मैत्रायणी संहिता
जनविक्रमिणा श्रोत्रा लीवोऽण्यदेशोऽङ्गवेन शोधिता
जार्मण्यनाम्नि राष्ट्रे बेर्लीणाख्यायां राजधान्यां मुद्रिता
संवत्सरे १८८६

वनस्पतीन्वा उयो देव उदीषत्^१ शम्या अंध्यशमय^२स्तंशम्याः
 शमीत्^३ यंशमीशाखया वत्सानपाकरोति शान्यै^४ पर्णवती कार्या
 पशूनां वा एतद्रूपं^५ पशुमाभवति यदपर्णा स्याद्दण्डस्य तद्रूपं^६ व-
 जो दण्डो^७ वज्रेण पशूनभिप्रवर्तयेत्तृतीयस्या^८ वै दिवि सोम आ-
 सीत्^९ गायत्रा श्येनो भूत्वाहरत्स्य पर्णमंछिद्यत्^{१०} ततः पर्णा ऽजायत^{११}
 तत्पर्णस्य पर्णत्वं^{१२} तस्मात्सर्वे^{१३} ऽन्ये वनस्पतयः पर्णिनो^{१४} ऽचैष पर्ण उ-
 च्यते^{१५} यत्पर्णशाखया वत्सानपाकरोति तमेव सोममवरुद्धे^{१६} देवा वै
 ब्रह्म समवदन्त^{१७} तत्पर्णं उपाशृणोत्सुश्रवा^{१८} वै नामैष न बधिरो भव-
 ति य एव^{१९} वेद ब्रह्म वै पर्णो^{२०} यत्पर्णशाखया प्रार्पयति^{२१} ब्रह्मणैवैनाः
 प्रार्पयतीषे नैतीषमूर्ज^{२२} यज्ञे च यज्ञपतौ चाधाद्यायवः स्थेति^{२३} वा-^{१०}
 युवो अन्तरिक्षस्थाध्यक्षो^{२४} ऽन्तरिक्षदेवत्याः पशवो^{२५} वायुरेवैनानन्तरि-
 क्षाय परिददाति^{२६} प्र वा एनानेतदाकरोति^{२७} यज्ञायवः स्थेत्याहोरात्र-
 स्वेव हि वायुर्देवो वः सविता प्रार्पयत्विति^{२८} सवितृप्रसूत एवैनाः
 प्रार्पयति^{२९} अहेतमाय कर्मणा इति^{३०} यज्ञो वै अहेतमो^{३१} यज्ञायैवैनाः
 प्रार्पयत्वोपायध्वमग्न्या देवेभ्य इति^{३२} वत्सेभ्यश्च वा एता मनुष्येभ्यश्च^{३३}
 पुरापायनो^{३४} ऽचैतर्हि देवेभ्य एवैना आपाययति^{३५} मा वः स्तेन ईशत^{३६}

1) H u. Bb वाचपी; deagl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb युववा;
 deagl. B, ohne Accent; K&h. 30, 10 युववा; Kap. 8. 46, 8 युववा 3) Die Mss. प्रार्पयति
 4) B प्रार्पयत् 5) So corrigirt; H u. Bb आपाद्यवति; deagl. B, ohne Accent; M
 (u. Bl) आपाद्यति; aber K&h. 30, 10 u. Kap. 8. आपाद्यति

माधशसा इत्याशिषमेवाशास्ते' ध्रुवा असिन्गोपती स्यात् वही-
रिति' प्रैव जनयति ॥

श्रुद्धा अपः सुप्रपाणे पिबन्तीः ॥

इति पुनात्येवैनाः ॥

५ रुद्रस्य हेतिः परि वो वृणक्तु ॥

इति रुद्रादेवैनास्त्रायन्ते ॥ पूषा वः परस्या अदितिः प्रेतरीयां इन्द्रो
वो ऽध्यक्षो ऽनष्टाः पुनरेत ॥ इति चयो वा इमे लोका' एभ्य एवैना
लोकेभ्यः पुनरावर्तयति' यजमानस्य पशून्पाही'ति यजमानस्यैव प-
शूनां गोपीयायाहि'सायै ॥ प्रतीची' शास्त्रामुपगूहति तस्माद्गाम्बाः
१० पशवः सायमरण्याङ्गाममायन्ति' प्रत्यञ्च एनं पशवो भवन्ति च
एव' वेद' ॥ १ ॥

Vgl. 1, 1, 1. — TBr. 3, 2, 1; Kāth. 30, 10; Kap. 8. 46, 8.

देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्वाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा
इति' सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिरादत्ते' प्रजापतिर्वा ओषधीः पर-
शशो' वेद' प्राजापत्यो ऽश्वो यदश्वपरंश्वा' बहिर्दीप्त्योषधीनामहि'सायै'
५ गोषदसी'ति रयि' यजमाने' दधाति' प्रत्युष्ट' रक्षा' इति रक्षसामप-
हत्यै' प्रेयमगाद्धिषणा बहिर्रक्षेति' विद्या वै धिषणा विद्ययैवेनदक्षेति'
मनुना कृता स्वधया वितर्हेति' मनुना ऽक्षेणा कृता स्वधया वितर्हा
तया वहन्ते कवयः पुरस्तादिति' ब्राह्मणाः कवया' क्षुधयः कवयः ॥

1) So M (n. Bl); in H u. Bb प्रेतरीयां 2) M भारवाह; auch Kap. 8. so, nur ohne Accent. 3) B वेदा 4) So corrigirt nach Anleitung von Kāth. 31, 1 पश्यो; M (n. Bl) licet पश्यी; H u. Bb पश्यी; desgl. B, ohne Accent. 5) So H u. Bb; desgl. B u. Kap. 8., ohne Accent; M (n. Bl) बह्वपरंश्वा; Kāth. 31, 1 बह्वपरं 6) M (n. Bl) यजमानो

देवैभ्यो जुष्टमिह बर्हिंरासदे ॥

इति देवैभ्य एवैनं जुष्टं करोति 'देवानां परिषूतमसीति' यद्वा इदं किंच
तद्देवानां परिषूतं यथा श्रेयसे प्रोच्य कर्म करोत्येव वा एतद्देवैभ्यः
प्रोच्य बर्हिर्दाति 'यावत्परिदिशति तत्सर्वं दाति' यत्तत्सर्वं न दाति
यज्ञस्य तदतिरेचयति यज्ञै यज्ञस्यातिरिच्यते भ्रातृष्व तेन वर्धयत्येकं
स्तत्त्वं परिदिशति तं सर्वं दाति यज्ञस्यानतिरेचाय विष्णोः स्तुपं
इति विष्णोर्वै स्तुपो ऽद्धिद्यतं स पृथिवीं प्राविशद्यत्प्रथमं नोत्सृजे-
दतिर्माहेद्देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ता-
भ्यां बर्हिर्देवसदनं दामीति सवितृप्रसूत एवैनद्देवताभिर्दाति ॥ मा-
धो मोपरि परुस्त ऋध्यासम् ॥ इत्योपधीनामहिंसायै ॥ आधेत्तां 10
ते माधेम् ॥ इति यावद्वावदेवमविद्वानध्वर्युर्बर्हिर्दाति तावदस्यात्म-
नो मीयते नास्यात्मनो मीयते य एव वेदां तस्त्वं बर्हिः शतव-
लिशं विरोहेत्योषधीष्वेव भूमानं दधाति सहस्रवलिशा वि वयं
हमेमेत्याशिषमेवाशास्ते ऽदित्या राक्षासीतीयं वा अदितिरेस्या एवै-
नद्राक्षां करोतीन्द्राण्याः संनहनमितीन्द्राणी वा अये देवतानां सं- 15
मनद्यता ऋद्धिकामां सार्धोद्वेष्टां ऋध्नोति य एव वेदं बर्हिः सं-
नद्यति प्रजां वै बर्हिः प्रजानां संतत्यै प्रजानामपरावापायं तस्मा-
त्ताव्वा प्रजाः संतताः पूषा ते यन्धि यश्रान्विति पुष्टिवै पूषा पुष्टिं
यजमाने दधाति स ते मास्थादिति यजमानस्याहिंसायै ॥

आपस्त्वामभिधनौ त्वामृषयः सप्त मामृजुः ।

20

बर्हिः सूर्यस्य रश्मिभिरुषसां केतुमारभे ॥

1) So H u. Bb; in M दाति 2) So M; in H u. Bb परिदिशति; desgl. B, ohne Accent. 3) M आ३वेत्ता 4) Bb ते 5) H u. Bb शतवलिश; desgl. Kāth., ohne Accent. 6) So die Mas. mit Recht. 7) अपरावापाय in den Mas. ohne Accent.

इत्यग्निं वै देवानां भिषजौ तां एनन्निषज्यता इन्द्रस्य त्वा बाहु-
भ्यामुद्यच्छा इतीन्द्रस्यैवैनबाहुभ्यामुद्यच्छते बृहस्पतेर्मूर्ध्नाहरामीति ब्रह्म
वै बृहस्पतिर्ब्रह्मण्यैवैनबाहुभ्यामुद्यच्छते बृहस्पतिर्ब्रह्मण्यैवैनबाहुभ्यामुद्यच्छते
पृष्ठे सादयामीतीत्येव वा अदितिरस्यामेवैनदसीषदत् ॥ बर्हिर्ऋसि देवं
५ गमम् ॥ इत्यासन्नमभिमन्त्रयते ब्रह्म वा एतस्य पूर्वेषुराह्वयमाण-
स्येह चेह च स्कन्दत्यैस्कन्धमेनदेवताभ्यः संप्रादाद्यजमानस्याहि-
सायै ॥ २ ॥

Vgl. 1, 1, 2. — TBr. 3, 2, 2; Kâth. 31, 1; Kap. S. 47, 1.

पूर्वेषुरिष्मां बर्हिः कुर्वन्ति यज्ञमेवारभ्योपवसति प्रजापतिः
प्रजा असृजत तस्योत्तं अस्रसेता स एताभ्यामुत्ताभ्यां प्रत्यधत्त
१० यदेतै उत्तं भवतः प्रजापतेरेवोत्तं प्रतिदधाति शुन्धध्वं दैत्याय कर्म-
णा इति देवेभ्य एवैनानि शुन्धति वसूनां पविषमसीति वसूनां
वा एतज्जागर्धेयं तैभ्य एवैनत्करोति पविषमपिदधात्योषधोनां च
पशूनां च चयः संसृजति वाचं यद्धति यज्ञस्य धृत्यै धारयन्नास्ते
धारयन्त इव हि दुहन्ति द्यौरसि पृथिञ्चसीत्याभ्यामेवैनां प्रवृणक्ति
१५ मातरिश्वनो घर्म इत्यन्तरिक्षं वै मातरिश्वनो घर्मोऽन्तरिक्षस्य
धृत्यै कामधुक्षः सा विश्वायुः सा विश्वभूः सा विश्वकर्मैत्यसौ वाव
विश्वायुरन्तरिक्षं विश्वभूरित्यं विश्वकर्मैसान्वा एतल्लोकान्यथापूर्वं
प्रदापयत इमांल्लोकान्यथापूर्वं प्रस्तान्दुहे य एव वेदं तिस्रो यजुषा-
भिमन्त्रयते चयो वा इमे लोका एषु वा एतौ लोकेषु रसं दधाति

1) H u. Bb बहू; desgl. B, ohne Accent. 2) Die Mss. पूर्वेषु. 3) H u. Bb प्रत्यधत्त; Kap. S. 47, 2 चाभ्यामाहत्त 4) In den Mss. ohne Accent. 5) Bb प्रजापति
देवीति 6) M दुहति; Bb दुहति 7) So corrigirt; die Mss. एतौ चोकाः; Kap. S.
47, 2 इमांल्लोकान्यथापूर्वं प्रदापयति 8) So corrigirt; die Mss. प्रस्ता

तस्मादिमीक्षोक्तान्प्रजा उपजीवन्ति हुतः स्तोको हुतो द्रप्स इत्यभि-
मन्त्रयते ऽस्कन्दाय ॥ इन्द्राय देवेभ्यो हविर्बहु दुग्धि ॥ इति चिरु-
दति चिषत्या हि देवा न दारुपाचेण दुष्टादपिमिहै दारुपाच या-
तयामेन हविषा यजेत तच्च साहुर्दाचेयाः पुरोडाशमुख हविर्न वा
इत इतः पुरोडाश हविषो यामो ऽस्ति दोग्ध्यमेवेति न शूद्रो दु- 5
ष्टादसतो वा एष संभूतो ऽसन्त्याद्यै पविचमयेति तच्च विरमिहो-
चमेव शूद्रो न दुष्टाद्यै नोत्पुनन्ति ॥

संपृच्यध्वंमृतावरीरुर्मिणा मधुमत्तमाः ।

पृच्यतीः पयसा पयो मन्द्रा धनस्य सातये ॥

इति प्रतिनयति श्रुतत्वाय श्रुतकामा हि देवा इन्द्राय त्वा भाग 10
सोमेनातनय्यीति सोममेवैनत्करोति तस्य ह त्वै सोमपीथः संततो
य एव विद्वान्सान्नाय्यं पिबति ॥ अदस्तमसि विष्णवे त्वा ॥ इति
यज्ञो वै विष्णुर्येज्ञायैवैनददस्तं करोति विष्णो हव्यं रक्षस्वेति
यथाहिष ते भागस्तं रक्षस्वेत्येव वा एतद्विष्णुमाहै तत्ते हव्यं तद-
रक्षस्वेति न मृत्याचेणापिदध्यात् पितृदेवतृ हविः स्याद्द्वारुपाचेणा- 15
पिदध्यादपिमिहै दारुपाचमपिरेव हव्यं रक्षत्युद्वत्काऽर्यमापो वै ॥ 2
रक्षोक्षीरेपो रक्षासि न तरन्ति रक्षसामपहत्यै ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 1, 3., — TBr. 3, 2, 3; K&h. 31, 2; Kap. S. 47, 2.

यो वै अक्षामनालभ्य यजेते नास्य देवमनया इष्टाय अहधत्यपः

1) So M; in H u. Bb बहुदुग्धि; desgl. B, ohne Accent 2) So corrigirt, M
तत्त; H u. Bb तत्त ह 3) H u. Bb हविषा; K&h. 31, 2 दातेयाः 4) So M; vgl.
auch TS 1, 1, 3, 1; in H u. Bb शूद्रो; desgl. B, ohne Accent. 5) So M; in H u.
Bb प्रतिप्रतिनयति; desgl. B, ohne Accent. 6) So B, nur ohne Accent; in H u. Bb
अक्षामनालभ्य; M (u. BL.) अक्षामनालभ्य

प्रणयत्योपो वै अद्या' अद्यामेवालभ्य यजता' आपो यज्ञो' यज्ञं तत्वा
 प्रचरत्योपो देवानां प्रियं धाम' देवानां प्रियं धाम प्रणीय प्रचरत्योपः
 सत्यं' सत्यमेवालभ्य यजता' आपो रक्षोघ्नी' रक्षसामपहृत्या' आपो
 वज्रो' वज्रं भ्रातृष्याय प्रहरति स्तृत्या' आपः अद्या' अद्यास्य' देवा'
 5 अन्मनुष्या इष्टाय दधते' यस्त्यैव' विदुष एव' विद्वानपः प्रणयति'
 देवीरापो ऽपेगुवा' इति यज्ञमेव प्रणयति' देवस्य त्वा सवितुः प्रसदं
 ऽग्निर्नोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा' इति सवितृप्रसूत एवैनहेवत
 भिरादत्त उ३र्वन्तरिक्षमिति समिष्ट्या एव' प्रत्युष्ट' रक्षा' इति रक्ष-
 सामपहत्यै' धूरसि' ध्वरं ध्वरन्तमिति' धुर्यो वै नामै३षो ऽपिर्येदनाल-
 10 भ्यातीयाद्यंजमानं जुचार्येदु' वाक् पुरुषस्य भ्रातृष्यौ' यं वेदि
 यच्चैनं वेदि' तां एव जुचार्यति ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 1, 4 — TBr. 3, 2, 4, 1 flg. Kāth. 31, 3; Kap. S. 47, 3.

देवानामसि वह्नितमं सञ्चितमं पप्रितमं जुष्टमं देवहूतममि'ति
 देवेभ्य एवैनह्नितमं सञ्चितमं पप्रितमं जुष्टमं देवहूतमं करोत्ये-
 हुतमसि हविर्धानं' हु' हस्व' मा ह्यारि'ति हु' हत्येवैन' द्विष्णोः क्रमो
 15 ऽस्युं वातायेति' यैवै किंच वातो नाभिवाति तद्वरुणस्यावरुण्यमे-
 वैनत्करोति' मिषस्य वचंक्षुषा प्रेक्षा' इति मिषमेवैनान्कुस्ते ॥ ऊर्जं
 गृह्णाति ॥ इत्यूर्जं यजमाने दधाति ॥ प्रभूत्यै वः ॥ इति प्रैवैनाभा-
 वयति' देवस्य वः सवितुः प्रसदवे ऽग्निर्नोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्या'

1) So corrigirt; B अद्यस्य; H u. Bb अदस्य; M (n. Bl.) अदस्या; Kap. S. 47, 3 अद्यास्य 2) So schreibe ich mit Kāth. 31, 3 und Kap. S. 47, 3; in H, Bb u. B अद्यते; M (n. Bl.) (इष्टाय) दधते 3) M (n. Bl.) प्रणयति 4) In den Mes dies Wort ohne Accent. 5) Bb धूर; Kap. S. 47, 3 धूर्य; desgl. Kāth. 31, 3. 6) Auch Kāth. 31, 3 und Kap. S. 47, 3 वेदि किंच वातो नाभिवाति तद्वरुणस्यावरुण्यमेवैनत्करोति

यञ्छन्नु पञ्च गोपीषाय वो नारातये ऽस्ये वो जुष्टाभिर्वेपामीति
 सवितृप्रसूत एवैनान्देवताभिर्निर्वपति यञ्छन्नु पञ्चेति पञ्च वा
 ऋतव ऋतून्वा एतन्मीणाति ते ऽस्मै प्रीताः कल्पन्ते गोपीषाय
 वो नारातया इति रक्षसामपहत्या अस्ये वो जुष्टानि त्वस्य एवैना-
 ञ्जुष्टान्करोत्यथो यस्यै देवतायै निर्वपति तस्या एनाञ्जुष्टान्करोतीति ५
 देवानामिदमु नः सहैति व्यावृत्त्यै हृह्णां दुर्यो इति हविषो गृही-
 तादिभे लोका उदवेपन्तान्देवा एतेन यजुषाष्टहन्त्येदेतञ्जुर्वदत्येषां
 लोकानां धृत्वै निर्वैरक्षस्य पाशादमुक्षीति वरुणपाशादेव निर्मुष्यत
 आत्मनो ऽहिंसायै स्वृसभिष्वक्शमिति तम इव वा एष प्रपद्यते
 परीवह स्वरेवाभिषिष्यति ज्योतिर्वैश्वानरमित्यसौ वा आदित्यो १०
 ज्योतिर्वैश्वानरम् ॥ उ३र्वेनारिस्त्रमन्वेमि ॥ इति य३डीहीति ब्रूयाद्या-
 युको ऽध्ययुः स्यात् ॥ उ३र्वेनारिस्त्रमन्वेमि ॥ इत्यध्यायुको ऽध्ययुर्भवत्य-
 दिव्या व उपस्थे सादयामीतीत्य वा अदितिरस्यामेवैनानसीषदत् ॥
 अये हव्यं रक्षस्व ॥ इति पुरे उपसादयत्यधिरव हव्यं रक्षते ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 1, 5. — TBr 8, 2, 4, 4 flg.; K&h 81, 3; Kap. 8. 47, 3.

विष्णोर्मनसा धूते स्यः ॥ इति यज्ञो वै विष्णुर्देवायैवेन पुनाति १५
 देवो वः सवितोत्पुनातिति सवितृप्रसूत एवैना उत्पुनात्यस्ये वो
 जुष्टानि त्वस्य एवैनाञ्जुष्टान्करोत्यथो यस्यै देवतायै प्रोक्षति तस्या
 एनाञ्जुष्टान्करोति यज्ञो ऽभुव आलेभे तञ्जुष्टान्धमिति ज्युष्यत्येवैना-

1) So M; in H u. Bb हव्यधिरिति; deagl. B, ohne Accent. 2) So ist offenbar zu lesen; M स्वृसभिष्वक्शमिति; H u Bb स्वृसभिष्वक्शमिति; deagl. B, ohne Accent; in Kap. 8. 47, 3 स्वृसभिष्वक्शमिति 3) H u. Bb यैवाम् 4) So M; in H u. Bb यैवाम्; deagl. B, ohne Accent. 5) So M, H u. Bb; in B सवितृप्रसूता; in Kap. 8. 47, 4 wohl सवितृप्रसूत एवैना देवताभिः पुनाति 6) H u. Bb हव्यं

न्यदित्यास्त्वंगसीतीयं^१ वा अदितिरस्या एवैनक्षचं करोत्येवभूतं
 रक्षा इति रक्षसामपहत्ये^२ प्रतीचीनयीव कृष्णाजिनमुपस्तृणाति^३ त-
 स्मात्प्रत्यञ्चः पशवो मेधमुपतिष्ठन्ते पृथुयावासि वानस्पत्यं इति या-
 वाणमेवैनत्करोत्येजिह्वासि वाचो विसर्जनमित्येजिह्वा^४ जिह्वा
 ५ वाचो विसर्जनं यदा हि पशवा ओषधीनामघ्नन्त्य वाचं वि-
 सृजन्ता आयुषे वा इत्यायुर्यजमाने दधाति बृहन्नावासि वानस्पत्यं
 इति यावाणमेवैनत्करोति देवेभ्यो हव्यं शमीध्वेति देवेभ्य ए-
 वैनत्करोति ॥ अपहतं रक्षः ॥ इति रक्षसामपहत्ये ॥ हविष्कृदेहि ॥
 इति यो देवानां हविष्कृतं हूयति चिह्नयति चिषत्या हि
 १० देवा मनोर्वै अन्नादेवस्य यजमानस्यासुराग्नी वाग्यज्ञायुधानि
 प्रविष्टासीत्तस्या वदन्त्या यावन्तो ऽसुरा उपाभृण्वन्तावन्तस्त-
 दहर्नाभवन्नेव विद्वान्ब्राह्मणो भ्रातृष्याणां मध्ये ऽवसाय यजेत
 यावन्त एवास्य भ्रातृष्या यज्ञायुधानामुपभृण्वन्ति तेषां तेज इन्द्रि-
 यं वीर्यं वृद्धे कटूरसि मधुजिह्वस्त्वया वयं संघातं संघातं जे-
 ष्येति संघातं संघातं वावतेन यजमानो भ्रातृष्यं जयतीर्षमावदोर्जि-
 १५ मावद रायस्योषमावदेत्याशिषमेवांशस्ते ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 1, 6. — TBr. 3, 2, 5, 1 flg.; Kāth. 31, 4; Kap. S. 47, 4,

वर्षवृद्धमसि प्रति त्वा वर्षवृद्धं वेत्ति^१ति प्रतिष्ठित्या अक्षा वै
 देवाः पशुभ्यो रक्षांसि निरवादयन्त तुषैरोषधीभ्यो यदाह परापूतं

1) Kap. S. 47, 4 मुंघतां पाचादि देवषण्माया इति देवेभ्य एवैनामि मुंघति 2) So M; desgl. Kāth. und Kāp. S., ohne Accent; s. die folgende Anmerkung; Bb मनो वै; H मनो वै; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in H u. Bb वा च; desgl. B, ohne Accent; Kāth. 31, 4 मनोर्वै अन्नादेवस्य यजमानस्य तस्मात्सुराग्नी वाग्यज्ञायुधानि पतिष्टासीत्; Kap. S. 47, 4 मनोर्वै अन्नादेवस्य यजमानस्यासुराग्नी वा यज्ञायुधानि प्र-
 विष्टा cet. 4) So M; in H u. Bb चक्षा; desgl. B, ohne Accent; ebenso Kāth. 31, 4 und Kap. S. 47, 4 a. E. 5) So M; in H u. Bb चिरवदन्त; desgl. B, ohne Accent; desgl. Kāth. 31, 4.

रक्षः परापूर्तारातिरित्येतावतैव यज्ञस्य रक्षासि निरवदयते ॥ देवो
 वः सविता विविनक्तु ॥ इति सवितृप्रसूत एवैनान्विविनक्ति ॥ सु-
 विचा विविध्यध्वम् ॥ इत्याशिषमेवाशास्ते मुफलीकृतान्कुर्यान्नेध्या-
 नेनान्यज्ञियान्करोति बिः फलीकरोति बिषत्या हि देवा अदित्या-
 स्वंगसीतीयं वा अदितिरस्या एवैनस्वचं करोत्येवधूत रक्षा इति १
 रक्षसामपहत्यै प्रतीचीनयीवं कृष्णाजिनमुपसृणाति तस्मात्प्रत्यञ्चः
 पशवो मेधमुपतिष्ठन्ते ऽदित्याः स्कम्भो ऽसीति शम्यामुपदधातीमे
 वै सहास्ता ते शम्यामाच शम्यामाच व्यैता यज्ञशम्यामुपदधा-
 त्वनयोरेव विधृत्य धान्यमसि धिनुहि देवानित्येतस्य वै यजुषो वी-
 र्येण यावदेका देवता कामयते यावदेका तावदस्या आहुतिः प्रथते १०
 प्रथते प्रजया पशुभिर्ये एव वेद प्राणाय त्वापानाय त्वा ध्यानाय
 नैति प्राणमपानं ध्यानं तान्यजमाने दधाति दीर्घामनु प्रसृति
 संस्पृशेयामायुषे वा इत्यायुरस्मिन्दधाति मिषस्य वक्षसुषावेक्षा
 इति मिषमेवैनान्कुरुते देवो वः सविता हिरण्यपाणिरुपगृह्णाति
 ति सवितृप्रसूत एवैनानुपगृह्णाति ॥ ७ ॥ १५

Vgl. 1, 1, 7. — TBr. 3, 2, 5, 10 flg.; Kāth. 31, 4 u. 5; Kap. S. 47, 4 a. E. und 5.

निर्दग्ध रक्षा इति रक्षसामपहत्यै यदधस्तादङ्गारमुपवर्तयत्य-
 सिस्तेन लोके ज्योतिर्धत्ते यदुपरिष्ठादन्तरिक्षे तेनासा अस्मा आदि-
 ३त्यो ऽमुष्मिंस्लोके ज्योतिर्भवत्यथो दिवैवास्मा अमुष्मिंस्लोके भवति
 सर्वे ऽस्मा इमे लोका ज्योतिष्मन्तो भवन्ति य एव वेद भीणि स-
 मीचीनान्युपदधाति चयो वा इमे लोका एषां लोकानां धृत्या २०
 अंपापे ऽयिमा मादं जहीति य आमाक्रव्यासमपहत्य देवयजने य-

1) So M; in H u. Bb ब्रह्मामाच 2) S. oben 1, 1, 7; auch Kāth. 31, 5 प्रवृत्तिम्
 in Kap. S. 47, 5 प्रवृत्तिम् corruptum aus प्रवृत्तिम्

- क्षिया उपदधाति' ध्रुवमसि' पृथिवीं' ह॥हेति' पृथिवीमेव ह॥हति'
 धरुणमस्यन्तरिक्षं' ह॥हेत्यन्तरिक्षमेव ह॥हति' धर्ममसि' दिवं' ह॥हेति'
 दिवमेव ह॥हति' धर्मोसि' विश्वा विश्वानि ह॥हेति' दिश एव ह॥
 हति' प्रजापतिर्वै' यात्समभवत्स एतावज्ज्ञ एव' समभवदेकं' वा अये'
 5 शीर्षीः कपाल० सैभवत्यंथ द्वितीयमथ तृतीयमथ चतुर्थमथ पञ्चममथ
 षष्ठमथ सप्तममथाष्टम०' यदष्टा' उपदधात्यात्मान०' वा एतच्छजमानः
 सं'स्फुरते' तं' सं'स्फृतममुष्मिंस्त्रोके ऽनुपैरति' यदष्टा' उपदधाति
 गायत्रीं' तेन छन्द आप्नोति' यदेकादश चिद्बुभ तेन' यद्वादश जगतीं
 तेनापो सर्वाण्येव छन्दःसंमितान्युपदधाति' ॥ चितः स्थ'परिचितः
 10 स्थ ॥ इति यजुष्मन्ति करोति' वसूना० रुद्राणामादित्यानां भृगूणा-
 मङ्गिरसां धर्मस्य' तपसा तप्यध्वमिन्वितासामेनानि' देवतानां तपसा
 तपति ॥

यानि धर्मे कपालान्युपचिन्वन्ति वेधसः ।

पूष्णस्तान्यपि घृतं इन्द्रवायू विमुञ्चताम् ॥

- 15 इति यजुषैव युज्यन्ते' यजुषा विमुच्यन्ते ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 1, 8. — TBr. 3, 2, 6, u. 7; K&th. 31, 6; Kap. S. 47, 6.

देवस्य वः सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो ह॥स्ताभ्या० सं-
 वपामी'ति सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिः सं'वपति' पविचवात्स० व-
 पति' हविः करोति' देवो वः सवितोऽनुनावि'ति सवितृप्रसूत एवैना

1) So M; in H चपि; desgl. Bb u. B, ohne Accent. 2) In Bb चहृद्वायुप 3) Bb
 चहृद्वायुप 4) So M; in H चहृद्वायुमिता; desgl. Bb, ohne Accent; B चहृद्वाः चमि-
 ता 5) H u. Bb धर्मस्य 6) So M; in H मेताभि; desgl. Bb u. B. 7) H u. Bb
 धर्मे 8) So M; in H u. Bb पविचवत्स सं'वपति; B पविचवत्सं'वपति; K&th. 31, 7
 पविचवति सं'वपति

उत्पुनात्यप उपसृजत्यमृतं वा आपोऽमृतमेव हविः करोति सं-
 मापा ओषधीर्भिर्गच्छन्तां संमोषधयो रसेन सं रेवतीर्जगतीरित्य-
 न्यां वा एतासामन्यां जिन्वन्त्यापा ओषधीर्जिन्वन्त्योषधीरपः शिवाः
 शिवाभिः संममृक्षतां पा इत्यापो वै रेवती रोषधयो मधुमतीः पशवो ज-
 गतीरप ओषधीः पशून् स्नानस्यै स सृज्यै कथा मधुमतः करोति ॥ म- 5
 खस्य शिरो ऽसि ॥ इत्याह यज्ञो वै मखस्तस्य वा एतं शिरः क्रीयते
 सीदन्तु विशो जनयत्यै त्वेति मिथुनमेव करोति घर्मो ऽसि विश्वा-
 युर्धर्मं घर्मे अयस्वो हं प्रथस्वो हं ते यज्ञपतिः प्रथतामिति प्रथयत्ये-
 वैनं ॥ प्रति प्रथस्व पृथिवीमुत ह्याम् ॥ इतीमै एवं प्रथयति घर्मो
 वा एषो ऽर्धमासे ऽर्धमासे प्रवृज्यते सं ईश्वरो ऽशान्तस्तेजसा यजमानस्य 10
 पशून् निर्देहो ययैर्यमि करोति पशूमेव करोति शान्त्या अनिर्दाहाय
 विः पर्ययि करोति चयो वा इमे लोका एव्य एवैनं लोकैभ्यः शम-
 यति पुरोडाशं वा अधिश्चितं रक्षास्य जिघासन्तं नाको नाम
 दिवि रक्षो हारिः स्रो ऽस्मादृक्षास्य पाहन्यं दाह देवस्त्वा सविता अ-
 पयतु वधिष्ठे अधि नाके पृथिव्या इति रक्षसामपहत्यै शिरो वा एत- 15
 द्यज्ञस्य यत्पुरोडाशः केशा वेदो यथा शीर्षाः कपालान्येव कपालानि
 यथा मस्तिष्क एव पुरोडाशः सुष्ठुतः कार्यो मेघत्वाय यत्पुरोडाशं
 नाभिवासयेदाविर्मेस्तिष्कः स्याद्यदभिवासयति तस्माद्गुहा मस्तिष्क-
 स्त्वं च ग्राहयति तस्मान्मस्तिष्कः परिततो भस्मनाभ्युहति तस्मान्मा-
 सेनास्थि द्विचं जालैरभिवासयति तस्मात्केशैः शिरश्छिन्नं यस्त्वं चर्म- 20

1) So M; in Bb *रत्नत्वा; H *रत्नत्वा; B *रत्नत्वा 2) So corrigirt; die Mss.
 *जवा 3) M विन्वन्ता 4) So M; in H u. Bb मधुमतं; deagl. B, ohne Accent.
 5) So M u. B; in H u. Bb प्रथ प्रथयति 6) So M; in H निर्देहि; B निर्देहि; Bb
 निर्देहि 7) M पर्ययं 8) M पर्ययं 9) So M; in H u. Bb अधिमुत; deagl. B,
 ohne Accent. 10) So M; in H u. Bb *पाहरण; deagl. B, ohne Accent.

याहयित्वा भस्मनाभिवासयेत्पलितं भावुको' ऽध्वर्युः स्याज्जालैरभिवा-
 सयत्यपलितं भावुको' ऽध्वर्युर्भवति' ते वै देवास्ते नाविन्दन्त्यस्मिन् यज्ञस्य
 क्रूरमाक्ष्यीमहा' इति' ३ सो ऽधिरब्रवीदहं' वस्ते जनयिष्यामि यस्मि-
 न्यज्ञस्य क्रूरमाक्ष्यीमहा' इति' ३ सो ऽपो ऽङ्गारेणाभ्युपातयन्तेत एकतो
 ५ ऽजायत' द्वितीयं' ततो द्वितस्तृतीयं' ततस्त्रितो' यदङ्गो ऽधिनिरमिमीत
 तदापेयानामापेयत्वं' यदात्मनो ऽधिनिरमिमीत तदात्मेयानामा-
 त्मेयत्वं मन्तव्येदि जुहोति' तदेवावरुन्ध' उपरिष्टादभिघारयति ऋतत्वाय
 ऋतकामा हि देवास्ते देवा अतिमृजाना आयनसूर्याभ्युदिते ते
 ऽमृजत' यं सुप्तं सूर्यो ऽभ्युदेति सूर्याभ्युदितः' सूर्याभिनिमुक्ते' सूर्या-
 10 भिनिमुक्ते' श्यावदति श्यावदन्' कुनखिनि कुनख्यं पेदधुष्येदधुः'
 परिविसे परिविस्' परिविविदाने परिविविदानो' वीरहणि वीरहा'
 भूणहनि भूणहनमैनो नात्येति ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 1, 9. — TBr. 3, 2, 8.; Kāth. 31, 7; Kap. S. 47, 7.

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽध्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा
 इति' सवितृप्रसूत एवैनं देवताभिरादत्ते' सहस्रभृष्टिः शतेतजा इति'
 15 वज्रं वा एतास्ते श्यति भानृष्याय प्रहरिष्यन्मृषिषि देवयजनि मा
 हि' सिधं ता ओषधीना' मूल'मित्योषधीनामहि' सायै' व्रजं गच्छ

1) So M; in H u. Bb पक्षितं भावुको 2) So M; in H u. Bb त्वपक्षितं भावो; desgl. B, ohne Accent. 3) So die Mss. (nur in B die Ligatur für पक्ष undentlich; wie es scheint पक्ष mit darunter gesetztem पक्ष; in Bb *माक्षीमहा). Hier steckt vielleicht die Wurzel arkah (rkah), c. praep. ā, darin, die nur Dhātup. 27, 29 überliefert ist, mit der Bedeutung 'हिंसाचाम'; allerdings nach Dhātup. das Praes. rkahpoti; Kāth. 31, 7 corrupt क्रूरमाक्षीमहा; s. die folgende Anmerkung. 4) Wohl Wurzel arkah c. ā; für पक्षधे; (H und Bb *पक्षधे); auch Kāth. क्रूरमाक्षीमहा 5) So die Mss; nur Bb भुजत 6) So M; in den anderen Mss. *विमुक्ते 7) M *विमुक्त; die anderen Mss. *विमुक्त 8) So M (n. Bl., ohne Accent); in H u. Bb हिंसाचामा-
 ओषधीना; desgl. B, ohne Accent; s. oben 1, 1, 10.

गोस्थानमिति 'छन्दा'सि वै व्रजो गोस्थानं छन्दास्येवास्मै व्रजं
 गोस्थानं करोति वर्षेतु ते पर्जन्या इति पर्जन्यादेव वृष्टिं वनुते बधानं
 देव सवितः शतेन पाशैः परमस्यां परावतीति 'हौ वाव पुरुषस्य
 भानृष्यौ यं वेष्टि यच्चैनं वेष्टि' तां एवं बध्नाति परमस्यां परावति 'यो
 अस्माभ्वेष्टि यं च वयं शिषमस्तमव बधान' सो ऽतो मा मोचीत्या- 5
 शिषमेवाशास्ते द्रप्सस्ते दिवं मा स्कानिति 'यो वा अस्या रसः' स
 द्रप्सस्तेमिमं प्रजा उपजीवन्ति तमस्यां यज्ञस्य स्कन्दाय ॥ अरुस्ते
 छा मा पप्रत ॥ इत्यरुर्वेनामासुर आसीत् पृथिवीमुपबुध्याशयसं-
 मिन्द्रो ऽचायसमपारं पृथिव्या अदेवयजनमित्यपाहृतं दिवम-
 पिपतिषत्तम ॥ अरुस्ते छा मा पप्रत ॥ इति दिवः प्रत्यनुदत् य एवं 10
 विद्यास्तवयजुर्हरत्येभ्यो वा एतल्लोकैभ्यो यजमानो भानृष्यं निर्भज-
 ति 'चिः कृत्वो हरति' वयो वा इमे लोका एभ्य एवं लोकैभ्यो
 भानृष्यं निर्भजति 'तृष्णीं चतुर्थं हरति' यो लोको निरुक्तो ऽप-
 रिमितस्तस्माद्भानृष्यं निर्भजत्यमुराणां वा इयं पृथिव्यासीत् देवा
 अभ्रवन्दत् नो ऽस्याः पृथिव्या इति ते वै स्वयमेव ब्रूधमिति ततो 15
 वै वसवः प्राची दिशमुदजयन्नुद्रा दक्षिणामादित्याः प्रतीचीं मरुता

1) So M (n. Bl.), ohne Accent; in H u. Bb परावती; desgl. B, ohne Accent;
 a. 1, 1, 10. 2) So corrigirt; H u. Bb रसः; M ohne Accent. 3) M तमस्या (n. Bl.;
 ohne Accent). 4) So corrigirt; M (n. Bl.) मा पप्रत; in H u. Bb मा पप्रत;
 desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 8 चरत् छा मा पप्रत इति; aber Kāth. 31, 8
 छा मा पप्रदिति 5) So M (n. Bl., nur ohne Accent); H u. B मुपबुध्या; desgl. B,
 ohne Accent. 6) So M; in H, Bb u. B चायत् 7) So corrigirt; M u. B मा
 पप्रत; H u. Bb मा पप्रत; in Kap. S. 47, 8 स दिवमपतद्चरत् (cod. °हर) वा
 मापपतदिति (cod. मापपत) तं दिव प्रत्यनुदत्; aber Kāth. 31, 8 मा पप्रदिति
 8) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; in M विद्या 9) So M, nur ohne
 Accent (n. Bl.); in H u. Bb एतं लोकैभ्यो; desgl. B, ohne Accent. 10) M कृत्वा
 (n. Bl.) 11) M (n. Bl.) हरति

उदीचीं ततो वै देवा इमान्सुराणामविन्दन् ततो देवा असुरा-
 नेभ्यो लोकेभ्यो निरभजस्ततो देवा अभवन्परासुरा यदेवमेता-
 भिर्देवताभिर्वेदिं परिगृह्णातीमा वा एतद्यजमानो भ्रातृभ्यस्य वृद्धे
 ऽस्यां भ्रातृभ्यं निर्भजति भवत्यात्मना परास्य भ्रातृभ्यो भवति पृथिव्या
 ५ वै मेध्यं चामेध्यं च व्युदक्रामं प्राचीनमुदीचीनं मेध्यमुदक्रामं ह-
 स्तिणा प्रतीचीनममेध्यं प्राचीमुदीची वेदिं प्रवणां कुर्यान्मेध्यानेनान्य-
 क्षियान्करोत्यथो यदेवास्या उद्गन्तः क्रूरमक्रस्तदक्रूरमकस्तं उग्रमयत्त-
 यो मेध्यस्यैव चामेध्यस्य च व्यावृत्त्यै प्राची वाहू नयत्याहवनीयं
 तेन परिगृह्णाति प्रतीची ओणी गार्हपत्यं परिगृह्णाति मूलं वै
 १० रक्षां स्थनून्पिबन्ति यक्षसेन छिन्धात्कुनखी स्यात्स्पृष्टेन छिनत्ति
 वज्रो वै स्पर्शो वज्रेणैव रक्षांसि हन्ति ॥ १० ॥

Vgl. 1, 1, 10; TBr 3, 2, 9; K&h. 31, 8; Kap. S. 47, 8.

यो वै सुचा योगमविद्वानध्वर्या इति हूतः प्रतिशृणोत्या देवता-
 भ्यो वृषते ऽपशुर्भवत्येष यः सुचा योगं विद्वानध्वर्या इति हूतः
 प्रतिशृणोति न देवताभ्या आवृषते पशुमान्भवति द्यौर्जुहूर्ना-
 १५ रिक्षमुपभृत्पृथिवी ध्रुवा दिश आज्यधान्यंसा आदित्यः सुवः स यत् ॥
 ओं आवय ॥ इत्याह जुह्वं तेन युनक्ति ॥ अस्तु औषट् ॥ इत्युपभृ-
 तम् ॥ यज ॥ इति ध्रुवाम् ॥ ये यजामहे ॥ इत्याज्यधानी वषट्कारेण
 सुव जुह्वा अग्निं ध्रुवामभिघारयति ध्रुवाया अग्निं जुह्वंसी ३ ह्यस्यै

1) So meine Correctur; M खाह; H u. Bb खात्; desgl. B, ohne Accent.

2) So meine Correctur; M चद्वत्त; desgl. B, ohne Accent; H चद्वत्त; B चद्वत्त;
 cf. 3, 2, 3. 3) So M; in H u. Bb ह्यूरमक्रस्तं; B ह्यूरमक्रस्तं 4) Die

Mas schreiben प्राची वाहू नयत्य; Kap. S. प्राची वाहू नयत्य 5) So M; in H u.
 Bb रक्षां स्थनून्पिबन्ति; desgl. B, ohne Accent; K&h. 31, 8 रक्षांसि हन्ति 6) So trennt

M; in H u. Bb चक्षति; desgl. B, ohne Accent. 7) Die ३ fehlt in den Mas.

प्रयच्छतीयममुषि' संततमस्मा अनाद्यमप्यवच्छिन्नं प्रदीयते ऽस्मिन्^१ च
लो३के ऽमुषि^२ च पूर्वोस्य जनतामायतः कीर्तिरागच्छति य एव^३
वेद ॥ ११ ॥

Vgl. TBr. 3, 3, 1; Kap. S. 47, 9.

घृतं च वै मधु च प्रजापतिरासीद्यतो मध्वासीत्ततः प्रजा असृजत'
तस्मान्मधोः प्रजननमस्ति' तस्मान्मधुना न प्रचरन्ति' यातयाम^४ हि^५
तदाज्येन प्रचरन्त्ययातयाम^६ वा एतत्प्राजापत्यं घृतमयातयामा देवा-
नां प्रजापतिर्गाहपत्ये ऽधिश्चरति' पत्न्यवेक्षते' ऽन्वारम्भो वा एष
यज्ञस्य पत्न्या' यज्ञमेनामन्वारम्भयत्यथो यत्पत्नी यज्ञं करोति मि-
थुन^७ वा एतत्क्रियते प्रजात्या' अमेध्यं वा एतदयज्ञियं यत्पत्न्यवे-
क्षत' आहवनीये ऽधिश्चरति' पुनात्येवैनान्मेध्यमेनछज्ञियं करोति'^{१०}
स्पर्शस्य वर्त्म सादयति रक्षसामपहत्यै' देवस्त्वा सवितोत्पुनात्विति' स-
वितृप्रसूत एवैनदुत्पुनाति' हविरसि वैश्वानरमिति' द्वादशैता व्याह-
तयो' द्वादश मासाः सवत्सरः' सवत्सरेण वा एतत्तेज इन्द्रियं वी-
३र्यं यजमानो भ्रातृष्यस्य वृङ्क्ते' उभयतो वैश्वानरं भवत्युभयतो वै-
श्वानरं' ३क्षेत' निरेजा' अस्य निर्वीर्यो भ्रातृष्यो जायते' ऽथो मृधतर'^{१५}
एव भवति' देवाश्च वा असुराश्च संयत्ता आसन्तस् इन्द्र एतमवका-
शमपश्यन्तेनासुरानभ्युभवदभि भ्रातृष्यं यज्ञेन भवति य एव^{१६} विद्वा-
न्यजता' आज्येनान्यानि हवी^{१७} अभिघारयन्ति केनाज्यमिति ब्रह्मवा-

1) Ganz dasselbe steckt in der theilweis corrupten Stelle Kap. S. 47, 9 चयातयामा देवानां प्रजापतिर्गाहपत्ये द्विश्चरति; K&h. 31, 9 चयातयामा देवानां प्रजापतिर्गाहपत्ये द्विश्चरति 2) So M; B यज्ञस्य यत् पत्न्या; H u. Bb यज्ञस्य यं पत्न्या (in H ist das य nachträglich roth eingeschaltet); K&h. 31, 9 und Kap. S. 47, 9 पत्न्या एषैव यज्ञ-
आन्वारम्भो 3) So corrigirt; M ३क्षेत निः; H u. Bb ३क्षतं निः; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb मृधुतर; desgl. B, ohne Accent.

दिनो वदन्ति सत्येन वा आज्यमभिषृतं यदाह सत्येन त्वाभिधारवा-
मीति चक्षुर्वै सत्यं चक्षुर्यजमानः प्रदधाति संमीत्येतच्च जुर्वदति न
चक्षुः प्रदधात्याज्यं वै यज्ञो यज्ञो विष्णुः ॥

इदं विष्णुर्विचक्रमे वेधा निदधे पदा ।

5

समूहमस्य पासुरे ॥

इति यदोदनपचने ऽधिश्चित्याथ गार्हपत्ये ऽषाहवनीये ऽधिश्चयत्येत-
द्वाव तत् विविष्णुर्विक्रमते प्रत्युह रक्षा इति रक्षसामपहत्यै सुचः
संमार्ष्टि पुनात्येवैना मेध्या एना यज्ञियाः करोति ॥ अनिशिताः
सपत्नक्षयणीः ॥ इत्यनिशिता ऽक्षिताः सपत्नक्षयणीः सुव संमार्ष्टि
10 पुमास वा आसां तदये स इत्यथ जुहूमथोपभृतमथ ध्रुवामंसा
आदित्यः सुवो ह्यैर्जुहूरन्तरिक्षमुपभृत्पृथिवी ध्रुवैर्मान्वा एतस्त्रोका-
न्यथापूर्व संमार्ष्ट्यर्थो लोकेभ्य आत्मानं परिदत्ते ऽहि सायै जुहू-
मये संमार्ष्ट्यात्मा वै जुहूरात्मानमेवोपैत्यथोपभृतं प्रजा वा उपभृ-
त्प्रजामेवोपैति परेव ऽष्टात्मनः प्रजां ध्रुवां पशवो वै ध्रुवां प-
15 शूनेवोपैति पर इव हि प्रजायाः पशवो यदुत्तानाः समृज्यादप्रति-
हायुक रेतः स्याद्यन्वीचीरप्रतिहायुक रेतः स्यात्तिरषीः संमार्ष्टि
तिर्यग् वै रेतः स्थित्यते प्रतिहायुक रेतो भवति यदयेण मुखं दशै
च समृज्यादस्त्रोभ्यश्चाभुवेभ्यश्च समदं दध्यादयेण मुखं संमार्ष्टि ज-
घनेन दशै न रक्षोभ्यश्चाभुवेभ्यश्च समदं दधात्यन्तरतो जुहू प्रा-

1) Bb प्रतिहायक 2) So corrigirt; M एतं बोकाण्; deagl. B, ohne Accent; H u. Bb एतं बोकाण् 3) So M u. Bb; H परेच; deagl. B, ohne Accent. 4) M ऽष्टात्मनः 5) So M; Bb ध्रुवाः; deagl. B, ohne Accent; in H scheint auch der Visarga am Schluss nachträglich angedeutet. 6) So M; in H u. Bb प्रजाः; deagl. B, ohne Accent. 7) So M; in H u. Bb चासुर्वेभ्यश्च 8) Das न findet sich nur in M, fehlt dagegen in den andern Mss. 9) So M; in H u. Bb चासुर्वेभ्यश्च; deagl. B, ohne Accent.

ची० संमार्ष्टि बहिष्ठात्प्रतीचीं^१ बहिष्ठादुपभृतं प्राचीमन्तरतः प्रती-
चीं^२ सर्वतः समाहाय ध्रुवां प्राणानेवास्य यथापूर्वं कल्पयति यजमा-
नदेवत्या वै जुहूर्भातृष्यदेवत्योपभृशंतुर्गृह्णन्नु३हां भूया आज्यं गृह्णा-
त्यष्टौ गृह्णन्नुपभृति कनीय उपस्ति^४ भातृष्यमकृत ॥ १२ ॥

Vgl. 1, 1, 11. — TBr 3, 3, 4; Kāth. 31, 9; Kap. S. 47, 9.

बह्वीरासादयेद्यावतीर्वै प्रोक्षणीरासादयति तावतीरस्यामुष्मिंस्त्र्योक्त 5
आपस्तंसाबह्वीरासाद्या अयेमैधोऽपाक्रामस्तं कृष्णो भूत्वा वनस्पती-
न्प्राविशद्येदाह कृष्णो ऽस्याखरेष्टा अयमे घृतं भवेति तमेव मैधम-
वरुद्धे वैदिरसि बहिषे त्वा जुष्टं प्रोक्षामीति प्रजा वै बहिः
पृथिवी वैदिः स्या वा एतत्प्रजा स्वगाकरोति यदुपरिष्ठात्प्रोक्ष्याध-
स्तात्प्रोक्षति तस्मादुपरिष्ठाद्बृष्टादधस्तादोषधयो जायन्ते ॥ ऊर्जा 10
पृथिवी यद्धत ॥ इत्यस्यामूर्जमधास्तं सार्दमां प्रजा उपजीवन्ति
विष्णोः सु३पो ऽसीति मुखतः प्रस्तरं गृह्णाति मुख्यमेनं तेन
शीर्षण्यं करोति यावच्चस्तेन पर्याभ्रयात्तावन्तं गृह्णीयादक्षोधुको
यजमानो भवति नोर्ध्वमुन्मृज्याद्येदस्य विस्रं वेद्यं तत्प्रमृज्यान्नावा-
चीनमवमृज्याद्येदेनमागमिष्यत्तत्प्रतिनुदेत न विधूनुयात्प्रजां पशू- 15
न्विधूनुयाद्येदुपतिष्ठेत्तदुपसंगृह्णीयाद्येथाशितायोपचिनोत्येवमेव तह-
क्षिणतः शुल्बं स्तृणाति तस्मादक्षिणतो नोवीरुहं प्रथस्वोर्णसद-
मिति प्रथयत्येवैनं स्वासस्थं देवेभ्य इति देवेभ्य एवैनकरोति प्रस्तरं

1) Die beiden letzten Worte finden sich nur in M, fehlen dagegen in den anderen Mss. 2) Bb उपस्ति 3) So M; in H u. Bb तस्मादुपरिष्ठादधस्ताद; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb नोर्ध्वमदधात्; desgl. B, ohne Accent. 5) H u. Bb प्रमृज्या 6) So M u. H; desgl. B, ohne Accent; in Bb नोर्ध्वमद; Kāth. 31, 10 तस्मादक्षिणतो जेवि: Kap. S. 47, 10 दक्षिणतो जीवि:

धारयन्त्यरिधीन्परिदधाति स्वयं वा एतं वृजमान आत्मानं परिधत्ते
 ऽहिंसायै न पुरस्तात्परिदधातुं वृन्वा असा आदित्यो रक्षास्यपा-
 हतो वृन्नेवास्मा असा आदित्यो रक्षास्यपहनयूँध्वै समिधा आ-
 दधातुं परिष्टादस्मान्नैन रक्षास्यपहन्ति वै आदधाति मिथुनत्वाय
 5 विधृती स्या इति विधृती एवैनै करोति ॥ अदित्यास्तोपस्थे सादया-
 मि ॥ इतीयं वा अदितिरस्यामेवैनमसीषदं वसूना रुद्राणामा-
 दित्यानां सदो ऽसीत्येता वा एतामये देवतामभ्यूजयन्ताभ्य
 एवैनत्सदः करोति द्यौरसि जन्मना जुहुर्नाम प्रिया देवानां प्रियेण
 नास्मा ध्रुवे सदसि सीदेत्येतद्वा आसां प्रियं नाम यद्वृत्तवत्तदेवावरुन्धे
 10 तां विष्णो पाहि पाहि यज्ञं पाहि यज्ञपतिं पाहि मां यज्ञञ्जन्य-
 मिति यथा हेव ते भागस्ते रक्षस्वैत्येवं वा एतं वृष्णुमाहैतत्ता
 आज्यं तद्रक्षस्वैति वेदिदेवेभ्यो ऽप्राक्रामतां देवा वेदेनाविन्द-
 स्तद्देवस्य वेदत्वं स्त्री वेदिः पुमान्वेदो यद्देवेन वेदि संमार्ष्टि
 मिथुनत्वाय सैततमाहवनीयात्स्त्रुणञ्चेति यज्ञस्य सैतत्यै तं सैतत-
 15 मुत्तरे ऽर्धमाऽसे ऽभियजते वनस्पतीनां वा एषं परिवेष्टा यदुपवेष्टं
 ऋद्धा अस्य वेशा भवन्ति य एव वेदं पुरस्तात्प्रत्यञ्चमुपहन्ति
 तस्मात्प्रतीचीनावसिता वेशाः स्थविमत उपहन्येनतिवादिन एनं
 वेशा भवन्ति सर्वस्मै वै यज्ञे क्रीयते सर्पो वा उपवेष्टो वल्मीक
 उत्करो यदुपवेष्टमुत्कर उपहन्ति तस्मात्सर्पाणां वल्मीको गृहाः ॥ १३ ॥

Vgl. 1, 1, 11u. 12. — TBr 3, 3, 6; Kāth. 31, 10; Kap. S. 47, 10.

- 1) Bb चक्ष्वादिर्लो 2) So M (n. Bl. ohne Accent); H u. Bb *अपहतो; B
 *अपहतो 3) So M, ohne Accent (n. Bl.); desgl. Kāth. 31, 10; H u. Bb *अपहतो;
 desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 10 अर्धे समिधा 3) Dies Wort in den Mss
 ohne Accent (M n. Bl. ohne Accent). 4) M (n. Bl., ohne Accent) यद्वृत्तवत् 5) H
 u. Bb एषं 6) M (n. Bl.) *मपहति; aber vgl. weiter unten. 7) H *अपहति

भुवनमसि ॥ इति भूतिमांशास्ते ॥ विप्रथस्व ॥ इति प्रथयत्येवैनंदितं
 इन्द्रस्तिष्ठन्वीर्यमकृणोद्देवताभिः समारंभ्येत्यतो हीन्द्रस्तिष्ठन्वीर्यम-
 कृणोद्देवताभिः समारंभ्य ॥ जुह्वैर्ह्यग्निष्ट्वा ह्रयति 'देवान्यक्ष्यावो' देव-
 यज्यायां उपभृदेहि देवस्त्वा सविता ह्रयति 'देवान्यक्ष्यावो देवयज्या-
 यै ॥ इति' न वा एते अविदुषा स्वादाने इव वरुणपाशाऽऽख्याक्रा- 5
 मत्येताभिरेने देवताभिरादत्ते वरुणपाशानामनाक्रमाय विष्णोः क्रमो
 ऽसीत्यतिक्रामति यज्ञस्यानवक्रामायोध्वे अध्वरो दिविस्पृगहुतो
 यज्ञो यज्ञपतेरित्यंजुमूर्ध्वमाधारमाधारयति यज्ञस्याहूर्ध्वेन्द्रवानस्व-
 वानिति सैन्द्र० यज्ञमकृतोऽथो इन्द्रियं तैनावरुद्धे ॥ वसुमतस्ते छा-
 यामुपस्थेषम् ॥ इत्यग्निर्वै वसुमानंघ्रेरेव छायामुपतिष्ठत ऋजुमूर्ध्व- 10
 माधारमाधारयेत्प्राणो वा आधारः सर्वमायुर्यजमान एति यं द्विधा त-
 स्याधार्य कृधु छिन्द्यात्प्राणमस्य छिनत्ति ताजकप्रमीयते शिरो वा एत-
 द्यज्ञस्य यदाधार आत्माज्यं यदाधारमाधार्योपभृता समञ्ज्याञ्शिरो
 यज्ञस्य प्रछिन्द्यादाज्यधान्या समनक्ति ॥

समक्तमग्निना हविः समक्त० हविषा घृतम् ॥ इत्यात्मन्यज्ञस्य 15
 शिरः प्रत्यधादथो मन एव यज्ञे प्रतिदधाति स्तन० स्तनिनीः प्रजा
 उपजीवन्ति किमस्तना इति ब्रह्मवादिनो वदन्यंभुभि रिराणा व्यन्तु
 वया इत्येतद्वाव तां उपजीवन्ति वशां पृश्निभूत्वा मरुतो गच्छेति म-
 रुतो वै वृष्ट्या ईशते ते ऽसौ वृष्टिं निनयन्ति ततो नो वृष्ट्यावतेति

1) So corrigirt; M यथावो; B यक्ष्यावो; Bb यक्ष्यावो; H undeutlich. 2) So M; die andern Mes. ०रेन 3) So M; in H u. Bb ०क्ष्यावो; B ०क्ष्यावो
 4) So M; in H, Bb u. B विद्विषति 5) Der Accent des Verbums ist von mir ge-
 setzt; in M ist dasselbe ohne Accent; in H u. Bb संमञ्ज्याम् 6) So M; in H u. Bb
 क्षिणा; B क्षिणी 7) Bb ०क्षुर्तुभि 8) So M; in H u. Bb तक्षी; desgl. B, ohne
 Accent.

महद्वा एव वृष्टि^१ वनुते चक्षुष्या अये ऽसि चक्षुर्मे पाहीति चक्षुरे-
वास्य पाति ओषपा अये ऽसि ओषं मे पाहीति ओषमेवास्य पा-
ति तनूपा अये ऽसि तन्वं मे पाहीति तन्वमेवास्य पाति यन्ने अय
जनं तद्वस्त्वन्मा आपृणेत्याशिषमेवाशास्ते ॥

5 यं परिधिं पर्यधत्वा अये देव परिभिर्वीर्यमानः ।

तं त एतमनु जोषं भवामि नैदेष्ट युष्मदपचेतयति^२ ॥

इति यजुषैव युज्यन्ते यजुषा विमुच्यन्ते स^३ स्रावभागाः स्वेष्टा बृह-
न्ता इति परिधीन्प्रहत्याभिजुहोत्ययं वा एते तांग्रीणाति तांश्च-
मयति भागधेयेन ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वा अध्वर्युः स्याद्यो यतो
10 यज्ञं प्रयुङ्क्ते तत्प्रतिष्ठापयतीति देवा गातुविदो गातुं विद्वा गातु-
मित मनसस्पते सुधात्विमं यज्ञं दिवि देवेषु वांते धाः स्वहित्यतो
वा अध्वर्युर्यज्ञं प्रयुङ्क्ते तदेवैनं प्रतिष्ठापयति ॥ १४ ॥

, 13. — TBr. 3, 3, 7, 5—11; Kāth. 31, 11; Kap. S. 47, 11.

॥ इति खिलकारुडे प्रथमः प्रपाठकः ॥

प्रजापतिर्वा एक आसीत्सो ऽकामयत वेहुः स्यां प्रजायेये-
ति स मनसात्मानमध्यायत्सो ऽन्तर्वाणभवत्सं विजायमानो

1) Für die wechselnde Betonung von वृष्टि (वृष्टि in Versen und Sprüchen, वृष्टि in der prosaischen Erzählung oder Erörterung) vgl. oben 2, 4, 7 u. 8; 2, 11, 4 u. 5.

2) So M; in H u. Bb *चेतयति:; desgl. B, ohne Accent.

3) Das इति fehlt in den Mss.

गर्भेणात्मान्यसं तान्नाः कृष्णः श्यावो ऽभवत्तस्मात्तानां कृष्णः
 श्यावं इव भवति तस्य वा असुरेवाजीवन्तेनासुनासुरानसृजत
 तदसुराणामसुरत्वं स यस्तदसुराणामसुरत्वं वेदासुमान् भव-
 ति नैनमसृजहाति सो ऽसुरान्सृष्ट्वा पितृवामन्यत तेन पितृनसृजत
 तत्पितृणां पितृत्वं स यस्तत्पितृणां पितृत्वं वेद पितेव ह समाना-
 नां भवति यन्यस्य पितरो हवं तस्मै पितृन्ससृजानाय दिवाभवन्तेन
 देवानसृजत तद्देवानां देवत्वं स यस्तद्देवानां देवत्वं वेद दिवा ह
 वा अस्यै देवता भवति यन्यस्य देवा देवहृति स देवान्सृष्ट्वा मन-
 स्यतेव तेन मनुष्यानसृजत तन्मनुष्याणां मनुष्यत्वं स यस्तन्मनुष्याणां
 मनुष्यत्वं वेद मनस्वान् भवति नैनं मनो जहात्युत यदतीव वदत्य-
 ति वा चरति तिष्ठन्ते ऽस्य मनुष्या मनुषे ततो या योनिरुदंशिष्यत सा
 गौरभवद्धोनिर्वै नमिषैतद्वा अस्याः प्रत्यक्षं नामांघो आहुः परोक्षमि-
 ति प्र सहस्रं पशूनाप्नोति य एव वेद तस्या वै पयः पर्येषय-
 स्तां देवा अदुह हरितेन पात्रेणामृतं दुहे ऽमृतं य एव वेदांश्च
 पितरो ऽदुह रजतेन पात्रेण स्वधां दुहे स्वधां य एव वेदांश्च मनु-
 ष्या अदुह दारुपात्रेणान्नं ववृ दुहे ऽन्नं ववृ य एव वेदांश्चासुरा
 अदुहायस्पात्रेण स्रवता सुरां ते ऽस्रवन्स्रवत्यस्य भ्रातृष्यो य एव
 वेद तस्मान्स्रवता न हस्ता अवनेनिजीत न पिबेदेति वा अस्या दो-
 हाः सवैरेवास्या दोहिः सर्वैः कामिभुङ्क्ते य एव वेद चत्वारि वै नभा-

1) So ist dieser Satz wohl zu schreiben; in M eigentlich यदतीवावदतिवाचरति
 dann wie es scheint corrigirt in यदतीव वदतिवाचरति; in H u. Bb यदतीवा व-
 दतिवाचरति; in B ebenso, nur ohne Accent, und am Schluss चरति 2) So M,
 in H u. Bb वेदांश्चिष्यत; B वेदांश्चिष्यत 3) Die Mes. schreiben तां 4) In M
 ohne Accent, weiter unten aber betont. Ich vermurthe वति, ebenso auch weiterhin
 वति; cf. 4, 2, 8.

सिं देवाः पितरो मनु३ष्या असुराः सर्वेषु ह वा एतेष्वम्भो नभ इव
 भवति य एव वेद तां वा अकामयन् मयि स्यान्मयि स्यादिति तां
 देवाः काम्ये ॥ इत्याह्वयन्तां वा एनानभ्युक्कामयतोभये ह वा एनं
 देवमनुष्या अभिकामयन्ते वारुका एनमाविज्ये भवन्ति य एव
 5 वेद ॥ अथ्ये ॥ इति मनु३ष्याः सां वा एनानभ्युषतोभये ह वा एनं
 देवमनुष्याः शुश्रूषन्ते पूर्वास्य जनतामायतः कीर्तिरागच्छति य एव
 वेद ॥ इलान्दे ॥ इति पितरस्तेभ्यो वा अतिष्ठत तिष्ठन्त्यस्मिन्पशवो
 य एव वेदोष यथासुरा आह्वयस्तेभ्यो वा अचसद्यं द्विषातस्य
 तथा गोष्ठ आह्वयेद्रसन्यस्मात्पशव एतैरेव जुहुयात् ॥ गोनार्मैः
 10 सशृङ्गा गोमूर्धन्यशुकामः ॥ काम्यायै स्वाहा अथ्यायै स्वाहेला-
 न्दायै स्वाहा ॥ इति गोष्ठो वै नार्मैषां लक्ष्मीः स्वे वा एतन्नोहे य-
 जमानो भ्रातृष्यस्य पशून्वृङ्क्त एतैर्वै ते तां अवृञ्जत तैरेवैना वृङ्क्त
 सशृङ्गी भवति पशूनां परिगृहीत्यै यो वै चक्षुषो विभक्तिं वेद
 चक्षुष्मान् भवति नैनं चक्षुर्जहाति यद्विवा पश्यामस्तद्देवानां
 15 चक्षुषा पश्यामो ऽसौ वा आदित्यो देवानां चक्षुः पश्यन्
 वै देवचा करोति प्र देवयानं पन्थां जानाति य एव वेद यज्ज्योत्स्ना-
 यां पश्यामस्तत्पितॄणां चक्षुषा पश्यामश्चन्द्रमा वै पितॄणां चक्षुर्न ह
 वा एनममुषिंस्त्रोके चक्षुर्जहाति प्र पितॄणां पन्थां जानाति य
 एव वेद यत्तमिस्त्रायां पश्यामस्तन्मनुष्याणां चक्षुषा पश्याम एता-
 20 वद्वाव नः स्वे चक्षुर्न ह वा एनमस्मिंस्त्रोके चक्षुर्जहाति सर्वमायुरे-

1) Die Mss. schreiben तां

2) So corrigirt; die Mss. देवमनुष्या; vgl. aber

weiter unten, sowie namentlich auch 4, 2, 7; 4, 2, 13; 3, 8, 4.

8) H u. Bb वेदा

4) In H u. Bb ist das Pronomen betont चक्षिन्

5) So die Mss.; man könnte ver-

muthen चाक्षित् चक्षन्वकात्

6) In den Mss. dies Wort ohne Accent.

7) M न

स्व; H u. Bb; वस्त; desgl. B, ohne Accent.

ति य एव वेदं यदयैरन्ते पश्यामस्तदसुराणां चक्षुषा पश्यामा'उच्च
वा एष दीप्यते नि च रिषति' दीप्यमानं भ्रातृष्यस्य गृहाभ्येद्रेयिमे-
वास्य पुष्टिं हरत्यां तु सूर्यस्योदितोर्जागृयाद्यस्तत्यादातिमार्द्धेत्तज्जाग-
रितष्टु' रयिमेव पुष्टिमनुजागर्ति ॥ १ ॥

यो वा इडां धेनुं वेद सर्वा ह वा अस्यै दिशो धेनवो भवन्ति ।⁵
सर्वे प्रतिजना दानकामास्तमिष्वाशनीरामिचशोचनिर्विदाचकार ।⁶
तस्यै सर्वा दिशो धेनवो ऽभवन्त्सर्वे प्रतिजना दानकामास्तस्मात्स
सर्वैः प्रतिजनैर्यवहतोपजनन्त्सन्त्सर्वा ह्यस्यै दिशो धेनवो ऽभव-
न्त्सर्वे प्रतिजना दानकामास्तस्य एव वेद सर्वा एवास्यै दिशो
धेनवो भवन्ति सर्वे प्रतिजना दानकामास्तस्या वा इयमेव पादो ।¹⁰
ऽन्तरिक्षं पादो ह्यौः पादः समा पादो ऽथो आद्भुः कृषिः पादा
इति तेन प्रति त्वदानीं तिष्ठति न त्वदानीं यदा सुसस्यं भवत्यथ
प्रतितिष्ठति यदा न सस्यं भवत्यथ न प्रतितिष्ठति भवति ह वा
अस्य सस्यं नास्य सस्यं व्युध्यते य एव वेद तस्या¹⁰ वा अद एव
पृष्ठमेनन्तरिक्षमात्मैर्यमुरो दिशः पार्श्वे समुद्रौ कुक्षी असा आदित्यः ।¹⁵
शिरो ऽग्निराऽस्य वातः प्राणो गायत्र्यभिधानी सर्वमायुरेति य
एव वेदो धरुह्रवेदिः पवमानो वात्स एष वा एनां प्रसूति

1) Bb भिखरिखति oder भिखरिखति; 2) सत्ताइह habe ich mit M geschrieben; H u. Bb सत्ताइह; desgl. B, ohne Accent. 3) Den Accent von जानरितकु habe ich corrigirt; M schreibt जानरितकु; H u. Bb जानरितकु. 4) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb तामिबाद्यनीरामिबाद्यनी. 5) So M; H u. Bb भवति; desgl. B, ohne Accent. 6) So M! In H u. Bb व्यवहृतोपनयनं सर्वा; in beiden Mss. könnte übrigens auch die erste Silbe कु betont sein; B ebenso, nur ohne Accent. 7) So M; H u. Bb भवति; desgl. B, ohne Accent. 8) So M! H प्रति लदानोक्ष; Bb प्रति लदानोक्ष; desgl. B, ohne Accent. 9) So M; in H u. Bb ल लदानोक्ष; desgl. B, ohne Accent. 10) B तत्त्व 11) Bb लक्षणादिहः 12) M एगान

प्रज्ञाह् वा इमांस्तोकान्दुहे य एव० वेद० बृहद्रथन्तरे द्वौ स्तनौ० वा-
मदेव्यं च यज्ञायज्ञियं च द्वा० ओषधीरेव देवेभ्यो रथन्तरेणादुह०
पशून्बृहता० पो वामदेव्येन० यज्ञ० यज्ञायज्ञियेन० तद्य एव० वेदौषधी-
रेवासौ रथन्तरेण दुहे० पशून्बृहता० पो वामदेव्येन० यज्ञ० यज्ञाय-
ज्ञियेन० डा वा इदं सर्वं० स सहस्रं पशून्प्राप० प्र सहस्रं पशूनाप्नोति
य एव० वेद० ॥ २ ॥

यच्च प्राचीनप्रवण० समूलं भूम्या स्यात्तदुपोदये सूर्यस्य हस्ता
अबनिज्य दर्भस्तच्च उदशरावै निनयेत्कामं कामं० मा आवर्तय ॥ इति
कामिनेवासौ काममावर्तयति यत्कामो भवति० यो वै काम० साक्षा-
10 वेद ताजग्ध० वा एन० स० कामा आगच्छति यत्कामो भवति० पशुषु
वा अस्माकं कामः० पशूनामोषधीष्वो० षधीनामप्सो० षधीरेव कामेन
समसाद् ता असौ काम० समर्थयन्ति यत्कामो भवत्योप० एवा० स्या
वा एष वत्रिरुत्सृष्टश्चरति० लोमशो लोमशायास्तस्मादेर्षा शाश्वस-
त्येर्वर्षा० उर्षास्या आउस्य० वातः प्राणो० यच्च गोभिः संगच्छेत् तन्मू-
15 यात्० ॥ प्रशस्ताः स्थ कल्याण्यः ॥ इतीय० वा एवे० मा० वा एतत्स-
भागयत्येषासुका अस्मात्पशवो भवन्ति य एव० वेद० देवाश्च वा
असुराश्चास्पृधन्ता० दितिर्देवेष्वासीत्कुस्तासुरेषु० ते देवा अमन्यन्ता०

1) So corrigirt; H u. Bb प्रज्ञाह् (desgl. B, ohne Accent); M प्रज्ञा० 2) So
corrigirt; M कामकामं; H u. Bb कामं कामं 3) So corrigirt; M ताजग्ध् ह; H u.
Bb ताजग्ध् ह; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; in den Mss dies Wort ohne
Accent. 5) So corrigirt; M अयत्तप; H u. Bb अयत्तप; desgl. B, ohne Accent.
6) So wohl zu schreiben; M वृष्ट; B वत्रोर; H u. Bb वत्रोर० 7) So meine
Correctur; H u. Bb शाश्वसत्येर्वर्षा; desgl. B, ohne Accent; M शाश्वसत्येर्वर्षा
8) So M; H u. Bb उर्षास्तस्मात् प्रचात्; B ebenso, nur ohne Accent. 9) Vgl. zu
dem Namen dieser Unholdin die बुधितायी 2, 1, 11; 3, 2, 6.

यद्यभिजेष्णामः कुस्तायाः शिरा आहनिष्णामा इति यद्यभिजेष्णामा
 इत्यसुरा अमन्यन्त^१दित्याः शिरा आहनिष्णामा इति तां देवा अभि-
 जित्याघ्नत^२ यस्य वै जितं यस्य विजितं तस्यैषा गृहे हन्यत एषा वै
 क्षुत्^३ क्षुध^४ वा एतद्धते तद्य एव विद्वानिकाष्टकायां गा^५ हते
 स^६वत्सरायैव क्षुध^७ हते प्रजापतिर्वा एक आसीत्सो ऽकामयत बहु^८
 मनु^९ स्या^{१०} प्रजायेयेति स आत्मानमैटु^{११} स मनो ऽसृजत तन्मन एकधा-
 सीत्सदात्मानमैटु^{१२} तदाचमसृजत सा वागेकधासीत्सात्मानमैटु^{१३} सा
 विराजमसृजत सा विराडेकधासीत्सात्मानमैटु^{१४} सा गामसृजत सा
 गौरेकधासीत्सात्मानमैटु^{१५} सेडामसृजत सेडेकधासीत्सात्मानमैटु^{१६} से-
 माभोगानसृजत यैरस्या इदं मनुष्या भुञ्जत एते वा अस्या भोगाः^{१७}
 सर्वैरेवास्या भोगैः सर्वैः कामिर्भुङ्क्ते य एव वेद^{१८} गौर्वै वाग्गौर्विराड्
 गौरिडा^{१९} गौः खल्वेव गौर्गौरिदं सर्व^{२०} सर्वा ह वा एनमेताः अयन्ते
 य एव वेद^{२१} यद्वै तदात्मानमैटु^{२२} सेडाभवत्सदिडाया इडात्^{२३} स यस्त-
 दिडाया इडात्^{२४} वेदेते ह वै स्वमात्मानं भूयै ॥ ३ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 1.

या रोहिणी तामरुणा तां गौरी तां बभूव ॥ तदिन्द्रा उदाजत^{१५}
 वसुर्नाम रूपं पशूनाम् ॥ विन्दते वसु^{१६} न वसु रुणश्चि य एव वेद^{१७}
 या शितिपृष्ठा तां मन्दिस्ती मेनी तां शबली तां शितिबाहुस्तां
 शुद्धवाला ॥ तद्बृहस्पतिरुदाजतेडा नाम रूपं पशूनाम् ॥ बह्वार्ह वा
 एनमिडाः अयन्ते य एव वेद^{१८} या पृषती तां पिशङ्गी तां सारङ्गी

1) H u. Bb तक्षीवा 2) So die Mss. ! Vielleicht बभूवमुः zu schreiben. 3) In M eigentlich खात् geschrieben, aber am Rande, wie es scheint, in खां corrigirt, (oder खात्?). 4) Bb भैडु 5) So corrigirt; in den Mss. das Verb ohne Accent. 6) M interpunctirt so; die andern Mss. पशूनां, ohne Interpunction. 7) Nur M hat hier Interpunction.

तां कल्माषीं तां पृथ्वीं श्वेतां ॥ तन्मरुता उदाजना ज्योतिर्नाम
 रूपं पशूनाम् ॥ ज्योतिष्मान्भवति य एव वेदं यां सुराणां तां श्या-
 मां तां श्येनीं तां कृष्णां ॥ तत्प्रजापतिरुदाजतायुर्नाम रूपं पशू-
 नाम् ॥ आयुष्मान्भवति य एव वेदं चतस्रः प्रथमां चतस्र उत्तमां
 द्विः षण्मध्यतस्तां त्रिंशं दंशाक्षरा विराड् वैराजाः पशवः पशूनेवा-
 वरुन्हे ॥ वस्थीं हिंकुरु तस्यै प्रस्रुहि तस्यै मे ऽवरुह्यै ॥ इति पुरस्ता-
 द्बहिः पवमानस्य वदेत् ॥ इडायै हिंकुरु तस्यै प्रस्रुहि तस्यै मे ऽव-
 रुह्यै ॥ इति पुरस्तादाज्यानां वदेत् ॥ ज्योतिषे हिंकुरु तस्यै प्रस्रुहि
 तस्यै मे ऽवरुह्यै ॥ इति पुरस्तान्माध्यंदिनस्य पवमानस्य वदेत् ॥ आ-
 10 युषे हिंकुरु तस्यै प्रस्रुहि तस्यै मे ऽवरुह्यै ॥ इति पुरस्तादाभेवस्य प-
 वमानस्य वदेत् ॥ यज्ञो वै पशूनामायतनं स्वे वा एतदायतने य-
 जमानो भ्रातृव्यस्य पशून्वृक्ते ऽनपक्रामुका अस्मात्पशवो भवन्ति ॥४॥

वसीयस्येहि श्रेयस्येहि भूयस्येहि चिन्ता एहि दधृषेहीडा एहि
 सूनृता एहि चिदसि मनासि धीरसि वस्वी रन्तिः सुमनाः ॥ सूनरि
 15 विश्वा त्वा भूतानुप्राणन् विश्वा त्वं भूतानुप्राणं भूयस्यायुरसीं हिर-
 सिं सरूपवर्षा एहि ॥

एमामनु सर्पतेमौ भद्रौ धुर्या अभि ।

नीव शीर्षाणि मृदुम् ॥

सा नः सुप्रतूर्तिः प्रिया नः सुहार्णेः प्रियवनिर्मघवनिरम्ता एहि

1) So M; in H u. Bb चिन्तायवता; desgl. B, ohne Accent.

2) M पुष्पाकृत

3) So meine Correctur; die Mss schreiben वस्वी 4) So meine Correctur; M वृष-
 रि; H u. Bb वृषरी; desgl. B, ohne Accent.

5) In den Mss. मनु ohne Accent.

6) So M; in H निह्वीव; Bb u. B निह्वीव

7) D. h. बुद्धिं नः

जुष्टा एहीडा एहीदिता एहीपहूत उपहव ते ऽशीय सुहवा ना एहि
सह रायस्योषेण देवीदेवीरभि मा निवर्तध्वम् ॥

स्योना स्योनेन घृतेन मा संमुक्षत ॥

नमे तदुपदम्भिषर्धृषिर्ब्रह्मा यद्दौ ।

समुद्रादुदजनि वः सुचा ॥

वारये विप्रस्य तिष्ठति ऋद्धेभिर्दशभिर्दिशम् ॥ ५ ॥

Vgl. Mān. Cr. 9, 5, 1.

वसीयस्येहीति ब्रह्म वै वसीयो ब्रह्म वा एतदत्याह्वयति श्रेयस्येहीति
क्षच वै श्रेयः क्षच वा एतदत्याह्वयति भूयस्येहीति विद्वै भूयसी
विश वा एतदत्याह्वयति चित्ता एहीति मनो वै चित्तं मनो वा
एतदत्याह्वयति दधृषेहीति वाग्वै दधृषि वाच वा एतदत्याह्वयतीडा 10
एहीति पशवो वा इडा पशून्वा एतदत्याह्वयति सूनृता एहीत्येच
वै सूनृताच वा एतदत्याह्वयतेता वै सप्त देवगण्यस्ताः क्रीतो वै-
तहोचो विदांचकार ताभिरदः कुरुणां कौने पशूनत्याह्वयताः कुरवो
ब्राह्मणेध्वनैश्चस्ताः कुमारवत्याश्चदक्षिणा अविन्दन्तो ऽब्रवीन्मा
सूर्येतैताभिर्वा अहमेता अत्याह्वयिष्यामीतराभिरितरा यानि खलु 15
वा एतासां प्रियाणि धामानि तानि क्रीतो न वेदेति स संयत्ते सं-
यामे छदिर्दश एताभिरैवैता अत्याह्वयिष्यामीतराभिरितरा यतरच
खलु वा एता अत्याह्वयन्ते तत्पशवो ऽभिसंक्रामन्ति यच पशवस्तदे-

1) So M; in H u. Bb तदुपदम्भिषर्धृषि; desgl. B, ohne Accent; cf. 4, 2, 8. 2) So M; in H u. Bb सुचा; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in H u. Bb दशभिर्दश; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb कुशवां कौने; desgl. B, ohne Accent; 5) So M; in H u. Bb चविदन् प्रो; B चविदन्तो

वां यच्च देवास्तदिन्द्रो यतरान्वा एतू ऽभिसंक्रामन्ति ते जयन्ति जयति
संयामम ॥ ६ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 1.

सां वै सृष्टोभयान्देवमनुष्यां नत्यमन्यत तां देवा दशपूर्णमासाभ्यामुप-
प्रास्तृणत तां वा एतदाप्नुवन्त्यदिडां तां वा एतदाप्नां हरन्तो म-
न्यन्ते यदिडामुपहृयन्ते यर्हि तूष्णीमुपहृयेत तर्हेताः सप्त वदेद्यु-
च्चैस्तर्ह्युत्तराः सप्त धाम धामासां वर्णे वर्णमुपगच्छत्यां ह वा एनम-
प्रतिक्शातं गच्छति य एव वेदं यच्च स मूला औषधीरुपगच्छेत्यभू-
न्वा तदेता एव सप्त वदेज्जाम धामासां वर्णे वर्णमुपगच्छत्यां ह वा
एनमप्रतिक्शातं गच्छति य एव वेदं सप्त स्थवीर्युण याजयेद्यस्य सप्त
10 स्थविराश्चरमामन्तमां स्युर्वेसीयस्येहि श्रेयस्येहीन्यितदेतदेवासा अ-
त्याह्वयति यो वैश्यः शूद्रो वा बहुपुष्टः स्यात्तस्य गवा साण्ड व-
त्सतरमपमयेत ॥ इलान्दाः स्थ ॥ इतीलान्दा हि पशवः पूष्णो न-
क्षत्रं पोषयिष्णु ॥ इति विश्येषु वा एतश्चरति पूष्णो नक्षत्रं पोष-
यिष्णु तदेवापधापयते तमपाकुर्वीत ॥ आयुर्मे दा वचो मे दा रयि
15 मे दा पुष्टि मे दा ॥ इति रयिमेवास्य पुष्टि हरति तमिहो ऽभि-
सृज्याथे¹⁰तो ऽत्याह्वयेद्येसीयस्येहि श्रेयस्येहीन्यितदेतदेवासा अत्या-

1) So corrigirt; M प्रास्तृणत; H u. Bb प्रास्तृणत; desgl. B, ohne Accent. 2) Die Mas. *मुपहृयेत; cf. aber unmittelbar vorher. 3) So corrigirt; M *संप्रतिक्शात;

H u. Bb *संप्रतिक्शातं; B *संप्रतिक्शात 4) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb संमृज्याथ 5) So corrigirt; M *संप्रतिक्शात; H u. Bb *संप्रतिक्शातं; B *संप्रतिक्शात 6) So die Mas. 7) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; M अ-

विराश्चरमामन्तमां 8) Dies Wort in den Mas. ohne Accent. 9) So M; in B *मु-
पमयेत; Bb मुपमयेत; in H ursprünglich *मुपमयेत geschrieben, dann in मुपमयेत
corrigirt. 10) So M; in H u. Bb *पिसृज्या; desgl. B, ohne Accent.

हूयति 'नास्य किञ्चनोदशिषट्' यामकाम० याजयेत्सारस्वत ऋ-
 ग्या० 'स० वात्सरो वै सरस्वान्तं वात्सरोऽथैवास्मै यामं आवायति' व-
 सीयस्येहि' अथैवहीत्येतदेतदेवास्या अत्याहूयति 'पशुकाम० याज-
 येत्सारस्वत ऋग्या० 'स० वात्सरो वै सरस्वान्तं वात्सरोऽथैवास्मै' पशू-
 आवायति' वसीयस्येहि' अथैवहीत्येतदेतदेवास्मा अत्याहूयति 'सर्वा- 5
 सां दुग्धे चतुःशरावमोदनं पचेद्वाद्यैर्वाभ्यः पशुकामो यच्चतुःशरावो
 दिग्भ्य एवास्मै तेन पशूनवरुन्धे' यद्वाद्यैर्वाभ्यो ब्रह्मणस्तेन न द्विजै
 देयं' पशुकाम इव ऋषेर्वांसो हिरण्य० वा देयमीजानस्यास्य पश-
 वो भूयांसो भवन्ति ॥ ७ ॥

Vgl. Mān. Çr. 9, 5, 1.

प्रजापतिर्वै न व्योहरासं आत्मन्येव पुण्यमायच्छदात्मनः पुण्यं न 10
 निरवददेतैर्वै तद्यजुर्वेदज्ञान्यथा ब्रूयात् ॥ पुण्यं प्रशस्तम् ॥ इति ब्रू-
 यादात्मन्येव पुण्य० यच्छत्यात्मनः पुण्यं न निर्वेदति' यामदानीयाय
 ददाति तामस्य पशवो ऽन्वपक्रामन्ति' यदि मन्येतादानीयायादामि-
 न्येतदेव' यजुर्वेदेक्षमे तदुपदम्भिषर्धृषिर्ब्रह्मा' यद्वा इति' तदेवैतेना-
 पूरयति' तदाप्याययति' समुद्र इव ह वा अस्य व्यच्यमानो न स्वीयते 15
 य एव वेद ॥ वीरवतीर्भूयास्त या नो वीरवतो ऽकर्त ॥ इति पु-
 मा० सं जातमभिमन्त्रयेत् ॥ भूयसीर्भूयास्त या नो भूयसो ऽकर्त ॥
 इति स्त्रियं जाताम् ॥ अजादा भूयास्त ये नो ऽजादानकर्त 10 ॥ इति

1) So M; in H, Bb u. B ०शीषट् 2) Bb सरस्वान्तं वात्सरोऽथैवास्मै 3) So B; in M, H u. Bb ०आवायति 4) M द्विजैर्वाभ्यः 5) Die Mss. निरव० 6) M ०नीयादादा० 7) So M, cf. 4, 2, 5; in H u. Bb ०दुग्धे चतुःशरावमोदनं पचेद्वाद्यैर्वाभ्यः; desgl. B, ohne Accent. 8) So B, ohne Accent; H u. Bb ०व्यच्यमानो; M ०व्यच्यमानो 9) H, Bb u. B ०कर्त 10) So M; H u. Bb ०जादकर्त; desgl. B, ohne Accent.

कर्णोः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति यज्ञस्त्वेनाननूपनमतीव निर्घृत्याः छिद्रक-
 ३ श्यो यच्छिद्रकर्णीः कुर्वीत निर्घृतिरस्य पशोर्निगृह्णीयात् प्रच्छिन्ना
 कर्ण्यः काश्या न दाषाकर्ण्यः पराचीनमिव हि तन्निवृत्तमंगस्त्यस्य
 विष्ट्यकर्ण्यः कश्यपस्य कबुन्युहस्ता इन्द्रस्याहस्ता अथो आहुः प्र-
 ५ जापतेरित्युभयं ज्येष्ठलक्ष्मं ज्यैष्ठ्यकामः कुर्वीत प्र समानानां ज्यैष्ठ्य-
 माप्नोति प्रजापतिः पशूनसृजत स वा असृगेव नासृजतोसृष्ट वा
 एतत्सदसोऽसृक्तं कूरं पशूनां कर्षा इति वै सोऽसृपासृजतं कूरं वा
 एष पशूनां कुरुते योऽष्टणुते यदक्षितास्तेनाक्षिता अथ यदनक्षिता
 इति श्रूयन्ते तेनाक्षितास्तेदाहुर्न वा एतमेतां अमुचागच्छन्ति या अ-
 १० नक्षिता इति तस्मादक्षितश्चा न तेजनेनाष्टुयाश्चो वै तेजनं य-
 तेजनेनाष्टुयाश्चजेण पशूनर्पयेत् श्यामेनायसा कूरं तदशान्तमिधु-
 कारडमप्सु वासयित्वा तेनाक्षिनश्चास्तेऽक्षि शिवं तज्जान्तमथो आ-
 हुर्लोहितेनायसेति तद्धि शिवं तज्जान्तम् ॥ ९ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 3.

इह प्रजा विश्वरूपा रमन्तामस्मिन्गोष्ठे विश्वभृतो जनिषीः ।
 १५ अग्निं कुलायमभि सवेश्यन्तीः समासृजन्तु पयसा घृतेन ॥
 इति गाः सायमायतीरभिमन्त्रयेतां पिबो एतासा योनिरेपिः कु-
 लायं स्व एवैना योनी स्वे कुलाये सवेशयति नास्य पशवो नक्त-
 मार्तिमार्छन्ति य एव वेद ॥

1) So ist vielleicht zu schreiben; die Mss. schwanken; M तैजानरूपनमतीव; H तैजानरूपनमतीव; B तैजानरूपनमतीव; B तैजानरूपनमतीव 2) So corrigirt; die Mss. छिद्र; vgl. aber das unmittelbar Folgende, wo alle Mss. छिद्र 3) So M; in Hu. Bb कबुन्युहस्ता; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; Bb इन्द्रकाश्यायो; B इन्द्रकाश्यायो; H इन्द्रकाश्या

सं० वः सृजत्वर्थमा सं पोषा सं बृहस्पतिः ।

संमिन्द्रो यो धनंजयः ।

संजग्मानां अविहुता अस्मिन्गोष्ठे पुरीषिणीः ।

स्वावेशां ना आगत ॥

इति गाः सं०सृजेद्या अस्य पुरा स्युर्याश्चान्यतो विन्देत पशवो वै घृ-⁵
तमंभी रुद्रो यज्जुहुयादुद्रायास्य पशून्पिदध्यात्तत्सं०सृज्या एवोभ-
यीर्ह भूयसीर्भवन्ति सं० वः सृजत्वर्थमेति यज्ञो वा अर्थमा यज्ञेनैवै-
नाः सं०सृजति सं पूषेति पुष्टिवै पूषा पुष्ट्यैवैनाः सं०सृजति सं बृहस्प-
तिरिति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवैनाः सं०सृजति संमिन्द्रो यो धन-
जय इतीन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रियैवैनाः सं०सृजति रेवती तन्निः¹⁰
पृथिवी माता रेवतीरापा ओषधयः ॥ तां नो हिव्वन्तु सातये भ्रिये
जुषे ॥ इति तन्नि वितनुयात्तामनुमृज्यात् ॥ रम्या त्वा पुष्ट्यानुमा-
ज्भि ॥ इति रम्यैवैनां पुष्ट्यानुमार्ष्टि तस्या व्रतं न रिक्ता स्यान्नोपयु-
परि संचरेयुर्नाभिवर्षेचाभितपेदेतैर्ब्रह्म वस्तो रामकायनो विदांचकार
तन्या वितनन सं सहसं पशून्प्राप प्र सहसं पशूनाप्नोति य एव¹⁵
वेद ॥

पिता वत्सानां पतिरध्वानामुतायं पिता महतां गर्गराणाम् ।

रेतोधां त्वा यशोधां रायस्योषायोत्सृजेत् ॥

इत्यृषभस्य कर्ण उत्सृजमानो वदेद्रेतोधामेवैनं यशोधां रायस्योषा-

1) Hier mit **वेदा** ag. beginnt die Hdschr. von Benares (Ben.), u. zwar mit p. 32.

2) M setzt hier eine ३; die Interpunction fehlt in den Mss. 3) So Ben u. M (n. Bl., ohne Accent); H u. Bb **रिक्ता**; desgl. B, ohne Accent. 4) H u. Bb **नाभिवर्षे**

5) So Bb; desgl. M (n. Bl.), ohne Accent; die andern Mss. **समकायनी**; in H eigentlich **समकायनी** geschrieben, später in **रामकायनी** corrigirt.

योत्सृजते 'यो वैश्यः शूद्रो वा बहुपुष्टः' स्यात्तस्य गवां गोष्टादेकविंशतिं शकान्याहृत्यैकविंशतिमाहुतीर्जुहुयादेकविंशतिर्वै मनुष्यलोका मनुष्यलोकेभ्य एवासौ पशून्वरुन्ध' एतैरेव जुहुयाप्नोनामैर्येत्यर्था गोर्भसदि पशुकामो मुख वा एष पशूनां मुखत एवासौ पशून्निनयति ॥ १० ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 3.

यासामिन्द्र उदाजत वसु नाम रूपं पशूनामुषसं धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां बृहस्पतिरुदाजतैडा नाम रूपं पशूनां संगवै धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां मरुत उदाजन्त ज्योतिर्नाम रूपं पशूनां मध्यन्दिनं धाम पश्यमानाः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां प्रजापतिरुदाजतायुर्नाम रूपं पशूनामपराह्णं धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयादेतानि वा अहो रूपाण्येतेषु वा अहो रूपेषु देवाः पशूनां रूपाण्यवृज्जतं तदेतैष्वेवाहो रूपेषु यजमानो भ्रातृष्यस्य पशून्वृद्धे घृतेन जुहोति पशवो वै घृतं पशुभिरेव पशून्वृद्धे तन्न सूर्यं प्रातरेवान्तर्गोष्ठासु गोषु होतव्यं सर्वा एनाः सहावरुन्ध' एतैरेव जुहुयाप्नोष्वाकृतासु योनितो वा एतत्पशून्वयहीदैपिहीनाः परिपरिणस्कृष्यन्त्येतैरेव जुहुयात्संयामे ऽथाश्वानभिमन्त्रयेत् ॥ मिभृतः क्षभृता ओजोभृतो बलभृतो वयं जयेम वयं सहेम वयं

1) cf. Mâitr. S. 1, 6, 11.

2) So corrigirt; Ben u. M सुचवः; H u. Bb सुचवः; desgl. B, ohne Accent.

3) So corrigirt; die Mss. तदेतैष्वेवा अहो

भवेम'वयं पुषेम ॥ इति जयति संपामम् ॥ रोहिणीर्वो वृञ्जे गायचेण
 छन्दसा'रुणा वो वृञ्जे वैष्णुभेन छन्दसा'गौरीर्वो वृञ्जे जांगतेन छन्द-
 सा'बभ्रुवो' वो वृञ्जा आनुष्टुभेन छन्दसा'गर्भान्वो वृञ्जे पाङ्केन छं-
 दसा'रुपाणि वो वृञ्जे शाङ्करेण छन्दसा'सर्वान्वो वृञ्जे ऽनाप्तेन' छं-
 दसा'तत्सप्त'सप्तपदा शङ्करी'शाङ्कराः पशवः'पशून्नेवावरुन्हे'गायत्री 5
 प्रथमा'गायत्र्युत्तमा'तैजो वै गायत्री ब्रह्मवर्चसे'तैजसा च वावासा
 एतद्ब्रह्मवर्चसेन चोभयतः पशून्परिगृह्णाति ॥ ११ ॥

प्रजापतिर्वै चीन्महिद्धो ऽसृजतामि० वायु० सूर्ये'ते चत्वारः पि-
 तापुत्राः सत्त्वमासत'ते स्वेद० समवीक्ष'स्तदभवत्तद्वा'अस्यैतन्नामा-
 भूदिति'सर्वमभूदिति'तद्वा अस्यैते नामनी क्रूरे अशान्ते'तस्मादेते 10
 न यहीतव्ये'क्रूरे ऽक्षेते अशान्ते'प्रजापतिर्वै स्वां दुहितरमभ्युक्तामय-
 तोषस'सा रोहिदभवत्तमृश्यो भूत्वाध्वैत्तस्मा अपघ्नतमद्वयत्तमा-
 यतयाभिपर्यावर्तत'तस्माद्वा अविभेत्सो ऽब्रवीत्पशूनां त्वा पतिं क-
 रोम्यथ मे मां स्था इति'तद्वा अस्यैतन्नाम पशुपतिरिति'तमभ्या-
 यन्त्याविध्यत्सो ऽरोदीत्तद्वा अस्यैतन्नाम रुद्र इति'ते वा अस्यैते नाम- 15
 नी शिवे शान्ते'तस्मादेते कामं यहीतव्ये'शिवे ऽक्षेते शान्ते'ततो
 यद्वयम० रेतः परापतत्तदयिना पयैन्व'तदासामध्यात्वं'ततो यद-
 त्यस्रवत्तद्बृहस्पतिरुपागृह्णात्तदासामुस्त्रियात्वंमेशकामेति'तदासा० श-
 ङ्करीत्वं'गातुमविदामेति'तदासां गोत्वमेतानि वा आसां नामानि
 सर्वैरेवासां नामभिः सर्वैः कामिर्भुङ्क्ते य एव० वेद'पशवो वै सृष्टा 20
 एतानि नक्षत्राण्यन्वपाक्रामन्पौर्णमासीमष्टकाममावास्यां चित्राम-

1) So M; die andern Mas. bloss वधु 2) H u. Bb वृञ्जे नाप्तिव 3) So Ben u. M;
 in H u. Bb तद्भवत्तद्वा; desgl. B, ohne Accent.

अथ' तस्मात्तेषु गौर्नापाकृत्या' यामपाकुर्यात्तामस्य पशवो ऽन्वप-
क्रामेयुः ॥ १२ ॥

देवा वै सर्वे सहान्तर्वन्तो ऽभव० स्ते सर्वे सह व्यजायन्त' तदेकवृ-
दश्यास्त० वृक्षं' तद्देवा इत्थं चेत्थं च व्यत्यचर० स्तन्मिवावरुणा अचा-
5 यता० स्याद्वै य एनद्विकुर्यादिति' तत्रा द्विपदीमकुस्ता० सा न प्र-
त्यतिष्ठत्तस्या अन्यत आहत्येर्मा' प्रत्यधत्ता' तस्मादेतां अवज्ञा अस्थ-
न्तां' चतुष्पदी भूत्वा प्रत्यतिष्ठत्ति प्रजया च पशुभिश्च तिष्ठति य
एव० वेद' तस्या० वै पयः पर्यपश्य० स्तां देवा अदुह हस्तिने पात्रेण
यज्ञं चामृतं च' दुहे यज्ञं चामृतं च य एव० वेदांश्च पितरो ऽदुह रज-
10 तेन पात्रेणोर्जि च स्वधां च' दुह ऊर्जि च स्वधां च य एव० वेदांश्च म-
नुष्या अदुह दारुपात्रेणानं च प्रजां च' दुहे ऽनं च प्रजां च य एव०
वेदांश्च' ऋषयो ऽदुह चमसेन छन्दा० सि च पशू०श्च' दुहे छन्दा० सि
च पशू०श्च य एव० वेदांश्च गन्धर्वाप्सरसो ऽदुह पुष्करपत्रेण पुण्यं
गन्धं' दुहे पुण्यं गन्धं य एव० वेदांश्च सर्पा अदुह्वालापुना' विषं' दुहे
15 भ्रातृष्याय विषं य एव० वेदांश्चासुरा अदुहायस्यात्रेण स्रवता भूतिं
च पराभूतिं च' दुहे भ्रातृष्यायाभूतिं च पराभूतिं च य एव० वेद' तां
वा इन्द्रो ऽन्यैर्वोपासीदते' दे० सर्वेमदुहद्यदिदं किंच' तां दुग्ध्वा प्रत्य-
नुदत्तां सा प्रतिनुत्ता कुमना अतिष्ठद् ध्यायन्ती' तां प्रजापतिरचायद्'
ध्यायति वा इति' सो ऽब्रवीत्किं ध्यायसीति' साब्रवी' ह्ये माधुक्षत ते

1) So M; in Ben चाह्वीर्मा; H u. Bb चाह्वीर्मा; desgl. B, ohne Accent. 2) H u. Bb
चस्त; B चस्त; M चस्त 3) Bb वेदांश्च 4) So Ben u. M; H u. Bb चदुह
चापुना; desgl. B, ohne Accent; cf. चक्षां 5) So Ben; in M ०वीदते' दे०; H u. Bb
०वीदते' दे०; B वीदते' दे० 6) So corrigirt; Ben ०रचायत; die andern Mss.
०रचाय

मा प्रत्यनुदनेति" सो ऽब्रवीन्मा सूर्यस्त्वया वै त्वा कथामि यथोभये-
षां देवमनुष्याणां प्रिया भविष्यसीति" तस्या घृतं पद्मो ऽक्षरस्य घृ-
तस्यादाय मुखं ष्मार्द्धं ॥ उभयेषां त्वा देवमनुष्याणां प्रियां करो-
मि ॥ इति तस्मादेवोभयेषां देवमनुष्याणां प्रियैर्तेनैव श्रोत्रियस्य
मुखं विमृज्यादुभये ऽख्येते देवमनुष्या विदुरेतेन कुमार्या एतेन 5
पतिकामाया एतवै गोवर्चसं न सर्वस्मा इव कुर्याद्यसौ तु कुर्यात्ते-
जस्वी स्यात् ॥ १३ ॥

यो ललामः शितिपाञ्च शितिककुञ्ज शितिभसज्ज शितिवालः^{१)}
सांशारिः^{२)} सामक्ताष्टयूथा प्राष्टी यूथान्याप्नोति यस्य तादृक्कृषभो भव-
ति यस्य बालतुषः प्रतिष्ठितः सा प्रतिष्ठिता प्रति प्रजया च पशुभिश्च 10
तिष्ठति यस्य तादृक्कृषभो भवति यः समन्तः शितिबाहुः सा संमन्ता
समन्तः प्रजया च पशुभिश्च भवति यस्य तादृक्कृषभो भवति यः शि-
तिपृष्ठः सा तन्निः^{३)} पशुमान्भवति यस्य तादृक्कृषभो भवत्यथ यस्यैकह-
पस्य सतो लक्ष्म भवति सादारसृज्जास्यामिचो^{४)} गा विधावति^{५)} यस्य
तादृक्कृषभो भवति याजलोबी सा पोषयिष्णुरजा इव प्रजायन्ते यस्य 15
तादृक्कृषभो भवति या श्यामा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्त्यपनि-
षादुक्तास्तु यारुणा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति हिमेरवस्तु^{६)}
या श्वेता सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति दुश्कर्मास्तु^{७)} नाञ्जिः

1) So corrigirt; die Mas. प्रत्यनुदनेति 2) So M; die andern Mas. सूर्यस 3) Die Mas. भविष्यसीति 4) So Ben; in M, Bb, H कुमार; desgl. B, ohne Accent. 5) Ben ककुञ्ज 6) M, H u. Bb शितिवालः 7) So Ben, M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb सांशारि 8) Ben तिष्ठति 9) Bb तन्निः 10) So M; Ben सादारसृज्जासामिचो; H u. Bb सादारसृज्जासामिचो; desgl. B, ohne Accent. 11) So Ben; M क्षी; die andern Mas. यो 12) cf. हिमेरु frostig, keine Kälte vertragend, PA. 5, 2, 122, Vārt. 8. 13) So folgen die Sätze in Ben u. M; anders in H, Bb u. B, nämlich: श्यामा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति हिमेरवस्तु या श्वेता सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्त्यपनिषादुक्तास्तु यारुणा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति दुश्कर्मास्तु u. a. w.

काश्यो न पृश्निर्मिथुनं तदथो व्याघ्ररूपं वै पृश्निर्विभ्यत्वस्मात्प-
 शवः कनीयासो ऽस्य पशवो भवन्ति यस्य तादृक्कृष्णो भवति तदा-
 हुर्वीजमेवोत्सृज्यमित्येतद्वा आसा बीजं यदोहितं रूपं पशुमा-
 भवति यस्य तादृक्कृष्णो भवति यो धूस्तस्माद्धूयः स प्रजापतिः प्र
 5 प्रजया च पशुभिश्च जायते यस्य तादृक्कृष्णो भवति यस्य लोमशा
 ककुत्स स्तब्धी स्तब्धीव प्रजया च पशुभिश्च भवति यस्य तादृक्कृष्णो
 भवति यस्योर्ध्वा ककुत्ता ऊर्ध्वा आपायन्त ऊर्ध्वा अस्य पशवा आ-
 पायन्ते यस्य तादृक्कृष्णो भवति यस्य दक्षिणतः पञ्च सा पापी सा
 स्रवन्त्येष यस्य सव्यत उन्नत सा पुण्या सौपाहरन्ती या उत्पृष्टिता
 10 ऊर्ध्वा आपायन्त ऊर्ध्वा अस्य पशवा आपायन्ते यस्य तादृक्कृष्णो
 भवति यस्य सव्यतः पञ्च सा पापी सा स्रवन्त्येष यस्य दक्षिणत उ-
 न्नत सा पुण्या सौपाहरन्ती या सव्यसाचिनी सा पुण्या सौ-
 पाहरन्ती या सपृङ्गी सा गोष्ठं न प्रच्छिन्नादनुसृष्ट्य गेषु
 स्यातामेतौ वै पशूनामस्कन् हविस्स्कन्मस्य हविर्भवति यस्यानुसृ-
 15 ष्टिर्गेषु भवत्युक्षा चास्य वेहं गेषु स्यातामेतौ वै पशूनामूर्ज वि-
 भृतो ऽक्षोधुका अस्य पशवो भवन्ति यस्योक्षा च वेहं गेषु भ-
 वतः ॥ १४ ॥

॥ खिलकारणे गोनामिको द्वितीयः प्रपाठकः ॥

1) So M u. Bb; in H तदाहुः; desgl. B, ohne Accent; Ben यदाहुः 2) Das °
 fehlt in den Mss. 3) So meine Correctur; M, Ben स्तब्धीव; desgl. B, ohne Accent;
 in H u. Bb स्तब्धीव 4) Ben तादृक्कृष्णो भवति; in M sind die beiden hier
 eingeschalteten Worte auch am Rande von einer späteren Hand hinzugefügt. 5) So
 M; die andern Mss. हसृष्ट 6) So M; die andern Mss. यन्मापृष्टि बीज; viel-
 leicht übrigens auch in M das r nachträglich als delirt bezeichnet? 7) So corrigirt;
 die Mss. °क्षा

अरातीर्यन्ति वा अन्ये पुरुषाय नान्ये'ये' अरातीर्यन्ति सा निश्चु-
 त्तिये' नारातीर्यन्ति सानुमतिस्तेभ्य उभयेभ्यः सह निर्वपन्त्युभौ सह शृ-
 तौ' कुर्वन्ति'नैश्चुतेन पूर्वण प्रचरन्ति दक्षिणा परेत्य स्वकृता इरिण'
 एतच्चै' निश्चुतिगृहीतं पृथिव्या' निश्चुतिगृहीत एवं निश्चुति निरव-
 दयत'एकोल्लुक् निधाय विस्र'सिकायाः काण्डाभ्यां जुहोति'जुषाणां 5
 निश्चुतिर्वेतु'स्वाहा'वासः कृष्णं भिन्नानं दक्षिणेत्येतच्चै' निश्चुत्या रु-
 पमर्थ'वै' पुरुषस्य निश्चुतिगृहीतमर्थमनिश्चुतिगृहीत'यच्चै' निश्चुतिगृ-
 हीतं तदेवास्मात्तेन निरवदयते'पुनरेत्यानुमत्या अष्टाकपालेन प्रचर-
 न्ति निश्चुतिमेव निरवदायेय' वा अनुमतिर्वा'वानुमतमेवैन' स-
 वमाक्रमयत्यष्टाकपालो भवति'गायत्री ३हीयं'गायत्री वाग्धेनुर्दक्षि- 10
 णेत्येष्टानुमत्या रूपमर्थ य उदञ्चः शम्यामतिशीयन्ते तानुदङ् परेत्य
 वल्मीकवपामुदुज्य जुहुयादिदममुषामुषायणस्य क्षेचियमवयजा'
 इति'तत्पुनरपिदधातीदमहममुषामुषायणस्य क्षेचियमपिदधामीति'
 क्षेचिय' वा एतं गृह्णाति'ये' चैनमन्वियं क्षेचस्य पन्त्यस्यामेव क्षे-
 चियमवयज्याचैन' सवमाक्रमयति'श्वो भूत आदित्येभ्यो भुवङ्क्ष्यो 15
 घृतं चरित्यादित्या वा इत उक्तमाः स्वर्गं लोकमाय'स्तेभ्य एवं
 प्रोच्य स्वर्गं लोकमेत्यादित्या वा अस्मिंल्लोकं चृष्टा'आदित्या अमु-
 ष्मिन्नुभयोरेव लोकयोर्चुधोति'वरो दक्षिणा'वरेणैव स्वर्गं लोक-
 मभ्यारोहति'श्वो भूत आपाचैष्णव एकादशकपाला इत्यपिर्वै' सर्वा

1) So corrigirt; in den Mss. ohne Accent; Bb चे 1) So M, H, Bb; in Ben
 बहःभूती; B बह भूती 2) So die Stelle in Ben u. M; in H u. Bb प्रचरन्ति निश्चुति-
 मेतिर्वा'वा अनुमतिरवदयिच' वा अनुमतमेवैन'; desgl. B, ohne Accent. 4) Ben
 चेचीच 5) Ben चेचीच 6) Bb परिगृह्णाति 7) Ben चेचियम 8) Mit सु bricht
 Ben am Schluss von p. 37 plötzlich ab und geht am Anfang von p. 38 auf IV, 13, 1
 a. E. über. Die nächstfolgenden Parteen fehlen in Ben völlig.

- देवतां विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालन्वायिष्वे यज्ञस्यान्तो ऽवस्तां-
 विष्णुः परस्तादुभयत एव यज्ञस्यान्ता उदयहीदुभयत एव यज्ञस्यान्ता
 उद्गृह्य यथोत्सङ्ग आवपेतैव वा एतच्छास्मावपते तस्य यथाकामं
 निर्वपमाण एत्यनङ्गान्वा मनो दक्षिणा यद्वही तेनाग्नेयो यन्मामनस्तेन
 5 वैष्णवो रूपेणैवैनं समर्धयति शो भूते ऽग्नीषोमीया एकादशकपाला
 इत्यग्नीषोमाभ्या वै वीर्येणोन्द्रो वृषमहन्वृषं खलु वा एष हन्ति यो
 राजसूयेनाभिषिञ्चते तद्वार्धमेवैतद्विराज्यं दक्षिणा सत्यं वै हिरण्यं
 सत्येनैव हन्ति शो भूत ऐन्द्राय एकादशकपाला इत्यग्नीषोमाभ्या
 वै वीर्येणोन्द्रो वृषमहन्स ओजसा वीर्येण श्रुध्यते स एतमैन्द्राय-
 10 मपश्येन्नैजो वीर्यमात्मन्वधत्तौजसा वा एष वीर्येण श्रुध्यते यो
 राजसूयेनाभिषिञ्चते ओजो वीर्यमिन्द्राय ओजसैवैनं वीर्येण सं-
 मर्धयतो ऽनङ्गानृषभो दक्षिणा यद्वही तेनाग्नेयो यन्मुष्करस्तेनैन्द्रो रूपे-
 णैवैनं समर्धयति शो भूत आग्नेयो ऽष्टाकपालो माहेन्द्रं दधीत्यु-
 द्या एवाग्नेयं इन्द्रो वै वृषमहङ्गसो ऽन्यान्देवानत्यमन्यत स महेन्द्रो
 15 ऽभवत्स एतमुद्धारमुदहरवृषं हत्वा तदुद्धार एवास्थिष भाग एव त-
 स्माद्राजा संयामं जित्वा दाजमुदजयत्ययसा वा एष वीर्येण श्रुध्यते
 यो राजसूयेनाभिषिञ्चते यत्ययः पयसैवैनं समर्धयतीन्द्रियेण वा
 एष वीर्येण श्रुध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते यदैन्द्रमिन्द्रियेणैवैनं
 वीर्येण समर्धयति देवताभिर्वा एष श्रुध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते
 20 सर्वदेवङ्ग्यं वै वासो यद्व्यासः क्षीमं दक्षिणा देवताभिरैवैनं समर्ध-
 यति ॥ १ ॥

Vgl. oben 2, 6, 1. — TBr 1, 6, 1, 1—9.

1) So meine Correctur; die Mss. निर्वपमाणोत्सङ्गम् 2) M यदैन्द्रं रंद्रि

देवा ओषधीषु पक्कास्वाजिमयुः"स इन्द्रो ऽवेदमिवावेमाः प्रथमं
 उज्जेषतीति"सो ऽब्रवीद्यतरो नौ पूर्वं उज्जयेत्तन्नौ सहेति"ता अग्नि-
 रुदजयत्तदिन्द्रो ऽनूदजयत्तस्मादिन्द्रायममथो आहुरायेन्द्रं काऽयमिदंमि-
 हिं ता अय उदजयत्तदुज्जित्या एवायायणो द्वादशकपालोभवति"द्वादश
 मासाः स०वत्सरः"स०वत्सराद्धि तदध्यभवत्संप्रदश सामिधेनीः काऽर्याः" 5
 पञ्च ऋतवो द्वादश मासा एष स०वत्सरः"स०वत्सराद्धि तदधि भव-
 त्येका वै तर्हि यवस्य मुष्टिरासीदेका व्रीहेरेका माषस्यैका तिलस्य
 तद्विश्वे देवा अब्रुवन्वय० व एतत्प्रथयिष्यामो भागो नो ऽस्त्विति त-
 द्विश्वे देवा अप्रथय०स्तद्भूष एव वैश्वदेवो"ऽथो प्रथयत्येवैतेन पयसि
 स्याद्वैश्वदेवो"वैश्वदेव० हि पयो"ऽथ वा इयमब्रवीन्मयि वा एतद- 10
 ध्यसौ वृष्ट्या पचति नैतदितो ऽभ्युज्जेषथ भागो ना अस्त्विति त-
 दाभ्या० वावैष भागः क्रियता उज्जित्या अथो प्रतिष्ठित्या एव यद्
 द्यावापृथिवीयः सौमीर्वा ओषधयः सोमा ओषधीनामधिराजस्तस्य
 वा एष भागो यदकृष्टपच्यै तदुद्धार एवास्थैष भाग एव तस्माद्राजा
 संयामं जित्वा दाजमुदजते"याम्या वा अन्या ओषधय आरण्या अन्या- 15
 स्ता एवास्थैतेनोभयीरवेष्टा भवन्ति याः फालकृष्टास्तासामेतेनायायणं
 करोति या आरण्यास्तासामुत्तरेणाानीतो वा एष देवाना० य आहि
 तामिर्येदकृत्वायायणं नवस्यास्त्रीयाद्देवानां भागं प्रतिकृष्टमस्त्रीयादा-
 तिमाद्धैस्तर्वेभ्यो वा एषो ऽन्येभ्यो ऽभिषिच्यते यो राजसूय आयाय-
 ऽणो ऽन्नाद्यस्यावरुद्धै वासः प्रथमजो दक्षिणा रेत इव ऽष्टेषो ऽप्र- 20
 जातः"प्रजात्यै ॥ २ ॥ Vgl. 2, 6, 2. — TBr 1, 6, 1, 10 flg.

1) M ०स्वाधीमः; Tāitt. Br. 1, 6, 10 ओषधीष्वजिमयुः 2) So M; in Hu. Bb
 पुष्ट्या; B पुष्ट्या 3) Hierüber vgl. Einl. zum 1. Kāṇḍa p. XV; Māitr. S. 1, 10, 16.
 4) Bb प्रजातः

अथैतानि चातुर्मास्यानि सवत्सरो वै चातुर्मास्यानि परीज्यन्ते
 सवत्सरादेवैनान्यध्याप्नुवन्त्वे उत्सन्नयज्ञो वा एष सवत्सराद्या अ-
 ध्युत्सन्नयज्ञो ऽवरुध्यते सवत्सरादेवैनमध्याप्नुवन्त्वे पशवो वा एते
 चातुर्मास्येभ्यो ऽध्यतिरिच्यन्ते यज्जुनासी३थं तानेवाप्नोति वर्षं उ-
 5 दकं यजेतैतच्चि पशूनां नैदिष्टमथैतानि पञ्च हवीर्ऋषि संतत्यै याम-
 कामो यजेत वायुर्वा इमाः प्रजा नस्योता इत्थं चेत्थं च नेनीयते
 यद्वायवे वायुरेवास्मै नस्योता विंशं निनयत्येव कामो यजेत सव-
 त्सरो वा इन्द्रः जुनासीरः सवत्सरो ऽन्नाद्यस्य प्रदाता तमेव भाग-
 धेयेनोपासरास्मै ऽस्मा अन्नाद्यं प्रयच्छति वर्षं उदकं यजेतैतद्विंश-
 10 द्यस्य नैदिष्टं वृष्टिकामो यजेत वायुर्वा इमे संमीरयति स आप्याय-
 यति ततो वर्षति सवत्सरो वा इन्द्रः जुनासीरः सवत्सरमनुव-
 र्षति ॥ ३ ॥

Vgl. TBr. 1, 7, 1, 1.

देवाश्च वा असुराश्चास्यर्धन्त स वृष इन्द्रमब्रवीत्सं देवानां चैष्टो
 ऽस्यहमसुराण सशक्रवाव मा ना अ३न्यो ऽन्यं ऽवधीदिति तौ वै
 15 समामेतामनभिद्रोहाय ते देवा वृषममन्यन्ताय वावेदं भविष्यती-
 ति त इन्द्र ऐच्छन्नामेममिति स्तो ऽब्रवीत्संधा वै मे संहितानभिद्रो-
 हायेति तमगिरब्रवीदहमेव त्वेत्तः पास्यामीति पृथिव्या अहमनरि-
 क्षादिति वरुणो ऽहं दिवं इति रुद्रस्ततो वै देवा वृषमग्नंवृषं संलु
 वा एष हन्ति यो राजसूयेनाभिषिञ्चते तद्वार्चममेवैतं देवाश्च वा अ-
 20 सुराश्च समयतन्तानग्निस्त्रेधात्मानं कृत्वा प्रत्ययतताग्निरेवासिंस्तोके

1) So M; in H u. Bb तावेवा; desgl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb
 रक्षा प्रवृत्तिः; B रुद्रः प्रवृत्तिः 3) So M; H u. Bb betonen समामेताम् 4) Von
 hier bis पृथिव्या (excl.) in B eine Lücke. 5) H u. Bb वज्रता

भूत्वा^१ वरुणो ऽन्तरिक्षे रुद्रो दिवि^२ स इन्द्रो ऽमन्यतां यं^३ वावेदं भवि-
 ष्यतीति^४ स्रो ऽब्रवीदहं^५ विश्वाभ्या आशाभ्या इति^६ ततो वा अजय-
 स्तज्जित्या एवैतदे^७ तेनैव याजयेत्संयामे^८ जयति संयाममेतेनैव याज-
 येद्भ्रातृष्यवन्तं^९ यो वास्य प्रियः स्यात्तै^{१०} भवत्यात्मना^{११} परास्य भ्रातृष्यो
 भवति^{१२} यद्वै तदिन्द्रसुरीय उपसमपद्यत तस्मादिन्द्रतुरीयं^{१३} धेनुर्नडा- 5
 ही दक्षिणा^{१४} यद्वहिनी तेनायेयी^{१५} यद्वेनुः सती दान्ता तेन वारुणी य-
 न्नौस्तेन रोद्री^{१६} यत्पयस्तेनेन्द्री^{१७} रूपैरेवैना^{१८} समर्धयतीन्द्रो वै नमुचिं ना-
 लभत^{१९} स रश्मिन्कुलायं^{२०} कृत्वा^{२१} न्वारोहदमुमादित्यं^{२२} तं वा अन्वमन्त्रयत^{२३}
 संखाया असावेति^{२४} स्रो ऽब्रवीन्नाहं^{२५} हनिषामीति^{२६} स्रो ऽब्रवीत्संधां ते
 सैदधै यथा त्वा नं दिवा हनानि न नक्तं न शुष्केण नद्रिंशेति^{२७} तस्य 10
 वा उपोदये मूर्यस्य नीहारं^{२८} संतत्यापां फेनेन शिरो ऽछिनत्तद्वा एनमन्व-
 वर्तत^{२९} मिचदुगसीति^{३०} पाप्मा वै नमुचेः शिरः^{३१} पाप्मावा एनं तदन्ववर्तत^{३२}
 पाप्मानं^{३३} वै स तेनापाहतं^{३४} तत्पाप्मानमेवैतेनापहते^{३५} ऽपां न्ययना-
 दपामार्गानाहरन्यापो वै रक्षोघ्नीरपो रक्षा^{३६}सि न तरन्ति रक्षसामं-
 पहत्यै^{३७} वरो दक्षिणा^{३८} वरेणैव वरं^{३९} स्पृणोत्यात्मा हि वरं^{४०} आत्मानं^{४१} हि 15
 तस्य तदन्ववर्तत^{४२} येदेवाः पुरःसदो अग्निनेवा रक्षोहंणस्तेनो ऽवन्तु^{४३} तेनः
 पान्तु^{४४} तेभ्यः स्वाहेत्येतद्देवज्ञ्या वा इमा दिशो^{४५} यथादेवतं वा एत-
 दाभ्यो दिग्भ्यो ऽधि रक्षा^{४६}स्यपहन्यनुपरिक्रामं जुहोति^{४७} सर्वाभ्य एव
 दिग्भ्यो ऽधि रक्षा^{४८}स्यपहन्तीदिमहं^{४९} रक्षोभिः समूहाम्ये सैदह रक्षः^{५०}
 सैदग्धं^{५१} रक्षा^{५२} इत्याह रक्षसां धरायै रक्षसामन्तरित्या^{५३} अथ यत्पुनः स- 20

1) So M; ohne Accent (n. Bl.); in H u. Bb रश्मिन्; desgl. B, ohne Accent:

2) So M, nur ohne Accent; in H u. Bb चक्षवेति; desgl. B, ohne Accent. 3) So B, ohne Accent; in H u. Bb हनिषामीति; M हनिषयि मेति 4) Die Mes. schwanken; M u. B निहारं; H u. Bb नीहारं

मूष्य' जुहोति याभ्य एव दिग्भ्यो ऽधि रक्षा०स्यपावधीक्षा भागिनीः
करोत्यहि०सायै'रयः पञ्चवाही दक्षिणा पञ्च दिशः पञ्च देवताः स-
मृद्यै ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 6, 3. -- TBr 1, 7, 1, 2 flg.

सोमेनेजान० याजयेत्स०वत्सर० वा एतस्य छन्दा०सि यातयामानि
5 भवन्ति यः सोमेन यजते०छन्दा०सि वै देविकाश्छन्दा०सि वावासा
एतदयातयामानि पुनर्यामाणि करोति'राजमूयेनाभिषिषिचान० या-
जयेत्पञ्चौही दक्षिणांशा० वा एष उपाभिषिञ्चत'आशा पञ्चौ३क्षाशा-
मेवासा अकः'पशुकाम० याजयेच्छन्दा०सि वै देविकाः'पशव०छ-
न्दा०सि'गायत्र्यनुमतिस्त्रिष्टुप्वाका' जगती सिनीवाली' कुहूरनुष्टुप्वाता
10 वषट्कारो' या पूर्वा पौर्णमासी सानुमतिर्योत्तरा सा राका' या पूर्वा-
मावा३स्या सा सिनीवाली' योत्तरा सा कुहूश्चन्द्रमा एव धाता' यष्टे
अवरे द्वे परे तन्मिथुन०'यत्पूर्यते ऽन्यां नान्यां तन्मिथुन०'यत्पश्यन्त्य-
न्यां नान्यां तन्मिथुन०'यदमावास्याया अधि चन्द्रमाः प्रजायते त-
न्मिथुन०'तस्मादेवास्मै मिथुनात्यशून्प्रजनयति'प्रजाकाम० याजयेद्धाता-
15 रमुत्तमं कुर्या'त्स्त्रियो'वै देविकाः'पुमान्धाता' पराचीवै'प्रजारेतो दधते'प-
राचीषेवासु रेतो दधाति'तदाहुर्नै'वै तेन पराधत्ते यदन्तरा प्रवीर्यता' इति
व्यवदध्याह्वातारं मध्यतः' सर्वा एवैना वृषमोदिनीः करोति'तदाहुर्जा-
यत' एवं पश्चाच्चरद्व तु भवति'स्त्रीभ्यो ह्येनं पश्चात्परिणयनीति'स यदा
जायेताथ धात्रे'पुरस्ताच्चिर्वपेदय० वै धातायमेवैनं परिणयति ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 6, 4 — TBr. 1, 7, 2.

1) So corrigirt; die Mss. खलुह्य 2) B दधेत 3) So corrigirt; die Mss. स्त्रीची
4) Bb तस्मादाहुः 5) H u. Bb चदाहुः

आमयाविन० याजयेद्वातारं मध्यतः कुर्यात्स० वात्सरो वै धाता०
 स० वात्सरो हि वा एतस्य मुग्धो० ऽथैतस्यामयति० स० वात्सरो वावासा
 एतन्मध्यतो ऽचीकूपदथैनमेतस्मान्मिथुनात्प्रजनयती० श्वराणि वा एत-
 मतानि छन्दा० स्यूते पशोरशान्तानि निर्मृजः० पशुरणालभ्यः शान्या
 अनिर्मार्गायै० ते वै पशवो यन्नीहयश्च यवाश्च० यन्नीहिमयः पुरोडाशो 5
 भवति तैर्नैव पशुरालभ्यते शान्या अनिर्मार्गाय० वीरस्था वा अन्ये पशवो
 ऽवीरस्था अन्ये० ये पुरस्तात्पुरोडाशास्ते वीरस्था० ये पश्चात्पुरोडाशास्ते
 ऽवीरस्था० ये पुरस्तात्पुरोडाशा भुञ्जतस्त उपतिष्ठन्ते० प्रजापति० अद्येते
 प्रतिष्ठाभ्यसृज्यन्ते० ये पश्चात्पुरोडाशाः परा ते भवन्ति० यासु स्था-
 लीषु सोमाः स्युस्ते चरवः स्युः० सोमो वै रेतोधाः प्रजननाय० सर्ववे- 10
 दसेनैजान० याजयेत्पशुभिर्वा एष व्यृध्यते यः सर्वे दंदात्येच वा एष
 जघन्यं पशून्पश्यति यच्चैनान्विभजति० यच्चैवैनान्विभजति तत एना-
 भुनरवरुद्धे० य एव कश्च सोमेन यजेत त० याजयेत्स० वात्सरो वा
 एतस्य छन्दा० सि यातयामानि भवन्ति यः सोमेन यजेते० छन्दा० सि
 वै देविका० छन्दा० सि वावासा एतदयातयामानि० पुनर्यामाणि क- 15
 रोति ॥ ६ ॥

अथैतन्निष० युक्त०० यन्पूर्वं चिष० युक्तमित एवास्मै तैर्नोर्ध्वानिमा-
 ल्लोकांन्दाधार० यदुत्तरं चिष० युक्तममुत एवास्मै तैर्नार्वाच इमांल्लोका-
 न्दाधार० तदेषा० वावैते लोकाना० विधृत्यै० यन्पूर्वं चिष० युक्त० वीर- 20
 जननं तद्यदुत्तरं पशुजननं तद्यत्पूर्वं चिष० युक्त० वीरानेवास्मै तैर्न ज-

1) So in M durch Correctur am Rande, eigentlich *ब्राह्मा निर्मृजः; so auch in den andern Mss. 2) B schaltet hier die Worte ein: भवन्ति यः सोमेन यजेते छन्दा० सि

- नयति' यदुत्तरं पशून्स्तेन' यत्पूर्वं विषयुक्तं' रेत एव तेन दधाति'
यदुत्तरं प्र तेन जनयति' यत्पूर्वं विषयुक्तं तेन यज्ञकामो यजेता-
मिवै सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो' देवताश्चैव यज्ञं चालयेन्द्रो वै यज्ञो'
विष्णुर्यज्ञस्तं यज्ञस्यैवैष आरम्भो' ऽथ यद्वैष्णवो' विष्णुर्वै यज्ञो' यज्ञ
5 एव प्रतिष्ठति' यदुत्तरं विषयुक्तं तेन पशुकामो यजेत' सोमो वै रे-
तोधाः' पूषा पशूनां प्रजनयिता' सोम एवास्मै' रेतो दधाति' पूषा प-
शून्प्रजनयती'न्द्रियैण वै पशवः प्रजायन्ते' पूषा प्रजनयती'न्द्रियै-
वास्मै पूषा पशून्प्रजनयत्येष यत्पौष्णः' पशवो वै पूषा' पशुष्वेव प्र-
तिष्ठत्येषैतद्वैश्चानरवारुणं' स'वत्सरो वा अग्निर्वैश्चानरस्तस्य वा
10 एतै स्वा यद्वत्तवस्तेषां वा ए३षो ऽभिषिक्तो राजाभिषिक्तो वै देवा-
नां वरुण' एतौ वै देवानां सूता' एतौ सर्वपती' एतौ सर्वस्येशते'
ता एन' सुवाते' यावन्तो वा एतस्य स्वा अनुका' वै त एतमनुका
देवा वरुण' यावन्त एवास्य स्वास्तानस्मा अनुकानं विवादिनः क-
रोतीया' चर्भवत्येतावान्वा आत्मा' यावानेवास्यात्मा तं वरुणा-
15 न्मुक्ता' स'वत्सरो वा अग्निर्वैश्चानरः' स'वत्सर एवैनं प्रतिष्ठापयति'
स'वत्सरायुषमेनं करोति' तस्माद्राजसूयाभिषिक्तस्य जरसा दन्ता अ-
वशीयन्ते' स'वत्सरे ह्येनं प्रतिष्ठापयति' स'वत्सरायुषमेनं करोति'
यौ ज्योगामयावी स्यात्समेतेन याजयेद्वरुणेन हि वा एष पाप्मना
गृहीतो' ऽथैतस्य ज्योगामयति' यद्धारुणो' वरुणादेवैनं तेन मुञ्चती-
90 या' चर्भवत्येतावान्वा आत्मा' यावानेवास्यात्मा तं वरुणान्मुक्ता'

1) H u. Bb 'वत्सः' 2) So M; deagl. B, ohne Accent; H सर्वपती; Bb सर्वपती
3) Dies Wort in den Mss. ohne Accent.

स०वात्सरां वा अग्निर्वैश्वानरः स०वात्सर एवैनं प्रतिष्ठापयति स०वात्स-
रायुषमेनं करोति ॥ ७ ॥

अथैते रत्निनः क्षत्रस्य वा एतान्यङ्गानि यस्य वा एतान्योजस्वी-
नि भवन्ति तद्वाष्ट्रमोजस्वी भवति तान्येवास्यौजस्वीनि करोति क्ष-
त्रस्य वा एतान्यङ्गानि यस्य वा एतानि तेजस्वीनि भवन्ति तद्वाष्ट्रं⁵
तेजस्वी भवति तान्येवास्य ब्रह्मणा तेजस्वीनि करोति बार्हस्पत्यश्च-
रुर्ब्रह्मणो गृह इति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्वैहस्पतिपुरोहित खलु वै राष्ट्र-
मृध्नोति ब्रह्म वा एतत्पुरस्ताद्राष्ट्रस्यात्यौहीदधो ब्रह्मण एव राष्ट्रम-
नुकं करोत्यैन्द्रं एकादशकपालो राज्ञो गृह इतिन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रिय
एव प्रतितिष्ठत्यादित्यश्चरुर्महिष्या गृह इतीयं वा अदितिरस्या एवैनं¹⁰
माचां गमयतीमामेवैनं प्रजाभ्य उपजीवनीयं करोति धेनुर्दक्षिणैत-
द्यादित्या रूपं निर्जृत्तश्चरुर्नखावपूतानां परिवृज्ज्ञा गृह इति निर्जृत्ति-
गृहीता हि वा एषाथैतां परिवृज्जन्ति निर्जृत्तिमेव निरवदायेयं
वा अनुमतिरस्या एवैनं माचां गमयतीमामेवैनं प्रजाभ्य उपजीव-
नीयं करोति श्येनी वराहपस्फुरा दक्षिणैतद्धि निर्जृत्त्या रूपमाप्ते¹⁵
ऽष्टाकपालः सेनान्यो गृह इत्यग्निर्वै सर्वा देवता देवताभिरेवास्य से-
नामुखं जित्वै स०जयति हिरण्यं दक्षिणा सत्यं वै हिरण्यं सत्येनैव
जयत्याश्विनो द्विकपालः संयहीतुर्गृह इति रथरेषमेवास्मात्तेन निरव-
दयते सवत्स्यौ दक्षिणैति सवत्या इव हि सव्यस्यसारथी रथमभि

1) So die Mss.; wohl *जस्विं zu schreiben. 2) So die Mss.; cf. oben जोजस्वी

3) M u. B *मामिषैर्; cf. unten. 4) So M u. B; in H *पुञ्जति; Bb *पुञ्जति 5) So
corrigirt; die Mss. *मिषैर् 6) So corrigirt; M u. B सव्यस्यसारथी; H सव्यस्यसा-
रथी oder सव्यस्यसारथी; Bb सव्यस्यसारथी

सावित्री ऽष्टाकपालः क्षत्रुगृहे प्रसूत्या अथो सवितेव ऽष्टोष प्रजाभ्यः
 प्रसुवति वारुणो यवमयो दशकपालः सूतस्य गृहे मारुतः सप्तक-
 पालो वैश्यस्य यामण्यो गृह इति सूतमुखा वै विद् क्षत्रमुपतिष्ठते
 सूतमुखा वावासा एतद्विशं मुखतो ऽन्नाद्यायोपदधाति पौष्ण-
 5 क्षरुमांगदुघस्य गृह इति पुष्टिवै पूषा पुष्टिमेवास्य भागे दधाति वै-
 ण्वस्त्रिकपालस्तक्षरथकारयोगृह इति विष्णुवै यज्ञो यज्ञ एव प्र-
 तितिष्ठति रौद्री गायीधुकक्षरुक्षावाप्रस्य गृहे गोविकर्तस्य चैत्यन्तत
 एवास्मान्न रुद्रं निरवदयते ऽथो रुद्र इव ऽहोतौ पशू अभिमन्येते
 एकादश वा एतानि हवींष्येकादशाक्षरा चिष्टुर्व्वीर्यं चिष्टुर्व्वीर्यं एव
 10 प्रतितिष्ठति नाना वा एत एतेषामाशिषो ऽवरुन्धते यस्तह निर्वपे-
 युरग्निनः स्युरेन्द्र एकादशकपालो राज्ञो गृह इतीन्द्रियं वा इन्द्र
 एकधा वा एतद्वजमाने यज्ञस्याशीः प्रतितिष्ठत्यैन्द्रो हि यजमानः॥६॥

Vgl. 2, 6, 5. — TBr. 1, 7, 3, 1—7.

इन्द्राया होमुचा एकादशकपालं निर्वपेद्यदेव किंचार्वाचीनं ज-
 नितोरेनः करोति तत एनम होमुङ् मुञ्चतीन्द्राय सुचाम्णा एकाद-
 15 शकपालं य एवोपवादी यो ऽभिदासति तत एनं सुचामा चायते
 ऽथैतन्मैचावाहस्पत्यं सत्यं वै मिषो ब्रह्म बृहस्पतिः सत्यं चैव ब्रह्म
 चालभ्य दीक्षते क्षत्रं वै मिषो ब्रह्म बृहस्पतिः क्षत्रं चैव ब्रह्म चा-
 लभ्य दीक्षते यस्य राष्ट्रं शिथिरमिव स्यात्तमेतेन याजयेन्मैचावाह-
 स्पत्येन क्षत्रं वै मिषो ब्रह्म बृहस्पतिर्ब्रह्मणि वा एतत्क्षत्रं प्रतिष्ठा-
 20 पयति द्रविक्षे ऽशिथिरत्वायाथैते देवस् एते वै देवानां सूता एते

1) So corrigirt; die Mss. (d. h. H u. Bb) तक्षरथकारयो; M n. Bl. ohne Accent;
 cf. aber auch oben 2, 6, 5. 2) M पशूभ्यः (n. Bl.).

सर्वपतय^१ एते सर्वस्थेते^२ त एन^३ सुवते^४ तस्माद्वा एतमाहुः^५ पूर्व-
 ह्युर्वा एष सूयते ऽभितश्च^६ सिच्यता इत्यथैष मारुतं एकविंशतिकपा-
 लस्त्रिवै सप्त सप्त मरुतो^७ विण्मरुतो^८ विशो वा एतन्मध्यतः सूयते^९
 तस्माद्वा एष विशः प्रियो^{१०} विशो हि मध्यतः सूयते^{११} वरुणस्य वा अ-
 भिषिच्यमानस्येन्द्रिय^{१२} वी३र्यमपाक्रामत्तच्चेधाभवद्भृगुस्तृतीयमभव- 5
 उंश्रायन्तीयं तृतीयं^{१३} सरस्वतीं^{१४} तृतीयं प्राविशद्वैजार्गवो^{१५} होता भवति
 श्रायन्तीयं ब्रह्मसामं सारस्वतीरापस्तदेवेन्द्रिय^{१६} वी३र्यं तेज आप्नोति^{१७}
 वाचा वा एतमभिषिञ्चन्ति यमभिषिञ्चन्ति^{१८} वाक्सरस्वतीं सारस्व-
 तीरापो^{१९} यत्सारस्वतीभिः सूयते यावत्येव वाक्कया सूयते ॥ ९ ॥

Vgl. 2, 6, 6. — TBr. 1, 7, 3, 7 flg.

अपा^{२०} वा एतानि चित्राण्यपा^{२१} वा एतच्चित्राणि संभरन्त्यपामेनं 10
 चिचैरभिषिञ्चन्ति^{२२} चिचमस्मिन्दधति^{२३} तस्माद्वा ए३षो ऽभिषिक्तश्चिचं^{२४}
 राजेति श्रूयते ऽपां ह्येनं चिचैरभिषिञ्चन्ति^{२५} चिचमस्मिन्दधति^{२६} यथा वा
 इदं मधुकृतो^{२७} मधु संभरन्त्येव^{२८} वा एतदपामोषधीना^{२९} रसं संभरन्त्यपामे-
 नमोषधीना^{३०} रसेनाभिषिञ्चन्ति^{३१} रसमस्मिन्दधति^{३२} तस्माद्वा एतमाहुर्सीं^{३३}
 राजा पुण्या इत्यपां ह्येनमोषधीना^{३४} रसेनाभिषिञ्चन्ति^{३५} रसमस्मिन्द- 15
 धति^{३६} वरुणसवो वा एष^{३७} वारुणीरापो^{३८} यदङ्गिरभिषिञ्चति वरुणमे-
 वैनमर्का^{३९} विषुवान्वै सरस्वतीं सारस्वतीरापो^{४०} यत्सारस्वतीभिः सूयते

1) So corrigirt; M भितुच; H u. Bb भितुच; desgl. B, ohne Accent. 2) So die Mss. 3) H u. Bb षति 4) In M das दधति, wie es scheint, nachträglich zu दधाति corrigirt; Bb दधाति 5) Bb दधाति 6) Bb मधुकृतो 7) So M; die andern Mss. दधाति 8) So M; in H u. Bb रासीद्; desgl. B, ohne Accent. 9) So M; die andern Mss. दधाति

विष्वान्भवति' षोडश यहा गृह्यन्ते' षोडश होमा हूयन्ते' तद्वाचि-
शङ्खोचि' शदक्षरानुष्टुब्बागनुष्टुब्धावत्येवं वाक्तया सूयते ॥ १० ॥

Vgl. TBr. 1, 7, 5, 5.

॥ इति' खिलकाण्डे' तृतीयः प्रपाठकः ॥'

प्रतीपमन्यं ऊर्मिर्युध्यत्यन्वीपमन्यो मिथुनत्वाय यत्तस्य गृह्णाति
यः प्रतीपं युध्यत्योजसा वा एष वीर्येण प्रतीपं युध्यत्योजसा वा
5 एतद्वीर्येण राष्ट्रं औजो वीर्यं दधात्येष यत्तस्य गृह्णाति यो ऽन्वीप-
मीरयति माहिषं तेन तोकं प्रजनयत्येष यच्चदीपतेरपां वा एतन्मि-
थुनमेषां वा एतन्मिथुनेन राष्ट्रे मिथुनं दधात्येष यदप्रहावरीणां म-
ध्यमेष्टेयं तेनावरुद्धे' ऽथ यत्परिवाहिणीनां परिवस्यन्त्यास्तेन तोकं
प्रजनयत्येष या आपो ऽञ्जैरा' औजसा वा एता वीर्येणापो
10 ऽञ्जैरा' औजसा वा एतद्वीर्येण राष्ट्रं औजो वीर्यं दधात्येष यत्कूपा-
नामुभयीस्तेनापो ऽवरुद्धे' याश्च समुद्रिया याश्चासमुद्रिया ईश्वरा वा
एतमेतां स्रोतःस्या आपो ऽशान्ता निर्मृजो' यत्स्यावराणां गृह्णा-
ति' शान्त्या अनिर्मागोय' या आतपति वर्धति याश्च परिदहन्ते' ता
आपो ब्रह्मवर्चःस्यास्ताभी' राष्ट्रे ब्रह्मवर्चसं दधात्येष यद्वातुनीनां'

1) Das इति fehlt in den Mss. 2) B fügt hier ein चरातीचका; H u. Bb चरा-
तीचं 3) In M lautet die Unterschrift irrig द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः 4) So M;
in B परिवस्यन्त्यास; H u. Bb परिवस्यन्त्यास 5) So M; die ändern Mss. इदृष्टे
6) So corrigirt; die Mss. ताभि 7) M वातुनीनां; H u. Bb वातुनीनां;
deagl. B, ohne Accent.

विशस्तेन वीर्यमवरुन्धे' ऽथ यत्पुष्पाणामारण्यं तैनीष यदुल्ब्या-
ना' वज्रो वै पशवो' वज्रा उल्ब्या' वज्रेण वा एतद्राष्ट्रे वज्रं दधा-
त्यथ यत्पयसः' पयसा वा एतद्राष्ट्रे पयो दधात्यथ यद्भुतस्यैता वा
आपो ऽनाधृषास्ताभी' राष्ट्रमनाधृषं करोत्यथ यन्मधोरेपा' वा एष
ओषधीना' रस्तो' ऽपा' वा एतदौषधीना' रसेन राष्ट्रे रसं दधाति' 5
षौडश वा एते यहाः प्राजापत्याः' समानीतः सप्तदशः' प्रजापतिः स-
प्तदशः' प्रजापतिमेवाप्नोति ॥ १ ॥

Vgl. 2, 6, 7. — TBr. 1, 7, 5.

देवीरापो मधुमतीः स' सृज्यध्वं महि क्षवं क्षत्रियाय वन्वाना इ-
त्येतां हि क्षत्रस्य वन्तीर'नाधृष्टाः सीदतोर्जस्वतीर्महि वचः क्षत्रियाय
दधतीरित्येतां हि क्षत्रस्य धात्रीर'निभृष्टमसीत्यनिभृष्ट' ३ षेव राष्ट्र- 10
मकस्तपोजा इति' तपोजा हि राष्ट्र' सोमस्य दाक्षमिति' सोमस्य
३ षेतेहाच' शुक्रा वः शुक्रेण पुनामि' चन्द्रा वक्षन्ते'ण पुनामीत्यायुर्व
हिरण्यमायुष्टा एवैना अर्कवर्चो वै हिरण्य' वर्चस्या एवैना अर्क-
देवो वः सविता पुनात्वच्छिद्रेण पविचेत्येतद्वा अछिद्रं पविच' यत्सूर्यस्य
रश्मयो' ऽछिद्रेणैवैनाः' पविचेण पुनाति' स्वाहा राजसूया इति' राज- 15
सूया ३ षेताः सधमादो द्युऽभ्या' ऊर्जा एका' इति ध्यानयति वारुण्या'
वारुणीर्क्षापः' स्वयैव देवतया' रुद्र यस्ते गिरिपरं नामेति' रुद्रमेवा-
स्मात्तेन निरवदयते' तस्मिन्दुतमसि' यमेष्टमसि' स्वाहेसि' मृत्युर्वै
यमो' मृत्युमेवास्मात्तेन निरवदयते' सोमा इन्द्रो वरुणो मित्रो अ-

1) So corrigirt; die Mss. ताभि 2) So meine Correctur; die Mss. *सीदति
3) H u. Bb *क्षेत्रा 4) In M entweder so, oder द्युऽभ्या; Bb द्युष्टा; H द्युष्टा; B
द्युऽभ्या; cf. 2, 6, 8. In TBr. 1, 7, 6, 4 सधमादो बुध्नीर्ध्व एता इति

मिस्ते देवा धर्मधृतो धर्म धारयन्तिव्येते वै देवा धर्मधृतो यदिमे
 प्राणा यदेनमेतेभ्यो ऽप्रोष्याभिषिञ्चैयुरपरोधुका एन० स्युरेष यदेन-
 मेतेभ्यः प्रोष्याभिषिञ्चन्ति तथा हैनमनपरोधुका भवन्ति परीस्य वा
 अये ऽन्ते ब्रह्म संमवदन्त तद्वाव सुश्रवा यज्ञदशृणोत्पणमयेनाभि-
 5 षिञ्चति ब्रह्माभिषिञ्चति ब्रह्मवर्चसेनैवैनमभिषिञ्चत्येषो ब्रह्म वै ब्र-
 ह्मा ब्रह्मणैवैनं ब्रह्माभिषिञ्चत्याश्रयेन वैश्यो विशो वी३र्यमपाक्रा-
 मज्ञदश्रव्यं प्राविशत्स तेन वीर्येण भर्भराभवत्तद्विश एवैतेन वी३र्यम-
 वरुन्हा औदुम्बरेण भ्रातृष्या ऊर्वा उदुम्बरा ऊर्ज वा एतदनाद्य
 यजमानो भ्रातृष्यस्य वृद्धे यो ज्यो मिच० सं नैययोधेन मिचैण
 10 वै क्षच० व्यवततमवरोधैर्ययोधो मिचैण वा एतत्क्षच० व्यवतनोति
 द्रुढिमे ऽशिथिरत्वाय ॥ २ ॥

Vgl. 2, 6, 8. — TBr. 1, 7, 6, 1—4.

क्षचस्य योनिरसि क्षचस्योल्बमसि क्षचस्य नाभिरसीतीन्द्रो वै यद-
 जायत तस्य वा एष योनिरासीद्यत्तार्थमुल्बं पाण्डरं नाभिरुष्णीषः
 सूतवशाया अथजायत मूना चतुःपद्मधरासीबीवाराः पीयूषस्तस्मा-
 15 जैवारः पुरोडाशः पञ्चाशतमन्यस्मिन्नक्षत्रायानक्षत्रैकपञ्चाशतमन्यस्मि-
 न्शतायुर्वै पुरुषः शतवीर्या आयुरेव वीर्यमाप्नोत्यप उपस्पृश्यत्यमृतं वा
 आपो ऽमृतेनैवैनं संरम्भयत्याविज्ञो अग्निर्गृहपतिरिति गार्हपत्यायै-
 वैनमावेदयत्याविज्ञा इन्द्रो वृद्धश्च वा इतीन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रियायैवैन-
 मावेदयत्याविज्ञो मिचावरुणौ धृतव्रता इत्यहोरात्रे वै मिचावरुणा

1) H u. Bb चेक्ष 2) M मृक्ष 3) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb पाण्डरं 4) So M; in H मृक्षिणा; desgl. Bb u. B, ohne Accent. 5) So M; die andern Mss. (H, Bb, B) उपसर्गवत्

अहोरात्राभ्यामेवैनमावेदयत्यावित्ते छावापृथिवीः स्मृतावृधा इति छा-
 वापृथिवीभ्यामेवैनमावेदयत्यावित्तेः पूषा विश्ववेदा इति पशवो वै
 पूषा पशुभ्य एवैनमावेदयत्यावित्ता देव्यदिति रित्यादित्या वा इमाः
 प्रजास्ताभ्य एवैनमावेदयत्यावित्तो ऽयमसा आमुषायऽणो ऽमुषाः
 पुऽचो ऽमुषा विशीति विश एवैनमावेदयति तस्माद्वा एष विशः ६
 प्रियो विशे ह्येनमावेदयत्येष ते जनते राजेति जनताया एवैनमावेद-
 यति सोमो ऽस्माकं ब्राह्मणानां राजेति ब्रह्मोद्धरति सर्वेभ्य एवै-
 नमन्येभ्यो भूतेभ्य आवेदयति ब्रह्मोद्धरति तस्मादाहुर्ब्रह्मेद्धृतमिति
 ब्रह्म ऽद्युद्धरतीन्द्रस्य वज्रो ऽसि वार्ष्णेस्त्वयायं वृषं वध्यादिंति धनुः प्र-
 यच्छति वज्रो वै धनुर्वज्रो राजऽन्यो वज्रेणैव वज्रं संमर्धयति शशुबाध- १०
 नाः स्थितिं बाणवतो ऽन्तो वै बाणवन्तो ऽन्तो राजन्यो ऽन्तेनैवानां
 संमर्धयति भीमप्रयच्छति तिस्रो वै शरण्या दिव्या पार्थिवा समुद्रिया
 ता अस्माद्योयाव पातं प्राञ्च पातं प्रत्यञ्च पातं तिर्यञ्च पातान्वञ्च
 पातोर्ध्वं दिग्भ्य एनं पातेति दिग्भ्य एनं पान्ति मिऽचो ऽसीतीमम-
 भिमन्त्रयते मिचस्य ऽद्येतद्रूपं वरुणो ऽसीतीमं वरुणस्य ऽद्येत- १५
 द्रूपं हिरण्यवर्णमुषसो ऽप्युष्टा इत्युद्यता अभिमन्त्रयेतोर्ध्वबाहुंस्ति-
 घ्नन्तमभिषिञ्चति बृहत्साम भवति स्वर्गमेवैनं लोकमभिसंतनो-
 ति ॥ ३ ॥

Vgl. 2, 6, 9. — TBr. 1, 7, 6, 4 flg.

दिश एनं व्यास्थापयति वज्रेण वा एतदिमा दिशो ऽभिजयति

1) So corrigirt; die Mss. दिव्याः 2) So M; die andern Mss. पार्थिवाः 3) So M; H u. Bb एवैनं; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; Bb इत्युद्यता; H इत्युद्यता; desgl. B, ohne Accent. 5) H u. Bb स्वर्गमेवैनं.

तस्माद्वा एतस्य सर्वा दिशो ऽभिजिता यांयामभिपर्यावर्तते दिशो
 वै स्वर्गो लोक एतद्देव३त्या वा इमा दिशो यथादेवतं वा एतदा-
 भ्यो दिग्भ्यो ऽधि स्वर्गं लोकमेति सोमस्य त्विधिरसि त्विधिमन्त्रवेव
 मे त्विधिर्भूयादिति व्याघ्रचर्मं विवेष्टयति सोमे वा एका त्विधि-
 ५ व्याघ्रं एका सर्प एका ता एवावरुद्धे प्रत्यस्तं नमुचेः शिरा इति
 सीसं पण्डगायं प्रत्यस्यति पाप्मा वै नमुचेः शिरः पाप्मानं वावा-
 सा एतत्प्रत्यस्यति स्वर्गं लोकमभ्यारोहन्त्रवेष्टा दन्दशूका इति लो-
 हितायसं केशवापायं दन्दशूकानेवासात्तेन निरवदयते तस्माद्वा
 एतस्य नाभिचारो ऽस्ति यावन्तो हि मृत्युवस्तानस्माच्चिरवदयते मृ-
 १० त्योः पाहीति रजतं रुक्ममधस्तादुपोहते मृत्योर्वा एतद्रूपं यद्या-
 ३घ्रो ऽमृतं हिरण्यममृतेनैव मृत्युमन्तर्धत्ते दिदिवः पाहीति ह-
 रितं रुक्ममुपरिष्ठादधूहते दिव्याया एवैनमशन्या योयावेयं वै
 रजतासौ हरिण्याभ्यामेवैनं परिगृह्णांयुर्वै हिरण्यमांयुष्ठा एवैनम-
 भ्यतिक्षरन्ति वर्चो वै हिरण्यं वर्चस्या एवैनमभ्यतिक्षरन्ति वरुणस्य
 १५ वा अभिषिच्यमानस्याप इन्द्रियं वी३र्यं निरघ्नन्त्यदुक्कमन्तर्धाती-
 न्द्रियस्य वी३र्यस्यानिर्घाताय शतमानो भवति शतक्षरः शतायुर्वै पुरुषः
 शतवीर्या आयुरेव वीर्यमाप्नोति ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 6, 10. — TBr. 1, 7, 7, 1—3; 1, 7, 8.

अथैतानि पार्थानि सवत्सरो वै पार्थानि सवत्सरं वा एत-
 न्मध्यतः प्रविशति तस्माद्वा एष दुःपराणोदः सवत्सरं हि मध्यतः

1) So M; die andern Mss. *चर्म 2) So M; desgl. B, ohne Accent; H पण्डगाय;
 Bb पण्डगाय 3) M मृत्का 4) M मृत्कानि 5) Vgl. 2, 6, 10; TBr. 1, 7, 8, 2 दिदिव-
 का पाहि 6) B हिरण्या

प्रविशति' गिरि वा एतौ राजसूयस्य 'बार्हस्पत्यमन्येषामुत्तमं भवत्ये-
 न्द्रमन्येषां प्रथमं' वी३र्यं वै बृहस्पतिर्वी३र्यमिन्द्रो वीर्य एवैनमभि-
 संधत्त' आदित्यनामानि वा एतान्यादित्या वा इमाः प्रजास्ताभ्य एव
 सूयते' सोमस्य त्वा बुधेनामेस्तेजसेन्द्रस्येन्द्रियेण विश्वेषां त्वा देवानां
 क्रतुनाभिषिञ्चामीत्येतैरेवैनमिन्द्रियैरेताभिर्देवताभिरभिषिञ्चती'न्द्रस्य 5
 योनिरसि' जनयेत्यंतो वा अधीन्द्रो ऽजायत' स्वादिदैवैनं योनेर्जनयत्यं-
 ति द्यून्पाहीत्याह स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै' समाववृषन्नधरांगुदक्ता'
 इति समुन्मार्ष्टी'न्द्रियं वा एतद्वीर्यमभिषिच्यमानस्य ध्वेति' तदेव
 समुन्मार्ष्टि'तैनेन' समर्धयत्येन्द्र्या' 'बृहद्भुवा ब्रह्मान्वेत्येन्द्रो वै राजन्यु-
 स्लिष्टुष्टुन्मार्ष्टि'स्वैनेवैनं छन्दसान्वेत्यंथो प्रजापतिर्वै ब्रह्मा यज्ञस्य'प्रजा- 10
 पतेरेधीन्द्रो ऽसूयत'प्रजापतेरेवाधि सूयता' इन्द्रस्य वज्रो ऽसि वाज-
 सनिस्त्वेयायं वाज' सेदि'ति रथमुपावहरति' स्वयैव देवतया' मि-
 चावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषा युनज्मी'ति युनक्ति' स्वयैव देव-
 तया' विष्णोः क्रमो ऽसि सपत्नहे'ति रथमभ्यातिष्ठत्यंतो वै विष्णु-
 रिमांस्त्रोकानुदजयद्विष्णोरेवोज्जितिमन्विमांस्त्रोकानुज्जयति' प्रैभ्यो 15
 लोकेभ्यो भ्रातृभ्यं नुदते' मरुतां प्रसवे जयेति' मारुत एव गणो भू-
 त्वोज्जयति' राजन्यं जिनात्यन्तमेवाक्रमी'तस्य न कश्चनान्येय उज्जि-
 ष्यते' तस्मै तामिषुमस्यति' तदस्यामोघायास्तमभूदंशं' मनः संमि-
 न्द्रियेणेत्युक्ता वर्तते' ऽन्तमेव गत्वावर्तत आत्मनो ऽहिंसाया' एष
 वज्रो वाजसातमस्तेन नौ पुत्रौ वाज' सेदि'ति पत्न्यै धन्वा' 20

1) So M, H u. Bb (cf. 2, 6, 11). 2) So M; in H u. Bb 'विष्टुष्टु' deagl. B, ohne Accent. 3) So M; in B 'मोघायस्तम'; H u. Bb 'मेघायस्तम' 4) H धन्वति

तिं प्रयच्छत्येष वै पत्न्या यज्ञस्याग्वारम्भः सह स्वर्गे लोके भ-
वतः ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 6, 11. — TBr. 1, 7, 7, 4 flg.; 1, 7, 8 u. 9 a. A.

इयदस्यायुरस्यायुर्मे धेहीत्यायुरेवासिन्धधाति युङ्क्षि वचो ऽसि
वचो मे धेहीति वच एवासिन्धधात्यूर्गस्यूज मयि धेहीतीयं वै रज-
तांसौ हरिणीमे एवालभ्योर्गवा उदुबरा जर्ज वा एतन्मध्यत आ-
त्मनो धत्ते प्रजानां च मिञ्चो ऽसीतीममुपावहरति मिचस्य ऽक्षोत-
द्रुपं वरुणो ऽसीतीमं वरुणस्य ऽक्षोतद्रुपं सन्दसि समहं विन्धि-
दैवैरिति हस्ता आमिक्षामभ्यवहरति सदा आमिक्षा सदेवाभ्यव-
हरति तच्च ते हिरण्ये ददाति सा दक्षिणा हिनस्ति खलु वा एष
पशून्पृथिवीमभ्यवरोहन्ब्रह्मो माचै पृथिव्या इति वाराही उपानहा
अभ्यवरोहत्याण्यानेव पशून्भ्यवरोहति वराहऽस्त्वैवैतं संग्रुम-
हेति तद्वराह एवैनं सघ्नोति प्रति त्यन्नाम राज्यमधायि स्वां त-
ञ्च वरुणो ऽसुषोदिति वरुणसवो वा एष वरुणायैवैनं प्राह
नि चितो जरिमाणं न आनडिति जरिमाणमेवासिन्युनक्ति स्यो-
नांसि सुषदेति स्योनां ऽक्षेषां सुषदा स्योनामासीद सुषदामासी-
दैति सुषदैवैनं सादयति ॥

निषसाद धृतव्रतो वरुणः पञ्चस्यास्वा ।

सांजाज्याय सुक्रतुः ॥

1) Bb चामिवा चम्बव; auch H चमि 2) M सदेवा चम्बव 3) Hu. Bb हिरण्य 4) So M; die andern Mss. वराहीस्त्वैवैनं 5) So M; die andern Mss. सघ्नोति 6) So M; die andern Mss. त्वं नाम; cf. 2, 6, 12. 7) So corrigirt; die Mss. सुषोदिति; cf. 2, 6, 12. 8) Die ३ fehlt in den Mss. 9) So corrigirt; die Mss. सुषदा 10) So corrigirt; die Mss. सुषदाम 11) So corrigirt; M सुषदे; die andern Mss. सुषदे

इति वरुणसर्वो वा एष वरुणमेवैनमकरंयमे स्वाहा सोमाय स्वा-
हेन्द्रस्यौजसे स्वाहा मरुता बलाय स्वाहेति रथविमोचनीयं जुहोति
यजुषैव युज्यन्ते यजुषा विमुच्यन्ते हंसः शुचिषड्सुरन्तरिक्षसदिति
रथ वा एतत्परिवदति सह सारथिना रथवाहने रथमादधति सर्व-
त्वायैव प्रसवाय ब्रह्मा३स्त्वं ब्रह्मासीति किमभूकिमभूमिति वा ५
एतदाह सवितासि सत्यसवा इतीदमसीदमसीति वावैनमेतदाह यद्य-
न्नवत्येष वज्रस्तेन मे रथ्येति रथ्यं प्रयच्छति वज्रो वै रथ्यो वज्रेण वा
एतद्राष्ट्रं रथ्यते तमवरस्परं प्रयच्छति तेनावरस्परं राष्ट्रं रथ्यमाण
एति तस्माद्वा एत एतस्मा अवरस्परं रथा बलि हरति तेन रथ्ये-
नाधिदेवनं कुर्वन्ति तच्च पष्ठौही विदीव्यन्त आशा वा एष उ- १०
पाभिषिञ्चत आशा पष्ठौ३शांशमेवास्मा अकस्तंतश्चतुःशतमक्षा-
णवोऽस्माह ॥ उज्जिन्नं राक्षः ॥ इति चत्वारो वै पुरुषा ब्राह्मणो रा-
ज३न्यो वैश्यः शूद्रस्तेषामेवैनमुद्भेदयति ततः पञ्चाक्षान्प्रयच्छन्नाह
दिशो अभ्यभूदयमितीमा एवासौ पञ्च दिशो ऽन्नाद्याय प्रयच्छति
क्षेत्रं ददाति तेन क्षेत्रे धृतो भवति वरं वृणीते सौ ऽसौ कामः १५
समृध्यते यत्कामो भवति मङ्गल्युनाको ह्रयति यत्पूर्वं व्याहार्थं १० त-
वैनोषमसदित्यसौ ११ अमुंश्च पु३चो ऽमुंश्चासौ पुच इति नामनी व्य-
तिषजति स्वर्गस्य लोकस्य समष्टौ ॥ ६ ॥

Vgl. 2, 6, 12. — TBr 1, 7, 9, 5 u. 6; 1, 7, 10.

1) H u. Bb पुञ्चते 2) Bb मुञ्चते 3) So corrigirt; in den Mss. परिवदति ohne Accent. 4) Die ३ fehlt in den Mss.; cf. 2, 6, 12. 5) So corrigirt; die Mss. रथ्या 6) So M; die andern Mss. वेदावत 7) d. h. चव । कक्ष । आह । 8) So corrigirt; die Mss. क्षौ 9) So ist wohl zu lesen; M मङ्गल्युनाको; die andern Mss. मङ्गल्युनाको 10) So M; die andern Mss. व्याहारिचं 11) So M; die andern Mss. तेषां कोषमवादि

समानो वा एष यज्ञकृतुः स० वात्सरं भवति वि वा एतद्दशपेयमिच्छते
यदवभृथमवयन्ति यदपां नम्रे स्वाहोर्जो नम्रे स्वाहायये गृहपतये स्वाहे-
ति जुहूत आरयन्ति यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय यज्ञो वै देवेभ्यस्तिरो
ऽभवत् देवाः स० सृष्ट्वैच्छन्त्यत्सावित्रः सवितृप्रसूता एवा० वैच्छन्त्य-
5 त्सारस्वतो वागवै सरस्वती वा३ च्येवा० वैच्छन्त्यत्पिणः पशवो वै पूषा
पशुध्वेवा० वैच्छन्त्यद्वाहस्पत्यो ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मण्येवा० वैच्छन्त्येन्द्र
इन्द्राय वा इन्द्र इन्द्रिय एवा० वैच्छन्त्यद्धारुणो वरुण एवा० वैच्छन्त्य-
त्त्वाष्ट्रः स० वात्सरं वै तंष्टा स० वात्सर एवा० वैच्छन्त्येदाये३ यो ऽपि वै सर्वा
देवता देवतास्वेवा० वैच्छन्त्यत्सौम्यः सौमीर्वा ओषधया ओषधीध्वे-
10 वा० वैच्छन्त्यैष्णवो विष्णुवै यज्ञो यज्ञ एवा० वैच्छन्त्यत्सं विष्णा अवि-
न्ददशमे तत्सादेष्ट दशमो दशमे हविन्ददंश्चमसा दंश्चमसा-
ध्वर्यवो दंश्चमसानभिता आ दशमात्पुरुषादवाचष्टे संमृष्टौ
दंश्चममृष्टौ ऽष्टेष यज्ञ एत० वै ते तंष्टमं वैच्छन्त्यत्सं आर्धुवत्संष्ट
एतेन यजत ऋध्नोति सप्तदशः सर्वो भवति प्रजापतिर्वै सप्तदशः
15 प्रजापतिमेवा० प्रोक्त्युत्सन्नयज्ञो वा एष स० वात्सराद्वा अध्यात्सन्नयज्ञो ऽव-
रुध्यते स० वात्सरादेवेन मध्याम्नावरुद्धा इन्द्रो वै वृषमहत्संस्थेमे रु-
पाण्युपैतां चिषाणीयं नक्षत्राण्यसौ नक्षत्राणां वा अवकाशे पु-
रुषीकं जायते क्षपस्य वा एतद्रूपं क्षपस्यैव रूपं प्रतिमुञ्चते द्वादश-
पुण्डरीका भवन्ति द्वादश मासाः स० वात्सरः स० वात्सरमेवा० प्राव-
20 रुद्धे ॥ ७ ॥

Vgl. 2, 6, 13. — TBr. I, 7, 10, 6; I, 8, 1 Bg.

1) Bb तै 2) So M; in H scheint es auch so corrigirt; B स० वात्सरः; Bb wohl स० वात्सरः; vgl. TBr. I, 8, 1, 1. 3) Dies Wort fehlt in H u. Bb. 4) Bb देवता देवता

रुक्मो होतुरायेयो वै होता न वा एतस्मै व्युहति ३ अथेवास्मै वा-
 सयति १ संगुह्रातुः २ सौयो वा उक्तातांथो अमुमेवास्मा आदित्यमाप्नो-
 न्नयति ३ प्रावेपा अध्वर्योर्यमा ४ इव हृध्वर्युः ॥ अथः प्रस्तोतुः ५ प्राजा-
 पत्यो वा अथः ६ प्राजापत्यः प्रस्तोतांथो प्रेव ३ ह्येष प्रोचति ७ प्रेव प्र-
 स्तोतां धेनुः प्रतिहर्तुः ८ प्रतीव ३ ह्येषा हरति ९ प्रतीव प्रतिहर्ता १० वशां मैवा-
 वरुणस्य ११ वंश मा नयादित्येषभो ब्राह्मणाञ्ज १२ सिनः सेन्द्रियत्वाय वासः
 पोतुः पवित्रत्वायानडां नैष्ठुरं पीधो १३ न्यो १४ मुक्ता एव १५ स्थूरी १६ यवाचि-
 तमद्यावाकस्य १७ स्थूरीरिव १८ ह्येषा होवा स्वर्ग्या यदद्यावाक्याथो नि-
 र्वरुणत्वायैव यवा न वा अस्यै १९ तर्हि सदस्येभ्यो दक्षिणा दीयन्ते २० त
 एवास्यै २१ तेनाभीष्टाः प्रीता भवन्ति २२ द्वादश पक्षीहीर्गर्भिणीर्ब्रह्मणो २३
 वाग्वै धेनुर्गर्भो मन्त्रो वा ३ अथेवास्य मन्त्रं दधात्यामन्त्रणीयो ह भ-
 वति २४ धेनुर्भया २५ भवन्ति २६ द्वादश वै पयांसि २७ तान्यस्मिन्दधाति २८ त-
 स्माद्वा एतमाहुः २९ पयस्वी राजा पुण्या इति ३० यावच्चि पयस्तदस्मि-
 न्धीयते ॥ ८ ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 2.

१३ ^{सम्यक्} आयन्तीयं ब्रह्मसामं भवत्यनुष्टुप् १४ यज्ञायज्ञियं प्रोहन्ति १५ वारवन्ती-
 यमपिष्टोमसामं मिन्द्रो वै वृषमहन्तं १६ ओजसा वीर्येण व्यार्धतं १७ स
 एतस्मात्मापश्यन्तेनात्मानं १८ समश्चयतो जसा वा एष वीर्येण व्यृध्यते
 यो राजसूयेनाभिषिञ्चते १९ तदेतेनैवात्मानं २० संश्चयते २१ ब्रह्म वै यदये

1) H u. Bb जज्ञ 2) M ० अयन्ती 3) M ० अष्टुप् 4) H u. Bb प्रोचति 5) So M;
 die andern Mss. वा 6) B स्थूरी; cf. TBr. 1, 8, 2, 4. 7) So M; die andern Mss.
 स्थूरीरिव 8) So M; die andern Mss. चक्षे 9) So M u. B; in H u. Bb; दीयते
 10) So M, H u. Bb; in B एवासी 11) So betont M; in H u. Bb धेनुर्भया 12) So
 M; H u. Bb भवत्य

व्यभवहृक्सामं यजुस्तस्य वा एष रसो यद्यज्ञायज्ञियं यद्यज्ञाय-
 ज्ञियं गायते ब्रह्मण्येव रसं दधाति वाचा वा एष व्युध्यते यो राज-
 सूयेनाभिषिञ्चते वागनुष्टुब्धदनुष्टुप्सु यज्ञायज्ञियं भवति वाऽथ्ये-
 वास्य रसं दधातीन्द्रियेण वा एष वीर्येण व्युध्यते यो राजसूयेनाभि-
 5 षिञ्चते इन्द्रियं वीर्यं वारवन्तीयं यद्वारवन्तीयमपिशोमसामं भ-
 वतीन्द्रियस्य वीर्यस्यावरुद्धा अश्रयन्वाव आयन्तीयेनो वारयन्तं
 वारवन्तीयेन तदिन्द्रियस्यैवैते वीर्यस्य परिगृहीत्वै यच्च वा एनमदो
 दिशो व्यास्थापयति तत्स्वर्गं लोकमभ्यारोहति यदिमं लोकं पुनर्नो-
 पावरोहेदतिजनं वा गच्छेदुद्धा माच्छेददेता दिशामवेष्टय इमं वा
 10 एतं लोकं पुनरुपावरोहत्येव कामो यजेतैतदेव इत्या वा इमा दिशो
 यथादेवतं वा एतदाभ्यो दिग्भ्योऽध्यन्नाद्यमवरुद्धे यदि ब्राह्मणो
 यजेत बार्हस्पत्यं मध्ये निधायाहुतिमाहुतिं हुत्वाभिघारयेद्यदि वै-
 श्वो वैश्वदेवं यदि राजन्य ऐन्द्रमेकधैवास्मिन्नन्नाद्यं प्रतिष्ठापयति
 समानो वा एष यज्ञक्रतुः स वात्सरं भवति वि वा एतद्यज्ञं विद्धयते
 15 यस्ततिष्ठते यदेताः प्रयुज उषैति सायमन्याः प्रातरन्याः द्वौ वा चतू
 अहश्च रात्रिश्च ता एवं प्रयुक्ते षडन्याः षडन्याः प्रद्वौ चतुर्वचतूनेव
 प्रयुक्ते ता उभयीर्द्वादश द्वादश मासाः स वात्सरः स वात्सरमेव प्रयुक्ते
 ऽनडाहौ दक्षिणा युक्त्वा एव मारुती पृश्निः पृश्नीही गर्भिणीति
 विदु मरुतो विशो वा एनमेतन्नं करोति तस्माद्वा एष विशः प्रियः
 प्रियो हि गर्भे आदित्याजा मलिहा गर्भिणीतीये वा अदितिरस्या

1) So corrigirt; die Mss. •वृक्साम 2) So im Anschluss an M चञ्चलभावाः;
 H u. Bb चञ्चलभावाः; deagl. B, ohne Accent. 3) So M; die andern Mss.
 वावयन्तीये 4) So M; die andern Mss. •विहितं 5) So M; H u. Bb प्रयुज;
 deagl. B, ohne Accent. 6) Die Mss. •वावा 7) So ist wohl zu betonen, M अ-
 विहा; H u. Bb मलिहा

वा एनमेतर्द्धं करोति तस्माद्वा एष दुःस्मरणोदोऽस्या हि गर्भोऽ
 धेतै सत्यदूताः प्रसवाय सावित्रो देवा असुरैर्विजयमुपयन्तो ऽश्विनोः
 पूषणि सत्यं नृदधत वाग्वै सरस्वती वाचा सत्यं प्रहिणोति ॥ अभ्यु-
 षिष्टि राजाभूम ॥ इति श्रद्धास्यै सुषुवाणाय दधति सवत्सरमपि-
 होचं जुहोत्यनुसंतत्यै ॥ ९ ॥

5

Vgl. TBr. 1, 8, 2, 5; 1, 8, 3.

अग्निष्टोममये ज्योतिष्टोममाहरति यज्ञमुखं वा अग्निष्टोमो यज्ञ-
 मुखमेवालभ्य सवमाक्रमते ऽथैष चिष्टोमस्तस्य चिर्वृत्तातः सवनं
 पञ्चदशं माध्यंदिनं सवनं तेजो वै चिर्वृत्क्षचं पञ्चदशं स्तेज एवास्य
 क्षचं दधाति न वा अचापि सप्तदशं स्तायते प्रजापतिर्वै सप्तदशो यज्ञः
 प्रजापतिर्यद्यज्ञं स्तायते तेन सप्तदशोऽनन्तरितः पञ्चदशं माध्यंदिनं 10
 सवनमेकविंशं तृतीयसवनमिति विद्वा एकविंशः क्षचं पञ्चदशो
 विंशि वाचास्यैतं क्षचं प्रतिष्ठापयामकः सर्वे चतुस्त्रिंशाः पवमाना
 अभिषेचनीयस्य च यस्त्रिंशद्देवतास्ता एवास्यैतेनाभीष्टाः प्रीता भव-
 न्येथ य एष चतुस्त्रिंशः प्रजापतिर्वै चतुस्त्रिंशः प्रजापतिमेवा-
 मोति स शरो वा एष स्तोमानामयथापूर्वं यद्विषमाः स्तोमा यत्स- 15
 माः पवमानास्तैनैवासंशरस्तेन यथापूर्वमात्मना वा अग्निष्टोमेन
 ऋग्यजुर्वेदात्मना पुण्यो भवति प्रजा वा उक्थानि पशव उक्थानि
 यदुक्थ्योऽनुसंतत्यै यो वै सवादेति नैनं सव उपनमति यः साम-
 भ्या एति पापोयान्सुषुवाणो भवति यानि देवराजानां सामानि यज्ञै-
 भ्यो नैति तेनैव सवादेत्येतांनि वै सामानि यन्मृष्टानि यन्मृष्टान्युपयन्ति

1) H u. Bb पूषणी 2) So M; die andern Mss. भूत् 3) So M u. Bb; in H
 वेद्यः; deagl. B, ohne Accent.

तैर्नैव सामभ्यो नैति'यानि देवराजानां सामानि तैरस्मिंस्तोक् च-
 ध्नोति'यानि मनुष्यराजानां स्तैरमुष्मिंस्तदुभयोरेवैतैर्लोकयोर्चध्नो-
 त्यस्मिंश्चामुष्मिंश्चोद्वितीषु सुवता'उद्वद्वा अनुष्टुभो रूपमोनुष्टुभो
 राज्ञन्यस्तैस्सादुद्वितीषु सुवते'ऽनुष्टुप्प्रथमा भवत्यनुष्टुबुक्तमा'वाग्वा
 अनुष्टुब्वाचा वा एतत्प्रयन्ति'वाचोह्यन्ति'सौर्यनुष्टुबुक्तमा भवति'
 स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या'एकविंशं केशवपनीयस्य बहिष्पवमान-
 मेकविंशमभिषेचनीयस्योत्तममिति'विद्वा एकविंशः'क्ष्व' सप्तद-
 शो'विंशो वा एतन्मध्यतः सूयते'तस्माद्वा एष विंशः प्रियो'विंशो
 हि मध्यतः सूयते'यष वा एनमदो दिंशो व्यास्थापयति तत्स्वर्गे
 लोकमभ्यारोहति'यदिमं लोकं पुनर्नोपावरोहेदतिजनं वा गच्छेदुवा
 माद्येष्टेदेष प्रतीचीनस्तोम'इमं वा एतं लोकं पुनरुपावरो-
 हति ॥ १० ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 7 u. 8.

॥ इति खिलकाण्डे चतुर्थः प्रपाठकः ॥

अपो वै वृषः पर्येययत्ततो या अन्यमुच्यन्त ता जीवा यज्ञिया'
 गिरिर्वै वृषो या अतिमुमुचानां धावन्ति ता जीवा यज्ञिया'यज्ञ-
 हन्तीनां गृह्णाति या एवं जीवा यज्ञियास्तासामेव गृह्णाति'प्रती-

1) M अंशति 2) In den Mss. dies Wort ohne Accent. 3) Das इति fehlt in den Mss. 4) M schreibt fälschlich तुतीषः

पंमुपमारयत्यङ्गद्वाराय' सूर्यस्यावकाशे गृह्णाति' सैन्द्रा एवं गृह्णाति'
 हविष्मतीरिमा आपा इति' हविष्मतीरेव गृह्णात्याविःसूर्ये गृह्णाति'
 उत्तरमेव यज्ञक्रतुमभिगृह्णात्यनुष्टुभा गृह्णात्यनुष्टुबै सर्वाणि छ-
 न्दा'सि' सैवेरैवैना' छन्दोभिर्गृह्णाति' वर्षा वा एषा छन्दसा' वर्षे-
 न' समानानां गमयति' चतुर्भिर्गृह्णाति' बिभिः सादयति' तत्सप्तं 5
 सप्तपदा शकरी' शाकराः पशवः' पशून्नेवावरुन्हे' अपो वै राविर्दिवा
 भूते प्रविशति' तस्मादापो दिवा कृष्णा' अपो जहर्नक्तं' तस्मादापो
 नक्त' शुक्ला' यद्विवा गृह्णात्युभे एवाहोरात्रे गृह्णाति' दिवा वै मनु-
 ष्या यज्ञेन चरन्ति' नक्तं देवास्तस्माद्राविभिः' अवस्यते' स'स्थाप्य वै
 मनुष्या यज्ञं निःपद्यन्ता' आपः खलु वै विश्वे देवा' यदपः परिह- 10
 रन्त्यग्नौ वा एतद्यज्ञ' संप्रादादन्यस्ते ऽस्य यज्ञं क्रियते' यज्ञे यज्ञस्या-
 न्त्येति तच्छिद्रं' तदनु रक्षा'सि यज्ञमवयन्त्यापो वै रक्षोघ्नीरपो र-
 क्षा'सि न तरन्ति' यदपः परिहरन्ति रक्षसामनन्ववायाय' या दिवा
 गृह्णाति या अग्नीः प्रजास्तासामेता योनित्वा एता अनुप्रजायन्ते' या
 नक्तं गृह्णाति या आद्याः प्रजास्तासामेता योनित्वा एता अनुप्रजा- 15
 यन्ता' उभयीरेव प्रजाः प्रजनयत्यग्नीच्छा' अग्नीध्रे सादयत्येतद्वा अ-
 नर्भाजतमेषो अच हि ता' रावि' देवता उपवसन्ति' देवा वै य-
 ज्ञस्य अस्तन नापश्य' स्ते वा एतदेव यज्ञस्य अस्तनमपश्यन्वसती-
 वरी' यज्ञसतीवरी' गृहीत्वोपवसन्ति' अस्तन' वा एतद्यज्ञस्यालभ्योपव-

1) So M; in H u. Bb **यज्ञे गृह्णा** 2) H **वैना' छन्दो** 3) So M; in H u. Bb
 das Verb ohne Accent. 4) So M; die andern Mss. **राविभिः** 5) So im Anschluss
 an M **निःपद्यता**; die andern Mss. **निपद्यता** 6) So M; die andern Mss. **अग्नीध्रे**
 7) So M u. Bb; H **रावि'**; deagl. B, ohne Accent. 8) In H u. Bb findet sich **च-**
द्वतीवरी nur einmal geschrieben.

सन्त्यथो आपो वै विश्वे देवाः सर्वा वा एतदेवता आलभ्योपवसन्ति
 यस्यागृहीताः सूर्यो ऽभिनिम्रोचेष्टं आहिताग्निः सोमयाज्ञी तस्य
 कुम्भाङ्गुष्ठास्तस्य हि गृहीता अग्निमुपरिष्ठाङ्गारयेयुरथ गृह्णीयाज्ज्यो-
 तिष्मतीरेवैना गृह्णाति हिरण्यं हस्ते भवत्येष गृह्णाति सत्यं वै
 5 हिरण्यं सत्येनैवैना गृह्णाति वरी दक्षिणा वरेणैवैना गृह्णाति
 यज्ञं च धनमदास्य न स्यात्तद्वैयम् ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 1. — TBr 6, 4, 2 (vasativaryah.); Çat. Br. 3, 9, 2.

प्रचरण्यामये गृह्णात्येषां ह्यये प्रचरत्यपो वै सोमस्य रसः प्र-
 विष्टो ऽग्निः सर्वा देवता वैश्वदेवीरापो यज्ञमुखं यावाणः सवितृ-
 प्रसूतो वा एतत्सर्वाभिर्देवताभिरपा सोमस्य रसमश्नैति ऋणोत्वग्निः
 10 समिधा हवं मा इति यस्मिन्नेवाग्नौ जुहोति तमेतदाह ऋणं न्वापा
 इति या एवापो ऽश्नैति ता एतदाह धिषणा च देवीति वाग्वै
 धिषणा देवी वाच वा एतदाह ऋणोत यावाणो विदुषो नु यज्ञमिति
 यज्ञमुखं हि यावाणः ऋणोतु देवः सविता हवं मा इत्याह प्रसूत्या
 एव ॥ अप इष्य होतः ॥ इति यज्ञं प्रैष्येति वा एतदाह ॥ प्र ब्रह्मणा
 15 इति ब्रह्मणैव यज्ञमश्नैति मिचावरुणस्य चमसेनाश्नित्येष ह्यये प्रचर-
 त्यथो मिचावरुणौ इत्यपामीशाने यज्ञमुखं वै मिचावरुणौ यज्ञमु-
 खमापो यज्ञमुखेनैव यज्ञमुखमश्नैति येष होतुः प्रातरनुवाकमनुवृत्तं
 उपऋणुयात्तदपो ऽध्वर्युर्गृह्णीयाद्यन्नोपऋणुयाद्बधिरः स्याद्वाचो हि

1) So B, nur ohne Accent; in M गृह्णातस्तस्य; H u. Bb गृह्णातस्तस्य 2) Bb वैना
 3) H u. Bb देव 4) Die Mss. एवापो 5) So M; (in gleicher Weise ist die Lesart
 mit M 1 oben 1, 3, 1 in den Text zu setzen); B धिषणा देवीति; Bb धिषणा
 देवीति; H धिषणाश्च देवीति 6) So M; die andern Mss. धिषणाश्च देवी 7) So
 M; die andern Mss. ऋणोतु 8) So M; die andern Mss. प्रैष्येति 9) Bb प्रवत्

छिद्यते^१ ऽथ यज्जुहोति हविर्भूता एवैना गृह्णात्यथो अभिघृता एव तृणं
 प्रांस्य जुहोत्यमिमं त्येव जुहोत्यायतनवत्यन्धो ऽध्वर्युः स्याद्यदना-
 यतने जुहुयाद्भूतं^२ वै देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्नन्तंभिं खलु वा एता
 धारयन्ति^३ तस्मादाहुतिमपस्त्रावयत्यथो आहुतिं^४ नैवराणीति^५ कार्ष्णी-
 त्याहुतिमपस्त्रावयति^६ समुद्रस्य वो ऽक्षित्या उज्या इत्युपमारयत्यपामि- ५
 वाक्षित्या^७ अपो वै सोमस्य रसः प्रविष्टः^८ सोममपा^९ रसो^{१०} ऽपाञ्च खलु वै
 नपाञ्चापा^{११} सोमस्य रसस्येशते^{१२} तौ वा एतदाहुत्या भागधेयेनापा^{१३}
 सोमस्य रसं निरयाचिष्टो^{१४} भे अहोरात्रे वसतीवरीषु यहीत^{१५} ऽथे-
 त्याहुः^{१६} पूर्वेषुरन्या गृह्णाति^{१७} पुराण्याः सूर्यस्योदितोस्तथास्योभे अहोरात्रे
 वसतीवरीषु गृहीते भवतः^{१८} पूर्वेषुरन्या गृह्णाति^{१९} पुराण्याः सूर्यस्योदे- 10
 तो^{२०} र्भयिरेवैनाः सद्योगृहीत^{२१} अकर्ध्मातृष्या वा एता गृह्यन्ते या मै-
 चावरुणस्य चमसे याञ्च निरया^{२२} भ्यास्तां उभयोरुपरिष्टाञ्चात्वालस्य
 समनक्ति^{२३} संज्ञानमाभ्यः करोति^{२४} मिचमाभ्यो ददाति^{२५} चात्वालाच्चिर्गृ-
 ह्यन्त^{२६} एष वा अपा^{२७} योनिः^{२८} स्वादेव योनेर्निर्गृह्यन्ते^{२९} ऽस्तन्नत्वाय ॥
 अवेरपो ऽध्वर्या^{३०} ऽओम् ॥ इत्येविदो यज्ञा^{३१} ऽमि^{३२} ति^{३३} वा एतदाह ॥ 15
 उतैमनन्नमुहतेमै^{३४} पश्य ॥ अयं मे रज्जु^{३५} इति वा एतदाह^{३६} यद्यमिष्टोमो
 जुहोति^{३७} न वा अमिममिष्टोमस्य स्तोत्रेण न शस्त्रेणातियन्यमिष्टो-
 ममेव यज्ञकृतमनुसंतनोति^{३८} यद्युक्थ्यः^{३९} परिधिमनक्ति^{४०} परे वा अयेः

1) So M; in H u. Bb द्वारयति; B द्वारयति 2) So M; die andern Mss. आहुति
 3) M प्राविष्टः 4) M नापाञ्चा 5) So M; während H u. Bb सद्यो जुहीता accen-
 tuieren. 6) Die ३ als Zeichen der Plutierung fehlt in den Mss. und ist von mir er-
 gänzt. 7) So M; in den andern Mss. fehlt das योम् sowie auch die folgende Inter-
 punction. 8) Die ३ als Zeichen der Plutierung fehlt in den Mss. und ist von mir
 ergänzt. 9) M उत्तिमवपन्नः; cf. aber auch TS 6, 4, 3, 4.

परिधयः पराणि परिधिभ्य उक्थान्युक्थान्येव यज्ञक्रतुमनुसंतनोति
 यद्यतिराच एतदेव यजुर्वेदहविर्धानं प्रपद्येत परं वै परिधिभ्यो ह-
 विर्धानं परीकथेभ्यो राची राचीमेव यज्ञक्रतुमनुसंतनोति स्तेनं मनो
 ऽनृतवादिनी वागीथ केन सोमा गृह्यन्ते केन हूयन्ता इति पृच्छेदंतं
 5 वै सत्यं हिरण्यमृतेनैव सत्येन गृह्यन्तं ऋतेन हूयन्ते ॥ २ ॥

Vgl. 1, 3, 1. — TS 6, 4, 3 (somopāvaharanara); Çat. Br. 3, 9, 3, 14 flg.

देवेभ्यो वै मनुष्येभ्यः स्वर्गीय लोकाय यज्ञं आह्रियते यजुर्दे-
 वेति तेन देवेभ्यो यन्मनसे वेति तेन मनुष्येभ्यो यदाह दिवे त्वा सू-
 र्याय वेति तदनु यज्ञं स्वर्गं लोकं समारोहयति विं वा एतद्यज्ञ-
 म्छिद्यते यस्यै कमाह्रियते तद्येनमनु स्वर्गं लोकं समारोहयति य-
 10 दाह दिवि देवेषु होचा यजेति होचाभिर्वै यज्ञः संततो होचाभिरेव
 यज्ञं संतनोति ॥ देवेभ्यः प्रातर्यावभ्यो ऽनुब्रूहि ॥ इति छन्दांसि
 वै देवाः प्रातर्यावाण्छन्दोभ्यो वा एतदनुवाच आह पुरा वाचः
 प्रवदितोः प्रातरनुवाकमन्वाह यजमानायैव वाचं गृह्णाति न वा
 एतर्हि यजमानो हस्ता अवनेनित्ते यदप्सुमंतीं प्रथमामन्वाह प्रा-
 15 तरवनेगो वा एष यजमानस्य यच वा अ३दो ऽपः परिहरन्त्यङ्गो वा
 एतद्यज्ञं संप्रादाद्यदप्सुमंतीं प्रथमामन्वाहाङ्गो वा एतद्यज्ञं पुनरा-
 लभते सर्वेषां वै देवानां प्रातरनुवाकं आपः खलु वै विश्वे देवा
 यदप्सुमंतीं प्रथमामन्वाह सर्वा वा एतदेवता आप्नोति सर्वा ऋषो-
 ति यथा वै सामिधेनीरेव प्रातरनुवाकं आसाद्य वै हविः सामि-

1) So M; in H u. Bb उक्थान्युक्थान्येव; desgl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb परीकथेभ्यो; desgl. B, ohne Accent. 3) So corrigirt; die Mss. प्रवदितो
 4) Mit आसादी beginnt S. 61 von Ben!

धेनीरन्वाहुरेतत्सलु वा एतर्हि हविर्यत्सोमसंस्मात्सोममुपावहत्या-
 न्वाह गायत्री च संपादयति जगती च तद्वै छन्दसी एकं छन्दो
 ऽभिसंपादयति बृहती चिष्टुभं च ककुभं च तद्वै छन्दसी एकं छन्दो
 ऽभिसंपादयति बृहतीमनुष्टुभं च पङ्क्तिं च तत्षट् छन्दास्त्र्येकं छन्दो
 ऽभिसंपादयति बृहतीमनुष्टुप्प्रतिपत्कानि छन्दासि कुर्याद्यज्ञावकी- 5
 र्णस्य वाग्वा अनुष्टुप्चाचैवैनं भिषज्यति समया चिष्टुभं च जगती
 चानुब्रूयात्पशुकामस्य पशवो वै जगती पशुमान्भवति सर्वाणि छ-
 न्दास्यन्वाह प्रजापतिवै छन्दासि प्रजापतिमेवाप्नोति प्रजापतेर्वै
 एतदुक्थं यत्प्रातरनुवाको व्युष्टायां पुरा सूर्यस्योदेतोरेनुब्रूयादेष हि
 प्रजापतेर्लोकः पविच वै प्रातरनुवाको यजमानमेवैतेन पुनाति 10
 शतमनुब्रूयादायुःकामस्य शतायुर्वै पुरुषः शतवीर्या आयुरेव वीर्य-
 माप्नोति सप्त च शतानि विशतिं चानुब्रूयात्पशुकामस्यैतावन्ति
 वै सवत्सरस्याहोरात्रिणं सवत्सरेणैवास्मै पशूनवरुद्धे सहस्रमनु-
 ब्रूयात्स्वर्गकामस्य यावद्वै सहस्रं तावदिदं तौ ऽसौ लोकः स्वर्गस्य
 लोकस्य समष्ट्या अपरिमिता अन्वाहीपरिमितस्यावरुद्धे पङ्क्त्या प- 15
 रिदधान्युत्तरमेव यज्ञक्रतुमभिगृह्णाति ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3, 1. — TS 6, 4, 3, 1 u. 2 (sompāvaharapam); Çat. Br. 3, 9, 3, 4 flg.

यज्ञस्य वा एताः पञ्चैजनीः पुंसामपीत्स्त्रीणां नेष्टा यदपीनैष्टु-
 रूपस्थमासीदति मिथुन वा एतत्संभवतो यत्तद्वै उपप्रवर्तयति
 तत्सिन्धेव मिथुने रेतो दधाति पत्न्युपप्रवर्तयति पत्न्या हि प्रजाः

1) So schreibe ich mit Ben und übersetze „die Anushtubh zum Eingang, zum Anfang habend“; M प्रतिपत्कानि; H u. Bb प्रतिपत्कानि; B nicht ganz deutlich, etwa प्रतिपत्कानि 2) So M u. Ben; in H u. Bb दूक्थं; desgl. B, ohne Accent.

3) So corrigirt; die Mss. मपी स्त्रीणां

प्रजायन्त' ऊरुलोपप्रवर्तयन्तूँ ह्यनु प्रजाः प्रजायन्ते' दक्षिणेनो-
 लोपप्रवर्तयति' दक्षिण ३ ह्यूरुमनु प्रजाः प्रजायन्ते' उत्तरत उपप्र-
 वर्तयत्यन्तरतो हि प्रजाः प्रजायन्ते' यहद्विणा प्रवर्तयेत्पितृलोक एना'
 निधुवेदं' यदुदीचीरूपप्रवर्तयति मनुष्यलोकमेवैना उपप्रजनयति'
 ५ प्राजापत्यो वा उक्राता' संकशाधमानो' वा उक्राता पत्न्या रैता आ-
 दत्ते' यदाह' वामी ते संदृशि विंश' रैतो धेवीयेति' तथा ह नादत्ते'
 द्वादशे स्तोत्रं उपप्रवर्तयति' द्वादश मासाः सम्बत्सरो' द्वादशामिष्टोमे'
 स्तोत्राण्यापः शान्तिर्यत्तर्ह्यप उपप्रवर्तयति' क्षमयत्येव' देवस्य त्वा
 सवितुः प्रसव इति' सवितृप्रसूत एवैनमादत्ते' ऽश्विनोर्बाहुभ्यामित्य-
 10 श्विनी वै देवानामध्वर्यू' पूष्णो हस्ताभ्यामिति' देवताभिरेव' यावासी-
 ति' राते ३ श्लेष देवेभ्यः सोममध्वरकुहेवेभ्या इत्यध्वर' ३ श्लेष देवेभ्यः
 करोतीन्द्राय त्वा सुषुक्तमं मधुमन्तं पयस्वन्तमित्यैन्द्रो हि यज्ञ' इन्द्र'
 खलु वा एतर्ह्येत्या देवता अन्विन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवता इति' व-
 सवश्च ह्येनमेतर्हि रुद्राणां ग्निन्द्राय त्वादित्यवता इत्यादित्या ह्येनमे-
 15 तर्ह्यैवंप्रये त्वा रायस्योषद इत्यग्निर्वै सर्वा देवता' एता ह्येनमेतर्हि
 देवता अंनु' विष्णवे त्वेति' विष्णुर्हि यज्ञो' ध्यानो वा उपा' ऋसंबनः'
 प्रजा अश्वो' ध्यान' वा एतत्प्रजासु दधाति' आषाः स्य वृषतुरा
 इत्येष वा अषा' सोमपीष' एत' वै विष्णामिचो ऽपा' सोमपीष'

1) M ह्या 2) So M u. Ben; in H, Bb, B पुषेह 3) So corrigt (vgl. Monats-
 berichte d. Berliner Akad. d. Wiss., 24. Juli 1879, p. 689; Einleitung zum 1. Theil
 der Māitr. S. p. XI); die Mss. schwanken; Ben संकाय; M संकाय; Bb संकाय;
 B संकाय, indem zugleich unter der Ligatur का ein Rudiment des Buchstaben क
 angebracht zu sein scheint; H ist ganz undeutlich. 4) M चापरी 5) So H u. Bb;
 die andern Mss. होले 6) So H, Bb u. B (cf. TS 6, 4, 4, 1); M u. Ben हिवान
 7) H, Bb u. B schieben hier noch ein वै ein.

विदाचकार' तस्मै सिन्धवो धोक्ष्मनमन्तापां वा एष सोमपीडयो
 ऽपो वा एतत्सोमपीथेन समर्धयति' यो वा अपां सोमपीथं वेद
 न ह वा आस्वार्तिमार्छति' करोत्यासु वीडये' यस्ते सोम दिवि ज्यो-
 तिरिति' सोमो वै वाजस्तस्य' चन्द्रमास्तृतीयमयं यः पवते स तृ-
 तीय' येन यजन्ते स तृतीयं गर्भानमुना' दाधार' प्राणाननेन यद्ध- 5
 त्ययं यः पवते ऽन्नमनेन दाधार' येन यजन्ते तस्य वै वाजस्य सत्यं
 वाजिनमन्नं वाजिनं दक्षिणा वाजिनं ता वा अस्यैतत्तन्वः संभृत्य
 तं सर्वं संतनुं भूतमाप्पाययन्ति' वज्रो वै यावा हनू अधिषवणे
 क्रूरमिव वा एतच्छज्ञं क्रियते' यदाह' धिषणे ईडिते ईडेयामिति' शम-
 यत्येव ॥ ४ ॥

10

Vgl. 1, 3, 1 u. 3. — TS 6, 4, 4 (somonmānam); Çat. Br. 3, 9, 4.

वसतीवरीभिः सोममाप्पाययन्ति' न हि सोमेन सोम आप्पायते
 ऽग्निर्हि' सोम आप्पायते' नियाभ्याभिरुपांशुमतो' हीतरे सोमा गृ-
 ह्यन्ते' प्राणो वा उपांशुरङ्गानीतरे यहा' यदन्यत आप्पाययेयुः प्राणेन
 यज्ञं विद्धिन्दुरष्टौ कृत्वः प्रातरभिषुणोत्यष्टाक्षरा गायत्री' गायत्री
 वा एतत्प्रातःसवने ष्यायातयन्ति' देवाश्च वा अमुराद्यास्पधन्त' 15
 ते देवा उपांशौ यज्ञं सस्थाप्यमपश्य' स्तमुपांशौ समस्थापय-
 स्तदुपांशा एव यज्ञः सस्थाप्यो' ऽष्टौ कृत्वः प्रातरभिषुणोत्यष्टाक्षरा
 गायत्री' गायत्रीमेवाप्नोति' यदेकादश' षिष्टुभं तेन' यद्वादश' जगती

1) H u. Bb रावत् 2) H गर्भानमेना; Bb गर्भानमेना 3) Ben schiebt hier ein वै
 ein. 4) So M u. Ben; in H u. Bb संभृत्ययं; B संभृत्ययं 5) So Ben; in H u. Bb
 इतनु; desgl. B, ohne Accent; M संतनु 6) So M; die andern Mss. द्विर्हि 7) So
 H Ben; in M अमुमयो; in H u. Bb अमुमयो; B अमुमयो नो 8) So Ben u. M; in
 M d u. Bb ज्ञात् 9) Bb अज्ञात्

तेन'चिर्विगृह्णाति'चीणि वै संवनानि'सवनान्येवाप्नोत्येतद्वा उ-
पा०शौ यज्ञ० समतिष्ठिप०स्तेन संस्थितेनारिष्टेन भूतेन प्रचरन्ति'
चिर्विगृह्णाति'चयो ऽहीमे प्राणाः'प्राणो ऽपानो व्यानो'ऽथो चयो
वा इमे लोका'इमानेव लोकानाप्नोत्यसौ वा उपा०श्रुर्नरिष्ठम-
5 न्नर्याम'इयमुपयामो'यदुपयामगृहीता गृह्णन्ते ऽनया वा एतद्गृह्णन्ते'
तदस्कन्ना वा ए३ते'ऽनया हि गृह्णन्ते'यत्स्थात्या गृह्णन्ते'ऽनया वा
एतद्गृह्णन्ते'ऽस्या वा एषाधिक्रियते'तदस्कन्ना वा ए३ते'ऽनया हि
गृह्णन्ते'यद्हारुमयेण गृह्णन्ते ऽनया वा एतद्गृह्णन्त्यय० हि वनस्प-
तीना० योनिसंस्कन्ना वा ए३ते'ऽनया हि गृह्णन्त्येष ते योनि-
10 रिति सादयतीय० वै सोमस्य योनिरस्याः सोमो ऽधि जायते'स्व
एवैन० योनौ दधातीय० वै देवपाचं'तद्व एव० वेदं प्र वसीयसः पा-
चमाप्नोति'ब्राह्मणं तु' पाचं न मीमा०सेत यः पाचिय' इव स्यादनु-
पयामगृहीतो गृह्णते'ऽनुपयामगृहीत० हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्यप-
विचपूतो गृह्णते'ऽपविचपूत० हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्यसन्नो हूयते'
15 ऽसन्न० हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्ति'पविचपूता वा अन्ये सोमा'अथ
वा एष वाक्पूतो यदुपा०श्रुस्तंसाद्याचस्पतये पवस्वैत्याह'वाक्पूतो
३द्ये३षो'ऽश्रुभिः पावयति'प्राणा वा अ०श्वः'प्राणैरेवैनं पावय-
न्नि'हाभ्यां हाभ्यां पावयति'द्वौ द्वौ ऽहीमे प्राणा'देवो देवानां
पविचमसीति'यन्त्स्वत्सोम० सोमेन पुनाति'स्वाकृतो ऽसीति'
20 प्राणमेव स्वमकृत'मनस्तादृष्टिति'मनसैव प्राणमाप्नोति'स्वाहा

1) In M u. H findet sich das तु; in Bb u. B fehlt es. 2) So Ben u. M; die
andern Mss. पाचिच 3) H, Bb u. B schieben hier noch ein वा ein. 4) So corri-
girt; die Mss. त्वद्विति; cf. aber oben 1, 3, 4. Uebrigens liest aber auch Kap. S. 42, 1
त्वाद्विति

त्वा सुभव सूर्यायेति'सूर्यदेवइत्या हि सर्वे सोमा हूयन्ते'ऽथो अत्र वै
 देवानां प्रियास्तइन्वस्तां एवावरुन्धे'देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्या इति'
 रश्मयो वै देवा मरीचिपाः'परिधयो रश्मयो'ऽसां आदित्य आहवनी-
 यस्तानेव प्रीणात्यूर्ध्वस्तिष्ठन्जुहोत्यूर्ध्वो हि तिष्ठन्वीर्यवत्तरो'यं द्विषा-
 त्स्य जिह्वस्तिष्ठन्जुहुयात्प्राणानस्य त्विनाति' विह्वारुको भवति' य- 5
 द्यभिचरेदा तमितोस्तिष्ठेदमिराहुतिमभित्वरमाणस्ताजगनुगच्छति' य-
 दि कामयेत'वर्षेत्पर्जन्या' इति परिमृज्योर्ध्वमुन्मृज्यादौषधीभ्यो वा
 ए३षो ऽमुतो वर्षेत्यौषधीरेव नदीयो वृष्ट्या अकर्षेदि कामयेत'वर्ष-
 त्पर्जन्या' इति परिमृज्यावाचीनमवमृज्याद्वैश्वानरेणैव वृष्टिमपि हन्ति'
 नापिधेयो' यदपिदध्यात्प्राणमस्यापिदध्यात्प्रमायुकः स्याद्यं द्विषा- 10
 त्स्यपिदध्यात्प्राणमेवास्यापिदधाति'यद्यभिचरत् ॥ इदमहममुषा-
 मुषायणस्य प्राणमपिदधामि' ॥ इत्यपिदध्यात्प्राणमेवास्यापिदधा-
 ति ॥ इदमहममुषामुषायणस्य प्राणं सादयामि ॥ इत्यभिचरन्साद-
 येत्प्राण एवास्य सादयति'प्रमायुको भवति'प्राणाय त्वेत्यनभिचर-
 न्सादयेत् ॥ ५ ॥

15

Vgl. 1, 3, 4. — TS 6, 4, 5 (grabāḥ; upāṃṣuḥ); Çat. Br. 4, 1, 1; 4, 1, 2, 21 flg.; Kap.
 S. 41, 9 u. 42, 1 u. 2.

पविच० वितन्वन्ति प्राणापानयोर्विधृत्या'उपयामगृहीतो गृह्यते'
 ऽपानेन वै प्राणो धृतः'प्राणस्य धृत्या'अन्तरिक्ष० वा अन्तर्यामो'
 ऽन्तरिक्षमिमाः प्रजा'यदेतत्प्राण० सूदवास्तादयति प्रजास्वेव रसं दधा-
 ति'देवाश्च वा असुराश्चास्यर्धन्ते'ते देवा उपा०नुमपश्य०स्तमगृह्णत'

1) So Ben n. M; die andern Mss. जिह्वाति 2) So Ben u. M; B *भित्तवाच*,
 H u. Bb *भिचरमाच 3) So Ben u. M; die andern Mss. *अप इति 4) So Ben u.
 M; die andern Mss. *दधाति

तं पुरा स्तोत्रात्पुरा शस्त्राद्योतुमुपोदतिष्ठ^१स्ते ऽसुरा अचिक्युर्जुहति
वा इति 'ते वज्रमादायाभ्युपत^२स्ते देवा अन्तर्याममपश्य^३स्तेम-
गृह्णत^४तेनासुरानेभ्यो लोकैभ्यो ऽन्तरदधत^५ततो देवा अभवन्परासु-
रास्तंष्ट एव^६ विद्वानन्तर्यामं गृह्णीते^७ऽन्तर्यामेनैव भ्रातृष्यमेभ्यो लो-
५ कैभ्यो ऽन्तर्धत्ते^८भवत्यात्मना^९परास्य भ्रातृष्यो भवति^{१०}प्राणापानौ वा
उपा^{११}श्चन्तर्यामौ^{१२}भ्यान उपा^{१३}श्रुसवनो^{१४}यदेष्ट यावान्नरैते पांचे सा-
द्यते^{१५}प्राणापानयोर्विधृत्यै^{१६}यो वा एता ईजते^{१७}येनैतौ विधृता एष
वाव स उपा^{१८}श्रुसवनो यावा^{१९}प्राणापानौ वा उपा^{२०}श्चन्तर्यामौ^{२१}
भ्यान उपा^{२२}श्रुसवनो^{२३}यदेते पांचे एतं यावाणमा तृतीयात्सवनान्न
१० जहीतस्तस्मात्सुप्रस्य सर्वाण्यन्यानि ओषाण्यपक्रामन्ति प्राणापानौ
त्वेन न जहीतो^{२४}ऽय यत्पुनरर्हयति^{२५}तस्मात्सुप्ता पुनः प्रबुध्यन्ते^{२६}प्राणा-
पानौ वा उपा^{२७}श्चन्तर्यामौ^{२८}भ्यान उपा^{२९}श्रुसवनो^{३०}यदेते पांचे एतं
यावाणमा तृतीयात्सवनान्न जहीतस्तस्मात्पक्षिणो वियन्त्य^{३१}पक्षानी-
रयन्तो नावपद्यन्ते^{३२}ऽय यत्पुनरर्हयति^{३३}तस्मात्पुनरभ्यायुवते^{३४}प्राणापा-
१५ नौ वा उपा^{३५}श्चन्तर्यामौ^{३६}भ्यान उपा^{३७}श्रुसवनो^{३८}यदेते पांचे पुनः प्रबु-
ज्येते तस्मादिमौ वा अधस्तात्प्राणौ^{३९}घ्नन्ति वा एतत्सोमं^{४०}यदभिषु-
खन्त्यध्वर्युः प्रथमो^{४१}ऽभिषुणोति^{४२}अर्धुको भवति^{४३}यच्च मूलं तदभि-
षुण्य^{४४}एतद्वा अस्य विदेवतमं तथा हाव्यर्धुको ह भवति^{४५}यो वै देव-
क्षेत्रं^{४६}विद्वान्समर्पयत्यातिमार्हति^{४७}पांचाणि वाव देवक्षेत्रं^{४८}यच्च वा
२० अये ऽध्वर्युः सोमं जुहोति तदेनं देवताः प्रत्यासत^{४९}इह नो परमा ह
रिषतीति^{५०}यत्ततो ऽन्यच्च जुहुयाद्यदस्य स्वं तदन्येभ्यः प्रयच्छेदस्वो ह

1) So Ben u. M; die andern Mss. ^१र्हयति 2) B विषय 3) So Ben u. M; die andern Mss. ^२र्हयति 4) M (n. Bl, ohne Accent) हयतितीति

भवत्येतद्वा अध्यर्थोः स्वं यदाश्रावयति यदाश्राव्याहुत्वा प्रच्यवेत
 यदस्य स्वं तस्मात्प्रच्यवेतां स्वं ह भवत्येतद्वा अध्यर्थोः स्वं यद्वाय३ष्य
 यद्वाय३ष्यमनालभ्याश्रावयेद्यदस्य स्वं तस्माच्छिद्येतां स्वं ह भवति
 तद्य एव विज्ञानाश्राव्य हुत्वा वाहुत्वा वा प्रच्यवते बहूस्त्य स्वं भ-
 वति न स्वाच्छिद्यते वायश्चमालभ्याश्रावयति स्ववानेव भवति ॥६॥ 5

Vgl. 1, 3, 5. — TS 6, 4, 6 (antaryāmah); Çat. Br. 4, 1, 2; Kap. S. 41, 9; 42, 2.

ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्यज्ञे क्रियते यस्माद्ब्रह्मादाना अन्ये प-
 शवो मुखादाना अन्य इति यदुपाञ्चुर्हस्तेन गृह्यते तस्मान्मर्कटः प-
 रुषो हस्ती ते हस्तादाना मुखं वै वाय३ष्य यद्वाय३ष्ये नेतरे यद्वा
 गृह्यन्ते तस्मादितरे पशवो मुखादाना ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्यज्ञे
 क्रियते यस्मात्सद्यो जाताः पशवः प्रतितिष्ठन्ति सवत्सरे पुरुषा इ- 10
 त्पुपाञ्चन्तर्यामौ वा अन्वये पशवः पुरुषस्तै यज्ञेन संमितः प्राणा-
 पानौ वा उपाञ्चन्तर्यामौ यदेतौ यद्वा असन्नौ हूयेते तस्मात्सद्यो
 जाताः पशवः प्रतितिष्ठन्ति सवत्सरो वा अग्निष्टोमो द्वादश मासाः
 सवत्सरो यदेत इतरे यद्वा साद्यन्ते तस्मात्पुरुषो जातः सवत्सरे
 प्रतितिष्ठति यज्ञे सोमादाभ्यं नाम जागृवीत्येष वै सोमस्य सोम- 15
 पीथः सोम वा एतत्सोमपीथेन समर्धयति यो वै सोमस्य सोम-
 पीथ वेद न सोमपीथाच्छिद्यते सोमो वा इमा दि३शो ऽभ्युक्ता-
 मयत् प्रागपागधरागुदगित्याभिरेन दिग्भिः समूहत्याभिः समर्धयति
 काममेन गमयति काम ह गच्छति कामुका एन स्त्रियो भवन्ति
 यां कामयेत तां तर्हि मनसा ध्यायेत्तां हैन कामयते ऽब निस्मरेति

1) H u. Bb वाहुत्वा; desgl. B, ohne Accent. 2) So Ben u. M; die andern Mss. तं 3) Bb दि३शो 4) So Ben u. M; die andern Mss. व.

स्मरे'ति वा एतदाह'समरिर्विदामिति'समनेन विस्वे'ति वा एत-
 दाह'चत्वारो वै पृष्णेः स्तना आस'स्ततस्त्रिभिर्देव्यो'ऽदुहकुशीभिरे-
 को'ऽनुनद्ध आसीत्' वा इन्द्र एवापश्यत्तेनेन्द्रायैवादुहत्तद्वा अस्य
 कौशिकत्वं'यदाह ॥ ब्राह्मण कौशिका' इव ॥ इति चतुर्नियाममुपै-
 5 ति'चत्वारि वै पया'सि'यावदेव पयस्तदाप्नोति'चिः संभरति'तस्मा-
 देतस्यां चयो भागाः' प्रातर्मध्यदिने सायं'चतुर्नियाममुपैति'चिः सं-
 भरति'तत्सप्त'सप्तपदा शक्ररी'शाक्रराः पशवः'पशून्नेवावरुन्धे'नव कृ-
 त्वो नियाममुपैति'चिः संभरति'तद्वादश'द्वादश मासाः स'वत्सरो'
 द्वादशमिष्टोमे स्तोत्राण्येषा यज्ञस्य माचा'स्वर्भानुर्वा आसुरः सूर्ये
 10 तमसाविध्यत्तस्य देवास्तमो'ऽपान्नन्यत्रप्रथमं तमो'ऽपान्नन्ताविः कृ-
 ष्णाभवद्यद्वितीय'सा लोहिनी'यज्ञतीय'सा बलक्षी'स स्वेन ह-
 पेण निरमुच्यत'यज्ञलक्षः'पविचं भवति ततः शुक्रो गृह्यते'
 यजमानस्य वा एतत्पविच'यजमानमेवैतेन पुनान्यमोत'स्यादात्मन
 एवैनदकृत'यदन्यचोतमपविचं'तद्यजमानस्य ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 3, 4. — TS 6, 4, 4—6; Kap. S. 42, 2 u. 3.

15 वाग्वा ऐन्द्रवायवः'सा वै वागेकर्धावदद्यावदव्यावृत्तासीत्स इन्द्रो
 ऽब्रवीन्ममचापि सोमं गृह्णीताह' व एता'वाच'व्यावर्तयि-
 ष्यामीति'स व वाचैव वाच'व्यावर्तयद्यदैन्द्रवायवो गृह्यते'वाचो
 व्यावृत्त्यै वायवे प्रथमं गृह्णीति'वायव उत्तमं मध्यत इन्द्रायेन्द्रियेण
 वा इय'वाङ् मध्यतो विधृतेन्द्रियवती'वाच'वदति य एवं

1) M इहः कु 2) So die Mss. 3) M भोगाः 4) So Ben u. M; in H वाचः
 in Bb der Accent zweifelhaft. 5) Bb मपविच; H मपविच 6) So Ben u. M;
 die andern Mss. गृह्णीयात्ताह 7) Bb चिचामीति 8) So Ben u. M; H u. Bb
 गृह्णीति; B गृह्णीति

वेदं देवा वै सोममजिघांसन्तं नाशकुर्वन्तु वायुर्दृष्टिस्त्रिजन्तं रासी-
 त्प्राणस्ते देवा अपाशासुरूपं ना आवर्तस्वेति सो ऽब्रवीद्भागो मे
 ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्तसो ऽब्रवीन्महेवत्यान्येव पांचाण्यासन्निति त-
 स्सादपतुरीयं वायोः पांचमं वायव्यानुच्यन्ते ततो वै देवाः सो-
 ममघ्नन्तं हतो ऽपूयं ससाहेवा उदबीभत्सन्तं स वायुरब्रवीदहं व 5
 एतं सोमं स्वदयिष्यामि भागो मे ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्तसो ऽब्र-
 वीन्मदया एव यंहा गृह्यान्ता इति तं वायुर्मेध्यतो व्यवाटं तम-
 स्वदयं ससाह्वय्या यंहा गृह्यन्ते तस्मादु शुक्लं प्रवाते विषजन्ति
 देवा वै प्रातःसवनमुद्यमं नाशकुर्वन्तृतीयसवने तर्हि वायुरासीत्
 देवाः प्रातःसवनमभिषयीह स्तेन प्रातःसवनमुदयच्छन्तं यदैन्द्रवा- 10
 यवः प्रातःसवने गृह्यन्ते प्राणो वै वायुः प्राणेन वा एतन्मुखतो य-
 ज्ञमुद्यच्छन्ते देवा वै वृचमजिघांसन्तं मित्रो ऽब्रवीन्मित्रो ऽहम-
 स्मि नाहं हनिष्यामीति ते ऽब्रुवन्जं ह्येवेति सो ऽब्रवीद्भागो मे
 ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्तसो ऽब्रवीन्मयसैव मे सोमं श्रीणानिति त-
 स्सात्पशवो ऽपाक्रामन्मित्रः सन्नदुहा इति पशूनां हि पयो यन्मै- 15
 चावरुणं पयसा श्रीणाति पशुभिरेवैनं सम्यञ्चं दधाति यन्मैचाव-
 रुणं पयसा श्रीणाति द्विदेवत्यत्वाय यं ऽशीतं तेन मैचं यं सप्तं तेन
 वारुणं ब्रह्म वै मिचः क्षचं वरुणो ब्रह्मणि च वा एतन्क्षत्रं च पयो
 दधाति तस्माद्ब्रह्म च क्षत्रं च पयस्वितमे पञ्च वै ब्राह्मणस्य देवता
 अग्निः सोमः सविता बृहस्पतिः सरस्वती तस्माद्ब्राह्मणमन्ये मनुष्या
 उपधावन्त्येतस्य हि भूमिष्ठा देवतास्तासां तिस्रो ऽवाम्तरं ओषिय-

1) So schreibe ich mit Bb; die andern Mss. वृहता; cf. TS 6, 4, 7, 1. 2) H u. Bb
 वृहति 3) Bb शुक्लं 4) Ben चापीति 5) So Bb; die andern Mss. चथाध

स्यापिर्बृहस्पतिः सरस्वती' तस्माञ्छोषियमञ्छोषिया' उपधावन्त्येत-
 स्य ह्यवान्तरं भूयिष्ठा देवतास्तां मैचावरुणं प्रति न्यागच्छन्ति' यन्मै-
 चावरुणं पयसा श्रीणाति तास्वेव पयो दधाति' नाना वै पुरा मि-
 चावरुणाभ्यां' सोमा अगृह्णन्ताः प्रजा अन्यान्यस्याः' परिहायमा-
 ५ ददत' ततो मिचावरुणाभ्यां' सह सोममगृह्णन्ततो वा अकल्पत'
 यन्मैचावरुणं पयसा श्रीणाति' मिचेण वा एतद्वरुणं कल्पयति' व-
 रुणान मिचं' मिचं वै वृचं जग्निवा'सं वरुणो ऽगृह्णात्सं देवैव-
 नायत' ते ऽब्रुवन्वरुणे नायस्वेति'सं वरुणे ऽनायत' सृा ऽब्रवीद्भागो
 मे ऽस्त्विति' वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो' ऽब्रवीत्सहैव नो पयसा सोमं श्रीणा-
 10 निति' यन्मैचावरुणं पयसा श्रीणाति' यजमानस्य निर्वरुणत्वाय' य-
 छेनं भातृष्यो ऽतीव स्यादङ्गुल्याङ्गुष्ठमवगृह्णीयाद्यंघ्रिन्वङ्गुष्ठेनाङ्गु-
 लिम् ॥

यो नो मिचावरुणा अभिदासात्सपानो भातृष्य उत्पिपीते वृ-
 हस्पते ।

15 इदमहं तमधरं पादयामि यथाहमुत्तमचेतयानि ॥

इत्युत्तमो ह चेतयति ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 3, 6 u. 7. — TS 6, 4, 7 (āindravāyavaḥ) u. 8 (māitrāvaruṇaḥ); Çat. Br. 4, 7, 3 u. 4; Kap. 8. 42, 3 u. 4.

देवा वै सत्त्वमासत कुरुक्षेत्रे' ऽपिर्मखो वायुरिन्द्रं' ऽब्रवन्-
 तमो नः प्रथमं चक्षुर्वक्षं नः सहेति' तेषां वै' मखं आर्धोषं नृका-

1) So M; in Ben मञ्छोषिया; in H u. Bb मञ्छोषिया betont. 2) So H u. Bb; in Ben मिचावरुणं; M मिचावरुणं 3) M चयायां विधिः 4) So H u. Bb; in Ben u. M मिचावरुणं 5) M (n. Bl.) ऽब्रवीत्सहीत; Bb ऽब्रवीत्सहीत 6) M (n. Bl.) चक्षुर्वक्ष 7) Das वै fehlt in M (n. Bl.).

मयत्' तं न संमसृजत्' तदस्य प्राप्तहादित्सन्' सं इत् एव तिस्रो ऽज-
नयतेते धनुस्तंसिसृणां च धन्वनश्च जन्म' सं प्रतिधायापाक्रामसं ना-
भ्यधृषुवासे धन्वार्ति' प्रतिष्कभ्यातिष्ठसे' इन्द्रो वक्षीरब्रवीदेतां
ज्यामप्येत्येति' तां अब्रुवन्भिमृतायां वा अस्यां न शस्यामो जी-
वितुं भागो नो ऽस्त्विति' मूो ऽब्रवीदसमेवास्या उपजीवायेति' त- 5
स्मादेताः शुष्कादार्द्रमुहिहन्ति' रसं ३ ह्यस्या उपजीवन्ति' तां वै ज्या-
मयाद'स्तस्य धन्वार्तिरुदय्य' शिरो ऽह्निनसे सप्ताडभवद्वैतरं चेधा
ष्टगृह्णातांमिः' पूर्वार्धे' मिन्द्रो मध्य' वायुर्जघनार्धे' तस्मादाग्रेयं प्रातः-
सवनमेन्द्रं माघ्यं दिनं सवनं' वैश्वदेवं तृतीयसवनं' वायुर्हि विश्वे
देवाः' प्राणापानौ वा उपा' श्वन्तर्यामौ' ध्यान उपा' श्रुसवनो' वागै- 10
न्द्रवायवो' दक्षक्रतू सैचावरुण' आश्विनः श्रौच' चक्षुषी शुक्रामन्थिना'
आत्मायायणो' ऽङ्गान्यु३कथ्या' आयुर्ध्रुवः' स्तना ऋतुपाचै' मूर्धा द्रो-
णकलशः' कुक्षी कलशौ' हनू अधिषवणे' जिह्वाधिषवणं' यावाणो
दन्ता' अक्षाः परिधयो' नासिकोत्तरवेदिः' शिखा यूपः' शिरो हविर्धानं'
पृष्ठमाग्नीध्रमुंदरं' संदो' यदन्तरुदरे तद्विष्ण्याः पाणी' आग्नीध्रश्च मा- 15
जालीयश्च' पाणी' गार्हपत्यः प्रतिष्ठा वेदिरेष वै प्रजापतिः पाचीयः'
स ह ता एनं वेद यं एव वेद ॥ ९ ॥

Vgl. (TA. 5, 1).

- 1) M (n. Bl. ohne Accent) धन्वार्ति 2) Ben प्रतिस्काभ्या 3) H ज्यामयेति
4) So Ben; in M (n. Bl. ohne Accent) धन्वार्तिरुदय्य; die andern Mss. धन्वार्तिरु-
दय 5) So Ben; aegl. M, ohne Accent (n. Bl.); B ऋगृह्णीता; H ऋगृह्णीता; Bb
ऋगृह्णीता 6) M (n. Bl.) नार्धे 7) So Ben u. M; die andern Mss. मार्जोषीयश्च
8) Das इति fehlt in den Mss.

॥ इति खिलकाण्डे पञ्चमः प्रपाठकः ॥

नवैते प्रतर्यहा गृह्यन्ते इमे वा एते गृह्यन्ते नव प्राणा आश्विनो
 दशमो गृह्यते ध्यानो वा एष गृह्यते नाभिरेव दशमो गृह्यते तृतीयो
 हूयते तृतीयो ऽस्य प्राणः प्राणानां संतत्यै सर्वे वा एते यहाः
 स्तोत्रवन्तः शस्त्रवन्तो निदानवन्तो निदानवान्भवति य एव वेद
 5 होता वा अद्य प्रातरूपां शुभयज्ञेनैत उक्थवन्तो ऽथ य होता
 तूष्णीं शंसं शंसति तेनैवैत उक्थवन्तो नवैते प्रातर्यहा गृह्यन्ते
 नवभिर्बहिष्पवमाने स्तुवते तेरेते सामन्वन्तो हिंकारेणाश्विनः सा-
 मन्वानेन्द्रवायवेणैन्द्रवायवो मैत्रावरुणेन मैत्रावरुण एन्द्रेण शुक्रा-
 मन्थिनौ वैश्वदेवेनायायण उक्थायोक्थ्यो गृह्यन्ते उक्थाय ध्रुवः
 10 संतत्या ऐन्द्रायः संतत्यै मरुत्वतीया अध्वर्युर्जुहोति होता वषट्करोति
 प्राणान्वा एतत्प्रधत्तो येन मन्त्रेणाध्वर्युः प्रयच्छति तेन होता प्रतिगृ-
 ह्णाति प्राणानां गोपीचायं प्रज्ञापति वै स्वयं होतासीत्सो ऽता-
 म्यक्षं देवा द्विदेवत्यैरभ्यधावन्प्राणा वै द्विदेवऽत्या यदध्वर्युर्द्विदेव-
 त्यान्हुत्वा क्षिप्रं होतारमभ्यादवति प्राणैर्वा एतच्चोतारमभिधिनोति
 15 वषट्कारे वषट्कारे वै होता प्राणस्यान्तं गच्छति प्राणा वै द्विदेवऽत्या
 यदध्वर्युर्द्विदेवत्यान्हुत्वा क्षिप्रं होतारमभ्यादवति प्राणैर्वा एतच्चोता-
 रमभिधिनोति प्राणा वै द्विदेवत्याः पशवा इडा यद्विदेवऽत्यान्भक्ष-
 यित्वेडामुपहृयेत पशुभिः प्राणानन्तरियादथ यद्विदेवत्यान्भक्षयित्वे-
 डामुपहृयेत प्राणान्वा एतदात्मन्धित्वा पशून्मुपहृयेत इन्द्रियं वै
 20 सौमः पशव इन्द्रियं यत्सौमं भक्षयतीन्द्रियमेवात्मन्धत्ते सर्वत आ-
 श्विनं परिहारं भक्षयति तस्मात्सर्वा दिशः शृणोति ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 8. — TS 6, 4, 9 (Açvinah); K&h. 27, 5; Kap. 8, 42, 5.

1) Ben तेनैत 2) Bb तेरेव 3) H u. Bb चित्रहोतार 4) M. पशुमुप

यैवै पाच० रिक्तमनुष्णं तदनु रक्षा०सि यज्ञमवयन्ति० यदैन्द्रवा-
यवे पुरोडाशमवदधाति मैत्रावरुणे पयस्यामाश्विने धानामरिक्त-
त्वाय० वि वा एतद्यज्ञं विदधते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते० यदेतानि पाचा-
ण्या तृतीयात्सवनान्तरि शिरे० यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय० वायव्याया०
शस्यमानायां पाचाणि विमुञ्चति० प्राणो वै वायुः० प्राणेन यज्ञः संततः० 5
प्राणेनैव यज्ञः संतनोति ॥ एकया च दर्शभिश्च स्वभूते० द्वाभ्यामिष्टये
वि० शत्यां च तिसृभिश्च वहसे चि० शता च नियुज्जिर्वाय इह ता वि-
मुञ्च ॥ इत्याह० विमुक्त्या एवावगत०० वा अध्वर्युपाचं० निरुद्धं प्रतिप्र-
स्थानं० यदि कामयेत० यो बहिस्ते० यामे कुर्यो०० यो० यामे तं बहि-
रिति ॥ इदमहममुमामुषायणममुषाः पुचममुषा० विशो निरुहा- 10
मि ॥ इत्यध्वर्युपाचं निरुद्ध ॥ इदमहममुमामुषायणममुषाः पुचम-
मुषा० विशि सादयामि ॥ इति प्रतिप्रस्थानं० सादयेद्यो बहिस्ते०
यामे करोति० यो यामे तं बहिरध्वर्युपाचं० वै यजमानस्य पाचं० प्रति-
प्रस्थानं० भ्रातृष्यस्य० यदि कामयेत० समावधीर्यमेनं० भ्रातृष्येण कुर्यामि-
ति० प्रबाहुगृह्णीयातां० प्रबाहुक् सादयेतां० प्रबाहुजुहुयाता०० समा- 15
वधीर्यमेवैनं० भ्रातृष्येण करोत्यध्वर्युपाचं० वै पाचं० पापीयः प्रतिप्र-
स्थानं० यदि कामयेत० पापवसीयसं० स्यादिति० पूर्वो गृह्णीयात्पूर्वः०
सादयेत्पूर्वो जुहुयादेतेन वै विपूजनः सौराकिः पापवसीयसं चकार
तत्पापवसीयसमेवैतेन करोति० यज्ञस्य वै सृष्टस्य शिरो ऽद्विद्यतं० तस्मै
देवाः प्रायश्चित्तमैच्छन्त्य वा एतौ तर्हि देवानां भिषजा आस्ताम- 20

1) Bb स्वभूते 2) So Ben u. M; in H u. Bb एवावगतं; B एवावक् तं 3) So Ben; die andern Mss. कुर्यावी 4) So corrigirt; die Mss. मुषा 5) H u. Bb समावधीर्यमे 6) In Bb गृहीयात् ohne Accent

श्विना असोमपी ता उपाधावन्यथा भिषजमुपधावन्येवमिदं य-
ज्ञस्य शिरोः प्रतिधत्तमिति ता अब्रूतां भागो ना अस्त्विति वृणाया-
मित्यब्रुवन्तां अब्रूतां यंह नो गृह्णन्तु सोमपीधमस्रवावहा इति
तद्वा अश्विनी प्रत्यधत्तां तस्मादाश्विनीभिरभिष्टुवन्यश्विनौ हि प्रत्य-
5 धत्तां तौ वै बहिष्यवमानेनैव पावयित्वा ताभ्यां पूताभ्यां यज्ञि-
याभ्यां भूताभ्यां यंहमगृह्णन्तस्माद्बहिष्यवमाने स्तुत आश्विनीं गृ-
ह्यते तस्माद्वाद्येन बहिष्यवमानेन अभिसृप्य पविष्य हि तस्माद्य-
द्विष्यात् परिबाधेत तद्धं भेषजं वेधा विन्युदधुर्मां तृतीयं ब्राह्मणे तृ-
तीयमेषु तृतीयं तद्य एव विद्वानप्येते ब्राह्मणाय प्रोच्याप्सु भेषजं
10 करोति समर्धुक् ह भवति यावद्धि भेषजं तन्क्रियते वास्तुहानि वा
एतत्पात्राणि भवन्ति यद्गृहान्गृहीत्वा बहिष्यवमाने सर्पन्ति वै-
ष्णव्यं ऋचा पुनरेत्य संमृशति विष्णुर्वै यज्ञो विष्णुर्नैवैनानि यज्ञेन
स्वर्गं लोकं समारोहयति ॥ २ ॥

Vgl. TS 6, 4, 9 (ācvinah); Kāth. 27, 5 u. 6; Kap. S. 42, 4 u. 5.

प्रजापतेर्वा एते चक्षुषी यङ्मुक्तामन्विना असा आदित्यः शुक्र-
15 न्द्रमा मन्थी तस्य वै प्रजापतेः सव्यं चक्षुरव्यसतो वै स्तोत्रा अवा-
पद्यन्त तैरिदं वर्षत्येकविंशतिर्वै ते उपपेदुस्तान्वायुरमुजो विसृ-
जति प्रजानां क्लृप्त्यै तस्य या कनीनिका परापतत्स यवो अभवन्
न्मन्विनः संक्षुभिः श्रीणाति चक्षुरेवास्य संभावयति मिषुन वै सो-
मश्च संक्षुवश्च यन्मन्विनः संक्षुभिः श्रीणाति मिषुनवायति वा
20 एतत्पात्रं यन्मन्विपात्रं ये द्विषाहविजां तस्मै हरेर्दत्तिमार्धति इ-

1) H u. B वृणाया 2) Ben वामहा 3) H u. Bb •व्यं 4) Bb •रोहति 5) Ben
वर्षति

गडामकीं वा असुराणां पुरोहिता आस्तां तां देवां नाशकुवन्हेनुं
 ब्राह्मणवन्तो सासंस्तीं देवा अपाशासुरेण ना आवर्तेषामिति तां
 अभूतां भागो ना अस्त्विति वृणाषामित्यब्रुवन्ता एतौ शुक्राम-
 न्धिना अवृणातां ते देवा अमन्यन्त यदिमा असुइयौ सौमौ हो-
 षामस्तदन्वसुरा आभविष्यन्ति येन होषामस्तदन्वाभविष्यन्तीति तां 5
 अपनुद्यायेन्द्राया जुहवुस्तंसादेता अन्यदेवत्यौ गृह्येते अयेन्द्राय हूयेते
 अपनुत्तौ वषडामकीं सह तेन ये द्विष्म इति वषडामकेयोरेवैनं स-
 हापनोदेनापनुदते ॥ आयुः पाहि प्रजां पाह्यमुष वीरतां पाहि ॥
 इति सादयेष्टौ ऽस्य प्रियः स्वाप्तस्य शुक्रं वै प्रति राष्ट्रं मन्थिन नि-
 रुहं मथ्यता इति ऽश्नेतद्राष्ट्रमाहुर्गैबिरुहं भवति यदि कामयेत यो 10
 बहिस्तं यामे कुर्यां यो यामे तं बहिरिति ॥ इदमहममुमामुषाय-
 यममुषाः पुषममुषां विशो निरुहामि ॥ इति शुक्रपापं निरुह्य ॥
 इदमहममुमामुषाययममुषाः पुषममुषां विशि सादयामि ॥ इति
 मन्थिपापं सादयेष्टौ बहिस्तं यामे करोति यो यामे तं बहिरति
 वा एतत्पापं यन्मन्थिपापं यञ्जुक्रपापं पुनः प्रयुज्यते तस्मादिमे 15
 समावर्त्तये तस्मादाभ्यां समावत्पश्यत्यसौ वा आदित्यः शुक्रं बद्ध-
 मा मन्थी वदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मादेतौ प्राञ्चौ यन्तौ न पश्यन्त्यथ
 वदन्पिधाय प्रत्यञ्चौ तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्प्रत्यञ्चौ यन्तौ पश्यन्ति
 वदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मात्पराङ् प्राञ्चौ ऽथ वदन्पिधाय प्रत्यञ्चौ
 तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्पुनरपानौ वदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मात्पराञ्चौ 20

1) So corrigirt; die Mss. तां देवा 2) H u. Bb. चभूता 3) So Ben u. M.; in B
 चभूती; H u. Bb. चभूती 4) So Ben; in H u. Bb. कुर्वति; deagl. M (n. Bl.) u. B,
 ohne Accent. 5) So M (n. Bl.); die andern Mss. वृणाति; H वृणाति 6) So Ben;
 deagl. M (n. Bl.), ohne Accent; die andern Mss. कुर्वती; cf. oben 4, 6, 2. 7) So
 corrigirt; die Mss. कुर्वती; cf. oben 4, 6, 2. 8) H u. Bb. पश्यति

गर्भा धीयन्ते' ऽथ यदंनपिधाय प्रत्यञ्चौ तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मा-
 त्प्रत्यञ्चः प्रजायन्ते' चक्षुषी वै शुक्रामन्थिनौ' नासिकोत्तरवेदि' यै-
 दङ्गुष्ठाभ्यामाक्रमेते' चक्षुषी वा एतत्प्रधत्तो' ऽथ यदुपरिष्ठादाक्रमेते
 तस्मादिमे उपरिष्ठाच्चक्षुषी' तुष्टौ ऽसि जनधाया' देवास्त्वा शुक्रपाः प्र-
 5 णयन्त्विति' या अग्नीः प्रजास्तासामेष योनित्ता' एतमनुप्रजायन्ते'
 तुष्टौ ऽसि जनधाया' देवास्त्वा मन्थिपाः प्रणयान्त्विति' या आद्याः प्रजा-
 स्तासामेष' योनित्ता' एतमनुप्रजायन्त' उभेयीरेव प्रजाः प्रजनयत्यग्नी-
 ष्याद्याश्च' शुक्रमन्वारभन्ते' तेजो वै शुक्रो ब्रह्मवर्चस' तेज एव ब्रह्मव-
 र्चसमन्वारभन्ता' इन्द्रेण मन्युना युजे'ति शुक्रेण परियन्ति' मन्युना वै
 10 युजेन्द्रो ऽसुरानवाबाधत' मन्युना वा एतद्युजा यजमानो भ्रातृष्यम-
 वबाधते' संजग्मानौ दिवा पृथिव्यैत्यरत्नी संधत्त' इमानि वा एतत्सं-
 धत्तो यत्पात्रे संदध्यातां' नैदमन्तरा' स्यादथ यदरत्नी संधत्तस्तस्मादि-
 दमन्तरा' चक्षुषोर्विधृत्यै' पुमांसं गर्भमाधत्तं गवीऽन्योरिति' तदनु
 स्त्रीऽध्वो' यजमानस्य गावो भवन्ति' वीरं पत्नी जनयति' शुक्रस्या-
 15 धिष्ठानमसि' मन्थिनो ऽधिष्ठानमसी'ति शकलौ प्रास्यतः' समिधा
 एषैतयो' रथो आहुतीनां प्रतिष्ठित्यै' निरस्तः बण्डो' निरस्तो मर्कः
 सह तेन यं द्विष' इति शकलौ' निरस्यत' एतावांस्त्रोको यावदुद्धत'
 यावानेव लोकस्तस्माद्यजमानो भ्रातृष्यं निर्भजति' श्रीण्यन्यान्सो-
 मावांन्या' स्तासोमानां मिथुन' याञ्छ्रीणन्ति ताननुवर्षति' याव

1) H u. Bb *मेव 2) So Ben u. M; die andern Mss. वेदम 3) So Ben u. M;
 die andern Mss. स्त्रीऽध्वो 4) Bb ब्रह्म; wir hätten wohl auch oben 1, 2, 19 mit
 M 1 बण्डो schreiben sollen; übrigens aber schreibt K&h, in dem hier entsprechen-
 den Cap. 31, 8 ब्रह्ममर्क 5) Bb संकली 6) So Ben u. M; die andern Mss.
 उद्धत

धीरान्ति ताननुवीधति' दारुमयान्यन्यानि पांचाणि' मृन्मयान्यन्या-
नि' तत्पांचाणां मिथुनं' यो वै सौमस्य च पांचाणां च मिथुनं'
वेद मिथुना एनं पशवा उपतिष्ठन्ते ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3, 10. 11 u. 12. — TS 6, 4, 10 (çukrāmanthināu); Kāth. 27, 7 u. 8; Kap. 8.
48, 1.

प्रजापतिर्वा आयायणो' ये देवा दिव्यैकादश स्थित्येतावन्तो वै दवा'
यावन्त एवं देवास्तेभ्यो' गृह्यत आयायणं' वै गृहीत्वा देवाः स्वर्गं ६
लोकमायच्छं पांसुराश्रभं' शन्तं ततो देवा अश्रभवन् परासुरास्तेष्व एव'
विज्ञानायायणं' गृह्णीते' भवत्यात्मना' परास्य भ्रातृभ्यो भवति' य आ-
नुजावरः स्यात्स आयायणायान्यहान् गृह्णीताय' व्यायायणो' यद्य-
भिचरेत् ॥

विदद्यदि सरमारुणमदेर्महि पाथः पूर्णं सध्रुक्कः ।

10

अयं नयासुपद्यक्षराणामच्छा रवं प्रथमा जानती गात् ॥

इति पुरोरुचं कुर्यादुज्जति हैवाथो वाग्वै सरमा' वाचमेवैषा' वृद्धे'
त्सरा' वा एषा यज्ञस्य' तस्माद्यत्किंच प्राचीनमायायणात्तदुपा' शु'
चरन्त्येष वा एतदायायणं' प्रति वाचं विसृजन्ते' यज्ञमेवाप्ता वाचं
विसृजन्ते' वाग्वै देवेभ्यो ऽपाक्रामन्ते देवास्तूष्णीं' यज्ञमतन्वत' सा 15
वाग्मन्यतान्तवै मा यज्ञाद्यन्तीति' सायायणं' प्रति न्याद्रवत्तस्मादा-
यायणं प्रति वाचं विसृजन्ते' हिंकृत्य वाचं विसृजन्ते' प्राणो वै
हिंकारो' वाक् प्राणस्तेषां च एवैषा युक्तिस्ति हिंकारोति' चेधा ३हीयं
वाग्वदति' शनैरुचैरेष सूक्ष्मैर्यावत्येव' वाक् सास्य युज्यते' चयो वै

1) So M; desgl. B, ohne Accent; Ben विप्रति; Bb वीप्रति; H वीप्रति oder वी-
प्रति 2) Bb वाचवर्षा 3) In H u. Bb zweimal वाचवत् एवं देवा 4) Bb वा-
चवत् 5) Bb वाचवत् 6) Bb वाचवत् 7) Bb वाचवत् 8) M सरा 9) Bb वा-
चवत् 10) Bb वाचवत् 11) Ben वाचा 12) M वा

प्राजापत्यां चृत्विज'उद्गातां प्रस्तोतां प्रतिहतां'ते वा अस्यैतर्ष्वृक्ता'
 अयुक्ता'यङ्किरोति' तेनैवास्य ते वृक्ता' युक्ता भवन्ति'वाक् च मन-
 षावदेतामेह' श्रैयानस्म्यह' श्रैयानसीति' तौ प्रजापतिं प्रममैता'
 सा वागव्री'चैव मया किं चनानभ्युदितं' क्रियता' इत्येष मनो उव-
 5 व्री'चैव मया किं चनानभिगतं' क्रियता' इति' सं मनसेऽन्वव्रीत्सां
 वागव्रीदहृष्यवाडेवाहं तुभ्यमसानीति' तस्मादेषा प्रजापतये' उहृष्य-
 वाद्' तस्माद्यत्किंचोपा'भ्यु क्रियते तदाहुः' कृतमेतत्क्रियता इति' प्र-
 जापतये हि क्रियते' द्वाभ्यां धाराभ्यां' प्रातःसवने गृह्णाति' तिसृभ्यो
 मोध्यदिने सवने' चतसृभ्यस्तृतीयसवने' तच्च' नव प्राणा' आत्माया-
 10 यणः' प्राणानेवात्मन्यज्ञे' वि वा एतद्व्यङ्ग्यद्व्यङ्ग्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते' ये
 देवा दिव्येकादश स्थं पृथिव्यामध्येकादश स्थास्फुक्षितो महिर्नैकादश स्थे-
 ति' देवताभिर्वै' यज्ञः संततो' देवताभिरेव यज्ञ' संतनोति' प्रजापतिर्वा
 आयायणो' यत्सर्वेषु सवनेष्वभिप्रस्कन्दयति प्रजापतिर्वा एतत्प्रजा
 अभिजिघ्रति' प्रजापतिर्वा आयायणो' यत्सर्वेषु सवनेषु गृह्णात्यात्मनैव
 15 यज्ञ' संतनोति' प्रजापतिर्वा आयायणो' यदेष्टो ऽतिरिच्यते तस्मा-
 त्पुरुषः पशूनां दविष्टमेत्यायायणो' वै गायत्र्या वत्संज्ञं' वा एतदा
 तृतीयोत्सवनादभिप्रतिधावति" गायत्र्या वा एते लोके सर्वे सोमा
 गृह्णन्ते' ता' वा एतत्सर्वाणि सवनान्यभिप्रतिधावन्त्येष यत्स्थास्या
 गृहीतो विज्ञातस्यास्या होच्यन्ती३ दारुमयेणा३" इति' तस्मादवि-

1) M वृता 2) M यङ्किं किंरोति 3) M वृता 4) H u. Bb वजापत्युदितं 5) Bb
 क्रियाता; M कीयता 6) Von hier bis zum folgenden प्रजापतये in B fehlend.
 7) Dies Wort fehlt in B. 8) Das वै fehlt in Bb. 9) Bb वागव्री 10) Bb वागव्री
 11) M धावति 12) Die Mss. schwanken; Ben होच्यन्ती दारुमयेणा, indem zugleich
 eine ३ über der Linie die Plutirung der letzten Silbe eines jeden der Wörter an-
 deutet; in M होच्यन्ती३ दारुमयेणा; in H u. Bb होच्यन्ती दारुमयेणा, desgl. B,
 ohne Accent.

ज्ञातेन गर्भेण भूयहांच यत्स्थालीं^१ रिञ्चन्ति^२ न दारुमयं तस्मात्पुमा-
न्दायादः स्व्यदायादं यत्स्थालीं परास्यन्ति न दारुमयं तस्मात्स्त्रियं
जातां परास्यन्ति^३ न पुमांसमंथ स्त्रिय एवातिरिच्यन्ते ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 13. — TBr. 6, 4, 11 (Āgrāyana); Kāth 27, 9.

इन्द्रो वै वृषाय वज्रमुदयच्छत्सं वज्रमुद्यतं दृष्ट्वाविभेत्सौ ऽमवीद-
स्ति वा इदं त्यस्मिन्नन्तर्वी३र्ये^४ तत्ते प्रदास्यामि^५ मा मा वधीरिति^६ 5
तद्वा असौ प्रायच्छदंश्च^७ वा असौ तत्प्रायच्छत्पशूनुकथ्यमेव^८ यदुकथ्यो
गृह्यते यज्ञस्य च पशूनां चावरुह्या^९ एतावान्वै यज्ञो यावानुकथ्यो
ऽन्तःक्षेत्रणमेवान्वै यहाः स्रवो वा एष^{१०} यज्ञस्य यदु३कथ्यो^{११} यथा वा
इदं स्रवः संनद्यं प्रक्ष्वात्येव^{१२} वा एतदुकथ्यमालभ्य प्रक्ष्वाति^{१३} स एनमा
यज्ञस्योद्वहः सैपारयत्यङ्गानि वा उकथ्यो^{१४} यज्ञस्य संतत्ये गृह्यते^{१५} तस्मै 10
ता विष्णवे त्वेति^{१६} विष्णुर्वै यज्ञो^{१७} विष्णुना यज्ञः संततो^{१८} विष्णुनैव
यज्ञेन यज्ञः संतनोत्येतेन वा इदमुक्त्यानि^{१९} संततानि^{२०} तस्मात्पुरुषः
क्वावभिरनुसंततः^{२१} सद आलभ्यावनयति^{२२} यज्ञः^{२३} वा एतत्संतत्य संप्रा-
प्तावनयति^{२४} चक्षुर्वै शुक्रं चक्षुरु३कथ्यं चक्षुर्वा^{२५} एतत्पुरस्ताद्वियते^{२६} ऽथो
यथेदं पुरस्तात्पश्चात्पश्यन्नन्वेत्येवं तदंथं यदैकः संस्त्रेधा क्रियते तस्मा- 15
दैकः श्रेष्ठः पूर्वार्थे ऽवस्यति^{२७} यदेतौ यही भूयिष्ठाः सोमा अनु हूयन्ते^{२८}
पापवसीयसस्य आवृत्त्यै^{२९} यदेतत्पाचं भूयिष्ठाः सोमा अन्वायन्ति^{३०} त-
स्मादैकः श्रेष्ठः यन्तं वहवः पश्चादनुयन्ति^{३१} पाचाणि वा अन्वर्तुं पुरो
विदुर्ह^{३२} उक्त्यामदानि^{३३} पथैर्दृष्ट्वा^{३४} सदा उपचरत्यामेय्यामीध्र^{३५} वैष्ण-

1) So Ben u. M.; in H u. Bb रिञ्चति; desgl. B, ohne Accent. 2) So M, H u. Bb; in Ben परास्यन्ति 3) Ben प्रदास्यामि Kāth. 27, 10 प्रदास्यामि 4) Ben दृष्ट्वा 5) H वधीरिति 6) So M; in Ben *मुकथ्याणि; Bb *मुकथ्याणि; desgl. B, ohne Accent; H *मुकथ्याणि 7) H ; Bb हूयन्ति 8) So Ben; die andern Mss. (auch M) चक्षुर्वै 9) So M; in Ben उक्त्यामदानि; Bb उक्त्यामदानि; H u. Bb उक्त्यामदानि 10) So Ben u. M.; in H पथैर्दृष्ट्वा; desgl. B, ohne Accent; Bb पथैर्दृष्ट्वा

- व्या हविर्धानं यथादेवतमेवैनान्युपचरति तथा हैनं न विदुहेऽन्तरा-
 हवनीयं च हविर्धानं चाध्वर्योर्लोकोऽन्तरा हविर्धानं च सदस्य यज-
 मानस्य सदः सदस्यानां यदि कामयेतां ध्वर्युः यश ऋद्धेदित्यन्तरा-
 हवनीयं च हविर्धानं चावनयेत्सोमो वै यश एषोऽध्वर्योर्लोकोऽध्व-
 5 र्युमेव यशसार्पयति यदि कामयेत यजमानं यश ऋद्धेदित्यन्तरा ह-
 विर्धानं च सदस्यावनयेत्सोमो वै यश एष यजमानस्य लोकौ यज-
 मानमेव यशसार्पयति यदि कामयेत सदस्यान्यश ऋद्धेदित्यन्तः स-
 दस्यावनयेत्सोमो वै यश एष सदस्यानां लोकः सदस्यानेव यशसार्प-
 यति सद आलभ्यावनयत्यैन्दुः वै सद ऐन्द्राण्युक्थान्युक्थानां सतत्या
 10 उक्थानामनपछेदाय ॥ उपयामगृहीतो ऽसि मिषावरुणाभ्यां ता ॥
 इति गृह्णाति प्रातःसवने मैषावरुणाय ॥ इन्द्राय ता ॥ इति ब्रा-
 ह्मणाञ्च सिने ॥ इन्द्रायिभ्यां ता ॥ इत्यद्वावाकाय ॥ उपयामगृ-
 हीतो ऽसीन्द्राय त्वेन्द्राय ता ॥ इति गृह्णाति सर्वेभ्यो माध्यन्दिने स-
 वने ॥ उपयामगृहीतो ऽसीन्द्रावरुणाभ्यां ता ॥ इति गृह्णाति तृतीय-
 15 सवने मैषावरुणाय ॥ इन्द्रावृहस्पतिभ्यां ता ॥ इति ब्राह्मणाञ्च-
 सिने ॥ इन्द्राविष्णुभ्यां ता इत्यद्वावाकायैवमस्य यथोक्थं यथादे-
 वतं गृहीता भवन्ति ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 8, 14. — TS 6, 5, 1 (nkthyagrahah); Kāth. 27, 10.

आयुर्वै ध्रुवसंमुत्तमं गृह्णात्युत्तमं सायुः स्यात्स्यां गृह्णात्यां युषो धृवै
 पूर्णं गृह्णाति सर्वमायुरेति प्राणो वै गायत्र्यो युध्रुवो यदेव सा तृतीया-

1) Von hier ab in M eine Lücke (ein Blatt fehlt). 2) H हीनि 3) So corrigirt;
 die Mss. सहस्रानेव 4) So Ben; die andern Mss. उक्थान्युक्थानां 5) So Ben;
 die andern Mss. उक्थानां 6) So H u. Bb; in Ben मिषावरुणाभ्यां 7) Ben
 यथोक्तं

त्सवनान्तरि श्वेत्ससाद्यावदायुस्तावान्प्राणं आयुर्वै ध्रुवो यदग्निहोम-
मास्ता आयुरेवाप्रां निः सर्पत्यायुर्वै ध्रुवो यत्कैवलं जुहुयादायुः प्रजानां
प्रदध्यात्परिधानीयाया शस्यमानायामवनयति स ह्यन्तो होतुश्चमसे
ऽवनयति वैश्वदेवो वै होता वैश्वदेवीरिमाः प्रजाः सर्वासु वा एत-
त्प्रजास्वायुर्दधाति जनानामित्याहुः सर्वासा वा एतत्प्रजानामायुः 5
सर्वाभ्यः प्रजाभ्यो गृह्यत उभयतो वैश्वानरो गृह्यत उभयतो वैश्वानरो
ऽह्ययं प्राऽणो ऽयं वाव वैश्वानरो ऽयो ऽयमवाद् प्राणो यदेव कै-
वला उत्तरे हविर्धाने साद्यते तस्मादेषो ऽर्धभाक् प्राणानामर्धभाजा
इतरे हिरण्ये ऽधि सादयेदायुः कामस्यामृतं वै हिरण्यमीयुर्ध्रुवो
ऽमृत एवास्यायुर्दधात्युपोमे ऽन्ये यहाः साद्यन्ते ऽनुपोमे ध्रुवस्तस्माद- 10
स्थान्यै पशवः प्रतितिष्ठन्ति मासेन पुरुषः प्राणा वा उपरवा
यदेत उपोमे यहाः साद्यन्ते स्वे वा एतद्योनौ साद्यन्ते पूर्वार्धे वा
मे मुखस्य प्राणा एतत्खलु वै हविर्धानस्य पूर्वार्धं यद्वक्षिणं ह-
विर्धानं तस्माद्वक्षिणे हविर्धाने प्राणा वा एत इतरे यहा आयुर्ध्रुवो
नव वै प्राणा आयुर्दशमे तस्मादेष दशमो गृह्यते दशमं ह्यायू- 15
जपुषो ध्रुवगोपायति सर्वासा वा एतत्प्रजानामायुर्गोपायति तस्मा-
द्राजपुषो वीर्यवत्तमो यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुषामुषायणस्यायुः
प्रवर्तयामि ॥ इति ध्रुवं प्रवर्तयेदायुरेवास्य प्रवर्तयति यत्प्रवर्तयेत्स-
र्वासां प्रजानामायुः प्रवर्तयेज्मुक् प्रजां चछेदेवतिर्यजमानं गृह्णी-
यात्क्षोभुको ऽज्ययुः स्यात्संज्ञा एव ॥ ध्रुवं वा ध्रुवक्षितिममुमास्था- 20

1) So Bb u. H; in Ben ह्यको ohne Accent. 2) Mit diesen Worten fängt M wieder an. 3) Von hier in H u. Bb Lücke bis zum folgenden वा 4) So Ben u. M; in H u. Bb सर्वाभ्य एव; B सर्वाभ्या एव 5) So Ben; (cf. TS 6, 5, 2); in M *कात्वि, desgl. B, ohne Accent; in Bb चत्वारि; in H चत्वारि 6) So M; die andere Mss. प्रवर्तयेदाम्

नाप्यावयामि ॥ इत्यास्थानादेवैनं व्यावयति प्रमायुको भवति'
 ५ ध्रुवः वै प्रच्यवमानः विन्धा भूतानु प्रच्यवन्ते प्र यजमान आस्था-
 नाप्यवते 'तदभिर्मृश्यो दिवि दिष्टान्दृहान्तरिक्षे अन्तरिक्ष्यापृथि-
 ष्यां पार्थिवानिति यथास्थामं वा एतत्प्रजा दृहति स्व आयतने
 १० यजमानमायुषा वा एष वीर्येण व्युध्यते यस्य ध्रुवः स्कन्दत्यायुर्वीर्यं
 ध्रुवस्तदभिर्मृश्यः ॥ आयुर्धा असि ध्रुवायुर्मे धेहि ॥ इत्यायुरेवासि-
 न्दधाति वरो दक्षिणा वरेणिव वरः स्पृणोत्यात्मा हि वरः पुषसेनस्य
 ह वै भैमसेने ध्रुव उपाददास तं ऋणवानः स्थैरवस्रण कृतेनैव्यो लो-
 केभ्य आप्याययांचकार ॥ स्वाहा दिवं आप्यायस्व ॥ इति स तृतीयं
 १० बभूव ॥ स्वाहान्तरिक्षादाप्यायस्व ॥ इति स द्विभागं बभूव ॥ स्वाहा
 पृथिष्या आप्यायस्व ॥ इति स पुषुरे तद्वर्तेनैवैव्यो लोकैभ्यो ध्रुव
 आप्याययितव्यो द्वादशे स्तोत्रे ज्वनयति ॥ द्वादश मासाः स वत्सरो
 स वत्सरो यज्ञो यज्ञः प्रजापतिः प्राजापत्यः पुरुषो यावानेव पुरुष-
 स्तस्मिन्नायुर्दधाति यस्तूयमाने ज्वनयेन्नर्भो प्रपादुकाः स्युर्येज्यस्य-
 १५ माने युवानः प्रमीयेरन्येज्यस्ते बहिः प्राणादप्यास्तकृज्यस्तायां म-
 ध्यतो ज्वनीयो मध्यतो वा एतत्प्रजानामायुर्दधाति ॥ स्वयंभूरसि
 चेहो रश्मिः प्रियो देवानां स सदनीयः ॥ तं ता सुभव देवा अ-
 भिसंविशन्तु ॥ आयुर्धा असि ध्रुवायुर्मे धेहि ॥ इत्यायुरेवासिन्दधा-
 ति ॥ वर्चोधा असि ध्रुव वर्चो मे धेहि ॥ इति वर्च एवासिन्दधा-
 १० ति ॥ इष्टो ऽसि त्वेष्टो ऽसि नृमृष्टो ऽसि वृत्तो ऽसि दक्षो ऽसि तस्य

1) In Ben u. M. रिवि तंरिज्ञान (in M das च des Adj. aber zuerst geschrieben und erst dann als del. bezeichnet); cf. 1, 3, 15. 2) So Ben u. M; in H u. Bb च-
 चाकार्ण; B चचाकार्ण 3) So Ben u. M; die andern Mss. मायुषी 4) So M;
 in B दधात; H u. Bb दधात; Ben? 5) M दूयमानि 6) Ben लिङ्गो

त इषस्य तेषस्य नृणस्य व्रतस्य दक्षस्य भक्षीय" स्वस्य चारणस्य च
शूद्रस्य चार्यस्य च" यथा त्वं सूर्यासि विश्वदर्शत एवमहं विश्वदर्श-
तो भूयासम ॥ इति विश्वदर्शतो ह भवत्यसौ वा आदित्यः स्वयंभूः
श्रेष्ठो रश्मिर्येषेः स्वयंभवदेव" स्वयं भवति य एव" वेद ॥ ६ ॥

Vgi. 1, 3, 15. — TS 6, 5, 2 (dhruvāḥ); Kāṭh. 28, 1; Kap. S. 44, 1.

अथैतं चतुर्गुहाः" स" वात्सरस्य वा एतं विधृत्यै गृह्यन्ते" द्वादश मा- 5
साः स" वात्सरस्ते" स्याद्वादश चतुर्गुहा" मधुश्च माधवश्च वासन्तिका
चतू" असन्ना हूयन्ते" असन्ना ३हीम चतवो" नान्योऽन्यमभिप्रपद्यते" य-
द३न्योऽन्यमभिप्रपद्यते" चतुता चतुर्गुहायादेष" यदन्योऽन्यः" प्रपद्यते
तस्यादिदमृता चतुर्गुहानिहिताः" परिस्रवन्त" उभयतोमुखमृतुपाचमु-
भयतोमुखा ३हीम चतवो" न वै तद्विद्य यत चतूनां मुख" सह प्रथमं 10
गृह्णाते" सहोत्तम" सह युज्येते" सह विमुच्येते" चतुर्दश वा एतत्कुरुते
ऽति वा एतद्रेचयतो" ऽस्ति मासस्त्रयोदशस्तेमेवैतेनाम्नावरुन्त" चतुर्भ्यो
वै प्रजाः प्रजायन्ते" यन्मृदुना चतुर्चतुर्भिर्चतुर्भ्यो वावासा एतच्चतु-
ष्यदः पशून्प्रजनयन्ते" ऽथ यच्चतुर्चतुर्भिर्चतुर्भ्यो चतुर्भ्यो वावासा
एतद्विषदः पशून्प्रजमयन्ते" यद्विचतुर्गुहा" द्वौ ३हीमा चतू" अथ यद्वै 15
चतुर्गुहा" द्वौ द्वौ ३हीम चतवो" नानुयजति" वैश्वानरो वषट्कारो" य-
दनुषि विश्वानरं मृतुष्वप्यवसृजेदैन्यो वा इदमासीदप्यावृत्तमहरासीच्च
तन्निर्दिष्टं वा" चतुर्गुहा" विधृत्यै यन्मृदुयहा गृह्यन्ते" ऽहोरात्रयोर्ध्यावृत्त्यै

1) Bb जेषीच 2) So Ben; H u. Bb प्रपद्यते; desgl. B, ohne Accent; M प्रपद्यते
3) Die Mss. schwanken; H u. B प्रपद्यते; desgl. B, ohne Accent; Ben प्रपद्यते; M
प्रपद्यते 4) Ben चतुर्गुहा 5) So Ben u. M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb
चतुर्गुहा 6) So Ben u. M; die andern Mss. युज्येते 7) So Ben u. M; die andern
Mss. मुच्येते 8) In den Mss. द्वि ohne Accent.

स०वत्सरो वै स्वर्गो लोकस्तस्य वा एतं आक्रमा यदतुयहा' यदतुयहा'
गृह्णाते 'स्वर्गस्य लोकस्याक्रान्त्यै ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 3, 16. — TS 6, 5, 3 (rtugrahā); Kāth. 28, 2; Kap. S. 44, 2.

आदित्या वा इत उत्तमाः स्वर्गं लोकमाय०स्ते वा इतः प्रतिस०-
हिताः पुरस्तादेवान्यत्सर्व० स०वत्सरो वै स्वर्गो लोकः स०वत्सरोमेतौ
5 कल्पयितुं प्रायेते यदध्वर्युं यदैन्द्रायमृतुपात्रेण गृह्णाति स०वत्सरो
वा एतदन्वाग्भते स्वर्गीय लोकायाथो ज्योतिरुपरिष्ठाद्धाति स्वर्गस्य
लोकस्य समष्ट्या असौ वा आदित्यः शुक्रः पुरुषो वैश्वदेवो य०ऽपु-
क्रपात्रेण वैश्वदेवं गृह्णाति तस्मात्पुरुष एवामुं प्रत्यक् सर्वे ऽन्ये न्युजः
पशवो देवाश्च वा असुराश्चास्पृधन् तै देवाः प्रातःसवने वैश्वदेवे
10 यज्ञ० संस्थापयमप्य०स्ते प्रातःसवने संस्थापयन्त्यैश्वदेवः प्रातः-
सवने गृह्णाते प्रातःसवने वा एतैश्वदेवे यज्ञ० संस्थापयति तेन सं-
स्थितेनारिष्टेन भूतेन प्रचरन्ति देवा वै सर्वे प्रातःसवनमभ्यायच्छन्तोत्तरा-
भ्या० संवनाभ्यामतिष्ठन्त्यैश्वदेवः प्रातःसवने हूयते प्रातःसवने वा
एतैश्वदेवे देवतास्तर्पयन्ति तास्तृप्ता उहरे सवने अभिसृज्यमाना यन्ति
15 वज्रो वै मरुत्वतीया वज्र एवं प्रथमो ऽपगूर्तिर्वितीयः स्तृतिरुत्तमो व-
ज्रो वै धनुर्धनुरेव प्रथमः प्रतिहितिविंशतीयो विसृष्टस्तृतीयश्चक्रियौ वा
एतौ यज्ञस्य यन्मरुत्वतीया अक्षो मध्यमः पक्षसी अभितो मरुद्भिर्वै
वी३र्जैरेन्द्रो वृषमहर्कं ऋते मरुद्भ्यो ऽशक्रोष्ठी३र्धे कर्तुं यन्मरुत्वतीयो
यहो गृह्णाते मरुत्वतीय० शस्यते तेन माध्यंदिन० संवन० वीर्यवत्कथ०

1) In Ben nur ein Mal यदतुयहा 2) So Ben u. M; Bb वृतीषवत्सरो; desgl. B, ohne Accent; H वृतीषवत्सरो 3) Ben पंचशो oder पंचवि

सवनान्यृतमन्त्रि वेद्ये^१ति पृष्ठेहृत्यहैः प्रातःसवनमृतमन्त्रमरुत्वतीयै-
 र्माध्यदिनं सवनं सावित्रेण तृतीयसवनं मरुत्वतीययोः सन्नयोर्दक्षि-
 णा दीयन्ते स्वे वा एतद्योनौ दक्षिणा दीयन्ते परिधयो वा एते
 यज्ञस्य यन्मरुत्वतीयास्तस्मान्मरुत्वतीयान्दक्षिणां नातिदीयन्ते यद-
 त्तिदद्याद्यथा बहिष्परिधिं स्तन्नमेवं स्याद्यदि कामयेत विदो^२जीयसी 5
 स्यादबलीयः क्षत्रमिति यस्या मरुत्वतीयः पूर्वो ऽर्धश्चक्ष्मां पुरो-
 रुचं कुर्याद्विशं वा एतदो^३जीयसीमकरबलीयः क्षत्रं यदि कामयेत
 क्षत्रमो^४जीयः स्यादबलीयसी विडिति यस्या ऐन्द्रः पूर्वो ऽर्धश्चक्ष्मां
 पुरोरुचं कुर्यात्क्षत्रं वा एतदो^५जीयो ऽकरबलीयसी विशं जा-
 मि वा एतद्यज्ञे क्रियते यन्मरुत्वतीयो यज्ञो गृह्यते मरुत्वतीयं श- 10
 स्यते पशवो वै मरुतो ऽजामि पशवस्तेन तदजाम्यृतुपाचमालभ्य
 प्रतिगृह्णान्यृतवो वै मरुतः सवत्सरं चतुर्वा आयुः सवत्सरं आयु-
 षि वा एतदध्वर्युः अयते वृचं वा एषहन्ति यो मरुत्वतीयान्ग्रहान्गृह्णीते
 माहेन्द्रे सर्वे कामाः सर्वान्वा एतत्कामानाप्नोति सर्वान्भृशोतीन्द्रो
 वै वृचमहङ्गन्तो ऽन्यान्देवानन्त्यमन्यत स माहेन्द्रो ऽभवत्स एतमुद्धार- 15
 मुदहरत वृचं हत्वा तदुद्धारं एवोस्यैष भाग एव तस्माद्राजा सं-
 यामं जित्वोदाजमुदजते शुक्रपात्रेण माहेन्द्रं गृह्णाति वदन्ति या-
 वाणो वदन्त्यौलूखला मन्थन्याशिरमिन्द्रे वा एतदया आगते घो-
 षमकुर्वताथो यजमान एव तेजो दधति ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 8, 17—25. — TS 6, 5, 4 (āindrāṅnah) u. 5 (marutvatīyā mähendraçca); Kāth.
 28, 2 u. 3; Kap. S. 44, 2 u. 3.

1) M मन्त्रि (n. Bl.). 2) So M; ohne Accent (n. Bl.); die andern Mss. मरुत्व-
 तीया 3) Ben तां ohne Accent; M schreibt तां; H u. Bb तात्; desgl. B, ohne
 Accent. 4) Bb तमुद्धारं 5) So Ben; die andern Mss. एतन्वा 6) So Ben u. M;
 die andern Mss. दधाति

एतद्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

अष्टौ पुषासो अदितेयै जातास्तद्वत्स्परि ।

देवं उप प्रैत्सप्रभिः परा मातारिणमास्यत् ॥

इत्येष वाव स उपा०शुसवनो यावा तस्य वा एष सोमपीथो यदादित्यं
 5 मेक्षयन्ति ॥ विवस्वत्तादित्यैष ते सोमपीथः ॥ इति सोमपीथेनैवैनं सम-
 र्धयति ॥ ध्यानो वा उपा०शुसवनः प्रजा आदित्यो ध्यानं वा एतत्प्रजासु
 दधाति पशवो वा आदित्यो यद्गर्भा मध्यतः श्रीणाति मध्यतो वा
 एतत्पशूनां पयो दधात्यथ यत्तन्नातदङ्कुरं तस्मादामा सती पक्व दुहे
 यदि कामयेत् वर्षेत्पर्जन्या इति ॥ या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा श्रीणा-
 10 मि ॥ इति दधोपरिष्ठादादित्यं श्रीणोयात्पशवो वा आदित्यः पशुभ्य
 एउषो ऽमुतो वर्षति पशूनेव वृष्ट्याभिजिघर्ति यदि कामयेत् गर्भोः
 श्रीत्येयुरित्युद्गृह्यादित्यमवेक्षेत गर्भो ह श्रेयुका भवन्ति शुक्रवतीर्वै
 पूर्वं सवने अश्वक्रं तृतीयं सवनं यद्विदेवत्याना सस्त्वानवनय-
 त्यायायणमभिप्रस्कन्दयति तेन तृतीयसवनं शुक्रवद्देवा असुरान्हन्ता
 15 मृत्योरविभयुस्तेनाधिषिणो न्यञ्चनैषिण एता देवता भूयिष्ठाः प्रावि-
 शन्त्यद्विदेवत्यास्तस्माद्विदेवत्युभ्य आदित्यो निर्गृह्यते बृहतीभ्या गृ-
 ह्णाति पशवो वै बृहतीः प्रजा आदित्य एतावांसोको यावदुद्धत
 यास्तप्रसारयित्वा गृह्णाति लोकं वा एतदन्नाद्यं यजमानो भ्रातृष्यस्य
 वृद्धे ऽथो इमा एव प्रजा अन्नाद्यावावरुन्हे यद्यस्य भ्रातृष्यो यजेत
 20 बहिर्वेदि तिष्ठेत्स्या हैन नावरुन्हे पशवो वा आदिउत्यो ऽपी रुद्रो

1) So M, H, Bb; in Ben ०मास्यत्; cf. aber RV 10, 72, 8. 2) H u. Bb ०वेविवं

3) cf. मृतातस्य TS 6, 5, 6, 4. 4) Ben ०जाति 5) H u Bb वृष्ठा; cf. über die verschiedene Betonung dieses Wortes oben 2, 4, 7 u 8; 2, 11, 5. 6) So Ben u. M; die andern Mss. श्रेयुका 7) M (n. Bl.) ०वतो वै 8) Ben ०धिर्वी 9) Ben प्राविष्ठा

ऽमेरितास्त३न्वो यद्विष्ण्या' यत्संप्रसारयित्वा' गृह्णाति रुद्रावा एतत्प-
 ञूनन्तर्देधात्यपिधायोप निष्क्रामति' पञ्चूनां गोपीषायादित्यो वै
 द्विदेवत्यानामनुयाजस्तस्मात्तानानुयजति' द्विदेव३त्या वा आदित्यस्य
 प्रयाजास्तस्मात्तानानुयजति' पशवो वा आदि३त्योऽमी रुद्रो ब्राह्मण
 उपद्रष्टा' यदीक्षमाणो जुहुयात्प्रधीयमानानामेषामुपद्रष्टा' स्यादन्त्ये- ५
 क्षमाणेन' होत३व्यमनुपद्रष्टैषां भवति ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 3, 26 — TS 6, 5, 6 (ādityagrahaḥ); Kāṭh 28, 6.

॥ इति खिलकारणे षष्ठः प्रपाठकः ॥

गायत्रौ वै देवानां सविता' गायत्र्या एष लोके सोमो गृह्यते'
 यदायायणस्तस्मादायायणात्सावित्रौ निर्गृह्यते' ३सो ऽद आ तृती-
 यास्तवनात्परिशयेत्क्रियमाणस्य' क्रियमाणस्य प्रसवायांन्तरिक्षं वा 10
 अन्तर्या३मो' ऽन्तरिक्षमिमाः प्रजा' यदन्तर्यामपात्रेण सावित्रं गृ-
 ह्णाति' सविता वा एतत्प्रजाः प्रसुवति प्रजननायांसजो हूयते' ऽसन्ना
 ३हीमाः प्रजा नैलयन्ति' नानुयजति' यदनुयजेत्सृष्टिं प्रजानां वि-

1) So Ben u. M.; H u. Bb संप्रसर्पयित्वा; B संप्रसर्पयित्वा 2) So Ben u. M.; die
 andern Mss. निष्क्रामयति 3) Ben मनुपयाजस्; Bb तस्मात्तानानु 4) Ben तां गानु;
 Bb तानानु oder तानानु; H तानानु; M (n. Bl.) u. B तानानु 5) H u. Bb मेषामा
 6) In Bb आद' ohne Accent. 7) So Ben; desgl. M, ohne Accent (n. Bl.); in
 H u. Bb मनुपद्रष्टै; desgl. B, ohne Accent. 8) So das Verbum in H u. Bb be-
 tot; in Ben परिग्रहेत, in M n. Bl. ohne Accent.

छिन्द्वादेथो समानपाचौ ३ ह्येतौ मौमौ गृह्येते तस्मान्नानुयजति देवा
 वै तृतीयसवनमुद्यमं नाशक्नुवन्प्रातःसवने तर्हि सवितासीस देवा-
 स्तृतीयसवनमभिर्पयौह स्तेन तृतीयसवनमुदयच्छन् यत्साविचस्तृती-
 यसवने गृह्यते सवितृप्रसूता वा एतत्तृतीयं सवनमुद्यच्छन् सावि-
 5 चस्य संस्रवे वैश्वदेवमभिगृह्णाति वैश्वदेवीरिमाः प्रजाः सवितृप्र-
 सूताः खलु वै प्रजाः प्रजायन्ते मनो वै सविता वैश्वदेवीरिमाः
 प्रजाः सर्वासु वा एतत्प्रजासु मनो दधात्याशीमेतः सवनस्य गृह्णाति
 वैश्वदेवत्वाय मुशर्मासि सुप्रतिष्ठानं इति यत्स्वित्सोमः सोमे प्रति-
 तिष्ठति बृहदुक्षे नमा इति यद्बृहदिति तेन देवेभ्यो यन्ममा इति
 10 तेन पितृभ्य उक्थभाजो वै पितरो ऽस्तोमभाज उकायैष गृह्यते न
 स्तोत्राय यच्च गृह्यते तज्जस्यते स्वं आयतने ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 27 u. 28. — TS 6, 5, 7 (sāvitrah, vâicvadevah); Kāth. 28, 7; Kap. S. 44, 7.

घृतस्य यजत्येष वै प्रथमो धिष्ण्यानां यदाहवनीयस्तं वा एत-
 दये व्याघारयत्याप्रावैष्णव्या व्याघारयति पराङ् वा एतर्हि यज्ञो
 ऽग्निः सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालब्धं भन्ति वा
 15 एतत्सोमं यदभिषुखन्ति यत्सौम्यः सोमं वा एतत्संभावयन्ति सो-
 समापाययन्त्येवधिषुर्वा एतत्सोमं यदभ्यसुषुवुरनुस्तरणी वा एषा
 सोमस्य यत्सौम्यः पितृणामनुस्तरणी तस्मात्पितृमत्या यजति द-
 क्षिणा तिष्ठन्नुहोति दक्षिणा हि पितृणामुपसदा वा एतै ऽनुया-
 जा अप्रावैष्णव्या घृतस्य यजति सौम्या सोमस्य या एवाद उप-

1) H u. Bb प्रजायन्ते 2) H बृहदुक्षे; Bb बृहदुक्षे 3) H u. Bb ष्वेच 4) M (n. Bl.)
 सुषुवुर 5) So M (n. Bl.) ohne Accent, die andern Mss. पितृणां; s. übrigen
 auch TS 6, 6, 7, 1. 6) H u. Bb उपसदा 7) In Bb यजति ohne Accent.

सन्तु देवता अयाक्षीत्ता एतदेमुं वा एष भूताय क्रियते यद्वा एतस्य
 आधि यन्प्राप्तायि तदस्यामुं लोकं गच्छत्यथ पूत एवोऽिशयते प-
 विच वै सौम्यो यजमानमेवैतेन पुनाति सामदेव इत्यो वै सोमः
 सोमस्य खलु वै सौम्यः साक्षे वा एतद्वियते ॥ सचा त एतद्यदु त
 इह ॥ इति परिपश्यति यो ऽगतासुः स परिपश्यति यो गतासुर्न ५
 स परिपश्यति यदि न परिपश्येदथ वदेत् ॥

यन्मे मनो यमं गतं यद्वा मे अपरागतम् ।

राज्ञा सोमेन तद्वयमस्मासु धारयामसि ॥

इदिस्यृक् क्रतुस्यृग्वर्चोधा असि वर्चो मे धेहि ॥ इत्याशिषमेवा-
 शास्ते ॥ २ ॥

10

Vgl. TS 6, 6, 7 (sâumyacarughrtayâgânûbandhyâh); Kap. S. 45, 3.

अथैते ऽतियाह्या देवा वै सोममगृह्णतां वा एतानिन्द्रो ऽगृ-
 ह्णीत सौ ऽवेक्षं वा अहमिमानृतं ब्रह्मणः मविद्यामीति स ब्रह्मो-
 पाधावक्षान्ब्रह्मणासघोब्रह्म वै गायत्री तस्मान्नायत्रीभिर्गृह्यन्ते यदे-
 वांदः परमन्नाद्यमनवरुद्धं तस्यैते ऽवरुद्धौ गृह्यन्ते ये वा अमी वैरा-
 जस्य स्तोभा अतिरिक्तास्तैरेते सामन्वन्तः सर्वे वा एत ऐन्द्रा य 15
 ऐन्द्र ऐन्द्रः ३सो ऽसा आदित्य इन्द्रः समानमयिश्वासा चादित्यो वि-
 राजो वै तेज आप्येयः शक्करीणामैन्द्रो रेवतीना सौर्यो यच्च पृथानि
 युज्येरस्तदेतान्जुहुयात्साक्षा सतेजस्तायं स वा एतद्यज्ञः पश्चा-

1) So Ben u. M.; die andern Mss. आधि 2) Bb यदुत्तरा 3) So M., nur ohne
 Accent, (n. Bl.); die andern Mss., wie es scheint, इदिस्यृक् क्रतुस्यृक् 4) So. corrigirt;
 die Mss. आह्या; vgl. aber weiter unten. 5) Ben अति; M (n. Bl.) अतिरिक्ता
 6) H u. Bb जुहुयात्साक्षा; Ben जुहुयात्साक्षा; M n. Bl. ohne Accent.

त्स्त्रोर्बेण च शस्त्रेण चाधीयते यदतिपाद्याः^{१)} प्रत्युत्तथ्यै^{२)} चक्रियौ वा
 एते यज्ञस्य यत्पृष्ठान्युपस्तम्भनमतियाऽद्यास्तं सात्प्रातः सवने गृह्याः^{३)}
 प्रत्युत्तथ्यै^{४)} यदायेयस्ते जस्तेनावरुद्धे^{५)} यदेन्द्र इन्द्रियं तेन^{६)} यत्सीर्षो रुचं^{७)}
 तेन^{८)} पिवृक्षावासा एतत्समृद्धं ब्रह्मवर्चसे दधाति तेजो वा अग्निं रि-
 ५ न्द्रियमिन्द्रो ब्रह्मवर्चसेमसा आदित्यस्तेजसा च वावासा एतद्ब्रह्मव-
 र्चसेन चोभयत इन्द्रियं परिगृह्णाति ॥ अग्रेष त्वा ब्रह्मणश्च तेजसा
 जुहोमि तेजोदा^{९)} तेजो मा मां हासीन्माहं तेजो हासिष^{१०)} स्वाहेन्द्रस्य
 च त्वा क्षत्रस्य चौजसा जुहोम्योजोदामौजो मा मां हासीन्माहमौजो
 हासिष^{११)} स्वाहा सूर्यस्य च तौषधीनां च वर्चसा जुहोमि वर्चोदा^{१२)}
 १० वर्चो मा मां हासीन्माह^{१३)} वर्चो हासिष^{१४)} स्वाहा आयुः कारायुष्मा-
 स्त्वं तेजस्वान्देवेभ्येधायुष्मन् मां तेजस्वन् मनुष्येषु कुर्विन्द्रौज-
 स्कारौजस्वा^{१५)} स्त्वं सहस्वान्देवेभ्येधौजस्वन् मां सहस्वन् मनुष्येषु
 कुरु सूर्य भाजस्कार भाजस्वा^{१६)} स्त्वं वर्चस्वान्देवेभ्येधि भाजस्वन्
 मां वर्चस्वन् मनुष्येषु कुरु ॥ एते होमा भक्षंकाराश्च भवन्त्येतेषां
 १५ वैवीर्येण वचविश्ववयसा इमां लोकानर्वाचश्च पराचश्च प्राजानीता^{१७)}
 स^{१८)} ह वा अस्मा इमे लोका अर्वाश्च पराश्च भान्ति^{१९)} य एव
 वेदं सुप्रज्ञाना वा इत इत्ये लोका अमुतस्ता अर्वाश्चो दुप्रज्ञाना^{२०)}
 एष ह ऽवेवामुतो ऽर्वाच इमां लोकान्प्राजानाति यत्वेते^{२१)} हवन्ते ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3, 81—83. — TS 6, 6, 8 (atigrāhyāb); Kap. 8. 46, 2 u. 3.

1) So Ben; in H u. Bb. यदतिपाद्याः. 2) Bb. प्रत्युत्तथ्यै. 3) Bb. चक्रियौ; H. चक्रियौ.
 4) M. चक्रियौ; die Mas. schreiben तं statt त्वं, wie ich corrigirt habe; cf. das Folgende.
 5) So Ben; die andern Mas. तं. 6) So Ben; die andern Mas. तं. 7) Ben. अग्निं रि-
 8) So Ben u. M; in H u. Bb. अग्निं रि-; deagl. B. ohne Accent. 9) Bb. स्वाहेन्द्रस्य. 10) So Ben
 u. M; dagegen H u. Bb. भासिष ohne Accent. 11) H u. Bb. स्वाहा. 12) H u. Bb. स्वाहेन्द्रस्य
 hier noch ein वा ein; deagl. B. ohne Accent. 13) Bb. वर्चोदा.

उपाञ्जुपाचैण पाल्नीवतं गृह्णाति प्राणो वा उपाञ्जुः प्राणेन
 वा एतत्प्रयन्ति प्राणेनोद्यन्त्यथो प्राणानां प्रतिप्रज्ञात्या अथो यत्प्र-
 यमं पाच युज्यते तदुत्तमं विमुच्यते प्राणानां गोपीयाय होता
 वा अद्य प्रातरूपाञ्जुमयजद्यदेत होता वषट्पुर्याद्यत्पुरे ऽकस्त्यश्वा-
 त्परिहरेत्प्रमायुक्तः स्यात्तस्मादेतमपीवषट्करोति पुरे ऽक्षधीत्प्राणो वा 5
 उपाञ्जुः प्राणादधिप्रजाः प्रजायन्ते यदुपाञ्जुपाचैण पाल्नीवतं गृह्णा-
 ति प्रजननायांसबो हूयते ऽसन्ना हि प्रजाः प्रजायन्ते नानुयजति यद-
 नुयजेत्प्रजननमपिहत्यादथो समानपाचौ ऽद्येतौ सौमौ गृह्येते त-
 स्मान्नानुयजति मिथुनं वै घृतं च सौमश्च यत्पाल्नीवतं घृतेन श्री-
 णाति मिथुनत्वाय बृहस्पतिस्तुतस्य ता इति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणो 10
 वै योनेः प्रजापतिः प्रजा असृजत ब्रह्मणो वा एतद्योनेर्यजमानः प्र-
 जायता इन्द्र इन्द्रियावता इतीन्द्रियं हि गर्भो ऽपाऽइ पाल्नीवा-
 ऽनिति मिथुनं वा अपीञ्च पाल्नीञ्च सजृश्वष्ट्रा सौमं पिबेति
 तद्वा हि रूपाणि विकरोति घृतं वै देवा वज्रं कृत्वा सौममघ्नन्वभि
 खलु वा एतं धारयन्ति यत्पाल्नीवतं घृतेन श्रीणातीन्द्रियेण वा 15
 एतत्पाल्नी व्यर्थयति तस्मान्निरिन्द्रिया स्त्री पुमानिन्द्रियवा स्तस्मा-
 त्पुमांसः सभा यन्ति न स्त्रियो यदितरान्तोमाञ्छीणीयुर्न पाल्नी-
 वतं स्त्रियः सभामीयुर्न पुमांसा इन्द्रो वै वृषमहस्तस्य यन्मूर्धा-

1) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 2) In H u. Bb werden hier die letzten Sätze, von यदनुयजेत्प्रजननमपिहत्यादथो u. s. w. bis hierher (श्रीणाति) wörtlich wiederholt. 3) So M; die andern Mss. इन्द्र; s. aber auch 1, 3, 29.
 4) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir hinzuergänzt; cf. 1, 3, 29. 5) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss.; cf. 1, 3, 29; H u. Bb. पाल्नीवापिति; Ben पाल्नीवापिति; M पाल्नीवापिति 6) So Ben u. M; die andern Mss. एता 7) So im Anschlusse an M पुमानिन्द्रियवा स्तस्मात्पुमांसः; die andern Mss. पुमान्निरिन्द्रियवा स्तस्मात्पुमांसः

नमुदरुजत्सं द्रोणकलशो ऽभवत्ततो यः सोमः समस्रवत्सं हारियो-
 जनस्संस्मादेतं द्रोणकलशेन जुहोति योनिर्द्युस्यैष इन्द्रो वृषं हत्वा
 तस्य यन्कोको हृदयात्सोमं समसिञ्चात्सं हारियोजनो ऽभवत्सं इन्द्रो
 ऽमन्यत यदिममसु३र्यं सोमं होषामि तदं वसुरा आभविष्यन्ति
 5 यच्च होषामि तदं वभविष्यन्तीति तं संस्थिते प्रहतेषु परिधिष्वजुहो-
 द्वात्संस्थिते प्रहतेषु परिधिषु जुहोति तत्स्विदुभयमकर्जुहोत्यहं सं-
 स्थिते जुहोत्यतिरिक्तो वा एष ऋत्विजा य उच्चेता तस्मादेतं न वृ-
 णते न वषट्कारोत्येत्येष सोमो ऽरेचि स वा उच्चेतारमेवाभ्यतिरि-
 च्यन्ते ऽध्वर्युर्वै पूर्वान्स्तोमान्जुहोति यदेतमध्वर्युर्जुहुयादाहुतीः स-
 10 मृजेत्समदं कुर्यात्संस्मादेतमुच्चेता जुहोति प्रजापतिर्वा एतममन्यत
 सोमं होषं स्तमपिरब्रवीच्च मयि त्वमेतमसु३र्यं सोमं होषस्वश्रु-
 तमद्वितीयं द्वितीयमस्त्विति यजानाभिः श्रीणाति श्रुतत्वायांथो
 द्वितीयत्वायांथेता धाना यच वा अदो देवैभ्यः कामदुषाः कामम-
 दुह तदेता अपिदुदुहे तत्पुष्टिमेवैताभिरवरुन्धे प्रजापतिर्वा आया-
 15 यणो यदेष्टो ऽतिरिच्यते तस्मादयमतिरिक्तो ऽपरिमित इमाः प्रजा
 अभिपवत ऋक्सामे वा इन्द्रस्य हरी तयोः परिधय आधानं नि-
 राधानाय खलु वा अश्वाय घासमपिदधाति यत्संस्थिते प्रहतेषु
 परिधिष्वजुहोद्वात्संस्थिते प्रहतेषु परिधिषु जुहोति निराधानाभ्यामे-
 वाभ्यां घासमपिदधाति पशवो वै धाना यत्संस्मादेत्यश्रुन्हि स्याद्यैव

1) Ben u. M च 2) So Ben; die andern Mss. हार्योजनस्; diese Form auch Kap. S 44, 9; dagegen Kāth. 28, 9 हारियोजनः 3) M च; Bb च 4) So Ben; die andern Mss. हार्योजनो; s. übriges 1, 3, 30; Kāth. 28, 9 हारियोजनः 5) So Ben; die andern Mss. सु३र्यं 6) So Ben u. M; die andern Mss. जुहोत्वाह 7) M पूर्वा-
 त् 8) So Ben; die andern Mss. सु३र्यं 9) Bb होषं 10) Ben दधति 11) In
 den Mss. ist das Verbum ohne Accent.

सखादिदयताः^१ स्युः^२ संदृश्य^३ रथ्यै त्वा पोषाय तैत्थ्युपवपति^४ तत्सिद्ध-
भयमकः^५ पशूनां^६ यत्थै^७ भुञ्जन्त एनं पशवा उपतिष्ठन्ते ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 29 u. 30. — TS 6, 5, 8 (pātnivato grahaḥ) u. 9 (hāriyojanah); Kāph.
28, 8 u. 9; Kap. S. 44, 8 u. 9; 46, 4.

यज्ञेन वै देवाः स्वर्गं लोकमाय^८स्त्रिः समन्यन्तानि न वै नोऽन्ये लोक-
मन्वातोऽप्यनीति^९ ते ह्यन्दा^{१०}स्य पश्य^{११}स्तानि व्यत्यषजन् स्वर्गस्य लो-
कस्याननुकशायै^{१२} यच्छन्दा^{१३}सि व्यतिषजति^{१४}लोकं वा एतच्छन्दा^{१५}-
सि यजमानो भ्रातृष्यस्य मोहयति स्वर्गस्य लोकस्याननुकशायै^{१६}
देवेषु वा अन्यानि ह्यन्दा^{१७}स्यासन्नसुरेष्वन्यानि^{१८}कनीया^{१९}सि देवेष्वान-
सन्न्याया^{२०}स्यसुरेषु^{२१}ते देवाः कनीयोभि^{२२}ह्यन्दोभिर्ज्याया^{२३}सि ह्यन्दा^{२४}-
स्यसुराणामवृज्जत^{२५}यत्कनीयोभि^{२६}ह्यन्दोभिर्ज्याया^{२७}सि ह्यन्दा^{२८}सि वि-
श^{२९}सति लोकं वा एतच्छन्दा^{३०}सि यजमानो भ्रातृष्यस्य वृद्धे^{३१}लो-
कमेनमह्यदस्मकमकरनुष्टुभं^{३२}सर्वाणि ह्यन्दा^{३३}स्यभिसंश^{३४}सति^{३५}वाग्वा
अनुष्टुबान्नुष्टुभः पुरुषस्तस्मात्पुरुषः सर्वा वाचो वदति^{३६}पशवो वै ह्य-
न्दा^{३७}सि वागनुष्टुबान्नुष्टुभः पुरुषो^{३८}यत्सर्वाणि ह्यन्दा^{३९}सि स^{४०}शस्यानु-
ष्टुभमुत्तमां^{४१}श^{४२}सति तस्मात्पुरुष उपरिष्टादवाचः पशून्सति^{४३}सर्वाणि
ह्यन्दा^{४४}सि स^{४५}श^{४६}सति^{४७}प्रजापतिवै^{४८}ह्यन्दा^{४९}सि^{५०}प्रजापतिमेवाप्नोति^{५१} 15
षडक्षराणि स्तोत्रादतिरिच्यन्ते^{५२}षड्वा^{५३}च्युतव^{५४}च्युतुष्वेव^{५५}प्रतितिष्ठति^{५६}त-
तश्चत्वारिंशस्ते पुनरुपावर्तन्ते^{५७}चतुष्यदस्तेन पशून्वरुन्धे^{५८}ऽथ वै ए-

1) So M; die andern Mss. •दयताः 2) M संदृश्य 3) Ben •वसति; in H u. Bb
सैत्थ्युपवपति 4) So corrigirt; die Mss. schwanken; M •स्त्रानुकशायै; Ben u. H
स्त्रानुशायै; desgl. B, ohne Accent; Bb •स्त्रानुशायै 5) Die Mss. schwanken; M
•स्त्राननुकशायै; H •स्त्राननुशायै; desgl. B, ohne Accent; Ben •स्त्रानुशायै; Bb
•स्त्रानुशायै 6) H संश्रय 7) So M, H, Bb; die andern Mss. •वर्तते

वार्तारिच्येते' वै विराजमति सत्यं चानृतं च' विराजमेवाप्नो-
ति ॥ ५ ॥

Vgl. TS 6, 6, 11, 5 u. 6 (shodaçigrahah).

प्रजापतिर्वै देवेभ्यो यज्ञान्भूकल्पयांसो ऽमन्यतांत्मानमन्तर्यामि-
ति'तैषा वा इन्द्रियाणि वीर्याणि पुनः संभवहसं षोडश्यभवदेष
5 वै तर्होन्द्रो देवानामासीदवमन्तमः' शिथिरतमस्तस्यै वा एतं षोड-
शिनं प्रायश्चित्तेनेन्द्रो ऽभवसंतो देवा अभवन्परासुरास्तैश्च एव त्वद्वा-
नेतं षोडशिनं गृह्णीते भवत्यात्मना परास्य भानृत्यो भवति प्रजा-
पतिर्वै देवेभ्यस्तनूर्भूकल्पयत्तांसा वा हरिवत्यासीत्तामात्मनश्शिषत्
प्रेणा यद्वरिवती पुरोह्यहस्य भवति वैवास्य हरिवती प्रिया तनू-
10 स्तामाप्नोति' न षोडशी नाम यज्ञो ऽस्तीत्याहुर्देव कस्मान्षोडशीति'
यन्तोर्बेण च शस्त्रेण च संपद्यते तस्मान्षोडशी यज्ञेन वै देवाः स्वर्गं
लोकमायनसं एषां न प्राभवत्तस्मिन्वा एतं षोडशिनं प्रत्ययचूस्ते-
नामुं लोकं व्याप्नुवत्संदमुष वाव लोकस्य व्याप्तिं षोडशी गृह्णीते
ऽमुष लोकस्य संमद्या अपिष्टोने राजन्यस्य गृह्णीयादशान्त एन
15 वंजो भूत्या इन्द्रे ऽतिरात्रे ब्राह्मणस्य वंजो वै षोडशीश्वरो ऽशान्तो
यजमानं हिंसितो रात्रिरेव वंजः शमयति प्रातःसवने गृह्णीते-
जो वै प्रातःसवनं तेजस एव वंजं निर्मिमीते माध्यदिने सवने
गृह्णा औजो वै माध्यदिनं सवनमौजस एव वंजं निर्मिमीते तृ-

1) M ०च्यते 2) So M; in Ben तर्होन्द्रो; Bb तर्हो र्दो H तर्हो र्दो; B ते होद्रो
3) Ben u. M ०मन्तमः 4) Ben ०धीष 5) Ben ०धीष 6) Die Mss. schwanken;
H u. Bb ०मात्मनश्शिषत्, desgl. B, ohne Accent; M ०मात्मनश्शिषत्; Ben ०मात्म-
नश्शिषत् (eig. ०च्यति geschrieben, dann corrigirt). 7) So Ben u. M; in H u. Bb त-
मेवाप्नोति; desgl. B, ohne Accent. 8) M ०वाचस्त 9) Ben ०धीष 10) Bb तैष

तीयसवने गृह्यः पशवो वै तृतीयसवने पशुभ्य एवं वज्रं निर्मिमीते
यन्मातःसवने गृह्णीयाद्वजा उत्तरे संवने अभ्यतिरिच्यते यन्माध्यं-
दिने संवने मध्यतो वज्रो निहन्यात्तृतीयसवने गृह्यस्तत्सर्वेषु संवनेषु
गृह्णाति न पूर्वे संवने आर्तिं नीतः पञ्चदशः कार्थो वज्रो वै
पञ्चदशो वज्रमेवास्मा आधात्तेन विजिति भूतिं गच्छति षोडशी का- 5
३र्यो यजमानो वै पञ्चदशो वज्रः षोडशी वज्रमेवास्मा आधात्ते
एनं भूत्यै श्रेण इन्हे सप्तदशः कार्युः प्रजापतिवै सप्तदशः प्राजापत्यः
षोडशी स्वं एवैनं योनी दधात्येकविंशः कार्थो एकविंशति-
धात्री वा अनुष्टुबानुष्टुभः षोडशयेतद्वा अस्यायतनतमं तस्मादेकविंशः
कार्थो मध्यमे ऽहस्त्रिराचस्य गृह्यो मध्यमे वा अहस्त्रिराचस्य शि- 10
षिरमंहो द्रविक्षे ऽशिषिरत्वाय चतुर्थे ऽहश्चतूराचस्य गृह्यश्चतुर्थे वा
अहश्चतूराचस्य शिषिरमंहो द्रविक्षे ऽशिषिरत्वाय चतुर्थे चतुर्थे ऽहर्ह्री-
नस्य गृह्यश्चतुर्थे चतुर्थे वा अहर्ह्रीनस्य शिषिरमंहो द्रविक्षे ऽशि-
षिरत्वाय न द्विराचं ऽवकल्पते वै वा एते छन्दसी गायत्रं च वैष्टुभं
चां छन्दस्क्रमनायतनं गृह्णीते ऽनायतनो यजमानो भवत्युत्तरे ऽहन्वि- 15
राचस्य गृह्यो राचमेवायतनमभ्यतिरिच्यते ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 8, 34. — TS 6, 6, 11, 1 flg. (shoḍaṣigrahah).

अथैषो ऽदाभ्यो देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त ते देवा एतमपश्य-
स्तमगृह्णात तानसुरा नादधुवस्तददाभ्यस्यादाभ्यत्वं नैनं भ्रातृभ्यो द-
धोति य एतं गृह्णीते भ्रंति वा एतस्तोमं यदभिषुषन्त्येषा वै सो-

1) Ben *येति (das Vorhandensein des e fraglich). 2) So M; die andern Mss. विष्टुभत् 3) Ben नीतः 4) Bb इधात् 5) Ben u. M चतुर 6) Ben ऽहिषक्ष 7) So Ben u. M; die andern Mss. *व्यति 8) So Ben; die andern Mss. राचीन

मस्यातिमोक्षिणी तनूयानेतान्० पून्रवृहन्त्येव० वा एतं लोकं० य-
जमानो ऽन्वतिमुच्यते० वि० वा एतद्यज्ञश्चिद्यते यत्संवनानि संतिष्ठन्ते०
येदेतान्० पून्रपुनरप्यस्यति० यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय० वृष्ट्यै वा एष
गृह्यते० मरुत्तमानी हि० वर्षति० पर्जन्यो येषैष गृह्यते० ऽग्निः प्रातः
5 संवनात्पात्वसानिति० संवनानि वा एतेन देवा असुराणामवृज्जतं
संवनात्येवैतेन यजमानो भ्रातृष्यस्य वृद्धे० ऽग्रये त्वा प्रवृहामि गाय-
त्रेण छन्दसेति० छन्दा०सि च वा एतेन देवताश्च० देवा असुराणामवृ-
ज्जतं छन्दा०सि चैवैतेन देवताश्च यजमानो भ्रातृष्यस्य वृद्धे० चतुरा-
धूनोति० दिशो वा एतेन देवा असुराणामवृज्जतं दिश एवैतेन यज-
10 मानो भ्रातृष्यस्य वृद्धे० जीवयहो वा एष सोमस्याहुतस्य० ह्यनभिषुतस्य
गृह्यते० यजुषा च वा आहुत्या च यज्ञः संततो० यद्यजुर्वदन्नाहुतिं जुहोति
यजुषा चैवाहुत्या च यज्ञः० संतनोति० देवा वै सोममगृह्णत० स प्रजा-
पतिरवेद्यो वा इह प्रथमः सोमं यहीयते स इदं भविष्यतीति० स
एतमगृह्णीत स्रो ऽभवद्यो भूतिकामः स्यात्स एतं गृह्णीते० भवति०
15 यदि अक्रोति यहीतुमुभौ भवतो० यदि न अक्रोति यहीतुमुभौ न भ-
वतः० पराचीनेन प्राणता यहीत३ष्यः० पराङ् हिं स प्राणैः श्रियो ऽन्त-
मंगच्छदपानता यहीतष्यो० ऽपान० हिं स तमगृह्णीत० प्राण्यापानाष्य-
वानता० यहीतष्यो० ऽष्यवान० हिं स तमगृह्णीत० यद्यवानेत्प्राणा-
न्विच्छिन्नाद्यदि ष्यवानेत्त्रिरायेनापिदध्यादमृत० वै हिरण्यममृतेनैव
20 प्राणान्सदधाति० सकृदभिषुणोति० सकृद्गृह्णात्येको वै प्रजापतिः० प्र-
जापतिमेवाप्नोति० चतुःशक्तिना यहीत३ष्यश्चतुःशक्तिना वा एतं

1) So Ben u. M; die andern Mss. एतल्लोकं० 2) In H u. Bb वर्षति ohne Accent.

3) देवताश्च fehlt in Ben. 4) Ben अधूनोति 5) M अतश्च 6) So Ben; in M, H u. Bb
तद्वै सोम० 7) M प्राण्यापाना० 8) H u. Bb तद्वै ष्यवान० 9) M प्राणात्स

प्रजापतिगृह्णीत'सं सर्वासु दिष्ट्वाधोत्सं सर्वासु दिष्ट्वाधोति' य
 एवं विद्वानेते चतुःसक्तिना गृह्णीते' ऽपो वै सोमस्य रसः प्र-
 विष्टः सोममपा' रसो यथा वा इदं गावौ संजग्माने अन्यान्या'
 हतं एवं वा एतौ संजग्माना अ३न्यो ऽन्यस्येन्द्रियं वीर्यं विनिहे-
 तस्त्वयोर्वा एष रसो यदधि यदभा जुहोति स्वेनैवैनौ रसेन शम- 5
 यति ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 3, 36. — TS 6, 6, 9 (adābhyah) u. 10 (amṣugrahaḥ).

कृष्णशीर्षामेयो' मेधी सारस्वती' बभ्रुः सौम्यः' श्यामः पौष्णः' शि-
 तिपृष्ठो बार्हस्पत्यः' पिशङ्गो वैश्वदेवो' वृष्णिरेन्द्रः' कल्माषो मारुतः'
 संहित एन्द्रा३यो' ऽधो रामः साविचः' पेतो वारुणः' प्रजापतिः प्र-
 जाः सृष्ट्वा रिरिचानो ऽमन्यत'स एतामेकादशिनीमपश्यत्तयात्मानमा-
 प्रीणीत' यज्ञो वै प्रजापतिस्त्वहं एवं विद्वानेतामेकादशिनी' विब- 10
 धीते यदेवास्यात्मन ऊनं तदाप्रीणीते' प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा रिरि-
 चानो ऽमन्यत'स एतानीन्द्रियाणि वीर्याण्यपश्यत्तानि बन्धमात्मा-
 नमभिसंमबधीतात्मापेयो' वाक्सरस्वती'न्द्रियं सोमो वाचं चैवै-
 न्द्रियं चात्मानमभिसंमबधीत' पुष्टिः पौष्णो' ब्रह्म बृहस्पतिः' पुष्टिं
 चैव ब्रह्म चात्मानमभिसंमबधीत' बलं विश्वे देवा' वी३र्यमिन्द्रो' 15
 बलं चैव वीर्यं चात्मानमभिसंमबधीत' जो मरुतः' सह इन्द्रापी' ओ-
 जश्चैव सहसात्मानमभिसंमबधीत' प्रसवाय साविचो' निर्वरुणत्वाय
 वारुण' आयेयाय सर्वा उपबध्यन्ते' ऽपिर्वै सर्वा देवताः' सर्वाभ्य
 एवं देवताभ्या उपबध्यन्ते' मिथुनत्वायैव सारस्वत्यं यस्तौम्यः' सो-

1) So corrigirt; die Mes. schwanken; Ben दिष्ट्वाधोति; M दिष्ट्वाधोति;
 H u. Bb दिष्ट्वाधोति; desgl. B, ohne Accent. 2) Ben चतुः; H u. Bb चतुः

सो वै रेतोधा रेतो ऽस्मिन्धात्येष यत्पौष्णः प्रजननं वै पूषा प्रज-
 ५ ननाय ब्रह्म बृहस्पतिर्वैश्वदेवीरिमाः प्रजा ब्रह्म वा एतत्पुरस्तादासां
 प्रजानामत्यौहीदंथो ब्रह्मण एवेमाः प्रजा अनुकाः करोति क्षचमिन्द्रो
 विंशमरुतो विश वा एतत्क्षत्राय नियुनक्त्येषो विशमेव क्षत्राया-
 ५ नुकां करोत्योजेन्द्रापी ओजसा वा एतद्विशं क्षत्राय परिगृह्णात्या-
 लब्ध आयेयं आलब्ध ऐन्द्रो ऽथैष ऐन्द्राय आलभ्यते ब्रह्म चैव क्षत्रं
 च सम्युजा अकरीदमिषेन्द्रश्च भूयिष्ठभाजौ देवतानां तस्माद्वाक्ष्यमाणं
 राजा च भूयिष्ठभाजौ मनुष्याणां प्रसवाय सावित्रो निर्वरुणत्वाय
 वारुणः समुद्रो वै वरुणो दक्षिणा समुद्रो यद्धारुणो दक्षिणार्ध आ-
 १० लभ्यते यजमानस्य निर्वरुणत्वायेतद्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

सुदेवो असि वरुण यस्य ते सप्त सिन्धवः ।

अनुक्षरन्ति काकुद सूर्य सृष्टिं सुषिरामिव ॥

इति ॥ ८ ॥

Vgl. TS 6, 6, 5 (paçvekâdaçini).

ये देवानां बलपतयस्तेभ्यो दक्षिणार्ध आलभ्यन्ते तस्मात्प्रजा
 १५ दक्षिणाभिजयन्तीर्यन्ति यदायेयः सौम्यो बार्हस्पत्यस्ते सार्धमालभ्य-
 न्ता ओज एवैतत्संधीयते यदायेयश्च बार्हस्पत्यश्च सौम्यमभितस्तेजसा
 च वावासा एतद्ब्रह्मवर्चसेन चोभयत इन्द्रियं परिगृह्णात्यैकादश वा
 एतेषां पशूनां देवता मेधी सारस्वती देवतानां द्वादशी यदेवातिरि-
 च्यन्ते तस्मात्स्त्रियः पुंसो ऽतिरिच्यन्ते ऽथ वै एकस्य रश्ने वै एकस्य
 २० तस्मात्स्त्रियं जातां परास्यन्ति न पुमांसमेष स्त्रिय एवातिरिच्यन्ते य-

१) Bb विष्णु २) H u. Bb ३) So M, H u. Bb, in Ben परास्यन्ति

वा अमुमिन्द्रो वृचाय वज्रं प्राहरत्स चेधाभवद्यदयं तेजा आसीत्स
 स्फ्योऽभवद्यन्मध्यं स रथो यज्जघनं स यूषः स्फ्येन परिलिखति
 रथाक्षेण विमिमोते यूषो भवति वज्र एवैष संभियत एतावती वा
 इयं पृथिवी यावती वैदिर्वज्र एकादशिनीं तिरश्चीं मिनोति वज्रेण
 वा एतदिमां जयति दक्षिणत उच्चता मेतष्या देवयजनस्य रूपमेषो
 वज्रं वा एतद्वज्रमानो भ्रातृव्यायोऽश्रयति च यो मध्यतः समा मे-
 तष्याः समत्वाय समं हि पशवोऽनूपतिष्ठन्ते पशुभिरेवैनं स-
 म्यञ्चं दधाति यं कामयेत पितृलोकं ऋधुयादिति तस्योपरसंमितां
 मिनुयात्पितृलोकं एवं ऋधोत्येष यं कामयेत मनुष्यलोकं ऋधुया-
 दिति तस्य मध्यसंमितां मिनुयान्मनुष्यलोकं एवं ऋधोत्येष यं का- 10
 मयेत देवलोकं ऋधुयादिति तस्य चषालसंमितां मिनुयाद्देवलोकं
 एवं ऋधोति तासां वा एषां समञ्जतमा या चषालसंमिता तस्मा-
 चषालसंमिता मेतष्या समृद्धत्वाय यस्य पश्चादुपस्थः पुरस्ताच्चिरेतं
 तं मिनुयाद्यं कामयेत भ्रातृव्याय लोकं कुर्याद्वज्रमानं निर्वाधेतेति
 भ्रातृव्यायैव लोकं करोति यजमानं निर्वाधते ऽथ यस्य पुरस्तादु- 15
 पस्थः पश्चाच्चिरेतं तं मिनुयाद्यं कामयेत यजमानाय लोकं कुर्या-
 द्भ्रातृव्यं निर्वाधेतेति यजमानायैव लोकं करोति भ्रातृव्यं निर्वाधते
 सर्वे ऽपिष्टाः काश्या या अपिष्टा अश्रयस्ता अपिष्टाः काश्यास्तेन
 सर्वे ऽपिष्टा अथ यदपिष्टादधि रक्षना विह्रियन्ते तेन सर्वे ऽपिष्टा
 नाना वा एतेषां पशवो नाना देवता अथ य एष षादशो यजमान 20

1) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 2) M (n. Bl.) यं कामं कामयेत 3) So
 corrigirt; Ben विह्रियन्ते; deagl. M, ohne Accent; in H u. Bb विह्रियन्ते; B विह्रियन्ते

एवैतस्य पशुर्नैदस्यै पशुं न निर्दिशेत्तत्रमायुको यजमानः स्याद्यै
 द्विषासं ब्रूयात् ॥ असौ ते पशुः ॥ इति तमेवास्यै पशुं निर्दिशति
 प्रमायुको भवति यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुमामुषायणममुषाः पुत्र-
 मिन्द्रवज्रेणाभिनिदधामि ॥ इत्यभिनिदध्यादिन्द्रवज्रेणैवैनमभिनिद-
 ५ धाति प्रमायुको भवत्यथो द्वादशस्यैवैष मासो ऽवरुह्य ॥ ९ ॥

Vgl. TS 6, 6, 4 (yûpâikâdaçini).

॥ इति खिलकारणे सप्तमः प्रपाठकः ॥

मनोवै पाषाण्यासस्तेषा समाहन्यमानाना यावन्तो ऽसुरा
 उपाशृण्वस्तावन्तस्तदहर्नाभवन्नेष वा एतौ तर्ह्यसुराणां ब्राह्मणा
 आस्तां तृष्टावरुची तां अभ्रुवन्धिकित्ततं ना इति तां अभ्रुतां
 मनो यज्जा वै अद्वादेवो ऽसीमानि नौ पाषाणि देहीति तानि वा
 १० आभ्यामददात्तान्ययिना समक्षापयतां तान्ज्वालानृषभः समलेद
 त सा मेनिरेवपद्यत तस्य रुवतो यावन्तो ऽसुरा उपाशृण्वस्ता-
 वन्तस्तदहर्नाभवन्तां अभ्रुतां^{१०} मनो यज्जा वै अद्वादेवो ऽस्येनेन त

1) M (n. Bl.) पशु 2) Die Mss. schwanken; Ben अत्रैतस्य; M अत्रैत; प्र; H u. Bb
 अत्रैत प्र; desgl. B, ohne Accent. 3) So Ben u. M; die andern Mss. अद्वाति

4) Das इति fehlt in den Mss. 5) So Ben u. Bb; in H ohne Accent; M n. Bl. ohne
 Accent. 6) So Ben; desgl. M, ohne Accent (n. Bl.); die andern Mss. विष्टावरुची;

cf. विष्टावरुची (sic) चतुरस्रहो K&h. in Ind. St. 3, 461 fig.; Kap. S. 46, 4 लद्वाव-
 रुची 7) M n. Bl. वीक्षिततन्ना 8) Die Mss. schreiben तौ अव 9) Ben मेनीरे

१०) H अभ्रुतां

सृष्टभेण याजयावेति^१ तेन वा एनमयाजयतां^२ तस्य ओणिमनवत्ता^३
 सुपर्ण उदमघ्रातां मनाद्या^४ उपस्थमापद्यत^५ तां सा मेनिरन्वपद्यत^६
 तस्या वदन्त्या यावन्तो ऽसुरा उपाभृत्^७ स्तावन्तस्तदहनोभव^८ स्तां
 अब्रूतां मनो यज्वा वै अद्यादेवो ऽस्यनया त्वा पत्न्या याजयावेति^९
 तां प्रोक्ष्य^{१०} पर्यमिं कृत्वेध्मावर्हि^{११} रक्षिता^{१२} स इन्द्रो ऽवेदिमे वै तं असु-
 रमाये मनुं पत्न्या शूर्धयता इति^{१३} तमिन्द्रो^{१४} ब्राह्मणो ब्रुवाण उपैत्सो
 ऽब्रवीन्मेनो यज्वा वै अद्यादेवो ऽसि^{१५} याजयानि त्वा^{१६} कतमस्त्वमसि
 ब्राह्मणः ॥

किं ब्राह्मणस्य पितरं किमु पृच्छसि मातरम् ।

श्रुतं चेदस्मिन्वेद्य^{१७} स पिता स पितामहः ॥

केनेत्याभ्यां ब्राह्मणाभ्यामिती^{१८} शे ऽहं ब्राह्मणयोऽितीशिष हीन्यब्रवी-
 दतिथिपतिर्वावातिथीनामीष्टा इति^{१९} स द्वितीया^{२०} वेदिमुडनुमुपा-
 पद्यत^{२१} तां इध्मावर्हि^{२२} र्विभ्रता ऐतां^{२३} तां अब्रूतां^{२४} किमिदं करोषीतीमं
 मनु^{२५} याजयिष्यामीति^{२६} केनेति^{२७} युवाभ्यामिति^{२८} तां अविज्ञा^{२९} मिन्द्रो^{३०}
 वावेति^{३१} तौ न्यस्येध्मावर्हिः^{३२} क्लायेतां^{३३} तौ यदधावतां परस्तादेवेन्द्रः^{३४}
 प्रत्यैत् ॥ तौ वृशश्चैवाषयाभवतां^{३५} तद्वृशस्य^{३६} चैवाषस्य^{३७} च जन्म^{३८}

1) Bb याजयावेति 2) Ben ओषी; M (u. Bl.) नवता 3) H u. Bb माणां वा
 4) Ben मेनीर 5) M नवता 6) M (u. Bl.) याजयति 7) Ben प्रोष 8) So
 Ben u. M; die andern Mss. तामिन्द्रो 9) H u. Bb वेद्यः 10) So corrigirt; Ben
 एतां; M ऐतां; H ऐतां; desgl. B, ohne Accent; Bb ऐतां 11) H चविता 12) Bb
 पद्यति 13) So M; Ben प्रत्यै; H u. Bb पत्यै; desgl. B, ohne Accent. 14) So M;
 so auch Ben; dann aber über dem द ein क als Correctur gesetzt. Kap. S. 46, 4
 रिषय चवावय; auch Kāth. 80, 1 चवावय; cf. वेवाच im Pet. W.; H u. Bb वैवाचय;
 desgl. B, ohne Accent. 15) Bb वृशस्य 16) So Ben वैवाचय, aber über dem द
 später als Correctur ein क gesetzt. In M eigentlich auch वैवाच geschrieben; dann
 aber das द del. u. क geschrieben; H u. Bb वैवाचय; desgl. B, ohne Accent.

संमनुरिन्द्रमब्रवीत्सं मे यज्ञं स्थापय मां मे यज्ञो विकृष्टो ऽभूदिति' स्रो ऽब्रवीद्यत्काम एतांमालभ्याः सं ते कामः समृध्यतामंभ्योत्सृजेति' तां वा उदसृजसंहृष्टा एव पाल्नीवतस्वाष्ट्रः स्यात्स्वाष्ट्रा हि पशवो ऽवाचीनं नाभ्याः कार्यो ऽवाचीनं हि नाभ्याः स्त्रिया वी-
 १५ र्यवष्टवन्निति' वा एकादशिनी यज्ञं यत्पाल्नीवतः प्रत्युत्तथ्ये ॥१॥

Vgl. TS 6, 6, 6 (pātnivatapaṣuḥ); Kap. S. 46, 4.

अमुष्मिन्वै लोके यजमानो बुभूषत्यमुष्य खलु वा आदित्यस्यासौ लोको यत्सौरीभ्यां जुहोत्यमुष्मिन्वा एतल्लोके यजमानो भवति द्वाभ्यां जुहोति द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै हिरण्यमवधाय जुहोति हिरण्यज्योतिषमेवैनं स्वर्गं लोकं गमयति बभूव जुहोति दक्षिणा-
 १० नां वा एष्टो ऽन्वारम्भो द्यां गच्छ स्वर्गं छेत्युद्धरति स्वर्गस्य लोकस्य संमल्लै रूपं वो रूपेणाऽभ्येमीति रूपं हिरण्यं रूपं पशवस्तुषो वो विश्ववेदा विभजत्वित्येध वै तुषो विश्ववेदा यदभिर्येध वै तं वेद यो दक्षिणीयो यो ऽदक्षिणीय एतत्ते अये राध एति सौमच्युतमित्य-
 १५ मिषस्य पन्था यद्यज्ञं आप्येय्यामीध्रे जुहोत्यायेयं ह्यामीध्रं वारुण्या द्वितीयया यद्यन्नो वा रथो वा दीयते वारुणं हि तदंतस्य पथा प्रेतैत्येध वा चतस्य पन्था यद्यज्ञश्चन्द्रदक्षिणा इति चन्द्रं हि दीयते ब्राह्मणमद्य चतुर्मासं पितृमनं पितृमत्यमित्येध वै ब्राह्मणः पितृमा-
 न्यैतृमत्यो य आर्षेयः शुश्रुवान्सुधातुदक्षिणमिति सुधात्वेवास्य यज्ञं

१) M बोर्षावह २) So corrigirt; die Mss. एतं बीधे ३) Ben तुष्टो वो ४) So M; in Ben द्रो इक्षिणीय; H u. Bb द्रो इक्षिणीय ५) So Ben; die andern Mss. भीध्रे ६) M शुश्रुवान्; Bb शुश्रुवान्

दधाति' विं स्वः पश्य' इत्यन्तरिक्षमित्येदं' एवं प्राप्य वदति' यतस्व
 सदऽस्यैरित्यरातीयन्ति वा एत एतस्मै ददत' ईश्वरा ब्राह्मणाः सो-
 मपाञ्चक्षुषापहन्तोस्त्वेनेव' शमयत्यस्मद्राता मधुमतीर्देवचा गच्छत'
 प्रदातारमाविशतेति' तथा हैनममुचागच्छन्ति' बहुमर्या' यज्ञकुणपी'-
 ति ह स्माह यज्ञवचा' राजस्तन्वायनः' प्रं वा इतो मनुष्या दक्षिणा- ५
 व्यावयन्ति' नामुच गच्छन्तीति' यदाहीनवहायास्मान्देवयानेन पथा
 सुकृतां लोके सीदत' तन्नः स'स्कृतमिति' तथा हैनमिह चामुच चा-
 गच्छन्ति ॥ २ ॥

Vgl. 1, 3, 37. — TS 6, 6, 1 (dākshipāni); Kap. S. 44, 4.

घ्नन्ति' वा एतत्सोम' यदभिषुषन्ति' यज्ञ' वा एतद् घ्नन्ति' यह-
 क्षिणा दीयन्ते यज्ञ' वा एतदक्षयन्ति' तदक्षिणानां दक्षिणात्वं' य- 10
 त्दक्षयन्ति' स्वर्गो वै लोको माध्यंदिन' संवन' यन्माध्यंदिने संवने
 दक्षिणा दीयन्ते' स्वर्गस्य लोकस्याक्रान्त्यै' बहु देय' सैतु' वा एत-
 त्कुस्ते' स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै' हिरण्य' हस्ते भवत्यथ नयति' सत्य'
 वै हिरण्य' सत्यैर्नैवैना नयत्यथेण गार्हपत्य' जघनेन सदस्तां उदीची-
 त्सृजन्त्यन्तरा चात्वालं चापीध्रं चै' तेन वा अङ्गिरसः स्वर्गं लोक- 15
 माय' स्तमेवैनाः पन्थामपिनयति' द्वाभ्यां गार्हपत्ये जुहोतीमीं तैना-
 क्रमत' आप्येय्यापीध्रे' ऽन्तरिक्षं तैनाथ यहक्षिणा दीयन्ते' स्वर्गं तेन
 लोकमपीध्रे' ऽये ददाति' यज्ञमुख' वा अपीध्रं यज्ञमुखमेव नापाराडधी
 अभिर्वै सर्वा देवता' देवता एवास्य तयाभीष्टाः प्रीता भवन्ति' ब्रह्मणे

1) So corrigirt (cf. 1, 3, 37); in Ben स्वः पश्य; M स्वः पञ्च; H u. Bb चः पञ्च;
 desgl. B, ohne Accent. 2) Ben *त्तय 3) M *तो स्वायेव 4) Die Mss. बहुमर्या;
 Bb बहुर्चा 5) Bb यज्ञवत्ता 6) NB. fast diese ganze 2. Capitel ist in Bb ohne
 Accente. 7) Von hier bis zum folgenden *लोके in H u. Bb doppelt. 8) Bb
 *क्रमत 9) Ben दोषति

ददाति प्राजापत्यो वै ब्रह्मा प्राजापतिमेव तया प्रीणात्यृत्विग्भ्यो
 ददाति होचा एवं तया प्रीणाति या० सदस्येभ्यो ददाति सोमपीथं
 तया निष्क्रीणीते यामार्षेयाय शुश्रुवुषे ददाति छन्दासि तया प्री-
 णाति न हि तस्मादहेन्ति सोमपीथं निष्क्रीय यामार्षेयाय शुश्रु-
 ५ वुषे ददाति देवलोके तया ऋधोति यामनार्षेयाय शुश्रुवुषे मनु-
 ष्यलोके तया यामप्रसृप्ताय ददाति वनस्पतयस्तया प्रथन्ते या० याच-
 मानाय ददाति भ्रातृष्वं तया जिन्वति यां भीषां छचं तया ब्रह्मा-
 त्ति यां प्रतिनुदते सां व्याघ्री दक्षिणा यज्ञां पुनः प्रतिगृह्णीयाद्या-
 ष्मैनं भूतां प्रविनीयादत्यया सह प्रतिगृह्णां तथा हेनं न प्रविना-
 १० ति यदजं ददात्यामेयो वा अजोऽपरेव तेन प्रियं धामोपैति यदविं
 ददात्यञ्च्यन्तेनापजयति यज्ञां ददाति वैश्वदेवी गौर्विश्वेषां
 देवानां तया प्रियं धामोपैति यज्ञांसो ददाति सर्वदेवञ्च वै वा-
 सो देवता एवास्य तेनाभीष्टाः प्रीता भवन्ति यत्कृताञ्च ददाति
 मासं तेन निष्क्रीणीते यदनो वा रथं वा शरीरं तेन यच्चिरण्यं द-
 १५ दात्यायुस्तेन वर्षीयः कुरुते यदश्वं ददाति प्राजापत्यो वा अश्वः प्र-
 जापतेरेव तेन प्रियं धामोपैत्यथो अमुषादित्यस्य लोकं जयत्य-
 न्ततः प्रतिहर्षे देयं रौद्रो वै प्रतिहर्ता यन्मध्यतः प्रतिहर्षे दद्यान्म-

१) So M, nur ohne Accent (n. Bl.); Ben शुश्रुवुषे; die andern Mss. शुश्रुवुषे २) Bb
 •दहेति ३) Ben शुश्रुवुषे; Bb शुश्रुवुषे ४) So betont H; in Ben •यामार्षेयाय ५) Ben
 •शुश्रुवुषे ६) H जिन्वति ७) H u. Bb भिषा ८) Bb छचं ९) In Ben eig. ब्रह्माति
 geschrieben, dann ब्रह्माति १०) So Ben; in H u. Bb व्याघ्रीयेचं; desgl. M (u. Bl.)
 u. B, ohne Accent. ११) So Ben u. M; in H, Bb u. B •क्षिणीयाद् १२) Bb ह्रीना-
 ति १३) M u. B प्रीयं; Bb भीयं १४) H •मोपैति १५) M यदश्वं; H यदविं १६) Ben
 •यति १७) Ben u. H प्रीयं; desgl. B, ohne Accent. १८) Ben •मोपैति १९) Ben
 तथाभीष्टाः; M एवाक्षितेना २०) Ben प्रीयं

यतो रुद्रमन्ववनयेत्सादन्तः^१ प्रतिहर्षे दैय^२ स्वर्भानुर्वा आसुरः
सूर्ये तमसाविध्यत्तमचिरन्वपश्यद्यदाचेयाय हिरण्यं ददाति तम एवा-
पहते^३ ऽथो ज्योतिरुपरिष्टाद्वाति^४ स्वर्गस्य लोकस्यानुकशान्यै^५ ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3, 37. — TS 6, 6, 1 (dākṣiṇāni); Kap. S. 44, 4 u. 5.

विश्वरूपो वा एतच्चाष्टो यज्ञस्य व्यृद्धममन्यत^१ यद्वक्सामे व्युद्यते सं
एतान्यपश्यद्यज्ञस्य^२ निष्कृत्यै^३ यदेवाच यज्ञस्य व्यृद्धं तस्यैतानि निष्कृ-^५
त्यै हूयन्ते षड्रग्याणि^४ भवन्ति षड्वा ऋतव^५ ऋतुष्वेव प्रतितिष्ठति^६ ची-
णि यजूंषि^७ चीणि वै^८ संवनानि^९ संवनान्येवाप्नोति^{१०} नवैतानि^{११} समिष्ट-
यजूंषि जुहोति^{१२} नवभिर्बहिष्पवमाने स्तुवते^{१३} तन्व^{१४} नव प्राणाः^{१५} प्रा-
णानेवात्मन्यत्त^{१६} ऊर्ध्वंस्तिष्ठन्जुहोत्यूर्ध्वो^{१७} हि तिष्ठन्वीर्यवसरो^{१८} यं द्विधा-
त्तस्य तूष्णीं^{१९} तिष्ठन्जुहुयात्प्राणानस्यान्तरेति^{२०} सैततं जुहोति^{२१} प्राणानां^{२२}
सैतत्या^{२३} अविच्छिन्दन्जुहोति^{२४} प्राणानामविच्छेदाय^{२५} यद्विच्छिन्वात्प्राणा-
न्विच्छिन्वाद्यं^{२६} द्विधात्तस्य विच्छिन्वात्प्राणानस्य विच्छिनत्ति^{२७} समानेन
विधाहं जुहोति^{२८} समानां ऽहीमे प्राणां^{२९} यज्ञस्य वा एता आणी^{३०} एतौ
वै विश्वामित्रो यज्ञस्याणी अपश्यत्तद्यज्ञस्यैवैता आणी^{३१} क्रियेते^{३२} यतो
यज्ञ आदीयते तत्पुनर्निधीया^{३३} इति ह स्माह भरद्वाजो^{३४} यतो वा एतद्यज्ञ^{३५}
आदीयते तत्पुनर्निधीयते^{३६} ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 38. — TS 6, 6, 2 (samishṭayajuh)

1) H u. Bb •वजयेत् 2) So corrigirt; Ben u. B आति; H u. Bb •स्वाति; M (n. Bl.) •स्वाति 3) Bb एवात् 4) Die Mss. schwanken; Ben षड्रग्याणि; in M eigentlich षड्रिग्माणि geschrieben, in षड्रग्याणि corrigirt; H u. Bb षड्रिग्माणि; B षड्रिग्माणि 5) So Ben u. M; in H, Bb u. B fehlt das वै 6) H न वै ताणि 7) H u. Bb अति 8) So Ben; die andern Mss. विद्यते 9) H u. Bb विधी 10) H u. Bb विधी 11) H u. Bb विधी 12) H u. Bb विधी 13) H u. Bb विधी 14) H u. Bb विधी 15) H u. Bb विधी 16) H u. Bb विधी 17) H u. Bb विधी 18) H u. Bb विधी 19) H u. Bb विधी 20) H u. Bb विधी 21) H u. Bb विधी 22) H u. Bb विधी 23) H u. Bb विधी 24) H u. Bb विधी 25) H u. Bb विधी 26) H u. Bb विधी 27) H u. Bb विधी 28) H u. Bb विधी 29) H u. Bb विधी 30) H u. Bb विधी 31) H u. Bb विधी 32) H u. Bb विधी 33) H u. Bb विधी 34) H u. Bb विधी 35) H u. Bb विधी 36) H u. Bb विधी

पञ्चसवनो वै यज्ञस्त्रीणि संवनान्यवभृथो^१ ऽनूब^२ ऽध्या^३ संवनानां
 पञ्चमी^४ पाङ्क्तो यज्ञो^५ यावानेव यज्ञस्तमालम्ब^६ यज्ञै^७ यज्ञस्यातिरिच्यते
 तद्वरुणो गृह्णात्यतिरिक्त^८ वा एतद्यज्ञस्य यद्वजीपो^९ ऽधिषवणमधिष-
 वणे^{१०} तस्मात्सैनावभृथमभ्यवयन्त्य^{११} ऽपो^{१२} ऽभ्यवयन्त्यापो हि वरुणः^{१३}
 ५ स्थावरा अभ्यवयन्ति तां हि साक्षाद्वरुणो^{१४} यद्वहन्तीरभ्यवेयुः पशून्नि-
 र्वहेयुरथ यत्स्थावरा अभ्यवयन्ति पशूनामनिर्वाहायापो वै वरुणो^{१५}
 वातो वरुणो^{१६} यदुदञ्चो ऽवभृथमभ्यवेयुरभीपतः प्रजा वरुणो गृह्णी-
 यादथ यद्वक्षिणावभृथमभ्यवयन्ति यजमानस्य निर्वरुणत्वायो^{१७} हि
 राजा वरुणश्चकार^{१८} ति चात्वालात्मयन्तो वदन्ये^{१९} वा अपरिपरः
 १० पन्था अरक्षस्यो येनासा आदित्य एत्यमुष वा एतदादित्यस्य पथ
 इति^{२०} शतं ते राजन्भिषजः सहस्रमित्यपः परादृश्य^{२१} वदन्यपो वा एत-
 द्भूषन्ति^{२२} पूताभिराभिः पूताश्चरन्त्येककपाला भवन्ति^{२३} न वै पुरुषः
 कपालैराप्य^{२४} एकैर्यैवैनमाप्नोत्यथो एका वा इयमंस्यामेव प्रतितिष्ठति^{२५}
 तृणं प्रांस्य जुहोत्ययिमन्त्येव जुहोत्यायतनवत्यन्थो^{२६} ऽध्वर्युः स्याद्वदना-
 १५ यतने जुहुयादपवर्हिषः प्रयाजान्यजति^{२७} प्रजा वै बर्हिः^{२८} प्रजा एव
 मृत्योस्तृजत्याज्यभागौ यजति^{२९} यज्ञताये^{३०} वरुण^{३१} यजति^{३२} निर्वरुणता-
 या^{३३} अमीवरुणौ^{३४} यजत्युभयत एवैन^{३५} वरुणांन्मुञ्चति^{३६} नानुयाजान्य-
 जति^{३७} न संस्थापयन्त्यतिरिक्तमिव हि तन्मन्यन्ते^{३८} समुद्रे ते हृदयम-

1) So corrigirt; die Mss. पञ्चसवनो 2) H u. Bb. भृथो 3) Ben u. M. जुवं. cf. 4, 8, 6. 4) H u. Bb. तैनाचभयमभ्य 5) H u. Bb. वैरयो 6) M. प्रपेती वत्तिष 7) So M: desgl. B, ohne Accent; H u. Bb. पथ इति; Ben पथेति 8) So M, H u. Bb; in Ben परा दृश्य 9) So Ben u. M; in B भवता; in H u. Bb. भूषन्ति 10) So M; die andern Mss. कपालो भवति 11) Vgl. Pā. 6, 3, 27; auch TS 6, 6, 3, 3; in Ben u. M steht अपिर्वचो 12) In H यजति ohne Accent. 13) So Ben u. M; die andern Mss. संवति

३प्सन्तिरिति सह सुचोपमारयति' यदेवांश्च क्रूरं क्रियते तज्जमय-
 त्वं वभृथ निचुङ्कुयेंत्यवभृथ' एवांस्त्वेष' ततो यं ऋजीषं उत्सवते तं
 भक्षयन्ति' सोमपीचमिव हि तन्मन्यन्ते' वरुणो वा ऋजीषो' यज्ञ-
 क्षयेष्टरुणमात्मन्यञ्जीत' तदाहुर्भक्षयितव्यमेव' पशवो वा ऋजीषः'
 पशून्नेवात्मन्यङ्गा इति' विचृष्टो वरुणस्य पाशा इति' वरुणपाशमेव ५
 विषति' प्रत्यस्तो वरुणस्य पाशा इति' वरुणपाशमेव प्रत्यस्यति' न-
 मो वरुणस्य पाशायैति' वरुणपाशायैव नमो ऽकरंश्चिरसो वा उ-
 सिष्ठतो रक्षा'स्यनूदतिष्ठ' स्तोत्रं वा एतेन बृहस्पतिरन्ववै' जैत्रेभ्यो र-
 क्षा'स्यपाहन्त्येतेनान्ववैति' रक्षसामपहत्यै' यदूर्ध्वस्तोभं तेन बार्ह-
 स्पत्यमथ यच्चिस्तोभं' चयो वा इमे लोका' एभ्यो वा एतस्त्रोकेभ्यो १०
 यज्ञाद्रक्षा'स्यपहन्ति' यदतिष्ठन्दा' सर्वाणि वै छन्दा'स्यतिष्ठन्दाः' स-
 र्वेर्वा एतच्छन्दोभिर्यज्ञाद्रक्षा'स्यपहन्ति' यदायेभ्यो' मिर्वै' सर्वा देवताः'
 सर्वाभिर्वा एतद्देवताभिर्यज्ञाद्रक्षा'स्यपहन्त्ये३पो ऽभ्यवयन्त्यापो वै
 रक्षोर्भीरपो रक्षा'सि न तरन्ति' रक्षसामपहत्या' अन्नपेक्षमाणा' आ-
 यन्ति' वरुणस्यानन्ववायाय' परोगोष्ठं मार्जयन्ते' परोगोष्ठमेव वरुणं १५
 निर्वदयन्ता' एभ्यो ऽस्येधिषीमहीति' निर्वरुणा एव भूतैर्धितुमुपय-
 न्ति' समिदसि' समेधिषीमहीति' समिद्या एव ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 8, 39. — TS 6, 6, 3 (avabhṛthah); Kap. 8. 45, 5.

यः कामयेत' सर्वो मे यज्ञः स्यात्संरसा इति' स एतास्त्रिस्तो वशा
 आलभेत' यज्ञस्य सर्वत्वायांघो सरसत्वाय' वैश्वदेवीं मध्यत आलभेत'
 रेतो वा एतन्मध्यतो दधाति' मध्यतो हि रेतो ऽनिरुक्तया प्रचरन्त्य-

1) Bb °यति 2) So corrigirt; die Mss. एतं जोषिभ्यो 3) M चनपेक्षमाणा 4) Ben °वयो

निरुक्तमिव^१ हि रेतो^२ यातयाम^३ वा एतस्य^४ देवताश्च ब्रह्म च^५ यद्दे-
 शदेवी च बार्हस्पत्या च वशे भवतो^६ देवतानां च ब्रह्मणश्चायातया-
 मत्वाय^७ दुग्धानि वा एतस्य छन्दा^८सि यातयामानि भवन्ति^९ छन्द-
 स्येव^{१०} रसं दधाति^{११} बार्हस्पत्यामन्ततं आलभेत^{१२} ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्म-
 ५ णि^{१३} वा एतदन्ततो यज्ञस्य यजमानः प्रतितिष्ठति^{१४} यद्दे यज्ञः संतिष्ठते
 मित्रो^{१५} ऽस्य स्विष्ट^{१६} युवते^{१७} वरुणो दुरिष्ट^{१८} यन्मैचारुण्यूनव^{१९} ३न्ध्या
 भवति मित्रेण वा एतन्मिचाद्यज्ञस्य स्विष्टं मुञ्चति^{२०} वरुणेन वरुणा-
 दुरिष्टमुभयत एनं मुक्ता यजमानाय प्रयच्छति^{२१} यथा वै लाङ्गलेनोर्वीरां^{२२}
 प्रभिन्दन्त्येवमुक्थामदानि यज्ञं प्रभिन्दन्ति^{२३} यथा मयृमन्ववास्यत्येव-
 १० मेषा यज्ञस्य^{२४} यद्दुष्टुत^{२५} यद्दुःशस्त^{२६} यद्विलोमं^{२७} तदेतया^{२८} कल्पयति^{२९} वि-
 देवो वा ईजानः^{३०} सदेवो ऽनीजाना^{३१} आ ह्यनीजाने^{३२} देवताः शंसन्ते^{३३}
 यथा वा अनङ्गान्विमुक्तो^{३४} ऽपक्रामत्येवमीजानां देवता^{३५} अपक्रामन्ति^{३६}
 यदापेय उदवसानो भवत्यग्निर्वै सर्वा देवता^{३७} देवता एव पुनराल-
 भते^{३८} ऽष्टाकपालो भवति^{३९} गायत्रौ ३ष्टमिर्गायत्रच्छन्दाः^{४०} पञ्चकपालः
 १५ का^{४१} ३र्यः पाङ्क्तो यज्ञो^{४२} यावानेव यज्ञस्तमालब्धं^{४३} यच वा अ^{४४} ३दो ऽग्नौ^{४५}
 पुरुषं प्रमीतमादधति तदेनमभि सत्यं^{४६} सर्वा एनमन्या देवता जह-
 त्यग्निरेन देवतानां न जहाति ॥ ६ ॥

Vgl. Kap. S. 45, 6.

प्र वा ऋचा ह प्रयच्छति^१ यजुषा गमयति यद्देण^२ स्तोत्राय वा

1) Bb अतिरिक्तमिव 2) M (n. Bl.) एतच्च 3) Bb कुरुक्षेत्रं 4) M (n. Bl.) च
 संदधाति 5) Ben ब्रह्मणी; H ब्रह्मणि 6) H ओर्वीरे 7) So Ben; desgl. M
 (n. Bl.) ohne Accent; in H u. Bb बिचोम; desgl. B, ohne Accent. 8) Bb तद्देव
 तथा 9) Ben u. M निजाना 10) Ben चा ह्यनिजा; M (n. Bl.) चा ह्यनिजानि; in
 H u. Bb याज्ञनीजानि; desgl. B, ohne Accent. 11) Ben हजानाह

चुक्कशस्त्राय यजुः सैबद्धे वै स्तोत्रं च शस्त्रं च सैबद्धे चुक्क च यजुष्मो-
 चैर्चुचा क्रियत उच्चैः साञ्जोपाञ्जु यजुषा ते देवा अमन्यन्तेदं य-
 ज्ञस्य शिथिरमिति तत्पुरोरुचमुपादधुरिशिथिरत्वाय देवता वै सर्वा
 आशंसन्ते यहे गृह्यमाणे मंह्यं गृह्णाति मंह्यं गृह्णातीति यत्पुरो-
 रुदेवतानां व्यावृत्त्यै ॥ जीवा नाम स्थता इमं जीवयत जीविका ५
 नाम स्थता इमं जीवयत संजीवा नाम स्थता इमं संजीवयत ॥
 इति यवानेकविंशतिं दर्भपिञ्जूलानि चावधाय परिब्रूयादथाभि-
 मन्त्रयेत् ॥ प्राणापानौ त उपाञ्चन्तर्यामौ पातां व्यानं त उपाञ्चुसं-
 वनः पातु वाचं त ऐन्द्रवायवः पातु दक्षक्रतु ते मैत्रावरुणः पातु
 अश्विनः ५ पातु चक्षुषी ते शुक्रामन्त्रिणौ पातामात्मानं त १०
 आपायणः पातङ्गानि त उक्थ्यः पातायुस्ते ध्रुवः पातु स्तनौ त
 चतुपात्रं पातां मूर्धानं ते द्रोणकलशः पातु कुक्षी ते कलशौ पातां
 पुष्टपते चक्षुषे चक्षुः स्मने स्मानं वाचं वाचं प्राणाय प्राणं पुनर्दे-
 सस्यै स्वाहा ॥ इति जुहुयादेतच्च स्वं वा आह वासिष्ठः सात्यहव्यः
 पात्रेषु वा अहं तन्नास्यणं वेदं यथा पुरुषः सकृदाहतिमाह्वयते १५
 सकृद्वैव कुर्याच्च ततः १० पुरो यत्पुनः कुर्यात्प्रमीयेत यद्यभिचेदेतदेव
 यजुरुदित्वाथाभिमन्त्रयेत् ॥ पुनरितरथा ॥ ७ ॥

1) So Ben; in M संवध्य (n. Bl.); Bb संवध्य; B संवध्य; H संवध्य 2) Die Mas
schwanken; Ben संवध्य; M (n. Bl.) संवध्य; in Bb u. H संवध्य; desgl. B, ohne Accent.
 3) Ben जीविका 4) So Ben u. M; die andern Mas. दक्षक्रतु 5) So Ben n. M;
 n Bb जीविकाविधिः; H जीवं लाविधिः; desgl. B, ohne Accent. 6) Von hier bis
 zum folgenden पातङ्गाणि in Ben fehlend. 7) Ben आ 8) So Ben u. M; in H
 u. Bb प्राज्ञाच 9) So Ben; in M सकृदाहतिमाह्वयते; in H u. Bb सकृदाहतिमाह्वयते;
 desgl. B, ohne Accent. 10) So Ben u. M; die andern Mas. कुर्यात्ततः

पुनरन्यानि पांचाणि प्रयुज्यन्ते नान्यानि यानि पुनः प्रयुज्यन्ते
 तान्यस्मै लोकाय यानि न पुनः प्रयुज्यन्ते तान्यमुष्मै क्षयायैत-
 दुक्थ्यपाचं पुनः प्रयुज्यते आरण्यान्वा एतत्पशून्प्रत्यारण्यानेवैतेन
 पशून्दाधारं यदेतत्पुनः प्रयुज्यते तस्मादेतान्पश्यतः परीत्य मन्त्र्यैत-
 5 हतुपाचं पुनः प्रयुज्यते ऽश्वं वा एतत्प्रत्यंशमेवैतेन दाधारं यदेतत्पुनः
 प्रयुज्यते तस्मादेतस्मात्प्रत्येवाश्वस्तु ऽश्वं वा एतत्प्रत्यंशमेवैतेन दाधारं
 प्रयुज्यते गां वा एतत्प्रति गांमेवैतेन दाधारं यद्वृषिहाभिर्गृभिर्भू-
 यिः सोमो गृह्यते तस्माद्गौर्हेन्यमानाद्यमाना पशूनां भूयिष्टाश्चैत-
 ऽनुक्रपाचं पुनः प्रयुज्यते पुरुषं वा एतत्प्रति पुरुषमेवैतेन दाधा-
 15 रांसौ वा आदित्यः शुक्रो रश्मयश्चतुर्वो ऽन्तरमृतुपाचं ऽनुक्रपाचं
 पुनः प्रयुज्यते ऽन्तरे ऽक्षमुष्मादादित्याद्रश्मयो ऽचैतदुपाचं नुपाचं
 पुनः प्रयुज्यते ऽविं वा एतत्प्रत्यंशमेवैतेन दाधारं चैतदन्तर्यामपाचं
 पुनः प्रयुज्यते ऽजां वा एतत्प्रत्यंशमेवैतेन दाधारं प्रजापतिर्वा आ-
 यायश्चो यदेष्ट पुनः प्रयुज्यते तस्मात्प्रजापतिः प्रजां वेद प्रजापतेर्वा
 20 एतत्पशुच यद्वोयकलशो यदेष्ट पुनः प्रयुज्यते तस्मादयं क्षयो ऽस्ति
 सप्त वै पांचाणि पुनः प्रयोगमर्हन्ति तर्हि हि बन्धुमन्ति सप्त छं-
 दासि छंदासि वाग्यावत्येव वाक्तामाप्नोति सप्त छंदासि सप्त
 होचाः सप्त याम्याः पशवस्तानिवावरुन्धे चीणि वै पांचाणि प्रत्यंश-
 वन्धूनि परोक्षबन्धेवान्यत्सर्वं गायत्र्यैन्द्रवायवस्तिष्ठुप् शुक्रो जगत्या-

1) Ben चौवि च 2) H u. Bb *चौवि ohne Accent. 3) B प्रयुज्यते 4) So M;
 H प्रयुज्यते तरे; Bb प्रयुज्यते तरे; B प्रयुज्यतेतरे; in Ben शुक्रपाचात्पुनः प्रयुज्यते तरे
 5) Bb पाचयचौ 6) Von तस्मात् bis zum folgenden तस्मात् in Ben nicht vorhanden;
 in H u. Bb dagegen ist dieses Stück drei Mal nach einander wiederholt! 7) So in
 M, H u. Bb; in Ben *नर्हन्ति 8) So meine Correctur; die Mss. परीक्षयन्तिवाच्यत्सर्वं
 9) So M u. H; in Ben u. Bb वाचयन्ति

।ययो'ऽस्मिन्' सावयित३यः' कामो हास्य समर्धुको भवत्यंघो
 ।जीमूतवर्षी पर्जन्यो भवति'न चमसंभ्युपाकुर्गोद्यमसंभ्युपा-
 ।र्योर्भर्मृतः' प्रजाः स्युर्येनैवाये सर्पन्ति तेन पुनः सर्पयुर्धेदन्तेन
 ।पेयुर्गर्भा वेष्टुकाः' स्युर्युपेन' वा आहुतयः स्वर्गं लोकं यन्त्यध्वर्युणा'
 ।क्षिणा' ऊर्ध्वो यूपो मीर्यत' ऊर्ध्वस्तिष्ठन्प्रतिगृणाति' स्वर्गस्य लोकस्य ५
 ।मष्ट्यै ॥ ८ ॥

gl. TS 6, 5, 11 (somapâtrâdipraçamśa).

यो ज्येष्ठवन्धुः स्यात्स' ऐन्द्रवायवायान्यहान्गृह्णीतीत्य' छेन्द्रवा-
 ।वो' यं आमयावी स' मैचावरुणायाभ्राणापायौ हि मिचावरुणौ
 ।ः पथास्तोमपीथः सं आश्विनायान्पथेव' ३स्येतौ सोमपीथमाशु-
 ।ता' यो ब्रह्मवर्चसंकामः सं शुक्राया' स्तेजो वै शुक्रो ब्रह्मवर्चस' १०
 ।हो' ऽभिचरेत्स मन्थ्रयानोर्ते' वा एतत्पाच' यन्मन्थिपाच' यं आ-
 ।ज्जावरः' सं आयायणायानेय' ह्यायायण' एति वा एष यज्ञमुखाद्य
 ऐन्द्रवायवायेभ्यो यहेभ्यो ऽन्यायान्यहान्गृह्णीते' धारयेयुस्त' यं का-
 ।माय गृह्णीयादेन्द्रवायव' सादयेद्यथापूर्व' १६ वा एतत्क्रियते' न
 ।यज्ञमुखादिति' यस्यायायणः स्कन्देदुप वा दस्येदितरेभ्यो यहेभ्यो निर्गृह्णी- १५
 ।याद्यथा पिता पुत्रान्क्षित उपधावत्येव' तद्यदीतरे' यहाः स्कन्देयुरूप

1) M, H u. Bb हिंस्र 2) So Ben; die andern Mss. सावित३यः 3) Ben जर्मनृत;
 Bb जर्मनृत 4) Bb वेष्टुका 5) So Ben; in M eigentlich युपेव geschrieben; dann
 in युपेव corrigirt; Bb युपेव; desgl. B, ohne Accent; H युपेव 6) H u. Bb वज्र
 7) In Bb fehlt व 8) In Bb fehlt व 9) So corrigirt; in Ben व; in M, H, Bb वा;
 desgl. B, ohne Accent. 10) So meine Correctur; die Mss. पथेव; M पथेव 11) So
 corrigirt; in M जो ohne Accent; die andern Mss. जो 12) So corrigirt; in M,
 H u. Bb मन्थ्रयाम; Ben मन्थ्रयाम; desgl. B, ohne Accent. 13) H वज्र 14) H,
 Bb u. B जावज 15) Bb ह्यायवव 16) So Ben u. M; die andern Mss. सादयेत व
 17) Ben क्षिति 18) Ben u. M उपधावत्येव 19) M ददितरे

- वा दस्येयुरायायणाभिर्गृह्णीयाद्येषा पुत्राः पितरं क्षितं उपधावन्त्येव
तद्गोणकलशान्निर्गृह्यन्त एष वा एतेषां योनिः स्वादेव योनेर्निर्गृ-
ह्यन्ते^१ ऽस्कन्वाय^२ सोमः स्कन्स्यति तमितो गृहीषामीति^३ तस्य वा
एष परिशये गदा वा एतमवनयत्येष उभयतः शुक्रो^४ ऽथो सर्वतः-
५ शुक्रः पशुभिर्वा एष व्यूध्यते यस्य सोमः स्कन्दति व्यूष्य यज्ञश्छिद्यते
पशवो वै पृषदाज्यं यत्पृषदाज्यं जुहोति पशुभिरेवैनं सम्यञ्च द-
धाति मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यस्य विच्छिन्नं यज्ञं समिमं दधाति-
ति यज्ञमेव संदधाति ॥ वर्धतां भूतिर्दधा घृतेन मुञ्चतु यज्ञं यज्ञप-
तिमं हंसः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयादियं वा एतच्छस्त्रस्य गृह्णाति
१० यदाईतीयं भूतिरेस्या एवैनदधि मुञ्चति द्रप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु छा-
मित्यभिमृशति होषास्वेवैनत्प्रतिष्ठापयति चयस्त्रिंशदप्यो ऽन्वति-
विञ्चत्यापो हि यज्ञो यज्ञं वा एतस्य विमथते यस्य पशुं विमथते
व्यूष्य यज्ञश्छिद्यते यदवदानं न विन्देत्तदाज्यस्यावद्येत्सर्वा वा अन्या
देवता यातयाजीः प्रजापतिरेवायातयामा प्राजापत्यमाज्यं प्राजाप-
१५ त्या देवाः प्रजापतिहुतमेवास्य भवातं यदि कामयेत ये पशुं व्य-
मथिषत त आर्तिमाहेयुरिति कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिदिति न-
मउक्तिमत्य च्चुचापीध्रे जुहुयानमउक्तीरेवेषा वृद्धे ताजगार्तिमा-
हेन्येषाष्टापदी^{११} यज्ञभस्यावद्येदवदानान्यतिरेचयेद्येष्टावद्येत्प्रोक्षि-

1) Bb पितरं क्षितं; H पितरं क्षितं; B पितरं क्षितं 2) M निर्गृह्यन्ते 3) So Ben;
in den andern Mss. fehlt तद्व 4) So Ben; in M सर्वतः शुक्रः; in H u. Bb सर्वतः
शुक्रः; desgl. B, ohne Accent. 5) In Ben u. M dies Wort ohne Accent. 6) Bb
लेखेन प्रति; M लेखेन प्रति 7) H u. Bb विन्देत्, Ben संदधाति; M तदा-
वदानं 8) So Ben; die andern Mss. यातयाजी 9) So Ben u. M; in H, Bb u. B
fehlt ये 10) So corrigirt; in Ben व्यमथिषत ohne Accent; desgl. B; M व्यमथिषत;
in H u. Bb entweder व्यमथिषत oder dasselbe ohne Accent. 11) So Ben; die
andern Mss. माहेन्येषा

तस्य हविषो नावद्येदंसेन जुहोत्यैव प्रोक्षितस्य हविषो ह्यति'नाव-
दानान्यतिरेचयति ॥ ९ ॥

Vgl. Kap. S. 46, 6.

यथा वै शालैव० स०वत्सरस्तस्य यथा' पक्षसी एवं' पक्षसी' यथा
मध्यमो व०श० एवं दिवाकीर्त्य०' यथा वा इदं० शालायाः पक्षसी
मध्यमं० व०शमभिसमागच्छन्त्येव० वा एतत्स०वत्सरस्य पक्षसी' दिवा- 5
कीर्त्यमभिसंतनोति' यथा मध्यमो व०श० एवं दिवाकीर्त्य०' यदेष
शिथिरः स्यादवशीर्येत' यदेतस्मिन्नह्न्येते यथा गृह्यन्ते' ऽहो द्रढिक्
ऽशिथिरत्वाय' शुक्राया' एतदहर्गहा भवन्ति' वैष्टुभो वै शुक्रैष्टुभमे-
तदहः प्रयुक्तव्यै सयत्वाय' सौर्यो यथा गृह्यते' सौर्यः पशुरालभ्यते'
ऽसा आदित्य एतदहस्तं साक्षाद्वधोति' षड् यथा गृह्यन्ते' पशुः सप्तमं 10
आलभ्यते' सप्त वै शीर्षेन्द्राणां असा आदित्यः शिरः' शीर्षेन्द्रा एतन्प्रा-
णान्दधातीन्द्रो वै वृचमहन्ते इमं लोकमभ्युजयदं तु लोकं नाभ्य-
जयन्ते० विश्वकर्मा भूत्वाभ्युजयद्यैश्वर्यकर्मणो यथा गृह्यन्ते' ऽमुष्य लो-
कस्याभिजित्यै' यन्ति वा एते ऽस्माह्लोकाद्यै' वैश्वकर्मणो यथा गृ-
ह्यन्ते' पराश्रो हिं' यन्तीश्वराः प्रमेतोः' श्वो भूत आदित्यं गृह्णीरन्ति- 15
यं वा अदितिरियं प्रतिष्ठा' यदादि३त्यो' ऽस्यामव प्रतितिष्ठन्ति' त-
योरत्यमन्यमा परार्धात्यक्षसो गृह्णीरन्ति० अमन्येन कर्म कुर्वाणा यन्ती-
यं वा अदितिरस्यामन्येन प्रतितिष्ठन्ति' ता उभौ सहार्के गृह्णीर-

1) Bb नावद्येदं 2) H u. Bb यथा; deagl. B, ohne Accent. 3) H u. Bb एवं;
deagl. B, ohne Accent. 4) H u. Bb पक्षसि; deagl. B, ohne Accent. 5) Ben शु-
क्राया; H u. Bb शुक्राया 6) So Ben, die andern Mas. यो 7) Ben हि

चान्नं गत्वान्तमेव गत्वोभयोलोकयोः प्रतितिष्ठन्यादित्येनास्मिन्नोक्तं
वैश्वकर्मेणेनामुष्मिन्' ॥ १० ॥

॥ इति खिलकारः अष्टमः प्रपाठकः ॥

युञ्जते' मन उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।

वि होवा दधे वयुनाविदेका इन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः' ॥

5 देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामा-
ददे ॥ अश्विरसि नारिरसि ॥

उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पत देवयन्तस्त्वेमहे ।

उप प्रयन्तु' मरुतः सुदानवा' इन्द्र प्रागूर्भवा' संचा ॥

प्रैतु' ब्रह्मणस्पतिः प्र देष्टेनु' सूनृता ।

10 अह्ना' वीरे नर्य पङ्क्तिराधसं¹⁰ देवा यज्ञं नयन्तु नः ॥

1) Hier endet die alte Handschrift von Morbi (M); ausserdem nur noch ein über-
zähliges Blatt vorhanden; vgl. unten 4, 9, 25 fig. — Auch die alte Handschrift von
Benares (Ben) hat hier ihren Schluss und die Datirung संव १५२९, wenn auch frei-
lich in ihr manche spätere Partien noch vorkommen, die aber gemäss der selb-
stamen Anordnung in diesem Ms. unserer Stelle vorausgehen (cf. das Vorwort).
2) Hier beginnt die alte Hdschr. von Benares (Ben) mit p. 1. Die Paginirung geht
ohne Unterbrechung fort (von 1—105), die Hdschr. springt aber sonderbarerweise
nach einiger Zeit auf Cap. 1 über und geht dort weiter fort. Ihr Schluss liegt un-
mittelbar vor dem Anfang: 4, 8, 10 a. E.! Vgl. Näheres in der Einleitung. — An
dieser Stelle beginnt auch der Padapāṭha des 4. Kāṇḍa. 3) Im P bloss die vier
ersten Worte des Verses. 4) P उप। प्र। चंतु। 5) P सुदानव इति बु. दावः।
6) P प्रागूर्भवा। भव। 7) P प्र। एतु। 8) H u. Bb देष्टु 9) P चह। 10) H प-
ङ्क्ति राधसं; desgl. B, ohne Accent.

देवी' छावापृथिवी अंनु मे ऽमसाधामृध्यासमद्य' मखस्य शिरः ॥
 मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्णे'देवीर्वक्षीरस्य' भुवनस्य' प्रथमजा
 च्छतावरीर्ध्यासमद्य' मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा
 शीर्णे ॥ इयत्यय' आसीदतो' देव्यध्यासमद्य' मखस्य शिरः ॥ मखाय
 त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्णे ॥ इन्द्रस्यैजो ऽसि प्रजापते रेतः ॥ च्छध्या- 5
 समद्य' मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्णे ॥ मधु त्वा
 मधुला कृणोतु ॥ मखस्य शिरो ऽसि ॥ यज्ञस्य पदे¹⁰ स्यः ॥ गायत्रो
 ऽसि ॥ चैष्टुभो ऽसि ॥ जागतो ऽसि ॥ मखस्य राज्ञासि ॥ सूर्यस्य
 रसा¹¹ आश्रयस्व ॥ वृष्णो अश्वस्य निष्पदसि' वृष्णस्त्वाश्वस्य निष्पदा
 धूपयामसि ॥ वरुणस्त्वा धृतव्रतो धूपयतु¹² मिचावरुणौ ध्रुवेण धर्म- 10
 णा ॥ अदितिष्टा देवी विश्वदेव्यवती¹³ पृथिव्याः सधस्ये अङ्गिरस्व-
 त्सनत्ववट¹⁴ देवानां त्वा पत्नीर्देवीर्विश्वदेव्यवतीः पृथिव्याः सधस्ये अ-
 ङ्गिरस्वदधतु महावीरान् ॥

अर्चिषे त्वा शोचिषे त्वा ज्योतिषे त्वा हरसे त्वा ।

अभीमांमहिनां¹⁵ दिवो मिचो बभूव सप्रथाः ॥

15

उत श्रवस'¹⁶ आ पृथिवीम् ॥

मिचस्य चर्षणीधृतः श्रवो देवस्य सानसि¹⁷ ।

द्युर्ध्वं चिचश्रवस्तमम् ॥

1) P देवी रति देवी ।; H u. Bb देवीर्धा; desgl. B, ohne Accent. 2) So corrigirt; vgl. Tāitt. Âr. 4, 2, 2 sowie P; Ben चनु मेव' खातामृध्यासमद्य; P चनु । मे । चमं । खातां । च्छधासं । H चनु मेव' खातामृध्यासमद्य; Bb चनु मेव' खातामृध्यासमद्य; B चनु मेव' खातामृध्यासमद्य 3) Die Mss. schwanken; Ben देवीर्वक्षीरस्य; H u. Bb देवीर्वक्षीरस्य; P देवीः । बक्षीः । बक्ष । 4) Bb भुतस्य 5) Die Mss. च्छधासम'; in P fehlend; H u. Bb मद्य 6) H u. Bb इयत्यय; P इयति । यये । 7) H u. Bb आसीदतो 8) P देवि । च्छधासं ।; H u. Bb मद्य 9) H u. Bb मद्य 10) H u. Bb पदे; P पादे ।; Tāitt. Âr. पदे 11) रसे । 12) H धूप 13) P विश्वदेव्यवती 14) P चनतु । चवट । 15) Ben अभी मां; P अभी मां । 16) P श्रवसः । 17) Ben सानसो

देवस्त्वा सवितोऽपतु सुपाणिः स्वङ्गुरिः ।

सुबाहुस्तं शक्त्वा ॥

ऋजवे त्वा'साधवे' त्वा'सुक्षित्यै' त्वा ॥ इदमहममुमामुथायणं तेजसा
ब्रह्मवर्चसेन पर्यहामि ॥ इदमहममुमामुथायणं विशां क्षत्रेण पर्य-
5 हामि ॥ इदमहममुमामुथायणं प्रजया पशुभिः पर्यहामि ॥ कृणु
त्वा वाक्कृणु त्वोर्ककृणु त्वा हविः ॥ देवपुरश्चरस' ऋध्यासं
त्वा ॥ १ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 2 u. 3.

नमो वाचे'नमो वाचस्पतये' या चोदिता' यां च नोदिता' तस्यै
वाचे'नमो'नमा ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रविद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो'मा
10 मामृषयो मन्त्रकृतो मन्त्रविदः प्रादुर्देवी' वाचमुद्यासं जुष्टां' देवेभ्यः
स्वधावरीं पितृभ्यो ऽनुमतान्मनुष्येभ्यस्तन्मा' देवा अवनु शोभायि'"
पितरौ ऽनुमदन्तु ॥ गायत्रीं छन्दः प्रपद्ये' बिष्टुं छन्दः प्रपद्ये' जगतीं
छन्दः प्रपद्ये' ऽनुष्टुभं छन्दः प्रपद्ये' पङ्क्तिं छन्दः प्रपद्ये' छन्दा'सि छन्दः
प्रपद्ये ॥ तानि नो ऽवन्तु'तानि नः पालयन्तु'तानि सां ऋद्धतु' यो
15 अस्मान्हेष्टि यं च वयं द्विष्यः ॥ ब्रह्मन्प्रवर्ग्येण प्रचरिष्यामो'होत-

1) So betont P साधवे ।; die andern Mss. साधवे; Tāitt. Âr. 4, 3, 3. 2) P सु-
क्षित्या इति सु-क्षित्यै । 3) In H u. Bb ohne Accent. 4) In den Mss. das Verbum
ohne Accent; P त्वा । अवाङ् । (!) 5) In den Mss. ist das Verbum ohne Accent;
vgl. übrigens Tāitt. Âr. 4, 3, 3. 6) So Ben; in Bb देवपुरश्चरः; H देवपुरश्चरः; P
हविः । देव । पुनरिति पुनः । चरते । 7) H u. Bb चोदिता 8) So Ben; P न । च-
दिता ।; H u. Bb नोदिता; in Tāitt. Âr. 4, 1, 1 यां चोदिता यां चानुदिता 9) P छत् ।
चासं । 10) So Bb; die andern Mss. जुष्टा; cf. Tāitt. Âr. 4, 1, 1. 11) Die Mss.
schreiben पितृभ्यो नुमताः; P अनुमतामिन्मनुष्येभ्यः मता । 12) So die Mss.; auch P
शोभायि । 13) P वां रिद्धतु । (!)

धर्ममभिष्टुतं यदीदृजनरोहिणीं पुरोडाशावधिष्यं प्रतिप्रस्थातर्विहरं
प्रस्तोतः सामानि गाय ॥

यजुर्मुक्तं सामभिर्मुक्तं विश्वाभिर्धीभिः संभृतं दक्षिणाभिः ।

प्रततं पारयिष्णुं सुभो वहन्तु सुमनस्यमानाः ॥

भूर्भुवः स्वर्देवस्य सवितुः प्रसवे बृहस्पतिप्रसूताः ॥

5

ओमिन्द्रवन्तः प्रचरतः ॥ २ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 1 u. 4.

यमाय त्वा ॥ मखाय त्वा ॥ सूर्यस्य हंसे¹⁰ त्वा ॥ देवस्त्वा सवितो
मन्वानस्तु ॥ पृथिव्याः संपृचस्याहि¹¹ ॥ अर्चिषे¹² त्वा शोचिषे¹³ त्वा ज्यो-
तिषे त्वा तपसे त्वा ॥ अर्चिरसि¹⁴ शोचिरसि ज्योतिरसि तपो ऽसि¹⁵
सूर्यस्य तपस्तपः ॥

10

संसीदस्व महं¹⁵ असि शोचस्व देववीतमः ।

वि धूममये अरुषं मेध्यं¹⁶ सृजं प्रशस्त दर्शतम् ॥

अञ्जन्ति यं प्रथयन्तो न विप्रा वपावन्तो नापिना¹⁷ तपन्तः ।

पितुर्न पुत्रं¹⁸ उपसि प्रेष्टा¹⁹ आ²⁰ घर्मो अग्निरमृतो न सादि ॥

1) Die Mss. schwanken; Ben °द्रावणरोहिणी; H, Bb u. B °द्रावणरोहिणी; P चभि । कुहि । चपीदिहभिः रत् । राजन् । रोहिणी ; vgl. Pet. W. s. v. रोहिणी
2) P चधि । अय । 3) P साम । 4) So Ben; H u. Bb अतरावता; desgl. B, ohne Accent; P अतर्वाति अतर्वा । ता । Tāitt. Âr. सामभिरातर्वा त्वा 5) P पारयिष्णुं । 6) P सुभः ; in H u. Bb सुभो 7) Ben वहं ; R चवन्तु । 8) H u. Bb बृहस्पतिः प्रसूता 9) H u. Bb प्रचरता 10) So Ben; in H u. Bb रसे; desgl. B, ohne Accent; P रसे । (1) 11) So Bb; Ben u. H संपृचस्याहि; P संपृच रति संपृचः । 12) So corrigirt; die Mss. अर्चिषे; vgl. weiter unten. 13) So corrigirt; die Mss. शोचिषे; vgl. unten. 14) Nur P अर्चि 15) P महान् । 16) So H u. Bb; Ben मेध्यः; desgl. B, ohne Accent; im P nur die ersten Worte des Verses. Vgl. RV 1, 36, 9. Tāitt. Âr. 4, 5, 2 मिषेष्वा 17) P न । अपिना । 18) P पुत्रः । 19) Ben उपसि प्रेष्टा; H u. Bb उपसि प्रेष्टा; B उपसि प्रेष्टा; P उपसि । प्रेष्टा: Vgl. nam. RV 5, 43, 7. 20) In den Samph.-Mss. ohne Accent; P आ ।

अनाधृष्टासि' पुरस्तादप्येराधिपत्या' आयुर्मे दाः' पुष्वती दक्षिणत' इन्द्रस्याधिपत्ये' प्रजां मे दाः ॥ सुषदा पक्षात्सवितुराधिपत्ये' चक्षुर्मे दाः ॥ आश्रुतिरुत्तरतो' मिवावरुणयोराधिपत्ये' श्रोत्रं मे दाः ॥ विधृतिरुपरिष्ठावृहस्पतेराधिपत्ये' वाचं मे दाः ॥ ब्रह्म मे दाः' क्षत्रं मे दाः' पयो मे दाः ॥ मनोरथासि' भूरिपुषा' सूपसदना' विश्वाभ्यो मा द०ष्ट्राभ्यस्याहि ॥ ३ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 5, 1—5.

चिदसि ॥ स्वाहा मरुद्भ्यः परिश्रयस्व ॥ मासि ॥ प्रमासि ॥ प्रतिमासि ॥ विमासि ॥ संमासि ॥ उन्मासि ॥ अन्तरिक्षस्यान्तर्धिरसि' ॥ दिक् संपृचस्याहि' ॥

10 अर्हन्विभर्वि¹⁰ सायकानि धन्वा¹¹ । अर्हन्निष्क¹² यजत¹³ विश्व-
रूपम्¹⁴ ।

अर्हन्निदं¹⁵ दयसे विश्वमा धन्वा¹⁶ । अोजीयो रुद्रस्तदसि¹⁷ ॥

1) So im Anschluss an P अनाधृष्टा । असि ।; die Samh. Mss. अनाधृष्टासि 2) P चाधिपत्ये । 3) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; P दक्षिणतः । Ben दक्षिणता 4) So im Anschluss an P आश्रुतिरुत्तराः श्रुतिः; die Samh. Mss. schreiben आश्रुतीरु; cf. Tāitt. Âr. 4, 5, 3. 5) P मयोः । चक्षुः । असि । 6) So corrigirt; die Mss. भूरिपुष P भूरिपुष इति भूरि. पुषः । s. Tāitt. Âr. 4, 5, 4. 7) So corrigirt, Ben सूपसदना; in H u. Bb सुप सदना; P सु । उपसदनेति उप. सदना ।; Tāitt. Âr. 4, 5, 5 सूपसदा 8) So im Anschluss an P अन्तरिक्षतः । धिः ।; die Samh. Mss. अन्तरिक्षसि; cf. übrigen Tāitt. Âr. 4, 5, 6. 9) So corrigirt; die Mss. संपृचसा; auch P संपृचः ।; vgl. oben 4, 9, 3; Tāitt. Âr. 4, 5, 6 schreibt तपस्त्रायस्व 10) H u. Bb चर्वि; P चर्विर्न । 11) So Ben; vgl. die folgende Zeile; H u. Bb धन्वा ohne Accent; P धन्वा 12) Bb चर्वि; H चर्वि 13) So mit P betont; in den Samh. Mss. hat das Wort keinen Accent. 14) So die Samh. Mss.; P विश्वरूपमिति विश्व. रूपम् । 15) P चर्विर्न । इदं ।; H चर्विर्न ।; desgl. B, ohne Accent; Bb चर्विर्न ।; Ben चर्विर्न । 16) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; in Ben विश्वमा धन्वा; P विश्वं । चात् । चयं । च । धि । 17) Ben रुद्रस्तदसि; H u. Bb रुद्रस्तदसि; desgl. B, ohne Accent; P रुद्र । तद । असि ।; dieser Vers kann als Muster der Corruption dienen. Die correcte Form s. RV 9, 38, 10.

गायत्री ऽसि' ॥ चैदुभो ऽसि ॥ जागतमसि ॥ मधु। मधु। मधु' ॥
रुचितो घर्मः' ॥ ४ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 5, 5—7.

दश प्राचीर्दश भासि' दक्षिणा' दश प्रतीचीर्दश भास्युदीचीर्दशोर्ध्वा'
भासि सुमनस्यमानः ॥ सां नः प्रजां पशून्पाप्मरणीयमानः' ॥ अग्नि-
ष्ट्वा वसुभिः पुरस्ताद्रोचयन्तु' सं मा रुचितो' रोचय' ॥ पितरस्ता य-
मराजानः' १० पितृभिर्दक्षिणतो' रोचयन्तु' सं मा रुचितो' रोचय ॥ सवि-
ता त्वादित्यैः पश्चाद्रोचयन्तु' सं मा रुचितो' रोचय' ॥ मिषावरुणी
त्वोत्तरतो' मरुद्भी' रोचयेता' सं मा रुचितो' रोचय' ११ ॥ बृहस्पतिष्ट्वा
विश्वेदेवैरुपरिष्टाद्रोचयन्तु' सं मा रुचितो' रोचय' ॥ देव घर्म' रुचि-
तस्त' देवेष्व' १२ 'सुरुचित' १३ मां देवमनुष्येषु कुरु' रुचं मयि धेहि' १०
रुचिरसि' रुचो' ऽसि' सं यथा' त्व' १४ रुच्या रोचस एवमहं
रुच्या रोचिषीय' १५ तवेव मे रोचमानस्य रोचो भूयासुर्भोजिरसि' १६
भ्राजो ऽसि' सं यथा' त्व' १७ भ्राज्या भ्राजस' एवमहं भ्राज्या भ्राजि-
षीय' १८ तवेव मे भ्राजमानस्य भ्राजो भूयासुर्भोजिरसि' १९ भ्राजो ऽसि'

1) H u. Bb 'चो सि 2) Ben मधुः । मधुः । मधुः । 3) H u. Bb घर्मः 4) Bb भासि 5) P इचिषाः । 6) H u. Bb भास्युः, P ऊर्ध्वाः । 7) P चहः । चणी । च-
मायः । (1) 8) P सं । मा । रुचितः । 9) H रोचय 10) So corrigirt; die Mss.
यमराजानः; P यमराजान इति यमराजानः । 11) H u. Bb रोचय 12) P मरुद्भीः ।
13) H u. Bb रोचय 14) Die Mss. schwanken; Ben देव घर्म; H u. Bb देव घर्म;
desgl. B, ohne Accent; P देवः । घर्म । 15) So corrigirt; in den Mss. रुचितम् ohne
Accent. 16) So corrigirt im Anschluss an Padap. देवेषु । चा । Ben देवेष्व; H u. Bb
देवेष्व; desgl. B, ohne Accent. 17) So H u. Bb; in Ben ohne Accent; P सुरुचित-
मिति बु. रुचितं । 18) H u. Bb setzen hier das Zeichen ॥ 19) So Ben; P रुचः ॥
die andern Mss. रोचो 20) P सं । यथा । 21) Ben यथास्त' 22) So ohne
Accent nur in P; die Saph. Mss. रोचिषीय 23) P भ्राजोः । 24) P सं । यथा ।
25) Ben यथास्त' 26) P भ्राजसे । 27) Ben भ्राजिषीय 28) P भ्राजः । 29) P
भ्राजोः ।

सं यथा^१ त्वं भ्राज्या भ्राजस एवमहं^३ भ्राज्या भ्राजिषीय^४ तवेव मे
भ्राजमानस्य भ्राजो^५ भूयासुः ॥ ५ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 6.

अपश्यं गोपामनिपद्यमानमां च परा च पथिभिश्चरन्तम्^६ ।

सं सध्रीचीः सं विषूचीर्वसाना^७ आवरीवर्ति^८ भुवनेष्वन्तः ॥

५ गर्भो देवानां जनिता मतीनां मतिः कवीनां पतिः प्रजानां धर्ता
क्षत्रस्य ॥ सं देवो देवेन सविचा^{१०} यजत्र सं सूर्येण रोचते ॥ हृदै त्वा
मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वा ॥ ऊर्ध्वमिममध्वरं दिवि देवेषु होचा
यद्ध ॥ धर्ता दिवो रजसो^{११} विभाति धर्ता पृथिव्या धर्तोरंतरन्तरिक्षस्य
धर्ता ॥ देवो देवानाममर्त्यस्तपोजा^{१२} अप्सु प्रावीः^{१३} ॥ विश्वासां भुवां
१० पते^{१४} विश्वस्य भुवनस्पते विश्वस्य मनसस्पते^{१५} विश्वस्य वचसस्पते^{१६}
विश्वस्य ब्रह्मणस्पते^{१७} ॥ देवश्चुच्चं^{१८} देव धर्म^{१९} देवान्पाहि तपोजान् ॥
वाजमस्मिन्निधेहि देवायुवम् ॥ मधु माधीभ्यां मधु^{२०} माधूचीभ्यां
मधुमान्देववीतये^{२१} ॥ समप्तिरपिनागत^{२२} सं देवो देवेन सविचा^{२३} य-
जत्र सं सूर्येणारोचिष्ट^{२४} स्वाहा ॥ समप्तिस्तपसागत^{२५} सं देवो देवेन

१) P सं । यथा । २) Ben यथास्त्व ३) Ben भ्राज एवम ४) So ohne Accent nur in P; die Samh. Mss. भ्राजिषीय ५) H u. Bb भ्राजे ६) Ben पथिभिश्चरन्तः; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb पथिभिश्चरन्ति; P पथिभिरिति पथिः भिः । चरन्तः । ७) P वसानः । ८) Ben आवरीवर्ति; desgl. B, ohne Accent. ९) So Ben; in H, Bb u. P कवीनां १०) P सविता । ११) So H u. Bb; P रजसः ।; in Ben राजो १२) P तपोजा इति तपः जाः । १३) So im Anschluss an den P चप्तिस्तपः कु । प्र । जावो ।; die Samh. Mss. चप्ति प्रावीः १४) P भुवां । पते । १५) Die beiden letzten Worte fehlen in P. १६) P वचसः । पते ।; Bb वचसते १७) P ब्रह्मणः । पते । १८) Bb देवश्चुच्चं १९) H u. B देव धर्म २०) So P; in den Samh. Mss. ohne Accent. २१) P मधुमांति मधु. माण ।; in den Samh. Mss. मधुमां geschrieben. २२) P अपिना । नत । २३) P सविता । २४) P सूर्येण । आरोचिष्ट । २५) P तपसा । नत ।

सविषां यजव' स० सूर्येणायुक्तायुर्दास्त्वमसंभ्यं' धर्मं वर्चोदा असि'
पितासि पिता नो बोधिषीमहि' त्वानमस्ते अस्तु' मा मा हिंसीः ॥
त्वष्ट्रिमन्त्रत्वा' सपेम ॥ ६ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 7, 1—5.

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामादरे ॥
अदित्या राक्षासि' ॥ इडा एक्षदित्वा' एक्षसावेहि' सरस्वत्यैक्षसा- ५
वेहि¹⁰ ॥

यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्येन विश्वा पुष्पासि वार्योणि¹¹ ॥
अदित्या¹² उष्णीषमसि ॥ पूषा त्वोपावसीदतु¹³ ॥ वायुरस्यश्विभ्यां प्र-
धापय¹⁴ ॥ धर्माय¹⁵ शंख¹⁶ ॥ बृहस्पतिद्वोपसीदतु¹⁷ ॥ दानवः स्थ¹⁸ ॥
प्रेरवः¹⁹ स्थ ॥ अश्विभ्यां पिन्वस्व ॥ सरस्वत्यै पिन्वस्वेन्द्राय पिन्वस्वे- 10
न्द्राय पिन्वस्व ॥ उप मेहि सहोर्जो²⁰ भागेन²¹ ॥ मधुहविरसि' स्वाहा
त्वा वाताय²² सुर्यस्य रश्मये²³ सिता²⁴ वृष्टिसनये²⁵ सँजुहोमि²⁶ स्वाहा ॥

1) So Ben, aber ohne Accent; H u. Bb सविता; desgl. B, ohne Accent. 2) So meine Vermuthung; die Mss. सूर्येणायुग्दा; P स सूर्येण । आयु । युग्दायुर्दा रक्षायु-
ग्दायुः । इडा । Tāitt. Âr. 4, 7, 4 स सूर्येणावृत्त 3) H u. Bb धर्म 4) So im Anschluss
an P वर्चोदा इति । वर्चः । दाः । असि । in den Samh. Mss. वर्चोदा ॥ चासि 5) So
im Anschluss an P; die Samh. Mss. बोधिषीमहि 6) Bb त्वष्ट्रीमन्तस; P त्वष्ट्रीमन्त
इति त्वष्ट्री. मन्तः ।; vgl. aber auch 1, 2, 4 u. 3, 7, 7. 7) H u. Bb राक्षासि 8) So
Ben; P रवे । चा । रवि । अदिते ।; in H u. Bb इडा एक्षसावेक्षदित्वा; desgl. B, ohne
Accent. 9) So Ben; P चा । रवि । उष्णी । चा । रवि ।; H u. Bb एक्षसावेहि; cf.
auch Tāitt. Âr. 4, 8, 1. 10) So Ben; P सरस्वती । चा । रवि । उष्णी । चा । रवि ।;
H u. Bb एक्षसावेहि 11) Vgl. RV 1, 164, 49. 12) P अदित्या । 13) Bb सवतु; P
त्वा । उप । चव । सीदतु । 14) Dies Wort in H u. Bb ohne Accent. 15) H u. Bb
धर्माय 16) P स । ख । 17) So corrigirt; die Mss. द्वोपसीदतु; P त्वा । उप । सो-
दतु । 18) P स्थ । 19) So mit Ben प्रेरव; H u. Bb प्ररव; desgl. B, ohne Accent;
P प्रेरव इति प्र. रवेः । 20) P मा । रवि । सह । कर्षः । 21) So Ben; in H u. Bb
भागेन; desgl. P. 22) Dieses Wort, das in Ben u. P steht, fehlt dagegen in Bb,
H u. B. 23) Ben रश्मये 24) So Ben; in Bb das Wort ohne Accent; P सिता;
H undeutlich, aber jedenfalls oxytonirt. 25) So corrigirt; Ren वृष्टिः सनये; H u. Bb
वृष्टिः सनये; P वृष्टिसनय इति वृष्टिः सनये 26) P जुहोमि । (ohne सं).

इन्द्राग्निना' मधुनः सारघस्य' घर्मे' पात वसवो यजचा' वेद' ॥ गा-
 यधमसि ॥ वैद्युभमसि ॥ जागतासि ॥ द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परिगृ-
 ह्णामि ॥ अन्तरिक्षेणोपयच्छामि ॥ दिविस्पृङ् मा मा हिंसीः ॥
 अन्तरिक्षस्पृङ् मा मा हिंसीः ॥ पृथिवीस्पृङ् मा मा हिंसीः ॥
 तेजो ऽसि तेजो ऽनुप्रेहि ॥ ७ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 8.

सलिलाय त्वा वाताय स्वाहार्णेवाय त्वा वाताय स्वाहा' सिन्धवे
 त्वा वाताय स्वाहा' समुद्राय त्वा वाताय स्वाहा' शिमिद्धते' त्वा वा-
 ताय स्वाहा' कुमुद्वते त्वा वाताय स्वाहोवस्यवे' त्वा वाताय स्वाहा'
 दुवस्यवे' त्वा वाताय स्वाहानाधृषाय' त्वा वाताय स्वाहोप्रतिधृ-
 षाय' त्वा वाताय स्वाहोपये त्वा वसुमते' स्वाहा' सोमाय त्वा रु-
 द्रवते स्वाहेन्द्राय त्वा मरुत्वते स्वाहा' यमाय त्वा पितृमते ऽङ्गिरस्वते'
 स्वाहा ॥ सविषे त्वभूमते' विभूमते वाजवते' बृहस्पतिवते' विश्वदे-
 व्यावते स्वाहा ॥ अहः केतुना जुषता' स्वर्ज्योतिर्जुषता' स्वाहा ॥
 राशिः' केतुना जुषता' स्वर्ज्योतिर्जुषता' स्वाहा ॥ ८ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 9.

- 1) So im Anschluss an P इन्द्राग्निना; die Samh. Mss. schreiben इन्द्राग्निना
 2) So im Anschluss an P मधुनः। सारघस्य। Ben मधुनः सारघस्य; H u. Bb मधुन
 सारघस्य; desgl. B, ohne Accent. 3) So P; die Samh. Mss. घर्मे 4) P यजचा।
 5) P जागतासि। चसि।; H u. Bb जागतासि 6) P दिविस्पृङ्। दिवि। स्पृङ्। 7) P
 अन्तरिक्षस्पृङ्। अन्तरिक्ष। स्पृङ्। 8) Bb पृथिवीस्पृङ्; P पृथिवीस्पृङ्। पृथिवी। स्पृङ्।
 9) P तेजो। तेजो। 10) P अन्तरिक्षस्पृङ्। अन्तरिक्ष। स्पृङ्। 11) So Ben; desgl.
 B, ohne Accent; P अन्तरिक्षस्पृङ्।; in H u. Bb अन्तरिक्षस्पृङ्। 12) Bb दुवस्यते wie Tāitt. Âr.
 4, 8, 1. 13) P अन्तरिक्षस्पृङ्। 14) P अन्तरिक्षस्पृङ्। अन्तरिक्ष। स्पृङ्। 15) So betonen
 H, Bb u. P; in Ben वसुमते 16) P अङ्गिरस्वते। 17) So Ben u. Bb; P स्वा। वसु-
 मते इत्युच्यते।; H वसुमते; desgl. B, ohne Accent. 18) P वाजवत इति वाच-
 वते। 19) Bb बृहस्पतिवते; Ben बृहस्पतिवते 20) P स्वर्ज्योतिर्जुषता। स्वर्ज्योति। 21) H u. Bb राशिः

दिवि धा' इमं यज्ञमिमं यज्ञं दिवि धाः स्वस्ति घर्मय' स्वस्ति
 घर्मपिते' ॥ विश्वा आशा' दक्षिणसंक्षिप्तान्देवानयाडिह' ॥ ओं
 आवय ॥ अस्तु औषट् ॥ घर्मस्य यज ॥ अश्विना' घर्मं पिबत' हा-
 द्रानुमनु' मां¹⁰ द्यावापृथिवी अनु मे ऽमसातामिहैव' रातयः सन्ति
 स' यजुभिः¹³ स्वाहेन्द्राय' स्वाहेन्द्राय वट् ॥ स्वाहाकृतस्य घर्मस्य
 मधोः पिबतमश्विना' घर्ममपातमश्विना' वहहिष्याभिरुतिभिः¹⁴ स्व
 पेद्व' यथा वेद ॥ इषे¹⁶ पिपीहि' ॥ ऊजे¹⁷ पिपीहि' ॥ असै ब्र-
 ह्मणे पिपीहि ॥ असै क्षत्राय पिपीहि ॥ इष ऊजे¹⁹ पिपीहि ॥ सुभू-
 ताय पिपीहि ॥ ब्रह्मवर्चसाय पिपीहि ॥ अस्यै²⁰ विशे²¹ मद्यं जैष्ठ्याय
 पिपीहि ॥ घर्मो ऽसि²² घर्ममेम्यस्यै²³ ब्रह्माणि धारय ॥ क्षत्रं धारय' ॥¹⁰
 विशं धारय' ॥ पूष्णे शरसि²⁵ स्वाहा ॥ यावभ्यः स्वाहा ॥ प्रतिर-
 वेभ्यः²⁷ स्वाहा ॥ द्यावापृथिवीभ्या'²⁸ स्वाहा' पितृभ्यो घर्मपेभ्यः

1) P धाः । 2) So P; in Ben चर्मय; in Bb ohne Accent. 3) So im An-
 schluss an P घर्मपिते इति घर्म.पिते; Ben घर्मः पिते; H u. Bb घर्मः पिते; desgl.
 B, ohne Accent. 4) P विश्वाः । आशाः । 5) Die Mas. schwanken; H u. Ben इ-
 शिषः सट्; Bb दक्षिणः सट्; desgl. B, ohne Accent; P दक्षिणासंक्षिप्तं दक्षिणा. संत् ।
 6) H u. Bb नचाडिह; Ben नचाडिह; P अचाट् । इह । 7) H u. Bb घर्मय 8) So
 H u. Bb; in Ben अश्विना 9) P हाद्रानु । अनु । 10) So P; die Samh. Mas. मां
 11) So im Anschluss an P अनु । मे । अमसातां । इह । एवं !; die Samh. Mas.
 schreiben अनु मे वसातामिहैव; Ben मिहैव 12) Die Samh. Mas. यजुभिः; P यजुर्भिः ।
 13) Das Verbum in P ohne Accent. 14) Ben वहह; P वहट् 15) So H u. Bb; in Ben
 पितृभ्यः; desgl. B, ohne Accent; P त्वं । पितृभ्यः । 16) So corrigirt; Ben इषे; desgl.
 P; Bb इषे; desgl. H u. B, ohne Accent. 17) So P; die andern Mas. पिपीहि । 18) So
 corrigirt; die Mas. ऊजे 19) So Ben; in H u. Bb इषा ऊजे; desgl. B, ohne Accent;
 P इषे । ऊजे । 20) So Ben; in H चक्षे; Bb चक्षे; P चक्षे । 21) H u. Bb विशे
 22) Ben चर्मय; P घर्म । असि । 23) H u. Bb म्यस्यै; desgl. B, ohne Accent; P
 घर्म । एमि । चक्षे । इत्यस्यै । 24) H धारय 25) H u. Bb धारय 26) In Ben dies
 Wort ohne Accent; P शरसि; ; Tāitt. Âr. 4, 10, 3 शरसे 27) So im Anschluss an
 P प्रतिरवेभ्य इति प्रति. रवेभ्यः !; Ben प्रतरवेभ्यः; H प्रतरवेभ्यः; desgl. B, ohne
 Accent; Bb प्रतरवेभ्यः; Tāitt. Âr. 4, 9, 3 प्रतिरेभ्यः 28) So betont P; die Samh.
 Mas. द्यावापृथिवीभ्या'

स्वाहा ॥ रुद्राय रुद्रहोत्रे स्वाहा ॥ हुतं हविर्मधुहविरसीन्दतमे
 ऽग्नौ स्वाहा ॥ अश्यामं ते देव घर्मं चभूमंतो विभूमंतो वा-
 जवतो बृहस्पतिवतो विश्वेदेव्यावतः पितृमंतो ऽग्निरस्वतः उशीम-
 हि¹⁰ त्वानमस्ते अस्तु मा मा हिंसीः ॥ ससाद्यमानायानुब्रूहि ॥ अहे
 ५ स्वाहा ॥ रात्रौ स्वाहा ॥ ९ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 9, 8; 4, 10.

पशूनां ज्योतिरसि विभृतं¹¹ देवचा ज्योतिर्भा¹² असि ॥ वनस्पती-
 नामपामोषधीनां रसो वाजिनं त्वा वाजिन्यवनयाम्यूर्ध्वं¹³ मनः स्व-
 10 र्ग्यम् ॥ पयो ऽसि पयस्वी¹⁴ भूयासम् ॥ घर्मं¹⁵ या ते दिवि ऋग्या
 दिवि या बृहति या स्तनयित्नौ या जागते छन्दसीयं¹⁶ ते तामवयजे
 तस्यै ते स्वाहा ॥ घर्मं या ते उत्तरिक्षे ऋम्यान्तरिक्षे या वाते या वा-
 मदेव्ये¹⁷ या बैष्टुमे छन्दसीयं ते तामवयजे तस्यै ते स्वाहा ॥ घर्मं या ते पृ-
 थिव्यां ऋम्या पृथिव्यां याग्नौ या रथन्तरे या गायत्रे छन्दसीयं ते तामव-
 यजे तस्यै ते स्वाहा ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्यं¹⁸ न¹⁹ इत्येषां ब्रह्मण-
 रत्वा परंस्यायं²⁰ स्य चस्य तन्वस्याहि ॥ विशरत्वा धर्मणा वयमनु परि-

1) P रुद्रहोत्र इति रुद्रः होत्रे। 2) P हुतं हविः। मधु। हविः। चवि। रुद्रतमे इतीन्द्रतमे।
 3) So betont P; die Samh. Mss. अश्यामं 4) H u. Bb देवघर्मं 5) P चभूमंत इति चभुमंतः।
 6) P विभूमंत इति विभुमंतः। 7) P वाजवत इति वाजवतः। 8) So im An-
 schluss an P विश्वेदेव्यावतः। विश्वेदेव्यावत इति विश्वेदेव्यावतः।; die Samh. Mss. वि-
 श्वेदेव्यावतः; vgl. aber auch 4, 9, 8 a. E. 9) Die Mss. schwanken; H u. Bb पितृमंतो
 अग्निरस्वतः; Ben पितृमंतो अग्निरस्वतः; P पितृमंत इति पितृमंतः। चग्निरस्वतः।; vgl.
 oben 4, 9, 8 a. E. 10) So corrigirt; Ben उशीमहि; in den andern Mss. das Wort
 ohne Accent. 11) So P; die Samh. Mss. विभृतं 12) P ज्योतिर्भा इति ज्योतिः-
 भाः। 13) Bb वाजिन्यवनः; P वाजिनं चव। गयामि। 14) P पयस्वी। 15) In
 Ben u. P ohne Accent. 16) P छन्दसि। इत्ये।; Ben छन्दसायः; vgl. aber weiter unten.
 17) P वामदेव्ये। 18) So Ben; in H u. Bb अन्वद्यं; s. d. Folgende. 19) H u. Bb
 न 20) So corrigirt nach Anleitung von VS 38, 19; die Samh. Mss. schreiben परं-
 स्यायः; P परंसाया इति परंसायाः।

क्रामाम' सुविताय नन्थसे ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्य' न' इत्ये-
षा' प्राणस्य त्वा' परस्याय' चक्षुषस्तन्वस्याहि ॥ औषस्य त्वा धर्मणा'
यमनु परिक्रामाम' सुविताय नन्थसे ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अ-
न्वद्य' न' इत्येषा' दिवस्ता' परस्याय' ॥ अन्तरिक्षस्य तन्वस्याहि ॥
पृथिव्यास्ता धर्मणा वयमनु परिक्रामाम'¹⁰ सुविताय नन्थसे' चतुः- 5
सक्तिर्चतस्य'¹¹ नाभिः सदो घर्मो विश्वायुः शर्म सप्रथाः ॥ अप द्वेषो'¹²
अप हरो'¹³ अन्यव्रतस्य'¹⁴ सखिम'¹⁵ वल्गुरसि'¹⁶ शंयोर्धायाः'¹⁷ ॥ शिशुर्जन-
धायाः ॥ शं च वक्षि ॥ परि च वक्षि ॥ घर्मैतत्ते ऽजमेतत्पुरीषम् ॥ तेन
वर्धस्व चाप्यायस्व' वर्धिषीमहि'¹⁸ च वयमा च प्यायिषीमहि'¹⁹ च'
यसौ'²⁰ यो अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विषमः ॥ १० ॥

10

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 11.

रन्तिर्नोमासि'²¹ दिव्यो गन्धर्वस्तस्य ते पञ्चद्विधाधनमग्निरध्यक्षो'²²
हृद्रो अधिपतिर्विश्वावसु'²³ सोम गन्धर्वमापो' ददृशुषीस्तद्वतेनान्व-

1) So mit dem P चतुः। परि। क्रामाम।; Ben °क्रामाम; H u. Bb °काम 2) H u. Bb चन्वद्य 3) So meine Correctur; Ben प्राणस्य; P प्राणः।; H u. Bb प्राणस्य; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; vgl. oben; H u. Ben परस्यायाचं; Bb परस्यायाचं; desgl. B, ohne Accent; P परस्याया इति परः. पायाः। 5) H u. Bb धर्मणो 6) So im Anschluss an P चतुः। परि। क्रामाम।; Ben °मनुपरिक्रामाम; H u. Bb °मनुपरिक्रामाम 7) H u. Bb चन्वद्य 8) H u. Bb दिवस् 9) So corrigirt; die Samh. Mss. schreiben परस्याय; in P dieses Wort nicht wiederholt. 10) So im Anschluss an P; in Ben °मनुपरिक्रामाम; H u. Bb °मनुपरिक्रामाम 11) So im Anschluss an P; चतुः सक्तिरिति चतुः सक्तिः।; die Samh. Mss. चतुः सक्तिः 12) So corrigirt; die Samh. Mss. द्वेषो; P द्वेषः। 13) Die Samh. Mss. हरो; im P ह्ररः। 14) So im Anschluss an P चन्वव्रतस्तेनान्व. व्रतस्य 15) So P; die Samh. Mss. सखिम 16) So Bb; in P वल्गुः।; die andern Mss. वल्गुरः 17) P शंयोर्धाया इति शंयोः. धायाः। Tāitt. Âr. 4, 11, 3 वल्गुरसि शंयुधायाः 18) H u. Bb वर्धिषीमहि 19) P प्यायिषीमहि; Bb प्यायिषीमहि; B प्यायिषीमहि 20) P वि. असौ। 21) P रन्ति 22) So Ben; in den andern Samh. Mss. पद्वं ॥ हविः 23) Die Mss. schwanken; Ben विश्वावसु; desgl. B, ohne Accent; Bb विश्वावसु; H विश्वावसु; P विश्वावसु। विश्ववसुमिति विश्व. वसुं। 24) So im Anschluss an P सोम. गंधर्वो; cf. RV 10, 139, 4; Ben सामी गंधर्वो मापो; H u. Bb सामि गन्धर्वो; desgl. B, ohne Accent.

वाय॑स्सिदिन्द्रस्य॑ वै रुद्रौ॑ राखाण॑ आसां॑ परि॑ सूर्यस्य॑ परिधी॑र-
पोरु॑ वीरेभिरधि॑ तन्नो॑ गृणानो॑ रजसो विमानो॑ यन्वा घा सत्य-
मुत्त॑ यन्न विद्म ॥ धिय॑ इन्वानो॑ धिय॑ इन्नो॑ अघ्यात्॑ ॥ सस्त्रिम-
विन्दस्त्ररणे॑ नदीनामंपावृणोहरो॑ अस्मद्रथानाम॑ ॥ प्रासां॑ गन्धर्वो
५ अमृतानि॑ वोचत्॑ ॥ इन्दुं॑ दक्षं॑ परिददादहीनाम्॑ ॥ वार्षाहरं॑
साम॑ गाय ॥ चिदसि॑ समुद्रयोनिः॑ ॥

इन्दुर्दक्षः॑ श्येनं॑ अमृतावा॑ हिरण्यपक्षः॑ शकुनो॑ भुरग्युः॑ ।

महान्त्सधस्थे॑ ध्रुव॑ आ निषत्तो नमस्ते॑ अस्तु मा मा हि॑सीः ॥
सोमपीथानु॑ मेहि॑ ॥ इष्टाहोचीय॑ साम॑ गाय पुनरुजो॑ सह रथै-
१० त्वेके॑ ॥ श्यैत॑ साम॑ गाय ॥ उदु॑ त्वं चिच॑र्मित्येके॑ ॥ वामदेथ॑ साम॑
गाय ॥ इममु॑ ध्रु॑ त्वमसाक॑ सनि॑ गायचं॑ नव्या॑सम् ॥ अयिर्दिवेषु॑
प्र॑ वोच॑ ॥ भूः स्वाहा ॥ ११ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 11, 5 flg.

1) P दहर्षुषीः; Ben दहर्षुषीस; H u. Bb दहरिषुषीस्; desgl. B, ohne Accent; cf. RV 10, 139, 4. 2) P राखाणः; Ben आसां 3) Ben आसां 4) P चप। ऊर्षु। 5) Ben रंधी 6) P तत्। नः; Ben तन्नो; H u. Bb तन्नो; desgl. B, ohne Accent. 7) P धियः। 8) So Ben; desgl. in H, Bb u. B, ohne Accent; P हिवानः; Tāitt. Âr. हिवानी 9) Ben धिय इनो; P धियः। इत्। नः; Bb धियइतो; H धियइचो; B धियइन्नो 10) So P; die Samh. Mes. चवाद्; cf. Rv. 10, 139, 5. 11) P संकीम् 12) Ben सस्त्रिम 13) So im Anschluss an P पुनरुजो; Ben पुनरुजो; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb वसे; cf. RV 10, 139, 5. 14) So die Samh. Mes.; P चवाद्वापानिषासिण रथानां; cf. übr. RV 10, 139, 6. 15) So im Anschluss an P अमृतानि। वोचत्; die Samh. Mes. प्रासां 16) So im Anschluss an P अमृतानि। वोचत्; die Samh. Mes. अमृ-
तानु वोच 17) P इन्द्रं 18) Die Mes. schwanken; H u. Bb परिददादहीनां oder परिददादहीनां; Ben परिददादहीनां; B परिददादहीनां; P परि। दादात्। चहीनां; vgl. RV 10, 139, 6. 19) So H u. Bb; nur ohne Accent; P वार्षाहरमिति वार्षाहरं; Ben वार्षाहारं; desgl. B, ohne Accent. 20) H योनि 21) Ben ध्रुव 22) P सोमवपीथ। चपु। मा। इहि; H u. Bb चानमेहि 23) So Ben; P इष्टाहोचीयमतीष्टाहोचीयं; H u. Bb इष्टाहोच्यं; desgl. B, ohne Accent. 24) P ऊर्षु 25) P रथ 26) Die Mes. त्वेके 27) H u. Bb शैत; P शैतं 28) P इमं। च। इमं। ध्रु। 29) H u. Bb नव्यासां 30) Ben नव्यासां; P नव्यासां।

मा नो घर्मे व्यथितो¹ विंध्यधीन्मा² न आयुः परमवरं³ मान-
दोनैः⁴ ।

मो ध्वत्वमस्मान्तराधान्मा⁵ रुद्रियासो अभि गुल्बधानः⁶ ॥

मा नः क्रतुभिर्हीडिषेभिरसंह्रियः⁷ सुनीयो मा परा दैः⁸ ।

मा नो अग्निं⁹ निर्वृतिर्मा न¹⁰ आष्टान्मा¹¹ नो द्वावापृथिवी¹² 5
हीडिषेचाम¹³ ॥

उता नो¹⁴ मिचावरुणा¹⁵ इहागतं¹⁶ मन्मा दीध्याना उता नः¹⁷
संखाया¹⁸ ।

आदित्यानां प्रसृतिर्हेतिरूपा¹⁹ शरा वाष्टाद्विषा²⁰ वार्षैः ॥

विधुं दद्राणं²¹ समने बहूनां युवानां सन्तं पलितो जगाद²² । 10

देवस्य पश्य काव्यं महित्वाद्याममार सद्यः²³ समानः²⁴ ॥

जरी चैतीदभिशिषः²⁵ पुरा चकृभ्या²⁶ आतृद²⁷ ।

1) So Bb; in H u. Ben ohne Accent; P व्यथितः । 2) P विं, व्यधीत् । मा ।
3) P नः । 4) So corrigirt; die Mss. परमवरं; auch P चवरं । 5) So die Mss.; P
मा । चणत् । चा । उर्ध्वः । Tāitt. Âr. 4, 20, 2 मा रंजो ऽग्निः । 6) Ganz corrupt; die
Mss. schwanken; Ben मो ध्वत्वमस्मांतराधा; H u. Bb मे ध्वत्वमस्मांतरा; B मो ध्वत्वम-
स्मांतरा; P मो इति मो । स्वर्त्तमिति स्व. त्वं । चक्र । चतुरिन्तः । चधात् । मा । Tāitt.
Âr. 4, 20, 2 मा स्वर्त्तमस्मांतराधाः । 7) P अभि गुल्बधानः । Tāitt. Âr. अभि-
गुल्बधानः । 8) Ben °साह्रियः; P हीडिषेभिः । चक्राह्रिय इत्यसत्. द्विषः । 9) So im
Anschluss an P परा । दैः । die Samh. Mss. परा दैः । 10) P अग्निः । 11) H u. Bb
मनी । 12) Ben u. P द्वावा । 13) So P; die Samh. Mss. द्वावापृथिवी । 14) So P;
die Samh. Mss. हीडिषेचा । 15) P उता । नः । 16) Bb मिचावरुणा । 17) P इहा ।
चा । नत । 18) P दीध्यानां । उता । नः । 19) So ist wohl zu lesen; Ben सखायाः;
H u. Bb सखायाः; desgl. B, ohne Accent; P सखायाः । 20) So Bb; in Ben हेति;
P हेतिः ।; in H ohne Accent. 21) P शरा । वा । चष्टात् । इविषा । 22) P द-
द्राणां । 23) P अमार । 24) So Ben; H महित्वाद्याममारसद्यः; Bb महित्वाद्या-
ममारसद्यः; desgl. B, ohne Accent; in P महिलेति महि. त्वां । चक्र । ममार । सः ।
सः । 25) P सः । चात्र । 26) So scheint die Māitr.-Lesung dieses corrupten Verses,
combinirt aus Samh. u. P; die Samh. Mss. जरि चैतीदभिशिषः; P जरि । च इति
इत । अभिशिष इत्यभि शिषः ।; cf. RV 8, 4, 12. 27) P चकृभ्या इति चक्र. भ्याः । 28) So
im Anschluss an P चा । नृद ।; Ben चाक्रिद; H u. Bb चाक्रिद; B चाक्रिद

संधाता' संधिर्मघवा पुरुवसुर्निष्कर्ता' विहृतं पुनः ॥

उदु तिष्ठ स्वधर' ऊर्ध्व ऊ षु ण' इत्येके ॥ पुनरूर्जा सह रयेत्येके ॥

उदु त्वं चिचमि'त्येके ॥ भूः स्वाहा ॥ भुवः स्वाहा ॥ ३स्वः' स्वाहा ॥

भूर्भुवः ३स्वः स्वाहा ॥ १२ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 20.

5 भूर्भुवः ३स्वमेयि तदिन्द्रिय' वी३र्य' मयि रायो' मयि रक्षो' मयि दक्षो' मयि क्रतुमेयि' धेहि सुवीर्यम् ॥

तिसृभिर्घर्मो विभात्याकूत्या' मनसा सह' विराजा ज्योतिषा सह'

तपसा ब्रह्मणा सह' तस्य दौहमशीमहि' तस्य भक्षमशीमहि'

तस्य ता उपहूता' उपहूतस्य भक्षयामि ॥ १३ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 21.

10 उदस्य' शुष्माज्ञानोर्नाथा' विभर्ति भार' पृथिवी न भूमीः' ॥

प्र शुक्रैतु' देवी मनीषा' अस्मत्सुतष्टो' रणो न वाणीः' ॥ १४ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 17.

चिदसि ॥ बृहस्पतिष्ठा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे' तेन ऋषिणा' तेन

1) So im Anschluss an P संधतिंति सं. धाता !; Ben संधाता; H u. Bb संधाता

2) So Ben; H u. Bb पुरावसुः; B पुरोवसुः; P पुरीवसुरिति पुरः. वसुः !; s. RV 8, 1, 12.

3) So H u. Bb; Ben विहृतं; P विहृतमिति चि. हृतं. 4) P उत. तिष्ठत. स्वधर

इति सु. स्वधरः. 5) P ऊर्ध्वः. उ. सु. नः. 6) So corrigirt; Ben सुः; H u. Bb

स्वः ohne Accent. 7) P रयः. इयः. मयः. क्रतुः. 8) So Ben; auch P आकूत्या.

कूत्या. 9) So P; die Samh. Mss. सह 10) H u. Bb सह 11) So Ben; P दौह.

चिचि. मयि. H u. Bb दौहमशीमहि; desgl. B, ohne Accent. 12) Bb मशी; P

मयः. चिचि. मयि. 13) P ते. उपहूत इत्युप. हूतः. 14) So im Anschluss an P

उत. चक्ष !; die Samh. Mss. उदस्य 15) P नाथाः. 16) So Ben u. P; in H,

Bb u. B भारः. 17) P भूमिः. 18) P शुक्ला एतु. 19) P देवी. मनीषा. 20) P

अस्मत्. सुतष्ट इति सु. तष्टः. 21) So Ben; in H u. Bb वाणीः; P वाणी 22) H u. Bb

ऋषिणा

विधिना' तेन छन्दसा तेन ब्रह्मणा तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवा
सीद ॥ १५ ॥

प्रजापतिश्चा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे तेन ऋषिणा तेन विधिना'
तेन छन्दसा तेन ब्रह्मणा तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद ॥ १६ ॥

उयञ्च भीमञ्च' ध्वान्तञ्च धनवाञ्च' सहसावाञ्च' सहीयसः ॥ वि- 5
क्षिपः' ॥ विज्ये' विच्ये' विक्षिपेत्' ॥ १७ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 25 u. 24.

सञ्वात्सरोऽसि' परिवत्सरोऽसीदावत्सरोऽस्युद्वात्सरोऽसि' वात्सरो
ऽसि' ॥ तस्य ते वसन्तः शिरो'यीष्मो' दक्षिण' पक्ष' वर्षो' उत्तर'
शरत्युद्धम् ॥ हेमन्तो मध्य' शिशिर' प्रतिष्ठान' तस्य' ते मासांश्चा-
र्धमासाञ्च ऋतवः परिवत्सराः ॥ अहोरात्रे ते कल्पेतामैहि' त्रैहि' वी- 10
हि' समिष्ट्युदीची ॥ १८ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 19; Mân. Çr. 1, 6, 4.

1) So Ben; in Bb विधिना; H विधिना; in P unklar, ob विधिना oder विधिना
2) So Ben; Bb विधिना; H विधिना; P fehlt. 3) B भीमञ्च 4) P धनवानिति
धन. वाञ् । ५ । Tāitt. Âr. 4, 25 धनञ्च 5) P सहसावान् । सहसावानिति सहस-
वान् । ६ । 6) P वि । क्षिप । 7) So H u. Bb; P विज्ये इति वि. ज्ये । Ben विज्ये
8) H u. Bb विच्ये; P विच्ये इति विच्ये । 9) P वि । च्ये । 10) P रदावत्सरं रतीदा-
वत्सरः । 11) P रदावत्सरं रतीदावत्सरः । (1) 12) Diese beiden Worte finden sich in Ben,
fehlen aber in den andern Samh. Mss.; P auch वात्सरः । चक्षि । 13) P यीष्मः ।
14) Ben u. P दक्षिणः 15) P वर्षाः । 16) So betonen H u. Bb; in Ben u. P शि-
शिरं 17) So im Anschluss an P प्रतिष्ठानं । प्रतिष्ठानमिति प्रति. स्थानं । in Ben
प्रतिष्ठानञ्च; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb प्रतिष्ठानञ्च 18) So Bb u. P; die andern
Mss. चक्ष 19) So corrigirt; H u. Bb वीहि; desgl. B, ohne Accent; Ben वीहि; P
वि । रहि ।

असृग्मुखो रुधिरणाभ्युक्तो यमस्य दूतश्च वाग्विधावति ॥ गृध्रः
सुपर्णः कुणपं निषेवति यमस्य दूतः प्रहितं एष एति च्यूसी वो
अस्मान्नेदि यं च वयं द्विषः ॥ १९ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 29.

तच्चसुर्देवहितं पुरस्ताद्भुक्नुमुच्चरत् ॥ पश्येम शरदः शतं जीवेम
शरदः शतं प्रब्रुवाम¹⁰ शरदः शतं नृणयाम¹¹ शरदः शतम् ॥ २० ॥

निधायो वा३¹² निधायो वा३ निधायो वा३ ओं वा३ ओं वा३
ओं वा३¹³ ए ऐ ओं स्वर्णज्योतिः¹⁴ ॥ २१ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 40.

बृहन्ना३¹⁵ बृहन्ना३ बृहन्ना३ बृहन्ना इमं¹⁶ बृहन्ना इमं बृहन्ना इमं ॥
इमं इमं इमं¹⁷ स्वर्णज्योतिः¹⁸ ॥ २२ ॥

10 पृथिवी समिन्नामपिः¹⁹ समिन्धे सापि²⁰ समिन्धे तामहं सं-
मिन्धे सा मा समिन्ना सुसमिन्ना तैजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धता

1) असृग्मुख इत्यसृग्. मुखः । 2) So corrigirt; die Mas. *याभ्युक्तो; P चम्बत्त रु-
त्तमि. चम्बत्तः । 3) So Ben; in P दूतः । च ।; H u. Bb दूतस्य; desgl. B, ohne Accent;
Tāitt. Âr. 4, 29 चम्बत्त दूतः चम्बत्तविधावति 4) P सुपर्ण इति सु. पर्णः । सुपर्णमिति
कुण. पं. 5) P मि. निषेवती. 6) P प्रहित इति प्र. हितः । 7) B इति; P एषः ।
इति । 8) P बि. च्यूसी. 9) Bb *मुच्चरत्; P पुरस्तात्. मुक्त्वा. उच्चरदित्युत्. चरत् ।
10) So B, nur ohne Accent; P प्र. ब्रुवाम; H. u. Bb प्रब्रुवाम; in Ben fehlt dies
Word und die beiden folgenden. 11) So corrigirt; die Mas. नृणयाम; P नृकुयाम; ।
12) In P वा ohne Accent. 13) In Ben fehlen alle die ३; in H fehlen sie nach ओं
वा, in Bb nur vor dem ersten निधायो und vor dem ersten ओं eine ३; in B
finden sich alle ३. 14) Ben u. Bb स्वर्ण ज्योतिः, P स्वर्णज्योतिरिति स्वर्ण. ज्योतिः ।
15) P बृहन्ना इति बृहत्. भाः । 16) P बृहन्नापीमिति बृहत् भाः. ई. 17) Diese drei
letzten इमं in H u. Bb ohne Accent. 18) Ben u. Bb स्वर्ण ज्योतिः 19) So Ben;
in H u. Bb समिन्त्; P समिन्धिति. सं. इत् । 20) So corrigirt; Ben सापि; H u. Bb
सापि; P सा. अपि ।

स्वाहा ॥ अन्तरिक्षं समिन्तां वायुः समिन्धे सा वायुं समिन्धे
तामहं समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा ब्रह्मवर्चसेन सं-
मिन्धता स्वाहा ॥ द्यौः समिन्तामादित्यः समिन्धे सादित्यं सं-
मिन्धे तामहं समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा ब्रह्मव-
र्चसेन समिन्धता स्वाहा ॥ दिशः समिन्तां प्रजापतिः समिन्धे सा ५
प्रजापतिं समिन्धे तामहं समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तै-
जसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धता स्वाहा ॥ २३ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 41, 1—3.

अपे व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तंश्श-
केयं तैनं शकेयं तैनं राध्यासम् ॥ वायो व्रतपते व्रतं चरिष्यामि
तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तंश्शकेयं तैनं शकेयं तैनं राध्यासम् ॥ 10
सूर्य व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तंश्शकेयं
तैनं शकेयं तैनं राध्यासम् ॥ व्रतानां व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते
प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तंश्शकेयं तैनं राध्यासम् ॥ २४ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 41, 3 u. 4.

पृथिवी समिन्तामग्निः समिन्धि सापि समिन्धि तामहं सं-
मिन्धि सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिष- 15
ता स्वाहा ॥ अन्तरिक्षं समिन्तां वायुः समिन्धि सा वायुं
समिन्धि तामहं समिन्धि सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा
ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषता स्वाहा ॥ द्यौः समिन्तामादित्यः समिन्धि

1) So H u. Bb; in Ben संमिन्त 2) So corrigirt; Ben संमिन्ता; desgl. B, ohne
Accent; H संमिन्ता; Bb संमिन्ता; vgl. oben die entsprechenden Sätze; in Tāitt. Âr.
4, 41 संमिन्ता 3) P तत् ते। 4) P तत्। शकेयं। 5) Von वायो bis सूर्य (excl.)
in H u. Bb eine Lücke. 6) Hier beginnt das letzte, vereinzelte Blatt von M.
7) Ben संमिन्त

सादित्यं० समिन्धिष्टं० तामहं० समिन्धिष्टं० सा मा समिन्धि सुसमिन्धि
तैजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषता० स्वाहा ॥ दिशः समिन्धिं प्रजा-
पतिः समिन्धिष्टं० सा प्रजापति० समिन्धिष्टं० तामहं० समिन्धिष्टं० सा
मा समिन्धि सुसमिन्धि तैजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषता० स्वाहा॥२५॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 41, 4 flg.

- 5 अये व्रतपते व्रतमचार्यं तस्ते प्रावोचं तदशकं तैनाशकं तैना-
रात्स्यम् ॥ वायो व्रतपते व्रतमचार्यं तस्ते प्रावोचं तदशकं तैनाशकं
तैनारात्स्यम् ॥ सूर्ये व्रतपते व्रतमचार्यं तस्ते प्रावोचं तदशकं तैना-
शकं तैनारात्स्यम् ॥ व्रतानां व्रतपते व्रतमचार्यं तस्ते प्रावोचं त-
दशकं तैनाशकं तैनारात्स्यम् ॥ २६ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 41, 6.

- 10 शं नो वातोऽभिवातु शं नस्तपतु सूर्यः ॥
अहानि शं भवन्तु नः शं रात्री प्रतिधीयताम् ॥
पृथिवी शान्तिः सौषधीभिः शान्तिरेन्तरिक्षं शान्तिस्त्वयानुना
शान्तिर्द्यौः शान्तिः सा वृष्ट्या शान्तिरीपः शान्तिरेवधयः शान्ति-
र्वैनस्पतयः शान्तिर्विद्ये देवाः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिर्ब्राह्मणाः¹⁰ शान्तिः
15 शान्तिः सर्वशान्तिस्त्वयाहं¹¹ शान्त्या सर्वशान्त्या मम द्विपदे च च-

1) So corrigirt; in Ben u. Bb बभित् ohne Accent; in H बभित् 2) H तैना
रात्सां; Bb तैना रात्सां; B तैनारात्सां; P तैना रात्सां; cf. das Folgende. 3) Bb
प्रावोचं 4) H u. Bb तैनारात्सां 5) So corrigirt; Ben वासतो; P वातः; Bb वाती;
H u. B वातो 6) P वा। चहानि। 7) So M; in Bb u. P रात्री; deagl. Ben, H u.
B, ohne Accent; Tāitt. Âr. 4, 42, 1 रात्री 8) P चतुरिधे। 9) So Ben u. P;
in H u. Bb dies Wort ohne Accent. 10) H, Bb u. P ब्राह्मणाः. 11) P सर्वं। शान्ति-
रिति सर्वं शान्तिः। 12) P सर्वशान्तिरिति सर्वं शान्त्या।

तुष्यदे च शान्तिं करोमि शान्तिर्बभूव शान्तिरसि शान्तिर्नो अस्मै-
भयं नो अस्तु ॥

आपो हिं हां मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन ।

महे रणाय चक्षसे ॥

यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः ।

5

उशतीरिव मातरः ॥

तस्मा अरं गमाम वी यस्य क्षयाय जिन्वथ ।

आपो जनयथा च नः ॥

ईशाना वार्याणां क्षयन्तीष्वेषणीनाम् ।

अपो यातामभेषजं तां नः कृण्वन्तु भेषजम् ॥

10

कया नक्षिचं आभुवदूती सदावृधः सखा ।

कया शचिहया वृता ॥

कस्त्वा सत्यो मदानां मंहिष्ठो मात्सदन्धसः ।

वृढा चिदारुजे वसु ॥

अभीं पुं¹⁰ खः संखीनामवितां जरितृणाम¹¹ ।

15

शतं भवास्यूतिभिः¹² ॥

चातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवे हवे सुहवः शूरमिन्द्रम् ।

हवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रं स्वस्ति नो मघवा धामिन्द्रः¹³ ॥

1) So H, Bb; auch P चक्षुः। चक्षुः।; in Ben चक्षुःमघं; in M स्वमघं 2) M नो वु 3) P खः। 4) Vgl. RV 10, 9, 1—3. 5) P ईशानाः। 6) So M; Ben चयो यातामभेषजं; P चयः। यातां। चयिष्यतः।; H u. Bb चयीं यातां च यिष्यतः; deagl. B, ohne Accent; vgl. aber auch RV 10, 9, 5. 7) Bb कृण्वन्त 8) P चिष्यः। 9) So Ben; die andern Mss. चभिः; P चभिः। 10) P पुं। 11) Bb जरितृणां 12) Bb च्यूतोभिः; vgl. übrigens RV 4, 31, 1—3. 13) Vgl. RV 6, 47, 11. Hier endet das letzte, vereinselte Blatt von M.

- स्वस्ति ना' इन्द्रो वृक्षश्चवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
 स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्देधातु' ॥
 यथादित्या अ० जुमाप्याययन्ति यथाक्षितिमक्षितयः' पिबन्ति ।
 एवासांनिन्द्रो वरुणो बृहस्पतिराप्याययन्तु भुवनस्य गोपाः ॥
 5 उच्चयं तमसस्यरि ज्योतिः पश्यन्ता' उत्तरम् ।
 देवं देवषां सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम्' ॥
 मिषस्य वक्षक्षुषा समीक्षामहे ॥ मिषस्य वक्षक्षुषा समीक्षध्वम् ॥
 ब्रह्मण उपस्तरणमसि' ब्रह्मणे त्वोपस्तृणामि ॥ २७ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 42.

॥ इति खिलकाण्डे नवमः प्रपाठकः' ॥

10

अग्निर्वृषाणि जङ्घनद्विणस्युर्विपन्यया' ।
 समिधः शुक्रं¹⁰ आहुतः ॥
 त्वं सोमासि संत्यतिस्त्वं राजोतं वृषहा ।
 त्वं भद्रो असि क्रतुः¹¹ ॥

1) P ऋः । 2) So Ben, H u. Bb; P तार्क्ष्यः 1; B तार्क्ष्यो 3) Vgl. RV 1, 89, 6.
 4) P वषा । चिति; vgl. aber auch unten 4, 12, 2. 5) P पश्यन्तः । 6) Vgl. RV 1, 50, 10.
 7) Das इति fehlt in den Mss. 8) Ben schreibt खिलकाण्डे नवमः शुक्लः प्रः; in P
 steht hier am Schluss noch प्रथमप्रपाठकः 9) P विपन्ययः । 10) P शुक्रः । Vgl. RV
 6, 16, 24; TS 4, 3, 18, 1; K&h. 2, 14; 20, 14. 11) Vgl. TS 4, 3, 18, 1; RV 1, 91, 5;
 K&h. 2, 14.

अभिर्मूर्धा^१ भुवो यज्ञस्य ॥

पिप्रीहि^२ देवं^३ उशतो यविष्ठ विष्टं^४ ऋतू^५ ऋतुपते यजेह^६ ।

ये दैव्या ऋत्विजस्तेभिरमे त्वं^७ होतृणामस्यायजिष्ठः ॥

अमे यदस्य विशो अध्वरस्य होतः पावकशोचे वेष्टु^८ हि यज्ञा ।

ऋता यजासि महिना वि यज्ञहृष्टा^९ वह यविष्ठ या ते अद्य^{१०} ॥

पृथुपाजा अमर्त्यो घृतनिर्णिक् स्वाहुतः ।

अभिर्यज्ञस्य हव्यवाट^{११} ॥

तं सबाधो यतमुच इत्या धिया यज्ञवन्तः ।

आचक्रुमिमूतये^{१२} ॥

अमे रक्षा णो अहसः प्रति ष्म देव रीषतः^{१३} ।

10

तपिष्ठैरजरो दह^{१४} ॥

तं नः सोम विश्वतो रक्षा^{१५} राजन्धायतः ।

न रिषेस्त्वावतः^{१६} संसा^{१७} ॥

वैश्वानरो न ऊत्या^{१८} पृष्टो दिवि^{१९} ॥

विश्वानि नो दुर्गहा जातवेदः सिन्धुं न नावा दुरिताति^{२०} पर्थि ।

15

अमे अश्विर्वन्मसा^{२१} गृणाऽनो ऽस्माकं बोध्यविता तनूनाम्^{२२} ॥

1) Ben पिप्रीहि 2) So Ben; in H u. Bb देवां; desgl. B, ohne Accent; P देवान् ।
 3) So Ben; in H u. Bb विष्टां; desgl. B, ohne Accent; P विष्टान् । 4) Bb यजेहो;
 P ऋतू । ऋतुपते रीषतु. पते। यज। दह । Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; TBr 3, 5, 7, 5,
 6, 11, 4; Kāth. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 5) So Bb; in Ben वेष्टु; P वे; त्वं । 6) In
 H u. Bb वि ohne Accent; in Ben मू ohne Accent. 7) Vgl. TS 4, 3, 13, 4; RV
 6, 15, 14; TBr 3, 5, 7, 6; 6, 12, 2. 8) Vgl. TBr 3, 6, 1, 3; RV 3, 27, 5; Kāth. 40, 14.
 9) Vgl. RV 3, 27, 6; TBr 3, 6, 1, 3; Kāth. 40, 14. 10) P प्रतोषा । देव । रीषतः । रिषत
 रिति । 11) Vgl. RV 7, 15, 13; TBr 2, 4, 1, 6; Kāth. 2, 14. 12) P रीष । 13) P रिषत ।
 14) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 2, 3, 14, 1; Kāth. 2, 14. 15) Vgl. TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 12, 5.
 VS 18, 72; 26, 8; Kāth. 11, 13. 16) P दुरितेति दुः. दता । चति । 17) P अश्विर्वन्मसा
 वेत् । 18) Vgl. RV 5, 4, 9; TBr 2, 4, 1, 5; Tāitt. Ār. 10, 2, 1.

अये तं पारया^१ नथो अस्मान्स्वस्तिभिरेति दुर्गाणि विश्वा ।
 पूष पृथ्वी बहुला न उर्वी भवा^२ तोकाय तनयाय शं योः^३ ॥
 अयाविष्णू सजोषसेमा^४ वर्धन्तु वां गिरः ।
 शुक्लैर्वाजेभिरागतम्^५ ॥

- 5 अयाविष्णू महि धाम प्रियं^६ वां पाथो घृतस्य गुह्यानि नाम ।
 दमे दमे सप्र रत्ना दधाना प्रति वां जिह्वा घृतमुच्चरस्यत^७ ॥
 पावका नः सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती ।

- यज्ञं^८ वष्टु धियावसुः^९ ॥
 आ नो दिवो बृहतः पर्वतादा सरस्वती यजतां गन्तुं यज्ञम् ।
 10 हवं देवी जुजुषाणा घृताची शग्मां नो वाचमुशन्ती शृणोतुं^{१०} ॥
 ये ते सरस्व^{११} ऊर्मयो मधुमन्तो घृतश्रुतः^{१२} ।
 तेषां ते सुसमीमहे^{१३} ॥

- यस्य व्रतं पशवो यन्ति सर्वे यस्य व्रतमुपतिष्ठन्ता^{१४} आपः ।
 यस्य व्रते पुष्टिपत्तिर्निविष्टस्तं^{१५} सरस्वतमवसे हुवेम^{१६} ॥
 15 अपिः प्रत्नेन मन्मना शुम्भानस्त३न्व^{१७} स्वाम् ।

कविर्विप्रेण वावृधे^{१८} ॥
 सोम गीर्भिष्ट्वा वयं वर्धयामो वचोर्विदः ।
 सुमृडीको ना अविश^{१९} ॥

1) P पारय । 2) P भव । 3) Vgl. RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TBr 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1. 4) P सजोषसेति स. जोषसा । रमाः । 5) Vgl. TS 4, 7, 1, 1; 5, 7, 3, 3; TBr 2, 11, 3. 6) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; K&th. 4, 16. 7) Vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; VS 20, 84; K&th. 4, 16. 8) P यजता । वतु । 9) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2; RV 5, 48, 11; K&th. 4, 16; 20, 15. 10) P वसुतः । 11) Ben घृतश्रुतः । 12) Vgl. TS 3, 1, 11, 3; RV 7, 98, 5; K&th. 19, 14. 13) P उप. तिष्ठति । 14) Vgl. TS 3, 1, 11, 3. 15) Vgl. RV 8, 44, 12; TBr 2, 5, 6, 1; K&th. 2, 14. 16) P वा । विशः ।; vgl. RV 1, 91, 11; TBr 2, 5, 6, 1; K&th. 2, 14.

त्वमये वीरवृक्षो देवश्च सविता भगः ।

दितिश्च दाति वार्यम्^१ ॥

त्वं भगो ना' आ हि रत्नमिषे परिज्जेव क्षयसि दत्संवर्चाः^२ ।

अमे मिषो मे बृहत् क्षुतस्यासि^३ क्षत्ता वामस्य देव भूरेः^४ ॥

इदो अमे^५ ॥

5

इमो अमे वीततमानि^६ हव्याजसो^७ वक्षि देवतातिमच्छ ।

प्रति न ई^८ सुरभीणि ध्यन्तु^९ ॥

अया आयूषि पवसे^{१०} ऽग्निर्धृषिः^{११} ॥

तं हि शश्वता ईडते सुचा देवं धृतक्षुता^{१२} ।

अग्निं हव्याय वोढवे^{१३} ॥

10

अग्निमग्निं हवीमभिः^{१४} सदा हवन्त^{१५} विशपतिम् ।

हव्यवाहं पुरुप्रियम्^{१६} ॥

अमे पावक रोचिषा^{१७} स नः पावक दीदिवो^{१८} ऽग्निः शुचिदत्तमा^{१९}

उदये शुचयस्तव^{२०} ॥

स हव्यवाडमर्त्य^{२१} उशिग्दूतश्चनोहितः ।

15

3) Vgl. RV 7, 15, 12. 2) P नः । 3) Ben दत्संवर्चाः 4) P बृहत् । क्षुतक्ष । रोचि ।
5) Vgl. RV 6, 13, 2. 6) Vgl. RV 7, 1, 3; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 3; Kāth. 2, 15; 18, 4;
20, 14 u. 5.; Kap. S. 28, 4; 48, 2. 7) Ben वितत 8) So H u. Bb; P हव्या । रोचिषः ।
Ben हव्यावक्षो 9) Ben हव्य 10) Vgl. RV 7, 1, 18; TS 4, 3, 13, 6; Kāth. 2, 15; 19, 14;
35, 2; Kap. S. 48, 3. 11) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. 5. after. TBr 2, 6, 3, 4; TA
2, 5, 1; Kāth. 4, 11; 11, 13 u. 5. after; Kap. S. 3, 9; 8, 5. 12) Vgl. RV 9, 66, 20; Tāitt. Âr.
2, 5, 2; VS 26, 9. 13) Ben धृतक्षुता 14) Vgl. RV 5, 14, 3; TS 4, 3, 13, 8; Kāth. 19, 14.
15) Ben हवीमभिः 16) P सदा । हवन्त । 17) Vgl. RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 13, 8.
18) Vgl. TS 1, 3, 14, 8 u. 5.; RV 5, 26, 1; Kāth. 17, 17; 19, 14; Kap. S. 28, 1. 19) So
TS 1, 3, 14, 8 u. 5.; RV 1, 12, 10; Kāth. 19, 14. 20) Vgl. TS 1, 3, 14, 8; 5, 5, 3; RV 8, 44, 21.
Kāth. 19, 14. 21) Vgl. TS 1, 3, 14, 8 u. 5. RV 8, 44, 17; Kāth. 2, 14; 19, 14; 40, 14.
22) P चनोहितः ।

अग्निर्धियां समृणति ॥

अग्निं स्तोमेन बोधय समिधानो अमर्त्यम् ।

हव्यां देवेषु नो दधत् ॥

किमिह विष्णो परिचक्ष्यं भूम्न यद्वक्ष्ये शिपिविष्टो अस्मि ।

5 मां वर्षो अस्मदपगूह एतच्चदन्यरूपः समिधे बभूव ॥

प्र तत्ते अद्य शिपिविष्ट नामार्थः शंसामि वयुनानि विद्वान् ।

तं त्वा गृणामि तवसमतव्यान्क्षयन्तमस्य रजसः परावै ॥

सुचामाणं पृथिवीं द्यामनेहसं सुशर्माणमदितिं सुप्रणीतिम् ।

दैवीं नावाम् स्वरिषामनागसमस्रवन्तीमारुहेमा स्वस्तये ॥

10 महीमू षु मातरं सुव्रतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम ।

तुविक्ष्वामजरन्तीमुरुचीं सुशर्माणमदितिं सुप्रणीतिम् ॥

अग्नीषोमा संवेदसा संहृती वनतं गिरः ।

सं देवषां बभूवधुः ॥

युवमेतानि दिवि रोचनान्यग्निं च सोम संक्रतू अधत्तम् ।

15 युवं सिन्धूरभिश्चस्तेरवद्यादग्नीषोमा अमुञ्चतं गृभीतान् ॥ १ ॥

Die Vergleichen s. in den Anmerkungen!

1) Vgl. TS 4, 1, 11, 4; RV 3, 11, 2; Kāth. 19, 14; VS 22, 16. 2) H इधत्; vgl. TS 4, 1, 11, 4; RV 5, 14, 1; VS 22, 15. 3) P चप । बभूः । 4) Vgl. TS 2, 2, 12, 5; RV 7, 100, 6. 5) Vgl. RV 7, 100, 5; TS 2, 2, 12, 5. 6) Vgl. TS 1, 5, 11, 5; RV 10, 63, 10; TA 1, 13, 2; Kāth. 2, 3; VS 21, 6. 7) Vgl. TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 13, 2; TBr 3, 1, 3, 3; Tāitt. Ār. 1, 13, 2; Mān. Cr. 7, 2, 6; VS 21, 5. Kāth. 30, 4 u. 5; Kap. 8, 46; 7. 8) Vgl. RV 1, 93, 9; TS 2, 3, 14, 1; TBr 3, 5, 7, 2; Kāth. 4, 16. 9) So Ben u. P; die andern Mss. गृभीतान्; vgl. RV 1, 93, 5; TS 2, 3, 14, 1; TBr 3, 5, 7, 2; Kāth. 4, 16. Dieser Schlusssatz findet sich im Padap. oben 1, 5, 1 a. A. eingeschoben.

अमा आयाहि वीतये गृणानो हव्यदातये ।

नि होता सत्ति बर्हिषि ॥

अग्निं दूतं वृणीमहे होतां विश्ववेदसम् ।

अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम् ॥

अग्निनाग्निः संमिथ्यते कविर्गृहपतिर्युवा ।

5

हव्यवाङ् जुह्वास्यः ॥

अग्निर्वृषाणि जङ्घनदग्निं स्तोमेन बोधयामा आयूषि पवसेऽमे
तमद्याभिष्टे अद्य ॥

एभिर्नो अर्कैर्भवा नो अर्वाङ् स्वर्णज्योतिः¹⁰ ।

अमे विश्वेभिः सुमना¹¹ अनीकैः¹² ॥

10

अथा¹³ ह्यमे ॥

अमेः स्तोमं मनामहे सिध्ममद्यं दिविस्पृशः ।

देवस्य द्रविणस्यवः¹⁴ ॥

अमा यो¹⁵ मर्त्यो दुवो धियं जुजोष धीतिभिः¹⁶ ।

भंसन्तु षं¹⁷ प्र पूर्य्य इषं¹⁸ वुरीतावसे¹⁹ ॥

15

1) Vgl. RV 6, 16, 10; TS 2, 5, 7, 3 u. ö.; TBr 3, 5, 2, 1; Kâth. 19, 5; 16, 4; 20, 14; Kap. S. 30, 3. 2) Vgl. RV 1, 12, 1; TS 2, 5, 8, 5; TBr 3, 5, 2, 3; Kâth. 20, 14. 3) So H u. Bb; in Ben बुद्धाः; vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. ö.; TBr 2, 7, 12, 3; Kâth. 15, 12; 20, 14; 34, 19. 4) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. ö.; Kâth. 2, 14; 20, 14. 5) Vgl. RV 5, 14, 1; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 15. 6) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. ö.; Kâth. 4, 11; 19, 14 u. ö. 7) Vgl. RV 4, 10, 1; TS 4, 4, 4, 7. 8) Vgl. RV 4, 10, 4; TS 4, 4, 4, 7. 9) P भव । 10) So H; Ben u. Bb स्वर्णं ज्योतिः; P स्वः । न । ज्योतिः । 11) P सु. मनाः । 12) Vgl. RV 4, 10, 3; VS 15, 46; TS 4, 4, 4, 7; Kâth. 20, 14. 13) P अथ । 14) Vgl. RV 4, 10, 2; TS 4, 4, 4, 7; Kâth. 20, 14; VS 15, 45. 15) Bb सिध्ममद्य । 16) Vgl. RV 5, 18, 2; TS 5, 5, 6, 1; Kâth. 20, 14. 17) P अपो । षः । 18) So mit P; die Samh. Mss. धितिभिः । 19) So im Anschluss an P भंसन्तु । नु । षः । die Samh. Mss. भंसन्तु षः; cf. RV 6, 14, 1. 20) P प्र । पूर्य्यः । इषः । Ben प्रपूर्य्य इषः; desgl. B, ohne Accent: H u. Bb प्रपूर्य्य । 21) Vgl. RV 6, 14, 1; Kâth. 20, 14.

तमये सप्रथा असि जुष्टो होता वरेण्यः ।

तया यज्ञं वितन्वते ॥

वृषा सोम द्युमं असि वृषा देव वृषव्रतः ।

वृषा धर्माणि दधिषे ॥

5 अभिर्जातो अरोचत घ्नन्दस्यूज्योतिषा तमः ।

अविन्दगा अपः स्तुः ॥

अये बृहन् ॥

इमं मे वरुण शुधीं हवमद्यां च मृडय ।

त्वामवस्युराचके ॥

10 तस्या याम्यमिनामिः¹⁰ ॥

तं द्युमे अमिना विप्रो विप्रेण संस्तता ।

सखा संख्या समिध्यसे¹¹ ॥

प्रं सं मिच मर्तो¹² अस्तु प्रयस्वान्यस्त¹³ आदित्य शिक्षति घ्नतेन ।

न हन्यते न जीयते त्वोतो नैनमहो अघ्नोत्यन्तितो न दूरात्¹⁴ ॥

15 अनमीमासा¹⁵ ईडया¹⁶ मदन्तो मितज्ञवो वरिमन्ता¹⁷ पृथिव्याः ।

आदित्यस्य व्रतमुपक्षियन्तो वयं मिचस्य सुमतौ स्याम¹⁸ ॥

1) Vgl. RV 5, 13, 4; TBr 2, 4, 1, 6. Kâth. 2, 14; 20, 15. 2) P बुभुजिति बु. मा. ।
 3) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 2, 11, 8; 4, 3, 13, 3; Kâth. 2, 14; 20, 15. 4) P माः । 5) Vgl.
 RV 5, 14, 4. 6) So Ben u. P; H u. Bb बृहन्; desgl. B, ohne Accent; vgl. TS
 4, 2, 1, 4; Kâth. 16, 8; 19, 11; Kap. 8, 32, 1. 7) P शुधि । 8) P चय । 9) P चयः ।
 Ben मचयः; vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; TBr 3, 7, 11, 3;
 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kâth. 4, 16; 11, 12; 11, 13; 12, 15; 21, 13; VS 21, 1. 10) Im P
 steht hier der ganze Vers तत् । त्वा । यामि । प्रख्या । बृहन्माः । तत् । या । यामि ।
 यजमानः । इविभिर्निति इविः मिः । बृहन्माः । ययय । इह । बोधि । चयय । विलुक् । य-
 यः । मा । नः । चायुः । प्र । मोचोः । vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. 8; Kâth. 4,
 16 u. 8; ferner vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. 5. 11) Vgl. RV 8, 43, 14; TS 1, 4, 46, 3;
 Kâth. 15, 12. 12) P मिचः । मर्तोः । 13) P चः । ते । 14) Vgl. RV 3, 59, 2; TS
 3, 4, 11, 5; Kâth. 28, 12. 15) P चयमीमासाः । 16) So alle Samh. Mss.; in P इडया ।
 17) Ben वरीमन्ता 18) Vgl. RV 3, 59, 3; TBr 2, 8, 7, 4.

तत्सूर्यस्य देवत्वं तन्महितं मध्यां कर्तोर्विततं सजभार ।
 यदेदं युक्तं हरितः सधस्थादाद्राची वासस्तनुते सिमसै ॥
 भद्रा अन्धा हरितः सूर्यस्य चिचा एतग्वा अनुमाद्यासः ।
 नमस्यन्तो दिवं आ पृष्ठमस्युः परि द्यावापृथिवी यन्ति सद्यः ॥

त्वमे घतपा असि ॥

5

यद्यो वयं प्रमिनाम¹⁰ घतानि विदुषां¹¹ देवा¹² अविदुष्टरासः ।
 अयिष्टिश्चिमापृणाति विद्यान्येभिर्देवं चतुभिः कल्पयाति ॥

अये नय ॥

आ देवानामपि पन्थामगन्म यज्जक्रवाम¹³ तदनु प्रवोदुम ।
 अयिर्विद्वान्स¹⁴ यजात्सेदु¹⁵ होता सो अध्वरान्स चतून्कल्प- 10
 याति¹⁷ ॥

अयिः शुचिघततमा¹⁶ उदये शुचयस्तवाक्रन्दमिर्नक्तोषासा¹⁹ ॥

आयाहि तपसा जनिष्वाये पावको अर्चिषा ।

उपेमा सुष्टुतिं मम ॥

आ नो याहि तपसा जनिष्वाये पावक दीद्यत ।

15

हृष्या देवेषु नो दधत् ॥ २ ॥

S. die Vergleichen in den Anmerkungen.

1) H u. Bb मन्धा 2) P घदा । इत् । चयुत् । 3) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 4) P भद्राः । चन्धाः । 5) P चिचाः । 6) So Ben; H u. Bb एतग्वा; P एतग्वा इति त. व्याः । 7) P दिवः । 8) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 9) Vgl. RV 8, 11, 1; TS 1, 1, 14, 4 u. 5; Kāth. 2, 4; 6, 10; Kap. S. 48, 10 u. 5. 10) Ben प्रमी-
 चाम 11) Ben विदुषा 12) Ben देवाः । 13) Vgl. RV 10, 2, 4; TS 1, 1, 14, 4; Kāth. 6, 10; Kap. S. 48, 10. 14) Vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. 5; Kāth. 6, 10; 3, 1; Kap. S. 2, 8. 15) So mit P घत् । यज्जक्रवाम ।; die Samh. Mss. schreiben यज्जक्रवाम
 16) P कः । इत् । ऊं रूचं । 17) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3 u. 5; Kāth. 18, 21; 2, 15.
 18) P शुचिघत. तमः ।; Vgl. RV 8, 44, 21; TS 1, 3, 14, 8; Kāth. 19, 14; 40, 14. 19) Vgl. RV 8, 44, 17; 10, 45, 4; TS 1, 3, 14, 8; 4, 1, 10, 4; Kāth. 2, 14; 19, 14; 40, 14; 16, 8; 16, 9 u. 10; 19, 11 u. 12; Kap. S. 32, 1 u. 2.

अभि त्वा देव सवितरीशान० वार्याणाम् ।

संदावभागमीमहे ॥

मही द्यौः पृथिवी च० नस्तंमये पुष्करादधि० तमु त्वा दध्यदृषिस्तमु
त्वा पाथ्यो वृषा० ॥

5 उत्तं ब्रुवन्तु जन्तवा० उदमिर्वृषहाजनि० ।

धनंजयो रणे रणे ॥

आ य० हस्ते न०¹⁰ खादिन० शिशुं जातं न बिभ्रति ।

विशाममि० स्वध्वरम्¹¹ ॥

प्र देवं देववीतये भरता¹² वसुविस्तमम् ।

10 आ स्वे योनौ निषीदतु¹³ ॥

आ जातं जातवेदसि प्रिय० शिशीतातिथिम् ।

स्योन¹⁴ आ गृहपतिम्¹⁵ ॥

अग्निनामिस्तं०¹⁶ द्यूमे अग्निना¹⁷ ॥

तै मर्जयन्त मुक्तुं पुरोयावानमाजिषु ।

15 स्वेषु क्षयेषु वाजिनम्¹⁸ ॥

यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।

1) P वहा । चषन् । भाव । ईमहे ।; vgl. RV 1, 24, 3; TS 3, 5, 11, 3; Kāth. 15, 13, 26, 7; Kap. S. 44, 7 2) Der P giebt diesen Vers vollständig: मही । द्यौः । पृथिवी । च । यः । हस्ते । न । खादिनः । शिशुं । जातं । न । बिभ्रति ।; vgl. RV 1, 22, 13; TS 3, 3, 10, 2 u. 5.; Kāth. 13, 9 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3. 3) Vgl. TS 3, 5, 11, 3 u. 5.; RV 6, 16, 13; Kāth. 15, 12; 16, 3. 4) Vgl. TS 3, 5, 11, 3 u. 5.; RV 6, 16, 14; Kāth. 15, 12; 19, 4. 5) Vgl. TS 3, 5, 11, 4 u. 5.; RV 6, 16, 15; Kāth. 15, 12; 16, 3; Kap. S. 30, 2. 6) Bb उप 7) P जन्तवः । 8) P चषन्ति । 9) Vgl. TS 3, 5, 11, 4; RV 1, 74, 3; Kāth. 15, 12; 8, 16. 10) P आ । य । हस्ते । न । 11) Vgl. TS 3, 5, 11, 4; RV 6, 16, 40. 12) P भरत । 13) Vgl. RV 6, 16, 41; TS 3, 5, 11, 4; Kāth. 15, 12. 14) P योनौ । 15) Vgl. RV 6, 16, 42; TS 3, 5, 11, 5. 16) Vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. 5.; Kāth. 15, 12; 20, 14. 17) Vgl. RV 8, 43, 14; TS 1, 4, 46, 5; 3, 5, 11, 5; Kāth. 15, 12. 18) Vgl. RV 8 84 (73), 3; TS 3, 5, 11, 5; Kāth. 15, 12.

ते ह नाकं महिमानः सचन्त यच्च पूर्वं साध्याः सन्ति देवाः^१ ॥
 समिधो^२ अया आज्यस्य अन्तु^३ तनूनमादया आज्यस्य वेष्टिङो^४ अया
 आज्यस्य अन्तु^५ बर्हिर्मा आज्यस्य वेतु^६ दुरो अया आज्यस्य अन्तु-
 वासानक्ताया^७ आज्यस्य वीतां^८ दैव्या होतारया आज्यस्य वीतां^९
 तिस्रो देवीरया आज्यस्य अन्तु स्वाहांमि^{१०} स्वाहा सोम^{११} स्वाहांमि^{१२}
 स्वाहांमि^{१३} होवात्स्वाहा^{१४} देवा आज्यपा जुषाणा अया आज्यस्य अन्तु॥
 अये यं यज्ञमध्वरं^{१५} विश्वतः परिभूरसि ।
 स इहेवेषु गच्छति^{१६} ॥
 त्वं नः सोम विश्वतो^{१७} ऽग्निर्मूर्धा^{१८} भुवो यज्ञस्य^{१९} ॥
 सोम यास्ते मयोभुव^{२०} जतयः सन्ति दामुषे ।
 ताभिर्नो ऽविता भव^{२१} ॥
 या ते धामानि दिवि या पृथिव्या^{२२} या पर्वतेष्वोषधीष्वप्सु ।
 तेभिर्नो विश्वैः सुमना अहेडनाजन्तोम^{२३} प्रति हव्या गृभाय^{२४} ॥
 तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
 धियो^{२५} यो नः प्रचोदयात्^{२६} ॥
 अचिन्ती^{२७} यञ्चकृमा दैव्ये जने दीनैर्दक्षैः प्रभूती पुरुषत्वंता ।
 देवेषु च सवितर्मानुषेषु च त्वं नो अञ्च सुवतार्दनागसः^{२८} ॥

1) Vgl. RV 1, 164, 50; TS 3, 5, 11, 5; K&th. 15, 12. 2) P समिध इति सं. रंधः ।
 vgl. TBr 3, 5, 5. 3) Ben वेष्टिङो; Bb वेष्टिङि; P वेतु। रंधः । 4) P उर्वसागन्ता ।
 उर्वसागन्तिगुर्वसा. गन्ता । 5) Die Mes. scheinen होवात्स्वाहा zu schreiben. 6) Vgl.
 RV 1, 1, 4; TS 4, 1, 11, 1; K&th. 2, 14. 7) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 4, 1, 11, 1; K&th. 2, 14.
 8) Vgl. RV 8, 44, 16; TS 1, 5, 5, 1; 4, 4, 4, 1; K&th. 6, 9; 12, 14; 20, 14 u. 8. 9) Vgl.
 RV 10, 8, 6; TS 4, 4, 4, 1; K&th. 16, 15; 20, 15. 10) Ben योभो 11) Vgl. RV 1, 91, 9;
 TS 4, 1, 11, 1; K&th. 2, 14. 12) Die Mes. राजन्तोम 13) Vgl. RV 1, 91, 4; TS 4, 1, 11, 1;
 TBr 2, 8, 2; K&th. 18, 15. 14) H धियो 15) Vgl. RV 3, 62, 10; TS 4, 1, 11, 1;
 VS 3, 35 u. 8. 16) Ben चचिन्ती 17) Vgl. RV 4, 54, 3; TS 4, 1, 11, 1.

पावका नः सरस्वत्यां नो दिवः ॥

पूषा गां अन्वेतु नः पूषा रक्षन्वैतः ।

पूषा वाजं सनोतु नः ॥

शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यद्विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि ।

5 विष्वा हि मायां अवसि स्वधावो भद्रा ते पूषन्निह रातिरस्तु ॥

इहेह वः स्वतवसः कवयः सूर्यत्वचः ।

यज्ञं मरुतां आवृणो ॥

प्र चिचमकं गृणते तुराय मारुताय स्वतवसे भरध्वम् ।

ये सहासि सहसा सहन्ते रजते अग्ने पृथिवी मखेभ्यः ॥

10 विष्वे देवां चृतावृधं चतुभिर्हवनचतुतः ।

जुषन्तां युज्यं पयः ॥

विष्वे देवांसो अस्मिधा एहिमायासो अद्रुहः ।

मेधं जुषन्त वृहयः ॥

द्यावा नः पृथिवी इमं सिध्नमद्य दिविस्पृशम् ।

15 यज्ञं देवेषु यज्यताम् ॥

प्र पूर्वजे पितरा नव्यसीभिर्गीर्भिः कृणुध्वं सन्दने चृतस्य ।

आ नो द्यावापृथिवी दैव्येन जनेन यातं मेहि वा वरुणम् ॥

1) P सरस्वती । चा ।; vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; Kāth. 4, 16. 2) Vgl. RV 5, 43, 11; TS 1, 8, 22, 1 n. 5.; Kāth. 4, 16; 20, 15. 3) Vgl. RV 6, 54, 5; TS 4, 1, 11, 2; Kāth. 4, 15; 20, 15. 4) P मायाः । 5) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; Kāth. 4, 15; 20, 15. 6) Bb इहेह । 7) Bb स्वतवसः; P स्वतवस इति स्व. तवसः । 8) In Ben dies Wort ohne Accent; P सूर्यत्वच इति सूर्य. त्वचः । 9) P मरुतः । 10) Vgl. RV 7, 59, 11; Tāitt. Âr. 1, 4, 3; Kāth. 20, 15. 11) Vgl. RV 6, 66, 9; TS 4, 1, 11, 3; Kāth. 20, 15. 12) Vgl. RV 6, 52, 10; TS 4, 1, 11, 4; Kāth. 13, 15. 13) So corrigirt; die Samh. Mss. schreiben चवृधा; aber P चस्मिधः । 14) P एहिमायास इति हि. मायासः । 15) Vgl. RV 1, 3, 9. 16) Vgl. RV 2, 41, 20; TS 4, 1, 11, 4. 17) Vgl. RV 7, 53, 3; TS 4, 1, 11, 4.

सं हृष्यवाङ्मिं^५ स्तोमेन^६ ॥

देवं बर्हिर्वसुवने^७ वसुधेयस्य वेतु^८ देवीर्वारो वसुवने वसुधेयस्य
 अन्तु^९ देवी उषासानक्ता वसुवने वसुधेयस्य वीतां^{१०} देवी जोष्ट्री वसु-
 वने वसुधेयस्य वीतां^{११} देवी ऊर्जाहुती वसुवने वसुधेयस्य वीतां^{१२} देवा
 दैव्या^{१३} होताग वसुवने वसुधेयस्य वीतां^{१४} देवीस्तिष्ठस्तिष्ठो देवीर्व-^{१५}
 सुवने वसुधेयस्य अन्तु^{१६} देवी नराशंसो वसुवने वसुधेयस्य वेतु^{१७} देवी
 अग्निः स्विष्टकृत्सुद्रविणा^{१८} मन्द्रः कविः सत्यमन्मायजी^{१९} होता
 होतुर्होतुरायजीयानये यान्देवानयाड्यं अपिप्रेये^{२०} ते^{२१} होचे अमास्तत^{२२}
 ता^{२३} ससनुषी^{२४} होचां देवंगमां^{२५} दिवि देवेषु यज्ञमैरयेम^{२६} स्विष्टकृ-
 चाये होताभूर्वसुवने^{२७} वसुधेयस्य नमोवाके वीहि ॥ वाजे वाजे शं नो^{२८}
 भवन्तु ॥ ३ ॥

Vgl. TS 3, 5, 11; TBr 3, 5, 5; TS 4, 1, 11; TBr 3, 5, 9; weitere Vergleichenungen s. in
 den Anmerkungen.

प्र देवं देव्या धिया भरता^{२९} जातवेदसम् ।

हृष्या नो वक्षदानुषक्^{३०} ॥

अयमुषं^{३१} प्र देवयुर्होता यज्ञाय नीयते ।

रथो न योर्भीवृतो^{३२} घृणीवाञ्चेतति^{३३} त्मना^{३४} ॥

15

1) Vgl. RV 3, 11, 2; TS 4, 1, 11, 4; Kāth. 19, 4. 2) Vgl. RV 5, 14, 1; TS 4, 1, 11, 4.
 3) Vgl. TBr 3, 5, 9. 4) So Bb; auch P देवा। दैव्या।; in Ben u. H देवा दैव्या; in
 B दैवा दैव्या 5) P सुद्रविषा इति सु. द्रविषाः। 6) So Bb; P सत्यमन्मिति सत्य-
 मन्मा। सधी।; H सत्यमन्मायजी; B सत्यमन्मायजी; Ben? 7) P चान्। देवान्। च-
 चाद्। चान्। अपिप्रेः। धं ते। 8) H u. Bb चयत्सत 9) Ben ससनुषोन् 10) P देव-
 यंगमामिति देव. यंगम। 11) P यज्ञं। चा। देवय। रमे। 12) P होता। चयम्। 13) P
 भरत। 14) Die Samh. Mas. वषिह्; P वषत्।; vgl. RV 10, 176, 2; TS 3, 5, 11, 1; Kāth.
 15, 12. 15) P चः। 16) Ben अभिवृतो; P न। योः। अभिवृत इत्यभि. वृतः। 17) P
 घृणीवान्। घृषिचामिति घृषि. चान्। 18) Vgl. RV 10, 176, 3; TS 3, 5, 11, 1; Kāth.
 15, 12.

अयमग्निरुत्थायमृतादिव जन्मनः ।

सहस्रचित्सहीयान्देवो जीवातवे कृतः ॥

इडायास्ता पदे वयम् ॥

अग्ने विश्वेभिः स्वनीक देवैर्हर्णावन्तं प्रथमः सीद योनिम् ।

5 कुलायिनं घृतवन्तं सवित्रे यज्ञं नयं यजमानाय साधुं ॥

सीद होतॄर्नि होता ॥

त्वं दूतस्त्वमु नः परस्पास्त्वं वस्या¹⁰ आ वृषभ प्रणेता ।

अग्ने तोकस्य नस्तने तनूनामप्रयुद्धन्दीह्यद्वोधि गोपाः ॥

अग्निना रयिमन्नवत्पोषमेव दिवे दिवे ।

10 यशसं वीरवत्तमम् ॥

गयस्फानो अमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्धनः ।

सुमित्रः सोम नो भव ॥

इन्द्रायी रोचना दिवः परि वाजेषु भूषयः ।

तद्वा चेति प्र वीर्यम् ॥

15 प्र चर्षणिभ्यः पृतनाह्वेषु प्र पृथिव्यां रिरिचाथे दिवश्च ।

प्र सिन्धुभ्यः प्र गिरिभ्यो महित्वा प्रेन्द्रायी विश्वा भुवनान्वन्या ॥

1) P उष्यति । 2) Vgl. RV 10, 176, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kāth. 15, 12. 3) Ben
इडायास् 4) Vgl. RV 3, 29, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kāth. 15, 12. 5) H u. Bb वयं 6) So
Ben u. P; die andern Mss. साधुः 1; vgl. RV 6, 15, 16; TS 3, 5, 11, 2; Kāth. 15, 12.
7) Vgl. RV 3, 29, 8; TS 3, 5, 11, 2 u. 5; Kāth. 15, 12; 19, 4; 16, 8; Kap. S. 80, 2
8) Vgl. RV 2, 9, 1; TS 3, 5, 11, 2 u. 5. 9) P परसा इति परः पोः 10) P वंशः 1
11) Vgl. RV 2, 9, 2; TS 3, 5, 11, 3. 12) Vgl. RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5.
13) Vgl. RV 1, 91, 12; TS 4, 3, 13, 5; Kāth. 2, 14. 14) Vgl. RV 3, 12, 9; TS 4, 2, 11, 1;
Kāth. 4, 15. 15) P पृतनाह्वेषिति पृतनाह्वेषु । 16) So im Anschluss an P रि-
रिचाथे इति रिरिचाथे; H u. Bb वंशायि; desgl. Ben u. B, ohne Accent. 17) P
प्र । इन्द्रायी इतीन्द्रायी । 18) P भुवना । चेति । चन्वा 1; vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1;
Kāth. 4, 15.

मरुतो यद्ध वो^१ दिवः सुन्नायन्तो हवामहे ।

आ तू ना^२ उपगन्तन^३ ॥

या वः शर्म शशमानाय सन्ति विधातूनि दानुषे यद्धताधि ।

असंभ्यं तानि मरुतो^४ वियन्त रयिं नो धत्त वृषणः सुवीरम्^५ ॥

इमं मे वरुण^६ तस्मा यामि^७ कया नः^८ को अद्य^९ पिप्रीहि^{१०} देवानमे^{११} ५

यदद्योप्सुमे^{१२} सधिष्टव^{१३} ॥

अप्सु मे सौमो अब्रवीदन्तर्विश्वा^{१४}नि भेषजा ।

आपस्य विश्वशंभुवः^{१५} ॥

उदुत्तमं^{१६} वरुण पाशमस्मत्^{१७} ॥

अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।

10

क्षयन्नसंभ्यमसुर प्रचेता^{१८} राजर्जेना^{१९}सि शिष्यः कृतानि^{२०} ॥

तं नो अग्ने वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडो^{२१} ऽवयासिसीष्टाः ।

यजिष्ठो वह्नितमः शोभुचानो विश्वा द्वेषा^{२२}सि प्रमुमुग्ध्यस्मत्^{२३} ॥

स तं नो अग्ने ऽवमो भवोती नैदिष्ठो अस्या^{२४} उषसो व्युष्टौ ।

अव यष्ट्व नो वरुण^{२५} रराणो वीहि मृडीक^{२६} सुहवो न एधि^{२७} ॥४॥ 15

Vgl. TS 3, 5, 11; 1, 5, 11; 2, 5, 12; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

1) P चत् । हवः । 2) P आ । तू । ना । 3) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4 u. 5; Kāth. 9, 19; 8, 17; 21, 13. 4) H मरुतो 5) Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; Kāth. 5, 17; 21, 13. 6) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. 5; Kāth. 11, 12; 12, 15 u. 5. 7) P तत् । स्मा । यामि ।; vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6; Kāth. 12, 15 u. 5. 8) Vgl. RV 4, 31, 1; TS 4, 2, 11, 2; Kāth. 21, 13. 9) Vgl. RV 1, 84, 16; TS 4, 2, 11, 3. 10) Ben पिप्रीहि 11) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4. 12) Vgl. RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 13, 4. 13) Vgl. RV 8, 43, 9; TS 4, 2, 3, 2; Kāth. 2, 14 u. 5. 14) Vgl. RV 1, 28, 20; 10, 9, 6; TBr 2, 5, 3, 6; Kāth. 2, 14. 15) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3 u. 5; Kāth. 21, 13 u. 5. 16) P प्रचेत इति प्र. चेतः । 17) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3; Kāth. 40, 11. 18) Vgl. RV 4, 1, 4; TS 2, 5, 12, 3; Kāth. 34, 19; VS 21, 3. 19) P अस्याः । 20) Vgl. RV 4, 1, 5; Kāth. 34, 19; Kap. S. 48, 1; TS 2, 5, 12, 3; VS 21, 4.

अयिर्वृषाणि जङ्गना^१ त्वं सोमासि संप्रतिः^२ ॥

अनीकैर्वेषो अर्दयामे विन्वाभिरुतिभिः ।

रयिं नो धेहि यज्ञियम् ॥

सैनानीकेन सुविदधो अस्मै यथा देवं आयजिष्ठः स्वस्ति ।

५ अदव्यो गोपा^३ उत नः परस्या अये धुमदुत रेवहिदीहि^४ ॥

पिप्रीहि^५ देवानां^६ देवानाम्^७ ॥

सांतपना^८ इदं हविर्मरुतस्तञ्जुजुष्टन ।

युष्माकोती^९ रिशादसः^{१०} ॥

यो नो मरुतो अभि दुर्हणायुस्तिरश्चिस्तानि वसवो जिघांसति ।

१५ द्रहः पाशाग्रति^{११} सं मुचीष्ट तपिष्टेन हन्मना हन्तना^{१२} तम्^{१३} ॥

अयिः प्रत्नेन मन्मना^{१४} सोम गीर्भिष्ट्वा वयम्^{१५} ॥

गृहमेधासा^{१६} आगत मरुतो मापभूतन^{१७} ।

इमा हव्या जुजुष्टन^{१८} ॥

प्र बुध्ना व ईरते^{१९} महांसि प्र नामानि प्रयज्यवस्तिरध्वम्^{२०} ।

२० सहस्रियं दस्यं भागमेतं गृहमेधीयं मरुतो जुषध्वम्^{२१} ॥

प्रेक्षो अयम्^{२२} इमो अये^{२३} ॥

1) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. 5. 2) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; Kāth. 2, 14. 3) P सं. एनां। अनीकेन। 4) P देवान्। 5) P गोपाः। 6) Vgl. TS 4, 3, 13, 2; Kāth. 21, 18. 7) Ben पिप्रीहिं 8) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; Kāth. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 9) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3; Kāth. 2, 15; 18, 21; 35, 9. 10) P सांतपना इति सां. तपनाः। 11) P युष्माव। अती। 12) P रिशादसः।; vgl. RV 7, 59, 9; TS 4, 3, 13, 3; Kāth. 21, 18. 13) Ben प्रती 14) P हन्तन। 15) Vgl. RV 7, 59, 8; TS 4, 3, 13, 3; Kāth. 21, 18. 16) Vgl. RV 8, 44, 12; TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14. 17) Vgl. KV 1, 91, 11; TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14. 18) P गृहमेधास इति गृह. मेधासः। 19) So im Anschluss an P मां। अयं। अतन; die Samh. Mes. मां वभूतन 20) Vgl. RV 7, 59, 10; TS 4, 3, 13, 5. 21) Ben वा ईरते 22) Ben, H u. B. प्रेक्षो 23) Vgl. RV 7, 56, 14; TS 4, 3, 13, 6; Kāth. 21, 18. 24) Vgl. RV 7, 1, 3; TS 4, 6, 5, 4 u. 5. 25) Vgl. RV 7, 1, 18; TS 4, 3, 13, 6; Kāth. 2, 15; 19, 14; Kap. S. 48, 3.

अग्निमीडे पुरोहित० यज्ञस्य देवमृत्विजम् ।

होतार० रत्नधातमम्^१ ॥

वृषा सोम ह्युमं^२ असिं^३ ॥

क्रीडं० वः शर्धो मारुतमनर्वाण० रथेऽनुभम् ।

कण्ठा^४ अभि प्रगायतं^५ ॥

5

अत्यासो न ये मरुतः स्वञ्चो यक्षहंशो न शुभयन्तं^६ मर्याः ।

ते हर्म्येष्ठाः^७ शिंशवो न शुभ्रा वत्सासो न प्रक्रीडिनः पयोधाः^८ ॥

तं हि शश्वन्तो^९ ऽग्निमग्निम्^{१०} ॥

इन्द्राग्नी नवतिं पुरो दासपत्नीरधूनुतम् ।

साकमेकेन कर्मणा^{११} ॥

10

अथबृचमुतं सनोति^{१२} वाजमिन्द्रा यो^{१३} अग्नी संहुरी^{१४} सपर्यात् ।

इरज्यन्ता वसथ्यस्य भूरेः सहस्रमा सहसा वाजयन्ता^{१५} ॥

तमिन्द्र० वाजयामसि^{१६} ॥

युजे रथं गाएषण०^{१७} हरिभ्यामुप ब्रह्माणि जुजुषाणमस्युः^{१८} ।

विबाधिष्ट स्य^{१९} रोदसी महित्वेन्द्रो वृषाण्यप्रती^{२०} जघन्वानं^{२१} ॥

15

विश्वकर्मन्वाचस्पतिम्^{२२, २३} ॥ ५ ॥

Vgl. TS 4, 3, 13; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

- 1) Vgl. RV 1, 1, 1; TS 4, 3, 13, 3; Kâth. 2, 14. 2) P बुभुक्ष । 3) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 3, 13, 3; Kâth. 2, 14; 20, 15. 4) P कण्ठाः । 5) Vgl. RV 1, 87, 1; TS 4, 3, 18, 6; Kâth. 21, 13. 6) P शुभयन्तः । 7) So im Anschluss an P हर्म्येष्ठाः । हर्म्येष्ठाः इति हर्म्येष्ठाः । die Samh. Mss. हर्म्येष्ठाः । 8) Vgl. RV 7, 56, 16; TS 4, 3, 18, 7. 9) Vgl. RV 5, 14, 3; TS 4, 3, 13, 8; Kâth. 19, 14. 10) Vgl. RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 18, 8. 11) Vgl. RV 3, 19, 6; TS 1, 1, 14, 1; Kâth. 4, 15. 12) So mit P; die Samh. Mss. बु-
चोति । 13) P इन्द्रा । वः । 14) Ben संहुरी; P संहुरी इति संहुरी । 15) Vgl. RV
6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 1; 4, 3, 13, 8; Kâth. 21, 13; 4, 15; 23, 11. 16) Vgl. RV 8, 93 (82), 7;
TBr 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; Kâth. 39, 12. 17) So die Mss.; P गाएषणमिति गो. एषणं
18) Die Samh. Mss. अस्युः; P जुजुषाणं । अस्युः । 19) P स्यः । 20) P अप्रति ।
21) Vgl. RV 5, 28, 3; TBr 2, 4, 1, 3; 8, 2, 5. 22) Vgl. RV 10, 81, 6; TS 4, 3, 18, 8; 4, 6, 2, 6.
23) Vgl. RV 10, 81, 7; TS 4, 6, 2, 5; Kâth. 21, 13 u. 3; Kap. S. 28, 2.

उशन्तस्वा हवामहे ॥

आ नो अये सुचेतुना रयि० विष्वायुषोवसम् ।

माहीकं धेहि जीवसे ॥

त्वं सोम महै भगं त्वं यून् क्षुतायते ।

5 दक्षं दधासि जीवसे ॥

त्वं सोम प्रचिक्वितो मनीषा त्वं रजिष्ठमनु नेषि० पन्थाम् ।

तव प्रणीती पितरो न इन्द्रो देवेषु रत्नमभजन्त धीराः ॥

त्वया हिं नः पितरः सोम पूर्वे कर्माणि चक्रुः पवमान० धीराः ।

वन्वन्वातः० परिधी०रपोर्णु० वी०रेभिरन्नेर्मघवा भवा० नः० ॥

10 त्वं सोम पितृभिः स०विदानोऽनु द्यावापृथिवी आततन्व ।

तस्मै त० इन्द्रो हविषा विधेम वयं० स्याम पंतयो रयीणां० ॥

वर्हिषदः पितर ऊ३त्यर्वांगिमा वो हव्या चकृमा० जुषध्वम् ।

तं आगतावसा० शंतमेनांषा० नः शं यौररपो० दधातन० ॥

उपहूताः पितरः सोम्यासो वर्हिषेषु निधिषु प्रियेषु ।

15 तं आगमन्तु तं इह क्षुवन्वधिमुवन्तु तेऽवन्वस्मान् ॥

आहं० पितृनसुविदं० अविस्ति नपातं च विक्रमयं च विष्णोः ।

1) Vgl. RV 10, 16, 12; TS 2, 6, 12, 1; TBr 2, 6, 16; K&th. 21, 14; 36, 12. 2) Vgl. RV 1, 79, 9; TBr 2, 4, 5, 3; K&th. 2, 14. 3) P पुंनि । 4) Vgl. RV 1, 91, 7; TBr 2, 4, 5, 3; K&th. 2, 14; 20, 15. 5) Ben नेवी । 6) Vgl. RV 1, 91, 1; TS 2, 6, 12, 1; K&th. 21, 14. 7) Ben हो । 8) H पवमान । 9) P वन्नेत् । चवातः । 10) P परि. धीर् । चप । ऊर्णु । 11) P भव । 12) Vgl. RV 9, 96, 11; TS 2, 6, 12, 1; K&th. 21, 14. 13) P त्ते । 14) Vgl. RV 8, 43, 13; TS 2, 6, 12, 2; K&th. 21, 14; VS 19, 54. 15) P चकृम । 16) P त्ते । चा । वत- । चपवा । 17) P चव । 18) P च । वीः । चरपः । 19) P दधात ।; vgl. RV 10, 15, 4; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 55; K&th. 21, 14. 20) Vgl. RV 10, 15, 5; TS 2, 6, 12, 3; K&th. 21, 14; VS 19, 57. 21) So Ben: P चा । चहं ।; in H u. Bb चहं; desgl. B. ohne Accent. 22) Die Mas. पितृन्तु; P सुविदंवाधिति सु०विदंवा ।

बहिर्हृषदः स्वर्धया ये सुतस्य भजन्त पितृस्त्वं इहागमिष्ठाः^१ ॥
 इदं पितृभ्यो नमो अस्त्वद्यं ये पूर्वोसो यं उपरासं ईयुः ।
 ये पार्थिवे रजस्यां निषत्ता ये वा नूनं सुवृज्जनासु विष्णु^२ ॥
 उदीरतामवरा^३ उत्तरासा^४ उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।
 असु^५ यं ईयुरवृक्ता अतज्ञास्ते नो ऽवन्तु पितरो हवेषु^६ ॥ 5
 अमिषात्ता अतावृधः^७ पितरो मृडता^८ सु नः ।
 दीर्घायुत्वाय^९ जीवसे ॥
 अमिषात्तानृतुमन्तो^{१०} हवामहे नराशंसो सोमपीथं^{११} यं आशुः ।
 ते नो विप्रासः सुहवा^{१२} मृडन्तु शं नो भवन्तु क्षिपदे शं चतुष्पदे^{१३} ॥
 अमिषात्ताः पितरा एहं^{१४} गच्छत सदः सदः सदत सुप्रणीतयः । 10
 अत्ता^{१५} हवींषि प्रयतानि बहिर्हृषथा^{१६} रयिं सर्ववीरं दधातन^{१७} ॥
 स प्रत्नथा सहसा जायमानः सद्यः काव्यानि बद्धधत्त विश्वा ।
 आपथ मिचं धिषणा च साधन्देवा^{१८} अयिं धारयन्द्रविणोदाम^{१९} ॥
 स पूर्वया निविदा कथ्यतायोरिमाः^{२०} प्रजा अजनयन्मनूनाम् ।
 विवस्वता चक्षसा द्यामपथ देवा अयिं धारयन्द्रविणोदाम^{२१} ॥ 15
 ये तातृषुर्देवचा^{२२} जेहमाना ढोचाविदः स्तोमतष्टासो अर्कैः ।

- 1) P इह । चा । नमिष्ठाः ।; vgl. RV 10, 15, 8; TS 2, 6, 12, 3; K&th. 21, 14; VS 19, 56.
 2) P ये । उपरासः । 3) P रजसि । चा । 4) Ben सुवृज्जनासः P सुवृज्जना इति
 सु. वृज्जना । 5) Vgl. RV 10, 15, 2; TS 2, 6, 12, 4; VS 19, 58. 6) P अवरे । 7) P
 परासः । 8) Vgl. RV 10, 15, 1; TS 2, 6, 12, 3; VS 19, 49. 9) Bb अतामृधः 10) P
 पितरः । मृडत । 11) P दीर्घायु. त्वाय ।; vgl. K&th. 21, 14. 12) So Bb; in Ben u.
 H अमिषात्तानुः; P अमिषात्ता । अमिषात्तामिषि. स्वात्ता ।; vgl. VS 19, 61.
 13) P सोम. पीथं । 14) P सुहवा इति सु. हवाः । 15) Vgl. VS 19, 61; K&th. 21, 14.
 16) P पितरः । चा । इह । 17) P अत्ता । 18) P अथ । 19) Vgl. RV 10, 15, 11; TS
 2, 6, 12, 3; VS 19, 59; K&th. 21, 14. 20) Die Samh. Mes. साधं; aber P साधन ।
 21) Vgl. RV 1, 96, 1. 22) P चक्षता । चाक्षीः । हमाः । 23) Vgl. RV 1, 96, 2; K&th.
 21, 14. 24) Ben तातृषुः; P तातृषुः । तातृषुरिति तातृषुः ।

- आये' याहि सुविद्वेभिरवाक् सत्यैः कथैः पितृभिर्घर्मसन्निः ॥
 प्र वायुमच्छा बृहती मनीषा बृहद्भ्यः विश्ववारः रथग्राम् ।
 द्युतं द्यामा नियुतः पत्यमानः कविः कविमियक्षसि प्रयज्यो ॥
 प्र याभिर्यासि दाया समच्छा नियुज्जिवाय इष्टये दुरोणे ।
 5 नि नो रयि सुभोजस युवस्व नि वीर गन्धमग्ध्यं च राधः¹⁰ ॥
 इन्द्र वयः शुनासीरमस्मिन्यज्ञे हवामहे ।
 सं नः पर्षदति¹¹ द्विषः ॥
 स्रो ऽहोरात्रैः स्रो ऽर्धमासैः सं मासैः सं क्षत्रुभिः परि यज्ञं बभूव
 स वत्सरस्य महिमानमेतं शुनासीरमिन्द्रमद्याहुवेम ॥
 10 सप्त त्वा हरितो रथे वहन्ति देव सूर्य ।
 शोचिः केशं पुरुप्रिय¹² ॥
 तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य ।
 विश्वमाभासि रोचनम्¹³ ॥ ६ ॥

Vgl. TS 2, 6, 12; andere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

॥ इति¹⁴ खिलकाण्डे दशमः प्रपाठकः¹⁵ ॥

1) P चा । अये । 2) So die Samh. Mss.; P चर्वाङ् । cf. RV 10, 15, 9. 3) Vgl. RV 10, 15, 9; TBr 2, 6, 16, 2. 4) Ben जीयुतः 5) Ben कविमियक्षसि; H u. Bb कवि-
 मीयक्षसि; desgl. B, ohne Accent; P रथपति । 6) Vgl. RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1. VS 33, 55. 7) P दाया समच्छा । चच्छा । 8) P याचो इति याचो । 9) H u. Bb मन्त्रिचः;
 desgl. B, ohne Accent. 10) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1; VS 27, 27;
 Kāth. 10, 12. 11) So corrigirt; die Samh. Mss. परिषदति; P पश्येत् 1; vgl. Kāth.
 21, 14. 12) Vgl. RV 1, 50, 8; TS 2, 4, 14, 4; Kāth. 9, 19; 11, 1. 13) Vgl. RV 1, 50, 4;
 TS 1, 4, 81, 1; Kāth. 10, 13. TA 3, 16, 1; VS 33, 36. 14) Das इति fehlt in den Mss.
 15) Im P am Schluss: सप्तदात्रेण सप्तविंशो ऽध्यायः ॥

इन्द्रायी रोचना दिवः^१ प्र चर्वेण्य^२ इन्द्रायी नवतिं पुरः^३ च-
वृचम्^४ ॥

जुष्टो दमूना^५ अतिषिर्दुरोणं^६ इमं नो यज्ञमुपयाहि विद्वान् ।

विन्धा अये अभियुजो विहत्या^७ शशूयतामाभरा^८ भोजनानि^९ ॥

अये शर्धे महते^{१०} सौभगाय तव द्युक्षान्युत्तमानि सन्तु ।

सं जास्पत्यं^{११} सुयममाकृणुष्व शशूयतामभितिष्ठा^{१२} महासि^{१३} ॥

प्र वामर्चन्युक्थिनो नीथाविदो^{१४} जरितारः ।

इन्द्रायी इषा^{१५} आपृणे^{१६} ॥

उपो ह यद्विदथ^{१७} वाजिनो गुधीभिर्विप्राः प्रमतिमिद्धमानाः ।

अर्वन्तो न काष्ठां नक्षमाणा^{१८} इन्द्रायी जोहुवतो नरस्ते^{१९} ॥

अभिर्देदाति संत्यति^{२०} सासाह^{२१} यो युधा नृभिः ।

अयिरित्य^{२२} रघुचंदं जेतारमंपराजितम्^{२३} ॥

अयिस्तुविश्ववस्तमं तुविप्रसाणमुत्तमम् ।

अतूर्तं^{२४} आवयत्यति^{२५} पुचं ददाति दानुषे^{२६} ॥

या वा^{२७} सन्ति पुरुस्पृहो नियुतो दानुषे नरा ।

इन्द्रायी ताभिरागतम्^{२८} ॥

जुचिं नु स्तोमं नवजातमद्येन्द्रायी वृषहणा जुषेयाम् ।

1) Vgl. RV 3, 12, 9; TS 4, 2, 11, 1; TBr 3, 5, 7, 3; Kāth. 4, 15. 2) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kāth. 4, 15. 3) Vgl. RV 3, 12, 6; TS 1, 1, 14, 1; Kāth. 4, 15. 4) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kāth. 4, 15 u. 6. 5) Ben दमूना; P जुष्ट। दमूनाः । 6) P दुरोणे । 7) P विहत्याति वि. इह । 8) P शशूयतां । शशूयतामिति शशू. यतां । वा । भरा । 9) Vgl. TBr 2, 4, 1; Kāth. 2, 15. 10) P चर्मि. तिष्ठ । 11) Vgl. TBr 2, 4, 1, 1; 5, 2, 4; VS 35, 12; Kāth. 2, 15. 12) Ben पिथाविदो । 13) P इवः । 14) Vgl. RV 3, 12, 5. 15) P नक्षमाणाः । 16) Vgl. RV 7, 93, 3; TBr 2, 6, 12, 1. 17) P सासाह । ससाहेति स. साह । 18) Vgl. RV 5, 25, 6; Kāth. 2, 15. 19) H u. Bb आवयत्यति 20) Vgl. RV 5, 25, 5; Kāth. 2, 15. 21) Vgl. RV 6, 60, 8; Kāth. 4, 15.

उभां हि वा० सुहवा जोहवीमि तां वाज० सद्य उशते धेहा० ॥

पूषा गां अन्वेतु नः० शुक्रं ते अन्यत् ॥

क्षेत्रस्य पतिना वय० हितेनेव जयामसि ।

गामश्च पोषयित्वा० सं नो मृडातीहशे ॥

5 मधुमतीरौषधीर्द्यावा० आपो मधुमन्त्रो० भवत्वन्तरिक्षम् ।

क्षेत्रस्य पतिर्मधुमात्रो अस्त्वरिष्यन्तो अन्वेनं चरेम० ॥

सं समित् ० ॥

संसायः सं वः सम्यञ्चमिष० स्तोमं चायये ।

वर्षिहाय क्षितीनामू३जो० नम्रे सहस्वते ॥

10 वैश्वानरो न ऊत्या१२ पृष्टो दिवि ॥

ऋतावान० वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्यतिम् ।

अजसं घर्ममीमहे ॥

वैश्वानर तव धामान्याचके येभिः स्वर्विद्भवो १५ विचक्षण ।

जात आपृणो १६ भुवनानि रोदसी अये तां विश्वा परिभूरसि

15

त्मना १७ ।

इडामये १८ ॥

1) Vgl. RV 7, 98, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kâth. 13, 15; 21, 13. 2) Vgl. RV 6, 54, 5; TS 4, 1, 11, 2; Kâth. 4, 15; 20, 15; TBr 2, 4, 1, 5. 3) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; Kâth. 4, 15; 20, 15; TBr 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4; 10, 1; 4, 5, 6. 4) P पोषयितुं वा । 5) Vgl. RV 4, 57, 1; TS 1, 1, 14, 2; Kâth. 4, 15. 6) P द्यावाः । 7) P मधुमदिति मधुमत् । नः । 8) Vgl. RV 4, 57, 3; AV 20, 143, 8. 9) P संसमिति संसं । रत्न । 10) Sodie Mes.; P ऊर्वाः । वसु । 11) Vgl. RV 5, 7, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 3; VS 15, 29; Kâth. 2, 15. 12) Vgl. TS 1, 5, 11, 1 u. 5.; Kâth. 4, 16; 20, 15 u. 5.; VS 18, 72. 13) RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. 5. 14) Vgl. TS 1, 5, 11, 1; Kâth. 4, 16; 6, 10; 7, 16; VS 26, 6. 15) H u. Bb *दामवो; desgl. B, ohne Accent. 16) P आ । अपृणः । 17) Vgl. RV 3, 3, 10. 18) Vgl. RV 8, 1, 23 u. 5.; Kâth. 16, 11; 18, 21; Kap. 8. 25, 2.

त्वं नो अमे सनये धनानां यशसं कारु कृणुहि स्ववानः ।
 शर्वेभ्यः कर्मापसां नवेन देवैर्ह्यावापृथिवीं प्रावतं नः ॥
 वैश्वानरस्य सुमतीं स्याम राजा हि कं भुवनानामभिधीः ।
 इतो जातो विश्वमिदं विचष्टे वैश्वानरो यतते सूर्येण ॥
 अस्माकमये मघवत्सु धारयानामि क्षत्रमजरं सुवीरम् । 5
 वयं जयेम शतिन सहस्रिणं वैश्वानरं वाजमये तवोत्तिभिः ॥
 विश्वं विव्याच पृथिवीव पुष्टमन्यमन्यप्रतिगृह्णात्यायतं 10
 वैश्वानरस्य महतो महिषा स्योनमचं मधुमन्मे कृणोमि ॥
 सं जायमानः परमे व्योमनि व्रतान्यभिधेयतां अरक्षत ।
 अथन्तरिक्षममिमीत सुक्रतुर्वैश्वानरो महिना नाकमस्पृशत् 15 10
 यथा ह तत् 16 ॥

चीर्यायूषि तव जातवेदस्तिष्ठ आजानीरुषसस्ते 17 अमे ।
 ताभिर्देवानामवो 18 यक्षि विद्वानथा 19 भव यजमानाय शं योः 20 ॥
 अयमि 21 जातवेदसं होचवाहं यंविष्टयम् ।
 दधाता 22 देवमृत्विजम् 23 ॥

15

1) So Ben; in H, Bb u. P कारु; desgl. B, ohne Accent. 2) P कर्म । अपसा ।
 3) H u. Bb आवापृथिवी 4) Ben प्रावतं 5) Vgl. RV 1, 31, 8. 6) Ben काम 7) Vgl.
 RV 1, 98, 1; TS 1, 5, 11, 3; K&th. 4, 16; VS 26, 7. 8) P मघवत्स्तिष्ठति मघवत्. सु. धाराय ।
 चनामि । 9) Vgl. RV 6, 8, 6; TS 1, 5, 11, 2; K&th. 4, 16. 10) P अयमन्यमिदं त्वं.
 चक्रेत् । प्रति । गृह्णाति । आदिवा. यत । 11) P मधुमदिति मधु. मत । मे । 12) In
 Ben ohne Accent; P व्योमनीति वि. व्योमनि । 13) P व्रतया इति व्रत. पाः । 14) Die
 ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P वि । अंतरिक्षं । 15) Vgl. RV 6, 8, 2.
 16) So Ben u. P; die andern Mss. तत्; vgl. RV 4, 12, 6; 10, 126, 8; TS 4, 7, 15, 7; K&th.
 2, 15; 9, 19. 17) Ben आजीनिषः; P आजीनीरिवा. आजीः । 18) P अवः । 19) P
 च । 20) Vgl. RV 8, 17, 3; TBr 3, 2, 11, 2; K&th. 2, 15; 12, 14. 21) Die ३ fehlt in
 den Mss. und ist von mir ergänzt; P नि । अयि । 22) P दधात । 23) Vgl. RV
 5, 28, 7; K&th. 3, 14.

इडायास्त्वा पदे वयं 'दधिक्राव्णो अकारिषम्' ॥

दधिक्रावाणं बुबुधानो अयिमुप बुव' उषसं सूर्यं गाम् ।

ब्रह्मं म॒च्छतोर्व॑रुणस्य' बभू॑ ते वि॒ष्वास्स॑हुरिता यावयन्तु' ॥

अयिहोता नृसीदृष्टजीयानुपस्थे मातुः सुरभा उ' लोके ।

5 गुवा कविः पुरुनिष्ठं षृतावा धर्ता कृष्टीनामुत' मध्य¹⁰ इष्टः¹¹ ॥

साध्वीमकर्देववीति नो अद्य यज्ञस्य जिह्नामविदाम गुञ्जम् ।

स आ॒धुरा॒गासुर॑भिर्वसानो भद्रामकर्देवहूतिं नो अद्य¹² ॥

यञ्चिच्चि ते¹³ ॥

मह॑श्चिदसा¹⁴ एतसो अ॒भीक¹⁵ ऊर्वा॑हेवानामुत¹⁶ म॒र्याना॑म् ।

10 मा ते संस्त्रायः सद॑मिद्रिषाम य॒ज्ञा¹⁷ तो॒काय॑ तनयाय शं योः¹⁸ ॥

मही॑ द्यौः पृथि॒वी च नः¹⁹ ॥

घृत॑वती भुवनानामभिस्त्रियोर्वी पृथ्वी मधुदुधे सुपेशसा ।

द्या॒वापृथि॒वी ब॒रुण॑स्य ध॒र्मणा॑ विष्क॒भिने²⁰ अजरे॑ भूरितसा²¹ ॥१॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 8, 29, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kāth. 15, 12; VS 34, 15. 2) So corrigirt; die Mss. schreiben च॒वाप॑स्य; vgl. aber 1, 5, 1; 1, 5, 6; 3, 18, 1 a. E.; RV 4, 39, 6; TS 1, 5, 11, 4; 7, 4, 19, 4; TBr 3, 9, 7, 5; Kāth. 6, 9; 7, 4; 5, 4, 8; Kap. 8, 4, 8; 5, 8. 3) P बु॒व । 4) So die Mss.; auch P म॒च्छतो॑; diese Schreibung bestätigt glänzend Benfey's Vermuthung, dass RV 7, 44, 3 so zu lesen sei; s. Vedica und Verwandtes, p. 57—59. 5) Bb बा॒वे 6) So Ben; in H u. Bb चा॒वच॑न्ति; B चा॒ मच॑न्ति; P चा॒ वच॑न्तु । च॒वच॑न्ति॒ति च॒वच॑न्तु । vgl. RV 7, 44, 3. 7) P सुर॒जी । ऊ॒ ई॒ष्टः । 8) P पु॒ष्ट-
नि॒ष्ठः । पु॒ष्टनि॒ष्ठ इति॑ पु॒ष्टनि॒ष्ठः । 9) Ben कृ॒ष्टीना॑म् 10) P म॒ध्यः । 11) Vgl. RV 5, 1, 6; TBr 1, 8, 14, 1; Kāth. 2, 15: 7, 18. 12) Vgl. RV 10, 53, 3; TS 1, 3; 14, 2; Kāth. 2, 15. 13) Vgl. RV 4, 12, 4; 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5; 4, 7, 15, 6. 14) P म॒ह्यः । वि॒ष्ट ।
च॒दि । 15) P ऊ॒र्वा॑हे । 16) So im Anschluss an P ऊ॒र्वा॑हे ; Ben ऊ॒र्वा॑हे ; die andern
Mss. ऊ॒र्वा॑हे ! s. RV 4, 12, 5. 17) P य॒ज्ञा । 18) Vgl. RV 4, 12, 5; Kāth. 2, 15. 19) Vgl.
RV 1, 22, 18; TS 3, 3, 10, 2; 5, 11, 3 u. 3.; Kāth. 18, 9 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3;
Kap. 8, 32, 9. 20) B वि॒ष्क॒भिने 21) Vgl. RV 8, 70, 1; VS 34, 45.

पृथुपांजास्तं सबाधः^१ ॥

इडे अग्निं विपश्चितं गिरा यज्ञस्य साधनम् ।

शुहीवानं धितावानम्^२ ॥

अग्ने शक्नेम ते वयं यमं देवस्य वाजिनः ।

अन्ति वेष्वासि तरेम^३ ॥

5

उप त्वा रणसंहशं प्रयस्वन्तः^४ सहस्रकृत^५ ।

अग्ने स^६सृज्महे गिरः^७ ॥

उप ह्यायामिव धृणेरगन्म शर्म ते वयम् ।

अग्ने हिरण्यसंहशः^८ ॥

अग्निर्वृषाणि जङ्घनत^९ त्वं सोमासि सत्यतिरंभीषोमा^{१०, ११} युवमेता- 10
नि^{१२} श्रीणामुदारः^{१३} ॥

सौमस्य मा तवसं वक्ष्यमे वह्निं चकार्ये विदधे यजध्वे ।

देवं अक्षा^{१४} दीष्टद्युञ्जे^{१५} अद्रिं शमाये अग्ने तन्वं जुषस्व^{१६} ॥

सौमापूषणा जनना रयीणां जनना दिवो जनना पृषिष्याः ।

जातौ विन्धस्व भुवनस्य गोपौ देवा^{१७} अकृत्तन्नमृतस्य नाभिम्^{१८} ॥ 15

1) Vgl. RV 3, 27, 5 u. 6; TBr 3, 6, 1, 3; Kāth. 40, 14. 2) H u. Bb इडीवानं; desgl. B, ohne Accent. 3) P धोतावानं । धीतवानमिति. धीत. वानं 1; vgl. RV 3, 27, 2; TBr 2, 4, 2, 4; Kāth. 40, 14. 4) Vgl. RV 3, 27, 3; TBr 2, 4, 2, 5; Kāth. 40, 14. 5) So Ben u. P; die andern Mss. पयस्वन्तः. 6) Die Samh. Mss. सहस्रकृतः. P सहस्रकृत इति सङ्घः. कुम्भः. 7) Vgl. RV 6, 16, 37; Kāth. 40, 14. 8) Vgl. RV 6, 16, 38; TBr 2, 4, 4, 6; Kāth. 40, 14. 9) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1; 5, 5, 6, 1; TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14; 20, 14. 10) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14. 11) RV 1, 93, 1. 2. 4. 7. 9; TS 2, 3, 14, 1. 2. 12) Vgl. RV 1, 93, 5; TS 2, 3, 14, 1; TBr 3, 5, 7, 2; Kāth. 4, 16. *13) Vgl. RV 10, 45, 5; TS 4, 2, 2, 3; Kāth. 2, 16; 16, 9; VS 12, 22. 14) P इक्ष्वा । 15) P अक्षा । 16) P जुषे । 17) Vgl. RV 3, 1, 1; Kāth. 2, 15. 18) P देवाः । 19) Vgl. RV 2, 40, 1; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 3, 1, 5; Kāth. 8, 17.

- इमौ देवौ जायमानौ जुषन्तेमौ तमासि गूहतामजुष्टा ।
 आभ्यामिन्द्रः पक्षमामास्वन्तः सोमापूषभ्यां जनदुस्त्रियासु ॥
 उत नो ब्रह्मन्हविष उक्थेषु देवहूतमः ।
 शं नः शोचा मरुदृधो ऽये सहस्रसातमः ॥
 5 नू नो रास्व सहस्रवक्तोक्वत्युष्टिमद्वसु ।
 शुमदये सुवीर्यं वर्षिष्ठमनुपक्षितम् ॥
 त्वा युजा तंव तत्सोम सख्यं इन्द्रो अपो मनवे ससुतस्काः ९ ।
 अंहबहिमरिणात्सप्र सिन्धूनपावृणोदपिहितेव खानि १० ॥
 ऋदूदरेण ११ संख्या १२ सचेय यो मा न रिषेच्चर्येष पीतः ।
 10 अयं यः सोमो न्यधाय्यसे तस्मा इन्द्रं प्रतिरमेम्यायुः १३ ॥
 त्वं नो अये १४ स त्वं नो अये १५ ऽपि वः पूर्णं १६ गिरा १७ ॥
 मधू १८ देववतो रथः शूरो वा पृत्सु कासुचित् ।
 देवानां य इन्मनो यंजमाना १९ इयक्षत्यभीदयजनो २० भुवत् २१ ॥
 न यजमान रिषसि २२ न सुन्वान न देवयो २३ ।
 15 देवानां य इन्मनो यंजमाना इयक्षत्यभीदयजनो २४ भुवत् २५ ॥

1) P जगत् । उस्त्रियासु ।; vgl. RV 2, 40, 2; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5; Kāth. 8, 17 2) P हविषः । 3) So Bb u. P; in H उक्थेषु; B उक्थे; Ben? 4) P शोच । 5) Vgl. RV 3, 13, 6; Kāth. 2, 15. 6) P नू । नः । 7) Vgl. RV 3, 13, 7; Kāth. 2, 15. 8) P सख्ये । 9) P ससुत इति स. सुतः । कौरिति कः । 10) Vgl. RV 4, 28, 1. 11) Ben ऋदूदरेण 12) P संख्या । 13) Vgl. RV 8, 48, 10; TS 2, 2, 12, 8. 14) Vgl. RV 4, 1, 4; 1, 31, 8; TS 2, 5, 12, 8; 4, 2, 11, 3; TBr 3, 7, 11, 3; 12, 6; TÂr 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kāth. 34, 19; VS 21, 8. 15) Vgl. RV 4, 1, 5; TS 2, 5, 12, 8; Kāth. 34, 19; Kap. 8, 48, 1; VS 21, 4. 16) Ben पूर्णं 17) Vgl. RV 8, 31, 14; TS 1, 8, 22, 3; Kāth. 11, 12. 18) So Ben; P मधु ।; H मेधः; deagl. B, ohne Accent; Bb मधः 19) P इत् । मजः । 20) P यंजमानः । 21) Bb ईयक्षः; die Samh. Mss. schreiben *अभिदं*; P ईयक्षति । अभि । इति । यंजजनः । 22) Vgl. RV 8, 31, 15; TS 1, 8, 22, 3; Kāth. 11, 12. 23) So P; die Samh. Mss. ऋषसि 24) Die Samh. Mss. देवयोः; P देवयो इति देवयोः । 25) Ben ईयक्षः, die Samh. Mss. *अभिदं* 26) Vgl. RV 8, 31, 16; TS 1, 8, 22, 4; Kāth. 11, 12.

नकिटं कर्मणा नशन्नं प्रयोषन्नं योषति ।

देवानां य इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्जनो भुवत्^१ ॥

असदं सुवीर्यमुत त्वदाश्व्यम्^२ ।

देवानां य इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्जनो भुवत्^३ ॥

उपक्षरन्ति सिन्धवो मयोभुव ईजानं च यक्ष्यमाणं च धेनवः । 5

पृणानं च पंपुरिं च श्रवस्यवो घृतस्य धारा उपयन्ति विश्वतः^४ ॥

सोमारुद्रा युवमेतान्यस्मै विश्वा तनूषु भेषजानि धत्तम् ।

अवस्यतं मुञ्चतं यन्नो अस्ति तनूषु बद्धं कृतमैनो अस्मत्^५ ॥

सोमारुद्रा धारयेयामसु३र्यं प्र वामिष्टयो ऽरमन्नुवन्तु^६ ।

दमे दमे सप्रं रत्ना दधाना शै नो भूतं द्विपदे शै चतुष्पदे^७ ॥ 10

सोमारुद्रा विवृहत् विषूचीममीवा या नो गयमाविर्वेश ।

आरे बाधेषां निर्जृतिं पराचैरस्मै भद्रा सौश्रवसानि सन्तु^८ ॥

तिग्मायुधौ तिग्महेती सुशेवी सोमारुद्रा इह सु^९ मृडतं नः^{१०} ।

मुमुक्षुमसान्यसितानभीके^{११} प्रयच्छत वृषणा शैतमानि^{१२} ॥

अयाविष्णू सजोषसांयाविष्णू^{१३} महि धाम प्रियं वाम^{१४} ॥ 15

अयाविष्णू महि तद्वा महित्वं वीथो^{१५} घृतस्य गुह्या जुषाणा ।

1) Die Samh. Mss. नशन्नं प्रयोषन्नं; P नशत् । नं । प्रयोषत् । नं । 2) Vgl. RV 8, 31, 17; TS 1, 8, 22, 4; Kāth. 11, 12. 3) H u. Bb त्वदाश्व्योषं; desgl. B, ohne Accent; P तत् । आश्व्योषितायु. चरचं 4) Ben, H u. Bb इयक्ष्य; die Samh. Mss. यक्षिदं 5) Vgl. RV 8, 31, 18; TS 1, 8, 22, 4; Kāth. 11, 12. 6) Ben यक्ष्य 7) Vgl. RV 1, 125, 4; TS 1, 8, 22, 4; Kāth. 11, 12; 11, 5. 8) P यत् । नः । 9) Vgl. RV 6, 74, 3; TS 1, 8, 22, 5; Kāth. 11, 12. 10) P चरं । चतुष्पत्तु । 11) Vgl. RV 6, 74, 1; Kāth. 11, 12. 12) Vgl. RV 6, 74, 2; TS, 1, 8, 22, 5; Kāth. 11, 12. 13) H u. Bb सु; desgl. B, ohne Accent. 14) H u. Bb मुमुक्षु; B undeutlich. 15) So im Anschluss an P यक्षिताय; H u. Bb यक्षिताय; desgl. B, ohne Accent; Ben यक्षिताय 16) Vgl. RV 6, 74, 4. 17) Vgl. TS 4, 7, 1; 5, 7, 3, 3; TBr 8, 11, 8. 18) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; Kāth. 4, 16. 19) Ben u. H विथो; P वीथ ।

दमे दमे सुहुती वावृधानां नुं वां जिह्वा घृतमाचरणयत् ॥
पावका नः संरस्वती ॥

संरस्वत्यभि नो नेषि वंस्यो मापस्फरीः पयसा मा ना
आधक् ।

८ जुषस्व नः सख्या वेश्या च मा तन्क्षेत्राण्यरण्यानि गन्ध ॥
आ नो दिवः ॥

बृहस्पते जुषस्व नो हव्यानि विश्वदेव्य ।

रास्व रत्नानि दार्णुषे^{१०} ॥

एवा^{११} पिषे विश्वदेवाय वृष्णे यज्ञैर्विधेम नमसा हविर्भिः ।

१० बृहस्पते सुप्रजा वीरवन्तो वयं स्याम पतयो रयीणाम^{१२} ॥

आ नो मिषावरुणा घृतैर्गण्यूतिमुक्षतम् ।

मध्वा रजांसि सुक्रतू^{१३} ॥

प्र बाह्वा सिसृतं जीवसे ना आ नो गण्यूतिमुक्षतं घृतेन ।

आ नो जने अवयत युवाना श्रुतं मे मिषावरुणा हवेमा^{१४} ॥

१५ और्वभृगुवञ्जुचिमप्रवानवदाहुवे^{१५} ।

अग्निं समुद्रवाससम्^{१६} ॥

१) In H, Bb u. P जु ohne Accent. २) Vgl. oben 4, 10, 1; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; Kāth. 4, 16. ३) Vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; Kāth. 4, 16; VS 20, 84. ४) So corrigirt; H, Bb u. B नो पिषि; Ben नो नेषी; P नः । नेषि । ५) So H u. Bb; Ben पयसरीः; B पयसरीः; P मा । पय । स्फरीः । ६) P नः । आधक् । ७) P तत् । ने-
पाधि । चरणानि । ८) B मध्वा; vgl. RV 6, 61, 14; TS 7, 2, 7, 4; TBr 2, 4, 5, 1;
, 2, 8; Kāth. 17, 18; 20, 8. ९) Vgl. RV 5, 48, 11; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1,
11, 3; Kāth. 4, 16; 20, 15. १०) Vgl. RV 8, 62, 4; TS 1, 8, 22, 2; Kāth. 4, 16; 26, 11.
11) P एष । १२) Vgl. RV 4, 60, 6; TS 1, 8, 22, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kāth. 17, 18.
13) Vgl. RV 8, 62, 16; TS 1, 8, 22, 3; VS 21, 8. १४) P हवेमा । हवेमा !; vgl. RV 7,
62, 5; TS 1, 8, 22, 3; TBr 2, 7, 15, 6; 8, 6, 7; Kāth. 12, 14; VS 21, 9. १५) Ben औ-
र्वभृगुवञ्जु १६) Vgl. RV 8, 102 (91), 4; TS 8, 1, 11, 8; Kāth. 40, 14.

आ सव० सवितुर्गेषा० भगस्येव भुजि० हुवे ।

अयि० समुद्रवाससम् ॥

हुवे वातस्वनं कविं पर्जन्यक्रद्य० सहः ।

अयि० समुद्रवाससम् ॥

वृषा सोमं ह्युमे अति० ॥

5

आ ये तन्वन्ति रश्मिभिस्त्रिः समुद्रमर्थवम् ।

मरुद्भिरप्य आगहि० ॥

आ वो यन्नूदवाहासो अद्य वृष्टि० ये विश्वे मरुतो जुनन्ति० ।

अय० यो अयिमेरुतः समिद्ध एतं जुषध्वं कवयो युवानः० ॥

ये त्वा देवापिः शुशुचानो अयं आर्हिषेणो मनुष्यः समीधे० ॥

10

विश्वेभिर्देवैरनुमद्यमानः प्र पर्जन्यमीरया० वृष्टिमन्ताम्० ॥

अये बाधस्व वि मृधो० वि दुर्गहापांमीवामप रक्षा०सि सेध ।

अस्मात्समुद्राबृहतो दिवो नो ऽपां भूमानमुप नः सृजेह० ॥

प्रिया वी नाम हुवे तुराणामा यत्पुण्यमरुतो० वावशानः० ॥

अयसे वै भानुभिः संमिमिष्टिरे ते रश्मिभिस्तं चक्षुभिः सु- 15

खाटयः ।

1) P चा । सव० । सवितुः । भग । 2) Vgl. RV 8, 102 (91), 6; TS 3, 1, 11, 8; Kāth. 40, 14. 3) So Ben; P पर्जन्यक्रद्यमिति पर्जन्य. क्रद्य० ; die andern Mss. पर्जन्यक्रद्यि० 4) Vgl. RV 8, 102 (91), 5; TS 3, 1, 11, 8; Kāth. 40, 14. 5) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 2, 11, 8; 3, 18, 8; Kāth. 2, 14, 20, 15. 6) Vgl. RV 1, 19, 8. 7) P अति । 8) Vgl. RV 6, 58, 3; TBr 2, 5, 5, 3. 9) P अये । 10) So corrigirt; im Anschluss an P अ-मिधं इति वं. ईधे० ; Ben समीधे oder समीधो; H u. Bb समीधो; desgl. B, ohne Accent. 11) P ईरय । 12) Vgl. RV 10, 98, 8; Kāth. 2, 15; Kap. 8. 25, 3; 32, 4. 13) H युषो । 14) Vgl. RV 10, 98, 12; TBr 2, 5, 8, 11; Kāth. 2, 15. 15) Hier fährt P fort mit den Worten संमिमि । चक्षत् । युषीत् । दिवु । मा । वः । दुर्मतिरिति दुः. मतिः । इह । प्रचक्ष । वः । प्रिया । वः । u. s. w. 16) P विषत् । 17) Vgl. RV 7, 56, 10; TS 2, 1, 11, 1; Kāth. 8, 17.

ते वाशीमन्त' इष्मिणो' अभीरवो विद्रे प्रियस्य मास्तस्य
धावः' ॥

मरुतो यच्च वो दिवः' ॥

प्रेषामग्नेषु विधुरेव रेजते भूमिर्यामेषु यच्च युज्यते शुभे।
5 ते क्रीडयो धुनयो भ्राजदृष्टयः स्वयं महित्वं पनयन्त' धूतयः' ॥

॥ २ ॥ Vgl. TS 1, 8, 22; 2, 1, 11; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

कया शुभा संवयसः संनीडाः समान्या' मरुतः संमिमिक्षुः ।
कया मती कुता एतास' एते ऽर्चन्ति' शुष्म' वृषणो वसूया'¹⁰ ॥
कस्य ब्रह्माणि जुजुषुर्युवानः¹¹ को अश्वरे मरुता¹² आववर्त ।
श्येन' इव¹³ ध्रजतो अन्तरिक्षे केन महा मनसा रीरमाम' ॥
10 कुतस्त्वमिन्द्र माहिनः संवेको यासि सत्यते किं त'¹⁴ इत्या ।
संपृच्छसे¹⁵ समराणः¹⁷ शुभानैर्वोचैस्तत्रो हरिवो यज्ञे अस्मै¹⁸ ॥
ब्रह्माणि मे मतयः श' सुतासः शुष्म¹⁹ इयति प्रभृतो मे अद्रिः ।
आशासते प्रतिहर्यन्त्युक्थेमा²⁰ हरी वहतस्ता नो अछ²¹ ॥
अतो वयमन्तर्मेभिर्युजानाः स्वक्षचेभिस्तद्वन्वः शुम्भमानाः ।
15 महोभिरेकमुपयुजमहे²² न्विन्दः²³ स्वधाग्नः²⁴ हि नो बभूथ²⁵ ॥

1) Ben वाशिम 2) Ben इष्मिणो 3) Vgl. RV 1, 87, 6; TS 2, 1, 11, 2; 4, 2, 11, 2; Kāth. 8, 17. 4) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1; Kāth. 8, 17; 9, 19; 21, 18. 5) H पनयन्त 6) Vgl. RV 1, 87, 3; TS 4, 3, 18, 7. 7) H u. Bb समान्या 8) P कुतः । एतास एतासः । 9) P एते । अर्चन्ति । 10) P वसूया । वसुधैति वसुधा । RV 1, 165, 1; Kāth. 9, 18. 11) In-Bb युवानः ohne Accent. 12) P मरुतः । 13) So im Anschluss an P श्येन इति श्येनात्. इव ; Ben श्येन इव ; die ändern Mas. श्येनमिव 14) Vgl. RV 1, 165, 2; Kāth. 9, 18. 15) P ते 16) Bb संपृच्छसे 17) So Ben ; P समराणः इति सं. समराणः ; in H u. Bb समाराणः ; B समाराणः 18) Vgl. RV 1, 165, 8; VS 38, 27; Kāth. 9, 18. 19) P शुष्मः । 20) P उक्थेमा । इमा । 21) H अछा ; vgl. RV 1, 165, 4; VS 38, 78; Kāth. 9, 18. 22) P एतात् । संप । युजमहे । 23) P जु । इन्द्रः । 24) P स्वधात् । अग्नः । 25) Vgl. RV 1, 165, 5; Kāth. 9, 18.

३३^१ स्या वो मरुतः स्वधासीदन्मामेक^२ समधत्ताहिहत्वे ।
 अहं ३ ह्युयंस्तविषस्तुविष्मान्विषस्य^४ शंभोरनम^५ वधसैः^६ ॥
 भूरि चकथ युज्येभिरसै^७ समानेभिवृषभ पौ^८स्येभिः ।
 भूरीणि हि कृण्वामा^९ शविहेन्द्रः^{१०} कृत्वा मरुतो यद्वशाम^{११} ॥
 वधी^{१२} वृषं मरुत इन्द्रियेण स्वेन भामेन तविषो^{१३} भभूवान् । 5
 अहमेता^{१४} मनवे विश्वश्चन्द्राः सुगा अपञ्चकर वज्रबाहुः^{१५} ॥
 अनुत्तमा^{१६} ते मघवन्नकिणु^{१७} न त्वावं^{१८} अस्ति देवता वि-
 दानः ।

न जायमानो नशते न जातो यानि करिषा कृणुहि प्रवृद्ध^{१९} ॥
 एकस्य चिन्मे^{२०} वि३भ्वस्तो^{२१}जो या नु दधृषान्कृण्वै मनीषा^{२२} ॥ 10
 अहं ३ ह्युयो मरुतो विदानो यानि च्यवमिन्द्रा इदीश^{२३} एषाम^{२४} ॥
 अमन्दन्मा मरुतः स्तोमो अञ यन्मे नरः श्रुत्यं ब्रह्म चक्रं^{२५} ।
 इन्द्राय वृष्णे सुमखाय मद्यं सख्ये सखायस्तन्वे तनूभिः^{२६} ॥
 एवेदेते^{२७} प्रति मा रोचमाना^{२८} अनेद्यः श्रवा एषो^{२९} दधानाः ।

1) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 2) P स्वधा । आसीत् ।
 चत् । मा । एषः । 3) P समधत्तति सं. अधत्त । अहिहत्वे इति । 4) Die ३ ist
 von mir ergänzt. 5) H u. Bb तविषस्य ; P तविषः । तविष्टः । तुविष्मान् । 6) Vgl.
 RV 1, 165, 6; TBr 2, 8, 3, 5; Kāth. 9, 18. 7) So H; P युज्येभिः ; die andern Mss. यज्ये-
 8) P कृण्वाम । 9) So die Mss.; auch P शविष्टः । इन्द्रः । 10) H शमामा ; vgl. RV
 1, 165, 7; Kāth. 9, 18; 23, 11. 11) P एताः । 12) Vgl. RV 1, 165, 8; TBr 2, 8, 3, 6;
 Kāth. 9, 18; 23, 11. 13) P च्यवसै । चा । 14) So corrigirt; Ben *अनुत्तमा ; desgl. H,
 Bb u. B, nur ohne Accent; P मघवन्निति मघ. वण् । नकिः । नु । 15) P स्वावामिति
 स्वा. वण् । 16) Vgl. RV 1, 165, 9; VS 33, 79; Kāth. 9, 18. 17) P चित् । जे ।
 18) So Ben u. P; die andern Mss. मनीषा 19) P चयं । इन्द्रः । इत् । इति । 20) Vgl.
 RV 1, 165, 10; Kāth. 9, 18. 21) So Bep u. P; die andern Mss. चयः 22) Vgl.
 RV 1, 165, 11; Kāth. 9, 18. 23) P एषः । इत् । इति । 24) P रोचमानाः । 25) P
 मद्यः । चा । इषः ।

संचक्ष्या' मरुतश्चन्द्रवर्णा अक्षान्त मे छदयाथा' च नूनम्' ॥
 कौ भवच' मरुतो मामहे वः प्रयातन' संखीरक्षा' सखायः ।
 मन्मानि चिचा' अपिवातयन्त' एषां भूत नवेदा' म च्छता-
 नाम¹⁰ ॥

- 5 आ यद्बुवस्याद्बुवसे न कारुरसाञ्चक्षे¹¹ मान्यस्य¹² मेधा¹³ ।
 ओ धू¹⁴ वर्ते मरुतो विप्रमछेमा¹⁵ ब्रह्माणि जरिता वो अर्चेत¹⁶ ॥
 एष वः स्तोमो मरुत इयं गीर्मान्दार्प्यस्य¹⁷ मान्यस्य कारोः ।
 एषा¹⁸ यासीद तन्वे वया¹⁹ विद्यामेध²⁰ वृजनं जीरदानुम²¹ ॥ ३ ॥

Vgl. RV 1, 165; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

- इन्द्र²² वो विश्वतस्पति²³ हवामहे जनेभ्यः ।
 10 असाकमस्तु कैवलः²⁴ ॥
 आ ते शुष्मो वृषभ एतु पश्चादोत्तरादधरादां²⁵ पुरस्तात् ।
 आ विश्वतो अभि समेतर्वाङिन्द्र शुक्ल²⁶ स्वर्वेद्यस्य²⁷ ॥
 मरुतो यद्ध²⁸ वो दिवो²⁹ या वः शर्म³⁰ ॥

1) So im Anschluss an P संचक्षेति सं. चक्ष ।; die Samh. Mes. संचक्षा 2) H u. Bb छदयाथा; P छदयाथ । 3) Vgl. RV 1, 165, 12; Kāth. 9, 18. 4) P कः । जु । च । 5) H u. Bb प्रयातन; desgl. B, ohne Accent. 6) P संखीर । चक्ष । 7) P चिचाः । 8) P अपिवातयन्त इत्यपि. वातयन्तः । 9) P नवेदाः । 10) So im Anschluss an P मे । च्छताणां ; Ben vielleicht मत्सुताणां; die andern Mes. मरुताणां; vgl. RV 1, 165, 18; Kāth. 9, 18. 11) So Ben; P कारुर । चक्षान् । चक्षे ; die andern Mes. आञ्चक्षे 12) P मान्यस्य । 13) Ben मेधाः । 14) P धू । 15) P धू । रमा । 16) Vgl. RV 1, 165, 14; Kāth. 9, 18. 17) So corrigirt; P गीः । म्दार्प्यस्य ; Ben म्दार्प्यस्य; H u. Bb म्दार्प्यस्य; desgl. B, ohne Accent. 18) P चा । एषा । 19) H u. Bb वया²⁰; Ben वया²¹; Bb वया²²; P वया²³ । 20) Vgl. RV 1, 165, 15; VS 34, 48; Kāth. 9, 18. 21) Ben परी 22) Vgl. RV 1, 7, 10; TS 1, 6, 12, 1; 2, 3, 14, 1; 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 8; Kāth. 8, 17. 23) P चा । उत्तरात् । 24) Vgl. RV 8, 19, 9; TBr 2, 5, 8, 1; 8, 5, 9. 25) P चत । ह । 26) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1; 3, 14, 4; Kāth. 8, 17; 9, 19; 21, 18. 27) Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1; 3, 14, 4; TBr 2, 8, 5, 6; Kāth. 8, 17; 21, 18.

आ तू न इन्द्र वृषहन्त्रसाकमर्धमांगहि ।

महान्महीभिस्त्रिभिः ॥

तं महं इन्द्र तुभ्यं ह खां अनु क्षत्रं मंहना मन्यत द्यौः ।

त्वं वृषं शवसा जघन्वान्सृजः सिन्धूरहिना जयसानान् ॥

मरुतो यद्ध वो बलं जनं अचुष्यवीतनं ।

5

गिरिरीरचुष्यवीतनं ॥

ऋष्टयो वो मरुतो अंसयोरधि¹⁰ सहा¹¹ श्रौजो बाह्योर्वो बलं
हितम् ।

नृम्णां शीर्षेस्त्रायुधा¹² रथेषु नो विश्वा वः श्रीरधि तनूषु पिपिशे¹³ ॥

पुरुषा हि सदृष्टसि विशो विश्वा¹⁴ अनु प्रभुः ।

10

समंस्तु त्वा हवामहे¹⁵ ॥

समंस्वयिमवसे वाजयन्तो हवामहे ।

वाजेषु चिचराधसम्¹⁶ ॥

अग्ने नयों¹⁷ देवानां¹⁸ त्वमग्ने घतपां असि¹⁹ यद्धो वयम्²⁰ ॥

त्वमग्ने घतभृङ्मुचिरग्ने²¹ देवं इहावह ।

15

उप यज्ञं हविष नः²² ॥

1) P तु । Bb नू । 2) Vgl. RV 4, 82, 1; VS 38, 65; K&th. 6, 10; 21, 13. 3) P महान् । 4) P ह । वाः । 5) P विश्वम् । चहिना । 6) Vgl. RV 4, 17, 1; K&th. 6, 10. 7) P ब्रह्मा । 8) B अचुष्यवीतनं । 9) P गिरिरी । अचुष्यवीतनं । B अचुष्यवीतनः; vgl. RV 1, 87, 12. 10) Bb अंसयो अधि; B अंसयोरधि । 11) P सहा । 12) P शीर्षेस्त्रि शीर्षेः सु । त्रायुधा । 13) Vgl. RV 5, 57, 6. 14) P विश्वाः । 15) Vgl. RV 8, 11, 8; 8, 43, 21; TBr 2, 4, 4, 4. 16) Vgl. RV 8, 11, 9; TBr 2, 4, 4, 4. 17) P यज्ञ । वाः । vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. 5. 18) TBr 2, 8, 2, 3; TA 1, 8, 8; K&th. 6, 10; 3, 1; Kap. S. 2, 8. 19) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3; K&th. 2, 15; 18, 21; 25, 9. 20) Vgl. RV 8, 11, 1; TS 1, 1, 14, 4 u. 5. K&th. 2, 4; 6, 10; 23, 5. 21) Vgl. RV 10, 2, 4; TS 1, 1, 14, 4; K&th. 6, 10; Kap. S. 48, 10. 22) P यज्ञं । 23) So im Anschluss an P य । यः । die Samh. Mas. यज्ञः; vgl. TBr 2, 4, 1, 11.

घता नु विभङ्गतपा अदब्धो यजानो देवो अजरः सुवीरः ।
 दधद्रात्नानि सुमृडीको अये गोपाय नो जीवसे जातवेदः ॥
 श्रेष्ठं यविष्ठ भारताये ह्युमन्तमाभर ।
 वसो पुरुस्पृहं रयिम् ॥

- 5 तुभ्यं भरन्ति क्षितयो यविष्ठ बलिमये अन्निता औतं दूरात् ।
 आ भन्दिष्ठस्य सुमतिं चिकिद्धि महत्ते अये महि शर्म भद्रम् ॥
 त्वामये वाजसातमं विप्रा वर्धन्ति सुष्टुतम् ।
 स नो रास्व सुवीर्यम् ॥

अयं नो¹³ अमिरेनीकैर्वेषो अर्देय सैनानीकेनेदं¹⁴ विष्णुः¹⁵ प्र तं-
 10 विष्णुः¹⁶ ॥

आ वो राजानमध्वरस्य रुद्रं होतारं सत्ययजं¹⁷ रोदस्योः ।
 अमिं पुरा तनयित्तोरचिंश्चाक्षिरायरूपमवसे कृणुध्वम्¹⁸ ॥
 कक्षिष्ण्यासु वृधसानो अये कक्षाताय प्रतवसे शुभंये¹⁹ ।
 परिज्मने नासत्याय स्ते ब्रवः कदये रुद्राय नृमे²⁰ ॥

15 उक्षात्ताय वशान्नाय²¹ ॥

1) So Ben; P यजानः 1; H u. Bb यजमानो; Bb यजमानो 2) H u. Bb ओडि
 3) Bb चये 4) P योपाय 5) Vgl. TBr 2, 4, 1, 11. 6) P भारत। चये 7) Vgl.
 RV 2, 7, 1; TS 1, 3, 14, 3. 8) So P; die Samh. Mas. तरन्ति 9) P चतितः। चा।
 उत्त। 10) P वृहत्। ते। 11) Vgl. TBr 2, 4, 7, 9; K&th. 7, 16. 12) Vgl. RV
 5, 13, 5; TS 1, 4, 46, 3; K&th. 6, 10. 13) Vgl. TS 1, 3, 4, 1; 4, 46, 3; VS 5, 37; 7, 44;
 K&th. 4, 9; 6, 10; Kap. S. 3, 7. 14) P स्तः। एना। चनीकेन। रुद्रं; vgl. TS 4, 3, 13, 2;
 K&th. 21, 13. 15) Vgl. RV 1, 22, 17; TS 1, 2, 13, 1; TBr 2, 1, 3, 3; VS 5, 15; K&th.
 2, 10; Kap. S. 3, 4. 16) Vgl. RV 1, 154, 2; TBr 2, 4, 3, 2 u. 5; K&th. 2, 10; 26, 3;
 Kap. S. 2, 4; 40, 1. 17) So Ben; P सत्ययजमिंस सत्य. यजं; die andern Mas.
 सत्यं 18) Vgl. RV 4, 3, 1; TS 1, 3, 14, 1; TBr 2, 3, 6, 9; K&th. 7, 16. 19) P शुभं
 इति शुभं. चै। 20) Vgl. RV 4, 3, 6; K&th. 7, 16. 21) Vgl. RV 8, 43, 11; TS 1, 3,
 14, 7; K&th. 7, 16; 40, 5.

वातोपधूत इषितो^१ वशं^२ अनु चिषु यदन्ना^३ वैविषदितिहसे ।

आ ते यतन्ते रश्म्यो यथा पृथक् शर्धो^४स्यमे अजराणि धंसतः^५ ॥

॥ ४ ॥ Die Vergleichen s. in den Anmerkungen.

कृणुष्व पांजा^६ इति पञ्च ॥

सं ते जानाति सुमति^७ यविष्ठ य ईवते ब्रह्मणे गातुमैरत् ।

विश्वान्यसै सुदिनानि रायो^८ द्युक्षान्यर्यो वि दुरो अभिद्यौत^९ ॥ ५

सैदमे^{१०} अस्तु सुभगः सुदानुर्यस्ता नित्येन हविषा य उक्थैः ।

पिप्रीषति स्व^{११} आयुषि दुरोणे विश्वेदसै^{१२} सुदिना सांसदिष्टिः^{१३} ॥

अर्चामि ते सुमतिं घोषर्वाक्^{१४} सं ते वावाता^{१५} जरतामियं गीः ।

स्वश्वास्ता सुरथा मर्जयेमासे^{१६} क्षत्राणि धारयेदु^{१७} द्यून्^{१८} ॥

इह त्वा भूर्याचेदुप त्मन्दोषावस्तर्दीदिवा^{१९} समनु द्यून् ॥ १०

क्रीडन्तस्ता सुमनसः सपेमाभि द्युक्षा तस्थिवा^{२०}सो जनानाम्^{२१} ॥

यस्ता स्वश्चः सुहिरण्यो अय उपयाति वसुमता रथेन ।

तस्य चाता भवसि तस्य सखा यस्त आतिथ्यमानुषं जुजोषत्^{२२} ॥

महो रुजामि बन्धुता वचोभिस्तन्मा पितुर्गौतमादन्विष्याय^{२३} ॥

त्वं नो अस्य वचसश्चिकिञ्चि होतर्यविष्ठ मुक्रतो दमूनाः^{२४} ॥ १५

1) Bb इषितो 2) P वशम् । 3) P चत । चन्ता । 4) P धंसतः ; vgl. RV 10, 91, 7. 5) P पाञ्चः ; vgl. RV 4, 4, 1; TS 1, 2, 14, 1; Kāth. 6, 11; 10, 5; 16, 15; Kap. 8, 25, 5; VS 18, 9. 6) Vgl. RV 4, 4, 6; TS 1, 2, 14, 2; Kāth. 6, 11. 7) P सं । इत् । चपि । 8) P स्व । 9) P पिषा । इत् । चपि । 10) P सा । चसत् । इष्टिः ; vgl. RV 4, 4, 7; TS 1, 2, 14, 3; Kāth. 6, 11. 11) So im Anschluss an P सु. मति । घोषि । चर्वाक् !; die Sapph. Mas. सुमतिं होषर्वाक् 12) P वावाता । ववाति चवाता । 13) P सुरथा इति स. रथाः । मर्जयेम । चर्वा इत्थै । 14) P धारयेः । चनु । द्यून् । 15) Vgl. RV 4, 4, 8; TS 1, 2, 14, 3; Kāth. 6, 11. 16) Vgl. RV 4, 4, 9; TS 1, 2, 14, 4; Kāth. 6, 11. 17) Vgl. RV 4, 4, 10; TS 1, 2, 14, 4; Kāth. 6, 11. 18) P तत् । मा । पितुः । गौत-मात् । चनु । दवाच । 19) Vgl. RV 4, 4, 11; TS 1, 2, 14, 4; Kāth. 6, 11.

- अस्वप्रजस्तरणयः सुशेवा अतन्द्रासो ऽवृकां अश्वमिहाः ।
 ते पायवः सध्रश्चो निषद्यामे तव नः पान्तमूरं ॥
 ये पायवो मामतेयं ते अये पश्यन्तो अन्यं दुरितांदरक्षन् ।
 ररक्ष तान्सुकृतो विश्ववेदा दिप्सन्ता इद्रिपवो नाह देभुः ॥
 5 त्वया वयं सधश्चरत्नोतास्तव प्रणीत्यश्याम वाजान् ।
 उभा शंसा मूदय सत्यताते ऽनुष्टुयां कृणुष्वहयाणं ॥
 अयां ते अये समिधा विधेम प्रति स्तोमं शस्यमानं गृभाय ।
 दंहाशसो रक्षसः पाश्र्वास्मान्दुहो नितो मिषमहो अवद्यात् १० ॥
 अमी रक्षांसि सेधति शुक्रशोचिरमत्यैः ।
 10 शुचिः पावक ईद्वयः ॥

त्वं नः सोम विश्वतः ॥ ५ ॥

Vgl. RV 4, 4; TS 1, 2, 14; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

युद्धां हि देवहूतमानं ॥

उत नो देव देवं अद्या वोचो विदुहरः ।

अब्रिथा वार्या कृधि ॥

- 15 त्वं ह यद्यविष्ट्य संहसः सूनं आहुत ।

अतावा यज्ञियो भुवः ॥

1) P चवृकाः । 2) P पातु। चमरः । vgl. RV 4, 4, 12; TS 1, 2, 14, 5; Kāth. 6, 11. 3) So im P; die Samh. Ms. चधि 4) P दिप्सन्तः । 5) P रत् । रिपवः । चह । देभुः ।; vgl. RV 4, 4, 13; 1, 147, 3; TS 1, 2, 14, 5; Kāth. 6, 11. 6) P सत्यतात इति सत्य. ताति । 7) So corrigirt; die Ms. अनुष्टुयां 8) So corrigirt; P चहयाण ।; die Samh. Ms. अहयाणः; vgl. RV 4, 4, 14; TS 1, 2, 14, 6; Kāth. 6, 11; 16, 1. 9) P इह । चधवः । 10) Vgl. RV 4, 4, 15; TS 1, 2, 14, 6; Kāth. 6, 11. 11) Vgl. Kāth. 15, 12; TBr 2, 4, 1, 6. 12) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; Kāth. 2, 14. 13) P युद्धां । 14) Vgl. RV 8, 75 (64), 1; TS 2, 6, 11, 1 u. 3; Kāth. 7, 17; 22, 5 u. 6; Kap. S. 34 a. E.; VS 13, 37; 33, 4. 15) P देवान् । 16) P चह । 17) Vgl. RV 8, 75 (64), 2; TS 2, 6, 11, 1; Kāth. 7, 17. 18) P यूवो इति यूवो । 19) Vgl. RV 8, 75 (64), 3; TS 2, 6, 11, 1; Kāth. 7, 17.

अयमग्निः सहस्रिणः¹ ॥

तं नेमिमृभवो यथा² नमस्व संहृतिभिः ।

नेदीयो यज्ञमग्निः³ ॥

तस्मै नूनमभिद्यवे वाचा विरूप नित्यया ।

वृष्णे चोदस्व⁴ सुष्टुतिम्⁵ ॥

5

कम्⁶ ध्विदस्य⁷ सैनयापेरपाकचक्षसः⁸ ।

पणिं गोषु स्तरामहे⁹ ॥

मा नो देवानां विशः प्रज्ञातीरिवोस्माः ।

कृशं न हासुरग्न्याः¹⁰ ॥

मा नः समस्य दूडयः¹¹ परिद्वेषतो अहतिः¹² ।

10

ऊर्मिर्न नावमावधीत¹³ ॥

नमस्ते अग्ना¹⁴ ओजसे गृणन्ति देव कृष्टयः ।

अमैरमिषमर्दय¹⁵ ॥

इमे यज्ञमिदं वचो जुजुषाणं¹⁶ उपांगहि ।

सोम त्वं नो वृधे¹⁷ भव¹⁸ ॥

15

कुर्वित्सु नो गङ्दये¹⁹ ऽये सवैषिषो रयिम् ।

1) Vgl. RV 8, 75 (64), 4; TS 2, 6, 11, 1; 4, 4, 4, 1; Kāth. 7, 17; 16, 15; VS 15, 21.
 2) So Ben u. P; die andern Mss.; त्वं 3) P यथा । या । 4) Vgl. RV 8, 75 (64),
 5; TS 2, 6, 11, 1. 5) So Bb; die andern Mss. चोदस्व 6) Vgl. RV 8, 75 (64), 6;
 TS 2, 6, 11, 2. 7) H u. Bb विसु; desgl. B, ohne Accent. 8) H, Bb u. B ध्विदसा
 9) Ben वेदया; P वेदया । चयि । यपावयवयव इत्यपावयव. यययः । 10) Vgl.
 RV 8, 75 (64), 7; TS 2, 6, 11, 2; Kāth. 7, 17. 11) P हासुः । चक्षसाः ।; vgl. RV 8,
 75 (64), 8; TS 2, 6, 11, 2; Kāth. 7, 17. 12) So Ben; in H u. Bb दूडयः; auch in B
 ohne die 2. 13) So H u. Bb; in B वृधेति; P वृधेति; Ben ? 14) Vgl. RV
 8, 75 (64), 9; TS 2, 6, 11, 2. 15) P चयि । 16) Vgl. RV 8, 75 (64), 10; TS 2, 6, 11, 2;
 Kāth. 7, 17. 17) P जुजुषाणः । 18) So P; die andern Mss. वृधे 19) Vgl. RV 1,
 91, 10; Kāth. 2, 14. 20) P वयिषिष इति नी. दृष्टये ।

उरुवृदुहं वास्कृधि' ॥

मा नो असिन्महाधने परा वर्गोर्भुक्षया' ।

सर्वगे स रयिं जय' ॥

यस्याजुषन्नमस्विनः' शमीमदुर्मस्य वा ।

5 तं हेदमिर्विधावति' ॥

अन्यमसन्निया' इयममे सिषक्तुं दुक्षुना ।

वर्धो नो अमवःश्वः' ॥ ६ ॥

Vgl. RV 8, 75 (64); TS 2, 6, 11; Kāth. 7, 17.

॥ इति¹⁰ खिलकारणे एकादशमः प्रपाठकः¹¹ ॥

इदं वामास्ये हविः प्रियमिन्द्रावृहस्पती ।

उक्थं मंदश्च शस्यते' ॥

अस्ये इन्द्रावृहस्पती रयिं धत्तं शतग्विनम् ।

1) P नः । कृधि ।; vgl. RV 8, 75 (64), 11; TS 2, 6, 11, 3; Kāth. 7, 17. 2) P परा ।
वर्ध । 3) Vgl. RV 8, 75 (64), 12; TS 2, 6, 11, 3; Kāth. 7, 17. 4) P वक्ष । संजुवत् ।

5) P तं । इ । इत् । अयिः । वर्धो । अवति ।; vgl. RV 8, 75 (64), 14; TS 2, 6, 11, 3.

6) P भिषि । 7) P सिषत्ति । सिषत्तीति सिषत्ति । 8) P वर्ध । 9) Bb अमवःश्वः;
P अमवःश्वः । वत् । श्वः ।; vgl. RV 8, 75 (64), 13; TS 2, 6, 11, 3. 10) इति fehlt
in den Mss. 11) Der P sagt am Schluss noch समुदायेन चट्वाविंशो ऽध्यायः ।

12) Vgl. RV 4, 49, 1; TS 3, 3, 11, 1.

अंश्चावन्तं सहस्रिणम्^१ ॥

एषु बु ब्रवाणि^२ ते ऽमे इत्येतरा^३ गिरः ।

एभिर्वर्धासा^४ इन्दुभिः^५ ॥

इमं यज्ञमिदं वचः^६ ॥

त्यान्तु क्षत्रियं अवं आदित्यान्याचिषामहे ।

5

सुमृडीकं अभिष्टये^७ ॥

येभ्यो माता मधुमत्स्विन्वते पयः पीयूषं द्यौरदितिरद्विबर्हाः ।

उक्थंशुष्मान्वृषभरानस्वप्नसस्तं आदित्यं^{१०} अनुमदात्स्वस्तये^{११} ॥

धारयन्तं आदित्यासो जगत्स्थां^{१२} देवा विश्वस्य भुवनस्य गोपाः ।

दीर्घाधिपो^{१३} रक्षमाणा असुर्युमृतावानश्वयमाना^{१४} क्षुणानि^{१५} ॥ 10

धी रोचना दिव्या धारयन्त हिरण्यया शुचयो धारपूताः ।

अवृजिना अनवद्या^{१६} अदन्वा उरुशसा क्षुजवे मर्त्याय^{१७} ॥

तासुर्यस्य^{१८} भद्रा अंश्चा^{१९} हिरण्यगर्भो^{२०} यः प्राणतः^{२१} ॥

बृहस्पतिः प्रथमं जायमानो महो ज्योतिषः परमं व्योमन् ।

सप्तास्यस्त्रुविजातो रवेण वि सप्तरश्मिरधमस्तमा^{२२}सि^{२३} ॥

15

1) Vgl. RV 4, 49, 4; TS 3, 3, 11, 1; Kāth. 10, 13; 23, 11. 2) Ben ब्रवाणी 3) P रवाः । रतराः । 4) P वर्धासि । 5) Vgl. RV 6, 16, 16; Kāth. 2, 14; 20, 14; VS 26, 13. 6) Vgl. RV 1, 91, 10; Kāth. 2, 14. 7) P त्वां । नु । चत्रियान् । वचः । 8) P सुमृ-
डीकाभिनि बु. मृडीकां । 9) Vgl. TBr 2, 1, 11, 5. 10) Bb तां आदित्यां; P तां ।
आदित्यां । 11) P अनु । मह । स्वस्तये ; vgl. RV 10, 63, 8. 12) P धारयन्तः ।
13) P जाः । 14) P दीर्घाधिषः । दीर्घाधिष इति दीर्घ. धिषः । 15) P चयमानाः ।
16) Vgl. RV 2, 27, 4; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kāth. 11, 12. 17) Statt dieser
beiden Worte im P चस्तमं रत्नस्तमं वः । चनिमिषा रत्ननि. मिषाः । 18) Vgl. RV
2, 27, 9. 19) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 20) Vgl. RV 1, 115, 3;
TBr 2, 8, 7, 1. 21) Vgl. RV 10, 121, 1; TS 4, 1, 8, 3 u. 5; Kāth. 5, 5, 11; 16, 15;
20, 5; 40, 1; Kap. 8. 32, 7; 48, 13; VS 13, 4 u. 5. 22) Vgl. RV 10, 121, 3; TS 4, 1,
8, 4; 7, 5, 16, 1; Kāth. 4, 16; 8, 17; 10, 13; 22, 14; 40, 1; 5, 5, 13; VS 23, 3; 25, 11.
23) Vgl. RV 4, 50, 4; TBr 2, 8, 2, 7; Kāth. 17, 18.

यदा वाजमसनविश्वरूपमाद्यामरुक्षदुत्तराणि सद्य ।

बृहस्पतिं वृषणं वर्धयन्तो नाना संनो विभक्तो ज्योतिरासाम् ॥

बृहस्पतिं हवामहे विश्वतः संगणं वयम् ।

उप नो यज्ञमागमत् ॥

५ सं सुष्टुभा सं ऋक्ता गणैर्न वलं ह्योज फलिगं रवेण ।

बृहस्पतिरुसिया हव्यसूदः कनिक्कदवावशतीरुदाजत् ॥

ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्तां सूक्तस्य बोधि तनयं च जिन्व ।

विश्वं तन्नद्रं यदवन्ति देवा बृहद्देम विदधे मुवीराः ॥

ब्रह्मणस्पते सूर्यमस्य विश्वहा रायः स्याम रश्म्यो वयस्ततः ।

१० वीरेषु वीरं उपपृहधि नरत्वं यदीशानो ब्रह्मणा वेधि मे हवम् ॥

उत्तिष्ठ^{१०} ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वमेह ।

उप प्रयन्तु मरुतः सुदानवा इन्द्र प्रान्भूवा संचा^{११} ॥

अग्निरुक्थे पुरोहितो यावाणो बहिरिध्वरे ।

ऋचां यामि मरुतो ब्रह्मणस्पतिं देवं अंबो वरेण्यम्^{१२} ॥

१५ नमस्ते रुद्र मन्यव^{१३} इमा रुद्राय ॥

को अद्या वेद क इह प्रवोचत्कुता^{१४} आज्ञाता कुत^{१५} इयं विसृष्टिः ।

अर्वाग्देवा अस्य विसर्जनेनाद्या को वेद यत आबभूव^{१६} ॥

१) P चरचत् । २) Vgl. RV 10, 67, 10. ३) H u. Bb पक्षीनं; desgl. B, ohne Accent. ४) P ऋक्ता १; vgl. RV 4, 50, 5; TS 2, 3, 14, 4; Kāth. 10, 13. ५) Vgl. RV 2, 23, 19; 2, 24, 16; TBr 2, 8, 5, 1; VS 34, 58. ६) P सुष्टुमर्षेति सु. धनञ्ज । ७) P वीराणां । ८) So Ben; H u. Bb उपपृहधि; B उपपृहधि; P उप । पुतिध । ९) Vgl. RV 2, 24, 15; TBr 2, 8, 5, 2. १०) Ben उत्तिष्ठ । ११) Vgl. RV 1, 40, 1; TA 4, 2, 1; Kāth. 10, 13; VS 34, 58. १२) P देवाणां । १३) Vgl. RV 8, 27, 1; Kāth. 10, 13. १४) Vgl. TS 4, 5, 1, 1; Kāth. 17, 11; Kap. 8. 27, 1; VS 16, 1. १५) Vgl. RV 1, 114, 1; TS 4, 5, 10, 1; Kāth. 17, 16; Kap. 8. 27, 6; VS 16, 43. १६) P कुतः । १७) P कुतः । १८) Ben अभूव; vgl. RV 10, 129, 6; TBr 2, 8, 9, 5.

इयं० विसृष्टिर्येत आवभूव यदि वा दधे यदि वा न ।

यों अस्याध्यक्षः परमे ऋमन्सो० अङ्गं वेद यदि वा न वेद० ॥

इदं० विष्णुर्विचक्रमे० ॥

तदस्य प्रियमभि पाथो अश्यां नरो यष देवयवो मदन्ति ।

उरुक्रमस्य सं हि बन्धुरिषा विष्णोः पदे परमे मन्धा० उत्तः० ॥ ५

विष्णे देवां ऋतावृधः० ॥

विष्णे देवाः ऋणुतेमं० हवं मे ये अन्तरिक्षे यं उप हवि हं ।

ये अपिजिह्वा उत्तं वा यजथा० आसंद्यास्मिन्बर्हिषि मादयध्वम्० ॥

इन्द्राणी० पन्था सुजितं० जिगाय सेना० ह नाम पृथिवी धनंजया०

विश्वेष्यचा अदितिः सूर्यत्वक् ॥ 10

इन्द्राणी० प्रासंहा संजयन्ती० तस्यै त एनां हविषा विधेम ॥

उपग्रेहि वाचस्पते देवेन मनसा सह ।

वसुपते विरमय० मध्येव० तदन्वं मम ॥

ये विसन्नाः परियन्ति विश्वा रूपाणि विधतः । ॥ १॥ १.

वाचस्पतिर्वैला तेषां तदन्वो ऽद्य दधातु मे ॥ १ ॥

15

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) In Ben जोमन् ohne Accent. 2) Ben चंवा 3) Vgl. RV 10, 129, 7; TBr 2, 8, 9, 6. 4) Vgl. RV 1, 22, 17; TS 1, 2, 13, 1; TBr 3, 1, 3, 3; Kāth. 2, 10; Kap. 8, 2, 4; VS 5, 15. 5) P मन्धाः । 6) Vgl. RV 1, 154, 5; TBr 2, 4, 6, 2. 8, 3, 2. 7) P देवाः । ऋतावृधः ।; vgl. RV 6, 52, 10; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; Kāth. 13, 15. 8) P ऋणुते । एने । 9) P चं । 10) P यजथाः । 11) Vgl. RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 6, 5; VS 38, 58. 12) P इन्द्राणी । 13) Ben सुजितं 14) So H u. Bb; in Ben सेना; P सेना । 15) P पृथिवी धनंजयति । पृथिवी धनंजया । 16) Ben अदिति 17) So Ben u. P; in H u. Bb विरमय; desgl. B, ohne Accent. 18) P मन्धि । एने ।

अग्निः प्रथमो वसुभिर्नो अथात् सोमो रुद्रैरभिरक्षतु त्मना ।

इन्द्रो मरुद्भिर्चतुषा कृणोत्वादित्यैर्नो वरुणः शर्म यत्सत् ॥

संमयिर्वसुभिर्नो अथात् स० सोमो रुद्रियाभिस्तनूभिः ।

संमिन्द्रो रातहव्यो मरुद्भिः समादित्यैर्वरुणो विश्ववेदाः ॥

५ अये दा दानुषे रयि० वीरवन्तं परीणसम् ।

शिशीहि नः सूनुमतः ॥

दा० नो अये शतिनो दाः सहस्रिणो दुरो न वाज० श्रुत्या० अ-
पावृधि० ।

प्राची द्यावापृथिवी ब्रह्मणा कृधि ३स्वर्गो^{१०} शुक्रमुषतो विदि-
द्युतुः^{११} ॥

10

हिरण्यपाणिमूतये सवितारमुपह्वये ।

स चेक्षा देवता पदम्^{१२} ॥

वाममद्य सवितर्वाममु श्वो दिवे दिवे वाममसभ्य० सावीः ।

वामस्य हि क्षयस्य देव भूरेया धिया वामभाजः स्याम^{१३} ॥

१५ प्र वार्युं^{१४} प्र याभिः^{१५} ॥

स्योना पृथिवि^{१६} भवानृक्षरा^{१७} निवेशनी ।

यच्छा^{१८} नः शर्म सप्रथः^{१९} ॥

१) So P; die Samh. Mss. चत्वाद् 2) Vgl. TS 2, 1, 11, 2; Kāth. 10, 12. 3) H चत्वात् 4) Vgl. Kāth. 10, 12; (TS 2, 1, 11, 2). 5) Ben दा दानुषे; P दाः। दानुषे। 6) P सूनुमत इति सूनु. मतः 1; vgl. RV 3, 24, 5; TS 2, 2, 12, 6; Kāth. 6, 10. 7) P दाः। 8) So im Anschluss an P श्रुतिः; die Samh. Mss. क्षात्वा 9) Ben चपावधि; P चप। पृथि। 10) P च 1; die Samh. Mss. यः 11) P वि। दिद्युतुः; vgl. TS 2, 2, 12, 6. 12) Vgl. RV 1, 22, 5; TS 1, 4, 25, 1; 2, 2, 12, 2; VS 22, 10. 13) Vgl. RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6. 14) Vgl. RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 38, 55. 15) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1; Kāth. 10, 12; VS 27, 27. 16) H पृथिवी; B पृथिवी नो 17) P भव। चनृक्षरा। 18) P यच्छा। 19) Vgl. RV 1, 22, 15; Kāth. 88, 13 a. E.; TA 10, 1, 10 VS 35, 21; २२ १८

बडित्था पर्वतानां सिद्धं विभर्षि पृथिवि ।

प्र यां भूमिं प्रवत्वति महां हिनोषि महिनि' ॥

पूर्वापरं चरतो माययेतौ' शिभू' क्रीडन्तौ परियातो अध्वरम् ।

विश्वान्यन्यो भुवना' विचष्ट ऋतू'रन्यो' विदधज्जायते पुनः' ॥

नवो नवो भवति जायमानो ऽह्नां केतुरुषसामेत्ययम्' ।

5

भागं देवेभ्यो विदधात्यायन्प्र चन्द्रमास्तिरते' दीर्घमायुः ॥

यथादित्या अशुमाप्याययन्ति यथाक्षितिमक्षितयः पिबन्ति ।

एवास्मानिन्द्रो वरुणो बृहस्पतिराप्याययन्तु भुवनस्य गोपाः ॥

प्राच्यां दिशि त्वमिन्द्रासि राजोतोदीच्या' वृषहन्वृषहांसि ।

येष यन्ति स्रोत्यास्तज्जितं¹⁰ ते दक्षिणतो वृषभो हव्य' एधि' ॥

10

अस्येदेव' प्ररिरिचे महित्वं दिवस्पृथिव्याः पर्येन्नरिक्षात् ।

स्वराडिन्द्रो दमा' आ विश्वगूर्तः¹⁵ स्वरिरमचो¹⁶ ववक्षे रणाय' ॥

त्वमिन्द्रास्यधिराजस्त्वं भवाधिपतिर्जनानाम् ।

दैवीर्विशस्त्वमुता¹⁸ विराजौजस्वत्क्षत्रमजरं¹⁹ ते अस्तु ॥

आ यस्मिन्सप्त वासवा²⁰ रोहन्ति पूर्या²¹ रुहः ।

15

ऋषिर्हे' दीर्घेभ्युत्तमा इन्द्रस्य घर्मो' अतिथिः²⁴ ॥

1) H u. Bb महिनी; vgl. RV 5, 84, 1; TS 2, 2, 12, 2; Kāth. 10, 12. 2) P मा-
वचा । एतौ । 3) So Ben u. P; in B शिभू; H u. Bb शिभू । 4) P भुवनानि ।
5) P विचष्ट इति वि. चष्टे । ऋतू । चवः । 6) Vgl. RV 10, 85, 18; TBr 2, 7,
12, 2. 7) P एति । चवः । 8) Ben u. H गस्तिरते 9) P उत्त । चदीच्या । 10) P
स्त । चवित्त । 11) P हव्यः । 12) Vgl. TS 2, 4, 14, 1; Kāth. 8, 17. 13) P चवः ।
इत् । एवं । 14) P हव्ये 15) So im Anschluss an P विश्वगूर्तः इति विश्व. गूर्तः ।; in
Ben विश्वगूर्तः; H u. Bb विश्वगूर्तः; desgl. B, ohne Accent. 16) So Ben; P ववक्षः ।;
H u. Bb ववक्षः; desgl. B, ohne Accent. 17) Vgl. RV 1, 61, 9; TS 2, 4, 14, 2;
Kāth. 8, 17. 18) P उत्त । 19) So im Anschluss an P वि. राज । जीवस्त ।; die
Saph. Mas. विराजीवस्त च 20) P वासवाः । 21) So im Anschluss an P पूर्याः ।;
in den Saph. Mas. dies Wort ohne Accent. 22) H u. Bb चविरिह; desgl. B, ohne
Accent. 23) H घर्मो, P घर्म । 24) Vgl. TS 1, 6, 12, 2; TA 1, 8, 8; Kāth. 8, 16.

मदो न यः सोम्यो बोधिचक्षा वातश्च नु च्यवन इन्दुविक्षाः^१ ।

स तम्रः शुचसे न सूरः^२ स स्वेदयुः शुशुचानो न घर्मः^३ ॥

इन्द्रियाणि शतक्रतो यां ते जनेषु पञ्चसु ।

इन्द्र तानि तां आवृणो^४ ॥

५ अन्नु ते दायि महं इन्द्रियाय सचां ते विश्वमन्नु वृषहन्त्ये ।

अन्नु क्षत्रमन्नु संहो यजचेन्द्र देवेभिरन्नु ते नृषस्ते^५ ॥

अनवस्ते रथमश्वाय तक्षन्त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तम् ।

ब्रह्माणा^६ इन्द्रं महयन्तो अर्कैर्वधयन्ब्रह्मे^७ हन्तावा^८ उ^९ ॥

१० वृष्णे यस्ते वृषणो अर्कमर्चानिन्द्र^{१०} यावाणो अदितिः सजोषाः ।

अनश्वासी ये पवयो ऽरणा^{११} इन्द्रेषिता अभ्यवर्तन्ता दस्यून^{१२} ॥ २ ॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

विवेष यन्मा^{१३} धिषणा जजान स्तवै पुरा पार्योदिन्द्रमहः ।

अहसो यष पीपरक्षणा^{१४} नो नावेव^{१५} यान्तमुभये हवन्ते^{१६} ॥

१५ अहोमुचे प्रभरेमा^{१७} मनीषां भूयिष्ठदात्रे^{१८} सुमतिमावृणानः ।

इदमिन्द्र प्रति हव्यं जुषस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः^{१९} ॥

चातारमिन्द्रमवितारमिन्द्र^{२०} हवे हवे सुहव^{२१} नूरमिन्द्रम् ।

1) So Ben; P बोधिचक्षा इति बोधि. चक्षाः ।; in H u. Bb बोधिचक्षा; desgl. B, ohne Accent. 2) P वाचः । च । 3) P च्यवनः । 4) P इन्दुविक्षा इति इ. विक्षाः ।
5) So Ben; in H u. Bb सूरः; P सूरः । 6) P ते । 7) Vgl. RV 3, 37, 9; TS 1, 6, 12, 1; 2, 5, 12, 5; Kāth. 8, 16. 8) P महं । 9) Vgl. RV 6, 25, 8; TS 1, 6, 12, 1; TBr 2, 8, 5, 7; Kāth. 8, 16. 10) So Ben; P ब्रह्माणाः ।; Bb ब्रह्माणा; B ब्रह्माणा
11) So im Anschluss an P चयचयन् । चयचे ।; die Samh. Mss. चयचय ह 12) P हवन्ते । 13) Vgl. RV 5, 31, 4; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kāth. 8, 16. 14) P चक्षणा । इन्द्र । 15) P पवयो । चरणाः । 16) Vgl. RV 5, 31, 5; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kāth. 8, 16. 17) P चत । मा । 18) Ben पिपरक्ष 19) P नावेति वाचा. हव । 20) Vgl. RV 3, 32, 14; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TBr 2, 6, 9, 1; Kāth. 8, 16; 38, 7. 21) P न । नरेन । 22) Bb हवचये 23) Vgl. TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; Kāth. 8, 16.

हुवे नु शक्रं पुरुषूतमिन्द्र० स्वस्ति नो मघवा धाविन्द्रः१ ॥
 मा ते अस्या० सहसावपेरिष्टा अघाय भूम हरिवः परादैः ।
 चायस्व नो ऽवृकेभिर्वैरुथैस्तान् प्रियासः सूरिषु स्याम१ ॥
 अनु ताहिधे१ अध देव देवा मदन्विधे कवित्तमं कवीनाम् ।
 करो यच्च वरिवो बाधिताय दिवे जनाय तन्वे गृणानः१ ॥ 5
 अनु छावापृषि०वी तत्ता१ ओजो१ ऽमत्या१ जिहत१ इन्द्र देवाः१ ।
 कृषा१ कृानो१ अकृत० यस्ते अरत्युक्थं नवीयो जनयस्व यज्ञैः१ ॥
 अभि प्रभर धृषता१ धृषन्मनः१ श्रवश्चित्ते असमृहत् ।
 अर्षेन्तापो जवसा वि मातरो हनो वृषं जया१ स्तुः१ ॥
 असा इदं प्रभरा तूतुजानो वृचाय वज्रमीशानः कियेधाः । 10
 गौर्न१ पवै विरदा१ तिरश्चेयन्नर्णा०स्यपा१ चरथै१ ॥
 वि न इन्द्र मृधो जहि नीचा यद्ध पृतन्यतः ।
 अधस्पदं तमी१ कृधि यो अस्मि१ अभिदासति१० ॥
 मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावता आजगन्था परस्याः ।
 सुक्० स०शाय पविमिन्द्र तिग्म० वि शंभून्नाडि वि मृधो नु- 15
 दस्व१ ॥

1) Vgl. RV 6, 47, 11; TS 1, 6, 12, 5; Kāth. 17, 18; VS 20, 50. 2) P परादैरि-
 ति परादैः । 3) Vgl. RV 7, 19, 7; TS 1, 6, 12, 5. 4) P स्वा । चहिव रवहिव ।
 5) Vgl. RV 6, 18, 14; Kāth. 8, 16. 6) P तत् । ते । 7) P चमर्ताः । चित्ते । H u. Bb
 चित्ति 8) P देवाः । 9) P कृष्य । 10) So corrigirt; Ben कुतो oder कुतो; H u. Bb
 कुतो; desgl. B, ohne Accent; P कुतो इति कुतो । 11) Vgl. RV 6, 18, 15; Kāth.
 8, 16. 12) So Ben; P धृषन्मन इति धृषन्. मनः । H, Bb u. B धृषन्मनः 13) P यच्च ।
 14) Vgl. RV 8, 89 (78), 4; Kāth. 8, 16. 15) P नीः । न । Bb नीः । 16) Ben धी-
 रदा; P धि । रद । 17) P तिरष्ठा । रश्च । चर्णा०स्य । Ben तिरश्चेयन्नर्णा०
 18) Vgl. RV 1, 61, 12; Kāth. 8, 16. 19) P चर्णा० । 20) Vgl. RV 10, 152, 4,
 TS 1, 6, 12, 4; 2, 5, 12, 5; VS 8, 44; 18, 70. 21) H u. Bb नुदस्वा; vgl. RV 10,
 180, 9; TS 1, 6, 12, 4; Kāth. 8, 16; VS 18, 71.

- आकरे वसोर्जरितां पनस्यते ऽनेहंसः क्षुभां इन्द्रो दुवस्यति ।
 विवस्वतः संदनां आ हिं पिप्रिये सचासाहमभिमातिहन् क्षुहिं ॥
 त्वं सपानान्पृतनासु जिष्णुरिन्द्राभिषाडभिमातीरपन्नं ।
 पिबां सौमं वज्रबाहो विषद्यास्मभ्यं पराणीर्वस्वामुखाय ॥
- 5 परुहृतस्य नामभिः शतेन महयामसिं ।
 इन्द्रस्य चर्वणीसंहः ॥
 नामानि ते शतक्रतो विश्वाभिर्गीर्भिरीमहे ।
 इन्द्राभिमातिषाद्ये ॥
 अर्वावतो ना आगहि परावतश्च वृषहन् ।
- 10 इमा जुषस्व नो गिरः ॥
 यदन्तरा परावतमर्वावतं च हूयसे ।
 इन्द्रेहं तता आगहि ॥
 एन्द्रं सानसि रयि सजित्वान सदासंहम् ।
 वर्षिष्ठमूतये भर ॥
- 15 प्रससाहिषे पुरुहूत शून्व्येहस्ते शुष्मं इहं रातिरक्षु ।
 इन्द्राभर दक्षिणेना वसूनि पतिः सिन्धूनामसि रेवतीनाम् ॥
 इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते यत्पार्या युनजते धियस्ताः ।

१८४

1) P चनेहंसः । क्षुभः । 2) P संदने । 3) Vgl. RV 3, 51, 3. 4) P रं । अभिषाड ।
 अभिमातीभिर्गीर्भिः । मातीर । Ben *उमी 5) P पिप्रियं । 6) So Ben; in H u. Bb
 निषिषद्या; desgl. B, ohne Accent; P विष्यं । विष्यति वि. संज्य । 7) So Ben
 H u. Bb पाणी चर्वस्वामुखाय; desgl. B, ohne Accent; P पणी । चर्वस्व । चामुखा-
 यः । मुखाय । 8) H u. Bb महयामसि 9) Vgl. RV 3, 37, 4. 10) Vgl. RV 3, 37, 3.
 11) P नः । 12) Vgl. RV 3, 40, 8. 13) Vgl. RV 3, 40, 9. 14) P ना । रं ।
 15) Vgl. RV 1, 8, 1; TS 3, 4, 11, 3; TBr 3, 5, 7, 3. 16) P शुष्मः । 17) P द-
 क्षिणेन । 18) Vgl. RV 10, 180, 1; TS 3, 4, 11, 4; TBr 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4; Kāth.
 38, 7; 10, 19. 19) P पार्याः ।

भूरो नृषाता^१ अंवसचकानं^२ आ गोमति व्रजे भजा^३ त्वं नः^४ ।
 हृदे न हि त्वा^५ नृषन्त्यूर्मयो ब्रह्माणीन्द्र तव यानि वर्धना ।
 त्वष्टा चित्ते युज्य^६ वावृधे श्वस्ततस्त वज्रमभिभूत्योजसम् ॥
 अभि स्ववृष्टिं मदे अस्य युध्यतो रधीरिव^७ प्रवर्णे ससुहृतयः ।
 इन्द्रो यं ह्यजी धृषमाणो अन्यसा भिनङ्गलस्य परिधीरिव चितः^८ ॥ ५
 तमिन्द्र^९ वाजयामसि^{१०} युजे^{११} रथम्^{१२} ॥
 वृषतरं^{१३} मघवानं^{१४} शचीपतिमिन्द्रं गिरो बृहतीरभ्यनूषत ।
 वावृधानं पुरुहूतं^{१५} सुवृक्तिभिरमर्त्यं जरमाणं दिवे दिवे ॥
 अंहन्वृषं^{१६} वृषतरं^{१७} व्यसमिन्द्रो वज्रेण महता वर्धेन ।
 स्कन्धासीव कुलिशेना विवृक्णाहिः^{१८} शयत^{१९} उपपृक् पृथिव्याः^{२०} ॥ १०
 अभितिष्ठ पृतन्यतो ऽधरे सन्तु शशवः ।
 इन्द्र इव दस्युहा भवापः^{२१} क्षेपाणि संजय^{२२} ॥
 आशीनो^{२३} ऊर्जमुत सुप्रजास्त्वमिषं दधातु द्रविणं^{२४} संवर्चसम् ।
 संजयक्षेपाणि सहसाहमिन्द्र कृषानो अन्य^{२५} अधरागस्तपानान^{२६} ॥
 त्वमिन्द्रास्यधिराजः^{२७} ॥
 इन्द्रो जयति^{२८} न पराजयते अधिराजो राजसु राजयते ।

15

1) P नृषाता । नृषातिति नृ. साता ।; in Ben नृषाताः 2) P चकानः । 3) P भजा ।
 4) Vgl. RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1 u. 5.; TBr 2, 8, 2, 5. 5) P न । हि । त्वा ।
 6) So im Anschluss an P रधीरिवेति रधीः. इव ।; Ben रधीरिव; die andern Mas.
 रधीरिव 7) Vgl. RV 1, 52, 5. 8) Vgl. RV 8, 93 (82), 7; TBr 1, 5, 8, 3; 2, 4,
 1, 3; K&h. 39, 12. 9) So Ben u. P; die andern Mas. युज्य 10) Vgl. RV 7, 23, 3;
 TBr 2, 4, 1, 3. 8, 2, 5. 11) P वृषतरमिति वृष. तरं । 12) Die Mas. schwanken;
 Ben सुवृक्तिभिरमर्त्यमिषं दधाति; H. u. Bb सुविशेष विवृक्णाहिः; desgl. B, ohne Accent; P
 सुविशेष । विवृक्णाहिः वि. वृक्णाहिः । 13) P वृषते । 14) Vgl. RV 1, 82, 5;
 TBr 2, 5, 4, 3. 15) P भवा । चपः । 16) Vgl. TBr 2, 4, 2, 9. 17) P आशीः । नः ।
 18) P चकान् 19) Vgl. TS 3, 2, 8, 5; K&h. 5, 2. 20) Vgl. K&h. 8, 17. 21) P
 जयति ।

- विष्वा' अभिष्टिः पृतना' जयत्युपसंख्यो नमःस्यो यथासत्' ॥
 आ ते मह' इन्द्रोत्युय' समन्यवो' यासमरन्त सैनाः ।
 पताति दिद्युर्नयस्य' बाह्वोर्मा' ते मनो विषुश्चग्विचारीत' ॥
 यो जात एव प्रथमो मनस्वान्देवो देवान्क्रतुना पर्यभूषत् ।
 ५ यस्य शुष्माद्रौदसी अभ्यसेता नृम्यस्य महा स जनासा' इन्द्रः¹⁰ ॥
 मनु०रिन्द्रो मनु०रेवास¹¹ देवो मनु०होता वरुणो विश्ववेदाः ।
 मनु० विश ईडते मानुषीर्या अवा¹² नो मन्यो तपसा सजोषाः¹³ ॥
 त्वं हि मन्यो अभिभूत्योजाः स्वयंजो भामो अभिमातिषाहः ।
 विश्वचर्षणिः संहुरिः सहावान्तं हूयमानो अमृताय गच्छत्¹⁴ ॥
 10 इडामये¹⁵ त्वं नो अये¹⁶ किमिसे विष्णो¹⁷ प्र तसे अयं¹⁸ ॥
 दीर्घस्ते अस्त्वङ्कुशो येना¹⁹ वसु प्रयच्छति ।
 यंजमानाय सुन्वते²⁰ ॥
 भद्रा ते हस्ता मुकृतोत पाणी प्रयन्तारा सुवते²¹ राध²² इन्द्र²³ ।
 का ते निषधिः किमु नो ममसि किं नोदुदु²⁴ हर्षसे दातवा उ²⁵ ॥

॥ ३ ॥ Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) P विष्वाः । 2) P पृतनाः । 3) Vgl. TS 2, 4, 14, 2. 4) P महः । 5) So H u. Bb; in Ben इन्द्रोत्युय; P इन्द्र । अती । उय । 6) P च । मन्यवः । 7) P दि-
 द्युत् । नयस्य । 8) H, Bb u. B विषुश्चग्विचारीत; vgl. RV 7, 25, 1; TS 1, 7, 13, 2; TBr
 3, 8, 3, 3; Kāth. 8, 16. 9) P जनासः । 10) Vgl. RV 2, 12, 1; TS 1, 7, 13, 2;
 TBr 2, 8, 3, 3; Kāth. 8, 16. 11) P मनुः । एव । आस । 12) P अवा । 13) Vgl.
 RV 10, 88, 2; TBr 2, 4, 1, 11. 14) So corrigirt; Ben u. P गच्छत्; in H, Bb u. B
 गच्छत् । 15) Vgl. RV 3, 1, 28 u. 5.; TS 4, 2, 4, 3; Kāth. 16, 11; 18, 21; Kap. 8.
 25, 2. 16) Vgl. RV 4, 1, 4; 1, 31, 8; TS 2, 5, 12, 3 u. 5.; Kāth. 34, 19 a. E.
 17) Hier bricht Ben am Schluss von S. 31 ab und geht S. 32 sofort auf Cap. 2, 10
 über! Vgl. RV 7, 100, 6; TS 2, 2, 12, 5. 18) Vgl. RV 7, 100, 5; TS 2, 2, 12, 5.
 19) P अये । 20) Vgl. RV 3, 17, 10; Kāth. 8, 10. 21) So die Mss.; P सुवते ।
 22) P राधः । 23) So P; die Samh. Mss. इन्द्रः । 24) P च । उदुदुदुदुत् । अत् ।
 च इन्द्रः । 25) Vgl. RV 4, 21, 9.

इन्द्रावरुणा युवमध्वराय नो विशे जनाय मंहि शर्म यद्धतम् ।
 दीर्घप्रयज्युमति यो वनुषति वयं जयेम पृतनासु दूढयुः^१ ॥
 सखाडन्यः स्वराडन्य उच्यते वां महान्ता^२ इन्द्रावरुणा^३ महावसू ।
 विश्वे देवांसः परमेष्मोमनि^४ स० वामोजो वृषणा सै बलं दधुः॥
 विश्वाहेन्द्रो अधिवक्ता नो अस्त्वपरिहताः सनुयाम वाजम्^५ । 5
 तन्नो मिचो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः^६ ॥
 एनां मुखेन वायुमिन्द्रवन्तो^७ ऽचिषाम वृजने विश्व जतीं^८ ।
 तन्नो मिचो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥
 कुषाचिद्यस्य समृती^९ रक्षा^{१०} नरो नृषदने ।
 अर्हेन्तश्चिद्यमिन्धते संजनयन्ति जन्तवः^{११} ॥ 10
 स० यदिषो^{१२} वनामहे स० हव्या मानुषाणाम् ।
 उत द्युक्षस्य शवस^{१३} क्षुतस्य रश्मिमाददे^{१४} ॥
 यदद्य सूर्य ब्रवो ऽनागा उद्यन्मिषाय वरुणाय सत्यम्^{१५} ।
 वयं देववादिने स्याम तव प्रियांसो अर्यमभृणन्तः^{१६} ॥
 उद्यो^{१७} पृथ्वांसो मधुमन्तो अस्थुरा सूर्यो अरुहङ्गुक्रमणः । 15
 यस्मा आदित्या^{१८} अश्विनो रदन्ति मिचो अर्यमा वरुणः सजोषाः^{१९} ॥
 उपेमसृक्षि^{२०} वाजयुर्वेचस्यां^{२१} चनो दधीत नाद्यो गिरो मे ।

1) Vgl. RV 7, 82, 1; TS 2, 5, 12, 2; TBr 2, 8, 4, 5, 9) P महात्मा । 3) H u. Bb
 रक्षावरुणः; deagl. B, ohne Accent. 4) P जोमन्ति वि. जोमन् । 5) So P;
 die Samh. Mss. वाजम् 6) Vgl. RV 1, 100, 19, 102, 11; K&th. 13, 11. 7) So
 die Samh. Mss. (d. h. H, Bb u. B); P एना । वायुमिन्द्र । वन्तो । इति । इन्द्र । वन्तो
 8) So die Samh. Mss.; Bb चिषाम; P चिषि । ज्ञाम । वृजने । सर्वेषां इति सर्वे
 वीराः । 9) So im Anschluss an P समृताविति सं. जतीं ; die Samh. Mss. समृती
 10) P रक्षाः ; die Samh. Mss. रक्षा 11) Vgl. RV 5, 7, 2; TS 2, 1, 11, 8. 12) So
 im Anschluss an P चत । द्युः ; die Samh. Mss. चदिषी 13) P शवसा । 14) Vgl.
 TS 2, 1, 11, 8. 15) P सत्यम् । 16) Vgl. RV 7, 60, 1. 17) So im Anschluss an P
 चत । वा ; die Samh. Mss. उद्यो 18) P चक्षी । आदित्याः । 19) Vgl. RV 7, 60, 4.
 20) P चक्ष । 21) P चक्षी ।

अपां नपादाश्रुहेमा^१ कुर्वित्सं मुपेशसस्करति जौषिषदि^२ ॥

समन्या यन्ति^३ ॥

अपां नपादा^४ ह्यस्यादुपस्थं जिह्वाणामूर्ध्वो विह्वतं वसानः ।

तस्य ज्येष्ठं महिमानं वहन्तीर्हिण्यवर्णाः परियन्ति यद्भीः^५ ॥

तमस्मेरा^६ युवतयो युवानं मर्मज्यमानाः परियन्त्यापः ।

सं श्रुक्नेभिः शिक्कभी^७ रेबदयिदीदायानिध्मां घृतनिर्णिगप्सु^८ ॥

अया आयूषि पवसे^९ ॥

आयुर्दा देव जरसं वृणानो घृतप्रतीको घृतपृष्ठो अये ।

घृतं पिबन्मृतं चारु गन्धं पितेव पुषं जरसे म एममं^{१०} ॥

१० गयस्फानो अमीवहा^{११} ॥

या ते धामानि हविषा यजन्ति ता ते विश्वा परिभूरस्तु यज्ञम् ।

गयस्फानः प्रतरणः सुवीरो^{१२} ऽवीरहा^{१३} प्रचरा^{१४} सोम दुर्योनि^{१५} ॥

सुचामाणं^{१६} महीमूत्रिभिमं^{१७} मे वरुणं^{१८} तस्त्रायामि^{१९} वैश्वानरो न ऊ-

त्या^{२०} पृष्ठो दि३र्थभि^{२१} त्वा शूरं^{२२} नोनमस्त्वामिदि हवामहे^{२३} ॥

- 1) Die Samh. Mss. अपां नपादा; P अपां । नपादा । 2) Vgl. RV 2, 35, 1; Kāth. 12, 15; Mān. Cr. 6, 1, 3. 3) Vgl. RV 2, 35, 3; TS 2, 5, 12, 1; Kap. S. 48, 4. 4) So corrigirt; die Samh. Mss. जिह्वाः ।; P यद्भीः ।; vgl. RV 2, 35, 9; TS 2, 5, 12, 1. 5) P ते । चक्षेराः । 6) So im Anschluss an P शिक्कभि-रिति शिक्क. भिः ।; H u. Bb श्रीकभी; B श्रीकभी 7) So die Samh. Mss.; P दी-हाण । चक्षे हवसे । 8) Vgl. RV 2, 35, 4; TS 2, 5, 12, 2. 9) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. 8; Kāth. 4, 11 u. 5; Kap. S. 3, 9; 8, 5. 10) So die Samh. Mss.; P जरसेव । चा । एमं ।; vgl. Kāth. 11, 13. 11) Vgl. RV 1, 91, 12; TS 4, 3, 12, 5; Kāth. 2, 14. 12) So im Anschluss an P सु. वीरः ।; H u. Bb सुवीरो 13) P च-वीरौचवीर. हा । 14) P प्र । चर । 15) Vgl. RV 1, 91, 19; TS 1, 2, 10, 1; TBr 2, 8, 3, 1; Kāth. 11, 3; VS 4, 37. 16) Vgl. RV 10, 63, 10; TS 1, 5, 11, 5 u. 8; Kāth. 2, 3. 17) Vgl. TS 1, 5, 11, 5 u. 8; Kāth. 30, 4 u. 5; Kap. S. 48, 7. 18) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. 8; Kāth. 4, 16 u. 8. 19) Vgl. RV 1, 94 11; TS 2, 1, 11, 6 u. 8; Kāth. 4, 16 u. 8. 20) Vgl. TS 1, 5, 11, 1 u. 8; Kāth. 4, 16 u. 8. 21) Vgl. RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. 8. 22) Vgl. RV 7, 32, 22; TS 2, 4, 14, 2; Kāth. 12, 15 u. 8. 23) Vgl. RV 6, 46, 1; TS 2, 4, 14, 3; Kāth. 12, 15 u. 8.

आपम्राचं महिना वृष्याया वृषन्विश्या शविष्ठ शवसा ।

असं^१ अव^२ मघवन्गोमति व्रजे वज्रिन्विचाभिरुतिभिः^३ ॥

वोधं^४ सु मे मघवन्वाचमेमा^५ यां ते वसिष्ठो अर्चति प्रशिक्षिम् ।

इमा व्रह्म सधमादे^६ जुषस्व^७ ॥

रेवतीर्नः सधमादा^८ इन्द्रे सन्तु तुर्विवाजाः ।

5

छुमन्तो याभिर्मदेम^९ ॥

प्रो^{१०} ध्वस्मै पुरोरथमिन्द्राय श्रूषमर्चत ।

अभीके चिदु लोककृत्सन्ने समंस्तु वृषहा ।

अस्माकं बोधि चोदिता नभन्तामन्यकैषा ज्याका^{११} अधि धन्वसु^{१२} ॥

आ नो अये सुचेतुना^{१३} ॥

10

आ नो अये रयि भर सचासाह^{१४} वरेण्यम् ।

विश्यासु पृत्सु दुष्टरम्^{१५} ॥

इन्द्रो मंदाय वावृषे शवसे वृषहा नृभिः ।

तमिन्महत्स्वाजिषूतेर्मभि^{१६} हवामहे स वाजेषु प्र नो ऽविषत्^{१७} ॥

मदे मदे हि नो ददियूषा^{१८} गवामृजुक्रतुः ।

15

संगृभाय पुरु शतीभयाहस्ता^{१९} वसु शिशीहि राय आभर^{२०} ॥

ता अस्य नमसा सहः सपर्यन्ति प्रचेतसः ।

1) So mit P; die Samh. Mss. आपम्राच 2) P चक्राण् । 3) So P; in H u. Bb चव
4) P चविष् ।; vgl. RV 8, 70 (59), 6. 5) P बोधि । 6) P वाचं । चा । इमा । 7) P सध-
मादमिति सध. मादं । 8) Vgl. RV 7, 22, 8; Kāth. 12, 15. 9) P सधमाद इति सध.
महि । 10) Vgl. RV 1, 30, 13; TS 1, 7, 13, 5 u. 3.; Kāth. 8, 17; 10, 12; 12, 15. 11) P
ज्याकाः । 12) Vgl. RV 10, 133, 1; TS 1, 7, 13, 5; TBr 2, 5, 8, 1. 13) Vgl. RV
1, 79, 9; TBr 2, 4, 5, 8; Kāth. 2, 14. 14) Vgl. RV 1, 79, 8; Kāth. 10, 12. 15) P
तं । इत । महत्स्विति महत्. सु । चाजिषु । उत्तं । र्मभि । 16) P चविषत् ।; vgl. RV
1, 81, 1. 17) So im Anschluss an P इदिः । युषा ।; die Samh. Mss. इदं युषा
18) So im Anschluss an P पुरु । शती । उभयाहस्ता ।; in H u. Bb पुरुषिप्रतामया-
हताः । B पुरुषितोऽभयाहस्ता 19) So im Anschluss an P रायः । चा । भर ।; die
Samh. Mss. राचाभर; vgl. RV 1, 81, 7; TBr 2, 4, 4, 7; Kāth. 10, 12.

व्रतान्यस्य सन्धिरे पुंरुणि पूर्वचित्तये वंस्वीरनु स्वराज्यम्^१ ॥

तां अस्य पृशनायुवः सोमं श्रीणन्ति पृश्नयः ।

प्रिया इन्द्रस्य धेनवो वज्रं हिंस्वन्ति सायकं वंस्वीरनु स्वराज्यम्^२ ॥

घृतं न पूतं तनूरेपाः शुचि हिरण्यम् ।

५ तंसे रुक्मो न रोचत स्वधावः^३ ॥

ओभिं सुषन्द्र विशपते^४ ॥

आर्यमा^५ याति वृषभस्त्रुराषाड् दाता वंसूनि विदधे^६ तनूपाः ।

सहस्राष्टो गोषभिद्वज्रबाहुरस्मासु^७ देवो द्रविणं दधानु^८ ॥

ये ते ऽर्यमग्बहवो^९ देवयानाः पन्थानो राजन्दिबं^{१०} आचरन्ति ।

१० तैभिर्नो देव मंहि शर्म यद्ध शं नो भव विपदे शं चतुष्पदे^{११} ॥

उदधे^{१२} शुचयस्तवायमपिर्वीरतमस्तसूर्यस्य^{१३} भद्रा अंथाः^{१४} सप्त त्वा

हरितो रथे^{१५} तरणिर्विभदरतः^{१६} ॥

चक्षुर्नो धेहि चक्षुषे चक्षुर्विख्यै तनूभ्यः ।

सं चेदं विं च पश्येम^{१७} ॥

१३ सुसंहं त्वा वयं प्रति पश्येम सूर्ये ।

विं पश्येम नृचक्षसः^{१८} ॥ ४ ॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

१) Vgl. RV 1, 84, 12; Kāth. 12, 15. २) P ताः । ३) Vgl. RV 1, 84, 11. ४) Die Samh. Mss. रुक्मो; aber P रुक्मः । ५) Vgl. TS 2, 2, 12, 7. ६) P चा । रुक्मो रुक्मो ; die Samh. Mss. रुक्मो; vgl. oben 2, 12, 5 a. E. ७) Vgl. 2, 12, 5 a. E.; TS 2, 2, 12, 7; 4, 4, 4, 6. ८) P चा । चर्यमा । ९) P वि । रुक्मो । १०) So Bb; die andern Mss. जोषभस्त्रु; auch P जोषभस्त्रुति जोष. भृत् । ११) Vgl. TS 2, 3, 14, 4. १२) Die Samh. Mss. तज्जैन; aber P ते । चर्यमा । १३) P दिवः । १४) Vgl. TS 2, 3, 14, 4. १५) Vgl. RV 8, 44, 17; TS 1, 3, 14, 8 u. 5.; Kāth. 2, 14; 12, 14; 40, 14. १६) Vgl. TS 4, 7, 12, 4; Kāth. 12, 12; Kap. 8. 29, 6; VS 15, 52. १७) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 22, 27. १८) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. १९) Vgl. RV 1, 50, 8; TS 2, 4, 14, 4; Kāth. 9, 19; 11, 1. २०) Vgl. RV 1, 50, 4; TS 1, 4, 31, 1; TA 3, 16, 1; Kāth. 10, 15 a. E.; VS 22, 26. २१) Vgl. RV 10, 158, 4; Kāth. 9, 19. २२) Vgl. RV 1, 82, 3; TS 1, 8, 5, 1; Kāth. 9, 6; 9, 19; 36, 13; Kap. 8. 3, 9; VS 2, 52.

युव० सुराममर्चिना० ॥

होता यक्षदधिनी सरस्वतीमिन्द्र० सुराम्णा० सोमानां पिबतु मन्दन्ता०
अन्तु होतरीज । पुषमिव पितरी० ॥

इन्द्रः सुचामा स्ववं० अविभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः ।

बाधतां वैषो अभयं कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम० ॥

तस्य वयं० सुमतीं यज्ञियस्यापि भद्रं सौमनसे स्याम ।

सं सुचामा स्ववं इन्द्रो असं दाराश्चिद्वेषः० सनुतर्गुयोतु० ॥

अये वाजस्य गोमतः० ॥

भद्रो नो अयिराहुतो भद्रा रतिः सुभग भद्रो अश्वरः ।

भद्रा उत प्रशस्तयः० ॥

सं समिदेना० वो अयिमा० ते अया० इधीमहमे भी ते वाजिना
भी वधस्या० ॥

धिरयिर्वेलभिहलं भिस्वा सहस्रमैरयत् ।

भूरो जेतापराजितः० ॥

धिरुहः पवते वृषा सौमः शुक्लाभिहतिभिः ।

वाजी सहस्रसातमः० ॥

1) Vgl. RV 10, 181, 4; TBr 1, 4, 2, 1; KAth. 17, 19; VS 10, 33; 20, 76. 2) Vgl. TBr 3, 6, 11, 10; VS 21, 42. 3) P स्. वाज् । 4) Vgl. RV 6, 47, 12; 10, 181, 6; TS 1, 7, 13, 4; KAth. 8, 16; VS 20, 51. 5) P चर्षत् । चारात् । चित् । वैषः । 6) Vgl. TS 1, 7, 13, 5; KAth. 8, 16; VS 20, 52. 7) Vgl. RV 1, 79, 4; TS 4, 4, 4, 5; KAth. 39, 15; VS 15, 35. 8) Vgl. RV 8, 19, 19; KAth. 39, 15; VS 15, 38. 9) P च० अमिति च० च० इत् । एषा० ; vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; KAth. 2, 15; VS 15, 30. 10) Vgl. RV 7, 16, 1; TS 4, 4, 4, 4; KAth. 39, 15; VS 15, 32. 11) P चा० ते । चये० ; vgl. RV 5, 6, 4; TS 4, 4, 4, 6; KAth. 9, 6; 39, 14 a. E. 12) P चर्षति चर्ष० वा० ; vgl. RV 8, 20, 2; TS 2, 4, 11, 2; 3, 2, 11, 1. 13) P जेता । चैपराजित इत्परा० चितः । 14) P सहस्रसातम इति सहस्र० सातमः ।

सं वा कर्मणा समिधा हिनोमीन्द्राविष्णू अपसस्यारे अस्य ।

जुषेथा यज्ञं द्रविणं च धत्तमरिष्टिनः पथिभिः पारयन्ता^१ ॥

उभा जिम्ययुः^२ ॥

इन्द्राविष्णू हृहिताः^३ शस्त्रस्य नव पुरो नवतिं च स्रधिष्टम्^४ ।

५ शतं वर्चिनः^५ सहस्रं च साकं हयो^६ अप्रत्यसुरस्य वीरान^७ ॥

उत माता महिषमन्ववेनदमी^८ ता जहति पुत्र देवाः ।

अथाबर्वावृषमिन्द्रो हनिष्यन्सखे विष्णो वितरं विक्रमस्व^९ ॥

पीण्यायूर्ध्व तव जातवेदः^{१०} ॥

अग्निरसि जन्मना जातवेदा घृतं मे चक्षुरमृतं म आसन् ।

१० अर्कस्त्रिधातू^{११} रजसो विमानो ऽजस्रो घर्मो हविरसि नाम^{१२} ॥

विद्या ते अये चेधा चयाणि^{१३} ॥

वृषणं ता चिकक्रभं भिमूर्धानं चिसंहशम् ।

वर्धन्पृथिव्या ईमहे अये हव्याय वोढवे ॥

अतिविद्यास्येदेवा^{१४} ॥

१५ पर्जन्याय प्रगायत दिवस्पृषाय मीतुषे ।

सं नो यवसमिच्छतु^{१५} ॥

१) Vgl. RV 6, 69, 1; TS 3, 2, 11, 1; Kāth. 12, 14; 23, 11. २) Vgl. 2, 4, 4; RV 6, 69, 8; TS 3, 2, 11, 2; 7, 1, 6, 7; Kāth. 12, 14. ३) P हृहिता । ४) So P; in H u. Bb जग्धिष्ट; B जुधिष्ट ५) So Bb u. P; in H वर्चिनः; deagl. B, ohne Accent. ६) P हयोः । ७) Vgl. RV 7, 99, 5; TS 3, 2, 11, 3. ८) P महिष । चनु । चवेनत् । चमी रजमी । ९) Vgl. RV 4, 18, 11; TS 3, 2, 11, 3. १०) Vgl. RV 3, 17, 3; TS 3, 2, 11, 2; Kāth. 2, 16; 12, 14 a. E. ११) P विधातुरिति वि.धातुः । १२) Vgl. RV 3, 36, 7; VS 18, 66. १३) Vgl. RV 10, 45, 3; TS 4, 2, 2, 1; Kāth. 9, 19; 16, 9; VS 12, 19. १४) Die Samh. Mss. •देवाः; P अति । विद्यास्ये । देव । (I); vgl. 2, 8, 3; RV 3, 96 (85), 2; Kāth. 9, 19; ferner 4, 19, 2; RV 1, 61, 9; TS 2, 4, 14, 2; Kāth. 8, 17. १५) Vgl. RV 7, 102, 1; TBr 2, 4, 5, 5; TA 1, 29, 1; Kāth. 20, 15.

प्र वाता वाग्नि पतयन्ति विद्युता उदोषधीर्जिहते^१ पिब्यते स्तुः ।

इरा विष्वस्यै भुवनाय जायते वापर्जन्यः पृथिवी^२ रेतसावति^३ ॥

यस्तस्मिन् संहसा वि ज्मो अन्तान्बृहस्पतिस्त्रिषधस्यो रवेण ।

तं प्रत्नासां शुषयो दीप्यानाः पुरो विप्रा दधिरे मन्द्रजिह्वम्^४ ॥

विभिन्ना^५ पुर^६ शयधेमपाची^७ निस्त्रीणि साकमुदधेरकृन्ता ।

बृहस्पतिरुषसं सूर्यं गामर्कं विवेद स्तनयन्निव ह्योः^८ ॥

कृष्णं नितानं^९ हरयः सुपर्णा अपो वंसानां दिवमुत्पतन्ति ।

तं आववृषन्सदनादृतस्यादिद्वितेन पृथिवीं युज्यते^{१०} ॥

आ ते सुपर्णा^{११} अमिनन्त एवैः^{१२} कृष्णो नोनाव^{१३} वृषभो यदीदम् ।

शिवाभिर्न संयमानाभिरागात्पतन्ति मिहः स्तनयन्मथो^{१४} ॥

वाधेव विद्युन्मिमाति वासं न माता सिषक्ति ।

यदेवा^{१५} वृष्टिरसर्जि^{१६} ॥

यवैतच्छिन्महि वृष्टो विभाय दिवश्चित्तानु रजत स्वने वः ।

वाक्कीडध^{१७} मरुतं^{१८} अहिमन्ता^{१९} आप इव सधृज्जो धवध्वे^{२०} ॥

सृजन्ति रश्मिमोजसा पन्था^{२१} सूर्याय यातवे ।

ते भानुभिर्वितस्त्रिरे^{२२} ॥

1) P विद्युत इति वि. पुनः । 2) In Bb जिहते ohne Accent. 3) P रेतसा । च-
पति ।; vgl. 5, 88, 4; TA 6, 6, 2. 4) P प्रत्नासः । 5) Vgl. RV 4, 50, 1; Kāth.
9, 19. 6) P विभिन्नेति वि. भिन् । 7) So mit P पुरं ; H u. Bb पुरं ; B पुरं
8) So im Anschluss an P शयधेम । रैम् । चपाची ।; die Samh. Mes. शयधेमपाची
9) Vgl. RV 10, 67, 5; Kāth. 9, 19. 10) Die Samh. Mes. जीघाणं ; P जिघाणमिति
वि. घाणं । 11) P वंसानाः । 12) P विं । उचते ।; vgl. RV 1, 164, 47; TS 3, 1, 11, 4;
Kāth. 11, 9; 11, 13. 13) P बु. पचीः । 14) So Bb; B चमिनन्तं वदैः ; P चमिनन्तु ।
वदैः ; H चमिनन्तं वदैः । 15) So corrigirt: in den Mes. das Verbum ohne Accent.
16) Die Samh. Mes. वाधेव ; P वाधेव ; vgl. RV 1, 79, 2; TS 3, 1, 11, 5; Kāth. 11, 13.
17) Vgl. RV 1, 88, 8; TS 3, 1, 11, 5; TA 1, 12, 5; Kāth. 11, 13. 18) So Bb; in B
कीडधः ; P कीडधः ।; H कीडधः । 19) P मरुतः । 20) Die Samh. Mes. अहिमन्तः ; aber
P अहिमन्तं रश्मिः । 21) Vgl. RV 5, 60, 3; TS 3, 1, 11, 5. 22) Vgl. RV 8, 7, 8.

बहिहेभिर्विहरन्वासि तन्मुमवध्ययन्सितं देव वस ।

दविध्यतो रश्मयः सूर्यस्य चर्मैवावाधुस्तमो अ३प्स्वनाः ॥

सूर्यो अपो विगाहते रश्मिभिर्वाजसातमः ।

बोधोक्तोर्मैर्वयो दधत् ॥ ५ ॥

Vgl. TS ३, २, 11; ३, 1, 11 u. ६.; a. die Vergleichen in den Anmerkungen.

५ अर्वाञ्चो अद्या भवता यजचा आ वो हार्दिभ्यमानो व्ययेयम् ।

चाध्वं नो देवा निजुरो वृकस्य चाध्वं कर्तादवपदो यजचाः ॥

प्र वा एको मिमय भूर्योगो यन्मा पितेव कितव शशास ।

आरे पाशा आरे अद्यानि देवा मा माधि पुषे विमिब यभीष्ट ॥

आ घा ये अमिमिन्धते स्तृणन्ति बहिरानुषक् ।

10 येषामिन्द्रो युवा संस्त ॥

याभ्या ३स्वरजनक्य एव या आतस्थतुर्भुवनानि विधा ।

प्र चर्षणी वृषणा वज्रबाहुममिमिन्द्र वृषहृण हुवेम ॥

अमा इन्द्रश्च दानुषो दुरोणे सुतावतो यज्ञमिहोपयातम् ।

अमर्धना सोमपेयाय देवा ॥

15 अन्वद्य नो अनुमतिरन्विदनुमते त्वम् ॥

राकामह सुहवा सुष्टुती हुवे नृणोतु नः सुभगा बोधतु त्वना ।

1) Bb बोधा खीनि 2) P चर्ष । भवत । यजचाः । 3) So corrigirt; die Samh. Mas. कर्तादिवपदो; P कर्ता । यजचाः । यजचाः । 4) Vgl. RV 2, 29, 6; VS 33, 51, 5) P वः । 6) P भूरि । चाध्वः । 7) Die Samh. Mas. कितव शशास; aber P कितव । शशास । 8) P पाशाः । 9) P देवाः । मा । मा । चाधि । पुषे । विमिबिति विमिब । 10) Vgl. RV 2, 29, 5. 11) Vgl. RV 8, 46, 1; TBr 2, 4, 5, 7; Kāth. 12, 15; VS 7, 32. 12) P चर्षि । 13) Vgl. TBr 2, 4, 5, 7. 14) P चर्मपेया । 15) Vgl. RV 2, 25, 4; TBr 2, 4, 5, 7. 16) Vgl. Kap. 8, 26, 2. 17) Vgl. TS 3, 2, 11, 3; 4, 4, 12, 5; 7, 15, 5; TBr 2, 1, 3, 3 u. ६.; TA 4, 11, 2; Kāth. 12, 16; 22, 14 a. B.; 22, 15; VS 34, 8.

क्षीयत्तपः^१ सूर्याद्विद्यमानया^२ ददातु वीरं शतदायमुक्थ्यम्^३ ॥
 यास्ते राके सुमत्तयः सुपेशसो याभिर्ददासि दानुषे वंसूनि ।
 ताभिर्नो अद्य सुमना उपांगहि सहस्रपोषं सुभगे रराणं ॥
 सिनीवाल्लि पृषुष्टुके या देवानामसि स्वसा ।
 जुषस्व हव्यमाहुतं प्रजां देवि दिदिदि नः^४ ॥
 या सुपाणिः स्वङ्गरिः सुधूमा^५ बहुसूवरी ।
 तस्यै विश्वपत्न्यै हविः सिनीवाल्यै जुहोतन^६ ॥
 कुहूमहं सुकृतं विद्यनापसमस्मिन्यज्ञे^७ सुहवां जोहवीमि ।
 सां नो ददातु श्रवणं पितृणां तस्यै ते देवि^८ हविषा विधेम^९ ॥
 कुहूर्देवानाममृतस्य पत्नी हव्या नो अस्य हविषः शृणोतु ।
 स दानुषे किरतु भूरि वामं^{१०} रायस्पोषं चिकितुषे दधानु^{११} ॥
 धाता दधानु नो रयि प्राचीं जीवातुमक्षिताम्^{१२} ।
 वयं देवस्य धीमहि सुमतिं सत्यधर्मणः^{१३} ॥
 धाता ददातु^{१४} दानुषे वंसूनि प्रजाकामाय मीदुषे दुरोणे ।
 तस्यै देवा अमृताः संव्ययन्ता^{१५} विश्वे देवांसो अदितिः सजोषाः^{१६} ॥
 प्रातर्बज्रधमन्विना हिनोत न सायमस्ति देवया^{१७} अजुष्टम् ।
 उता न्यो अस्मिन्नजते वि चावः^{१८} पूर्वः पूर्वो यजमानो वनीयान^{१९} ॥

1) P क्षीयतु । चपः । 2) P सूर्या । अद्विद्यमानया । 3) Vgl. RV 2, 32, 4; TS 3, 8, 11, 5; Kāth. 13, 16. 4) Vgl. RV 2, 32, 5; TS 3, 8, 11, 5; Kāth. 13, 16. 5) Vgl. RV 2, 32, 6; TS 3, 1, 11, 8; 3, 11, 5; Kāth. 13, 16; VS 34, 10. 6) H सुपुषा 7) Vgl. RV 2, 32, 7; TS 3, 1, 11, 4; 3, 11, 5; Kāth. 13, 16. 8) P विश्व । च । चपराणम् । (1) 9) H n. Bb द्विषी 10) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kāth. 13, 16. 11) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kāth. 13, 16. 12) P अक्षिताम् । 13) Vgl. TS 3, 3, 11, 3; Kāth. 13, 16. 14) So Kāth. 13, 16. 15) P संव्ययन्तु । 16) Vgl. TS 3, 3, 11, 3. 17) Die Samh. Mes. द्वि-
 यया; P द्विषा इति द्विष. चाः । 18) H n. Bb चावः; Bb चावः; P च । चावः । 19) Vgl. RV 5, 77, 2; TB 3, 4, 8, 11.

प्रातर्यावाणा प्रथमा यजध्वं पुरा गृध्रादररुषः पिवातः ।

प्रातर्हि यज्ञमग्निना दधाते प्रशंसन्ति कवयः पूर्वभाजः^१ ॥

इन्द्रा नु पूर्वणा वयं सख्याय स्वस्तये ।

हुवेम वाजसातये^२ ॥

^३ यन्निर्णिजा^४ ॥

त्वमये बृहद्यो दधासि देव दानुषे ।

कविर्गृहपतिर्युवा^५ ॥

हव्यवाडमिरजरः पिता नो विभुर्विभावा मुहशीको अस्मे ।

सुगार्हपत्याः^६ समिधो दिदीक्षस्व^७ समिमीहि चवांसि^८ ॥

^{१०} त्वं च सोम नो वंशो जीवातुं न मरामहे ।

प्रियस्तोषो वनस्पतिः^९ ॥

ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनां कविर्विप्राणां महिषो मृगाणाम् ।

श्येनो गृध्राणां स्वधितिर्वनानां सोमः पविषमत्येति रेभन्^{१०} ॥

आ विश्वदेव संत्यति सूक्तैरष्टा वृणीमहे ।

^{११} सत्यसव सवितारम्^{११} ॥

आ कृष्णेन रजसा वर्तमानो निवेश्यन्नमृतं मर्त्यं च ।

हिरण्येन सविता रणेना^{१२} देवो याति भुवना विपश्यन्^{१३} ॥

उदप्रुतो^{१४} न वयो रक्षमाणा वावदतो अभियस्येव घोषाः ।

1) So corrigirt; H दधाते; Bb दधाते; P दधाते । 2) Vgl. RV 5, 77, 1; TBr 2, 4, 2, 18. 3) Vgl. RV 6, 57, 1; Kāth. 23, 11. 4) Vgl. RV 1, 162, 2; TS 4, 6, 8, 1; Kāth. 5, 6, 2; VS 25, 25. 5) Vgl. RV 8, 102 (91), 1; TS 3, 4, 11, 1. 6) H a. Bb सुगार्हपत्याः; P सुगार्हपत्या इति सु. गार्हपत्याः । 7) So corrigirt; H a. Bb समिधो; P सं. । इव । 8) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1. 9) Vgl. RV 1, 91, 6; TS 3, 4, 11, 1; Kāth. 23, 12. 10) Vgl. RV 9, 96, 6; TS 3, 4, 11, 1; TA 10, 10, 1; Kāth. 23, 12. 11) Vgl. RV 5, 82, 7; TS 3, 4, 11, 2. 12) P रणेन । च । 13) Vgl. RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 33, 43; 34, 31. 14) P उदप्रुतो रमुद. मुक्तः ।

गिरिखजो नोर्मयो मन्दन्तो बृहस्पतिमभ्यर्च्य अनावन्' ॥

हस्तैरिव संखिभिर्वावदन्निरश्मन्मयानि नहना' ष्यस्यन् ।

बृहस्पतिरभिकनिक्कदग्ना' उत प्रास्तीदुश्च' विह्व' अगायत्' ॥

त्वं सुतस्य पीतये सद्यो वृद्धो अजायथाः ।

इन्द्र ज्यैष्ठ्याय सुकृतो' ॥

5

भुवस्त्वमिन्द्र ब्रह्मणो महाम्भुवो विश्वेषु संवनेषु यज्ञियः ।

भुवो नृ' ष्योत्तो' विश्वस्मिन्भरे ज्यैष्ठ्य मन्त्रो विश्वचर्षणे' ॥

प्र समिधानमीवासः' ॥

यच्चिद्धि ते विशो यथा प्र देव वरुण व्रतम् ।

मिनीमसि ह्यवि ह्यवि' ॥

10

यत्किंचेद् वरुण दैव्ये जने ऽभिद्रोहं मनुष्याचरामसि ।

अचिह्नी यत्तव धर्मा' १३ युयोपिम' १४ मा नस्तस्मादेनसो देव रीरिषः' १५ ॥

यथा नो अदितिः कर्तव्यं नृभ्यो यथा गवे ।

यथा तोकाय रुद्रियम्' १६ ॥

मा नस्तोक्ते तनये मा ना' १७ आयुषि मा नो गेषु मा नो अश्वेषु री-

रिषः' १८ ।

वीराणां नो रुद्र भामितो वधोर्हविष्यन्तो नमसा विधेम ते' १९ ॥

1) P च । अर्चयः । 2) Vgl. RV 10, 68, 1; TS 3, 4, 11, 3; Kāth. 23, 12. 3) So P; die Samh. Mss. ब्रह्मणा 4) P माः । 5) P प्र । ष्योत्त । चर । च । 6) P वि-
ह्व । 7) Vgl. RV 10, 67, 3; TS 3, 4, 11, 3; Kāth. 23, 12. 8) Vgl. RV 1, 5, 6;
TS 3, 4, 11, 4; Kāth. 23, 12. 9) Die Samh. Mss. ष्योत्तो; P नृ । ष्योत्तः । 10) Vgl.
RV 10, 50, 4; TS 3, 4, 11, 4; Kāth. 23, 12. 11) So die Samh. Mss.; in P fehlen
diese Worte. 12) Vgl. RV 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5. 13) P धर्मा । 14) So P; in
B पुयोपिमि; H u. Bb पुयोपिमि 15) Vgl. RV 7, 89, 5; TS 3, 4, 11, 6; TBr 2, 3,
1, 6; Kāth. 23, 12. 16) Vgl. RV 1, 43, 2; TS 3, 4, 11, 2; Kāth. 23, 12. 17) P
नः । 18) P रीरिषः । 19) Vgl. RV 1, 114, 3; TS 3, 4, 11, 2; TBr 2, 3, 6, 9; TA
10, 53; Kāth. 23, 12; VS 16, 16.

ये इमां विश्वा जातां न्याश्चावयति ह्येकेन ।

प्र च सुवाति सविता^१ ॥

विश्वा रूपाणि^२ ॥

अग्निना यज्ञमागतं दानुषः पुरुदससा ।

५ पूषा रक्षतु नो रयिम^३ ॥

इमं यज्ञमग्निना वर्धयन्तेमौ^४ वी३र्यं यजमानाय धत्ताम् ।

इमौ पशून् रक्षता^५ विश्वतो नः पूषा नः पातु संदमप्रयुञ्जन्^६ ॥

प्र ते महे^७ सरस्वति सुभगे वाजिनीवति ।

सत्यवाचे भरे मतिम् ॥

10 इदं ते हव्यं घृतवात्सरस्वति^८ सत्यवाचे प्रयतेमां हवींषि ।

इमानि त उदितां^९ शैतमानि तेभिर्वयं सुभगासः स्याम^{११} ॥ ६ ॥

Vgl. TS 3, 3, 11 ; 3, 4, 11 u. 5. ; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

॥ इति^{१२} खिलकाण्डे द्वादशमः प्रपाठकः^{१३} ॥

1) Vgl. RV 5, 82, 9. 2) Der P fügt hier die Worte प्रति । मुंचते । hinzu ; vgl. RV 5, 81, 2 ; TS 4, 1, 10, 4 ; Kāth. 16, 8 ; 10, 12 ; Kap. S. 32, 1 ; VS 12, 3. 3) Vgl. TBr 2, 5, 4, 5. 4) P वर्धयन्ता । इमौ । 5) P यंमन् 6) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 7) So P ; die Samh. Mss. महे 8) So Bb ; auch P घृतवादिति घृतं वत् । ; in H घृतवात् ; desgl. B, ohne Accent. 9) P प्र । यतेम । 10) P उदितेषु । रता । 11) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 12) Das इति fehlt in den Mss. 13) Im P am Schluss अनुदाचित एवोपनिषो ऽध्यायः ।

प्र देवं देव्या धियैत्यहौ ॥

अञ्जन्ति त्वामध्वरे दवयन्तो वनस्पते मधुना दैत्येन ।

यदूर्ध्वस्तिष्ठतु द्रविणेह धत्ताद्यद्वा क्षयो मातुरस्या उपस्थे ॥

उञ्जयस्व वनस्पते वर्धन्मृषिष्या अधि ।

सुमिती मीयमानो वर्चो धा यज्ञवाहसे ॥

समिद्धस्य अयमाणः पुरस्ताद्भस्म वन्दानो अजरं सुवीरम् ।

आरे असदमतिं बाधमाना उञ्जयस्व महते सौभगाय ॥

ऊर्ध्वं ऊ पुं णा उत्तये¹⁰ ॥

ऊर्ध्वो नः पादो हसो नि केतुना विश्वं समर्षिणं दह ।

कृषी न ऊर्ध्वोच्चरयाय जीवसे विदा देवेषु नो दुवः ॥

जातो जायते सुदिनत्वे अहो समर्थ आ विदधे वर्धमानः

पुनन्ति धीरा अपसो मनीषा देवया विप्रा उदियति वाचम् ॥

युवा सुवासाः परिबीता आगास्त उ धेयान्भवति जायमानः ।

तं धीरासः कवया उच्चयन्ति स्वाद्व्यो मनसा देवयन्तः ॥

अभि त्वा देव सवितरिति त्रयोदश ॥ १ ॥

Vgl. TBr. 3, 6, 1 (pāṇkahotrauīrukūḥ; yūpasamśkārah); Kāth. 15, 12; RV 3, 8; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

1) P धिवा । दृष्टी कचः । पूर्वमुक्ताः 1; vgl. RV 10, 176, 2; TS 3, 5, 11, 1; Kāth. 15, 12. 2) P तिष्ठः 1; hier beginnt S. 88 von Ben, welche Handschrift also fortan wieder berdecksichtigt wird. 3) P द्रविषा । दृष्ट । 4) Vgl. RV 3, 8, 1; TBr 3, 6, 1, 1; Kāth. 15, 12. 5) Ben, H u. Bb मिचमानो 6) Vgl. RV 3, 8, 3; TBr 3, 6, 1, 1; Kāth. 15, 12. 7) P बाधमानः । 8) Vgl. RV 3, 8, 2; TBr 3, 6, 1, 1; Kāth. 15, 12. 9) P ऊर्ध्वः । उ । पुं । णः । 10) Vgl. RV 1, 36, 13; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; TBr 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1; Kāth. 15, 12; 16, 4; VS 11, 42. 11) P ऊर्ध्वः । णः । 12) So corrigirt; die Samh. Mas. ऊर्ध्वः; P ऊर्ध्वः । 13) P विदा । (1) 14) Vgl. RV 1, 36, 14; TBr 3, 6, 1, 2; Kāth. 15, 12. 15) P समर्थ इति क. नर्थ । 16) P धीराः । 17) P विप्राः । 18) Vgl. RV 3, 8, 5; TBr 3, 6, 1, 2. 19) P परिबीता इति परि. बीताः । 20) P वा । चवात् । वः । 21) P कवयाः । 22) Ben वनवा 23) Vgl. RV 3, 8, 4; TBr 3, 6, 1, 3; TA 1, 27, 2; Kāth. 15, 12. 24) P इति त्रयोदश कचः त्रयोदशः 1; vgl. RV 1, 24, 3; TS 3, 5, 11, 3; Kāth. 15, 12; 28, 7; Kap. 8. 44, 7.

होता यक्षदधि^१ समिधा सुषमिधा^२ समिधं नाभा पृथिव्याः संग्रहे^३
 वामस्य वर्षमिदं^४ इदंस्पदे^५ वेत्ताज्यस्य^६ होतयज^७ होता यक्षत्तून-
 पातमदितेर्गर्भं^८ भुवनस्य गोपीं^९ मध्वाद्य देवीं देवेभ्यो देवयानाण्येषां
 अनक्तु^{१०} वेत्ताज्यस्य^{११} होतयज^{१२} होता यक्षचराशंसं^{१३} नृशक्तं^{१४} नृ^{१५}ध्यवेचं^{१६}
 ५ गोभिर्वपावान्त्वाहीरैः शक्तीवान्रथैः प्रथमयावा^{१७} हिरण्यैश्चद्री^{१८} वे-
 त्ताज्यस्य^{१९} होतयज^{२०} होता यक्षदधिमिदं^{२१} ईडितो देवो देवं आ च व-
 क्षदूतो हव्यवाडमूरा^{२२} उपेमं^{२३} यक्षमुपेमां देवो देवहतिमवतु^{२४} वेत्ता-
 ज्यस्य^{२५} होतयज^{२६} होता यक्षबर्हिः^{२७} मुष्टरीमोर्णवदा^{२८} अस्मिन्यज्ञे वि च
 प्र च प्रथता^{२९} स्वासस्य देवेभ्यो^{३०} एमेनदद्य^{३१} वसवो रुद्रा आदित्याः स्व-
 १० दन्तु^{३२} प्रियमिन्द्रस्यास्तु^{३३} वेत्ताज्यस्य^{३४} होतयज^{३५} होता यक्षदुरं^{३६} क्षुधाः कव-
 यो^{३७} वीशधावनीरंदाताभिर्जिहता^{३८} वि पक्षोभिः^{३९} अयन्ता^{४०} सुप्राय-
 या अस्मिन्यज्ञे विअयन्तामृतावृधो^{४१} अन्वाज्यस्य^{४२} होतयज^{४३} होता यक्षदु-
 वासानक्ता बृहती सुपेशसा नृ^{४४}ध्यतिभ्यो^{४५} योनिं कृत्वाते^{४६} स^{४७}स्य-
 माने इन्द्रेण देवैरेदं^{४८} बर्हिः सीदता^{४९} वोतामाज्यस्य^{५०} होतयज^{५१} होता
 १५ यक्षहैष्या होतारा मन्द्रा पोतारा कवी प्रचेतसा^{५२} स्विष्टमद्यान्वः क्वः

१) B सुषमिधा; P सुषमिधा सुषमिधेति सु. समिधा; २) P दिधः; ३) Die Samh. Mss. 'मदिते गर्भं; P मदिते: । गर्भं । ४) So Ben u. Bb; m H नृशक्तं; P नृशक्तमिति व. शक्तम् । ५) Die Mss. schwanken; B नृध्यवेचं; Bb नृ: द्यवेचं; H नृ: द्यवेचं; Ben नृ: प्र:; P नृप्रवेचं । नृप्रवेचमिति नृ. प्रवेचं ।; TBr ३, ६, २ नृ: प्रवेचम् । ६) Ben नृ-चमया । ७) P दूतः । ८) P देवाव । ९) P चमुरः । १०) P कुष्टराज । कुष्टरीमिति सु. कुरीज । कर्षवदा रंदाव. मदाः । ११) P देवेभ्यः । १२) P चो । दे । एवे । १३) P चरः । १४) P दुरः । १५) So H u. Bb; Ben चवःप्रो; P चवयः । १६) So 'corrigere'; die Mss. schwanken; H, Bb u. B वीशधावनी; Ben वीशधावनी; P वीशधावनी-रिति वीश. धावनीः । १७) P चर । चामिः । जिहता । १८) P पक्षः । चमिः । (६) १८) Die Mss. schwanken; H u. Bb नृचक्षिः; deagl. B, ohne Accent; Ben नृ: चक्षः । P चक्ष । पक्षिभ्य इति पक्षि. भ्यः ।; TBr ३, ६, २ नृ: पक्षिभ्यो । १९) P देवेः । एदे । २०) P वीदता ।

दिवा^१ स्वभिगूर्तमन्य^२ उर्जा^३ सतवसेम^४ यज्ञं दिवि देवेषु धत्ता^५ वी-
तामांज्यस्य^६ होतयैज^७ होता यक्षत्तिस्रो देवीरपसामपस्तमा^८ अक्षिद्र-
मद्येदमपस्तन्वता^९ देवेभ्यो देवीर्देवमपो^{१०} ध्यन्वाज्यस्य^{११} होतयैज होता
यक्षस्वहारमचिद्रुमपाक^{१२} रेतोधा^{१३} विश्रवस^{१४} यथोधा^{१५} पुरुषमका-
मकर्शन^{१६} सुपोषः पोषेः स्यात्सुवीरो^{१७} वीरैर्वैवाज्यस्य^{१८} होतयैज^{१९} ५
होता यक्षन्नस्पतिमुपावस्रक्षच्चियो जोष्टार^{२०} शशमन्नः^{२१} स्वदास्व-
धितिर्ह्येतुषाद्य^{२२} देवो देवेभ्यो हव्यावाइ^{२३} वैवाज्यस्य^{२४} होतयैज ॥ २ ॥

Vgl. TBr. 3, 6, 2 (prayājavishayakamāitrāvaruṣaprāishoktiḥ).

समिच्चो अद्य मनुषो दुरोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः ।
आ च वह मिषमहस्त्रिकित्वांत्वं दूतः कविरसि प्रचेताः^{१२} ॥
तनूनपापयं ऋतस्य यानान्मन्वा समञ्जनस्वदया^{१३} सुजिह्व ।
मन्मानि धीभिरुत यज्ञमृन्धदेवचा^{१४} च कृणुष्वध्वर नः^{१५} ॥
नराशंसस्य महिमानमेषामुपस्तोषाम यजतस्य यज्ञैः ।
ये सुकृतवः शुचयो धियंथाः स्वदन्तु^{१६} देवा उभयानि हव्या^{१७} ॥
आजुहाना^{१८} ईड्यो वन्द्यथा^{१९} याद्यमे वसुभिः सजोषाः ।
तं देवानामसि यज्ञ होता स एनान्यक्षीषितो^{२०} यजीयान्^{२१} ॥

10

15

1) Die Samh. Mss. करदिवा; P करत् । रवा । 2) P चयः । 3) P च. तवसा ।
रवा । 4) P चस । 5) P अक्षिद्र । चय । रद । चयः । तन्वता । 6) P चयु । 7) P
चयामरिचयमित्वायामरिचय । 8) P जा । 9) So mit P अश्वमन् । Ben u. Bb
अश्वमन्; desgl. H u. B, ohne Accent. 10) Bb स्वधात् । 11) So Ben u. Bb; P हव्या ।
चवाइ । H हव्यावाइ; desgl. B, ohne Accent. 12) Vgl. RV 10, 110, 1; TBr 3, 6,
3, 3; Kāth. 16, 20; VS 29, 25. 13) H u. Bb स्वदया; P स्वदय । 14) P चयन् ।
15) Vgl. RV 10, 110, 2; TBr 3, 6, 3, 1; Kāth. 16, 20; VS 29, 26. 16) So Ben;
H u. Bb चदन्तु; desgl. B, ohne Accent; P स्वदन्ति । 17) Vgl. RV 7, 2, 2; TBr 3, 6,
3, 1; Kāth. 37, 4; VS 29, 27. 18) P आजुहान इत्वा. जुहानः । 19) P वन्दः । च ।
जा । 20) P एषान् । चयि । रचितः । 21) Vgl. RV 10, 110, 2; TBr 3, 6, 3, 2; Kāth.
16, 20; VS 29, 28.

- प्राचीनं बर्हिः प्रदिशा पृथिव्यां वस्तोरस्यां वृज्यते अये अहाम् ।
 ध्रु प्रथते वितरं वरीयो देवेभ्यो अदितये स्योनम्^१ ॥
 अचस्वतीरुर्विया विचयन्ता पतिभ्यो न जनयः शुभमानाः ।
 देवीर्होरो बृहतीर्विषमिन्वा देवेभ्यो भवत^२ सुप्रायणाः^३ ॥
 ५ आ सुध्वयन्ती^४ यजते उपावे उषासानक्ता सदतां नि योनौ ।
 दिव्ये योषणे बृहती मुरुक्ने अधि श्रियं शुक्रपिशं दधाने^५ ॥
 दैव्या होतारा प्रथमा सुवाचा मिमाना यज्ञं मनुषो यजथ्यै ।
 प्रचोदयन्ता विदधेषु कारु प्राचीनं ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता^६ ॥
 आ नो यज्ञं भारती तूयमेविडा मनुष्वदिह चेतयन्ती ।
 10 तिस्रो देवीर्बर्हिरेदं स्योनं सरस्वती स्वपसः सदन्तु^७ ॥
 य इमे द्यावापृथिवी जनिषी रूपैरेपि शशुवनानि विन्वा ।
 तमद्य होतरिषितो^८ यजीयान्देवं त्वष्टारमिह यक्षि विद्वान्^९ ॥
 उपावसृज त्वन्या समञ्जन्देवानां पाथ क्षतुषां हवींषि ।
 वनस्पतिः शमिता देवो अग्निः स्वदन्तु^{१०} हव्यं मधुना घृतेन^{११} ॥३॥

Vgl. RV 10, 110; TBr 3, 6, 3 (āprisaṃjñākaprayājyaājyoktiḥ); Kāth. 16, 20; VS 29, 25 fig.

1) P पृथिव्याः । 2) P वंयोः । चयोः । 3) Vgl. RV 10, 110, 4; TBr 3, 6, 3, 2; Kāth. 16, 20; VS 29, 29. 4) So im Anschluss an P देवीः । दारः 1; die Samh. Mes. देवीर्होरो 5) B u. Bb अवतु 6) Vgl. RV 10, 110, 5; TBr 3, 6, 3, 3; Kāth. 16, 20; VS 29, 30. 7) P आ । सुध्वयन्ती । सुध्वयन्ती इति सु. ध्वयन्ती । 8) Vgl. RV 10, 110, 6; TBr 3, 6, 3, 3; Kāth. 16, 20; VS 29, 31. 9) Vgl. RV 10, 110, 7; TBr 3, 6, 3, 3; Kāth. 16, 20; VS 29, 32. 10) Vgl. RV 10, 110, 8; TBr 3, 6, 3, 4; Kāth. 16, 20; VS 29, 33. 11) Ben होत चरीती 12) Vgl. RV 10, 110, 9; TBr 3, 6, 3, 4; Kāth. 16, 20. 13) P स्वदन्तु । 14) Vgl. RV 10, 110, 10; TBr 3, 6, 3, 4; Kāth. 16, 20; VS 29, 35.

अग्निर्होता नो अश्वरे वाजी सम्परिणीयते ।

देवो देवेषु यज्ञियः ॥

परि विविहृषध्वरं यात्ययीं रधीरिव ।

आ देवेषु प्रयो दधत ॥

परि वाजपतिः कविः ॥ अजैदगिरसनवाजं नि देवो देवेभ्यो हृष्या-
वाद् प्राञ्जोभिर्हिन्वानो धेनाभिः कल्पमानो यज्ञस्यायुः प्रतिरनुप-
प्रिष्य होतृहृष्या देवेभ्यो देव्याः शमितार उत मनुष्या आरभध्वमुप-
नयत मेध्यादुर आशासाना मेधपतये मेधं प्राप्ता अग्निं भरत स्तु-
यीतं वहिर्हृष्वेन माता मन्यतामनु पितानु भ्राता संगर्भ्यो ऽनु संसा
संयूष्य उदीचीना अस्य पदो निधत्तासूर्यं चक्षुर्गमयताहोतं प्राण-
मन्ववसृजतादन्तरिक्षमनु पृथिवी शरीरमेकधास्य त्वचमाह्वयता-
त्पुरा नाभ्या अपिशंसो वषामुत्सिदतादन्तरेवोष्माणं वारयता-
ज्येनमस्य वक्षः कृणुतात्मशंसा बाहू शला दोषणी कश्यपेवासा-
दिद्रे औणी कवचोरुसे कपर्णाहीवन्ता वडि शतिरस्य वङ्गयस्तां

1) Vgl. RV 4, 15, 1; TBr 3, 6, 4, 1; Kāth. 16, 21; 33, 19. 2) P विविधीति वि.
विहिं. चध्वरं. 3) P कविः. 4) Vgl. RV 4, 15, 2; TBr 3, 6, 4, 1; Kāth. 16, 21;
33, 19. 5) Vgl. RV 4, 15, 3; TS 4, 1, 2, 5; TBr 3, 6, 4, 1; Kāth. 16, 21; 33, 19;
Kap. 8, 30, 1; VS 11, 15. 6) P चक्षणीत; vgl. TBr 3, 6, 5; Kāth. 16, 21. 7) So
Ben u. Bb; in H हृषवाद्; deagl. B, ohne Accent; P हृषवाधिति हृष. वाद्. 8) P
मे. उदीचीनित्वः. वि. 9) So Ben; in Bb मुपप्रिष्य; H मुपप्रिष्य; B मुपप्रिष्य; P
उपप्रिष्य. उप. प्रिष्य. 10) P मनुष्याः. 11) P वा. भरध्वं. 12) P मेध्या. उरः.
13) P वाजावाजा इवा. वाजावा. 14) H मेधं पतये 15) P मे. चक्षी. 16) Vgl.
RV 1, 13, 5. 17) Bb मन्वतामनु; vgl. Kāth. 16, 21. 18) P उदीचीना; vgl. auch
Āit. Br. 2, 6. 19) P निधत्तादिति वि. धत्तात्. 20) P चन्तरिषि. चक्षुः. 21) So Ben;
auch P चक्षुः. वा. ह्वयतात्; die andern Mss. ह्वयतात्. 22) P पुरः. 23) P
वाभ्याः. 24) So Bb; die andern Mss. वारयतात्; P वारयतात्. 25) P वा-
वादिद्रे इति वावादिद्रे. (1) 26) P कवचोः. उदीचीने. 27) So die Saph.
Mss.; deagl. TBr 3, 6, 6, 3; P कवचाः. चक्षीयता. 28) P वक्षः. ताः.

अनुपुयोऽप्यावयताम्रीचं गात्रमस्यानूनं कृशुतादूवध्यगोहं पार्थिवं
 सनतादंजा रक्षः संसृजतादंनिष्टमस्य मां राविष्टोऽहं मन्यमाना
 नैवस्तोके तनये रविता रवदंघ्रिगो शमीध्वं सुशमि शमीध्वं शमी-
 ध्वमंघ्रिगो ॥

अंघ्रिगुश्च विपापश्च देवानां शमितारि ।
 तां एनं प्रविष्टांसौ अययत् यथास्य अययत् तथा ॥ ४ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 4—6 (paryagnikaranyānām ṛcām ukṭih; māitrāvaruṇapraśishoktiḥ; adhriguprāishakathanam); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

जुषस्व सप्रथस्तमम् ॥

इमं नो यज्ञममृतेषु धेहीमा हव्या जातवेदो जुषस्व ।

स्तोकानामपे मेदसो घृतस्य होतः प्राशनं प्रथमो निबध्य ॥

10 घृतवन्तः पावक ते स्तोकाः श्रोतन्ति मेदसः ।

स्वधर्मदेववीतये श्रेष्ठं नो धेहि वार्यम् ॥

तुभ्यं स्तोका घृतश्रुतोऽये विप्राय सन्य ।

शुचिः श्रेष्ठः समिध्यसे यज्ञस्य प्राविता भव ॥

तुभ्यं श्रोतन्यग्निगो शचीवः स्तोकांसो अये मेदसो घृतस्य ।

15 कविशस्तो बृहता भानुनागा हव्या जुषस्व मेधिर ॥

ओजिह ते मध्यतो मेदा उञ्जतं प्र ते वयं ददामहे ।

1) Die Samh. Mss. *चीजा; P *चमुचुचं रक्षः. जुषः । चावयताम् । 2) P चक्ष । चमुच । 3) P मा । चरविह । चरवि । 4) P मन्वमानः । 5) So Ben; auch P * । रक्षः । चः । तोषः । die andern Mss. मेधवोषे 6) P रविता । चरवि । 7) So H; in Bb *मग्निर्वा; in Ben ohne Accent. 8) P ती । 9) Vgl. RV 1, 75, 1; TBr 3, 6, 7, 1; Kāth. 16, 21. 10) P मा । चाश्वान । die Samh. Mss. प्राशानः । 11) Vgl. RV 3, 21, 1; TBr 3, 6, 7, 1; Kāth. 16, 21. 12) P चांषी । vgl. RV 3, 21, 2; TBr 3, 6, 7, 1 u. 2; Kāth. 16, 21. 13) Ben *चमुतो 14) P चवि । 15) Vgl. RV 3, 21, 3; TBr 3, 6, 7, 2; Kāth. 16, 21. 16) P भानुना । चा । चवाः । 17) H जुषस्व 18) Vgl. RV 3, 21, 4; TBr 3, 6, 7, 2; Kāth. 16, 21. 19) P मेदः ।

शौतन्ति ते वसो स्तोका अधि त्वधि प्रति' तां देवशो विहि' ॥
 होता यक्षदग्निं स्वाहाज्यस्य स्वाहा मेदसः स्वाहा स्तोकांना स्वाहा
 स्वाहाकृतीना स्वाहा हव्यसूक्तीना स्वाहा देवा आज्यपा जुषाणा
 अमा आज्यस्य व्यन्तु होतयैज ॥

सद्यो जातो अमिमीत यक्षमग्निर्देवानामभवत्पुत्रो गः ।

अस्य होतुः प्रदिश्युतस्य वाचि स्वाहाकृतं हविरदन्तु देवाः ॥
 अभिर्वृषाणि जङ्गनत ॥ होता यक्षदग्निमाज्यस्य जुषता हविर्होत-
 तयैज ॥ तं सोमासि संपतिः ॥ होता यक्षसोममाज्यस्य जुषता
 हविर्होतयैज ॥ शुचिं नु स्तोमम् ॥ होता यक्षदिन्द्राग्नी छागस्य व-
 पाया मेदसो जुषता हविर्होतयैज ॥ अथवृषमुभा¹⁰ वामिन्द्राग्नी¹¹ ॥¹⁰
 होता यक्षदिन्द्राग्नी पुरोडाशस्य जुषता हविर्होतयैज ॥ प्र चर्षणि-
 भ्या¹² इहामये¹³ होता यक्षदग्निं पुरोडाशस्य जुषता हविर्होतयैज ॥

अग्निं सुदीति¹⁴ सुहृशं गृणन्तो नमस्यामस्त्वेदधे¹⁵ जातवेदः ।

तां दूतमरतिं हव्यवाहं देवा अकृषन्मृतस्य नाभिम्¹⁶ ॥

इडोपहूतोपहूतेडोपास्ते¹⁷ इडा ह्यतामिडोपहूता मानवी घृतपदी¹⁵
 मेचावरुणी ॥ ब्रह्म देवकृतमुपहूतं देव्या अध्वर्यवा¹⁸ उपहूता उपहूता

1) So P; in Ben प्रती; desgl Bb, ohne Accent; in H u. B प्रधि 2) So P; in Ben विहि; H, Bb u. B विहि; vgl. RV 3, 21, 5; TBr 3, 6, 7, 2; Kāth. 16, 21. 3) Bb चपा 4) Vgl. RV 10, 110, 11; TBr 3, 6, 3, 4; Kāth. 16, 20; VR 29, 36. 5) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. 3; TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14; 20, 14; VS 33, 9. 6) In Bb dies Wort ohne Accent. 7) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14. 8) Vgl. RV 7, 93, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kāth. 13, 15; 21, 13. 9) P चर्षाणाः । 10) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 1. 3, 13, 8; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kāth. 4, 15; 21, 13; 23, 11. 11) Vgl. RV 6, 60, 13; TS 1, 1, 14, 1. 5, 5, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kāth. 7, 4; 7, 5; 6, 9; Kap. 8, 4, 3; 3, 3; 5, 4. 12) Vgl. RV 1, 109, 8; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kāth. 4, 15. 13) Ben इहाम 14) Ben सुदीति 15) P ता । इडव । 16) Vgl. RV 3, 17, 4; TBr 3, 6, 9, 1; Kāth. 13, 21. 17) So Ben; P उव । चर्षाणाः ; die andern Mss. पाका 18) P देवाः । अध्वर्यवः ।

मनु३५ य इमं यज्ञमवान्ये च यज्ञपतिं वर्धन्तुं प॒हूते छा॒वापृ॒षि-
वी पूर्वजं च॒तावरीं दे॒वी दे॒वपु॒त्रे उप॒हूतो ऽयं य॒जमाना उ॒त्तर-
स्यां दे॒वया॒ज्यायामु॒पहूतो भूय॑सि ह॒विःकर॑णे दि॒व्ये धाम॑नु॒पहूतो
दे॒वा म इदं ह॒विर्जुष॑न्तामिति तस्मि॑न्नु॒पहूतः ॥ ५ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 7-9 (stokavishayakamâitrâvarupânnavacanoktiḥ; vapâpurodâçasvish-
jakrtâp mâitrâvarunapâdyaprâishapurônnavâkyoktiḥ; vapânurodâçasvishjakrtâp
yâjyoktiḥ); RV 3, 21; Kâth. 16, 21 u. 20; weitere Vergleichen s. in den An-
merkungen.

- ५ त्वं ह्यग्ने प्रथमो मनोतास्या धियो अभवो दस होता ।
त्वं सी वृषन्नकृणोर्दुष्टरीतु संहो विष्वसै सहसे सहये ॥
अधा होता नृसीदो यजीयानिडस्यद इष्यवीड्यः सन ।
त्वं त्वा नरः प्रथमं देवयन्तो महो राये चितयन्ती अनुगमन^{१०} ॥
वृतेव यन्तं बहुभिर्वेसद्यैस्त्वं राये जागृवांसो अनुगमन ।
१० रुशनमयि दर्शतं बृहन्तं वपावन्तं विष्वहा दीदिवांसम^{१२} ॥
पदै देवस्य नमसा यन्तः अवस्यवः अत्र आपन्नमृक्तम^{१३} ।
नामानि चिह्निरे यज्ञियानि भद्रायां ते रणयन्तं संहृष्टौ^{१४} ॥
त्वां वर्धन्ति क्षितयः पृषिष्यां त्वां राय उभयासो जनानाम् ।
त्वं चातां तरणे चेत्यो भूः पिता माता सदमिन्मानुषाणाम्^{१५} ॥
१५ सपर्येण्यः स प्रियो विद्वह्यमिहोता मन्द्रो निषसादा^{१६} यजीयान् ।

1) P चक्षुः । चक्षुः । 2) P चतावरी । चतावरी इत्युत । वरी । (1) 3) Dies Wort
fehlt im P. 4) P यजमानः । 5) P हविष्करणे इति हविः । करणे । 6) P चक्षाः ।
7) Bb चक्षुः । Vgl. RV 6, 1, 1; TBr 3, 6, 10, 1; Kâth. 18, 20. 8) P चक्षुः ।
9) Die Samh. Mss. ईष्यवः; P इष्यवः । 10) Vgl. RV 6, 1, 2; TBr 3, 6, 10, 1; Kâth.
18, 20. 11) P चिह्नाहा । चिह्नैति विष्वाहा । 12) Vgl. RV 6, 1, 8; TBr 3, 6, 10, 1;
Kâth. 18, 20. 13) P यवः । चापय । चक्षुः । 14) Vgl. RV 6, 1, 4; TBr 3, 6, 10, 2.
15) Vgl. RV 6, 1, 5; TBr 3, 6, 10, 2; Kâth. 18, 20. 16) P वि । वसाह ।

तं त्वा वयं दमां आ दीदिवांसमुप सुबाधो नमस्ता सदेमं ॥
 तं त्वा वयं सुदध्यो नम्यमये सुबायव ईमहे देववन्तः ।
 त्वं विशो अनयो दीद्यानो दिवो अये बृहता रोचनेन ॥
 विशां कविं विरपतिं शन्वतीनां नितोशनं वृषभं चर्षणी-
 नाम् ।⁵

प्रेतीषणिमिधयन्तं पावकं राजन्तमयिं यजतं रयीणाम् ॥
 सो अय ईजे शशमे च मर्तो यस्ता आनद् समिधा हव्यदातिम् ।
 य आहुतिं परि वेदा नमोभिर्विचैत्स वामा दधते त्वोतः ॥
 अस्ता उ ते महि महे विधेम नमोभिरये समिधोत हव्यैः ।
 वेदी सूनो सहसो गीर्भिरुक्थैरा ते भद्राया सुमती यतेम ॥
 आ यस्तान्य रोदसी वि भासा अवोभिष्य अवदस्यस्तरुचः ॥
 बृहज्जिर्वाजैः स्थविरोभिरसे रेवज्जिरये वितरं विभाहि ॥
 नृवदसो सदमिद्येद्यसे भूरि तोकाय तनयाय पन्धः ।
 पूर्वीरिषो बृहतीरारेअया असे भद्रा सौश्रवसानि सन्तु ॥
 पुरुषयये पुरुषा त्वाया वसूनि राजन्वसुता ते अश्याम् ।
 पुरुषि हि त्वे पुरुवार सन्त्यये वसु विधते राजनि त्वे ॥ ६ ॥

Vgl. RV 6, 1; TBr 3, 6, 10 (manotśūktoktiḥ); Kāph. 18, 20.

1) P इमे । 2) Vgl. RV 6, 1, 6; TBr 3, 6, 10, 3; Kāph. 18, 20. 3) So im Anschluss an P होवाचः 1; die Samh. Mes. होवाचो 4) Vgl. RV 6, 1, 7; TBr 3, 6, 10, 3; Kāph. 18, 20. 5) H u. Bb विरपतिं 6) H u. Bb चर्षणी; Ben चर्षणी; P प्रेतीषणिमिति प्रेती. एवम् । एवम् । 7) Vgl. RV 6, 1, 8; TBr 3, 6, 10, 3; Kāph. 18, 20. 8) P इमे । 9) H मर्तो; Bb मर्तो 10) P अः । 11) P परि । वेदा । 12) Vgl. TBr 3, 6, 10, 4; Kāph. 18, 20. 13) Vgl. RV 6, 1, 10; TBr 3, 6, 10, 4. 14) P पन्धः । 15) Vgl. RV 6, 1, 11; TBr 3, 6, 10, 5; Kāph. 18, 20. 16) P चरिष्या । 17) Vgl. RV 6, 1, 12; TBr 3, 6, 10, 5; Kāph. 18, 20. 18) Ben u. P विधते । 19) Vgl. RV 6, 1, 13; TBr 3, 6, 10, 5; Kāph. 18, 20.

आ वृषहणा वृषहभिः^१ जुषीरिन्द्र यातं नमोभिरमे अर्वाक् ।

युव^२ राधोभिरद्वेभिरिन्द्राये अस्मे भवतमुत्तमेभिः^३ ॥

होता यक्षदिन्द्रापी छागस्य हविषा^४ आत्तामसं मध्यतो मेदा^५ उजृत्तं
पुरा वैवोभ्यः पुरा पौरुषेय्या^६ गृभो घस्तां^७ नूनं घासेत्तज्जाणा^८ यव-
५ सप्रचमाना^९ सुमत्क्षराणां शतरुद्रियाणामभिषात्तानां^{१०} पीवोपव-
सनानां^{११} पार्श्वतः ओणितः शितामत्^{१२} उत्सादतो ऽङ्गादङ्गादवत्ता-
नां करत^{१३} एवेन्द्रापी जुषेता^{१४} हविर्होतयेज^{१५} ॥

गीर्भिर्विप्रः प्रमतिमिच्छमाना^{१६} ईदृ^{१७} रयि^{१८} यक्षसं पूर्वभाजम् ।

इन्द्रापी वृषहणा सुवजा प्र नो^{१९} नन्धोभिस्तिरतं देवैः^{२०} ॥

१० देवैभ्यो वनस्पते हवी^{२१}षि हिरण्यपयो^{२२} प्रदिवस्ते^{२३} अर्धम् ।

प्रदक्षिणिद्रश्नया नियूय क्षृतस्य वक्षि पयिभी^{२४} रजिदैः^{२५} ॥

होता यक्षश्नस्यतिर्मभि हि पिष्टतमया रभिष्टया रश्नयाधित^{२६} यचा-
येराज्यस्य प्रिया धामानि यच सोमस्याज्यस्य हविषः प्रिया धामानि
यचेन्द्राग्न्यो^{२७}छागस्य हविषः प्रिया धामानि यच वनस्पतेः प्रिया पा-
१५ चा^{२८}सि यच देवानामाज्यपांनां प्रिया धामानि यचायेर्होतुः प्रिया
धामानि तथैतं प्रस्तुत्येवोपस्तुत्येवोपावस्यद्भूया^{२९}समिव^{३०} कृषी क-
रद्वै^{३१} देवो वनस्पतिर्जुषेता^{३२} हविर्होतयेज^{३३}

१) Ben वृषहभिः २) Vgl. RV 6, 60, 3; TBr 3, 6, 8, 1. ३) P वृषिषः । ४) P मेदाः । ५) P पौरुषेय्याः । ६) P घस्तां । (१) ७) P चर्विषाणांमिति चर्विषाणा-
नाम् । Vgl. TBr 3, 6, 11, 2; VS 21, 48. ८) P यवसप्रचमानामिति यवस. प्रचमानां ।
९) P यवसप्रचमानामिति यवस प्रचमानान् । १०) P पीवोपवचनामिति पीव. उ-
पवचनाम् । ११) P शितामत्तः । १२) P करतः । १३) Vgl. TBr 3, 6, 11, 1 u. 2;
VS 21, 48. १४) P एवेमानः । १५) P ईदृ । १६) Bb यो १७) Vgl. RV 7, 68, 4;
TBr 3, 6, 9, 1; Kāth. 4, 15. १८) Ben *रयिः P हिरण्यपयैति हिरण्य. पयैः । १९) Ben
प्रदिवस्ते; P प्रदिव इति प्र. दिवः । २०) P पयिभिः । २१) Vgl. TBr 3, 6, 11, 2; Kāth.
18, 21. २२) P इत्यर्था अधित । २३) P उपस्तुत्येवोपस्तुत्येव. एव । २४) P चर्वि-
ष्य । २५) P यच । Vgl. TBr 3, 6, 11, 4.

वनस्पते रश्मनया नियूय पिष्टतमया वयुनानि विज्ञान् ।

वहा^१ देवचा^२ दधिषो^३ हवी^४षि प्र च दातारममृतेषु वोचः^५ ॥

पिप्रोहि^६ देवान^७ ॥ होता यक्षदधि^८ स्विष्टकृतमयाडमिरमेः प्रिया
धामान्ययाट सौमस्याज्यस्य हविषः प्रिया धामान्ययाडिन्द्राग्न्यो^९द्धा-
गस्य हविषः प्रिया धामान्ययोड वनस्पतेः प्रिया पाथा^{१०}स्वैयाड देवा-
नामाज्यपानां प्रिया धामानि^{११} यक्षदयेहोतुः प्रिया धामानि^{१२} यक्षस्व
महिमानमायजतामेज्या^{१३} इषः^{१४} कृणोतु सौ अध्वराज्जातवेदा^{१५} जुष-
ता^{१६} हविहोतयेज ॥ अमे यदद्येडोपहृता^{१७} ॥ ७ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 11 (māitrāvaruṇapravaktavyahavirvanaspatisvishṭakṛtprāishapuro-
nuvākyaṇām ukthi) u. 12 (havirvanaspatisvishṭakṛtām yājyokthi); weitere Verglei-
chungen s. in den Anmerkungen.

देव^{१८} बर्हिः सुदेव^{१९} देवैः स्यात्सुवीर^{२०} वीरैर्विस्तोर्वृज्येतांक्तोः^{२१} प्रधिये-
तांन्यन्यानाया बर्हिष्मतो मदेम^{२२} वसुवने वसुधेयस्य वेतु^{२३} यज^{२४} देव^{२५} व-
हिर्वसुवने वसुधेयस्य वेतु^{२६} देवीर्द्वारः संघाते वीड़ीर्यामञ्जिषिरा^{२७} ध्रुवा
देवहृतौ^{२८} वस्त^{२९} इमेनास्तरुणा^{३०} आमिमियात्कुमारो वा नवजातो मै-
ना^{३१} अर्वा रेणुककाटः^{३२} प्रणवसुवने^{३३} वसुधेयस्य अन्तु^{३४} यज^{३५} देवीर्द्वारो^{३६}
वसुवने वसुधेयस्य अन्तु^{३७} देवी उषासानक्ताद्यास्मिन्यज्ञे प्रयत्यृहेताम-
पि^{३८} नूनं देवीर्विशः^{३९} प्रायासिष्टा^{४०} सुप्रीते सुधिते वसुवने वसुधेयस्य 15

1) P बह । 2) So Ben; P दधिषः; die andern Mss. दधिषो 3) Ben वोच;
vgl. TBr 3, 6, 12, 1. 4) Ben पिप्रोहि 5) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; TBr
3, 5, 7, 5, 6, 11, 4; Kāth. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 6) P चा । यजतां । एवा एवा-
रेवाः । 7) Bb जुषोतु; die andern Mss. जुषोतु; die Mss. अध्वरा जा 8) Vgl.
RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 14, 4; TBr 3, 5, 7, 6, 6, 12, 2. 9) H u. Bb ज्ञात
10) P जुषेत । चतोः । 11) So Ben; in H u. Bb विहीर्यामन्; deagl. B, ohne
Accent; P वीहीः । चामन् । शिषिराः । 12) P देवहृत इति देव. हृत. । (!) 13) P
वस्तः । 14) P रेणु । एवाः । तरेवाः । 15) P मा । एवाः । 16) B रेणुककाटः 17) So
Ben; in H u. Bb वृषन्; deagl. B, ohne Accent.; P प्रवन् ।; TBr 3, 6, 13, 1 वृषन्
18) P प्रचतीति प्र. चति । चतितां । 19) P देवीः । दिवः । 20) Die Samh. Mss. प्रा-
यासिष्टा; P प्र । चवासिष्ट; cf. TBr 3, 6, 13, 1.

वीता० यज देवी उषासानन्ता वसुवने वसुधेयस्य वीता० देवी
 जोष्ट्री वसुधिति० ययोरन्याघा० द्वेषा०सि यूयवदान्या० वक्षद्वसु वार्या-
 णि यजमानाय वसुवने वसुधेयस्य वीता० यज देवी जोष्ट्री व-
 सुवने वसुधेयस्य वीता० देवी ऊर्जोहुती० इषमूर्जमन्या वक्षत्स-
 ५ ग्धि० संपीतिमन्या नवेन पूर्वं दयमानाः स्याम पुराणेन
 नवं तामूर्जमूर्जोहुती ऊर्जयमाने अघाता० वसुवने वसुधेयस्य वी-
 ता० यज देवी ऊर्जोहुती वसुवने वसुधेयस्य वीता० देवा दैव्या हो-
 तारा पोतारा नैष्टारा हताघश०सा आभरद्वसू वसुवने वसुधे-
 यस्य वीता० यज देवा दैव्या होतारा वसुवने वसुधेयस्य वीता० देवी-
 ० स्तिस्रस्तिस्रो देवीरिडा सरस्वती भारती० द्या भारत्यादित्यैरस्पृक्षत्स-
 रस्वतीम० रुद्रैर्यज्ञमावीरिदैर्वेडया० वसुमन्या सधमादं मदेम० व-
 सुवने वसुधेयस्य अन्तु यज देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वसुवने वसुधेयस्य
 अन्तु देवो नराश०सस्त्रिशीर्षा० षडक्षः शतमिदेन शितिपृष्ठा० आ-
 दधति१३ सहस्रमी१४ प्रवहन्ति मिषावरुणेदस्य होचमर्हतो१५ बृहस्पतिः
 ५ स्तोचमंश्विनाध्वर्यव०१६ वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवो नराश०स्तो
 वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवो वनस्पतिर्वर्षप्रावा१७ घृतनिर्णिग् द्याम-
 येणास्पृक्षदोन्तरि१८ मध्येनाप्राः१९ पृथिवीमुपरेणाह०हीद्वसुवने२० वसु-
 धेयस्य वेतु यज देवो वनस्पतिर्वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवो बर्हिर्वाग्नि-

1) Ben वसुधेयस्य 2) So Bb; in Ben u. H ० व्याघा; P चक्षा। चक्षा। 3) Bb
 पुष्यवह; P पुष्यवत्। चा। चक्षा। 4) Ben ऊर्जोहुती 5) So Ben; auch P वक्षत्।
 in H u. Bb वक्षत् ohne Accent. 6) Ben ० मर्वयमाना 7) P हताघश० चाविति हुते-
 चक्षश०सी। 8) P चादित्यैः। वसुवत्। सरस्वती। रुद्रैः। चक्ष। चापीत्। रुद्रैः। रुद्रा
 H; Ben चक्षमाविह; B यक्ष प्रावीह; P रुद्रैः। चक्ष। चापीत्। रुद्रैः। रुद्रा
 10) P मदेम। 11) P चिषीर्षेति चि. शीर्षा। 12) P शिति. पृष्ठा। 13) Ben आ-
 दधती 14) P सहस्रं। ई। 15) In H das Verbum ohne Accent. 16) P चक्षिना।
 चाध्वर्यव। 17) P वर्षप्राविति वर्ष. प्रावा। 18) P चा। चक्षेत्। चा। चक्षुवत्। चा।
 चक्षेरिच। 19) So H u. Bb; P मध्येन। अप्राः। Ben मध्येनाप्राः 20) So Ben; in
 H u. Bb पृथिवीमपरैः; desgl. B, ohne Accent; P पृथिवी। उपरेव।

नां निषेधासिं प्रच्युतीनामप्रच्युतं निकामधरणं पुरुषस्याहं^१ यज्ञ-
स्वदेनां^२ बर्हिषान्यां बर्हिष्यभिचाम^३ वसुवने वसुधेयस्य वेतुं यज्ञं देवं
बर्हिर्वोरितीना^४ वसुवने वसुधेयस्य वेतुं देवो अग्निः स्विष्टकृद्यज्ञं देवो
अग्निः स्विष्टकृत ॥ ८ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 13 (anṛyājasambandhimāitrāvarunaprāishoktib).

अग्निमद्यं होतारमवृणीतायं^५ यजमानः पंचन्यक्तीः^६ पंचन्युरो-
डाशं गृह्णन्वपया आज्यं गृह्णन्सोमायाज्यं बभ्रन्निन्द्राग्निभ्यां डागं^७
सूपस्यां^८ अद्य देवो वनस्पतिरभवदपया^९ आज्येन सोमायाज्येनेन्द्रा-
ग्निभ्यां डागेनोपस्तां तं मेदस्तः^{१०} प्रतिपचतीयभीष्टामवीवृधेतां पु-
रोडाशेन त्वामद्य ऋष्य आर्वेयं^{११} ऋषीणां नपादवृणीतायं^{१२} यजमानो
बहुभ्यां^{१३} आ संगतेभ्य एष मे देवेषु वसु वार्यायस्यता^{१४} इति तां^{१५}
यां देवा देवदानान्यदुस्तान्यस्मा^{१६} आ च शास्ता^{१७} च गुरस्सेधितश्च^{१८}
होतारसिं^{१९} भद्रवाच्याय प्रेषितो मानुषः सूक्तवाकायं सूक्तां ब्रूहीदं^{२०}
द्यावापृथिवी भद्रमभूदार्धं^{२१} सूक्तवाकमुत नमोवाकमृष्यांस सूक्तो-
च्यममे त्वं सूक्तवागस्युपच्युतिं^{२२} दिवस्पृथिव्योरैमन्वती^{२३} तेऽस्मि-

1) So die Saph. Mss.; P निषेधा इति निषे. धाः । चडि ।; auch TBr 3, 6, 13, 1 निषेधासि 2) P पुषसाहं । 3) So H u. Bb; Ben वंशसाधेना; B वंशसदेवा; P वंशसत् । एना । 4) P पन्ती । 5) So H u. Bb; Ben सूपस्या; P सूपसा इति बु. उपसा; । 6) P पचये । 7) P वीमाच । वाज्येन । 8) Die Saph. Mss. मेदस्तः; P डागिच । चडि । स्तासमिति बु. चासं । मेदस्तः । 9) P ऋषे । आर्वेय । 10) Ben वपा-दादमपु । 11) So Ben, H u. Bb; in B बाहुभ्या; P बहु. भ्यः । 12) Ben वावी । B वार्यायस्यता; P वारि । वा । चकते । 13) Die Mss. schwanken; Ben तां वा देवं देवानां दुस्तान्यसा; B तां वा देवा देवसानां दुस्तान्यसा; H तां वा देवा देवसानां दुस्तान्यसा; B तां वा देवा देवसानां दुस्तान्यसा; P तां वा । देवाः । देव । डागानि । चडु । तां । चडि । 14) So Ben; P शास् । वा ।; H u. Bb शास् । 15) So im Anschluss an P गुरस् । इधितः । च ।; Ben, H u. Bb गुरस्सेधितश्च; B गुरस्सेधितश्च 16) P होतः । चडि । 17) Ben ब्रूहीदं 18) P चमूत । चार्ध । 19) P सूक्तवाकिति बु. वाक् । चडि । उपसुतोऽप. सुतिः; die Saph. Mss. setzen hier das Zeichen H, welches ich fortgelassen habe. 20) P पृथिवी । रौमन्वती इति रौमन्वती । 21) P तं इति तं ।

न्यज्ञे यजमान द्यावापृथिवी स्तां^१ शंखीं^२ जीरदानू अचक्षुं^३ अम्र-
वेदे असंवाधे उरुगन्धूती अभयंकृती वृष्टिद्यावा रीत्यापा शंभुवीं^४
मयोभुवा ऊर्जस्वती च पयस्वती च सूपचरणा च स्वधिचरणा च^५
तयोराविद्यमिरिदं^६ हविरजुषतांवीवृधतं^७ महो ज्यायो ऽकृतं^८ सोम
इदं^९ हविरजुषतांवीवृधतं महो ज्यायो ऽकृतेन्द्रामी इदं^{१०} हविरजुषे-
तामंवीवृधेतां महो ज्यायो ऽक्राता^{११} वनस्पतिरिदं^{१२} हविरजुषतां-
वीवृधतं महो ज्यायो ऽकृतं देवा आज्यपा आज्यमजुषतांवीवृधन्तं^{१३}
महो ज्यायो ऽक्रतांमिहोचिरेदं^{१४} हविरजुषतांवीवृधतं महो ज्यायो
ऽकृतांस्यामृधञ्चोचायां^{१५} देवंगमायामाशास्ते ऽयं यजमाना^{१६} आयु-
राशास्ते^{१७} सुप्रजास्त्वमाशास्ते विंशं प्रियमाशास्ते यदनेन हविषा-
शास्ते^{१८} तदस्यासहृध्यासदस्यै देवा रासन्तां तदमिहो^{१९} देवेभ्यो वनु-
ता^{२०} वयमयेमनुषा^{२१} इदं च वीतं^{२२} चोभे च नो द्यावापृथिवी
अहसस्पातामेह^{२३} गतिर्वामस्येदं^{२४} नमो देवेभ्यः ॥ ९ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 15 (sūktavākavishayakamāitrāvarupapraśishoktiḥ); 3, 5, 10 (sūktavākamantrokṭiḥ).

तञ्ज्योरावृणीमहे^{१९} गातुं यज्ञाय गातुं यज्ञपतये देवीं^{२०} स्व-
स्तिरस्तु नः स्वस्तिर्मानुषेभ्यः ।

- 1) H u. Bb चां 2) So Ben u. P; H u. Bb शंखी; B शंखी 3) H u. Bb अचक्षुं
4) P शंभुवी 5) P चाविदीत्याविदि । चयिः । इदं । 6) P चवीवृधत । 7) P ज्यायो ।
चकृत । 8) P ज्यायो । अक्राता । Hier bricht nach einigen Worten Ben mit f. 45 wieder ab.
9) Die Samh. Mss. कृतामिहोचिरेदं; P चकृत चयिः । होचिरे 10) P चयि । चय-
चोचिचयिचिचयि । होचिरे । die Samh. Mss. चानुषेचीचायां 11) P चयि । चयमायः ।
12) So im Anschluss an P चाशास्ते; Bb चाशास्ते; H चाशास्ते 13) So B, nur
ohne Accent; P तत् । चयिः । देवः । Bb तदमिहोचिरेदं; H तदमिहोचिरेदं 14) So H; P
वनुता; Bb वनुता 15) P मानुषाः । 16) H वीतं 17) P चा । इदं । 18) P
गतिः । वा । चयि । इदं । 19) So mit P तत् । देवीः । die Samh. Mss. च । वीर-
20) Bb देवीः

जर्थं जिगातु भेषजं शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे^१ ॥
आपायस्व^२ सं ते पयांसि^३ ॥

इह त्वष्टारमयियं विश्वरूपमुपहृये ।

अस्माकमस्तु केवलः^४ ॥

तन्नस्तुरीपमध पोषयितुं^५ देव त्वष्टर्विं रराणः स्वस्व ।

5

यतो वीरः कर्मण्युः सुदक्षो युक्त्यावा जायते देवकामः^६ ॥

देवानां पत्नीरुशन्तीरवन्तु नः प्रावन्तु नस्तुजये वाजसातये ।

याः पार्थिवास्तो या अपामपि व्रते ता नो देवीः सुहवाः शर्म
यच्छत^७ ॥

उत मां^८ व्यन्तु देवपत्नीरिन्द्राङ्गयमाय्यश्विनीं^९ राट् ।

10

आ रोदसी वरुणानीं शृणोतु व्यन्तु देवीर्यं चतुर्जनीनाम्^{१०} ॥

राकामहं^{११} यास्ते राके^{१२} सिनीवालि^{१३} या मुपाणिः^{१४} कुहूमहं^{१५} कु-
हूर्देवानाम्^{१६} ॥

अग्निर्होता गृहपतिः सं राजा विश्वा वेद जनिमा^{१७} जातवेदाः ।

देवानामुत यो मर्त्यानां यजिष्ठः सं प्रयंजतामृतावा^{१८} ॥

15

1) Vgl. TS 2, 6, 10, 2; TBr 3, 5, 11; TA 1, 9, 7, 3, 1. 2) Vgl. RV 1, 91, 16; 9, 31, 4; TS 2, 2, 5, 3; 4, 2, 7, 4; TBr 3, 5, 12; 7, 13, 4; TA 6, 6, 3; K&th. 16, 14; Kap. 8, 25, 5. 3) Vgl. RV 1, 91, 18; TS 4, 2, 7, 4; K&th. 16, 14; 35, 13; 37, 5; Kap. 8, 25, 5; VS 12, 113. 4) Vgl. RV 1, 13, 10; TS 3, 1, 11, 1; TBr 3, 5, 12, 1. 5) P पोषयितुं । 6) Vgl. RV 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 3, 1, 11, 1. 7) Vgl. RV 5, 46, 7; TBr 3, 5, 12, 1. 8) P मां । 9) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P इन्द्राणी । अपा-
नी । अश्विनी । राट् । 10) P यः । चतुः । जनीनां !; vgl. RV 5, 46, 8; TBr 3, 5, 12, 1.
11) Vgl. RV 2, 32, 4; TS 3, 3, 11, 5; K&th. 13, 16. 12) Vgl. RV 2, 32, 5; TS 3, 3,
11, 5; K&th. 13, 16. 13) Vgl. RV 2, 32, 6; TS 3, 1, 11, 3, 3, 11, 5; K&th. 13, 16; VS 34, 10.
14) Vgl. RV 2, 32, 7; TS 3, 1, 11, 4, 3, 11, 5; K&th. 13, 16. 15) Vgl. TS 3, 3, 11, 5;
K&th. 13, 16. 16) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; K&th. 13, 16. 17) P जनिमा । 18) Vgl. RV
6, 15, 13; TBr 3, 5, 12, 1.

हव्यवाडमिरिडोपहूता^{1, 2} ॥ १० ॥

Vgl. TBr 3, 5, 11 (camyuvākamanantroktih) und 12 (patnisamyājamanantroktih); weitere
Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

॥ इति खिलकारुडे चयोदशमः प्रपाठकः ॥

सोमो धेनुं सोमो अर्वन्तमानुं सोमो वीरं कर्मण्युं ददाति ।
सादन्युं विदध्युं सभेयं पितृश्रवणं यो दंदाशदसै¹ ॥
अंषाढं युत्सु पृतनासु पंग्रिं स्वर्धामप्तां वृज्नस्य गोषाम् ।
भरेषुजां सुक्षितिं² सुश्रवसं जयन्तं त्वामनुमदेम सोमं³ ॥
त्वं सोम क्रतुभिः सुक्रतुर्भूस्त्वं दक्षिः सुदक्षो विश्ववेदाः ।
त्वं वृषा वृषत्वेभिर्महिलां दुषेभिर्द्युम्यभवो⁴ नृचक्षाः⁵ ॥
यां ते धामानि दिवि यां पृथिव्याम्⁶ ॥
त्वमिमां ओषधीः सोम विश्वास्त्वमपो अजनयस्त्वं गांः ।
त्वमाततन्वोऽर्वन्तरिक्षं त्वं ज्योतिषा वि तमो ववर्ष⁷ ॥
यां ते धामानि हविषा यजन्ति⁸ सोमापूषणेमौ⁹ देवौ¹⁰ ॥

1) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1. 2) Die Samh. Mass. •रिडोपहूता; P इडा ।
उप । 3) Das इति fehlt in den Mass. 4) Vgl. RV 1, 91, 20; TBr 2, 8, 3, 1; VS
24, 21. 5) Hier beginnt f. 47 von Ben. 6) Vgl. RV 1, 91, 21; TBr 2, 4, 3, 8; 2,
8, 3, 1; VS 24, 20. 7) P शुषी । समवः । 8) Vgl. RV 1, 91, 2; TBr 2, 4, 3, 8; 2,
8, 3, 1. 9) Vgl. RV 1, 91, 4; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; TBr 2, 8, 3, 2; Kāth. 12, 15.
10) Vgl. RV 1, 91, 22; TBr 2, 8, 3, 1; VS 24, 22. 11) Vgl. RV 1, 91, 19; TS 1, 2,
10, 1; TBr 2, 8, 3, 1; Kāth. 11, 13; VS 4, 37. 12) Vgl. RV 2, 40, 1; TS 1, 8, 22, 5;
2, 6, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 5; Kāth. 8, 17. 13) Vgl. RV 2, 40, 2; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6,
11, 4; TBr 2, 8, 1, 5; Kāth. 8, 17.

सोमापूषणा रजसो विमानं सप्तचक्रं रथमविश्वमिन्ध्वम् ।
 विषूवृत्तं^१ मनसा युज्यमानं तं जिन्वथो वृषणा पञ्चरश्मिम्^२ ॥
 दि३ष्यन्तः सदनं चक्रं^३ उच्चा पृथिव्यामन्यो अर्धन्तरिक्षे ।
 ता^४ अस्मभ्यं पुरुवारं पुरुक्षुं^५ रायस्पोषं^६ विषतां नाभिमर्से^७ ॥
 धियं पूषा जिन्वतु विश्वमिन्ध्वो रयिं^८ सोमो रयिपतिर्दधातु ।^५
 अन्वतु देव्यदितिरनर्वा बृहच्चदेम विदधे सुवीराः^७ ॥
 विश्वान्यन्यो भुवना जजान विश्वमन्यो अभिचक्ष्वाण एति ।
 सोमापूषणा अन्वतं धियं मे युवाभ्यां^९ विश्वाः पृतना जयेम^९ ॥
 प्रजापते नहिं^९ त्वत्तान्यन्यो^{१०} विश्वा जातानि परि ता बभूव^{११} ।
 यस्यै के जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं^{१२} स्याम पतयो रयीणाम्^{१२} ॥^{१०}
 रयीणां पतिं^{१३} यजतं बृहन्तमस्मिन्भरे नृतमं वाजसातौ ।
 प्रजापतिं^{१४} प्रथमजामृतस्य यजाम देवमधि नो ब्रवीतु^{१५} ॥
 प्रजापते त्वं निधिपाः पुराणो देवानां पिता जनिता प्रजानाम् ।
 पतिर्विश्वस्य जगतः परस्यां^{१६} हविर्नो देव विहवे जुषस्व^{१७} ॥
 तवेमे लोकाः प्रदिशो दिशश्च परावतो निवत^{१८} उद्धतश्च ।^{१५}
 प्रजापते विश्वसृग्^{१९} जीवधन्यं^{२०} इदं नो देव प्रतिहर्ये हव्यम्^{२१} ॥
 प्रजापतिं प्रथमं यज्ञियानां देवानामये यजतं यजध्वम् ।

१) P विषुवृत्तमिति विषु. वृत्तं । २) Vgl. RV 2, 40, 3; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5.
 ३) P चक्रं । ४) P ताः । ५) P पुरुक्षुमिति पुरु. पुं । ६) Vgl. RV 2, 40, 4; TBr 2, 8,
 1, 5. ७) Vgl. RV 2, 40, 6; TBr 2, 8, 1, 6. ८) Vgl. RV 2, 40, 5; TBr 2, 8, 1, 6.
 ९) H u. Bb अहि १०) So Ben; in H u. Bb त्वत्तान्यं; desgl. B, ohne Accent; P
 त्वत् । ताभि । ११) H बभूवा १२) Vgl. RV 10, 121, 10; TS 1, 8, 14, 2 u. 5; TBr
 2, 8, 1, 3; TA 10, 54; K&h. 15, 8; VS 10, 20. १३) Bb रयीपतिं १४) So im Anschluss
 an P; die Samh. Mes. प्रजापतिः १५) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3. १६) P परस्याः । १७) Vgl.
 TBr 2, 8, 1, 8. १८) P निवतः । १९) Ben schreibt विश्वसृग्; die andern Mes. विश्व-
 सृग् २०) P जीवधन्यः । २१) Vgl. TBr 2, 8, 1, 8.

सं नो ददातु श्रवणं पितॄणां तस्मै ते देव हविषा विधेम ॥
 यो राय ईशे शतदार्यं उ३कथ्यो यः पशूनां रक्षतां विहितानाम् ।
 प्रजापतिः प्रजमजां चतस्रं सहस्रधामा जुषतां हविर्नः ॥ १ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 3 (sāmyādīpaṣṣūktābbhidhānam) u. 2, 8, 1 (tattaddevatāpaṣṣūktakathanam); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

वायो शतं हरीणां युवस्व पौष्पाणां ।
 उत वा ते सहस्रिणो रथा आसीतु पाजसां ॥
 ईशानाय प्रहृतिं यस्ता आनदं शुचिं सोमं शुचिपास्तुभ्यं
 वायो ।

कृणोषि तं मर्त्येषु प्रशस्तं जातो जातो जायते वाज्यस्य ॥
 युक्त्वा¹¹ हि त्वं रथासहा युवस्व पौष्पा वसो ।
 आन्नो¹² वायो मधु पिवासाकं संवनागहि¹³ ॥
 कुर्विदङ्गं नमसा ये वृधासः पुरां देवा अनवद्यासां¹⁴ आसन् ।
 ते वायवे मनवे बाधितायावासयन्नुषसं¹⁵ सूर्येण¹⁷ ॥
 आ नो वायो महै तने याहि मखाय पाजसे ।
 वयं हि ते चक्रमां भूरि दावने सद्यश्चिन्महि दावने ॥

सै ते वायुः²⁰ ॥

॥ पीवोन्नन्नं²¹ रयिवृधः सुमेधाः श्वेतः सिषक्तिं नियुतामभिधीः ।

1) Bb द्वि । 2) Vgl. TBr 2, 8, 1, 4. 3) So Bb; die andern Mss. वृत्तदाय 4, Vgl. TBr 2, 8, 1, 4. 5) P रवः । 6) Vgl. TS 2, 2, 12, 7. 7) So im Anschluss an P प्रहृतिर्भिति प्रहृतिः ; die Samh. Mss. प्रहृतिः 8) P यः । ते । 9) P शुचिपा रति शुचि. पाः । 10) P वावी । चक्र ; vgl. RV 7, 90, 2. 11) P युक्त्वा । 12) So im Anschluss an P जात । नः । die Samh. Mss. जा नो 13) P संवना । जा । वहि । vgl. RV 8, 28, 20. 14) So Ben u. P; die andern Mss. पुरी 15) P देवाः । चक्र- वासः । 16) P बाधिताय । चक्रावयन् । 17) Vgl. RV 7, 91, 1. 18) P चक्रमा । 19) Vgl. RV 8, 46, 25. 20) Vgl. TS 4, 1, 4; 5, 1, 5, 1; Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 80, 2; VS 11, 89. 21) So die Samh. Mss.; P पीवोन्नानिति पीवः . चक्रान् ।

ते वायवे समनसो वितस्युर्विश्वेन्नरः^१ स्वपत्यानि चक्रुः^२ ॥
 राये नु यं^३ जज्ञत् रोदसीमे राये देवी धिषणा धाति देवम् ।
 अध वायुं नियुतः सञ्चत स्वां^४ उत श्वेतं^५ वसुधितिं निरेके^६ ॥

आ वायो^७ प्र वायुं^८ प्र याभिः^९ ॥

आ नो नियुञ्जिः शतिनीभिरध्वरं^{१०} सहस्रिणीभिरुपयाहि यज्ञम् ।^५
 वायो अस्मिन्सवने मादयस्व यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः^{१०} ॥
 देवानां भद्रा सुमतिर्च्युतं देवानां^{११} रातिरभि नो निवर्त-
 ताम् ।

देवानां सख्यमुपसेदिमा^{११} वयं देवा ना^{१२} आयुः प्रतिरन्तु जी-
 वसे^{१३} ॥ १०

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम^{१४} देवा भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजचाः^{१५} ।
 स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्बुधेम^{१६} देवहितं^{१७} यदायुः^{१८} ॥
 शतमिन्नु शरदो अन्ति देवा^{१९} यचा^{२०} नश्चक्रा^{२१} जरसं तनूनाम् ।
 पुत्रांसो यंच पितरो भवन्ति मां नो मध्या रीरिषतायुर्गन्तोः^{२२} ॥

आ वो देवास ईमहे^{२३} ॥

15

उत देवा अवहितं देवा उन्नयथा^{२४} पुनः ।

1) H वितस्युः; P विन्वा । रत् । नरः । 2) Vgl. RV 7, 91, 3; TBr 2, 8, 1, 1; VS 17, 88, 8) B नव 4) So im Anschluss an P जज्ञत्; Ben जज्ञत्; H u. Bb जज्ञत्; desgl. B, ohne Accent. 5) P स्वाः । 6) Vgl. RV 7, 90, 3; TBr 2, 8, 1, 1; VS 17, 24. 7) Vgl. RV 7, 92, 1; TS 1, 4, 4, 1; 3, 4, 2, 1; TBr 2, 8, 1, 1; Kâth. 4, 2; 13, 11 u. 19, Kap. S. 3, 2; VS 7, 7. 8) RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 88, 55. 9) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1, Kâth. 10, 12; VS 27, 27. 10) Vgl. RV 7, 92, 5; TBr 2, 8, 1, 2; VS 27, 28. 11) P वेदिम । 12) P नः । 13) Vgl. RV 1, 89, 2; VS 25, 15. 14) Bb शृणुयाम । 15) Bb यजचाः । 16) Bb बुधेम । 17) H देवा । 18) Vgl. RV 1, 89, 8; TA 1, 1, 1; Kâth. 3, 1; Kap. S. 28, 2; VS 25, 21. 19) P देवाः । 20) P यंच । 21) P चक्रा । 22) P रीरिषत । चायुः 1; vgl. RV 1, 89, 9; TA 1, 27, 6; Kâth. 35, 1; Kap. S. 48, 2; VS 25, 22. 23) Vgl. TS 1, 2, 1, 2; VS 4, 5. 24) P उत । नवच ।

उतागच्छकुषं देवा देवा जीवयथा पुनः^१ ॥

यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः^२ ॥ २ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 1 (s. oben); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

अग्ने नय^३ ॥

प्र वः शुक्राय भानवे भरध्वं हव्यं मतिं चाग्नये सुपूतम् ।

यो दैव्यानि मानुषा जनूष्यन्तर्विश्वा निघ्नना जिगाति^४ ॥

अग्ने त्वं पारय^५ ॥

अद्वा गिरो मतयो देवयन्तीरमिं यन्ति द्रविणं भिद्यमाणाः ।

सुसंहं सुप्रतीकं स्वञ्च हव्यवाहमरतिं मानुषाणाम्^६ ॥

अग्ने त्वमस्मद्बुयोध्यमीवा अनमिषा^७ अभ्यमन्त^८ कृष्टीः ।

पुनरस्मभ्यं सुविताय देव क्षा विश्वेभिरमृतेभिर्यज^९ ॥

प्र कारवो मनना वच्यमाना^{१०} देवद्रीची^{११} नयत देवयन्तः ।

दक्षिणावाङ् वाजिनी प्राच्येति हविर्भैरन्ययये^{१२} घृताची^{१३} ॥

उदुत्तममस्तभ्राद्^{१४} छामिमं^{१५} धियम्^{१६} ॥

कितवासो यद्विरिपुर्न दीवि^{१७} यद्वा घा^{१८} सत्यमुत यच्च विघ्नं ।

1) P जोवयच । 2) Vgl. RV 10, 187, 1; AV 4, 18, 1. 3) Vgl. TS 3, 5, 11, 5; VS 31, 16. 4) Vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 8 u. 5.; TBr 2, 8, 2, 3; TA 1, 8, 8; Kāth. 3, 1; 6, 10; Kap. 8, 2, 8; VS 5, 36 u. 5. 5) Vgl. TBr 2, 8, 2, 8; Kāth. 7, 16. 6) Vgl. RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TBr 2, 8, 2, 5; TA 10, 2 1. 7) Vgl. RV 7, 10, 3; TBr 2, 8, 2, 4. 8) P चनमिषा इत्यमिषा वाः । 9) P चमि । चमन्त । Bb चमन्त 10) Vgl. RV 1, 189, 3; TBr 2, 8, 2, 4. 11) P मनना । वच्यमानाः । 12) Ben 'द्रीची' 13) H हविर्भैरन्ययये; P हविः । भैरती । 14) Vgl. RV 3, 6, 1; TBr 2, 8, 2, 5. 15) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3 u. 5.; TBr 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; TA 3, 4, 4; Kāth. 3, 8; 16, 8; 19, 11; 31, 18; Kap. 8, 2, 15; 32, 1; VS 12, 19. 16) Vgl. RV 8, 42, 1; TS 1, 2, 8, 1; TBr 2, 8, 1, 6; Kāth. 2, 6; 11, 19; Kap. 8, 1, 19; VS 4, 80. 17) Vgl. RV 8, 42, 8; 10, 67, 1; TS 1, 2, 2, 3; 6, 1, 8, 2; Kāth. 3, 8; Kap. 8, 1, 15. 18) So H u. Bb; Ben द्विधिः; B द्विधो; P द्विधि । 19) P च ।

सर्वा तां विष्य शिथिरेव देवाणां ते स्याम बरुण प्रियांसः^२ ॥
अव ते हेडो बरुण^३ तंस्वायामि ॥

पावीरवी कन्या चिचायुः सरस्वती वीरपत्नी धियं धात ।
माभिरच्छिद्र^४ शरणं सजोषा दुराधर्षं गृणते^५ शर्म यत्सत्^६ ॥
आ नो दिवः^७ ॥

5

इमा जुह्वाना युष्मदा नमोभिः प्रति स्तोमं सरस्वति जुषस्व ।
तव शर्मेन्प्रियतमे दधाना^८ उपस्थेयाम शरणं न वृक्षम्^{१०} ॥
यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्भेण^{११} विष्वा पुंषसि वार्याणि ।
यो रत्नधा वसुविद्युः सुदधः^{१२} सरस्वति तमिह धातवे कः^{१३} ॥
सरस्वत्यभि नो नेषि वस्य^{१४} इदं ते हव्यम्^{१५} ॥ ३ ॥

10

Vgl. TBr 2, 8, 2 (vaçādipaçasûktokti); weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

आ वेधसं नीलपृष्ठं बृहन्तं बृहस्पतिं सन्दने सादयध्वम् ।
सादद्योनिं^{१६} दमा^{१७} आ दीदिवांसं हिरण्यवर्णमरुषं सपेम^{१८} ॥
स हि शुचिः शतपथः स शुभ्युर्हिरण्यवाशीरिषिः^{१९} स्वर्षाः ।

1) P द्वेच । चंच । 2) Vgl. RV 5, 85, 8; TS 3, 4, 11, 6; TBr 2, 8, 1, 5; Kāth. 23, 12. 3) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3 u. 5.; TBr 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; Kāth. 40, 11. 4) Vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. 5.; TBr 2, 8, 1, 6 u. 5.; Kāth. 4, 16; 11, 13; 12, 15; 17, 19; 21, 13; 40, 11. 5) P जाभिः । 6) P जुषते । 7) Vgl. RV 6, 49, 7; TS 4, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 2, 8. 8) Vgl. RV 5, 48, 11; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2; Kāth. 4, 16; 20, 15. 9) P इधानाः । 10) Vgl. RV 7, 95, 5; TBr 2, 4, 6, 1; Kāth. 4, 16. 11) Bb धेन । 12) H u. Bb च-सुदधः । 13) Vgl. RV 1, 164, 49; TBr 2, 8, 2, 8; TA 4, 8, 2; 5, 7, 3; VS 38, 5. 14) Vgl. RV 6, 61, 14; TS 7, 2, 7, 4; TBr 2, 4, 3, 1; 2, 8, 2, 8; Kāth. 17, 18; 30, 3. 15) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 16) P सादद्योनिमिति सादत्त-योनिं । 17) P इमे । 18) Vgl. RV 5, 13, 12; TBr 2, 5, 5, 4; 2, 8, 2, 7. 19) So im Anschluss an P हिरण्यवाशीरिषिः । इषिः । Ben वाशीरिषिः; die andern Mss. वाशीरिषिः.

बृहस्पतिः सं स्वावेशं^१ ऋष्वः पुंरुं^२ संखिभ्य आसुतिं करिषः^३ ॥

बृहस्पतिः^४ स सुष्टुभा^५ ॥

बृहस्पते अति यदर्यो अर्हाद् द्युमन्त्रिभाति क्रतुमञ्जनेषु ।

यद्दीदयञ्शवसं^६ ऋतप्रजात तदस्मासु द्रविणं धेहि चिचमं^७ ॥

५ एवा^८ पिचं विश्वदेवाय वृष्णे^९ ॥

सूर्यो देवीमुषसं^{१०} रोचमानां मर्यो न योषामभ्येति पक्षा^{११} ।

यचा^{१२} नरो देवयन्तो युगानि वितन्वते^{१३} प्रति भद्राय भद्रम्^{१४} ॥

भद्रा^{१५} अश्वस्त्रैस्तूर्यस्य^{१६} ॥

तन्मिचस्य वरुणस्याभिचक्षे सूर्यो रूपं कृणुते द्यौरुपस्ये ।

१० अनन्तमन्यदुशदस्य पाञ्जः कृष्णमन्यच्चरितः संभरन्ति^{१७} ॥

अद्या^{१८} देवा^{१९} उदिता^{२०} सूर्यस्य निरंहसः पिपृता^{२१} निरवद्यात् ।

तन्नो मिचो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः^{२२} ॥

चिचं देवानामुदगादनीकं^{२३} सुचामाणं^{२४} महीमू^{२५} ष्वदितिः पा-
शान्^{२६} ॥

1) P स्वावेशं इति बु. चावेष्टः । 2) So H, Bb, B; in Ben u. P पुंरुं 3) Vgl. RV 7, 97, 7; TBr 2, 5, 5, 4. 8, 2, 7. 4) Vgl. oben 4, 12, 1; RV 4, 50, 4; TBr 2, 8, 2, 7; Kāth. 17, 18. 5) Vgl. RV 4, 50, 5; TS 2, 3, 14, 4; Kāth. 10, 18. 6) P इति-
द्वयत् । शवसा । 7) Vgl. RV 2, 23, 15; TS 1, 3, 22, 2; Kāth. 4, 16; 40, 11; VS 26, 3. 8) P एच । 9) Vgl. RV 4, 50, 6; TS 1, 8, 22, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kāth. 17, 18; AV 20, 88, 6. 10) P पक्षात् । 11) P यच । 12) Bb वितन्वते 13) Vgl. RV 1, 115, 2; TBr 2, 8, 7, 1; AV 20, 107, 15. 14) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 15) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 16) Vgl. RV 1, 115, 5; TBr 2, 8, 7, 2; VS 33, 38. 17) P चच । 18) P देवाः । H देवा 19) P उदिता
इति. रताः । 20) Bb पिपृता; P पिपृत् । 21) Vgl. RV 1, 115, 6; TBr 2, 8, 7, 2; VS 33, 42. 22) Vgl. RV 1, 115, 1; TS 1, 4, 43, 1 u. 5; TBr 2, 8, 7, 3 u. 5; TA 1, 7, 6; Kāth. 4, 6; 10, 13; 13, 16; 21, 14; 22, 5; 22, 6 u. 8; Kap. 8, 3, 4 u. 7; 35, 2. 23) Vgl. RV 10, 63, 10; TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TA 1, 18, 2; Kāth. 2, 8; VS 21, 6. 24) Vgl. TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TBr 3, 1, 3, 3; TA 1, 18, 2; Kāth. 30, 4 u. 5; Kap. 8, 46, 7; VS 21, 5. 25) Vgl. TS 3, 1, 4, 4; Kāth. 30, 8.

अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्माता सं पिता सं पुत्रः ।

विष्णे देवा अदितिः पञ्च जना अदितिर्जातमदितिर्जनित्वम्¹ ॥

विष्टम्भो दिवः² स्त्रीणीं बर्हिः³ ॥ ४ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 2 (a. oben); 2, 8, 7 (sâuryâdipaçasûktakathanam); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

विष्णोर्नु कं⁴ तदस्य⁵ प्र तंविष्णुः⁶ ॥

परो माधया तन्वा वृधान न ते महित्वमन्वद्भुवन्ति ।

5

उभे ते विष्ट रजसी पृथिव्या विष्णो देव त्वं परमस्य विस्ते⁷ ॥

विचक्रमे पृथिवीमेष एतां क्षेत्राय⁸ विष्णुर्मनुषे दशस्यंन ।

ध्रुवासो अस्य कीर्यो⁹ जनास उरुक्षितिं¹⁰ मुजनिमा चकार¹¹ ॥

धिर्देवः¹² पृथिवीमेष एतां विचक्रमे शतचेसं¹³ महित्वा ।

प्र विष्णुरस्तु तवसस्तवीया¹⁴ रत्नेषु¹⁵ ह्यस्य स्थविरस्य नाम¹⁶ ॥

10

इन्द्रं नरो नेमधिता¹⁷ युजे रथम्¹⁸ ॥

जगृह्णा¹⁹ ते दक्षिणमिन्द्र हस्तं²⁰ वसूयवो वसुपते वसूनाम् ।

विष्ठा हि त्वा गोपति²¹ शूर गोनामस्तभ्यं चिष²² वृषण²³ रयिं

दाः²⁴ ॥

तवेदं²⁵ विष्णमभितः पशुश्च²⁶ यत्पश्यसि चक्षसा सूर्यस्य ।

15

1) Vgl. RV 1, 89, 10; VS 25, 28; AV 7, 6, 1; Nir. 4, 28. 2) Vgl. RV 9, 89, 6; TS 4, 4, 12, 5; Kâth. 22, 14. 3) Vgl. TS 5, 1, 11, 2; Kâth. 5. 6, 2; VS 29, 4.

4) Vgl. RV 1, 154, 1; TS 1, 2, 18, 3; TBr 2, 8, 3, 2; Kâth. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1. 5) Vgl. RV 1, 154, 5; TBr 2, 4, 6, 2, 8, 3, 2. 6) Vgl. RV 1, 154, 2;

TBr 2, 4, 3, 4. 8, 3, 2; 3, 1, 3, 2; Kâth. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1; VS 5, 20.

7) Vgl. RV 7, 99, 1; TBr 2, 8, 3, 2. 8) B क्षेत्राय 9) Ben किर्यो 10) Vgl. RV 7, 100, 4; TBr 2, 4, 3, 5, 3, 3. 11) B दक्षिः 12) F दक्षिर्भवति दक्षिः चक्षुः ।

13) Vgl. RV 7, 100, 5; TBr 2, 4, 3, 5, 3, 3. 14) Vgl. RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1 u. 3; TBr 2, 8, 2, 5. 15) Vgl. RV 7, 28, 3; TBr 2, 4, 1, 3, 8, 2, 5. 16) P

वसुभ्यः । 17) Vgl. RV 10, 47, 1; TBr 2, 8, 2, 5.

गवामसि गोपतिरेक इन्द्र भक्षीमहि ते प्रयतस्य वस्वः^१ ॥

समिन्द्र नः^२ ॥

आराञ्जुमपवाधस्व^३ दूरमुयो यः शम्भः पुरुहूत तेन ।

अस्मे धेहि यवमन्नोमदिन्द्र कृधी धियं जरिषे वाजरनाम^४ ॥

५ इन्द्रो^५ बलं^६ रक्षितारं दुधानां कोरेणेव विचकर्ता रवेण ।

स्वेदाञ्जिभिराशिरमिच्छमानो ऽरोदयत्यणिमां^७ गां अमुष्णात्^८ ॥

अध्वर्यवो यो हृभीकं जघान यो गा उदाजदपि हि बलं^९ वः ।

तस्मा^{१०} एतमन्तरिक्षे न वातमिन्द्र^{११} सोमैरोर्युतं^{१२} जूनं^{१३} वस्त्रैः^{१४} ॥

इन्द्रो^{१५} ओषधीरसनोदहानि वनस्पतीरसनोदन्तरिक्षम् ।

० विभेद बलं^{१६} नुनुदे^{१७} विवाचो ऽथाभवहमिताभिक्तूनाम्^{१८} ॥

यो हत्वाहिमरिणात्सप्त सिन्धून्यो गा उदाजदपथा^{१९} बलस्य^{२०} ।

यो अश्मनोरन्तरिषि जजान सवृक् समासु सं जनासा इन्द्रः^{२१} ॥

अभि स्ववृष्टिम्^{२२} ॥

भिनङ्गलमङ्गिरोभिर्गृणानो वि पर्वतस्य हृत्तान्विरा^{२३} ॥

१५ रिणयोधा^{२४}सि कृषिमान्येषा^{२५} सोमस्य तां मदा^{२६} इन्द्रश्चकार^{२७} ॥ ५ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 3; 2, 8, 2 (s. oben); weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 7, 98, 6; TBr 2, 8, 2, 6. 2) Vgl. RV 5, 42, 4; TS 1, 4, 44, 1; TBr 2, 8, 2, 6; Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; VS 8, 15. 3) P चारात् । जनु । 4) Vgl. RV 10, 42, 7; TBr 2, 8, 2, 7; AV 20, 89, 7. 5) P इन्द्र । 6) P चरोदयत् । 7) P वाः । 8) Vgl. RV 10, 67, 6; AV 20, 91, 6. 9) Ben बलं । 10) So Ben; H u. Bb बलं । 11) So Ben; H u. Bb बलं; desgl. B, ohne Accent; P बलः । 12) Vgl. RV 2, 14, 3. 13) P जूनं । 14) So Ben u. Bb; die andern Mss. वस्त्रैः । 15) H u. Bb नुनुदे । 16) Vgl. RV 8, 34, 10; AV 20, 11, 10. 17) Bb नुनुदे; P नुनुदे । 18) So Ben u. Bb; die andern Mss. बलं । 19) Vgl. RV 2, 12, 3; AV 20, 34, 3. 20) Vgl. RV 1, 52, 5. 21) P इन्द्र । 22) P कृषिमावा । एषां । (1) 23) P तां । मदा । (1) 24) Vgl. RV 2, 15, 8; TS 2, 3, 14, 5.

विष्णुं देव० वरुणमूतये भग० मैदसा देवा० वषया यजध्वम् ।
 तां नो यज्ञमागत० विन्धयेना० प्रजावदसै० द्रविणोहं धत्तम् ॥
 मैदसा देवा वषया यजध्व० विष्णुं च देव० वरुणं च रातिम् ।
 १ तां नो अमीवामपवाधमाना इमं० यज्ञं जुषमाणा उपेतम् ॥
 विष्णुवरुणा युवमध्वराय नो विशे जनाय महि शर्म यच्छतम् । ५
 दीर्घप्रयजूं हविषा वृधानां० ज्योतिषारातीदेहतं० तमा०सि० ॥
 ययोरौजसा स्तुभितां० रजा०सि वी०रेभिर्वी०रतमा शविष्ठा ।
 यां पय्येते अग्रतीता सहोभिर्विष्णू अगन्वरुणा पूर्वहूतिम्^{१०} ॥
 विष्णुवरुणा० अभिशस्तिपावा० देवा यजन्त हविषा घृतेन ।
 अपामीवा० सेधत० रक्षसखाया धत्त०११ यजमानाय श०योः^{१४} ॥ १०
 अ०होमुचा वृषभा सुप्रतूतीं देवानां देवतमा शविष्ठा ।
 विष्णुवरुणा प्रतिहर्येतं न इदं नरा प्रयतमूतये हविः^{१५} ॥
 आ देवो याति सविता सुराणोऽन्तरिक्षप्रा वहमानो अग्नेः ।
 हस्ते दधानो नर्यां पुरुणि निवेश्यञ्च प्रसुवञ्च० भूमं^{१६} ॥
 अभीवृतं० कृशनेर्विष्णुरूप० हिरण्यशम्य० यजतो बृहन्तम् । १५
 आस्थाद्रथ० सविता चिषभानुः कृष्णा रजा०सि तविषीं दधानः^{१७} ॥
 सं घा० नो देवः सविता सहावासाविषवसुपतिर्वसूनि ।
 विन्धयमाणो अमर्तिमुरुचीं^{१८} मर्तभोजनमंध रासते नः^{१९} ॥

१) F देवाः । २) Bb विन्धयेना; P विन्धयेति विन्धयेना । ३) Vgl. TBr २, ८, ४, ४. ४) Die Samph. Mss. उपेतं; P उपेत । इतं ; vgl. TBr २, ८, ४, ४. ५) H दीर्घप्रयजू; desgl. B, ohne Accent. ६) P वृधाना । ७) P ज्योतिषा । चरातीः । इहतं । ८) Vgl. TBr २, ८, ४, ५. ९) Ben स्तुभिता १०) Vgl. TBr २, ८, ४, ५. ११) H विष्णुः; P विष्णुवरुणा । १२) P अभिशस्तिपावाविष्णुः । १३) P च । च । धत्तं । १४) Ben शयोः ; vgl. TBr २, ८, ४, ६. १५) Vgl. TBr २, ८, ४, ६. १६) Ben प्रसुवञ्च; P प्र. सुवञ्च । १७) Vgl. RV ७, ४५, १; TBr २, ८, ६, १; K&ph. १७, १९. १८) Ben अभिवृतं; P अभिवृतमिषमि. वृतं । १९) Vgl. RV १, ३५, ४; TBr २, ८, ६, १. २०) P घा. च । २१) Bb सति २२) Vgl. RV ७, ४५, ८; TBr २, ८, ६ १.

आ कृण्वेन रजसा^१ वाममद्य^२ ॥

भगं धियं वाजयन्तः पुरंधिं नराशंसो मास्यतिर्नो अथात^३ ।

आये^४ वामस्य संगये रयीणां प्रिया^५ देवस्य सवितुः स्याम^६ ॥

या ओषधयो^७ ऽश्वावतीमोषधीरिति^८ मातरो^९ ऽति^{१०} विश्वाः परि-

५ द्या^{११} यदोषधयः संगच्छन्ते^{१२} ऽन्या वो अन्याम्^{१३} ॥ ६ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 4 (abhimātihendrādīpaçusūktoktiḥ); 2, 8, 6 (sāvitrādīpaçusūktakathānam); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

मही द्यावापृथिवी इह ज्येष्ठे रुचा भवता^{१४} शुचयज्ञिरवैः ।

यत्सी^{१५} वरिष्ठे बृहती^{१६} विमिन्वन्बृहती^{१७} पप्रथानेभिरेवैः^{१८} ॥

प्र पूर्वजे^{१९} ॥

स इस्वपा भुवनेषास य इमे द्यावापृथिवी जजान ।

१० उर्वी गभीरे रजसी सुमेके अव^{२०} शे धीरः शच्या समैरत्^{२१} ॥

भूरि^{२२} द्वे अचरन्ती चरन्तं पञ्चन्तं गर्भमपदी दधाते ।

नित्यं न सूनू पित्रोरूपस्ये द्यावा रक्षतं पृथिवी नो अभात्^{२३} ॥

इदं द्यावापृथिवी सत्यमस्तु पितृर्मातर्यदिहोपब्रुवे^{२४} वाम ।

भूतं देवानामवमे अवोभिर्विद्यामेव^{२५} वृजनं^{२६} जीरदानुम्^{२७} ॥

१) Vgl. RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 33, 43; 34, 31. 2) Vgl. RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6. 3) So H, Bb, B u. P; in Ben अथात् 4) So im Anschluss an P चायं रजसा चये die Samh. Mss. चा ये 5) P प्रियाः । 6) Vgl. RV 2, 88, 10; TBr 2, 8, 6, 3. 7) Vgl. RV 10, 97, 1; TS 4, 2, 6, 1; Kāth. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 75. 8) Vgl. RV 10, 97, 7; TS 4, 2, 6, 4; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 81. 9) Vgl. RV 10, 97, 4; TS 4, 2, 6, 1; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 78. 10) P अति । 11) Vgl. RV 10, 97, 10; TS 4, 2, 6, 3; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4. 12) Vgl. TS 4, 2, 6, 2; Kap. S. 25, 4. 13) Vgl. RV 10, 97, 14; TS 4, 2, 6, 3; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4. 14) P बृहती इति बृहती 15) P चये । इ । उवा । 16) Vgl. RV 4, 56, 1. 17) Vgl. RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 4, 7. 18) Vgl. RV 4, 56, 3; TBr 2, 8, 4, 7. 19) Ben u. Bb भूरि 20) Vgl. TBr 2, 8, 4, 8. 21) P वर । इह । उपब्रुव इत्युप. भुवे । 22) Bb वृजनं 23) Vgl. RV 1, 185, 11; TBr 2, 8, 4, 8.

उर्वी पृथ्वी बहुलं दूरैश्चानो' उपप्लुवे नमसा यज्ञे अस्मिन् ।
 दधाति ये सुभगे सुप्रतूर्ती छावा रक्षतं पृथिवी नो अभ्यात्' ॥
 इन्द्रो भूतस्य भुवनस्य राजेन्द्रो दाधार पृथिवीमुतेमाम् ।
 इन्द्रे ह विंश्या भुवना धितानीन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रः पृथानं पंपुरिं चेन्द्रा' इन्द्रः स्तुवन्तं स्तवितारमिन्द्रः । 5
 दधाति शक्रः' सुकृतस्य लोक इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रो ह्यैरुधुतं भूमिरिन्द्रा इन्द्रः समुद्रो अभवन्नभीरं ।
 उ३र्वन्तरिक्षं स जनासा इन्द्रा इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रो वृचं वज्रेणावधीधीन्द्रो व्युसमुतं जुष्णमिन्द्रः' ।
 इन्द्रः पुरः शम्बरस्याभिनधीन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥ 10
 इन्द्रो बभूव ब्रह्मणा गभीरं इन्द्रा आभूतः परिभूष्विन्द्रः' ।
 इन्द्रो भविष्यदुतं भूतमिन्द्रा इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रो ऽस्मि' अवातु वज्रबाहुरिन्द्रे भूतानि भुवनानीन्द्रे' ।
 अस्माकमिन्द्रो भवतु प्रसाह' इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 उतं स्या नः सरस्वती जुषाणोपधुवात्सुभगा' यज्ञे अस्मिन् । 15
 द्युतं द्युभिर्नमस्त्यूरियाणां' रायां युजां चिदुत्तरा संसिन्ध्वः' ॥
 प्र ह्यौदसा धायसा सस्र' एषा सरस्वती धरुणमायसी' पूः ।

1) So im Anschluss an P दूरैश्चानो' इति दूरै' चति ।; die Sarp. Mss. दूरै' चति
 2) Vgl. RV 1, 185, 7; TBr 2, 8, 4, 8. 3) P च । ऐन्द्रः । 4) P युक्तः । 5) So
 Ben; in H u. Bb wohl *वधीधीन्द्रो, doch nicht ganz deutlich; in B so, nur ohne
 Accent; P वधीधीन्द्र । हि । ऐन्द्रः । 6) H u. Bb व्युसमुतं; desgl. B, nur ohne
 Accent. 7) So Ben; H u. Bb wohl *भिनधीन्द्रं; desgl. B, ohne Accent; P चनिषत् ।
 हि । 8) P परिभूषति परि. भूः । चपि । ऐन्द्रः । 9) P वज्रान् । 10) P भुवनानि ।
 भूतानि । ऐन्द्रः । 11) P प्रसाह इति प्र. काहः । 12) P उप । अवात् । 13) P मित-
 द्युतिरिति मित. द्युभिः । द्युतं द्युतिरिति द्युतं द्युभिः । नमस्त्यूरि । ऐद्याना । 14) Vgl. RV
 7, 95, 4. 15) So Ben; P सस्र ।; die andern Mss. सहस्र 16) Ben धरुणामायसी'; Bb
 वरुणाय

प्र बाधमाना' रथ्येव' याति विन्धा अपो महिना' सिन्धुरन्याः' ॥
 एकाचेतात्सरस्वती' नदीना' शुचिर्यती' गिरिभ्या आ समुद्रात् ।
 रायचेतनी भुवनस्य भूरेर्धुतं पयो दुदुहे नाहुषाय' ॥
 इदमददाद्भसंमृण्युतं दिवोदास' वधीयन्नाय' दानुषे ।
 5 या शंभन्तमाचखादावसं¹⁰ पणिं ता ते दाचाणि तविषा सर-
 स्वति" ॥

अयमु ते सरस्वति" वसिष्ठो द्वारा चतस्य सुभगे व्यावः ।
 वर्ध शुभे स्तुवते रासि वाजान्यूर्य पात स्वस्तिभिः संदा नः¹² ॥
 इय' शुष्मेभिर्विसखा इवारुजात्सानु' गिरीणां तविषेभिर्हृमिभिः¹³ ।
 10 पारावतधीमवसे सुवृक्षिभिः सरस्वतीमाविवासेम धीतिभिः¹⁴ ॥

॥ 9 ॥ Vgl. TBr 2, 8, 4, 7 u. 8; 2, 8, 2, 8 (s. oben); RV 7, 95; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

शुचिं नु स्तोम'¹⁷ सचदृचमुभा¹⁸ वामिन्द्रायी¹⁹ प्र चर्षणिभ्या²⁰
 आ वृषहणा²¹ गीर्भिर्विप्रस्त्वष्टा²² दधस्त्वष्टुरीयं^{23, 24} त्वष्टा वीरम्²⁵ ॥

1) P प्रबाधमाना' 2) P रथ्येव' 3) P महिना' 4) Vgl. RV 7, 95, 1. 5) P एका' 6) Ben चति; H u. Bb चती 7) Vgl. RV 7, 95, 2. 8) Bb इय' 9) P वधीयन्नाय' 10) H u. Bb दावसं ohne Accent; P दाचादिता' दाचा' 11) H u. Bb तविषा वर' 12) Bb सरस्वति 13) Vgl. RV 7, 95, 6. 14) P तविषेभि' तविषा' 15) Ben तविषी 16) Vgl. RV 6, 61, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kāth. 4, 1; 17) Vgl. RV 7, 98, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kāth. 13, 15; 21, 13, 1. 18) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 3, 18, 8; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kāth. 4, 15; 21, 13; 23, 11. 19) Vgl. RV 6, 60, 18; TS 1, 1, 14, 1, 5, 5, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kāth. 7, 4; 7, 5; 6, 9; Kap. 8, 4, 8; 5, 3 u. 4; VS 3, 13. 20) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kāth. 4, 15. 21) Vgl. RV 6, 60, 3; TBr 3, 6, 8, 1. 22) Vgl. RV 7, 98, 4; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 6, 9, 1; Kāth. 4, 15. 23) In H u. Bb इय' ohne Accent; vgl. TBr 2, 6, 8, 4, 8, 7, 4; Kāth. 38, 6. 24) Vgl. RV 1, 149, 10 oder 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 4, 1, 8 oder 3, 1, 11, 1; Kāth. 18, 17; Kap. 8, 29, 6. 25) Vgl. TS 5, 1, 11, 3; TBr 2, 8, 7, 4; Kāth. 5, 6, 2; VS 29, 9.

पिशङ्गऋषः सुभरो वयोधाः क्षुष्टी वीरो जायते देवकामः ।

प्रजां तदा विष्यतु नाभिमर्से' अथा' देवानामप्येतु पाचः' ॥

देव तदः' ॥

आविष्टो वर्धते चारुसु जिह्वाणामूर्धः स्वयशा उपस्थे ।

उभे तदुर्विभ्यतुर्जायमानात्प्रतीची सि'हं प्रतिचेतयेते' ॥

5

जगृक्षा ते दक्षिणमिन्द्र हस्तम्' ॥

सुप्रक्ष्माणं देववन्तं महान्तमुहं गभीरं पृष्ठबुधमिन्द्र ।

श्रुतक्षुषिमुयमभिमातिषाहमस्मभ्यं चिषं वृषणं रयिं दाः' ॥

वनीवानो मम दूतासा' इन्द्र' क्षौमाश्चरन्ति' सुमतीरियाणाः' ॥

इदिस्पृशो मनसा वच्यमाना अस्मभ्यं चिषं वृषणं रयिं दाः' ॥ 10

स्वायुधं स्ववसं सुनीथं चतुःसमुद्रं धरुणं रयीणाम् ।

चकृत्य' शंस्यं' भूरिवारमुयमस्मभ्यं चिषं वृषणं रयिं दाः' ॥

अश्वावन्तं रथिनं वीरवन्तं सहस्रिणं शतिनं वाजमिन्द्र ।

भद्रघातं विप्रवीरं स्वर्षामस्मभ्यं चिषं वृषणं रयिं दाः' ॥

सनञ्चाजं विप्रवीरं तरुषं' धनुस्पृतं' शूनुवांस' सुदक्षम् । 15

दस्युह्नं पूभिदमिन्द्र सत्यमस्मभ्यं चिषं वृषणं रयिं दाः' ॥ ८ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 7, 4; RV 10, 47; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

1) H u. 1, 18. 2) P चष । 3) Vgl. RV 2, 8, 9; TS 3, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 7, 4. 4) Vgl. TS 1, 8, 10, 1; 6, 8, 11, 2; Kāth. 3, 7; Kap. S. 2, 14. 5) Vgl. RV 1, 95, 5; TBr 2, 8, 7, 4. 6) Vgl. RV 10, 47, 1; TBr 2, 8, 2, 5. 7) P वृहते । (statt जहात) 8) Vgl. RV 10, 47, 3; TBr 2, 5, 6, 1. 9) P दूतासः । 10) P क्षौमाः । चरन्ति । 11) P क्षौमाः । रियाणाः । 12) Vgl. RV 10, 47, 7. 13) P चकृत्य । 14) Vgl. RV 10, 47, 2. 15) Vgl. RV 10, 47, 5. 16) H u. Bb तदप्य 17) P धनुस्पृतमिति धन. स्पृतं । 18) P शूनुवांसमिति शूनुवांसम् । 19) Vgl. RV 10, 47, 4.

- तृहा पत्नीभिरिह नः सजोषा देवो देवीभिर्हविषो जुषाणः ।
 उपो रयि बहुलं विषता नः मृणोत नः सुमति यज्ञियासः ॥
 रेतोधा यस्य भुवनस्य देवः ससाद योनौ जनिता जनिष्ठः ।
 रूपाणि कृण्वन्विदधद्वपूषि तृहा पत्नीभिश्चरति प्रजानन् ॥
 5 तृहा पत्नीभिर्नु म० हनेवायेयावा धिषणे यं दधाते ।
 विश्वा वसु हस्तयोरादधानो ऽन्तर्मेही रोदसी याति साधन ॥
 आ नो वीरैर्भिर्जनिता मतीनां गोभिरश्वेभिर्वसुभिर्वसूयन् ।
 समज्जानो धामभिर्विश्वरूपैस्त्वष्टा पत्नीभिश्चरति प्रजानन् ॥
 तृहा रेतो भुवनस्य पत्नीर्विकृण्वानास्तनयं भूरि पश्वः ।
 10 मां वो देवी रोदसी तंमृणोता¹⁰ नो रयि जनत¹¹ विश्ववारम् ॥
 यज्ञं च नस्तन्वं च प्रजां च रयिं च नो जनत विश्वरूपम् ।
 योनौ रेतो दधदस्ते नु तृहा देवीः पत्नीर्जनत जीवसे नः ॥
 वि मञ्जथाय रशनामिवांग क्षुध्याम ते वरुण सामृतस्य ।
 मा तन्नुच्छेदि वयतो धियं मे मा माचा शार्यपसः पुर क्षुतोः ॥
 15 परं क्षुणा सावीरध मत्कृतानि माहं राजान्यकृतेन भोजम् ।
 अश्व्युहा इक्षु भूयसीरुषासा आ नो वीरांस्वरुण तासु शा-
 धि ॥

1) P उषो हस्तयो । 2) P तं । जत । 3) P म० हनेवायेयावा । रव । यज्ञियासः ।
 यज्ञियासः । 4) So Ben u. P; die andern Mss. वं 5) H u. Bb मही 6) H रूपाणः ;
 Bb विश्वरूपम् 7) Die Samh. Mss. तंनयन् ; P तंनयं । 8) P माः । 9) P देवीः ।
 10) P तं । मृणोत ; Bb तंमृणोता 11) So Ben u. P; die andern Mss. यजति
 12) Vgl. RV 10, 157, 2; TA 1, 27, 1; AV 20, 63, 1. 124, 4. 13) So Ben; H मञ्ज-
 थाय; Bb मञ्जथाय; P नत । मथाय । 14) Die Samh. Mss. शार्यपसः ; P शारि ।
 शार्यपः । 15) Vgl. RV 2, 28, 5. 16) P परा । 17) P मा । माह । 18) P उषावः ।
 19) P मा । नः । जोषावः । यषवः । 20) Vgl. RV 2. 28, 9.

अपो धुं म्यक्षं वरुण भियसं मांसमादृतावो ऽनुं नो गृभाय ।
 दामेव वात्साश्चिमुमुग्ध्यहो नहि तदारे निमिषन्नेशे ॥
 यो मे राजन्युज्यो वा संस्त्रा वा स्वप्ने भयं भीरवे मस्यमाह ।
 स्तेनो वा यो दिप्सति नो वृको वा त्वं तस्माद्वरुण पाप्मस्मान् ॥
 मा नो वधैर्वरुण ये त इष्टा एनः कृण्वन्तमरुणं भीरुनि । 5
 मा ज्योतिषः प्रवसर्षानि गन्म वि धू मृधः शिष्यो जीवसे नः ॥
 ३३॥ त्यानि नो सख्या बभूवुः संचावहे ॥ यदवृक् पुरां चित् ।
 बृहन्तं मानं वरुण स्वधावः सहस्रद्वारं जगमा ॥ गृहं ते ॥
 मूर्धानं दिवः ॥ पृष्टो दिवि ॥ वैश्वानरस्य सुमतीं स्याम ॥ त्वमपे शी-
 चिषा शोऽनुचानो ॥ ऽग्निः प्रातः संवनाद् ॥ विष्वा विष्वाच ॥ ९ ॥ 10

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

आ वा रथो रेंदसी वज्रधानो हिरण्यगो वृषभिर्यात्वथैः ।
 घृतवर्तनिः पविभी रुचान ॥ इषा वोढा नृपतिर्वाजिनीवान् ॥
 सं पप्रधानो अभि पञ्च भूमा ॥ चिवन्धुरो मनसायातु ॥ युक्तः ।
 विशो येन गच्छथो देवयन्तीः कुषा ॥ चिच्छाममग्निना ॥ दधाना ॥
 स्वन्वा ययसायातमर्वाग्दसा निधिं मधुमन्तं पिबाथः । 16

- 1) P चपो र्वचपो । कु । 2) So Ben; P चच । die andern Mss. मिधि 3) P चनु ।
 4) Vgl. RV 2, 28, 6. 5) Vgl. RV 2, 28, 10. 6) P इष्टा । 7) P कुण्वन्तः । चपुर ।
 8) Vgl. RV 2, 28, 7. 9) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 10) P
 संचावहेति संचावहे । 11) P जगमा । 12) Vgl. RV 7, 88, 5. 13) Vgl. RV 6, 7, 1;
 TS 1, 4, 18, 1; 6, 5, 2, 1; Kāth. 4, 5; 28, 1; Kap. 8, 3, 5; VS 7, 24; 33, 8.
 14) Vgl. RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. 5.; Kāth. 4, 16; 40, 3 u. 5. 15) Vgl. RV
 1, 98, 1; TS 1, 5, 11, 3; Kāth. 4, 16; VS 26, 7. 16) Vgl. RV 7, 13, 2; TS 1, 5,
 11, 2. 17) P प्रातः सवनादिति प्रातः सवनात् ।; vgl. aber oben 1, 3, 86; vgl. ferner
 TS 3, 1, 9, 1; Kāth. 30, 6 u. 7. 18) P पविभिः । चचावः । 19) Vgl. RV 7, 69, 1;
 TBr 2, 8, 7, 6. 20) P युक्तः । 21) P मज्जता । आ । चातु । 22) H चिष्टी 23) P
 कुष । 24) P चित् । चाव । चचिना । 25) Vgl. RV 7, 69, 3; TBr 2, 8, 7, 7.

विं वा० रथो व३ध्वा यादमानो ऽन्ताग्निवो॑ बाधते वर्तने-
भ्याम्॑ ॥

यो ह स्य वा० रथिरा व३स्त उ३सो॑ रथो युजानः परियाति वर्तिः ।
तेन नः श० योरुषसो व्युष्टौ नृश्विना वहत० यज्ञे अस्मिन्॑ ॥

- 5 युवोः श्रियं परि योषावृणीत सूरौ दुहिता परितक्म्यायाम् ।
यद्देवयन्तमवघ्नः॑ शचीभिः परि घ्न०समोमना वा० वयो गात॑ ॥
युवं भुज्युमवविद्ध० समुद्रं उ३द्रुहचुरणसो॑ अस्त्रिधानैः ।
पतर्षिभिरश्रमैरव्यथिभिर्दे०सनाभिरश्विना पारयन्ता॑ ॥

ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता॑ ॥

- 10 स ई० सत्येभिः सस्त्रिभिः शुचंजिगीधायस०१ विं धनसैरददेः ।
ब्रह्मणस्पतिर्वृषभिर्वराहैर्धर्मस्वेदेभिर्द्विषण० ध्यानद॑ ॥
ब्रह्मणस्पतेरभवद्यथावश० सत्यो मन्युर्महि कर्मा करिष्यतः१३ ।
यो गा उदाजत्स दिवे विं चाभजन्महीव॑ रीतिः शवसासरपृ-
थक्१५ ॥

- 15 इन्धानो अग्नि० वनवध्नुषतः कृतब्रह्मा॑ शूश्रुवद्रातह्व्या इत॑ ।
जातेन जातमति स प्रसर्षते॑ य०य० युजं कृणुते ब्रह्मणस्पतिः१७ ॥

1) Die Mss. schwanken; H यादमानो चकान्; Bb नीं चतां; Ben नीं कांन्; P यादमानः । चताम् । 2) Vgl. RV 7, 69, 8; TBr 2, 8, 7, 7. 3) P व३स्ते । उ३सोः । 4) Vgl. RV 7, 69, 5; TBr 2, 8, 7, 8; K&h. 17, 18. 5) So Ben; in H u. Bb प३रितक्म्यायामि प३रि. तक्म्यायां । 6) H, Bb, B *मवतः 7) Vgl. RV 7, 69, 4; TBr 2, 8, 7, 8. 8) Ben *द्रुहचुर०; P समुद्रे । चत । छद्रुः । 9) Vgl. RV 7, 69, 7; TBr 2, 8, 7, 8. 10) Vgl. RV 2, 28, 19. 24, 16; TBr 2, 8, 5, 1; VS 34, 58. 11) H शुचंजिगीध०; desgl. B, ohne Accent. Bb शुचंजाज्ञ० 12) H ध्यानदः; vgl. RV 10, 67, 7; TBr 2, 8, 5, 1. 13) So corrigirt; Ben, Bb u. P करिष्यतः; desgl. H u. B, ohne Accent. 14) P च । चमवत । महीरिति मही. रव । 15) H u. Bb पृथक्; vgl. RV 2, 24, 14; TBr 2, 8, 5, 2. 16) P कृतब्रह्मेति कृतब्रह्मा । 17) P शूश्रुवत् । रातह्व इति रात. ह्वः । इत । 18) So Ben und wohl auch P; die andern Mss. सरिषुते 19) Vgl. RV 2, 25, 1; TBr 2, 8, 5, 2.

ब्रह्मणस्पते सूर्यमस्य विप्रहा ॥

स इज्जनेन स विशा स जन्मना स पुषैर्वीजं भरते धेना नृभिः ।

देवानां यः पितरमाविधासति अङ्गामना हविषा ब्रह्मणस्प-
तिम् ॥

आयातं मिषावरुणा सुशस्त्युपं प्रियां नमसा हूयमाना ॥ 5

सं यां अन्नःस्थो अपसेव जनाञ्श्रुधीयतंश्चिद्यतथो महित्वा ॥ 10

युक् वस्त्राणि पीवसा वसाथे युवोरिच्छिद्रा मन्तवो ह सर्गाः ।

अवातिरतमनृतानि विप्रं ऋतेन मिषावरुणा सचेथे ॥

को नु वा मिषावरुणा ऋतायन्दिवो वा महः पार्थिवस्य वा दे ॥

ऋतस्य वा संदसि चासीषां नो यज्ञायते वा पशुघो नु वा- 10
जान ॥

तप्तुं वा मिषावरुणा महित्वमीर्मा तस्युषीरहभिर्दुदुहे ।

विष्वाः पिन्वथः स्वसरस्य धेना अंनु वामेकः पवित्रावर्ते ॥

यज्ञं हिष्टं नातिविधे सुदानू अछिद्र शर्म भुवनस्य गोपा ॥

तेन नो मिषावरुणा अविष्टं सिंघासन्तो जिगीवांसः स्याम ॥ 15

- 1) So Ben; in H u. Bb सुचमस्य; desgl. B, ohne Accent; P सुचमस्येति सु. चमस्य ।
2) Vgl. RV 2, 24, 15; TBr 2, 8, 5, 2. 3) P इत् । इज्जनेन । 4) Vgl. RV 2, 26, 3;
TBr 2, 8, 5, 8; TS 2, 3, 14, 3 5) P सुशस्तीति सु. शस्ति । उप । 6) H, Bb u. B
हूयमानाः 7) P वी । 8) H u. Bb अपसेवसी; desgl. B, ohne Accent; P अपसेव
स्येति । 9) P अंनु । सुधिपतं इति सुधि. पतः । 10) Vgl. RV 6, 67, 3.
11) Ben पिषसा 12) Ben अङ्ग; P अङ्गिद्राः । 13) Ben अवातिरतमनृतान् 14) P
विष्वा । 15) Vgl. RV 1, 152, 1; TBr 2, 8, 6, 6. 16) P वा । दे । 17) P पशुघः ।
पशुघ इति पशु. घः । 18) Vgl. RV 5, 41, 1. 19) Bb पिन्वथ 20) Vgl. RV 5, 62, 3;
TBr 2, 8, 6, 8. 21) Bb अविष्टे 22) So Ben u. P; in H u. Bb गोपा; desgl. B, ohne
Accent. 23) P सिंघासतः । सिंघासत इति सिंघासतः । 24) Vgl. RV 5, 62, 9; TBr
2, 8, 6, 7.

प्र बाह्वः ॥ १० ॥

Vgl. TBr 2, 8, 7 (s. oben); 2, 8, 5 und 6 (Āindrādīpaçrādīsūktakathanam und śāvi-trādīpaçusūktakathanam); Weiteres s. in den Anmerkungen.

आ नो विश्वा आस्तां गमन्त देवा मिषो अर्यमा वरुणः स-
जोषाः ।

भुवन्यथा नो विश्वे वृधांसः करन्मुषाहा विष्णुं न शवः ॥

शं नो देवा विश्वदेवा भवन्तु शं सरस्वती सह धीभिरस्तु ।

5 शंमभिषाचः शंमु रातिषाचः शं नो दिव्याः पार्थिवाः शं नो
अप्याः ॥

ये सवितुः सत्यंसवस्य विश्वे मिषस्य व्रते वरुणस्य देवाः ।

ते सौभगं वीरवज्रोमदं प्रो दधातन द्रविणं चिचमस्मे ॥

सुगां वो देवा विश्वे देवाः ॥

10 द्यूः¹⁰ पितः पृथिवि¹¹ मातरं ध्रुगं ये भ्रातर्वसवो मृदता¹² नः ।

विश्व आदित्या अदिते सजोषा अस्मभ्यं शंम बहुलं वियन्त ॥

इडे अग्निं स्ववसं नमोभिरिह प्रसक्तो विचयकृतं नः ।

रथैरिव प्रभे¹⁴ वाजयन्निः प्रदक्षिणिन्मरुता¹⁷ स्तोममश्याम¹⁸ ॥

विंषीमन्तो अश्वरस्येव दिष्टुन्निष्टुष्ववसो जुडहो नार्यैः²⁰ ।

1) Vgl. RV 7, 62, 5; TS 1, 8, 22, 3; 2, 5, 12, 3; TBr 2, 7, 15, 6. 8, 6, 7; Kāth. 12, 14; VS 21, 9. 2) P विश्वे । चास्ताः । 3) Ben मु । 4) Vgl. RV 1, 186, 2; TBr 2, 8, 6, 3. 5) Vgl. RV 7, 35, 11; TBr 2, 8, 6, 3. 6) Vgl. RV 10, 38, 13; TBr 2, 8, 6, 4. 7) P बुधा इति बु. व्याः । (1) 8) P देवाः ।; vgl. VS 8, 18; Kāth. 4, 12; Kap. 8, 10. 9) So die Samh. Mas.; P देवाः ।; vgl. RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 6, 5; VS 33, 58. 10) So P; die Samh. Mas. द्यूः । 11) Die Mas., auch P पृथिवी 12) P मृदता । 13) H u. Bb चदिते 14) Ben धीः; vgl. RV 6, 51, 5; TBr 2, 8, 6, 5. 15) H u. Bb प्रवसती 16) P प्र । भरे । 17) P प्र. इचिचि । 18) Vgl. RV 8, 60, 1; TBr 2, 7, 12, 4. 19) P दिष्टु । विष्टुष्ववस इति विष्टु. चवसः । 20) P च । चर्यैः ।

अर्चयो धुनयो न वीरा भोजज्जन्मानो मरुतो अंधृहाः' ॥
 अमे याहिं दू३त्वं मा रिषण्यो देवं अक्षा ब्रह्मकृता गणैः ।
 सरस्वतीं मरुतो अश्विनापो यंस्त्रि देवान्नानधेयाय विश्वान्' ॥
 प्र चिचमर्कं गृणते तुराय ॥

ये अययो न शोभुचन्निधाना द्विर्वचिर्मरुतो वावृधन्म । 5
 १. अरेणवो हिरण्ययास एषा साकं नृम्यैः पौंस्येभिष भूवन्¹⁰ ॥
 आ वो यन्मूदवाहासो¹¹ अद्य¹² ॥

सत्यं बृहदतमुयं दीक्षा तपो ब्रह्म यज्ञाः पृथिवीं धारयन्ति ।
 सा नो भूतस्य भुवनस्य पन्त्युर्लोकं पृथिवी नः कृणोतु ॥
 असंवाधा या मध्यतो मानवेभ्यो यस्या उद्धतः प्रवतः समं महत् ॥ 10
 नानाख्या औषधीर्या विभर्ति पृथिवी नः प्रथता राध्यतां नः ॥
 या रक्षन्त्यस्वप्ना विश्वदानी देवा भूमिं पृथिवीमप्रमादन् ।
 सा नो मधु घृतं दुहामघो उद्यतु वर्चसा ॥
 यस्या पूर्वं पूर्वजना विचक्रिरे यस्या देवा असुरानभ्यवर्तयन् ॥
 या विभर्ति बहुधा प्राणदेजस्ता नो भूमिः पूर्वपेयं दधातु ॥ 15
 यास्ते प्राचीः प्रदिशो या उदीचीर्याश्च भूम्यधराग्याश्च पथा ।
 शिवास्ता¹ मघं चरते भवन्तु मा निपसं भुवने शिषियायः ॥

1) P आवाज्जान इति आवा. ज्ञानः । 2) Vgl. RV 6, 66, 10. 3) In H u. Bb
 das Verbum ohne Accent. 4) P दूत्वं । 5) P देवान् । 6) P चविना । चपः ।
 7) Vgl. RV 7, 8, 5; TBr 2, 8, 6, 4. 8) Vgl. RV 6, 66, 9; TS 4, 1, 11, 3; TBr
 2, 8, 5, 5; Kāth. 20, 15. 9) P हिरण्ययासः । 10) Vgl. RV 6, 66, 2. 11) P यन्तु ।
 उदवाहव इत्युद. वाहवः । 12) Vgl. RV 5, 58, 3; TBr 2, 5, 5, 8. 13) Ben चजात् ।
 14) P चजाः । 15) P नानाख्या इति नाना. ख्याः । 16) Bb ता 17) Ben रक्षन्ति
 स्वप्ना 18) Bb दुहाम; P दुहन् । चघो इत्यघो । 19) So H u. Bb; in Ben भूव-
 तयन्; P चभि । चवर्तयन् । 20) So Ben; in H u. Bb चरा चाच; desgl. B, ohne
 Accent; P भूम्यधराविति भूमि. चधराक् 21) Ben स्ता; P शिवाः । ताः ।

विश्वंभरा^१ वसुधानी पुरुक्षुञ्जिरण्यवर्णा जगतः प्रतिष्ठा ।

वैश्वानरं बिभ्रती^२ भूमिरमिमिन्द्र ऋषभा^३ द्रविणं नो दधातु ॥ ११ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 6; Weiteres s. in den Anmerkungen.

आ वां मिचावरुणा हव्यदाति नमसा देवा^४ अंवसा ववृत्याम् ।

अस्माकं ब्रह्म पृतनासु सखा^५ अस्माकं वृष्टिर्दिष्ट्या सुपारा^६ ॥

5 ऋतस्य गोपा^७ अधितिष्ठथो रथं सत्यधर्माणा परमे व्योमन् ।

यमं च मिचावरुणावथो युवं तस्मै वृष्टिर्मधुमत्यन्वते दिवः^८ ॥

वाचं^९ सु मिचावरुणा ऋतावरीं पर्जन्यश्चिचां^{१०} वदति त्विषी-
मतीम् ।

अभा वसथं मरुतः^{११} सु मायया^{१२} द्यां वर्षयतमरुणामरेपसम्^{१३} ॥

10 सखाजा अस्य भुवनस्य राजथो मिचावरुणा विदथे स्वर्दृशा ।

वृष्टिं वा^{१४} राधो अमृतत्वमीमहे द्यावापृथिवी विचरन्ति^{१५} तन्यवः ॥

आ नो मिचावरुणा हव्यजुष्टिं धृतेर्गैब्यूतिमुक्षतमिडाभिः^{१६} ।

प्रति वामं च वरमा^{१७} जनाय पृणीतमुज्रो^{१८} दिव्यस्य चारोः^{१९} ॥

सखाजा उया वृषभा दिवस्पती पृथिव्या^{२०} मिचावरुणा^{२१} विच-
वेणी ।

1) Bb विश्वंभरा 2) Ben बिभ्रति 3) So H u. Bb; ich zerlege es in ऋषभा ।
चा 1; in Ben ऋषभा ohne Accent; P रद्रपुषभेतीद्रपुषभा 4) P द्वेयी । 5) H u. Bb
सखा 6) Vgl. RV 1, 152, 7; TBr 2, 8, 6, 5. 7) P गोपी । 8) Vgl. RV 5, 68, 1.
9) P वसत । 10) So P; in den Samh. Mss. ohne Accent. 11) So mit P जु । न-
र्यथा 1; Ben सुमार्यथा; H u. Bb सखार्यथा; desgl. B, ohne Accent. 12) Vgl. RV
5, 68, 6; TBr 2, 4, 5, 4. 13) Ben *धीच* 14) Ben *तमीडाभिः 15) So im An-
schlusse an P वरं । चा 1; Ben वरमा; H u. Bb वरिमा; desgl. B, ohne Accent.
16) So corrigirt; die Mss. schwanken; Ben पृणीतमुज्रो; H u. Bb प्रणीतमुज्रो; desgl.
B, ohne Accent; P प्रणीतं । उज्रोः । 17) Vgl. RV 7, 65, 4; TBr 2, 8, 6, 7. 18) P
पृथिव्याः । 19) In H u. Bb dies Wort ohne Accent.

चिचैभिरधैरुपतिष्ठती रवं छां वर्षयतो असुरस्य मायया' ॥
 आ ते महो' यो जात' एषांभि गोपाणि' ॥
 आभिः स्पृधो मिषातीररिषण्यन्नमिषस्य' व्यथया' मन्युमिन्द्र ।
 आभिर्विष्वा अभियुजो विषूचीरायाय विशोऽवतारीदीप्तीः' ॥
 अयं ऋते अध जयन्तुतं मन्त्रयमुत' प्रकृणुते युधा गाः¹⁰ । 5
 यदा सत्यं कृणुते मन्युमिन्द्रो विश्वं दृढं भयता' एजदस्मात्¹¹ ॥
 अनु स्वधामक्षरत्नापो अस्यावर्धत' मध्या' आ नाष्णानाम'¹² ।
 सग्रीचीनेन मनसा तमिन्द्रा' ओजिहेन हन्मनाहन्मभि'¹³ द्यून्¹⁴ ॥
 इन्द्रस्त्रस्वानभिमातिहोयो हिरण्यवर्णं इषिरः स्वर्धोः ।
 तस्य वयं सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रं सौमनसे स्याम' ॥ 10
 हिरण्यवर्णो अभयं कृणोत्वभिमातिहेन्द्रः पृतनासु जिष्णुः ।
 सं नः शर्म चिवद्व्य' विय'सद्युधं' पात स्वस्तिभिः सदा नः¹⁵ ॥
 इन्द्र' स्नुहि वज्रिण' सौमपृष्ठं' पुरोडाशस्य जुषता' हविर्नः ।
 हत्वाभिमातीः पृतनाः सहस्वानवाभयं कृणुहि विश्वतो नः¹⁶ ॥
 स्नुहि शूर' वज्रिणमप्रतीक' वृषहणं पुरुहूतमिन्द्रम् । 15
 य एका इज्यतपतिर्जनेषु तस्मा इन्द्राय हविषा जुहोत' ॥
 इन्द्रो देवानामधिपः¹⁷ पुरोहितो विशां पतिरभववाजिनीवान ।

1) P वर्षयतः । 2) Vgl. RV 5, 63, 8. 3) Vgl. RV 7, 25, 1; TS 1, 7, 13, 2; TBr 2, 8, 3, 3; K&th. 8, 16. 4) Vgl. RV 2, 12, 1; TS 1, 7, 13, 2; TB 2, 8, 3, 3; K&th. 8, 16. 5) Vgl. RV 10, 108, 7; TS 4, 6, 4, 2; VS 17, 39. 6) P मिषातीः । ररिषण्य । रमिषस्य । 7) P व्यथय । 8) Vgl. RV 6, 25, 2; TBr 2, 8, 3, 3. 9) H u. Bb चयन्तु वरजन् । 10) Ben जात । 11) P मयते । 12) P अजात ।, vgl. RV 4, 17, 10; TBr 2, 8 3, 3. 13) P अजात । चवर्धत । 14) P नजे । 15) So H u. Bb; in Ben जायानां; P जायानां । 16) P तं । इन्द्रः । 17) P इज्यता । अ-ह्य । अभि । 18) Vgl. RV 1, 83, 11; TBr 2, 8, 3, 4. 19) Vgl. TBr 2, 8, 4 1. 20) Ben धी । 21) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 22) Bb सौमपृष्ठं 23) Vgl. TBr 2, 8, 4 1. 24) Vgl. TBr 2, 8, 4, 2. 25) So Ben; H u. Bb अधिपः; B अधिनयः; P अधिपो । अधि. पाः ।

अभिमातिहा तविषस्तुविष्मानस्मभ्यं चिचं वृषणं रयिं दातुं ॥
 य इमे छावापृथिवी महित्वा बलेनाहहृदभिमातिहेन्द्रः ।
 सं नो हविः प्रतिगृणातु रातये देवानां देवो निधिषा नो अष्यात् ॥

॥ १२ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 6; 2, 8, 3 u. 4 (s. oben); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

- इन्द्रो वृषमतरवृषतूर्ये ज्ञाधृषो मघवा भूरा इन्द्रः ।
 5 अन्वेन विंशो अमदन्त पूर्वीरयं राजा जंगतश्चर्षणीनाम्¹⁰ ॥
 सं एव वीरः सं उ वीर्यावानस एकराजो जंगतः परस्याः ।
 यदा वृषमतरवृषरा इन्द्रो अथैकराजो अभवज्जनानाम् ॥
 इन्द्रो यज्ञं वर्धयन्विश्ववेदाः पुरोडाशस्य जुषता हविर्नः ।
 वृषं तीर्त्वा दानवं वज्रबाहुर्दिशो ऽहहृहिता हह्येन ॥
 10 इमं यज्ञं वर्धयन्विश्ववेदाः पुरोडाशं प्रतिगृणात्विन्द्रः ।
 यदा वृषमतरवृषरा इन्द्रो अथाभवहमिताभिकतूनाम् ॥
 अहंवृषम् ॥
 इन्द्रो देवाञ्छबरहृत्य आवदिन्द्रो देवानामभवत्युरोगाः ।
 १२ इन्द्रो यज्ञे हविषा वावृधानो वृषतूर्नो अभयं शर्म यस्तत् ॥

1) P तविष्मात् 2) So P; die Samh. Mss. हः; vgl. TBr 2, 8, 4, 2. 3) Ben
 मातो 4) So Ben; H, Bb u. B वृषातु; für den P s. die folgende Anmerkung.
 5) P हविः । प्रति । चतरत् । वृषतूर्ये । देवानां । 6) Vgl. TBr 2, 8, 4, 3. 7) H
 मतरहृ 8) P मरः । 9) So im Anschluss an P एषः । यज्ञे । die Samh. Mss.
 पूर्वीरयं 10) Vgl. TBr 2, 8, 3, 6. 11) P वीर्यावापि वीर्यावाप । Bb वीर्यावाप
 12) P एषः । राजा । 13) Bb मतरवृषरा; P चतरत् । मरः । 14) P एकराजं हविषः
 राजः । 15) Vgl. TBr 2, 8, 3, 7. 16) P तीर्त्वा । 17) Ben हहृहिता हहृहिता हहृ-
 ह्येन; vgl. TBr 2, 8, 3, 7. 18) Vgl. TBr 2, 8, 3, 8. 19) Vgl. RV 1, 39, 5; TBr
 2, 5, 4, 3. 20) P देवानां । शबरहृत्य इति शबरः हृति । 21) P वा । चपत् । 22) So
 Ben u. P; die andern Mss. चपत्; vgl. TBr 2, 8, 3, 8.

इन्द्रस्य वृष्णो^{१)} 'जनिष्ठा उयं' इन्द्र एषां नेता^{२)} भूरि चकार^{३)} ॥
 त्वं मानेभ्य इन्द्र विश्वजन्या^{४)} रदा^{५)} मरुद्भिः शुरुधो गौञ्जयाः ।
 स्तवानेभिः स्तवस^{६)} इन्द्र देवैर्विष्टामेष^{७)} वृजनं जीरदानुम्^{८)} ॥
 यः सप्त सिन्धू^{९)} रदधात्पृथिव्यां^{१०)} यः सप्त लोकानकृणोद्दिशश्च ।
 इन्द्रो हविष्मान्तसंगणो मरुद्भिर्वृचतूर्नो यज्ञमिहोपयासत् ॥ 5
 समिद्धा इन्द्रो^{११)} 'ऽनवस्ते' ॥
 इन्द्रस्य नु वीर्योणि प्रवोच^{१२)} यानि चकार प्रथमानि वञ्जी ।
 अहन्वाहिमन्वपस्ततर्द प्र वक्षणा^{१३)} अभिनत्पर्वतानाम् ॥
 अहन्वाहिं पर्वते शिञ्चियाणं त्वष्टासौ वज्र^{१४)} स्वयं ततश्च ।
 वाच्या इव धेनवः स्यन्दमाना अञ्जः समुद्रमवजग्मुरापः^{१५)} ॥ 10
 इन्द्रो यातो^{१६)} ऽवसितस्य राजा शमस्य^{१७)} च शृङ्गिणो वज्रबाहुः ।
 सैन्दु राजा क्षयति^{१८)} चर्षणीनामराजं नेमिः परि तां बभूव^{१९)} ॥
 अभि सिध्मो^{२०)} अजिगादस्य शङ्खन्वि तिग्मेन वृषभेणा^{२१)} पुरो
 ऽभेत्^{२२)} ॥

सं वज्रेणाभिनवृषमिन्द्रः प्र स्वां मतिमतिरञ्ज्याशदानः^{२३)} ॥ १३ ॥ 15

Vgl. TBr 2, 8, 3 u. 4; Weiteres in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 10, 103, 9; TS 4, 6, 4, 3; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 41.
 2) Vgl. RV 10, 73, 1; TBr 2, 8, 3, 4; Kāth. 4, 8; Kap. S. 3, 6; VS 33, 64. 3) Vgl. RV 10, 103, 8; TS 4, 6, 4, 3; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 40. 4) Vgl. RV 1, 165, 7; Kāth. 9, 18; 23, 11. 5) So Ben; P विश्वजनिति विश्व. जन्ता ; die andern Mss. विश्वजन्ता. 6) Ben ब्रह्मा; P रदं. 7) P क्षयते. 8) P विष्टा. इष्ट. 9) Vgl. RV 1, 169, 8. 10) Vgl. TBr 2, 6, 8; Kāth. 38, 6; VS 20, 36. 11) So Ben; in H u. Bb वज्रस्ते; desgl. B, ohne Accent; P वज्रः. तो !; vgl. RV 5, 31, 4; TS 1, 6, 13, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kāth. 8, 16. 12) P वचवाः. 13) Vgl. RV 1, 32, 1; TBr 2, 5, 4, 1. 8, 4, 3. 14) Vgl. RV 1, 32, 2; TBr 2, 5, 4, 2. 8, 4, 3. 15) Ben वज्रबाहुः. 16) Ben क्षयति; P क्षयति. 17) Vgl. RV 1, 32, 15; TBr 2, 8, 4, 3. 18) P वृषभेण. 19) P पुरः. अभेत्. 20) Vgl. RV 1, 33, 13; TBr 2, 8, 4, 4.

- तमपो वि दुरो विषूचीरिन्द्र हृदमरुजः' पर्वतस्य ।
 राजाभवो जगतश्चर्षणीनां साकं सूर्य जनयन्धामुषासम्' ॥
 इन्द्रो राजा जगतश्चर्षणीनामधि क्षमि विषुरूपं यदास्त ।
 ततो ददाति दाम्भे वसूनि चोदद्राधं उपस्तुताश्चदर्वोक् ॥
 5 स्वादोरिण्या विषूवतो मध्वः पिबन्ति गौर्यैः ।
 या इन्द्रेण सयावरीर्दक्षा मदन्ति शोभसे¹⁰ वस्तीरु स्वराज्यम्¹¹ ॥
 युध्मस्य ते वृषभस्य स्वराज्ञ उयस्य यूनः स्वविरस्य घृध्वेः¹² ।
 अजूर्यतो¹³ वज्रिणो वीर्यार्णीन्द्रः श्रुतस्य महतो महानि¹⁴ ॥
 इदं नमो वृषभाय स्वराज्ञ¹⁵ उक्थंशुष्माय तवसे ऽवाचि ।
 10 अस्मिन्निन्द्र वृजने सर्ववीराः स्मत्सूरिभिस्तव शर्मनस्याम¹⁶ ॥
 अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेषु¹⁷ ॥
 आदित्यानामवसा नूतनेन सक्षीमहि शर्मणा शतमेन ।
 अनागास्त्वे अदितित्वे तुरास¹⁸ इमं यज्ञं दधतु ओषमाणाः¹⁹ ॥
 न दक्षिणा विचिकिते²⁰ न सण्या न प्राचीनमादित्या नोते²¹ पक्षा ।
 15 पाक्वा²² चिह्नसवो धीर्या²³ चिह्नष्मानीतो अभय ज्योतिर-
 याम्²⁴ ॥

1) P वै । दुरः । 2) So Ben; in H u. Bb हृदामरुजः; desgl. B, ohne Accent; P हृदो । चरुः । 3) P राजा । चरुः । 4) Vgl. RV 6, 30, 5. 5) Bb ददातु । 6) P चोदद्राध । राधः । 7) Vgl. RV 7, 27, 3; TBr 2, 8, 5, 8. 8) So im Anschluss an P विषूवतः । विषूवत इति विषु. वतः । Ben विषुवतो; H u. Bb विषुवतो; B विषुवतो
 9) So P; die Samh. Mss. पिबन्ति 10) P शोभसे । 11) Vgl. RV 1, 84, 10. 12) P घृध्वे । 13) So im Anschluss an P अजूर्यतो; die Samh. Mss. अजीर्यतो 14) Vgl. RV 3, 46, 1. 15) P स्वराज्ञे । 16) Ben स्मत्सूरि 17) Vgl. RV 1, 51, 15. 18) Vgl. RV 10, 108, 11; TS 4, 6, 4, 8; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 48. — Hier bricht Ben auf f. 59 ab, und ist das Folgende in dieser Hdschr. nicht mehr vorhanden.
 19) P तुरासः । 20) P चिकित्ताः; vgl. RV 7, 51, 1; TS 2, 1, 11, 6; TBr 2, 8, 1, 6. 21) P वि । चिकित्ता । 22) P आदित्याः । च । उत । 23) P पाक्वा । 24) Ben धीर्याः; P धीर्या । 25) Vgl. RV 2, 27, 11; TS 2, 1, 11, 5; TBr 2, 8, 1, 6.

धारयन्तः^१ ॥

तिस्रो भूमीर्धारयन्स्त्रीभूतं द्यून्स्त्रीणि व्रतां विदधे अन्तरेषाम् ।

ऋतेनादित्या मंहि वो महित्वं तदर्थमन्वरुण मिष चारु^२ ॥

यज्ञो देवानां प्रत्येतु सुब्रम्^३ ॥

शुचिरपः सूर्यवसा^४ अदन्वा उपक्षयन्ति वृद्धवयाः सुवीरः ।

5

नकिष्टं^५ ग्रन्थयन्ति तो न दूराद्य आदित्यानां भवति प्रणीतो^६ ॥

आदित्यो देव उदगात्पुरस्ताद्विष्वा भूतानि प्रति मोदमानः ।

तस्य देवाः प्रसवन्^७ यन्ति सर्वे यथास्य नाम परमं गुहा विदुः ॥

यस्य भान्ति केतवो यस्य रश्मयो यस्येमां विष्वा भुवनानि सर्वा ।

तस्यादित्यस्य प्रसवन्^८ मनामहे यस्तेजसा प्रथमजा विभाति^९ ॥

10

विभाति केतुररुणः पुरस्तादादित्यो विष्वा भुवनानि सर्वा ।

सुगै नु पन्थामन्वेति प्रजानन्पिता देवानामसुरो विपश्चित् ॥

व्रतेन यं व्रतिनो वर्धयन्ति देवा मनुष्याः पितरश्च सर्वे ।

तस्यादित्यस्य^{१०} प्रसवन् मनामहे यस्तेजसा प्रथमजा विभाति ॥

आदित्यः शुक्र उदगात्पुरस्ताज्ज्योतिः कृत्स्नं तमो बाधमानः ।

15

आभासमानः प्रदिशो नु सर्वा भद्रस्य कर्ता रोचमाना^{११} आगात् ॥

यदेदेनमदधुर्यज्ञियासो^{१२} दिवि देवाः सूर्यमादितेयम् ।

वदा चरिषू^{१३} मिथुनां^{१४} अभूतामादित्रापश्यन्भुवनानि विष्वा^{१५} ॥

॥ १४ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 1, 6; Weiteres s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 2, 27, 4; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kāth. 11, 12. 2) Vgl. RV 2, 27, 8; TS 2, 1, 11, 5; TBr 2, 8, 1, 6; Kāth. 11, 12. 3) Vgl. RV 1, 107, 1; TS 1, 4, 22, 1; 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kāth. 4, 10; Kap. 8, 3, 8; VS 8, 4; 33, 68.

4) P सुव्यवसा इति बु. यथासाः । 5) P नीचः । तं । 6) Vgl. RV 2, 27, 13; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6. 7) Bb प्रभव । 8) Vgl. TBr 3, 1, 1, 1. 9) Bb यथा । 10) P रोचमानः । 11) P वदा । इत् । एवम् । 12) So P; die Samh. Mes, चरिषू । 13) P मिथुनां । 14) Vgl. RV 10, 88, 11.

- वर्यमु त्वा गृहपते जनानामये अकर्म समिधा बृहन्तम् ।
 अस्थूरि नो गार्हपत्यानि सन्तु तिम्रमेन नस्तेजसा संशिशधिं ॥
 अये सं शेषदृष्टपां चृतेजा उरु ज्योतिर्नशते देवयुष्टे ।
 ये त्वं मिषेण वरुणः सजोषा देव पासि त्यजसा मर्तेमहः ॥
 5 तेजिष्ठा यस्यारतिर्वनेराट् तोदो अन्धन् वृषसानो अद्यौत् ।
 अद्रोघो न द्रविता चेतति त्वन्ममत्यो ऽवर्षं औषधीषु ॥
 आ यदिषे नृपतिं तेजा आनट् शुचि रेतो निषिक्तं द्यौरभीके ।
 अयिः शर्धेमनवद्यं युवानं स्वाध्वं जनयत्सूदयच्च¹⁰ ॥
 सं तेजीयसा मनसा त्वोत् उत¹¹ शिक्ष स्वपत्यस्य शिक्षोः ।
 10 अये रायो नृतमस्य प्रभूतौ भूयाम ते सुधृतयच्च वस्वः¹² ॥
 सं इदंस्तेव¹³ प्रतिधादसिचञ्जिशीत्¹⁴ तेजो ऽयसो नं धाराम् ।
 चिब्रजतिररतिर्यो अक्तेर्वेनं¹⁵ दुषद्वा¹⁶ रघुपत्नजहाः¹⁷ ॥
 हव्यवाडपिरजरः पिता नः¹⁸ ॥
 मंयीद्यदी¹⁹ विष्टो मातरिष्या होतारं विश्वाप्सु²⁰ विश्वदेष्टम् ।

1) Vgl. RV 6, 15, 19; TBr 3, 5, 12, 1. 2) Vgl. RV 6, 3, 1. 3) P चन्धन् । न ।
 4) So P; die Samh. Mss. चन्धोत् 5) So im Anschluss an P चन्द्रोत् ।; Bb चन्द्रोत् ।;
 H चाद्रोत् । 6) So im Anschluss an P चन्धः ।; die Samh. Mss. schreiben चन्धः
 7) Vgl. RV 6, 12, 3. 8) P तेजः । 9) So im Anschluss an P स्वाध्वमिति दु-
 चाध्वं ।; die Samh. Mss. स्वाध्वं 10) Vgl. RV 1, 71, 8; TS 1, 3, 14, 6; VS 33, 11.
 11) In B चय; in P fehlt dies Wort ganz. 12) Vgl. RV 3, 19, 3; TS 1, 3, 14, 6.
 13) So im Anschluss an P स्ते । इत् । चस्तेवेत्तसा । इत् ।; H u. Bb स् । इदंस्तेव; B
 चन्द्रस्तेव 14) Die Mss. schwanken; Bb प्रतिधादसिचञ्जिशीत् ।; H प्रतिधादसिच-
 ञ्जिशीत्; desgl. B, ohne Accent; P प्रति । धात् । चञ्जिष्यन् । जिशीत् । 15) So im
 Anschluss an P तेजः । चयसः ।; die Samh. Mss. तेजो ययो 16) So im Anschluss
 an P चन्ती । वे । न ।; die Samh. Mss. चाक्तेर्वेनं 17) So mit P दुषद्वा । दुषदिति
 दु. सद्वा ।; die Samh. Mss. दुषद्वा 18) Vgl. RV 6, 3, 5. 19) Vgl. RV 5, 4, 2; TS
 3, 4, 11, 1. 20) P मंयीत् । चत् । रज् 21) So mit P विश्वाप्सुमिति विश्व. चप्सु ।;
 die Samh. Mss. विश्वाप्सु

नि यं दधुर्मेनुष्यासु' विष्णु ३स्वर्णं चिच० वपुषे विभावम्' ॥
 अयं स यस्य शर्मन्वोभिरयेरेधते जरिताभिर्है ।
 ज्येष्ठेभिर्यो भानुभिर्धूभूणां पर्येति परिवीतो' विभावा' ॥
 अदिद्युतत्स्वपाको विभावामे' यजस्व रौदसी उरुची ।
 आयुं न यं नमसा रातहव्या' अज्जन्ति सुप्रयसं¹⁰ पञ्च¹¹ जनाः¹² ॥ 5
 स नो विभावा चक्षणिर्न वस्तोरपिर्वन्दारु' वैद्यचनो' धात ।
 विश्वायुर्यो अमृतो मर्त्येषु पर्यभूदतिथिर्जातवेदाः¹³ ॥
 यो भानुभिर्विभावा विभात्यसिर्देविर्भर्जतावाजस्रः ।
 आ यो विवाय सख्या' सस्त्रिभ्यो ऽपरिहृतो' अत्यो न सन्निः¹⁴ ॥
 यदय एषा समितिर्भवाति देवी देवेषु यजता यजच¹⁵ । 10
 रत्ना च यद्विभजासि' स्वधावो भागं नो अच वसुमन्ता' वी-
 तात¹⁶ ॥

एतां ते अय उचयानि वैधो' जुष्टानि सन्तु मनसे हृदे च ।
 श्वेमे रायः सुधुरो यमं ते ऽधि अ्वो देवभक्तं दधानाः¹⁷ ॥
 वि पृक्षो' अये मघवानो अश्व्युर्वि सूरयो ददतो' विश्वमायुः । 15

1) So im Anschluss an P नि । य । दधुः ।; H u. Bb नदधुः; desgl. B, ohne Accent. 2) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 3) Vgl. RV 1, 148, 1. 4) P जरिता । अभिहै । 5) So die Mss.; auch P चभूणां । 6) P परि-
 वात इति परि. वातः । 7) Vgl. RV 10, 6, 1. 8) So corrigirt; H विभावा चये;
 Bb विभावा चये; desgl. B, ohne Accent; P विभावा । चये । 9) P रातहव्या इति
 रात. हव्याः । 10) So mit P सुप्रयसमिति सु. प्रयसं ।; die Samph. Mss. सुप्रयसं; Bb
 सुप्रयसं 11) In den Samph. Mss. dies Wort ohne Accent. 12) Vgl. RV 6, 11, 4.
 13) P वंदायः । 14) P वैचः । च । वः । 15) Bb पर्यभूतः; P मर्त्येषु । उचयुर्विद्वयः
 . जुत । मृत । चतिथिः ।; vgl. RV 6, 4, 2. 16) P सखा । 17) So im Anschluss an
 P चपरिहृत पर्यपरि. जुतः ।; die Samph. Mss. परिहृतो 18) Vgl. RV 10, 6, 2. 19) H
 चयच 20) P वत । विभावासीति वि. भावासि । 21) Vgl. RV 10, 11, 8. 22) So im
 Anschluss an P वैधः ।; in H वैदः; Bb u. B ebenso, nur ohne Accent. 23) Vgl.
 RV 1, 78, 10. 24) So im Anschluss an P पृषः ।; in H पृषो; Bb u. B पृषो 25) P
 दधतः ।

- सनेम बाज० समिधेष्वर्धो भागं देवेषु ध्रुवसे दधानाः^१ ॥
 आ नो गहि सख्येभिः शिवेभिर्महात्महीभिस्तृतिभिः सरस्यन् ।
 अस्मे रयि बहुलं सतरुच० सुवाचं भागं यशसं कृषीं नः^२ ॥
 कुर्मस्ता आयुरजरं यदपे यथा युक्तो जातवेदो न रिषाः ।
 5 अथा वहासि सुमनस्यमानो भागं देवेभ्यो हविषः सुजात^३ ॥
 हविषीव भजमानो ना आभाग^४ देवेभ्यः शिष्यजुतं मानुषेभ्यः ।
 तं देवानामसि यद्ग होता स एनान्यक्षीषितो यजीयान् ॥ १५ ॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

- अये दा^{१०} तां नो अये^{११} ऽग्निर्देदात्यं च पते^{१२} अन्नस्य नो देशं पिना^{१३}
 रयिमन्नवासे^{१४} समिधुवसे वृषन्^{१५} यास्ते^{१६} ॥
 10 यमो नो गातुं प्रथमो विवेद^{१७} नैषां^{१८} गच्छति रपभर्तवा उ ।
 यथा नः पूर्वे पितरः परेयुरेना जज्ञानाः पश्या^{१९} अन्नु स्वाः^{२०} ॥
 प्रेहि प्रेहि पथिभिः पूर्वैर्भिर्यथा^{२१} नः पूर्वे पितरः परेताः^{२२} ।
 उभा राजाना स्वधया मदन्ता यमं पश्यासि^{२३} बरुणं च देवम्^{२४} ॥
 अङ्गिरोभि रागहि यज्ञियेभिर्यम वैरूपैरिह मादयस्व ।

^१) Vgl. RV 1, 73, 5. 2) P कृषि । 3) Vgl. RV 3, 1, 19. 4) P ते । 5) P चच ।
 6) So P; die Samh. Mss. सुवाचः; vgl. RV 10, 51, 7. 7) So im Anschluss an P
 हविषीव हविषि हव ।; die Samh. Mss. हविषी वा 8) P भजमानः । नः । 9) So
 im Anschluss an P चा । चमाक् ।; die Samh. Mss. चा भावे 10) Vgl. RV 3, 24, 5;
 TS 2, 2, 12, 6; Kāth. 6, 10. 11) Vgl. oben 4, 12, 2; TS 2, 2, 12, 6. 12) Vgl. RV
 5, 25, 6, Kāth. 2, 15. 13) Vgl. TS 4, 2, 3, 1; TBr 3, 11, 4; Kāth. 19, 12; 16, 10;
 Kap. 8. 25, 1; 32, 2; VS 11, 83. 14) Vgl. RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 18, 5.
 15) Vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; Kāth. 2, 15; VS 15, 30.
 16) Wahrscheinlich zu vgl. 2, 7, 16; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 7, 3; VS 18, 22; 18, 46;
 Kāth. 16, 16; 40, 18. 17) So P; die Samh. Mss. शिवेह 18) P जे । एषा । 19) P
 यथा । 20) Vgl. RV 10, 14, 2. 21) Auch P पूर्वैभिः । 22) So mit P परेता इति
 परा इता ।; von den Samh. Mss. schreiben H u. Bb परेता; B ebenso, nur ohne
 Accent. 23) Die Samh. Mss. पश्यासि; P पश्यामि । 24) Vgl. RV 10, 14, 7.

विवस्वन्० हुवे यः पिता ते ऽस्मिन्यज्ञे बर्हिषा॑ निवद्य॑ ॥
 इमं॑ यम प्रस्तरमा हि सीदाङ्गिरोभिः पितृभिः स०विदानः ।
 आ॑ त्वा मन्वाः कविशस्ता बहन्वेना॑ राजन्हविषा मादयस्व॑ ॥
 मातली कव्यैर्यमो॑ अङ्गिरोभिर्वृहस्पतिर्ह्यङ्गभिर्वावृधानः ।
 या०श्च॑ देवा वावृधुर्ये॑ च देवानस्वाहान्ये स्वधयान्ये मदन्ति॑ ॥ ५
 परेयिवा०सं प्रवतो महीरन्तु बहुभ्यः पन्थामनुपस्पशानंम् ।
 वैवस्वतं॑ संगमनं जनाना० यमं॑ राजान० हविषा दुवस्व॑ ॥
 यास्ते पूषन्वा॑वो अन्तः समुद्रे हिरण्ययीरन्तरिक्षे चरन्ति ।
 ताभिर्योसि दू३न्य॑ सूर्यस्य कामेन कृतः१० अ०व इक्षमानः११ ॥
 जु०कं ते अन्यद्यजतं ते अन्यत्१२ ॥ १०
 पूषेमा॑ आशा अनुवेद सर्वाः सो॑ अस्मि॑ अभयतमेन॑ मेषत्१३ ॥
 स्वस्तिदा॑ आ०पृथिः१४ सर्ववीरो॑ ऽप्रयुक्त्यु०र१५ एतु प्रजानन्१६ ॥
 प्र०पथे पथामंजनि०ष्ट पूषा॑ प्र०पथे दिवः प्र०पथे पृथिष्याः ।
 उभे॑ अभि प्रियतमे सधस्ये॑ आ॑ च परा॑ च चरति प्रजानन्१७ ॥
 पूषा॑ सुबन्धुर्दिव॑ आ॑ पृथिष्या इडस्पतिर्मधवा दस्मवर्चाः१८ ॥ १५

1) P बर्हिषि । जा । 2) Vgl. RV 10, 14, 5; TS 2, 6, 12, 6. 3) Vgl. RV 10, 14, 4; TS 2, 6, 12, 6. 4) P चान् । च । 5) P वावृधुः । 6) Vgl. RV 10, 14, 8; TS 2, 6, 12, 5; TBr 2, 6, 16, 2. 7) So corrigirt; die Samh. Mss. ०मनुवाङ्मः; P चनु-पञ्चवापमिन्वापु. पञ्चवाप । 8) Vgl. RV 10, 14, 1; TA 6, 1, 1. 9) So die Samh. Mss. दू३न्यः । 10) P कृत । 11) Vgl. RV 6, 58, 3; TBr 2, 5, 5, 5, 8, 5, 3. 12) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4; 10, 1; 4, 5, 6; Kāth. 4, 15; 20, 15. 13) P चेषत् । 14) P चमवतमिन्वापु. सधस्ये । 15) So alle Mss.; auch P 16) So im Anschluss an P चा०पृथिरि०वा. पृथिः ।; H चा०पृथिः; deagl. B, ohne Accent; Bb च०पृथिः । 17) So im Anschluss an P सर्ववीर रति सर्व. वीर । च०प्रयुक्त्यु०र. यु०र ।; die Samh. Mss. सर्ववीरः प्रयुक्त्यु० 18) Vgl. RV 10, 17, 5; TBr 2, 8, 5, 3. 4, 1, 5; TA 6, 1, 1. 19) Vgl. TBr 2, 8, 5, 3.

ये देवांसो अंददुः सूर्यायै कामेन कृतं तवसं स्वयम् ।

अजायः पशुपां वाजपत्यो धिर्यजिग्वे भुवने विंशे अर्पितः ।

अष्टां पूषा शिथिरामुद्धरीवृजसंचक्षाणो भुवना देव ईयते ॥ १६ ॥

Vgl. RV 10, 14; TS 2, 6, 12; TBr 2, 8, 5; (Āindrāgnipaṣṇvādisūktakathanam); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

यद्देवा देवहेडनं यद्वाचानृतमोदिम ।

5 आदित्यास्तस्मान्मुञ्चतर्तस्य त्वेनमानृतः ॥

देवा जीवनकाम्या यद्वाचानृतमोदिम ।

तस्माच्च इहं मुञ्चत विंशे देवाः सजोषसः ॥

श्रुतेन द्यावापृथिवी श्रुतेन त्वं संरखति ।

कृताचः पाश्चात्सो यत्किंचानृतमोदिम¹⁰ ॥

10 इन्द्रापी मिषावरुणौ सोमो धाता बृहस्पतिः ।

ते नो मुञ्चन्वेनसो यत्किंचानृतमोदिम ॥

सजातश्चादुतं जामिशंसाज्यायसः शंसादुतं वा क-

नीयसः ।

अनाधृष्टं देवकृतं यदेनस्तस्माच्चमस्माज्जातवेदो मुमुग्धि ॥

1) Vgl. RV 6, 58, 4; TBr 2, 8, 5, 4. 2) So im Anschluss an P धिचं धिचं इति धिचं धिचं. 3) H u. Bb धिचं धिचं; B धिचं धिचं. 4) Vgl. RV 6, 58, 2; TBr 2, 8, 5, 4. 5) P चत् । देवाः । 6) So die Samh. Mss.; P चादिजाः । तस्मात् । मुञ्चत । चत्तम् । 7) So H; in Bb सैवमानृतः; B सैवमानृतः; im P तु । एवं । जी । उत्तं न । 8) So im Anschluss an P तस्मात् । क. । इहं ; die Samh. Mss. तस्मात् । 9) So corrigirt; die Mss. देवाः । 10) So die Samh. Mss.; P चर्षीयत् इति च. जीयत्. 11) Dieser Vers fehlt in H u. Bb; er musste daher theils nach dem P, theils nach den verwandten Texten accentuirt werden. 12) Die Samh. Mss. यद्वातश्चादुतं; aber P यद्वातश्चादिति यद्वात. चत्तम् । 13) So Bb; in H u. P ist das Wort Oxytonon. 14) Vgl. TBr 2, 7, 12, 3; TA 2, 8.

यदन्तरिक्षं पृथिवीमुत छां यन्मातरं पितरं वा जिहिंसिम् ।
 अग्निर्नस्तस्मादेनसो गार्हपत्यः प्रमुञ्चतु^१ दुरितानि यानि कानि
 च चक्रुर्न^२ ॥
 येन प्रितो अर्णवानिर्बभूव येन सूर्यं तमसो निरमोचि ।
 येनेन्द्रो विश्वा अजहादरातीक्ष्णेनाहं ज्योतिषा ज्योतिरागन्धानं^३
 अयाशि^४ ॥
 यद्वैष्यमृणमहं बभूव धिप्स्य^५ वा संचकर जनैभ्यः ।
 अग्निर्नस्तस्मादिन्द्रश्च सविदानीं^६ प्रमुञ्चताम^७ ॥
 यत्कुसीदमप्रतीतं मयेह^८ येन यमस्य^९ निधिना^{१०} चरावः^{११} ।
 एतत्तदये^{१२} अनृणो भवामि जीवन्नेव प्रति हस्तानृणानि^{१३} ॥
 यक्षस्ताभ्यां चकरं किल्बिषान्यक्षाणां^{१४} वग्मुमवजिघ्रमापः^{१५} ।
 उयं पश्याच्च^{१६} राष्ट्रभृच्च तान्यप्सरसामनुदत्तानृणानि^{१७} ॥
 उयं पश्येद्राष्ट्रभृत्किल्बिषानि^{१८} यदक्षवृत्तमनुदत्तमेतत्^{१९} ।
 नैव^{२०} ऋणानृणवानिप्समानी^{२१} यमस्य लोके निधिंजराय^{२२} ॥

1) So mit P प्र । मुञ्चतु ; die Samh. Mss. प्रमुञ्चतु 2) Vgl. TS 1, 8, 5, 3; TBr 3, 7, 12, 4; TA 2, 6, 2; Kāth. 9, 6; Kap. S. 8, 10. 3) Die Samh. Mss. *राजानवावासीत्; P चा-
 नवावः । चवासीत् ; vgl. TA 2, 3 ज्योतिरागन्धानं चापि 4) So im Anschluss an
 P चत् । ईयं । चयं । चहं !; die Samh. Mss. चहं ईयं मुञ्चामहं; B *मुञ्चाम 5) So
 P; in den Samh. Mss. das Verbum ohne Accent. 6) So im Anschluss an P धिप्स्यं ;
 H द्विः च; Bb द्विः च; desgl. B, ohne Accent. 7) So im Anschluss an P; die
 Samh. Mss. सविदानीं 8) So corrigirt; die Samh. Mss. प्रमुञ्चतां; P प्र । मुञ्चतां ।
 9) So corrigirt; in den Samh. Mss. कुसीद* ohne Accent; P कुसीदं । 10) Die
 Samh. Mss. मयेह; P मया । इह । 11) So P; die Samh. Mss. चनक्ष 12) P निधि-
 रिति निधिः चत् 13) P चरावः । 14) P एतत् । ति । चये । 15) P प्रति । हः ।
 तपि । चवापि ; vgl. TS 3, 8, 8, 1; TA 2, 8. 16) So die Samh. Mss.; P चवा ।
 चपरममिषव. रनं । चवधिघ्नमिषव. चिघ्नं । चापः । 17) P पश्यात् । च । 18) P
 चनु । इत्तापि । चवापि !; vgl. TBr 3, 7, 12, 3; TA 2, 4. 19) P पश्यात् । 20) So
 im Anschluss an P चनुदत्तमिषव. इत्तं । एतत् !; die Samh. Mss. *मनुदत्तमितत्
 21) P चत् । नः ; wie TA 2, 4 चत् 22) P चवापि । चववापिमिषव. वाप । रजुनायः ।
 23) So im Anschluss an P निधिंरिति नि. धिः । चचराय ; die Samh. Mss. निधि-
 रजुनायः; vgl. TA 2, 4 चधिरजुनाय

इमं मे वरुण शुधी हवमद्या च मृडय ।

तामवस्युराचके ॥

तस्या यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशस्ते यजमानो हविर्भिः ।

अहेडमानो वरुणेह वोधुरुणस मा ना आयुः प्रमोचीः ॥

५ उदुक्षमं वरुण पाशमस्तदाधमं वि मध्यमं अघाय ।

अघा वयमादित्य व्रते तवानागतो अदितये स्याम ॥

अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरिमहे हविर्भिः ।

स्यवस्तभ्यमसुर प्रचेता राजर्जेनासि शिञ्चयः कृतानि ॥

तं नो अग्रे वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडो जव्यासिसीष्टाः ।

10 यजिष्ठो बह्मिष्ठमः शोणुचानो विष्वा हेवासि प्रमुमुग्ध्यस्तत् ॥

स तं नो अग्रे जवमो भवोती नैदिष्ठो अस्या उषसो शुष्टौ ।

अवयह्य नो वरुण रायो वीहि मृडीक मुहवो न एधि ॥

संकमुको विकमुको निर्धुतो यच्च निस्वनः ।

ते जस्यस्त्रममनागतो दूरार्धमचीचतम् ॥

15 निर्वक्षमचीचते कृत्या निर्धुति चकार ।

1) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. 5.; TBr 3, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4, 4 u. 5.; Kāth. 4, 16; 11, 19 u. 5.; VS 21, 1. 2) Vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. 5.; TBr 2, 8, 1, 6; 3, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4 u. 5.; Kāth. 4, 16; 11, 13 u. 5.; VS 13, 49; 21, 2. 3) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1 u. 5.; TBr 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; Kāth. 2, 8; 16, 8 u. 5.; Kap. 8, 2, 15; 32, 1; VS 12, 12. 4) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1 u. 5.; TBr 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; Kāth. 40, 11. 5) Vgl. RV 4, 1, 4; TS 2, 5, 12, 3; TBr 3, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 8; Kāth. 34, 19 u. E.; VS 21, 3. 6) B जो 7) Vgl. RV 4, 1, 5; TS 2, 5, 12, 3; Kāth. 34, 19; Kap. 8, 48, 1; VS 21, 4. 8) So Bb; auch P निर्धुत इति वि. चतः 1; B निर्धुतो; TA 2, 4 निर्धुतो 9) Die Samh. Mss. निस्वनः; P निस्वन इति वि. चतः 1; TA 2, 4 निस्वनः 10) Die Samh. Mss. ते कृत्यामचीचते; P ते. कृत्या. कृत्याम् । कृत्यावः । 11) P दूरार्ध । दूर । कचीचतम् 1; vgl. TA 2, 4 कचीचतम् 12) So die Samh. Mss. निर्वक्षमचीचते कृत्या ; वि. चतः । कचीचतम् । कृत्यामितीः कृत्या 1; s. TA 2, 4 निर्वक्षमचीचते कृत्या

तेन यो ऽस्मात्समृद्धातिं तमस्मै प्रसुवामसि ॥

दुःशंसानुशसाभ्यां घननानुघनेन च ।

तेन यो ऽस्मात्समृद्धातिं तमस्मै प्रसुवामसि ॥

सं वचसा पयसा सं तनूभिरेगन्महि मनसा सं शिवेन ।

तथा सुदचो विदधातु रयौ ऽनु नो माह्वे तद्व्यो यद्विरिहम् ॥१७॥ ५

Vgl. TA 2, 3 u. 4; Weiteres s. in den Anmerkungen.

शुची वो हव्या मरुतः शुचीनां शुचिं हिनोम्यध्वं शुचिभ्यः ।

अतैन सत्यमृतसाप आयञ्जुचिजन्मानः शुचयः पावकाः ॥

या वः शर्म शशमानाय सन्ति¹⁰ ॥

असेष्वा मरुतः खादयो वो वक्षःसु रुक्मा उपशिक्षियाणाः । 10

वि विद्युतो न हिभी रुचानां¹¹ अनु स्वधामायुधैर्युजमानाः¹² ॥

अष्टयो वो मरुतो अंसयोरधि¹³ ॥

इमे त्रै मरुतो रामयन्तीमे सहः सहसा¹⁴ आनमन्ति ।

इमे शंस वनुचतो निपान्ति गुरु वैवो अरुधे दधन्ति¹⁵ ॥

अरा इवेदचरमा¹⁶ अहेव¹⁷ प्र प्रजायन्ते अकवा¹⁸ महोभिः । 15

पृष्णेः पुचा उपमासो रभिहाः स्वया मत्या मरुतः संमिमिक्षुः¹⁹ ॥

1) Die Samh. Mss. समृद्धातिः; P चः। चकत्। मरुतात्। तं। TA 2, 4 समृद्धाति 2) Vgl. TA 2, 4; die Samh. Mss. संस 3) So im Anschluss an P दुःशंसानुशसाभ्यामिति दुःशंसानुशसाभ्यां। die Samh. Mss. दुःशंसानुशसाभ्यां 4) Bb चक्षिणानुचक्षिणः; P चक्षिण। अनुचक्षिणानुचक्षिणः 5) Die Samh. Mss. समृद्धातिः; in P nur तेन। चः।; das Weitere weggelassen; cf. oben. 6) Vgl. TS 1, 4, 44, 1; TA 2, 4, 8; Kāth. 4, 12; Kap. 8, 10; VS 2, 24; 8, 14, 16. 7) P अतसाप ह्यनुत. सापः। 8) P चाव्य। 9) Vgl. RV 7, 56, 12; TBr 2, 8, 5, 5. Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1, 3, 14, 4; TBr 2, 8, 5, 6; Kāth. 8, 17; 21, 13. 11) So im Anschluss an P रुचानाः।; die Samh. Mss. रुचाना 12) Vgl. RV 7, 56, 12; TBr 2, 8, 5, 5, 13) Vgl. RV 5, 57, 6. 14) P सहसः। 15) Vgl. RV 7, 56, 12; TBr 2, 8, 5, 6. 16) So mit P अरा इवेदचरमाः। रच। रत्। अचरमाः।; die Samh. Mss. अरा इवेदचरमा 17) P अहेव। रच। 18) P अकवाः। 19) Vgl. RV 5, 58, 5; TBr 2, 8, 5, 7.

अग्नीषोमा इमं युवमेतानि ॥

अग्नीषोमा यो अद्य वामिदं वचः सपर्यति ।

तस्मै धत्तं सुवीर्यं गवां पोषं स्वयम्^१ ॥

आन्यं दिवो मातरिश्वा जभारामश्वादन्यं परि श्येनो अद्रेः ।

अग्नीषोमा ब्रह्मणा वावृधानोरुं यज्ञाय चक्रधरु लोकम्^२ ॥

5 अग्नीषोमा य आहुतिं यो वां दाशाद्विष्कृतिम् ।

सं प्रजया सुवीर्यं विश्वमायुर्धृन्नवत्^३ ॥

अग्नीषोमा हविषः प्रस्थितस्य वीतं हव्येत् वृषणा जुषेयाम् ।

सुशर्माणा स्ववसा हि भूतमथा धत्तं यजमानाय शय्योः^४ ॥

आ चर्षणिप्रां वृषभो जनानां राजा कृष्टीनां पुरुहूत इन्द्रः^५ ।

10 स्तुतः श्रवस्यन्नवसोपं मद्भिग्युक्ता हरी वृषणायाद्वर्वाक् ॥

विवेष यन्मा धिषणा जजान^६ ॥

तं सध्रीचीरतयो^७ वृषण्यानि पौंस्यानि नियुतः सञ्चुरिन्द्रम् ।

समुद्रं न सिन्धव उक्थन्नुष्मा उरुथचसं गिरा^८ आविशन्ति^९ ॥

सत्यमित्तन्न^{१०} तावं अ३न्यो ऽस्तीन्द्र देवो न मर्त्यो ज्यायान् ।

15 अंहन्नहिं परिशयानमर्णो ऽवासृजो अपो अह्ना समुद्रम्^{११} ॥

प्रससाहिषे पुरुहूत शशून^{१२} ॥

1) So mit P स्वयमिति यु. स्वयम् ; H u. Bb स्वयिचं; deagl. B, ohne Accent; vgl. RV 1, 93, 2; TBr 2, 8, 7, 9. 2) Vgl. RV 1, 93, 6; TS 2, 3, 14, 2; KAth. 4, 16. 3) B च; P चः । 4) Vgl. RV 1, 93, 3; TBr 2, 8, 7, 10. 5) P च । 6) Vgl. RV 1, 93, 7; TBr 2, 8, 7, 10; TS 2, 3, 14, 2. 7) So mit P पुरुहूत इति पुरु. हूतः ; H पुरुहूतमिन्द्रः; Bb पुरुहूतमिन्द्रः; deagl. B, ohne Accent. 8) P उक्थन्नुष्मा । उक्थन्नुष्मा । 9) P चर्षणिप्रां; vgl. RV 1, 177, 1; TBr 2, 4, 3, 11; KAth. 38, 7. 10) Vgl. RV 8, 32, 14; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TBr 2, 6, 9, 1; KAth. 8, 16; 38, 7. 11) So mit P सध्रीचीः । सध्रीचीः ; die Saph. Mas. सध्रीचीरतयो 12) P चिरः । 13) Vgl. RV 6, 36, 3; TBr 2, 4, 5, 2, 6, 9, 1. 14) So im Anschluss an P सत्यम् । सत्यम् । तत् । च ; die Saph. Mas. सत्यमित्तन्न च 15) Vgl. RV 6, 30, 4; TBr 2, 6, 9, 1. 16) Vgl. RV 10, 180, 1; TS 3, 4, 11, 4; TBr 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4; KAth. 38, 7; 10, 12.

सं शेषवृधमधिधा द्युक्मस्मै महि क्षपं जनाषाडिन्द्र तथ्यम् ।

रक्षा च नो मघोनः पाहि सूरिनीनाये च नः स्वपत्यां इषे धाः^१ ॥

॥ १८ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 5 u. 7; Weiteres s. in der Anmerkungen.

॥ इति^२ खिलकाण्डे चतुर्दशः प्रपाठकः ॥

1) P स्वपत्या इति सु. चपत्ति । 2) Vgl. RV 1, 54, 11; TBr 2, 6, 9, 1; Kâth. 38, 7 a. E. 3) Das इति fehlt in den Mes.

॥ इति मैत्रायणीयसंहितायां खिलकाण्डं समाप्तम् ॥

Verzeichniss

der in der Māitr.-Samhitā enthaltenen Vers- und Capitel-Anfänge, nebst Angabe
der zu vergleichenden Stellen aus den verwandten Texten

aweseshv ā marutaḥ khādaye 4, 14, 18; RV 7, 56, 18; TB 2, 8, 5, 5. awhomucā vṛshabhā 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 6. awhomuce prabhareṃā 4, 12, 8; Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 8; 2, 5, 12, 5. akṛpta vā idam āsid 3, 7, 1. akran karma karmakṛtaḥ 1, 10, 2; Kāth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 8; VS 3, 47. akrandat agniḥ stanayann 2, 7, 8; (2, 7, 9. 10; 3, 2, 2; 4, 10, 2); RV 10, 45, 4; Kāth. 16, 8. 9. 10; 19, 11. 12; Kap. S. 32, 1 u. 2; 25, 1; TS 1, 3, 14, 2; 4, 2, 1. 2. 2, 2; 5, 2, 1. 2. 2, 3; VS 12, 6. 21. 33. akehann amimadanta hy 1, 10, 8; RV 1, 82, 2; Kāth. 9, 6; VS 3, 51; SV 1, 415. TS 1, 8, 5, 2; . aganma mahā namasā yavishṭa 2, 13, 5; RV 7, 12, 1; Kāth. 39, 18; TB 3, 11, 6, 8; SV 2, 664. agnaye 'whomuce 3, 5, 11; Kāth. 5, 5, 19; TS 7, 5, 22. . agnaye kutārān 3, 14, 4; VS 24, 23. agnaye gāyatrāya 3, 15, 10; Kāth. 5, 5, 10; VS 33, 60. agnaye jātavedase 2, 1, 3.	agnaye 'nikavate 3, 13, 14; Kāth. 9, 5; 5, 8, 3; Kap. S. 8, 8; TS 1, 8, 4; VS 24, 16; 29, 59. agnaye pathikṛite 2, 1, 10; Kāth. 10, 5; TS 2, 2, 2. agnaye bhagine 1, 4, 15. agnaye rakshoghne 2, 1, 11. agnaye vasumate 2, 2, 6. agnaye vāciṣṭanārāya 2, 1, 2; Kāth. 10, 3; 10, 4. agnaye svāhā 2, 6, 11; 3, 12, 2; 3, 12, 7; Kāth. 5, 1, 5; 5, 1, 11; TS 7, 1, 14; VS 22, 6. agnā agniḥ carati pravishṭā 1, 2, 7; Kāth. 3, 4; TS 1, 3, 7, 2; VS 5, 4; AV 4, 39, 9. agnā āyāhi vītaye 4, 10, 2; (3, 1, 6); Kāth. 16, 4; 19, 5; 20, 14; 26, 11; Kap. S. 30, 3; TS 2, 5, 7, 3. 8, 1; 5, 1, 5, 8. 5, 5, 5; TB 3, 5, 2, 1; SV 1, 1; 2, 10. agnā āyāshi pavasā 1, 3, 31; 1, 5, 1; (1, 6, 1; 1, 7, 4; 3, 11, 10; 4, 10, 1. 2; 4, 12, 4); RV 9, 66, 19; Kāth. 4, 11; 11, 13; 19, 14; 34, 2; 38, 2; Kap. S. 3, 9; 8, 5; TS 1, 3, 14, 7. 4, 39, 1. 5, 5, 2. 6, 6, 2; TB 2, 6, 3, 4; TA 2, 5, 1; VS 19, 38; 35, 16; SV 2, 814. 868.

- agnâ indraç ca dâçusho 4, 12, 6; RV 3, 25, 4.
- agnâ yo martyo duvo 4, 10, 2; RV 6, 14, 1; Kâth. 20, 14.
- agnâvishpû mahi tad vâp 4, 11, 2; Kâth. 4, 16; TS 1, 8, 22; 2, 5, 12, 1; AV 7, 29, 1.
- agnâvishpû mahi dhâma 4, 10, 1; (4, 11, 2); Kâth. 4, 16; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; AV 7, 29, 2.
- agnâvishpû sajoshasemâ 4, 10, 1; (4, 11, 2); TS 4, 7, 1; 5, 7, 8, 8; TB 3, 11, 3.
- agnih prajâm bahulâm 3, 11, 10; Kâth. 38, 2; TB 2, 6, 3, 5.
- agnih pratnena manmanâ 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 8, 44, 12; Kâth. 2, 14; TB 3, 5, 6, 1; SV 2, 1061.
- agnih prathamô vasubhir no avyât 4, 12, 2; Kâth. 10, 12; TS 2, 1, 11, 2.
- agnih prâtaḥ savanât 1, 3, 36; (4, 7, 7; 4, 14, 9); Kâth. 30, 6, 7; TS 3, 1, 9, 1 (— ne); AV 6, 47, 1.
- agnih çucivratatamah 1, 5, 1; (4, 10, 1, 2); RV 8, 44, 11; Kâth. 19, 14; 40, 14; TS 1, 3, 14, 8, 5, 5, 3.
- agniw yunajmi çavasâ 2, 13, 3; (3, 4, 4); Kâth. 18, 15; 22, 1; 35, 2; Kap. S. 29, 4; 48, 3; TS 4, 7, 13; 5, 4, 10, 1; VS 18, 51.
- agniw vah pûrvyam girâ 2, 13, 7; (4, 11, 2); RV 8, 31, 14; Kâth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 3.
- agniw vâ ete citim cinvate 1, 5, 13.
- agniw vâi devâ vibhrâjam 1, 6, 4.
- agniw vâi srâṣṭam 1, 6, 8; Kâth. 8, 11; Kap. S. 7, 8.
- agniw sudṭiḥ sudṛṣam 4, 13, 5; RV 3, 17, 4; Kâth. 18, 21; TB 3, 6, 9, 1.
- agniw stomena bodhaya 4, 10, 1; (4, 10, 2); RV 5, 14, 1; Kâth. 19, 14; 20, 14; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 15.
- agniw hotâram upa tau huve 1, 4, 1; (1, 4, 5); TS (iha tam huve) 1, 5, 10, 3, 6, 8, 8.
- agniw hotâram manye 2, 13, 8; RV 1, 127, 1; Kâth. 20, 14; 26, 11; 39, 15; TS 4, 4, 8; VS 15, 47; AV 20, 67, 3; SV 1, 465; 2, 1163; Nir. 6, 8.
- agnim jyotir nicâyya 3, 1, 1; Kâth. 16, 1.
- agnim tam manye yo vasur 2, 1*, 7; RV 5, 6, 1; Kâth. 39, 14; VS 15, 41; SV 1, 425; 2, 1067.
- agnim dâtaḥ vrpimabe 4, 10, 2; RV 1, 12, 1; Kâth. 20, 14; TS 2, 5, 8, 5; 5, 5, 6, 1; TB 3, 5, 2, 3; SV 1, 3; 2, 40; AV 20, 101, 1.
- agninâgniḥ samidhyate 4, 10, 2; (4, 10, 3); RV 1, 12, 6; Kâth. 15, 12; 20, 14; 34, 19; Kap. S. 7, 6; 48, 1; TS 1, 4, 46, 3; 3, 5, 11, 5; 5, 5, 6, 1; TB 2, 7, 12, 3; SV 2, 194.
- agninâ rayim açnavat 4, 10, 4; (4, 14, 16); RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5.
- agninâ vâi mukhena 3, 9, 7.
- agnibhyah || iti 3, 1, 10.
- agnim agniḥ havimabhiḥ 4, 10, 1; RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 13, 8; SV 2, 141; AV 20, 101, 2.
- agnim adya hotâram 4, 13, 9; TB 3, 6, 15; VS 21, 59; 28, 23.
- agnim idê purohitaw 4, 10, 5; RV 1, 1, 1; Kâth. 2, 14; TS 4, 3, 13, 8; Nir. 7, 15.
- agnir asmi janmanâ 4, 12, 5; RV 3, 26, 7; VS 18, 66; Nir. 14, 2.
- agnir ukthe purohito 4, 12, 1; RV 3, 27, 1; Kâth. 10, 13; SV 1, 48.
- agnir rāhiḥ pavamanāḥ 1, 5, 1; RV 9, 66, 20; VS 26, 9; TA 2, 5, 2; VS 26, 9.
- agnir ekākṣharām 1, 11, 10; Kâth. 14, 4; TS 1, 7, 11; VS 9, 31.
- agnir jāto arocata 4, 10, 2; RV 5, 14, 4.
- agnir dadāti satpatiḥ 4, 11, 1; RV 5, 26, 6; Kâth. 2, 15.
- agnir mûrdbâ divah kakut 1, 5, 1; (1, 5,

5. 6); 1, 7, 4; 4, 10, 1); RV 8, 44, 16; Kâth 6, 9; 7, 4, 5; 9, 2; 12, 14; 20, 14; 20, 15; 39, 14; 40, 14; Kap. S. 4, 8; 5, 3, 4; TS 1, 5, 5, 1, 4, 1; 4, 4, 4, 1; TB 3, 5, 7, 1, 1, 3, 8, 12, 3, 4; VS 3, 12; 13, 14; 15, 20; SV 1, 27; 2, 882.
- agnir yajurbhiḥ savitā 1, 9, 2; Kâth. 9, 10; TA 3, 8.
- agnir vā utsidant 1, 7, 3; Kâth. 9, 1; Kap. S. 8, 4.
- agnir vṛtrāṇi jañghanad 4, 10, 1; (4, 10, 2; 4, 10, 5; 4, 11, 2; 4, 13, 5); RV 6, 16, 34; Kâth. 2, 14; 20, 14; TS 4, 3, 13, 1; 5, 5, 6, 1; TB 3, 5, 6, 1; VS 33, 9; SV 1, 4; 2, 746.
- agnir hotā grhapatiḥ 4, 13, 10; RV 6, 15, 13; TB 3, 5, 12, 1.
- agnir hotā no adhvare 4, 13, 4; RV 4, 15, 1; Kâth. 16, 12; 38, 12; TB 3, 6, 4, 1.
- agnir hotā nyasidad 4, 11, 1; RV 5, 1, 6; Kâth. 2, 15; 7, 16; TB 1, 3, 14, 1.
- agniḥ ca gharmaḥ cārkaḥ ca 2, 11, 6.
- agniḥ ca gharmaḥ ceti 3, 4, 2; VS 18, 22.
- agnishōmam agne jyotiḥśōmam 4, 4, 10.
- agnishvāttāḥ pitarā eha 4, 10, 6; RV 10, 15, 11; Kâth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 59; AV 18, 3, 44.
- agnishvāttā rātvṛdhah 4, 10, 6; Kâth. 21, 14.
- agnishvāttān ṛtumatō 4, 10, 6; Kâth. 21, 14; TS 2, 6, 16, 1; VS 19, 61.
- agnis tigmena cociṣhā 2, 10, 2; (3, 3, 7); RV 6, 16, 26; Kâth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 1, 5; TB 1, 5, 5, 1; VS 17, 16; SV 1, 22.
- agnis tviṣṭravastamam 4, 11, 1; RV 5, 25, 5; Kâth. 2, 15.
- agni rakshasi sedhati 4, 11, 5; Kâth. 2, 14; 15, 12; TB 2, 4, 1, 6; AV 3, 8, 26.
- agnishomā imā su me 1, 5, 1; (4, 14, 18); RV 1, 93, 1; Kâth. 4, 16; TS 2, 3, 14, 2.
- agnishomā ya ābuti 4, 14, 18; RV 1, 93, 3; TB 2, 8, 7, 10.
- agnishomā yo adya vām 4, 14, 18; RV 1, 93, 2; TB 2, 8, 7, 9.
- agnishomā savedasā 4, 10, 1; RV 1, 93, 9; Kâth. 4, 16. TS 2, 3, 14, 1; TB 3, 5, 7, 2.
- agnishomā havishah 4, 14, 18; RV 1, 93, 7; TS 2, 3, 14, 2; TB 2, 8, 7, 10.
- agnishomiyam ekādaçakapālam 2, 1, 4.
- agne āṅgiraḥ çatam te 1, 7, 1; (2, 7, 8); Kâth. 16, 8; 19, 11; 22, 12; TS 4, 2, 1, 2; VS 12, 8.
- agne achā vadeha nah 1, 11, 4; RV 10, 141, 1; Kâth. 14, 2; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 28; AV 3, 20, 2.
- agneḥ pakshatir 3, 15, 4; Kâth. 5, 3, 11; TS 5, 7, 21; VS 14, 4.
- agneḥ purisham asy apso nāma 2, 8, 7; Kap. S. 25, 10; TS 4, 3, 4, 2.
- agne çārur vibhṛtā oshadhishv 3, 1, 5; Kâth. 19, 5.
- agne cyavaśva sam anu prayāhy 2, 12, 4.
- agne jātān pranudā nah sapatnān 2, 8, 7; (3, 2, 10); Kâth. 17, 6; 21, 2; Kap. S. 26, 5; 32, 17; TS 4, 3, 12; VS 15, 1; TA 2, 5, 7; AV 7, 34, 1.
- agne tam adyaçvam na 1, 10, 3; 2, 13, 8; (3, 3, 9; 4, 10, 2); RV 4, 10, 1; TS 4, 4, 4, 7; 5, 7, 4, 1; VS 15, 44; 17, 77; SV 1, 434; 2, 1127.
- agne tava çravo vayo 2, 7, 14; (3, 2, 5); Kâth. 16, 14; 20, 4; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2, 5, 2, 6; VS 12, 106; SV 2, 1166.
- agne trī te vājina 2, 4, 4; RV 3, 20, 2; TS 2, 4, 11, 2; 3, 2, 11, 1.
- agne tvā su jāgrhi vgl. kāmō havishām.
- agne tvam no antamāh 2, 13, 8; (1, 5, 3, 10); RV 5, 24, 1; Kâth. 7, 1, 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 2; 4, 4, 4, 8; VS 3, 25; 15, 43; 26, 47; SV 1, 448; 2, 457.

- agne tvam párayā 4, 10, 1; (4, 14, 3); RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TB 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1.
 agne tvam asmad yuyodhy 4, 14, 3; RV 1, 189, 3; TB 2, 8, 2, 4.
 agne dā dāṇsne rayi- 4, 12, 2; (4, 14, 16; agne dā); RV 3, 24, 5; Kāth. 6, 10; TS 2, 2, 12, 6.
 agne divo arṇam achā 2, 7, 11; RV 3, 22, 3; Kāth. 16, 11; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; VS 12, 49.
 agne dhāmāni tava jātavedo 2, 13, 11.
 agne naya supathā rāye 1, 2, 13; (4, 10, 2; 4, 14, 3); RV 1, 189, 1; Kāth. 3, 1; 6, 10; Kap. S. 2, 8; TS 1, 1, 14, 3, 4, 43, 1; 4, 2, 11, 3; TB 2, 8, 2, 5; TA 1, 8, 8; Çat.Br. 14, 8, 3, 1.
 agne pavasva svapā 1, 5, 1; RV 9, 66, 21; Kāth. 7, 16; 19, 14; TS 1, 3, 14, 8, 5, 5, 2, 6, 6, 2; TB 2, 6, 3, 4; TA 2, 5, 1; VS 8, 38; SV 2, 870.
 agne pāvaka rocishā 1, 5, 1; (2, 10, 1; 4, 10, 1); RV 5, 26, 1; Kāth. 17, 17; 19, 14; Kap. S. 28, 1; TS 1, 3, 14, 8, 5, 5, 3; 4, 6, 1, 2; VS 17, 8; SV 2, 871.
 agne puriṣhyādhipā 2, 7, 11; TS 4, 2, 5, 1.
 agne prehi prathamō 2, 10, 6; Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 2; 5, 4, 7, 1; VS 17, 69; AV 4, 14, 5.
 agne bādhasva vi mrdho 4, 11, 2; RV 10, 98, 12; Kāth. 2, 15; TB 2, 5, 8, 11.
 agne bṛhann ūshasām 2, 7, 8; (3, 2, 1; 4, 10, 2); Kāth. 18, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 4, 2, 1, 4.
 agne bharanta cittibhir (3, 2, 2; 3, 3, 8); Kāth. 19, 12; Kap. S. 32, 2.
 agne bhyaṁvartinn abhi mā 1, 7, 1; (3, 7, 8); Kāth. 18, 8; 19, 11; 22, 12; TS 4, 2, 1, 2; VS 12, 7.
 agne ya- yajñam 4, 10, 3; RV 1, 1, 4; Kāth. 2, 14; TS 4, 1, 11, 1.
 agne yañ çukra- yac candra- 2, 7, 14.
 agne yat te divi varcaḥ 2, 7, 11; RV 3, 22, 2; Kāth. 16, 11, 14; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; VS 12, 48.
 agne yad adya 4, 10, 1; (4, 10, 4; 4, 18, 7); RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 13, 4; TB 3, 5, 7, 6, 6, 12, 2.
 agne yāhi dūtyam 4, 14, 11; RV 7, 9, 5; TB 2, 8, 6, 4.
 agne yukeshvā hi ye 2, 7, 17; (3, 4, 5); RV 6, 16, 43; Kāth. 22, 5, 6; TS 4, 2, 9, 5; 5, 5, 3, 2; VS 13, 36; SV 1, 35; 2, 783.
 agne rakshā no ahasaḥ 4, 10, 1; RV 7, 15, 13; Kāth. 2, 14; TB 2, 4, 1, 6; SV 1, 24.
 agner anikam apa āviveça 1, 3, 39; Kāth. 4, 13; 29, 3; Kap. S. 3, 11; TS 1, 4, 45, 1.
 agner āyur asi 2, 3, 4; Kāth. 11, 7.
 agner janitram asi 1, 2, 7; VS 5, 2.
 agner bhāgo si 2, 8, 5; Kāth. 21, 1; TS 4, 3, 9, 1.
 agner manve prathamasyāmrtānā- 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15; AV 4, 23, 1.
 agner vāi bhāgaḥ punarādheyam 1, 7, 2; Kāth. 3, 15; Kap. S. 3, 3.
 agner vāi hotra- 1, 10, 2.
 agne vājasya gomatā (— taḥ) 2, 13, 8; (4, 12, 5); RV 1, 79, 4; Kāth. 39, 15; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 35; SV 1, 99; 2, 911.
 agne viçvebbhiḥ svañka 4, 10, 4; RV 6, 15, 16; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 2.
 agne vratapate vratam carishyāmi 4, 2, 24; VS 1, 5.
 agne vratapate vratam acārṣam 4, 2, 26; VS 2, 28.
 agne çakema te vya- 4, 11, 2; RV 3, 27, 3; Kāth. 40, 14; TB 2, 4, 2, 5.
 agne çardha mahate 4, 11, 1; Kāth. 2, 15; TB 2, 4, 1, 1, 5, 2, 4; VS 33, 12; AV 7, 70, 10.
 agne sa kasheshad rta- 4, 14, 15; RV 6, 3, 1.

- agne stomam manāmahe 4, 10, 2; RV 5, 13, 2; Kāth. 20, 14; TS 5, 5, 6, 1; SW 2, 755.
- agne svāhā kṛṇuhi 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; TS 4, 1, 8, 3; VS 27, 22; AV 5, 27, 12.
- aghorebhyo atha ghorebhyo 2, 9, 10; TA 10, 45.
- aṅgirobhir ā gahi 4, 14, 16; RV 10, 14, 5; TS 2, 6, 12, 6; AV 18, 1, 59.
- aṅgāir ātmānam bhishajā 3, 11, 9.
- acittī yac cakṛmā 4, 10, 3; RV 4, 54, 3; TS 4, 1, 11, 1.
- achā giro matayo 4, 14, 3; RV 7, 10, 3; TB 2, 3, 2, 4.
- ajāeram indum arusham bhuraṇyom 2, 7, 17; Kāth. 16, 17; TS 4, 2, 10, 2; VS 13, 43.
- ajāḡvāḥ paḡupā 4, 14, 16; RV 6, 58, 2; TB 2, 8, 5, 4.
- ajushanta maruto yajñam 2, 13, 22.
- ajo hy agner ajanishṭa cōkāt 2, 7, 17; Kāth. 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 4; AV 4, 14, 1.
- ājanti tvām adhware 4, 13, 1; RV 3, 8, 1; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1; Nir. 8, 18.
- ājanti yam prathayanto 4, 9, 3; RV 5, 43, 7; TA 4, 5, 2.
- ati nibo ati sridho 2, 12, 5; Kāth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 2; VS 27, 6. AV 2, 6, 5 (nido).
- atividdhā vithureṇā 3, 8, 3; (4, 12, 5); RV 8, 96, 2; Kāth. 9, 19.
- ati viḡvāḥ parishṭhās 2, 7, 13; (4, 14, 6); RV 10, 97, 10; Kāth. 16, 18; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 3; TB 2, 8, 4, 8; VS 13, 84.
- atisargam dadato 2, 12, 22; Kāth. 40, 12.
- ato vayam antamebbir 4, 11, 3; RV 1, 165, 5; Kāth. 9, 18.
- aty anyān agām 1, 2, 14; Kāth. 8, 2; TS 1, 3, 5; VS 5, 42.
- atyāso na ye marutaḥ 4, 10, 5; RV 7, 56, 16; TS 4, 3, 13, 7.
- atra pitaro mādayadhvam 1, 10, 3; 1, 10, 19; VS 2, 31.
- atrāha gor amanvata 2, 13, 6; RV 1, 84, 15; Kāth. 39, 11; TB 1, 5, 8, 1; SV 1, 147; 2, 265; AV 20, 41, 3; Nir. 4, 25.
- atho ye aśya satvāna 2, 9, 2.
- athāita rtugrahāḥ 4, 6, 7.
- athāitat trishawyuktaw 4, 3, 7.
- athāitad vātsapram 3, 2, 2; Kāth. 19, 12; Kap. S. 32, 2.
- athāitā āpriyah 3, 9, 6.
- athāitāḥ pañcapaūcināḥ 3, 5, 2.
- athāitāḥ stomabhāgā 3, 3, 1.
- athāitāni cāturmāsyāni 4, 3, 3.
- athāitāni pārthāni 4, 4, 5.
- athāitā nāirṛtis 3, 2, 4; Kāth. 20, 2; Kap. S. 32, 4.
- athāitā viḡvayjotisha 3, 2, 7.
- athāite tigrāhyā 1, 11, 9; 4, 7, 3; Kāth. 14, 9; 29, 7; Kap. S. 46, 2.
- athāite ratninah 4, 3, 3.
- athāishā chandaḡcitiḡ 3, 3, 2.
- athāisho agnaye vāiḡvānarāya 3, 3, 10.
- athāisho dābhyo 4, 7, 7.
- athāisho ḡvāḥ pratigrhyate 2, 3, 3.
- adabdebbih savitah 1, 3, 27; RV 6, 71, 3; Kāth. 4, 90; Kap. S. 3, 8; TS 1, 4, 24, 1; TB 2, 4, 4, 7; VS 53, 69, 84.
- aditiḡ paḡān pra mumoktv 1, 2, 15; Kāth. 30, 8; TS 3, 1, 4, 4.
- aditir dyāḡr aditir 4, 14, 4; RV 1, 89, 10; TA 1, 13, 2; VS 25, 23; AV 7, 6, 1; Nir. 4, 23.
- adidyutat sv apāko 4, 14, 15; RV 6, 11, 4.
- adḡrann aśya ketavo 1, 3, 33; RV 1, 50, 3; Kāth. 4, 11; Kap. S. 3, 9; VS 8, 40; AV 13, 2, 18; 20, 47, 15.

adbhyaḥ kshira w vyapibat 3, 11, 6; Kāth.

38, 1; TB 2, 6, 2, 2; VS 19, 78.

adbhyaḥ sambhṛtaḥ prthivya 2, 7, 15; Kāth.

39, 2; TA 3, 13; 10, 1, 3; VS 31, f7.

adbhyaḥ soma w vyapibat 3, 11, 6.

adyā devā uditā 4, 14, 4; RV 1, 115, 6;

TB 2, 8, 7, 2; VS 33, 42.

adha smā te vanaṣpate 2, 7, 16.

adhā hotā nysādo 4, 13, 6; RV 6, 1, 2;

Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1.

adhā hy agne krator 2, 13, 8; (2, 13, 8 a.

E.; 4, 10, 2); RV 4, 10, 2; Kāth. 20, 14;

TS 4, 4, 4, 7; VS 15, 45; SV 2, 1128.

adhyavocad aśnivaktā 2, 9, 2; Kāth. 17,

11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 2; VS

16, 5.

adhriguḥ ca vipāpaḥ ca 4, 13, 4.

adhvaryavo yo dr̥bhikam 4, 14, 5; RV 2,

14, 3.

anamivāsā idaya 4, 10, 2; (4, 12, 6 anamī-

vāsaḥ); RV 3, 59, 3; TB 2, 8, 7, 4.

anavas te ratham 4, 12, 2; RV 5, 31, 4;

Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 6; TB 2, 8,

4, 3; SV 1, 439. 440.

anādhṛshyo jātavadā 2, 12, 5; Kāth. 18,

16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 3; VS

27, 7; AV 7, 84, 1.

anikāir dvesho ardaya 4, 10, 5; (4, 11, 4).

anu te dāyi maha 4, 12, 2; RV 6, 25, 8;

Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 1. 7, 13, 1;

2, 5, 12, 5; TB 2, 8, 5, 7.

anuttam ā te maghavann 4, 11, 3; RV 1,

165, 9; Kāth. 9, 18; VS 33, 79.

anu tvā mātā manyatām (3, 7, 6; 3, 9, 6);

Kāth. 2, 5; 3, 5; 24, 3; 26, 3; Kap. S.

1, 17; 2, 12; 37, 4; TS 1, 2, 4, 2; 6, 1,

7, 7; VS 4, 20.

anu tvāhighne adha deva 4, 12, 3; RV 6,

13, 14; Kāth. 8, 16.

anu dyāvāprthivi tat tā oja 4, 12, 3; RV

6, 18, 15; Kāth. 8, 16.

anumatyā aśtākapaḥ 2, 8, 1; Kāth. 15, 1.

anumatyāi carā rākāyāi caruḥ 2, 6, 4; Kāth.

. 15, 3.

anu evadbām akṣharann āpo 4, 14, 12;

RV 1, 33, 11; TB 2, 8, 3, 4.

antar agne rucā tvam 2, 7, 8; Kāth. 16, 8;

TS 4, 1, 9, 3. 2, 1, 5; VS 12, 16.

antarā mitrāvaruṇā caranti 3, 16, 2; Kāth.

5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 2; VS 29, 6.

antar yacha maghavan 1, 3, 5; Kāth. 4, 1;

27, 2; Kap. S. 3, 1; TS 1, 4, 3, 1.

antaḥ caraty arṇave 1, 6, 1; RV 10, 189,

2 (a. c. rocanā); TS 1, 5, 1; VS 3, 7;

AV 6, 31, 2; 20, 48, 5; SV 2, 727.

annapate 'nnasya no dehy 2, 10, 1; Kāth.

16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2;

TS 4, 2, 3, 1; TB 3, 11, 4; VS 11, 83.

annāt parisruto rasam 3, 11, 6; Kāth. 33,

1; TB 2, 6, 2, 2; VS 19, 75.

anyam asmad bhiyā 4, 11, 6; RV 8, 75,

13; TS 2, 6, 11, 3.

anyavāpo 'rdhamāśānām 3, 14, 18; VS 24, 37.

anyā vo anyām avatv 2, 7, 13; (4, 14, 6);

RV 10, 97, 14; Kāth. 16, 13; Kap. S.

25, 4; TS 4, 2, 6, 3; TB 2, 8, 4, 3; VS

12, 88.

anv agnir ushasām agram akṣad 1, 8, 9;

3, 1, 4; Kāth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30,

1; TS 4, 1, 2, 2; 5, 1, 2, 5; TB 1, 2, 1,

23; VS 11, 17; AV 7, 82, 4; 18, 1, 27.

anv adya no anumatir 3, 16, 4; (3, 16, 5;

4, 9, 10; 4, 12, 6); Kap. S. 36, 2; AV 7,

20, 1.

anv id anumate 3, 16, 4; Kāth. 13, 16; 23,

14, 15; TS 3, 3, 11, 3; 4, 4, 12, 5, 7, 15,

5; TB 3, 1, 3, 3. 13, 1, 1. 3, 4; TA 4,

11, 2; VS 34, 8; AV 7, 20, 2.

anv enam mātā manyatām 4, 12, 4; Kāth.

16, 21.

apakāma w ayandamānā 2, 13, 1; Kāth. 30,

2; TS 5, 6, 1, 3.

apa janyam bhayam nuda 1, 2, 9; (3, 3, 7);

TB 3, 7, 7, 14.

- apanuttāu caṇḍāmarkāu 1, 3, 12; Kāth 4, 4.
 apaçyam gopām anipadyamānam 4, 9, 8;
 RV 1, 164, 31; 10, 177, 3; TA 4, 7, 1;
 VS 37, 17; AV 9, 10, 11; Ait. A. 2, 6;
 Nir. 14, 3.
 apāw rasam udvayasaw 1, 11, 4; Kāth. 14,
 3; TS 1, 7, 12, 2; VS 9, 3.
 apāw vā etāni citrāny 4, 3, 10.
 apāp tvemant sādāyāmy 2, 7, 18; Kāth.
 16, 18; Kap. S. 25, 9; TS 4, 3, 1; VS
 13, 53.
 apāp napād āçuheman 1, 11, 1; (1, 11, 6);
 Kāth. 11, 9; 13, 14; 14, 6; TB 1, 3, 5, 4.
 apāp napād ā hy asthād 4, 12, 4; RV 2,
 35, 9; TS 2, 5, 12, 1.
 apāp naptre 2, 6, 13.
 apām idam nyayana 2, 10, 1; RV 10, 142,
 7; Kāth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4,
 6, 1, 3; VS 17, 7; AV 6, 106, 2.
 apām prebtham asi 2, 7, 3; (3, 1, 5); Kāth.
 16, 3; 16, 15; TS 4, 1, 3, 1, 2, 8, 1; 5, 1,
 4, 1, 2, 6, 5.
 api panthām aganmahi 1, 2, 5; RV 6, 51,
 16; Kāth. 2, 6; 24, 6; Kap. S. 1, 19;
 37, 7; TS 1, 2, 9, 1; VS 4, 29.
 apeta vīta vi ca sarpatāto 2, 7, 11; (3, 2,
 3); RV 10, 14, 9; Kāth. 16, 11; 20, 1;
 Kap. S. 25, 2; 32, 3; TS 4, 2, 4, 1; 5,
 2, 8, 1; TB 1, 2, 1, 16; TA 1, 27, 5; 6,
 6, 1; VS 12, 45; AV 18, 1, 55.
 apo adyānvacāriṣaw 1, 3, 39; Kāth. 4, 13;
 29, 3; 38, 5; TS 1, 4, 45, 3, 46, 2; TB
 2, 6, 6, 5; VS 20, 22.
 apo devīr upaerjā 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kāth.
 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 2,
 4; VS 11, 38.
 apo vāi vṛtāḥ paryaçayat 4, 5, 1.
 apo shu myakṣha varuṇa 4, 14, 9; RV 2,
 28, 6; Nir. 18, 1.
 apsu me somo abravīd 4, 14, 4; RV 1, 23,
 20; 10, 9, 6; Kāth. 2, 14; TB 2, 5, 8, 6;
 AV 1, 6, 2,
 apsv agne sadhiṣṭava 2, 7, 10; (4, 10, 4);
 RV 8, 43, 9; Kāth. 2, 14; 16, 10; 35,
 14; Kap. S. 25, 1; TS 4, 2, 3, 2, 11, 3;
 VS 12, 36.
 apsv antar amṛtam 1, 11, 1; RV 1, 23, 19;
 Kāth. 13, 14; 14, 6; TS 1, 7, 7, 1; TB
 1, 3, 5, 2; VS 9, 6; AV 1, 4, 4.
 abodhi hotā yajathāya devān 2, 13, 7; RV
 5, 1, 2; SV 2, 1097; Nir. 6, 13.
 abodhy agniḥ samidhā 2, 13, 7; RV 5, 1,
 1; TS 4, 4, 4, 1; VS 15, 24; SV 1, 73;
 2, 1096; AV 13, 2, 46.
 abhi tishṭha pṛtanyato 4, 12, 3; TB 2, 4, 2, 9.
 abhi tyam devaw savitāram 1, 2, 5; (2, 13,
 8; 3, 7, 4); Kāth. 2, 6; 24, 5; Kap. S.
 1, 19; 37, 6; TS 1, 2, 6, 1; 6, 1, 9, 4;
 VS 4, 25; AV 7, 14, 1; SV 1, 464.
 abhi tvā deva savitar 4, 10, 3; (4, 13, 1);
 RV 1, 24, 3; Kāth. 15, 12; 28, 7; Kap.
 S. 44, 7; TS 3, 5, 11, 3.
 abhi tvā rudrā vasavo 2, 8, 1.
 abhi tvā çūra nonumo 2, 13, 9; (4, 12, 4);
 RV 7, 32, 22; Kāth. 12, 15; 39, 11 u.
 12; TS 2, 4, 14, 2; VS 27, 35; SV 1,
 238; 2, 30; AV 20, 121, 1.
 abhi pra bhara dhr̥shatā 4, 12, 3; RV 8,
 78 (89), 4; Kāth. 3, 16.
 abhi sidhmo ajigād 4, 14, 13; RV 1, 33,
 13; TB 2, 8, 4, 4; Nir. 6, 16.
 abhi svavṛṣṭim 4, 12, 3; (4, 14, 5); RV
 1, 52, 5.
 abhimān mahinā divo 4, 9, 1 (so beginnt
 der Vers); TS 4, 1, 6, 2; TA 4, 3, 1;
 VS 38, 17.
 abhivṛtam kṛṇānir 4, 14, 6; RV 1, 35, 4;
 TB 2, 8, 6, 1.
 abhyardho vāi devebhyo 3, 8, 3.
 abhyasthā viçvāḥ pṛtanā 1, 5, 3; 1, 6, 2;
 Kāth. 39, 1; TS 4, 2, 8, 1.
 abhyāvartasva pṛthivi 2, 7, 14; Kāth. 16,
 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1, VS
 12, 108.

amandan mā marutaḥ 4, 11, 3; RV 1, 165, 11; Kāth. 9, 18.
 amimadanta pitaro 1, 10, 3; (1, 10, 19); Kāth. 9, 6; 36, 13; Kap. S. 8, 9.
 amivahā vāstoshpate 1, 5, 13; RV 7, 55, 1; Nir. 10, 17.
 amuṣ vā ādityaṃ 3, 6, 10
 amutrabbhūyād adha yad yāmasya 2, 12, 5; Kāth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 4; TA 10, 48; VS 27, 9; AV 7, 53, 1.
 amushmin vai loka 4, 8, 2.
 amby ambike ambālike 3, 12, 20; Kāth. 5, 4, 7 od. 8; TS 7, 4, 19, 1—3.
 ayaḥ prathamāyām avadhāya 3, 8, 2.
 ayaṃ vāp mitrāvaruṇā 1, 3, 7; RV 2, 41, 4; Kāth. 4, 3; Kap. S. 8, 3, 2; TS 1, 4, 5, 1; VS 7, 9; SV 2, 260.
 ayaṃ venaç codayat 1, 3, 10; RV 10, 123, 1; Kāth. 4, 3; Kap. S. 3, 3; TS 1, 4, 8, 1; VS 7, 16; Nir. 10, 89.
 ayaṃ çrṇve adha jayan 4, 14, 13; RV 4, 17, 10; TB 2, 8, 3, 3.
 ayaṃ sa yasya çarman 4, 14, 15; RV 10, 6, 1.
 ayaṃ so agnir yasmit 2, 7, 11; RV 3, 23, 1; Kāth. 16, 11; 20, 1; Kap. S. 23, 3; 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; 5, 2, 8, 3; VS 12, 47.
 ayajñiyan yajñiyan manyamānaḥ 2, 3, 8.
 ayaṃ te yonir rtiyo 1, 5, 1; 1, 6, 1; (1, 5, 6); RV 3, 29, 10; Kāth. 2, 4; 6, 9; 7, 4, 5; 16, 11; 18, 18; 23, 6; Kap. S. 1, 16; 4, 8; 5, 3, 4; 25, 2; 29, 6; 36, 3; TS 1, 5, 5, 2; 3, 4, 10, 4; 4, 2, 4, 8, 7, 12, 5; TB 1, 2, 1, 16; 2, 5, 8, 3; VS 3, 14; 12, 52; 15, 56; AV 3, 20, 1.
 ayaṃ no agnir varivas 1, 3, 37; (4, 11, 4); Kāth. 4, 9; 6, 10; Kap. S. 3, 7; TS 1, 3, 4, 1, 4, 46, 3; VS 5, 37; 7, 44.
 ayaṃ agniḥ sahasriṇo 2, 7, 15; (2, 13, 7; 4, 11, 6); RV 8, 75, 4; Kāth. 7, 17; 16, 15; TS 2, 6, 11, 1; 4, 4, 4, 1; VS 15, 21.

ayaṃ agnir urushyaty 4, 10, 4; RV 10, 176, 4; Kāth. 15, 13; TS 3, 5, 11, 1.
 ayaṃ agnir vīratamo 2, 12, 4; Kāth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 4; VS 15, 52.
 ayam iha prathamō dhāyi 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6; 2, 13, 5); RV 4, 7, 1; Kāth. 6, 9; 7, 4; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 15; 15, 26; 33, 6.
 ayam u te sarasvatī vanishṭho 4, 14, 7; RV 7, 95, 6.
 ayam u shya pra devayur 4, 10, 4; RV 10, 176, 3; Kāth. 15, 13; TS 3, 5, 11, 1.
 ayam purobbhūḥ tasya prāṇo 2, 7, 19; Kāth. 16, 19; VS 13, 54.
 ayam puro harikeçāḥ 2, 8, 10; Kāth. 17, 9; Kap. S. 27, 8; VS 15, 15.
 ayā te agne samidhā 4, 11, 5; RV 4, 4, 15; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 6; Nir. 3, 21.
 ayā viśṭhā janayan karvarāṇi 1, 10, 3; Kāth. 9, 6; 14, 3; 35, 13; 5, 5, 12; Kap. S. 8, 9; TS 1, 7, 12, 2; AV 7, 3, 1.
 arā ived acaramā 4, 14, 18; RV 5, 58, 5; TB 2, 8, 5, 7.
 arātīyanti vā anye 4, 3, 1.
 aruṇāḥ çarade 3, 13, 20.
 arcāmi te sumatiṃ 4, 11, 5; RV 4, 4, 8; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 3.
 arcishe tvā vgl. abhīmān.
 aryaṃaṃ brhaspatim 1, 11, 4; RV 10, 141, 5; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 27; AV 3, 20, 7.
 arvāṇco adyā bhavati 4, 12, 6; RV 2, 29, 6; VS 23, 51.
 arvāvato nā āgahi parāvataçca 4, 12, 3; RV 3, 40, 8; AV 20, 6, 8.
 arhan bibharshe śāyakāni 4, 9, 4; RV 2, 33, 10; TB 2, 3, 6, 9; TA 4, 5, 7; 5, 4, 10.
 avatatiya dhanuḥ çva sahasrākṣaḥ 2, 3, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 13.

- avatatyā dhanush tvaṁ akruddhaḥ 2, 9, 9; Kāth. 17, 16.
 ava te heḍo varuṇa 4, 10, 4; 4, 14, 17; (4, 14, 3); RV 1, 24, 14; Kāth. 40, 11; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 2; TB 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; TA 2, 4, 4.
 avapatanitir avadan 2, 7, 13; RV 10, 97, 17; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 5; VS 12, 91.
 avāmba rudram adimabhy 1, 10, 4; Kāth. 9, 7; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6, 2.
 avir na mesho 3, 11, 9; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 90.
 avocāma kavaye medhyāya 2, 13, 7; RV 5, 1, 12; TS 4, 4, 4, 2; VS 15, 25.
 açmann ūrjāṁ parvate 2, 10, 1; (3, 3, 5); Kāth. 17, 17; 21, 7; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1; VS 17, 1.
 açvatthe vo niveçanam 2, 7, 13; RV 10, 97, 5; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 2; VS 12, 79; 35, 4.
 açvas tūparo 3, 13, 2.
 açvāvatī somavatiṁ 2, 7, 13; RV 10, 97, 7; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 4; TB 2, 8, 4, 8; VS 12, 81.
 açvāvanta rathina 4, 14, 8; RV 10, 47, 5.
 açvinā gobhir indriyam 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 73.
 açvinā namuceḥ suta 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2.
 açvinā yajñam āgatam 4, 12, 6; TB 2, 5, 4, 5.
 açvinā havir indriyam 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13; VS 20, 67.
 açvibhyāṁ cakāhur 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 4; VS 19, 89.
 açvena vāi devā agre 3, 1, 3.
 açvo ghr̥tēna tmanā 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 4; VS 29, 10.
 aśhādhā yutsu pr̥tanāsu 4, 14, 1; RV 1, 91, 21; TB 2, 4, 3, 8, 7, 4, 1, 8, 3, 1; VS 34, 20.
 aśhādhāsi sahamānā 2, 7, 16; TS 4, 2, 9, 2; VS 13, 26.
 aśtāmim ajuhōt 1, 8, 2.
 aśtāu putrāso aditer 4, 6, 9; RV 10, 72, 8; TA 1, 13, 2; Tāp̥dya B. 24, 12, 6.
 asaṁkhyātā sahasrāpi 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TA 1, 12, 1; VS 16, 54.
 asad atra suvīryam 4, 11, 2; RV 8, 31, 18; Kāth. 11, 12.
 asaṁbādhā yā madhyato 4, 14, 11.
 asave svāhā 3, 12, 11; Kāth. 35, 8; 35, 10; Kap. S. 48, 8 u. 9; TB 3, 10, 7; VS 22, 30.
 asunvantam ayajamānam icha 2, 7, 12; Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 4; VS 12, 62.
 asurānāṁ vā eṣhu lokeshu pura āsan 3, 8, 1.
 aśṛṇmukho 4, 9, 19; TA 4, 29.
 asāu yas tāmro aruṇa 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 6.
 asāu yo 'vasarpati 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 3; VS 16, 17.
 asāu vā ādityas tejobhir vyārdhyata 2, 5, 10.
 astabhnād dyām r̥habho 1, 2, 6; 3, 7, 8; (4, 14, 3); RV 8, 42, 1; Kāth. 2, 6; 11, 12; Kap. S. 1, 19; TS 1, 2, 8, 1; TB 2, 3, 1, 6; VS 4, 30.
 astāvya agnir nr̥ṇāṁ suçevo 2, 7, 9; RV 10, 45, 12; VS 12, 29.
 asmā id u prabharā 4, 12, 3; RV 1, 61, 12; Kāth. 8, 16; AV 20, 35, 12; Nir. 6, 30.
 asmā u te mahi mahe 4, 13, 6; RV 6, 1, 10; TB 3, 6, 10, 4.
 asmākam agne maghavatsu dhāreyā 4, 11, 1; RV 6, 8, 6; Kāth. 4, 16; TS 1, 5, 11, 2.
 asmākam indrah samr̥teshu 2, 10, 4; (4, 14, 14); RV 10, 103, 11; Kāth. 18, 5; Kap. S. 23, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 43; SV 2, 1909; AV 19, 13, 11.
 asmāsv indra indriyam 1, 4, 1; 2, 4, 3 (2 Mal); Kāth. 5, 2; 33, 2; TS 1, 6, 3, 2.
 asme indrābhr̥aspati 4, 12, 1; RV 4, 49, 4; Kāth. 10, 13; 23, 11; TS 3, 3, 11, 1.

aśya pratnām anu dyutaw 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6); RV 9, 54, 1; Kāth. 6, 9; 7, 4 u. 5; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 16; SV 2, 105.
 aśyed eva praririce 4, 12, 2; (4, 12, 5); RV 1, 61, 9; Kāth. 8, 17; TS 2, 4, 14, 2; AV 20, 35, 9.
 aśvapnajas taraṇayaḥ 4, 11, 5; RV 4, 4, 12; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 5.
 aśann ahim parvate cīcṛiyāṇam 4, 14, 18; RV 1, 32, 2; TB 2, 5, 4, 2, 8, 4, 3; AV 2, 5, 6.
 aśan vṛtraw vṛtrataraw 4, 12, 3; (4, 14, 13); RV 1, 32, 5; TB 2, 5, 4, 3; Nir. 6, 4.
 aśam parastād aśam avastād 1, 3, 26; TS 3, 5, 5, 1.
 aśavy agne havir āśye te 3, 11, 4; RV 10, 91, 15; Kāth. 38, 8; TB 1, 4, 2, 1; VS 20, 79.
 aśir iva bhogāḥ 3, 16, 8; RV 6, 75, 14; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29, 51; Nir. 9, 15.
 aśne pārāvatān 3, 14, 6; VS 24, 25.
 ākare vaśor jaritā 4, 12, 3; RV 5, 51, 3.
 ākūtam agnim prayujaw 2, 7, 7; Kāth. 16, 7; TS 4, 1, 9; VS 11, 66.
 ākūtyai prayuje agnaye 3, 6, 4; Kāth. 2, 2; Kap. S. 1, 14; TS 1, 2, 2; VS 4, 7; Mān. Ār. 6, 1, 3.
 ā kṛṣṇena rajasā 4, 12, 6; (4, 14, 6); RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 33, 49; 34, 31.
 ākraṇdaya balam ojo 3, 16, 3; RV 6, 47, 30; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 7; VS 29, 56; AV 6, 126, 2.
 ākramya vājin pṛthivīm 2, 7, 2; Kāth. 16, 9; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6; VS 11, 19.
 ākṣum te rudra paçum karomy 1, 10, 4.
 āgatya vājy adhvanaw 2, 7, 2; (3, 1, 4); Kāth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6; VS 11, 18.

āganma mitrāvaruṇā 1, 4, 3; Kāth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1.
 āgnāvāśhapavam ekādaçakapālam 1, 4, 14; 2, 1, 7; 2, 3, 5; 3, 6, 1; Kāth. 10, 1; 11, 6; 19, 9; TS 2, 2, 9.
 āgnimārutam caruṇ nirvaped 2, 1, 8.
 āgneyam aśam ālabheta 2, 5, 5; Kāth. 13, 5.
 āgneyam aśtākāpālam 2, 2, 7 2, 3, 1; 2, 4, 6; Kāth. 11, 12; TS 1, 8, 2, 17, 19, 20; TB 1, 8, 4.
 āgneyo 'śtākāpālāḥ sāumyaç caruḥ 1, 10, 1; Kāth. 9, 4; 15, 2; 37, 2; 5, 5, 18; Kap. S. 8, 7; TS 7, 5, 21.
 āgneyo śtākāpālo vāruṇo 2, 6, 3.
 ā ghā ye agnim indhate 4, 12, 6; RV 8, 45, 1; Kāth. 13, 15; TB 2, 4, 5, 7; VS 7, 32; SV 1, 133; 2, 688; Nir. 6, 14.
 ā carshaṇiprā vrāhabho 4, 14, 18; RV 1, 177, 1; Kāth. 38, 7; TB 2, 4, 3, 11.
 āchadi tvā chando dadhe 1, 6, 1 u. 2.
 ājaṅghanti sānv eśhām 3, 16, 8; RV 6, 75, 18; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29, 50; Nir. 9, 20.
 ā jātam jātavedasi 4, 10, 3; RV 6, 16, 49; TS 3, 5, 11, 4.
 ājuhvanāḥ supratikaḥ 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 23, 4; TS 4, 6, 5, 3; TB 3, 7, 7, 10; VS 17, 73.
 ājuhvanā idyo vandyāç 4, 18, 3; RV 10, 110, 3; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 2; VS 29, 28; AV 5, 12, 3; Nir. 8, 8.
 ājuhvanā sarasvatī 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2; VS 20, 58.
 ā tam bhaja sāṇcravaseshv 2, 7, 9; RV 10, 45, 10; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 27.
 ā tū na indra vṛtrahan 4, 11, 4; RV 4, 32, 1; Kāth. 6, 10; 21, 18; VS 33, 65; SV 1, 181.
 ā te agna idhimahi 2, 13, 7; RV 5, 6, 4; Kāth. 9, 6; 39, 14; TS 4, 4, 4, 6; SV 1, 419; 2, 372; AV. 18, 4, 38.

- ā te maha indroty 4, 12, 3; (4, 14, 12); RV 7, 25, 1; Kāth. 8, 16; TS 1, 7, 13, 2; TB 2, 8, 3, 3.
- ā te çuṣmo vṛṣabha etu 4, 11, 4; RV 6, 19, 9; TB 2, 5, 8, 1, 8, 5, 8.
- ā te suparṇā 4, 12, 5; RV 1, 79, 2; Kāth. 11, 13; TS 3, 1, 11, 5.
- ātmann upasthe na 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 92.
- ā tvā jigharmi 2, 7, 2; Kāth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 5; 5, 1, 3, 3; VS 11, 23.
- ā tvā brahmayujāhari 2, 13, 9; RV 8, 17, 2; SV 2, 17; AV 20, 3, 2, 38, 2, 47, 8.
- ā tvā vahantu harayaḥ 2, 9, 1; RV 1, 16, 1.
- ā tvāhārsham 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 10, 173, 1; Kāth. 16, 8; 19, 11; 35, 7; Kap. S. 48, 9; TS 4, 2, 1, 4; 5, 2, 1, 4; TB 2, 4, 2, 8; VS 12, 11; AV 6, 87, 1.
- ād it paçyamy-2, 13, 1; Kāth. 35, 3; TS 5, 6, 1, 4, TB 3, 12, 1, 1; AV 3, 18, 6.
- ādityaḥ çukra udagāt 4, 14, 14.
- ādityam garbhman payasā 2, 7, 17; Kāth. 16, 17; TS 4, 2, 10; VS 13, 41.
- ādityānām avasā nūtanena 4, 14, 14; RV 7, 51, 1; TS 2, 1, 11, 6; TB 2, 8, 1, 6.
- ādityā bhāgaḥ vah karishyāmy 2, 2, 1.
- ādityā vā ita uttamāḥ 4, 6, 8.
- ādityo deva udagāt 4, 14, 14.
- ādityāir no bhārati 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; VS 29, 8.
- ā devānām api panthām aganma 4, 10, 2; (4, 11, 4); RV 10, 2, 8; Kāth. 2, 15; 18, 21; 35, 9; TS 1, 1, 14, 3; AV 19, 59, 3.
- ā devo yāti savitā 4, 14, 6; RV 7, 45, 1; Kāth. 17, 19; TB 2, 8, 6, 1.
- ā na etu manaḥ punaḥ 1, 10, 8; Kāth. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2; VS 3, 54.
- ā naḥ prajāp janayasu prajāpatir 2, 13, 23; RV 10, 35, 43; Kāth. 13, 15; 35, 9; 40, 1; AV 14, 2, 40.
- ā no agne rayim bhara 4, 12, 4; RV 1, 79, 8; Kāth. 10, 12; SV 2, 875.
- ā no agne sucetunā 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV 1, 79, 9; Kāth. 2, 14; TB 2, 6, 16, 1; SV 2, 876.
- ā no gahi sakhyebhih 4, 14, 15; RV 3, 1, 19.
- ā no divo bṛhataḥ parvatād ā 4, 10, 1; (4, 11, 2; 4, 14, 3); RV 5, 43, 11; Kāth. 4, 16; 20, 15; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2.
- ā no niyudbhiḥ çatinibhir adhvaraw sahasriṇibhir upa yāhi yajñam 4, 14, 2; RV 7, 92, 5; VS 27, 28; SV 2, 8, 1, 2.
- ā no mitrāvaruṇā gṛtāir 4, 11, 2; RV 3, 62, 16; Kāth. 4, 16; 12, 14; TS 1, 8, 22, 3; TB 2, 5, 12, 3; VS 21, 8; SV 1, 220; 2, 13.
- ā no mitrāvaruṇā havayajushṭim 4, 14, 12; RV 7, 65, 4; TB 2, 8, 6, 7.
- ā no yajñam bhārati 4, 13, 3; RV 10, 110, 8; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 33; AV 5, 12, 8; Nir. 3, 13.
- ā no yāhi tapasā 4, 10, 2.
- ā no vāyo mabe tane 4, 14, 2; RV 8, 46, 25.
- ā no viçvā āskrā 4, 14, 11; RV 1, 186, 2; TB 2, 8, 6, 3.
- ā no virebbir janitā 4, 14, 9.
- ā no viro jayatām 1, 2, 9.
- āntrāpi sthālīr 3, 11, 9; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 86.
- ānyam divo mātariçvā 4, 14, 18; RV 1, 93, 6; Kāth. 4, 16; TS 2, 3, 14, 2.
- āpasrātha mahinā 4, 12, 4; RV 8, 70, 6; SV 2, 213; AV 20, 81, 2, 92, 21.
- āpas tvām açvināu tvām 4, 1, 2.
- āpo devīḥ pratigrbhñīta 2, 7, 10; Kāth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 2; VS 12, 35.
- āpo devīḥ çundhata mā 1, 2, 1.
- āpo devīr gṛtaminvā 2, 13, 1; Kāth. 35, 3; 39, 2; Kap. S. 43, 4.

- āpo devīr brhatīr 1, 2, 1; (3, 6, 4); Kāth. 2, 2; 23, 2; Kap. S. 1, 14; 35, 8; TS 1, 2, 2, 1; 6, 1, 2, 2.
 āpo devīr madhumatīr 2, 6, 8.
 āpo mā mātaraḥ sūdayantu 1, 2, 1; (3, 6, 2).
 āpo ha yau mahatīr 2, 13, 23; RV 10, 121, 7; Kāth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 27, 25; 32, 7; AV 4, 2, 6.
 āpo bi shthā mayobhavas 2, 7, 5; 4, 9, 27; (2, 13, 1; 3, 1, 6); RV 10, 9, 1; Kāth. 16, 4; 19, 5; 5, 4, 8; Kap. S. 30, 3; 48, 4; TS 4, 1, 5, 1; 5, 6, 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10, 1, 11; VS 11, 50; 36, 14; SV 2, 1187; AV 1, 5, 1; Nir. 9, 27.
 āpyāyasa sametu 2, 7, 14; RV 1, 91, 16; 9, 31, 4; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 3, 2, 5, 3; 4, 2, 7, 4; TB 3, 5, 12; 7, 13, 4; TA 6, 6, 3; VS 12, 112; Tāndya B. 1, 5, 8.
 ā brahman brāhmaṇas 3, 12, 6; Kāth. 5, 5, 14; TB 7, 5, 18; VS 22, 22.
 ā bhandishthasya sumatīr 4, 11, 4; Kāth. 7, 16.
 ābhish ṭe adya gīrbhir 2, 13, 8; (4, 10, 2); RV 4, 10, 4; TS 4, 4, 4, 7.
 ābhīḥ spṛdho mithatīr 4, 14, 12; RV 6, 25, 2; TB 2, 8, 3, 8.
 āmayāvinaw yāyayed 4, 3, 6.
 ā mā vājasya prasavo 1, 11, 3; (1, 11, 7); Kāth. 14, 1 u. 7; 18, 13; Kap. S. 29, 2; TS 1, 7, 8, 3; TB 1, 3, 6, 6; VS 9, 19.
 ā mācīsho dohakāmā 1, 4, 1; (1, 4, 5); Kāth. 5, 3; 82, 5; TS 1, 7, 4, 8.
 āmūr aja praty āvartayemāḥ 3, 16, 3; RV 6, 47, 31; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 7; VS 29, 57; AV 6, 126, 8.
 āyam gāuḥ prcīr RV 10, 189, 1; Kāth. 7, 13; Kap. S. 6, 4; 7, 2; TS 1, 5, 3, 1; VS 3, 6; SV 2, 726; AV 6, 31, 1: 20, 43, 4.
 ā ya-haste na khādina 4, 10, 3; RV 6, 16, 40; TS 3, 5, 11, 4.
 ā yad ishe nṛpatīr tejā 4, 14, 15; RV 1, 71, 8; TS 1, 3, 14, 6; VS 83, 11.
 ā yad duvaśyād duvase na kārur 4, 11, 3; RV 1, 165, 14; Kāth. 9, 16.
 āyan naraḥ sūdānavo 2, 4, 7; RV 5, 53, 6; Kāth. 11, 9; TS 2, 4, 8, 1.
 ā yas tatantha rodasi 4, 13, 6; RV 6, 1, 11; Kāth. 18, 20; TB 8, 6, 10, 5.
 ā yasminṭ sapta vāsavā 4, 12, 2; Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 2; TA 1, 8, 8.
 āyātam mitrāvaruṇā suçasty 4, 14, 10; RV 6, 67, 3.
 āyāhi tapasā 4, 10, 2.
 āyāhi sushumā bi tā 2, 13, 9; RV 8, 17, 1; SV 1, 191; 2, 16; AV 20, 3, 1. 38, 1. 47, 7.
 āyurdā devā jarasaw 4, 12, 4; Kāth. 11, 13.
 āyurdhā agne ay 1, 5, 9.
 āyur vāi dhruvas 4, 6, 6; Kāth. 28, 1.
 āyushe svāhā prāpāya svāhā 3, 12, 9.
 ā ye tanvanti raçmibhis 4, 11, 2; RV 1, 19, 8.
 ā yo ghr̥ṇe na tatṛshāṇo 2, 10, 1; Kāth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 2; VS 17, 10.
 ārāṇ çatrum apabādhasva 4, 14, 5; RV 10, 42, 7; TB 2, 8, 2, 7; AV 20, 89, 7; Nir. 5, 24.
 āryamā yāti vṛshabhas 4, 12, 4; TS 2, 3, 14, 4.
 āvartamāno bhuvanasya madhye 2, 13, 22; Kāth. 40, 12.
 ā vā esha prajāpataye 3, 5, 1.
 ā vāw ratho rodasi 4, 14, 10; RV 7, 69, 1; TB 2, 8, 7, 6.
 ā vāco madhyam aruḥad 2, 13, 4; Kāth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 3; VS 15, 51.
 ā vām upastham adruḥā 3, 8, 7; RV 2, 41, 21; Nir. 9, 37.
 ā vām mitrāvaruṇā bayyadāstīr 4, 14, 12; RV 1, 152, 7; TB 2, 8, 6, 5.
 ā vāyo bhūsha çucipā 1, 3, 6; (4, 14, 2); RV 7, 92, 1; Kāth. 4, 2; 13, 11 u. 32; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 4, 1; 2, 4, 2, 1; TB 2, 8, 1, 1; VS 7, 7.

ā viçvataḥ pratyāñcam 2, 7, 2; RV 2, 10, 5; TS 4, 1, 2, 5; VS 11, 24.
 ā viçvadevaṃ satpatiḥ 4, 12, 6; RV 5, 82, 7; TS 3, 4, 11, 2.
 āvishṭyo vardhate cārur 4, 14, 8; RV 1, 95, 5; TB 2, 8, 7, 4; Nir. 8, 15.
 ā vṛtrabāṇā vṛtrababhiḥ 4, 13, 7; (4, 14, 8); RV 6, 60, 3; TB 3, 6, 8, 1.
 ā vedhasam nilapṛsthāṃ 4, 14, 4; RV 5, 43, 12; TB 2, 5, 5, 4; 2, 8, 2, 7.
 ā vo devāsa imahe 1, 2, 2; (4, 14, 2); TS 1, 2, 1, 2; VS 4, 5.
 ā vo yantūdāvāhāso 4, 11, 2; (4, 14, 11); RV 5, 58, 3; TB 2, 5, 5, 3.
 ā vo rājānam adhvarasya 4, 11, 4; RV 4, 3, 1; Kāth. 7, 16; TS 1, 3, 14, 1; TB 2, 8, 6, 9; SV 1, 69.
 āçr nā ūrjam uta 4, 12, 3; Kāth. 5, 2; TS 3, 2, 8, 5 (ma für nā). AV 2, 29, 3.
 āçuḥ çigāno vṛshabho 2, 10, 4; RV 10, 103, 1; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 1; VS 17, 33; SV 2, 1199; AV 19, 13, 2.
 āçus trivṛd bhāntaḥ 2, 8, 4; Kāth. 17, 4; 20, 12; Kap. S. 32, 14; TS 4, 3, 3; VS 14, 23.
 ā savāḥ savitur yathā 4, 11, 2; RV 8, 91 (102), 6; Kāth. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8.
 āsushvayanti yajate 4, 13, 3; RV 10, 110, 6; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 31; AV 5, 12, 6; Nir. 8, 11.
 āham pitṛnt suvidatram 4, 10, 6; RV 10, 15, 8; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 3; TB 2, 6, 12, 1; VS 19, 56; AV 18, 1, 45.
 āhitāgnir vā esha 3, 8, 6.
 ichann açvasya yañ çiraḥ 2, 13, 6; Kāth. 39, 19; TB 1, 5, 8, 1.
 idābhīr agnir idyaḥ 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 1; VS 21, 14.
 idāṃ agne puruḍaḥ 2, 7, 11; (4, 11, 1; 4, 12, 8); RV 3, 1, 23, 5, 11, 6, 11, 7, 11, 15, 7, 22, 5, 23, 5; Kāth. 16, 11; 18, 21;

Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 3; VS 12, 51; SV 1, 76.
 idāyās tvā pade vayam 1, 6, 2; 1, 6, 7; (4, 10, 4; 4, 11, 1); RV 3, 39, 4; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1; VS 34, 15.
 idito devāir 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 1.
 ita eva prathamam jajñe 1, 8, 8; Kāth. 7, 13; TS 2, 2, 4, 8.
 iti ya eva devā yajñahanaç ca 1, 4, 8.
 ito jajñe prathamam svād 1, 6, 1.
 idaḥ varco agniṇā 2, 3, 4; TB 2, 5, 7, 1; AV 19, 37, 1.
 idaḥ vām āsye haviḥ 4, 12, 1; RV 4, 49, 1; TS 3, 3, 11, 1.
 idaḥ vishṇur vicakrame 1, 2, 9; 4, 1, 12; (1, 8, 9; 2, 7, 16; 4, 11, 4; 4, 12, 1); RV 1, 22, 17; Kāth. 2, 10; Kap. S. 2, 4; TS 1, 2, 13, 1; TB 3, 1, 3, 3; VS 5, 15; SV 1, 222; 2, 1019; AV 7, 26, 4; Nir. 12, 19.
 idaḥ çreyo manyamāno 2, 13, 10.
 idaḥ haviḥ prajananam 3, 11, 10; Kāth. 38, 2; TS 2, 6, 3, 5; VS 17, 48.
 idam kehatram duḥçaram 3, 16, 4.
 idam te havyam gṛtāvat 4, 12, 6; (4, 14, 3); TB 2, 5, 4, 6; AV 7, 68, 2.
 idam dyāvāpṛthivi satyam 4, 14, 7; RV 1, 185, 11; TB 2, 8, 4, 3.
 idam namo vṛshabhāya 4, 14, 14; RV 1, 51, 15.
 idam adadād rabhasam 4, 14, 7.
 idam pitṛbhyo namo astv 4, 10, 6; RV 10, 15, 2; TS 2, 6, 12, 4; VS 19, 63; AV 18, 1, 46.
 indur dakṣaḥ çyena 2, 12, 3 4, 9, 11; Kāth. 18, 15; Kap. S. 29, 4; TB 3, 10, 4, 3; TA 4, 11, 6; VS 18, 53.
 indra eshāṃ netā brhaspatir 2, 10, 4; RV 10, 108, 8; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 40; SV 2, 1906; AV 19, 13, 9.

- indrah prpantam papurim 4, 14, 7.
indrah sa dāmane kṛta 2, 13, 6; RV 8, 93, 8; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; SV 2, 573; AV 20, 47, 2, 137, 13.
indrah sutrāmā svavaṃ 4, 12, 5; RV 6, 47, 12; 10, 131, 6; Kāth. 8, 16; TS 1, 7, 13, 4; VS 20, 51; AV 7, 91, 1; 20, 125, 6.
indrah sutrāmā hrdayena 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 85.
indraw vayas cūṇāsīram 4, 10, 6; Kāth. 21, 14.
indraw viçvā avirvḍhan 2, 10, 5; (3, 3, 8); RV 1, 11, 1; Kāth. 18, 3; 36, 15; 37, 9; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 4; 5, 4, 6, 5; TB 2, 7, 15, 5, 16, 3; VS 12, 56; 15, 61; 17, 61; SV 1, 343; 2, 177.
indraw vo viçvatas pari 4, 11, 4; RV 1, 7, 10; Kāth. 8, 17; TS 1, 6, 12, 1; 2, 3, 14, 1; 3, 1, 11, 4; 4, 3, 13, 8; SV 2, 970; AV 20, 39, 1, 70, 16.
indraw stobi vajrinav 4, 14, 12; RV 10, 89, 1, TB 2, 3, 4, 1.
indram dūrah kavashyo 3, 11, 1; TB 2, 6, 3, 2; VS 20, 40.
indram naro nemadhitā 4, 12, 3; (4, 14, 5); RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1; 2, 1, 11, 1, 3, 14, 1; 3, 1, 11, 4; 4, 3, 13, 8; TB 2, 8, 2, 5; SV 1, 318.
indra marutva iha pāhi 1, 3, 19; RV 3, 51, 7; Kāth. 4, 8; Kap. S. 3, 6; TS 1, 4, 18, 1; VS 7, 85.
indram id gāthino 2, 13, 6; RV 1, 7, 1; Kāth. 8, 16; 39, 12; TS 1, 6, 12, 2; TB 1, 5, 8, 1; SV 1, 198; 2, 146; AV 20, 38, 4, 47, 4, 70, 7; Nir. 7, 2.
indram id dharī vahato 1, 3, 34; RV 1, 84, 2; Kāth. 4, 11; Kap. S. 3, 9; TS 1, 4, 38, 1; VS 3, 85; SV 2, 380.
indra vājesu no va 2, 13, 6; RV 1, 7, 4; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 148; AV 20, 70, 10,
indravāyā ime sufā 1, 3, 6; RV 1, 2, 4; • Kāth. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 4, 1; VS 7, 8; 83, 56.
indravāyā susamḍṛçā 1, 11, 4; 2, 2, 6; Kāth. 10, 12; 14, 2; VS 33, 86
indras tarasvān abhimātihogro 4, 14, 12; TB 2, 8, 4.
indrasya kroḍo 3, 15, 7; Kāth. 5, 13, 6; TS 5, 7, 16; VS 25, 8.
indrasya nu viryāṇi pravocav 4, 14, 13, RV 1, 32, 1; TB 2, 5, 4, 1, 8, 4, 3; AV 2, 5, 5; Nir. 7, 2.
indrasya manve prathamasya 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 1.
indrasya rūpam rshabho 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 91.
indrasya vajro marutām 3, 16, 3; RV 6, 47, 28; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 6; VS 29, 54; AV 6, 123, 3.
indrasya vṛshno varuṇasya 2, 10, 4; (4, 14, 13); RV 10, 103, 9; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 41; SV 2, 1207; AV 19, 13, 10.
indrā id-dharyoḥ sacā 2, 13, 6; RV 1, 7, 2; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 147; AV 20, 38, 5, 47, 5, 70, 8.
indrā oshadhīr asanod 4, 14, 5; RV 3, 34, 10; AV 20, 11, 10.
indrāgni avyathamānām 2, 8, 3; 3, 2, 9; Kāth. 17, 3; 20, 11; Kap. S. 28, 2, 32, 13; TS 4, 3, 6; VS 14, 11.
indrāgni āgata sutam 1, 3, 17; RV 3, 12, 1; Kāth. 4, 7; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 15, 1; VS 7, 31; SV 2, 19.
indrāgni navatim puro 4, 10, 5; RV 3, 12, 6; Kāth. 4, 15; TS 1, 1, 14, 1 SV 2, 236, 1054.
indrāgni mitravaruṇā 4, 14, 17; TA 3, 3, 4; VS 33, 49.
indrāgni rocana divaḥ 4, 10, 4; (4, 11, 1); RV 3, 19, 9; Kāth. 4, 15; TS 4, 2, 11, 1, 3, 13, 8; TB 3, 5, 7, 2; SV 2, 1043.

indrāgnyoḥ pakṣatīḥ 3, 15, 5; VS 25, 5.
 indrāṇi patyā sujitam 3, 8, 4; 4, 12, 1; TB
 2, 4, 2, 7
 indrā nu pūṣhaṇā vayaw 4, 12, 6; RV 6,
 57, 1; Kāth. 23, 11; SV 1, 202.
 'indrāya tvā bṛhadvate 1, 3, 14; Kāth. 27, 10;
 Kap. S. 3, 4.
 indrāya tvā sushuttamam 1, 3, 3; 4, 5, 4.
 indrāya manyumate 2, 2, 12; 2, 5, 8; Kāth.
 13, 4.
 indrāyāḥhomucā ekādaçak. 2, 2, 10; 2, 6, 6;
 4, 3, 9.
 'indrāyārkavate 'çvamedhavatā 2, 2, 9.
 indrāyenduw saraśvatī 3, 11, 3; Kāth. 38, 8;
 TB 2, 6, 12, 1; VS 20, 57.
 indrāvaruṇā yuvam adhvarāya 4, 12, 4; RV
 7, 82, 1; TS 2, 5, 12, 2; TB 2, 8, 4, 5;
 Nir. 5, 2.
 indrāvishṇuḥ dṛṣhitāḥ 4, 12, 5; RV 7, 99, 5;
 TS 3, 2, 11, 3.
 indriyāṇi çatakrato 4, 12, 2; RV 3, 37, 9;
 Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 1; 2, 5, 12, 5;
 AV 20, 20, 2, 57, 5.
 indreṇa manyunā yujā 1, 3, 12; (4, 6, 3);
 Kāth. 4, 4.
 indremam prataram naya 2, 10, 4; Kāth.
 18, 8; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 1; VS
 17, 51; AV 6, 5, 2.
 indro jayati na parājayate 4, 12, 3; TS
 2, 4, 14, 2; AV 6, 98, 1.
 'indro çadhīco asthabhir 2, 13, 6; RV 1, 84,
 13; Kāth. 39, 12; TS 5, 6, 6, 3; TB 1,
 5, 8, 1; SV 1, 179; 2, 263; AV 20, 41, 1.
 indro dīrghāya cakṣhaś 2, 13, 6; RV 1,
 7, 3; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 149; AV 20,
 38, 6, 47, 6, 70, 9.
 'indro devāñ çambarahatya 4, 14, 13; TB 2,
 8, 3, 8.
 indro devānām adhipāḥ 4, 14, 12; TB 2,
 8, 4, 2.
 indro dyāuḥ uryy uta 4, 14, 7.
 indro babhūva brahmaṇā 4, 14, 7.

indro balaw rakṣhitāram 4, 14, 5; RV 10,
 67, 6; AV 20, 91, 6.
 indro bhūtasya bhuvanasya 4, 14, 7.
 indro madāya vāvṛdhe 4, 12, 4; RV 1, 81, 1;
 SV 1, 411; 2, 352; AV 20, 56, 1.
 indro yajñaw vardhayan 4, 14, 13; TB
 2, 8, 3, 7.
 indro yāto vasitasya 4, 14, 13; RV 1, 32,
 15; TB 2, 3, 4, 3.
 indro rājā jagataḥ carṣhaṇinām 4, 14, 14;
 RV 7, 27, 3; TB 2, 3, 5, 8; AV 19, 5, 1.
 indro vṛtraḥ vajreṇāvadhīd 4, 14, 7.
 indro vṛtram atarad 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 6.
 indro vāi vṛtram abant 3, 3, 7.
 indro vāi vṛtrāya 4, 8, 5.
 indro 'smam avatu vajrabāhur 4, 14, 7.
 indhānās tvā çataḥ bimā 1, 5, 2; (1, 5, 8);
 Kāth. 6, 9; 7, 6; 35, 2; Kap. S. 4, 8;
 48, 3; TS 1, 5, 5, 4; VS 3, 18.
 indhāno agniḥ vanavad 4, 14, 10; RV 2,
 25, 1; TB 2, 8, 5, 2.
 imaw yajñaw vardhayan 4, 14, 13; TB 2,
 8, 3, 8.
 imaw yajñam açvinā 4, 12, 6; TB 2, 5, 4, 6.
 imaw yajñam idaw vaco 4, 11, 6; (4, 12, 1);
 RV 1, 91, 10; Kāth. 2, 14.
 imaw yama prastaram 4, 14, 16; RV 10,
 14, 4; TS 2, 6, 12, 6; AV 18, 1, 60.
 imaw sāhaṣraw çatadhāram 2, 7, 17; Kāth.
 16, 17; Kap. S. 25, 8; VS 13, 49.
 imaw stomam arbate 2, 7, 3; RV 1, 94, 1;
 SV 1, 66; 2, 414; AV 20, 13, 3.
 imam no yajñam amṛteshu 4, 13, 5; RV 3,
 21, 1; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 1.
 imam agnā āyuehe 2, 3, 4; Kāth. 11, 7 u. 8;
 36, 5; TS 2, 3, 10, 3; TB 2, 7, 7, 5; TA
 2, 5, 3; AV 2, 28, 5.
 imam ūrṣayaw varuṇasya 2, 7, 17; Kāth.
 16, 17; Kap. S. 25, 8; VS 13, 50.
 imam mā biçatṛ ekaçapham 2, 7, 17; Kāth.
 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 2;
 VS 13, 48.

- imam mâ biweir dvipâdam 2, 7, 17; Kâth. 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 1; VS 13, 47.
- imam me deva savitar 2, 7, 1; Kâth. 15, 11.
- imam me varuṇa çrudhî 4, 10, 2; 4, 14, 17; (4, 10, 4; 4, 12, 4); RV 1, 25, 19; Kâth. 4, 16; 11, 12 u. 13; 12, 15; 21, 13; TS 2, 1, 11, 6. 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; TB 3, 7, 11, 3. 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; VS 21, 1; SV 2, 985.
- imâm dhiyam 1, 2, 2; (4, 14, 3); RV 8, 42, 3; Kâth. 2, 3; Kap. S. 1, 15; TS 1, 2, 2, 2.
- imâ juhvanâ yushmad 4, 14, 3; RV 7, 95, 5; Kâth. 4, 16; TB 2, 4, 6, 1.
- imân me mitrâvaruṇau grhân gopâyataw 1, 5, 14 (2 Mal); Kâth. 7, 11.
- imân me mitrâvaruṇau grhân jugupataw 1, 5, 14.
- imâm dhiyam çikshamâṇasya 1, 2, 2; (4, 14, 3 imâm dhiyam); RV 8, 42, 3; Kâth. 4, 16; Kap. S. 1, 15; TS 1, 2, 2, 2.
- imâm agrbhṇan raçanâm 3, 12, 1; Kâth. 5, 1, 2; TS 4, 1, 2; 5, 1, 2, 1; 7, 1, 11, 1; TB 3, 8, 3, 2; VS 22, 2.
- imâm indra hastacyutiw 2, 7, 12.
- imâ rudrâya tavase 2, 9, 9; RV 1, 114, 1; Kâth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 10, 1; VS 16, 48.
- ime turam maruto 4, 14, 18; RV 7, 56, 19; TB 2, 8, 5, 6.
- imo agne vitatamâni 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 7, 1, 18; Kâth. 2, 15; 19, 14; 35, 2; Kap. S. 48, 3; TS 4, 3, 13, 6.
- imân te pakehâ ajarân 2, 12, 3; Kâth. 18, 15; Kap. S. 29, 4; TS 4, 7, 13, 1; VS 18, 52.
- imân devân jâyamânau 4, 11, 2; RV 2, 40, 2; Kâth. 8, 17; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TB 2, 8, 1, 5.
- iyam te çukra tanûr 1, 2, 4; Kâth. 2, 5; Kap. S. 1, 17; TS 1, 2, 4.
- iyaw visrhhîr yata âbabbhûva 4, 12, 1; RV 10, 129, 7; TB 2, 8, 9, 6.
- iyaw vâi kadrûr 3, 7, 3.
- iyaw çushmebhîr bisakhâ 4, 14, 7; RV 6, 61, 2; Kâth. 4, 16; TB 2, 8, 2, 8; Nir. 2, 24.
- iyad asy âyur asy 2, 6, 12; 4, 4, 6; VS 10, 25.
- iyam eva sâ yâ prathamâ 2, 13, 10; Kâth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 1; TB 2, 5, 5, 3; AV 3, 10, 4; 8, 9, 11.
- irajyann agne prathayasva 2, 7, 14; RV 10, 140, 4; Kâth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2; VS 12, 109; SV 2, 1169.
- irâvatî dhenumatî hi 1, 2, 9; RV 7, 99, 3; Kap. S. 2, 4; TS 1, 2, 13, 1; TA 1, 8, 2; VS 5, 16.
- isham ūrjam abam ita 2, 7, 14; Kâth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1; VS 12, 105.
- ishe tvâ subhûtâya 1, 1, 1.
- ishe tropâvir asy 1, 2, 15; Kâth. 3, 4; Kap. S. 3, 11; TS 1, 3, 7.
- ishkartâram adhvarasya 2, 7, 14; RV 10, 140, 5; TS 4, 2, 7, 3; VS 12, 110; SV 2, 1170.
- ishto yajño bhrgubhir 1, 4, 1; 2, 12, 3; (1, 4, 5); Kâth. 5, 4; 18, 18; 32, 4; 40, 13; Kap. S. 29, 6; VS 18, 56.
- iha tvashîtâram agriyaw 4, 13, 10; RV 1, 13, 10; TS 2, 1, 11, 1; TB 3, 5, 12, 1.
- iha tvâ bhûry âcareḍ 4, 11, 5; RV 4, 4, 9; Kâth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.
- iha prajâ viçvarûpâ 4, 2, 10; TB 3, 7, 44.
- iheha vah svatavasaḥ 4, 10, 3; RV 7, 59, 11; Kâth. 20, 15; TA 1, 4, 3.
- ihâivâgne adbhîtarayâ rayim 2, 13, 5; Kâth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 1, 7, 2; VS 27, 4.
- idâno vahnir namaâ 2, 12, 6.
- idito devâir a. idito.
- ide agniw vipaçcitam 4, 11, 2; RV 3, 27, 3; Kâth. 40, 14; TB 2, 4, 2, 4.
- ide agniw svavasaḥ 4, 14, 11; RV 5, 60, 1; TB 3, 7, 12, 4; AV 7, 50, 3.

tđyaç cāsi vandyaç 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2;
 TS 5, 1, 11, 1; VS 29, 3.
 iñāñya parasvatā 3, 14, 10; VS 24, 28.
 iñāñya prahoti 4, 14, 2; RV 7, 90, 2.
 iñāñ vāryāñāp 4, 9, 27; RV 10, 9, 5; TB
 2, 5, 8, 5; TA 4, 42, 4; AV 1, 5, 4.
 ukshāññya vaçāññya 2, 13, 18; (4, 11, 4);
 RV 8, 43, 11; Kāth. 7, 16; 40, 5; TS 1,
 3, 14, 7; AV 3, 21, 6; 20, 1, 3.
 ukshā samudre aruṇaḥ 2, 10, 5; RV 5, 47,
 3; Kāth. 18, 3; 21, 8; TS 4, 6, 3, 4; VS
 17, 60.
 ūkhāp kṛpota çaktiā 2, 7, 5; Kāth. 16, 5;
 TS 4, 1, 5, 3; VS 11, 57.
 ukhyaaya ketum prathamam 2, 8, 1.
 ugram paçyed rāshṭrabhṛt 4, 14, 17; TA
 2, 4, 3; AV 6, 118, 2.
 ugraç ca bhīmaç ca 4, 9, 17; VS 39, 7.
 ugrā diçām abhibhūtir 3, 16, 4; Kāth. 22,
 14; TS 4, 4, 12, 1.
 uñ çuṣhma oṣhadhīnām 2, 7, 13; RV 10,
 97, 8; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS
 4, 2, 6, 3, VS 12, 82.
 uñ çrayaaya vanaspate 1, 2, 11; 4, 13, 1;
 RV 3, 8, 3; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1.
 uta gnā vyāntu devapatnir 4, 13, 10; RV
 5, 46, 8; TB 3, 5, 12, 1; AV 7, 49, 2;
 Nir. 12, 46.
 uta devā avahitam 4, 14, 2; RV 10, 137,
 1; AV 4, 13, 1.
 uta dyumnasya çavaas 4, 12, 4.
 uta no deva devam 4, 11, 6; RV 8, 75, 2;
 Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
 uta no brahman havisha 4, 11, 2; RV 3,
 13, 6; Kāth. 2, 15.
 uta no² hir budhnyah çṛnotv 1, 6, 2; RV
 6, 50, 14; VS 34, 58; Nir. 12, 83.
 uta bruvanṭu jantavā 4, 10, 3; RV 1, 74,
 3; Kāth. 8, 16; 15, 12; TS 3, 5, 11, 4;
 SV 2, 782.
 uta mātā mahiṣham anv 4, 12, 5; RV 4,
 18, 11; TS 3, 2, 11, 3.

uta smāya dravatas 1, 11, 2; RV 4, 40, 3;
 Kāth. 13, 14; TS 1, 7, 8, 3; VS 9, 15.
 uta syā nah sarasvatī jushāpā 4, 14, 7;
 RV 7, 95, 4.
 utā no mitrāv ruṇā ihāgataṃ 4, 9, 12.
 utkrāma mahate śubhagāya 2, 7, 2; Kāth.
 16, 2; TS 4, 1, 2, 4; VS 11, 21.
 uttiṣṭha brhāt bhavordhvā 2, 7, 6; (3, 1,
 8); Kāth. 19, 7; Kap. S. 30, 5; VS 11,
 64 (utthāya).
 uttiṣṭha brahmanaspate 4, 9, 1; 4, 12, 1;
 RV 1, 40, 1; Kāth. 10, 13; TA 4, 2, 1;
 VS 34, 56.
 utsannayañño vā eṣha 3, 2, 9; TS 5, 3, 1.
 udakramid dravinodā 2, 7, 2; Kāth. 16, 2;
 TS 4, 1, 2, 4; 5, 1, 3, 1; VS 11, 22.
 ud agne tava tad ghṛtād 1, 6, 1; RV 8, 43,
 10 (tyad); Kāth. 7, 12; Kap. S. 6, 2.
 ud agne tiṣṭha pratyātānushva 2, 7, 15;
 RV 4, 4, 4; Kāth. 16, 15; Kap. S. 25,
 5; TS 1, 2, 14, 2; VS 13, 12.
 ud agne çucayas tava 1, 5, 1; (4, 10, 2; 4,
 12, 4); RV 3, 44, 17; Kāth. 2, 14; 19, 14;
 40, 14; TS 1, 3, 14, 8, 4, 46, 3, 5, 5, 3;
 2, 4, 14, 4; SV 2, 384.
 udapurā nāmāsy 2, 8, 14.
 udapruto na vayo 4, 12, 6; RV 10, 68, 1;
 Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 3; AV 20,
 16, 1.
 udaraw vai vṛtrah 2, 4, 4.
 udaethād gojid açvajid 2, 7, 12; Kāth. 38, 14.
 ud asya çuṣhmād bhānor 4, 9, 14; RV 7,
 34, 7 (bhānor).
 ud āyushā svāyushodoshadhīnāw 1, 2, 6;
 Kāth. 2, 6; Kap. S. 1, 19; TS 1, 2, 8.
 udiratām avarā ut parāsa 4, 10, 6; RV 10,
 15, 1; TS 2, 6, 12, 3; VS 19, 49; AV 18,
 1, 44; Nir. 11, 18.
 udirayatā marutaḥ samudrato 3, 4, 7; RV
 5, 55, 5; Kāth. 11, 9; 30, 4; Kap. S. 46,
 7; TS 2, 4, 8, 2.
 ud u tiṣṭha svadhvara 2, 7, 4; (3, 1, 5; 4,

- 9, 12); RV 8, 23, 5; Kâth. 16, 4; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 1; 5, 1, 5, 3; VS 11, 41.
- ud uttama varuṇa 1, 2, 18; 4, 14, 17; (2, 7, 8; 3, 2, 1; 4, 10, 4; 4, 14, 3); RV 1, 24, 15; Kâth. 3, 8; 16, 8; 19, 11; 21, 13; Kap. S. 2, 15; 32, 1; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 1, 3, 11, 2; 5, 2, 1, 3; TB 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; VS 12, 12; AV 7, 83, 3; 18, 4, 69; Nir. 2, 13.
- ud ut te madhumattamā 1, 3, 39.
- ud u tyam jātavedasam 1, 3, 37; RV 1, 50, 1; Kâth. 4, 9; 10, 13; 11, 1; 13, 16; 21, 14; 30, 5; Kap. S. 3, 7; TS 1, 2, 2, 2; 2, 12, 1, 3, 8, 2, 4, 14, 4, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 8; 6, 1, 11, 4; TB 3, 1, 3, 3, 7, 11, 2; TA 4, 11, 8, 20, 3; 5, 9, 12; VS 7, 41; 8, 41; 33, 31; SV 1, 31; AV 13, 2, 16; 20, 47, 13; Nir. 12, 15.
- ud u tvā pañca diṣo 2, 10, 5.
- ud u tvā viṣve devā 2, 7, 10; (3, 2, 2; 3, 3, 8); Kâth. 16, 10; 18, 3; 19, 12; 21, 8; Kap. S. 25, 1; 28, 3; 32, 2; TS 4, 2, 3, 1, 6, 3, 1; 5, 2, 2, 1, 4, 6, 1; VS 12, 31; 17, 53.
- ud enam uttarāṇa nayaṅne 2, 10, 4; (3, 3, 8); Kâth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3; (5, 4, 6); VS 17, 50; AV 6, 5, 1.
- ud eśhām bāhūn atiram 2, 7, 7; Kâth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 3, 5, 1, 10, 2; TA 2, 5, 16; VS 11, 82.
- udgrābhac ca nigrābhac ca 1, 1, 13; (3, 3, 8); Kâth. 1, 12; 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 1, 1, 13, 1, 6, 4, 2; 4, 6, 3, 4; VS 17, 64.
- udbudhyasvāgne 2, 12, 4; Kâth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 5; VS 15, 54; 18, 61.
- udyojanam antaryāmam 2, 7, 12.
- ud vayan tamasas pari 2, 12, 5; 4, 9, 27; (3, 4, 6); RV 1, 50, 10; Kâth. 18, 16; 22, 1; 38, 5; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 4; 5, 1, 8, 6, TB 2, 4, 4, 9, 6, 6, 4; 3, 7, 11, 2; TA 6, 3, 2; VS 20, 21; 27, 10; 35, 14; 38, 24; AV 7, 53, 7.
- ud vām prkshāso madhumanto asthur 4, 12, 4; RV 7, 60, 4.
- unnataḥ citibāhuḥ 3, 13, 8.
- unnambhaya prthivīm 1, 3, 26; TS 2, 4, 8, 2; 3, 5, 5, 2; Kâth. 11, 9.
- upakeharanti sindhavo 4, 11, 2; RV 1, 125, 4; Kâth. 11, 5; 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
- upa châyām iva ghr̥ṇer 4, 11, 2; RV 6, 16, 38; Kâth. 40, 14; TB 2, 4, 4, 6; SV 2, 1056.
- upa jmann upa vedase 2, 10, 1; Kâth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 6.
- upa tvāgne dive dive 1, 5, 3; (1, 5, 10); RV 1, 1, 7; Kâth. 7, 1; 7, 8; Kap. S. 5, 1; 35, 4; TS 1, 5, 6, 2; VS 3, 22; SV 1, 14.
- upa tvā juhvo mama 1, 6, 1; RV 8, 44, 5; Kâth. 7, 12; SV 2, 892.
- upa tvā ranvasamdr̥cam 4, 11, 2; RV 6, 16, 37; Kâth. 40, 14; SV 2, 1055.
- upa prayanto adhvarāṇa 1, 5, 1; (1, 5, 5; 1, 5, 6); RV 1, 74, 1; Kâth. 6, 9; 7, 4; Kap. S. 4, 8; 5, 3; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 11; SV 2, 729.
- upa prāgāt suman me 3, 16, 1; RV 1, 162, 7; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 30; Nir. 6, 22.
- upaprehi vācasate 4, 12, 1; AV 1, 1, 2 (punar ehi v.).
- upayāmagr̥hito 'si antaryacha 1, 3, 5; VS 7, 4.
- upayāmagr̥hito 'si devebhyas 1, 3, 9.
- upayāmagr̥hito 'si prajāpataye 1, 3, 35; Kâth. 29, 5; 30, 5; Kap. S. 45, 6; VS 23, 2, 4.
- upayāmagr̥hito 'si brhaspatisutaaya 1, 3, 29; Kâth. 4, 11; Kap. S. 3, 9; VS 5, 9.
- upayāmagr̥hito 'si madhave 1, 3, 16; Kâth. 4, 7; VS 7, 30.
- upayāmagr̥hito 'si suçarmā 1, 3, 28; VS 3, 2.

- upayāmagr̥hito 'ei harir asi 1, 3, 30; VS 8, 11.
- upayāmagr̥hito 'sindr̥aya 1, 3, 14; VS 7, 22.
- upa creshthā na āciro 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3; AV 4, 25, 7.
- * upacvāsaya prthivim 3, 16, 3; Kāth. 5, 6, 1; AV 6, 128, 1.
- upahūtāḥ pitaraḥ somyāso 4, 10, 6; RV 10 15, 5; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 3; TB 2, 6, 16, 1, VS 19, 57; AV 18, 3, 45.
- upāw̥cupātrena pātnīvatam 4, 7, 4.
- upāvasrja tmānyā 4, 13, 3; RV 10, 110, 10; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 35; AV 5, 12, 10; Nir. 8, 17.
- upem asrkshi vājayur 4, 12, 4; RV 2, 35, 1; Kāth. 12, 15; Mān. Ār. 6, 1, 3.
- upo ha yad vidathaw vājino 4, 11, 1; RV 7, 93, 3; TB 3, 6, 12, 1.
- ubbā jigayathur 2, 4, 4; (4, 12, 5); RV 6, 69, 8; Kāth. 12, 14; TS 3, 2, 11, 2; 7, 1, 6, 7, 5, 5; AV 7, 44, 1.
- * ubhābhyām deva savitah 3, 11, 10; RV 9, 67, 25; Kāth. 38, 2; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4; VS 19, 43.
- ubbā vām indrāgni 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6; 4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 6, 60, 13; Kāth. 7, 4 u. 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 1, 14, 1, 5, 5, 1; TB 2, 8, 5, 1; VS 3, 13.
- uraw hi rājā varunaḥ cakāra 1, 3, 39; (4, 8, 5); RV 1, 24, 8; Kāth. 4, 13; 29, 3; Kap. S. 3, 11; 45, 5; TS 1, 4, 45, 1; 6, 6, 3, 2; VS 8, 23.
- uru vieṣṇo vikramasvoru 1, 2, 13; 1, 2, 14; Kāth. 3, 1; 3, 2; Kap. S. 2, 8; 2, 9; TS 1, 3, 4, 1; VS 5, 38, 41.
- urvi prthivī bahule 4, 14, 7; RV 1, 185, 7; TB 2, 8, 4, 8.
- urvi rodasi varivas 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 6.
- uṇantas tvā havāmaha 1, 10, 18; (4, 10, 6); RV 10, 18, 13 (nidhīmaby); Kāth. 21, 14; 36, 12; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16; VS 19, 70; AV 18, 1, 56.
- uṇik pāvako aratiḥ 2, 7, 9; RV 10, 45, 7; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 2; VS 12, 24.
- ushāsā naktam acvinā 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; VS 20, 61.
- ushāsānaktā brhati brhantam 3, 11, 1; VS 20, 41.
- ushe yāhvī supeçasā 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 3; VS 21, 17.
- ushārāyoh pilvayor 2, 7, 12.
- ūrjo napāḥ jātavedah 2, 7, 14; RV 10, 140, 3; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2; VS 12, 108; SV 2, 1163.
- ūrjo napā aw sa bināyam 2, 13, 9; RV 6, 48, 2; Kāth. 39, 12; VS 27, 44; SV 2, 54.
- ūrdhva ū shu ṇa ūtaye 2, 7, 4; (4, 13, 1); RV 1, 36, 13; Kāth. 15, 12; 16, 4; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; TB 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1; VS 11, 42; SV 1, 57.
- ūrdhvā asya samidho bhavanti 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8; VS 27, 11; AV 5, 27, 1.
- ūrdhvā diṇaw rantirāṇu- 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 4.
- ūrdhvām enām unṇrāpaya 3, 13, 1; Kāth. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 2; TB 3, 9, 7, 1; VS 23, 26.
- ūrdhvo naḥ pāhy awbaso 4, 13, 1; RV 1, 36, 14; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1.
- ūrdhvo bhava pratividhyādhy asmad 2, 7, 15; RV 4, 4, 5; Kāth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 2; VS 13, 13.
- rcā tvā chandasā sādāyāmi 2, 13, 4.
- rcā stomaw samardhaya 2, 7, 1; Kāth. 15, 11; 18, 19; Kap. S. 29, 7; TS 3, 1, 10, 1; 4, 1, 1, 2; 5, 1, 1, 1.
- rjite parivr̥ṇḍbi no 3, 16, 3; RV 6, 75, 12; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 4; VS 29, 49.
- rtaw vāi satyaw yajño 1, 10, 11.

- rtasya gopā adhitishṭhatho 4, 14, 19; RV 5, 68, 1.
- rtasya dhāman prathamā 2, 13, 10; Kāth. 39, 10.
- rtasya panthām anu tiera āyus 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 1; AV 3, 9, 13.
- rtāvānaw vāicvānaram 4, 11, 1; Kāth. 4, 11; 6, 10; 7, 16; TS 1, 5, 11, 1; VS 26, 6.
- rtāvānam mahishaw viçvadarçatam 2, 7, 14; RV 10, 140, 6; Kāth. 16, 14; Kap. 8, 25, 5; TS 4, 2, 7, 3; VS 12, 111; SV 2, 1171.
- rtāshād rtadhāmāgnir 2, 12, 2; Kāth. 18, 14; Kap. 8, 29, 3; TS 3, 4, 7; VS 18, 38.
- rtuthendro vanaapatiḥ 3, 11, 3; TS 2, 6, 12, 4.
- rtānām patnī prayame 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 5.
- rtena dyāvāprthivī 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 2; TA 2, 3, 3.
- rtvijo vṛṇite 3, 9, 8; Kāth. 26, 9; Kap. 8, 41, 7.
- rdūdareṇa sakhyā sacēya 4, 11, 2; RV 8, 48, 10; TS 2, 2, 12, 3; Nir. 6, 4.
- rshtayo vo maruto awaayor 4, 11, 4; (4, 14, 18); RV 5, 57, 6.
- ekayāstuvata 2, 8, 6; Kāth. 17, 5; Kap. 8, 26, 4; TS 4, 3, 10; VS 14, 28.
- ekasmāi svāhā 3, 12, 15; Kāth. 5, 2, 1; 5, 2, 2; TS 7, 2, 12; VS 22, 34.
- ekasya cin me vibhv 4, 11, 3; RV 1, 165, 10; Kāth. 9, 18.
- ekācetat aarasvatī 4, 14, 7; RV 7, 95, 2.
- eko vo devo apyatisṭhat 2, 13, 1; Kāth. 39, 2; TS 5, 6, 1, 3 (ohne vo); AV 3, 13, 4.
- eny abno maṇḍūko 3, 14, 17; VS 24, 36.
- etad vā asya sa-vatsaro 1, 10, 20; Kāth. 36, 14.
- etad vā eshābhyānuktā 4, 6, 9.
- etā u vaḥ subhagā viçvavārā 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 2; VS 29, 5.
- etā āindrāgnā dvirūpā 3, 13, 9; VS 24, 8.
- etā te agne ucathāni vedo jushāni 4, 14, 15; RV 1, 78, 10.
- etāvatī vā iyam prthivī 3, 8, 6.
- enām mukhena vāyum 4, 12, 4; RV 1, 105, 19. (enāṅgdaheṇa).
- enā vo agniṃ namasorjo 2, 13, 8; (4, 12, 5); RV 7, 16, 1; Kāth. 39, 15; TS 4, 4, 4, 4; VS 15, 32; SV 1, 45; 2, 99; Nir. 3, 21.
- enā vyāghram 2, 1, 9; Kāth. 37, 9; TB 2, 7, 16, 4.
- endra sāsasiw rayiw 4, 12, 8; RV 1, 8, 1; TS 3, 4, 11, 3; TB 3, 5, 7, 8; SV 1, 129; AV 20, 70, 17.
- ebhir no arkāir bhavā 4, 10, 2; RV 4, 10, 3; Kāth. 20, 14; TS 4, 4, 4, 7; VS 15, 46; SV 2, 1129.
- evā pitre viçvadevāya 4, 11, 2; (4, 14, 4); RV 4, 50, 6; Kāth. 17, 18; TS 1, 8, 22, 2; TB 2, 8, 2, 8; AV 20, 88, 6.
- evā vandasva varuṇam bṛhantam 1, 2, 13; RV 8, 42, 2; Kāth. 17, 19; TB 2, 5, 8, 4.
- eved ete prati mā rocāmānā 4, 11, 3; RV 1, 165, 12; Kāth. 9, 18.
- esha chāgaḥ puro açvena 3, 16, 1; RV 1, 162, 3; Kāth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 26.
- esha vaḥ stomo maruta 4, 11, 3; RV 1, 165, 15, 167, 11, 168, 10; Kāth. 9, 18; VS 34, 48.
- esha vāi prajāpati rūpeṇa 1, 6, 7.
- esha sya vājī kshipaṇim 1, 11, 2; Kāth. 13, 14; TS 1, 7, 8, 3; VS 9, 14.
- ehy u shu bravāni te 4, 12, 1; RV 6, 16, 16; Kāth. 2, 14; 20, 14; VS 26, 13; SV 1, 7, 2, 55.
- ojas tad aya titriṣha 1, 3, 32; RV 8, 6, 5; Kāth. 4, 11; Kap. 8, 3, 9; SV 1, 183; 2, 1003; AV 20, 107, 2.
- ojisṭham te madhyato 4, 13, 5; RV 3, 21, 5; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.
- obhe suçcandra viçpate 2, 13, 5; (4, 12, 4); * TS 2, 2, 12, 7; 4, 4, 4, 6.
- omāsaç carshapidhṛto 1, 3, 18; RV 1, 3, 7; Kāth. 4, 7; Kap. 8, 3, 5; TS 1, 4, 16, 1; VS 7, 33; Alt. A. 1, 4; Nir. 12, 40.
- oshadhayaḥ pratigrbbhñtāgnim 2, 7, 5; (3,

- 1, 6); Kāth. 16, 4; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 4; 5, 1, 5, 9; VS 11, 48.
- oshadbayaḥ pratimodhadhvam 2, 7, 5; RV 10, 97, 3; Kāth. 16, 4; TS 4, 1, 4, 4; 5, 1, 5, 9; VS 12, 77.
- oshadhīr iti mātaraś 2, 7, 13; (4, 14, 6); RV 10, 97, 4; Kāth. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; TB 2, 8, 4, 8; VS 12, 78; Nir. 6, 3.
- oshadhe trāyasānam 3, 9, 3.
- āindram ekakapālam 2, 2, 11.
- āindram ekādaçakapālam 2, 1, 9.
- āindrāgnam ekādaçakapālam 2, 1, 1; 2, 6, 2; Kāth. 9, 17.
- āindrābārhaspatyaḥ havir 2, 1, 12.
- āurvabhrguvaṇ cūcim 4, 11, 2; RV 8, 102, 4; Kāth. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8; SV 1, 18.
- kaḥ svid ekāki carati 3, 12, 19; Kāth. 5, 4, 7; VS 23, 9, 45.
- kaṇvā iva bhrgavaḥ 1, 3, 39; RV 8, 3, 16; SV 2, 713; AV 20, 10, 2, 59, 2.
- kadā cana prayucasy 1, 3, 26; (1, 5, 4); RV 8, 52, 7; Kāth. 4, 10; Kap. S. 3, 8; TS 1, 4, 22, 1; VS 8, 3.
- kadā cana starīr asi 1, 3, 26; (1, 5, 4 u. 11); RV 8, 51, 7; Kāth. 4, 10; 7, 2 u. 9; Kap. S. 3, 8; 5, 2; TS 1, 4, 22, 1, 5, 6, 4; VS 3, 34; 8, 2; SV 1, 300.
- kad dhiḥnyāsu vṛdhasāno agne 4, 11, 4; RV 4, 3, 6; Kāth. 7, 16.
- kam u. shvid 4, 11, 6; RV 8, 75, (64), 7; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2.
- kayā naç citra ābhūvad 2, 13, 9; 4, 9, 27; (3, 16, 4; 4, 10, 4); RV 4, 31, 1; Kāth. 21, 13; 39, 12; 5, 5, 21; TS 4, 2, 11, 2, 4, 12, 5; TA 4, 42, 3; VS 27, 38; 36, 4; SV 1, 169; 2, 32; AV 20, 124, 1.
- kayā çubhā savayasah 4, 11, 3; RV 1, 165, 1; Kāth. 3, 18.
- kalpetāṃ dyāvāprthivī 1, 6, 2; 2, 8, 12 (2 Mal); (3, 3, 3); Kāth. 7, 14; 17, 10; Kap. S. 6, 3; 26, 9; TB 1, 2, 1, 18.
- kavashyo na vyacasvatīr 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2; VS 20, 60; 21, 34.
- kas tvā satyo madānām 2, 13, 9; 4, 9, 27; RV 4, 31, 2; Kāth. 39, 12; TA 4, 42, 3; VS 27, 40; 36, 5; SV 2, 38; AV 20, 124, 2.
- kasya brahmāni jujushur 4, 11, 3; RV 1, 165, 2; Kāth. 9, 18.
- kāṇḍāt kāṇḍāt prarohanti 2, 7, 15; (3, 2, 6); Kāth. 16, 16; 20, 6; Kap. S. 32, 8; TS 4, 2, 9, 2; 5, 2, 8, 3; TA 10, 1, 7; VS 13, 20.
- kāmam kāmaduḡhe dhokshva 2, 7, 14; TS 4, 2, 5, 2; VS 12, 72.
- kāmo havishām mandishṭho 1, 2, 3; (so beginnt in Māitr.-S. der Vers, der in seinem weiteren Verlauf entspricht: agne tvam su jāgrhi TS 1, 2, 3, 1; VS 4, 14; Kāth. 2, 4; 23, 5; Kap. S. 1, 16).
- kāya svāhā kasmāi svāhā 3, 12, 5; VS 22, 20.
- kā svid āsitpūrvacittih 3, 12, 19; Kāth. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18 (ki-); TB 3, 9, 5, 2; VS 23, 11, 53.
- ki- svid āsid adhiḥṣṭhānam 2, 10, 2; RV 10, 81, 2; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 4; VS 17, 18.
- ki- svid vanam ka u sa vṛksha āsid yato dyāvāprthivī nishṭatakeḥuḥ manishṭho 2, 10, 2; RV 10, 81, 4; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 5; TB 2, 8, 9, 6; VS 17, 20.
- kitavāso yad riripur 4, 14, 3; RV 5, 85, 8; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 6; TB 2, 8, 1, 5.
- kim it te viṣṇo paricakshyam 4, 10, 1; RV 7, 100, 6; TS 2, 2, 12, 5; SV 2, 975; Nir. 5, 8.
- kim brāhmaṇasya pitarām 4, 8, 1.
- kutas tvam indra māhinah 4, 11, 3; RV 1, 165, 3; Kāth. 9, 18; VS 33, 27.
- kuṭrā cid yayā samrtān 4, 12, 4; RV 5, 7, 2; TS 2, 1, 11, 3.
- kumbho vanishṭhur 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 87.
- kurmas tā āyur 4, 14, 15; RV 10, 51, 7.

- kulāyini ghrtavatī puramdibh 2, 8, 1; Kāth. 17, 1; Kap. S. 25, 10.
- kuvalasaktubhir ācvinaw 2, 3, 9.
- kuvit su no gaishtaye 4, 11, 6; RV 8, 75, 11; Kāth. 7, 17; TS 2,6,11,3; SV 2,999.
- kuvīd aṅga namasā 4, 14, 2; RV 7, 91, 1.
- kuvīd aṅga yavamanto 1, 11, 4; 2, 3, 8; (3, 11, 7; 8, 12, 21; 4, 8, 9); RV 10, 131, 2; Kāth. 12, 9; 14, 3; 37, 18; TS 1, 8, 21, 1; 3, 1, 3, 2; 5, 2, 11, 2; TB 2, 6, 1, 3; VS 10, 32; 19, 6; 23, 38; AV 20, 125, 2.
- kuhām abaw 4, 12, 6; Kāth. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5.
- kuhūr devānām amṛtasya 4, 12, 6; Kāth. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5; AV 7, 47, 2.
- kṛṇuṣhva pājaḥ prasitīm 2, 7, 15; (4, 11, 5); RV 4, 4, 1; Kāth. 6, 11; 10, 5; 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 9; Nir. 6, 12.
- kṛttikā nakṣatram 2, 13, 20; TS 4, 4, 10.
- kṛtvāya sā mahīm ukhām 2, 7, 6; Kāth. 16, 5; TS 4, 1, 5, 4; 5, 1, 6, 4.
- kṛṣhīḥ suśasyām utkṛṣhe 1, 2, 2; (3, 6, 8); Kāth. 2, 3.
- kṛṣhṭe vapate 3, 2, 5.
- kṛṣhṇagrīvā āgneyāḥ 3, 13, 7; 3, 13 10, 12. 13. 15. 16; VS 24, 6. 9. 14.
- kṛṣhṇam niyānaw harayaḥ 4, 12, 5; RV 1, 164, 47; Kāth. 11, 9 u. 13; TS 3, 1, 11, 4; AV 6, 22, 1; 9, 10, 22; 13, 3, 9; Nir. 7, 24.
- kṛṣhṇaṁśrībāgneyo 4, 7, 8.
- kṛṣhṇā bhāumā 3, 13, 11; VS 24, 10.
- ketum kṛṇvann aketave 3, 16, 3; RV 1, 6, 3; Kāth. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; TB 3, 9, 4, 3; VS 29, 37; SV 2, 820; AV 20, 26, 6. 47, 12. 69, 11.
- keçaçmaçru vapate 3, 6, 2.
- keçinaḥ vāi dārbhyam 1, 4, 12.
- ko addhā veda ka iha pravocat kntā 4, 12, 1; RV 10, 129, 6; TB 2, 8, 9, 5.
- ko adya yuñkte dhuri 3, 16, 4; (4, 10, 4); RV 1, 84, 16; Kāth. 5, 5, 21; TS 4, 2, 11, 3, 4, 12, 5; SV 1, 341; AV 18, 1, 6; Nir. 14, 25.
- ko nu vām mitrāvaruṇā rtāyan 4, 14, 10; RV 5, 41, 1.
- ko nv atra maruto māmāhe vaḥ 4, 11, 3; RV 1, 165, 13; Kāth. 9, 18.
- ko virājo mithunatvam 2, 13, 10.
- kratun devānām mahimānam 2, 7, 16.
- kramadhvam agnīnā nākam 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 1; 5, 4, 7, 1; VS 17, 65; AV 4, 14, 2.
- kṛṇḍaw vaḥ çardho mārutam 4, 10, 5; RV 1, 37, 1; Kāth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 6; Nir. 7, 2.
- kva tyāni nāu sakhyā 4, 14, 9; RV 7, 88, 5; kva syā vo 4, 11, 3; RV 1, 165, 6; Kāth. 9, 18; TB 2, 8, 3, 5.
- kṣatrasya yonir 2, 6, 9; 4, 4, 3; Kāth. 15, 7; VS 20, 1.
- kṣatrepāgne evenā sawrabhasva 2, 12, 5; Kāth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 2; VS 27, 5; AV 2, 6, 4.
- kṣapo rājann uta tmanā 2, 13, 8; RV 1, 79, 6; Kāth. 39, 15; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 37; SV 2, 913.
- kṣetrasya patinā yayaw 4, 11, 1; RV 4, 57, 1; Kāth. 4, 15; TS 1, 1, 14, 2; Nir. 10, 15.
- kṣadgo vāiçvadevas 3, 14, 21; VS 24, 40.
- (gāpānām tvā gaṇapatiḥ 3, 12, 20; RV 2, 23, 1; Kāth. 10, 13; TS 2, 3, 14, 3; VS 23, 19).
- gayaṣphāno amivahā 4, 10, 4; (4, 12, 4); RV 1, 91, 12; Kāth. 2, 14; TS 4, 3, 13, 5.
- gāyatrām chando anusaḥrabhadhvam 1, 3, 39.
- gāyatri triṣṭub jagaty 3, 12, 21; Kāth. 5, 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 33.
- gāyatro vāi devānaw savitā 4, 7, 1.
- girā vajro na sambhṛtaḥ 2, 13, 6; RV 8, 93, 9; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; SV 2, 574; AV 20, 47, 3. 147, 14.
- gīrbhir vipraḥ pramatim 4, 13, 7; (4, 14, 8); RV 7, 28, 4; Kāth. 4, 15; TB 2, 5, 1; 3, 6, 3, 1.

- grhamedhāsā āgata 4, 10, 5; RV 7, 59, 10; TS 4, 3, 13, 5.
- gotrabhidam govidāṃ vajrabāhum 2, 10, 4; RV 10, 103, 6; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 2; VS 17, 38; SV 2, 1204; AV 6, 97, 3; 19, 13, 6.
- gobhir na somam 3, 11, 3; TB 2, 6, 12, 4; VS 20, 66.
- gomam agne vimam açvi 1, 4, 3, RV 4, 2, 5; Kāth. 5, 6; 10, 12; TS 1, 6, 6, 4; 3, 1, 11, 1.
- gosbad asi 1, 1, 2.
- grishmena rṭunā devā 3, 11, 12; Kāth. 38, 11; TB 2, 6, 19, 1; VS 21, 24.
- ghṛtam ca vāi madhu 4, 1, 12; Kāth. 31, 9; Kap. S. 47, 9; TB 3, 3, 4.
- ghṛtam na pūtam 4, 12, 4; TS 2, 2, 12, 7.
- ghṛtavatī bhuvanānām 4, 11, 1; RV 6, 70, 1; VS 34, 45; SV 1, 378.
- ghṛtavantaḥ pāvaka te 4, 13, 5; RV 3, 21, 2; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 1.
- ghṛtavantaṃ kulāyinaṃ 1, 4, 3; Kāth. 5, 4; Kap. S. 1, 12.
- ghṛtasya panthām amṛtasya nābhīm 2, 3, 4.
- ghṛtasya yajaty eśha vāi 4, 7, 2.
- ghṛtena sitā madhunā samajyatāṃ 2, 7, 12; Kāth. 16, 12; TS 4, 2, 5, 6; VS 12, 70.
- ghnanti vā etat somaṃ 4, 8, 3; TS 6, 6, 7.
- cakshur no dehi cakshushe 4, 12, 4; RV 10, 158, 4; Kāth. 9, 19.
- cakshusah pitā manasā hi dhīro 2, 10, 3; RV 10, 82, 1; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 4; VS 17, 25.
- caturgrhitam ājyam bhavati 3, 7, 5.
- catshptomam adadhād yā turīyā 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 2.
- catvāri ṣṛṅgā trayo aśya pādā 1, 6, 2; RV 4, 58, 3; Kāth. 40, 7; TA 10, 12, 10; VS 17, 91; Nir. 18, 7.
- citaḥ eśha paricitaḥ 3, 5, 3; Kāth. 38, 12; TS 4, 2, 7, 4.
- cittim juhomi manasā 2, 10, 6; Kāth. 39, 3.
- cittih eruk cittam 1, 9, 1; Kāth. 9, 3; TA 3, 1
- citra ādityānām 3, 14, 20.
- citrām devānām udagād anikam 1, 3, 37; (4, 14, 4); RV 1, 115, 1; Kāth. 4, 9; 10, 13; 13, 16; 21, 14; 22, 5. 6. 8; Kap. S. 3, 4 u. 7; 35, 2 TS 1, 4, 43, 1; 2, 2, 12, 1; 2, 4, 14, 4; 3, 1, 11, 8; TB 2, 8, 7, 3; 3, 1, 3, 8, 7, 11, 2; TA 1, 7, 6; 4, 1, 8 u. 8; VS 7, 42; 13, 46; AV 13, 2, 35; 20, 107, 14; Nir. 12, 16.
- cid asi brhaspatish tvā 4, 9, 15.
- cid asi svāhā 4, 9, 4.
- chandaavati ushasū pepiçāne 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 1.
- chandāsi vāi yajñāya 2, 5, 7.
- jagrhmā te dakṣiṇam indra 4, 14, 5; (4, 14, 8); RV 10, 47, 1; TB 2, 8, 2, 5; SV 1, 317.
- jañghābhyām padbhyām dhīro ami 3, 11, 8; Kāth. 38, 4.
- janasya gopā ajanishṭa jāgrvir 2, 13, 7; RV 5, 11, 1; Kāth. 39, 14; TS 4, 4, 4, 2; VS 15, 27; SV 2, 257.
- janishṭhā ugrah sahasē 1, 3, 20; RV 10, 73, 1; Kāth. 4, ; Kap. S. 3, 6; TB 2, 8, 3, 4; VS 33, 64.
- janishva hi jēno agre aśnāṃ 2, 7, 3; RV 5, 1, 5; Kāth. 16, 3; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 4, 1, 3, 4, 5, 1, 4, 5.
- jāto jāyate sudinatve 4, 13, 1; RV 3, 8, 5; TB 3, 6, 1, 3.
- jihvā me bhadrāṃ vān 3, 11, 8.
- jīmūtasēya bhavati 3, 16, 3; RV 6, 75, 1; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 66, 1; TB 3, 9, 4, 8; VS 29, 38.
- jushasva saprathastamāṃ 3, 10, 1; (4, 13, 5); RV 1, 75, 1; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 1.
- jushānenānya ājyabhāgā iḥyante 3, 7, 2.
- jushāno barhir barivān 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 2; VS 30, 89.
- jushṭam devebhyo havyam 1, 2, 17.

jushṭo damūnā 4, 11, 1; Kāth. 2, 15; TB 2, 4, 1; AV 7, 73, 9.
 juhūm agre sammārṣṭi 3, 1, 1; Kāth. 18, 19; Kap. S. 29, 7.
 jyotishmatīḥ pratimuñcate 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 3.
 jyotishmatīp tvā sādāyāmi 2, 13, 19; TS 1, 4, 34, TA 3, 19.
 ta āyajanta draviṇā sam asmin 2, 10, 3; RV 10, 82, 4; Kāth. 18, 1; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 28; Nir. 6, 15.
 taṁ sadhrīcir 4, 14, 18; RV 6, 36, 3; TB 2, 4, 5, 2.
 taṁ sabādho yatasruca 4, 10, 1; RV 3, 6, 1, 3; Kāth. 40, 14; TB 3, 6, 1, 3.
 taṁ hi chaṇvanti 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 5, 14, 3; Kāth. 19, 14; TS 4, 3, 13, 8.
 tac cakshur devahitam 4, 9, 20; RV 7, 66, 16; TA 4, 42, 5; VS 36, 24.
 tac caturmukhāya vidmahe 2, 9, 1.
 taj jvalanāya vidmahe 2, 9, 1.
 tañ cha yor āvṛṇimāhe 4, 13, 10; TS 2, 6, 10, 2; TB 3, 5, 11; TA 1, 9, 7, 3, 1.
 tato yaḥ somo tyaricyata 2, 4, 3.
 tat karāṣāya vidmahe 2, 9, 1.
 tat kumārāya vidmahe 2, 9, 1.
 tat keçarāya vidmahe 2, 9, 1.
 tat tyajapāya vidmahe 2, 9, 1.
 tat tvāyāmi brahmaṇā 3, 4, 8; 4, 14, 17; (4, 10, 2 u. 4; 4, 12, 4; 4, 14, 3); RV 1, 24, 11; Kāth. 4, 16; 11, 13; 12, 15; 17, 19; 21, 13; 40, 11; TS 2, 1, 11, 6, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; 5, 7, 6, 4; TB 2, 8, 1, 6; 3, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4; 4, 20, 3; VS 18, 49; 21, 2.
 tat paramātmāya vidmahe 2, 9, 1.
 tat puruṣhāya vidmahe 2, 9, 1; Kāth. 17, 11; TA 10, 1, 5.
 tat savitur vareṇyam 4, 10, 3; RV 3, 62, 10; TS 1, 5, 6, 4; 4, 1, 11, 1; TA 1, 11, 2, 10, 35; VS 3, 35; 22, 9; 30, 2; 36, 3; SV 2, 812.

tat su vām mitrāvaruṇā 4, 14, 10; RV 5, 62, 2; TB 2, 8, 6, 6.
 tat sūryasya devatvam 4, 10, 2; (4, 12, 1 u. 4); RV 1, 115, 4; TB 2, 8, 7, 1, VS 33, 37; AV 20, 123, 1; Nir. 4, 11.
 tat somarājāya vidmahe 2, 9, 1.
 tad aṇvina bhishajā 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 1; VS 19, 82.
 tad asya priyam abhi pātho 4, 12, 1; (4, 14, 5); RV 1, 154, 5; TB 2, 4, 6, 2, 8, 3, 2.
 tad asya rūpam amṛtaṁ 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 1; VS 19, 81.
 tad gāṅgāucyāya vidmahe 2, 9, 1.
 tad bhāskarāya vidmahe 2, 9, 1.
 tad vishnoḥ paramam padaṁ 1, 2, 14; (3, 9, 4); RV 1, 22, 20; Kāth. 3, 3; 26, 5; Kap. S. 2, 10; 41, 3; TS 1, 8, 6, 2; 4, 2, 9, 3; VS 6, 5; SV 2, 1022; AV 7, 26, 7.
 tanūnapāñ çucivratas 3, 11, 11 (leider ist im Texte der erste Halbvers ausgefallen; s. Corrigenda); Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 1; VS 21, 13.
 tanūnapāt patha rāsya 4, 13, 3; RV 10, 110, 2; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 1; VS 29, 26; AV 5, 12, 2; Nir. 8, 6.
 tanūnapāt sam patho devayānān 3, 16, 2.
 tanūnapād asuro 2, 12, 6; TB 4, 1, 8, 1; VS 27, 12.
 tanūpā bhishajā sute 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12, 1; VS 20, 56.
 tap tvā vayaṁ audhyo 4, 13, 6; RV 6, 1, 7; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
 tan nas turipam adbhutam 2, 12, 6; RV 1, 142, 10; Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 3; VS 27, 20; Nir. 6, 2.
 tan nas turipam adha 4, 13, 10; RV 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 3, 1, 11, 1.
 (tan nas turipam 4, 14, 8).
 tap nemim ṛbhavo yathā 4, 11, 6; RV 8, 75 (69), 5; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
 tan mitrasya varuṇasya 4, 14, 4; RV 1, 115, 5; TB 2, 8, 7, 2; VS 33, 38; AV 20, 123, 2.

tapo yonir asi 2, 13, 2; 3, 2, 6.

taptāyani me 'si 1, 2, 8; VS 5, 9.

tam asmerā yuvatayo 4, 12, 4; RV 2, 35, 2; TS 2, 5, 12, 2.

tam id garbham prathamam dadhrā āpo 2, 10, 3; RV 10, 82, 6; Kāth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 3; VS 17, 30.

tam indraw vājayāmasi 2, 13, 6; (4, 10, 5; 4, 12, 3); RV 8, 93 (82), 7; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; SV 1, 119; 2, 572; AV 20, 47, 1, 137, 12.

tam indram paçavaḥ 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 1; VS 20, 69.

tam u tvā dadhyaññī rṣih 2, 7, 3; RV 6, 16, 14; Kāth. 15, 12; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 2, 5, 11, 3; 4, 1, 3, 2; 5, 1, 4, 4; VS 11, 33.

tam u tvā pāthyō vṛṣhā 2, 7, 3; RV 6, 16, 15; Kāth. 15, 12; 16, 3; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 4, 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 4; VS 11, 34.

tamo vai svargam lokam antarā 3, 3, 4.

tam patnibhir 2, 12, 4; Kāth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TB 4, 7, 13, 3.

tam pratnathā pūrvathā 1, 3, 11; RV 5, 44, 1; Kāth. 4, 3; Kap. S. 3, 3; TS 1, 4, 9, 1; VS 7, 12; Nir. 3, 16.

tam marjayanta sukratum 4, 10, 3; RV 8, 84 (73), 8; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 5.

tarapir viçvadarçat 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV 1, 50, 4; Kāth. 10, 13; TS 1, 4, 31, 1; TA 3, 16, 1; VS 33, 36; AV 13, 2, 19; 20, 47, 16.

tava bhramāsa āçyā patanty 2, 7, 15; RV 4, 4, 2; Kāth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 10.

taveda viçvam abhitaḥ 4, 14, 5; RV 7, 98, 6; TB 2, 8, 2, 6; AV 20, 87, 6.

tavame lokāḥ pradiçō 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 3. tasmā aram gamāma vo 2, 7, 5; 4, 9, 27; RV 10, 9, 3; Kāth. 16, 4; TS 4, 1, 5, 1; 5, 6, 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10, 1, 12; VS 11, 52; 36, 16; SV 2, 1189; AV 1, 5, 3.

tasmāi nūnam abhidyave 4, 11, 6; RV 8, 75 (64), 6; TS 2, 6, 11, 2.

tasya vayo sumatāu 4, 12, 5; Kāth. 8, 16; TS 1, 7, 13, 5; VS 20, 52.

tā asya namasā sahaḥ 4, 12, 4; RV 1, 84, 12; Kāth. 12, 15; SV 2, 357; AV 20, 109, 3.

tā asya prçanāyuvah 4, 12, 4; RV 1, 84, 11; SV 2, 356; AV 20, 109, 2.

tā asya sūdadohasaḥ 2, 8, 1; (3, 2, 8); RV 8, 69, 3; Kāth. 16, 19; 21, 3; Kap. S. 25, 9; 32, 18; TS 4, 2, 4, 4; 5, 5, 6, 2; TB 3, 11, 6, 2; TA 6, 9, 2; VS 12, 55; 15, 60.

tā savitur vareṇyasya 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 4; VS 17, 74.

tā te dhāmāny uçmasi 1, 2, 14; (3, 9, 8).

tā nāsatyā supeçasā 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 74.

tā bhishajā sukarmanā 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TS 2, 6, 13, 3; VS 20, 75.

tā vaiçvadevena sṛṣṭā vishûcī 1, 10, 7.

tā vaiçvadevena sṛṣṭā tasmā 1, 10, 10; Kāth. 38, 5.

tigmam āyudha viçita 3, 16, 5; Kāth. 22, 5; TS 4, 7, 15, 4.

tigmāyudhau tigmahetī 4, 11, 2; RV 6, 74, 4. tigras tredhā sarasvaty 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12, 4; VS 20, 63.

tiero jihvasya samidhaḥ 1, 3, 35; RV 3, 2, 9 (yahvasya).

tiero devir idā mahi 3, 11, 11.

tiero devir barhir eda 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 2; VS 27, 19.

tiero devir havishā 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 3; VS 20, 43.

tiero bhūmir dhāravya 4, 14, 14; RV 2, 27, 8; Kāth. 11, 12; TS 2, 1, 11, 5; TB 2, 8, 1, 6.

tivrān gñoshān kṛvate 3, 16, 3; RV 6, 75, 7; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 44.

tubhya çotanty adhrigo 4, 13, 5; RV 3, 21, 4; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.

tubhya^w stokā ghrtaçcutō 4, 13, 5; RV 3, 21, 3; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.
 tubhyam bharanti kshītayo 4, 11, 4; Kāth. 7, 16; TB 2, 4, 7, 9.
 tubhyedam agne madhumattama^w 2, 13, 7.
 te asya yoshane divye 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; VS 27, 17.
 te ācaranti samaneva 3, 16, 3; RV 6, 75, 4; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 2; VS 29, 41; Nir. 9, 40.
 tejaḥ paçñā^w havir indriyāvat 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; VS 19, 95.
 tejjishthā yasyāratir vanerāt 4, 14, 15; RV 6, 12, 3.
 te no arvanto havanaçruto hava^w 1, 11, 2; Kāth. 13, 14; TS 1, 7, 8, 2; VS 9, 17.
 te vāi caturhotāro nyasidān 1, 9, 4.
 te vāi çvo bhūte vṛtra^w hanishyanti 1, 10, 15.
 te vāi svar yanto 'bruvan 1, 9, 5.
 teshā^w vā ubhayeshām indrah 1, 10, 16.
 te hi putrāḥ aditeç 1, 5, 4; RV 8, 18, 5; VS 3, 33.
 tñān nu kshatrivam ava 4, 12, 1; TB 2, 1, 11, 5.
 trayastri^wçat tantavo 1, 7, 1; 1, 8, 9; Kāth. 34, 19; Kap. S. 48, 1 u. 3; TS 1, 5, 10, 4.
 trayā devā ekādāça 3, 11, 8; Kāth. 38, 4; TB 2, 6, 5, 7; VS 20, 11.
 trātāram indram avitāram 4, 9, 27; 4, 12, 3; RV 6, 47, 11; Kāth. 17, 18; TS 1, 6, 12, 5; VS 20, 50; SV 1, 333; AV 7, 86, 1.
 tri^wçat avasāśā upayanti 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 2.
 tri^wçad dhāmā virājati 1, 6, 1; RV 10, 139, 3; Kāth. 7, 13; Kap. S. 6, 4; TS 1, 5, 3, 1; VS 3, 8; SV 2, 728; AV 6, 31, 3; 20, 48, 6.
 trir agnir balabhid balaṃ 4, 12, 5.
 trir ahnaḥ pavate vṛshā 4, 12, 5.
 trir devaḥ prthivīm eha 4, 14, 5; RV 7, 100, 8; TB 2, 4, 3, 5, 5, 5, 4, 3, 3.

trivṛdvatīm purastāt sādāyati 3, 2, 10.
 triṇy āyū^weshi tava jātavedas 4, 11, 1; (4, 12, 5); RV 3, 17, 3; Kāth. 2, 15; 12, 14; TS 3, 2, 11, 2.
 trīnt samudrānt samasrpat 2, 7, 16; VS 13, 31.
 trī rocanā divyā dhārayanta 4, 12, 1; RV 2, 27, 9.
 tryambaka^w yajāmahe 1, 10, 4; RV 7, 59, 12; Kāth. 9, 7; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6, 2; TA 10, 56; VS 3, 60; AV 14, 1, 17; Nir. 14, 35.
 tryavayo gāyatryāi 3, 13, 17; VS 24, 12.
 tva^w yavishtha dāçusho 2, 13, 11; RV 8, 84 (73), 3; Kāth. 7, 16; VS 13, 52; 13, 77; SV 2, 596.
 tva^w sapatnān prtanāsu 4, 12, 3.
 tva^w sutasya pitaye 4, 12, 6; RV 1, 5, 6; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 4; AV 20, 69, 4.
 tva^w soma kratubhiḥ 4, 14, 1; RV 1, 91, 2; TB 2, 4, 3, 8, 3, 1.
 tva^w soma tanūrdbhyo 1, 2, 13; (3, 2, 1); RV 8, 79 (68), 3; Kāth. 3, 1; Kap. S. 2, 8; TS 1, 3, 4, 1; 6, 3, 2, 2; VS 5, 35.
 tva^w soma pitṛbhiḥ sa^wvidāno 4, 10, 6; RV 8, 48, 13; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 2; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 54.
 tva^w soma pracikito 4, 10, 6; RV 1, 91, 1; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 52.
 tva^w soma mahe bhagam 4, 10, 6; RV 1, 91, 7; Kāth. 2, 14; 20, 15; TB 2, 6, 16, 1.
 tva^w somāsi satpatie 4, 10, 1; (4, 10, 5; 4, 11, 2; 4, 13, 5); RV 1, 91, 5; Kāth. 2, 14; TS 4, 3, 13, 1; TB 3, 5, 6, 1.
 tva^w ha yad yavishthya 4, 11, 6; RV 8, 75 (64), 3; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
 tva^w hi manyo abhibhūtyojāḥ 4, 12, 3; RV 10, 83, 4; AV 4, 32, 4.
 tva^w hy agne agnā 4, 10, 2; (4, 10, 3); RV 3, 43, 14; Kāth. 15, 12; TS 1, 4, 46, 3; 2, 5, 11, 5.

- tvam hy agne prathamō 4, 13, 6; V 6, 1, 1; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1.
 tvam ca soma no vaçō 4, 12, 6; RV 1, 91, 6; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 1.
 tvam tantur uta setur 2, 13, 22.
 tvam dūtas tvam u nah 4, 10, 4; RV 2, 9, 2; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 2.
 tvam nah soma viçvato rakshā 4, 10, 1; (4, 10, 3); RV 1, 91, 8; Kāth. 2, 14; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1.
 tvam no agne varuṇasya vidvān 4, 10, 4; 4, 14, 17; RV 4, 1, 4; Kāth. 34, 19; TS 2, 5, 12, 3; 4, 2, 11, 3; TB 3, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; VS 21, 3.
 tvam no agne sanaye dhanānām 4, 11, 1; RV 1, 31, 8.
 tvam no agne (4, 11, 2; 4, 12, 3).
 tvam agne grhapatis 2, 13, 8.
 tvam agne dyubhis 2, 7, 2; RV 2, 1, 1; Kāth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 5; TA 10, 76, 1; VS 11, 27; Nir. 6, 1; 13, 1.
 tvam agne puriṣhyo 2, 7, 11.
 tvam agne bṛhad vayo 4, 12, 6.
 tvam agne vīravād yaçō 4, 10, 1; RV 7, 15, 12.
 tvam agne vṛtapā asi 1, 2, 3; (3, 6, 9; 4, 10, 2; 4, 11, 4); RV 8, 11, 1; Kāth. 2, 4; 6, 10; 23, 5; 35, 9; Kap. S. 1, 16; 36, 2; 48, 10; TS 1, 1, 14, 2, 2, 3, 1; 6, 1, 4, 6; AV 19, 59, 1; VS 4, 16.
 tvam agne vṛtabhṛt 4, 11, 4; TB 2, 4, 1, 11.
 tvam agne çocishā 3, 16, 5; (4, 14, 9); RV 7, 13, 2; TS 1, 5, 11, 2.
 tvam agne saprathā asi 4, 10, 2; RV 5, 13, 4; Kāth. 2, 14; 20, 15; TB 1, 4, 5, 10, 2; 2, 1, 6; SV 2, 757; Nir. 6, 7.
 tvam agne sūryavarçā asi 1, 5, 2; (1, 5, 8); Kāth. 6, 9.
 tvam apo vi duro 4, 14, 14; RV 6, 30, 5.
 tvam indrasy adhirājas 4, 12, 2; (4, 12, 3); Kāth. 8, 17; AV 6, 98, 2.
 tvam imā oshadhīḥ 4, 14, 1; RV 1, 91, 22; TB 2, 8, 3, 1; VS 34, 22.
 tvam bhago nā ā hi 4, 10, 1; RV 6, 13, 2.
 tvam maham indra tubhya 4, 11, 4, RV 4, 17, 1; Kāth. 6, 10.
 tvam mānebhya 4, 14, 13; RV 1, 169, 8.
 tvayā vayam sadhanyas 4, 11, 5; RV 4, 4, 14; Kāth. 6, 11; 16, 1; TS 1, 2, 14, 6; Nir. 5, 15.
 tvayā hi nah pitarah 4, 10, 6; RV 9, 96, 11; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 53.
 tvashā turipo adbhuta 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 4; VS 21, 20.
 tvashā dadhad indrāya 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 4, 8, 7, 4.
 tvashā patnībhir anu māwahanevā- 4, 14, 9.
 tvashā patnībhir iha nah 4, 14, 9.
 tvashā reto bh vanasya 4, 14, 9.
 tvashā vīram devakāmam 3, 16, 2; (4, 14, 8); Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; TB 2, 8, 7, 4; VS 29, 9.
 tvashṭur varutṛi varuṇasya nābhīm 2, 7, 17.
 tvam vardhanti kshitayah 4, 13, 6; RV 6, 1, 5; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 2.
 tvam gāvo vṛpata rājyāya 2, 5, 10; TS 3, 3, 9, 2.
 tvam citraçravastama 2, 13, 7; RV 1, 45, 6; Kāth. 39, 14; TS 4, 4, 4, 3; VS 15, 31.
 tvam agne āngiraso guhā hitam 2, 13, 7.
 tvam agne pushkarād adhy 2, 7, 3; RV 6, 16, 13; Kāth. 15, 12; 16, 3; 39, 14; TS 3, 5, 11, 3; 4, 1, 3, 2, 4, 4, 1; 5, 1, 4, 4; VS 11, 32; 15, 22; SV 1, 9.
 tvam agne yajamānā anu dyūn 2, 7, 9; RV 10, 45, 11; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 4; VS 12, 28.
 tvam agne vājasātamam 4, 11, 4; RV 5, 13, 5; Kāth. 6, 10; TS 1, 4, 46, 3.
 tvam agne vṛpate brāhmaṇā 2, 12, 5; Kāth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 1; VS 27, 3; AV 2, 6, 3.
 tvam id dhi havāmahe 2, 13, 9; (4, 12, 4); RV 6, 46, 1; Kāth. 12, 15; 39, 11 u. 13;

TS 2, 4, 14, 3; VS 27, 37; SV 1, 234; 2, 159; AV 20, 98, 1.
 tvā yujā tava tat soma 4, 11, 2; RV 4, 28, 1.
 tvishimanto adhvarasyeva 4, 14, 11; RV 6, 68, 10.
 dawshtrābhyām malimlūn 2, 7, 7; Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 2. VS 11, 78.
 dakshipā vāi deveshv āśid 3, 6, 8.
 dadan mā iti vāi dīyate 1, 5, 12.
 dadhanve vā 2, 13, 5; RV 2, 5, 3; TS 3, 3, 3, 3; SV 1, 94.
 dadhikrāvāṇam babudhāno agniṃ 4, 11, 1; RV 7, 44, 3.
 dadhikrāvāṇo akāriṣham 1, 5, 1; 1, 5, 6; (3, 13, 1; 4, 11, 1); RV 4, 39, 6; Kāth. 6, 9; 7, 4; 5, 4, 8; Kap. S. 4, 8; 5, 3; TS 1, 5, 11, 4; 7, 4, 19, 4; VS 23, 32; TB 3, 9, 7, 5; SV 1, 358; AV 20, 137, 3.
 daça prācīr daça bhāsi 4, 9, 5; TA 4, 6.
 dā no agne çatino 4, 12, 2; (4, 14, 16); TS 2, 2, 12, 6.
 dīteḥ putrāṇam aditer akāriṣham 1, 3, 9; AV 7, 7, 1.
 divam brūmo nakshatrāṇi 2, 7, 18; AV 11, 6, 10.
 divas pari prathamam jajñe 2, 7, 9; RV 10, 45, 1; Kāth. 16, 9; TS 1, 3, 14, 5; 4, 2, 2, 1; VS 12, 18; Nir. 4, 24.
 divas prthivyāḥ pary antarikṣhād 3, 16, 3; AV 19, 3, 1.
 divā cit tamah kr̥vanti 2, 4, 7; RV 1, 38, 9; Kāth. 11, 9; TS 2, 4, 8, 1.
 divi dhā ima yajñam 4, 9, 9; VS 38, 11.
 divo mūrdhāsi 2, 12, 3; Kāth. 18, 15; 39, 1; Kap. S. 29, 4; TS 4, 3, 4, 2; VS 18, 54.
 divy anyah sadanam 4, 14, 1; RV 2, 40, 4; TB 3, 8, 1, 5.
 diça enaḥ vyāsthāpayati 4, 4, 4; TB 1, 7, 7.
 dikshito yam aśā āmushyāṇaḥ 3, 6, 9.
 dīrghas te astv aṅkuṣo 4, 12, 3; RV 8, 17, 10; Kāth. 6, 10; AV 20, 5, 4.
 duḥça-sānuça-sābhyāṃ 4, 14, 17.

duro devīr diço 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 2; VS 21, 16.
 dūta- vo viçvavedasa- 2, 13, 5; RV 4, 8, 1; Kāth. 12, 15; SV 1, 12.
 dr̥ghasva devī prthivi 2, 7, 7; Kāth. 16, 7; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 69.
 dr̥çāno rukma uruṣā vibhāti 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 10, 45, 8; Kāth. 16, 8; 16, 9; 18, 11; Kap. S. 32, 1; TS 1, 3, 14, 5; 4, 1, 10, 4. 2, 2, 4; VS 12, 1, 25.
 dr̥shṭvā pariaruto 3, 11, 6; Kāth. 38, 1; TB 2, 6, 4, 8; VS 19, 79.
 dr̥shṭvā rūpe 3, 11, 6; Kāth. 38, 1; TB 2, 6, 2, 3; VS 19, 79.
 devatānāḥ vā etad āyatana- 1, 4, 10; Kāth. 32, 7.
 deva tvashṭar bhūri te 1, 2, 17; Kāth. 3, 7; Kap. S. 2, 14; TS 1, 3, 10, 1; 6, 3, 11, 2.
 deva tvashṭar (4, 14, 8).
 devam barhiḥ sarasvatī 3, 11, 5; VS 21, 48.
 devam barhiḥ sudevaṃ 4, 13, 8; Kāth. 18, 13.
 devaçrutān deveshv āghoshethām 1, 2, 9; Kāth. 2, 10; VS 5, 17.
 deva savitah prasava 1, 11, 1; Kāth. 13, 14; 15, 11; TS 1, 7, 7, 1; 4, 1, 1, 2; VS 9, 1, 11, 7; 30, 1.
 devas tvā savitā punātī 1, 2, 1; (3, 6, 3); Kāth. 2, 1; Kap. S. 1, 13.
 devas tvā savitodvapatu 2, 7, 6: 4, 9, 1; (3, 1, 8); Kāth. 16, 6; 19, 7; Kap. S. 30, 5; TA 4, 3, 2; 5, 3, 6; VS 11, 68.
 devasya tvā savituh prasava iti 3, 8, 8; Kāth. 31, 7; 31, 8; TS 2, 6, 4; 5, 1, 4; 6, 4, 4; TB 3, 2, 9; TA 5, 7.
 devasya tvā savituh prasave çvinor bāhu-bhyām pūshṇo hastābhyām ā dadā 1, 1, 10; 4, 1, 2; 4, 1, 10; Kāth. 1, 9; 2, 11 u. 12; 3, 3 u. 5; Kap. S. 1, 9; 2, 12; TS 7, 1, 11.
 devasya tvā savituh prasave çvinor bāhu-bhyām pūshṇo hastābhyām ādada 1, 2, 10; 1, 3, 3; 3, 11, 8; 4, 2, 7; Kāth. 1, 2; 2,

9; 16, 1; 5, 1, 2; Kap. S. 2, 5; 2, 6; 2, 10; TS 1, 3, 1; 4, 1, 3; TA 4, 8.
 devasya vah savituh 1, 1, 9; 4, 1, 9.
 devasya savituh prasave 1, 11, 7.
 devā anyonyasya cṛaiṣṭhye 3, 7, 10.
 devā asurāṇaṃ vēcātvaṃ upāyan 2, 3, 7.
 devā ośadhbhiḥ pakvāsv 4, 3, 2.
 devāḥ cārmanyā mitra varuṇāryaman 2, 4, 7; Kāth. 11, 9.
 devāḥ sapītayo apām 2, 4, 7.
 devā jivanakāmyā 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 1; TA 2, 3, 2.
 devā deveshv adhvaryanto 2, 10, 5; Kāth. 18, 3; 21, 8; TS 4, 6, 3, 3.
 devānām ca rṣibhām 2, 9, 1
 devānām asi vahnitamam 1, 1, 5; 4, 1, 5; Kāth. 1, 4; Kap. S. 47, 3.
 devānām idam nibitaṃ yad asti 1, 2, 10.
 devānām esha upanāha 2, 5, 10; Kāth. 13, 9; TS 3, 3, 9, 1.
 devānām patnir ucatir 4, 13, 10; RV 5, 46, 7; TB 3, 5, 12, 1; AV 7, 49, 1; Nir. 12, 45.
 devānām bhadraṃ sumatir 4, 14, 2; RV 1, 89, 2; VS 25, 15; Nir. 12, 39.
 devānām mauve adhi no 3, 16, 5; TS 4, 7, 15, 5.
 devān janam agan yajña 1, 4, 9; Kāth. 5, 6; 32, 6.
 devā vasavyā agne 2, 4, 7 u. 8; Kāth. 11, 9; TS 2, 4, 8.
 devā vai nānā yajñān 1, 11, 5.
 devā vai sattram āśata 4, 5, 9; Kāth. 10, 2
 devā vai sarve sahāntarvanto 4, 2, 13.
 devāc ca vā asurāc cāspardhanta 1, 9, 8; 2, 5, 3; 3, 10, 6; 4, 3, 4.
 devāc ca vā asurāc cāsmiṃ lloka āsant 1, 10, 5; Kāth. 35, 20; Kap. S. 48, 18. *
 devir āpo apām napād 2, 6, 7; Kāth. 15, 6.
 devir āpo madhumatī 2, 6, 8; 4, 4, 2.
 devebhyo vanaṣpate haviṣhi 4, 13, 7; Kāth. 18, 21; TB 3, 6, 11, 2.

devebhyo vā agniṃ cikyānebhya 3, 4, 9.
 devebhyo vai mānuṣhebhyaḥ 4, 5, 3.
 devo naḥ savitā punātv 2, 6, 8; (4, 4, 2); * Kāth. 1, 5; 15, 6; 23, 1; Kap. S. 1, 5; 47, 4.
 devo vah savitotpunātv 1, 1, 8; 1, 1, 9; (4, 1, 6; 4, 1, 9); Kāth. 31, 4; TS 1, 1, 5.
 devo vo draviṇodāḥ 2, 13, 8; RV 7, 16, 1 SV 1, 55; 2, 863.
 dehi me dadāmi te 1, 10, 2; TS 1, 8, 4, 1; VS 3, 50.
 dāvim dhiyam manāmahe 1, 2, 3; (3, 6, 9); Kāth. 23, 5; Kap. S. 1, 16; TS 1, 2, 3; 6, 1, 4, 4.
 dāivyā mimānā manasā 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 3; VS 20, 42.
 dāivyāya dhātṛe deṣṭre 2, 10, 5; Kāth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; VS 17, 56.
 dāivyā hotārā ūrdhvaṃ imam adhvaram 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; TS 4, 1, 8, 2.
 dāivyā hotārā prathamā suvācā 4, 13, 3; RV 10, 110, 7; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 32; AV 5, 12, 7; Nir. 8, 12.
 dāivyā hotārā bhishajae 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 3; VS 21, 18.
 dyāvā naḥ pṛthivi imaṃ 4, 10, 3; RV 2, 41, 20; TS 4, 1, 11, 4; Nir. 9, 38.
 dyāuḥ pitāḥ pṛthivi 4, 14, 11; RV 6, 51, 5; TB 2, 8, 6, 5.
 dyāur āśit pūrvacittir 3, 12, 19; Kāth. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18, 1; VS 23, 12, 54.
 dyāus te pṛsthāṃ pṛthivi sadhaastham 2, 7, 2; Kāth. 5, 5, 5; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6.
 drapsaḥ caṣkanda pṛthivim 2, 5, 10; (3, 2, 6; 4, 8, 9); (3, 7, 15 drapsaḥ caṣkanda); RV 10, 17, 11 (prathamāṃ); Kāth. 13, 9; 16, 15; 20, 5; 35, 8; Kap. S. 25, 5; 32, 7; 43, 9; TS 3, 1, 8, 3; 4, 2, 8, 2, 9, 5; 5, 2, 8, 2; TA 6, 6, 1; VS 13, 5; AV 18, 4, 28.
 drāpe andhasas pate 2, 9, 9; TS 4, 5, 10; VS 16, 47.

namo dundubhaye 2, 9, 7; TS 4, 5, 7.
 namo nilakapardāya 2, 9, 2,
 namo brāhmaṇapethyo 2, 9, 5.
 namo mahimne cakshushe 2, 5, 10; Kāth.
 18, 9 u. 10; TS 3, 3, 9, 1.
 namo mitrasya varuṇasya cakshase 1, 2, 6;
 (3, 7, 8); RV 10, 37, 1; Kāth. 2, 7;
 24, 7; Kap. S. 2, 1; 37, 8; TS 1, 2, 9, 1;
 6, 1, 11, 6; VS 4, 35.
 namo vāce 4, 9, 2.
 namo hiranyabāhave 2, 9, 3; Kāth. 17, 12;
 Kap. S. 27, 2; TS 4, 5, 2; VS 16, 17.
 na yajamāna rishyasi 4, 11, 2; RV 8, 31,
 16; Kāth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
 na yūpam achāishyatā 3, 9, 2.
 narāṇasah prati cūro 3, 11, 1; Kāth. 38, 6;
 TB 2, 6, 8, 1; VS 20, 37.
 narāṇasasya mahimānam 4, 13, 3; RV
 7, 2, 2; Kāth. 37, 4; TB 3, 6, 3, 1; VS
 29, 27; Nir. 8, 7.
 narāṇaso agnih sukṛd 2, 12, 6.
 na vā etan mriyase 1, 2, 15; VS 28, 16;
 25, 44.
 navo navo bhavati jāyamāno 4, 12, 2; RV
 10, 85, 19; Kāth. 10, 12; TS 2, 3, 5, 3, 4,
 14, 1; TB 3, 1, 3; AV 7, 81, 2; 14, 1,
 24; Nir. 11, 6.
 navāite prātar grahā 4, 6, 1.
 nahi teshām amā satām 1, 5, 4; RV 10,
 185, 2 (amā cana); Kāth. 7, 2; Kap. S.
 5, 2; VS 3, 32.
 nānā hi vāp devahitaw 2, 3, 8; (3, 11, 7);
 TB 1, 4, 3, 2; 2, 6, 1, 4; VS 19, 7.
 nābhā prthivyāḥ samidbhāno 2, 7, 7; (3, 1, 9);
 Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS
 4, 1, 10, 1; VS 11, 76.
 nābhīr me oitaw vijñānam 3, 11, 8; Kāth.
 38, 4; VS 20, 9.
 nāmāni te cātakrato 4, 12, 3; RV 3, 37, 3;
 AV 20, 19, 3.
 nīkramapam nishadanam 3, 16, 1; RV 1, 164,
 14; Kāth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 38.

nigrābhyāḥ stha 1, 3, 2; Kāth. 3, 10; Kap. S.
 2, 17; TS 3, 1, 8.
 nityahotrāṇam tvā kave 1, 1, 12; vgl. viti-
 hotram tv. k. Kāth. 1, 11; TS 1, 1, 11, 2;
 VS 2, 5.
 nidbāyo vā 4, 9, 21.
 nirdagdham rakhā itī 4, 1, 8.
 nirdagdham rakeho 1, 1, 8; Kāth. 31, 6;
 Kap. S. 1, 7.
 nir yakshmam acicate 4, 14, 17; TA 2, 4, 6.
 niveṇaṇaḥ saṃgamano vāsūnaw 2, 7, 12;
 (3, 2, 4); Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3;
 TS 4, 2, 5, 4; 5, 2, 4, 4; VS 12, 66; AV
 10, 8, 42.
 nishasāda dhṛtavrato 1, 6, 2; 2, 6, 12; 2,
 7, 16; 4, 4, 6; RV 1, 25, 10; Kāth. 2, 7;
 7, 14; 8, 7; 15, 8; 38, 4; Kap. S. 7, 4;
 TS 1, 8, 16, 1; TB 1, 7, 10, 2; 2, 6,
 7, 1; VS 10, 27; 20, 2.
 nishkr̥tir nāma vo mātā 2, 7, 13; RV 10,
 97, 9 (ishkr̥tir); Kāth. 16, 13; Kap. S.
 25, 4; TS 4, 5, 6, 2; VS 12, 83.
 ni hotā hotṛshadane 2, 7, 3; (4, 10, 4 ni
 hotā); RV 2, 9, 1; Kāth. 16, 3; 15, 12;
 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 2;
 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 5; VS 11, 36.
 nū no rāsya sahasravat 4, 11, 2; RV 3,
 13, 7; Kāth. 2, 15.
 nṛvad vaso sadam id 4, 13, 6; RV 6, 1, 12;
 Kāth. 13, 20; TB 3, 6, 10, 5.
 ny agnim jātavedasaw hotravāhaw 4, 11, 1;
 RV 5, 26, 7; Kāth. 2, 14.
 nyadhur mātrāyām kavayo 2, 7, 16.
 pañcacitikaḥ kāryaḥ 3, 3, 3.
 pañca diṇo dāivir yajñam avantu 2, 10, 5;
 Kāth. 18, 3; Kap. S. 23, 3; TS 4, 6, 3, 2;
 5, 4, 6, 2; VS 17, 54.
 pañcabhir dhātā vidadhā 2, 13, 10; Kāth.
 39, 10; TS 4, 3, 11, 2.
 pañca vyushṭir anu pañca dohā 2, 13, 10;
 Kāth. 26, 11; 39, 10; TS 4, 3, 11, 2; AV
 8, 9, 15.

pañcasavano vâi yajñas 4, 8, 5.
 patni vâi pracavamânâ- 3, 10, 1.
 padam devasya namaś 4, 13, 6; RV 6,
 1, 4; TB 3, 6, 10, 2; Nir. 4, 19.
 payah prthivyām payā ośadhishu 2, 12, 1;
 Kāth. 18, 18; TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 36.
 payasah çukram amrtam 3, 11, 9; Kāth.
 38, 8; TB 2, 6, 4, 2; VS 19, 84.
 para ṛṇā sāvīr 4, 14, 9; RV 2, 28, 9.
 paramasyāḥ parāvato 2, 7, 7; (3, 1, 9);
 Kāth 16, 7; 19, 10; Kap. S. 80, 3; TS
 4, 1, 9, 2; VS 11, 72.
 parameshthine dvādaçakapālam 2, 2, 5.
 parasyā adhi saṁvato 2, 7, 7; (3, 1, 9);
 RV 8, 75 (64), 15; Kāth. 7, 17; 16, 7;
 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 2, 6, 11, 3;
 4, 1, 9, 2; VS 11, 71.
 pari te dūḍabho ratho 1, 5, 4; (1, 5, 5 u. 11);
 RV 4, 9, 8; Kāth. 7, 2 u. 4; Kap. S.
 5, 3; VS 3, 36.
 pari te dhanvano hetir 2, 9, 2; Kāth. 17,
 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 12.
 pari trivishṭy adhvarā 4, 13, 4; RV 4,
 15, 2; Kāth. 16, 21; 38, 12; TB 3, 6, 4, 1.
 pari tvā girvaṇo gira 1, 2, 11; RV 1, 10, 12;
 Kāth. 2, 12; TS 1, 3, 1, 2; 6, 2, 10, 7;
 VS 5, 29.
 pari tvāgne puraṁ vayaṁ 2, 7, 2; RV 10,
 87, 22; Kāth. 16, 2; 19, 3; 38, 12; Kap. S.
 30, 1; TS 1, 5, 6, 4; 4, 1, 2, 5; VS 11,
 26; AV 7, 71, 1; 8, 3, 22.
 pari no rudraṣya hetir vṛṇaktu 2, 9, 9;
 Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; 46, 8; VS 16, 50.
 pari vājapatih kavir 1, 1, 9; RV 4, 15, 3;
 Kāth. 16, 2 u. 21; 19, 3; 38, 12; Kap. S.
 30, 1; TS 4, 1, 2, 5; TB 3, 6, 4, 1; VS
 11, 25; SV 1, 30.
 parto abhiçatā sutā 3, 11, 7; RV 9, 107, 1;
 Kāth. 37, 18; TB 2, 6, 1, 1; VS 19, 2;
 SV 1, 512; 2, 688.
 paretana pitarah somyāso 1, 10, 3; Kāth.
 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 3, 5, 2.

pareyivāṁsam pravato 4, 14, 16; RV 10,
 14, 1; TA 6, 1, 1; AV 18, 1, 49; Nir.
 10, 20.
 paro divah para enā prthivyāḥ 2, 10, 3;
 RV 10, 82, 5; Kāth. 18, 1; Kap. S.
 28, 2; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 29.
 paro mātrayā tanvā 4, 14, 5; RV 7, 99, 1;
 TB 2, 8, 3, 2,
 parjanyaṣya praghyata 4, 12, 5; RV 7, 102, 1;
 Kāth. 20, 15; TB 2, 4, 5, 5; TA 1, 29, 1.
 parvataç cin mahi vṛddho 4, 12, 5; RV 5,
 60, 3; TS 3, 1, 11, 5.
 parvatāç ca me girayaç ca me 2, 11, 5.
 pavamānaḥ punātu mā 3, 11, 10; AV 6, 19, 2.
 pavamānaḥ svar janah 3, 11, 10; Kāth.
 38, 2; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4.
 pavitraṁ vitanvanti 4, 5, 6.
 pavitram asi yajñasya 3, 11, 10.
 pavitreṇa punāhi mā 3, 11, 10; Kāth. 38, 2;
 TB 1, 4, 8, 1; VS 19, 40.
 paçum badhnāmi varuṇāya rājñā 2, 5, 6;
 Kāth. 18, 2.
 paçūnām jyotir asi 4, 9, 10.
 paçūn me çawya pāhi 1, 5, 14.
 pashḥavāho virāja 3, 13, 18; VS 24, 13.
 pātam nō açvinā 3, 11, 8; Kāth. 38, 3; TB
 2, 6, 12, 3; VS 20, 62.
 pāvakavarcāḥ çukravarcā 2, 7, 14; RV 10,
 140, 2; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS
 4, 2, 7, 3; VS 12, 107; SV 2, 1167.
 pāvakā naḥ sarasvatī 4, 10, 1; (4, 10, 3;
 4, 11, 2); RV 1, 3, 10; Kāth. 4, 16;
 TB 2, 4, 2, 1; VS 30, 84; SV 1, 189;
 Nir. 11, 26.
 pāvitravi kanyā citrāyuh 4, 14, 3; RV 6,
 49, 7; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 8, 2, 8.
 pitā vateśnām patir aghnyānām 2, 5, 10; 4, 2,
 10; Kāth. 13, 9; TS 3, 2, 9, 2; AV 9, 4, 4.
 pipṛhi devaṁ uçato 4, 10, 1; (4, 10, 4;
 4, 12, 7 pipṛhi devān); RV 10, 2, 1;
 Kāth. 2, 15; 18, 21; 20, 15; TS 4, 3,
 12, 4; TB 2, 5, 7, 5, 6, 11, 4.

piçāṅgarūpaḥ subhro 4, 14, 8; RV 2, 3, 9;
TS 3, 1, 11, 2; TB 2, 8, 7, 4.

pivoanna rayivṛdhāḥ 4, 14, 2; RV 7,
91, 3; TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 38.

putram iva pitarā aśvinobhe- 3, 11, 4; (4,
12, 5); RV 10, 131, 5, Kāth. 17, 19;
38, 8; TB 1, 4, 2, 1; VS 10, 34; 20,
77; AV 20, 125, 5.

punantu mā devajanāḥ 3, 11, 10, P.V. 9,
67, 27; Kāth. 38, 2; TB 1, 4, 8, 1; 2, 6,
3, 4; VS 19, 39; AV 6, 19, 1.

punantu mā pitaraḥ soṃyāsaḥ 3, 11, 10;
TS 2, 6, 3, 3; VS 19, 37.

punantu mā pitāmahaḥ 3, 11, 10; Kāth.
38, 2; TS 2, 6, 3, 3.

punar anyāni pātrāpi 4, 8, 8.

punar āsadya sadanam 2, 7, 10; Kāth. 16,
10; Kap. S. 25, 1; TS 4, 2, 3, 3; VS
12, 39.

punar ūrja nīvartasva 1, 7, 1; 1, 7, 4; (3,
2, 1 u. 2); (2, 7, 10; 4, 9, 11 u. 12 punar
ūrjā), Kāth. 8, 14; 9, 1; 16, 8; Kap. S.
8, 2 u. 4; TS 1, 5, 3, 3; 4, 2, 1, 3, 3, 3;
5, 2, 2, 5; TA 4, 20, 2; VS 12, 9, 40;
SV 2, 1182.

punar ehi vācaspace s. upaprehi v.

punar naḥ pitaro mano 1, 10, 3; RV 10,
57, 5; Kāth. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1,
8, 5, 3; VS 3, 55.

punar manah punar 1, 2, 3; TA 2, 5, 17;
VS 4, 15.

punas tvādityā rudrā 1, 7, 1; Kāth. 8, 14;
38, 12; Kap. S. 8, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5,
2, 2, 5; VS 12, 44; AV 12, 2, 6.

puñātu te parisruta- 2, 3, 8; 3, 11, 7; RV
9, 1, 6; Kāth. 12, 9; TS 1, 8, 21, 1;
TB 2, 6, 1, 2; VS 19, 4.

purā krāśasya viśrpo 1, 1, 10; Kāth. 1, 9;
25, 5; Kap. S. 1, 9; 39, 2; TS 1, 1, 9, 3;
TB 2, 2, 9, 18; VS 1, 28.

purīḥyāso agneyaḥ 2, 7, 11; RV 3, 22, 4;

Kāth. 16, 11; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2,
4, 3; VS 12, 50.

purutrā hi sadṛṇṇ asi 4, 11, 4; RV 8, 11, 8,
43, 21; TB 2, 4, 4, 4; SV 2, 517.

purusha- vai devā medhāyālabhanta 3, 10, 2.

purushamrgaḥ candramaso 3, 14, 16; Kāth.
5, 7, 5; TS 5, 5, 15; VS 24, 35.

purushacirshaḥ upadadhāty 3, 2, 8.

purushjūtaśya nāmabhiḥ 4, 12, 3; RV 3,
87, 4 (dhāmabhiḥ); AV 20, 19, 4.

purūpy agne purudhā 4, 13, 6; RV 6,
1, 13; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 5.

purovāta jinva rāvaḥ 2, 4, 7; Kāth. 11, 9.

purovātanir asy 2, 8, 13.

puṣhpavatiḥ prasūvariḥ 2, 7, 13; Kāth. 16,
13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; RV
10, 97, 3; AV 8, 7, 27.

pūrpā darve parāpata 1, 10, 2; Kāth. 9, 5;
Kap. S. 8, 8; TS 1, 8, 4, 1; VS 3, 49.

pūrvāparam carato 4, 12, 2; RV 10, 85, 18;
TB 2, 7, 12, 2, 8, 9, 3; AV 7, 81, 1;
13, 2, 11; 14, 1, 23.

pūrvedyur idhmā barhiḥ 4, 1, 3; TB 3, 2, 3.

pūshana- vaniṣṭhunā- 3, 15, 9; VS 25, 7.

pūshā gā anvetu naḥ (4, 11, 1); RV 6, 54, 5;
Kāth. 4, 15; 20, 15; TS 4, 1, 11, 2; TB
2, 4, 1, 5.

pūshā te granthi- viśhyatu 1, 1, 12.

pūshā yunaktu savitā yunaktu 2, 7, 12;
Kāth. 16, 12.

pūshā subandhur diva 4, 14, 16; RV 8,
58, 4; TB 2, 8, 5, 4.

pūshemā āçā anu voda 4, 14, 16; RV 10,
17, 5; TB 2, 4, 1, 5, 8, 5, 3; TA 6, 1, 1;
AV 7, 9, 2.

prthivi prthivyā- sīda 2, 7, 16; Kāth. 39, 3.

prthivi samit 4, 9, 23; 4, 9, 25; TA 4, 41.

prthivy asi janmanā 2, 13, 15.

prthivyā aham ud antarikṣham 2, 10, 6;
Kāth. 18, 4; TS 4, 6, 5, 1; 5, 4, 7, 1;

VS 17, 67.

- prthivyāḥ puriṣham asy 2, 8, 1; Kāth. 17, 6; Kap. S. 26, 5; VS 14, 4.
- prthivyāi tvāntarikshāya 1, 2, 11; 3, 8, 9; Kāth. 26, 5; Kap. S. 41, 3, TS 1, 3, 6; 6, 3, 4.
- prthivyāi svāhāntarikshāya 3, 12, 10; Kāth. 5, 1, 6; 5, 1, 8; 5, 5, 2: 37, 15; TS 7, 1, 15; VS 22, 29; AV 5, 9, 2, 3.
- prthupājā amartyo 4, 10, 1; (4, 11, 2; prthupājā); RV 3, 27, 5; Kāth. 40, 14; TB 3, 6, 1, 3.
- prṇis tiraçcinapṇis 3, 13, 5; Kāth. 5, 9, 2; TS 5, 6, 12; VS 24, 4.
- prṣṭir me rāṣṭram udaram 3, 11, 8; Kāth. 33, 4; VS 20, 8.
- prṣṭo divi prṣṭo agniḥ 2, 13, 11; (3, 16, 4; 4, 11, 1; 4, 12, 4; 4, 14, 9 prṣṭo divi); RV 1, 98, 2; Kāth. 4, 16; 40, 3; 11, 13; 20, 15; 22, 14 u. 15; TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 13, 5, 7, 15, 6; TB 3, 11, 6, 4; VS 18, 73.
- pra kāraṇo mananā 4, 14, 3; RV 3, 6, 1; TB 2, 8, 2, 5.
- pra kshodasā 4, 14, 7; RV 7, 95, 1.
- praghāṣyān avāmahe 1, 10, 2; Kāth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; VS 3, 44.
- pracaranyām agre grhṇāty 4, 5, 2.
- pra carṣanibhyaḥ 4, 10, 4; (4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 1, 109, 6; Kāth. 4, 15; TS 4, 2, 11, 1; TB 2, 8, 5, 1.
- pra citram arkam grṇate 4, 10, 3; (4, 14, 11); RV 6, 66, 9; Kāth. 20, 15; TS 4, 1, 11, 3; TB 2, 8, 5, 5; Nir. 3, 21.
- prajā agne sa-vāsaye- 1, 6, 1; Kāth. 7, 12; TB 1, 2, 1, 18.
- prajāḥ ṛṣhtvā-who 'vayajya vṛtra- hatvā 1, 10, 17; Kāth. 36, 8 u. 11.
- prajāḥ ṛṣhtvā-who 'vayajya so 'kāmaya 1, 10, 14; Kāth. 9, 16.
- prajāṃ dadātu parivatsaro no 2, 18, 22.
- prajāpataye ca vāyave 3, 14, 11; VS 24, 30.
- prajāpataye puruṣhān 3, 14, 8; VS 24, 29.
- prajāpatiḥ prajā asṛjata tā ena- sṛṣṭā 2, 5, 6.
- prajāpatiḥ prajā asṛjata tā vai 1, 8, 4.
- prajāpatiḥ prajā asṛjata sa vā agnim 1, 8, 1.
- prajāpatim prathama- 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 4.
- prajāpatir vā amanyata 3, 1, 8.
- prajāpatir vā āgrāyano 4, 6, 4.
- prajāpatir vā idam agra āsit 1, 6, 3; Kāth. 6, 1; Kap. S. 3, 12.
- prajāpatir vā eka āsit 1, 9, 3; 4, 2, 1.
- prajāpatir vā etam agre 3, 4, 8; Kāth. 22, 4.
- prajāpatir vāi trīn mahimno 4, 2, 12.
- prajāpatir vāi devebhyo bhāgadheyāni, 2, 2, 8.
- prajāpatir vāi devebhyo yajñān 4, 7, 8.
- prajāpatir vāi na vyāharat 4, 2, 8.
- prajāpatish tvā sādāyatu 4, 9, 16; Kāth. 39, 3; VS 13, 17.
- prajāpate tvam nidhipāḥ 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 3.
- prajāpate na tvad etāny 2, 6, 12; (cf. das Folgende); RV 10, 121, 10; TS 1, 8, 14, 2; 3, 2, 5, 6; TB 2, 8, 1, 2; 3, 5, 7, 1; TA 10, 54; VS 10, 20; 23, 65; AV 7, 79, 4, 80, 3; Nir. 10, 43.
- prajāpate nahi tvat tāny anyo 4, 14, 1; Kāth. 15, 8 (pr. nahi tvad anya); vgl. das Vorhergehende.
- prajāpater vā etaj jyeshṭham 1, 10, 3.
- prajāpater vā ete cakabhūḥ 4, 6, 3.
- prajāpates tapasā vāvrdhānah 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 4; VS 29, 11.
- pra tat te adya çipivishṭa 4, 10, 1; RV 7, 100, 5; TS 2, 2, 12, 5; SV 2, 976; Nir. 5, 9.
- pra tad vishnuḥ stavate vityeṇa 1, 2, 9; (3, 8, 7); (4, 11, 4; 4, 14, 5 pra tad vishnuḥ); RV 1, 154, 2; Kāth. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1; TB 2, 4, 3, 4, 3, 3, 2; 3, 1, 3, 3; VS 5, 20; AV 7, 26, 2, 3; Nir. 1, 20.

- prati tyan nāma rājyam 2, 6; 12; (4, 4, 6); Kāth. 15, 8.
- prati spaṇo visrjā tūrnitamō 2, 7, 15; RV 4, 4, 3; Kāth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 11,
- pratīpam anya ūrnir yudhyaty 4, 4, 1,
- pratūrta w vājinn ādrava 2, 7, 2; Kāth. 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 12.
- pratūrvann chy avakrāmān 2, 7, 2; (3, 1, 3); Kāth. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 3; VS 11, 15.
- pra te mahe sarasvati 4, 12, 6.
- pratyushṭa w rakeshaḥ 1, 1, 11; TS 1, 1, 10; VS 1, 7, 29.
- prathamā vā w sarathinā 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; VS 29, 7.
- prathamā ha vyuvāsa 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; AV 3, 10, 1.
- pra devaṃ devavitaye 4, 10, 3; RV 6, 16, 41; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 4.
- pra devaṃ devyā dhiyā 4, 10, 4; (4, 13, 1); RV 10, 176, 2; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1.
- pra nūnam brahmaṇaspatir 1, 6, 2; RV 1, 40, 5; Kāth. 7, 14; VS 34, 57.
- pra no yachatv aryamā 1, 11, 4; RV 10, 141, 2; Kāth. 14, 2; Kap. S. 29, 2; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 29; AV 3, 20, 3.
- prapathe pathām ajanishṭa 4, 14, 16; RV 10, 17, 6; TB 2, 8, 5, 3; AV 7, 9, 1.
- pra pūrvaje pitarā navyasibhir 4, 10, 3; (4, 14, 7 pra pūrvaje); RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4; TB 2, 8, 4, 7.
- pra prāyam agnir bharatasya 2, 7, 10; RV 7, 8, 4; Kāth. 16, 10; Kap. S. 25, 1; TS 2, 5, 12, 4; 4, 2, 3, 2; VS 12, 34.
- pra bāhavā aśtamp jīvase nā 4, 11, 2; (4, 14, 10 pra bāhavā); RV 7, 62, 5; Kāth. 13, 14; TS 1, 8, 23, 3; 2, 5, 12, 3; TB 2, 7, 15, 6, 8, 6, 7; VS 21, 9.
- pra budhnyā va frate 4, 10, 5; RV 7, 56, 14; Kāth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 6.
- pramuñca dhanvanas 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 3; VS 16, 9.
- pra yābhīr yāsi dācāvāsam 4, 10, 6; (4, 12, 2 pra yābhīh); RV 7, 92, 3; Kāth. 10, 12; TS 2, 2, 12, 7; TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 27.
- pra vaḥ çukrāya 4, 14, 3; RV 7, 4, 1; Kāth. 7, 16; TB 2, 8, 2, 3.
- pra vā rçā ha prayachati 4, 8, 7.
- pra vā eko mimaya 4, 12, 6; RV 2, 29, 5.
- pra vātā vānti 4, 12, 5; RV 5, 83, 4; TA 6, 6, 3.
- pra vām arcanty ukthino 4, 11, 1; RV 3, 12, 5; SV 2, 925. 1053.
- pra vāyūm acha brhātī 4, 10, 6; (4, 12, 2; 4, 14, 2 pra vāyūm); RV 6, 49, 4; TB 2, 8, 1, 1; VS 33, 55.
- pra vo vājā abhidyaṇo 1, 6, 1; (4, 14, 8 pra vah); RV 3, 27, 1; TS 2, 5, 7, 2; TB 3, 5, 2, 1; Mān. Çr. 6, 1, 3.
- pra çukrāitu devī 4, 9, 14; RV 7, 34, 1; TA 4, 17, 1.
- prasadya bhasmaṇ yonim 2, 7, 10; Kāth. 16, 10; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 3; VS 12, 38.
- pra sa mitra marto astu 4, 10, 2; (4, 12, 6 pra sa mitra); RV 3, 59, 2; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 5; TB 2, 8, 7, 4; 3, 7, 9, 5; Nir. 2, 13.
- pra sasāhishe puruhûta 4, 12, 3; RV 10, 180, 1; Kāth. 10, 12; 38, 7; TS 3, 4, 11, 4; TB 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4.
- prasavāñkte prajātyā 3, 6, 3.
- prāci dig vasanta rtur 2, 7, 20.
- prāci diçā w sabayaçā 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 2.
- prācinām barhiḥ pradiçā 4, 13, 3; RV 10, 110, 4; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 2; VS 29, 29; AV 5, 12, 4; Nir. 8, 9.
- prācim ann pradiçam prehi vidvān 1, 6, 2; (2, 10, 6 prācim ann); Kāth. 7, 13; 18, 4;

21, 9; Kap. S. 6, 3; 28, 4; TS 5, 6, 5; VS 17, 66.
 prācyā tvā diçā sādāyāmy 2, 8, 11.
 prācyāṃ diçi tvam indrāsi 4, 12, 2; Kāth. 8, 17; TS 2, 4, 14, 1.
 prācyāi diçe svāhā 3, 12, 8; VS 25, 24.
 prāṇadā apānadā 2, 10, 1; Kāth. 17, 17; TS 4, 6, 1, 4; VS 17, 15.
 prāṇam me pāhy apānam me pāhi 2, 8, 2; VS 14, 8.
 prāṇād apāna = samtanv 2, 13, 3.
 prāṇāya svāhāpānāya 3, 12, 20; Kāth. 5, 4, 10; TS 7, 4, 21; TA 4, 15; VS 22, 23; 23, 18.
 prāṇanyo vāi tāh prajāh 1, 10, 8.
 prāno vāi gāyatri 3, 4, 4.
 prātar yajadhvam aṇvina 4, 12, 6; RV 5, 77, 2; TB 2, 4, 3, 13; Nir. 12, 5.
 prātaryāvāṇā prathamā yajadhvam 4, 12, 6; RV 5, 77, 1; TB 2, 4, 3, 13.
 priyā vo nāma huve 4, 11, 2; RV 7, 56, 10; Kāth. 8, 17; TS 2, 1, 11, 1.
 pred agne jyotiṣmān 2, 7, 10; (3, 2, 2); Kāth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 23, 1; 32, 2; TS 4, 3, 8, 1; 5, 2, 2, 2; VS 12, 32.
 preddho agne dīdhi 2, 10, 6; (3, 3, 9; 4, 10, 1 u. 5); RV 7, 1, 8; Kāth. 2, 15; 18, 4; 19, 14; 20, 14; 21, 9; 35, 1; 39, 15; Kap. S. 28, 4; 48, 2; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 3; VS 17, 76; SV 2, 725.
 preyam agād dhishanā 1, 1, 2; (4, 1, 2); Kāth. 1, 2; 47, 1; TS 1, 1, 2, 1; TB 3, 2, 2, 2.
 prehi prehi pathibhih 4, 14, 16; RV 10, 14, 7; AV 18, 1, 54.
 prothad aṇvo na yavase 2, 8, 14; RV 7, 3, 2; Kāth. 17, 10; Kap. S. 26, 9; TS 4, 4, 3, 3; VS 15, 62; SV 2, 570.
 pro aṇv samāi puroratham 4, 12, 4; RV 10, 138, 1; TS 1, 7, 13, 5; TB 2, 5, 8, 1; SV 2, 1151; AV 20, 95, 2.
 prāitu brahmaṇaspatih 4, 2, 1; RV 1, 40, 3;

VS 33, 89; 37, 7; TA 4, 2, 2; 5, 2, 6; SV 1, 56.
 prāitu vāji kanikradan 2, 7, 4; Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 3; 5, 1, 5, 6; VS 11, 46.
 prāiyamedhā vāi sarve 1, 8, 7.
 prāishām ajmeshu vithureva 4, 11, 2; RV 1, 87, 3; TS 4, 3, 13, 7.
 phalgunipūrpamāse brāhmaṇasyādadhya 1, 6, 9.
 baḍ itthā parvatānuṃ 4, 12, 2; RV 5, 84, 1; Kāth. 10, 12; TS 2, 2, 12, 2; Nir. 11, 37.
 babhrur aruṇababhrūh 3, 13, 3.
 barhiṣhadah pitara ūty arvāg 4, 10, 6; RV 10, 15, 4; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 2; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 55; AV 18, 1, 51; Nir. 4, 21.
 balavijñāyah sthaviṛah 2, 10, 4; RV 10, 103, 5; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 2; VS 17, 37; SV 2, 1203; AV 19, 3, 5.
 bahiṣṭhebbhir viharan yāsi 4, 12, 5; RV 4, 13, 4; TB 2, 4, 5, 4.
 bahūnām pitā bahur 3, 16, 3; RV 6, 75, 5; TS 4, 66, 2; VS 29, 42; Nir. 9, 14.
 bahvīr, āsādayed 4, 1, 13.
 bārhaspatyaṃ caruṃ 2, 2, 3; 2, 2, 4; Kāth. 11, 4; TS 1, 8, 9.
 bārhaspatyaḥ carur brahmaṇo grhe 2, 6, 5; Kāth. 15, 4.
 bāhū me balam 3, 11, 8; Kāth. 38, 4; TB 2, 6, 5, 5; VS 20, 7.
 brhat sāma kahatrabhyd 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 2.
 brhad bhā 4, 9, 22.
 brhadbhih savitas tribhir 3, 11, 10; TB 1, 4, 3, 3.
 brhaspatih prathamam jāyamāno 4, 12, 1; (4, 14, 4 brhaspatih); RV 4, 50, 4; Kāth. 17, 18; TB 2, 8, 2, 7; AV 20, 38, 4.
 brhaspati = havāmahe 4, 12, 1.
 brhaspatir no haviṣhā gṛtēna 1, 7, 1.

- brhaspate ati yad aryo 4, 14, 4; RV 2, 23, 15; Kâth. 4, 16; 40, 11; TS 1, 8, 22, 2; VS 26, 3.
- brhaspate jushasva no 4, 11, 2; RV 3, 62, 4; Kâth. 4, 16; 26, 11; TS 1, 8, 22, 2.
- brhaspate pariditiâ rathena 2, 10, 4; RV 10, 103, 4; Kâth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 1; TB 2, 8, 2, 3; VS 17, 36; SV 2, 1202; AV 19, 13, 8.
- brhaspate savitar bodhayâsinaw 2, 12, 5; Kâth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 3; VS 27, 8; AV 7, 16, 1.
- bodhâ me asya vacaso 2, 7, 10; (3, 2, 2); RV 1, 147, 2; Kâth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5, 2, 2, 6; VS 12, 42; Nir. 3, 20.
- bodhâ su me maghavan 4, 12, 4; RV 7, 23, 3; Kâth. 12, 15; SV 2, 279; AV 20, 117, 3.
- brahma kshatraw sayujâ na vyathete 2, 7, 7; (3, 1, 9).
- brahma kshatram pavate 3, 11, 7; Kâth. 37, 18; TB 2, 6, 1, 3; VS 19, 5.
- brahma jajñānam prathamam 2, 7, 15; (3, 2, 6); Kâth. 16, 15; 20, 5; 38, 14; Kap. S. 25, 5; 32, 7; TS 4, 2, 8, 2; 5, 2, 7, 1; TB 2, 8, 8, 8; 3, 12, 1, 1; TA 1, 13, 8; 10, 1, 10; VS 13, 3; SV 1 321.
- brahmapaspace tvam asya yantâ 4, 12, 1; (4, 14, 10); RV 2, 23, 19, 24, 16; TB 2, 8, 5, 1; VS 34, 58.
- brahmapaspace abhavad athâvaçaw 4, 14, 10; RV 2, 24, 14; TB 2, 8, 5, 2.
- brahmapaspace sūyamasya 4, 12, 1; (4, 14, 10); RV 2, 24, 15; TB 2, 8, 5, 2.
- brahmavādino vadanti kasmât sūyam 1, 5, 7.
- brahmavādino vadanti kim tad yajñe 4, 5, 7.
- brahmavādino vadanti predhman ukshanti 1, 4, 11.
- brahmavādino vadanti yadeko yajñasç 1, 9, 7.
- brahmāpas tvā vayas yujâ 2, 13, 9; RV 3, 17, 3; SV 2, 18; AV 20, 3, 38, 3, 47, 9.
- brahmāpi me matayaç 4, 11, 3; RV 1, 165, 4; Kâth. 9, 18; VS 33, 78.
- brahmā devānām padaviḥ 4, 12, 6; RV 9, 96, 6; Kâth. 23, 12; TS 8, 4, 11, 1; TA 10, 10, 1; SV 2, 294; Nir. 14, 13.
- brāhmaṇāsah pitarah 3, 16, 3; RV 6, 75, 10; Kâth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 47.
- brūmo rājānaw varuṇam 2, 7, 13; AV 11, 6, 2.
- bhagam dhiya w vajayantaḥ 4, 14, 6; RV 2, 38, 10; TB 2, 8, 6, 3.
- bhadram karṣebhiḥ çṛṇuyāma 4, 14, 2; RV 1, 89, 8; Kâth. 35, 1; Kap. S. 28, 2; TA 1, 1, 1; VS 25, 21; SV 2, 1224.
- bhadra açvâ haritaḥ 4, 10, 2; (4, 14, 4); RV 1, 115, 3; TB 2, 8, 7, 1.
- bhadra te hastâ sukrtoḥ 4, 12, 3; RV 4, 21, 9.
- bhadro no agniḥ āhuto 4, 12, 5; RV 8, 19, 19; Kâth. 39, 15; VS 15, 38; SV 1, 111; 2, 909.
- bhavatap mah samanasāu (1, 8, 8; 3, 2, 3; 3, 9, 5); (2, 7, 11 bhavatap nah); Kâth. 3, 4, 16, 11; 26, 7; Kap. S. 2, 11; 25, 2; 41, 5; TS 1, 3, 7, 1; 4, 2, 5, 1; 6, 3, 5, 4; VS 5, 3; 12, 60.
- bhinad valam aṅgirobhir 4, 14, 5; RV 2, 15, 8; TS 2, 3, 14, 5.
- bhuvanam asi 4, 1, 14; Kâth. 1, 2; 31, 11; Kap. S. 1, 12; 47, 11; TS 1, 1, 12.
- bhuvas tvam indra brahmaṇo 4, 12, 6; RV 10, 50, 4; Kâth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 4.
- bhuvo yajñasya rajasaç ca netâ 2, 7, 15; (4, 10, 1 bhuvo yajñasya); RV 10, 8, 6; Kâth. 16, 15; 20, 15; TS 4, 4, 4, 1; TB 3, 5, 7, 1; VS 13, 15; 15, 23.
- bhūmyâ ākhūn 3, 14, 7; VS 24, 26.
- bhūyaçkd asi varivaçkd asi 2, 13, 18; Kâth. 39, 9; TS 4, 4, 7.
- bhūyāma te sumatāu viçvavedâ 2, 13, 10.
- bhūri cakārtha yuyebhir 4, 11, 3; RV 1, 16, 7; Kâth. 9, 18; 23, 11; Nir. 6, 7.
- bhūri dve acaranti 4, 14, 7; TB 2, 8, 4, 8.

bhûr bhuvah svaḥ || iti purastâd 1, 8, 5.
 bhûr bhuvah svar mayi tad 4, 9, 13; TA 4, 21.
 bbeshajam gave açvâya 1, 10, 4; Kâth. 9, 7;
 Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6, 1.
 makshû devavato rathah 4, 11, 2; RV 8,
 31, 15; Kâth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 3.
 makhasya çiro si 2, 7, 6; 3, 1, 7; VS 37, 8.
 mathid yad iṣ vishṭo mâtariçvâ 4, 14, 15;
 RV 1, 148, 1.
 made made bi no dadir 4, 12, 4; RV 1, 81,
 7; Kâth. 10, 12; TB 2, 4, 4, 7; AV 20, 56, 4.
 mado na yaḥ somyo 4, 12, 2.
 madhave svâhâ mâdharâya 3, 12, 13; VS
 7, 30; 22, 31.
 madhu naktam utoshaso 2, 7, 16; RV 1,
 90, 7; TS 4, 2, 9, 3; TA 10, 39, 5; VS
 13, 28; Çat. Br. 14, 9, 3, 12.
 madhumatir oshadhîr dyâvâ âpo 4, 11, 1;
 RV 4, 57, 3; AV 20, 143, 8.
 madhumân no vanaspatir 2, 7, 16; RV 1,
 90, 8; Kâth. 39, 3; TS 4, 2, 9, 3; VS
 13, 29; Çat. B. 14, 9, 3, 13.
 madhu vâtâ tîyate 2, 7, 16; RV 1, 90, 6;
 Kâth. 39, 3; TS 4, 2, 9, 3, 5, 2, 8, 6;
 VS 13, 27; Çat. B. 14, 9, 3, 11.
 madhuç ca mâdhavaç ca vâsantikâ 2, 8, 12;
 TS 4, 4, 11; VS 13, 25.
 manor vâi prajâkâmo 1, 8, 13.
 mano jyotir jushatâm 1, 7, 1; Kâth. 34, 19;
 Kap. S. 48, 1; TS 1, 5, 3, 8, 10, 2, 6,
 3, 8; TB 3, 7, 6, 16; VS 2, 18.
 mano no âhuvâmabe 1, 10, 8; Kâth. 9, 6;
 Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2.
 manor vâi pâtrâny âsava 4, 8, 1.
 manyur indro manyur evâsa 4, 12, 3; RV
 10, 88, 2; TB 2, 4, 1, 11; AV 4, 32, 2.
 manve vâm mitrâvaruṇâ 3, 16, 5; Kâth.
 22, 15; TS 4, 7, 15, 2; AV 4, 29, 1.
 mamâgne varco vihavesv 1, 4, 1; (1, 4, 5);
 RV 10, 128, 1; Kâth. 4, 14; 8, 16; 31, 15;
 40, 10; TS 4, 7, 14, 1; AV 5, 3, 1.
 mayi grbñamy aham agre agni 1, 6, 1;

Kâth. 7, 12; Kap. S. 6, 2; TS 5, 7, 9;
 VS 13, 1.
 mayuḥ prâjâpatya 3, 14, 12; Kâth. 5, 7, 2;
 TS 5, 5, 12; VS 24, 31.
 marutâ skandhâ 3, 15, 6; VS 25, 6.
 marutâm manve adhi no bruvantu 3, 16, 5;
 Kâth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 4; AV 4, 27, 1.
 maruto yad dha vo divah 4, 10, 4; (4, 11,
 2 u. 4); RV 8, 7, 11; Kâth. 8, 17; 9, 19;
 21, 13; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1, 8, 14, 4.
 maruto yad dha vo balam 4, 11, 4; RV
 1, 37, 12.
 marutvantav vṛshabhaḥ vâvṛdhânam 1, 3,
 21; RV 3, 47, 5; 6, 19, 11; Kâth. 4, 8;
 TS 1, 4, 17, 1; TB 2, 8, 3, 4; VS 7, 36.
 marutvam indra vṛshabho rapâya 1, 3, 22;
 RV 3, 47, 1; Kâth. 4, 8; TS 1, 4, 19, 1;
 VS 7, 38; Nir. 4, 9.
 maçakân keçâir indrav 3, 15, 3; VS 25, 8.
 maham indro nṛvad â 1, 3, 25; RV 6, 19, 1;
 Kâth. 4, 8; Kap. S. 3, 6; TS 1, 4, 21, 1;
 TB 3, 5, 7, 4; VS 7, 39; Nir. 6, 16, 17.
 maham indro ya ojasâ 1, 3, 24; RV 8, 6, 1;
 Kâth. 4, 8; TS 1, 4, 20, 1; TB 3, 5, 7, 4;
 VS 7, 40; SV 2, 657; AV 20, 138, 1.
 mahaç cid agnâ enaso 4, 11, 1; RV 4, 12, 5;
 Kâth. 2, 15.
 mahânâmnî revatayo 3, 12, 21; Kâth. 5,
 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 28, 35.
 mahi triṇâm avo 'stu 1, 5, 4; (1, 5, 11);
 RV 10, 185, 1; Kâth. 7, 2; 7, 9; Kap.
 S. 5, 2; VS 3, 31; SV 1, 192.
 mahi dyâvâprthivî iba 4, 14, 7; RV 4, 56, 1.
 mahi dyâvâ prthivî ca na 2, 7, 16; (4, 10,
 3; 4, 11, 1); RV 1, 22, 13; Kâth. 13, 9
 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3; Kap.
 S. 32, 9; TS 3, 8, 10, 2, 5, 11, 3; 4, 2,
 9, 8; 5, 2, 8, 6; VS. 8, 32; 13, 32.
 mahim â shu mâtaraḥ 4, 10, 1; (4, 12, 4
 mahim â shu); Kâth. 30, 4 u. 5; Kap.
 S. 46, 7; TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 13, 2; TB
 3, 1, 3, 3; TA 1, 13, 2; VS 21, 5; AV 7, 6, 9.

maho rujāmi bandhutā 4, 11, 5; RV 4, 4, 11; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.

mā chandas tat prthivy agnir 2, 13, 14.

mātali kavyāir yamo 4, 14, 16; RV 10, 14, 3; TS 2, 6, 12, 5; TB 2, 6, 12, 2; AV 18, 1, 47.

mâtā ca te pitā ca te 3, 13, 1; Kāth. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 3; TB 3, 9, 7, 4; VS 23, 24, 25.

mā te asyā sahasāvan 4, 12, 3; RV 7, 19, 7; TS 1, 6, 12, 5; AV 20, 37, 7.

māteva putram prthivī 2, 7, 11; Kāth. 16, 11; 20, 1; 22, 6; Kap. S. 25, 2; 32, 3; TS 4, 2, 5, 2; 5, 2, 4, 2; VS 12, 61.

mā tvāgnir dhanayid 3, 16, 1; RV 1, 162, 15; Kāth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 2; VS 25, 37.

mā nah kratubhir 4, 9, 12; TA 4, 20, 2.

mā nah samasya dūdhyaḥ 4, 11, 6; RV 8, 75, 9; TS 2, 6, 11, 2; Nir. 5, 23.

mā nas toke tanaye 4, 12, 6; RV 1, 114, 8; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 2; 4, 5, 10, 3; TB 2, 8, 6, 9; TA 10, 53; VS 16, 16.

mā no asmin mahādhanē 4, 11, 6; RV 8, 75, 12; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 3; SV 2, 1000.

mā no gharma 4, 9, 12; TA 4, 20, 2.

mā no devānā viçāḥ 4, 11, 6; RV 8, 75, 8; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2.

mā no mitro varuṇo aryamāyur 3, 16, 1; RV 1, 162, 1; Kāth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 24; Nir. 9, 3.

mā no vadhāir varuṇo 4, 14, 9; RV 2, 28, 7.

mā no hiṣij janitā 2, 7, 14; RV 10, 121, 9; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1; VS 12, 102.

māndā vaçā jyotiṣmatir 2, 4, 7; (2, 4, 8); Kāth. 11, 9 u. 10; 35, 3.

mā su bhittā mā su riṣho 2, 7, 7; Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 1; VS 11, 68.

mitrah saarjyā prthivim 2, 7, 5; (3, 1, 6); Kāth. 16, 5; 19, 6; Kap. S. 30, 4; TS 4, 1, 5, 1; VS 11, 53.

mitrasya carshaṇidhrtāḥ 1, 5, 4; 2, 7, 6; 4, 9, 1; (1, 5, 11; 3, 1, 8); RV 3, 59, 6; Kāth. 16, 6; 19, 7; 23, 12; Kap. S. 30, 5; TS 3, 4, 11, 5; 4, 1, 6, 3; TA 4, 3, 2; VS 11, 62.

mithunā vai dadhi ca çṛtaṁ cātha 1, 10, 6. miḍhushjama çivatama 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 10, 4, TB 2, 8, 6, 9; VS 16, 51.

mukha sad asya 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 4; VS 19, 88.

mūrdhānam divo aratiṁ prthivyā 1, 3, 15; (4, 14, 9 mūrdhānam divah); RV 6, 7, 1; Kāth. 4, 5; 28, 1; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 13, 1; 6, 5, 2, 1; VS 7, 24; 33, 8; SV 1, 67; 2, 490.

mrgo na bhimaḥ kucaro 4, 12, 3; RV 10, 180, 2; Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 4; VS 18, 71; SV 2, 1223; AV 7, 84, 3.

medasā devā vapayā 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 4.

mo shū ṇa indrātra 1, 10, 2; Kāth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; VS 3, 46.

ya indra indriyaṁ dadhuḥ 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 2; VS 20, 70.

ya imā viçvā jātāny 4, 12, 6; RV 5, 82, 9; Kāth. 23, 12.

ya imā viçvā bhuvanāni 2, 10, 2; RV 10, 81, 1; Kāth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 1; VS 17, 17.

ya ime dyāvāprthivī janitrī 4, 13, 3; RV 10, 110, 9; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 8, 4; VS 29, 34; AV 5, 12, 9; Nir. 8, 14.

ya ime dyāvāprthivī tastabhāne 2, 13, 23; vgl. RV 10, 121, 6; Kāth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 32, 7; AV 4, 2, 3.

ya ime dyāvāprthivī mahitvā 4, 14, 12; TB 2, 6, 4, 3.

ya ishavo yātudhānānā 2, 7, 15.

- ya etāvanto vā bhūyāwso 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 63.
- ya ojadā baladā yasya viçva 2, 13, 23; vgl. RV 10, 121, 2; Kāth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 4; 7, 5, 17, 1; VS 25, 13; AV 4, 2, 1; 13, 3, 24.
- yah kāmayeta sarvo me yajñah syāt 4, 8, 6.
- yah pathah samanuyāti 2, 9, 10.
- yah prajayā paçubhir na prajāyeta 1, 9, 6; Kāth. 9, 14.
- yah prathama ekāṣṭhakāyām jāyeta 2, 5, 9.
- yah prānato nimishataçca rājā 2, 13, 23; 3, 12, 17; RV 10, 121, 3; Kāth. 4, 16; 8, 17; 10, 13; 22, 14; 40, 1; 5, 5, 13; TS 4, 1, 8, 4; 7, 5, 16, 1; VS 23, 3; 25, 11; AV 4, 2, 2.
- yah saṃgrāmam nayati 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 2, AV 4, 24, 7.
- yah sapta sindhūṣ adadhāt 4, 14, 13.
- yah some antar yo goṣhv antar 2, 13, 13; Kāth. 40, 3; AV 3, 21, 2.
- yap kāmayeta paçumānt syād 1, 6, 11.
- yaccid dhi te puruṣhatrā 3, 16, 5; RV 4, 12, 4; TS 4, 7, 15, 6.
- yaccid dhi te viço 4, 12, 6; RV 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5.
- yaccid dhi te (4, 11, 1).
- yajamānam rṣhayā enasāhur 2, 3, 8.
- yajñam ca nas tanvam 4, 14, 9; RV 10, 157, 2; TA 1, 27, 1; SV 2, 461; AV 20, 63, 1, 124, 4.
- yajñasya vā etāḥ pannejanīḥ 4, 5, 4.
- yajñasya vāi ṣṛṣṭasyolbam 3, 6, 7.
- yajñā yajñā vo agnaye 2, 13, 9; RV 6, 48, 1; Kāth. 39, 12; VS 27, 42; SV 1, 35; 2, 53.
- yajñena yajñam ayajanta 4, 10, 3; (4, 14, 2); RV 1, 164, 50; 10, 90, 16; Kāth. 15, 12; TS 8, 5, 11, 5; TA 3, 12, 7; VS 31, 16; AV 7, 5, 1.
- yajñena vāi devāḥ svargam lokam āyawa 4, 7, 5; TS 6, 5, 3.
- yajño devānām pratyeta 1, 3, 26; (4, 14, 14); RV 1, 107, 1; Kāth. 4, 10; Kap. S. 3, 8; TS 1, 4, 22, 1; 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6; VS 8, 4; 33, 68.
- yajño vā esha saṃkrāmam eti 3, 9, 1.
- yajño vāi prajāpatiḥ 3, 6, 5.
- yat karnagṛhitayā kriṇiyād 3, 7, 6.
- yat kimcedaṣ varuṇa 4, 12, 6; RV 7, 89, 5; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 6; TB 2, 8, 1, 6; AV 6, 51, 3.
- yat kusidam 4, 14, 17; TS 3, 3, 8, 1; TA 2, 3.
- yat te gātrād agninā 3, 16, 1; RV 1, 162, 11; Kāth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 8, 4; VS 25, 34.
- yat te pavitram arcisby 3, 11, 10; RV 9, 67, 23; Kāth. 38, 2; TB 1, 4, 8, 2; VS 19, 41.
- yat te bhāmena vicakarā- 1, 7, 1.
- yat te manyuparoṣṭasya 1, 7, 1; Kāth. 8, 14; Kap. S. 8, 2; TS 1, 5, 3, 2.
- yat tvā kruddhaḥ parovapa 1, 7, 1; Kap. S. 8, 2; TS 1, 5, 3, 1.
- yatra prācinapravaṇa 4, 2, 3.
- yathādityā aṣṭum āpyāyanti 4, 9, 27; 4, 12, 2.
- yathā no aditiḥ karat 4, 12, 6; RV 1, 43, 2; Kāth. 23, 12; TS 8, 4, 11, 2.
- yathā vāi çāḷāiva saṃvatsaras 4, 8, 10.
- yathā ha tyad vasavo 3, 16, 5; (4, 11, 1); RV 4, 12, 6; 10, 126, 8; Kāth. 2, 15; 9, 19; VS 4, 7, 15, 7.
- yad akrandaḥ prathamam jāyamāna 1, 6, 3; RV 1, 163, 1; Kāth. 39, 1; 40, 6; 5, 6; 8; TS 4, 2, 8, 1, 6, 7, 1; VS 29, 12.
- yad agna eshā samitir 4, 14, 15; RV 10, 11, 8; AV 18, 1, 26.
- yad agne yāni kāni ca 2, 7, 7; (3, 1, 9); RV 8, 102 (91), 20; Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; 5, 1, 10, 1; VS 11, 73; AV 19, 34, 3.
- yad atty upajibvikā 2, 7, 7; RV 8, 103 (91), 21; Kāth. 16, 7; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; VS 11, 74; Nir. 3, 20.
- yad atra çishtaṣ rasinaḥ 2, 3, 8; 3, 11, 7;

- Kâth. 17, 19; 38, 2; TB 4, 4, 3, 3; VS 19, 35 (ripta w r.).
- yad adah samprayatir 2, 18, 1; Kâth. 39, 2; AV 3, 13, 1.
- yad adya tvâ prayati yajñe asmin 1, 3, 38; Kap. S. 3, 10; AV 7, 97, 1.
- yad adya sûrya bravo 4, 12, 4; RV 7, 60, 1.
- yad antarâ parâvatam 4, 12, 3; RV 3, 40, 9; AV 20, 6, 9.
- yad antariksham prthivim 1, 10, 3; 4, 14, 17; Kâth. 9, 6; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 5, 3; TB 3, 7, 12, 4; TA 2, 6, 8; AV 6, 120, 1.
- yad ayâtaw vahatu 3, 16, 5; Kâth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 4.
- yad açvasya kravishe 3, 16, 1; RV 1, 162, 9; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 32.
- yad açvâya vâsa upastranty 3, 16, 1; RV 1, 162, 16; Kâth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 2; VS 25, 39.
- yad asya pâre rajaso 2, 7, 12; 3, 2, 4; Kâth. 16, 12; 20, 2; Kap. S. 25, 3; 32, 4; TS 4, 2, 5, 2; TB 3, 7, 8.
- yadâ vâjam asanad 4, 13, 1; RV 10, 67, 10; AV 20, 91, 10.
- yad idam mâbhiçocati 3, 16, 5; TS 4, 7, 15, 5.
- yadi divâ yadi naktam 3, 11, 10; Kâth. 38, 5; VS 20, 15.
- yad imâ vâjayann aham 2, 7, 13; RV 10, 97, 11; TS 4, 2, 6, 2; VS 12, 85; Nir. 3, 15.
- yadi svapan yadi jâgrad 3, 11, 10.
- yad âvadhyaṃ udarasyâpavâti 3, 16, 1; RV 1, 162, 10; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 4; VS 25, 33.
- yad ed enam adadhur yajñiṃyâso 4, 14, 14; RV 10, 88, 11; Nir. 7, 29.
- yad oshadhyah samgachante 2, 7, 13; (4, 14, 6); Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 2.
- yad grâme yad aranyo 1, 10, 3; (3, 11, 10 yad grâme); Kâth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; TB 2, 6, 6, 2; VS 3, 45; 20, 17.
- yad devâ devaheḍanaw yad vâçanṛtamodima âdityâso 4, 14, 17; TB 2, 4, 4, 8; 3, 7, 12; TA 2, 3, 1, 7, 3; AV 6, 114, 1.
- yad devâ devaheḍanam devâsoç cakrmâ vayam agnir mâ 3, 11, 10; Kâth. 38, 5; TB 2, 6, 6; VS 20, 14.
- yad dâivyaṃ ṛṣam abam 4, 14, 17.
- yad dharino yavam atti 3, 13, 1; Kâth. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 2; TB 3, 9, 7, 2; VS 23, 30, 31.
- yad dhavishyam ṛtuoç 3, 16, 1; RV 1, 162, 4; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 27.
- yad dhastâbhyâṃ cakara 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 3; TA 2, 4; AV 6, 118, 1.
- yad bahishṭham nâtividhe 4, 14, 10; RV 5, 62, 9; TB 2, 8, 6, 7.
- yad barhiḥ prayâjeshu yajaty 1, 10, 9.
- yad vâ asya yajñiṃyam medhya 3, 8, 5.
- yad vâjino dâma sampânam 3, 16, 1; RV 1, 162, 3; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 31.
- yad vâto 'po aganigan 3, 12, 18; Kâth. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1.
- yad vo vayam praminâma vratâni 4, 10, 2; (4, 11, 4 yad vo vayam); RV 10, 2, 4; Kâth. 6, 10; Kap. S. 48, 10; TS 1, 1, 14, 4; AV 19, 59, 2.
- yad vâi pâtraw riktam 4, 6, 2.
- yad vâi prajā varuṇo grhṇâti 1, 10, 12.
- yantâ ca me dhartâ ca me 2, 11, 4; VS 18, 7.
- yam te devî nirṛtir âbabandha 2, 7, 12; (3, 2, 4); Kâth. 16, 12; 20, 2.
- yam tvâ devâpiḥ 4, 11, 2; RV 10, 98, 8; Kâth. 2, 15; Kap. S. 25, 3; 32, 4.
- yam tvâm ayaṃ svadhitis 1, 2, 14; Kâth. 3, 2; Kap. S. 2, 9.
- yan nirṇijâ rekṣasâ prâvṛtasya 3, 16, 1; (4, 12, 6 yan nirṇijâ); RV 1, 162, 2; Kâth. 5, 6, 3; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 25.
- yan nṛkshanam mâṃspacanyâ 3, 18, 1; RV 1, 162, 18; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 36.

- yan me mano yamaṃ gata 4, 7, 2; Kāth. 29, 2; TS 6, 6, 7, 2 (manah parāgatam).
- yam agne pṛtau martyam 1, 3, 1; RV 1, 27, 7; Kāth. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 13, 2; VS 6, 29; SV 2, 765.
- yam açvinā namucer 3, 11, 7; Kāth. 38, 2; TB 2, 6, 3, 1; VS 19, 34.
- yam açvinā saraśvatī 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 1; VS 20, 68.
- yamāya tvā makhāya tvā 4, 9, 3; VS 37, 11.
- yamo no gātum prathamō 4, 14, 16; RV 10, 14, 2; AV 18, 1, 50.
- yam paridhim paryadhatthā 4, 1, 14; Kāth. 1, 12; TS 1, 1, 13, 2.
- yayor ojasā skabhitā 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 5; AV 7, 25, 1.
- yavā ayavā 2, 13, 12.
- yas tastambha sabasā 4, 12, 5; RV 4, 50, 1; Kāth. 9, 19; AV 20, 88, 1.
- yas te adya kṛṇavad bhadrācoce 2, 7, 9; RV 10, 45, 9; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 26.
- yas te rasah sambhṛtā 3, 11, 7; Kāth. 38, 2; TB 2, 6, 3, 1; VS 19, 33.
- yas te stanah çaçayo 4, 9, 7; 4, 14, 3; RV 1, 164, 49; TB 2, 8, 2, 8; TA 4, 8, 2; 5, 7, 3; VS 38, 5; Çat. B. 14, 9, 4, 28; AV 7, 10, 1.
- yas tvā svaçvah suhiraṇyo 4, 11, 5; RV 4, 4, 10; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.
- yasminn açvāsa rāhabhāsa 3, 11, 4; RV 10, 91, 14; Kāth. 38, 8; TB 1, 4, 2, 2; VS 20, 78.
- yasya kurmo grhe haviṣ 2, 10, 4; Kāth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 1; VS 17, 52; AV 6, 5, 3.
- yasya prayānam anv anyā 2, 7, 1; RV 5, 81, 3; Kāth. 15, 11; TS 4, 1, 1, 2; VS 11, 6.
- yasya bhānti ketavo 4, 14, 14; TB 3, 1, 1, 1 (raçmayo).
- yasya vā agnihotre stomo 1, 5, 5.
- yasya vratam paçavo yanti 4, 10, 1; TS 3, 1, 11, 3; AV 7, 40, 1.
- yāsyā sānnāyayam candramā 2, 2, 13.
- yasyāgnir ukhyo nugachati 3, 4, 7.
- yasyājushan namasvinah 4, 11, 6; RV 8, 75, 14; TS 2, 6, 11, 3.
- yasyājyām anutpūtā 1, 4, 13.
- yasyāp pūrve pūrvajanā 4, 14, 11.
- yasyā rātryāh prātar agnim ādbhāsyamānah syāt 1, 6, 12.
- yaśyedam prāṇan nimishad 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 1.
- yasyeme viçve girayo mahitvā 2, 13, 23; RV 10, 121, 4 (yasyeme himavanto); Kāth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 4; VS 25, 12; AV 4, 2, 5.
- yā ośadhayaḥ prathamajā 2, 7, 13; (4, 14, 6 yā ośadhbayo); RV 10, 97, 1 (yā ośadhiḥ pūrvā jātā); Kāth. 16, 13; 13, 16; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; VS 12, 75; Nir. 3, 28.
- yāḥ phalinir yā aphalā 2, 7, 13; RV 10, 97, 15; Kāth. 16, 13; TS 4, 2, 6, 4; VS 12, 89; AV 6, 96, 1.
- yāḥ senā abhitvarir 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kāth. 16, 7; Kap. S. 30, 8; VS 11, 77.
- yāw rakshanty asvapnā 4, 14, 11.
- yāgnihotrāyopasareḥṣṭā nishided 1, 8, 8.
- yā te dhāmāni divi 4, 10, 3; 4, 14, 1; RV 1, 91, 4; Kāth. 13, 15; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; TB 2, 8, 3, 2.
- yā te dhāmāni paramāni 2, 10, 2; RV 10, 81, 5; Kāth. 13, 2; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 2, 5; VS 17, 21.
- yā te dhāmāni haviṣā 4, 12, 4; (4, 14, 1); RV 1, 91, 19; Kāth. 11, 13; TS 1, 2, 10, 1; TB 2, 8, 3, 1; VS 4, 57.
- yā te rudra çivā tanuḥ çivā 2, 9, 9; Kāth. 17, 11 u. 16; TS 4, 5, 10, 1; VS 16, 49.
- yā te rudra çivā tanuḥ aghorā 2, 9, 2; TS 4, 5, 1, 1; VS 16, 2.
- yā te hetir mīdhuṣṭama 2, 9, 2; Kāth. 17,

- 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 11.
- yâ devy asishṭake 2, 13, 16; Kâṭh. 39, 9.
- yâ dvirûpâ sâ vâtraghni 3, 7, 4
- yâu âvaha uçato deva devâṃs 1, 3, 38; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 2; VS 8, 19.
- yâni gharṃe kapâlâny 1, 1, 8; 4, 1, 8; Kâṭh. 1, 7; 31, 6; TS 1, 1, 7, 2, 5, 10, 3.
- yâ prathamâ saṃskṛtir yajñe asmin 1, 3, 12.
- yâbhyâṃ svar ajanann 4, 12, 6; TB 2, 4, 5, 7.
- yâm ishūṃ gricanta 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 1; VS 16, 3.
- yâ rohiṇî tām aruṇâ 4, 2, 4.
- yâ vah çarma çaçamânâya 4, 10, 4; (4, 14, 18); RV 1, 85, 12; Kâṭh. 8, 17; 21, 13; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1, 3, 14, 4; TB 2, 3, 5, 6.
- yâ vâṃ santi puruṣprho niyuto dâçuṣhe narâ indrâgñi 4, 11, 1; RV 6, 60, 8; Kâṭh. 4, 15; SV 2, 342.
- yâ vâṃ kaçâ madhumaty 1, 3, 8; RV 1, 22, 3; Kâṭh. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 6, 1; VS 7, 11.
- yâ vâjinn agne pavamânâ 1, 6, 2.
- yâ vo devâḥ sūrye 2, 7, 16; Kâṭh. 16, 16; 40, 13; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 6, 3; VS 13, 23; 18, 47.
- yâ vyâghraṃ viśhūciko — 3, 11, 7; Kâṭh. 37, 18; TB 2, 6, 1, 5; VS 19, 10.
- yâ çatena pratanoṣhi 2, 7, 15; Kâṭh. 16, 16; TS 4, 2, 9, 2; TA 10, 1, 8; VS 13, 21.
- yâsakâu çakuntikâ — 3, 13, 1.
- yâsâṃ râjâ varuṇo yâti madhye 2, 13, 1; RV 7, 49, 3; TS 5, 6, 1, 1; AV 1, 33, 2.
- yâsâṃ devâ divi kṛpṇvanti bhakṣhaṃ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1, 1; AV 1, 33, 3.
- yâsâṃ indra udâjata 4, 2, 11.
- yâ supâṇiḥ evaṅguriḥ 4, 12, 6; RV 2, 32, 7 (subâluḥ sv.); Kâṭh. 13, 16; TS 3, 1, 11, 4, 3, 11, 5; AV 7, 46, 2.
- yâs ta âvivīçur 2, 7, 13; Kâṭh. 16, 3 (y. t. âstathur); Kap. S. 25, 4 (âstathur); TS 4, 2, 6, 3 (âstathur)
- yâs tierah prathamajâ 1, 11, 4; Kâṭh. 14, 3; (vgl. VS 9, 4).
- yâs te (4, 14, 16).
- yâs te agna âdrâ yonayo 2, 7, 15; 3, 4, 7; TA 4, 18.
- yâs te agne sūrye rucō 2, 7, 16; Kâṭh. 16, 16; 40, 13; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 6, 3; VS 13, 22; 18, 46.
- yâs te pūshan nâvo 4, 14, 16; RV 6, 53, 3; TB 2, 5, 5, 5, 8, 5, 3.
- yâs te prâçîḥ pradiçō 4, 14, 11; AV 12, 1, 31.
- yâs te râke 4, 12, 6; (4, 13, 10); RV 2, 32, 5; Kâṭh. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5; AV 7, 48, 2.
- yâs te râtrayaḥ savitar 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1.
- yuktena manasâ vayam 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; TS 4, 1, 1, 1; VS 11, 2.
- yukto 'nyo 'naçvân bhavati 3, 7, 9.
- yuktvâya savitâ devân 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; VS 11, 3.
- yukshvâ hi tvam rathâsahâ 4, 14, 2; RV 8, 26, 20.
- yukshvâ hi devabhûtamam açvam 2, 7, 17; (4, 11, 6); RV 8, 75 (64), 1; Kâṭh. 7, 17; 22, 5 u. 6; Kap. S. 34 am Schluss; TS 2, 6, 11, 1; 4, 2, 9, 5; 5, 5, 3, 2; VS 13, 37; 33, 4.
- yuje ratham 4, 10, 5; (4, 12, 3; 4, 14, 5); RV 7, 23, 3; TB 2, 4, 1, 3, 8, 2, 5; AV 20, 12, 3.
- yuje vâm brahma pûrvyam namobhir 2, 7, 1; RV 10, 13, 1; Kâṭh. 15, 11; TS 4, 1, 1, 2; VS 11, 5; AV 18, 3, 39.
- yuñjate mana uta yuñjate 1, 2, 9; 4, 9, 1; (3, 8, 7); RV 5, 81, 1; Kâṭh. 2, 10; 15, 11; 18, 19; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 29, 7; 40, 1; TS 1, 2, 13, 1; 4, 1, 1, 1; TA 4, 2, 1; VS 5, 14; 11, 4; 37, 2.

- yuñjanti bradhnām aruṣhaṃ 3, 12, 18; 3, 16, 3; RV 1, 6, 1; Kāth. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; VS 23, 5; SV 2, 818; AV 20, 26, 4, 47, 10, 69, 9.
- yuñjanty aśya kāmā 3, 16, 3; RV 1, 6, 2; Kāth. 5, 4, 9; TS 7 4, 20, 1; VS 23, 6; SV 2, 819; AV 20, 26, 5, 47, 11, 69, 10.
- yuñjāthāw rāśabha w yuvam 2, 7, 1; (3, 1, 3); RV 8, 85 (74), 7 (r. rathe); Kāth. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 13.
- yuñjānaḥ prathamam manaḥ 2, 7, 1; Kāth. 15, 11; TS 4, 1, 1; VS 11, 1.
- yudhmasya te vṛṣabhasya 4, 14, 14; RV 3, 46, 1.
- yunakta sīrā vi yugā 2, 7, 12; RV 10, 101, 3; Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 5; VS 12, 68; AV 3, 17, 2; Nir. 5, 28.
- yunajmi tvā brahmaṇā dāivyeṇa 1, 4, 1; (1, 4, 5); Kāth. 4, 14; 31, 15; TS 1, 6, 2, 1, 10, 1.
- yuvaw vastrāṇi pīvaśā 4, 14, 10; RV 1, 152, 1; TB 2, 8, 6, 6.
- yuvaw surāmam aśvinā 3, 11, 4; (4, 12, 5); RV 10, 131, 4; Kāth. 17, 19; TB 1, 4, 2, 1; VS 10, 38; 20, 76; AV 20, 125, 4.
- yuvam etāni divi rocanāny 4, 10, 1; (4, 14, 18); RV 1, 93, 5; Kāth. 4, 16; TS 2, 3, 14, 1; TB 3, 5, 7, 2.
- yuvam bhuḥyum avavidhāw samudra 4, 14, 10; RV 7, 69, 7; TB 2, 8, 7, 8.
- yuvā suvāśāḥ parivitā 4, 13, 1; RV 3, 8, 4; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 3; TA 1, 27, 2.
- yuvoh ṇṛyam pari yoshā- 4, 14, 10; RV 7, 69, 4; TB 2, 8, 7, 8, Nir. 6, 4.
- yūpavraśā uta ye yūpavāhā 3, 16, 1; RV 1, 162, 6; Kāth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 29.
- ye agnayaḥ samanasa ośadhīṣu 1, 6, 2 (2 Mal); Kāth. 7, 14; Kap. S. 6, 3.
- ye agnayaḥ samanasa 'ntarā dyāvāpṛthivī • 2, 3, 12 (2 Mal); Kāth. 17, 10; Kap. S. 26, 9; TS 4, 4, 11, 2.
- ye agnayo divo 1, 6, 2; 1, 6, 7; Kāth. 7, 14; Kap. S. 6, 3.
- ye agnayo na ṣoṣcan 4, 14, 11; RV 6, 66, 2.
- ye anneshu vividhyanti 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 62.
- ye aprathetām amitebhīr 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 6.
- ye amī rocane divo 2, 7, 15; VS 13, 8.
- ye asmin mahaty arṇave 2, 9, 9.
- ye kecārvācīnam ekādāṇiyāḥ 3, 10, 5.
- ye janeshu malimlavah 2, 7, 7; Kāth. 16, 7, 19, 10; VS 11, 79.
- ye tātrehur devatrā 4, 10, 6; RV 10, 15, 9; TB 2, 6, 16, 2; AV 18, 3, 47; Nir. 6, 14.
- ye tīrthāni pracaranti 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 61.
- ye te ryanam bahavo devayānāḥ 4, 12, 4; Kāth. 10, 13; TS 2, 3, 14, 4.
- ye te sarasva ūrmayo 4, 10, 1; RV 7, 96, 5; Kāth. 19, 14; TS 3, 1, 11, 3; Nir. 10, 24.
- ye trisaptāḥ pariyanti 4, 12, 1; AV 1, 1, 1.
- ye devā divy ekādāṇa stha 1, 3, 13; Kāth. 4, 5; Kap. S. 3, 4; AV 19, 27, 11.
- ye devā devānāw yajñīyā 2, 10, 1; Kāth. 17, 17; VS 17, 13.
- ye devā devebhyo adhi 2, 10, 1; Kāth. 17, 17.
- ye devānām balapataya 4, 7, 9.
- ye devā yajñamushaḥ pṛthivyām 1, 4, 3; vgl. Kāth. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 1 (y. d. yajñahano yajñamushaḥ p.).
- ye devā yajñamusho antarīkṣhe 1, 4, 3; Kāth. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 1 (y. d. yajñahano yajñamusho 'ntarīkṣhe).
- ye devā yajñamusho divy 1, 4, 3; vgl. Kāth. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 3; (y. d. yajñahano yajñamusho divy).

ye devā yajñahanāḥ prthivyām 1, 4, 3;
Kāth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1 (vgl. die vor-
hergehenden Citate).

ye devā yajñahano antarikṣhe 1, 4, 3;
Kāth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1 (vgl. die vor-
hergehenden Citate).

ye devā yajñahano divy 1, 4, 3; Kāth. 5,
6; TS 3, 5, 4, 2 (vgl. die vorgehenden
Citate).

yena trito arṇavān 4, 14, 17; TA 2, 3.

yena devā jyotiṣhordhvā udāyan 2, 7, 12;
TS 5, 7, 2, 2.

yena dyāur ugrā prthivi ca dr̥dhā 2, 13, 23;
RV 10, 121, 5; Kāth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5;
VS 32, 6; AV 4, 2, 4.

yena vahasi sahasra 2, 12, 4; Kāth. 18,
18; 40, 13; VS 15, 55; 18, 62.

yena ṛṣayas tapasā sattram 2, 12, 4;
Kāth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7,
13, 2; VS 15, 49.

ye nilagrīvāḥ cītikanṭhā diva rudrā 2, 9,
9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6.

ye nilagrīvāḥ cītikanṭhāḥ carvā 2, 9, 9;
Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6.

yenendrasya rathas sambabhūvur 2, 13, 13;
Kāth. 40, 8.

yenendrāya samabharan payāway 1, 4, 3;
Kāth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 2; AV 1, 9, 3.

ye pathām pathirakshaya 2, 9, 9; Kāth.
17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1;
VS 16, 60.

ye pāyavo māmatelyam 4, 11, 5; RV 1,
147, 3; 4, 4, 13; Kāth. 6, 11; TS 1,
2, 14, 5.

ye purā granthayo bhavanti 3, 8, 7.

ye badhyamānam anu badhyamānā 1, 2, 15;
Kāth. 30, 8 u. 9; TS 3, 1, 4, 2; AV
2, 34, 3.

ye bhakṣahayanto na vasūny 2, 3, 8; TS 3,
2, 8, 3; AV 2, 35, 1.

ye bhūtānām adhipatayo 2, 9, 9; Kāth. 17,

16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS
16, 59.

yebhyo mātā madhumat pinvate 4, 12, 1;
RV 10, 63, 3.

ye vājinam paripaṇyanti pakva 3, 16, 1;
RV 1, 162, 12; Kāth. 5, 6, 5; TS 4, 6,
9, 1; VS 25, 35.

ye vṛkṣeshu ṣaṣpiñjarā 2, 9, 9; Kap. S.
27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 58.

ye samānāḥ samanasaḥ pitaro 3, 11, 10;
Kāth. 38, 2; TB 2, 6, 3, 4; VS 19, 45.

ye samānāḥ samanaso jivā 3, 11, 10; Kāth.
38, 2; VS 19, 46.

ye savituh satyasavaśya 4, 14, 11; RV 10,
36, 13; TB 2, 8, 6, 4.

yo agnir agnes tapaso 2, 7, 17; Kāth. 16,
17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 4.

yo apsv antar agnir 2, 13, 13.

yo arvantam jighāṁsati 3, 12, 1; Kāth. 5,
4, 4; TS 7, 4, 15.

yo asmabhyam arāṭīyād 2, 7, 7; (3, 1, 9);
Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS
4, 1, 10, 3; TA 2, 5, 14; VS 11, 80.

yoge yoge tavastaram 2, 7, 2; (3, 1, 3);
RV 1, 30, 7; Kāth. 16, 1; 19, 2; Kap.
S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS
11, 14; SV 1, 163; 2, 93; AV 20, 26, 1.

yo jāta eva prathamō 4, 12, 3; (4, 14, 12);
RV 2, 12, 1; Kāth. 8, 16; TS 1, 7, 13, 2;
TB 2, 8, 3, 3; AV 20, 34, 1; Nir. 3, 21; 10, 10.

yo jyeshṭhabandhuḥ syāt 4, 8, 8.

yo naḥ pitā janitā yo vidhartā 2, 10, 8;
RV 10, 82, 3; Kāth. 18, 1; Kap. S. 28,
2; TS 4, 6, 2, 1; TA 10, 1, 4; VS 17,
27; AV 2, 1, 3.

yo no agniḥ pitaro hr̥tav antar 1, 6, 1;
Kāth. 7, 12; Kap. S. 6, 2; TS 5, 7, 9, 1;
AV 12, 2, 88.

yo no maruto abhi durhr̥ṇāyus 4, 10, 5;
RV 7, 59, 8; Kāth. 21, 13; TS 4, 3, 13,
3; AV 7, 77, 2.

yo no mitrāvaruṇā abhidāsat 4, 5, 8.	rayiṇām patiṃ yajataṃ 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 3.
yo bhānubhir vibhāvā 4, 14, 15; TS 10, 6, 2.	rācminā kṣhayāya kṣhayam jinva 2, 8, 8; Kāth. 17, 7; Kap. S. 26, 6; TS 4, 4, 1.
yo me rājan yujyo vā 4, 14, 9; RV 2, 28, 10.	rākām ahaṃ suhāvā 4, 12, 6; (4, 13, 10; rākām ahaṃ); RV 2, 32, 4; Kāth. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5; AV 7, 48, 1; Nir. 11, 81.
yo rāya iṣe çatadāya 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 4.	rājantam adhvarāṇām 1, 5, 3; RV 1, 1, 8; Kāth. 7, 1 u. 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 2; VS 3, 23.
yo revān yo amivahā 1, 5, 4; RV 1, 18, 2; Kāth. 7, 2; VS 3, 29; Nir. 3, 21.	rājñy asi prāci dig 2, 8, 9; Kāth. 17, 8; Kap. S. 26, 7; TS 4, 4, 2; VS 14, 18.
yo lalāmaḥ citipāñ 4, 2, 14.	rātrīṃ rātrim aprayavaṃ bharanto 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; AV 19, 55, 1.
yo vaḥ cīvatamo rāsas 2, 7, 5; 4, 9, 27; RV 10, 9, 2; Kāth. 16, 4; TS 4, 1, 5, 1; 5, 6, 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10, 1, 11; VS 11, 51; 36, 15; SV 2, 1188; AV 1, 5, 2.	rāye nu yaṃ vajnatū 4, 14, 2; RV 7, 90, 3; TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 24.
yo vā agniṃ yogā āgate na yunkte 3, 4, 5.	rukmo hotur āgneyo 4, 4, 8.
yo vā agnim ayonim anāyatanam 3, 4, 10.	rucam no dhehi brāhmaṇeṣu 3, 4, 8; TS 5, 7, 6, 3; VS 18, 48.
yo vā asyāyam manusho 1, 6, 5.	rudrāḥ sawerjyā prthivim 2, 7, 5; (3, 1, 6); Kāth. 16, 5; 19, 5; Kap. S. 30, 4; TS 4, 1, 5, 2; 5, 1, 6, 3; VS 11, 54.
yo vā iḍām dhenuṃ veda 4, 2, 2.	ruṇadvīdhānā samānā 9, 13, 10.
yo vāṃ ratha rjuraṣmiḥ 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 2.	retodhā yasya bhuvanasya 4, 14, 9.
yo viśvacakṣur uta viśvatomukho 2, 10, 2; RV 10, 81, 3; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 4; TA 10, 1, 3; VS 17, 19; AV 13, 2, 26.	reto mūtrav vijahāti 3, 11, 6; Kāth. 38, 1; TB 2, 6, 2, 2; VS 19, 76.
yo vai caktiṃ veda 4, 2, 9.	revatir naḥ sadhamādā 4, 12, 4; RV 1, 30, 13; Kāth. 8, 17; 10, 12; 12, 15; TS 1, 7, 13, 5; 2, 2, 12, 8. 4, 14, 4; SV 1, 153; 2, 434; AV 20, 122, 1.
yo vai craddhām anālābhya 4, 1, 4; TS 1, 6, 8.	rāudram gavi 1, 8, 10; TB 2, 1, 7.
yo vai srucāṃ yojam 4, 1, 11.	rāṅgalam paviravaṃ 2, 7, 19; Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 6; VS 12, 71; AV 3, 17, 3.
yoshās te patnayo loma 3, 12, 21.	lokam prṇa chidram p. 2, 8, 1; Kāth. 16, 19; 21, 3; Kap. S. 32, 18; TS 3, 11, 6, 1; TA 6, 9, 2; VS 12, 54; 15, 59.
yo hatvāhim ariṇāt sapta 4, 14, 5; RV 2, 12, 3; AV 20, 34, 3.	lomāni prayatir mama 3, 11, 8; Kāth. 38, 4; VS 20, 13.
yo ha sya vāṃ rathirā vasta 4, 14, 10; RV 7, 69, 5; Kāth. 17, 18; TB 2, 8, 7, 8.	vakehyantived 5, 16, 3; RV 6, 75, 3; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 2; VS 29, 43; Nir. 9, 16.
rajatāḥ śiśā hariṇir 3, 12, 21; Kāth. 5, 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 37.	rantir nāmāsi divyo 4, 9, 11.
rathantarav sāmabhiḥ 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 1.	
rathitamāu rathinām 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3.	
rathe tiṣṭhan nayati 3, 16, 3; RV 6, 75, 6; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 2; VS 29, 43; Nir. 9, 16.	
rantir nāmāsi divyo 4, 9, 11.	

vajro vai yūpo 3, 9, 4.

vadhīw vṛtram maruta indriyeṇa 4, 11, 3;
RV 1, 165, 8; Kāth. 9, 18; 23, 11; TB
2, 8, 3, 6.

vanaspatir avasr̥ṣṭo na 3, 11, 1; Kāth.
38, 6; TB 2, 6, 8, 4; VS 20, 45.

vanaspatin vā ugro deva udānshat 4, 1, 1.

vanaspatē raṇanayā niyūya 4, 13, 7; RV
10, 70, 10; Kāth. 18, 21; TB 3, 6, 12, 1;
Nir. 6, 7.

vanaspatē 'vasr̥jā 2, 12, 6; RV 3, 4, 10;
Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1,
8, 3; VS 27, 21; AV 5, 27, 11.

vanaspatē viḍvaṅgo hi 3, 16, 3; RV 6, 47,
26; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29,
52; AV 6, 125, 1; Nir. 2, 5; 9, 12.

vanivāno mama dūtāsā 4, 14, 8; RV 10,
47, 7.

vaneshu vy antarikṣham tatāna 1, 2, 6; (3,
7, 8); RV 5, 85, 2; Kāth. 2, 6; 4, 9;
24, 6; Kap. S. 1, 19; 3, 7; 37, 7; TS 1, 2,
8, 1; 6, 1, 11, 3; VS 4, 31.

vayam nāma prabrahmā gṛtasyāśmin 1,
6, 2; RV 4, 58, 2; Kāth. 40, 7; TA 10,
12, 9; VS 17, 90

vayam u tvā gṛhpatē 4, 14, 15; RV 6, 15,
19; TB 3, 5, 12, 1.

varuṇaḥ kahatram indriyam 3, 11, 4; Kāth.
38, 8; TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 72.

varuṇamenir vā esha 3, 3, 6.

varshavṛddham asi 1, 1, 7; 4, 1, 7.

varshābhīr ṛtunā- 3, 11, 12; Kāth. 38, 11;
TB 2, 6, 19, 1; VS 21, 25.

varshābhūr ṛtunām 3, 14, 19; VS 24, 38.

vaśatīvaribhiḥ somam āpyāyanti 4, 5, 5.

vasantāya kapinjalān 3, 14, 1; Kāth. 5, 10,
4; VS 24, 20.

vasantena ṛtunā 3, 11, 12; Kāth. 38, 11; TB
2, 6, 19; VS 21, 23.

vasavas tvāñjantu gṛyatreṇa ch. 3, 12, 19;
VS 23, 8.

vasāhomam prayānti 3, 10, 4.

vasīyasy ehi cṛeyasy ehi 4, 2, 5.

vasubhyo r̥shyān 3, 14, 9; VS 24, 27.

vasur agnir vasuḥravā 1, 5, 3; RV 5, 24, 2;
Kāth. 7, 1; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 3;
4, 4, 4, 8; VS 3, 25; 15, 48; SV 2, 458.

vasor dhārām juhoty 3, 4, 1; Kāth. 21, 11;
TS 5, 4, 8.

vāg vā āindravāyavaḥ 4, 5, 8.

vācaw su mitrāvayurā 4, 14, 12; RV 5, 63,
6; TB 2, 4, 5, 4.

vācaspataye pavaśva 1, 3, 4; Kāth. 4, 1;
27, 1; Kap. S. 3, 1; TS 1, 4, 2; VS 7, 1.

vācaspati- viḥvakarmānam ūtaye 2, 10, 2;
RV 10, 81, 7; Kāth. 18, 2; 21, 13; 30, 5;
Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 5; VS 8, 45;
17, 23.

vājaḥ purastād uta madhyato no 2, 12, 1;
TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 34.

vājaw vājino jayatādhrvānaw 1, 11, 2.

vājaprasavyam juhoti 3, 4, 3.

vājaç ca me prasavaç ca 2, 11, 2; Kāth.
18, 7; Kap. S. 28, 7; VS 18, 1.

vājasya nu prasave mātaram mahīm 1, 11, 1;
(1, 11, 6); Kāth. 13, 14; 14, 6; Kap. S.
29, 2; TS 1, 7, 7, 1; TB 1, 3, 5, 2; VS 9,
5; 13, 30; AV 7, 6, 4.

vājasya mā prasavenodgrābheno- 1, 1, 13;
(2, 10, 5; 3, 3, 8); Kāth. 1, 12; 18, 3;
21, 8; Kap. S. 28, 3; TS 1, 1, 13, 1, 6,
4, 2; 4, 6, 3, 4; 5, 4, 6, 6; VS 17, 63.

vājasyedam prasava ābabbhūvemā 1, 11, 4;
Kāth. 14, 2; VS 9, 25.

vājasyemam prasavaḥ sushuve 1, 11, 4;
TS 1, 7, 10; VS 9, 23.

vājasyemām prasavaḥ ciçriye 1, 11, 4; TS
1, 7, 10, 1; VS 9, 24.

vāje vāje 'vata vājino 1, 11, 2; (4, 10, 3
vāje vāje); RV 7, 38, 8; Kāth. 13, 14;
20, 15; TS 1, 7, 8, 2; 4, 7, 12, 1; VS
9, 18; 21, 11.

vājo me adya prasuvāti dānaw 2, 12, 1;
Kāth. 18, 13; VS 18, 33 (v. no).

vājo me sapta pradīṇaṣ 2, 12, 1; TS 4, 7, 12 (nah); VS 18, 32.
 vātām prāṇenāpānena 3, 15, 2; VS 25, 2.
 vātasya jūtiṃ varuṇasya nābhīm 2, 7, 17; Kāth. 16, 17; TS 4, 2, 10, 1 (v. dhrājīm); VS 13, 42.
 vātōpadhūta ishito vaṇam anu 4, 11, 4; RV 10, 91, 7; SV 2, 333.
 vāmam adya savitar 4, 12, 2; RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6.
 vāyavyam ajam ālabhetāindram 2, 5, 11.
 vāyuh pūtaḥ pavitreṇa 3, 11, 7; Kāth. 12, 9.
 vāyur vā tvā manur vā tvā 1, 11, 1; Kāth. 13, 14; TS 1, 7, 7, 2.
 vāyoh pūtaḥ pavitreṇa 2, 3, 8; 3, 11, 7; VS 10, 31; 19, 3; AV 6, 57, 1.
 vāyoh savitur vidathāni manmahe 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3; AV 4, 25, 1.
 vāyo ṣataḥ hariṇāḥ 4, 14, 2; TS 2, 2, 12, 7.
 vācreva vidyun 4, 12, 5; RV 1, 38, 8; Kāth. 11, 13; TS 3, 1, 11, 5; TA 1, 12, 5.
 vātoṣhpate prati jānihy asmān 1, 5, 13; RV 7, 54, 1; TS 3, 4, 10, 1.
 vicakrame prthivīm eṣha 4, 14, 5; RV 7, 100, 4; TB 2, 4, 3, 5, 5, 5, 4, 8, 3, 3.
 vijyam dhanuḥ 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 10.
 vi te muñcāmi raṇāṇāḥ 1, 4, 1; 2, 12, 3; (1, 4, 5; 3, 4, 5); Kāth. 5, 3; 32, 3; TS 1, 6, 4, 3; AV 7, 78, 1.
 vidad yadi saramāruṇam adrer 4, 6, 4; RV 3, 31, 6 (rugnam adrer); Kāth. 27, 9; TB 2, 5, 8, 10 (v. yatī); VS 33, 59.
 vidmā te agne tredhā 2, 7, 9; (4, 12, 5); RV 10, 45, 2; Kāth. 9, 19; 16, 9; TS 4, 2, 2, 1; VS 12, 19.
 vidhūm dadrāṇāḥ samane 4, 9, 12; RV 10, 55, 5; TA 4, 20, 1; SV 1, 325, 2; 1132; AV 9, 10, 9; Nir. 14, 18.
 vidhṛtīm nābhyaḥ ghr̥taḥ 3, 15, 8; VS 25, 2.
 vidhema te parama janmann agne 2, 10, 6;

(3, 3, 9); RV 2, 9, 3; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 4; VS 17, 75.
 vī na indra mrdho jahi 4, 12, 3; RV 10, 152, 4; TS 1, 6, 12, 4; 2, 5, 12, 5; VS 8, 44; 18, 70; SV 2, 1218; AV 1, 21, 2; Nir. 7, 2.
 vi pājasā prthunā 2, 7, 5; (3, 1, 6); RV 3, 15, 1; Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 5, 1; VS 11, 49.
 vi prksho agne maghavāno 4, 14, 15; RV 1, 73, 5.
 vipriyo vā eṣha paṇubhir 1, 6, 6.
 vibhāti ketur aruṇaḥ 4, 14, 14.
 vibhidyā puraḥ ṣayathem 4, 12, 5; RV 10, 67, 5; Kāth. 9, 19; AV 20, 91, 5.
 vibhūr asi pravāhaṇo 1, 2, 12; Kāth. 2, 13; Kap. S. 2, 7; TS 1, 3, 3; VS 5, 31.
 vibhūr mātṛā prabhūḥ pitṛāḥ 3, 12, 4; Kāth. 5, 1, 3; TS 7, 1, 12; VS 22, 19.
 vibhrād brhat pibatu soṃyam madhv 1, 2, 8; RV 10, 170, 1; Kāth. 2, 9; Kap. S. 2, 3; 39, 3; VS 33, 30; SV 2, 803.
 vi mañ ṣrathāya raṇāṇāḥ 4, 14, 9; RV 2, 28, 5.
 vimāna eṣha divo madhya āsta 2, 10, 5; (3, 3, 8); Kāth. 18, 3; TS 4, 6, 3, 8; 5, 4, 6, 5; VS 17, 59.
 vimucyadhvam aghnā 2, 7, 12; Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TA 6, 6, 2; VS 12, 73.
 vi vā eṣha yajñaḥ chidyate 3, 5, 4.
 vivesha yan mā dhishanā 4, 12, 3; 4, 14, 18; RV 3, 32, 14; Kāth. 8, 16; 38, 7; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TB 2, 6, 9, 1.
 viṣam kaviḥ viṣpatiḥ ṣaṣvatinām 4, 13, 6; RV 6, 1, 8; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
 viṣvaḥ vivyāca prthivīva puṣṭam 4, 11, 1; (4, 14, 9 viṣvaḥ vivyāca).
 viṣvakarman havishā vardhanena 2, 10, 9; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 3, 18, 8, 6, 2, 6; VS 8, 46; 17, 24.
 viṣvakarman havishā vāvṛdhānāḥ 2, 10, 2; RV 10, 81, 6; Kāth. 18, 2; 21, 18;

- Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 6; VS 17, 22; SV 2, 939; Nir. 10, 27.
- viçvakarmâ ced ajanishṭa deva 2, 10, 3; Kâth. 18, 1; Kap. S. 28, 2.
- viçvakarmâ vimame yo viḥâyâ 2, 10, 3; RV 10, 82, 2 (v. vimanâ âd v.); TS 4, 6, 2, 1; VS 17, 26; Nir. 10, 26.
- viçvataçcakshur uta cf. yo viçvacakshur uta viçvambharâ vasudhâni 4, 14, 11.
- viçvarûpo vâ etat tvâshṭro 4, 8, 4.
- viçvarûpo vâi tvâshṭra 2, 4, 1; TS 2, 5, 1.
- viçvasya jajñe bhuvanasya râjâ 2, 7, 9; Kâth. 16, 9.
- viçvâdam agni 2, 13, 13.
- viçvâni no durgahâ jâtavedah 4, 10, 1; RV 5, 4, 9; TB 2, 4, 1, 5; TA 10, 2, 1.
- viçvâny anyo bhuvanâ jajâna 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 6.
- viçvâ rūpâni pratimuñcate kavîh 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 5, 81, 2; Kâth. 10, 12; 16, 8; Kap. S. 32, 1; TS 4, 1, 10, 4; VS 12, 3; Nir. 12, 13.
- viçvâhendro adhivaktâ 4, 12, 4; RV 1, 100, 19, 102, 11; Kâth. 13, 11.
- viçvet tâ vishṇur âbharad 3, 8, 3; RV 8, 77, 10; Nir. 5, 4.
- viçve devâ ptâvrdha 4, 10, 3; (4, 12, 1); RV 6, 52, 10; Kâth. 13, 15; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4.
- viçve devâh çrñutema havam me 4, 12, 1; RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TB 2, 8, 6, 5; VS 33, 53.
- viçve devâso asridhâ 4, 10, 3; RV 1, 3, 9.
- viçve no adya maruto 2, 12, 1; Kâth. 18, 13; Kap. S. 29, 2.
- viçvo devasya .netur 2, 7, 7; (3, 6, 5); Kâth. 2, 2; 16, 7; 23, 2; Kap. S. 1, 14; 35, 8; TS 1, 2, 2, 1; 4, 1, 9, 1; 5, 1, 9, 1; 6, 1, 2, 5; Mân. Çr. 6, 1, 3.
- vishṭambho divo dharuṇâ 3, 16, 4; (4, 14, 4 v. divah); RV 9, 89, 6; Kâth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 5.
- vishṇum deva varuṇam 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 4.
- vishṇûvaruṇâ abhiçastipâvâ 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 6.
- vishṇûvaruṇâ yuvam adhvarâya 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 5.
- vishṇoh karmâni paçyata 1, 2, 14; RV 1, 22, 19; Kâth. 3, 3; 16, 16; 26, 5; Kap. S. 2, 10; 41, 3; TS 1, 3, 6, 2; VS 6, 4; 13, 33; SV 2, 1021; AV 7, 26, 6.
- vishṇor nu ka vîryâvi p. 1, 2, 9; (3, 8, 7); (4, 14, 5 v. nu kam); RV 1, 154, 1; Kâth. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1; TS 1, 2, 13, 2; TB 2, 8, 3, 2; VS 5, 18; AV 7, 26, 1.
- vishṇor manasâ pûte sthah 4, 1, 6; Kâth. 1, 5; 31, 4; Kap. S. 1, 5; 47, 4.
- vitihotraṃ cet. cf. nityahotâram.
- vîrahâ vâ eha devânâ 1, 7, 5.
- vṛteva yantam bahubhir 4, 13, 6; RV 6, 1, 3; Kâth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1 (vayam tam).
- vṛtrataram maghavânâ 4, 12, 3.
- vṛshapaṃ tvâ trikakubhap 4, 12, 5.
- vṛshâgni vṛshapaṃ bharann 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kâth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 3; 5, 1, 5, 7.
- vṛshâ soma dyumam asi 4, 10, 2; (4, 10, 5; 4, 11, 2); RV 9, 64, 1; Kâth. 2, 14; 20, 15; TS 4, 2, 11, 3. 3, 13, 3; SV 1, 504; 2, 131.
- vṛshṭir vâi devebhyo 'nnâdyam apâkrâmat 2, 4, 8.
- vṛshne yat te vṛshapo 4, 12, 2; RV 5, 31, 5; Kâth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 6; TB 2, 8, 4, 3.
- vedena râpe vyapibat 3, 11, 6; Kâth. 38, 1; VS 19, 78; TB 2, 6, 2, 3 (v. r. vyâkârot).
- veshâya vâp karmâne vâp 1, 1, 4.
- vâirâje sâmann adhi me 3, 16, 4; Kâth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 3.
- vâiçvadevam carum nirvaped 2, 3, 2.

- vaiçvadevî punatî 3, 11, 10; Kâth. 38, 2; VS 19, 44; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4.
- vaiçvânara tava dhâmâny 4, 11, 1; RV 3, 3, 10.
- vaiçvânarasya sumatâu syâma 4, 11, 1; (4, 14, 9); RV 1, 98, 1; Kâth. 4, 16; TS 1, 5, 11, 3; VS 26, 7; Nir. 7, 22.
- vaiçvânaro na ūtyâ 3, 16, 4; (4, 10, 1; 4, 11, 1; 4, 12, 4); Kâth. 4, 16; 11, 13; 20, 15; 22, 14, 15; TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 12, 5, 7, 15, 6; VS 18, 72; 26, 8.
- vaiçvânaro raçmibhir 3, 11, 10; TB 1, 4, 8, 3; AV 6, 62, 1.
- vyakrîḍa vilohita 2, 9, 9; Kâth. 17, 16 (kīridra v.); Kap. S. 27, 6 (vikirīḍa v.); TS 4, 5, 10, 5 (vikirīḍa v.).
- vyucasvatîr urviyâ 4, 13, 3; RV 10, 110, 5; Kâth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 30; AV 5, 12, 5; Nir. 8, 10.
- vratâ nu bibhrad 4, 11, 4; TB 2, 4, 1, 11.
- vratena yau vratino vardhayanti 4, 14, 14.
- çataw vo amba dhâmâni 2, 7, 13; RV 10, 97, 2; Kâth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; VS 12, 76.
- çataṃ te rājan bhīṣajāḥ 1, 3, 39; (4, 8, 5); RV 1, 24, 9; Kâth. 4, 13; Kap. S. 3, 11; 45, 5; TS 1, 4, 45, 1; 6, 6, 3, 2.
- çataṃ in nu çarado 4, 14, 2; RV 1, 89, 9; Kâth. 35, 1; Kap. S. 48, 2; TA 1, 27, 6; VS 25, 22.
- çam no devâ viçvadevâ 4, 14, 11; RV 7, 35, 11; TB 2, 8, 6, 3; AV 19, 11, 2.
- çam no bhavantu vājino 1, 11, 2; (4, 10, 3 çam no bhavantu); RV 7, 38, 7; Kâth. 13, 14; 20, 15; TS 1, 7, 8, 2; 4, 1, 11, 4, 2, 11, 3; VS 9, 16; 21, 10; Nir. 12, 44.
- çam no vâto bhrivâtu 4, 9, 27.
- çamitâ no vanaçpatih 3, 11, 11; Kâth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 4; VS 21, 21.
- çamitâra upetana 1, 2, 15; TB 3, 1, 4, 3.
- çarma ca stho varma ca stho 2, 7, 3; Kâth. 16, 3; 19, 4; TS 4, 1, 3, 1; VS 11, 30.
- çadam dadbhîr avakân 3, 15, 1; Kâth. 5, 13, 1; VS 25, 1.
- çaradena rtunâ devâ 3, 11, 12; Kâth. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2; VS 21, 26.
- çiro me çrîr yaço mukhaṃ 3, 11, 8; Kâth. 38, 4; VS 20, 5.
- çilpâ vaiçvadevî 3, 13, 6; VS 24, 5.
- çivena mâ cakshushâ paçvatâpaḥ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1, 2; AV 1, 33, 4; 16, 1, 12.
- çivena vacasâ tvâ 2, 9, 2; Kâth. 17, 11; TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 4.
- çivo bhava prajābhyo 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kâth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 6; VS 11, 45.
- çivo bhûtvâ mahyam 2, 7, 8; Kâth. 16, 8; TS 4, 1, 9, 3, 2, 1, 5; VS 12, 17.
- çukrajyotiç ca citrajyotiç ca 2, 11, 1; Kâth. 18, 6; Kap. S. 28, 6; VS 17, 80.
- çukraṃ te anyad 4, 10, 3; (4, 11, 1; 4, 14, 16); RV 6, 58, 1; Kâth. 4, 15; 20, 15; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4, 10, 1; 4, 5, 6; Nir. 12, 17.
- çucim nu stomam 4, 11, 1; (4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 7, 93, 1; Kâth. 13, 15; 21, 13; TS 1, 1, 14, 1; TB 2, 4, 8, 8.
- çucir apāḥ sūyavasâ 4, 14, 14; RV 2, 27, 13; TS 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6.
- çuci vo havyâ marutaḥ 4, 14, 18; RV 7, 56, 12; TB 2, 8, 5, 5.
- çuddhavalāḥ sarvaçuddhavalô 3, 13, 4; VS 24, 3.
- çuna w suphâlâ vitadantu bhūmi w 2, 7, 12; RV 4, 57, 3; Kâth. 16, 12; TS 4, 2, 5, 6; VS 12, 69; AV 3, 17, 5.
- çunaṃ naro lāṅgalenānaçudbhîr 2, 7, 12.
- çunâçtrâ prakṛṣataṃ 2, 7, 12.
- çundhadhvaṃ dâivyaia karmape 1, 1, 3.
- çrîçtv agnih samidhâ havam me 1, 3, 1; (4, 5, 2); Kâth. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 13, 1.
- çâçirepa rtunâ devâs 3, 11, 12; Kâth. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2. VS 21, 28.

- * çnathad vṛtram 4, 10, 5; (4, 13, 5; 4, 14, 8);
 RV 6, 60, 1; Kāth. 4, 15; 21, 13; 23, 11;
 TS 4, 2, 11, 1, 3, 13, 8; TB 2, 8, 5, 1;
 3, 5, 7, 3.
- çrāyantīyam brahmasāmam 4, 4, 9.
- * çriyase kam bhānubhiḥ 4, 11, 2; RV 1, 87,
 6; Kāth. 8, 17; TS 2, 1, 11, 2; 4, 2, 11,
 2; Nir. 4, 16.
- çriṇām udāro dharuṇo (4, 11, 2 çr. udārah);
 RV 10, 45, 5; Kāth. 2, 15; 16, 9; TS 4,
 2, 2, 3; VS 12, 22.
- çreshṭha yaviṣṭha bhāratā- 4, 11, 4; RV
 2, 7, 1; TS 1, 3, 14, 3.
- * çvātrāḥ stha vṛtrāturo 1, 3, 3; (4, 5, 4).
- śaṭtriṇṇat prakramāḥ prāci 3, 8, 4.
- śhad etāny ādhitayajūṣhi 3, 1, 9; Kāth.
 19, 10; Kap. S. 30, 8.
- sa it svapā bhuvaneshv āsa 4, 14, 7; RV
 4, 56, 3; TB 2, 8, 4, 7.
- sa id asteva prati dhād 4, 14, 15; RV 6,
 3, 5.
- ,sa idhāno vasuḥ kavir 2, 13, 8; RV 1, 79,
 5; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 36; SV 2, 912.
- sa ij janena sa viçā 4, 14, 10; RV 2, 26, 3;
 TS 2, 3, 14, 3; TB 2, 8, 5, 3.
- sa ishuhastāḥ sa nishangibhir 2, 10, 4;
 RV 10, 103, 3; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28,
 5; TS 4, 6, 4, 1; VS 17, 35; SV 2, 1201;
 AV 19, 13, 4.
- sa iṣ satyebhiḥ sakhibhiḥ 4, 14, 10; RV
 10, 67, 7; TB 2, 8, 5, 1; AV 20, 91, 6;
- † Nir. 5, 4.
- sa im mandrā 2, 13, 6.
- sa eva vīrah sa u 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 7.
- sa yajñapatir āciṣhā 1, 4, 2.
- sa yajñapatir āciṣheti 1, 4, 6.
- ,sa yad iṣho vanāmahe 4, 12, 4; TS 2, 1,
 11, 3.
- sa vaḥ sṛjtv aryamā 4, 2, 10. AV 3, 14, 2.
- sa vatsaro 'si parivatsaro 4, 9, 18; TB 3,
 10, 4; VS 27, 45.
- sa varcaś payasā 1, 3, 38; 4, 1, 17;
- Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 1;
 TA 2, 4, 8; VS 2, 24; 8, 14, 16; AV 6, 53, 3.
- sa vasethā svaridā 2, 7, 3; Kāth. 16, 3;
 ,Kap. S. 30, 2; TS 4, 1, 3, 2; VS 11, 31.
- sa vāp karmaṇā sam iṣhā 4, 12, 5; RV
 6, 69, 1; Kāth. 12, 14; 23, 11; TS 2, 11, 1.
- sa vām manāṁsi sa vratā 2, 7, 11; Kāth.
 16, 11; Kap. S. 25, 2; VS 12, 58.
- sa vo manāṁsi sa vratā 2, 2, 6; Kāth.
 10, 12; AV 3, 8, 5; 6, 94, 1.
- sa vṛitam me brahma 2, 7, 7; (3, 1, 9);
 Kāth. 16, 7; 19, 10; TS 4, 1, 10, 3; 5,
 1, 10, 2; TA 2, 5, 15; VS 11, 81.
- sa sam id yuvase vṛshann 2, 13, 7; (4,
 14, 16); (4, 11, 1; 4, 12, 5 sa sam id);
 RV 10, 191, 1; Kāth. 2, 15; TS 2, 6, 11,
 4; 4, 4, 4, 4; VS 15, 30; AV 6, 63, 4.
- sa vedaṣva maham asi 2, 7, 3; 4, 9, 3; RV
 1, 36, 9; Kāth. 16, 3; TS 4, 1, 3, 3; 5,
 1, 4, 5; TA 4, 5, 2; 5, 4, 6; VS 11, 87.
- sa vṛṣhṭāḥ vasubhiḥ rudrāir 2, 7, 5; Kāth.
 16, 5; TS 4, 1, 5, 2; VS 11, 55.
- sa vṛṣabhāgāḥ stheṣhā 1, 1, 13; Kāth. 1,
 12; Kap. S. 1, 12; TS 1, 1, 13, 2; TB
 3, 3, 9, 7.
- sakhāyah sa vaḥ samyañcam 4, 11, 1;
 RV 5, 7, 1; Kāth. 2, 15; TS 2, 6, 11, 4;
 4, 4, 4, 3; VS 15, 29.
- sa ghā no devaḥ savitā 4, 14, 6; RV 7,
 45, 3; TB 2, 8, 6, 1.
- samkasuko vikasuko 4, 14, 17; TA 2, 4, 5;
 AV 12, 2, 14.
- samkrandanenānimishena 2, 10, 4; RV 10,
 103, 2; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS
 4, 6, 4, 1; VS 17, 34; SV 2, 1200; AV
 19, 13, 3.
- samgachadhva samjānīdhva 2, 2, 6; RV
 10, 191, 2 (s. g. s. vadadhvam); TB 2,
 4, 4, 4; AV 6, 64, 1.
- sa jātaçawśād uta 4, 14, 17; TB 3, 7, 12,
 2; TA 2, 3.
- sajāto garbho asi rodasyor 2, 7, 4; 3, 1, 5;

- RV 10, 1, 2; Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; VS 11, 43.
- sa jāyamānaḥ parama vyomani vratāny 4, 11, 1; RV 6, 8, 2.
- sajoshā indra saṅga marudbhiḥ 1, 3, 23; RV 3, 47, 2; TS 1, 4, 42, 1; TA 10, 1, 11; VS 7, 87.
- sap cedhyaśvāgne pra ca 2, 12, 5; Kāth. 18, 16; TS 4, 1, 7, 1; VS 27, 2; AV 2, 6, 2.
- samjagmānā avihrutā 4, 2, 10; AV 3, 14, 3.
- samjñānam no divā paçoḥ 2, 2, 6; Kāth. 10, 12.
- sa te jānāti sumati 4, 11, 5; RV 4, 4, 6; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 2.
- sa tejiyasā manasā tvota 4, 14, 15; RV 3, 19, 3; TS 1, 3, 14, 6.
- satyam ca me çraddhā ca 2, 11, 3; Kāth. 18, 8; Kap. S. 28, 8; VS 18, 5.
- satyam it tan 4, 14, 18; RV 6, 30, 4; TB 2, 6, 9, 1.
- satyam brhad rām ugram 4, 14, 11; AV 12, 1, 1.
- sa tvam naç citra vajrahaṣṭa 2, 13, 3; RV 6, 48, 2; Kāth. 39, 12; VS 27, 38; SV 2, 160; AV 20, 98, 2.
- sa tvam no agne vamo 4, 10, 4; 4, 14, 17; RV 4, 1, 5; Kāth. 34, 19; Kap. S. 48, 1; TS 2, 5, 13, 3; VS 21, 4.
- sad asi san me bhūyā 1, 4, 7.
- sadyo jāto vyamimīta 4, 13, 5; RV 10, 110, 11; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 36; AV 5, 2, 11; Nir. 8, 21.
- sadhamādo dyumnyā ūrjā 2, 6, 8.
- sa naḥ pāvaka dīdivo 1, 5, 1; RV 1, 12, 10; Kāth. 19, 14; TS 1, 3, 14, 8, 5, 5, 3; 4, 6, 1, 3; VS 17, 9.
- sa naḥ piteva sūnave 1, 5, 3; RV 1, 1, 9; Kāth. 7, 1 u. 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 2; VS 3, 24; Nir. 3, 21.
- sanadvājam vipravīram 4, 14, 8; RV 10, 47, 4.
- sa no vibhāvā cakṣaṇir 4, 14, 15; RV 6, 4, 2.
- sap te payāśi 2, 7, 14; RV 1, 91, 13; Kāth. 16, 14; 35, 13; 37, 5; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 4; VS 12, 113.
- sap te vāyur mātariçvā 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4; 5, 1, 5, 1; VS 11, 39.
- sa paprathāno abhi pañca 4, 14, 10; RV 7, 69, 2; TB 2, 8, 7, 7.
- saparyenyaḥ sa priyo 4, 13, 6; RV 6, 1, 6; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
- sa pūrvayā nīvidā kavyatāyor 4, 10, 6; RV 1, 96, 2; Kāth. 21, 14.
- sapta te agne samidhaḥ 1, 6, 2; (1, 6, 7; 3, 3, 9); Kāth. 7, 14; 8, 3; 18, 4; 21, 9; 34, 19; TS 1, 5, 2, 4, 3, 2; 4, 6, 5, 5; 5, 4, 7, 5, 7, 4, 1; TB 3, 11, 5; VS 17, 79.
- sapta tvā harito rathe 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV 1, 50, 8; Kāth. 9, 19; 11, 1; TS 2, 4, 14, 4; AV 18, 2, 23; 20, 47, 30.
- saptadaça vā ete dvayā grabhā 1, 11, 6.
- sapta vai bandhumatīr 1, 5, 10.
- sa pratnathā sahasā jāyamānaḥ 4, 10, 6; RV 1, 96, 1.
- sa bodhi sūrir maghavā 2, 7, 10; RV 2, 6, 4; Kāth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5, 2, 2, 6; VS 12, 43.
- sam agnir vasubhir no avyāt 4, 12, 2; Kāth. 10, 12; (cf. TS 2, 1, 11, 2).
- samataḥ agnim avase 4, 11, 4; RV 8, 11, 9; TB 2, 4, 4, 4; SV 2, 518.
- sam anyā yanty upayanty anyāḥ 2, 13, 1; (4, 12, 4 sam anyā yanti); RV 2, 35, 3; Kap. S. 48, 4; TS 2, 5, 12, 1.
- samānā vā ākūtāni 2, 2, 6; RV 10, 191, 4 (-nī va ākūtīḥ); Kāth. 10, 12; TB 2, 4, 4, 5; AV 6, 64, 3.
- camāno mantrāḥ samitiḥ samāni 2, 2, 6; RV 10, 191, 3; TB 2, 4, 4, 5; AV 6, 64, 2.
- samāno vā eṣa yajñakratuḥ 4, 4, 7.
- samāvavṛtrann adharāç 2, 6, 11; (4, 4, 5); Kāth. 15, 7; TS 1, 8, 14, 2; TB 1, 7, 8, 5.

- samāvrtat prthivī 3, 11, 10; * Kāth. 38, 5; TB 2, 6, 6, 5 (samāvavartti p.) •
- samās tvāgna rtavo vardhayantu 2, 12, 5; (3, 4, 6); Kāth. 18, 16; 22, 1; 39, 3; 40, 9; TS 4, 1, 7; 5, 1, 8, 5; VS 27, 1; AV 2, 6, 1.
- samitaṃ saṃkalpethaṃ 2, 7, 11; Kāth. 16, 11; 20, 1; Kap. S. 32, 3; TS 4, 2, 5; 5, 2, 4, 1; VS 12, 57.
- sam it sravanti sarito 2, 7, 17; RV 4, 58, 6 (samyak); TS 4, 2, 9, 6; TA 10, 40; VS 18, 38; 17, 34.
- samid diçām āçayānaḥ 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; 5, 5, 21; TS 4, 4, 12.
- samidhhaṣya çayamāṇaḥ 4, 13, 1; RV 3, 8, 2; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1.
- samidhā indra ushasām anike 3, 11, 1; (4, 14, 13 s. indro); Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8; VS 20, 36.
- samidhe agnā adhi māmahāna 2, 10, 5; Kāth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; VS 17, 55.
- samidhho agniḥ samidhā 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18; VS 21, 12.
- samidhho agnir açvinā 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12; VS 20, 55; AV 7, 73, 2.
- samidhho añjan kṛdaram 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11; VS 29, 1.
- samidhho adya manuṣho durone 4, 14, 3; RV 10, 110, 1; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 1; VS 29, 26; AV 5, 12, 1; Nir. 8, 5.
- samidham ā tishtha 2, 6, 10; TS 1, 8, 18.
- samidhāgnim duvasyata 2, 7, 10; (3, 2, 2); (3, 11, 2 samidhāgnim); RV 8, 44, 1; Kāth. 7, 12; 16, 10; 19, 12; Kap. S. 6, 2; 25, 1; 32, 8; TS 4, 2, 3, 1; 5, 2, 2, 4; TB 1, 2, 1, 9; VS 3, 1; 12, 30.
- samidhyamānaṃ samidhā 2, 7, 16.
- sam indra no manasā nesbi gobhiḥ 1, 3, 38; (4, 14, 5 sam indra naḥ); RV 5, 42, 4; Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 1; TB 2, 8, 2, 6; VS 8, 15; AV 7, 97, 2.
- sam indra rāyā sam ishārabbemahi 2, 3, 6; RV 1, 53, 5; Kāth. 10, 12; AV 20, 21, 5.
- samitā nāmāsi prāci dik 2, 13, 21; TS 5, 5, 10.
- samudraṃ gacha svāhā- 1, 2, 18; Kāth. 3, 8; Kap. S. 2, 15; TS 1, 3, 11; VS 6, 21.
- samudraṃ gacha svāhety 3, 10, 7.
- samudraṣya tvāvakayā- 2, 10, 1; Kāth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 4.
- samudraṣya vo vayunasya patman 2, 10, 6; TS 5, 5, 4, 3.
- samudrād ūrmir madhumam udārād 1, 6, 2; RV 4, 58, 1; Kāth. 40, 7; TA 10, 12, 8; VS 17, 89.
- samudrāya çimamārān 3, 14, 2; VS 24, 21.
- samudre te hrdayam antar āyur 2, 12, 3; Kāth. 18, 15; Kap. S. 29, 4.
- samudre te hrdayam apsv antaḥ 1, 3, 39; (4, 8, 5); Kāth. 4, 18; 29, 3; 38, 5; TS 1, 4, 45, 2; 6, 6, 3, 4; VS 8, 25; 20, 19.
- samudre tvā nṛmanā apsv antar 2, 7, 9; RV 10, 45, 3; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 1; VS 12, 20.
- samudro 'si nabhasvān 2, 12, 3; VS 18, 45.
- samṛtayajño vā esha 1, 4, 5; Kāth. 31, 15.
- samrājā asya bhuvanasya 4, 14, 12.
- samrājā ugrā vṛshabhā 4, 14, 12; RV 5, 63, 3.
- samrād anyāḥ svarād anyā 4, 12, 4.
- samrād diçāṃ sahasāmni 8, 16, 4; TS 4, 4, 12, 3.
- sampracyāmi prajā aham 1, 5, 3; 1, 5, 10; Kāth. 7, 1; 7, 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6.
- samprcyadhvam rtāvarir 4, 1, 3; Kāth. 1, 8; 31, 2; Kap. S. 1, 3; TS 1, 1, 3, 1.
- samprcyadhvam upa 2, 12, 4; Kāth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; 47, 2; TS 4, 7, 13, 4; 5, 7, 7, 2; VS 15, 53.
- sampracyutā varuṇena 2, 13, 1.
- sam mā rjāmi payasā 2, 12, 1; Kāth. 18, 18; TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 85.

- sammṛca imān āyushe 1, 2, 10.
 sarasvatī manasā peṇalaw 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 2; VS 19, 83.
 sarasvatī yonyāṃ 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 6; VS 19, 94.
 sarasvaty abhi no neaḥi 4, 11, 2; (4, 14, 3); RV 6, 61, 14; Kāth. 17, 18; 30, 3; TS 7, 2, 7, 4; TB 2, 4, 3, 1, 8, 2, 8.
 sarvābhyo devatābhyo yajña āhrtyā ity 2, 4, 5.
 sarve vrātā varuṇasyābhūma 2, 6, 12; Kāth. 15, 8; TS 1, 8, 10, 2 (-bhūvan); TB 1, 7, 4, 3.
 salilāya tvā vātāya svāhā- 4, 9, 8.
 savayase tvābhivayase 2, 13, 17.
 savayase svāhābhivayase 3, 12, 14.
 savitā varuṇo dadhad 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 2; VS 20, 71.
 sa cevṛdham adhidhā dyumnā 4, 14, 18; RV 1, 54, 11; Kāth. 38, 7; TB 2, 6, 9, 1.
 sa sushjūbhā sa rkvatā gaṇena 4, 12, 1; (4, 14, 4); RV 4, 50, 5; Kāth. 10, 13; TS 2, 3, 14, 4; AV 20, 80, 5.
 sasnim avindac caraṇe 4, 9, 11; RV 10, 139, 6; TA 4, 11, 8; Nir. 5, 1.
 sāha rayyā nivartasvāgne 1, 7, 1; 1, 7, 4; (2, 7, 10 sāha rayyā); 4, 9, 11 u. 12 sāha rayyety); Kāth. 8, 14; 9, 1; 16, 8 u. 10; 19, 11 u. 12; 22, 12; Kap. S. 8, 2 u. 4; TS 1, 5, 3, 3; 4, 2, 1, 3, 3, 4; 5, 2, 2, 5; TA 4, 20, 2; VS 12, 10, 41; SV 2, 1183.
 sa havyavāṇā amartya 4, 10, 1; RV 3, 11, 2; Kāth. 19, 14; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 16.
 sāhasā jātān praṇudā naḥ sapatnān 2, 8, 7; Kāth. 17, 6; 21, 2; Kap. S. 26, 5; 32, 17; TS 4, 3, 12, 1; 5, 3, 5, 1; TA 2, 5, 8; VS 15, 2.
 sāhasrāṇi sāhasraṇo 2, 9, 9; TS 4, 5, 11; VS 16, 53.
 sa hi ṇucih cātapatrah 4, 14, 4; RV 7, 97, 7; TB 2, 5, 5, 4, 8, 2, 7.
 sāka yakṣma prapata 2, 7, 13; RV 10, 97, 13; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 4; VS 12, 87.
 sādhyā vai devā āsan 3, 9, 5; Kāth. 26, 7; Kap. S. 41, 5.
 sādhvīm akar devavīṭim 4, 11, 1; RV 10, 53, 3; Kāth. 2, 15; TS 1, 3, 14, 2.
 sāmtapanā ida havir 4, 10, 5; RV 7, 59, 9; Kāth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 3; AV 7, 77, 1.
 sāvitram punarutsṛṣṭam ālabheta 2, 5, 4.
 sāvitṛāir abhṛim ādatte 3, 1, 2; Kāth. 19, 1.
 sā vai sṛṣṭobhayan devamanuṣyān 4, 2, 7.
 sinivāli prthusthuke 4, 12, 6; RV 2, 32, 6; Kāth. 13, 16; TS 3, 1, 11, 3, 3, 11, 5; VS 34, 10; AV 7, 46, 1; Nir. 11, 32.
 sinivāli sukapardā 2, 7, 5; Kāth. 16, 5; TS 4, 1, 5, 3; VS 11, 56.
 sīda tvam mātur asyā upasthe 2, 7, 8; (3, 2, 1); Kāth. 16, 8; TS 4, 1, 9, 3, 2, 1, 4; 5, 1, 9, 6; VS 12, 15.
 sīda hotaḥ sva u loke cikivān 2, 7, 8; (4, 10, 4 sīda hotar); RV 3, 29, 8, Kāth. 15, 12; 16, 3; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 2; 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 5; VS 11, 35.
 sīrā yuñjanti kavayo 2, 7, 12; RV 10, 101, 4; Kāth. 16, 12; 21, 14; Kap. S. 25, 3, TS 4, 2, 5, 5; VS 12, 67; AV 3, 17, 1.
 sīsena klibāt kāryāṇṛta 2, 4, 2.
 sīsena tantram manasā 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4; VS 19, 80.
 sugā vo devāḥ sadanā 1, 3, 38; (4, 14, 11 sugā vo devā); Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; VS 8, 18; AV 7, 97, 4.
 sujāto jyotiṣā 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kāth. 16, 4; 19, 5; TS 4, 1, 4, 1; 5, 1, 5, 2; VS 11, 40.
 sutrāmāṇam prthivīm dyām aneṣasaw 4, 10, 1; (4, 12, 4 sutrāmāṇam); RV 10,

63. 10; Kāth. 2, 3; TS 1,⁵ 11, 5; 7, 1, 18 2; TA 1, 13, 2; VS 21, 6; AV 7, 6,³ 3.
 sudevo asi varuṇa 4, 7, 8; RV 8, 69, 12; AV 20, 92, 9; Nir. 5, 27.
 suparṇāḥ pārjanya 3, 14, 15; TS 5, 5, 21; VS 24, 34.
 suparṇaḥ vaste mrgo 3, 16, 3; RV 6, 75, 11; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 4; VS 29, 48; Nir. 2, 5; 9, 19.
 subarbir agniḥ pūṣhaṇān 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 2; VS 21, 15.
 subrahmaṇam devavantam 4, 14, 8; RV 10, 47, 3; TB 2, 5, 6, 1 (viravantam).
 surāvantam barhishadaḥ 3, 11, 7; Kāth. 38, 2; TB 2, 6, 3; VS 19, 32.
 svān bhrād āṅghāre 3, 8, 10.
 susamdr̥cam tvā yayaw vaso maghavan 1, 10, 3; (1, 10, 19 a. t. vayam); RV 1, 82, 3 (ohne vaso); Kāth. 9, 6 u. 19; 36, 18; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 1; VS 3, 52.
 susamdr̥cam tvā vayam pratipaçyemasūrya 4, 12, 4.
 sūryame me 'dya staḥ 1, 1, 13.
 sūrya ekāki carati 8, 12, 19; Kāth. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18, 1; VS 23, 10, 46.
 sūryasya cakṣur āruham 1, 2, 5; (3, 7, 7); Kāth. 2, 6; 24, 6; Kap. S. 1, 19; 37, 7; TS 1, 2, 4, 1; 6, 1, 7, 3; VS 4, 32.
 sūryo apo vigāhate 4, 12, 5.
 sūryo devīm ushasaḥ 4, 14, 4; RV 1, 115, 2; TB 2, 8, 7, 1; AV 20, 107, 15.
 sṛjanti raçmim ojaś 4, 12, 5; RV 8, 7, 8.
 sad agne 'astu subhagaḥ 4, 11, 5; RV 4, 4, 7; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 3.
 so agna ije çaçame 4, 13, 6; RV 6, 1, 9; Kāth. 18, 20; TB 8, 6, 10, 4.
 so agniḥ yo vasur gr̥he 2, 13, 7; RV 5, 6, 2; VS 15, 42; SV 2, 1089.
 soma girbbish tvā vayam 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 1, 91, 11; Kāth. 2, 14; TB 3, 5, 6, 1.
 soma yās te mayobhuva 4, 10, 3; RV 1, 91, 9; Kāth. 2, 14; TS 4, 1, 11, 1.
 somaasya mā tavasaḥ vakṣhy 4, 11, 2; RV 3, 1, 1; Kāth. 2, 15.
 somānaw svaranap̄m kṛpuhi 1, 5, 4; (1, 5, 11 a. svaranap̄m); RV 1, 18, 1; Kāth. 7, 2 u. 9; Kap. S. 5, 2; TS 1, 5, 6, 4; TA 10, 1, 1; VS 3, 28; SV 1, 139; 2, 813; Nir. 6, 10.
 somāpūṣhaṇā jananaḥ rayiṇāṃ 4, 11, 2; RV 2, 40, 1; Kāth. 8, 17; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TB 2, 8, 1, 5.
 somāpūṣhaṇā rajaso 4, 14, 1; RV 2, 40, 3; TS 1, 8, 22, 5; TB 2, 8, 1, 5.
 somāya kulaṅga 3, 14, 13; VS 24, 32.
 somāya labān 3, 14, 5; VS 24, 24.
 somāya hawān 3, 14, 3; VS 24, 22.
 somārudrā dhārayethām 4, 11, 2; RV 6, 74, 1; Kāth. 11, 12.
 somārudrā yuvam etāny asme 4, 11, 2; RV 6, 74, 8; Kāth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 5; AV 7, 42, 2.
 somārudrā vivṛhataḥ viśhūcim 4, 11, 2; RV 6, 74, 2; Kāth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 1; AV 7, 42, 1.
 somenejānaw yājayet 4, 3, 5.
 somo dhenuḥ somo arvantam 4, 14, 1; RV 1, 91, 20; TB 2, 8, 3, 1; VS 34, 21.
 somo rājāmṛtaḥ suta 3, 11, 6; TB 2, 6, 2; VS 19, 72.
 somo vā amutrāsīt 3, 7, 8.
 so horātrāḥ so rdhamāsāḥ 4, 10, 6.
 sāinānikena suvidatro asme 4, 10, 5; (4, 11, 4 sāinānikene-); Kāth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 2.
 sāumārāudram ghr̥te caruṃ 2, 1, 5.
 sāumārāudram caruṃ 2, 1, 6; Kāth. 11, 5.
 sāumyam babhruṃ lomaçam 2, 5, 1.
 sāurī balākā 3, 14, 14; Kāth. 5, 7, 6; TS 5, 5, 16; VS 24, 33.
 sāuryam ghr̥te caruṃ 2, 2, 2.

- stirpam barhiḥ sushṭarimā 3, 16, 2; 4, 14, 4 s. barhiḥ; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 2; VS 29, 4.
- stubi cūra w vajripam 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 2.
- strpita barhir 4, 13, 4; RV 1, 13, 5.
- stokānām indum prati cūrā 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 4; VS 20, 46.
- stomas trayastriṃśe 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 4 (stomatr-).
- sthālyā duhaty anayā vā etad upasidanti 1, 8, 3.
- sthiro bhava vidhāṅga 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 4; VS 11, 44.
- syūtā devebbir amṛtenāgād 2, 7, 16; Kāth. 39, 3.
- syonā prthivi bhavā- 4, 12, 2; RV 1, 22, 15; Kāth. 38, 13; TA 10, 1, 10; VS 35, 21; 36, 13; AV 18, 2, 19; Nir. 9, 32.
- svajā asi svabhūr asy 1, 2, 6.
- svayam kṛpānāḥ sugam 2, 13, 22; Kāth. 40, 12; TB 2, 4, 2, 5.
- svargaw vā esha lokam anvārohati 3, 5, 5.
- svarbbhānur vā āsurah 2, 5, 2; Kāth. 12, 13.
- svaryanto nāpekebantā 2, 10, 6; Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; VS 17, 68, AV 4, 14, 4.
- svarvatī sudughā 3, 16, 4; Kāth. 22, 14.
- svaṣṭā yaçasāyātām 4, 14, 10; RV 7, 69, 3; TB 2, 8, 7, 7.
- svasti nā indro vṛddhaçravāḥ 4, 9, 27; RV 1, 89, 6; Kāth. 35, 1; Kap. S. 48, 2; TA 1, 1, 1, 21, 3; 10, 1, 9; VS 25, 19; SV 2, 1225.
- svādushasadaḥ pitaro 3, 16, 3; RV 6, 75, 9; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 46.
- svādor itihā vishāvrto 4, 14, 14; RV 1, 84, 10; SV 1, 409; 2, 355; AV 20, 109, 1.
- svādvīm tvā svādunā 2, 3, 8; Kāth. 12, 9; 37, 18; TS 1, 8, 21; TB 2, 6, 1; VS 19, 1.
- svāyudhaw svāvasaw sunitham 4, 14, 8; RV 10, 47, 2.
- svāhā yajñaw varuṇaḥ 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 4.
- svo rohāvehi 1, 11, 8.
- svāir dakṣhāir dakṣhapiteha 2, 8, 1; Kāth. 17, 1; Kap. S. 25, 10; TB 3, 7, 7, 9; VS 14, 3.
- hawsaḥ çucishad vasur antarikṣhasad 2, 6, 12; (3, 2, 1; 4, 4, 6); (2, 7, 8; 2, 13, 8 h. çucishad); RV 4, 40, 5; Kāth. 15, 8; 16, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 1, 8, 15, 2; 4, 2, 1, 5; TB 1, 7, 9, 6; TA 1, 13, 3, 10, 40; VS 10, 24; 12, 14.
- hawsāir iva sakhibhir 4, 12, 6; RV 10, 67, 3; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 3; AV 20, 91, 3.
- harikeçaḥ sūryaraçmiḥ purastāt 2, 10, 5; Kāth. 18, 3.
- haviṛ asi vāiçvānaram 1, 1, 11.
- haviṣi vā bhajamāno nā 4, 14, 15.
- haviṣmatir imā āpo 1, 3, 1; (4, 5, 1); Kāth. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 13; 6, 4, 2, 4; VS 6, 23.
- havyavād agnir ajarah 4, 12, 6; (4, 14, 15); RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1.
- hasta ādhāya savitā 2, 7, 1; TS 4, 1, 1, 4; VS 11, 11.
- himpkārya svāhā 3, 12, 3; VS 23, 7.
- himasya tvā jarāyunaḥ 2, 10, 1; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 5; AV 6, 106, 3.
- hiranyagarbhaḥ samavaritāgre 2, 7, 15; 2, 13, 23; 3, 12, 16; RV 10, 131, 1; Kāth. 16, 15; 20, 5; 40, 1; 5, 5, 11; Kap. S. 32, 7; 48, 18; TS 4, 1, 8, 3, 2, 8, 3; 5, 5, 1, 2; VS 18, 4; 23, 1; 25, 10; AV 4, 3, 7; Nir. 10, 23.
- hiranyam nidhāya jahoty 3, 7, 7.
- hiranyapāṇim ūtaye 4, 12, 2; RV 1, 23, 5; TS 1, 4, 25, 1; 2, 2, 12, 2; VS 22, 10.
- hiranyavaruṇaḥ sa hiranyasampdḥ 2, 13, 1.

hiranyavarṇam ushaso vyushṭā 2, 6, 9; (4, 4, 3); Kāth. 15, 7.	hrdām na hi tvā nyrshanty 4, 12, 3.
hiranyavarṇāḥ çucayaḥ pāvakaḥ pracakramur 1, 2, 1.	hrdayasyāvadyati manasa eva 3, 10, 3.
hiranyavarṇāḥ çucayaḥ pāvakaḥ yāsu jātaḥ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1; TB 2, 8, 9, 3; AV 1, 33, 1.	hemantena rtunā devās 3, 11, 12; Kāth. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2; VS 21, 27.
hiranyavarṇo abbayaṁ kṛnotv 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 1.	hotādhvaryur āvayā agnimindho 3, 16, 1, RV 1, 162, 5; Kāth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 28.
have vātasvanaṁ kavim 4, 11, 2; RV 8, 102, 5; Kāth. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8.	hotā yakṣat samidhāgnim 3, 11, 2; TB 2, 6, 11; VS 21, 29.
	hotā yakṣat agniḥ samidhā sushamidhā 4, 13, 2; Kāth. 15, 13; TB 2, 6, 17.

Correcturen und Conjecturen

zu dem ganzen Werk.

(Vgl. das Vorwort).

Buch I.

- p. XXI Anm. 2 Z. 3 lies Māitr. S. 3, 12, 20 statt Māitr. S. 6, 12, 20.
 p. XXIX Z. 7 lies an erster Stelle vṛtraghné statt vṛtraghná
 p. 8 Anm. 4 lies Âp. 2, 10, 4 statt Âp. 2, 10, 7.
 p. 14 Z. 12 lies सोमक्रयणा० statt सोमक्रयणा
 p. 19 Z. 14 muss hinter *माद्दे ein ^v stehen.
 p. 22 Z. 14 lies *पावुत्त statt *पावुत्त
 p. 26 Z. 3 lies एतान् statt एतान्
 p. 29 Z. 2 lies विक्षेवां statt विक्षेवां
 p. 29 Z. 3 lies सुम्न्नाय statt सम्न्नाय
 p. 34 Z. 10 lies प्रणयन्त्सं० statt प्रणयन्त्सं०
 p. 40 Z. 5 lies २९ statt २७
 p. 51 Z. 4 lies अभूताम् । statt अभूताम् ॥
 p. 62 Z. 17 lies यक्षिण statt यक्ष्ण
 p. 79 Z. 8. 10. 17 lies *वाक्च statt *वाक्च
 p. 80 Z. 11 lies *मुक्च्य statt *मुक्च्य
 p. 81 Z. 4 lies सुवामहा statt सुवावहा
 p. 81 Z. 6 lies *भिसंममीत्त० statt *भिसंममीत्त०
 p. 81 Z. 10 ist nach *पाङ्कयत्त ein ^v zu setzen.
 p. 81 Anm. 11 lies चक्षयविद् statt चक्षयविद्
 p. 81 Z. 7 lies चादी० statt चादी०

- p. 94 Z. 5 ist das Zeichen ^v erst nach वर्जताद्या zu setzen.
- p. 102 Z. 13 setze ein ^v nach प्रातस् und streiche ||
- 105 Z. 2 lies प्राखमानुद् statt प्राखमं चद्
- p. 106 Z. 4 lies मातुर्धर्चिन्वा statt मातुर्धर्चिन्वा
- p. 106 Z. 16 lies प्रफ् statt पफ्
- p. 107 Z. 9 lies *नितैः प्रदानात्तु statt *नितैः प्रदायात्तु
- p. 118 Z. 10 lies चदाहन्ति statt चदाहन्ति (Conj. von Böhlingk: „was Schaden nimmt“).
- p. 119 Z. 21 lies प्रवर्गं statt पवर्ग
- p. 120 Z. 3 lies *लर्धुको statt *लर्धको
- p. 121 Z. 1 lies *ज्योतिर* statt *ज्योतिर*
- p. 121 Z. 10 lies नमसे statt नमसे
- p. 121 Z. 20 lies ददन्त्याय statt ददन्त्याय (Conj. von Böhlingk: „damit er die Zähne behält“).
- p. 123 Z. 12 lies जेसायवृीव statt जेसाय वृीव (cf. Âp. Çr. p. 132. 337).
- p. 124 Z. 6 lies दग्धन्नाः statt दग्धन्नाः
- p. 126 Z. 13 lies मुन्वाः statt मुन्वा und मीचकी* statt मीचकी*
- p. 130 Z. 11 ist das Zeichen ^v erst nach द्वायबास् zu setzen.
- p. 134 Z. 3 lies *निर्य* statt *निर्य*
- p. 135 Anm. 9 lies नुहामहि statt नुहामहि
- p. 139 Z. 17 lies चित्रिचती statt चित्रिचती (Whitney).
- p. 141 Z. 12 lies | statt ||
- p. 143 Z. 2 lies || statt |
- p. 143 Z. 11 lies प्रलङ्घि* statt प्रलङ्घि*
- p. 144 Z. 7 lies | statt ||
- p. 144 Z. 9 füge am Schluss || hinzu.
- p. 153 Z. 6 lies मिन्नु* statt *मिन्नु*
- p. 154 Z. 9 lies *कु* statt *कु*
- p. 154 Z. 17 lies *नविन्वा statt *नविन्वा
- p. 155 Z. 18 lies मीचती* statt मीचती*
- p. 157 Z. 5 lies पितृचक्षु* statt पितृचक्षु*
- p. 159 Z. 17. 18 lies *मिन्वास् statt *मिन्वास्
- p. 164 Z. 1 lies वीचक्षी* statt वीचक्षी* (Whitney).
- p. 165 Z. 5 lies | statt ||
- p. 173 Z. 15 lies चडाडा (mit den Mss.) statt चडा चडा

Buch II.

- p. 8 Z. 13 lies **मिथवर्तन** (mit M).
 p. 16 Z. 21 und p. 17 Z. 1 lies **सेवाचक्षुषीय** statt **सेवाचक्षुषीय** (cf. Buch I p. 123 Z. 12; Âp. Cr. p. 337).
 p. 20 Z. 5 lies **वाचयता** (mit allen Mss.).
 p. 25 Z. 12 lies **चदिह** (mit Hg) statt **चदीह**
 p. 59 Z. 17 lies **क्षेत्री** (mit Hg) statt **क्षेत्री** (Metron. von **क्षेत्री** „eine weisse Kuh“; Böhlingk).
 p. 61 Z. 15 lies || statt |
 p. 98 Z. 13 lies | statt ||
 p. 101 Z. 4 lies || statt |
 p. 131 Z. 12 lies | statt ||
 p. 137 Z. 6 lies | statt ||

Buch III.

- p. 12 Z. 11 lies **एतथासङ्गः प्राचीनिः** statt **एतथा सङ्गः प्राचीनिः** (cf. **प्राचीनि** Roth)
 p. 20 Z. 8 lies **परिचरति** statt **परिचरति**
 p. 39 Z. 8 ist entweder **प्राचरयो** beizubehalten oder (mit Roth) zu lesen **प्राची** **रथे** („ruhig am Wagen“).
 p. 42 Z. 19, 20 und p. 54 Z. 30 lies **तुह** statt **तुह**
 p. 54 Z. 21 lies **प्रचरति** statt **प्राचीनि**
 p. 72 Z. 11 lies **तो** statt **त**
 p. 74 Z. 2 lies **सञ्चित** statt **सञ्चित** (**सञ्चित** „einschrumpft, eintrocknet“, von **ञा**; Roth).
 p. 79 Z. 11 lies **मापन** statt **मापन**
 p. 88 Z. 5 lies **पारीवर्त** statt **पारिवर्त**
 p. 90 Z. 5 lies **वी नक्षत्रं पावी** statt **वी नक्षत्रपावी** (es ist von einem Vertrage die Rede: „wer von uns das nicht hält“; Roth).
 p. 94 Z. 13 lies **विमुखा** statt **विमुखा**
 p. 94 Z. 15 trenne **नी** **वाचिदु**
 p. 107 Z. 13 trenne **नामान्वाचन मङ्गलवाचि** („sie nahmen diese zweiten (anderen) Namen an, fausti ominis causae, für ihre Bitte um Zulassung zum Soma“; **वाचन** ist als 3. Pers. Pl. gebraucht; Roth).
 p. 113 Z. 8 lies **वाचिपत्तिने** statt **वाचिपत्तिना** (Conj. von Roth; vgl. TS 6, 3, 9 Anfang.)

- p. 114 Z. 13 lies **इत्वं वेत्वं वा हूयो** (nach der einen oder anderen Seite gekrümmt; **हूयो** Partic. von **हृ**; Gegensatz **वेत्**; Conj. von Roth).
- p. 117 Z. 1 lies **रोहीतके** statt **रोहितके** .
- p. 117 Z. 4 lies **यंबवमतीभिः** statt **यंबवमोभिः**.
- p. 118 Z. 7 lies **कुर्वान्नतेष्टाः स्नात्** (zweifelloos richtige Conj. von Roth; die ganze Stelle ist citirt Nir. 3, 5).
- p. 120 Z. 10 lies **प्रचमं^६ रंजुभिर्जुतमे** (cf. Çat. Br. 6, 7, 1, 15).
- p. 120 Z. 11 lies **जुतास्** (वा c. वि).
- p. 120 Z. 13 lies **देवा नामुदयमे** („die Götter waren nicht mehr gnädig; die in dieser Welt eingeschlagenen svaru hinderten sie daran“; Roth).
- p. 121 Z. 14 lies **ततो धूमो ऽबुध्यत तस्माद्धूमवती** (Roth).
- p. 121 Z. 16 lies **समंवा** statt **समंवा** (cf. Çat. Br. 3, 8, 2, 20; Roth).
- p. 125 Z. 14 u. 15 tilge **इ** und ziehe zusammen.
- p. 132 Z. 9 lies **०र्वाहिः^१ ऋदा** (Conj. von Roth).
- p. 133 Z. 14 lies **०दांशोययति** statt **०दांशुमयति** (macht lahm, lähmt; cf. **जज्ञोयत्** TBr 1, 5, 2, 8; Roth); oder **०दांशामयति**.
- p. 134 Z. 2 lies **बहुमंवा** (mit den Mss.) statt **बहुमवा** („zahlreich sind, ihr Leute, die Y.“; Roth).
- p. 136 Z. 9 lies **पाचां नं** statt **पाचांनं**.
- p. 136 Z. 9 und 10 lies **मांवा नं मांवा** statt **मांवांनं मांवा**.
- p. 138 ist oben, noch vor Z. 1, einzuschalten die Zeile:

तन्मूयमाञ्जुभिन्नतन्मूपाञ्च वरसती ।

Buch IV.

- p. 17 Z. 3 lies **समाहाच** statt **समाहाच**.
- p. 21 Z. 11 lies **मनुवे** statt **मनुवे**.
- p. 22 Z. 3 ist jedenfalls das in der Anm. Vermuthete einzusetzen.
- p. 23 Z. 2 lies **मिलिरयति** (V 2. सः Roth).
- p. 23 Z. 3 lies **समाद** statt **समाद** (Roth).
- p. 25 Z. 5 lies **बहु** statt **बहु** und streiche Anm. 2.
- p. 25 Z. 9 lies **जावीर्देव** statt **जावीर्देव** („nach der Feistheit“; Roth).
- p. 28 Z. 10 lies **वरमा चमामाः** statt **०वरमामामा** („die geringsten, d. h. wenigsten feinsten Thiere sollen die letzten sein“; Roth).

- p. 29 Z. 15 lies **बन्ध मांघो** statt **बन्धमानो** (von मांघो hängt बन्ध ab; Conj. von Roth)
- p. 32 Z. 4 lies **बन्धुबन्धता** statt **बन्धुबन्धता**
- p. 48 Z. 8 lies **मन्थते** statt **मन्थते**
- p. 73 Z. 7. 8 lies **पुंखो** statt **पुंखो**
- p. 75 Z. 7. 8 lies **तस्मात्** statt **तस्मात्**
- p. 76 Z. 18 lies **मन्त्रः** und **मन्त्रा** statt **मन्त्र** न. und **मन्त्र** नृका
- p. 77 Z. 1 lies **तस्मात्** statt **तस्मात्**
- p. 77 Z. 2 lies **मन्त्रा** statt **मन्त्रा**
- p. 77 Z. 4 lies **जानमन्थति** („boisset ab“; cf. TA; Roth).
- p. 77 Z. 7 lies **चर्च** (von / चर्च c. चर्च; etwa „aus einander fahren“; cf. Cat. 14, 1, 1, 9 **चर्च** c. वि; Conj. von Roth).
- p. 78 Z. 1 lies **प्रति** statt **प्रति**
- p. 83 Z. 10 lies **सरमा चर्चम** statt **सरमाचर्चम**
- p. 83 Z. 18 lies **सरा** statt **सरा** (cf. 3, 8, 2 a. A.).
- p. 91 Z. 1 lies **वेत्ति** statt **वेत्ति**
- p. 92 Z. 15 lies **ते नाचिचिखो** („sie, Zuflucht und Versteck suchend“; Roth).
- p. 98 Z. 5 lies **तदन्वा** statt **तदन्वा**
- p. 98 Z. 9 lies **मन्थते** statt **मन्थते**
- p. 98 Z. 15 trenne **चपि बुद्धि**
- p. 107 Z. 2 lies **मन्त्रा** statt **मन्त्रा** (cf. Einl. zu Buch 1 p. XIV).
- p. 107 Z. 15 lies **पञ्चायेतां** statt **पञ्चायेतां**
- p. 108 Z. 1 tilge den Apostroph ;
- p. 109 Z. 4 lies **बहुमर्चा** statt **बहुमर्चा** (ebenso war zu corrigiren Buch III p. Z. 2; vgl. oben).
- p. 110 Z. 11 lies **इदामाश्च तेषामपवति** (von चाचो „Schmerz, Krankheit“; zweifelsrichtige Conj. von Roth; cf. Gopatha Br. 2, 3, 17. 18).
- p. 179 Z. 9 vgl. TBr 2, 4, 2, 7.
- p. 179 Z. 12 vgl. AV 1, 1, 2 u. 1.
- p. 185 Z. 7 vgl. RV 3, 51, 1.
- p. 185 Z. 7 wohl **बुधुर्** statt **बुधुर्** zu lesen.
- p. 187 Z. 7 ist RV 1, 105, 19 zu vergleichen und darnach der Vers zu corrigiren
- p. 194 Z. 1 u. 2 vgl. RV 4, 13, 4; TBr 2, 4, 5, 4.
- p. 197 Z. 8 lies **मन्त्र** u. vgl. RV 3, 59, 2. 3.

